SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smoleŕjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mjenjrjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ćěłnemu znjezbožењu z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je ni žes žiwjenja dospołnje běźny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbi so barnej hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenje tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys worjeknja.

Čisło (Nr.) 226 | Budyšin — Pónjelu 2. oktobra 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Žnjowy dźakny swjedźeń němskeho luda

Kaž je žo 1. meje naspomniło, so by žo němski dźěłaŕ zešćił, tak napominaše žo 1. oktobra k cześenju němskeho bura. Bur je sašo ras po pilnym a cężkim dźele žnjeł bohate žně do žiwotnych brožnjow khowacź a ſ tym ſeźiwjenje zyłeho luda ſwěſćiź. Lětuſche bohate žně mózachu tež wobźobje ſ pſchiczinu bjeź, so žo němſki ludowy žnjowy dźakny ſwjedźeń na tak wobſchěrny podłožk ſtaji, kaž je žo to ſtało. Wobdźělenje na žnjowym dźaknym ſwjedźenju běše je po zyłym němſkim kraju hobrſke. Hiſchće ženje ratarjo a měſchćenjo tajſi ſwjedźeń ſwjeźili njeběchu.

Boże ſłónčko žo ſ módreho njebja na ſwjedźeńſki kraj ſmějwaſche a ſwjedźeńſke ſmyſłenje pomhaſche na najwyſchſchi ſkhodźenk poſběhnyć. We wſchěch měſtach a na wſchitkich wſach ſmahowachu žo khorhoje ſ twarjenjow, ſtrowjachu ſelene pletwa a kwětki, we wſchěch Božich domach wotměchu žo dźakne kemſchenja a na wſchěch wobličzach běſche ſpokojnoſcź a radoſcź ſpóznać.

Lětuſchi wulki žnjowy dźakny ſwjedźeń běſche też ſ dobom ſynnkej pomozy wěnowany. Po zyłym kraju poſkićachu žo jednore jědźe a ſalutowany pjenjes ſběrałſche žo k lěpſchemu tradźowanju a potrěbnym. Też tuto woprownuje dyrbi myſłł ſromadnoſcźe w ludu knježicź a wobtwjerdźicź.

Němski minister dr. Goebbels je swjedźeń wotewrił

Jara wjele je radio k wutworjenju ſhromadneje myſłle w ludźe pſchinoſchował. Zyły lud móžeſche žo na wſchitkich ważnych podankach wjeraŕſkeho ſwjedźeńſkeho dnja wobdźěliź. Raw 3/4 hodź. němſki miniſter dr. Goebbels na ważnoſcź a wuſnam žnjoweho dźakneho ſwjedźenja pokaſa, kiž je pŕeni ſwojeho runjeća w němſkich ſtawiſnach. Heſ'o wo krewi a późe je ſwiſki njes měſłom a krajom ſ nowa wotkrył a ſ tym druhe ſtejiſchcźo ſwjatneho luda napiſchećo burſtwu wutworiło. Też to je jnamjo wulkeho rewolucionarneho pſchewróta, kiž je žo ſ nazionalſozialiſmom w Němſkej ſtało. **Nětko wo to dźe, ſo bychu žo wumělenja ſa ſdźerjenje ſtrowoſcźe burſtwa poſtajiłe. Bur pak žo njemóže dźerjeć, je-li žo kapitaliſmuſ njepſchewinje a je-li žo němſke burſke prawo njewutwori.**

Dr. Goebbels dopominaſche na wſchitko to, ſchtož je knjeźerſtwo hižom ſa burſki lud cźinilo, wot měſchćenjow pak žadaſche proſumjenje ſa nětkźiſchu nuſu wſchelakich kraſinow. Měſchćenſki lud dyrbi naprawny knjeźerſtwa k lěpſchemu burſkeho ſtawa podpjerać a niż ſ kritiku podrywacź. **Hdyž wſchitkź ſpóſnaju, ſo je bur žórło krwe němſkeho luda a ſo ſa jeho ſeźiwjenje rukuje, budźe móſno, měſta a wſy wujednać.**

Jeniczki ſaklad, na kotrymž móže knjeźerſtwo też ſ burom jednacź, je dowěrjenje. Bur ſmě też dźenſa ſaſo hordy na to bjeź, ſo bur rěka. Hdyž dźenſa zyły lud pſchesiejny a w krutej woli k žiwjenju pŕeni króć ſhromadnje tutón žnjowy dźakny ſwjedźeń ſwjeźeſche, potom dyrbi němſki bur wobmyſlicź, ſo je žo najwjetſcha burika ſwoboda naſchich ſtawiſnow ſapožała.

Kanclerowe wita wjednikow burſtwa

Hamiſke ſwjatočnoſcźe ſapočachu žo ſ powitanjom wjednikow burow w Barlinje. Se 7 khłodkami dopo'dnja wokoło 10 hodź. njeběže 100 burſkich delegazijow na Tempelhoffke polo pſchileća, hdźež jich němſki wjednik burow Darré, propagandowy miniſter dr. Goebbels a druſy powitachu. W Barlinje burja a burſy wjednizy w hiſtoriſkej kongreſowej ſali ſtareje němſkoſtatneje kenzlije najpriedy ſwoje dary na wulke błido ſkładźechu a ſeſtajachu. **Weſtfalojo** pſchinjeſechu ſwinjaze plezo, cźorny **khleb** a bleſchu dwójneho žitneho, kaž też 2 poraj ſchtrukowanych rukajzow, **Lüneburgſcy** wulku wowcźu kožu, **Kurmarkſcy** hobrſki korb ſ płodami, kalom a banju, **Gdańſcy** Werderſki twaroſć a ſydźił Gdańſke ſłoteje wódźi a **Sakſojo a Anhaltcy** tomaty, rěpu, ſornjatka wſchelakeho ſymjenja, buny, kurwoty atd. Wſchitke dary běchu wuměſſcy w krajnych barbach ſ kłoſami, ſhoſtrjanjom a makom wupyſchene.

S dypkom w 11 hodź. pſchińdźe wjednik Adolf Hitler a miniſterſkaludowopowuczenje a propaganda dr. Goebbels němſki ješijowſki miniſter Darré a ſtatny ſekretaŕ Lammers jeho pſchewodźachu. Pommorſki krajny burſki wjednik Bloedorn pſchepoda liſćźinu darow burſtwa k wotſtronjenju nuſy.

Kanzler Adolf Hitler žo ſaſtupjerjam burſtwa ſa jich dary a holdowanje dźakowaſche. Sto žu jako deputazije k njemu pſchiſchli, je ſ dopokazom, je ſ žo dóſt Němſkeje wobwoźiłi. Němſki bur ſa knjeźerſtwo njeje jenož ſław, ale pſchedſtaja móz žiwjenja luda a ſ dobom pſchichod luda. **Burſtwo ſaſtupjerjo moja pſchepſwědčenje, ſo bur wjacź, ſo knjeźerſtwo, dalokož nětkaŕ pódźe, ſa němſkeho bura wuſtupi.** Kanzler wupraji ſwój dźak, ſo je ſo bur w tutym cźežkim cźaſu na nuſu měſchćenja dopomni. To budźe ſwjaſki mjes měſtom a krajom wutworicź a k žiwjenju ludowemu ſjednoćeńſtwu powjedźe. Wopraſwdźite ludowe ſjednoćeńſtwo dyrbi žo na ſkutki ſaſožowacź. Runje kaž ſo wot měſchćenjow dźenſa woporły žadaju, **dyrbi ſo też wot bura žadacź, ſo nuſu a ſtaroſcź měſchćenja ſrojumi.** Kanzler dźakowaſche ſo, ſo burja ſe ſwojeje wole pomhaju, powſchitkowne ſtaroſcźe wotſtronicź. Hdyž wſchitke naſche mózy napominany, ſo bychmy nuſu ſlemili, naſtanje ſ teho žohnowanje niż jenož ſa němſkich měſchćenjow, ale też ſa němſkich burow.

Na to němſki ješijowſki miniſter Darré kanzlera krajnym burſkim wjednikam wupſchedſtaji, kotriż potom ſwoje delegazije kanzlerej pſchedſtajichu. Kanzler kóždemu jenotliwjej ruku ſtřěźi. Němſki ſwjaſk diplomowych ratarjow pſchepoda Bismarckowe pižańſke pjero, huſazu ſchichku, kotraž w nětkóže 70 cm wyſokim pyſchnym kaſchćiku ſ dubowego drjewa ſe ſaſkeho lěża žo khowa. Wjednik němſkeho ſwjaſka dr. Kummer rjekny, ſo je ſałožeŕ němſkeho ſtata ſ

86. narodniny němskeho presidenta z Hindenburg

Dźenża zyła Němſka ſ wulkej cźeſćiwoſcźu k ſwojemu wobſtarnemu a lubowanemu ſtatnemu presidentej a generalnemu pólnemu marſchałkej ſ Hindenburgej ſhladuje. Hižom zyły rjad lětow ſa žobu je němſki lud jeho narodniny ſwjeźił, ale ženje drje ſ tajkej cźeſćiwoſcźu a džałnej wutrobu, kaž ſmě to dźenża cźinicź a też rad cźini. Němſki lud we ſwojim Hindenburgu wulkeho wulkhowarja Rańſcheje Pruſkeje a ſ tym Němſkeje pſched njepſchećelſkim nawałom we ſwětowej wójnje cźeſći. Tehdy ſe ſwojej ſylnej energiju a jaſnym wćipkom ſapſchimny, ſo by ſwój wótzny kraj ſchkitał. A lětła je druhi wulki ſkutk ſa němſki lud dokonjał. Jemu łkuſcha tamna wulka ſaſłužba, ſo je Němſku k nowemu žiwjenju pſchinjeſł, a mozam, kotrež žo k ſkutkowanju a dźełu ſa narod ſdźěchu, puźe k dźełaŕſkoſći a natwarjenju wótznego kraja wotewrił. Tutón jeho hobrſti ſkutk jemu němſki lud jenje njeſapomni. Naſchemu ſtatnemu presidentej ſ Hindenburgej móže tutón ſkutk też ſ cźiſtym doſcźeźinjenjom **bjeź, ſo je ſwój lud ſaſo k pſchesjenoſcźi dowjedł, a cźaſ płódneho ſkutkowanja w němſkim kraju wotewrił.**

Tak na dźenżniſchim dnju młodźi a ſtari, wulzy a mali, na ſwojeho wjednika ſhladuja, wutrobu połnych dobrych pſchećelow, ſo by Boża miloſcź jemu hiſchće mnohe lěta ſtrowoſcźe a cźiłoſcźe ſpožčiła, ſo by też hiſchće płody ſwojeho ſkutka dočakał a jich žohnowanje na ſwojim ludźe naſhonił. Bóh dźerž nad nim też w pſchichodźe ſwoju ſchkitaju ruku a žohnuj pſches njeho naſch luby wótzny kraj.

kutym zjerom pišak, jako je prajił, so žo Němzy Boha bo-ja, hewak ničžeho na žwěcże.

Jako džał schlesyskich burow holzy ſ małej pěžiju kanzlerej žujowu krónu pschepodaschtaj, kotraž bě ſ bantami ſ krajnych barbowo rjenje wupyschena. Popołdnju ½2 hodž. němſki kanzler ſ pschewodom němſkeho wobornego ministra ſ Womberga, katarskeho ministra Darréa, propagandowe-ho ministra dr. Goebbelsa, městkanzlera ſ Papena I Temperlhofskeho klětanischcža na Bückeberg pola Hamelna leczesche.

500000 burow pola Bückeberga

Hłowna demonstrazija wotmě žo w pschitomnosczi zyłkeho němſkeho knjeſerstwa w delnjosakskim kraju, na Bückebergu pola Hamelna. We nozy ſ njedżeli jara wjele wožebitych czahow pschijżesche, so zychu statyzaru pschichwilu, Město Hameln w nozy ſ njedżeli njeběsche ſ měru pschischło. Niedżelu popołdnja bu czischczenża njeſmérna. We rjanym dole so czeſtwe lehkowne zjiwjenje wuwi. S jeneje wožy do druheje czehnjechu žo aleje czeſnych wrotow.

Wokoło 3 hodżin kanzlerowe łětadło na Hannoverske klětanischczo dolecża. Jako prěni wustupi ſ njeho wjednik w brunej drasce. Wyschschi president ſtatnej rada Litze jeho powita. Sdyża jeho ſe ſahrjenjom poſtrowi.

Po 8 drohach běchu njeskónczne kolony burow a druſich na Bückeberg czahnyle. W 4 hodżinach běsche zyły lud žo ſeſtupak, mischterſtwo to organiſazije. Zyła hora pjelnje-sche žo ſ khorhojemi. Burja a burowki běchu też we ſwojich drastach pschischli, mějachu wólny grat žowu, ſ kotrymž žo wo žně džěła, koły a żerpy.

S wožebitym czahom běsche 23 ſastupjerjow ſwonkownych mozow ſe ſwojimi mandżelskimi pschijeło. Też ſwonka Němzeje běchu žo burja na Bückeberg nastajili. Tuczi czeſtne městna dostachu. Trochu ſapoſdżeny wjednik ſ Hannovera pschijżěże. Njeżkyschcane ſaworjenje dżěſche pſches rjady wocžakowazych, jako kanzler pschi wjeczornych ſmérkach na horu krocżeſche. Prjedy hač žo rěczi ſapoczeſchczej, artillerija 21 ſalutnych wustrělow wutrěli. Wulkotne ſchcakanje bry žo wotmě hu. Najbłownische běsche attaka kavallerije, kotraž živy hokaty ſchij pschechdżajeſche. Mjes tym bě žo ſ-mała na krajinu lehnyła, Sdwěrkomjetaki a druhe ſpězy žo ſaſwobrózichu a ſaczischczej wulkotneho wobraſa ſchłuchschichu.

Darréowa rěč na Bückebergu

Němſki ſeżiwjenjeſki minister Darré pokaſa na dżeń 1. vkobra, ſtij wośnamjenja dżeń nałożneho ſpjerżenja, dżeń dopomnjeża na ſwórniczeſke mozy dobroczińweho Boha, ale też na wuſnamny dżeń w němſkich ſtawiſnach. Bur njeje wjazy hospodarſka wotnożża mjeż druhimi, ale je ſórko na-ſcheho ludowſkeho żiwjenja a ſakład ſtatneho bycża. Rozbu-dżaże je, so nazionalſozialiſmuſ w ſtrowym burſtwje wěcz-neho rukowarja ſa ſwěſczemy pschichod ludu a naroda, na-božneho noſcherja poczinkow a kulturu widżi. Burſtwo bě-ſche ſo pod wliwom liberaliſtiſkeje politiki a kapitaliſtiſkim hoſpodarſtwom k njeſtrowemu ſpekulantſtwu nuſowało. Na-zionalſozialiſmuſ dyrbješe bjes kóżdeho cżakanja bura ſ ſaſorowu liberaliſtiſkeho hoſpodarſtwa wucżahnyć. S na-ſchimi wjeſomnymi ſakuſzenymi ſmy burow ſmóſnili, ſo móża ſaſo na ſwojim dworje roſkoſowacź. Burej je mózność ſpoj cżena, ſo ſwoju pódu ſa wolijowe płody, len a druhe roſtliny, kiż ſu bohate na ółkowiniże, płahuje. Dźiwajo na kru-te płacżiſmy ſa pſchenżu a rożu, pak ſo płahowanje tuteju ſitneju drużinow powjeſtſchiżi njeſmě.

Herbowańſke dwory durbja ſaſo wulkhadniſchcża raſo-weho ſnowa narodżenja němſkeho ludu bycź. Němſki bur-wě, ſo jeho dóńt ſ Adolfom Hitlerom ſteji a padnje. Schtóż tuteho muża pſchima, ſ dobrom naſſwjeczeſche lubko němſke-ho burſtwa pſchima a podawa žo do ſtracha, ſo němſke burſtwo k roſkſudnemu ſpjerżowanju hotowe namaka.

Rěč němskeho kanclera a wjednika

Hłowne myſle wjednikoweje rěcże žu ſcżehowaze: Wot žujow łońſcheho lěta je žo w Němſkej hobrźi ſtawiwſi pſchewrót ſtat. Stat politiſkich ſtronow je padnył, ludowny ſtat je naſtał. Polne dowěſnaċże tuteho podawka je podżi-ſchim cżaſam pſchewoſtajeny. Revoluzija ſchmuſjeſche pſches němſke kraje a roſbi ſyſtem a pschehiba naſch lud hacź do najinuiſkowniſchich hłubin. Njech żo nichtó njedźiwa, ſo tuto mózne hibanje runje ón ſtaw naſſłubniſcho ſapſchimnu, kiż je woścher łuda. Nazionalſozialiſmuſ lud do ſtrjedżiſcza ſwojeho myſlenja ſtaja. Jenotliwe individuum ſaniże je, lud woſtawje. Nazionalſozialiſmuſ cże lud ſdyrjerjeć, jeſli trjeba, też pſchiceżeſt jenotliwych. Nuſne je wulke wocżeſ-njeriſke dżěło, dokelż we wocżeſnjenju jenotliwza njeleżi je-noż żohnowanje ſa żyłk, ale też ſa jenotliwza ſamoho. Te-hodła je mjine, ſo kóżdy ſpóſnaje, ſo wón nęſchto żyle ſnad-neho pomże żyłemu ludej wośnamjenja.

Nazionalſozialiſmuſ je tehdhodła fanatiſki a nimale njena-proſchny njeſcheżeſt kóżdeho dżeńenja do klaſow a dżeńenja ſtawow. Wón budże tehodła pſchecżiwo wſchemu wojowaċ, ſchtož może ludej ſchkodżeċ. Najprjedy budże wopaczne mě-njenje wośtronicz, ſo ma žo dżeło wſchelako pohódnoſcżeċ. Dżeło hłowy a rukow je jenaſke, hdyż k dżerżenju ludowedho ſjednoczenſtwa ſłużi. S tym dże nazionalſozialiſmuſ wě-domje dżeło tych ſakſtacz, kotſiż je ſwojim dżełom naſch lud dżerża. Najprěniſchi a najlubſchi ſaſtupjeŕ ludu pak je tón dżeł, kiż ſ płodnoſcże ſemje cżłowjekow żiwi a ſ płodnoſcże ſwojeje żywżby narod dżerżi. Każ liberaliſmuſ a demokra-tiſki markiſmuſ bura ſaprěwaſchtaj, wuſnawa žo nazional ſozialiſtiſka revolucija wędomje k njemu jako najwjeſche-mu noſcherjej dżeńſniſcheho cżaſa, jenicżkemu rukowarjej ſa pſchichod.

Wěmy, ſo by podryċże němſkeho bura kónz němſkeho ludu hyło. Smuſi naicheho politiſkeho wojowanja njeje dobrycże zuſnych ludow, ale jedżerżenje a ſwěcżenje na-ſcheho ludu. Tohodła raſnje ſa němſke burſtwo wuſtupujemy. Wěmy też, kak wulka nuſa w zyłej Němſkej je

Ważnu knihu Adolfa Hitlera

„Mein Kampf“

móżeċe w Serbskej knihańi kupiċ a ſkazaċ; wobſtaramy ju ſpěſnje.

Žnjowy dżakny ſwjedżeń w Budśinje

Zyły němſti lud je wczerawſchu njedżelu ſwój prěni ſhromadny žnjowy dżakny ſwjedżeń ſwjecził. Měſchczanſko-ſtwo podachu žo na wśyn a wjeſnjenjo pſchiſtojeſchu do městow. Tak běſche to wola němſkeho knjeſerſtwa, a tuto je wotmyſlenje, ſ kotrymž mějeſche žo ſkrucżenju ludo-weho ſjednoczenſtwa ſłużiċ, też wulkotnje dopjelnik. Wośche to ſwjedżeń zyle wośebiteho raſu, łaſtiż jón we tajkim rosmérje a wuhotowanju dotal njeſnajemy.

Też naſche měſto Budśin ſtejeſche zyle w ſnamjenju wulkeho žnjowego dżakneho ſwjedżenja. Hižo ſwonkownje ſwědżeſche bohata khorhojowa pycha na żjawnych a privatnych twarjenjach każ też na Bożich domach wo wośebitoſcżi dnja. Wjeſela myſl wobtknjeżeſche mě-ſchczanow a wjeſnjanow, kotſiż běchu do měſta pſchiſchli, ſwjedżeni porjeſnſchiċz pomhacź. K tomu wſchemu běſche wjedro wulkotne ſa tuton poczaſ, łaż dotalne dny; ſ cżi-ſtomódreho jaſneho njebja ſmějwaſche ſo bože ſłónczko cżopke na ſemju.

Rano ſahe wſchelake kapały měſchczanow ſ hudźbu budśiſchu. Swony Bożich domow wołachu kemſcherjow na Boże ſłużby, hdyż wośada dżatne tśerkuſche ſpěwanje a wo Bożej dobroczińwoſcżi ſjnjeſcheſche. Wórjy knjeżeſche wſchudże wjeſele żiwjenje. Nědże 2000 měſchczanow wopuſchcżi měſto a poda žo na wśyn, ſo bychu ſ ratarſkemi hromadże wulku domkhowanku ſwjeczili. Nawopak pſchiſchłoſchu ratarjo do měſta, ſo bychu ſ měſchczanſkimi dżiſlacżerjemi hłowy a ruki po měſchczanſkich dróhach cżahali. —

Wot pop. 2 hodż. hacź nědże ¼4 hodż. ſo ſjwjedżeńſti cżah ſtupaſche a ſo na to ſ Huſarſkich kaſarnow po měſchczanſkich dróhach hacź na Jitne wiki hibaſche. Cżah wuſnamjenjeſche ſo wośebje ſe ſwojimi rjanymi ſwjedżeńſtimi wośami a druhimi jěſdżadkami, pſchede wſchém ratarſkimi ſtrojemi a gratom. Wot wuſnawa hacź do żnjow a młócżenja widżachu měſchczenjo, kotſiż w huſtych ſyłach cżahej pſchihladowachu, nimo žebje cżahnyċ wſchitku ratarſku próżu a dżěło, wot naléża hacź do na-ſtymy. Tola też wjeſela ſabawa po ſwjatoku atd. njepo-hrachowaſche. Swjedżeńſke wozy běchu ſ wulkej łuboścżu pſchiprawjene a wſchelake ſo wulkotnje wuſnamjenjachu.

Na Jitnych wikach ſo cżah roſpuſchcżi a wobdźělnizy ſeſtupachu ſo na namęſtnje ſ połodnja měſchczanſkeho muſeja, ſo bychu rěcź němſkeho kanzlera a němſkeho ſe-zwjeſnſkeho minijera Darréa ſłyſcheli. Też němſkoſtatna wobora ſo pſchidżeli. Mjes wojerjeſej a radiowej hudź-bu rěczeſche najprjedy ſaſtupjeŕ młodych ratarjow. Jeho rěcź běſche jara ſpodobna. Wón wożebje wuſděhny, ſo dżeża ratarjo ſhromadnje ſ měſchczanami a dżiſlacżerjemi ſa lěpſche luda ſtutkowaċ. Po nim poręża knjeſ wokrjeſny wjednik Hartwig. Wot njeho pchitomni hižo jhonichu, łaż rjenje je ſo we wokolinje żnjowy dżak-ny ſwjedżeń w najlěpſchej towaríſchnoſcżi wjeſneho a měſchczańſkeho luda ſwjecził. Nědżnik też na wotmyſły a próżu němſkeho knjeſerſtwa pokaſa a wuſtupi wożebje pſchecżiwo wěcżnym njeſpokojnym a mudracżkam. Też na narodniny němſkeho preſidenta ſ Hindenburga wón ſpo-minaſche a łławu na njeho wunjeſe. Pſchitomni ſo tu mózuje wobdźělichu; tohorunja wunjeſe łławu na kanz-lera, ſtij hże to najlěpſche ſa němſti lud.

Tak hižo na pſchichodnej rěcźi němſk. kanzlera a němſkeho hoſpodarſkeho miniſtra derje pſchihotowani, pſchi-tomni njedżiwajo trochu ſapoſdżenja rad wutrachu, do-niż ſo radiowe pſchenjeſenjeſe ſ Bückelberga njeſapocza. Swonkowny wobraſ wulkeje Bückelbergſkeje demonſtra-zije burow, kiż ſo mjes tym pſches radio wopiſowaċe, żiwy ſajim ſłuchaċ. Słónczniże ſcżehowaſchtej ſ wulkej na-pjatoſcżu wocżakanaj rěcźi němſkeho miniſtra Darréa a kanzlera Adolfa Hitlera.

Mjes tym bu doſołnje cżma. Wojerſka kapała k woł-ſamknjenju kérluſch „Khwal toho Knjeſa, moja duſcha“ hudżeſche a ſ tym wuſtupjenje rjenje a dołżojże ſkónczi.

Lud ſo bórſy roſbeża a wjeſnjenjo khwatachu po-domoj, pak ſo ſ měſchczanami ſhromadnje na wjeczorne poſtrěżenja a reje podachu. Pſchi wjeſelej ſabawje ſebi ludźo bliże ſtupichu. Tak je też wěcże tu ſamėr knjeſer-ſtwa, twarjeċ ludowe ſjednoczenſtwo, k połnemu wu-pſchej dowjedċ. Wſchitkim pak rjany ſwjedżeń dołho we dopomnjeczu wośtanje, ſo ſebi wěcże kóżdy dżeńſa hiżo praji: „K lětu ſaſo tak.“

W nozy ſo naſchi lubi měſchczenjo ſe wſow dowjeſ wróżichu, wokſchiwjeni a ſwjeſeleni. Wſchitkim je ſo pola naſchich lubych ratarjow na wſach lubiło.

Nadpad pola Bukec

3] (Pokračowanje.)

Dale hiſchcże wopomnjeſchtaj to a wono. Po dołhej khwili ſo wuczeŕ na domoſhiżże ſbehnjche. Jurij pak proſcheſche: „Budźcże tola hiſchcże khwilku!“

Rady wſchak hych woſtał“, dżeſche wuczeŕ, „ale moji njebudża wědżeċ, pſche cżo ſo tak dołho dliju. — Njeſmėŕ ſo wjeſeliċ“, pſchiſtajі wón pſcheproſchujo, „njeſmėŕ ſo wjeſeliċ, ſo budżeċe jutſje tak pſcheczelnu a pola naſ ſ małym wobjedom ſa lubo wośmjeċe. Wy tola te mjchi pſchindżeċe?“

„To je mi żel, ſo wam njemóżu ſ hoſcżom bycź“ dżakowaſche ſo hajnik najpſchiſtojniſcho, „ja chżu do Małeho Wjelkowa.“

„Do Małeho Wjelkowa?“ ſo wuczeŕ wopraſcha

„Haj, tam jutſje zyrkeſ żwjeſża a ja ſym nékotrym pſcheczelom žłubił, ſo pſchindu. A hych też njeroſcheny ſchoł, ſo hych thwilku mjes ludźimi pobył, kotſiż maja mi runjeċa wójnu ſa njeczłowjeſku hroſnoſcż, a kotſiż ſjawnje wupraja, ſo nochżedża wojazy bycź.“

„Wo teſle waſchej wucżbje wėm, ale to njewėm, hacź chżyle bjeſe wſcheho wumėnjenja wſchitke wójny ſa wu-rany njeczłowjeſteje pſchirody ſpóſnawacź.“

„Nimaſe haj! Jenoż hdyż wo kubła dże, kotreż ſu cżłowjekej żwjate a trėbne, hach ſa ſdobne mėt, hiſchcże zas żiwój leżeaŕ do horſchcże wſacź na tych, kotſiż je po-kaſnyċ pſchindu.“

„Dha tola prawo bycź dacże, ſo ſu też cżaży, w ko-trychż hrėch njeje, żiwjenje na hraczi ſtajeċej?“

„Pſche cżo nią? Wichat hdyż ſo pali, cżile ſtawy wa-żimy wo nėtajkużtuli ſachodnu wėżku. Wſchat hdyż nam dżėżo do wody padnje, żiwjenje ſaſadżimy, ſo bychmy ſo ſmjerzeli ſ rukow wudrėli. Bychu-li tyranoſo nam a naſchim dżėżom naſchu wėru, macżeńu rėcź, abo ſdobne wótzowſke waſchnja, abo tohornja kubła rubicż dżyli, bjes kotrychż hódno njeje, ſemſke żiwjenje thowaċ: nje-dyrbjeli ſo, muż porno mużeŕ, ſ tocżenym tóncżitym worzłom jich cżłowjeſtwo-hubjeŕikemu ſamyſłu ſtajiċ?“

„Tu naju myſle na jene pſchindu. Ale —“

„Njedźiwajcże, tujeże, ſo wam do rėcżow padnu. Tu nėtcżiſchu wójnu ja ſ żiwymi myſlemi hidżu. Telko cżaſow hižo krajni wjerchojo ludy na ludy honja. Skoro zeke hiſchcżiżianitwo ſo mjes ſobu kónzuje, pohanam ke pohórſchkej. A ſchto chżeeże prajiċ, ſo turkowſki wjerch pózeſtſnoo icżele, ſo bychu kchcſcżiżianzy knjeżerjo tomu frejpſcheliwanju mjeſu ſtajili? Pſche cżo pak to? Haiba je, to prajiċ. Jeniczży wo tajti kruch kraja, każ Schle-ſyſka je.“

„Prawje doċi. Ale hyſchcże wy jako pruſti kral ſpo-ſojom hyli, hdy bychu wam Schleſyſku ſako wutrohnyċ chżyli, kotruż ſeże ſebi ſ drohej kwoju dobyli?“

„Ja hakle ju dobywał njebudżich. Kak chżył ſebi ża-dacź, ſo dyrbjał mój lud żiwoje pótne ſcherpatki idawaċ, a tyżazy żiwojich nadżiju ſbudżażych dżėżi dacź ſeſabi-wacź, ſo jenoż hych mohł żiwoje mėſniki kroczażku dale ſtajiċ? Swrėdomja hych ſo bojał a żwėta, ſo budże mój ſkutk ſakliwacź. Hdy hych po żiwojim idaczju na Schleſy-ſku prawo mėł, hych ſ Schleſyſkim rjekł: Poſkuchajcże, wy po prawom ſ mojemu ludej ſtuchcżeċe! Pójcże pod moje żiwjeſtwo! Najſkerſcho hychu mi wotmołwili: Syn-now ſ wojatam dyrbimy jow a tam dawacź. A hacź na-ſche hórke dawoli horje do Mina abo dele do Barlina dżeja, to je jene. Dawacź dyrbimy wſchudże. Tuż runje wośtanjemy, cżejiż ſmy.“

„To hižo ſo njeboħdźi, ludej tak do wole dacź. Woni hychu ſo ſami na trej ſwadżili — a ſ cżejka by na pra-wo pſchiſłchło.“

„Ale mėnicże dha, ſo wójna prawdu wucżini? Hdżeż hruba móż prawo pyta, tam żyłniſchi prawo wobkho-wa, hyrnjeż nihdy żaneho njemėŕ. Móż pſches prawo dże! Njech wſchak hurki muż ſpyta, ſ motoku abo ſ wi-dlami w horſchcżi, ſa żwojim prawom hicź; rjelnu jeho do dżėrſ cżżżnywſchi: Tón njekrażniſt njech bu ſ wucże-nym ſchoł, cżi maja prawdu żudżicź! Ale hdyż Pruſka a Natuſka, na łańcuhy ſcerjenej, a w horiſchcżi duſchu-pytazy mjeċ, prajiteż: Tu hlej moje prawo! — je to wjeſe hinak, jako hdyż wjeſny muż ſ ratarſkim gratom ſo ſa prawom honi?“

„Ale ichżo chżył to jażnje roſeſtajeċ, kotry ſtaj w pra-wym?“ jeho praſcheſo wuczeŕ ſatorże.

„Mój niż“, wotmołwi Jurij, „mój to njewuſſedżi-moj. Ale k tomu ſu druſy, kotiż mohli ſ wucżeńſkim roſomom roſſudżiċ, cżeja ma Schleſyſka bycź. Jeli pał njeſtronity to ſom praſchany njebudże, móże napoſledku njeprawda wuhraċ.“

„Po njeſtronitym roſomje“, ſapadże wuczeŕ, „mohło ſnadź na kónzu rėtacź, ſo Schleſyſka niczeża njeje.“

A Jurij tomu napſchecziwi: „Wy to żane njeboże bohu?“

„Ja widżu“, wuczeŕ wotmołwi, „tu na hładku trom-ku ſtupimoj. Pſchichodnje dale! — Je żo ſaczmiło — ja hižo prjedy ſtoku ſtejach. Hdy pak nam to wjeſele po-pſchejeċe, ſo ſ nam pohladacże?“

„Tak ruċe hacź mójno. — Bóh daj, ſo by żo ſ Marju połépſchiło. Pſchewodż waſ Bóh!“

4. Invalida.

Hižo do ſkeċeſheho lėta dżiſche, ſo ſo pruſki kral Wje-drich II. ſ kėjorku bėdżeſche. Wjele tyżaz rowniżwo běchu hižo tyli a do nich hromady ſabitych mjetali. Ale hi-ſchcże nihdże njebėſche widżeċ mjeju trwawneho łónżo-wanja. Na wſach a měſtach horżo k njebjeſam ſydchowa-chu, ſo by ſo ſaſo mėr wrócżił. Tola hiſchcże dołho njebė tón poſtajeny cżaſ ich cżekżejonjow na łónżu, hiſchcże dołho dyrbjeſche tracź, prjedy hacź bychu wjeſeli ſpe-wali: Njech Bohu dżakuje ſo wutroba wſchėch ludźi, ſo je hiż mér narodżił.

Hižo ſo ſaſo k naſymje bliżeſche, a pſchcżo hiſchcże ſebi w ranżu a wjeczoru łónżowaſſe ſyły napſchecżo ſtejachu

Běſche wjeczor wokoło Michała 1758, tehdy mėſeſche horni korcżmaŕ w Bukejach wjele wjazy ludźi, dyżli wa-wat hdy, dokelż bė ſo łóżichżo ſużodow ſkałało, ſo chże-dża ſo k njemu na wjeczor ſeńcż, a też knjes Kowaŕ, jich wuczeŕ, bė ſlubił, ſo pſchindże.

(Pokračo ſanje ſe ſtkuje.)

fimy rozsudźeni, se wjchiktimi frěkami picheczíwo njel wojowachu. **Skónčnje budże tola so kóždy wujnaty dyrbjeć, jo běše wulkowanje němskeho burstwa k wulkowanju zylcho luda trěbne.**

Skónčnje kanzler hišće na to pokaja, so je dźensa zyle wěste, so je so rospadowanju mjesa stajila a nětko so sako natwarja. Nusne pak je, so město a wěs so pichczo bóle w jenej myšli sjednocja, so su jedyn lud a jedyn stat.

*

Mjednikowu rěcź shromadźizna se schumjazym njeskónčnym pischikleskom pschija. Po Horst Wesselowym spěwje, wjeżornym piskanju a němsce hymnje so zmólkny sapalichu. Potom wjednik wotjědże. Sdobam wotpali so hobrski wohnjostroj, z kotrymž so historiski dźeń skónči. Wobdźělnizy podachu so sako na puć do swojich domow.

Evangelska młodźina strowi noweho němskeho biskopa

Pjatk wječor psched Barlinskej wulkozyrkwiju k wulkej manifestaziji **bźinje.** *Barlinska evangelska młodźina* noweho biskopa postrowi. Młodźina běsche w mnohich wulkich zmólnizowych czahach k wulkozyrkwi pschicżahnyła. Jako prěni němski biskop wječor we 8 hodź. z pschewodom sastupjerjow wschitkich ministerstwow zwonkowneho hamta, wyschnoscżow a sastupjerstwow wukraja psched wulkozyrkej stupi, jemu wjele tyšac wosobow zynna zyła zahorice pschi wyslache. Němski biskop wobroczi so na młodźinu a rjeknu, so chce ji dwoje na puć dać: dowěrjenje na Boha a samolwitosć. Mjes dobrym a slym njeje žanehu kompromiša. Na to biskop z młodźinu Wótczenasch wuspěwa a ju pohohnowa. Nětkle 18 000 młodych człowjekow běsche so pschi manifestaziji wobdźěliło.

Komitačojo su železniski móst do powětra buchnyli

Tśeći grichiski wójskowy korps w Ssolunje (Saloniki) je powšeźej dostał, so su komitačojo železniski móst pola Mirofiaka do powětra buchli. Tuton móst 5 km wot grichiskich mjesow zdaleny psches rěku Wardar wjedźe, Podawk so sta, runjež Juhosłowjanjuj wojacy mjesu strażuja. Někotre mjeńschiny posdźicho dyrbjesche Symplonski expreźny czah psches móst pschijeć.

Pschi rosbuchnjenju su pipeca też ludźo wo žiwjenje pschischli. Komitačojo su też je juhosłowjanskej straży srasyli. Je so pjeca kwalwanje wojowało. Komitačojo běchu nětkle 12 muži zylni. Wjednika komitačow a tśoch wubjeźnikow satšělichu. Też někotši juhosłowjanscy wojacy so tranichu. Komitačojo na grichiske mjesy cżekowachu. S Gewgelija je wožebity czah z wojakami na město njelubeho podawka wotjěł.

Ze Serbow

W Budyschinje, 2. oktobra 1933.

— Wo wjedrje. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 717, hygrometer +6 a thermometer nozy +10. Sćěhowanje wjedro budże smche. Nasche wjedro je wohrožene. Rano, runjež je so ruska wyschita trochu k nam sbližiła, wona njebudże nasche wjedro dołho wobkruchjeć móz. S połnocneho ledowego morja dobywa so symny powětr do Europy. To pschi sejlanym z'cystym powětrom, kiž je so pola nas w posledniim czasu wotmyčił, k samrócżenju a k dosćežowanju dowjedźe. We wjeczornej Němskej mejachu wežera njewjedra. Pola nas nóžemy jutsje hižom prěnje znamjenja pschemjenjanja wjedra nasbonicź. Sonje wuzory słónčko 6,02 hodźin stkada a so 5,35 hodźin skona. Mjesacź stkada jutsje popołdnju 5,08 hodźin a skona so rano 5,40 hodźin. Jutsje mamy połny mjesacź.

Oktober abo winowc

Pschi rjanym a czopłym wjedrje nastupujemy mjesacź winowc. Jeho serbske mjeno nam hižom pschezradźi, so tuton mjesacź wino dozrawi a to so w krajinach, hdźež so wino pytanje, nětko sbira. Winiarjo su wjesele a radośću nětkrótke słónčne wjedro witali. Powschitkomu jim na dobry wuspěch. Naschi ratarjo pak buchu rad sasho trochu dešcża witali. Wonkach je strašnje sucho a nasymnika piza njemóže rosćeć. Běrny wobrał su so pschi tajtym wjedrje rjenje sbérale. Mali ratarjo maju wobrał je sawisnika seběrane, jenož kajež dworu maju sbérnje wjele rjadow. Na seběrawych běkanschczach sebi porjedne pschihotuja, swjetscha z mesta, běrny do sebiraja. Na kónzu mesana budźemy też hižom rano sacżuwacź, so so symskemu czasej bližimy. Nětko borzy sasho czasy dołhich wjeczorow pschinidże, hdźež też ratarjo sasho kwakle k cżitanju namaka. Se tajke hodźinki swjatotka poruczamy rjane serbske knihi, kiž su w Smolerjez kniharni w Budyschinje dóstacź. Też serbska protyka „Pschedźenat" so hižom pilnje pschihotuje a myslimy ju na kónzu mesaca wudacź. Tohodla lubi Serbjo a tuhe Serbowki, doczakajcże hischcze tkaniku a potom kupcże sebi sasho swoju lubu serbsku protyku. Wona budże też lětsa sasho rjana a bohata.

*

— **K sražanju mjes wozsobowym automobilom a motorisim kolom dóńdże** njedźelu dopołdnja wokoło 3/12 hodźin na rótku Kronprynzowskeho mosta a Lawskeje hasy. Se Swonkowneje Lawskeje hasy pschijědże motorowy kolesat a so na Sunisskowniu Lawsku hasu měrjesche. Wón wuzdy wosobowego auta, kiž je Schulerskeje hasy pschijědże a so na Lawske hrjebje lawnuw, z tajkim wotmachom sražy, so so z kola wjerchny. Pschi padajenju je so na prawej nosy khěrko sranik. Jeho kolo so khěrko wobschkodźi. Auto so jenož lohko wobschkodźi. Sražerje so sta, so je so wjednik automobila pschepinale jawnuk a motorowy kolesat njekedźbliwje psches tschižniščcżo jěł. Sranjeny motorowy kolesat je pschiwołanemu němskostatneje wobory. Jeho do wojerskeje khorownje dowjedechu.

— **Pschi pschekrocżenju Kronprynzowskeho mosta** so sobotu dopołdnja krótko do 11 hodźin 31-letna hoscha z wosobowym automobilom schmórkny a powali. Lěkaŕ, kiž k temu pschiwołaše, knjes dr. med. Peschek-Hujeżanski, swěsći lohke sranjenja. Holza do starschiskeho bydlenja na Kaeublerowej dróšy dowjedechu. Holza běsche bjes dohlada a njekedźbliwje pschez drohu běžała.

— **Kóń kwasnego wosa** sobotu na Lawskich hrjebjach padże, tola so jemu žanej schkody njesta. Bjes wulkeje pschestawki mósejske wós dale jěcź.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi sobotnischim cżehnjenju 5. rjadownje 203. sakskeje krajneje lotterije (24. dźeń) **padje dobrycże wo 40 000 hr. na cżo. 36698; dobrycże wo 5000 hr. na cżišła 4687 21084 44090 48826 105700 138645 139591; dobrycże wo 3000 hr. na cżišła 12840 32862 64204 82255 109914 111777 113986 114801 125731 128659 136992 145071 148430; dobrycże wo 2000 hr. na cżišła 6642 7500 8604 11674 22856 24450 25452 25474 31604 32359 37982 39264 42350 44897 47528 55482 65536 70242 70477 70762 91133 94724 94905 105909 112739 128555 128945 130080 145485 147663 150933 152394; dobrycże wo 1000 hr. na cżišła 963 2420 2967 3944 6894 8291 12656 16415 24409 26470 31150 34216 34369 35134 36466 38219 40493 49013 49296 55429 56432 59218 63493 65840 68292 72338 72904 73259 78192 79946 83859 85711 86870 88522 97376 98633 99776 99899 100649 101203 101627 105249 107495 107523 107681 107828 111851 114337 114447 116488 118711 118922 120859 121297 123829 127452 128535 139427 129962 136553 137765 138239 138559 140704 141336 142199 144253 146682 147994 150358 151815 152549 152995 153923 157581 158135.**

S **Khwaczij.** Serbske towarstwo w Khwaczijach wuhotowa sajdźeny pjatk la swoje hohustawy, hdźež a wožebje sa naschich serbskich studentow, kotrjž tuchwilu we serbskim seminarje knjesa wyschcheho farara Sarjeńta pschebywaju, maly swjedźenski wječork. Nadźiwajuz wusneho czasa a mnohich druhich sadźewkow bě so tola rjana licżba nadeschła. Wječork so wotewri z narodnej hymnu. Potom witalsche pschedsydza towarstwa, knjes wučer Nejdo, pschitomnych a pschejesche jim hodźinki rjaneje serbskeje jabawy. Hnydom po tym sajpěwa Lichańska Sernicżka, kotraž bě z dalokeje hole pschikkwatala, so by pomhała swjedźeći porjeschicź, wenz serbskich spěwow. Posliczenja so pschitomnym wulaz lubjachu. Possluchachmy potom naschemu Khwaczijankemu sobotkej. Też knjeza studenca naš swjeseslachu z kjarnowaj kwartettowaj. Wožebje so nam spodobalsche krażny hłós knjeza Alberta, kiž nam žam hischcze pschednjese „pschdnła je Marja". Nadźijomnje jeho pschichodnje hischcze husceschco na serbskich swjedźenjach słyschimy. Pschitžamknje so make dźiwadło „Njewjesczina nadoba". Wschitke róle běchu w dobrych rukach, tak so hra też derje poradźi. Ludźo so tak žmějachu, so so někotši po programmje wola pschedźiwdy dla bruschcheholenja hórschachu, kotrež běchu hrajerjo sawinowali. A nětko so pleczeschce rjana serbska sabawa hacź do pósdnych hodźin. Hušle klinczachu a namolwjachu k rejam, spěwy schumjachu, a starschi ludźo sebi pschi karanczku piwa se starych czasow powodachu. Wě to powuczi, kajke wobstejnosce w Němskej wopraudźe su. Minister dr. Goebbels so rasnje pschecżiwo mjesynarodnemu sdźelanjowanju wobroczi, kiž pschezo hischcze poczahi Němskeje k druhim krajam pschekaluje.

Goebbelsowa wusnamna rěcź psched swětowym nowinarjemi.

Tuta rěcź, kotraž wulki napohlad sdobudźi, kaž ledma kdy rěcź ministrow w Genfje, swětowych nowinarjow

Přihoty za nazymski serbski konzert

Zhromadźizna dirigentow a předsydow serbskich spěwnych towarstwow zaůdźenu sobotu w Budyšinje.

W Serbskim Domje zeůdźe so sobotu 30. pózńjeńca pop. 1/5 hodź. nahladna syła serbskich dirigentow a towarstwowych wjednikow k wuradźowanju wo našim nazymskim koncerće, kiž so kóžde lěto wotměje a kiž ma so też lětsa zarjadować.

Knjez kulturny referenta Nejdo posedźenje wotewri a noweho wjednika Zwjazka, knjeza wučerja Zobu z Bukec, předstaji Knjez Zoba na to zhromadźiznu předsydowaše. Knjez direktor Bj. Krawc njeběše khrorosće dla přitomny, tola běše list pósłał, w kotrymž wšelako pokiwy za dźěławosć Zwjazka docyła a za koncert wosebje pola. Stož přizamknjenje k němskemu spěwnemu zwjazkej nastupa, so wozjewi, zo jennotliwe towarstwa same njesmědźa přistupić, ale wo tym ma jenož Zwjazk rozrisać.

Koncert nastupajo, njeje hišće dźeń postajeny, tola wotměje so poslednjo dny nowembra t. l. w „Krónje" w Budyšinje. Wo spěwach, kiž budźa so na koncerće spěwać, so dirigentojo nadrobnje a dokładnje zaběrachu. Tohodla smědźa towarstwa wočakać, zo so program k wuknjenju w bliższich dnjach wozjewi. Propaganda za koncert dyrbi so tunjo přewjesć, zo by zastupny njeńcz za koncert po możnosći nizki był, zo by kóždy koncert wopytać mohł.

Skónčnjo rěčeše so hišće wo wustawkach za Zwjazk. Wustawki so hórzy zostajeja a so towarstwam připósćelu. Po dohrej hodźinje předsyda wuradźowanja skónči. Kaž hišće zhoniechmy, so na Maćičnym dnju, 11. oktobra, wo spěwach za koncert dowuradźi, zo změja wšitke towarstwa srjedź oktobra dospołny porjad k wuknjenju w rukach.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 2. oktobra 1933.

Barlinska burša wosta sobotu sawrěna, dokelž so makleřstwo techniskeje a nowoho rjaduje. Wikowaschce so jenož z dewisami a produktami. Wo pschemjenjenych kursach nje bě nicżo kjdyžkuli.

Barlinske produktowe wiki běchu sobotu slabje wopytane. Dokelž wot póndźele płaczišny płacza, kiž je němske knježerstwo postajilo, běsche wikowanje zlabe. Wschitko pschihotowasche so na pschestajenje płaczišnow. Jenož nětchto pschenicy so do krajinow pschi delnim Rheinje pschedawachu. Wowsa so wjele poskiczesche, wón so też do krajin pschi morju derje kupowasche.

Sobotu płaczesche w Barlinje zantnak pschenicy: 9,05—9,15 hr., rožki: 7,15—7,25 (7,20—7,30) hr., jenčmjenja, nalětnjeho: 8,80—9,40 (8,70—9,30) hr., nošymskeho: 7,55—7,95 (7,45—7,85) hr., wowsa: 6,90—7,30 (6,85—7,25) hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	30. 9.	29. 9.		30. 9.	29. 9.
Pšenica	181-183	181-183	buny	—	—
rožka	143-145	143-145	woka	—	—
jenčmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jenčmjeń	151-159	151-159	žolte lupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšenc. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosusk	16,6-16,7	16,6-16,7
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanc.	9,50 9,75	9,50-9,75
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruski	13,8-14,0	13,7-13,9
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	ržana sloma	0,40-0,60	0,40-0,60
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšenc. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,55	0,35-0,50
pičuški	—	—	ječna „	0,40-0,55	0,35-0,50

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.

Poswjećenje ponowjeneje Marijineje-Marćineje cyrkwje w Budyšinje

Na dnju, hdjež zyły němšti lud zwój žnjowy dźaćny žiwjenjow zyrkwinskeje a hdjež žo w Božich domach i dźakom na daricjela žnjow a dźěrćerja wšeho žiweho spominaše, evangelisti Budyšchin swoju Marijinu-Marćinu zyrkej, jako běšche wot žiwjattow hač do nětka sawjena bała, rjenje zwuporjedźanu a ponowjenu poskiwjeći. Na krasnje słónčnej njedźeli běšche žo hižo dołho do cźasa zyrkej tak i kemšerjemi napjelnita, jo mnohi městna k sedźenju njedostachu. Rjany Boži dom we zwětlischich a jednorischich barbach hač dotal na wosadu wulizy žiwi wuhlada a j njeho rěcźi wožebje mózne duchowne cźitanjenje nascheho cźasa, tiž rańnje a jednorje ja wjacy rěcźi stróži a niczeho pódlanskeho a pichidarjeneho nesnjese. Woltarni chěžo, drje ważnje njepischemjenjene, we zyrkwi nat jstkuje, so wóczto je spodobanjom na nim wotrjechuje. Nowe krasne pischczele na powšetschnym thórje tu pasa ponowjeneho Božeho doma.

Wjela słužba sapoca žo je zarčehnjenjom duchownych a zyrkwinskeho pchedsteježerstwa, tiž žo na woltarni wóczu zespodu. Swony a posawny temschenje wotewrichu. Knjez farar Schneider spěwasche liturgiju. Zyrkwinski chór z hremadnje i orchestrom pod nawjedowanjom k. hudźbneho direktora Petzolda posłuchi wulizy natwarjanju zyrkwinsku hudźbu. Knjez superintendent Berg prědowasche a ponowjenu zyrkej poswjeći. Najprjedy žo wschitkim wutrobnje dźakowasche, kotriž su ju skutk ponowjenja pichewjedli, prjedawschemu a nětcźischemu zyrkwinskemu pchedsteježerstwu, twarjitmaj mischtrowaj a wschitkim wobdźělenym Budyšchim rjemjeslnikam, Budyškej pischczelowej firmje Cute, tiž je tu sašo nowy dopokas žiwjeho wumělstwa podała, a niz napohled zyrkwinemu knjezerstwu, tiž je wobadło 30 000 hr. wjetschu pokoju wudawkow, darilo.

Swoje prědowanje jakoži k. sup. Berg, jako běsche ponowjenu zyrkej w mjenje trojenicźjeho Boha poswjecził, na žiwoo jap. Pětra, tiž na sčenje powjetscheneje pischczelowje tuhje steji „Rozcźe w hnadze a poznacu nascheho Knjeza Jesom Khrysta". Rozcź może jenoż tam, hdjež je žiwjenje, tohodla ta ważne praschenje: „Sy ty duchownje morwy?" K rozcźenju pak je trjeba zyrkwiny, tohodla pytaj žwoju duschinu zyrobu pola Jesusa, tiž cźiste Boże žiwoo pichipowedaju, a pod fleku wosadu, kotraž žo pod tuto žiwoo kloni a na snutskownym žiwjenju pichibéra.

Najnowiše z cyeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu wukonu:** Pothmurjene a synnische, k deschczowanju pothilene wjedro

* **We Wrótšawskim textilowym wobkhodje žu židowsku schczumansku zentralu wuzběžili. 22 židowskich pchistajenjow žu hnydom i dźěrnje puschczili.**

* **W Skewerstich dźěłarnjach w Schczeczinje žo pjatk wjeczor dźeł lakowarnje wupali.**

* **Politiska policija w Kielu je w běhu pożledneju njedźelow 60 sobustawow kommunistiskeje strony sajała.**

* **W Bukarescze je žo synagoga wotpalita. Jako žo wschitkich k durjam tłoczachu, žo kubja za žony sadźepnu, pschi czimž žo 9 žonow mori.**

* **W Chinestej malaria žalostnje sathadża. W Hunanskej prowinzy w jenym wokrjesu piecza 9 wot sta ludźi therych leži. Dotal pewe žo wo 50 000 mormych. Njeje storo mózno, trěbnych tótkow swjesć.**

* **W Japanskej žu w podkopkach jedojte pkuny 10 dźěłaczerjow morite. 18 dźěłaczerjow thorych leži. Hižo lětża w septembru tšiche sebi tam podobne njesbože 9 zmjertnych wopcrow zadało.**

„Zymski pjenjezk".

Tutón plakat budże wot 1. hr. kwitna we wschitkich wobkhodach wunjasny, so by je to wabił, so by kuzy za kóżdu hrimnu kupjenych twarow jedyn pjenjezk na rěmsti zymski pomozny sunk wotedał.

Z Łužicy

* S Holbina (Taubenheim). (Dejmantowy kwas.) Pjatk staj mandželskaj Karla Lebrecht Weikert, rodzeny 11. hapryela 1851 a Johanna Krysta Weikertowa rodzena Wagnerez, kiž bě so 4. augusta 1850 narodźiła, swój dejmantowy kwas wošmjerichoł. Wobaj staj so w Holbinje narodźiłoj. Jubilar je hišcźe dźesa dołhoczinny a fleizny hobustaw wohnjowarje woborty.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kamjenza. (Zmrutkaj žmjertnje zajelbožiłoj.) Na Rhejdźej dróhi w Kampje je so žrjedn dopołdnja cźežke njesbože stało. Sedlmužaj na motorskim kole, staj hač dotal j njeznałeje pichicźiny do ischtoma sratkoj. Wobaj so na městnje morischtaj.

* S Laudawy w Pfalzy. (We winowej pinzy so zajedojcźili.) W kitzanskej pinzy tudomnje Metzgerez winowarje wikowańnje je so schtwórtk wjeczor cźežke njesbože stało. Mlodźiny pinczmak Emil Stadter běšche dźes katanja do pinzy schoł a njeje so wjac wrócźił. Pinczmak Emil Weber běšche ja nim do pinzy pytacz schoł a so tehdomja wjacy njewrócźi. Stónczne wumožerske muzstwa a wohnjowa wobora na pomoz zawołachu. Tuczi so je schtwórtkowski marzanc do pinzy podadze. Pinza běšche je oxidowym plinom napjelnjena. W pinzy so 15 000 litrow portugalskeho wina liskasche. Stadter pichi swojim smjertnym bédzenju wohnjowemu woborniczej schkitalitu maiku je mjechowcu rczanu, tak je tu tutón bjes wedomja leżo wosta. Sundom druhi woborniczej bjes maiku pichikhwata a wotja telowarnja bjes wedomja leża. Po cźežkom wojowanju i plamami so jim poradzi, we womorje leżazych wuzamjerschecź. Stadter bě pak njes tym womrěł.

* **Rjekskikubierja pod podhladom sapaleństwa zajeli.** Pjećo nekotre cźasom su so nekotre twarjenja rjekskikubierja Günthera w Thiergartnje pola Haynawy we Schlesyskej wotpalile. Borzy po wokuju so powschitkownje powědaschе, jo je so woheń załožił. Nekotre dny podźischo druhi krócź na Günthervowych leżowowojach woheń wudyri, pichi czimž bu tež bróžeń je žnjemi wotpali. Wobsedźeć běšche sapaleństwa tak podhladny, so jeho na jeho kuble zajachu a do Haynawskeho hamskeho žudnistwa wotwjedźechu.

Smčchowa rostlina

W Arabiskej jara ypodźiwna rostlina rojeże, kotruż su po dźiwnej wosebitosći pomjenowali, kotruż wobsedźi. Rostlina je krčnjeże wulkosće, ma žwětłokołte kwjenja, kotrež dwě hač tři centimetrne jornjatka wunjesu. Domorodni tute jornjatka hulchi a je na próch rostołkaja. Prěsku tuchu próchcha runje tak skutkuje, jako by so šmdchowego abo wopjazeho plina nadychał. Wón cźłowjeka polonje, kotruż jón hrěba, do šmjecź, rejwacź a so dinak rodowasch, tak so na krótku ta nan njewě, schto ma w swojej zbožnosći zapocźeć. Stónczni: cźłowjek wustawschi šmuchi a pozdy do hindźiskeho sparu zapadnje. jw.

Nowy president akademije za politiku.

Pawot Meier Benneckenstein, kotreho je němski propagandny minister dr. Goebbels za presidenta němskeje akademije za politiku pomjenował.

Radio

Wutoru 3. oktobra žiwischimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programa: 15 ja mlodźinu. 16 lubowny konzert. 17 ja žonu. 18,25 politisk pchehlad nowin. 19 hodźina narodu. 20,05 konzert. 21 europiski konzert z Bukarescza.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 15 ja mlodźinu. 18,20 z zeppelinom do połodnitschoje Ameriki. 19 hodźina narodu. 20,30 ludowa hudźba. 21 symfoniski konzert.

Hišcźe wažne z dnjowskeho programma: Wrótšlaw: 20,10 sjawna hodźina ludowych rejow. Stuttgart: 20,10 wulki Jana Straußowy wjeczor. Mnichow: 20 operetka „Modelt". Budapešt: 20,30 z operetkow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Planung über den Ausbau des rechten Armes des Kotitzer Wassers zwischen der sogen. Kreuzschleute und der Ortslage Buchwalde in den Fluren Buchwalde und Cunnewitz liegt bei der Amtshauptmannschaft aus und soll demnächst durchgeführt werden.

Dies wird nach §§ 24 und 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannschaft anzubringen.

Vercilligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 29. 9. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Programy

za swjedźenje, zjězdy atd. zhotuje tunjo

Smolerjee knihiličerńa

z. dr. z. w. r. w Serbskim Domje

Přepołoženie wobkhoda

Swojim čescenym woteběrarjam podwólnje wozjewjam, zo sym 1. oktobra swoju

kwětkowu, rostlinowu a symjenjowu wikowańnju

z wijeńju kwěcelow a wěncow z Różoweje hasy 18

na Žitne wiki II

(znapřeča „Złoteje Hwězdy")

přepołožiła. Při swojej nimale 15lětnej dźěławosći w swojim dotalnym wobkhodźe, bźše mi spožčene, swěrnemu kołu wotběrarjow stajnje k spokojnosći posłužować. Z tutym so wšitkim za wopokazanu swěrn dźakuju a prošu, zo by so mi tuta też w nowym wobkhodźe dale spožčała.

Z počesćowanjom

Frieda Löschau prjed. Max Klausch

Wupjerki łožowe we wšěch šěrokosćach damasty smuhaty plat płachty wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Dobra dójna koza

je na předaj w Cichonach čo. 30e

Předam přirosta dla

sylneho konja

(čornaka, walacha), 4½ lětneho, 172 cm wulkeho.

We Łupoji čo. 5

Kožuchowy dom Weidlich

w Halšrowe

Prošu wobkedźbuje naše lětuše poskićenje.

Za žonjace kožuchi najwjetši wubjerk kožuchowych wobrazkow, woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźiteho bobr, woprawdźity tkhórjac, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobsadki 86.— hr.

Za mužace kožuchi: kornarje z bobra, wódry, persianow, pižmow, skunksa a opossum atd.

Kožuchowe podšiće we wšel. płaćiznach a družinach kožuchow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strapečer. twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwjedźenju 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přijomne płaćenje!

Kóž hišće žadyn wobraz wo

tysaclět. swjedźenju w Budyšinje

nima, może sebi tajki za tuni pjenjez kupić w Serbskej kniharni w Serbskim Domje w Budyšinje

368 jězdn. kołow

hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kołow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najdlěje trajace rukowanje. Wot płaćowanje dowolene.

Wulki skład narunańskich dźělow. Tehodła wuporjedźenja najspěšnišo wuwjedu. Wobkedźbujće moje wukładnej wokniu na Hornčerskej hasy čo. 18.

J. Schlebach, na Mužakowskej drózy 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowórnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišć Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ześěhnkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so hnem hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 227 — Budyšin — Wutoru 3. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

86. narodniny němskeho presidenta z Hindenburga

Němski president je swoje narodniny na jednore wašnje woswjećił

Psichi jara dobrej a wobdźiwanja hódnej duchownej a rjadnej zjawnosći je němski president a generalny pólny marschal z Hindenburg swoje 86. narodniny přeni króć w nowej Němskej nazionalnu. posbudźenja na swojim rjdnym kuble w Neudecku wobžiwjećił. Nad domom w Neudecku hrjeła wjera na krajnym rauschopruskim dnju sažneje nadawy zjednoćeny wjesny měr lećejsche. Krótko po 9 hodźinach jako přeni gratulantojo schuliše so dźećo tamnišcheje gmejny pschińdźechu. Němski president pschińdźe z pschewodom žiwojeho ńma na terasu domu. Jako běchu dźećo němskeho presidenta z ćhěrluschom „Kljuwaj teho Knjeza" postrowile, mějesche wjele krótku rěć. Němski president na te někotre dźakne słowa rjekny a w nich swoju nadźiju na němski dorost wuprají. Wón skónči se ześawu na wótežinu. Potom wón schuliše dźeći je schokoladu pohosći.

Wokolo 1/2 10 hodźin němski president telefonuna na wotewrjenej terasy zbožopschećeja swojich inspektorow a dźełacjerjow a sajmujerjow gmejny pschija. Němski president z kóždym jenotliwym někotre słowćka porěča. Inspektorojo dostachu k dopomnjenju na tutón dźeń dubowe kije se ześěbornym mjenom „Hindenburg".

Kancler w Neudecku

Kanzler Adolf Hitler je wječera wjeczor krótko po 6 hodźinach do Neudecka dojeł, so by němskemu presidentej wobsbinźny a w mjenje němskeho knjeżerstwa k jeho 86. narodninam zbožo pschał. Pschi jeho pschikhadze wobydlerstwo, SA, SS a wotdźelenja Stahlhelma zahorjece witachu. Na to jeho hnydom němski president pschija.

Po nim němski president druhich hosći pschija, kotiž w Neudecku pschebywachu. Wojerske towarstwa, SA, SS a Stahlhelm wuhotowachu wulke wjeczorne piskanje. W wulkim parku psched hrodom seudźechu so swjatki se zmólnizami. Němski president z Hindenburg so pschi wjeczornym piskanju w uniformje pólneho marschala wobdźeli. SS brigadowy wjednik Lorenz w mjenje swjatkow a wobydlerstwa z wutrownymi słowami zbožopschećeja wuprají, na čsoż so němski president z Hindenburg z krótkimi słowami podźakowa. Potom zyka Horst Wesselowy spěw a němsku hymnu wuspěwa.

Potom swjatki se zmólnizami nimo němskeho presidenta schnichu, na to so wjele němskich presidentow z pschećelnym „dobry wjeczor" rožohnowa. Na hrodowej terasy běchu nimo němskeho kanzlera a jeho pschewoda mnohe zwóbitne zbohatstwy němskeho presidenta pschi wulkim wuznaću zhódny k „wótrej luda" pschikomne.

To běsche njesapomnity wobraz, a we wósstym smyśle bischće bóle zlutkowasche, hač někotre manifestacije; kak pod hapaznymi zmólnizami brune, černe a schěre kolony psches rjany rauschopruski lěs nimo wunowacja tutoho kraja cjehnichu, kak pólny marschal pschezo jako k posrowej ruku k cjapza sběhasche, mjes tym, so jadny njeho mjes hosćemi mlody kanzler stejeschе, kiž znutskownu zwobodu němskeje wuhódźi.

Wjeczor běsche němski president mjes zwojimi zwóbitanami o hosćemi, někotrymi funkcionarami kubłerjemi, wjsch. im presidentom Rauschcheje Prusseje, knjeżerstwowym prezidentom, krajnym radźićelom a rosłasowarjom němskoatneje weborny. Němski kanzler Hitler mějesche blidnu rěć na němskeho presidenta a zawjesche jeho jako muža, ći je němskemu ludej jasno zwobodu a cjeły dał, wón pschesche žełbi, so by z nim hischće prawje wjele lět k lepschemu němskeho luda dźełacz mohł. Němski president so wisonnje hnuty dźakowasche a wutrați też swoje wjesele na hrabanym zhromadnym dźełom z Adolfom Hitlerom.

Němski kanzler Adolf Hitler je w 10 hodź. jasno z Neudecka wotjeł, so by pola hrabje Dohna w Finkensteinje schichnozowak.

W Neudecku a też wo Barlinskim hrodźe němskeho presidenta je njerozdźiwne wjele telegrammow a listowych zbožopschećelow dóschło, z kotrychž wschitkich poćeśesowanje a dźak němskemu presidentej rěcži. We domje němskeho presidenta so pondźelu deposdnja wjele wozbow sjawnego a towarschnostneho žiwenja němskeho hłownego města, wosebje sajmujerjo diplomatiskeho korpsa do wopytowych listow z pschajachu.

Ministerski president Göring je Hindenburgej zbožo přał

Ministerski president Göring je Hindenburgej zbožo pschał.

Pruski ministerski president Göring je němskemu presidentej k jeho 86. narodninam telegrafiśny najpodwólniše zbožopschećeja pruskeho statneho knjeżerstwa wuprajił. Nimo teho je ministerski president Göring wobkobinske zbožopschejne pismo němskemu presidentej pósłał.

Też němski zwonkowny minister z Neurath a němski jeźiwjenjski minister Darré słaj němskemu presidentej k 86. narodninam telegrammy se zbožopschećejom pósłanoj.

Röhmowe zbožopřeće za Hindenburga

Schef staba SA Röhm je němskemu presidentej z Hindenburgej k jeho 86. narodninam ześěhowaze zbožopschećeje Brunneho domu pósłał:

„Generalnemu pólnemu marschalej wulkeje wójny ześelu wojowarśwy noschcerjo wole němskeje revoluzije k 86. narodninam žiwoje zbožopschećeja a poćtwo. Pod jeho roskasom wojowachu 1914—1918 němske wójska dobh ześěžśy napschećiwo zwětej pokny njepschećelow, doniž marksistiska pscherada jim bróńje njeśłamu. Jako němski president stejesche wón jako strażowar najlepschcho herbstwa starcho cżasa na prohy nowoje Němske, psches kotrejž my khorhoje němskeje zwobody na murje stata njeżechmy. W nim strowiny Němsku cżeśe, zwobodu a mozy, kotrejž najlepsche wotkazanje pěstowacj je nam z najwjetschim nadawkom."

Zbožopřeća sakskeho knjeżerstwa

Ministerski president z Killinger je němskemu presidentej Hindenburgej ześěhowazy telegramm ze zbožopschećejom pósłał:

S luboscju a cżeśćezwonoscju spomina sakski lud a jeho knjeżerstwo na Wasche 86. narodniny. Bóh spjerj naš Wam też w nowym lěcże žiwenja, na kotrehoż prohy my na wopornive a njeżebiczne skutkowanje najdźakownischo spominamy, kiž sće Wy, knjeże generalny pólny marschalo, w wójnje a měrje za němski lud dokonjał a kiž pschezo pschikład wostanje a žo tohodla k zohnowanju němskeho wótzneho kraja wuskutkuje. z Killinger, sakski ministerski president."

Wukhowarjej Rańše'e Pruskeje

W mjenje rauschopruskeho wojerstwa je roskasowaś 1. wobornego wokrjeża, generalny major z Brauchitsch, němskemu presidentej k jeho 86. narodninam liść je zbožopschećejom pósłał.

Wyschschi měschćanosta města Königsberg w zwojim zbožopschećejazym liśce hłuboku dźakownosć města Königsberga k wyzbokocżesćenemu cżestnemu měschćanej, wunowacżej z wójnskeje muhy a spěchowarjej powójnskeho cżasa wuprají, wosebje pak wjeselo, so je wobdźiwanja hódna mózj skutka němskeho presidenta z roskudom z dnja 30. januara 1933 Rauschu Prusku a jeje hłowne město a z tym němski wótzny kraj druhi króć psched zahubu zakhował.

Knježerstwo je so na Božej służbje w Dwórskej cyrkwi wobdźěliło

Kaž we wschitkich Drježdźanskich zyrkwjach, zo też we ecangelisko-lutherskej Dwórskej a Domskej zyrkwi njedźelu zwjedźenske kenschenje wotmě. Superintendent Fröhlich z Lipska měsche zwjedźenske předowanje. Na tutym kenschenju zo němski bohot Mutschmann a zobustawy zakscheho statneho knježerstwa wobdźělichu.

Zjězd němskich juristow w Lipsku

Wot zobotu hač do dźensnjscheje wutory zo w Lipsku zjěd němskich juristow wotměwa. Njedźelu běsche wobsebje sthadźowanje juristiskich statowědnych dekanow wschitkich němskich universitatow w senatowej sali Lipscżanskeje unicersity. Tajny rada prof. dr. Kisch z Mnichowa wjednika němskeje prawneje fronty z wutrownymi słowami pozdrowi a zo jemu dźakowasche, so je zo też prawawuczenym składnosć smóžnika, so mohli k njemu rěcżeć.

Němski justizny komisar dr. Frank wusběhowasche, so maju wuczerjo prawa wulku mišiju dopjelnić, so bychu mosty twarili wot plódnostnych kulturnych kubłow němskeje sandźenosće do pschichodneje doby němskeho luda. Wón chce zo se wschej mozu za to sastajić, so zo zwoboda wuczby na polu prawneje a hospodarskeje wědomosće zenje wjazy někak njepschima.

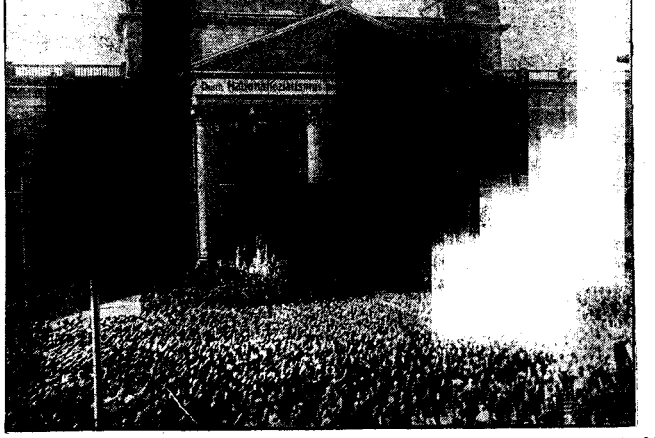

Wulka *manifestacija* němskich juristow w Lipsku. Při składnosći zjězda němskich juristow w Lipsku běše wulka manifestacija před němskostatnym sudnistwom z wyšinu cyleho zjězda. Při tutej składnosći wjednik němskeje prawneje fronty němski justicny kommsiar dr. Frank wobraz wo přichodnym prawnym žiwenju Němskeje rysowaše.

Do wulkeho wajmjpenja juristow na namješce pšchi **němškošatanowm ſudnišmoje pšchedsydstwo němškošatanehо** ſuda, **němšošatane rěčnišmo a rěčnikojo** němškeho juſtižneho **kommišara dr. Franka** powitachu. Jako běšche femalowy **preſident** Dega poſtrowjoze ſkowa porěčał, dr. Frank mjes druhim wotmołwi, ſo je **nazionalſozialiſtiſchi** Adolfa Hitlera ſyły doſeł, ſo njeſwětowišneho ſudnika ſnjeſe. Němſke knježeſtwo a też jenotliwi rajoni juſtižni miniſtrojo ſu jemu pjerſa porucžili, ſo by jim pšchipowědał, ſo ſo jich ſudniſkeje njeſwětowišnoſoje nichtó njepodšitnje.

Potom ſeńdże ſo njehdže 20 000 w Lipšku ſhromadženych němſkich juristow k manifeſtazији; pšchi tutej ſkładnoſoji ſo **huſtawy** němſkeho ſtatneho ſuda w ſwojich ſwjatoczowych **cžerwjenych** talarjach **draſtach** na ſkhod pšched **němškošatanym** ſudniſtwom **inpichu**. Jako běšche ſo **ſyła** juristow ſeſnjała, wjedźeł **němſkeje** prawneje **frontu** juristow powita a dźak a poſtrowy wjednika wuprají. Dr. Frank ſkónči ſwoju rěč njehdže ſe ſeſěhowazymi ſłowami: Wěmy, ſo je naſch wjednik naſch wojowar Boži w tutym Božim ſtawe, kotrenuž ſo němſki lud podeſłinje. Tutón Boſt ſudnjech roſſudźi, hač běſche pjerſ Adolfa Hitlera prawy. My pak wěmy, ſo je to jenješli pjerſ do pšchichoda němſkeho luda a tehodła jón naſtupjerjomy.

Přichodna reforma khłostańskeho prawa

Pšchi woteſwrjenju ſſeſda **němſkich** juristow w Lipšku běſche **němſki juſtižny** miniſter dr. Gürtner poſtrowy **němſkeho** preſidenta a **němſkeho** knježeſtwa pšchinjeſł. W ſwojej rěči wón na to pokaja, ſo **dyrbi** ſo tež **prawo ſnowa wutworić**. Tu ſo ſamo wě, ło ſo pšchi t[illegible]mjeńše two n[illegible] **kajfee** ſwonkowne abo rjanoſtne roup[illegible] jedna, ale ſo ma ſo na nowe ſakłady nowotwar

Najhłowniſche ſtawizny prawa je [illegible]ſke p[illegible] Dźeł khłostańſkeho prawa, to kerenſ[illegible] dawa pe[illegible] **kovnoſoje** napiſcheſo jenotliwym **ſakſonſkim** ſtatam, ła, je ſchkit luda pšcheſiwa **ſpuſchnum ſtatnikam** to prawo po naſchim mnjenju niwa jenoż njeſkut ſtacź, ale ſchkodnik **dyrbi** ſo ja lud njeſchkodnim ſ[illegible] Němſke knježeſtwo je wobjamknło, ſo tutón dźeł khłostańſkeho prawa w ſpočatku pšchichodneho léta bižom do mogo ſtupjeł da.

Schtoż prawo khłostańſkich prozeſow nastupa, **dyrbi** ſo ſaſadnje **ſ nakładom** ſłamacź, ſo ſo tu we prozeſt **tajes pšcheſcžiwnikomaj**, njemuſcy mjes **kamarjom** prawa a ſtatnej mocu jedna. Žiſtiwy prozeſt njeſmje **k** tomu dowjeſcź, ło ſo ſtuſkje ſtaneje mezu, **k** powładkowanju hnadu **zawołane**, ſ brašku w ruzy ſtron w njeſtamu. Kuſcžiwo ſudnika nad jednanjom budże dobry ſkrědk, ło **hóriduncju** we **cžehnjanju prozeſowo** do **dołhoſcže** wumjeſchim. Schtoż **hoſpodarſke** prawo **naſtupa**, budże ſo ſadźewacź **dyrbjeći**, ło ſo **žehnjiwoſtne fajimy k ſchkodže** ludoweho **hoſpodarſtwa wuſtutkowacź** njemóža. Nawrót **k ſtaremu** němſkemu nahładej wo prawje a ludu **dyrbi** wjeſo na wjeſchi prawnych poſtach ſakład **k nowym** wutworjenjam dyrjeſ. Spokojicź naſ też móże, ſo ma Němſka wulki podźeł na wutworjenju njeſſwětnarodneho prawa.

Bismarckowe pjero jako dar za Adolfa Hitlera.

Při powitanju burskich wjednikow z cyleje Němskeje zwjazk němskich diplomowych ratarjow, němskemu kanclerej Adolfej Hitlerej wuley poćesćacy dar přepoda. Dari jemu pjero žeľezneho kanclera, z kotrymž tutón swoje hamtske pisma podpisowaše. Wobraz pokazuje delegatow němskeho zwjazka diplomowych ratarjow z ćestnym darom.

Němski zakoń wo herbowańskich dworach so wozjewił

Burſtwo dyrbi ſo na ſwojej ſemi krucje ſakorjenicź.

W Barlinje je němſke knježeſtwo nowy němſki ſakoń wo herbowańſkich dworach (Reichserbhofgeſetz) wozjewiło. Sakoń je němſki kanzler ſam podpiſał, nimo teho ſtaj hiſchće němſki juſtižny miniſter a němſki ſejmowjeńſki miniſter ſwoje podpiſmo pod ſakoń ſtajiłoj.

Sa wulożowanje ſakonja je ważne, kak je ſakoń je ſaſadami zyłeho rjadowanja dźełeny.

Ratarške a lěſarške wobſedźenjſtwo we wulkoſći ſ najmjenſcha rólneje žiwnoſcže a najwjetſcha 125 hektarow je herbowański dwór, hdyż do burſtwa kmanej wożobje ſłuſchatej.

Wobſedźeć herbowańſkeho dwora rěka bur.

Bur móże jenoż bywź, ſchtóż je němſki ſtacžan, němſkeje abo po rodje runeje krwe a je cžeſtny.

Herbowański dwór njedźeleny na herbu pſchendże.

Prawa ſobuteržbow žo na ſwytne burowe ſamožeſnje wobmjeſuja. Potomniſchy, kotříž njeſmu ſa herbow powołani, ſo po mozach dwora w powołanju wukubłaju a ſo wuhotuja; pſchindu-li bjez winy do nuſy, ſmědźa domach wukhow pytacź.

Herbowańſke prawo žo ſ teſtamentom njemóže wuſamknyć abo wobmjeſowacź. Herbowański dwór žo ſaſadnje njehodži pſchedacź a poćejeć.

Hižom ſ tutych ſaſadow wukhadża,, ło je prusti ſakoń wo burſkim prawje herbowańſkich doworw ſ 15. meje 1933 němſkemu knježeſtwu ſa pſchikład ſłużił.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 3. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 747, hygrometer —3 a thermometer wodnjo +18. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer —8 a thermometer w nozy +6. Wjedro wostanje dale ſuche. Nad naſchej krajinu ſo mała niżina wutwori. Wona wſchak je ſyłnej niżinu ſwobodna, kotraž ſo ſwojim jadrom *pola Finnifkeje* leži. Niżina je tuczſtcho, hač ſo to wječera rano ſdaſche, na naſche wjedro ſkutkowała, a nam rjane dešcheje pſchinjeſła. Dokeľž je ſo ſymniſchi powětr ſe cžopłym ſeſtał, je wjedro pokhmurjene a kurjawożte. Dźeńa pak ſo ſda, ło deſchczowate wjedro pſchedołko njewobkhowany, ale ſo ſnadź ło bórzy ſaſo na **khodu** wuwjedri. Pola Seńdźelſkeje je ło **ſyła** wyſchina wutworiła, kotraž hižom na wjedro we wječerownej Němſkej **ſkutkuje**. Wěſo tak cžopły powětr, kaž poſłedni cžaſ mjeſachmy, wjazy wočakacź njemóżemy. Sa to je cžaſ hižom pſchedaloko poſtupił. Jutſje ſrjedu ſłónčko 6,04 hodź. ſkhadża a ſo 5,33 hodźin khowa. Mjeſacź ſchtudża jutſje popołdnju 5,22 hodźin a khowa ſo rano 6,58 hodźin.

— **97. Duchowna wječerna hudźba** dźeńſa wjeczor we 8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Dźěła Mara Negera. Sſobu ſkutkuja: Etta Hartmannowa, Budyſchi komorny khor, organiſt Pětrowſkeje zyrkwje Horſt Schneider. Programmy po 30 pf., ſa njeſłužnjerjow a ſchulerjow po 10 pf., ſu pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź.

Ważnu kniihu Adolfa Hitlera

„Mein Kampf“

możeće w Serbskej knihańi kupić a skazać; wobstaramy ju spěšnje.

— **Dla ſtudźenja ſjawneho połoſtarſtwa**, dokeľž běſche pſchi wjele alkohola wuživał, dyrbjeſche ſo wječera tudomu wobydleć ſe Schillerowych wulkhodźowanſchczow do měſchczańſkeje arreſtownje wotwjeſcź. Won je mjes druhim też ſchkhodźaze ſkowa pſchećiwo němſkemu knježeſtwu wuprajił a tehodła budże pucź do Hohnſteina napjerjeć dyrbjeć.

— **Thams a Garis daritej 800 000 puntow zyrobu.** Kaž ſo nam wozjewja, ſu w dźeſatowym ſjednoczenſtwie Thamja a Garſta ſjednoczeni 400 měſačnje wobkhadnych wobſłankli, ło we wſchitkich pſchedawańſkich ſkupinach 800 000 puntow zyrobu, kiž ſu ſnajmjeńſcha 150 000 hr. hódne, ſomike pomogły pſchewoſtajo.

— **Wo namakanym dźěrju w Sprewi.** K nalezej powěſći ſ 25. ſeptembra wo namakanju cžoła nowonarodzeneho dźěcža w Sprewinej mjatdki ſrjedi pſchi Rybałtſkim ma ſo hiſchće ješchowazy dopołnjacź fekzija dźěcžeho cžoła je dowokazała, ło je dźěcžo po narodźenju žiwe było. Tehodła ſo we ſlóſtnišwu jedna. Pſchiſcžina dźěſcžowje ſmjerzje njemóże ſo ſwónacź, dokeľž cžełko bižom tłajeſche, ale ſwonkownych ſranjenjow na cžełe widzeć njeběſche. Połanje ła dźěcžowy ſ marżenju dotal wuſkhła njeſmějſche. Wobydlerſtwo ſo hiſcheże raz we woſobite ſwobudźeło proſy, ſo bychu ſo winowaceji popadnyć móhli. Njeje też njemóżne, ło dźěcžowa mać na wſu bydli, cžehoždła ło runje wjeſne wobydlerſtwo tehomu we ſwobudźeło proſu. Wojerwjenja pſchijima tudomne kriminalne woldźelenje abo blížſche ſandarmſkowe abo policija. Pſchihłuba ło, ło ſo wo njenje wojerwjerja njeleży.

— **Saſka krajna lotterija.** Pſchi pónđelnišchim cžehnjenju 5. rjadownje 203. ſakſeje krajneje lotterije (2. a poſledni dźeſ) padże dobrycže wo 100 000 hr. a premija wo 250 000 hr. na lóſ cžo. 71962; pſchiražne premije wo 3000 hr. na cžiſła 562 8668 20379 36691 49001 49926 52727 58744 64727 79053 83528 87590 100040 113088 114392 141097 142021 144757 147436 150346; dobrycže wo 20 000 hr. na cžiſło 45185; dobrycže wo 5000

Nadpad pola Bukec

4] (Pokračowanje.)

Bukecžanjo hewak na trochu dźerżachu. Jenoż njedźelu wjeczor bychu ſo druhdy na piwo podali, a po tehdomnym waſchnju bychu, ſaž we wjele druhich ſtronach ſerbſkeho kraja, potom poldźiſcho też żony ſo ſa nimi cžahnyte.

Ale w tych wójniſkich cžaſach by tudy něhdyžkuli ſrjedź tydženja zuſtnik abo daloki ſějdźer abo pohubjeny domoj puſchcženy wojak na nóz pſchiſchoł, a to bychu ſo nimale tóżdy wjeczor nowinki ſłyſchake. Wo cžiſcžacych nowinach tehdy jara ſrědka hdy wjeſni ludźo wědjachu, a tola by tóżdy rad ſhonił, hdże pak wójnſke njewjedro ſteji a hacž ſo ſnadź bórzy ſaſo na jeho pola a brožnje a hródże a bydła kajate njenawali. Tón wjeczor dźiwohu też ſłyſchcžeć, ſchto ſo powđa.

Mjenujmy Bukecžanſki Rožtež Handrij bě nješchto tydźenjow ſ Budyſchina domoj. Pſched 15 létami běchu jeho ſ mozu do dragunarjow wſali a po telko létach běſche ſo prěni krócž, ale jenoż ſ połožku lěweje nohi, do narodneje wjeſki wrócźił, hdyż bě jemu prjedy měſchczanſki wuj w Budyſchinje nohu dohojicź dał.

Towaršchojo jeho dźěcžazych lět běchu ſo ſwożenili, wón pak bě ſam; też ſtaršchej a ſotra běchu jemu ſemrěli, mjes tym ſo bě we wojalach był Rožtežy ſwojeje hoſpodu njeběchu měli; tuž wjeſni ſwoprědża njewidżachu, hdże ſ nim. Dokeľž pak hiſchcže pſchecžo na měſto njebocžiſcžkeho tnjeja Langi janeho noweho duchowneho njeměſachu, běchu jemu na ſarje nětaſtu ſadnju ſtwiczku pſchihotowali, ſo by ſobu twarjenja wobkedźbował.

Spytał bě Rožt we wojerſkim žiwjenju wjele a we wſchelakich bitwach pobył. Tuž też wjele powědacź wěſche, ale ſchtóż dźiwohe ſchto błyſchecź, tón dyrbješche pſrjódźu pożłuchacź, kak bě wón w Cžechach pola Kolina pomhał Pruſſich porubacź.

Hižo nětotre raży běchu doſhonicź dźiwli, tak bě ſo Saſtam w pręnim ſpočatku ſydomlétneje wójny ſejchło, ſo bě pruſki kral żyłe wójſto ſajał.

„To njedyrbi wjazy rajow ſ mojeho erta pſchiińcź, hółzy“, ſ tym bě ſo ſtajnje wurěcžał; „hdyż budźemy wjeſ hromadźe, dźemy wot toho bolaſtego njeſkutka rěcžeć, ale niż hinak, hacž ſo jón wſchitzy nadobo ſkyſchicže.“

Tuž běchu ſo dźenja ſo ſwjatoku ſeſchli, a Kunatez Gědan a Kruźiz Mots dyrbjeſchtaj po njeho hicź.

„Haj, ale budże wón ſ tej powěſcžu won chcžeć?“ — ménješche Mots. „Njeſcheže tola jaſno runy pucź wot ſwojeho Kolina ſapoczeć?“

„Jenoż kmótſje korcžmarjo, naliwajcže jemu pěknje“, ſnapſchcžiwi wucžeŕ. „Jow je ſa njeho nórt. Njebudźe-li doſcź, rady nješchto dodam, jenoż ſo jemu jaſnſ póldże. Kaž praja, ma ſpochi łacžnu ſchiju, a tuž bě wé, ſo ma ſo jaſnkej pſchiliwacź, hewak ſo njehiba! A wój jenoż dźitaj!“

Woprawdźe tu bórzy ſ nim běſchtaj.

„Pſchipicź, Handrijo! Pſchipij ſebi ſo mnu!“ to běchu jich powitanſke ſłowa.

Picź jemu njetrjebachu dwójź kaſacź, dołhoż bě jeho ſrjad dźeſe wſcheho poroka.

Kónz blida bě ſo Koporcžanſti nowy ſchewz wuſſudnył, kiž bě njedawno ſ němſkeje zuſby, woſtudźnych waſchnicžtow polny a thětro naſdaty hubak, domoj pſchicžahnył. Dokeľž jeho mjeſcžo mjerſaſche, ſo jeho pokhwaleńſcho powědanja dźeſe ledźbu njeſmeja, ſawoła ſ hnéwanjom: „Ale njetuntaj brodu do piwa, Handrijo?“

Se ſacžmitym wobliczom na toho ſchkewrjata pohledowſchi wotmołwi Handrij: „Hladaj ſo mojeje brody, abo cžje ſ pódpjeru ſunu, jo njedyrbiſch ſa tydźeń wjedźeć, cžeji njebołat ſu, tipruſchło błędy! Tajtich łeſaſkow ſtari dragunarjo na kórzy mérja!“

Njemóry chżyſche jemu ſchewz nješchto ſnapſchcžiwiſcź, ale Kunatez Gědan jeho ſa ramjo wſawſchi ſatorhnu a jemu do wucha połcheła: „Mołtaj jeho — njecžiſi jone je harv — hewak ſu podarmo po njeho bynli — njedźerżiſchi li hubu, tyknu cže won.“

„Wujko, njeſwař tak wjeſcžiſy — ſaliń ſebi hubu“, rěcžachu druſy ſ merej, „ſyni ſo jow pola ſnjeſa wucžerja.“

„Ach, dobry wjeczor, knježe! Na waſ ſo dohladał njeběch. Njedźiwajcže, ło tak wótſje porěcžach. Njedyrbi to cžłowjeka hrjebacź, hdyż ſtaremu dragonarjej tajſi njeſtraſi, tiż nihdy janeho Kolina wohladał njeje — tajſi ſcžerbał, tiż njemóże teſkała bjes ſuby wjacź — tajſi kiwkawſz, kiž tu w cžopłej ſtwe jabadźeny ſjedźi, ło je ſaſmoleneho kabata kuła, kaž ſchtórz ſe ſtareje truſchwiny.“

„Szſawa ſatiſtim dragonarjam! Pſchipicź, Handrijo!“ ſ tymi ſłowami ſatorže wucžeŕ dalſchu njetkwaſbu, jemu kanu piwa pod hubu tyknuwſchi.

„Tón dyrbjał pola Kolina —“.

Sajo jemu rěcž ſahacžiſchu, a po dołhim pſchipiwanju a nuſowanju, ło by jim trochu do drobna rospraſił, kak ſu tamne léto Pruſzy ſalſke wójſto ſajeć móhli, pocža wón tak: „Wot tych ſchibjeńſcžnych paſłow tam hotłach radu nikomu nicžo njepraju. Jenoż ło budźiſchmy zyrobu měli, nihdy naſ njebudźichu trudnył. Wſchitke mjeſtacźka Pirna mjéſachmy njepiſchewinite łéhwo. Ale ichto nam to pomhaſche, hdyż mjéſachmy wjazy provianta, dyžli na dwě njedźeli. Koło wokoło naſ běchu Pruſzy, ſchtyri krócž tak ſtrélni jako my. Budźiſcheli pał nam ſchtó prajił, ło ſmeje naſcha njeſhibita nadźija na kéjerſku pomoz tak hanibnu łonz, budźichmy, tak dołho hacž hiſchcže njeběchmy hłodni, na wſcho ſchli, a najſtarſcho budźiſche wobłehnjerjam ſadoſcź po naſchim żeleju ſajichła. Ale dokeľž wědźachmy, ło nam kéjerſej na pomoz cžahnu, tak wocžakowachmy, hacž budźeja ſ wokolnych herow pruſke thorhoje wſched łéjoriſkimi cžełacź. Hižo běſchmy my a ſtot nješchto cžaſe hłodni, ſebra ło nadała ſtelenje. Naſchi hižo poczachu wjeſacź a wołacź: Kéjer je du! Wiże to ſtelenje ſchtóż je a wo ſtaſu a hory wot Koniginſtena hacž ſ Pirnej ſo wotrażaju, pſchebiwaiche ſaj njewjedrowny hrimot. Ale nam to żana pomoz njeběſche. Hlej, Pruſzy ſebi ſ ſtelenjom pſchipowědachu, ło pał je Frerza ſ dźełom ſwojeho wójſka Kéjeriſch ſnitoźił. Hółzy, wy njewěſcže, kak ſmy ſ hłodom a ſ ſnéwanjom rjeli — —. Pola Kolina też rjachmy, ale hinak —“.

(Pokračuje ſe ſeſchuje.)

hr na cyfry 55979 100242 102189 123189 130912 131872 [illegible]; dobycze wo 3000 hr. na cyfry 10558 10938 24572 25212 86126 112575 113282 120971 122574 [illegible] 143449 145642 152331 154568; dobycze wo 2000 hr. na cyfry 231 4145 4374 4926 23468 26060 34711 38667 44796 47433 48364 48637 50738 54532 55310 59734 60883 67348 73120 79630 82253 88068 92660 93286 96177 98244 99608 102042 102577 118786 120556 122357 125010 126415 126567 127489 130264 130975 131226 131755 134979 140715 141606 142055 150245 150751 157989 158197; dobycze wo 1000 hr. na cyfry 249 875 898 6250 6812 9984 11091 11142 14950 15618 17104 19228 25703 31546 41312 41425 43187 44477 45268 47322 54881 56340 57159 57563 62876 65146 67908 70689 72119 72619 74972 80943 82661 82942 86426 86777 87060 87371 87911 90089 100270 [illegible]850 102181 105004 105104 106316 107133 110757 117729 121748 124167 128101 129424 129559 131750 132683 136233 138826 139100 140058 140113 142247 144189 144345 141392 145472 155420 156209 157508 158276.

— Pschi wobrawischim poslednim ezhenjenju 5. rjadowuje 203. jednike krajnje loterije padje dobycze wo 1000 hrjwnow na cyfry 136 293 do tudomneje Rotherz loterijowje kolektije na Kjzorskej drohy 22.

— **Kradżon jesdżerjo i malymi motorskimi kolami!** Pschi wobezerowschim poslusajskim kontrollowanju motorskich kolow so nekotri wjednizy malych motorskich kolow swjesdżicha a pokhostachu, dokelz t rechny personalny wupokas pschi sebi njemejachu.

S **Hnjewjez.** Krasna njedżela pschipowmasche tu-nemu tak derje poradzenemu žnjowemu dżakownu swjedżenjej w Hnjewjezach. Gmejny Bórk, Wownjow, Malschzy a Hnjewjezy swjedżeli shromadnje wuhotowachu. Dżelacerstwo Johnez dżelarnje w Budyschinje bżesche shromadnje k nam pschischko a nam swjedżesche porjeschich wombasche. Seswjedżenski chah hibasche so pysches wjzy, kiż so na swjedżenju wobdżelichu. We chahu so wupyschene wsby a ratarske maschiny sobu wjesechu. Kapala Johnez dżelarnje hudżesche. Budyska spewna chorjodka so tez wobdżeli se spewanjom na swjedżenischczu; hodże bżesche so pjele ludzi k wjesselym hodżinkam sschlo. Kosej a tykanz so porjedżesche. Narecze so dżerżachu a wschelake pschedwjedżenja so wotmechu. Wjecżor so wschitzy s najlepschimi sacżuschczemi rozedżachu.

S **Klukschu.** Pschihodne czopte wjedro nam tute leto wjele hribow wobradża. Prawaki na lukach a hromadach rozescheju, tak so kożdy sbehać so s wjetscha i nahladnym derjemjeschkom hribow domoj wrócżesche.

S **Noweje Wsy n. Sprewju.** Pjatk 29. septembra tudomna schula žnjowu dżakan swjatoczno-tej wotnjc. K. wucżeć Kschizan mjesesche rěcz, w kotrejž wusdżehny, so sju so letusche žne pola naš powschitkownje derje poradżile. Nekotri burja maja telko žita, to dyrbja worschowa (sajmu) pschiprawicz. Jako pschirunanje pschezsita knjes Kschizan sajmowe powdeje klukschanskich zuzkownskich knihi 1 letow 1771 a 1786. W lecze 1771 su ludzo nascheje wokoliny najprjedy sjanje (blowy) jeżej dyrbjeli a potom po proschenju khodzili, schtoż pak so jim tez bohy sakasa. Dale cżitamy na dżen nemskeho (wjelo tez serbskeho) bura pokaja. W pschichodze bndże so w nowym stacże sajo bole za burstwo dżiwacz; bur dyrbi so sajo lepje mecz hacz dotal. Pschetoż — każ hizom Sejlez spewa —:

Bur, po soaczu najnischi,
prenji muż je na swjecżi,
dokelż bura potrjeba,
schtoż dże khlebo wuživa!

S **Noweje Wsy.** (Wschelejahnu.) Nascha papowa farbarnja ma nekto wjele dżela, dokelż ma skjanki sa pschikolowanje nowych ludowych radijowych aparatow. — Tudomny Karichez Statok, kiż so njedawno wotpali, sju sobu sajo natwarili; najprjedy wulku rjanu brżezu a nekto tez nowe, wjetsche domske. Karichez Statok je nekto i najrjeschichi zylze wsy.

S **Hajzlowka** pola Kamjenza. Sobotu popoldnju wo-kolo 2 hodź. je mlody Bischofzinski wobydler smjertnje smjesbożil. 22letny Hans z Buhemeister, kiż w Spar-mannej skale dżela je mjes auto a pschipowschał pschichod a sebi žiwot smjatł. Njesbożowny bż na mjstnje mortwy. Njesbože so tak sta: Burkmeister dżesche pschipowschnak pschipowesnjowej, dokelż pak saspinana njebe, jedżesche dale a jeho k predżenjemu wosej stżeli

Dżelo za narod

44. założeński swjedżeń serbskeho towarstwa „Čornobóh" w Drježdżanach

Sobotu 30. septembra swjećeše Drježdżańske serbsko towarstwo swój 44. założeński swjedżeń w žurli „Ballhausa" na Budyskej drózy. Swjedżeń bż derje wopytany a bu woschitka składnosć za mnohich, tu w bliskosći wulkomsta bydlacych Serbow, so zaso raz z krajanami zetkć.

Wjecorny porjad bżeše predsydu towarstwa sam zestajał a nastudował. Wón zahrżaše so zo serbskimi naložkami a wašnjemi, a widżachmy tak snedanje, swačinu na pola, starcho njesć, kolbasy stonać a wjecor na wsy. Serbam wšak su wšć te naložki hišće znate, ale na cuzych a wšćch Serbow, kiż hižo dolhi cas tu we wulkomšće přebywaju, bżechu jara zajimawe a dewjedżechu jich do raja samsneho dżećatstwa.

Při snedanju zajimowachu wosebje wulke kulojte lżicy, při swačinje wulke pomaski, tak mjenowane husle a wjazanje cuzeho; při tutej składnosći so tez Serbowki do žurle podachu a tam pilnje wjazachu. Wšitcy mżejachu so z nekajkim pjenjezom wuknpiš, štoż mnoho žorta wubudži. Při nošenju „stareho" bu najžiwiši a najbóle připóznaty wokomik tón, hdżez nošerja popadnychu a na wšelake wašnje wupyšichu. Při kolbasy stonanju widżachmy, kak wšitcy malemu Pětrkej sobu hić dać nocheychu, dokelž sebi prajachu, zo je jich prewjele a potom dosć njedostanu a kak so Pětrk skhrobli a potom sam stonać dżéše a za to město pol kolbasy potom cyłu dosta. Při swjatoku čehnjechu młodźi ludżo po wsy a jedyn so zo swojej Hanku na stronu stłóči. Toh jeho idylka njetraješe dołho, Wonec wotroćk mżeješe tez wóčko na Hanku a lżdma bż Hanka wotešła, so do pachola da a jemu khribjet naměri. Hdyž nócny strażnik přińdże, dha ma wšo swój kónc, a tak tez tu pole „Čornobohakow". Hišće raz so wokolo khorloje zestupachu a hromadże serbsku a němsku na-radu hymnu zaspěwachu. Dobra reja wobzamknu wjecor a spokojny a pohnuty so kożdy domoj wróći.

Hišće chcu prolog naspomnić, kiż mejla Susterce holćka w dobrej serbskej rěći přednjese. Takle ze serpom a kobjelu wuhotowana a w rjanej serbskej drasce jej kiża kożdy bjez slowow wérješe, zo je „Serbow serbske holićo", štoż nam w prologu potom wosebje praješe. Haj wona bż woprawdże rjane serbske holićo. Njech sobi tak mnozy starši přikład na Susterce swójbje w Bodericach pola Banjce pola Drježdżan bjerł. Wonaj staj sebi serbsku rěć zakhowałoj a swoje dżéćo nawućiłoj. To tak lohko njeje, kaž sebi to předstajamy, dokelž čeże njeznajemy. Tu w ryzy němskej wsy, hdżež kożde słowćko němsky rěča a dżéćo, hdyž prénju kročel z domu dże, jenož němske zwuki słyši, ja čežka, jo serbsku rěć nawućić. Ani jednicke druhe dżéćo tu nima a tež nic wučerja, z kotrymž by serbscy rěčeć mohło. Sława tajkimaj starsinam!

*

Njedżelu swjećachmy tu žnjowy dżakny swjedżeń a wobdżělichmy so při wulkim čahu. Tu smy wosebje my Drježdżańscy Serbja rjany přiklesk za sławu žnjeli, dokelž so kożdemu naše narodne drasty tak lubjachu. Cah bż wulkotny a wobdżěli so na nim 132 swjedżeńskich wozow a ratarskich mašinow. Na Adolf Hitlerowym namešce so skónčnje wšitcy zhromadżichu, zo bychu swědkojo swjedżeńskeho akta byli a přenjesenje rěcow ministra Darréa a Adolfa Hitlera posluchali. Tu rěčeše po zaćehnjerju wójska, policije a SA-formacijow ratarski wjednik Bennewitz wutrobite słowa, kiż wosebje wuzbožnychu, kak sebi dżensa město a wsy ruku zawdawaju na wěčne časy a zo žaneho rozdźela wjacy mjez městom a wsami być njedyrbi.

F.

S **Borschcje.** (Pschi schczijanju žadu žnjurtnje padnyk.) 26ćtny Leo Bjisa je pschi schczijanju žadu tak njeschožownje je schtoma padnył, so bjes wědomja ležo wosta. Bjisa žebi dwójzy nop puhny a bórzy na to w khorowni wumrě.

S **Khrježbuja.** (Farać Nowy wumrěł.) Njedżelu je farać Wilhelm Nowy w starobje 63 lět wumrěł. Poslednije 6 lět swojeho duchownego sastojnstwa stukowaše pschi tudomnej Klóschtrskej zyrkwi. Wosebje staraše so wo wdwy, kiż žu do zyrkwje sastarowane. Farać Nowy je so w Bórkowach w Błótach narodził. W lecze 1927 pschijdże wón z błótowskeje Brjasjunskeje wosady jako nastupnik duchownego Riesy do Khrježbuja. Każ na serbskich wsnach, tak je tez w Khrježbuju jako swérny serbski duchowny je wulkim žohnowanjom stukował. Semrěty žiwjenskeje tez dołhe lěta do liczerskeho wubjerka Khrježbutskeje wokrjesneje synody.

Japanski dirigent koncertuje z Barlinskim filharmoniskim orchestrom.

Hidenaro Konoje, jedyn z najwuznamnischich živych hudźbnikow Japanskeje, tutón tydżeń w Barlinju koncert z filharmoniskim orchestrom wuhotuje. Konoje je so w Japanskej wosebje za němsku hudźbu zastajił.

Přiłopk

* **„Szydom němskich zwětodżiwow."** Němski ministerij za propagandu je za wuwjazanju w „Němskej rješi" na letuschej knihowstwowej wustajenzy w Chicago mjez žam jako přihotował, kotraž ma kaž pod hesłom: „Zydzom němskich zwětodżiwow". Wustajene budża tam: 1. model powěsrowa „Graf Zeppelin"; 2. model wulkeparnika „Bremen"; 3. model pschekmorskeho kitała „S. C. 70"; 4. model najwjetschoho trochoho kitała „S. S. 38"; 5. model tak njemenowaneho „leżaceho Garbmaschelo"; 6. wobraz „žeł narodneho dżela" wot wumjetschkeho malerja Haaja, model bohrjejce tribuny na Temperhofskim polu, a tez fotografije zjednoczenskich propagandnych nastrojenjow na Temperhofskim polu; 7. wuhladowanja knihi „Lud bjes mjera" z natiada Alberta Langera a Georga Müllera w Munchowje.

* **W starobje 103. lět** wumrěła W Brachenfeldu pola Neumünstera wumrě tele dny wudowa Marhata Paulsowa w starobje 103. lět. Zwjesć dyrbjesche wosebje we poslednich mesazach trajnje we loži přebywować, dokelž bż jejne pomjatk tola hischcze tak hibicżiwy, so możesche wschć jednotliwosće z revolucijskeho lěta 1848 powjedacż. Marhata Paulsowa je jejne žiwjenje na 102 lět, 11 mežazow a 1 tydżeń pschinjesła.

* **Židowski baron z Oppenheimer so zajał.** Snaty baron z Oppenheimer, kiż je žeł w běhu poslednich lět dla swojich wulkožidowskich kont klinczate mjeno a wulke samożenje bohył, je so tele dny zajał. Jeho winnja jebanstwa přichi konkursu a wschelakich druhich jebanjow, kiż do milijonow du Oppenheimer je, bynjej jemu jeho wulkožidowske konje dobre dobytki pschinjesechu (snaty kón Graf Ysoan je sam mnoho milijonow pschinjesł) bankerot pschipowdżił a sju pschi tym mnohi po milijonach schkodowali. Wulki dżel jeho samożenja pak pokhadżesche je cżasu ludowej wójnu, hdżež je swój wózny kraj w domjnje schkitał z tym, zo mjescne monopol sa šaftarnje wójska a wójnskeho hospodarstwa z papjerjanymi mešami.

* **Najwjetscha kniha žiwela** je anatomiski atlaš. Leži w gliotiotheju statneje zjemjesłniskeje schule we Wienje. Tuta kniha je 1,90 m wysoka a sloro 1 m schiroka; cżischczana bu wot lěta 1823 do lěta 1830.

* **Najmjenscha žiwelowa knihża** je 10 mm wysoka a 6 mm schiroka! 1807 ju w Padowje w žiwjernej Italskej cżischczachu; na 208 stronach namakasch mjes drubim list z'awneho wuzeneho Galilei z lěta 1615, kotryž hewak nidże hischcze njeje wocżischczany.

* **Najstarschi kluz (Ziob) namakachu w** Palmnikenje (w Nasischporuskej) w jantarowej janje. Tyka bżesche do waseho kasta zwiasca (Bernsteik) jawkujasa, kotrehaž starobu wuczeni na snajmjenscha pjecz milijonow lět licza.

* **Mjajawa maschina jako nalutowarnja.** Zona farmarja w Kalifornikej bżesche žeł sa swoje nalutowanki swodżiwu khowowu wubrała. K mżechczanjej nalutowarni njemejesche dowéru, to pak by swoje samożenje, kiż nżesdże 5000 dolarow wuczini, derje a wżecze khowała, połoži wjesnjo do mjajawej maschiny. Jeneho dnja dżiwka dżowka dobry beesstak pschihotowacz a pschewjercżi k tomu, zo jeje mjaso pyches wjzk, njewżdżo kajke samożenje w nim wotpocżuje. Njesboża so hakle dołhodża, jako dotarjste bankowki dróbnje rosrubane a pschewjercżane a dżeje z'njajskom smječhane bo sjewjachu. Sto hamo rosumi to běhu pjecich sthabjene, macz sloro wodżudni a tydżenje dołho z dżowku, kiż bżeche tak njewinowata, njerżeči.

Swójbne powěsće

Sdsubjeni: Berta Langez w Boschczach a Aug. Pětschka w Kubschicżach. — Hilda Grahlez a Kurt Neumann w Budestezach. — Irma Hillez w Schmitzach a Ota Nowak we Malych Bobolzach.

Swżrowani: Willy Schiffrath z Mariann rodż. Georgez w Budyschinje. — Rudolf Wysemann z Margarethu rodż. Frentzez w Budyschinje. — Korla Müller, žudnisti asesor w Budyschinje z Hilzu rodż. Winklerez w Minakale. — Waltar Buchwald, wucżeř, z Charlottu rodż. Sebbelerez w Budyschinje. — Erich Gruba, frisérski mejschtr w Budyschinje z Elsu rodż. Seibtez w Buskezach. — Erich Hejnza z Gertrudu rodż. Preibischez we Budyschinje. — Erich Forker z Gertrudu rodż. Lawatez w Budyschinje. — Ewald Siebeck z Gertrudu rodż. Thomaßez w Budyschinje.

Semrěli: Martha Kummerowa rodż. Kuckez w Budyschinje. — Meta Kindermannowa rodż. Lehmannez we Sslónkezach, 29 lět; thowanje budże jutrje žrjedu popold-

nju w 2 hodź. je Sslónkej do Hulki. — Korla Jank, wójnski invalid w Budyšinje; khowanje budźe jutře

hyjedu pschipołdnju w 1 hodź. wot farowańskeho doma na Wuričanskim puću čo. 86.

Twarće ludowu cyrkej

K tydźenjej ludoweho mišijonstwa.

1. „Mamy jedyn plan, jedyn programm, tiž móže ho j jenym hłowom wo nami jenicej: **ludowe mišijonstwo.**" Tutón programm budźemy se wschitkimi srědkami, tiž Bóh nam dawa, do stutka stajicź pytacź se zwjatego samolwjenja, so zmy naschemu ludej, hdyž chce ho wobnowiśź, evangelijon, wjeseku powěśź wo naschim Knjesu a zbóžniku Jeśušu Khrystuśu na tózdy pad winowcji! Krajny biskop Coch.)

2. Prěni nadběh ludoweho mišijonstwa stanje ho w jatkej evangelskej krajnej zyrkwi **w prěnim tydźenju oktobra.** Schtwórcźina wschitkich woładow ho j tym dopołnuje. Na nětkotrych wjeczorach załožbu ho pschednoschi pod hesłom „twarće ludowu zyrkej" dźerża.

We 8 woładach Budyskeho zyrkwinskeho wokrjeża ho sćěhowaze pschednoschi dźerża: „Evangelski khcemy cźan **w** nowej ludowej zyrkwi." — „Němska wěra — němska zyrkej!" — „Stara biblija w nowej Němskej!" — „Zyrkej wola! Hdźe wostanjesch ty?" — „Revoluzionarne pósłanstwo khcemy cźanske zyrkwje." — „Pohlad za kulisy." — „Spodźiwna wójna a dobycze." — „Zyrkej wutucź!" — „Stat, lud a zyrkej. za młodźinu: „Wjednik a sćěhowarstwo." — „Zyke wotdźělenje pósłucha na mój kommando!"

3. Ludowe mišijonstwo nastupa **wschitkich nazionalsozialistow;** pschetoż wono je **ludowe** mišijonstwo! Kaž wjednjej a samolwitemu słowej luda tež ludowej zyrkwi wo **snutskownu natwar** naschcho luda dźe. W ludowym mišijonstwje pschihotuje ho ludowa zyrkej k „wojowanju wo snutskowneho němskeho cźłowjeka" (Adolf Hitler). Wono dyrbi tohodla wschitkich, kotřiž sa wjednjom du, wołacź, so bychu w tutym nuznym wojowanju se zaježdźenjom swojeje wołoby k njemu stali.

4. Ludowe mišijonstwo nastupa naž jako **khcesćanstwo;** pschetoż wono je ludowe **mišijonstwo.** Nam je ho Khrystuśowe pósłanstwo sakoždy, pomoc a zbožo naschcho žiwjenja sćinikło. Nětko wuwidźemy, so bychmy jo też radostnje tym prajili, kotrymž dotal njeje bilko pschišłko.

Ludowe mišijonstwo dyrbi tohodla wschitkich k zobupomocy wołacź, kotrymž je Khrystuś drohi."

5. Ludowe mišijonstwo dyrbi wołebite słowo k młodźinje rěcźeć. Kaž žu germanizy wótzojo w krutej nuznosći a thutnej hotowosći k wojowanju „Heliandej" podobnje jako sa wójwodu schli, tak budźe stwierdźena, wojowaza němska młodźina dźenja wjesele a jahorcze žamźneho wjednika sćěhowacź móc.

6. Jako khcesćanam a jako nazionalsozialistam dźe nam w ludowym mišijonstwje **wo ludowu zyrkej!** Wo zyrkej, kotraž je wožrjedź wulkeho naschonjenja luda žiwa; wo zyrkej, w kotrejž lud jaczuwa, so ho w jeho rěcźi k njemu rěcźi; wo zyrkej, w kotrejž ho rozsudźeni **t skutkej** wołaju; wo zyrkej, kiž spróznym a wobcźeženym pomha; wo zyrkej, kiž je nam **j domišnu!**

Farař Siegemund w Budyschinje.

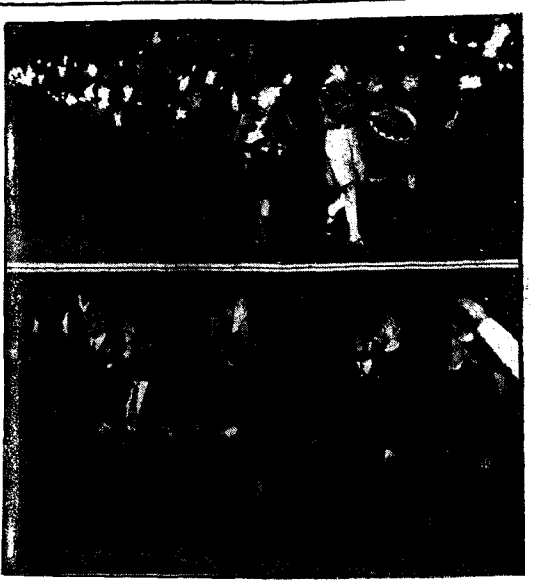

Barlinska evangelska młodźina hołduje nowemu němskemu biskopej.

K cźežeji prěnjeho evangelskeho biskopa nowoje Němskeje, Ludwiga Müllera, evangelske młodźinske swjazki we Sawježeleńskej jahrodze w Barlinje wulki žmólnizowy cźah wuhotowachu. Horni wobraz: žmólnizowy cźah swjatkow młodźiny psched wulkozyrkwju. Delni wobraz: němski biskop Ludwig Müller (šrjedźa) strowi młodźinu, kiž nimo njeho cźežnje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutřischu srjedu: Njewobstajne a khłodne.**

* **Drjezdźanskej SA brigadze je ho poradźiło, dopokazy sa illegalne wobstacze wojowańskeho sjednoczenstwa sa cźerwjenu sportsku jednotu wuklědźicź, kotraž sa kommunistisku ideju dźěła. Pschepytanja su k dospołnemu wotkrycu organizazije a dźěławskeje tuteho illegalneho kommunistiskeho sjednoczenstwa dowjedle. Drjezdźanske wokrjesne wjednistwo wojowanja sa cźerwjeny sport, kiž běsche sakitemu krajnemu wjednistwu w Lipsku podstajene, dźěłesche ho do 6 skupinow, kotrejž ho saža j jenotliwych sportiskich towarstwow festajachu. Ssamo nowiny ho wudawachu. Funkzionarojo a šobustawy tuteje illegalneje kommunistiskeje organisazije ho wušlědźichu. Dotal je ho 70 wožobow sajalo a statnemu rěcźnistwu pschepodało.**

* **W Solingenje su fabrikanta Arnoschta Flucka a sejschikarja Pawola Adamsa po poručnosći němskeje dźěłoweje fronty sajeli a do konzentrazijskeho łahwa wotwjedli. Wonaj běchtaj tuniše płacźiny pohtajiłoj, hacź běsche wuzinjene, j czimž ho hopodarsti měr kaježesche.**

* **W Bottropje je kommunistiska strona pozledne dny sažo jara žiwje dźěłała. Wona spyta, ho j nowa organisowacź. Tutón kspyt je Recklinghausenska statna policija hnydom podusyła a 95 kommunistow sajała. Sajeźi ho do konzentrazijskeho łahwa wotwjedźechu.**

* **W Königsbergu je njedźelu pjany wjednik privatneho anta wot sady do SA kolonny sajeł. 7 SA muži ho cźežko skani. Druhi ho lohko skanichu.**

* **Město Los Angeles w Kalifornskej je ho pondźelu se žylnym semjerzenjom potrjechiło. Podsemske storki běchu najsylnische wot wulkeho rjenja 10. měrza. Kak wulka nastata schkoda je, tuhhwilu hischcze njeje znate. Dotal potwjerdźichu wo sćiłach skanjenych a dwěmaj zapuscźenymaj twarjenjomaj.**

Z 62 lětami mać

Kaž prof. Mertins w Göttingu w cźasopisu „Medizinische Welt" pohdźuje, potrjechi najstarschi w medizinskej literaturje znaty pad jenu žonu w starobje 62 lět a je to sobom 22. porod. Pomjelchitowaje płacźi 55. žiwjenske lěto jako najdalschja mjeza płodnosće. Jara rozsudźenju nahlad, so płoch wuńoka abo płoch mjeza starosće starschich jako tajka njemjenchodnosći (Minderwertigkeit) potwjerdźichu wumělci, njechodźi ho wjacy dźerźeć. Njedawaju žane dopokazy ja nětkajši schlednuty wliw płoch wuńoskeje starosće na stworbu dźěsća.

Kupa bjez wšitkich bacilow

Kupa bjese wschitkich bazilow je Nowaja Semlja w ležownym Ledowym wuryt, a žiwiche Ruskej. Ani powědr,

(Tu wutřihać).

Potuńšenje nawěštkow

50 pj.

(Podpismo wotběrarja „Serbskich Nowin")

Tutón wotrězk płaći za nawěšťki hač do 31. oktobra 1933

Maće-li nješto na předan? Abo chcećе nješto kupić?

Potom wutřihajće tutón wotrězk. Nawěštk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenježkow tuńšo** wobliči.

Zwełsne wumělske faldkate madrasowe **garding** story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wutbj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Płina, čista **holca** do ratarstwa so k 15. oktobrej 1933 pyta.

Anton Vacek, młyn a pjekarnja w Kukowje

Dobra dójna **koza** je na předaj w Cichońcach čo. 30c

Přištrykowanje nohajcow a zokow

Přišiće stopow k nohajcam a zokam wšech druzyn

Zběranje wóčkow

při žiwjenych nohajcach, zidźanych a strjechowanych twórach a šatach

ruče a tunjo we wosebitym domje

RUDOLPH

na Kěžorskej dróży 16

Zličbowanki čisći tunjo

Smolerjec knihličišćerńja z dr. z. w. r. w Serbskim Domje

Mebie a polstrowane twory poruča po najnižšich płacźiznach

Handrij Štrympa w Budyšinje na Róžowej hasy 15 :: Sym Serb!

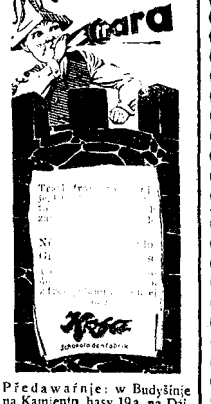

Předawarnje: w Budyšinje na Kamjentu hasy 19a, na Dźiwadłowej hasy 2, na Kěžorskej dróży 20, w Biskopicach na Cyrkwinskej hasy, rózk Torhošca.

Dźensa rano w 1 hodź. wusny cźěr a njenadźiwy pón doma mi čerpjenju naš lubowany nan a bratr, **wumjeńkar**

Michał Křižan,

dospołwši starobu 56 l. t.

Pohrjeb budźe štwórtk rano we 8 hodź. na Khrósćanskim kěrchowje.

W Khrósćicach Prawoćicach a Zejicach 2. oktobra 1933.

W mjenje wšěch zawostajenych:

Hańža a Pawoł Křižanec.

Pónđźelu 2. oktobra dopołdnja wo 9 hodź. zemrě po dołhej cźežkej khorosći w Kamjenskej khorowni, se swjatymi sakramentami doma wobstarany, naš luby syn a bratr

Jurij Schwarcec

z Miłočic, 14 l. t. stary.

Pohrjeb budźe štwórtk rano we 8 hodź. w Khrósćicach. Znaći a přećelo so na přewodźenje přeprošuja.

W Miłočicach, 3. oktobra 1933.

Hłubokozrudźenaj staršej, bratr a sotře.

Přiłoha k čisłu 227

SERBSKE NOWINY

Wutoru 3. oktobra 1933

Wobrazy wo němskim žnjowym dźaknym swjedźenju

Wulki žnjowy dźakny swjedźeń cyleho němskeho ludu je so minył. Wón pak je kóždemu rjane dopomnjeće zakhował. Tutón swjedźeń, kiž so w tajkim rozměrje a zmysle prěni króć na swěće swjećeše, dyrbi na kóždeho, kiž je jón nazhonił, najhłubši začišć zawostajić. Mnoho rjaneho a dobreho smy widźeli. Wjele pak smy też słyšeli abo čitali. Wšitko to ważne, hdźež njemóžachmy wosobinscy přitomni być, čini so nam z wobrazami přistupne a powšitkowny začišć swjedźenja hišće zhłubšuje. Tohodla budże wěsće kóždy čitar z radosću witać, za wobrazy wo žnjowym dźaknym swjedźenju, na kotrymž sobi wjes a město ruku zawdaštej, w trochu wobčernišim wobsahu přinjesemy.

Wjednik a kanzleŕ na tribunje při wječornym wustupjenju na Bückebergu. Při pulće za rěčnikow steji němski zeźiwjeński minister Darré. Cyle na lěwo widźimy němskeho woborneho ministra z Blomberga.

Skupina burow z wokoliny Bückeburga, kotřiž we swojich rjanych drastach kapona a žnjowy wěnc njesu na swjedźeńske městno čahnu.

Ta[illegible]ńsko wozy jědźachu přez wšitke němske wsy a města.

Wulka žnjeńska króna, k[illegible]om w Hamelnje sta tysacy swjed[illegible]ikow strowješe

Też němske hłowne město je němskeho bura stawiło. Swjedźeński ćah z pyšnymi žnjowymi wozami ćehnje pod Brandenburskimi wrotami nimo.

Němski [illegible]gandny minister dr. Goebbels a němski zeźiwjeński minister Darré powitataj deputacije burow při jich přikhadźe na Tempelhofskim lětanišću

Pohlad na hobrsko swjedźenišćo na Bückebergu pola Hamelna při rěcy Weserje. Tutón wobraz nam pósdstaja, kak so wobdźěłnicy tamniśeje hobrskeje demonstracije zhromadźuja. Přědku a hač do daloka widźimy njeskónčny rjad khorhojow.

Swjedźeńska hra před wulkim wustupjenjom žnjowego dźaka w Hamelnje. Wobraz nam předstaja, kak łoječ wulkich myši dźěći wokoło sebje hromadźi.

Žnjowy dźakny swjedźeń Porłeinskich městow při „Němskim rózku".

Łódź „Rheinpfalc" z waponami jenotliwych městow před pomnikom kěžora Wilhelma na Němskim rózku.

Města při Rheinje su na wosebje rjane wašnje swój žnjowy dźakny dźeń swjećile. Při Němskim rózku zetkachu so łódźe ze wšitkich krajinow při Rheinje a přiwjezechu płody burskeje pilnosće sobu.

Tři sležcowske stawizny

Knjeni ſ provinzy, kotraž drohotnej brillantowej nawuſchnizy noſchesche, jónu w loži Parižiskeho dźiwadła ſedźesche. Dokelž po dźacu pytny, ſo ju kralowa, kotraž ſej napſchećo w dwórſkej loži ſedźesche, ſ wulkim ſajimom wobkedźbowaſche, wona ſwoju hłowu huſćiſcho tam a ſem wobroćeſche, ſo by ſo woheń jeju dejmantow prawje ſyholił. Hižo někotre mjeńſchiny po dźiſcho ſo do jeje ložinych durjow ſaklepa a derje ſdraſćeny njes ſaſtupi. Wón jej ſdźěli, ſo je kralownje rjana debjeńka nabpadnyła a ſo ju proſyła, ji tola jenu ſ nawuſchnizow na někotre mjeńſchiny pſchepodaj, ſo by ſebi ju bliže wobhladaci mohła. Knjeni ſ provinzy to wěſo ſa wulku cześć wobhladowaſche, jenu nawuſchnizu wotewjawſchi ju wotpóſłanemu pſchepoda. Ale hóle ſo wona też napinaſche wobkedźbowaci, ſchto ſo někto we napiſchećźiwnej dwórſkej loži ſtanje, wón ſo njepoka'a, a dokelž ſo też k njej njewróći, wona ſ hróſbu ſpóna, ſo je wuwarjenemu ſlěpzej do rukow padnyła. Krótko rozſudźena ſo wona hnydom na poliziju poda, ſo by tam pauſchſtwo wojſewika.

Hižo nasajtra jara ſahe rano da ſo pola njeje poliſajſki kommiſar ſmołwićź a pſchedpołożiwſchi wupokas jej ſdźěli, ſo knjes półzajſli direktor mjes wſchelakimi kradnjenymi a ſaſo dostatymi wězami wěri, ſo je też jeje nawuſchniza pódła. Tola njeje ſebi ſwojeje wězy znje wěſty a da ju tohodla proſyć, ſo by jemu ſbwaju druhu nawuſchnizu pſchepodaci chcyła, dokelž chce wobě mjes ſobu pſchirunaci. Knjeni, kotraž njebě ſwobleana a tohodla njemóžeſche hnydom ſobu jěć, debjeńku pokna radoſće ſaſtojniſej pſchepoda, khwaliwſchi wuſtojnoſć a pilnoſć jeho pſchedſtajeneho. Ale wobſarowanja hódna derbješe naſhonić, ſo ludźo w Parižu, kotſiž ſebi brillantowe nawuſchnizy wupožcja, ſaſo niepſchindu. też potom niž, ſtuſli w uniformje połzajſkeho ſaſtojnika. Wobě nawuſchnizy ſo tběſtje dóſć ſaſo hromadźe namakaſchtej, mjenujzy pola tamneju ſlěpzow, kotrajž ſwojej róli dóſć wuſtojnje bracź wědźeſchtaj.

So může człowjek na doſcź tunje waſchnje też k wězam w'chźdneho žiwjenja pſchińcź, je jedyn tavalěr dovoła'ak, kotryž potrěbnoſć ſaczuwaſche, měſtno ſwojeje dotalneje dźěławoſće ſ druhim ſamenicź. Wón ſ tomu jenoż por krutnych ſchórnjow trjebaſche, dla cżehož ſo k ſchewzej poda, ſo by ſebi dał měru wjacź. Staji potom wumněnjenje, ſo maju ſo jemu ſchórnje rano ſ dypkom w 7 hodź. pſchipóſłacź. To jemu pſchilubichu. Nětko ſo kavalěr thětje k druhemu ſchewzej poda, pola kotrehoż ſebi ſaſo por ſchórnjow zyle ſamiſneho raſu wotmérich da ſ poruczności, ſo ſo jemu tute naſajtra rano we 8 hodź. pſchipóſłaju. Też tu jemu ſwjatoczńje pſchilubichu. — S dypkom w 7 hodź. prěni ſchewz pſchińdźe a ſkaſane ſchórnje pćhinjeſe. Kavalěr je pruhujo rjekny, ſo prawa ſchórnja ſedźi, lěwa pak je pſchewuſka. Tola dokelž halle chce popołdnju wotpuczować, może mišchtr lěwu k roscżehnjenju ſaſo ſobu wzaci a prawu tak dołho tu woſtajicź.

Lędy bě ſchewz woteſchoł, jako ſo też hižo jeho kolega ſ druhim porom ſchórnjow potoja. Tón trócź běſche pſchi pruhowanju prawa ſchórnja pſchewuſka. Potajtim lěwa ſchórnja wróćo woſta, prawu dyrbjeſche mišchtr hacź do popołdnja do porjadka pſchinjeſcź. Nětkle mějeſche lapeſker rjany por thmanach ſchórnjow hromadźe; tamneju kotrejž bě k wuporjedzenju dał, wjazy njepotrjebaſche. Potajtim ſo hnydom wotpuczowacź pſchihotowaſche. Popołdnju, a tónkrócź w ſamſnej hodźinje, wobaj ſchewzaj pſchińdźeſchtaj, tódy je ſchórnju w ruzy. W durjach hromadźe ſtorczijchtaj, njemało ſadźiwanaj wo tajtim ſe kanju. Shoniwſchi, ſo je jeju ſtajował hižo wotpuczował, bu jimaj pſchi bližſchim rospominanju wobſtejnoſćow wſchitko jaſne. Mózeſchtaj ſo hižeże trochu rozjeſcź, dokelž hodźeſche ſo ſ wožerocżenju ſchórnjow hižeże nowy porik jeſtajeſcź. A łoſ dyrbjeſche ſaſtupiźcź, ſchtož por pſchipadnje.

Sa cżaſ, ja ſo ſe tutej ſtawijnje podaſchcej, bě ſo w Jendźelſkej danſke rukajzy z tajkim złom poſčežene, ſo ſo ſ nim płacźiſna twory wjazy hacź podwoji. Do cźi pod w Londonje nimale bjes wumjacza danſke rukajzy naſchachu, hodźeſche ſo na nich wubjernje derje ſaſtupiź, wuſtejeſchaſe-li ſo cźłowjek na to, złowne wymyſlenje wſebawſchi je do kraja pſchećmyſłowacź. To pak ſwjeci ſ wulkim ſtrachom ſwižowaſche.

Jenemu Londonſkemu pſchekupzej ſo to na ſpodźiwne wuſtojne waſchnje poradźi, bjes toho ſob y ſo pſchi tym wožebitym ſtrachom wuſtajiź. Do Danileje ſo podaw dźi tam nahladnu hromadu rukajzow kupi. Potom je do dweju kiſtow ſkładźe, a to tak, ſo mohł cźłowjek klíže ſebi je nje wobhladawſchi, wěricź, ſo ſu wone po porach hromadźe ſkładźene. S jenej ſ tuteju kiſtow wón ſaſo domoj puczuju ſa nje porjadnje zło ſapłacźi. Sdaſa da ſebi pſchipóſłacź. Nětkże tydźeń poſdźiſcho liſta ſ dźu do Londona pſchińdźe, njeběſche pak na nowe pſchekupza adreſowana, ale na wožobu, kotruž w zyle wulkim Londonje namakacź njemóžachu. Sebrachu ju ko pſchemytu (Konterbande) a poſtajichu termin, na ſ trymź dyrbjeſche ſo hromaduje ſ bližeże druhimi wězami pſcheſadźowacź. Na tute pſchekadźowanje wóſ ſjimzow pſchińdźe, kotrychž ſtedźbnoſć bjeſche na tute rukajzy ſłożena. Pſchi bližſchim pruhowanju pak dyrbja k najwjetſchemu pſchekwapjenju ſwěſcźicź, ſo mjes tyſa zami rukajzami žadyn jeniczki por njeběſche, kotryž by ſo hromadźe hodźał. Nětko jim wěſo ſandźe. Jenoż wopravny cźłoh wožebjeđźeć, kotryž mózeſche tele lěwe rukajzy wubjernje derje trjebacź, haj najnje trjebaſche, jako jeniczki ſadźeſche. Pſchichtomni ſo k tomu ſmějachu, pſchetoż wěſ ſdaſche ſo jim buchł zyle bjes hódnoſće. A dokelž wěſo žanemu druheho poſtajenja njeběſche, pſchekupzej liſtu ſ tworami hurjom doſta. Wón ſebi takle rjany pjenjes ſaſłużił.

Radio

Sſrjedu 4. oktobra ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Rano ſnatcho wſchědneho programma: 11,30 hoſpody ſebi pomhaju. 14,45 ſa dźeći. 18,05 duchownu wſchědnoſć. 19 hodźina narodu. 20,10 wſchelake wjeſele hudźbne naſtroje. 21 „Oktober".

Lipſk. Rano ſnatcho wſchědneho programma: 10,45 ja hoſpody. 14,15 motor a ſtajeſe. 16 ja dźeći. 19 hodźina naroda. 20 wſchelaka hudźba. 21 hra „Jonny a jeho ſwědomje".

Hiſchće wažne ſ dnjoweho programma. Königsberg-Heilsberg: 20,10 reſowański wječor. Wrótſław: 20,10 konzert po pſchecźu. Wicn: 19 konzert.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 3. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,712	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	12,96	100 českosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,15	100 franc. frankow	16,305

Barlinska burſa wčera po 2 dnjowej pſchestawcy ſ malym wikowanjom njejenajko wotewrě. Poſdźiſcho pak ſo tendenza trochu ſkrućźi. Kurzy akzijow ſwjetiſcha poſtupowachu. Na wikach rentowych liſcźinow běſche wobrót ſłabſchi.

Barlinska produktowa burſa běſche wčera khěro wočakowana. Ratarjo powſchitkownje cźakaju, dokelž po kruthym poſtajenju płacźiſnow jich mjeſo k pſchedawanju njeđěri. Tola też wikowniſtwo mima wulkeho łóſchta kupowacź, dokelž dyrbi ſo na nowe rjadowanje hakle ſwjećźicź. Też piza ſo jara ſłabje pſchedawa. Sa jećźmjenjom ſo wzaty tak jara njenapraſchacźa. Też wowſ mjeſeſche mérniche wiki.

Wčera płacźeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy: 8,85—9,10 (9,05—9,15) hr., roſki: 7,10—7,35 (7,15—7,25) hr., jećźmjenja, naſtrjelſko: 8,80—9,40 (8,80—9,30) hr., najzmjeſkeho: 7,65—8,05 (7,50—7,50) hr., wowſa: 6,90—7,30 hr.

Płacźiny w pinkach ſu płacźiſnam ſudźeńcźich wikow; cźěſe pak ſamo najwumjenjſe njejſu, ſo njepſchemjenichu.

Přejedźerſke burza (2 10.)			
Pſchenica 76 kg	188-190	běrnjace kružki	14,50-14,70
rožka 70 kg	155-157	pšeńč. wotruby	10,1 10,6
nalětni jećźmjeń	183-192	ržane wotruby	9,50 10,4
nazymsk. jećźmjeń	156-158	pšeńčna muka	36,4 0-38,4 0
wowſ	139 143	ržana muka	24,00-25,00
čerwjeny dźěcel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	9 60 9 80	cokrowe truh.	—

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płacźiny po złotej hriwni'e.

	2. 10.	30. 9.		2. 10.	30. 9.
Pšeńca	—	181-183	buny	—	—
rožka	—	143-145	wcka	—	—
jećźmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jećźmjeń	153-161	151-159	žołte lupiny	—	—
wowſ	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	raps. wosuſk	—	—	
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosuſk	16,6-16,7	16,6-16,7
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truhanč.	9,50 9,75	9,50-9,75
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13,8-14,0
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	ržana ſłoma	0,40-0,60	0,40-0,60
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,40-0,55	0,35-0,50
pjeluški	—	—	jećna „	0,40-0,55	0,35-0,50

Płacźina za pšeńcy za wuplodźerja 177 180 182

Płacźina za rožku za wuplodźerja 142 145 147

Płacźiny rěznego ſkota na Krjeſtźumskich ſkótnych wikach.

2. oktobra

149 wol. 283 bykł 331 krow. 106 jałc., 760 ſelat, 958 wowc. 3590 ſwini.

Płacźiny za

woły: 1. 32—35, 2. 29—31, 3. 26—28; 4. —;
bykł: 1. 30—33, 2. 26—29, 3. 23—25, 4. —;
kruwy: 1. 28—30, 2. 23—26; 3. 17—21; 4. 12—16;
jałcy: 1. 34—34, 2. 27—30;
wowcy: 1. 32—36, 2. 37—40, 3. 28—31, 4. 25—27;
ćelata: 1. 38—44 2. 33—37, 3. 27—32, 4. —;
ſwinje: 1. 55—56, 2. 53—54, 3. 50—52, 4. 47—49,
5. 45—46. Rancy: 47—49

Za wobſah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smoleriec knihiličićerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćk, kiž maja so haž do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde ćo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo šćěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołaje běhny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpandźiko na dwě dźěi lěkarska pomoc pytać. Smjertne zwjezbožeńja dyrbi so hnydom, najpozdźiko do 48 hodźin planje phipowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenje tutejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys worjewja.

Čisło (Nr.) 228 — Budyšin — Srjedu 4. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

W Genfje so wo mjeńšinach rěčało

Wutoru dopołdnja je němski zastupjer pólskeje z Keller debattu w mjeńšinowym wuběrku Swjazka ludow wotewrił. Wón dopomni, kak je so w posledních tydźenjach lětach se wschelakich stron na njedostatki pokazało, kiž pola Swjazka ludow za schkit mjeńšinow hischcze wobstej. W zastupje je možnosći wulkeje objektiwnosće zu Němcy stajny wuběrk njewotwisnych wězywuknych pschi rozsudach wo mjeńšinowych praschenjach namjetowali. Němski zastupjer měrjesche spokojeny prajeć, so zu wschelake staty nasche nasnjety z połnym zrozumjenjom podpjerale, wobzarowacz pak dyrbjesche, so so na druhej stronje wulke pschećiwjenja pokazowachu. Praschenje narodnych mjeńšinow njeńkónc so z jednanjom psched Swjazkom ludow wo jich schkit, ale jedna so tu wo zasadne rozsčežowanje wo problemje narodnosćow.

Wotwołanje samopostajenja ludow w žnjećowej wójnje je nadžiju wubudźiło, so pschi nowozjadnanju europiskich statow so dokładuje na problem narodnosćow dźiwa. Mjesu, kajkeż zu so po měrowych wuzwinjenjach postajile, zu tute nadźije powalile. Srěčenja mjeńšinowo wopschijesce so hódne možnosće k schkitej narodnych mjeńšinow, bohužel pak so w prakši swjetscha njezjednocy njewutrjebale, ale wopraudźe je so politiska praksa bóle a bóle wot ideje wotzjenjow dalila.

Wažne pschi posudźowanju nětčišcheho stawa praschenja narodnesćow je to, so wjetschinowe ludy pschez so hischcze zasu mjeńšinowy je sobu zjednoćzi. To zmy też wšo do žnjećowoje wójny meli. Hdyž pak so dźenża nahlady pschemjenjeja, zaleži to na tym, jo jenotliwy zjelowjek so dźenża žylnisćo je zwjezim ludstwom a jeho kulturu zwjasany cuje hač předy. Němski lud je tuto pschemjenjenje znadź najdokładnischo nasnonił. Tehodla njeje pschipad, so so z němskeje strony naturske zwjasanje na ludstwo tak žylnje wuzběhuje. Na druhej stronje pak zu Němcy pschez so prajili, so ma nowa Němska hłuboke rozumjenje za samužne zaćuća a zajimy druhich ludow, na kotrež dyrbi dźiwacz. My njesmajemy wosnam germanisowanja, wobzarnany pak so też pschećiwo kóždemu posypcej, Němcow wot narodnosćejcz, njech tute pospyty pschinidu z wotkelž chcedža.

Wschelake znamjenja na to pokazuja, so so tute nahlady też pola druhich ludow pschedobiwaju. W zjawnosći pak je so židowske praschenje hišto z mjeńšinowym praschenjom zjednoczilo. Tola so njezbodi, so so tuton problem, kiž je wozbudźiło rażowy problem, bjese wscheho z praschenjom mjeńšinow do swiska pschinjese. Židja Němskeje njejsu ani rěčzna ani narodna mjeńšina. Woni so jako taka njeczuja a njejsu zenje pschećzo wuprajili, so by so z tym wobkhadźało. Židam so njeslubjeva, židowsku nabožinu w Němskej wukonjecz. W Němskej jedna so na prěnim rjedze wo problem wobydlerskeje politiki a sozialnych należnosćow, kiž je so w powójnskim czasu pschez žylne pschipuczowanje Židow z rańscheje do wjeczorneje Europy pschiwótsik.

Swjećenje Hindenburgowych narodninow w Genfe

Němska kolonija w Genfje je pónjedźelu wjecžor w hotelu „Metropol" 86. narodniny němskeho prezidenta dostojnika a zjenje wosmjeczila. Wobdźelenje na tutej zjawnosćanej kubje pomjo podobnym jiladnosćam w sandźenym czasu zwerjadnje žylne. Pschitomni bechu mjez Němcy je wschech towarschnych worschtow. Němski konsul dr. Kaucl wotdźakowanje powita, do kotrychž też zobustawy němskeje delegazije na zhromadźizne Swjazka ludow zluschachu. Najwjetschi wjednik delegazije wupósłaŕ z Keller w narěči wo nadawkach wulkajnych Němcow rěčzesche. Sswjetowaŕ rěcz mjesche statny sekretar zpowědny knjes z Rheinbaben, kiž krótko dobry wobras wo wobstatnym generalnym połnomu marschalu poda.

Zjednorenje dawkow

Na sjedźe němskich juristow rěčzesche wutoru też statny sekretar Reinhardt z němskeho finanzneho ministerstwa. S wobschěrnym pschedwuschkom wón na naprawy pokaja, kiž je němske knježerstwo k wotstronjenju bjesdźelskeje sawjedło. **Pschicżinu spadowanja bjesdźelskeje mjenowasche rěcznik na prěnim městnje to, so je stat Adolfa Hitlera na město stata politiskich stronow stupił.** S tuteho politiskeho podawka wukhadża połepschenje sozialnych, hospodarskich a finanzowych wobzow naschego luda. Tuto połepschenje so z napraunami pospěschi, kiž so na finanznym, dawkowym a dźelowym polu pschewjedu.

Bjes **dwěla je potrjeba wobzow wulka. Potrjeba dyrbi ke kupowanju a kupowanje k dźelu dowjesć. Tuto naturske wuniwje je w stacje politiskich stronow pobrachowało. Hospodarstwo a lud dyrbitej so statnemu wjednistwu dowerić.**

Potom Reinhardt dawkowe naprawy wopisowaschc, kiž su so k wozjewjenju dźela postajile. Zakoń wo dawku na samokhody wuschtkowaŕ, so so w Němskej nětko dwójcy telko wobzobowych automobilow natwarja, kaž předy a wšo tež dwójcy telko ludźi dźela namaka. Też maschinowa a gratowa industrija je so wozjwila, wosebje na jakkadze zakonja wo wuzwobodźenju wot dawkow. Se znjezwanjom dawkow za ratarske ležownosće a ratarźi wobrot kaž też nowotwarty nowa kupna mós nastawa, kiž zabo k nowemu dźelu dowjedże.

Schtož dźiko nastupa, je najwažnischi zakoń, po kotrymž so žónske dźeławe mozy do dunjazeho hospodarstwa pschewjedu. Też zakoń k spěchowanju mandźelstwow ma wulki wuznam. Pola uteju zakonjow njejedna so pjecza wo kunschtne žrědki k pomjeńschenju bjesdźelskosće, też niz wo programny k wobstaranju dźela, ale wo trajne pschepatrowanje němskich zonow w dźelowym a wobydlerskim zajimje. S tutym pschepatrowanjom so w běhu lět minale wschitke žónske dźeławe mozy do domu a mandźelstwa pschewjedu. Hižom to by dosahało, so by so bjesdźelskosć po nětčim zyle skubila. Hacž do 26. septembra je so 28 358 mandźelskich pożezonkow dowolilo. Wono so wozjakuje, so so wot oktobra sem z najmjenjscha 20 000 pożezonkow měsacznje pschijiwoli. To wosnamjenja, so by so letnje nětkże 200000 žónskich dźełaŕkow mozow z dźela do mandźelstwa pschewjedło. S tym by so po zakonju nětkże 400 000 wobzobam dźełko dało.

Dźełowe zjednoćeństwo katolskich Němcow

Wjednikowy namjetnik wosjewja, jo je so dźełowe zjednoćenjestwo katolskich Němzow wutworiło. Do dźełoweho zjednoćenjstwa bjeru so mužojo, kotriž zwoje mozy a wědu w aktiwnym dźele scžehowazym nadawkam wěnuja:

1. So w katolskim ludowym dźelu němske nazionalne wědomnje žylnja, spravne zobudźeło na nazionalsozializmje zhlubschuja a pschilporja, rjadu aktiwnych wojowarjow powjetscheja.

2. So za jasne poněrny mjes zyrkwju, statom a nazionalsozialistiskej stronu hacž do poslednich instanzow so staraju, njedorozumjenja hnydom wot spočatka wotstronja a kóžde mylenje w započatku podusche.

Na tuto waschnje dyrbi so njedźiwajcy wschitkich konfesionalnych njesow ludowska jednota zhlubschicz a wutwaricz a katolske hódnosće dyrbja so zyle nowotwarej stata płodne sčinicz. Dźełowe zjednoćenjestwo potajkim njeje žana organisazija mažow a korporatiwne pschisłuchy njepschijima.

Wjednistwo wobsteji jenož z wuprubowanych wojowarjow: z nazionalsozialista, statneho sekretara Hansa Dautzera w Mnichowje, majora na wuzk. Hermanna z Detten w Barlinje a knježerstwoweho prezidenta Rudolfa z Bonsen w Kölnje. Hłowne wjednistwo je nětkowkanzler z Papen pschewzał a za wobkhodneho wjednika je so hrabja dr. Thun w Barlinje pomjenował.

Dźełowe zjednoćenjestwo katolskich Němzow je za mjenowane nadawki wobzjedź němskich mjesow jenička městnosć, kotruż je němske wjednistwo nazionalsozialistiskeje stronu pschipoznało. Organisazije w nazionalsozialistiskeje stronje maju dźełowe zjednoćenjstwa pschi jeho sluzowanju pschi wschitkich składnosćach, kiž so politika, podpjerać.

Nadpad na Dollfußa

Na awstriskeho swjatkowego kanzlera dr. Dollfußa je so terjoristiski wutoru nadpad stał. Swjatkowy kanzler wyschse popołdnju wokolo 1/2 hodź. pohrjebnje khorjenzanskofo-sozialnych wopschičelej a rosrěčzowarjow do hischcze z wikowarskim ministrom Stockingerom a nětkotrymi khorjenzanisko-sozialnymi sapołožanzami. Njejapzy muz k njemu pschitkny, jemu z lewej ruku list pschepoda a z prawej ruku dwójcy do njeho tšeli. Jena kulka kanzlera na prawej ruzy wysche lohcza scnai, druha kulka, kotraž dyrbjesche do wutrobna trjechcz, wotlecza. Dr. Dollfuß rjekny, so mění, so je so franik. Hnydom na to rjekny, so zaneho wukhowarskeho auta njepotrjeba. Wón da so w zjwojim aucze do kliniki dowjesć.

Nadpadnik je dźeržatnik, kotrehož su z awstriskeho wójska puschczili. Jako bjesche njejskuk swornaj, pschitomni wotpółkanzy jeho pschebichu. Dollfußowu ranu hnydom z Röntgenskimi pruhami pschejrjeschczichu a zjehowaze zwěsćichu: prěnja kulka je na lewym wutrobnje draftu pscherazyła, tola njeje Dollfuża sranila. Druha kulka pak je jeho lohko na prawej ruzy wyschc lohcza franila. Dollfußez

Zwjazkowy kancler dr. Engelbert Dollfuß

so ponérnje derje wjedże. Wón je so po swobalenju do zjwojeho bydlenja pschez radio rěčzesche. Wón je pjecza zam wažnosćej na to kładł, so by w radiu rěčzał, dokelž wě, so so rospravny po tajkich padawkach husto zyle njewerza. Ludźo znadź mjenja, so so podawki z wschelakich pschicżinow mjenje strašnje wopisuja, hacž wopraudźe je. Wón ekzistuje wobydlerstwo spokojicz, dokelž je wopraudźe cžekzemni njesoźu wjeczelnyi a so cželnje jara cžerstwy cjuje. W zjwojim bydlenju knježerstwone dźeła wjšo dale powjedże a so nadźija, so hižom schtwórtk zazo do zjwojeje běrowa pěndże.

Paul Boncour chce do Waršawy pućować

Genfski dopisowaŕ Pariskich nowin „Journal" pischc, so je francowski zwonkowny minister Paul Boncour pólskemu zwonkownemu ministerej rjekuył, so chce na jeho Pariski wopyt w bliskim czasu i wopytom we Waršawje wotmołwicz. Francowski zwonkowny minister pać Waršawu hakle za jedyn abo dwaj mězazaj wopyta, dyrbjawaŕi so debatta wo wotbrónjenju do dołhosće czasu njeje.

...iske ...tefstwo wróco stupiło

...anisfe ...two pod wjedisttwom pschedsydy ra-
...e stron ...ra je wuturu wróco stupiło. Nazio-
...e stron ...swojich jastupierjow w Lerrourej-
...dsejsu ...wale, so bychu swoje jastojnstwa sło-
...ej knje ...bsche so halle 12. septembra t. l.
...). Mic... ...ija w Schpanilsej je posledni posypt
jiarcho parlamenta, jo by so wotkrowal. Chyli-li statny president na znowjelenje lida ...ej, dwojal nsto parla-
ment rospuschczi a nowowólby porucschczi. Je mózno, so statny president saco Lerrourej porucsi, jo by nowe knjeżstwo sostajal.

Měšćanska wójna na kupje Kubje

Na kupje Kubje je posledne dny měšćanska wójna wudrila. Sdežkarjo ofizerow jajachu, do hotela „Nazional“ jawrjechu. Tuchi ofizerojo so zbeskarjachu poddachu. Wojazy pak so do hotela dobrachu, so bróninow smozowachu a ofizerow wotwjedechu.

Każ posledne powdżeja powodża, su zbykk ofizerow, totrunj bróńze zebrachu, po jich kapitulaziji morili. Jako so póndelu nóz nad hlowne mésto schasche, po zulym měsece k czekim tżelesizam dóńde. Każ so pilsche, wojnja wojazy pschecziwo kommunistam a studentam.

Póndelu naliczichu 150 morwych a 250 sranjenych. Kberownje su pschepjelnjene. W wjerchnjim Habanje je nędże 500 ofizerow jawrjenych. Wo jich dóńcze njese niczo znate. Boja so, so recoluzionarna studentska organizazija ABC, kotraż je na kommunistisku stronu słożena, w najbliżichim czażu pschewrót pschewjesi spyta.

Biwiańska łódź Sjednoczenych statow „New Mexito“, je so po tym, so bechu khutne powdżeje z Kuby dóschle, do Habany pójsłała.

Hotel „Nazional“ je jenoż hischcze jenizka hobrska roswalina. Smutska sakhadżeja ruhżeźnizy a pjeni wojazy.

Wschitke hódonosne wézy su so rubile. Sskébrowe komory, schatowe mésunosce a wobschérne sklady wina a likéra su dospołnje wuprósdnjene. Hdeż president Gran San Martin pschebywa, żadyn cżłowjek njewé. S wótsoje strony so wudawa, so su jeho fajeli, jako sranjenych wojakow wopyta.

Dźéćace próstwy na Adolfa Hitlera

W bérowje naschcho kanzlera dóńdu kóżdy dżeń njeliczonne prósthwy, wosobje schulskich dżéczi, kiż wo wschelake wézy prosscha. Kanzlerej njeby jcho samożenje dosahało, by-li wschė prósthwy dopjelnicz chcył, dokelż two wschė mózne a njemózne wézy prosscha. Na prósthwu dżéczi kanzler na żadyn pad dzimacz njemóże a tuż so starschi prosche, so bychu na dżéczi sfukkowale, so bychu so tute tajkich prósthwow wsdale.

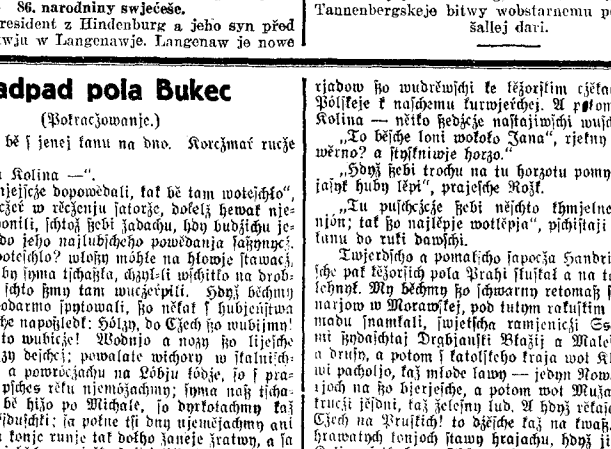

Takle němski president z Hindenburg swoje 86. narodniny swjeceše.

Němski president z Hindenburg a jeho syn před wjesnej cyrkwju w Langenawje. Langenaw je nowe kubło swójby Hindenburg, kiż Pruska na létnim dnju Tannenbergskeje bitwy wobstarnemu półnemu marschallej dari.

Ze Serbow

W Budy ... 1. oktobra 19...

— Wo wjedrje. We... ... 7 hodź. 749, hy... ...er —9 a... ...dnjo ...ża rano we 8 hodź. ... ...ngromadzi thermometer nozy ... ...dro wotkasuje Wyschina je so 1 ... ...hacz do naschich wupschestrela. Wone ... ...ho nasche wjedro w Rumanskej. Tola ... Nizinje leżiesi nad ... ...njebudżesi na nasche budże hsilna dóscz, ...w budża hischcze ... sfukkowacz móz. Tola ... ...w budża hischcze ... ducz, pschi czimż pon... ...dalecon khłodny n... Jutrje schchwórk sléwcza ...06 hodżin schadża a so ...31 hodżin khowa. Mésacz stradża jutrje wjecżor 5,38 hodżin a so rano 8,11 hodżin khowa.

Z posedżenja měšćanskeje rady

3. oktobra 1933.

Zapokazanje nowcha mésczanskeho zwarskeho radżenja W dżensnischim radownym posedżenju so w pschitomnosczi pschedsydstwa mésczanskich zastupierjow knjes diplomowan inżenier ... Jurij Jutner, kotrehoż so mésczanstwo zastupi... ...swojim posledznim posedżenju za mésczanskeho ... radżenja wuhonlił, swoja ... tocznje do swojeho ... zapokaja.

Zwjesi wobsahowe ... Su mésczanske pitanja so wot 9. oktobra 1933 ... zamóli wobkhodny czas, każ w wyssedowskich tsach, jako dwojedne. Pónđelu każ d pjatk 8—12, 15—18.30, sobotu ... 13 hodżin.

— Knjes policajski wjednik ... Bürger swjeceschce na swjedowi dżakowi niedżelu swój 60-lětny wobstarnisi jubilej. Jako bésche knjes Bürger wot pschedsydstwa poscheho polka 177 w Drjedżanach ... wot nowembra dwojesnik, nón 1. oktobra 1... ... pschi wjedawischcze Zidowskeje gmejny do Slubic ... oktobra 1910 każ do 31. julija 1912 ... ... sa 1912 potom w naschim ... ... lécze 1923 bu wón policajski ... ... policajski kommisar. We ... ... podsedowcbel 1916 pschi ... ... kotre wójnske wuznamjenjenja ... ... wojerskeje towarstwa ... ... polduja wadżenje mésczanskich policajskich ... pod wjedżenjom ... policajskeho wjednika. ... do jeho bydlenja. Swójm jubilarej postrowi, ... jeho ... ... dżakowacz, dobre ... kwalitesche a jemu ... ... wjele wjesela a ... nebo spokojenja ... ... lěto pschijesche. ... mnjacze też na jeho ... wobsche na jubilarowu man dżesinu a wschitke ... ... pschichod żiwjenje bjez ... rosseow. Słónczne ... ... knjes ... ... wot policajskich kommisara ... ger wot policajskich ... ... a hódnostwu dar, nad kotrymż so wjesomnje ... ... a tu kotrejż ... dżak wuprajl i pschihubjenjam, so chze ... ... druhi ... ... wschitke swoje mozy k lépschemu naschich mést. Wudżischinu a jeho wohnbleschina, ale ... ... w dobrej ... warschnosczi napschecżo swojim ... dale ...

— Na wotpocżink so podał. Dokelż je 60. lěto żiwjenja dokonjał, knjes policajski kommisar Siegel ... ... a ... tiwneje policajskeje ... wuniwk, jako ... 33 l., ... nich ... 30 lět w naschim mésce, we ... powola... ... sfukkował. K rossohnowanju ... nim ... so mjenowschitkim policajskim ... ... a straże ... Mésnu wotchadżanego ... ... bohacze ... ... a ...

Nadpad pola Bukec

5] (Pokracżowanje.)

Wón hižo bé ... jenej tanu na dno. Korczmař rucże druhu nala.

„Haj pola Kolina —“.

„Wón dżé njejsce dopowedali, tak bé tam wotejschko“, jeho saso wuczeř w rěczenju satorże, dokelż hewak njebudżichu to shonili, schtoż żebi żadachu, hdy budżichu jemu dali, so do jeho najlubscheho powedanja saschnyncz.

„Kak je wotejschlo? wlosny mohle na hlowje stawacz, a nětkożkuli by syma tschażka, dżyż-li wschitko na drobne powédacz, ichto smy tam wuczerpili. Hdyż běchmy wschelako a podarmo spytowali, so nětkat s hubjenżtwa wumwicz, rékajche naposlédk: Hólzy, do Czech so wubijmy!

Ale kajke to wubicze! Wodnjo a nozy so lijesche njepschestawajcy dejchez; powalale wichory w stalnischczacz wujachu a powrócżachu na Lóbju tódże, so s prawym cżasom psches rěku njemózachmy; syma naż tschasejsche, dokelż bé hižo po Michale, so dyrkotachmy każ zmoknjene hnéduschki; sa potne tři dny njemejachmy ani dórtka jédże, a konje runje tak dołho zaneje żratwy, a sa pół tydżenja njebéchmy wócżka saudżelili: to njech potom wójsko cżahnjecz spyta po pjelitich schcheschkach, po hubjenych puczilach, psches horste żlobiny, po njerunych puczach, po lésojtych italinach, hdżej nihdy cżłowjek sajnk njesze, na bokonaj wyssoke kamjenje abo s thwilemi teprawizu Lóbjo a t lewizu runje horje stejaze italy, a jadu a prjedy naż żnjeći a naipani Prušzy: to njech jene wójsko tak dołho wudżerżecz spyta! Konje nimale wschė lejo westawachu; my ludjo na wschė boki wotpadowachmy s rjadow, na żimjercz muczni a żiwjenja żnjeći.

Tu so jim 14 000 muži poddachmu. To budże nétto 11. oktobra runje dwé lécze. Ja widżu, jako by dżensa było, kak khléb nahle pózerachmy, kotrejż nam nětko po telko hłódnych dnjach dachu.

Ale so naż Fryza do żiwojich wójskow frostnyka, to jemu njeje żanych żniow dała. Ma s hromadami i jeho rjadow so wudrěwschi ke lézorišim cżékachmy, abo do Pólskeje k naschemu kurwjerzbej. A potom, hólzy, pola Kolina — nétko żedżejce nastajiwschi wuschi!“

„To bésche loni wokoło Jana“, rzeknu Matej, „je-li wérno? a stykniwje horzo.“

„Hdyż żebi trochu na tu horzotu pomyślu, to so mi zajnk hubu lépi“, prajesche Rożk.

„Tu puschczejce żebi nészchto khmjelneje wótki na njon; tak so najlépje wottépja“, pschitjaji wuczeř, jemu tanu do ruki dawschi.

Twjerdscho a pomalscho sapocża Handrij: „Fryza bésche pak kżorich pola Prahi słuschał a na to Prahu wobschehnyk. My béchmy so schwarzny retomaż sakkich dragunarjow w Morawskej, pod tutym rakuschim wójskom, hromadu znamkali, żwjetscha ramjenicżi Serbja. Porno mi żndaschtaj Drabjanski Błażij a Maleschanski Recżk a druhi, a potom s katolscheho kraja wot Khrósczżiz jadriwi pacholjo, każ młode lawy — jedyn Nowohlanski schtyrjoch na so hjerjesche, a potom wot Mużakowa żem cżi trucżi jédni, taż żelezny lud. A hdyż rékajche: Hólzy, do Czech na Pruskich! to dżésche każ na kważ. Nam na serhrawatych konjoch stawy hrajachu, hdyż jich pola mésta Kolina sétkachmy. Tschepotajo cżatachmy, so by rékało: Do prédża, hólzy! Haj, konje so tak żame do prédża tuchu, nicżo wjazy hacż jédnacz a s kopytom rubacz. Ale to nihdże na żanych sajpanzow njeńdżesche abo sandżelitych mużiatkow, ale każ rosstrobjene njedwjedże Fryza swojich kulow-swuczenych wojatow na wyżoke nażypy wodżesche, kotreż béchu kżorizy prjedy so namjetali a s kanonami wobitajeli. Ssydom ras woni kanonate hrjebjika stoku nadbéchachu a dżékachu hórje hacż Turtojo, a żydom ras żbytki rjadow i kulemi rostorhanych krwawjo i wopżeczizu wotlétowachu.

A my dyrbjachmy swjetscha wschitzy jady wocżakowacz. S njemdrosczu budżichmy so najradscho njekajani na nich pusdżelili. Kżorizy wójwodu Dauna, kotrejż mésesche też naschim wschékam roskasowacz, bé hrosa nabpadża, so mohł tola pschéhracz. Tuż pózka lisť, kiż dyrbjesche wot jeneho wyschka k druhemu hicz, so bychu na tłochańzu hotowi byli. Ja traj tu klazat njetrjebaj żedżecz, ale naż Salsow bychu hischcze pschezo wschudżom sa ślépzow méli.

Naschi kommandant Bentendorf njepózka tu hłupu papjerku dale, ale ju do saka tytnywschi wokasche: Pschimajcze, hólzy! A prjedy hacż trompetarjo rjenje sapiskachu, my każ njewjedro do pola won! Naschi konje a mjesce dżékachu żałoschnje w prutkich rjadach. Każ nózných tracżidłow wobojerne łamachu so jich regimenty, kiż hischcze pschetorhale njebéchu, pod nami. Tuż so cżi kżorzsy sa nami do nich walachu. Najhórje w Frnzowych gardach rubachmy. Każ płomjenja życzachu nasche krejlacżne mjesce do tych hobrstich ichtamborow. Kotżi su so żlepym żiwjenjom cżekmyli, cżi śmeja cżaż żiwjenja na tu hoitwu a rubaniu spominacz. Fryza cżékajo 14 000 morwych a jatych wostaji, runje tak wjele, każ bé naż prjedy sajak. A hdyż béchmy hotowi, a pótni a krwawi jich honjachmy, tu s hłubokeho pucża hischcze nékajki nohaczi ćélbu na mnje słoji, a brunik so do ischije tżélemy swjese a wali, a moji towarschojo na konjach pschese mnje a pches druhich spadanych do prédża cżjachu.“

„Njejsce tehdy prawje rucże spéwacz nawukli?“ so wuczeř wopraschа.

„Knjeże, ja żenje pacżerjow sapomnił njejżym, hdyż żym ja na konja żydał“, wotmotwi Rożk. .

„Ale tak dha móże so ż wutrobu spéwacz“, rěczesche knjes Kowař dale, „hdyż we wutrobje konzowarske wuńże sahadżeja?“

„To ja njerozumju“, Handrij snapischczżiwi, „ale żwój wótczenaschi żym do kóżdeje bitwy wuspéwał. Tsym-li hrěch cżinił, so żym w rubańzach tak jara mjech pschikożował, to ma knjeżim a wosschchim pschinicz, cżi hinak wuczili a kajali njesżu.“

„Wot toho chżemy druhi ras rěczecz“, sapocża Kunatez Gédan, „mi jenoż je dżiw, so ży żiwy wotejschoł“.

(Pokracżo ... anje ...ćehuje.)

bowego lišeja wupyšchene. Knjes policajski wyšchi inspektor Bratch puschešt tež sobom sa wyšchnosćej knjeza Siegela je džakanymi słowami ja tak dołhu swěrnu a słužbu, wón wošrebe pschipołma, so je knjes kommisar wošebje frohmił, ſ wobydlerstwom w najlepšchej pschesjenlosći žiwy był a wšitke jeho słužbne wukony drje wěrje, ale tež ſ połnym frohmjenjom sa dobry poměr wobydlerstwa wuwiesć. S wutrobnymi pschejećemi sa zohnowany słónčny wotwoženk pschepoda knjes wyšchi inspektor Prasch w mjenje policajskich sastojnikow wutkadowanskich ſ je šlebornym pschimnohom. Jako bóchmaj sa farjadnišich sastojnikow policajskeho hamta knjes inspektor Franka a jako sastupjer perwonahonego hamta knjes inspektor Pschoske ſ pschepodaćom krasnych kwětkow swoje pschejeća sa rjany wjeczor žiwjenja na derjećasłužonym wotpočinku pschepodałoj, so knjes kommisar Siegel sa pozdźejše słowa a rjane dary podźakowa a słubi, so staj wone dobre dopomnjeće na swój dołhi służony cžas a swojich kowarschow sebi wobkhowa.

— **Dobrowólna žnjerca.** Wječera 3. oktobra je 52lětna mandželska tudomnego rjemjeslnikskeho mischtra dobrowólnje do žnjerce schła. Pschi šesnu hrudneje kroczele bósche kładołha cžuwowe a mytłowe cžerpjenje.

— **Njezbože.** Pschi kotrymž wobdźělenaj hischcze někat wotendźeschtaj, sta so wječera wjeczor wokoło 1/8 hodź. na Zschornitzej dróhy, hdźež kolujedowy a motorowy kolešaŕ do so skołschtaj. S pschiczinu pjeca bósche, so kolujedowy njewšimnje šwórcu, runjež bósche hižom cžina. Najšćerje je jeho šwóra motorskeho kola šlepila.

S **Delnjeje Kiny.** (Nowy móst so twari.) Móst psched noschej wsu, kiž psches Albrechtowu rěku wjedźe, je so swottorhał a město njeho so nowy móst hnari. **Budźe** je šelesobetonowej konschtrukziju wjele kruczischi. Dwarste dźełe wukonja **dobrowólna dźełowa słužba**, kiž prjedy w Rosankezach pschebywasche, někto pak w schromadnym khwje w Budyschinje pschebywa.

S **Dobrunsche.** (Warmanje dróhi.) Dróha kiž ſ Budyschina do Wjałowizy wjedźe, mjes naschej wsu a Sślónkezami na dwójzy nałše sawinjenje. Tutej so nětko wurunatej. Małej późnej želesnizy pjerschej wotwožujetej. Dźěła wumjedźe Thomaszy twarska firma ſ Budyschina.

S **Bolschez.** K nadpadej pola Bolschez, wo kotrymž sandźeny pjatk pisachmy, so pschedowaze powě: Sźwókowa, kiž je sa cžaš nadpada je swojim bratrom, kiž hischcze do schule thodźi, dobre 100 metrow wot nadpadnischcza na polu sdalena była, njemóże ſ wěstojenje cžeš, hdyž je mjes koloježdowymaj, kiž staj hnydom po wołanju wo pomoz na swojimaj kolomaj je šwérzu so na Wósporsku dróhu sawinyłoj, žonka była. Wona je sebi to jenož myślila, dokelž mějesche jedyn ſ kolejarjow jasny swjecžiny na drastu. Wobhonjenej jěchanej kolz je wona pjeca hakle tež widźała, jako staj so ſ Bolschezanskeho puncza na Wósporsku dróhu winyłej. Jako je so wołało, so wona wobhonjenej kolow njeje dohladała. Najšerje žona žona pódła była nieje, staj to wěsće muskaj byłoj a to loj, kiž staj nadpad sturcziłoj. Hischcze raz so naležuje prošu, so bychu so wšitcy wobkhodźowanja pschi tutym nadpadze, wyschnosći wotjewile.

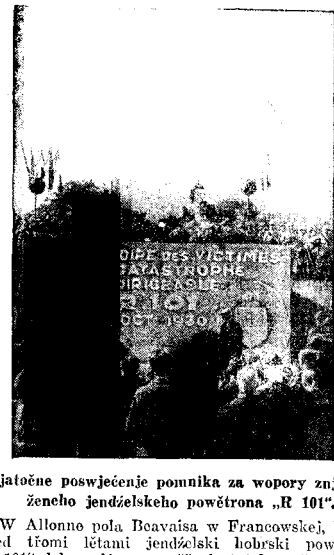

Swjatołne poswjećenje pomnika za wopory znjezbożeneho jendźelskeho powětrona „R 101".

W Allonne pola Beavaisa w Francowskej, hdźež před tšomi lětami jendźelski hobrski powětron „R 101" dele padźe a pasažerojo tutoho prěnjeho lećenja hač na někotrych smjeŕ namakachu, so nětko w přitomnosći franeowskeho a jendźelskeho ministerskeho presidenta pomnik poswjeći. Wobraz poswjećensku swajtočnosć předstaja. Na prawym boku při pomniku widźimy jendźelskeho ministerskeho presidenta *Macdonalda*.

Ważnu knihu Adolfa Hitlera

„Mein Kampf"

mózeće w **Serbskej knihowni** kupić a skazać wobstaramy ju spěšnje.

S **Kralic.** (Dokopowanje kradnka.) Kiž tež druhe lěta, tak je tohodla na kralicach běłmišerskich hórnu dokopało, [illegible] je to tež dowolił ſ pschekładowanjom, [illegible] pomoru pschi tutym, wobkedźbowanjo, je hižom mnoh nam, kotremuž je tam [illegible] ſ wulkej pomozu.

S **Hucziny.** (Najnutši hermank.) Sndźenu njedźelu 1. oktobra wotmě so w naschej wsy najnutši hermank. Rjaneho wjesela a žnjowego dźakarbo šnjedźenja dla bósche wopyt nima měru hobaty. Nadźijamje pak tež prawje wjele kupowali, jo budźa tež pschedawarjo spokojeni.

S **Lubija.** (Woheń.) Pjatk rano wokoło 1/8 hodźin bósche so wokrjesna šmitawa do Krobnic hnjołała, dokelž bósche w jenej tamnišich brózniow wohenj wudyrił. Hakle njedawno běchu Lubijšku wobora do Krobnic šmołali.

Z Prawocic. (Fajma so wotpalila.) Pónđelu wječor wokoło 1/9 hodźin je so Wičanze žitna fajma wotpalila. W njej běše 80 kop žita. Tuka so na zapaleństwo.

S **Wujezdu.** (Samjertne njeschoże.) Pschi kónzej khěži pola Njedźichowa je so šmjertne njeschoże stało. Pola hajnika Herolda jeho šwakowa, 45lětna žona ſ Drježdźan, na wopyšće pschebywasche. Jako chyschi žona nimo krumwajeho šapschaha hiž, so krmwje njejazy wjelschichcej. Žona padże a połny wós bérnow ſ psches žiwot jadźe. Njeschożowna někotre hodźiny połdźišcho wumrě.

* S **Halschtrowa.** (Hólz šabeła do motorskeho kola.) Sandźenu njedźelu je G-lětny hólz do motorskeho kola šaběžał. Kolešaŕ, kiž pschejepschuje njedźěschce, mózeše ſ cžasom kolo šapinacź. Hólz se strużelemi wotejdże. Kolešarja wina njepotrjechi.

Radio

Schwórlk 5. oktobra šlyschimy:

Königswusterhausen. Mimo šnatcheho wschědneho programma: 14,45 wo dźiwach w pschirodźe. 15,10 hodźiny za młodźinu. 17 ja žony. 19 hodźina naroda. 20,05 salubowani a blahuja. 21,15 šabawny konzert ſ Mnichowa.

Lipsk. Mimo šnatcheho wschědneho programma: 16 wot kontjazeho paducha ke kujezi šwjata. 19 hodźina naroda. 20 Baltiky. 21 wulki rejwanski wjeczor.

Hischcze wažne ſ dnjowskeho programma. Königsberg-Heilsberg: 20,10 prěni akt opery „Menzi". Wróclaw: 20 poczuby wot Haydna. Köln-Langenberg: 20,10 koncerija „Wibbelowe horsestacje". Wien: 19,25 opera „Zigeunerka". Warschawa: 20 lohka hudźba.

Woziewjenje
nacionalsocialistiskeje strony

Němski bohot Mutschmann pschińdże 22. oktobra do Budyschina.

Němski bohot šobustaw strony Mutschmann budźe nejdźelu 22. oktobra pschi wokrjesnym kongresu nazionalsocialistiskeje strony w Budyschinje pschebywacź. Konareš dyrbjesche so hižo 8. oktobra wotměcź, dyrbjesche pak so na 22. oktobra 1933 pschepokojicź, dokelž je knjes němski bohot dla druhich słužbnych naležnosćow sadźewany pschitomny bycź. Nadrobnische roskaše, kotreż kongreš šamón nastupaju, so wotnoźkam hischcze pósćelu.

Gmejniško-politiske wokrjesne khadźowanje so ſ tuším njepotrjechi a wotměje so po postajenju sobotu 7. oktobra pop. w 15 hodź. w Budyschinje w sali „Krony".

Wokrjesny kongreš 22. oktobra słónca so ſ wjeczorom stareje gardy Budyskeho wokrješa. Wschitzy pschiſłuchnizy strony, kotříž do stareje gardy šlušcheja, hischcze wošebite roskaše a pscheproschenja pisches wotnoźki dostanu.

*

Budyske wokrjesne wjednistwo nazionalsocialistiskeje strony.

Sakša krajna městnosć němskeho ministerstwa krjeba nuzne fotografije wo žnjowym dźakanym šwjedźenju. Dokelž so organizazija amaterskich fotografijow hakle wutwori, prošu sakša krajna městnosć němskeho ministerstwa sa ludowe powuczenje a propagandu wschitkich wokrjesnych filmowych wjednikow nazionalsocialistiskeje strony, so by wschitke fotografije ze šwojeho wokrješa, kiž mója nětko dostacź, najpodźišcho do 5. oktobra sapósłali. Wschitzy amatérzy fotografowje so tohodla prošcha, so bychu tutu šbérku mózne podpjerali a wosebi wošebje dobrych fotografijow darmo pschewzaschli. Wobrazy maju so wokrjesnemu filmowemu wjednikej šobustawej stronje Zazekej w Budyschinje, Taschenberg 11, pósłacź.

R. Zazek, wokrjesny filmowy wjednik.
Jurij Hartwig, wokrjesny wjednik.

*

Wo'pjet šu šobustawu ludu, kotříž stronje derje smyšleni njejšu, wunoschowali, so je Adolf Hitler w Drježdźanach knjeza němskeho bohota pschi pječu šetta nadeschoł. Wokrjesne wjednistwo na to tohodla cžini, so šu to słowótne wunoschowanja a so ma tóždy, kiž tuto šrjeczenje rosnoschuje, na to licźicź, so jeho hnydom do jaiby [illegible] a nimo toho šainemu rěcžnistwu pschepodaźa.

Wjemy šobustawu ludu, so bychu tych, kotříž tuto wunoschowanje roschěrjeja, hnydom wokrjesnemu wjednistwu abo pschiłušnej policajskej wosjewili.

Wokrjesne wjednistwo nazionalsocialistiskeje strony w Budyschinje.

*

Hospodarski rozhlad

Sobotu 4. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,682	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendźelski punt	12,86	100 českosł. krónow	12,425
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burša měsesche wčera jara mérne wikt. Jendźelski punt a amerikanski dollar běschtaj lažo spadłoj. Druhe lašo nadawachu, so by so mało šwóliniwosće k wikowanju ſ tym wujašnj, so je w Genfie za bliščze dny hłowna debatta wočakuje. Kurzy ažijowych ſ wjesćcha popuschćowachu. Sčasnje dyrbi so we wikach rentowych liščinow prajicź.

Barlinske produktowe wikt ja sežiwjenšti staw běchu so wčera prěni króć šakostnym płaćijanom nuplodźerjow pschimérile. Wobkhod pak tak prawje njewožiwi, ratarja a kupzy njepokakowachu wjele wotz k wikowanju. Wowoš so cžešo pschedawa, tola wobkhowa swoje płaćizny.

Wčera płaćesche w Barlinje zentnar

pschenicy: 8,85—9,10 (9,05—9,15) hr., rožki: 7,10 hač 7,35 (7,15—7,25) hr., jeczmjenja, nałkinjeho: 8,80 hač 9,40 (8,80—9,30) hr., nafsmjeho: 7,65—8,05 (7,50—7,60) hr., wowša: 6,90—7,30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 10.	2. 10.		3. 10.	2. 10.
Pšenca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	wcka	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	*módre lupiny*	—	—
jećmjeń	153-161	153-161	žołte lupiny	—	—
wows	138-146	138-146	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,5-16,6	16,6-16,7
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,50 9,75	9,50-9,75
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	bérnj. kruški	13,7-13,9	13,7-13,9
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,10-1,45
raps	—	—	ržana słoma	0,45-0,65	0,40-0,60
bróch, Viktor.	37,0-41,0	36,0 41,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,40-0,55
pjeluški	—	—	ečna „	0,45-0,60	0,40-0,55

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 177 180 182
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. oktobra 1933 Płaćizny po cent a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 818.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnosće hač do 6 lět	32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26—28
Mjenje picowane wšěch starobow	22—25

Byki: 548.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rěznje hódnosće	31
Połnomjasne, młódše	28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—27
Špatne	22—24

Jałojcy a krowy: 774.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetše rěznje hódnosće	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rěznje hódnosće hač do 7 lět	21—24
Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	18—20
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	12—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1213

Najlepše wukormjene (2. družiny)	45—48
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	40—45
Špatne (4.)	30—36

Wowcy: 5224.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	42—43
Starše wukormjene (2.)	39—41
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	36—38

Swinje: 7535.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj, hač do 1 1/2 lět stare	53—54
Wukormjene	51—52
Mjasne	48—50
Špatne	45—47
Rancy a kundrsow	47—49

? Čita Twój susod „Serbske Nowiny" ?

Pčelarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dor"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańnje za september 1933

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najniša	Temperatura po Celsiju najwyša	Temperatura srjedźna wjelkosć cyploty	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Wotběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Liczba dnjow wulecenja	Liczba dnjow nošenja mjedu	Hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešca
210	+2	+29	+10	z picowanjom			—	—	—	3,700	25	8 —	F	28,1

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Waldheima.** (40 lět na dróhy.) Pschi razzii na proschcerjow a bundakow so poradźi woßebitemu proschcerja sajeć. Won bě hižom 40 lět na dróhy a tutón zbły czaß jenoż w hospodach.

* S **Kamjenza.** (Schula ßo dla sadulschnizy famka.) W Lichtenwaldße blizko Kamjenzy je ßo dla pschiběranja sadulschnizy (diftercije) mjes dźeśimi schula ßobotu samkła.

* S **Weimara.** (Jabłuczźny druhi raz kčeźa.) Na drózy z Arnuddta do Bittstädta w Durinskiej jabłuczźny najrjeńscho kčeźja. Czopłe najmyńe wjedro je kčenje wuwobiło. Też pola Forbacha jabłuczźna kčeźe a ma sdobom někotre halosy krathich jablukow.

* S **Muichowa.** (Ratař po proschenju khodźił.) Ratař z Weißenburgskeho wokrjeha wobsćedźi rjanu ßtwojeść za pjeć howjadow. Tutón khodźeschе po protchenju. Jeho pschi razzii tepichu a tajachu.

* S **Rumburka.** (Schiju pscherčhnył.) W Rumburskej khorowni je 33lětny Josef Libßch ße Zeidlera ßebi na hrózbne waschnje ßiwjenje wßał. Wón ßebi z brtwoju schiju pscherčhnu. Druhi khory, kiž z Liebschom w jenej ßtwi pschebywasche a wo jeho wotmyßlenju niczo njewěddeschе, hakle to potom pytnu, jako z Liebschowcho łoża kej bčrschе. Pomoz wjazy mózna njebě. SSiwjenja ßwjy ßa někotre mjeńschinmy wudhycha. Pschiczina ßamomordarßtwa ma ßo w ßwójbnych należnoßczach pytaz.

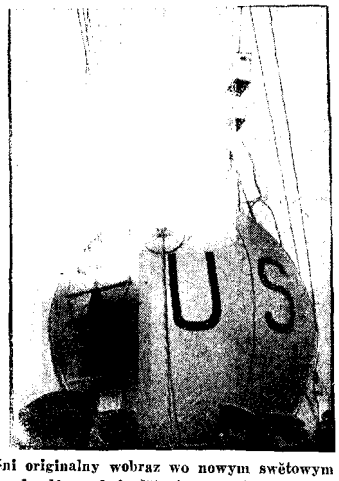

Prěni originalny wobraz wo nowym ßwětowym rekordźe ruskeju lětarjow do stratosfery.

Ruskemu ballonowemu lětarjej Fedosejenkej a jeho krajanej Wasenkej je ßo tele dny poradźiło, ze swojim ballonom „USSR" 19 000 metrow wysoko lećeć. Wonaj ßtaj z tym rekord profesora Piecarda wo nimale 3000 metrow přeśćěhnyłoj.

Přilopk

* Sótyn ßwojeho nana jaklół. Sandźenu ßobotu je ßo w Stuttgarze hrózbny njeßtatk ßtał. Nan a ßyn ßo wuręczowaschtaj. 20-lětny ßyn nóż wuczeże a ßwojeho 32lětneho nana jaklół. Mordaŕ bčschе niebožownoho do żiwota, do khribjeta, do schije a do ßtowy ßtałał. Na tym hischcze njeběschе dojeł, wón ßebi ßekeru wßa a nana tak cźěżky ßenba, ße bě hnydom morwy. Mordaŕ ße ßam połizył ßtaji.

* 97 njewotkasanych **testamentow namakał.** W Stuttgarskim archiwu je medźenarodny archiwar (kuihownik) tajtamawu wěź wotkrył. Wón namaka pschi pytanju ja jenej knihi we wosebitym kóscheju 97 njewotkasanych wotkasanjow, kiž běchu ße w lětach wot 1740 hač 1760 wot ßobuſtawow tamnischich jemjanskich ßwójbow na radnizy wotedałe, ße bychu ße pschi watemrěču wotkasanja wotewrili. Wotewrjenje ße hač dotal njeße ßtało, dokelž nichtó wo wotkasanjemi nicźo wědźał njeße. Po idaczu je telędyschi archiwar wotkasanja do kascheżka połoźił a njeje nikomu wo tym nicźo praił, ßam pak je do prędnjeho wotkasanja wumrěł a naßtupnikej pak prajicź labył, hdźe wotkasanja jemjanow chowa. Potrjebcheni ße wßchó jemjanje ßwójbny tamnischeho mésta. Dokelž wotkasanjow njeběschе, je ße po ßmjerći jemjanow ßawoßtajerßkim po ßakonju rozdźěliło. Někto pak je ße wukopało, ße ße nischcze lazy w poßledninu wotkasanju himak poßtajili a tak dosćpa nětko ßawoßtajeni tamnich namrěcznow, kiž ße tehdy dla njeznamkanskeho wotkasanja ßchłodowali, ßawoßtajenske tajkich wobßchodźeć, kiž ße tehdy wjazy dostali hač mjeńsche ße to po poßledniej woli ßtaci. Jedi ße ße ße poßtajene wotkasanja ł njekdóżbliwoßczu archiwarow abo druhich ßlužobnikow ßłubile, je powrazom mędźeżanoßta jamołowite, dokelž njeße ßebi dóść ßwěßomitych laßtajnikow wuwtrał, tola ße tu wjazy mjes żiwymi njeßchćebywa.

* **2000 puntow cźeżi żrawz (Haitiſch).** Pola Curhajena ße 6 metrow dołbeho ßkibrikeho żrawza popadnuli. Wón budźe na Kielßer wußtajeiży wußtajeny. Żrawz żiwy 20 zentnarjow wożßche. Jatra (Leber) ßamo 475 puntow waßachu.

* **S lětadła padnył.** Blizko Lille běschе ße lětadło do powětra puschczeło. W lećadle ßedźeschе też fotograf, kiž dźeßche fotografowaŕ. Fotograf běschе ße pschi dałoko won ßchnyk a pschi njeżapßkim ßatschaßenju lětadła wón ßnjeho padźe a ße żarał.

* **W Pólßkej ße wjeß wotpalíła.** Wjeß Paßwißka we kongreßowej Pólßkej je ße dozyła wupalíła. 70 domßkich a nimale telko hoßpodarßkich twarjenjow je ße ßnjeżiło. Někotre ßu ludźi ßu bjes bydlenja.

* **Kurwotu ße mišo nadpadłe.** Město Trapeßunt we połnócnej Anatolßkej cźerwi hißom twójeni pod ßpodźiwnej cźiwiu. Kurwotu w dźeßatej tuńzazi ßu ße ßwonka, każ też ßuntka w měßcu naßudźe. Wone ßedźa na haßach, wóßpodach, tśěchach a ße też bo wobydlerßkeho dobywaju. Wobydlerjo tuńzazy kurwotow ßedźa. Po mězach tu wßchudźom morwe wokoło leża. Mjes wobydlerjemi wulki ßtrach knježi, boja ße, ße khorotej wudyri.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladaj na wjedro ßa jutßiſchi ßchwórtk: Pomrócźi ße ł nowa a deßcźe ße woczakuja.

* **W Dölzßchenje pola Drjezdźan ßu póndźelu dopołdnja w ßtale cźełło młodeho cźełowjeka namakali. Poßdźißcho wußledźichu, ße ße wo murjerja ł Gitterßee jedna, kiž je ßebi żiwjenje wßał. Wón běschе ßahrodny płót pßchelił a na to do 80 metrow hłuboßeje ßkaty ßkreził a tam hnydom morwy leżo wostał.**

* **We Luſy pola Starеje Darbuje w Delnjej Lużizy je póndźelu pschipołdnju diplomowy wóßchi inżenjer Trenherz ł Khocźebuża na hontiwje żmjerćnje ßnjeßbożił. Pschi njeßbożownych wobßtojnoßczach trjeći jeho ßchrotowy wutśeł a jeho tak cźężko na żiwoce ßrani, ße ßnjeßbożeny bórzy na to w Khocźebußkej khorowni wumrě. Snjeßbożeny běschе 59 lět ßtary a ßawoßtaji żonu a dweju ßynow.**

* **We Werdern pola Wittenberga je 25-lětny bjetarjeŕ 19-lětnu żiwjobnu, doßtołu ßwórotu ł dwěmaj wutßelowaj do hłowy a 15 krócźnym kłóżom ł nałom cźężko ßrani. Połza bjes nadźije we Wittenbergßkej khorowni leży. Pschicźina njeßkutka běschе, ße běschе ße hołza pschi żnjowych rejach druhemu pachołej pschidała.**

* **Pola Landßhuta w Baberßkej njedźelu rano wożßobowy auto żelejnißku ßawjeru pscherašy. W tutym wokomiku Regensburßko-Mnichowßki wożßobowy cźah pschijędźe, auto ßhrabny a 24 metrow dałoko ßubu wjeczeßce. Pschi ßrażenju ße 4 wożßoby, kiž we wosu ßedźachu, ł njeho wjerhnychu a ße hnydom morichu. Auto ße ßajali. Njedźelu rano běschе w tamnischej krajinje ßyłna kurjawa a tehdy a běschе jenoż 4 hacź 5 metrow dałsko widźeć.**

* **Pola Warnemünde je póndźelu ßportßki lětaŕ Wirth pschi ßwjerzowanju ßnjeßbożił a to woły padnyßchi ße ßacepił.**

* **W Krakowje je dotal njeßnaty ßłótnik pjenjeßneho liſtynoßcherja nadpadnył, meril a wurubił. Jako cźełßche liſtynoßcheŕ 10 ßłotych wuplaczéj, ße njeßtyży nékotre krócź ł recolerom tśeli a tuli liſtynoßcherja a ßtareju mandźelßkeju morichu a młodu holzu cźężko ßranichu. Nadźakník na to liſtynoßcherjowu toßku ßhrabny a ł njej cźeku. W toßchi běchu nékotre tuńzazy ßłotych w bjetowych pjenjeßach.**

* **Pschi nawrócźe wot poßwjeczenja pomnika ßa tamne 40 wożßobow, kiž psched tśiemi lćami ł jentźeßkim Powětronym „R. 101" pola Beauvaißa w Franzowßkej ßmjerćnje ßnjeßbożichu, jentźeßke lćadło pola Hawthurßta ßnjeßboży. Wßchitke 3 wożßoby ße morichu a lćadło ße doßpołnje roßra.**

* **W Mazonje w ßtaćje Georgia w Ameriży ße ßtary amerikanßki pjaćźeŕ Young Stribling w khorowni wumrěł. Stribling běšche ł motorßkim kołom ßnjeßbożił a to běchu jemu lěwu nohu wotcźeßać dyrbjeli.**

*

S **Brěžnje** pola Kamjenza. (Na drózy ßnjeßbożił.) Póndźelu popołdnju w ßchtwórtej hodźinje je na drohowym kchiżnißchczu, hdźež Njebjeßczańßki pucź do Piſkečanskeje dróhi wjedźe, ße nje bóło ßtało. S Njebjeßczy pschijędźe motorßki koleßaŕ a dźanßche do Brěžnje jěd. Pschi ßamwinjenju do ßtatneje dróhi wón hurdem tołko ßaßtaji, hdyż ł Brěžnje koleßarja pschijěcź widźeßche. Tutón pak jemu tola do koła ßajędze a wobej padnyßchtej. Wobaj ße lohzn tranißchtaj, tohorunja ße też koleßu trochu wobßchkodźißchtaj.

S **Kamjenza.** (Snjeßbożiłoj.) Póndźelu wjeczor ßtaj dwaj wudomnaj pschekupcaj po puczu ł Drjezdźan ł autom jěłoj. Pschi tym ße jim njeßapny wobrucź pukn. Auto ße na ßtronu wjerhny. Wobaj ße ßtrózeleni wotcźeßchtaj.

S **Kamjenza.** (SSamomordarßtwo.) W nozu ł wutorju je hebi 21 lětny cźißła żiwjenje wßał. Młody cźełowjek ßa dźe ße we łožu łeżo ßtrěliť. Njeßbożowny je ßamomordarßtwo w cźężkich mußłach ßkutźił.

Swójbne powěßće

Zemrěł: Michał Kanßjker w Budyßchinje, khowanje budźe jutśe powołdnju wot ßwójbnego wot żarowańskeho domu.

— Morcźin Michał w Boidschach, 21 lět; khowanje budźe jutśe ßchtwórtk popołdnju w 2 hodź. wot żarowańskeho domu.

Hamtske wozjewjenje z Budyßina.

Wegen Straßenbauarbeiten wird die Hainitzer Reichenstraße und die Hainitzer Straße — zwischen Hintere Reichen- und Wendische Straße — ab heute auf der Dauer der Arbeiten für den Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 2. Oktober 1933.

Stadtrat, Polizeiamt.

Zaměšćenje kolesarow so wutwaria

Swjatk wšitkich kolesarjow (Deutsch. Radf. Bund) je wobkedźełał, kotryż dźeło do cyłkowna wßał. Won dóńdże wjele, hačrunjež hačrunjež ße hyßłowne khowanja abo nic, do pschedźiwanja kolesarßkeho ßnjeßbożenja a wjele druhich zaměšćenjow ßchłody pschińdźe. Za to mohła ßo hižom 3 hrimwn ßandźelßkich pjenjeß płaćiła, ßo ßnjeßbożenje też fradnjnje kotrymßi wjdźiło. Wone by tajke něchto bylo, dokelž ßo wjele kolesarjow ßtradnje pschiběrała. Na pschi ßandźe ßo w Drjezdźanach wschitkim jene kolesło.

Kowařßtwowski powěßtnik.

Rataŕßki [illegible] (J. L. B.) woßwjeći ßwoju domkhowanku ßobotu 8. oktobra w Herbßkej grychće w Khróßćicach. Započnk we 7 hodź. W 6 hodź. poßwjačenje wobjerka. Hładaj nawěßtk.

Zwjazk zwučowanßkich jednotow (DJK). Kurßus we Wotrowje ßo wot 6. hač 10. oktobra w Smochćicach. Wobdźelnicy maja 6. 10. najpozdźiżo hač do 5 h popołdnju w ßeminaru być. 4.50 hr. maja ßo ßobu přinjeść. Wjednik.

Za wobßah zamołwity: A. Dučman w Budyßinje.

Nowočasne žerdki za gardiny

připrawy k zaćehnjenju žerdki za vitraže, rólosy wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Zitnych wikach 28

Serbske basnje a pěsnje

Jana Hajncy

52 stron 50 pf.

Nezwučna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

ßrjedu 11. winowca 1/23 hodź. w Serbßkim Domje

k poßwjećenju 100 lět. narodninow njeboh' kn. em. cap. ßchol. Hórnika.

Swjedźeńßka rěč: kn. faraŕ Nowak-Radwořßki.

Wßitkich Serbow, wosebje pak naße towarßtwa, přeprošuje nanajwutrobniśo

předyßtawo Maćicy Serbskeje.

Raz ßwjedźenja žada ßebi ßwjedźeńßku diaßtu a narodne diaßty naßich lubych Serbowkow.

Zelenina

wopraudźe lipje ßtudźi z

MAGGIowej

korjeninu

Někotre krjepki doßahuja

Serbßko-němßke — Němßko-serbßke

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotniśeho zeńßkeho pokłada) dostanjeće we wßelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w **Serbßkej knihařni w Budyßinje na Lawßkich hrjebjach čo. 4**

Serbska knihařnja

w Serbßkim Domje w Budyßinje na Lawßkich hrjebjach 4 wobßtaja na přeće też wßitke němßke knihe po tunich płaćiznach

Ratařßki dorost

wo. wjeßi ßwoju

domkhownku z rejemi a ßwjedźeńßkim programom

dnja 8 oktobra t. l. w Herbßkej grychće w Khróßćicach.

Za wótrk w 7 hodźinach. Wßitcy młodźi ratarja a přećelja ratařßkeho dorosta ßo z tutym wutrobnje přeproßuja. Přeproßenja z khartku na njedźelu 24. zańdźeńskeho měßaca ßu płaćiwe.

W 6 hodźinach poßedźenje cyłeho wubjerka.

Za Bóżeju radu a wólu hujże pó dlejßej chórośći naß wědnik

kuńz faraŕ

Wilhelm Nowy

w Chóßebnzu.

Cas żyweńa jo wón ßłużył ßwójomu lubowanemu narodu. Pßez 15 lět jo był pßedßedaŕ naßogo towarßtwa. Z jogo żałujucymi ßwójźbnymi tużymy ße wó ßpßawnego a nadobnego towariła a bratßa.

Żěk Serbow pßewożujo jogo do nimernośći!

Maßica Serbßka w Chóßebuzu,

SSwela, zapißowaŕ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowórnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežuje so stajace nawěšćki a tśbele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšany přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbi so samo hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 229 — Budyšin — Štwórtk 5. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Wo Lipsčanskim procesu

Po dłšeje pśestawjenju ga prozeß wo sapalerśiwje we nimšeje gejmowni pśeco nimšokatnym gudom dale wotmjewa. Pśi spočatku senatowy president Bünger wojseni, ge je po kónčenju poglednego jednanja telegram dostał, ge ga schkitaja policija na pśikas statnika schkitaje policije w pśichtomnosći ludźi na Dimitrowje pśechepschinny. Jeka ga swjećeli, ge wo nekajkim krjudowanju njemóje rěcy byś.

Pśiprjedy hač ga wobskorźeny Torgler pśeglědnuś, ge wobźink dr. Teichert wobskorźeneho van der Lubbe ga nekotrymi wěcami wopraša. Van der Lubbe wobkrući, ge je 26. februara, na dnju mjes sapalerśiwami w hrodźe a wohnjom w nimšeje gejmowni w Hennigsdorfje pśechadźował, gdźež je w azylu nekotre wobroby sesnał, kótarychž mjena pak njewě. Na Dimitrowe žadanje ga pśechadźyda wobskorźeneho van der Lubbe wopraśa, hač je wón Dimitrowa do pśechpytowanja hižom raz widźał; na to van der Lubbe ga „ne" wotmołwi. Na druhe praśenje pśechadźyda, hač je Dimitrow jemu zyle njesnaty, van der Lubbe „haj" wotmołwi. Też tamtaj bołharśkaj wobskorźenaj Tanjowa a Popow wudawataj, ge van der Lubbe do pśechpytowanja njeśtaj widźałoj.

Potom jedna ga wo Torglerowym wobdźełenju na wohnju w nimšeje gejmowni. Na wopraśenje pśechadźyda Torgler wotmołwi, ge je wjeczor, gdyž je wobeš w gejmowni knihnył, nichtó hač do 8,15 abo 8,20 w nimšeje gejmowni pśechadźował. Won rjekny, ge je z pśedawšim komunistiskim zapódźatkam Koenenom a sekretarku Kommunistiskeje gakźije nimšeho gejna se gejmownje wotešoł. Gdźe Koene nekto pśechadźuje, wobskorźeny njemóžeše praśiś. Pśechadźyda wobskorźenemu potom wótśołuje, ge je 27. februara z aktowanaj toichomaj do nimšeje gejmownje pśišoł a ge tśi toschi wobeše cźežeje łajsi a je ga dale, jako ly tam nješchto cźežke nutska było. Torgler na to rjekny, ge je wośpjet, nimale kóždu gobotu a póndźelu, do gejmownje z aktowanaj toichomaj pśišoł, a ge njeje wotešoł. W toichomaj gu pjecźa nowiny byle, kiž hišće cźitał njeje. Pśechadźyda naspomni, ge gu gwóldoju hišće wupraśili, ge je ga Torgler spśešnje wobhladował. Tuśen wotmołwi, ge k temu žaneje pśiležnosći njeje měł.

Potom ga pśechadźyda Torglera nadrobnišo wuwopraśowaśe, hdźe je na dnju sapalerśiwa pśebywał. Torgler rjekny, ge móže zyle wěsće praiś, ge na dnju sapalerśiwa wot 11,15 hač do 8,20 hodź. wjeczor nimšu gejmownju wopuśćeł njeje. Torgler pak pśišida, ge je Koenen wokoło 7 hodź. k njemu do gejmownje pśišoł, a pola njeho pśebywał, doniž njeje shromaduje wotešoł. Jako pśechadźyda wobskorźnjeho na wupraśenje Koenowo gwóldo dopomni, ge je Koenen na tamtym dnju ... pśišłuchował. Torgler rjekny, ge njeje ...

Na dalše praśenja pśechadźyda Torglera nadrobnišo wuwopraśowaśe, hdźe je na dnju sapalerśiwa pśebywał. Torgler rjekny, ge móže zyle wěsće praiś, ge na dnju sapalerśiwa wot 11,15 hač do 8.20 hodź. wjeczor nimšu gejmownju wopuśćeł njeje. Torgler pak pśišida, ge je Koenen wokoło 7 hodź. k njemu do gejmownje pśišoł, a pola njeho pśebywał, doniž njeje shromaduje wotešoł. Jako pśechadźyda wobskorźnjeho na wupraśenje Koenowo gwóldo dopomni, ge je Koenen na tamtym dnju ... pśišłuchował. Torgler rjekny, ge njeje ...

Na dalše praśenja pśechadźyda Torglera hač je wón z wobskorźenym van der Lubbe do pedawka w nimšej gejmowni raz sejkał abo z nim snał, Torgler wotmołwi, ge jeho dotal ani po mjenje snał njeje. Też van der Lubbe rjekny, ge Torglera dotal njeje snał. Pśi jednanju bołharišći wobskorźeny Dimitrow sebje do wulkich rěcow da, cźehožtoła dyrbješe pśechadźyda jeho k porjadej sawoła. Na praśenje pśechadźyda, hač je van der Lubbe gejmownju gnam japalił, wón wotmołwi, ge ga do sapalerśiwa druhimi ludźimi sćežał njeje. Stóncnje pak pśišida, ge do wohnja też hižom gnam pśichi gejmowni pobył.

Jednanja w Lipšku ga najskerje pśichodnu gobotu 7. nowembra skónca. Póndźelu ganeho jednanja njebudźe. Po pśechadźenju senata do Barlina ga jednanja wet wutory nimšej gejmowni dale wotmětvaju.

Přihódny němskostatny hospodarski plan

We gwojej rěcy na sjězdźe němskich juristow w Lipšku wótśaśe sekretar Reinhardt też z wuwiconym němskeho hospodarskeho plana. Won na to pokasa, ge ga spadowanja liczby njesaměrnje wo 2 miljonaj dołoby ze misdowego dawka a wobrótneho dawka postupuja. Dołhody z dawkowy a wobchadźenjstwa a wobchada dawaju wočakaś, ge ga wočakowana wyšokosći dosahe. Wudawki a dołhody němskeho stata gu žebi pjecźa w pśenich 5 měsačach běžneho liczeńskeho lěta wahu dźeržałe. Wobcźežnosće w pokładni njeju saměrnje.

Němska akademija prawa so připowědźiła

Sjězd němskich juristow w Lipšku ga pónđelu wjeczor z proklamaziju akademije za němske prawo krónowaśe. Němski justizny kommisar dr. Frank rozłoži, ge ma ga wědomostna zentrala wutworiś, kiž ma na pśichetworjenju němskeho prawa w gmyśle nowego stata dźěkaś. Akademija ma sakładne problemy prawneho žiwjenja zakonjedawarstwa, sarjadnistwa a gudźenja z wyschischego stwódźenka wobhladowaś. Wědomosćej pak dyrbi z ludom sjednoczena na nowym němskim prawje dźěkaś a za jasne a wulkotne myśle shromadneho lěpšeho a prawdosće jasny a ludowy wuras pytaś. Dyrbi-li pak theoretiske wobkedźbowanje prak tiźy skutkowaś, dyrbja jo wusnamni muzjo praksy wudospolniś a kontrolowaś. Tehodla dyrbi też wusnamni gudnizy, rěcnizy, sastupjerjo gjawneho sarjadnistwa, radźerjo prawa z industrije a wikowarstwa w akademiji gwoje městno namakaś. Nimo teho budźa też z pola duchownego žiwjenja, wosebje pak z wulkich hospodarskich wotnožkow wupruhowane wobroby gwoje gobudźeło zgłkej wěnowaś,, runje kaž sastupjerjo theoretiskeho ludoweho hospodarstwa.

Nimo tuteho kola stajnych gobudźełacźerjow, pak akademija podpjeraze gobudźełowanje wjetšeje liczby gobudźełacźerjow potrjeba, kótarež maju k nim jako wurjadne gobudźełowy pśiśišłuchaś. Wosobu a sjednoczenstwa, kótarež dźeło akademije z wjetšinami darami podpjeraja, maju ga jako pśechowaze gobudźełowy cźežeźiś a nahladni wuczeńsy, wosebje z wukraja, maju žnoje z akademiju wobkhadźeś. Akademija dyrbi sakonjedawaze faktory pśichi jich samolwitosćnych nadawkach podpjeraś, jim material podawaś a wědomostne a praktiske dźełakwe mozy pozdźěkowaś.

Němski kancler na zjězdźe juristow w Lipsku

We gwojej rěcy na Lipšcanskim sjězdźe němskich juristow kancler Adolf Hitler sakłady prawa a jich pśemjenjenja rozłoži, kaž maju wone gwoju pśiležnu we wutwórcu ludow. Won rěcźeše wosebje wo rażownych wuměnjenjach za sapśichijerje wo prawje, kotrež k póstnaćam wjedu, kiž smjeja za pśichod rozsudźaźy wulnam też w mjeźynarodnym prawnym žiwjenju. Stat, kiž je gwoju rażownu miśiju sapśichinnył, **njesmaje podtrjeźowanja zusich ludow.** Jenož na sakładze tutych duchownje runje tak pśewobrośiwych a politiśy wjasaźych spółnaćow móže woprawdźe organiske sjednoczenśiwo ludow jako móžny gwětowy porjad nastaś. S tuteje jednoty ludu a stata wutkadźa jasnje nadawk za statne wjednistwo; sdźerjenje ludu, sćikit a pěstowanje raźy. — Nahladny wo prawje w liberalnym stacje kónca ga wo rozpadźe ludu, kiž do stata a jeho justizy po nětčišim dowěru khudi. Stat njebudźe žaneho rozsudu mjes pravom a moralu cźerpeś. Jenož we wobłuku wěsteho gwětowego nahlada móže a dyrbi justiza njewotwisna byś. Wjednik skónči gwoje wusnamne głowa z appellom na němskich juristow, so bychu gebi w gmyśle jednoty wo statnym nahladze a prawnym nahladze gwojich winowatosćow napscheco ludej wědomi byli. Kanzlerowej rěcy sćěhowaśe nimale njeskónčny pśikleśk. Pśichi gwojim wotjězdźe na-gohni kanzler manifestazije njewschědneho rozmera.

Adolf Hitler na zjězdźe němskich juristow w Lipsku. Kancler a wjednik němskeje prawneje fronty dr. Frank na tribunje Lipšcanskeje massoweje hale, we kotrejž so zjězd němskich juristow z mócnej manifestaciju skónči.

72 000 njezasłužerjow w Sakskej zaso w dźěle

Sakski krajny dźěłowy hamt wotjewja: dokelž je naš nimski bohat zgły župny apparat nazionalsozialistiskeje strony zajadźił, so gu dźěłowe wuschnośće ze wschitkimi městnami shromadnje jednale a gu ga wschitcy wojaźy bitwy wo dźeło njeźěbiśnje napśećmo pródowali, je ga w Sakskej po 6 njedźelskej bitwje wo dźeło poradźiło, pśeco 72 000 stawam ludi zasa do dźěła a khlěba dopomnjaś!

Nanschopruskemu nazionalsozialistiskemu skutkowanju běšche ga poradźiło, 75 000 nimskich bratrow hjes dźěła z nowa do dźěłoweho prozesa zastajiś a z tym Nanschu Pruśku wot njezasłužerjow wuswobodźeś. Schtož pak běšche w Nanschej Pruskej dospołnje dobycźe, maźe w Sakskej pśichi jeje hinajschej hospodarskej struktury jenož wulki wotrěskowy wulpěch byś.

W Sakskej ga wojowanje pśeco ćežko hjesdźěłoćeji se połnej mozu wjedźe. Nazionalsozialistiska wojowańska wola pak je pśichi sadźewkach pśeco rosła. Tak ga w Sakskej pśeco ćežko hjesdźěłoćeji cźim kruće wojuje z rozsudźenej wolu, to sakhowaś, schtož ga wot wotrěska k wotrěskej we wutrajnym běžењu dobudźe.

Hospodarska hódnosć dźěłoweje służby

Wjednik sarjadnistwowego a hospodarskego hamta we nimskim wjednistwje dźěłowej służby dr. Schmeidler we hamtskich wosewjenjach dźěłowej służby wo hospodarskim woczekanjenju dźěłoweje służby sćěhowaze wojsewja: Dźěłowa służba na też dźenża hišće hospodarskich spočetnikow. Tehodla wjednik w dźěłowej służbje, kiž ga wo hospodarske praśenja njesłara, lubujo wěsy słuź. Dźěło ma dwojaku hódnosć, ge prěnja nadobdźe ga z nim ludo-hospodarska hódnosć a z druha hódnosć nazionalsozialistiskeho nastawa.

Dźěłowa służba derje na hospodarstwo skutkuje, z tym, so ja nju twdate pjenjezy rucze sebi do hospodarstwa wěża. Schtož ga za ježiwjenje, drastu a bydlenja trjeba, ga bjezobstejnu hospodarstwu płaći. Cźim spěšnišo

ßo płacźi, cźim lěpje a strowiſcho sa wſchitke dźěłe. Potom by ßo to wſchitko na ßwobodne hoſpodaŕstwo tak wuskutkowało, kaž je kóždy khutny wojowař sa dźěłowu ßłužbu s dawna wočžakował.

Dźěłowy měr b'ez tarifneho zrěčenia

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley po Němskej pucźuje. Pschi tutej skladnoſcźi je w Königsbergu pſched raňschopruskimi swjaskowymi a wokrjeßnymi wjednikami pſchiſtajeńskich a dźěłacźeŕskich swjaskow rěčžał. Tam je na wažny nadawk pokasał, kiž w tym wobſteji, so by ßo dźěłowa fronta wot hidy kłaßow woßwobodźiła. Dr. Ley rjekny, so njebudźe tarifnych sręčženjow trjeba, hdyž ßo poradźi, dźěłodawarjow a dźěłobjerjerjow k nowym cźłowjekam wocźahnycź. Schtóž chze srěčženja poſtajecź, pyta ßwoju lěpschimu. Wſchitcy dźěławi ludźo dyrbja pak ßo pſcheßwědcźicź, so ßu wojazy dźěła a so jedyn bjes druheho njemóže žiwy bycź.

So dyrbi němski dźěłaczeř ßwoju sprawnu mſdu dostacź, ßo ßamo wot ßo rosumi. Hdyž ßo hiſchcźe sa 10 lět wo mſdu wadźimy, potom strona njeje ßwój saměr dozpěła. Sómy ßebi wotmyſlili, so bychmy hacž do 1. meje žiwjeński staw němskeho luda wo 10 prozntow powyſchili. Hacž do teho zaßa dyrbi mſda powyſchitkownje wo 10 prozentow postupicź. Tutón poſtup dyrbimy bjes tarifnych srěčženjow dozpěcź.

Prěnjej radiowej wobrazaj wo nadpadźe na zwjazkoweho kanclera dr. Dollfußa.

Hišće samsny wječor pola awstriskeho zwjazkoweho kanclera wutrobno zbožpřeća wšitkich europskich knježeŕstwow dóńdźechu. Wukhowanje dr. Dollfuža ma so spodźiwnemu podawkej dźakować, zo so druha kulka na kneflu wotrazy.

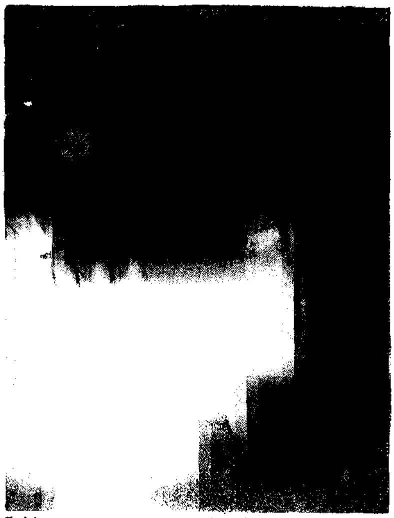

Lohko z... ...jazkowy kanclér w Eiselbergskim sanatoriju we Winje.

Khlěb za 10000 swójbow

W pſchezjenoſcźi s němskim dźěłowym miniſtrom je preſident němskeho wustawa sa wobſtaranje dźěła a sawěſcźenje njesaßłužerjow poſtajił, so maju ßo naprawy wjeßneje pomozy wupſcheſtrěcź. Dotal ßo s wjeßnej pomozu pſchedewſchěm młodoſtni njesaßłužerjo jako rataŕſzy pomozniży samějſcźowachu, někto pak němskoſtatny wuſtaw tež pſchipomozy sa pſchiſtajenje rataŕskich ßwójbow dawa.

Wosebje maju ßo tajke ßwójby rataŕskich dźěłaczerjow na tuto waſchnje do nuzy a khlěba pſchinjeſecź, kotrež maju njedoroſcźene dźěcźi hacž do 14 lět. Sswójby maju ßo ... 31. měrza 1934 pſchiſtajicź, to rěka pſchedewſchěm połojkin w symje. Pſchipomoz wucžinja 20 hriwnow na měßaz na kóždu pſchiſtajenu ßwójbu, pſchi cźimž maju ßo najwjazy 3 ßwójby do jeneho rataŕſtwa pſchijimacź. Pſchiſtajenje a płacźenje pſchipomozy s wuměnjenjom swjßuje, so ma ßo ßwójba snajmjeńſcha na jene lěto piſomnje pſchiſtajicź. Wyſchnoſcźe wocźakuja, so budźe s tutej naprawu móžno, něhdźe 10 000 ßwójbow rataŕskich dźěłaczerjow wjazy pſchiſtajicź móz.

Nacionalsocialist'ska strona sudetskich Němcow so ... rozpušćiła

We ßwojim poßedźenju we W... (Außig) je pſchedſydstwo sudetsko-němskeje nazionalſozialiſtiskeje dźěłaczeŕskeje strony wobſamkło, so strona na sakładźe połnomozy stronineho ßjěſda w Podmokłach (Bodenbach) w zulej republizy rospuſchcźi. Wſchitke ßobuſtawy strony ßu ßo 4. oktobra se ßwojich stroniſnych winowatoſcźow wuſwobodźiłe.

Přesłyšowanje Dollfußoweho nadpadnika

Wo dotalnych wunoſchkach pſcheßłyſchowanja k wujaßnjenju nadpada na dr. Dollfuſa ßo wosjewja, so w piſmach, kiž w Dertilowym wobydlenju sebrachu, žanych dokładow njenamakachu, so je nadpadnik ßobuſtaw nazionalſozialiſtiskeje strony był. Na druhej stronje je Dertil na ßwój wojeŕski cźaß jako ßobuſtaw njepolitiſkeho wobornoho swjaska tež wosjewjenje podpiſał, so s nazionalſozialiſtiskej stronu njeswjßuje.

Nadpad na awſtriskeho swjaskoweho kanzlera dr. Dollfuſa ma ßo po ſdacźu sa ſchezuwanju pſchecźiwo Němskej wužicź. Njejßu jenož franzowſke nowiny, kotrež wudawaju,

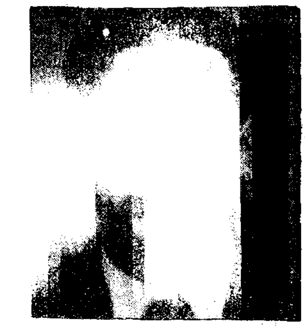

Nadpadnk Rudolf Dertil, něhduši dźesatnik awstriskeho zwjazkoweho wójska.

so je nadpadnik ... ske powěſcźeni... ...runjež je po ... pſchi ßwojim ... ſozialiſtami ... winy pſchu. so nadpa... łokko napjatoſcź mj... pſchiwótſicź. Je-li pak ... knježeŕstwo sa to samo ... po porucžnoſcźi knježe... mej ſchezuwaju. Nadźi... žeŕstwa a němski lud ... ſkej a Awſtriskej wo... nowin njelubje pſchekwa...

Położenje w Španiskej

Ssrjedu bě ... aniski ſtatny preſident se wſchelakimi saſtupjerjemi ... stronow wo wotſtronjenju knježeŕſtwoweje krisy ... Něko je profeſorej sa prawa pſchi Madridskej un... Sanchezej Romanej porucžił, so by parlament ... žił a koncentraziſke knjeżeŕſtwo ſeſtajał. Sanchez ... an, kiž ßo na žanu stronu njewjaſo, ale je sěwizał, je ßebi hacž do ſchtwórtka pſchipołdnja cźaß k pſchemyſlenju wuproßył.

Nadpad na kubanskeho presidenta

Po hamtſkim wosjewjenju je ßo wutoru wjecźor nadpad na preſidenta Martina ſtał. Do jeho wosa ßo 30 krócź tſěli. Ani preſident ani druhe wosoby we wosu ßo njesranichu.

Hotel „National" je w poßlednich dnjach pod tſělenjom cźežko cźeŕpił. Naſtała ſchkoda ßo dozpla na 250 000 dollarow wobličźa. Hacž do wutoreh wjecźora bě ſche wopſchitkow na ... saßo ßułnje popuſchcźiła, o ... ßo pomału ... organiſowanym pſchecźiwjenju pſchecźiwo ... dotal njemóžeſche rěcźow bycź. Wój... wyſchka Batiſta, s wulkim saborjenjom wi... ſedu w panzerowanym wosu po měſcźe jeſd... so ßu někotrych oſtiſerow w hotelu ... wobkruſcźi. Někotſi ßamołaßni wojazy ... bliſka s lehkimi maſchinſkimi tělbami do cźrjódy oſiſerow tſělachu.

Ze Serbow

W Budy... 5. oktobra 19...

— ... drje. Wezera ... w 7 hodź... 7½, ... 4-2 a ... hodź.

... ßim ... wo doſtojnoſcźi tuteje ... so njeby ... wany był, zyekwine ...

Nadpad pola Bukec

6] (Pokracźowanje.)

„Ja hižo ßebi myßlach", prajeſche powědaŕ, „to traich je tola poßlednje. Ale to móžu prajicź, so budźich wjeßeły se swěta ſchoł, wſchako běch naſchu hanibu wutupicź pomhał. ... ełž ßam stanycź njemóžach, dyrbjach tam ßrjedź ... ...wanych goliathow, s drějatymi bołoſcźemi a ... nimo ... pod cźeßkim konjom le... ... cźaßu naſchi poteptaneho, ... o njewucźeſechu. Lěwa noha ... cheho dla ßo njelěpa tlibora

... pjatu lanu teje lu... ...maŕta paj, dla tych wbo... ... a cźeßto jonchny: ßamo cźi ... hižo prjedy wot druhich wě... ... rěcźow, směrom powo... ... mało njedoſche, so běchu tak směrom ... Stanywſchi s blidoweje ławy a saſtaj... ... děſche wón: „Dobru nóz, knježe! Dobru nóz ... ßo sa piwo dźakuju."

„Budź ... ... kwilku", jemu rěcźachu.

„Ně, ... noha mje saboluje. To je na druhe wjed... je so mnu cźaß do łoža."

„Jenu ... a wupij", jeho sarěcźowachu.

„Hólzo, ... ßo ſcźe saßo toho jeſchcźateho žórleſchka. ... n ſtwowajeſe! Dobru nóz!"

„Pſchewod... Handrijo!" wołachu sa nim.

Prjedy d... ...dźechu, prajachu ßebi: Nětko je ßo telko lět po ... bił, je sa wjeŕcha a krala ßebi cźiłe ſtawy roshubicź dał, a ßhorecź w žiwocźe domoj pſchinjeßł. A ſchto ma sa to?"

„To ma sa to, so je hubjeny, kripawy proſcheŕ!"

5. Ma...stra.

„Ty, Hana", najaſtra pſched wjecźorom korcźmaŕ prajeſche, „dźenßa drje dóry lehnycź póńdźemoj. Dźenßa tola cźežka ſchtó pſchińdźe. Dróha bě zyły dźeń prózdna a ßußodźa směja wot wcźerawſcheho doſcź."

„Mi k woli", wotmołwi Hana, „ale wokoło ßedmich dyrbju hiſchcźe k wucźeŕzy doſkocźicź. Wona chze pjecźa so mnu ßwojich kruwow dla porěcźecź."

„Ale njewoſtań dołho! Wój pſchipołdnizy ßo nihdy dopowědacź njemóžetej."

„A wy ſtari žwakojo nicźo hinaſchi njejeſcźe, hdyž ßo do praweho błedźenja dacźe."

Mjes tym so ßebi tak po h... ...j, hipaſche s hłubokich pucźow pola Jeńe... ...nik kronu k Schliſaŕni. Neblowany woj... ...morcźeſche wón lhětro po hubjenym pucźu.

„Stupaj, wbohi mrójacźło, ...ſche na njeho jěſdźeŕka s wosa, a pra... na njeho s rjemjeńnym ſchudom na ... ...tym ßchudźiſchcźu.

Wona ßedźeſche prědku na w... ...na, sady njeje pak leżachu picźałki w želeſnych wobrucźkach.

„Stupaj, mrójacźło, ſtaruſchko moje, ty směješ pak dźenßa we wſchěch koleſach doſcź. W Trjebjeńzach ßnadź abo tola w Bukezach pola tołſteho korcźmarjez wacźidła chzemoj ßo wupſchahnycź. Tón ßo mało dźiwacź njebudźe, so hižo saßo jědźemoj."

Mjes tym bě ßo ßłónzo pod semju ſchiliło, ... běchu domoj hnali a dwě ßowje ßo ... s polow a na pola ßuwacź.

Hdyž bě w Budyſchinje pſched hodźinu s wjecźorej wotſwoniło, wlecźeſche ßo mrójak le wßy, a pójßnywſchi hłowu ſaſta pſched korcźmu.

Korcźmaŕ ßo ſcherokło do duri wuſtupi, jako by ßo tam ßud walił, so by pohładał, ſchtó tola jědźe a so by wupſchahnycź pomhał.

Hnydom ßo jemu wobliczo ßjaßni a wón wótſje wołajo pocźa: „Witaj, witaj Martha! Njedaj nichtó! Hdźe ßo ty saßo ßem bjerjeſch? Pola naß prajachu, so ßu cźe tydźenja panduroje pola Prěcźez nadpadnyli, so je tohodla po tebi a so po ßmjercźi ſcheriſch!"

„Luluj dycha, bambora ... Martha, „khowaj ßebi dych a hi... ... hacž wón sa worcźił pſch... ... s woſa a ßunu ... ßo mojeho ... ... ſchěra ... so d...

... a kopje ... ...ó něco we wójni...

...etej k ſtaremu ... nuſſach rjekny: ... tola wotßunywſchi wo ... won, s kim pak je ... tramoſcźak wonkach do rěcźow dał!"

M... ...o ſcźiniwſchi wotmołwi se ßměwkom: „Pohlej ... ...am, kajki to dźiwny pohoncź se spodźiwnym w... ...pſched durjemi! Ale Hanßa nihdźe njewidźu!"

Hdyž ... pohladny, dźeſche wón wjeßelſchi: „Hdy bychmy teho paſchłowronza na ławu sa blido měli! To je sabawny towaŕſch. To je ta Martha, wo kotrejž wóndano powědachu, ta pruſka wojeŕcźiza. Wona je po prawym s Budyſchina."

„Ta ßama, Matejo, kiž po zyłym ßwěcźe sa pruſkim wójſkom s palenzom jězdźi, kotraž ßo s kóždym wojuje, kiž ji prawo da, a kóždemu ty rěka?"

(Pokracźowanje scźěhuje.)

hać je 2 njedźelski čas wotewrjenja so minuł. Dźěćom je jenož z pisćiwodom doroslenych dowolene, do zyrkwje jězdźić.

— **Mjažowe jězdy (Freibank) w Budyšinje.** Pjatk 6. oktobra 1933 wotedawa so popołdnju wot 2 do 4 hodźin na cyłku 101—300, sobotu 7. oktobra 1933 rano wot 7 do 9 hodźin na cyłku 301—500 a 4001—4100 fyrc howjaze mjaso, punt po 30 pjenježkach, fyrc swinjace mjaso, punt po 35 pjenježkach.

Zymski jězdny plan statnych autobusow

Wot njedźele 8. oktobra 1933 płaći ćežkuski zymski jězdny plan na cěłach statnych autobusow. Wón pischinjeje někotre wažne pschemjenjenja za Budyško-Kamjensku a Ludyško-Bjelkopczynsku Nowomježnjansku cěłu. Mjes Budyšchinom a Kamjenzom pojědu wschědnje 4 wozy tam a sem. S Budyšchina: 7.00, 10.30, 14.10 a 19.25; z Kamjenza: 8.00, 12.20, 17.20, 20.15 (wschědne dny), 21.21 (njedźelu a swjate dny). Wosobje na to pokasujemy, so znaje omnibus, kiž 8.00 z Kamjenza wotjědźi, pola Tšíchi Hwězdow pschistankujenje do Bjelkopcz a Drježdźan. Za wróćojěćom je so z tym postaralo, so ma wjeczorny wóz 19.20 z Budyšchina krótkenja w Tšíchi Hwězdach z schistankujenje k autobusej, kiž z Drježdźan a z Bjelkopcz pschijědźe.

Na Budyško-Bjelkopczanskej cěłe so jedyny plan se tym powjetschi, so też tu pschichodnje 4 wozy wschódnje tam a sem pojědu. S Budyšchina: 6.12, 9.02, 13.00, 16.55 a mimo toho jenož hać do Cyžkowskich Nošlic 19.50. Jěchu 9.02 z Budyšchina ma w Bjelkopczach, runje kaž jěchu 6.42, 13.00 a 16.55, pschistankujenje do Drježdźan, na cyož so wosobje pokazuje.

Wšitke plany Budyško-Wjasowskeje, Budyško-Běło Wodźe a Wopatko-Bjelkopczanskeje cěłu su hać na mjeńsche měnjenja skónsne wostałe.

*

Z Hnašcy. W tradowanym dobrowólnym dźěławym je sta so w poslednich wótrjenjach mały pschemjenjenje. Hač 150 dobrowólnikow so do shromadneho lěhwa Budyšchinje farjadowachu. Nětko pschihotuja tu 85 owólnikow z Plauena w Vogtl. Tuzi dźěła swojich wótkadnikow dale wuwiwaju.

Z Barta. (Zajowy dźakny swjedźeń.) Też w naschej je so nětniši zajowy dźakny swjedźeń na jara dostojne huje a z wobdźelenjom zyłeho wobydlerstwa wotmje. Rano so z hudźbu budźesche. Na swjedźenskim kemšu so organizacije z towarstwa z khorhojemi wobsadu, zyrkej běše polna nutrnych kemscherjow. Lube běchu Boži dom jara rjenje wupyschnile. Hłowna „Mnoh wschědny žitko daj nam Djenja". Duchowna jara jimace waschnje swjatoscej barikeho powołanja kiž, hdyž je wětko jako słónčnje k cźerjej pschijšłoł, kusche. Spěwne towarstwo a pojawnowy łuźe swjatoczestnych. Potom so pola pomnika swjatoczestnej wotmje, pschi kotrymž wosadu a knjes Groza ja katastrofy a mnikej połoji. Wichpołdnju so jawna njesche. Psched Maiwaldej ko- Sławjańcy cźah běsche tak kiž je rjenje hischcze widźeli njeschcźm. ...nja a nawjacz hdyž wožiwichu. Natalcźe dźeła ...swjedźenskich wołach jara derje nachodźachu. Wu- ...nje na korchosczeju knjes wotmołkowy wjedźak Böttl ...rabi ...wani wołowy a na kupsti swjedźenja ...ju, kiž ...ju a pjeć hebi-hłuzcź. Bantke rjenje ...ńwa łopjenje. Kmjesej pywesi z Lippe, ...i lubjerju so žiwowy wěcy pschepoda. ...pschedawaczowy wojerej, so so też ...wórne ...nje hudźerskiho pschedstajenja. ...wjesołwa a ...o korstwa wjesołe ...

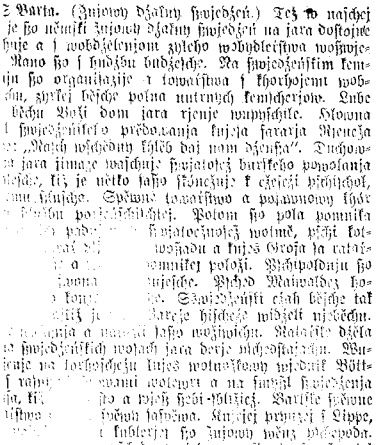

Speyerski dom dyrbi so po swojej přirodnej formje zaso připrawić.

Krajny twarski hamt w Speyeru je nětko namjezał přetwarjenje slawneho doma do jeho přejdateje formy předpołožił. Bayerski krajny hamt za diladanje pomnikow je so wo trěbne zwěsćenja porał. Tu jedna so wosebje wo wotstronjenje wopačch wuporjedźenjow, kiž su so w běhu 19. lětstotka de, jako romaniski stil lědma hakle spóznachu. Naš draz předstaja Speyerski dom z wjeńcornymi wrotami, kiž z 19. lětstotka pokhadźeja.

na sławu wunjese. Po nim knjes wokrjesny wjednik Hartwig z Budyšchina se japalnym słowami postupowanje demokratije zapudźowalche, z kotrymž je so lud dwojik. Němski kanzler Hitler pak je so wot spočatka prózował, napschećiwnosće wotstronić; so je so jemu poradźiło, to dźensnišchi swjedźeń dopokazuje. Wur a měšćanjan jedyn bjes druheho być njemóžetaj. Wón namołwjesche potom, so bychu wschitcy w pischichodnej symje pomhali muzu blišcheho wołóżcź. Wón skónči swoju rěć se słowu na najwyschcheho wjednika. Wotkupjenje z němskej hymnu wukhnjeźe. Hołcźo so we swojich kwatercach bromadźichu, so bychu so na darjenym tykanzu a łoścu schewili a na radio poćuchali, kiž rěć kanzlera a hischewili a na radio poćuchali, kiž rěć kanzlera a hischcho wjednika pschenjese. Wječor so sa hoscźi a wjenjanow w Müllerez hołcźenzu rjana labawa wotmu. Wschitcy so spokojeni rozeńdźechu. Swjedźeń wośeje wschitkim njezapomnity wostanje.

S Lubija. (Motorowy kolesat do cźasa fraht.) Wutoru wječor wokoło 7 hodźin je so na Lubijsko-Hermanskej dróhi pschi żelesniškim pschekhodźe na Strawalskich łožownoscach cźežke njeszboże stało. 36letny pinćarnik Oswalt Römelt se Zitawy a jeho pschewodźerka z Lubija se motorskim kolesom pschez żelesnišćo jědźeschtaj a da cźasa srašnje kaj. Römelta cźežkokwasenjenzho do Hermanskich khorownje dowjesechu. Jeho njewósta, Hilza Scholezija, bě hnydom mortwa. Pschicźina njeszboża njeje hać dotal hischcze dopołožena.

S Wójerez. Na poslednje swinjace wiki su 120 prošatow a 4 běhali pschinjesli. Prošata płaćachu 4—6 njedźel stare 7—10 hr., 6—8 njedźel stare 10—12 hr., 8—10 njedźel stare 12—13 hr. Běhali płaćachu, 3—4 njedźel stare 25—28 hr.

Z Łužicy

S **Kumwałda.** Wječera pschipołonju krótko do 1/21 hodź. trubjesche so w naschej wulkej wjsy na woheń. Palesche so w Hornim Kumwałdze blišo hoscźenza k „Módrej kuli" cufowa karaža. Nascha wohnjowa wobora wohenj bórzy podusy, tak so wulkeje schkody njenasta.

* S **Bjarnaćiz pola Lubija.** Pschi skale pola Khójnoweje hory je so póndźelu pschipołdnju hróbne njeszboże stało. Pschi tšelenju w skale kamjeńtne kruchi wo-

Hospodarski rozhlad

Schwórtu 5. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,717	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendźelski punt	12,92	100 čěskost. krónow	12,425
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza wjesołe wječera mało pschemjenjenja. Dobre powpšeće z kupowanskich pschijimanja na wilowanju skulkowanych. Kurhy akcijow so hišće jasko porjedźichu, jdźeja pak so njepschemjenichu. Na ... ventlowych tržišnow kusy tchornuja postupowachu ... linke wulkowin sa ješiwjaśi staw mało wobtkowachu ... hia pokasowachu. Sba so, so wschitcy dźěle wuwiesćowachu. Pschećenje Zita běše rjenje. Ralarje wólne ... běrcaju a maju mało tkwile žito na wiki wotpsez. Nazjowe płaćiny so njepschemjenichu, pschenica wjesołe trochu hłubje wiki. Wowsz a a jećmjeń so tchornuja hłubje kupowaschcej.

Wječera płaćeschce w Barlinje zmjenjachu pschenicy: 8,85—9,10 (9,05—9,15) hr., rožki: 7,10—7,35 (7,15—7,25) hr., jećmjenja, nałetnjecho: 8,80 hać 9,40 (8,80—9,30) hr., nasymnjecho: 7,65—8,05 (7,50 hać 7,90) hr., wowsa: 6,90—7,30 hr.

Někotre płaćiny w Drježdźanskich wikach.

Libjata płaćachu 5—5,50 hr., kaćata 2,50—4 hr., kury, stare 3—5 hr., młode 1,50—3,50 hr., holbje 1—3 hr., kuzy, farbjane 1 hr., kaćki, farbjane 1 hr., kury, stare, farbjane 80—90 (70—90) pf., kury, młode, farbjane 1—1,10 hr., karpy 1 (1—1,10) hr., schojuki 1,20 (1,30) hr., liny 1,30 (1,30—1,40) hr., jabjuka 5—35 (5—40) pf., běrny, zentnar 2,50—3 hr., běrny, punt 3—5 pf., jejbje łubosa 8—10 (8—15) pf., zybła 8—10 pf., kšen 10—50 pf., hołotej 4—8 pf., kał. běłu 6—8 pf., cźerwjeny 6—8 pf., hjadrojty 15—40 (15—50) pf., pětrschilka 10 hać 12 pf., rapunzli 60—90 pf., batra 1,50—1,70 hr., jeja 9—12 (10—12) pf.

Płaćiny w rynkach su płaćiny tydźenskich wikow; hdyž pak žane naspomnjene njeje, so njepschemjenichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złoty, hriwnje.

	4. 10.	3. 10.		4. 10.	3. 10.
Pšeńca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	wcka	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jećmjeń	153-161	153-161	žołte łupiny	—	—
wows	138-146	138 145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,4-16,5	16,5-16,6
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanc.	9,50-9,75	9,50-9,75
ps. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13,7-13 9
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,10-1,45
raps	—	—	ržana słoma	0,45-0,65	0,40-0,60
hróch, Viktor.	37,0-41,0	37,0-41,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,40-0,55
pjeluški	—	—	rečna „	0,45-0,60	0,40-0,55

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 1/7 180 182
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Fašistiska mysl w Jendźelskej dobywa.

Fašistiske hibanje w Jendźelskej, kotrež prjedawši socialistiski zapósłane Mosley nawjeduje, je w poslednim času wjele přiwisowarjow přidobyło. Też w Jendźelskej spóznawaju přeco bóle słabosć parlamentarisiskeho systema, na ... nos nasino chcedźa wulkotnje disciplinowani čornokošlakojo wjedniski princip stajić. Wobraz předstaja wudawanje parole na dworje hłowneho kwartéra jendźelskich čornokošlakow.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Frejbjurga. (Rožu do nohi farmowuk.) Hdyž je pizu nakładowym wozom z pola jěchesche, běchu rataršej pomohajo na wóz kałdéj a so hoby domoj wjesej cźahnoj. Pohonc z pod starym swatym waschnju kopa do na-

kładzeneho wosa jarunu a pischerunu pischi tym holzy prawu nohu.

* S Plawna. (Kónc do spěchownika kamjenje njetal.) Wutoru popoldnju wokoło 4 hodź. je hólcyk pischi železnistim motorje Kauschwicanskeje dróhi do spěchownika, kiž z Egera pisches Plawen do Drježdżan jězdźeshe, z kamjenjemi njetal. Pischi tym žo schkleńczanc wotno wožobowcho wosa roshi. Hólza, kotrehož su ludźo w czahu widźeli, mózesche nětkle 10 lět stary być.

Přilopk

* Njenadžite sastwo. W Barlinje běshe nan se swojim žynom k jubnemu lěkarjej schol, so by tutón žonu sub wucžahnył. W czakarni žebi z wobhladanjom wschelakich czažopisow czaj sabichtaj. Poslednja pazientka běshe hižo pched hodźinu rěcznu jitwu wopuschczika a pschezo hischcze jeju lěkar sawołał njebě. Jimaj to dowola pschi sajimawym czitanju tak rucze njenadpadnyl. Stónczinje pat jimaj to tola tusk pschedołho trajesche a tuž poczeschtaj do duri tlapacz. Zadyn człowjek nihdże hischcze njebě. Wonaj sastupischtaj do rěcznje jitwy, tam njebě niczo wo lěkarju pytnyć. Wonaj sastupischtaj do pódlanjeje jitwy a hischcze dale do lěharnje, nihdże niczo wo lěkarju pytnyć njebě. Nětko bu jimaj wěste, so je lěkař na njeju sabył a wotejschoł. Najrjedy czakaschtaj, žnano žo bórzo sasze wróczi, tola hdyž jimaj pocza nóz na schiju pischiničz, žo na telefoniki najtrol dopomnischtaj a polizaju wo pomoz wołaschtaj. Tuta pischindże, ale też do bydlenje sastupicz njemózesche, běshe tola durjowy samk jara wumětkli. Na to žebi wohnjowu woboru na pomoz zkasachu, tiž wot žužodneho twarjenja pisches dwaj napischerżo žebi leżazej wustupaj (balonaj) beztu pod wotno lěkarjowcho bydlenja połoži, po kotrejž mózeschtaj stónczinje wobaj žwoje sastwo wopuschczicz. Lěkař žam žo hakle w nozy wróczi a wo sabytymaj pazientomaj niczo pytnył njeje, doniž jemu to rano policija njewosjewi.

* Sapalne rosbuchadła hižo w žrjedżowčku. W Ratzeburgu namakachu pched krótkim derje zdżerjane sapalne rosbuchadło (Brandbombe) i czaża, hdżez Danojo 1693 město wobléhowanju. Rosbuchadło je tak mjenowany „Blindgänger", kaž žo pschi blizschim pschepytanju wupokasa. Tšeladko waži nješchto pisches 50 puntow a je natykane z hischcze dospołnje njesłażenym czornym pólvrom a žo w krajnym musieju khowa.

* Kriminalnecho sastojnika saslelili. W Karlsruhe je žrjedu rano tudomna kriminalna policija razziju sa rubježnej zwólbu pschewjedła. Zwólbu, kiž bě žo w pavillonje wukhowała, wuslědżischu. Pschi sajeczu jedyn z zwólby do kriminalnecho kommissara Wilh. Rumpfa wutsěli a jeho hnydom mori, druheho srani. Słodnik wuczekny.

* Szwójbna struchlohra w Parižitim pschedmjescze. We wožebnym Parižitim pschedmjesczu je žo žobotu rano hrózbny njeskutk stał. Notar, kiž žo hospodarżzy derje stejesche, je žwojcho 26lětneho žyna, kiž prawa studowaschc, žwoju 23lětnu dżowku a też žwoju žonu a słónczinje žam žo satselił.

Swoju „wahu" khudym

Jedyn z najbohatschich bantownikow indiskeje provinzy Andhra, Rao Bahadur Ganga Raju, je žwoje 60. narodninu žwjeczitschi telko kaž waži, w złocze, klětku a juwelach thudym darił. Je daloko rosschérjena wěra w Indiskej, so może žebi człowjek, kotryž chze dlěje dyšli 60 lět žiwy być, dalsche sbožowne žiwjenje jenoż z tym swjeczicz, jo telko sa spomožne sameży wuda, kaž žam waži. Po tyżazach běchu ludźo do Elbore pschischli, hdżež bohaczi bydli, so bychu na žwjatocznosczach jeho narodninow dżělbrali, kotrež schtyri dny trajachu. Po mnoho nabožnych wobrjadach a žwjatocznosczach žo žwjedżeń z waženjam dżenja malcho stónczi. Bontownik na wuplon wulkeje wahi jakeże, na druhi wuplon skotali, klěbornili a juwele nažypachu, doniž njebě runowaha dozpěta. K temu běsche zyła hromada trěbna, kotraž hódnosczi nětkle 100 000 hriwnow pschedstajesche, a tutu sumu potom mjes wulkej cžrjódu ludźi rosdżělischu, kotříž běchu z wulkej napjatoszczu sa nich tak wunoschnemu ważenju pschihladowali. k.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladu na wjedro sa jutjischi pjatk: Trochu pomročzene a khłodne wjedro.

* W jenej wuhlowej jamje pola Giwizy je žo wczera rano wokoło 6 hodź. czežke njesbože stało. Sbehadło nětkle 50 metrow hłuboko padże. Pschi tym žo semja wotwali a 9 muži sažypa. Je maio nadżije, so budża sażywnjenych wukhowacz móz.

* W Oberhausenje je policija 100 kommunistow sajała. Woni běchu w nozy k 1. oktobrej a k 2. oktobrej papjerki je schczuwanym wopschijeczom rosschérjeli.

* W Griffithu pola Hollywooda je wutorn wulki lětny wosch zychnowa. Njesaždżerjo, kotříž tam mjsowe dżěła wukonjachu, njemóżachu žo wjazy wulkowacz. 33 muži žo spali a nětkle 100 žo czežko wopali. Woheń je pjecza z njekedżbliwosczu kurjerja nastał.

* W Italskej je żelesniski czah na wotewrjenym żelesniskim pschekhodże automobil shrabnył, w kotrymž 8 wožobow žedżesche. 5 wožobow žo hnydom mri a tamni sjo žo tak czežko sranichu, so tež pola nich žmjerczi wocżakuja. Lokomotiwa auto 150 m daloko žobu shrabny. Auto wjesesche ludźi k žwjatocznosczi, pschi kotrejž czżysche pschiwuzesche do nabožneho wotrjada sastupicz.

* W Chinje je žebi malarija a symiza pjecza 80 000 žmjertnych woporow żadała. W nětkotrych městach je wobydlerstwo zyle wotemrěło. Chinesiske wyschnosczam njeje mózno, bjes wulkrajneje pomozy khorosczi wutupicz.

Semrěloj: Róża Prockichez w Budyschinje; thowanje budże jutise pjatk pop. ½3 hodź. na Mitlawschku. — Mitlawski Ryschtař w Budyschinje, 67 lět; thowanje budże žobotu pop. w 2 hodź. wot żarowanskeho domu.

Pomnik za sudniske jednanje

W Schwedskej žo žudnisse jednanje wotmětkawsche, we kotrymž žo wo saroczenu pschěrow wadżachu. Wobžedżerjo burskeho statoka bě tónle pschěrow inowa wumjetał, to by z tym wotbch jeneje rěcži do porjadka pschinjesł, a tole prawo jemu ginczna njepschida, dokelž bě z tym pjecza powodżenku pschiprawu mnył. Wón dasche žełsk prezež něschto płaczicz, tola też po dołhim tam a jem jenu nodżynku prawo dacz. Nětko je pschi žwojim sajeżdże do dwora pomnik postajicz dał, kotryž su runje žwjato nje wołkryli. Na kamjenju, kotryž je sche schwedskeho k nowża wudrjepany, je czitacz: „13. haprleje mje trafjud k lěcu jastwa a někotrym tżiżaj hriwnam sażudżi dokelž chudy pschěrow wusbědowaci, kotraž žaneho w běha njemjesche. Tajki je prawi nitki wobras a pra w tutej swadże." Spedu steji dżeń wet'rącza pomnika twarzowe mjeno. Dokelž jo z tym spokoja, jenaj wopra dżite wjesesche naipomnicz, móża dla tutoho kamjen sczeżka Horżbu sapedacz, ale pracha žo, kajki by kraji napohlad měła, hyli kóżdy shubjeny prozeż žwój po nit dostał?

Hamtske woziewjenie z Budyšina.

Die Planung für die Regulierung des Schwarzen, zwischen Königswartha und der nächsten preußischen Ortschaft liegt bei der Amtshauptmannschaft Bautzen. Die Arbeiten sollen demnächst durchgeführt werden.

Dieser Antrag wird nach §§ 24 und 33 des Wasgesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwa Einwendungen binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannschaft anzubringen.

Betreffende, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 4. Oktober 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Towarstwowski powěstnik.

Ratarski Dorost (J. L. B.) woswjeći swoju domsku wanku njedźelu 8. oktobra w Herbskej grychodu wKhróšćicach. Započatk we 7 hodź. W 6 hodź. posedźenje wubjerka. Hladaj nawěstk.

Němscy młodzi plachtowi lětarjo so pruhuja.

We wsy Laucha při rěcy Unstrut je so 400 młodych plachtowych lětarjow k wubědżowanju zešło, zo bychu zwučowanski a šulowanski tydźeń wotbyli. Ze 16 městow su wotdźělenja přišle a doeyła 37 letadłow sobupřinjesle.

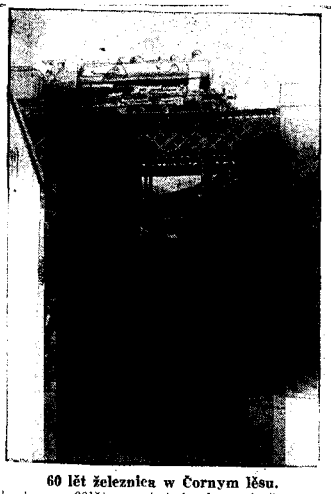

60 lět železnica w Čornym lěsu.

Tle dny so 60lětne wobstaće slawneje čornoslepeje železnicy woswjeći. Tuta železnica w horach wot połnocy k połodnju wjedże. Wona słuša do němskich železnicow, kiž přez najrjeńše kraje wjedu. Naš wobraz nam dwójny železniski móst pola Calwa w Čornym lěsu předstaja.

Spěwarske

serbske a němske, po wěch płaćiznach

w Serbskej knihařni w Budyšinje

368 jězdn. kołow

hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kołow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najdléje trajace rukowanje. Wotpłaćowanje dowolene.

Wulki skład narunańskich dźělow. Tehodła wuporjedźenja najspěšnišo wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej wokno na Hornčerskej hasy čo. 18.

J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Předźenowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhače, předłohi. wulki wubjerk jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Składnostne dźělby

Nowe a trjeb. jězdne koła wot 18.- hr., šijace maszyny „Singer" w 18.- hr., drastowe khamory w. 18.- hr., posleše, nowe kuchinje wot 70.- hr., kaž też stólcy, błida, reformske loža, šezlongi tunjo n. předl.

Seifertec składuost. kupjo na Kamjentnej hasy 29

Mehle

a polstrowane twory

poručа po najnišich płaćiznach

Handrij Strympa

w Budyšinje na Rožowej hasy 15 :: Sym Serbl

Zabawki

(Jan Radyserb)

106 str. 30 pj.

Wupjerki we w sčerotu damast smuhat płachty

łožowe

wulki wubjerk jara tu

Kurt Erler w Budy na Žitnych wikach 28

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanječe w Serbskoj knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenoż **20 pj.**

Přiloha k čisłu 229

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 5. oktobra 1933

Faraŕ Wilem Nowy †

Dźenża dóńdźe frudna powješć, so je Wilem Nowy, faraŕ pśi klóśtrkrjeŕ zyrkwi w Khorźebuźu, po dłujkej thorosći, 63 lět stary 1. oktobra wumrěł. S nim je jaźo jedyn z makeje jara makeje cźrjódźi delnjoserbskich duchownych wóteschoł na prawdu Božu. Pśiched wóczomaj widźimy hižo cźaź, hdyž njebudźe we wullich delnjoserbskich wóśadach žaneho serbskeho duschepastyrja wjazy.

Wilem Nowy narodźi źo 15. januara 1870 w Bórkowach jako syn burskeju starscheju. Wopytawschi wjeśnu schulu, gymnasij w Khorźebuźu a Gubinje studowaschе w létach 1891 hač do 1896 theologiju w Halli, Lipsku a Barlinje. W próńdninach wopytowaśe pola wótza Śmischa homiletiśki seminar w Hodźiju, nawuknu tu sorbsku hornjoserbsche. Po wotbyću wójerskeje słužby nastupi najprjedy w léće 1902 jako pomocny duchowny w Budeśezach. Wot léta 1904 hač 1910 běschе z diakonom w Ketlizach, wot léta 1910 hač 1927 z fararjom w Wjasnicy a wot toho léta z fararjom pśi wjeśnej klóśtrkrjeŕ zyrkwi w Khorźebuźu. W léće 1907 běschе źo z Khatu Kruschwicez, dźowku znatego serbskeho faraja we Werbnje, woženił. Semrětny sawostaji wudowu z dorosćenym synom a tśimi dźowkami.

Faraŕ Nowy sajimowaschе źo wot młodosće za swój serbśi lud. S druhimi studowazymi wuhotowa po wschěch wośadach Delnjeje Łužizy jara derje poradźene konzerty. Wjele nastawkow je pisał do „Bramboriskego Zajźnika" a posdźiśicho do „Sserbskego Zajźnika", kaž teź do „Łužizy" a „Cźasopisa" Maćizy Sserbskeje. S wjetšim jeho dźełom je „Chrystušowe schérpjenie a humrěsche", kótreź źo dźenża hišcze rady w Delnjej Łužizy cźita. Wot léta 1910 bě z pśichodnjudu Delnjoserbskeje Maschizy. W cźeźkich cźasach je ju nawjedował a źo prózował malu kwótku delnjoserbskich dźěłacźerjow pśeschitke sadźewši hromadźe dźerźeć. Semrětny je był dobry stacźan, a runje tohodla njeboješche źo wustupowaś za zachowanje serbskeho luda. Jeho napominaŋe słowa drje žu wschém hišcze w dobrym pomjatku, kaž źo we léće 1930 wobdźělichu na 50létnym jubileju Delnjoserbskeje Maschizy.

Njeboćcźicy běschе mileje, lubeje powahi. Wobkhad z nim běschе pśichezo wutrobity. Wón běschе z dobrym pśedarjom a we wschich wośadach, w kótrychž běschе skutkował, źebi jeho jara ważachu. Sa Hornjokužicźana běschе pśichipoźtuchanje jeho nježnej rěcźi z wopraudźitym wokschewjenjom. Njenaprošchna žmjerć je jeho nam wotwjedła. Schtó wupjelni jeho wuprósnjenje městno?

Ćeknjenje na pósłanstwo

W Beogradźe źo awstriśki statny pśichiłuschnik, kótryž dyrbjeschе źo z Juhoźłowjanskeje wupokazaś, wot swójeho pschewodnika, kótryž jeho na dwórnischcźe pschewodźeschе, wottorhny a na awstriske pósłanstwo cźekny. Hdyž běchu jeho na to na pósłanstwje sajeli, awstriśki pósłanz pśicźiwo sranjenju exterritorialneho (njepoddaneho) kraja z wuspěchom protestowaschе, so wupokazaneho sašo na pósłanstwo wrócźo pschinjeźdźechu.

To njeje pśeni pad tajkeho rasu. Klimale kóždе léto źo někotre rasy stanje, so exterritorialnosć pósłanstwa na najpomjenjene, trochu njewschédne waschnje narušu stajeja. Tak w haprleji tutoho léta rušći agitator, kotrehož bě Parižźka policija sajała, do twarjenja jowjeńskeho pósłanstwa cźekny. Njemócźachu jemu nicźo cźiniś, a hač na dźenźnischе njebě móžno, swésćiś, schto je źo někto po prawom z nim stało. Parižźka policija praji, so wón hišcze dźenża na pósłanstwje žeźi a na pschitomny wokomik cźaka, w kótrymž mógł fronzowźiu lemju wopuschcźiś.

Podobny pad mějachu w februaru w Budapeśe. Tam dyrbjeschе źo Rumuna pod dohladom policije na dwórnischcźo dowjeśeś, dokeľž dyrbjeschе kraj wopuschcźiś. Jako wós, w kótrymž wón je źiwojimi pschewodnikami žeźeschе, nimo rumunskeho pósłanstwa pschijeźdźe, naspomnjeny wukhcźi a źo wokomiknje za sachodnymi wrotami jehu. Wuheźiła policija někto psched pósłanstwom straju staji, kótraž dyrbjeschе cźakanja sajeś, kaž bórzy wón twarjenje sašo wopuschcźi. Straja njemóžeschе wschak wědźeś, so bě cźekanja pósłanstwo hnydom sašo se sadnimi durjemi wopuschcźił a takle źiwojim pschesćěharjam cźeknył.

Najnjewschédnischi pad pak źo léta 1913 we Washingtonje sta. Tam dyrbjachu jédnacźe japanskich studentow dla spionaže k lépschemu Japanskeje sajeś. Wšchém jédnacźom źo poradźi, w pósłednim wokomiku do twarjenja japanskeho pósłanstwa cźekнyć. Prózowanja amerikanskeho wonkowneho hamta bjes wuspěcha wostachu. Japanski pósłanz źo nawopak na pschimělchenje do nutskownych naležnosćow Japanskeje wobcźežowaschе, pschetož twarjenje pósłanstwa je w Japanskej tak derje kaž městO Tokio. Nětko wobschérne wobhonjeńskwo sorganisowachu, kótreź dyrbjeschе studentow sajeś, jeli so bychu źo tež jenož jenu trocźel swonka pósłanstwa pokazali. Ale žynoju z kraja wischnjoweho kčenja źo wo wjele mudrischi wupokazachu dyźli jich amerikanscy pschełcźěhowarjo. Někotre njedźele podźišcho mjenujcy wotpósłani japanskich studowazych do Washingtona pschijeźdźechu, so bychu amerikanske wobstejnosće a poměry se nacź nawukli a pschi tutej składnosći tež amerikanskeho presidenta wopytali. We Washingtonje źo nadeho z japanskimi studentami wschitko mjerwjeschе, a dokeľž móže Amerikan tak derje kaž Europcźan jenož jara pórdko a cźeźko japanske mjeswocźa spuschćomnje rozesnawacź, dozwla njenapadny, so źo tež nadeho sašo jédnacźo pschełcźěhani studencźa na dróhach města pokazachu. Dokeľž źo wo oficielnu składnosć jednasche, by źo to w tutym wokomiku nimo teho sajeła japanskich studentow jako cźeźke sranjenje japanskeho naroda wobhladowacź mohło — skótka, wschitkim pschełcźěhanym studentam źo poradźi, bjes wobcźežowanja Ameriku wopuschcźiś a źo domoj wrócźiś.

jk.

Radio

Pjatk 6. oktobra klyschimy:

Königswusterhausen. Nimo znatego njedźenskeho programma: 15 sa młode hólzy. 17,25 hudźba naschcho cźasa. 19 hodźina naroda. 20,05 hodźina SA. 21,05 wjeczorna hudźba.

Lipsk. Nimo znatego wschédneho programma: 9,30 hospodaŕske poliwy sa hokpsu. 14,35 hr wjesne žony. 16,15 połhody a walcźiki. 19 hodźina naroda. 20 wschelcźisny. 21 wuheźiła hudźba.

Hišcze wažne z dnjowego programma. Wrótsław: 20,10 wjesela hra „S wojowanjom k dobyću". 21 wjecźor wschelcźisnow. **Mnichow:** 21,20 symfoniski konzert.

Skhody a durje

Cźłowjek dyrbi najprjedy małe haćenje pschewinyć. Mohł źo hańbowaś, wobladaju-li jeho znaći. Wusłoli źebi dźeł města, kótryž mało znaje a kondźi źo teź potom hišcze, prjedy hač na prěnju zusu durinu ruchźiu namaža. Tak je źo wschitkim seschło, kótiśi dźenża wjazy njewědźa, so je tomu tak było.

W delnim poikhodźe swójbjee sastojnikow bydlitej. Wonich. Njewědźach, schto chjch rjez, wocźinja-li źo wo. Bźch jara wcźipny, kat źo pschi tym sadźerźu. Jónsta mi wocźini. Mózach do krótkeje khodby adacź, w kotrejž k sćénje skoźene koleso stejeschе. A gumijowu salu nojcheschе, a jeje ruzy běschtej wjenej wot horzeje wotpótowańskeje wody, w kopo sdaczu runje dźěłkaschе. Njeprajach žaneho nocźka. Jena rjekny, so jich pschewjele pschindźe, ja hižo schestny, a durje sašo saczini.

Tak to potajkim běschе! K druhim durjam źo poschi widjach, so maju wone małe khladadło. Sadže žona, kotrejž tute bydlenje źiuschеschе, durje wotewri, ale khladadło a je hižo tohodla njepichcźa, dokeľž źo cźłowjek sa tajkim khladadłom jara wzyć cźuje. Tehodla hatke njesaiwonich a podach źo k do druheho poithoda.

Tam trójzy satlinkach, ale durje wostachu saczinjeni. Pschi tym pak zasnje ropot w bydlenju słyschach, zaje mjerzaschе a satlinkach t schtwórtemu rajeź. Sa nischto jara rjane pośa. Mały hólcźt t durjam stoi a sawdsch jeźe. Wšche jenoź w lohtich, mózh khelewcźach a pod paju dźerźeschе mały bowcźt. A rjekny: Sowm zyle sam, njejmém nikomu wo rjekny." Wón to i zyle pschecźelnym hłosom rjekny ypi źo pschi tym na palzy, so by prawje wiele wote widźał. „Ach, hrajtaich źebi sam, i cźim dha hrajtaich?" źo jeho wopraschach. Hólcźt njewotmolwi, ale na swój bowcźt pokasawschi rjekny, so je źo runje łkonzował. Cźinjach hižo pschihoty, źo i pschecźelnym hólcźkom wo jeho bowcźu rosmołwjeć. Tu bo durje napschecźo wotewrichu, a starschi muźki i nich wustupi!

„Schto tu chcźeće? Njewidźicźe dha, so nichtó doma njeje? Cźińcźe, so i domu pschińdźeće!" Wón potajkim ménjeschе, so mam wotpohlad makeho wobrěcźeć, o by mje do bydlenja puschcźił. Tukasche, so chcźu źo sadobyć! Stupach po schodźe dele a zwarjach, dokeľž běchu mje sa njeduschnika wobhladowali. Muźsti hišcze něchto podobne bórcźeschе kaž „dźěła źo wobhladowali. Muźsti hišcze něchto podobne bórcźeschе kaž „dźěła źo wotwlakowacź." Wón horjeka durje sapraśny a ja deleka. Potom źo po druhej drósy sawinych.

W jenej thěźi w bydlenju pod thěchu města Kulikowa bydleschе. Swónczt mějeschе pschimadło z pórzlina, a psched durjemi stary kaschcź se žmjerzemi stejeschе. Salwoniwichi źo postkicźich, kaschcź se žmjerzemi dele do dwora donjeschcź, abo na dróhu, mojedła teź k měschcźanosće wośobinizy, da-li mi Kulikowa sa to butrowu pomaśku. Smjeczе hatke nasajtra rano dele pschiśidu, žona rjekny, ale butrowu pomaśku mózu dostacź.

Na ithód źo cźapnywschi na butrowu pomaśku cźakach. Kulikowa nimo tolśteje pomaśki hischcźe horncźk cźopjeho koseja pschinjeźe. Mjes tym so wot źiwojeje pomasti wotkužowach, wona w durjach stejo wostawschi źo mje wopraschа, schto žmm hatke po prawom nawuknył. Dopomnich źo na źiwoje wjednińke wopiźmo a prajach, so žym po powołanju schoféŕ. Kulikowa źo pschecźo dale wuwopraschowaschе a dyrbjach jej takle zyku dołhu stawiśnu nakłeć. Wo generalnym direktorje, kotrehož žym wozyć. Mandźelska knjesa generalneho direktora je žmjerć wumyślena była. Potom je generalny direktor swéschcźak, a tak. Njeběschе lohko, źebi pschi zwankanju taźku stawiśnu wumyślił, ale Kulikowej źo tale stawiśna jara derje spodobaschе. Wopraschа źo, hač mějach jako schoféŕ tež liwreju z mołasnymi kneflemi.

Potom źo do najrjeńscheho a najwołsebnischeho domu podach, kiž běschе w tutym dźelu města jenož namakacź.

Hołza mi wotewri. Wosnamjeni mi, so chcźu wocźakacź. Sałkłschach wrjeśkot blachownych źudobjow abo bowow. Potom starcha knjeni pschindźe, kotraž mějeschе njedźiwajo cźopjeho wjedra wołmjane rubischko wokoło schije. Sadu njeje hołza z blachowym kaschcźom dźeśche. Dyrbjach źobu pschińcź. Dźachmy do pinzy. Knjeni pokaźa mi pjeńć a hromadu drjewowych kuluchow, a na blachowy kaschcź pokasawschi rjekny, so dyrbju do njeho schcźépki nakłacź.

Swój kabat wotpokoźiwschi źo do dźeła dach. Zonje khwilu pschihladowaschtaj a potom wotcźišćechtej. Wšche mi, jako stej pinczne durje sady źo samknuły! Wocźakach mału khwilu a potom za nimi dźech. Woprawdźe, běschtej mje z mojim drjewom sacźiniłoj! Pschepytuju pinzu, dokeľž wérju, so mohł połzu z dobrym winom khowacź, kotreź źebi ludźo wot drjewokakarja njeradу tradnycź daja. Ale běschе to jenoź mała pinza ei wschelakim cźaporom a źudom, w kotrymž tikerali leźachu. To jeniczke, schtoź běch źebi k nuźy i pinzy mohł źobu wzacź, by drjewo łkło.

To chcźschе źo ni žmjercź, a tak běch pschi źiwojim dźele dobreje myśle. Hdyž běch hotowy, dyrbjach cźakacź. Na pjeńć źo cźapnywschi wośtudu paśech. Skónczenje knjeni sašo pschindźe a źebi wobhlada, schtoź běch nadźełał. Chcźch na'akane drjewo do bydlenja donjeścź. Wona rjekny, so to hołza cźini. Potom schcźépki pruhujo rjekny, so źu pschе cźeńte a njestajne, sa to mó-

Budźe Erfurt zaso universitne město?

Wo wobluku wotmysleneho nowozałoženja 5 němskich universitow je so tež plan zjewił, zo by so druha najstarša němska wysoka šula, Erfurtska universita, zaso připrawiła. Erfurt universita běše so w lěće 1392 założiła a so hakle w lěće 1816 zběhny. Najwuznamniši šulerjo a pozdźiši wučeŕ tuteje university běše Marćin Luther. Naš wobraz pokazuje stare unversitne twarjenja w Erfurće.

Kak so woni namakaja . . .

Rada ẓo lubowazym!

W Ruśkej maja nětko teẓ towaŕśtwo, kotreẓ je ẓebi ẓa nadawk ẓtajiło, ẓo lubowaẓnych mjes ẓobu bliẓe pẓchinjeicẓ! Tam jim ẓ radu a je ẓkutʼom ẓwěrnje ẓtronu ẓteja, tóẓby ẓamjeń ẓ puczа wotẓtronja, haj — w trěbnym padẓe jim derje pʼchiřeczuja (ẓaẓ ẓhoremu tonjeẓ), ẓo by tola proẓchu tón jedyn k druhemu dowěru a ẓa wẓcho doroʼumjenje měł. Njejedna rat ẓo tu wo ẓaradẓeńje ẓeitwy, kotreẓ ẓnadẓ ẓnajomẓtwa pẓchihotuja. Ale w Ruśkej dyrbja po ẓdaczu teẓ młodym cẓłowjekam, tiẓ ẓu ẓo ẓalubowali, hiśchẓe dale na noiny pomhacẓ.

To ẓa pʼrěni woʼomik ẓměẓchnje tlinczi, a tola nieby ẓnadẓ teẓ pola naẓ tajke towaŕśtwo zyle njetrjebawẓchi było. Ẓnajmjeńẓcha taile myẓłach ihoniwẓchi cẓẓěhowazu ẓtawiśnu, kotreẓ móhł napiẓmo dacẓ:

Romantika na ẓeleẓniśkim naẓtupniẓchczu 2A.

Maẓnemu muẓej ẓ cẓerwjenej cẓapʼu, kotryẓ wʼchodnje wjeczor w 20.17 hodẓ. na ẓeleẓniśkim naẓtupniẓchczu 2A njebojaẓnje ẓe ẓwojej ẓnatej łopatłu machaẓo ẓpěẓchnitej do Mnichowa wotjecẓ poruczeʼche, bẓ napadło, ẓo ẓo tam wẓchodnje młody porit na woprawdẓe hnujaze waẓchnje roẓẓohnowaẓche. Po něczim ẓo tym pẓchiihdże, ẓo ẓo tu ẓtajnje a pẓchczo wo ẓamẓnoju cẓłowjekow jedna ẓche. Hdyẓ a hdyẓ wẓchak ẓo małe wotmenjenje cẓẓěhowazeho raẓu poda, ẓo ẓebi wobaj pʼchi pẓchihadże cẓaha, ẓchtoẓ běẓche 20.2 hodẓ., we woprawdẓe hnujazym wjeẓelu ẓaẓowidẓenja dẓeẓacẓ trócẓ wokoło ẓchije padnyẓchtaj, ẓo byẓchtaj potom ẓhromadnje dwórniiẓcẓo wopuʼchcẓitoj. To drje nětko hiẓo měẓazy dołho tak dẓẓche — pʼchedẓtejicẓeć ẓaẓtaniẓchcẓa pʼched hodanczkom ẓtejeẓche. K jeho ẓłużbnym winowatoʼcẓam drje to njeẓłuʼcẓeẓche, ale jeneẓho dnja ẓo wón tola roẓẓudẓi, wobeju, jako mẓejeẓchtaj ẓaẓo jonu ẓwój dẓeń ẓaẓowidẓenja, do ẓwojeje cẓiẓheje ẓaẓtojnẓteje ẓtwiczki ẓobu wʼacẓ.

Naipṛjedy wo jẽdnu wupoʼaẓ proẓcheʼche: dołta liẓcẓitkaj na ẓeleẓnike naẓtupniẓchczo. Pʼchecẓelnje pʼchiřeczuju ẓo jemu ẓtónczniẓe poradẓi, młodemu muẓej wuẓnaczе wuwabicẓ: Korla a Marja ẓo hiẓo dołho, ẓyłe lěto a hiẓchcẓe wjele dłẓe ẓnajeẓchtaj a lubowaẓchtaj. A njech jeju tole ryane ẓaczucze teẓ bóle woẓbożowaẓche — i cẓaẓom wonaj tola jaẓo nẽẓchto njeluboẓaczuwaẓchtaj, ẓo ẓebi ẓenje, ẓenje, ẓenje łubti dacẓ njemóżeẓchtaj. Njeẓběʼche ẓaneẓe możnoʼcẓe, njech ẓebi hłowu teẓ bóle łamaẓchtaj. Woppyta-li ju doma, potom tři cẓety ẓtrażowachu. Na dróẓy ẓo weʼo pʼched cẓłowjekami a łataŕnjemi haiłowaẓchtaj. Wẓchtaj hiẓo i telefonowej tomor u ẓrytałoj. ale tam ẓo ẓehławia ẓaẓwẽcẓi, taẓ rucẓe hacẓ do łomorti ẓaitupiẓchtaj, a wot wonka mózachu jeju pʼches wokno łudẓo woẓbʼedẓowacẓ. Mjes tym buẓchtej jeju wutrobje pʼchezo irudniẓchej . . .

Stóncznije Korla (mużejo dẓẽ ẓu ẓtajnje genialniẓchi) na ẓkożownu myẓłiczu pʼchiihdże ẓwój wuciel na ẓeleẓ-

Spenden für das deutsche Winterhilfswerk
durch alle Banken, Sparkassen und Postanstalten
oder Postscheckkonto: Winterhilfswerk Berlin 77100

Romantika na ẓeleẓniśkim naẓtupniẓchczu 2A.

Maẓnemu muẓej ẓ cẓerwjenej cẓapʼu, kotryẓ wʼchodnje wjeczor w 20.17 hodẓ. na ẓeleẓniśkim naẓtupniẓchczu 2A njebojaẓnje ẓe ẓwojej ẓnatej łopatłu machaẓo ẓpěẓchnitej do Mnichowa wotjecẓ poruczeʼche, bẓ napadło, ẓo ẓo tam wẓchodnje młody porit na woprawdẓe hnujaze waẓchnje roẓẓohnowaẓche. Po něczim ẓo tym pẓchiihdże, ẓo ẓo tu ẓtajnje a pẓchczo wo ẓamẓnoju cẓłowjekow jedna ẓche. Hdyẓ a hdyẓ wẓchak ẓo małe wotmenjenje cẓẓěhowazeho raẓu poda, ẓo ẓebi wobaj pʼchi pẓchihadże cẓaha, ẓchtoẓ běẓche 20.2 hodẓ., we woprawdẓe hnujazym wjeẓelu ẓaẓowidẓenja dẓeẓacẓ trócẓ wokoło ẓchije padnyẓchtaj, ẓo byẓchtaj potom ẓhromadnje dwórniiẓcẓo wopuʼchcẓitoj. To drje nětko hiẓo měẓazy dołho tak dẓẓche — pʼchedẓtejicẓeć ẓaẓtaniẓchcẓa pʼched hodanczkom ẓtejeẓche. K jeho ẓłużbnym winowatoʼcẓam drje to njeẓłuʼcẓeẓche, ale jeneẓho dnja ẓo wón tola roẓẓudẓi, wobeju, jako mẓejeẓchtaj ẓaẓo jonu ẓwój dẓeń ẓaẓowidẓenja, do ẓwojeje cẓiẓheje ẓaẓtojnẓteje ẓtwiczki ẓobu wʼacẓ.

Naipṛjedy wo jẽdnu wupoʼaẓ proẓcheʼche: dołta liẓcẓitkaj na ẓeleẓniśke naẓtupniẓchczo. Pʼchecẓelnje pʼchiřeczuju ẓo jemu ẓtónczniẓe poradẓi, młodemu muẓej wuẓnaczе wuwabicẓ: Korla a Marja ẓo hiẓo dołho, ẓyłe

Wohlfahrtsbriefmarken der Deutschen Reichspost
Gültig bis 30. Juni 1934

je jenoẓ 20 pf. ẓapłaczicẓ. Wẽẓach thẽtije po ẓthrdże horje a mějach ẓo ẓ próẓcha.

Monka ẓwẽcẓeʼche tak rjenje boże ẓłónczito. Mikyẓ wẽẓiẓ ẓaduwaẓche. Chẓnych hiẓo pẓchẽẓtacẓ po proẓchenju thodẓicẓ, hdyẓ nimo rjaneje ẓahrodti pẓchiihdżech, w kotreẓ ẓo poẓ ẓ radoẓcẓu w trawje tuleʼche. Pẓy maju njeẓłyẓchany nóẓ ẓa proẓcherjow, kaẓ rěka. Wahjeʼche mje potajkim, ẓpytacẓ, hacẓ mje poẓ ẓłuẓa. Do ẓahrodti ẓaẓtupiwẓchi ẓo do kheje měrjach. Poẓ ẓo pẓchecẓiahowaʼche, pʼchiwabicẓ jeho, wón pẓchiihdże! Wobeẓucha jónu moje ẓtare thołowy, potom ẓo majtacẓ daẓche, a ẓapocẓach, ẓo ẓ nim rosmołwjecẓ. Hacẓ ẓo jemu wjedro lubi a hacẓ jemu njeẓwita, ẓo ẓnym proẓcheʼ, a ẓchto ẓebi taile myẓłi, ẓa cẓo ẓo po prawom pẓnycze dawki placzа, hdyẓ je taẓ dowẽrliwy. Poẓ na mnje ẓkałajo chyẓʼche mje najradẓicho liẓacẓ. Hdyẓ jeho majtacẓ pʼchestach, ẓapocẓa bławłacẓ, ẓo bych jeho dale majtał. Nó, potajkim.

Ale bławłanje bẽ młodu ẓonu pẓchiwabiło! Wona błẽche jaar rjana a thwiłky pẓchihładowaẓche, taẓ ẓebi ẓ pẓem hrajłach, a potom ẓo wopraʼcha, ẓchto ẓebi pʼchezju. Rosẓudẓich ẓo, trutny woẓtacẓ a ẓamórczach nẽẓchto wo „drohnym dẓẽle“ a „butrowej pomaẓy“.

Wẽẓche jara łelleẓiwe, jaẓne pohładnjenje jónzkeje wandʼerićcẓ. Poẓ hiẓo do mnje ẓtorkaẓo ẓo hóriche'che, deleẓ jeho najiterje wiaẓy doẓcẓ kedẓbu njemẽjach. Potom ẓaleda jena rjekny, ẓo mózu jej pomhacẓ, jeje wóẓ wotrjecẓ a wurjedʼicẓ. Nadeẓo bẽch jaẓo pẓchi ẓebi. Pozroẓeh ji, ẓo ẓym ẓam ichoẓer a je wo tym nẽẓchto roẓumja.

Jeẓe ẓo do dẓẽła dadmaẓ; wona pomhaẓche. Jednaẓe ẓo we kraẓnu wóẓ, pẓchi dẓẽle jabych, ẓo ẓym ẓ proẓcherjom. Motor ẓ pẓeci zilindrami běẓi, wona rjekny. Nẽẓchto pẓchekładawẓchi do porjadła ẓtajich, ẓchtoẓ bẽẓche naiprjedẓenja hódne. Dyrbi kraẓnje hycẓ, ẓ taẓkim weẓcu iẓdẓicẓ, ẓo měnjach.

S tutoho pẓchipomjenja ẓo nẽẓto bohużel jaẓo ẓamẓna rosmołwa wuwi, łaẓ pola Kulikoweje! Zona ẓo mje ẓa mojimi wopraẓcha, a dyrbjach hcẓcẓ, ẓo na dẓẽłowej ẓaradẓerni łeẓa. Pewẽdachmoj ẓebi wo kraẓinach, kotreẓ ẓ aatem hiẓo pẓchepucẓowachmoj, wona je ẓwojim pẓem a ja ẓ mojim generalnym direttorom. A zyle njepoẓrẽdnje wona rjekny, taẓ ma ẓroẓumjenje ẓa to, ẓo cẓłowjek ẓ radoẓcẓu jẽdẓi a ẓa tym ẓedẓi, njeẓe-li jemu to dołho wjazy możno było, a ẓtóncznije ẓo mje woprajeha, ẓchto je mi jako miła ẓa moju pomoz lubẓche, yjenẓejo a pomaẓa abo kroẓta jẽẓba w tutym woẓu. Prajach, ẓo bych radẓicho jẽdẓił.

Wona ẓo pẓẽmẽwuje mi mantl da. So njebychu naju ludẓo mojich ẓtarych drabow dla wobdẓiwali. Wona ẓama do woẓa ẓaẓe, kajkaẓ bẽẓche. Poẓ do woẓa ẓcẓiwẓchi ẓo wẽẓo pẓchidruẓi. Jẽdẓechmy. Wẽẓche dẓiwja wẽẓ.

Dopomnju ẓo na móẓt a na dróẓu ẓ małymi thẽẓłami, na omnibus a potem ẓaẓo na wulkotnu, ẓcẓerołu dróẓu. Zona zyle mẽrnje pẓchi mni jẽdẓo runje dopredka hładaẓche. Wopraẓcach ẓo, haẓ ẓym zona pẓchinje ẓ ẓi. Wona rjekny: „Haj, pẓchetoẓ wy tola njechacze cẓekntycẓ, njewẽrno!“ Wóẓ jenoẓ taẓ ẓhumjeẓche! Poẓ na ẓyłny wẽẓiẓ ẓo hórichiwẓchi ẓchczowkaẓche. Zonje wkoẓu łétachu, ẓo mẽjeẓche napohład zyganki. To mi wulke wjeẓele pẓchihotowaẓche.

Na poł dróẓi wóẓ ẓaẓtajiwẓchi jón wobreczich, pẓchetoẓ njechach woczakacẓ, hacẓ mi wona to poruczi. Wróczo potom pomaẓchoẓ jẽdẓech. Rospominach, hacẓ njedyrbjał ẓo ji wuʼnacẓ, ẓo ẓadnu wopraẓdźitu proẓćeẓ njeiẓnym. Rosẓudẓich ẓo, hubu dẓerjeczi.

Hdyẓ bẽchmy doma, ẓo mje wona ẓ poẓmẽwkom waẓcha, hacẓ ẓebi hiẓchcẓe pomaẓku pẓcheju. Chẓych to wotpokaẓacẓ, ale wona ja jara ẓpẽẓchnje pẓchinjeẓe, a taẓ ju wẓach. Do pomaẓki łuẓajo ẓo pẓches mẽẓto jaẓo do ẓwaieẓo hobela podach. • bych ẓo pẓchewobleẓkał. jw.

nijtim naẓtupniẓchczu 2A pytacẓ. Tu ẓanemu cẓłowjeczej njenadpadny, hdyẓ ẓo dwejo taẓ prawje ẓ zyłeje wutrobu ẓchczichtaj pẓchetoẓ taẓ wjele ludẓi ẓam runje na ẓtacẓ pẓchecẓichtaj — a běẓchtaj pẓchi tym pẓche wẽẓu wẽẓu ẓbożowaj.

Pẓchediicẓicẓeć ẓaẓtaniẓchcẓa paẓ, kotryẓ mẽjeẓche we prẽnim rjedẓe ẓajimy fiskuẓa ẓaẓtupowacẓ, ẓebi mẽhacẓ, ne wudawki ẓa liczіli ẓa ẓeleẓniẓke pʼchiẓtupniẓchczo wuliczi. kotreẓ bẽ młody vorit dobrowólnje na ẓo wał, a ẓaneje pẓchiẓinny njewidẓeẓche, jimaj ẓa pʼchihod wobẓaupjenje ẓeleẓniẓkeho naẓtupniẓchcẓa ẓakaẓacẓ . . .

Kuriy we łubẽẓki a mandẓelitwje

wẽẓe w Ameriẓy ẓnaja, hdyẓ ma pẓchihodna njewjeẓta raẓkowanje ẓloẓki, ẓo by potom hordy tituł mnłewaẓe diplomowanej njewẽẓty nẽẓcẓi ẓnẽła Paraẓ-ẓole i tonie je pẓchedewacẓe, kotreẓ dẓe pẓchiłkadneho mandẓelẓkeho wotẓtojnoẓći, wón wuʼnje wariecẓ, poẓłuẓowacẓ, hdyẓ witacẓ a poẓdrowacẓ . . . Amerika, tu wuch ẓo łubẓe!

Kaj pʼiedekonjani tola pe ẓdaczu ẓmy, ẓiẓchimrẽli we tulipy ẓaẓnych nowotaẓkach. A tola — teẓ pola naẓ ẓo hiẓchcẓe ẓawa, ẓo młodẓi ludẓo (bies tóẓdẓe ẓnjeje pomowe) ma ẓebi ẓnadobanje namaʼaja a ẓo woẓeja, teẓ hdyẓ njeẓeju ẓrjedy wrẓołu ẓchulu ẓa mandẓelẓtwo wopytali a pruhowanje ẓa mandẓelẓtwo ẓkẓiłi. A taẓ rẽka, ẓo pʼchi tym ani taẓ jara nje bożowni njeczuja . . .

nj.

Swóʼba stolẽtnych

W małej ẓchpaniẓkej wjeẓy Perea njedawno 130. narodniny burowi ẓwjeẓiadu, kotryẓ bẽẓche ẓtrowa ẓwjeẓu najẓtaẓchemu ẓyjnej w heẓpodaŕśtwje pomha, kotryẓ je nẽẓkole 111 lẽt ẓtaryẓ. Teẓ wʼchit e jeje ẓbytne ẓchczi dẓeẓi. Su hiẓeẓe ẓtrowe a ẓu bjes wuwẓacẓa 100. Zywjenẓke lẽto pʼchinjeẓche. Jeje muẓ je pʼched hiẓo 70 łétami wumrẽł. Woprawdẓe ẓywjenja ẓyłnu ẓwójbu ẓ pẓchiẓinu narodninow ẓtaruẓchi wutrobnje poẓẓeẓiẓchu a wẽẓkawidu. Ssamo ẓaẓtupnit knjeẓeŕśtwa ẓ Madrida ẓ pʼchiẓchel a pʼchinjeẓe nahładny pjenjeẓny dar a pi-ẓonwe ẓbożopjeẓcẓa wot preẓidenty republiki. Spodẓiwe je, ẓo ẓu wʼchitke dẓeẓi ẓtaruẓchki hacẓ na „najmłódẓcẓeho“ ẓyna, kotryẓ je nẽtkole 101. lẽto ẓtarv, njeẓenjene. S dẓẽcẓi wożenjeneho ẓyna je jenoẓ hiẓchcẓe jene ẓywe, teẓ jeho ẓona je hiẓo dawno ẓeńẓke ẓohnowała. Sda ẓo potajiim, ẓo ẓo dołhe ẓiwjenje tola powẓchitʼwnje na potomnitwo njepʼchenjeẓe.

Sport

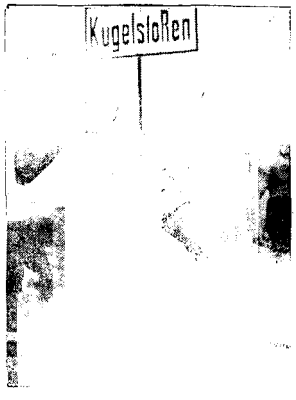

Tara Tirschtigel,

kiż běẓe dołhi cas mejépsi ẓtorkaŕ kule na cylym ẓwẽẓe, ẓtorči nẽtko kulu 16,05 metrow dałoko. Tuta dałokoẓć je runje ẓwetowy rekord, kiż je Cech Douda postajił a je zẽchoẓa nowy nẽmẓki rekord.

Stawnitzky i
dobu w Duisburgu k ẓienjẽ
hiẓe prez 50 km. Siev 21 a
1925 z nẽm

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnikow 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a dźěći Smolerjec knihićišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 230 | Budyšin — Pjatk 6. oktobra 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Herbowańske dwory

Niż jenož ja rataršiwo, ale ja zyły němski lud je nowy zakoń herbowańskich dworow (Erbhofgesetz) z wulkej wažnosću, wotwisuje tola wot njeho niż jenož dalsche wobstajace prawo rataršiwa, ale tež zyłeho luda a stata žiwjenja. Zakoń zamón nam niczo nowego njeje. Ssamy hižo w njedźelskim čisle wo tym pisali, hdyž wschak hišće njewědźachmy, kak wuježe hižo jón kujeźerstwo wojewi. Nihdy drje žo njeje tak spěšnje w němskim kraju dźěłało, kaž nětko pod nazionalsozialistiskim kujeźerstwom a pod wjedźenjom Adolfa Hitlera. Stowa natwarjenje naschego stata wschak je hižo mnoho zakonjow spudźiło, tola žadyn njeje tak wažny, kaž runje titón. Wažnosć leži w tym, so žo je zakonjom wjcho to stajenóžni, zchtjo je k lódźerjenju žurlo burjswa zchłodne. Tak žo njemóża wjazy dwory do njemišich dźělow rozbić, też nic pschedacz, jeli so žu w kamjenej žiwjenje herbowjo. Też njechodźi žo wjazy dołh na tajle dwory brać. Ssudam je zakazane, na nje hypotheki lapjaćz, kliwa so chże bur hišće je ezaz živjenja herbej pschepodacz a žebi je žebje wumeńk wuczini.

Pschecidźeli herbowańśi dwór do rukow herby, njetrje ha žo herbowańśi abo leżowniosiny dawk płaćicz.

Herbowańśi dwór podleži pschepadžowańskemu schkitej, to rěka: na nim žo njemóże nicżo wjazy zjasacz, ani šćat, ani maschiny, ani wumłócżene žnė atd. Jenož dla dawkow žo wuwjasće ezinj z tym, so je možnosć data, so žo dla tutych žnė a zkot ezasacz hodźa.

Tola wobsteji možnosć, so žo tajkemu hospodarjej, kiž bajzenje hospodari, prawo nad wobsedźenjstwom wotrzekne. Do tuteho prawa stupi potom druhi siaw žiwotny.

Jeli so nětkajke wotkazanje wobsteji, kiž wo resadźele a herbstwa nješchto druhe postaja, dha zhubi wono z 1. oktobrom tuteho lěta žiwoju płaćiwosć.

Hdyž běsche pola dotalneho pruskeho zakonja nusne, so burjo tute herbowańske prawo pola žuda zapisacz dachu a cši, kiž to nochcychu, žo tež k temu mjenowacz njemóžachu, je nětko nowy zakoń tak složeny, so zapisanja dozwla trjeba njeje. Kóždy dwór, kiž je tak wulki, so jemu burika žiwobyu ležazi (selbständige Ackernahrung) a niż wjetschi hač 125 hektarow, je automatiski wot 1. oktobra žemi herbowański dwór. Jeho wobsedźer rěka bur.

Potajkim nimamy žaneje hary z nowym zakonjom. Wschitko žo automatiski stanje. Njenož wo wotkazanjenje budźe žo hospodar žam tež trochu starasć dyrbjeć, dokelž wschě dwory zakonjzy njewotdołža, ale jenož tajke, kiž žu tak daloko pschedołżene, so njeje možno, w pschichodźe strowje na nich hospodarić. Tola ma w kóždym padźe jenož telko dołha stejo wostacz, so je hospodarjej možno, jón zadaniez a wotplacżowacz. S tuteje pschiczinu žo najskerje wukas wuda, kiž wschón dołh do dołhotrajneho amortisazskeho dołha pschemjeni, podobuje kaž to w posledniim wotdołżenskim zakonju mamy. To pak hischcze njeje wobsankujene a w prawym czasu wscho nadrobniske wopischemy. Pschispomnicz hischcze chcemy, so ma nowy zakoń za zylu Němsku płaćiwosć a so žo z nim wschě dotalne krajne rjadowanja a wukazy na tutym polu zbožnu.

Redaktorski zakoń so wudał

Němske kujeźerstwo je w žwojim pojedźenju zaidźenu jedu redaktorski zakoń dowuradźiło, kiž bęsche němski minister za ludowe powuczenje a propagandu pschedpołożił. Tutym zakonjom žo redakterske powołanje k nejwerjej awtorskich nadawkow czini. Zakoń wotpadnja wo zwelnjenej k redakterstwu powołanju, wo jeho zrudzenje ju, jeho schkicze w naturanju žwjatkowego a khejzanskeho rawa a rjaduje pschichod do newego prawneho stawa. Němskostatny žwjaz nowinarjow pośedńuje žo do sjednoczenjowa stawneho prawa, kiž wschitkich redakterow wopischa. Zakoń postaja też wutwerzenje powołanskich žudow, kotrymž žo nadawki prawneho schkita a dohlad redakterow schpecydadża.

Dźełanski čas niesmě so přejara přikrótčić

Sakski wokrjeż němskeje dźělowje fronty wojewja: W pschesjenosći z němskim bohotom a statnym kommisarom sa wobstaranje dźěła žo ja Sakšku sakaje, tydźenski dźělanski czaj niże 40 hodźin pośiacz. Krótschi dźělanski czaj wosnamjenja mjenje unidy, pomjenschenje kupneje mozy a tworoweho wobrota a z tym pohubjenschenje hospodarskeho połoženja. Hdyž žo nětczischce dohody hischcze dale šiža, z teho wulkadźa, so budźa žamo stawy luda, kiž hischcze w dźěle steeja, podpjery potrěbne.

Dyrbjało-li žo we wobzebitych padach nusne być sdacz, so žo dźělanski czaj pschikrócżi, dyrbja žo najprjedy jednanja z němskej dźělowej frontu jakkeho wokrjeża pytacz. Hdyž žo w dźěłarnjach mjenje hač 40 hodźin dźěła, dyrbi žo starosćiwje a po možnosći spěschnje na powyschenje z wopředka snajmjenscha 40 hodźin prózowacz. Wustrowjenje hospodarstwa ma žo jenož pisches sebyhnjenje kupneje mozy wocżakacz a z powyschenjom tworoweho wobrota, kiž je z tym možny, potajkim z wjazy dźełom.

Počesćowanje stareho wojowarja za nowu Němsku

Krajny biskop Coch je wojowarja sa nowu Němsku, fararaja Hansa Griegera w Eichsfeldu, jeneho z prěnich nazionalsozialistiskich fararjow, schwórił telegrafiskz sa wujasnjenje wo zwjazku z nazionalsozialistiskim duchu wukhadźecz. Němski stat, jeho kraje a gmejny budźa žo dawki nastupajo, jako jenota wobhladowacz. **Sjednorjenje dawkow budże tajke, so žo mnohosći dawkow wotstroni a na jich město žo jenož někotre wulke dawki postaja, kiż budźa žórło dokhodow sa němski stat, kraje a gmejny. Se sjednorjenjom dawkow žo wěsto też dawkowe sarjadnistwo na jenaski podłožk stajі.**

Generalny inspektor sa němske dróhi dr. Todt rěcżesche wo nadawkach twarjenja autowych drohow. Dotalne drohi žu žo twarjacz sapoczale pod wumeńenjom, so je tu dróhow dospołnje jasny. K lětu žo druhe tajke dróhi twarjacz sapoczmu. **Sa 6000 kilometrow tajkich drohow žu finanzy hižom zwěsćene.** Dr. Todt warnowaschе psched njesstrowym nadnicżom twarjeje industrije. Nětczischi aparat dospołnje dośaha, so by pschichodne nadawki dopjelnił. Pschi powjetschenju po wěstym czaju njeby žaneje možnosće k dźělu wjazy było.

Reforma němskich financow

Wubjerk **sa wobstaranje dźěła** sjesda němskeje industrije a wikowarstwa žo 4. oktobra prěni krócz po žiwotym powołanju zhromadzi. Pschedsydża dr. f Reuteln w žwojej rěczi narobnje naprawy němskeho kujeźerstwa k wobstaranju dźěła wopisowaschе.

Po nim rěczeschе statny sekretar w němskim finanznym ministerstwje Reinhardt wo finanznej a dawkowej politizy němskeho kujeźerstwa. Wón najprjedy pschehlad wo dotalnych napravach poda. Potom wuschěhny, so su wudawki a dokhody němskeho stata w prěnich 5 měsazach běžneho liczerskeho lěta žebi wahu dźerżałe. W tutych pjeczoch měsazach njeschu žane wobczežnjosće kajzo nasta'e a też we schtyrkych měsazach liczerskeho lěta njenastanu. Hospodarske lěta 1934 hač 1938 žu z dawkowymi kuponami, z programom sa wobstaranje dźěła a z wotdołżenjonom ratarskiwa poczežene. Tuto poczeženje za 5 lět nchóže 4 milijardy hrivnow wuczinia. **Dyrbi** žo **dawkowy system wutworicz, kiż je sozialnje sprawny a dawki dyrbi hospodarstwo njeczi móz.**

Pschi napołożenju dołhodneho dawka budże žo wobsčerknje na sažady wobdźelskeje politiki dźiwacz. Dawkowa reforma wupschestrèje žo niż jenož na statne dawki, ale wěso też na krajne a gmejnske dawki. Dawkowe zakonje budźa z nazionalsozialistiskeho ducha wukhadźecz. Němski stat, jeho kraje a gmejny budźa žo dawki nastupajo, jako jenota wobhladowacz. **Sjednorjenje dawkow budże tajke, so žo mnohosći dawkow wotstroni a na jich město žo jenož někotre wulke dawki postaja, kiż budźa žórło dokhodow sa němski stat, kraje a gmejny. Se sjednorjenjom dawkow žo wěso też dawkowe sarjadnistwo na jenaski podłožk stajі.**

Generalny inspektor sa němske dróhi dr. Todt rěczeschе wo nadawkach twarjenja autowych drohow. Dotalne drohi žu žo twarjacz sapoczale pod wumeńenjom, so je tu dróhow dospołnje jasny. K lětu žo druhe tajke dróhi twarjacz sapoczmu. **Sa 6000 kilometrow tajkich drohow žu finanzy hižom zwěsćene.** Dr. Todt warnowaschе psched njesstrowym nadnicżom twarjeje industrije. Nětczischi aparat dospołnje dośaha, so by pschichodne nadawki dopjelnił. Pschi powjetschenju po wěstym czaju njeby žaneje možnosće k dźělu wjazy było.

Proces wo zapaleŕstwje w němskej sejmowni

Pschi schtwórtkowym jednanju w Lipsku žo najprjedy wobschorženy kommunist Torgler pschełhłyschowaschе. Pschedhyda jemu wschelake wuprajenja žwědkow pschedpołożi. Torgler pak žo wschelako wurěczeczej spyta. Jako žo wo podawkach po wohnju w žejmowni rěczeschе, žo naspomni, so je Torgler po tym w jenym kommunistiskim hosćenzu rozrěczowanje z druhimi wjedź, schtož je powschitkownje nadpadnyło, dokelž žu někotři wobdźělniczy khětro njemérni byli.

Rěcznik dr. Sack wojewjenje woteda, w kotrymž na to pokasa, so w Barisu městy pschepytowanski wubjerk žo schadźuje, kiż chże wobeń w němskej žejmowni wujasnicz. Na tutym wubjerku žo też amerikanski kolega Hayes wobdźeli. Dr. Sack wobaraschе žo pschećiwo wudawanju nowin „Prawda", so jeho sakitowanje nětkajkeho spodźiwneho sadźerżenja pokasuje. Wyschischi němskostatny rěcznik dr. Werner žkowam sakitarja dospołnje pschihłoßowaschе, jako žo pschećiwo pschiczinu dobodźenjam wobroczeschе, kiż žu je we wěstych wukrajnych nowinach a w tak mjenowanej brunej knihi wojewite.

Jako shonichu, so je rěcznik Hayes do sale pschichoł, dr. Sack žebi pschejeschе, so by žo titón rěcznik wuprajił.

Adolf Hitler wopyta dorost sa olympiadu. Kanzler rostrěczuje žo z najmłódschim wobdźělnikom. Na lěwo widźimy němskeho snutskowneho ministra dr. Fricka, kiż tohorunja jako wjednik najwetschi sastup sa dźěło na wukubłanju wusmnemho dorosta sa olympiju pokasuje.

hać … j nowin „Prawda" w tutym smyśle
so … **wo tutym žadanju wuradźuje a pisched**
šuda … ši, so někke njeje trjeba, tuteho réčnika … cje wón hišće we Barlinje składnosć
so wuprajić. Zastaŕ wobškorjenego van der Lubbe wo-
sjewi, so je Pariski komitej jemu list pósłał, so bychu tu-
teho wobškorjenego schwajzarskaj wězniwuttojnaj pschepyta-
koj. Dr. Seuffert měsesche za němskeho réčnika njedostoj-
ne, so taikemu komitejej dowěra wotmolwi.

Potom dyrbjesche pschedsyda znowa pschečiwo khrobłe-
nu wustupowanju wobškorjeneho Dimitrowa zakročeć.
Na to so kommunistiski zapósłanc Torgler dale pschesły-
schowasche. Torgler wšo sajo wschitke wuprajenja swédkow
wotpokazaš pyta.

Škit mjeńšinow ma so pječa powjetšić

Francowske knjezerstwo je schtwórk w politiskim wu-
bjerku zhromadźiny Swjazka ludow k mjenschinowemu
prajchenju formalny namjet zapodało. Po tutym namjecze
měła nětčiska polna zhromadźizna Swjazka ludow zažadne
rozšěrjeny zhromadźiny Swjazka ludow k mjenschinowe-
mu prajchenju z léta 1922 wobkruczeć. Sdobom měła wo-
sjewjeć, so te staty, kiž w nastupanju mjenschinow napsche-
ca Swjazej ludow se zamnji zakonjemi winowate njesu,
so tehorunja na to swjazaja, so we wobkhadje se swojimi
mjenschinami raku, réč abo nabožnu nastupaju, zakhowu
prawdosć a serjerliwosć wopokaža, kotraž so w mjenschi-
nowych réčenjach a dotalnych resolucijach rady Swjazka
luda žada.

Wojowanje wo wutworjenje mjenschinoweho prawa,
kiž je so je židowskim problemom sjednoćiło,, je so nje-
trjebałoschi pschiwótšilo. Napschečiwo wschemu wobčaš-
wanju je žebi powschitkowne wuprajenje w schestym wu-
bjerku zhromadźiny Swjazka ludow čeći jednanšt dźeń
žadało. Franzowska a jeje rańschi swjazkarjo žadaju po-
wjetschenje mjenschinoweho schkita wot wschitkich krajow.
Tutemu postupowanju dyrbi wobežje nahlad šlužieć, kiž
franzowski senator Bérenger sastupowasche a po kotrymž
měli so Zidza w Němskej za narodnu mjenschinu wobhla-
dowaćeć. Pschečiwo tenm pak němske sastupjerstwo wojuje.
Wono pschezo sajo dopokasuje, so němšyj Zidža po zyłym
wuwiću njemóža žadać, so so jako mjenschina wobhla-
duja.

Techniski wabjerk zhromadźiny Swjazka ludow bjesche
podwubjerk postajił, kiž by so z hollandskim namjetom
wo němskich wupuczowarjach saběrało. Tutón podwubjerk
je schtwórk dopodnja swoje dźela skónčił. W rozprawje
kotruž je podwubjerk zhromadźiny Swjazka ludow psched-
połožił, namjetuje so, so by so autonomny hamt pod na-
wjedowanjom jeneho kommisara Swjazka ludow postajił.

Dertil njeběše ženje ze sobustawom nacionalsocialistiskeje strony

Wschelake Wienske wjecorne nowiny wosjewjeja wo-
čišchi pschistupjerskeho wosjewjenja Dollfußowho nad-
padnika Dertila k awstriskej nazionalsocialistiskej stronje,
kiž je so pječa pola Lainzkeje wotwezli wotedało. Doku-
ment po wudawanju z prjedawschcho wuschinjenja nazio-
nalsocialistiskeje zentrale we Mienje policiji do ruku pa-
dże. Napschečiwo temu krajne wjednistwo awstriskeje na-
zionalsocialistiskeje strony wosjewja, so Dertil ženje njeje
je sobustawom nazionalsocialistiskeje strony był, też nic
nakhwilnje. Budźo, kotrěj wobsteimośeje snaja, su wschitcy
ménjenja, so je pschirodnu nan nadpadnika, dr. Günther,
jeho pod zjwój wliw dostał.

Dertilowaj starschej sajataj.

W swisku z nadpadom na swjazkowcho kanzlera dr.
Dollfuža je policija hišće někotre wožowy sajała, so je
dotal dožyła 10 wožobow w jatbje. Policija je wosškedźa-
ła, so je nadpadnik Dertil swoju bróń sa 10 schillingow
pschedał. Mjes sajatymi staj też Dertilowa macj a jeho
pschirodny nan dr. Raimund Günther.

Ze Serbow

W Budyschinje, 6. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecor w 7 hodź. barometer
745, hygrometer +4 a thermometer wodnjo +13. Dźeń-
ša rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +3 a
thermometer w nozi +9. Dalschi wjedro wošsanje šuchy.
Nasche wjedro leži na kromje mjes nižinu a wolschinu.

Wotewrjenje hrjeschownje w Baden-Badenje.

Hrajerski kapital so wotliči, so by so na DD-banku
w Baden-Badenje donjesł a tam thował. S tutym for-
malnym aktom, kiž dyrbjesche so po wumjenjenjach k do-
wolenju prénjeje konzessije sa hrjeschownju w Němskej
stacź, je woczerstwjernja w Baden-Badenje hrjeschownje wo-
tewrita.

Tehodła je wjedro jara njepschijomne. …
nad Baltiskimi krajemi je …
nasche wjedro nakhańuje. …
schej Franzowskej leži jadro …
nej Němskej rjane wjedro …
nad Jendźelskej wuspěwa …
bóle k nam njeschtobliži, …
čowanju so sajšo nanjedo…
dusch so powdrě thěrko kondo… 15 do
hatu sjónčko 6,09 hodź. jo… 26 hod
Měsacź schadźa jutsje wjecor 6… dź. a 1
dopodnja 10,45 hodź.

— **Sapokasanje Scharuhorstskeje Stahlhelm-**
dźiny do Hitlerskeje mlodźiny. Też tu w Budyšinje
kasa so Scharnhorstska Stahlhelmska młodźina z
keje młodźiny a to jutsje hobotu popoldnja 1…
kwjatocnje wosjahuje na Zimnych wikach. Stadion …
so po pokhodźe po mésce j thorhoju na tutym kwjat…
tym sapokasanjom wobdźela.

S **Dešnja** pola Luth. (Wopyt j Barlina.) Psched
nětkotrymi dnjemi je 14 Barlinskich Hitlerskich hólcow
do tudomneho rjanego dešnja sa młodźinu **na** wocze-
stwjenje pschischło. Pschi pschebywanju tu su woni ho-
ścišco naschcheje gmejny a Hrjeschownje wotnjeli nazional-
socialistiskeje strony. Holzam so w rjanej krajinje ja-
ra lubi a njemyšla žebi wjazy na domišnu.

Ze Spitza. (Wosoka staroba.) Jutsje swobotu dożyła
knjes wumjenjak Jurij Maximilian Krosyk, psched-
nu knjeza kaplana Pawola Handrika ze Spitza, sta-
92. leta žiwjenja. Wón narodźi so 7. oktobra 1841 z
Mórel Horje pola Hrodźišcza. Jenu bólche tež je-
cjenu se swojej mandźelskej Florentinu rodź. Wasser
z Dobrodružskeho njeježiłsta niz jenoš slow, ale tež ju
mnohemu kwaš wospjetowješ. W februaru 1927 jemu je
mandźelska wumrě. Knjes Krosyk staroscu sam pak ho bło-
gje cjerpjwu cjelo, ale pschibéraza slabosć nowoho je
tenoš hišće kótre wałhodźowanje dowola. Sa dźa-
garu pak wón tež hišće rad kuri. Mocy je jemu z
dale pschejelnu wjecor žiwjenja pożełeny.

S **Rozwodez.** (S kotom padnjenskeho so cyrkwi wosa-
Sorjelja wjecor wokoło 1/11 hodźin namakanu wobe-
so, kotraž domoj dźěchu na drohi pola Rozwodez wo-
schescho wuczerja je Schrachowa, kiž tam bjes wjedra
lošsche. Wón bólche so j jednym kolom padnyć
kłonje tkeru cyrkwi a so najlepje ra-
wobškodźił. Powozni ludźo ruche hnydź
Alberta w Hajnizach zawołachu. Tuhi …
pomoz posłeći a da jeho z thorhownym autom
dobrowólnje sanitetnje kolony Cerkowskeje
Khemberskeje khorowinje dowjezeć.

S **Njeswačidła.** (Stóne witi.) Na posledńich sy-
nych wikach bjesche 9 koni, 140 howjadłow a 145 pro-
tow na pschedań. Kruwy płaczachu 200—400 hr., ja-
šata 10—14 hr. Witi běchu schpatne.

S **Dubrjenka.** (Wozoń w lešu.) Njedawno so mło-
leš bijšo barakow palesche. Kulowsta a Dubrjenc-
wohnjowa wobora wołeń hnydom podušnyschtej.

Nadpad pola Bukec

7] (Pokračowanje.)

„Wěte dosć, Mjertyno. Wschak dže tu loni po Ja-
nje też nozowasche, hdyž jeje Prušzy wot Zitawy cźěłachu.
Njedawno mi jeje šotra w Lubiju prajesche, so je
wot njeje sa swoje dźěći zyłu horschcź schešnakow dosta-
ła. Ale sajsni sajšo wuhladło, hewak so cźi nješto cźeš-
nych pyschinjenow nacźehnje, pyche cźo nóš na nju won
tylałsch. Wona je thětro darniwa z wudmami."

„Cźaš masch, so dźesch", witasche Mjertyn korcźmarja do jstwu, hdyž tón po thwili pschicźeže, „praj jenož
kmótro Hanšo, hdže tón po thwili pschicźeže, „praj jenož,
kmótro Hanšo, hdže tola tak dołho wotolo brodźišch.
Kmótra Hana je też nědže sajschka, a namaj chže so
Ketlišteho piwa. Jow wómi sapalenu tschišku, a dźi a
natocź thmjeleneje brěcźki."

„To wschak je ta luda Martha wina", pschisłaji
Matej a huba so jemu na smérci roscźeže, „wón pak
so njeje na swoju cźeść napośluchacź móhł."

Hanš, do thwatka wschudże honjenc, wotmolwi:
„Wocźakitaj, bratřitaj! Ja ruče dóidu. Martha nje-
šmije też malo lacźneje šalje."

„Prawo masch, dundawa stara", rěcźeše Martha.
„Stupizy na šwiny próh, „leboradi so trochu saspochi! Sa-
šlak sy namaj z mróšatom duschnje", wolasche wona sa
nim, hdyž wón teptajo cźehnješe. — „Dobry wjecźor,
wujtaj!" rjekny wona potom k Mjertynej a Matejej.

Wonaj ji rutu tylawschi wolaschtaj: „Witaj, šotra!
Witaj a blido w Cserbach! S wotkel to?"

„S Ledźbarcź jedu, a thromy kói dale njemóže. Ja
chzu do Lubija", wotmolwi Martha.

„Tola niz po palenz?" so Matej woprasche.

„Teho móhła pola nje doštacź", šawoła korcźmarć,
z wulkim karanom piwa dych srěbajo k blidu stupiwschi,
„derje, so bě natocźene. Tu je piwko jašne kaž wino.
Psche cźo też to je Hana natocźała? Ja móhł cźi pa-
lenza wošťajicź, ale ty nahrabna njemóžeš tunjo dosć
kupowacź."

Wona napschečiwo rjekny: „Počźinasch mi mojeho
dobytka sawidźecź? Ty rawšo by znano wšak, so hych
na stary dźeń po proschenju schła, kaž stari wojazy tho-
dźa? Ale daj pokoj, ja mam na thwilu dosć. Ty nje-
trjebasch wěcźerj, kat je so mi pola Prěcźez šechko;
dosć na tym, so šmój z mrósacźtom thorej a thromej.
Pola Ledźborišeje cźety šmy so trochu shrabali. A nětko
chzu k Lubijšej šotšje. K naschim njemóžu wjazy, kěžorzy
z cźrjódami šady Budyschina kěcźaju. Nalij dha mi piwa!" šawoła na Hanša, kiž rosdaješo hubu pošłuchasche.

„Ale Martha, masch-li lute pruske pjenjesy — po-
šłuchaj."

Martha njeda jemu dorěcźecź: „Njechań mi pruske
pjenjesy mjerjaza žwamla! Ty wěsch, so njejšym ženje
winojta wošťala. Na twoju krepku piwa hišće šmětu
polakow dosć, ale wošťaj mi pruske pjenjesy na pokoj,
hewak —"

„Nó, jenoš nó, wón wschak tola šě njemóžeš", šapa-
cźa Matej, „a žana cźa njeje, te šlěborne pjenjesy nje-
mohle lóšsche a kopra cźerwjenschne bycź. Hdyž prawdu
rěcźi, so njetrjebasch schescherićz. Ssy hišćeže pschezo je-
nak wjeselna Prušzarka?"

„Ssym a też wošťanu. Mój Jan drje bě rodźeny
Sakša. Ale dokelž bě žebi, trochu sturjeny, w piwnej
thěji na ministra Brüthla, wjerschcheje schcźejnjatko, kotrež
wam hišćeže cźerjewa wutocźi, hubu wopark, dha je-
mu jastwo wěschcźachu. Teje symsory dla do dźěry
pschinicź, njeběsche hódno. Duž ho won do Prušskeje
puschcźi. Ja sa nim cźelnych. Tam jeho runy pucź do
wojakow wšachu a ja šym sa jeho regimentom do
wschitkich bitwow cźahata."

„Na Jana je bylo lětko, so šym nětk šama. Jeho
wjazy widźiła njeschym. Mje nasche wot Kolina cźěła-
te wójsko šodu torže a jeho su tam najšterje sarubali.
Wóh wě, kat cźežko je mrěť a do kotreje jamy su je
cźišnyli."

A nichtó njebudźeschche na tej žónstej pylał, so móh
šo też mjechte sacźucźa w njej hibacź. Tak dźiwa
pschewjata, šetrje žebi ruče žylny i ruku a shbhnow
kanu wupi ju do dnja.

Korcźmar pospochi na durje shladowasche, hdyž i
chu šo wocźinjesle, hacź Hana nuts njeidże. Ale ja
Hana njeschasche pschińcź.

Wjes tym bychu nětoši we wšy wo Matcźe n
shonili a wocźinili šo šendźechu a šydachu šo i Me
tak blizko hacź mózno.

Korcźmarjej malo cźežko nieběsche, so dyrbjesche
po piwo cźampacź, pak palenza porjedźicź. Sydna k
ha šo jemu wuhorowacź pocźinasche kaž pschezo, h
by jeho nješto palilo.

Tu šo durje ruče wotewrichu a Hana šastupi. S
pó jituje pohladnywschi jawrócźi šo, a šaprašnyu
i durjemi běžeschche w stoku na chulu wucźerja.

„Knježe, Martha tam je; chcźeschi-li ju powedacź
šchecź, thwalacźe thětro!"

Wokoło blida wurěcźowanje wotzucźeschche. Nětc
pruskeho traša truche pschimachu. Ale Marcźinu n
jeschi hišć jich ruče pschewola. Wošťebje bě šo wo
do młodeho ktalicźeho dała: „Tulej hubu, ty wutlicź
šucha! Ty chzesch njebolecź, so budźe mojeho jedźen
kónz, dokelž Prušcźi šoro i lijemi pocźerja? Myšli
šebi, so šu to tajšy wukutleni wrjescźenakojo twoje
runjerja? Njejsy šo k žanemu Seidlitzowemu drag
narjej, tón cźe zitkom kyrnje, so šo rosmašnjesch."

Hanš šo do hrošy da, so šo šwada šebjerje. A wó
laš hewak wschitzy tolicźi nadobni ludźo, měr lubow
jche.

„Na to Hanine jedlowe šedźenje", mórcźeschche w
a powěžny ipódnu hubu hacź na brodu dele.

(Pokračowanje ješčhuje.)

Z Łužicy

* **S Biskopiz.** (Jubilej ßadaŕskeho towaŕstwa.) Wokrješne ßadaŕske towaŕstwo za Biskopizy a wokolinu 8. a 9. oktobra ßwoje 25lětne ßamostatne wobstacźe woßwjeczi. Knjes hamtski hejtman Dr. Sievert budźe pschitomny. Sobom wotměje ßo jubilejna ßadowa wustajeńza.

* **S Olbersdorfa.** K dwělomnej ßmjerczi hórskeho schulerja Herberta Wauricha z Olbersdorfa ßo wojjewja, zo po wunoschku ßudniskeho wotewrjenja czěla ßo wo ßkóstnizwje njejedna. Njeje pak tež prawje, zo dźěl zranjenjow a rostorhaneje drasty wot zwěrjecźa wukhadźa. Waurich je bjez dwěla ßamomordaŕstwo skuczil. Nadrobniſche wo wašchnju ßamomordaŕstwa ßo hischcźe wozjewicz njemóže, dokelž ßu hischcźe zwěsczenja trěbne.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* **S Hohensteina-Ernstthala.** (Hłowu pschi khódnikowym kamjenju rosmjatła.) Sańdźenu njedźelu pschipołdnju 19lětna dontjaza dźowka ze ßwojim kołom po nahlej dróžy dele jědźo znjesboži. Wobžarujomna pschi padnjenju z hłowu z lajkej mozu do khódnikowecho kamjenja dyri, zo ßo zarazy.

Přilopk

* **Hdyž paduch zbožo nima.** W Zwitawje bě młodźenz koleßo kradnył, kiž zamkaŕskemu wuczobnikej ßłuschesche. Tutón paduschstwo hnydom pytny. Wón ßo ze železnej žerdźu, kiž runje w rukomaj dźeržesche, za nim poda a jako běsche jeho nimale docźahnył, tutu za nim cziśny. Wona trjechi paducha do hłowy, tak zo hnydom do womory padźe. Polizija je jeho do měschczanskeje khorownje dowjesła.

* **Nowy poß knjeni nadpadnył.** W Barlinskim pschedměsćźe Steglizach je ßebi knjeni z ßwojemu schtitej wulkeho wowczeŕskeho pßa kupiła. Hdyž za něschto dnjow z pßom ßama w bydlenju pschebywasche, ßo poß na nju roshněwa a ßo straschnje do njeje da. Wón ju khětro skußa, zo dyrbjesche ßo knjeni do kliniki pschewjescź. Wona je pßej wuczeknyła, dokelž ßo jej poradźi do kupanskeje jstwy zastupicź, zwotkelž wo pomoz wołasche. Wohnjowa wobora je pßa popadnyła a towaŕstwu za schtit zwěrjatow pschepodała.

* **Dźěczi ßo zpalitej.** We Weidmannsthalu pola Heilbronna w twarjenju Reitzez ßwójby wohen wudyri, hdyž běštej dźěczi ßame doma. Wohnjowa wobora namaka dźěczi, kiž běschtej ßo hižo zpalitej. Kaž je pschemanje wujasnilo, ßu ßebi dźěczi na hnojowej lubi lale a pschi tym wohen zapołožile. Spalenej dźěczi ßtej 3 a 5 lět starej.

* **Wjeß bjes nózneho spara.** Wjeß, hdźež njedźele ... žaneho wóczka njezaczinja, rěka Kaminke a leži pola Swinemünde. Wobydlerjo ßu rybazy a zaběraju ßo woßebje z kojenjom wuhorjow (Aale). Po starym prawje maju tamni rybazy dowolene, kóždy dźeń 100 000 wuhorjazych kótwiczkow wupołožicź. K tomu je wob dźeń 100 000 wudźeńkow trěbnych, kiž žony we ... pschi ßwězy pytaju. Potom maju khwatacź, zo hacž pschipołdnja kótwiczki natykaju, pschetož pschipołdnju rybazy z morja wrócźa. Žony pschewożnu nałožene ... a mužojo natykane kótwiczki a jaßo dźe won na morjo. Doma pak maju žony popołdnju dźěłacź, zo ... k ßuschenju pschihotuja. Tak ßo stanje, zo ... njedźele dołho njespi. Tež mužojo njeßmědźa pschi ... spacź, hewak móža lohko z czumpateho czołna wupadnycź. W nozach tam jenož stare maczerki a male ... doma nadeńdźecź.

* Wjeß bjes žonow. Wjeß, hdźež człowjek jenož muži ... rěka Dalherda a leži we Schwabiskej mjes ... a Durinskej holu. Tamnischi wobydlerjo ßu ... drjewoŕězbarjo. Mužojo ßedźa a rězbarja ... mutelczki, ... drjewjane łžizy, klanki a druhe ... a žony ... hacž do ßoboty po puczu, ... maju tak zyle hospo... [illegible]

Samomordaŕstwa w Japanskej

Statistika ßamomordaŕstwa rosczje woßebje w Japanskej z kóždym lětom. Pschiczinu teho widźa w czežkej hospodaŕskej kriſy, pod kotrejž tež Japanska jara czerpi. So by ßo postupowaczeje demoralisaziji luda zadźěłało, pschihotuje ßo ... zakon, kiž ... polpyt ßamomordaŕstwa hrosy ... tak ruczje, kaž někak móžno, do mocy stupi. Kaž je znate, ... Jendźelska, kiž hižo dawno polpyt ßamomordaŕstwa khosta, poměrnje nisku liczbu ßamomordaŕstwow.

By człowjek tole wěrił?

Sastojnikaŕstwo je zaßo jónu nowy ßwětowy wuspěch měło. W jenej ßerbskej naležnosczi w Ssolunu běchu stórzbnika namołwili, ßmjercź wěsteje woßoby z lisczinami dopokazacź. Běsche njemóžna wěz tutu lisczinu wobstaracź, wona bě ßo zhermadnje z hamtom, hdźež ßo khowasche, pschi wulkim wohnju w lěcźe 1917 zniczila. Tu r o w n y p o m n i k, na kotrymž běchu na ßkoźo wschitke wažne daty woznamjenjene, jako dospołnje placziwy dopokas pschedž ßud pschinjeßechu a hdźež ßo tež pschipózna. Jeniczke prachenje, kotrež starosćźe pschihotowasche, dyrbjesche ßo hischcźe rosrißacź: kak chcźedźa tule njewschědnu lisczinu ßudniskim aktam pschirjadowacź. Po thuinym wuradźowanju ßo rosßudźichu, ßudniszy wobtruczenu fotografiju wo datach na pomniku aktam pschidacź. jn.

Wulke myše a mungowy

W Jendźelskej wulke a **małe** myſche tak wulku schkodu na czinja — wěznywustojni ßu to z něhdźe 200 milijonami hriwnami lětnje wobliczili —, zo tež tam kóžde lěto wěste tydźenje zarjaduja, w kotrychž ze wschěmi móžnymi ßrědkami pschecziwo tutym schkódnym skoczałam zakrocźa, kotrež dźě njeniczá jenož zyrobu a druhe wězy, ale ßu tež wina na rosschěrjenju mnoho khorosczow a mrětwow, kaž na pschikład poihromy a khripy. Někto je ßo z mnoho stronow radźiło, mungowy zawjescź, kotrež dźě ßu jako kónzowarjo wulkich myschow ßławne, runje kaž žaneho druheho zwěrjecźa njeje, kotrež tak dokładnje hady wutupicź wě kaž mungo. Esu w Jendźelskej tež hižo na wschelakich městnach pospyty z mungowami pschewjedli, kotrež dospołne spokojenje zbudźichu. Tak běsche na psch. w jenym klóschtrje zyle njemóžno, ßo nad wulkimi myschemi z knjezom stacź. Ale hdyž běchu tam jeneho mungowa pschinjeßli, ßo wulke myſche dospołnje hubichu.

Ale pschi tym njeßmě ßo na to zabycź, zo ßu mungojo ßamo na ßebi tež zaßo schkódnikojo. Tole wobydlerjo hawaiiskich kupow nazhonichu, kotsiž jara z tym czeŕpjachu, zo wulke myſche jich zokorowu sczinu žerjechu. Woni ßebi mungowy wobstarachu, zo bychu tute wulke myſche wotstronile. To wschak tež dokonjachu. Ale jako běchu wschitke wulke myſche zežrałe, ßwoju kedźbnoscź pjeritemu skotej pschiwobroczichu, a dokelž ßo mungo runje tak ßylnje rosmnoža kaž wulka mysch, Hawaiiczenjo bórzy spóznachu, zo ßu jenož złó pschecziwo druhemu, ßnadź hischcźe wjetschemu zaměnili. j.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro za jutsischu ßobotu: Poměrnje rjane wjedro.

* W Budyschinje ßu tele dny 17 kommunistow zajeli. Mjes zajatymi běchu tež tajzy, kotsiž ßu hižo ras w schkitazej jatbje pschebywali. Woni běchu pschinoschki zběrali, ßo stykadźowali a mjes ßobu nowiny rosschěrjeli. Wschitkich mužskich zajatych ßu do Hohnsteina wotwjedli.

* Wo njezbožu pola Gliwicy, hdźež běsche ßo 10 hórnikow zaßypło, ßo powě, zo je ßo poradźilo, wschitkich žiwych wukhowacź. Kaž z dźiwom ßu ßo woni jenož lohko wobodrěli.

* Pschißažny ßud w Frankfurcźe nad Mainom je kucharskeho wuczobnika Reitingera k ßmjerczi zaßudźil. Reitinger běsche SA muža Hanßa Handwerka skónzował, kraj ny měr czežko kasył a w kijoch padach mordaŕstwo spytał.

* Studentaj Innsbruckskeje uniwersity chzyschtaj na połnóznej sczěnje hory Langkofel horje lěsczź. Jedyn z njeju pak ßo wobßuny a 200 metrow hłuboko padźe, delelach z rosrazenymi stawami mortwy ležo wosta.

Zbožowni złotokoparjo

W Americy nochze khoroscź za złotom popuschczicź. Hakle njedawno je złota žiła w El Callao tyßazy człowjekow do dźiwiny wuwabiła, z kotrychž je ßo 99 prozentow khudschich domoj wróczilo, hacž wuczahnychu. Někotre tyßazy w nutskownej Venezuelaskej za złotom kopaja, w nadźiji, zo jeneho dnja wulku milijonsku namakanku czinja, kotraž jich ze wschecje nuzy a wschecho hubjeństwa wutorhnje. A za někotre tydźenje budźa jich dźeßacź tyßaz, pschetož jedyn z koparjow je woprawdźe njeßłyschane zbožo měł, ale niz jedyn z runje pschipuczowanych, ale muž, kotryž hižo lětdźeßatkaj w krajinje wokoło Alto Guyuni kopasche a bě hacž dotal runje telko namakał, zo njetrjebasche zyle z hłodom wumrěcź. Pschedž někotrymi njedźelemi ßo hłuboko do prałěßa poda, a — žiłu namaka, kotraž hischcźe dospołnje njepodótknjena ležesche. Pschi rězy Chavahan, někotre dny wot jeho stareho claima zdalene, ßebi nowy wottyknu; dźeßacź dnjow runja błudnemu dźěłasche, lědy ßebi khwilki popscha, někotre hodźiny wschědnje pospacź, a docpě woprawdźe, ßebi zamoženje nahromadźicź, kotrež drje jemu za zbytk žiwjenja starosćź wo wschědny khlěb wotewza. Sa tele dźeßacź dnjow je bjes kóždeje zuzeje pomocy pschez dwaj tyßaz unzow złota nahromadźił. To je runje sto a schtyrzeczi puntow. Jeho towaŕschojo, z jeho dołhim wuwostaczom kedźbni sczinjeni, jemu ßlědowachu, a ßu dwanaczo hromadźe 25 000 unzow nahromadźili. Někto chze venezuelaske knježeŕstwo ze zbožownymi złotokoparjemi jednacź a ßebi na złocźe bohatu krajinu za stat zwěsczicź. Pschetož dyrbja tam pjecza hischcźe njeliczomne milijony ležecź. Kelko woporow na człowjekach budźe ßebi to hischcźe žadacź? jn.

Wozjewjenje
nacionalsocialistiskeje strony

Wobydleŕstwo Budyskeho wokrjeßa ßo z tutym namołwja, zo hižom někto, dalokož je móžno, z hodownym nakupowanjom zapocźnje. S tym ßo docpěje, zo je wobkhodam a fabrikam móžno, hižom w bližschim czaßu pomozne mozy pschistajicź, a dźěłowe twiki wołožicź. Na druhej stronje ßo zadźěwa, zo ßo krótko pschedž hodami njepoczink dźěłanja pschez czaß zaßo wospjetuje. Woczakujemy, zo změje kóždy staw luda tu zrozumjenje.

Nazionalsozialistiska strona.
Budyske wokrjeßne wjednistwo.

Hospodaŕsko-politiske wotdźělenje,
bitwa wo dźěło.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Bodŕsinje.

Nowotwar němskeje statneje banki wobliczo Barlina pschemeni.

Němski kanzler je někto plany k natwarjenju hobrskeho twarjenischcźa dowolił, kiž ma ßo za němskostatnu banku woßrjedź Barlina natwaricź. Po natwarjenju tutoho hobrskeho twarjenja ßo zyły zjad haßow zhubi a němske hłowne město změje bankowski hród, kiž budźe po zyłym ßwěcźe ßwojeho runjecza pytacź. Wobras pokazuje nam znutskowny dźěl Barlina z wotmyßlenym twarjenjom za němsku statnu banku (schip na twarjenje pokazuje).

Za

zymsku potrjebu

namakaće derje zrjadowany skład nowočasnych

mužnecych paletotow a wobleków

Žonjace a holćace

mantle

Wšědnje nowosće dóndu!

Hólćace a holćace mantle wosebje tunjo!

N edźelu 8. oktobra wotewrjene

Franz Mrsiny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4

Škórnje

do ratafstwa

we wulkim wubjerku

howjeza koža . . 10.—

tesame, z wosebje sylnej pódošu 10.75

tesame, prědni dźěl walkowany, z dwójnej pódošu a żelezom . . . 12.90

Tafle

Schuhwarenhaus Cottbus Spremberger Straße 3

N edźelu wotewrjene!

Zwerśne wumělske faldkate madrasowe

gardiny

story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Listowe wobalki

z ćišćom a bjez njeho podawa

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. r.

w Serbskim Domje

Gardiny

story, rolowy tunjo diwan. a spanske přikrywy

w Budyšinje na

Zwonkowne Lawskej hasy 10

Małe nawěški w Serbsk. Nowinach maja wuspěch

Woblekowe, mantlowe a kostumowe

tkaniny

we wupruhowanych kajkosćach kupujeće tunjo pola firmy

H. Harm suknowa wikowańa na Serbskej hasy 1

Njedźelu 8. oktobra wotewrjene!

Programy

za swjedźenje, zjěrdy atd. zhotuje tunjo

Smolerjec knihićišćerńja

ž. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Wot firmy

Preißer

dyrbi

kofej

hyć!

Preißer-kofej

je wubjerny — spory tuni!

punt po 2.—, 2.40, 2.60, 2.80, 3.— hr atd

Kofej bjez koleńa wšědnje čerstwje paleny.

punt jenož 3.— hr.

Kofejowa paleńja

Karl Preißer jun.

rjany rózk na Žitnych wikach.

Lampy za jězdne koła

gummij za jězdne koła

też tajke z małymi rjanostnymi bliachami, jara tunjo, wulki wubjerk pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje na Kamjentn hasy 16

Hana

(H. Sienkiewič. Přel. B. Cyž)

Novelka. 161 str. 10 pj.

Tunje Tunje

su naše

nozumske nowosće

Překwapjace rjane

žonjace stupnje

4.75, 5.90, 6.90, 7.90, brune

mužace sport. stupnje

do wšeho wjedra 8.90, 9.75 brune a čorne

sportske črije

z dwój. podošu 9.75, 10.90

maršćerowanske črije

16.50, 18.50, 19.50

Pola nas namakaće najwjetši wubjerk

Heinrich Mohr

na Žitnych wikach

němski wobkhod.

Za serbske drasty

wobsadki, canki, borty, knelle, židźane rubiška, knefłace banty, židźane sórcuški,

za zymny čas

zeki nohawcy, šlypsy, suknje, rukawcy, mužacu potrjebu, štrykowańsku wolnu poruna we wulkim wubjerku a zwonka dobrych k jatkowań

Arno Kube w Budyšinje na Kěžorskej dr. 12

Njedźelu 8. oktobra wotewrjene. Serbske posłužowanje.

Štrykow. wolna

we wulk. nowočasnych nohajowych barbach, 100 g pasmo: 72 pj., 10 pj., 40 pj. **40 pj.**

rukajcowa wolna

wosebje dobra 100 g pasmo 1.0 hr. **86 pj.**

sportska wolna

jenobarbna a melěrowana, w wele barbow 100 g-pasmo 100, 65 pj a **55 pj.**

parlojta a židźana wolna

50 g pasmo 55 pj., 60 pj a **45 pj.**

cefirowa wolna, pótna wolna, štrykowańske a sačkowańske jehły

Wjele barbow Wulki wubjerk

Alfred Vogel

na rózku Krónpryncowcho mosta

Meble

a polstrowane twory

poruča po najnižšich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Přikrywy

na blido na sofa na diwan

přikrywy na ścěnu,

k meblam so hodźace,

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Stark sein schlank erscheinen durch KF MÄNTEL

Fertig — wie nach Maß

Paul Otte

w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

K hermankej w Kamjencu

njedźelu a póndźelu

Hólćace a holćace zymske mantle

k hermankej wosebje tunjo.

Mužace a žonjace zymske mantle

k hermankej wosebje tunjo.

Mužace, pacholjace a hólćace wobleki

k hermankej wosebje tunjo.

Kosmlěkate a gumijowe mantle

k hermankej wosebje tunjo

Jakt a łupy dó wětra

k hermankej wosebje tunjo.

Kholowy za mužow, pacholow a dźěći

k hermankej wosebje tunjo.

Franz Mrsiny

w Kamjencu pola hamtskeho hejtmanstwa

Drastowe tkaniny

manilowe, kostumowe, suknjace a bluzowe tkaniny wot najjednorišich hač k najelegantnišim a najnowočasnišim tkaninam.

Kaščiki, wulka moda . . . . . wot 78 pj

Tweed, praktiska tkanina za domace šaty . . wot 78 pj.

Płóčelwy somot w krasnych mustrach . . . wot 95 pj.

Drastowy barchent, wulki wubjerk . . . wot 48 pj.

Półlama za čopłu zymsku drastu . . . . wot 98 pj.

Prošu wobhladajće sebi naše wukładne wokno!

Reimann při póstowym namješće na Hošic hasy 29

Wosebity dom za drastowe tkaniny.

Telefon čo. 3576 Vobachske přirěžki

Mysliće sobu

když wobuća potrjebuješe na

Martin Jähne

na Šulefskej hasy 9

Wosebity wobkhod za tych, kiž na nozy ćerpja.

Wulki skład! Přihódne płaćizny!

Črije Sportske stupnje Stupnje na hasu Domjace stupnje

Wopytajće bjez kóždeho wjazanja

Lodźiska dr. 17

meblowu wustajeńcu

Telefon 3549

Ihafnje kuchinje Njedźelu wotewrjene jěditelnje jenoti. meble

Kurt Hänchen, blidarski mištr

Składnosine dźělby

Nowe a trjeb. jězdne koła wot 18.- hr., šijace mašiny „Singer“ w. 18.- hr., drastowe khamoty w. 18.- hr., posleša, nowe kuchinje wot 70.- hr., kaž też stołcy, blida, reformske łoža, šeslongi tunjo n. před.

Seifertec skladnost. kupje na Kamjentnej hasy 29

Styri powědančka za serbski lud

(J. Lib). 62 stron. 30 pj.

Dostać w Serbskej knihafni w Budyšinje

Radźimy Wam

we wšitkich zamoženjowych prašenjach a podawamy Wam darmo našu nowu brošuru

„Zeitgemässe Geldanlagen“

na płasmne abo ertne skazanje pola wšitkich našich filijalkow a depositowych pokładnjow

Drježdźanska Banka

---

k hermankej

poručamy wosebje płaćizny hódno

placki

(wosebje měšeńe)

1/2 punta jen. 25 pj.

1/2 punta mjedowych plackow 27 pj.

1/2 punta měšenje pře kašel 27 pj.

1/2 punta Hamburgske měšenje 27 pj.

1/2 punta mjatličkoweho zlemka 27 pj.

1/2 punta kokosowych tružkow 27 pj.

1/2 punta swójbneho pječwa 35 pj.

1/2 punta plodowych waflow 35 pj.

1/2 punta mlokowych waflow 35 pj.

1/4 punta kłobučkowych pralinow 15 pj.

1/4 eukalyptusowych plackow 15 pj.

1/4 punta šokoladowych plackow 20 pj.

1/4 punta polnomlóč. karamellow 20 pj.

1/4 pt. waflowcho měšenja, pjehl. 25 pj.

1/4 sakskeho měšenja (něšto za słódnikow) **33 pj.**

Dessertowe šokolady, pralíny njezawalene a zawalene Tell šokolady — kakao we wšitkich płaćiznach

Hartwig & Vogel-šokolady polnomlóčna, półslódka a polnomlóčna-wo-rjechowa tafla à 100 gr. **20 pj.**

Polnomlóčna šokolada z rózičkami 100 gr. tafla **25 pj.**

Poražak 3 tafle polnomlóčneje šokolady à 100 gr. jenož **50 pj.**

Wobhladajće, prosymoj, naju wukładne wokna

Thams & Garfs

w Kamjencu

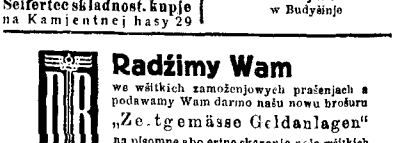

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift

Mit Gerätever sicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf. Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

...a njenadźicy wumrě po krótkej ćežkej khorosći wjeršor w 9 hodź. naš luby nan, syn a bratr

Jurij Wawrik

dospěwši starobu wo 4. Lt.

Jeho čełu přepodamy njedźelu 9/10 hodźin swjećenej zemi na Wotrowskim kěrchowje.

We Wotrowje, Khanecach, Pančicach a Swinařni, 4. oktobra 1933.

W mjenje wšěch zawostajenych

hłubokozrudźena mandźelska a dźěći

Přiłoha k čisłu 230

SERBSKE NOWINY

Pjatk 6. oktobra 1933

Posledni puć knjeza fararja Nowcho

Dźeń 4. t. m. žiwy bratr Wilhelma Nowcho k poslednjemu wotpočinkej na Khodźebuski cerchow pschewodźeli. Cźežki puć je to był za jeho žonu a dźěćmi, za bratra a sotru, za wožadu a wschěch žiwerownych Serbow. Psched woltarjom serbskeje zyrkwje bě sche kaschcź wotkajeny, pokryty z wěnzami. Zyrkej bě sche nabita potna wožadnych je wschěch wjsow wulkeje wožady a z města. S rjanym spěwanjom wobwjeselowaše zyrkwiny chór hudźatocznosćo. Knjez superintendent Cordes mějesche cźinne predowanje nad žiwom „Hišchcźe je wotpocźink šlutny za Boži lud". Wón ryšowaše žiwe cźłowjeka jako pobožneho cźicheho cźłowjeka a zwěrneho dźěłacźerja w Knjesowej winicy. Na to predowaše knjez farar Wenzla se Strobicz w serbskej rěcźi, spominajo na wosobinske styki se jemrětym; běschtaj wschat na schuli hromadźe bydlikoj, na universicźe hromadźe studowałoj, w sastojnstwje kuhodźa a poźlednje léta pschi zamknjenej zyrkwi hromadźe skutkowałoj. Wón spomina na jeho prózowanje w Macźicy Serbskej a za duchowne lěpsche Serbow. Někotre wócźko so sahlzychcźi je zhlasami, hdyž ludźo we žiwojci rěcźi žiłyschachu wuprajene, schtož tózdy we žiwosći sam cźusejsche. Njeličomna žiła luda dźěsche za kaichcźom a rozchowna so z ludowanym cźłowjekom.

Knjez farar Nowy běsche so 15. januara 1870 we Bórkowach w buriłim domje narodźił. Jeho nan běsche schołta, kaž posłdźischo jeho bratr. Połhodźiwschi do wjesnjeje schule, hižeź němšku rěcź nawukny, pschijdźe na gymnasij do Khodźebuza a do Gubina. Mjes młodymi Serbami w Hornjej Luźicy běsche tehdy kruty narodny duch, kiž też delnjolužiske wutroby sahori. Studowazy sałožichu žeńi „Swjasć studowazeje młodźiny we Khodźebuzu" a wulwolichu Nowcho sa swojeho prěnjeho pschedźynu. Nócźki cźasy studowanja poby w Lipsku, so by mohł na Hodźijili seminar sajtupicź. Imiichowy wliw je wobwjerdźił jeho lubosć k žwojej narodnosći a tak so sta, so prěnju farsku słužbu dosta w Budeščazach a potom w Ketlizach, wotkelž je so wrócźił do domizny a je był 17 lět z fararjom w Brjasynje a potom w Khodźebuzu. Tak je žiwój zoły sastojnski cźasy, psches 30 lět, dźěłał w serbskich wožadach a sam ras prajesche, so njeby lohko snjesł, hdyž njeby žmělł wjazy serbsky predowacź.

Zenjeny běsche knjes Nowy nějchto psches 25 lět z dźowku sastužbneho serbskeho fararja Kruschwicy we Wjerbnje, kotrehož nan běsche z fararjom w Hbjelicu. Tak widźimy w tutych farafskich narodach Hornju a Delnju Luźicu žwjasanu. Sa nim wostanu wudowa, jedny syn a tři dźowki wschitke njesastarane.

Wot młodych lět žem běsche njebocźicźki žobustaw Macźicy Serbskeje a po žmjerczi jeho pschichodneho nana pschedźyda Delnjoserbskeje Macźicy. Haczrunicź njeje w sjawnosći wjele wustupił, je wón tola krucze k Sserbstwu so snaš a někotre khutne žłowo prajił.

S bolosću jeho puschćimy, pschesahe sa jeho dom a sa naschi lud, a prajimy jemu dobru nóz do rowa a dźak do wěcznosće. Sch.

Cyrkwinske powěsće

17. njedźela po žwj. Trojizy, 8. winowza 1933.

S Budyšchina.

W Michałskej zyrkwi směje farar Kapleť rano ⅛8 hodźin serbske Boże wotkasanje, farar Tischer dop. ½9 hodź. serbsku a ¾10 hodź. němsku Božu słužbu.

Krajnezyrkwinske sjednoczenstwo w hibanju němskich kschesćanow w Budyschinje pschi Pólnym kr dźiwu 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. swjaty dźěći, wjecźor we 8 h. žnjowy dźakny žwjedźeń (rěcźnik farar Schneider). — Póndźelu wjecźor we 8 hodź. zhromadźizna jobustarow, schtwórtk wjecźor we 8 hodź. biblisa hodźina, tohorunja schtwórtk we 8 hodź. na Židowcy (sotra Emma). Shromadźizna swjasta młodźiny póndźelu wjecźor we 8 hodź. sa młodźenzow a žrjedu wjecźor we 8 hodź. sa młode holzy.

Shromadźizny iwonka Budyschina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kwětkowym dole pola Hornjeje Hórki, wutoru wjecźor we 8 hodź. w Budestezach, wutoru wjecźor we 8 hodź. w Semizach (sotra Emma), žrjedu wjecźor we 8 hodź. w Rachlowje, pjatk wjecźor we 8 h. w Zokowje a Wbohowje pola Budesteza. Kóždy je wutrobnje witany.

S Barta.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża słužba, po njej dźěćikemschenje. Sběrka sa Evangelski Swjasć. — Wutoru pop. ½3 hodź. žónske towarstwo. — Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. biblista hodźina w Stróži (k. sjednocz. wothladar Kschižan).

S Budesteza.

Rano w 7 hodź. ma farar Bójz serbsku spowědź, duchowny Böttger we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa Evangelski Swjasć. Pop. w 2 hodź. dźěćikemschenje sa dźěći 5. hacź 8. schulskeho léta (farar Bójz). — Póndźelu wjecźor we 8 hodź. žnjowanje z polawnami. — Sserjedu wjecźor we 8 hodź. bibliske rozrěcźowanje evangelskeho tow. młodźenzow. — Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow. — Pjatk wjecźor we 8 hodź. biblista hodźina pola Duczkez w Kósłach.

S Budyschinka.

Dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba (k. farar Handrik-Porschifki). Sběrka sa Evangelski Swjasć. ¾11 h dźěćikemschenje sa młódsche dźěći. — Schtwórtk pop. w 3 hodź. wožadne žónske towarstwo pola Pětschkez we Pschiwcźizach.

S Bukez.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemschenje. — Wumrěł: Jan August Kopta, wumjeńkař w Mjeschizach, 81 l. 5 m. 11 dnjow.

S Delnjeho Wujesda.

Farar Rößler-Minakalski smeje dop. w 10 hodź. serbske žnjowe predowanje.

S Hodźija.

Boża słužba so wo pol hodźinz posdźicho sapocznje. Farar Voigt smeje rano ⅛8 hodź. serbsku spowědź, farar Mjesar dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa Evangelski Swjasć.

S Hrodźischcza.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka sa Evangelski Swjasć.

S Huczinu.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka sa Evangelski Swjasć.

S Huski.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź (wožadny farar), dop. ½9 hodź. serbske predowanje (stud. theol. Nychtar z Rakez). W 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa Evangelski Swjasć.

Japanska česći swojich padnjenych rjekow.

Shinto-měšnik japanskemu wójnskemu ministrej Arakijej haložku swjatcho Sakaka-stoma přepoda. Tuta haložka ma so při skladnosći druheho lětneho dnja wudyrjenja japansko-chineskeje wójny na česny wothlad za japanskich wojakow położić, kotříž su na chineskej zemi padnyli.

Hiva Opaski prawótc

Franzowski krajny straźnik powschitkownje sapřewa, so je někotre léta słužbu tež w jenej z kolonijow sastawał. Wschijomny sa wobdźelenego tutón pschebywk stajnje njeje, ale wón jenu dwě lěpschinje pschinjese: Na samótnich wobsedźenjach wotbłužene léta bu dwójcy wobliczeja, a sastojnstwo krajneho straźnika (žandarma) mjes domorodnymi cuzia so druhdy tajkemu maleho žanohnjeserja.

Tak bě so psched wjacy hacź 6 létami straźnikschtr Casaŋon z wotpohladom na južne morje pdał, so by tam swoje léta tak derje kaž wotbłužił a so na žwojim nowym měsnie njeznewał, hacźrunicź wědźesche, so budźe wón mjes 600 domorodnymi jenizki běły. Straźnikschtr, wojak bacź do koicźow, bě so dotkadnje wo wobstejnosćach na južnomorskich kupach wobhemit a rozsudźi so, so tak sadźerźeć, jako by w jenym městje francowskeje provinzy žiwoju słužbu sastawał, a jo bychu pschedstajeni mógli jeho tam w kóždym cźasu kontrolowacź. Tak chcyschе wón najwjetschemu strachej nayschcźe stupicź, kotruž bólemu na wožamocźenym městnje mjes barbiwnymi hrozy.

Wón wia žebi jenoź žarje bróńje, wschelake pschiprawy a słužbne knihi žeku. Jeho bydło bésche běła z kopjenym palmy. S wotrajnosću, kaj je wona pola tropiskich ludow njesnata, so straźnikschtr do dźela da, so by žebi nowu tykowanu chěźu natwarił. Nad tarjemi deska z wažnym napisnom pschicźini: Gendarmerie Nationale. So to žadyn i domorodnych cźitacz njemóješche, jeho dale njemyleschе. W Franzowskej běsche to někto jónu pschedpisnio, a tak chcyschе to też tu dźerźeć.

Dwě lěcze dołho žadyn domorodny do hlownego kwartéra straźnikschtra Caraŋona njesmi. Jenoho dnja pak wón spósna, so žołdk na pschecźo tajke jedże njesnjeze, kotreż žebi žam wariesche. Tuž bo kiżałeho jabłuka łuźnywschi žebi mlodu domorodnu sa kuchařku pschisłaji. Dokelž mějesche pak — kaž hižo wémy — jara kruty nahlad wo žwojich słužbnych winowatosćach a njechcyschе z hubjenym pschikładom byćź, so wón po nałożku južnomórcźanki zyle porjadnje wożeni.

Tuta kroczeł pak so wuskutkowa, kaž njebé to ženje wocźakował. Tu dyrbi so nějchto wo wobstejnosćach na kupje Hiva Opa saplesć. Dokelž žaneho swiska z druhimi kupami njebéschе, bě so létitotki dołho pschiwuisne rosplahowanje stało. Scźehnk teh bé sprózny lud. Splah pschichwile wotemrěwaschе. Dalschi jcźehnk tehole pschiwuisneho rosplahowanja běsche wěrnosć, so bé mjes 660 domorodnymi jenoź sto muži. W tupomnyhnej poddatosći domorodni lónz žiwojeho luda so bliżej widźachu. Njepomyślachu žebi też dozyla na to, so wo sežiwjenje pschichodnych rodow staraci, wo kotrychž njewědźachu, hacź budźa hdy žiwe. Tak dawachu žiwojim palmowym plantažam sahinycź. Caraŋon bé tute wobstejnosće se starosćemi wobkedźował, ale njewědźeschе žaneho srédka, temu wotpomhacź.

Dospołnje njewocźakanje jemu domorodni žami puć pokasachu. Někotre dny po „kwaśu" z jeho słužbnym duchom tijo wlodykoju kupy w dospołnym (hižo létdźesatki dołho njewužitym) wójnskim pyschnym wuhotowanjom k njemu pschińdźechu. Woni žinjerej khutne mjeswocźa cźinjachu a z rosžnděnosću pschińdźechu, kaž njebé Caraŋon to na nich jenje wobkedźował: „Ty hy so z jenej z naschich dźowkow wożenił. To njedóžaha. Budźich žebi dwaczeći, tśicźi holzow z Hiva Opa sa žonu wsacź. Ssy jenicźki, kotryž móże nasch lud sahinjenju wukhowacź."

Móżemy žebi myślicź, so syrawny Caraŋon sadźiwane mjeswocźo cźinjesche. Wlodykoju to prawje srozumichu. Jedyn z krótka a rasuje rjekny: „Dobjelnisch naschе pschecźe, chco mjes nami budźe wójna. Roskuschujemy tebje. Je dźe potom tola wscho jene. Rosłuchuj so!"

W straźnichtrowej hlowje dźiwje dźełasche. W jeho słužbnych pschedpisach drje nicźo wo tym njestejesche, jo ma so žandram wo rosplahowanje jenu dowólcźeneho splaha starasć, ale skónczne tola k jeho winowatosćam słuschesche, k spomnjenju ludźiła wschitko cźinicź. A potom je mu hischcze myślicźka pschińdźe. Wón ju hnydom wuwrazi: „Derje, wożenju so z 20, 30 z Waschich dźowkow, ale jenoź z jenym wuměnjenjom: Sa kóždeho z mojich potomnikow dyrbi holzyny nan 50 palmow žadźicź, so by sa ležiwjenje dźěći postarane było. Scźe žwólnisch, temu pschihłosowacź?"

Wlodykoju nicźo pschecźiwno temu njemějachu. Starosći wo wobuź jich luda nad pschinarodźenej lénjoscźu dołu. Srdźenje płacźiwosć dosta.

Jako sa schésć lét franzowska knjeżerstwa łódź pschi kupje pschistajі, so by straźnikschtra Caraŋona sasło do Francowskeje wróćo wsata, roskasowaš łódze njewědźeschе, hacź na žiwojimaj wuschonjaj wěricź. Pschetoż žandarm wosjewi: „Cźzu pola moje žiwóju wstacź. Mam 31 žonow, 49 hólcźkow a 13 holcźkow. Poslednje tři léta je so na kupje 3075 palmow žadźiło, 50 za kóžde dźěsko. Jenoź jedyn i mojich pschichodnych nanow je moje wosebał a wumrěł, hdyž bé halle 25 palmow žadźił.

Rosmohła bu nahle pschetorhnjena. Wulka cźerjoda wobrónjenych domorodnych bé so ke knjeżerskej łódźi pschikradła. Woni wokaza spodźiwne pohibu cźinjachu. Caraŋon i hlowu wjo rosjasni: „Woni ja žiwojim bě'm wlodykom wolaja. Boja so, so mohł mje nchtó wotwjesć."

Tu žebi roskaźowal łódźe hlowu drapasche: „Potom mjedła wostanjeze. Pówém, so žam žym nahlada, so Hiva Opo žiwojeho prawótza wobkholwa." jn.

S Khwaczicz.

Rano ⅛8 hodź. žerbšta spowědź, dop. ⅛9 hodź. žerbšce a w 10 hodź. němšce kemšchenje, wobeje se šberku sa Evangelšti Swjatk. ⅛12 hodź. dźěčźikemšchenje. — Wumrěł: 29. sept.: Bjedrich Ernšt Nowak, wikowař we Wulkej Dubrawje, 55 l. 7 m. 24 dnjow.

S Klukšcha.

Rano we 8 hodź. žerbškaj powědź j Bożim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. žerbšce kemšchenje, ⅛11 hodź. dźěčźikemšchenje. Sběrka sa Evangelšti Swjatk.

S Kotez.

Dopołdnja ⅛9 hodź. němšce předowanje. Pop. w 2 hodź. kšchzenja. Krajna sběrka sa Evangelšti Swjatk (wošadny farař).

S Lupoje.

Farař Röšler-Minakatšli smeje pop. w 2 hodź. žerbšku Bożu šłužbu. ⅛4 hodź. dźěčźikemšchenje. Sběrka sa Evangelšti Swjatk.

S Malešchez.

Rano ⅛8 hodź. němška spowědź, dop. ⅛9 hodź. němšce a w 10 hodź. žerbšce kemšchenje. Sběrka sa Evangelšti Swjatk.

Rano w 7 hodź. žerbška spowědź, we 8 hodź. žerbšce a dop. ⅛10 hodź. němšce kemšchenje. Sběrka. W 11 h. kemšchenje sa dźěći. Pop. w 3 hodź. Boża šłužba we Lěšcej, ⅛5 hodź. Boża šłužba w Cźišzowje.

S Minakafa.

Rano w 7 hodź. žerbška spowědź j Bożim wotkasanjom a we 8 hodź. žerbška Boża šłužba. Sběrka sa Evangelšti Swjatk. Pop. ⅛5 hodź. žerbška Boża šłužba se spowědźu a Bożim wotkasanjom pola Barttez w Lipicźu.

S Njechwaczidka.

Rano we 8 hodź. žerbška spowědź, dop. w 9 hodź. žerbšce a ⅛11 h. němšce kemšchenje. Sběrka sa Evangelšti Swjatk. — Pothowana: Ema Hulda Mürnarka rodź. Rychtarjez j Luha, 58 lět.

S Nožaczicz.

Dop. w 9 hodź. němška Boża šłužba, po njej němška spowědź (farař Kanig). Sběrka sa Evangelšti Swjatk. Pop. ⅛3 hodź. towařtwo młodych holjow. — Pónđelu 9. oktobra pop. w 3 hodź. cźicha němška spowědź (farař Kanig).

S Porschicz.

Rano w 7 hodź. žerbška spowědź, we 8 hodź. žerbška Boża šłužba. Sběrka sa Evangelšti Swjatk. Dźěćźikemšchenje w Porschizach dop. ⅛10 hodź. sa mjeńše dźěći. Pop. w 4 hodź. němšta spowědź (farař Rjencź-Bartiki). — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Boschezach pšches k. wotkladarja Kichižana. — Schtwórtk pop. w 3 hodź. wošadne žónške towařtwo pola Pětšchkez w Pšchiwcźizach. — Wumrěł: Ernšt Marcźin Michałk, dejeř w Boschezach 23 l. 8 m. 6 dnjow.

S Rakez.

Rano we 8 hodź. žerbšce žwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. žerbška a ⅛11 hodź. němška Boża šłužba. — Pónđelu rano we 8 hodź. rańcha nutrnosćź.

S Wósporka.

Dop. w 10 hodź. předowanje, ⅛12 hodź. dźěćźikemšchenje. Krajna sběrka sa Evangelšti Swjatk (wošadny farař).

Towařstwowski powěstnik.

Ratařski Dorost (J. L. B.) woswjeći swoju domkhwanku njeđźelu 8. oktobra w Herbskej grychéc wKhróšćeach. Započatk w 7 hodź. W 6 hodź. posedźenje wubjerka. Hładaj nawěstk.

Zwjazk zwučowanskich jednotow (DJK). Kurzus wotmějo so wot 6. hač 10. oktobra w Smochéicach. Wobdźělnicy maja 6. 10. najpozdźišo hač do 5 h. popołdnju w seminaru być. 4,50 hr. maja so sobupřinjesć. Wjednik.

Sport

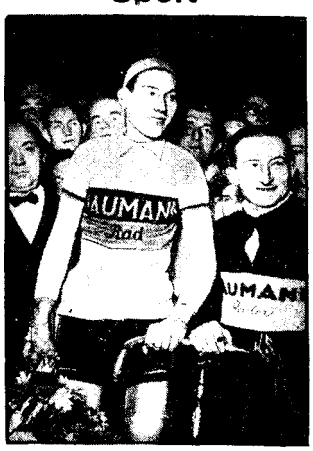

4 swětowe rekordy a 7 němskich rekordow zbił. Drježđźanski wujezđźowař na kolesu Richard Nedo na Drježđźanskej wujezđźowarni 10 hodźin za sobu jezđźešo a k tomu žaneho předjezđźerja njetrjebaše. Na tutej jězbje wón 4 swětowe rekordy a 7 němskich rekordow zbi. Za tute 10 hodźin wón 335,64 kilometrow přejeđźe.

Němski sportski dorost za olympiadu w Lěce 1936 zwučuje. Kandidatojo za olympiadu su w němskim stadionje w Barlinje swoje dźělo započeli. Tuto dźělo njeje lohke, přetož dźe wo to, zo za krótke tydźenje pak steje formy nabudu, kotraž k wobdźělenju na o... piskich brach woprawnja, abo pak — wustupi...

Hospodarski rozhlad

Pjatk 6. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,717	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendźelski punt	12,92	100 českost. krónow	12,425
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza. Akzije so swjetšcha na swojej dotalnej wyšokosći njeđźerźachu. Akzijowe wikowanje bě sche wurjadnje měrne. Hinak běchu na wikach rentowych liśejnow. Tam so dowěrjenje bóle a bóle pokotuje. Kurzy so tehđila derje porjedźichu.

Barlinske naftowiki ša jezjiwjeńši staw. Pschenźa a rožki so wčera šaso telko potřebowachu, jo mužachu kupcy swoju potrjebu bjez wobezjeńosćow hobi nakupjeć. Młyny wschak pschcza hišcheje cźežko kupuja, dokelž so muka pomalu pschedawa. Sa jeczmjenjom so khětro napraschowachu. Wowuž měrjeche dobre wiki, tu a tam běchu swobodnivi, wyschu płaćźiznu šaplaćźeć.

Wežera płaćeschе w Barlinje zentnar

pschenźy: 8,85—9,10 (9,05—9,15) hr., rožki: 7,10—7,35 (7,15—7,25) hr., jeczmjenja, nałetnjeho: 8,80—9,10 (8,80—9,30) hr., nafsmitkeho: 7,80—8,20 (7,70 hač 7,90) hr(, wowuha: 6,90—7,30 hr.

Wiki w Ludiju.

Tu płaćeschе pschenźa 9 (8,50—8,75) hr., rožka 7,35 (6,90—7,10) hr., jeczmjeń, nałetni 8,25—8,75 hr., nafsmiki 7—7,25 (6,90—7,10) hr., wowuž 6,30—6,50 hr., běrny 2,20—2,35 hr., žyno 2—2,30 hr., žłoma, ſ maschinu młóżena 80—90 pj., muka, pschenźna 15,75 (15,50) hr., ržana 12,25 (12) hr., wotrubY, pschenźne 5,50 (5,40) hr., ržane 5,30 (5,20) hr. Butra, ½ punta 72—80 (70—75) pj., jeja 10—11 (11) pj., twaroh 20 pj., běrny 3 pj., kał, běły 5 pj., cźerwjeny 7—8 pj., žydrojty 15—30 (5—40) pj., kišały 15 pj., karoty 10 pj., jeđźna łoboda 8—10 (12—15) pj., kolrabi 5 pj., porej 10 (15) pj., kórki 15—20 (18—25) pj., žyła 8 (10) pj., buny 20—25 (20) pj., tomaty 7—8 (10) pj., žołtej 3—5 (5) pj., radiški 5 (10) pj., rjerwjen (8 pj.), jabłuka 5—15 (5—25) pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenźa płaćeschе 9 (8,70—8,80) hr., rožka 7,35 (7,20) hr., jeczmjeń, nałetni 8,50—9,20 hr., nafsmitki 7,10—7,30 hr., wowuž 6,25—6,50 hr., muka, pschenźna 18 hr., ržana 11—11,75 hr., wotrubY, pschenźne 5,50 hač 5,75 hr., ržane 5,75—6 (5,50—6) hr., žyno 2,25 hač 2,50 hr., žłoma, ſkótna 1,30 hr., ł kaſlanju 1 hr., běrny 2,50 hr. Butra 1,40—1,50 (1,50) hr., jeja 11 (10) pj., huſy, punt 80 (75—80) pj., kał, běły 6 pj., cźerwjeny 6—9 pj., žydrojty 10—35 (15—40) pj., łoboda 10 (10—15) pj., žyła 10 pj., kšn 50 pj., 15 pj., morchej 8 (8—10) pj. Proßata 9—15 hr., haki 20 (25) hr.

Wiki w Khoczebuzu.

Mjaso płaćeschе, homjate 60—80 pj., cźelaze 60 pj., skopjaze 0,90—1 hr., žwinjaze 0,75—1 hr., jej pj., butra 1,35 (1,40) hr., twaroh 20—25 (25) pj., wolij 1,40 hr., liny 0,80—1,10 (0,80—1) hr., ſd 95 pj., karpy 90 pj., holbje, młode 40—80 pj., žinc 1,80—2,50 hr., thaponY, žive 2—3,50 hr., 12—13 pj., kolrabi 15—20 pj., morchej 7½ pj., łoboda 15 pj., kał, žydrojty 25—60 (30—60) pj., wjeny 10 pj., běły 7½ pj., witsingowy 10 pj., buny, 40 (20—40) pj., žołotej 7½ pj., měrnik 20—25 kšn 25—30 pj., radiški 7 (5) pj., žyła 10 pj., kał 10 pj., běrny, zentnar 2,25 (2,50) hr., běrny, p pj., jabłuka 8—25 pj., worjechi 45—50 pj.

Płaćiny w pinkach pu płaćźiny tydźenšchich ... tydźeń pak žane naspomnjenje njejšu, so njepschemě

Płaćiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hemje 10... Płaćiny po złotej hriwnje.

	5. 10.	4. 10.		5. 10.	
Pšeńca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jeczmjeń	156-164	153-161	žołte lupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,2-16,3	16
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,50-9,75	9,
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,
raps	—	—	ržana sloma	0,45-0,60	0,
hróch, Viktor.	37,0-41,0	37,0-41,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,50	0,
pjeluški	—	—	rečna „	0,45-0,60	0,

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 177 180 182
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Płaćizny rěznego skotu na zjezdźanskich skótnych wikach.

5. oktobra

— wot. 10 ov... 7 cruw. — jałc., 589 telat, 67 wowc., 469 swini.

Płaćizny za

telata: 1. 37—44 2. 32—37, 3. 27—30, 4 24—25.
swinje: 1. 55—56, 2. 53—54, 3. 50—52, 4. 47

Sobotu 7. oktobra [illegible]:

Königswusterhausen: Nimo hnatcho wschědneho programma: 11,30 hospodarski tydźenški pschehlad. 15 ša dźěći. 17 sportiski tydźenški pschehlad. 19 hodźinowa narota. 20 rozwanjski wjeczor.

Lipik. Nimo hnatcho wschědneho programma. 14 hospodarski tydźenški pschehlad. 18,35 agrarno-politiski tydźenški rozhlad. 19 hodźina narota. 20,30 operetta „Kralowna šłužownik“ (j Hamburga).

Hišče: Wažne i dnjownje programma. Wrótšlaw: 20,10 i operow a operetta. Stuttgart: 24,10 „Lěpcha połoja“. Wien: 20 operetta „Prinz Methusalem“.

Swójbne powěsće

Zemrěli: Martha Schlenkerej w Malom Wjelkowje; khowanje budźe njeđźelu popołdnju w 4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Handrij August Pitšchku, kowařšt mišchtr na wotp. w Kupoji; khowanje je dźensa pjatk popołdnju w 4 hodź. w Klukšchu. — Marja Hanuschowa rodź. Henšeg w Khelnji; khowanje budźe njeđźelu popołdnju w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Louis Hebold, přejedawschi kubler w Kunnowicach; khowanje budźe jutře sobotu popołdnju ½3 hodźin wot žarowańskeho domu w Kunnowicach. — Gottfried Mičlich w Kamjenzu, 82 lět; khowanje budźe jutře sobotu popołdnju ¼4 hodź. na pohrjebnišćeju swj. Justa. — Handrij Dučźman w Kamjenzu, 50 lět; khowanje budźe jutře sobotu popołdnju w 2 hodź. na kath. pohrjebnišćeju.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Ausbruch der Milzbrandseuche ist [illegible] Im festgestellt worden unter den Viehbeständen folgender Orte:

1. Karl Müller in Canitz-Christina Nr. 19,
2. August Schäfer in Canitz-Christina Nr. 19,
3. August Schlage in Pommritz Nr. 22,
4. Otto Pöschel in Steindörfel Nr. 13,
5. Johann Kmiatz in Steindörfel Nr. 27,
6. Ernst Hulack in Sornitz Nr. 25,
7. Johann Heinke in Sornitz Nr. 3,
8. August Lehmann in Sornitz Nr. 10,
9. Mela Hulack in Sornitz Nr. 6,
10. Johann Noack in Sornitz Nr. 13,
11. Jakob Lehmann in Prehmen Nr. 26b,
12. Max Miersch in Prehmen Nr. 26b,
13. Ernst Schulze in Kleinförstchen, Ortsteil Sornitz Nr. 2.

Auf die Bekanntmachung der Amtshauptmannschaft vom 25. 3. ds. Js. wird besonders hingewiesen.

Bautzen, 3. 10. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawaniu 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbi so hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje přepowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki. Wiž Serbske Nowiny kóry a kóry wozjewja.

Čisło (Nr.) 231 — Budyšin — Sobotu 7. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Politiski tydźeń

Tutón tydźeń běchu wocži zmjerka sałżo wotžerbje na Němsku sfojene. Wulki Lipšćanski prozeß pischerjiwo von der Lubbe a jeho sobuwobskorjenym je we wšěch krajach njezwony sajim sbudźił. Na jenej stronje žo němšcy emigrantojo, Židža, kiž žu z Němskeje wupuščowali, na swoje chnje sa to postarachu. Na druhej stronje pak newinny prozeju rosprawjejo ludy powuczeja. Tu w Lipšku žo wiše, so je žo schežiwanja emigrantow dospołnje swjesła wuhnyła. Prozeß žo přichod zyłej žiwotowej sjawnosću ńewa, so móže jón kóždy sajintz w kóždym kraju dosnje sčežować. Zyle wešeze tuto wotewrjene jednanje wyschicheho němskeho žuda žiwój saczišćej na wołonu t sjawstaji, so dyrbja štónčnje wichitzy tamne njeżne schežiwanje depóznać a pschewidżeć.

W prozeßu samym žu nětko tak daleko pokročili, so ja na nowy tydźeń w Barlinje, na městnje sapaleńa, dale jednacz. Swědcy žu wschitzy pschešłyschani a žu prěnje jednanja wotbyte.

Wš němškim sakonjedawarstwje žmy sałżo ważnej kroi doprědka pschišchli. Pschi sporčatku tydźenja, hnydom wulkim žiwotnym dźakunym dnju, je němske kněžerstwo ny ważny sakoń wo herbowarskich dworach wotšewi. Po tutym sakonju žo kóždej sprawnej a pilnej burišej zbóje rukuje, ta wona a jeje potomnizy na pódże„ kiž wótzowu namrěchu, dale žudla a žo z ezešću žiwja. uhi ważny sakoń je sakoń wo redaktorach. S tutym sakom žo redakteram po zyłej Němskej wjesčha žiwobeda jesnje. Wšo dyrbi zyle jich dźelo pod jenym wulkim kuijowom stejeć, kiž mózemy stat a jeho wobtaczje njeważacz. S tutym sakonjom pak žo redaktoram też wjazy rostatnosće ale też samoćnitosće nakładnje.

*

Awstrijska je tutón tydźeń nadpad na žiwjeho kanzlera Ujuša nasbonila. Jeho ranjenja pak njesu cjeżke, so je swoje knježerstwowe dźela bjes pschetorhnenja wuczeć. Pschi tutej składnosći žu knježerstwa wschitkich ćew na Dollfußa telegramy pósłate, w kotrychž jemu sdawkej, kiž sa njeho tak žiwotnnje wotenđże, žiwotnpschecz błowa wosjerjerja. Siwonka Europy jenož hischcze njery na kupje Kubje sajimuja. Tam je k njezmjernemu pischeležu mjes wobydlerstwom dóšchło. Hižom skoro e sto měšachu tam njemer. śwjzki a wjele žmjertnych porow. Njeje hischcze dowidżeł, kak dołho tute njeine cżasy hischcze traja.

* *

W Schpanišej je knježerstwo wotmipilo a profesżor uchez Roman je wot statneho presidenta pernicznosej tajenja nowcho knježerstwa dostał. Kaž žo sda, žo tej un njeporadźi, nowe knježerstwo wotworieć.

Zymska pomoc so wot 15. oktobra wudawa

Kaž žo powě, žu pschihotowanja žmyšleje pomozy pschi urjadnje wobschěrnym dźele wschitkich wobdźelenych měšcjow tak daleko rezmjsle, so žo wozakuje, so budże žo mózy wot 15. oktobra potrěbnym wudźelecz. Wšo budże) tej dale sa žymsku pomoz hromadźecz. Wo wulkim ormizatorišim dźele, kiž je k poradżenju takleje akcije trěbe, žebi cżowjek wobras cżinicz njemóże. Jedna žo tow to, žnajmjenšicha 6 milijonow cżowjekow w Němej nhdże 6 měšazow dołho je žmiški pomozy sajaraczł.

Wožebita ważnosej žo na to kładże, so dary němskeho ida njetuchu do wotpracznych rukow pschišch'e. Rašhonje a pschi darach pschi Hitlerowych narodnitach žu tu z wulkim wuzitkom. Pschišlušchne nazionalsozialistiske měšt a žu tchodża w sbromadnym dźele z spomožešćimi hantami potrěbnych sprjećsće. Też němska pósta móże w tajich padach pschihódne potiwy podacz, dokelž wě, komu sozialne renty wupłaczuje. Wuzłedżeni potrjebni žo do karteleki sapischu. Jim žo na pschihódne waschnje wosjewi, w žmika pomez jim w žiwojich wudźelerjach tu abo tam u podpjeru poda. Wšo žo w zanym padże pjenjesy njeudadża, ale jenož pschipokasanki sa kotrej móża potrěbni ve wudźelerjach twory dostaczy. Nahromadżene pjenjesy wužija žo jenož na kupjenje trěbnych tworow.

S tym žo sdobom hospodarstwo wopłódnja. Dostaće dary dostawać kwitnje a wone žo na jeho kartoteku na kartu sapischu, so „dwójni sałżujerjo" w žmiskej pomozy na jane waschnje nastacz njemóża.

Proces wo zapalerstwje w němskej sejmowni

Dimitrowa ze zale wotwjedli

Wčerawschje poředżenje w prozeßu wo sapaleństwje w němskej sejmowni, žo trochu sapoždżene sapocza. Wyschichi němskostatny rěcznik wosjewi pismo wukrajneho sakitarskeho komiteja wo wudawanym Dimitrow. kridowanju. W tutym pismje žo žudej a też sakitarstwu njeschtschane poroki cżinja. Wyschichi němskostatny rěcznik pak wo wusaznjenju należnosće žaneje pschiczinu njewidźi, žo hischcze ras z tutej należnosću saběracz. Też Dimitrow sam njeje wobkrućejcz nwht, so by žo na někajke waschnje z nim hubjenje wobkhadża'o.

Potom žud z sednanjom sapocza. Pschedžyda žo najprjedy wobskorjeneho Torglera wschelake woprascha. Torgler rjekny, so je w nozy po wohnju w němskej sejmowni z hoseenza w Dirksenowej drohy z autowej drozki shromadnje z Kühnu do Pankowa jěł a tam spał. Nasajtra žu kriminalni sasoniscy Kühnu saseli, jeho pak napokoj wostajili. Jako je Torgler rano w měsce cżitał, so je němšku sejmowniu pschi wohnju z khwaikom wopuschcził, je žo hnydom na polizajsti prezidi podał, hdyž žu jeho pschešłyschcheli. Krajnoduniski direktor dr. Parisius pak wulku ważnosć na dobrowólne pschipowědźenje na polizaji njekładżesche. Wschak wón w nozy njeje w žiwojim bydlenju pschebywał, hdyž žu jeho kriminalni sastojniscy pytali.

Potom sapocza žo pschešłyschowanje Dimitrowa. Pschedžyda pokaja na hektografowany spiš, kiž žu pola Dimitrowa nadeschli, w kotrymž sa proletarisku frontu namolwja. Jako pschedžyda hischcze druhe pismo pschedpoloži, Dimitrow wotmolwi, so tuto pismo jenje njeje widżał, ani wobkhadżał. To pak po jeho prjedawschim wuprajenju trjechcicz njemóżesche. Jako Dimitrow pschedhyđże do žlowa padże, dyrbjesche tutón energisny sakroczicz a žebi kschiwdźenje sastojnikow sakasacz. Pschedhyđża potom wobskorjenemu hischcze wschelake pismja pschedpoloži, kotrež pak Dimitrow wschitke saprěwa. Potom rospomnina žo puczowanska kniha po Barlinje, kotruž žu pola Dimitrowa namakali. Na tutym planje siej hród a žejmownja i kschižikom wosnamjenej. Prezident Bünger da žo wobskorjeneho wau der Lubbe po hollandsku woprascheez, hacz je wón tutaj kschižikaj do plana sjednił a hacz wón tutu kniha dozsła snaje. Van der Lubbe na wobe prascheni z „ně" wotmolwi. Na to žo wyschichi statny rěcznik Dimitrowa woprascha, hacz kniha jemu sluschna. Na to Dimitrow se žwojej snatej khrobloscju wotmolwi, so je tajsu knihu wobhezdżał, hacz pak je to samsna kniha, wón njeca njewě. Tu knihu je jemu polizja pschedpołożiła a sa polizijn wón njerukuje. Na to pschedhyđża wobskorjenemu energisny rěczecz zakaże a jednanje na khwilku pschetorhnje.

Po pschestawzy žo wobskorjenemu Dimitrowej někotre papjerki pschedpoloża, kiž žu w jeho aktowej toschi a kofru namakali. Dimitrow wotmolwi, so žo tute papjerki wschitke na jeho skutkowanje w Bolharskej poczahuja. Jako jeho na wopschijiesce někotrych papjerkow pokaża, Dimitrow fażo wschelake wurěcze spyta, hacz runjez pschedhyđża jemu pschikaże, so by mjelczał. Po krótkim wuprajenju se senatom pschedhyđża wosjewi, so je pożledni krócz tajke sadżerżenje wobskorjeneho dowolił. Potom pschedhyđża Dimitrowej hischcze listaj a notizu knižku pschedpoloži. Dimitrow pak pschejcho sażo z rošhorjenjom wotmolwja. Jako ža dopokaże, so je telefonowe cżisło wopaki sestajane a so, hdyž žo wot sady cżita, prawe cżisło wosnamjenja, Dimitrow tu rjekny, so je žo pschi wuiażnjenju cżisłow wulka njekhmanosć a njerozum polizije pokasał. Senatowy president Bünger spěschnje postany a rjekny, so budże senat někto wuradżecz, hacz ma žo wobskorjeny Dimitrow se sale wupokasacz. Měra je někto polna. Po senatowym wuradżowanju žo wosjewi, so ma žo Dimitrow hnydom wotwjesć. Jako žo to sta, wón žo žiwarjo wotžali.

Na to žo wobskorjeny Popow pschešłyschowasche. Pola njeho žu wschelake khritowanki namakali. Też žo swěcsi, so je Popow pschi žwojim sajeczu wjazy hacz 800 dollarow pschi sebi měł. Popow wotmolwi, so tute pjenjesy z Francowskeje potkadżeja. Posdźischo pak žo dopokaża, so je Popow ras wuprajił, so je z Moskwy 500 dollarow žobu pschinjesł a posdźischo hischcze wot wěstcho Pětra pjenjesy pschidostał. Popow k tomu dođa, so pschi prěnim pschešłyschowanju njeje wěrnosć rěczał, dokelž njeje prajcz chcył, so je z Rukeje do Němskeje pschischoł. Wón je žo bojał, so jeho bolharskim wyschnosćam wudadża. Na to žo jednanje na žobotu wotstoreji.

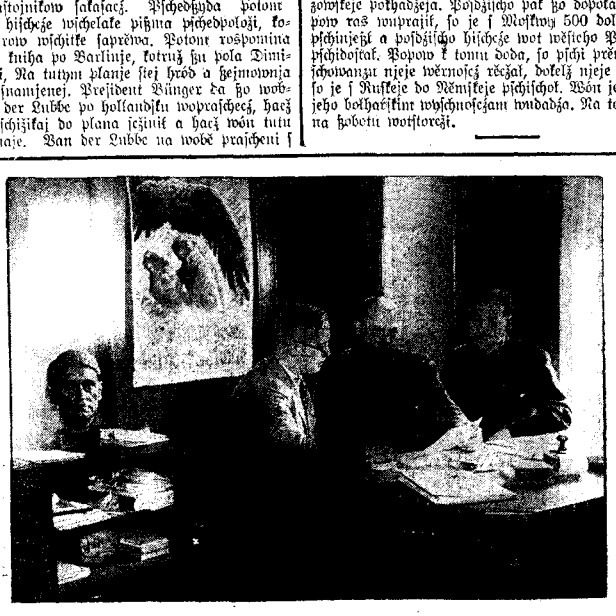

Němskostatne wjednistwo žymskeje pomozy.

Generalny stab žymskeje pomozy je žwoju bitwu se wschej rasnoscju sapoczał. Wěrow organiazije němskeho wjednistwa je w němskej sejmowni sameńczeny. Wulka žyła dobrowólnych pomoznikow wjednika žymskeje pomozy Hilgenfeldta podpjera. Wobras pschedstaja: wjednika Hilgenfeldta (sprjedża) se žwojimaj hłownymaj žobudźeławcerjomaj Janowstim, němskostatnym rezsorom žymskeje pomozy (k jeho lewizy) a Lemmu, němskostatneho wjednika organizazije (na prawej stronje).

Žymska pomoz też derje wě, so je je wjele ludzi, kiž žo žwojeje khudoby hańbuja. Jim njeje date, žwoju nuzu nětkoždże wotjewicz. Tehodla žymska pomoz wothladarjow a pomoznikow wupoścele, kotiiž potrěbnych wopytuja, so bychu też wožebje tajzy khudźi k žiwojej pomozy pschichli. Žymska pomoz nochze a njemóże schematizny postupowacz.

Wona móže wěstym wokołam pomhacz a druhimi dospolnje ßwoju pomoz sapowědźi. Wona sadźerži ßo po měrje dopokasanja nusy kóždeho jenotliwza.

Němsko-pólske hospodařske rozrěčenja

W pśchichodnym czaßu ßo němsko-pólske hospodaŕske jednanja woczakuja, Wobaj krajej chzetaj ßo wo hospodaŕskich poměrach rosrěczecz a chzetaj dozpěcz, so by ßo wikowaŕstwo saßo powjetschilo. Hospodaŕska krisa a dolholětne wojowaŕske stejischezo běschtej wikowaŕstwo na niski skhodźeńk stłóczilej. Jednanja ßo póndźelu 9. oktobra we Warschawje sapocznu. Němsku sastupuje němski pósłańz s Moltke. W ßamym czaßu je wotmyßlene, so by ßo w Barlinje mjes němskimi a pólskimi sastupjerjemi jednało. Woni chzedźa ßo pjecza wo wuwosu rožki doręczecz.

Konferenca wo wotbrónjenju so zaso započnje

Němska delegazija sa konferenzu wo wotbrónjenju je dźensa ßobotu s Barlina do Genfa wotjěła. Pósłańz Nadolny delegaziju nawjeduje. Pśchichodnu póndźelu běrow konfernezy saßo dźěłacz sapocznje. Němska delegazija změje w Genfje jara czeżke stejischezo. Wschitko na to pokasuje, so ßo Franzowsojo a w nowischim czaßu tež Jendźelczenjo prózuja, so bychu Macdonaldowy plan spyschezili. Tutón plan wěso němske woczakowanja a pśchecza njedopjelni. Wón pak we wěstych dypkach wostup pśchinjeße. Po nim mě to ßo snajmjeńscha we wěstym wobßahu s wotbrónjenjom sapoczecz. Po pośledním jendźelskim a franzowskim srěczenju dyrbi pak ßo najprjedy czaß wo schtyrjoch lět saßunycz, prjedy hacz chzedźa ßylnje wobrónjene staty wotbrónjecz sapoczecz. Na franzowskej stronje pod tutymi wobstejnosczemi wěso njeje žana wola sblíženja k Němskej spósnacz. Tehodla ßo woczakuje, so ßo położenje mjes statami pśchiwótsi.

Spodźiwn je, so jendźelske nowiny „Daily Mail" we tutym czaßu, hdyž maju ßo jednanja wo wotbrónjenju sapoczecz, powjetschenje jendźelskeho wojeŕskeho lětaŕstwa žadaju. Wone wschak wěso hobrske lětaŕske brónjenje ßowjetskeje Ruskeje sa pśchiczinu mjenuja. Mjenowane nowiny žadaju jendźelske lětaŕstwo, kiž by Jendźelsku wot 5. mozy we powětsje na prěnje městno stajiło.

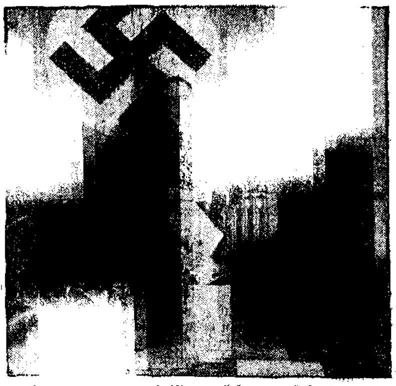

[illegible] minist[illegible] rěczesche wo sakonju wo [illegible]dowanskich dworach.

Mały woblehnjeński staw w Španiskei

President schpaniskeje republiki je na zbylu Schpanisku mały woblehnjenski staw połožił. Tutón rosßud je ßo stał, dokelž ßo w ludu nervosnosć powjetschuje, kotraž s teho wukhadźa, so ßo należnosćz s knježeŕstwowej krisu tak pomału wotwiwa.

Zjězd jendźelskich konservativnych

Saudźeny schtwórtk je ßo lětny sjězd jendźelskeje konservativneje strony w Birminghamje wotewrił. 1800 sastupjerjow běsche pśchitomnych. Na dnjowym porjedźe stejachu pśchedewschěm praschenja wotbrónjenja, politika Indiskeje, kajkuž Macdonaldowe knježeŕstwo wjedźe, dźesdźělosćz a problem hubjenych bydlenjow. Lord Lloyd resoluziju sapoda, so je jendźelske kralestwo we wulkich starosczach, dokelž jeje aŕiktańske naprawy njedoßahaju. Tuta resoluzija ßo s njeßměrnym sahorjenjom jenohłósnje tež pśchija.

Lord Lloyd tež na to pokasa, so Jendźelska njeje wjazy prěnja móz na morju, a tež w powětsje na 4. abo 5. městnje steji. Tež po wójnje je ßo jendźelske nakrajne wóisko ßylnje pomjeńschiło. Lord Lloyd rjekny, so maju jeho pśchiwißowarjo ßyle, so ßo konservativna strona tutym internazionalistiskim a pazifistiskim nahladam sapische. Ni mo teho kongreß hischeze druhu resoluziju pśchija, po kotrejž měli wjedniczy konservativneje strony ßo s zylej mozu wo wutwieże a skruczenje jendźelskeho ßwětoweho kralestwa prózowacz. Sapodawaŕ resoluzije Hannon rjekny pod wulkim pśchikleskom: wot czaßa wójny mějachmy wjele internazionalisma a pśchewjele Genfa. Dźensa ßo bóle na jendźelske ßwětowe kralestwo konzentrewacz. Wón ludźi, kotsiž pśchezo wo Genfje rěcza, njepśchezelow konservativneje strony mjenowasche.

Ze Serbow

W Budyschinje, 7. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +13. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2 4 thermometer w nozy +7. Wjedrowy ras wostanje ßuchi. Wyschina je ßo nad srjedźnej Europu skruczila. Pod jeje wliwom je ßo pola naß njebjo wuczahnuło. Wětry so morja ßu nam pomérnje miły powětr pśchinjesłe, so wjazy tak czuczinje khłódno njeje, kaž pśchěd někotrymi dnjemi. Wyschina ßo [illegible] a nižina nad Ruskej ßo wotßaluje. Sa njej [illegible] nowa ßylna nižina. Tola ßo sda, so wona [illegible] do wjetschego wliwa njedostanje. Tuž ßmě[illegible] so wostajne [illegible] najnmuše wjedro [illegible]. Sutſe[illegible] njedźelu po [illegible] 6,11 hodźin s[illegible] a ßo 5,21 hodź[illegible] 6,58 hodźin a [illegible] dźin.

[illegible] Dźenßnit[illegible] pj., [illegible] Hane, [illegible] elane [illegible] 0 pj., [illegible] pj., [illegible] dej 8 [illegible] barber [illegible] 10 pj., [illegible] 10—20 [illegible] nowe orruh, [illegible] 1,60—1,70 hr., wolij 1,40—1,[illegible]

— **Budyske** [illegible] dny hacz do 7 wjeczor wotew[illegible] njedź[illegible] samknjene. [illegible] ßlužbu a njedź[illegible] lewrje[illegible] jenož jena [illegible] s měßacznym wo[illegible]menjenjom. W oktobru je to Dwórnischczowa haptyka na Bismarckowej drósy.

— **Kermuscha ßwjeczi ßo jutßischu njedźelu** [illegible] sku, Hósnizy a Kulowje.

— **Towaŕstwo sa pěstowanje zyrkwineje** h[illegible] ganist Pětrowskejez yrkwje Horst Schneider [illegible] dźelu 9. oktobra wjeczor we 8 hodź. w Ka[illegible] (w sadnjej stwi) wo „hudźbje a zyrkwi w [illegible] czaßu". Pśchi tym budźe ßo wón wosebje s d[illegible] nowjenja, kiž je w zyrkwinej hudźbje dwaj lěd[illegible] kaj hižo žiwy, a wo nadawkach dźenßnischeho czaßa, [illegible] ßebje pak wo poměrach zyrkwineje hudźby w Budysch[illegible] saběracz. Pśchednoscht je sjawny a sastup je darn[illegible]. Wschitzy pśchezeljo zyrkwineje hudźby ßo wutrob[illegible] pśchepraschuja.

— Swja[illegible] r 10. (12'st.) pěscheho pol[illegible] wotnožka. [illegible] swóczy 8. oktobra na Pětm[illegible] „Carolinej [illegible] Pětenje wo moto motme[illegible] bódnostne [illegible] cziscne [illegible] Wopyt ßo [illegible] caplacz a [illegible] czakuje. [illegible] je sładne [illegible] derje njech[illegible] je wot [illegible] ßo mjsa [illegible] swojimi knjez[illegible] lenje wo nimo [illegible] 5. nowo[illegible] bnsku [illegible] nomja. Pśchi [illegible] czisne jeho a [illegible] wjedu [illegible] popołdnju w 2 [illegible] dźenje [illegible] Pětmische [illegible] tomaische [illegible] m dhwj o Tr[illegible] pśchezje. — [illegible] towaŕschej Cr[illegible] czisan je[illegible] Jenkowska [illegible] 138, [illegible] s 117, Win[illegible] Swjanwald [illegible] 145 [illegible] 112, Pe[illegible] s 110, [illegible] 134, Grun s [illegible] s 122 toleitac[illegible] mału bronsowu medailu.

— **Hromadźenje lubjowecho czapora 9., 10. a 11. oktobra.** Sdobom s drastowej sběrku NS-ludowecho sporeżeństwa ßo mjenowane dny wichón lubjowy czapor hromadźi. Na pśchiładne wasnje ßobuskutkuja [illegible] muniwojtina wobora, SA, Stahlhelm, SS motorska [illegible] jetta 103, Teno, sanitetna kolona Czeŕwjeneho Kśi[illegible] Budyska lětaŕska wotnožka a dobrowólna wohnjowa [illegible] kora. Sběrka ßo je sestupanjom wschitkich woda[illegible] póndźelu 9. oktobra wotewri. Sa trompetar[illegible] jom 11. art. polka 4 pojědźe 15 wołow něn[illegible] wobory, sa kotrymiž swjaski, kiž wězy ßkuty. [illegible] hach na [illegible] wiki poczahnu: 7.30 [illegible] powsi[illegible] now po Lubijskej. [illegible] ewej, [illegible] Jurjewej, Stiel[illegible] [illegible] Al[illegible] namě[illegible]ze, Alber [illegible] a now [illegible] Kežoriskej drósy, [illegible] Sa[illegible] Łaha, Trjemowr[illegible]

[illegible] nuj [illegible] ni a [illegible] Po [illegible] o s w[illegible] pom [illegible] schudź[illegible] ebaw[illegible] bydlei[illegible] a tut[illegible] trjeba[illegible] nje. N[illegible] njech ßo [illegible] by ßo tra[illegible]

Nadpad pola Bukec

8] (Pokraczowanje.)

Tu Hana khwatajzy sastupi a derje wědźesche pśche czo ßo Hanß na nju tak czmowje měrjesche. Wona czujesche, so bě ßebi hižo prjedy pola wuczerjoweje kusk dolho plazała. Hanß bě prawo měł, so žónki rady kusk powědaju — a běsche ßebi tróschku dolho pola Kschižanez khoreje Marje wostała, dokelž bě pomhaka khoru pśchepołożicz a ji k tróschku rěczecz — hlej, žony rad khorym połóža a wuschitnje pomhaja, hdźež jenož wědźa.

Někto bě Hanßej pomhane a s tymi ßłowami: „Hana, někt porjedźej!" ßedźesche wón ßrjedź hořzi, so móhł snajmjeńscha s měrom ßedźo pośluchacz, hdyž ßo lehnycz hicz njehodźesche.

Hnydom wuczeŕ do stwy stupiwschi sabłódnych strowjesche.

Po starym waschnju jeho wschitzy po rjadu stawawschi s ruku witachu a kóždy wołasche: Pśchipicz! Ale wón khwatnje wot stiezenkow małko ßrěbasche, so jenož by ßo rucže ßunywschi ßebi Marthu wobhladał.

Ta runje jeneho wochlowasche: „Ty ßatko chzeich bacz, so Kěžorizy sčini naschich napośledk do kuta poczérja. Njech ßu ßylnische wjelkow a khětsje kaž khorty. Měnisch, so ßo jich huzarojo stareho Ziethena stróża? Ty by schwarne nepachi wuwalał, bambora někajka, widźo jich pśche wschitko bnacz, runjecza wětrej. Czi jeleńzy pacholi bjes wotschidkami pśchelětuja, jedyn sa druhim, njech wětrnik macha, [illegible] khwatajo chze. Hdźež tych tebali hwisdaja, bjeŕ [illegible] dowu na kedźbu, saźwanzo."

„A ty ßebi ßwoj[illegible] jutsje na kedźbu wsmi, schezekotawa!" hrožesche [illegible] alsti, kotrehož njeběsche sajało palicz, so bě jem[illegible] hubu tuleczkajaka. „Khrowatojo budźa cze h[illegible] witacz, hdyž sasłapnu, kajka by rjemjeßniza. Ja [illegible] cze ßo wupjerach widźecz, wrjeskawa dźiwja!"

Najskěrje budźesche hara nastała. Ale Matej chzysche ßbywate kußanje sdußycz, duž sapadźe rucže:

„Nimasch dha hischeze teho wojeŕskeho žiwjenja doscz? Ja bych rjekł, teje waleńzy móhla něk skoro ßyta bycz."

Rjane historiske powědańčko

„Nadpad pola Bukec"

je tež jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaći jenož 30 pjenježkow a je dostać we wudawaŕni „Serbskich Nowin" w Budyšinje

„Kaž dolho ßo moje mrójatko ßnowa a wojazy na bitwy steja, ßo njeßynu sa pśchasnu koju. Ja dyrbjała wostajiwschi ßwojeho regimenta hicz, w kotrymž mje Janowi towaŕschojo sa ßotru maja? S tim chzyła ßebi wo nim powědacz? Woni ßu ßami prajili, so po mojim Janu Fryza žaneho tajkeho wojaka wjazy nima. A poczahnu-li woni kónz ßwěta, jich Martha sa jich khorhoju poczehnje. Pola nich je mi dom, a ßłanje mojeho konika najmjehische ležo."

A dopiwschi piwo doręcza wona: „Czakaj, hapłko, czakaj, ja du. — Mužojo, njeßedźcze dlěje a ßběhnicze ßo domoj."

A wona, njerodźizy sßwineho lěhwa, dźěsche k ßwojemu schěratej ßo lehnycz.

6. Saßowidźenje.

Spoczatk septembra dźěsche hajnik Jurij Jérmuß na hory, so by drjewinu wobłhodźił. Tuž ßobu na skalny wjerch Mješchiskeje hory dóńdźe. Na wulkim kamjenisku ßedźo pohladowasche do schczernischczoweje doliny. Jemu běsche tak srudno. Wotpołožiwschi buchtej dźěsche

[illegible]bi: „Lež směrom, zadławy grale[illegible] [illegible] k tomu, so by nam ßłužił, hd[illegible] [illegible] oricz. Ale człowjek ma leb[illegible] [illegible] ßwojich bratrow lěpje kónze[illegible] [illegible] pocža sčicz, ale woczi s[illegible] [illegible] myßle ßo w[illegible] [illegible] derjach [illegible] widźał wu[illegible] [illegible] cru wen na [illegible]

[illegible] Naun [illegible] nywschi bě ßo pśchezi[illegible] [illegible] emu w[illegible] pod prynzom Hend[illegible] [illegible] Drjeźdźany w rukow[illegible]

[illegible] bliże stupasche, a w[illegible] [illegible]

[illegible] kelsiž w Lubiju stejo[illegible] [illegible] na bok hładasche ho[illegible] dwaj [illegible] kow stupischtaj. Jed[illegible] bě stary, ale derje dośćz [illegible], młódschi měsesche [illegible] ma poł jeho lět, a běsche [illegible] wacze jeho ßyn, pśch[illegible] wón bě zyle na njeho pe[illegible]. Wostajiwschi ßłužobnikow s konimi pod horu, běschtaj schmrěczinu pśchekrocz[illegible]koj, so bychtaj ßebi na wjerchu hory stejo wokołnu krajinu wojeŕizy wobhladałoj.

Jurij pytny jeju myßl, a stanywschi pokłoni ßo pśched nimaj, so by jimaj s wětra schol, dokelž ßo bojesche, so mohłoj ßebi wot njeho rospokasanje we wokolnosczi žadacz. Kóždemu druhemu wschak budźische nai pśchezjelnischo rospołas dał ale to běschtaj wojakaj, jeju wobhladowanje mohło k tomu popomhacz, so bychu [illegible] hórske schcżeżki něhdy s krwju czeŕwjenike.

Starschi a woßebnischi wyscht pak jeho s jara lěbliwym wobliczom měrjesche, a sawoła nadobo wjeßeły: „Pśchezjeło! Jurjo!"

(Pokraczowanje sczěhuje.)

tójił. Hišchcje ras na to pokajujemy, jo maju wohnjowi wobornizy pawo, kubjowe komory pschepruhowacj, hacj zadanja schtita psched lětadłami dopjelnjeja. Tuta kontrolla dyrbi byczj, pschetoj jenoż j poknym rosumjenjom a swolniwej hobupomozu tóżdeho jenottiwza můżemy żo psched hrożazymi strachami j powětra schkitacj. Tutón schkit je wótczinska winowatosćj! Dopjelń ju też to, hdyż swoju lubjowu komorku swuprózdnich a wschitkon njetrjebawschi czapor hromadżerjam wotedasch.

— **Pschińdże lymna symna?** Po starym burśtim prajidnje budże tuta symna symna Tola lětża je so statnym pschidawkom k ponowjenju tepjenkich pschiprawow wołoženc, żebi rjenje pschitepjene jimy pschiprawjeć a ja to je nemska industrija dżensa kachlowe modelle pschinjesła, kiż znadny dżel palidła pschetrjebaju, kiż prjedy stary kachlowy modell trjebasche. Ale jenoż nježywnistojnu móże Wam prajicj, kotry modell żo runje ja Waż hodži. Tajcże żeli tchodła radżicj, kajke dyrdża lajke być, abo hacj dyrbi nadwupanski abo dwójny nadwupanski modell, abo samo kachle ja plunowe toły a anthrazit (smerikanski) być. S knjezinstwowej pschipomocu żo Wam tola tak wołożuje, żo żebi woprawdże to lubicje, tchoż żo ja Waż kmoš. Tchodła wobkładacje hrubi wjerchojaja kład firmy [illegible] na Wieśnar w Budyschinje na zynych wikach. Wěsto dam tam też wschitke narunańte dżele a kachlowe rołu, tute samo w najwschelakorischich dotchożetach a tóżdeje wulkosce, na składze.

— **Njebjože na drohu.** Njebjože, pschi kotrymż na złoże jenoż na wózach schkoda nasta, ża żo wczora popołdnju wokolo 6/6 hodżin na Pólšowym namješcu. Wot wandrowneho wobżobowcho auta ża pschi nawanin hnjidowych żertkow pschipowjeschał na jenej wóżny wotkopwjetny a psches khódnik lajedżo do kamjenitneho stołpa płotu, leżownjeże sakiże hatneje banki dyri. Stoły żo złama a powali. Składnik, na kotrymż stajnje wjele hudži khodži, beżiże we wokomiku runje próżdny, so hudži do schkody njepschihódżechu.

S **Budestez.** (Wo rjemjeślnitim tydżenju.) Schtwórtk wjeczor żo rjemjeślnizy a pschemysłnizy j Budestez a wokoliny w Radnej pinzu jeńdżechu, jo bychu żo wo wuhotowanju němsłoštatneho rjemjeślnistteho dnja wuprajili. Nětdże 160 rjemjeślnikow běsche pschitomnych. Wotkrjeżny wjednik łujes pjetarili mischtr Umlaut pschitomnych pozdrowi. Na to żo zaždy jednoczinehe wubjerta pschedńdżechu. Potom rěcżeschtaj wjednik wotnožki nazionalsozialistiskeje strony Hallang a k. fabrikant ratarskich maschinow Künzel a pschedsedadschtaj. Na rjemjeślnistim tydżenju [illegible] Budestezy, Delany, Lubjeńz, Splojk, Bon[illegible], Babolzy, Bělschezy, Hrubocziży, Dżenikezy, Horaza Sora, Lejn, Mnischoicz, Sahoř, Wulke a Małe Debstezy, Hajnizy, Małe Bobolzy, Wulka a Mała Khójnza a Kólły. Kubjert ża wuhotowanje tydżenja żo Kżiaja. Do njeho żłuschesa jeżehoże łujeża: Kurt Mäßling j Hornjeje Hórii, Arnosicht a j Kólšow, Hanż Wie[illegible]ald j Budestez, Willi Teichpschez, Arnoschi Urbe[illegible]wol Langa, Jurij Röhla, [illegible]mann Künzel j Bud[illegible]. Zpeczatk nowcho tydżenja [illegible], so [illegible]

[illegible]

wulkej tribunu ża rěczniłow, blizko Hitlerjschcho duba. Tam hischcze zhromadnje nemski hymnu wuspěwachu a tschróżnu złowu nemskeho presidenta a kanzlera wuniesechu. Wjeczor běsche wjesć rjenje je swobżźałami wuppschenan. Na wulkej rajwarni pod holym njebjom a we wjeżnym hoscenzu knjezelo hacj do późnjeje wozy wjeselta mysl.

S **Hrodżiszczo.** (Automobil żo sapalił.) Jako pjatk dopołdnja wokolo 9 hodżin cżežity auto j pschipowěschom, wobaj j někotrymi tyżaj tschěnymi zgheleni, j Hrodżiszczanjeże zgheleńcże pschijedże, ko motor zapali. Wjednik auta móżeche żo hischcze j cżasom wuthowacj jako hižo płomjenja j motora żapachu. Wohnjowa wobora njemóżeche wotheń zhaschecj, dokelż wody we blizkoszi njeběsche a druhe haschidła njepomhachu. Motorowy twar a wjednika thežka stej żo wotpalilej. Tola zbytny wós j zgheleni móżachu wulkowacj. Tuteho podawku dla wosta pucj někotre hodżiny zawrjeny, doniż zgheleńcże njepschekkadżechu a wosy wotwjesechu. Wobjedżeż auta, knjes Pannach j Budyschina, ma wulku schkodu, dokelż pjecza nima zawěsczene.

S **Hórkow.** (Sa nazionalne dżelo.) Dżelaczerjo we Halbachej skale żu wot prěnjeho hacj do pósledniehe muża organizowani pschijimpili. Hłowny starschi Czornak j Khróścicz je 150 hr. pschi hromadżenju za nazionalne dżelo nahromadżił a pschipokazanemu městu wotedał.

S **Pančicz.** Radupodawtnje sa maczerje w Pančicach w mjezazu oktobru wupadnje.

S **Wójslinka.** (Na wotpočink.) Knjes wyschicht wuczer Starka je po 40lětnej zwérnej słužbje k 1. oktobrej na wotpočink schoł. Psches 30 lět dołho mjezeske wón schulske wjednistwo, taj też zyrkwinske służby w rukomaj.

S **Jěsora** pola Komjenza. (Sa nazionalne dżelo.) We ludownej Dimlingschej skale su dżelaczerjo 60 hriwnow sa nazionalne dżelo darili.

Z Łužicy

* Se **Sprjewje.** (Lětny woheń.) Schtwórtk rano krótko do 6 hodżin wošajowa wobora alarmowachu. W lěsu pschi puczu mjes Schpjecjanami a Kochczanami bě wohenj wudyrił. Wohnjowa wobora sa krótki cżas wohenj zhaschu. 1300 kóznych metrow lěsa je żo wotpalilo. Tuka żo na zapalerstwo.

HELFT AUS DER NOT, GEBT WÄRME UND BROT!

Spenden für das **deutsche Winterhilfswerk**
durch alle Banken, Sparkassen und Postanstalten
oder Postscheckkonto: Winterhilfswerk Berlin 77100.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (Dr. Ley w Drježdżanach.) Dr. Ley, wjednik dżełoweje fronty, pschińdże w běhu pschichodneho tydżenja do Drježdżan a zebi tu mnoho twórniwe wothkłada. Wjeczor smjeje potom w zyrkwinu wulku rěcz. Najlepje zebi pjatku 11. oktobra za wopyt wuzwoli.

* S **Drježdżan.** (Nadpad na sakske hłowne město z lětadłami.) Njedżelu 8. oktobra żo w Drježdżanach zwučowanjeli dżeń za powětrowy schkit wotmětje. Lětadła město nadpadnu a bomby dele mjetaja, kiż pschi roschuchnjenju jědowite płuny roswija a tak wulke městna zyle wuprózdnja. Kóżdy wobydlerjo ma żo, hdyż alarmowu powěsć psches schkit psched lětadłami dostanje, tak rucże hacj możno do pinzow a schlitzatych podlopkow podacj. Haży budża żo wuprózdnicj, elektriti wobkhad jasaja a tak dale. Wěsto żo tu jenoż wo tak mjenowany błepy alarm jedna, tola ma żo tóżdy mjeszan tak sadżerjeć każ by to woprawdżity nadpad był. Jenoż na tajke waschnje dżedża lud k prawemu sadżerjenju pschi tajkich padach zwučicj, hdżeż ho tola pschego najwažy njesboża j njeprawym sadżerjenjom stawa.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro za jutšischa njedżelu: Rjenje.**

* **Pschi pschetwarjenju mosa psches rěku Warihe nalezichi powroznik 1 róschtow do cżoima dele padże. Wón żo tak cżežko skani, jo w thorosowni wumrě.**

* **Na połkupje Chalkidike w Grichiskej je żylne zemjerjenje bylo. Sersedźischeho zemjerjenja je blisko města Hieritos. Někotre roswalinzy żo zażywnychu. Też na moju żu rjenje wodkedżowali.**

* **W Baumont w Teksasu żo w petroleowej dżelarni j njesnateje pschicżiny cżežke rosbuchnjenje sta. Dotal powě żo wo 3 mortwych a 5 zranjenych.**

* **W Illinoiskim stacje w Ameriży je mjes strajkowazymi wukłowymi dżelaczerjemi a k dżelu swolnitwymi k tšelenży dżicho. Strajkowazy 20 k dżelu swolnitwych zranichu. Strajkowazy tež elektriski kabl pschecżinichu a blisko żelesniski móst do powětra buchnychu.**

Swójbne powěsće

Sćehowjenaj: Paulina Koptez j Drjeczina a Franz Grabner j Wjeleczina.

Smrćłoj: Karolina Lehmannowa rodż. Brüschez we Budyschinje, 86 lět; khowanje budże jutšeje njedżelu dopołdnja w 10 hodż. wot żarowańskeho doma na Korlowej haży 9. — Wilhelm König we Wósporku, 80 lět; khowanje budże jutšeje njedżelu popołdnju w 2 hodż. wot żarowańskeho doma.

Wične płaćizny w Budyšinje.

7. oktobra 1933.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje prozymja.
Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenca, 76 kruta płaćizna	-	50 kg	—	9,00
Rožka, 72 kruta płaćizna	-	50 kg	—	7,35
Jačmjeń, lěčny	-	50 kg	8,50	9,00
Jačmjeń, nazymski, 2radżkaty		50 kg	7,50	7,75
Jačmjeń, nazymski, 4radżkaty		50 kg	6,75	7,00
Wows, nowy	-	50 kg	6,30	6,50
Wows	-	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)		50 kg	1,60	1,80
Syno	-	50 kg	1,80	2,10
Słoma z mašinu młóc., pras.		50 kg	—	0,70
Słoma z mašinu młóc., k zasl.		50 kg	1,00	1,20
Słoma z cypami młóćena	-	50 kg	—	—
Butra	-	1 kg	—	3,00
Jeja	-	1 štk.	0,10	0,11
Pšenična muka 60%	-	50 kg	—	15,50
Ržana muka 60%	-	50 kg	—	12 25
Pšenične wotruby	-	50 kg	—	5,50
Ržane wotruby	-	50 kg	—	5,50
Husy	-	1 štk.	—	—
Prosata 1091 štuk	-	1 štk.	7,00	15,00

Prosace wiki dżěchu pomalšo.

Składnosći, kotrejż s[illegible] najskerje žanje wjac[illegible] wjetšinje

za wšitkich woteběrarjow milinu

1 Budyska měšanska milinafnja
wot 1. oktobra hač do 31. decembra 1. l.
wšitke domjace [illegible] nadkjenja hač do 30 metrow dalokosće darmo wuwjedże, jeli wobsedżer [illegible] abo jeje najeńk so na to zwjaza, zo w běhu lěta znajmjenša dwě lampje přepriwić da.

2 Sakske kralowstwo je hromadże ze sakskimi milinafnjemi pola firmy Siemens-Elektrowerke G. m. b. H., Sörmewitz bei Meissen 6000 elektriskich wóhnišćow skrjzało, k tjež so w času
wot 11. septembra hač do 4. novembra 1. l.
po cłe kraju wotedawaja, kiż je **wjele niże zhotowjeńskeje płaćizny.** Budyska měšanska milinafnja so na potunšenju wóhnišćow z 35.— hr. na kóżde wóhnišćo wobkżěši. Zo by elektriske warjenje konkurencu z plunom zwjesoło, slej měšćanskej zastajenstwje w Budyšinje domjacy ta lž zawjedlej, kiż za warjenje a tepjenje kilowatowu hodżinu z 8 pjenježkami bjez kóżdeho zakładneho dwoka wobliża.

Wužiće tutej składnosći, kiż so najskerje nihdy wjacy njeposkića. Nadrobnišo wukazuje Budyska měšanska milinafnja a dowolene elektroinstallatorojo

Předżenowe linolejowe tepichi tkaniny za běhače, předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Bellmer na Žitnych wikach 28

Zlěbownanki čiści tunjo
Smolerjec knihličišćerna z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Rjany płahowański
kundroz
mjez dwěmaj na wubj., je na předań w Komorowje 28 p. Rakec

Loža (brězowe molowane) dospołnje z patentnej a nakładnej matracu **jenoż 55.— hr.** (jutše njedżelu wotewrjene).
Harmann Schulze, meblowa połstrowarnja w Budyšinje na Lerchowej haży 31

Sprawna smuškowna **hołca**
so k 1. januarej 1934 do ratarstwa pyta **w Radworju čo. 52**

Mam wot dżensnišeho někotre młode, wysokosućelne a nowodójne
kruwy
na předań. Rězny skót po najwyšich dnjowych płaćiznach jako płaćenje přijimuju.
Gerhard Schubert
w Nowej Wsy čo. 18
pola Rakec

Młoda sylna wysokosućelna
kruwa
je na předań
w Kobjelnu čo. 8 pola Klukša

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja
na Lawskich hrjebjach

Tricotagen u. Strümpfe kaufen Sie vorteilhaft b. Wilh. Rudolph, Bautzen
Kaiserstrasse
Größtes Spezialhaus der Oberlausitz

Sćěnowe škitaki při wóhnišćach — Narunanske dźele

Něhdźe **120 kuchińskich wóhniščow** a něhdźe **300 kachlow**

steji nětko před spočatkom zymy Wam k wubjerkej, wot najjednorišeho wuwjedźenja hač k najnowišej konstrukciji.

Dźělba kachlow, wupředawanskich modelow po wuwzač. płaćiznach

Joh. Miessner, železo a worcl, na Žitnych wikach

Platy za sněšne warenje — Jenička předawarnja C⚒H dwójnych nasypanskich kachlow, kiž su z DRGM. škitane — kachlowe roły

fotowe projekcijowe nowješčeńske domj, kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše

Kožuchowy dom Weidlich

w Halštrowje

Prošu wobkedźbujće naše lětuše poskićenje.

Za žonjace kožuchi najwjetši wubjerk kožuchowych wobsadkow, woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźity bobr, woprawdźity tkhór, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobsadki 86.— hr.

Za mužace kožuchi: kornarje z bobra, wódry, persianow, pižmow, skunksa a opossum atd.

Kožuchowe podšiće we wšel. płaćiznach a družinach kóžkow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strapecěr. twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwjedźenju 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přijomne płaćenje!

Wupjerki we wšěch sěrokosćach

łožowe damasty smuhaty płat płachty

wulki wubjerk jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Zubna praxis

w Trjeb'ency

Kurt Pätzold

statnje pruhowany dentist

rěčne hodźiny

wutoru a pjatk

wot 9—8 hodźin

Žilowa zaćeklizny

bolace nohi

samo pady, kiž su cyle bjez nadźije, wothladnje z najlěpšim wuspěchom

Jurij Krautwurst, naturski bojeŕ

na Drježdźanskej dr. 23

Mužace . . 43.— hr.

Žonjace . . 45.— hr.

ballonowe 51.— hr.

z polnym rukowanjom kupi pola

DKW-Lebelt w Budyšinje

na Zwonk. Lawskej hasy 20

Zejlerjowe zhromadne spisy

4 zwjazki

10.— hr

Tunje — Tunje

su naše

nowinske nowosće

Překwapjace tanje

žonjace stupnje

4.75, 5.90, 6.90, 7.90,

brune

mužace sport. stupnje

do wšeho wjedra 8.90, 9.75

brune a čorne

sportske črije

z dwój. podešu 9.75, 10.90

marščěrowanske črije

16.50, 18.50, 19.50

Pola nas namakače najwjetši wubjerk

Heinrich Mohr

na Zitnych wikach

němski wobkhod.

Najrjeńše drasty!

najrjeńše mantle!

najrjeńše wołmjane tkaniny!

najrjeńše židźane tkaniny!

w jara wulkim wubjerku při jenož kajkostnych tworach

po časej přeměrjenych tunich płaćiznach

Alphons Schauseil

Wobkedźbujće moje wukładne wokna!

Njedźelu wotewrjene!

Ratarski dorost JLB

woswjeći swoju

domkhowanku z rejemi a swjedźeńskim programom

dnja 8. oktobra t. l. w **Herbskej grychće w Khrósćicach.**

Započatk w 7 hodźinach. Wšitcy młodźi ratarjo a přećeljo ratarskeho dorosta so z tutym wutrobnje přeprošuja. Přeprošenje z khartku na njedźelu 24. zańdźeneho měsaca su płaćiwe.

W 6 hodźinach posedźenje cyleho wubjerka.

Mantle

wobleki

bluzy

suknje

w najwjetšim wubjerku za małe płaćizny

Otto

Hartmann

w firmje W. Häcker

na Žitnej hasy 7

Nowosće we wšitkich tkaninowych družinach

Herbska grychta we Mudworju

jutře njedźelu **reje**

Hosćenc w Sernjanach

jutře njedźelu

reje

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak zależi to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikar

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2131

Serbsko-němske — Němsko-serbske

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w **Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4**

Žonjace kłobuki w wulkim wubjerku

žarowanske kłobuki

Předźěłanje přeprasowanje

we wosebitym spěšnje a płaćizny hódne

wobkhodźe za žonjace kłobuki

na Serbskej hasy 10, rózk Hausensteinskeje hasy

Njedźelu wot ½11—12, ½2—6 hodź. wótewrjene

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 11. winowca ½3 hodź. w Serbskim Domje

k poswjećenju 100lět. narodninow njeboh' ku. em. cap. schol. Hórnika.

Swjedźeńska rěč: kn. farař Nowak-Radworski.

Wšitkich Serbow, wosebje pak naše towarstwa, přeprošuje nanajwutrobniše **předsydstwo Maćicy Serbskeje.**

Raz swjedźenja žada sebi swjedźeńsku drastu a narodne drasty našich lubych Serbowkow.

Serbow kupny dom

Wołmjane tkaniny, wušiw. za fale a rubješ . . . . . 100 cm šěroke mtr. 4.75

Wołmj. muslin za fale mtr. w. 1.50 0.95 0.75

Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50

Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... čerwjene, módre mtr. 2.85

Wal, wušiwanju za jakl, čorne 7.50 smuh. 4.95

Corne počehnjenja na kožuchi mtr. 7.90

Pozament, cankowe wobsadki, francy

Fale, pisany zaćeńk . . . jena 3.50, 2.50

Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95

Banty za hołcy 1.10, 0.85, 0.50

Banty za žony, molowane a wušiwane 1.35

Moiré, šnórki, taft

čorne běłe, różowe we wšěch sěrokosćach

Schaaf

na Bohatej hasy 20

na Dźiwadłowej hasy 1

Njedźelu wot ½11—12 a ½2—6 hodź. wotewrjene!

Lyon-Schnitte — Dobre čehnje k sebi — Besatz-Artikel

Přiloha k čisłu 231

SERBSKE NOWINY

Sobotu 7. oktobra 1933

Wopalny škit twarjenjow při nadběhanju létadłow

Pschezo sašo stupa nemšli swjasć ja schkit psched létadłami, tšj je ministerski president Göring sakazał, do sjawnosće, so by sa myšl schkita psched létadłami wabił. Pschezo sašo wón na wulke strachi pokasuje, ł kotrymiž je kózdy jenotliwz wobrożeny, njepschechwedźe-li so zwilny schlit psched létadłami, a tuton sašoń so w blizschim czasu wosiewi. Kózdemu dyrbi stónczniše wjesć: tam, so je schkit psched létadłami zamoschkit.

Jara ważne je pschihotowanje wopalneho schtita sa twarjenja. Pschi nadpadze létarjow su wožebje sapalne bomby, tšj su sa twarjenja ł wulkim strachom, tak dla wulleje liczby, tšj może so dele mjetacz — normalne létadło może hacz do 500 bombow njesch —, na druhej stronje pak dla jich sapuschczacheho wulskutkowanja, tšj naczinjeja. So so tute bomby we wulkej mnohosći dele mjetaju a so sapala, tomu so njehodźi sadźiwacz, ale nastate wohnje hodźa so tak wobmjezowacz, so so wjetsche njeshoso wotwobroczi. Najwjazy zrohy namaka woheń, tšj pod tschi wudyri, w drjewjanych kólkach, w drjewjanym lubinym schpundowanju, w drjewjanych scheńach lubinych komorow a pschedewschém w czaporu, tšj je na lubjach nahromadzeny. Sapalne bomby wuskutkuja horzotu hacz do 3000 stopnjow Celsija. Padnu-li wone někto do so lohko palazych wězow na lubjach, traje to jenoż někotre minuschiny a zyła tschcha steji w pkomjenjach. Najprěnischa a najwajnischa schtitaza naprawa pscheziwo wohnjej je wichitkich wobydlerjow domu tohodła je, so so stary czapor ł lubinych komorow doslonje wotstroni, so by lubja pschehladna była a tózbe mjetno hnydom pschistupne było. Strach wohnja so jara pomjeschi, je-li lubja pod tschchu ł pekom pokryta, wotdźelenja njeso ł latow abo deskow, ale ł pjerstnym grotom zhotowjene a hdyž so słónczne zjewjane dźele ł namakanjom pschezitwo wohnjowemu strachej czesto sapalomne schkodnjenja. Nusne też je, kaschcej zuchcheho pěka, tuch wody, łopacze, bowy a żekery na lubi khowacz, so by mohł dohladowar domu, to je wězywuitojny, tšj ma so w tózdym domje sa naprawny schkita psched létadłami wuwuczicz, woheń hnydom w sapoczatku podusnyć mohł.

Kruta dišziplina wobydlerstwa je nusna, so by so czežke njeboso pschi nadpadach létarjow wotwobroczilo. Mjesce budże to sa někotre hodźuli czežli rosbuh, so dyrbi ras swoju tschchu komorku dokładnje pschehladacz a njetrjebamiche wězy wotstronicz. Sskowo „Schtó wě hacz to hischcze ras trjebacz njemóju", njesmě i pschiczinu bycz, staru njeknicżomny czapor létdżesatki dołho thowacz. Kózdy jenotliwz dyrbi tohodła hnydom so wo nusne naprawy we swojim domje a swojim hospodarstwje postaracz. Prěnje tši dny pschichodneho tydżenja so w naschim mjesce wschón czapor ł lubjow hromadźi. Sapschahi němskostatneje wobory pojedu po mjesce. Wohnjowi wobornizy pschindu k wobwdzerjam a wobydlerjam khižow a wotwosmu wschón lubjowy czapor. Proshmy, so by so wschitko pschihotowało. Wohnjowa wobora a policija pschi tym lubiny komory we sajimje schkita psched létadłami sobu pschehladuje. Tohodła:

„Srumujcze lubjowe komory, wotedajcze wschitkón zhytny czapor na hromadźenschich dnjach wohnjowym wobornikam, kotrjž k wam pschindu, pomhajcze ł tym sobu k pschewjedzenju nusneho schkita psched létadłami, pschełoż schkit psched létadłami je zamoschkit!"

Njedźelske myslički

Nikotry mjes nami zebi znano hischcze ženje na to myslił njeje, kelko njedźelow je hižo we zwojim žiwjenju pomjel. Na zydom dnjow pschindże jena njesta: to rěka wot tózdych zydom lět mamy polne léto dźelow. To sa 21lětneho hižo 3 a sa 35lětneho hižo 7 njedźelow wuczinj. Ssydomdźesatklětny ma potom dźesacz polnych lět njedźelow.

Nó zdy my tele wešebite hnadne czasy nałożili? I dołko je kózdy mjes nami w tych njedźelskich lěcach we zwojim duchownym žiwjenju do przódka pschok?

Tale myšl so k tomu pschihodźi, naš ponižowacz. Ito njedźelow budże na tamnym dnju zwój hłóš pochinacz a naš wobstorjowacz, so njesmy Bohu a jeho cyrkwi poswjeczeny dźeń, sedmy dźeł naschcho žiwjenja a njedźelow zwjerniscko a pilniscko k naschemu a naschemu blizschemu sbožu nałożili, jón znano wotzwjeczoli a ł tym — ł wódzenjom a bjes wódzenja — jenož k tomu naschcje duschc pytali. — Tuž zebi na pschichodne na to myslimy, kajse samołwjenje zebi te njesmjele wot naš žadaju — haj, nawalimy pschezo bóle platy dźeń zwjeczicz.

Maćerjam

Dźeławosć.

Kai dźeczi k tomu wocżehnjemy? Nicżo jednoriscke. Ni to! Sowy jim w pilnym dźele ł najlepschim pschikładem. Je sawjesce jenoż wuwsacże, maju-li pilni starši kenje dźeczi. Dźeczo dyrbi sap'chimnycz nawukunyć, njesmu pjenjesy a lubka žórko woprawdźiteho sboża, e dźelo.

Wczipnosć.

Swódźiwosć dźeczi so w jich praschenjach jewi: „Czehdla?" „Swotkel?" „Kak to pschindże?" atd. Wczipnosć so w praschenjach pokasuje: „Schto sy macżeri cakił?" „Schtó je tam za durjemi?"

Mjes tym so pola swódźiwosće potajkim hnucże, so wez, kotruž widża a spóznaja, nešchto blizsche shonicz, k praschenju napjera, je pola wczipnosće žadosć, zonja nešchto shonicz, czerjaza móz. Tohodła na tajke raschenja doznka njewotmołwimy.

Njepokoj.

Je jara trudny wošud, maju-li dźeczi w starschisłim omje njepokoj psched wocżomaj. Ani thudoba ani khosć njemóże na duschu dźesca tak ile stutkowacz kaj iepokoj. Je winowatosć starschich, dźeczom też tu ł najschim pschitkładom bycz. Je ile pocżinanje, kotrež moe najbórche scżehwki mecz, jeli starschi tósbu maku a kał u swadu psched wocżomaj dźeczi wucżinjeja.

Khwalba je wocżehnjerski średk,

rjny dyrbi so slutniuje nałożowacz. Psche husto trjeeny swoju hódnosć we wocżomaj dźeczi shubi. Nimo o: Budźe-li dźeczo itajnje, hdyž swoju winowatosć ai, khwalene, potom w nim ménjenje naštanje, so o nječto wurjadne, pschez měru wot njeho zadaneho ecżelo. S tym so jeho nahlad wo winowatosći mnuczi.

Sčerawe a sałkobjene dźeczi

su powschitkownje czežko wocżahnyć. S krutym thlonanjom pola nich swjetscha hischcze wjetschu sałkkolicj dospjeny. Njedamy-li jim k jedźi, schtož najradscho jedźa abo sarjeinjemy jim nékaje wjeselo abo pschecże, potom to na nje powschitkownje žaneho zacżinka njecini. Ito skerje hischcze ihórichi. Najlepje dźeczo ł tym khlostamy, hdyž na jeho spjerawosć a sałkobjenosć dozgła njedźiwamy a mjelczimy. To je na czeczi rani. Spjerawe a sałkobjene dźeczo pak tajke nešchto dołho snjesecz njemóże. ł.

Boża móc a wulkosć

Ach Bożo, wulki trascheny, mózny,
Schto zyły swět je psched tobu!
Ty nascha skała a schkit wótzny,
Sjew nad nami so ł pomozu.

Twój wichor trascheny howri, czehnje
A naschе bydło satkaże,
Na twoje skowo pak so slehnje,
Rucz, wucz a torhacz pschestanje.

Ty rěczisch, a my womjelknjemy,
Ty hrimasch, a my sarzimy,
Ty liwnjesch, a my wołkał dźemy,
My proch a pjerschcz psched tobu smy.

Strach hadża na naš, schumi hrozo,
Strach nasche dusche sajima,
Ach pomhaj nam, nasch lubi Bożo,
Njech nascha tyschnosć pschestawa.

By nascha thwalba so czi sdała
Sa pomoz, tšj nam trjeba je,
To by czi dusscha woprowała
Czejcz, thwalbu, dźak, schtož samóże.

Chzejch nasche polěschenje widźicz
Sa pomoz, tšj nam poskiczesch;
Tuž chzemy stajnje wschitko hidźicz,
Schtož njedobre ty mjenujesch.

Tu thwilu, Wótcże, žym ja žiwy
A hischcze prožnyć samóju;
Tuž budź, ach budź nam miłoscziwy
A dopjelń próstwu ponižnu.

Praj, Knjeże, k naschej próstwje hamjeń,
My na tebje so spuschczamy,
Wsmi wot wutroby tyschny kamjeń,
Wschak ty nasch Bóh a Wócżej sy!

Sejfer.

Cyrkwinske powěsće

17. njedźela po ßwj. Trojizy, 8. winowza 1933.

S Budyschina.

Predowanjski text: Luk. 14, 1—11.

W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farar Schneider preduje; dop. ¾11 hodź. ma farar Große kenkschenje za czejkoštudźowych w evangelskej mlodźinowni na Hrodowskej haży 6. Pschipołdnju w 12 hodź. farar lic. Ludwig preduje.

W Marijnej a Marezinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Große spowědź a Boże wotkasanje a dop. w 9 hodź. predowanje. Popołdnju w 3 hodź. ma farar Schneider kenja. Wječor w 6 hodź. ma farar lic. Ludwig wjeczornu nutrnosć.

Sbérka za sdźerżenje naschcho dźeczazeho domu.

Wutoru pap ¾3 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć sa njedźelnicze. Sšrjedu pop. w 4 hodź. serjeje so žónke mišionske towarstwo w Sziętat. Sšrjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Berg biblisti wječor w Tuchorskej zyrkwi. Sšrjedu wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund biblisti wječor za mlodźinu w evang. mlodźinowni na Hrodowskej haży 6. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź serjeje so evang. schicżowe towarstwo we wobsadnej akademiji na Seminarskej haży 19. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. mataj farar Siegemund a Große pschihotowanje na dźěcżikemschenje w evang. mlodźinowni na Hrodowskej haży 6.

Ev.-luth. swjesk mlodych holzow Pětrowskeje wobłady na Seminarskej haży 19: Pondźelu wječor ¼9 hodź. kolo zonow (nusne je, so wschitke pschindu). Wutoru njeje zhromadźizny. Sšrjedu wječor ¼9 hodź. domowny wječor ł pschednoschkom k. farara Großy.

Wumrěli: 25. sept.: Ida Selma Schubina rodź. Fichtez, wudowa po ratarškim dźěcżerju ł Demjan, 47 lět 10 měz. (wumrěła tu, pschewjesena do Hoski). — 27. sept.: Khorla Gustav Wowczer, farjadnik domu, 63 lět 9 měz.— Bjedrich August Schyrog, kubler ł Brěcz, 69 lět 4 měz. (wumrěł tu, pschewjeseny do Brěcz). — Gustav Adolf Gedan, żelesotocżer ł Hrubjelczicy, 53 lět 6 měz. (wumrěł tu, pohrjebany na Michałskim pohrjebnischczu). — 28. sept.: Emilia Bertha Kupferowa rodź. Göbelez, wudowa po wobłhodnym lechnikarju, 62 lět 6 měz. (japoschi. kat., pokhowana na Tuchorju). — Khorla Hinz, wobydler domu sa starych nuzi, 71 lět 4 měz. — 29. sept.: Hana Marta Kummerowa rodź. Knježez, mandżelska pschekupza, 31 lět 2 měz. (wumrěła tu, pschewjesena do Lubija). — 1. okt.: Korla Jank, wósnski invalid, 52 lět 10 měz.

S Hornjeho Wujesda.

Mišijonski zwjedźenj. Dop. w 9 hodź. dźěcżikemschenje. Pop. w 2 hodź. khcżenja, w 3 hodź. zwjedźenske predowanje (farar Rißmann ł Lenza). Mějchany thór spěwa. Po kemschenju shromadźizna w Herbikej gnychcze.

S Wjeleczina.

Rano ½8 hodź. zerbsta spowědź, dop. ½9 hodź. zerbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sbérka sa Evangelski Swjask.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němka spowědź (farsti vikar Hamann), dop. w 9 hodź. němske kemschenje (farsti vikar Hamann), ½11 hodź. zerbske kemschenje se spowědźu (duchowny Unger), pschip. w 12 hodź. zerbske khcżenja (duchowny Unger), pop. w 2 hodź. němske khcżenja (farsti vikar Hamann).

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Öffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 10. Oktober 1933 fällige Vorauszahlung auf die Umsatzsteuer, sowie die Abschlußzahlungen auf Einkommen- und Umsatzsteuer auf Grund der im September 1933 übersandten Steuerbescheide sind pünktlich an die Finanzkasse abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht. Die nicht entrichteten Beträge werden nebst 12% jährlichen Verzugszinsen vom Fälligkeitstage ab durch Postnachnahme oder Zwangsvollstreckung eingezogen.

Finanzamt Bautzen, am 6. Oktober 1933.

Barbarossa-hród w Kaiserswerthu budże cżestny pomnik sa Hitlerskim młodźinu.
Rosmalina sławneho Kaiserswerthskeho kčzorskeho hrodu pschi rězy Rheinze so k cżesnemu a pomnikej Hitlerskej młodźiny wutwari. Wjednik młodźiny Baldur se Schirach pomnik we zwojim cżasu pósmjerzi.

Žnjowy dźakny swjedźeń w Radworiu

Runje na prěnjej njedźeli oktobra, jako so swjeći tu w Radworju **rózarijowy swjedźeń**, mějachmy lětsa hišće druhi swjedźeń a to žnjowy dźakny swjedźeń. To bě hibanje w burskim ludźe, a w statokach a w dworach připrawjachu so zelene pletwa, zo by so dźeń bura dostojnje a hódnje woswjećił, zo by so zaso česć dała burskemu dźěłu. A k dnju samemu bě so příroda hižo wobleкła zlotožołtu nazymsku rjachu a Boże słónčko mějše prěderje z nami človjekami.

Hižo dopołdnja po Božich službach zhromadźichu so wojerske towarstwo a Stahlhelm, zo byštej spominałej na čichim pohrjebnišću při pomniku za padnjenych wojakow na swojich lubych towaršow. A potom popołdnju! W 3 hodź. hižo přijědźechu prěnje swjedźeńske wozy, kiž so na knježi luey za wsu hromadźachu. Bórzy zestupa so čah a čahowy wjednik, k. rýčerkubleński najeńk Ehlig, na konju čah wustupnje wjedźeše, kiž hibaše so z hudźbnej kapalu na čole přez Młynske kłušo do Lejnja a wot tam zaso do Radworja. Kak pisany a wesołmjacy to čah, tola pak je wšitko cyłk.

Cyłe podobne je dźěło bura. Stajnje wotměnjace přez cyłe lěto a tola słuša wšitko hromadu. Prěnje nałětne dźěło w sadźenju a wosywanju bě zastupjene a tak to dźěše dale hač k žnjam, a bórzy mějachmy zaso nazymu we wšelakich pólnych wuplodach. A też njepobrachowachu skoro zabyći młóćcy ze swojimi cypami. Skoro zda so nam być, zo njechadźa so wjacy słyšeć dać ze swojim stajnym: „Časka mjaska, w bróžni praska", a tola pak tu hišće su, kž smy to widźeli. A króna burskeho žiwjenja, na swjedźeńskim wozu wězo, kiž předstaja potom woprawdźitu „kermušku" we wjesnej korčmičcy při pivowym karančku a dobrej bjesadźe, krónowaše też tu swjedźeński čah.

Jako bě so čah wosrjedź wsy rozpušćił, zhromadźichu so wobdźělnicy hišće jónu před Herbskej grychtu. Tu měješe kujez Lorenz z Waizdorf-Lutobčanski narěč. W krótkich, jadriwych słowach rozłoži zmysł dnja a wuprajі swoje wjesele nad tym, zo je so też měšćanstwo tak bohače wobdźěliło, zo by so přeswědčiło wo žiwjenju a prócy bura wonka na wsy. Swoju narěč skónči z třikróćnej hrimotacej sławu na němsko presidenta a hitlowsku kanclera Adolfa Hitlera. Z němskej hymna a Horst-Wessec'owym spěwom so popołdnišo swjatočnosć skónči.

Hišće so jimaše deskónčnemu słowu měšćanosta kujez Brankačk. Džakowaše so wšitkim za nadobny wopor, kiž je kóždy na nekajkožkuli waznje přinjesł, zo by so prěni narodny dźeń burskeho stawa hódnje woswjećił. Po sčehowacej namjetnej hudźbje, kiž kapała kujeza Pjetasa-Měrkowskeho paskich, hotowaše też wšitke druhe hudźbne dźěło wunjeli, přewza so z radijom kanclerowa rěč z Bückeberga sola Hannelna. Wječor so wjesela rejka na Sukartey žurli wetmě.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 7. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,727	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendźelski punt	12,93	100 čěskosł. krónow	12,43
100 šwajc. frankow	81,27	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza měješe wčera powšitkownje pischcelne wiki. Wobkład deje běłe hłaby, tola kurhy hjowju wyšokosć wobtrjechowachu a so jasno trochu ćmjerčichu. Na wikach rentowych liščinow so położenje wčera malo pscheměni.

Barlinjske wuskowiti ja jećiwjeńći staw mějachu wčera hnadny žitowy wobkład. Kupcy so jenož za pizowańkim jećmjenjom napraschowachu. Wowšo so hichdźe trochu k morju kupowasche. Barlinzy kupcy pak wo njón njerodźachu.

Wčera placěsche w Barlinju zentnar

pischenzy: 8,85—9,10 (9,05—9,15) hr., rožki: 7,10 hač 7,35 (7,15—7,25) hr., jećmjenja, nałětnjo: 8,80 hač 9,40 hr., nazymskeho: 7,80—8,20 (7,55—7,95) hr., wowša: 6,90—7,30 hr.

W Drježdźanach:

pischenzy: 9,35—9,45 (9,20—9,30) hr., rožki: 7,70 hač 7,80 (7,55—7,65) hr., jećmjenja, nałětnjo: 9,15 hač 9,60 hr., nazymskeho: 7,80—7,90 (7,70—7,80) hr., wowša: 7—7,20 (6,90—7,10) hr.

Wiki schitwórtk w Shorjelzu.

Pischenza placěschе 8,85 (8,30—8,70) hr., rožka 7,10 (6,80—7) hr., jećmjeń, nałětni 8—8,70 (8—8,60) hr., nazymski 6,30—6,80 (6,20—6,70) hr., wowšk 6,20 hač 6,50 (6—6,30) hr., běrny 1,20—1,50 (1,20—1,40) hr. Butra 2,60—3,16 hr., jeja 9—12 (8—11) pj.

Wiki sundźeny schitwórtk w Hatschtrowje.

Pischenza placěschе 8,80—9 (8,60—8,80) hr., rožka 7,20—7,50 (7,20—7,40) hr., jećmjeń, nałětni 8,50 hač 9,20 (8,70—9,20) hr., nazymski 7,20—7,40 hr., wowš 6,30—6,50 (6,20—6,40) hr., běrny 2,75 hr., hrjow 2,25 hač 2,50 hr., słonina, 1 šajkanju 0,80—1 hr., kótna 1 nač 1,30 (1—1,20) hr. Butra 70—80 pj., jeja 10—12 pj. Prošata 8—15 hr., běhaki 20—40 hr.

Placěšiny w tymtach su placěšiny tydźenšich wikow; hdyž pak jane najpomjenjene njejsu, so njeplěchećenčichu.

Drobnowikowańske placěny w Budyšinje

7. oktobra 1933 po hamt-kim postajenju.

Wšě placěny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnižše placěny hr.	najwyšše placěny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,60	2,00
Swinjace mjaso	1 kg	1,5[illegible]	1,80
Tukrajny swinjaz šmał	1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,36	0,56
Ržana muka	1 kg	0,30	0,34
Klěb	1 kg	0,220	0,25
Jědźne bórny, wowš	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hrochi	1 kg	0,10	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjaz šmał	1 kg	1,60	1,70
Sušeny połc	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	stuka	0,10	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,08	0,10
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjenite wuhlo (domj. tepl.)	1 ctr	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,29

Płaćizny ručnego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. oktobra 1933 Płaćizny po cent a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 1148.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnosće hač do 6 lět - - - - - - - - - - - - - - - - 31—32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene - - 29—31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše - - 25—28
Mjenje picowane wšěch starobow - - - - - - - - - - 22—25

Byki: 561.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće 31
Polnomjasne, młódše - - - - - - - - - - - - - - 28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše - 25—27
Špatne - 23—24

Jałojcy a kruwy: 948.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće - 26—27
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět - - - - - - - - - - - - - 21—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy - - 11—16
Mjenje a špatnje picowane - - - - - - - - - - - - —

Celata: 1366

Najlěpše wukormjene (2. družiny) - - - - - - - - - 38—42
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) - - - - - - 28—35
Špatne (4.) - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 18—25

Wowcy: 5477.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) - - - - - - 28—30
Starše wukormjene (2.) - - - - - - - - - - - - - - 24—27
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) - - - - - - - - 15—23

Swinje: 8338.

Polnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare 53—55
Wukormjene - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 50—52
Mjasne - 48—50
Špatne - 45—47
Rancy a kundrsoy - - - - - - - - - - - - - - - - 46—49

Drježdźańska burza (6 10.)

Pšenica 76 kg	187-189	běrnjace kružki	11,50-14,70
rožka 70 kg	154-156	pšeńč. wotruby	10 1 10,6
nałětny ječmjeń	183-192	ržane wotruby	9 50-10,4
nazymski ječmjeń	156-158	pšeńčna muka	36,0-38,00
wows	140-144	ržana muka	24,00-25,00
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 70 10 0	cokrowe truh.	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 10.	5. 10.		6. 10.	5. 10.
Pšenca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre łuniny	—	—
ječmjeń	156-164	156-164	žołte łuniny	—	—
wows	138-145	138-145	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	35,0-36,0	35,0 36,0	lany wosušk	16,2-16,3	16,2
ržana muka	21,7-21,7	21,7-21 7	such. truhanc.	9,60 9,75	9,50
ńč. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13,7
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30
raps	—	—	ržana słoma	0,45-0,65	0,40
bróch, Viktor.	37,0-41,0	37,0-41,6	pšeńč. „	0,40-0,55	0,35
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,40
pjeluški	—	—	ečna „	0,45-0,65	0,40

Płaćizna za pšency za wuplodźerja 177 180 182

Płaćizna za rožka za wuplodźerja 142 145 147

(Dalsche wiczne płaćizny w hłownym listnje.)

Rad o

Rjad[illegible] S. oktobra [illegible]:

[illegible] Rjmo [illegible] njedźelišćo [illegible]
[illegible] 8,15 [illegible] nurrowki. 12
[illegible] 16,3 [illegible] 18 [illegible] Z[illegible]
[illegible] [illegible]ocna [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]nać [illegible] 21,10 [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]ramm: 8
[illegible] [illegible] 11 fl
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] Sridi[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] wajne [illegible]
[illegible] 20 ko[illegible] [illegible]: 19 [illegible]
[illegible] 20 mješanc[illegible]

Pjątk 9. [illegible]

Königswusterhausen. [illegible]
gramm: 15 [illegible] 17 [illegible] mješanc[illegible]
dźeći. 18,25 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Lipsk. Rjmo hudźbne powšitkowne [illegible]
[illegible] 20,10 [illegible] konzert k 20. nowembrej [illegible]
[illegible] [illegible] w Kölnje. Münchow: 20 [illegible]
[illegible] 20 operetta: „Dama z twarzu". Warschau:
20 operetta „Najmilši manewer".

Přilopk

* Sćmjertny dźjanantowy kwaš. Zołoćiny wukónz w maka dźjamantowy kaš Frederika Philippa w měsće Wellane w Norwiczu. Jubilejnemu porej wupokaže so mnoh. počešćowanjow, a jara brašćny jubilar so nasłuchaše so by šćehnjenje wina mupił, schtož jeho njemałžitu fyzisku šawinowa. Jeho šwérna towaršicka žiwjenja pschetra fyzisku swojeho muža šóma hodźinu, pschetož tš ju Boža ruća[illegible] [illegible]

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. Maćica Serbska **zmjje** srjedu 11. winowca pop. 1½3 hodź. w Serbskim Domju swoju nazymsku zhromadźiznu k poswjećenju 100lětnych narodnin[illegible] Michała Hórnika. Prosymy tež wšitke serbske towarstwa wutrobnje, zo bychu so wobdźělile.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Budyšin. Zjednoćenstwo serbskich wučerjow ma srjedu 11. winowca dop. w 10 hodź. w Serbskim Domju swoju nazymsku zhromadźiznu. Zastupjeć šulskeje wyšnosće budźo přitomny. Wočakujemy z wěstosću wšitke sobustawy. **Předsydstwo.**

Zwjazk spěwnych towarstwow. Dirigentow spěwnych towarstwow přeprošnju z tutym k rozmolwje dla nazymskeho koncerta do Serbskeho Domu na srjedu 11. oktobra popołdnju w 5 hodź. po swjedźeńskim posedźenju Maćicy Serbskeje. Rozdźělenje notow. Luby postrow Bjarnat Krawc.

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.

Přenje konzentrazijske lehwo za prošcherjow. Blizko Meseritz su konzentrazijske a dźěłowe lehwo připrawili, do kotrehož wichittch prošcherjow a bundakow wodźa. Prošcherjo, kotříž su hižo léta dołho łóžde dźěło wotehnali, dyrbja tu w rataťijwje dźěłacz a so tak sajo k wužitnym šobuštawam cyłkowjeńskeho towarstwa wocjahnyć.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čolneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, *zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać.* Smje znjezbożenje dyrbła we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys wotpowěrjuja.

Čisło (Nr.) 232 — Budyšin — Póndźelu 9. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Němski biskop Müller w Drježdźanach rěčał

Dźeń němskeho wocžehnjenja, kiž nazionalsozialistiski wuczerski swjazk w Drježdźanach wotmě, steješe zwonka dopołdnja w znamjenju wulkeho pólneho konfliktenja, při kotrymž němski biskop Ludwig Müller předowaše. Při swojim přichadźe do Drježdźan bu němski biskop na měšnčanskich mjescach přez župneho nawjednika Göpfert, wokrjednego wjednika nazionalsozialistiskeje strony sa Sakska Harbauera a měšnčanskeho radu Käblera wutrobnje witany. Wichitke zyrkwje, mimo kotrychž auta jědźechu, sajwonichu. Při hotelu Bellevue krajny biskop Coch wjednika němskeje evangelskeje zyrkwje wocžakowaše. Mimo njeho běchu při hotelu ći synodalny prezident dr. Schreiter, wyšschi krajni zyrkwinšty radźićelsko Müller, dr. Liebsch, dr. Clemen, wyšschi zyrkwinšti rada dr. Ensel, superintendent Fröhlich, krajny wyšschi zyrkwiny rada dr. Kreltschmer, farar D. Grundmann a druzy. W hotelu Bellevue župny nawjednowar Göpfert němskemu biskopej kniha „wo nastacu nasčeje němskeje evangelskeje zyrkwje" přeskpoda. Kniha běše so z nastawkow je sakskich schulskich nowin sestajała.

Po krótkej přeswjatej podaču so k zwjedźenskemu kemšenju na Sprjewskej w Ostrowskej. Němskemu biskopej lud, jeho z wulkim jahorjenjom witaše, přisłuchowachu. Organizacije SA, Stahlhelm, Hitlerika młodźina, swjazk rumskich bolzow, šicheležanske młodźinske swjazki, schulerjo a schulerki wschitkich Drježdźanskich schulow běchu so tam sešli. Lichi tribuna cesarskich bojcy běchu so zhorjoce nazionalsozialistiskeho wuczerskeho swjazka sestajale. Mjes cesarskimi hosćemi běchu šalmjerjo sakskeho kujerstwa z ministrom sa ludowe wukubłanje dr. Hartnacku na čole.

Krajny biskop Coch němskeho biskopa w mjenje sakskeje krajneje zyrkwje, sakskeho evangelskeho ludu a sakskeho wuczerstwa postrowi. Sdobom krajny biskop němskemu biskopej šwjeru słubi. Sswoju rěč skónči je šlawu na kanclera, na němski lud, na němskeho biskopa a němsku evangelsku zyrkej. Potom 3 knjeźny němskemu biskopej kwětkowe różow přepodachu. S hudźbu a spěwom so Boża słužba započa.

Němski biskop Ludwig Müller měješe swjedźenske předowanje. Wón załoži jo na słowa se sćenja knjez Jana: „Duch je, kiž wožiwja, cźełe njeje k ničemu. Słowa, kotrež rěkju, su duch a su žiwjenje." Němski biskop žebi njeli lěpšcheho słowa sa tutu Bożu słužbu wocžehnjerjow wutwolicej mohł. Wón swoje smuškowne wjesele wuprajl, dokelž so z tutej Bożej słužbu dopokasuje, so je hrosny cźaš napischeczźiwnoscźow mjes wucžerjemi a zyrkwju mimo. Mimo Boha džakujemy so tež wjednikej Adolfej Hitlerej, so je nowy cźaš přischichł. Tehodla dyrbi žebi kóždy z tuteje Bożeje słužby něchto sobu domoj wzacź. Wucžerjow njemožemy cźinicź, ale woni dyrbja we žebi swoje powołanje cźinicź. Se słowami hłuboheho dowěrjenja do Boha němski biskop wopisowaše, kak je w stawiznskim žiwjenju jenoź malo, kotrež wulke swiški dopóstaju, z nich mój k wjednistwu cźerpaju, kiž jenoź swstanje, kaž to schtoź je wěcźne a wulke. Dyrbimy do noschcho dorosla něschto wo tutje wulkej mozy klasć. Woheń pak może jenoź tón założeć, kiž ńom woheń ma, jenoź mój może mój słužbu cźinicź. Tehodla je nadawk wucžerjow w nowym stacźe tak wulki. Woni dyrbja so z dowěrjenjom napjelnicź, so dyrbi to dobre, cźisće a nadobne nade wschitkim druhim dobywacź. Tehodla dyrbi so přichoze *[illegible]* swobodu wojowacź. Nasche žiwjenje dyrbinny nawarcź we wedomnju zyle wołobinskeje samolubitosće. Mjes dobrym a złym nje je žanych kompromišow. Tehodla dyrbi nowy evangelski człowjek tuto wojowanje nastupicź, a z dowěrjenjom do Boha a se samolubitosću nowe twaricź.

S khérlušchom „Njech Bohu džakuje" so tuta pólna Boża słužba, na kotrejž běše so nježeje 40 000 wožobow wobdźěliło, skónči.

Sakske wučerstwo w Drježdźanach

Přichi składnosći duja němskeho wocžehnjenja so pjatk wječor w zyrkwi Sarasśani wulka powitaniska zhromadźizna wotmě. K sawodej wječor prolog přichadnjeje. Potom wokrjesny nawjednik, prof. dr. Israel, powita a na hołzo sjeda pokasa, kiž reka „Adolf Hitler, najwjerschi wocžehnjer Rumzow". Wón rjekny, so by tutón sjesd z mělnikom był za powowjenje a zhromadźenje za lud a wótzny kraj.

Jako běše Drježdźanske wučerske spěwne towarstwo wótczinski chór přichadnjeho, župny nawjednik Göpfert cźest nych hosći postrowi a witasche. Wón spominasche na tamnu zhromadźiznu přched nimale dwěmaj lětoma na žanižnym mjesce, hdźež so starý swjazk wucžerjow ludowych schulow skhadźowasche a schtoż běše z přichiźimi protestowanskeje zhromadźizny nazionalsozialistow a załoženja nazionalsozialistiskeho wučerskeho swjazka. Kak je so cźaš mjes tym přichemeńił. Smyłł tuteho sjesda je, so by so tutón

Swjatocźne přichiźahanje nowych evangelskich biskopow.

Pohlad na poždźenje wyschicheje zyrkwineje rady, w kotrymž so schtyrjo nowi biskopja staropruskeje unije powołachu a pod přichiźahu wzachu. Na wobrazu wot lewizny k prawizny: wyschichi konsistorialny rada Fürle, biskop Peter, němski biskop Ludwig Müller, biskop Hossenfelder a prases dr. Werner. Wobras w hornim prawym rožu: nowy Königsbergski biskop Kessel.

porok mózne wotpokasał. Postrowny němskeho bohota a župneho wjednika Mutschmanna přchinjeny župny wobkhodny wjednik Harbauer, kiž je w 12-lětnym běhcźenju husto składnosć měł, so z wucžerjemi w swadźe měricź. Ale je to tej wječer był, kiž je dokonjal, duchownemu składu za rasch lud połožicź: Hans Schemm. Rěcźnik rjekny, so wě, kelko dowěrjenja k tomu słuschu, so swoje dźěći zusym dowěrimy. Wječer, kiž je nazionalsozialistiski myšl spóznał tež wě, so dyrbi dźěći z wjerdźicź, kóždu mjeńkosć wotstronicź. Ludowska myšl dyrbi w wjerdym, přchirodże blischim rjadu wožiwicź. Pucź, kiž přched nami leži, budźe cźerńojty, tola wojowanje je nan wschitkich wězow. Markliźnuć běsche słóžk mjenje hódneho přchećiwo wulkemu a cźistemu. Se swonkownej mocy pak so strach hischcze njeje worstronił. Wot wucžerjow so wurjadne wocźakuje a teho dyrbi žebi kóždy wědomny być.

Krajny biskop Coch strowjeschе jako němski duchowny němskich wucžerjow. Wón pokasa na najwjetschi pokład němskeho ludu, kiž je jeho dźěćo. Přchichodź ludu wotwisuje wot teho, schto z dźěći budźe. Dźěćo je tež nam z wocźehnjerjom, přchetkož w dźěćcu je naturski zwět žiwjichtož je sa dźěćcowu duschu samołubity, nošny najwjetschе samołubjenje.

Wojowańske spěwy njesłušeja do rejwańow

Wjednik sakskeje krajneje wotnoški němskeho ministerstwa sa ludowe powuczenje a propagandu Salzmann wosjewja, so je so w posledniim cźasu stako, so je so w rejwańnjach po wojowańskich spěwach nazionalsozialistiskeje strony a po Badenweilerskim pohodże rejwało. K temu słuschu khětro wjele bjeskutkownosće. Wón na to kedźbne cźini, so spěwy, z kotrymiž nihanja do žiwjenje dźěchu, do rejwańnjow njeskluscheja. Přchećiwo takim přchestrodźenjam wón z přchimjerjenymi naprawami sapschimnje.

Dźeń slezyskeje SA.

Mjesto Wrótźlawskeje stejeschе wczerawschu njedźelu zyle w znamjenju SA. Wschitke dróhi a nameśta běchu z khorhojemi a na druhe waschnje wupyschene. Wyschina wulkeho Wrótźlawskeho sjesda SA běsche njedźelu, jako brune kolony přched stabowym schefom Röhmom mimo cźehnichu. Dróhi, po kotrychž so brune kolony wot kłanischeja k radnizy hibachu, runachu so jenicźkemu žiwemu morju cźłowjekow. Wjednik wyschich, skupiny Heines je žiwojim stabom krocźeschе na cźole cźahu. Tři a pół hodźiny dołho 80 000 SA muži mimo cźehnjeschе. Stabowy schef Röhm a krónprynz August Wilhelm kaž tež wyschichi skupinowy wjednik Heines po nimocźahu njedźiwajo krutych sawjerańskich naprawow jenoź z wulkej prózu k žiwojim wosam dońdźechu. Sahorjena zyła jim bjes přchestacźa přchiwitowanschе.

Autowa dróha z Barlina do Magdeburga

W přchesjenoschi z industrijowej a wikowańskej komora za Barlin a Brandenburg je Brandenburgski magistrat naschił sa wear nejwjetše autowoje dróhi z Barlina do Magdeburga wudźełał. Diplomowy inżenjer Leue je plan sestajał. Mjeno Brandenburg je tež hischcze z mjetnymi Magdeburgom a Burgom do swiška zmylło. Tutej mjeńcze stej planej přchihotowałej. Diplomowy inżenjer Leue je so wot 24. julija z planom autowoje dróhi sabérał. Wón je zyły puć z Magdeburga na Brandenburg do Barlina pješi schoł, so by krajinu studował. Němski inspektor autowych trohow dr. ing. Todt je w rosmołwje z nim hischcze tak, so dyrbi so tuta autowa dróha městwu Brandenburg, Burgu, Genthinu a Magdeburgu dótkacź. Tele dny je dokładny plan Barlinsko-Magdeburgskeje autowoje dróhi němskokolatnemu inspektorej dr. Todtej přchedpołożi. Twar dróhi budźe nježeje 20 miljionow hriwnow płaćicź.

Wójsko daruje za zymsku pomoc

Němski wobernu minister je w přchesjenoschi z němskostanym wjednistwom zymskeje pomocy postajenja wo wobdźělenju wójska na zymskej pomocy wudał. Tam so postaja, so so wot nyndom wojakow, šaforjow a přchistajerjow a dźěłarjow wójska jako dar za zymsku pomoc wot oktobra 1933 sem pjenjezy wotličźa, kiž so wótpłacźenje na konto pótšteho scheka NS-ludowego spomožerstwa přchepokasuja. Runje tak ma so z pjenjezami stacź, kiž so

ſ podawanjom jědže jeneho hornza kóžda prenja njedźelu měhaza w muſtrowowych kuchinach, offizjerſkich domach wulutuja.

Mecklenburgskaj krajej so zjednoćitaj

Pjichichdne duhy ſo krajej Mecklenburg-Schwerin a Mecklenburg-Strelitz ſjednoczitaj. Pjatk 13. oktobra ſo na Rostockſkej radnizy druhe polne poſpjedźenje Mecklenburgsko-Schwerinskeho ſejma wotmějo. Na dnjownym porjedźe wobeju poſpjedźenjow ſteji prenje, druhe a tſeče czitanje nacziſka zakonja wo ſjednoczenju mecklenburgſkeju krajow.

W Saarskim kraju so Němcy z dźěła puščeja

Saarbrückenſke nowiny piſchu, ſo je franzowiſke ſarjadniſtwo wuhlowych jamow hižo wjele němſkich hórnikow ſ dźěła puſchczilo. W nowiſchim czaſu chze ſarjadniſtwo tež pſchczeſiwo techniſkim ſaſtojnikam w jamach fakroczicź. Na jamje Duhamel w Ensdorfje je ſo na jenym dnju ſchtyrjom techniſkim ſaſtojnikam wupowědźilo. Woni dyrbjachu hnydom ſwoje dźěło woputſchczicź. So ze tuto poſtupowanje politiſke, je zyle jaſnje jpóſnacź. Franzowiſke ſarjadniſtwo ſo dopyta wjacy njeprózdne, ſo by to nětkaſ falajiło. Sarjadniſtwo je ſaſtojnikam, kotrymž je wupowědźiło, wojſjewiło, ſo je ſebi jich jako techniſkich ſaſtojnikow wuſzko wažiło, a ſo pſchicźina ſa puſchczenje ſ dźěła w jich dźěle njeleži.

Wusud procesa dla ludoweho sporta w Brnje

Wyſchſchi ſud w Brnje je ſobotu w naležnoſczi ludoweho ſporta wuſud wuprajił. Wutud pſchczeſiwo kotremuž běſche ſo powolanje ſapodało, ſo ſkónu, dalokož na wobſkorzenych Haidera, Jillinga a Metznera ſa winowatych, ſo ſu w letach 1930, 1931 a 1932 w Prahy, Mutiji

Njeměrna Schpanilka.

Polizija wotwjedże anarchiſtiſkeho nadpadnika. Trajna kněježeſtwowa kriſa w Schpaniſkej je ſnowa zyły kraj do wulkeho njeměra ſtajiła. W wſchěch měſtow poſu wě ſo wo ſtrajtach, ſraženjemi ſ poliziju a nadpadach.

(Auſzig) a druhich czeſkich nětkach nadpad pſchczeſiwo republiki ſpytali a ſwiſki ſ wukrajniſkami ſpytali. W druhich dźělach ſo powolanje wobſkorzenych ſaczißny. Wobſkorzeni Rudolf Haider, Patwot Illing a Adolf Metzner dóſtachu na to kóždy 2½ léta, Bjedrich Palldiege 13 mězazow a Anton Schwab léto jaſtwa. Nimo teho ſo ſ wuwiſaczom Schwaba kóždemu 3000 czeſkich krónow pjenježneho khłoſtanja napoloži. Wobſkorzenym ſo czeſtne prawa wotrjeknychu. Hižom wotpokucżena jatba ſo polnje jako khłoſtanje wobliczi.

Nowe španiske knježeŕstwo so wutworiło

Pod pſchedſydſtwom Martineca Barrioſa je ſo nowe ſchpaniſke knježeŕſtwo wutworiło. Tuto knježeŕſtwo je nimale ſe ſamſnych politiſkich ſtronow ſeſtajane, kaž prjedawſche Lerouxowe knježeŕſtwo. Jenož rozdźěl je, ſo je město prjedawſchich 6 liczba radikalnych nětko jenož 3. Sozialiſtoja w nowym knježeŕſtwoje njeſtu. Sydowe miniſtrowe ſtareho knježeŕſtwa je ſo do noweho knježeŕſtwa pſchenjeſło. Kabinett mjenje ſo knježeŕſtwo republikanſkeje konzentrazije.

Zajimawe zetkanje w Bukarestu

Schef pólſkeho wojerſkeho letarſtwa Rayſki 12. oktobra do Bukareſta pſchijědże, ſo by pjeza na wopyt rumuniſkeho prynza Mikkaryſcha we Warſchawje wotmolwił. Sdobom ſo wocżakuje, ſo franzowiſki letarſtwowy minister Cot do Bukareſta pſchijědże, ſo by pjeza wopyt rumuniſkeho ſtatneho ſekretara letarſtwa Irimeſca ſnapſchecżiwił. S wěſteje ſtrony pak ſo powě, ſo budźetaj tutaj wopytaj offizjelnaj, ſo budże najſkerje tak, ſo tuczi tſjo miniſtrojo letarſtwa ſmeja unjes ſobu wažne rozrěczeŕ.

Baldwin za wotbrónjenje sylnje wobrónjenych statow

Do ſjowoje rěče w Birmingham je wotbrónjenju běſche jendźelſki ſtaczan Baldwin wo wopſchiczcu němſkeho wojſjewjenja ſhonił, kiž běſche němſki pózelnik wjerch Bismarck jendźelſkemu ſwonkownemu miniſtrej Simonej pſchepodał. Na wotbrónjenje pokaſuju Baldwin rjekny, je li Jendźelſka na niſkim ſkhodźenju ſteji a druhi kraj na wyſoke liczby, potom dyrbi je tuton ſnižicź, a my poſtupujemy, doniž ſo njeſetkamy. Schtož je Jendźelſka podyżała, to też dźerż. Jendźelſka je ſo pjeza też teh dźerżała, ſchtož je w naſtupanju Belgiſkeje podpiſała. Jendźelſke podpiſmo pod rěczenjom je jpjate. W dalſchej rěczi Baldwin žadanje, ſo ma ſo Jendźelſka wot europiſkich ſchmjatańzow ſdalowacź, jako dźěrżaze wojſnamjenjeſche.

Čežke njeměry w Iriskej

Pjatk w kerrykim hrabiniſtwje w Iriſki k cjeſtim njeměram dóńdże. Njemérny trajachu hacź do popołnoc. Pſchi njemérach ſo pſchedſtyda ſjednoczenje ſtrony ſo Iriſku general O'Duffy ſrani. Ssylne polizejſke wotdźelenja a wojazy dyrbjachu ſapſchinnjecź, ſo by ſo měr jaſno poſtajił. Sſyła ludu ſpjta twarjenje, w kotrymž ſo ſhromadźuja ſjednoczenje ſtrony ſa Iriſku wotměwaſche, pſchez jaſno nadhehowacź a do polizije ſ kamjenjemi mjetaſche. Polizija móżeſche ſ najwjetſchim napinanjom lud jenoz na khwilu rozehnacź. Automobil generala O'Duffy japalichu. Móſ ſo do cżita ſpali.

Wjeczor po 9 hodź ſ Corka cjeżitaj autaj ſ wojakami pſchejedźeſchtaj. Lud do wojakow tebornija ſ kamjenjemi mjetaſche a jim pſchiwołaſche „general O'Duffy je pſcheradnił“ a „žadamy generala mocznoho abo žiwcho“. Wojazy bomby ſe ſylnjatym plunom do luda mjetachu, też tſelachu a drohi ſ bajonettom wucziſchczichu. Ludźi ſo poradźi, wotdźelenje iriſkeho republikanſkeho wójſka rozehnacź. 25 wójzowow je ſo ſranilo. Wojerſke wotdźelenje generala O'Duffy jkónczinje ſ měſta wotwjedże. O'Duffy rjekny, ſo je jenu nětko 5 króć ſa ſobu ſ hanterom na hkowu dyril ſo krwawjeſche.

General O'Duffy, wjednik faſchiſtiſkeho hibanja w Iriſkej.

Domkhowanka w Delnjej Łužicy

W prjedawjoſich czaſach je nalcha ſerbſka rataſtka młodźina domthowanku ſ nażbehitymi praſtarymi nałožkami wobſnjeſzyła. W Delnjej Łužicy ſu ſo nimale wſchě tele nałożki ſchałóle, w Delnjej Łužicy ſu pak hiſchcze żiwe a ſwjeſelcża tamnjeſtnej młodźinu. Tak ſo n. pſch. poſledni ſnoop we nóſaſch, hóżež je mocżarſkoho, wobſtoje ſwjatoczńje domthowan. Wupyſchi ſo ſ Połnami kwětkami a ſ mejſu a ſtaji ſo na pojłodni ſujeńſki wós. Pſched nim krocża dźowki a ſtan, ſ kterymž jeden na hrabjach ſujeńſki wěnz njeſe, dokle pak kwerzele. Za nimi du ſ hrabjemi na ramjenjach ſujeńſki. Tak nětko pomału cjehnje cjah po wſej do dwora, hóżež ſo hoſpodarjej wotreda ſujeńſki wěnz a kujeni hoczeże. Hoſpodar na to wſchěch wobſtelenych bohacże hoſpodnje. Sczehuje reſka, kotruż hoſpodar ſ prénjej wobkraſku a prénj ſpczk ſe kujenju wotczeri. Potom ſo cjehnje do korczmy, hóżež ſo ſujeńſke piwo pije a hacź do ranja rejuje.

Sujeńſki wěnz też hiſchcze zwola naſ cżakadni tu a tam ſe wſchěch drużinow połnych kłoſow pletu, ſe ſtkich wupiſcha a na duſu domthowańſki hoſpodarſej pſchep. dźża. Wenz ſo wó ſtluje powěſnje. Cżeladnizy ſo ſa to poſtajeża. Praji ſo, ſo ſujeńſki wěnz do domu a w nim bydlazym ſožnowanje a płodnoſcz pſchinjeſe.

Wośebje ſ wulkim ſtorom ſjednoczeny je nałoż ſo mjenuje „kokola biſch“ (honacża biſch) a je we wjazerych dehnjażerſkich wſach żiwy. Wſchitka dźina cjehnje ſ berzami na blikk luhi. Pſched cjehnje ſo ſ rjanymi płetwami wobkuta ſujeńſka kóna. Na ſtuy ſeſtupa ſo cjah wokoło pródkoho pjaczoho ſuda, na kotrymž leża hromady kwetkow a płetwa. Wokoło 100 metrow dale je we hlubokej dżerje ſhromadny honacz ſe ſwjaſanymaj nohomaj a khichdomaj. Dżeru ſokrywa wulki ſelenowy horuz. Tomu, kiž chze ſo pſchi hrě wobdźelicź, ſo ſwjataja wjerſi, do ruki ſo zyppa ſtłóżcz, na to ſo tři rały wokoło ſuda wjedże, każ ſo dośpołnje orientazijn zhubi. S jeho nadawkom je, horuz ſ zypami trjechicź. Jeli ſi rały nimo trjechi, pſchindże druhi na rjad. Schtóż pak horuz trjechi, je ſ kralom, dóſtanje wenz, kwětki a dar — ſwjetſchcho dźela rubiſchcho abo wjaſanku — a ſmě ſebi je ſawjaſanymaj woczomaj ſe

Nadpad pola Bukec

9] (Pokračowanje.)

Jurjej bě zyle, jako by nětkdy to wobliczo widźał a tónle hłoſ ſłyſchał. Lěpje wón mile hladatemu wuſchkej do wocżow pohlada a wraj runje tak wjeſeły: „Franzo! Hanuſcho!“ A taj cjuczijwaj bratraj po dołhim dźělenju, tak ſo taj ſchedźiwzaj witajo kolcheſchtaj.

„Ssyno, hlaj tudy mojeho dobreho pſchecżela“, ſtarſchi wuſchcht młodźichemu rjeknu, „to je tón Sserb, kiž je mje we Wittenbergu, kuž ſym cżi wjele raz powědał, ſe ſmjerczje wumohł.“

Wjeſeły djakowny ſyn Jurjej ratu tylaiche.

Starſchi wuſchcht, Franz Hanuſch, bě na univerſicze jeho najlepſchi pſchecżel był, runjecz beſchtaj po ſtarobje wo 10 let rózno. Jurij bě jeho ſe ſabiwańſkich rukow wumohł. Wón dżeſche mjenujzy ſ wjecżora pſched měſto. Tam ſ jeneje korczmy załoſkna hara hawtowaſche. Jurij ſaſtupi. Korczmař bě po pomaz běżał. Tſjo ſylni kóbżinzy dweju ſtudentow ſurowje łnojachu. Jedyn toho wjetſcheho wo ſcjenu mjetaſche, a tón jatniſchi małý ſo pſchecżiwo dwěmaj ſtyſnitwje ſ nożom wobaraſche. Ale jeho wobaranje bě na tónz, pſchecżoł tón jedyn roſſkobjeny bě ſo ſe juwatom jahnuł, ſo by ſchtudentej ſmjerzitny raz tyknuł. Ale wón na thribjet ſwrjeſkota. Jurij bě jeho wo ſemju morſnuł a priſ praji jeho hoberſkej pjaczi tamnymaj do hłowy njewjedrowaſchtej, ſo ſo jedyn jow kiny a druhi tam pjchewali, a na to naiprjedy dweju, a potom też tſeczeho ſa krk ſhrabnuwſchi pſches próh wuſtorcži, ſo ſim ſławanje ſaużże. Tón mjeńſchi wumóżeny bě ſyn cżeſtcho pſchekupza, kiž thwilu we Wittenbergu bydleſche, a rěkaſche Franz Hanuſch. Sa léto bě wón ſ nanom do Cżech dom cżahnuł a duż ſo njeběſchtaj ſ Jurjom wjazy wohladałoj. Ale pſchi tym mjetanju dźeſche ſebi Jurij je ſchkleinzu do cżoła krybnył, ſo bě wulka błuſna jenje njeſaſchła. Na tej a na ſpodźiwnje ſcherokich ſtawach Hanuſch ſwojeho wumóżerja dżeńż najbóle póſna.

Woſtajmy jich tſjoch w radoſczjwym roſpowědanju na horje. —

Nasajtra jich w Jurjowej najſkórſe je zehlatej trubku jedźeczą widźimy. Starſchi Hanuſch powědaſche njenadżiwy namakanemu pſchecżelej, kak bě ſo jemu w poſledních 40 létach wjedło a Jurij jimaj teho runja wo ſwojim żiwjenju rěczeſche. Wóży ſo dalſcha rěcz na wójnu a wojeſtwo ſcżeże. Naſch hajnik cżujeſche, kak jeho pſchecżela wóhniwy ſyn ſ mozu na wojeſtkej cżeſczi wiżaſche. Teho dla ſo wón w ſkowach wſchelako wobtroczeſche, ſo njebychu do hłubſchich rěczow wo wojeſtwje pſchiſchli, pſchetoż wón njechaſche te krótke hodźinki, hdźež mějeſche lubeju hoſczow, pokaſowacź.

Ale Radyſław Hanuſch, połny młodoſtneho thróbła, na wſchěch bokach pſchecżiwo Pruſkim wukraczowaſche, a ſo by Jurja p'chepokaſał, wuſdźhaſche wożebje to, ſo Prużay hižo na tſecże léto Sakſkich wobcżeżuja.

„Luby młody pſchecżelo“, ſnapſchecżiwi jemu tón, „mi dhże ſo ſkoro ſdaci, ſo ſu we wójnſtich cżaſach jeni laż bruhi. Ja niczo na waſ Kèżorſkich nimam, ale to wy tak derje wěſcże, jako ja, ſo tawſnuty Saſſow na waſchich wojakow płakaju, a dźěcżi-dźěcżi tych ſamych budża hiſchcze jich mjeno ſaniczowacź.“

„To by było dźiwno“, wotmolwi Radyſław tróſchtu hórko, „wichat ſmy waſchi pſchecżelja, a chżemy wam tych pſchecżéżharjow wuhnacź.“

„Haj“, ſapadże Jermus, „dyrbi naſch lud to ja pſchecżelnoſcż mécź, hdyż jim Kèżorżay tu wbohu Jitawu zyle njetrébnje tak ſałoſnje wutupja?“

„To pak we wójnje hinak njeje“, ſtaji jemu Radyſław napſchecżiwo „njebudźiſche ſo retomaſ Prußſich, hdyż ſich i trwawnymi hłowami i Cżech cżérżachmy, we tym měſcże pichi ſwojich magazinach tak twjerdże ſtupik, njebudźiſche ſo Jitawje niczo ſtato.“

Jurij mózeſche ſo hórkeho hłoſa ledma ſdżerżecź. „Haj, dyrbjachu waſchi w runym měrje njewinowate město, w kraju ſwojeho pſchecżela, do wohnja ſtélecź, hdyż jim ta cżłowdſka cżakanzow runu ſmuhu ſ wrotami nuſ njedaſche? Dyrbjachu woni tym wbohim ludźom żyle města hacź na nékotre thèże, ſ pkomjenjom ſtónzowacź? Sawěrno, to ſo njeje wuſmjecź, tu w pſchecżelſkim kraju jenemu jenicżkiemu měſtu ſchłodu p'ches miljon toleż naczinicź. Njemohła ſo ta zajke pjenicży kraſina kupicź, kotraż by ſnajmjenjicha 100 rjanych wjeſſkich wſonow mėła? Ale takſe praſchenja hiſchcze njechadża dowolcź. A to hatle je to mjeńſche! Ale ja ſym tam ſ woczomaj widżał, tak ſadubchenych ſ pinzow won kopachu. Ja ſym widżał a ſłyſchał, kak nahe żyrotti wo nauow a macżerje płakachu, w popjele ſedźe.“

Stary Hanuſch ſrudnje mjelczo pſched ſo hladaiche. Jenoż młodſchi ſarécża: „Mórwch mějſchczanow tola wjele bycź njeje mohło?“

„Sté doścź“, ſapadże Jurij, „bdyż ſe ſtebi jedyn jenicżli wobydlér pſchi tym njeſaſtużenym njeſbożu ruku ſlemił. Ale hdyż 400 ludźi ſła ſmjerczą ſłónzuje, to Bohu ſkorżeno niczo ſnadne njeje.“

„Wérno je“, pocża ſtruchtiichi Radyſław, „ale wójna wſchudże takſe hubjenſtwa ſa ſobu wlecże. Hdy by Prußaſ njeſapocżał, bychu ſo kraje wo wjele njeſboża ſminyłe.“

„Ja njepomham“, rěczeſche Jurij dale, „ani wam ani Prußſim. Ale njech moje ſłowo nikoho njeſrani, to dhże ſo mi idacź, ſo mam tola też zyłe dotalne pſchecżelſtwa ſ kèżorſkimi niczo dobre Młodźiſe njeſſu. Ja żanym njepomham, ale na wójnu ſałoſczu, kiž takſe hubjenſtwa ſa ſobu cżehnje a na tón bludny lud, kiž ſ njerozumom bratrowſkim ſpłahaм takſe ſchkwdy cżini! Na wójnu tu żadźawu ſałoſczu, ſo kraje puſczi a ſahubja a ſa cżłowjeſkow ſłobjate wjelki cżini. A ſ czemu to?

(Pokračowanje ſeſkuje.)

kruhe wokolo njeho rejwažnych holičow jenu wubraca, kotraž tehorunja doasnje dar, wěnz a kwětki a je z kralowniu. Na to cehnje młodźina wróćo do korčmy, prědku zajeńska króna, potom hudźba, kral a kralowna a słónčne druhi pacholjo kóždy ze swojim holičom. Kral dyrbi tam něšto k lěpschemu dacz. Honacz ho w korčmje spječe a sče.

Zara sobotne je tež „kokota kubanje“ (honacza skobanje). Tež tu wjesna młodźina na cžole ze zajeńskej krónu a hudźbu, hólaz na konju, holaz pěschi, cžehnje won na polo (schežeruischežo). Tu steja hischcze wrota z rjanym pschewami wobwite. Sorjedź wrotow wišiu sabity honacz kneže sa nohu pschiwjazany, kotrehoż kchidle a hłowa pak su hyšnje narěsnjene. Tóm) jěchar jow, kiž nětko we galopje (galopje) wottorhnje honacźi hłowu, je z kralom, taj, pak, kiž wottorhnjetaj kchidle, městokralej. Kóždeho z tšich nětko holiacze z wenzom a z rjanej hrebu wudebja, runjez koł kralowny, kotreż su sebi kralojo ze hajowanymaj wocžomaj z kruha wokolo hrbje a zajeńskeje krony rejowacych holičow wunjatki. Po sludanju wróce so zaš do wsy a do korčmy na cžole kralojo na konju, sa nimi kralowny a słónčnje druhy jěchar a holtera. Wjesela reja sabawi tšónči. Honacz ho wjecor pschepadnje a wunoschi ho pschepije.

Sznadź może to pschichodże jedyn z wopisanych nałožkow naschu domkhowanku porjenkhicz.

Mětšiche knjezerstwo sebi pscheje nječi skrowe z mětschcianskej pseadokulturu njenapreěowanu rataršwo. Se wschěmi sredkami so na tym dźěla, ratarjej wotkewicz krajiny poklad starych, husto dosć dołpolnje sabytych waschnjow a nałožkow, so by ja jomu zuzynili nětschczanskimi wězami njetrjebał hnhacz. My Serbja mamy nimomery bohaty a hnboki poklad strowych burskich nałožkow a waschnjow pschihodźazych ho ta kóždy cžas a tózu pschiležnosez. S teho zórła w pschichodze pschi naschim próżowanju, sebi nasche Zíwjenje na wsy porjenkhicz, dokhadnje cžerpamy!

Ze Serbow

W Budyschinje, 9. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Djenza rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer -|-10 a thermometer w nozy -|-8. — Wjedro ho malo pischemeni. — Wežerawischu njedźelu je naschu krajinu wubeźt hyhnischcze wužiny pschecžahnył a nam po hnhnischim wětrje desche pschinjesł. Nětko pak hmy do pschestrenja cžopleho powětra pschischli, kiž po zyłej Europje duje, tutón powětr pschipowieda nižinu, kotraž je hiwojim jadrom pola Jendźelskeje leži. Sa tutej nižinu duja hymne wětry z południowych stron a doje w blischich dnjach tež hacz k nam docžahnu. Djenza a nutje budźe pak nasche wjedro hischcze pomerenje mile a pschijomne. Nutje wuloru słónčko 6,14 hodź. sthadża a ho 5,20 hodź. khowa. Měsacź sthadża nutje wjecor 8,41 hodźin a khowa ho pozdźiso 1,43 hodźin.

— **Nastupa zapisowanje wožowow a džěłarjow 10. oktobra 1933.** Krajny finanzny hamt w Drježdźanach wozmja: dokelž ho pschichodne jenosne pohódnoteženje na 1. januara 1935 wotstorcži, wotbudże ho dotal wotmyslene sobuwuzecže domjacych liscžinow za saudny jenotliwcho pohódnoteženja zahwarjenych lěsownischcow. Domjace liscžina, kotrejež formular běsche ho dźiwało na tute sobuwuzecže wažnje powjetschił, trjebo ho tehodla kmoł we wobmjeschowanym wobžahu wupschesnje. Wobhospodarjerjo lěsownischcze ma na hlownym kopjenje jenoż wotpisowina k dopisej 1 we wobsiedżerju a jeho zastupjerju a na stronach 2 hacz 4 jenoż we wotdźelach 1 ahacz 3 a 3a, potajtim hacz k mjenam mětschczelow hudźenjow a pola dźesatinjow hacz k wozjamjenjenju dołżiny městowskow zapisacz.

— **Jězbu do módrinu,** kotraž ho tež Budyschina dźitku, běsche Drježdźanska zeleznika direkzija wczerawischu njedźelu pschiprawiła. Wodźežnizu, kotrejž běsche nětkoże 700, z wožebitnym cžahom wot Lubja [illegible] hodź. do Budyschina pschijedżechu. Na dwórnischczu jich nekotre zobustawy pschedźydźiwa Budyskeho wobthadnecho towarstwa powitachu. Woni zebi na to pod wjednizerom wupruhowanych mozow, kotrejž běchu wobthadnenu towarstwej na pschecželne waschnje k pomozy, nasche město wobbladachu. Stónczinje ho nekotre cžrjody w Petrowstej zyrkwi zhromadźichu, kotrejž rjanoscze knjes farar Groże rozkosowasche a k temu hudźbu pschecželow posticži. Jako běchu hosczo we wschelakich hoscženzach potom ke kosczej pobyli, woni wulzy spokojeni nasche město wopuschczichu a 1/47 hodź. z wožebitym cžahom wotjedżechu.

— **Motorowe kolesa a** [illegible] ho wczera njedźelu dopoldnja [illegible] nischczu Rěžorskeje dróhi a Szutelskeje [illegible] knjeina schulska holza, kotraž je Szutelskej [illegible] jedź, běsche typtala, hischcze pschi [illegible] riom, kiž wot Lausitzkich hrjesiowu [illegible] pschejschežej. Motorowy kolesar po holze [illegible] a ju powali. Holza ho wobadrě a sebi lewu nuku smjerze, kowak pak ho straschnischo njetrani. Kaž wocžizy swedny wupraja, je kokojesdna wina na njeboze, dokelž motorowy kolesar pjecza njeje pschepschischnje jěł.

S **Cžornych Nožlic.** (Srudna powěsć.) Sandźenu wudżeń pola tudomneho žiwnoscerja H. Krawa jahiny. Knjes H. psches to wulku lchkodu poczerpi. Niedźelu dopoldnja cžapche jeho žnu poslednje jabłuka sescheschpacź, pschi tym pak z nebla padże a sebi ruku złama.

S **Wósporka.** (Smjertny pad.) Knjes Nemocži Wilhelm Ferdinand Kral je srjedu wumrel. Semrěty je ho 8. meje 1853 we Wósporku narodźił. Won běsche we swojim cžasu na t.zjerdźisnje Königsteinje a je jako sakhi artillerista służił. Wežera njedźelu popoldnju ho pohowa.

S **Brěznje pola Kamjenza.** (S kolom znjeboži.) Sandźenu sobotu popoldnju wokoło 3 hodźin je tudomny twarski dźěłaczer Fichta znjeboži. Won se swojim jěznym kolom tak straschnje padże, so dyrbjesche ho hnydom do khorownje donjesez dacz.

S **Kamjenza.** (Samomorbacźiwo.) Sdrjedu popoldnju sebi tu wobstarny rentnar žiwjenje wza. Won ho wobwěsnu. Starz, kiž běsche wjele lět na zachlizu (Asthma) khory byl, běsche uhczischcho rjeth, so sebi žiwjenje wosmje.

Rjane historiske powědańcko

„Nadpad pola Bukec“

je tež jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaci jenoż 30 pjenježkow a je dostać we wudawarni „Serbskich Nowin“ w Budyšinje

Z Łužicy

* S **Ruchbacha.** (Wobžarujomne njeszboże.) Pjatk sta ho na Gersdorfskej dróhy wobžarujomne njeszboże. 13-lětny hólc Fiebig z wola padny a ho pschejedże. Njeszožowny sebi nohu nize kolena złama.

* Se **Shorjeza.** (Samomordaiswo.) Kaž policija wosjewi, je 76lětny schewz Franz Brzer w Shorjelu samomordaiswo slucził. Jeho w jeoh jihnje, w khorownj, morwecho nadeńdechu. Won bě dołhi cžas khory.

Nowy brasilski wupósłanz w Barlinje.
Dr. Arturo de Araujo-Jorge, nowy diplomatiski zastupjeŕ Sjednoczenych statow Brasilskeje w němskim hlownym měsce, je nětko do Barlina pschijěł.

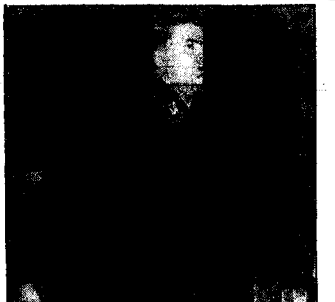

Wjednik awstriskich nazionalsozialistow je prěni króć w němskej zhromadźisnje rěcžał.

Zupny wjednik Franz Hofer, kotrehoż dyrdomdejske cžłanje z Insbruckeho jastwa najwjetschi napohlad sbudźi, pschedwoschowasche w Mnichowje wo wobthadzenju z nazionalsozialistami w awstriskich jastwach.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Gubina** w Delnjej Łužicy. (Schtej brožnjow so wotpalile.) W Cžernsku je w brózni wulki wožeń wudrił. Wožeń ho na druhe 5 brožnjow a dwě hrodźi wupschestrě. Wschitke twarjenja ho wotpaliechu. S daloka a schroka wohnjowe wobory na pomoz pschischkwatachu, ale njemožachu sapschinnycz, dokelž žaneje wody njebě. Wobhoderjo tři kilometry daloko) wojsam po wodu jědżachu. S tutej prózu mózneho wohrożenej domskej wulkowacz. Schkoda, kiž je nastała, je jara wulka. Zyle žně, maschiny a tež słót ho siobu spalichu.

* S **Glatza.** (Djelco smjertnje sniesnoschtko.) Wuloru je 4lětny synk z wokna drintschego poschoda starschiskeho bydlenja padnył. Djelco bě hnydom morwe.

Přilopk

* **Biblija, kiž jenoż 190 gramow waži.** W lěcze Lutherowskeho wopomnjeczka 1933 wudawa Stuttgarske biblijowstwo, po pschekadach nowych wudawkow biblije, kaz Schäferbibel, Mengebibel, jubilejna biblija atd. w zyle małym formaze a ho mjenuje „Snifernbibel“. „Jonowa biblija“ je 8×12 cm wulka, ma 1198 stronow a waži jenoż 190 gramow. Tolstosez tutcje biblije je 17 mm a najtnjischi twarduk płaci jenoż 2,80 Rm.

* **Satsłudnjene schorjenje.** S małeje durinskeje wjesti so spodźiwna wež powě. W haprelji lětsheho sta burowka wo swju wobkedźowajsche, to běchu hewak stajnje samknjene durje na hornjej łuki padało wotewrjene a w tutej městnosczi, kiž ho hewak njewuzywasche, běše postawa wotkłada. Zona sebi myślesche, so ju wo schorjenje jedna, sawoła burowka, kiž městnosez sahe samknu. Psched hyštim so durje sahe wotewrichu: We cžornej městnosczi leżesche na schwindowanju cžłowjek muży, do Lożowcje płachty zawalene. Sadobywarz je chyże jako schorjenje wustupiwcz a je pschi tym swój kónz namakał.

* **Nadpad na pólski wós.** We wokolinje Majdanu we wjeczornej Galizijskej wobrónjeni rubježnizy pólski wós nadpadnychu. Dóndże k tželenju, pschi kotrejž policajskeho sastojnika, kiž wós pschewodżesche, sastrělichu. Rubježnizy dyrbjachu pak cžakacz, ani so bychu někajkeho wulpěcha měli.

* **„Wjesely“ kwaz.** W Biltenje we Schwizarskej so kwazni hosczo wjes hobu hwadżichu. Wjetschi hebi skónczenje karanecki a bjesche do hlowy. Wožesche nežna njewěsta be wuschikna w njetutnu nadobu (bobre hmanjo!) a dyrbjesche ho sbórcženje zara cžasko sranjena wotwjesez. Dowj lekarjej mějeschtaj nekotre hodźiny dźěła z wobalenjom sranjenych.

* **Najmjenschi mut swěta wumrě.** We Srebrenowa pola Dubrownika w Juhosłowjanskej so wo hmjerczi najmjenschego muża swěta pische. Semrěty je Awstrijczan, kiž hižo do wójny do dźesatnischcze Juhosłowjanskeje wjelicžiznu, a běsche jenoż 64 zm wulki. „Palczik“ běsche pak derje proscheny, schtoż hewak pola małosce znajwjetscha njenamakamy. Wožesche wuwita běsche jeho zdźelanosez, jako manjesze pola wulkich zyrkwjow atd. je so bohaty muż sčinił. Psched krótkim jeho zdobyta mucha kłó a na tute sescheschki kalnjenja wón wumrě.

Sstawne jastwo za Jony w Pariju ho wotstroni.
Wobras pokasuje wrota Zonjazeho jastwa St. Lacre, tuto jastwo, běsche nětkoż dwarjenje ho nětko swottorha. Pod klóschterskimi murjemi su dołhe podjesnike khodu, kiž maju so nětko wocžinicz. Franzowsojo ho nadźijeja, so tam ważne a hódnotne namakanki nadeńdu.

Hospodarski rozhlad

Pondźelu 9. oktobra 1933.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	7. 10.	6. 10.		7. 10.	6. 10.
Pšeńca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	156-164	156-164	žołte lupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradelia	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšeč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosusk	16,2-16,3	16,2-16,3
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanc.	9,60-9,90	9,60-9,75
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruski	13,7-13,9	13,7-13,9
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,10-1,45
raps	—	—	ržana sloma	0,45-0,65	0,40-0,60
hróch, Viktor.	37,0-41,0	37,0-41,0	pšenč. „	0,43-0,55	0,35-0,50
lane sym.o	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,40-0,55
p.eluški	—	—	rečna „	0,45-0,60	0,40-0,55

Płaczizna za pšesez za wupłodźerja 177 180 182
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Barlinska burza běsche sadożenu sobotu powschikowanje skruczena. Wobrót běsche drje snadny, tola ho znamjenja na wožiwnje potażowachu. Karty atzijow ho skruczowachu a posmupowachu. Też wiki rentowych liczinow mějachu polěpschene farby, runjez běsche wikowanje pomerenje snadne.

Na Barlinskich wulkowizach na żežiwjenjach staw so hobotu mjenje pschezyz a rožki potliczesche. To na tym załeži, so maju ratarjo nětko hischcze wjele dźěła na polach. Żeżiwjenj so cžasto pschedawache. Wo wsi pak wjetschcho zajima a też kupzow namała.

Sobotu płaczeschce w Barlinje zentnar

pschenzy: 8,85—9,10 (9,05—9,15) hr., rožki: 7,10 hacz 7,35 (7,15—7,25) hr., ječmjenja, nałetnjeho: 8,80 hacz 9,40 hr., najmjelkeho: 7,80—8,20 (7,55—7,95) hr., wowsa: 6,90—7,30 hr.

Swoje nahladne samadźenje wustaji artistiska organizacija z wumjenjenjom, so by so z tutym potrjebnym bohi ludźo podpjerała. Najmjenjši muž dźerża dospe starobu 51 lět.

*** Lokomotiva cježiła auto sobu šhrabnu.** W Ponte Decrima pola Mailanda lokomotiva z ludźimi wobsadźenu cježiła auto šhrabnu a 150 metrow sobu wjeceše. Pjeć tym 5 wosobow žiwjenje šhubi.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro sa jutšiši wutoru: Mile a wišate wjedro.

*** W Neuruppinje je 62-lětna Minna Gollertowa wo žiwjenje pjchišła. Wona, jako klowkowy šchmadrunks waresche, pjchi warjenju wušnu. W kuchinje nasta žiwy kur, z kotrymž so saduhy.**

*** Wobžebity žud w Braunschweigu je džełacjer a H. Molsa k smjerći a džełacjerja Ericha Hagemanna k 6 letam chłostanje a druhich tjoch wobtorjenych k 5 letam jastwa sasudźił. Tujedmaše so wo cjeżki politiski nadpad, w kotrymž so tjo z Braunschweigu, pjchi kotrymž so dwaj SA muzej z wutčelemi tranischtaj.**

*** W Mailandze je so hrózne sakopnjenje stało. Hižom wjeżaty dołho tam stare hłowne dwórnischczo torhaju. Tež stare kolije, kiž na kamjentnym nażypje pjches žiwy dźeł města wjedu. Mózi blizko dwórnischcza, kiž z dweju wjelbow wobstejesche, běchu posledne dny hacj na jedyn wjelb wottorhali. Najsterje shnyk wjazy doscej njedzerjesche a so w žiwej zhromadnosći wo 20 metrow sakopnu a wjele cjełowjekow pod sobu pohrjeba. Dotal su 6morwych wuciahnyli, tola je mózno, so hischcze wjazy morwych pod rozpadankami leži.**

Ze Serbow

S **Barta.** (Pjchednoschi ludoweho mišionstwa.) W běhu sandźeneho tydźenja běchu pjchednoschi ludoweho mišionstwa rjane natworjaze hodźiny. Prěni pjchednoscht knjeza fararja Rioty z Radca wo stacje, ludźe a zorkwi, pschipoßlucharjow wulzy sajimowasche. pschednoschcer wuinawasche so k nadchej nowej ludowej zorkwi, kotraž je so do słužby luda stajiła a je srólniwa, na nowotwarje nadcheho lubeho wótzneho traja se wschěmi mozami sobu dźełacá. Wón też wschitke woßadne stawy proschesche, so buchu je wschěmi mozami sobupomhale a sobu twarile. Druhi wieczor rěcze sche faraŕ lic. Ludwig z Budyschina wo hesle „pohlad sa kulisby". Wón wędźiše z napjatoscu pohłuchowazych do dźela duchownehо sawjesćz. Jeho pschecze farara a woßadu sebi iblizicz, może so pschi irosumjenju na kóždej stronje bjesewschesho dopjelnicz. Trecji wjeczor pschednoschowasche faraŕ Ssykora z Mjernarjez wo spodžiwnej wójnje a dobrjeżu. Hłuboko czerpajo wón nasu czasa wopißowasche, kotraž je husto z postupowaseje techniki a bjesdźelosce najtala. W posadku steji strach wotewsrjenja narodow. Tu ma napschecziwnosć mjes tschesesanstwom a nowocasnym smyslenjom wulku winu. Pod wustajnym nawjedowanjom knjeza kantora Wjemarja je posawnowy chór a srjedu też zorkwiny chór se swojimi posliczenjemi wjeczor porjeschtschik.

S **Kamjenza.** (Kolojesdny do sapschacha sajeł.) Lonschi trojeł schtwórtk wjeczor wokoło 7 hodźin so na kschižnym puczu Postupnjeje dróhi se sydlerskim puczom njesboże sta. Tam kolojesdny do woza sapschacha trohu, kiž jemu napschecko pschijedże. Sapschach swój njemjeschche. Snjesbożenego do tharowneje dowjetschin.

S **Kamjenza.** (Njesboże.) Sobotu popoldnju wokoło 3 hodźin je so na Budyschej dróhi blisko Mauliczej wobkłoda njesboże stało. Kolojesdnu 4kónego hólza powali. Hólz bě sam a chcyschce dróhu pschekroczeć. Na sboże hołza pomalu z hory dele jedżesche. Hólz so lohzy srani.

S **Jakłowza.** (Sso wobwěźnyk.) Pjatk popoldnju su žony pschi sbéranju drjewa w lěsu pschi Bělo-Wozańskej dróhi ludowneho invalida R. G. wobwěźnjeneho nadeschli. Wón je so srjedu z domu wotžalił a njebě so wjacy wróćił.

*** S Hobrachcziz.** (Wopaczneho wunoschowanja dla sajataj.) Sandźeny schtwórtk je policija ludowneju wobydlerjow sajała a hamtitemu sudnistwu pschepodała. Tehorunja saja policija schtwórtk wobydlerja z Hornich Kundraczicz, dokelż běschche knjezerstwo hanik.

*** S Glatza.** (Najstarischa schlesyska schtlenczerjenja sašo dźełacá sapoczinje.) Firma Pankratz a Co. we Kaiserswaldze w Habelschwerdtskim wokrjesu, kotraž wot lěta 1650 wobstoji, sašo polnje dźěła a je poslednje dny 100 dźełaczerjow pschijatajła.

Radio

Wutoru 10. oktobra słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 15 šabawny konzert. 16 tasta a dutcha w nemšiim pjanowanju. 16,15 wjesele popoldnjo. 17 žony pschi dźele. 18,05 pschihotowanja sa wótrupijadu 1936. 18,25 politiski pschehlad nowin. 19 hodźina naroda. 20,10 so sandźaja nalima. 21 orchestrowy konzert.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 14,45 knihi wo lětach 1914 hacj 1918. 15,05 „Bobjo". 19 hodźina naroda. 20,10 hodźina mł. dźe je franty. 21 symfonisti konzert.

Hischcze wažne z dnjowskeho programma: Königsberg-Heilsberg: 20,15 z operetow. Frankfurt: 20,10 Korsanska ludowa hodźina z bajemi a spěwami. Mnichowo: 20,10 ludowa hudźba. Wien: 21,15 šabawny konzert.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Holca nad Broadwayom

Njedawno w Newyorku, na jenej dróh, hdyž je wobichad najjawischi, na Broadwayu, podawt najwjesischu sedźbnosć a wobdiwanje sbudži, pschetož tu je nschto sta, schtož sama amerikanskemu cłowjekej, kotryž tak lohko swoje cjuwy njeschubi, na thwilu dych rubi. Sto metrow nad cłowjekami a autami holza we ktanym webleu po tri sta metrow dołhim gracjanym powjasu trocjesche. Bjes smyslenja wona druhu stronu dróhi dospe a hdyž so dwajcejlětnu potom pra chachu. Schto je ju k tajkemu throkłemu pschedwsacju pohnuło, so wona wuina, je je bjes dźeła a je so na tajke wa chnje nadźijała, z edźbnosć cłowjekow sbudźicz. Sznadź je mjes mnohimi, kotrjż ju widźachu, tola jedyn, kotryž może smuzitu, resignowanu a wobwjertlowu holzu trjebacz. Pschejmy hdyž, jo smjeje je njekojasne wuspokojenje w tutym nasłupanju wocjakowany wuspech.

Nimo teho njeje wschat wona bjes pschedhadnilow. Psched schcjez lětami muzjki w Parisu pobobnu wěz pschedwjedże, pschi cjimž dyrbi so hłuboke na wołzebitu wobstejnoscz pokasacz, dokelż bjesche wón zydomdźesacz hizem pschekrocził. Tehdy wschat běchu tajke kellerske łusti w Parisu wulke wa chnje; tak mtody muzjki wonka po Eiffelskej wězi horje salese, a druhi na wězi znateje zyrkwje Notre Dame njewschednje stra chne kellerstwa pokasowasche, hdyž bě po wonkownej muri horje sakł. Po sramnym puczu so tej sasa wrócili, pschi cjimž so wudypanow a wustupkow dźerżesche. W Dulinje sebi hišcze dźenża wo tamnym njebojasnym namórniku powědaja, kotryż je na Nelsonowu postawu salesł, hacjrunjež žylny wichor satkadźesche. Jako na hlerje postawy srjesche, wušesce sebi žwój łabat a machasche z nim w powitze. S thwilemi take wupadnjene kellerstwa k woprawdźitej thorosći dowjedźechu, dokelż so nasłedni cy z hromadami namaka, kotrjż chcychu thwjet pokasać, so woni to tej dokonjeja. jw.

Swójbne powěsće

Sdwdźeni: Jadwiga Schreiber w Budyschinje a Walter Schneider we Wellej Dubrawje. — Gertruda Düringer w Wošajach zadi a Gerhard Böhme we Warnolezjach. — Lona Müllerez w Dakinje a Max Bitterlich w Lubiju. — Herta Reichelez a Werner Lehoda w Lubiju. — Hilza Kraußez w Lubiju a dr. ing. Arthur Wemma w Budyschinje.

Swjedźeni: Curt Domaschka z Tondu rodź. Grofez w Budyschinje. — Herbert Gimpel z Wetkanda rodź. Hörnez w Baudyschinje. — Bynar Hanywmann z Charlotta rodź. Böhmez w Kamjenzu. — Erich Johna z Helenu rodź. Wenzelez w Kamjenzu. — Willy Ludwig z Marta rodź. Prenzlez w Lubiju.

Zemrěli: Marja Lućkowa rodź. Wotkermannez w Budyschinje; hjemanje je dźensa pódźelu.

Towarstwowske powěstnikl.

Budyšin. Maćica Serbska zmóže srjedu 11. winowca pop. 1/3 hodź. w Serbskim Domje swoju nazymsku zhromadźiznu k poswjećenju 100lětnych narodninow Michała Hórnika. Prosymy tež wšitko serbske towarstwa wutrobnje, zo bychu so wobdźělile.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Budyšin. Zjednoćenstwo serbskich wučerjow ma srjedu 11. winowca dop. w 10 hodź. w Serbskim Domje swoju nazymsku zhromadźiznu. Zastupjeć sulskeje wyšnosće budźe přitomny. Wočakujemy z wěstosću wšitko sobustawy. **Předsydstwo.**

Zwjazk spěwnych towarstwow. Dirigentow spěwnych towarstwow z přeprošuju z tutym k rozmolwje dla nazymskeho koncerta do Serbskeho Domu na srjedu 11. oktobra popołdnju w 5 hodź. po swjedźeńskim posedźenju Maćicy Serbskeje. Rozdźelenjo notow. Lubý postrow **Bjarnat Krawc.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Jn dyr Dittrichsch, Johann Albinus in Bejschnitz No. 1 wjdi dus o.ffjucie Sicherungsverfahren hier mit einigem, nachdem die Entschuldung des Betriebs durchgeführt ist.

Dresden, den 26. September 1933.

Die Landstelle.

Spenden für das **deutsche Winterhilfswerk**
durch alle Banken, Sparkassen und Postanstalten
oder Postscheckkonto: Winterhilfswerk Berlin 77100

Swjedźeńska dopišnja k Lutherowemu jubileju.
Němska pósła je pschi skladowanju 450 narodninow Martina Luthera dopišnju wudała, kotraž wobras wulkeho reformatora po drjeworezu wot Lukascha Cranacha pokasuje.

Hosćenc w Pančicach

Jara česćenemu wjesnemu a měšćanskemu wobydlerstwu podwólnje wozjewjamoj, zo smój mjenowany hosćenc wot herbow dr. Rachela přewzałoj. Budźćmoj so prócować, zo bychmoj z tuteho lětdźesatki daloko a široko znateho hosćenca a sle zaso to sčinili, štož nětdy běšo, móstnosć, hdyž dyrbi so kóždy kóždy čas dospołnje spokojeny a derje čuć. Nadźijamoj so, zo so naju prócowanje z najlepšim wopytom mytuje. Na najlepšim pohosćenju a postużenju njedyrbi pobrachować.

Wo přećelnu podpjeru prosytaj

Michał Suchi a mandźelska

Wupjerki wo wšěch šěrokocnach **łožowe** damasty smuhaty płat płachty wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Holca do domu, kotraž so na šiše wustejí, 25—30 lět stara, so do wokhoda k 15. okt. pyta. Poskićenja pod „J 12" na wud. „Serb. Nowin"

Cyrkwiny wodźer (J. Kěžan.) Krótka wučba wo cyrkwin přisłušnosćach, 60 pj. w Serbskej kniharni w Budyšinje

Žiłowa zaćeklizny bolace nohi samo pady, kiž su cyle bjez nadźije, wothładnje z najlepšim wuspěchom

Jurij Krautwurst, naturski hojeć **na Dźěźdźanskej dr. 29**

Wažnu knihu Adolfa Hitlera

„Mein Kampf"

możeće w Serbskej knihafni kupić a skazać; wobstaramy ju spěšnje.

Kóždy

z našich **wotebjerarjow Serbskich Nowin** je přećiwo sčěhwkam dźělneho znjezbożenja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežaje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšony přećiwo sćěhowym čelnemu znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbožeńe dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa z winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 233 — Budyšin — Wutoru 10. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Nic wjacy 4 milijony njezasłužerjow

Kaž němski wustaw sa wobstaranje dźěła a sawćenje njesamłužerjow wojerstwa, je so pschi energiskim a sobadnym wojowanju pschecziwo bjesdźěłnosći poradźiło, liczon njesamłužerjow wo wjacy hač 150 000 nize 4 milijony stoczicz. Pola dźěłowych hamtow běsche 30. septembra nehdze 3 850 000 dźěłoptazych sapisanych.

W nětczischim natymskim czasu, hdyž so wjelsche wolenje dźěłowych wikow hewak wjacy njewerczakuje, su so knjezerjowe naprawy k wobstaranju dźěła zylnischo do skutka stajile, a nusowe naprawy němskeho wustawa za wobstaranje dźěła so wažnje rozschěrile. To we swisku wojowenju pschinoschowatche. Hischcze februara t. l. wuczinische liczba njesamłužerjow, kotrež podpjeru dóstawaju, 6 047 600. Tak je liczba wot tehodla hač nehdze 2,2 milijonow spadnyła.

Wopraudźite spadowanje bjes dźěłerje je pak hischcze wjele wjetsche hač 2,2 milijonow, dokelž so wopraudźita liczba njemože jenoz po liczbach njesamłužerjow wobliczeć, ale ji maju so liczby tych naschich stajiń, kotrež su sabo dźěło dóstali. Pola tehorunich sakow běsche na konzu januara jenoz 11 487 000 dźěłazych sapisanych. Hač do konza augusta pak so tuta liczba na 13 724 000 powyschi. K tomu pschidźe hischcze 270 000 njesamłužerjow, kotrež w mězacu septembru dźěło a thle dźěłacy dóstawaju, tak so liczba tych, kotrež su wot februara hač do konza septembra dźěło dóstali, z 2,5 milijonami wobliczi.

Bjesdźěłnosć je wobsebe też w industrijowych krajnach Němskeho, tak w Sakskej a wjerchownej Němskej. W Sakskej je w druhej połojzy septembra bjesdźěłnosć wo nehdze 33 000 wobsobow so zmjenschiła. Wschitke powołanja hač na kerzmarstwo su na wołożenju bjesdźěłnosće wothdźelene.

Žona a jeje stejišćo w třećim knježstwje

S Barlina so powě, so je so ras wo ważnym praschenju stejišcza žony w třećim Hitlerjowje jasnje wupraszilo, schtož hdy wobsebite wobkedźbowanje zasłuži. Sa potwučenjemi hamt wobhdlerskeje politiki a pěstowanja rasy referentka tajeni Marja Weissnerowa napschećo wunoschowanjam wuprajene, jako tychi po nastupjenju mocy je stronu nazionalsozialistiska zonsle wot dźenžnischcho na jutrische so je žiwjenje dźěła wulnacz dyrbjale. To je wóso njesmyslk. Hdyž so žona z wěsych akadem. powołanjow wotnje, so dyrbi so wuprosdnjene měsina z muženi wobhadźile, potom na so to witacz.

Wěsće pak typa wuczerkow, sastararkow, pschedawarkaw, sjednotwjerskow, sekretarkow atd. wotnje, dokelž žona na tutym měsinje tjes liwša je po jeje naturje tkmanska hač muž. Nazionalsozialistiski hdy jenoz žada, so by so žona z rodnym prawenim postajenju jako hospoza a macz po możnosći bórzy z pschiwobroczila, to rjeka, so by so młodźi nawjezo hižom w prěnich letach swojeho powołanskeho žiwjenja z dohadajazej nadu możnosć dostanu, so wożenić. S tajkej możnosću k zeńtwje wjele wulki dźeł młodych holcow z powołanjow wustupi.

Dr. Ley přińdźe do Sakske'e

Na swojej wulkej jejsce po zyłej Němskej pschidźe wjednik němskeje dźěłoweje fronty statny rada dr. Ley 10. oktobra do Sakskeje a wostanje tu hač do 14. oktobra. Won pschijdźe z Durja wutoru wjeczor do Drježdżan. Na wobhlada hdy hrjedy někotre dźěłarnje w Drježdżanach Hellerawje. Wjeczor budźe w zyrkwiu wulki appell hamtrjow za hamtarjow nazionalsozialistiskeje strony, organizazije nazionalsozialistiskich dźěłarskich bórkow a němskeje dźěłoweje fronty, hdyž budźe dr. Ley rěcz.

Schtwórtk wjednik dźěłoweje fronty dr. Ley na stronu Kamjenicy wotjedźe. W Luncenawje a Oberlunkwitzu je hdy někotre tekstilowe dźěłarnje wobhladacz. Wjeczor budźe w Kamjenicy wulki appell hamtarjow. Pjatk pojedźe dr. Ley do Plauena. Tam a w Aue chce hdy dźěłarje wobhladacz a wjeczor rěcz sabo na appellu hamtarjow w Plauenje. Sobotu so tuto pucźowanje po Sakskej z wobhladowanjom dźěłarjow w Colditzu a z appellom amtarjow w Lipsku skónczi.

Němski bohot Mutschmann, wokrejźny wjednik němskeje dźěłoweje fronty Stichler a zastupjerjo knježerstwa a wschitkosćow so na jejsce wobdźěla. Po pucźowanju po Sakskej wjednik němskeje dźěłoweje fronty statny rada dr. Ley pschichodny tydźeń z wokrejźnymi wjednistwami němskeje dźěłoweje fronty wulki wobhladowanjski jězdu nastupi, kotraž po zyłej Sakskej powjedźe.

Němski bohot Mutschmann w Mišnju

Tuhajetne Mišnjo běsche so njedźelu pschi składowanji wopyta swojeho czestneho měschczana němskeho bohota Mutschmanna behacze wuznamjenita. Wokolo 1 hodź. automobil němskeho bohota z Lubyšcha měschczanosta a wokrejźnyj wjednik nazionalsozialistiskeje fronty jeho powitaschtaj. Potom so k nim pridruzichu kreshomadnik na Albrechtowy hród Podachu, hdyž so z wjacy hač hamtarjowymi wotmětowachu, a wot tam do statnischcowje manufaktury. Tam běsche so zyle dźěłarstwo k powitanju němskeho bohota sjednało.

Na to wyschschi měschczanosta dr. Pusch na radnizy němskemu bohotej lisčinu czestnego měschczanstwa pschepoda. Nowy czestny měschczan z balkona radnizy tykajam měschczanam na torhoschczu porěcza. Potom SA, SS, dźěłowa słužba, policija a młodźinske swjazki nimo němskeho bohota czehnichu. Pod wuhlankom wobhdlerstwa němski bohot Mutschmann popoldnju w 4. hodźinje město sabo wopuschczi a do Riesy wotjedźe.

Barlin swjećeše narodniny Horsta Wessela

W Barlinje su wjeczera 9. oktobra 26. narodniny Horsta Wessela wobswjećili. Barlinske wobhdlerstwo je so na zwjatocznostnych zylnje wobdźělilo. Hižom rano sahe so pschi Wesselowym rowje na Miłkawskowym pohrjebnischczu tijo mužojo czestnje straże Horsta Wesselowcho wotdźělenja je starej khorhoju sendźechu. Psches zyły dźeń pobuchu tyłazy pschi jeho rowje a njeskónczne wjele wěnzow a kwětkow tam położichu. Hižom rano sahe Horsta Wesselowa macz pschidźe. Ssyła womjelkny a ju z posłobnjenej ruku postrowi a macz pschi rowje swojeho zyna w cyichej nutrnosći zamu wostaji. Posdźischo njes druhimi wjednikami też prynz August Wilhelm pschi rowje pobu. Popoldnju so zmjertwa Horsta Wessela w khorowni, hdyž je won wumrěł a kotraž so někto po nim mjenuje, k wopomnjeńskej městnosći poswjeći. Němski minister dr. Goebbels pohrjebnischcze złowa porěcza. Na to wotmě so zmólnizowy czah wot khorownje hač k rowej Horsta Wessela.

26. narodniny Horsta Wessela.

Czelna straża SA-towarischow psched rowom Horsta Wessela.

Film wo Horstu Wesselu so zakazał

S Barlina so hantzy wojerwja: Sjawne pschedwjedźenje filma „Horst Wessel" je so na zyłu Němsku zakazało. Pschiczinu, czehodla je so konkora tak rošsudźiła, hodźa so z krótka do żady sjednorzejcz, so film ani postawu Horsta Wessela dospolnje njepschedstaja, dokelž jeho rjekowske žiwjenje z njedobzahajnym pschedstajenjom pontjischuje, ani nazionalne politiske hibanje, kiž je dźenża z nosczerjom stata. W tutym nastupanju wohrożuje k žiwjenju ważne sajiny stata a němsku nahladnosć.

Lipsčanski proces so w Barlinje dale wjedźe

Dźenża wutoru so w sali hlownego wubjerka němskeje jejnotwinje projeż dla sapalerstwa w jejnotwni dale powjedźe. W Barlinje ma so hischcze psches tyłazy swědkow pschepytowacz. Mjes nimi je prjedawschi Barlinski wopalny direktor Gempp.

Němskostatny sud je so je wschitkimi žiwjenimi aktami, też z rychowańkami wo němskej jejnotwni a wsajemnu denim materialom do Barlina pschepytał. Jednanja w Barlinje budźa nehdze 2 njedźeli tracz. Potom so khlostanski senat sabo do Lipska pschejdźe, hdyž budźa sakitarjo rěczecz a wunsud so pschipowěda.

Noworjadowanje škita zwěrjatow

Pschihłuschne knjezerstwowe městnosće so nětko też z tym saběraju, so bychu schkit swěrjatow z nowa rjadowale. Někotre organizazije, kotrež so sa tuto praschenje sajimuja, mjes nimi też rěmiwo, su tutym městnostam pródstwu sapodale, so bychu so do wudaczа zakonja złyschale. Wo wopschijeczu tuteho nowoho rjadowanja może so hakle wjazy wosjewicz, hdyž budźe so knjezerstwo z naczelnom saběrać. Tola maju ja to, so so wěsće sadawy z pruskeho noworjadowanja do němskeho prawa pschewosmu.

Wustupy přećiwo Němcam w rańšej Hornjej Ślesyskej

Sandźenu njedźelu wobstupichu słožkarjo dom němskeho ludoweho swjazka w Borkenje pola Katowiz a franichu tjoch Němzow cżežko. Potom słožkarjo zpytachu dom sapuscicz. Němske hrónczka na scżenje, stólzy, blida a złóborne wězy z cżornej barbu namórachu. Někotre blida a stólzy tež rosbichu a wokonje schkleizy wubichu. Słožkarjo dobywachu so też do privatnych wobydlenjow Němzow we Borkenje. Wobhladżerja domu, w kotrehož twarjenju je dom ludoweho swjazka samóczeny, w jeho bydlenju cżežko krjudowachu. Tehorunja druheho Němza w jeho bydlenju pschebichu. Polizija dyrbjesche sastupjerja nowin schkitacz, dokelž słožkarjo jeho wohrożachu. Polizija zhromadźitu ludowehu swjazka sakaja. Polizija halle dozyła sapschimny, jako běsche wustupowanje słožkarjow dawno ninio. Dozyło je so 12 Němzow sranilo.

W Großhelmje cżrjódła słožkarjow tehorunja dom ludoweho swjazka nadapadże. Też tam wokna a nadobu rosbichu. Potom spytachu dom sarjadnika sapalicz. Tenu pak so z wulkej próżu poradzi, sałożeny wohenj zhasecz. Hižom sobotu wjeczor běchu w Großhelmje někotrych Němzow nadpadnyli a z kamjenjemi do nich mjetali.

Też w Gollawizach so 500 słožkarjow zhromadźi a dom ludoweho swjazka sapalicz. Někotrym Němzam i kanjejnemi wokna rosbichu, pschi tym so dźěcżo zrani. Ssamžny dóńt je dom ludoweho swjazka w Granizach potrejchił. 70-létnu zonu domownika, kotrež chyzche jim wobaraz, stracżnje pschebichu. W Kagaznje je tehorunja słožkarjo dom ludoweho swjazka dospolnje rosbili a někotrych Němzow su zranili.

Zwjazk ludow a židowske prašenje

Tutón tydźeń so w Genfje wichelake rošsudy wocżakuja. Swjazk ludow swoje mały hromadźi, so by rosmolwu wo židowskim praschenju, wo kotrymž so lětka jako wo jenicżkej wopraudźitej wěcy rěczeche, i wulkej demonstreziji za runoprawjerjej Židow stóncził. S tutej demonstreziju ma so zwěst tak dyrbjeć hač je nóżno, psches njedostatk někotrych skutkowańskich możnosczow internazionalneho parlamentarizma pschewjesczi. Jednanja su założili na schkit mjenischinow a na zastaranje ezekujenzow, so by so wuhło pschezo nětkaž na němske należnosće skutkowacz. Pod jendźelskim woliwom a dla zarliwosće wschelakich krajow njejsu palestinske praschenje narěsnyli, schtož by pschi nětczischich wobstejnosczach za Swjazk ludow dja-

ka hódne dźiło było. Swjajkej ludowi pak też njeje mócno było, Židowi jako narodnu mjerschinu wosnamjenjeć. Woni maju žo pśeco rewoluziju ſ franzowskeje ſtrony jakle nětko mjerschinam runja ſtajiś. Němſcy delegatoje budźa pak tuto ſadanje wotpokafaś dyrbjeć, dokulaž wono na žadyn pad po nimſkich wobſtejnoſćach žo njeſkoſnje. Roſpraſchenje ſe Židami je w Němſkej hiſtoriſki problem, kiž žo ſ wojowanjom jeneho luda pśeciwo nadkněžſtwu zuſtych politiſkich, ſozialnych a kulturnych wſiwow wosnamjenja. Němſka njemóže ja poſtajenje wyſcheho komunizara hłoſowaś, kiž by žo ſe krjeſćiſćanom zakeje wukſaſnjeje agitazije ſćinił. Pſchi taſtim nahatim położenju je žo bźez konferency wo wotbrónjenje wójera popołnju jeſchoł, ſo by žo wo to poſtarał, ſo by konferenca jednaś móhła. Franzowſka je wichał žo doſć poſtarała, ſo by wuhladu na tutu konferency hnydom ſwopśeśa ſniežiła. Kaž žo ſoa budźe najprjedy na Jendźelſkej ſaſećeć, hač ſo franzowſke próžowanja dopjelnja, ſo bychu nadźije wjetſchiny kulturneho cłowjeſtwa ſniežiłe.

Němſke ſteiſćo wotbrónjenju

Franzowſki miniſterſki preſident Daladier bźeše na ſjeźdźe radikalnych rěcźał a pſchi tym też nekotre pſchećelne hłowa napſcheśiwno Němſkej wuprajił. Saſadnje pak jeho rěcź dotalne franzowſke ſtojiſćenjo w naſtupanju wotbrónjenja ſaſtupuje.

Němſka pak njemóže dowoliś, ſo by žo wěſty 4-létny cźaſ k dalſchemu wotbrónjenju Němſkeje wonjiſnuł. Němſka je ſwóliniwa, žo ſ Franzowſkej wo titej prěnjej periodze roſrěcźowaś. Roſſudnje a raſnje pak dyrbi wotpokaſaś, ſo Franzowſka nochce ſama wotbrónić, ale chce Němſku ſ pſcheniemjenjonom dotalneho ſyſtema němſkotatneje woborty do miliźy ſaže k nowemu wotbrónjenju nuſowaś.

Nowowólby w Španiskej

Schpaniſki ſtatny preſident Alcala Samora je wukaz wo roſpuſchćenju ſejma podpiſał. Wólby do noweho ſejma žo na 19. nowember poſtajiłe.

Portugalska so za sobustaw rady wozwoliła

Shromadźizna Swjaſka ludowy je póndźelu w ſławnoſći poźeźenju Portugaliſku do rady Swjaſka ludowy wuſwoliła. Portugaliſka doſta 15. ſydło w radźe, kotrejž je žo po jeje žadanju njedawno ſ wobſamknjenjom ſhromadźizny Swjaſka ludowy pſchiſtajiło. Portugaliſka doſta pſchi wotſłužowanju 30, Turkowſka 20 hłoſow.

Jendźelske knježeſtwo wuradźuje

Póndźelu bźeše jendźelſke knježeſtwo wožebite poźeźenje dla wotbrónjenja ſwołało. Swonkowny miniſter Simon roſprawjeſeše, na kajkim ſkhodźenju jednanja wo wotbrónjenju ſeſa. W poſlednjej njenjachu, ſo Němſka hiſchće njeje ſwoje poſledne ſłowo prajiła, ſo ma žo w Genfje hiſchće pojpytaś, ſ nowymi privatnymi jednanjemi k nekajkemu ſrěźenju dóńć.

Nowy ſchpaniſki miniſterſki preſident.
Martinez Barrios, kiž je nowe ſchpaniſke knježeſtwo ſeſtajał. Tuto knježeſtwa wſchał žo wot knježeſtwa pod Lerrouxom jenož mało roſcźinawa.

Němſki biskop w Drježdźanach

Sobotu pſchebywaſche němſki biſkop Müller w faktiſkim ſłowniym měſcźe a wodźerža tu na D.S.C.-ſportowniſchću pólne kemſchenje. Pſchiſćina k temu bź wulki wuźeſiłi ſłeł, kiž žo runje w Drježdźanach wotmeła. Dopołnja wokoło ½10 hodź. běchu žo ſobuſtawy ſakſkeje ſynody, na jeje ćzołe ſakſki krajny biſkop Coch a mnohe ſobuſtawy wuźeſiłich ſwjaſkow wanka na Wulkej hajniſkej dróży ſeſchli, ſo bychu němſkeho biſkopa, kiž ſ autowom ſ Barlina pſchijźeše, poſtrowili. Hdyž žo jeho auto wot Bordorfa bliźeſche, ſapoćzachu ſwony wſchitkich Drježdźanſkich coangelſkich zyrkwjow ſwoniś a ſwonjenje ſtrowjeſche jeho po zyłym puću pſches město. Wſchudźe ſteſeſche na hajach lud a ſtrowjeſche jeho, hdyž nimo jěźeſche. Pola njeho jěźeſchtaj ſakſki krajny biſkop Coch a wodźer ſakſkich wuźerjow Göpfert. Jako do ſportownišća ſaſtupichu, nochwaſiche ſławjenje ſaneho kónza namakaś. Saſki krajny biſkop powita jeho ſ trótkimi, jadriwymi ſłowami, kiž woźebje wuźeſnychu, ſo žo ſaſka krajna zyrkej najbóle wjeſeli nad wopytom ſtatneho biſkopa. Ludma ſtej dwě njedźeli po wólbje, kiž ſo 27. ſeptembra jenohłóſnje w ſtarym Lutherowym měſcźe Wittenbergu ſta. Wón ſteji nětko mjes nami jako wulki ſwědk ſjednoćzeneje a doſednaneje němſkeje evangeliſkeje zyrkwje. Pſchitomni wuźerjo, johnliſko dźeći, SA. a Stahlhelmowe wotdźele, ſtudencja a młodźinſke wotdźele ſaſpěwachu na to niźoněmſći dźiwny kěrluſch. W powětſlje ſtrowjachu kěrluſch a hdyž běchu žo tute wotźalite, ſanjeźny khor Drježdźanſkich wuźerjow ſwjedźeniſki ſpěw. Na to ſaźo woźada kěrluſch: „Jedyn iwjerdy hród je naſch Bóh ſam“ ſaſpěwa.

Potom ſo němſki biſkop ſłowa ſimaſche. Wón podkoſćił ſwojemu předowanju ſłowo ſ 6. ſtawa ſćenja ſwjateho Jana a ſpominaſche na to, kak je lud jenoj ſwólniwy, temu wěrićz, kiž wulke dźiwy wukonja, ma pak dyrbiny do Jeſom Khrysta wěrićz jako Božeho ſyna a niź do jeho dźiwow. Runje wuźerjo maju dźenſa ſwjaty nadawk w ſtaćje, woni maju nam nowy ſplah, nowy lud wulukbaćz a tak kaž jón ſchule woźebnje, tajki budźe w pſchichodźe němſki lud. Do wutrobow młodźiny dyrbja wuźerjo nowu móz a nowu dowěru połoźiś. Bóh njeje tón ſtarn bźez, kiž tam w njebjeſach na ſwojim tróńe kujeſi, wón je wſchędnje mjes nami a wſchędnje móźema jeho ſnowa ſpóznaś. Bóh je to dobre, ſchtož w naſ je. Tehodla mamy žo próžowaś, ſo nad nami ſe njeſtajeſi, ale jenoj to dobre. Tak maju wuźerjo jako wot Boha poſtajeni ſłužobnizy na to dźiwaś, ſo pola naſcheje młodźiny to dobre wukubłaju a to ſe wutupja. Potom budźemy prawe Boże dźeći a potom njebudźemy my dźiwy ćzakaś, ale bójſtu mjes nami ćzuś. Dotal je wuźerſki ſtaw jenoj na ſwoje ſajimy dźiwał a na ſajimy ſtata ſabył. Nětko we nowej Němſkej njeſmějemy wjazy ſamžne ſajimy. Tu mamy kóždy powſchitkownoſći kluźiś a ſłużba wuźerja ma rěćaś do wutrobow młodźiny to dobre, to wukloine ſaſchćěpiś a jej ſaźo nowu dowěru daś, ſo ſpóznaju, ſo je to dobre lěpſche hač to ſle. Potom móźeće ſ dobrym ſwědomjom pśed wobliźo Knjeſa ſtupiś a tam wot liźenje wotpołožiś ſa waſch ſtuk, kiž je wam Bóh do rukow połoźił.

S tutymi ſłowami ſtóńći ſtatny biſkop ſwoje předowanje. Hiſchće ſćěhowaſche kěrluſch: „Njech Bóh dźiwuje“, a potom žo pod ſławjenjom pſchitomnych ſaźo na dompuć poda. Saźo jeho ſakſki krajny biſkop a ſobuſtawy ſynody a wuźerſtwa hač na mjeſy města pſchewodźachu.

L.

Tu ma žo evangeliſki němſki biſkop ſwjatoćznje do ſaſtojnſtwa ſapokaźaś.

Wulkozyrkej w Magdeburgu, w kotrejž ma žo po pſchećzu němſkeho biſkopa Ludwiga Müllera ſwjatoćznje ſapokaźanje ſtaś. Wulkozyrkej, kotraž je žo w 13. a 14. lětſtotku natwarika, je jena ſ makeje liźby němſkich biſkopſkich zyrkwjow, kiž hiſchće ſa ćźaſ Lutherowego źiwjenja Bohu ſłužbu w ſmyſle reformazije pſcheměnichu.

Nowy ſchpaniſki miniſterſki preſident.
Martinez Barrios, kiž je nowe ſchpaniſke knježeſtwo ſeſtajał. Tuto knježeſtwa wſchał žo wot knježeſtwa pod Lerrouxom jenož mało roſcźinawa.

Nowy ſchef namórniſkeho ſtaba.
Kapitan Carls, žo w ſwójim ſ poſlednim pſchemjenjenjom wožobow pola němſkeho namórniſtwa ſa ſchefa ſtaba namórniſkeho komanda pomjenowa.

Nadpad pola Bukec

10] (Pokraćowanje.)

Swjetſcha jenož k tomu, ſo by jedyn wjerch druhemu někajki truch kraja, wo kotrež po tróſtim ſaźo pſchińdźe, wotbiś abo ſo buchu jeho mjeno ſ wulkim hawłowanjom po ſemi roſnjeſli. Ale ſchto tajkemu Nebukadnezarej pomha, hdyž žo njeſtrawuju, kotrychž praſchiwy roſumcźi daloko njeńdźe, klemja a wo mordarſkich bitwach do ſwěta trubja? Schto jim pomha, hdyž žo w pſchaſach a na kemſchazych ſchćejźtach ſe tźenjom wo nich rěcźi? Schto jim pomha, bynjeć žo w korcźmach a na wſchitkich torhoſćećach pał ſe ſtrózelemi pał ſ pjanym wjeſelom wokoło a ſłyſchało wo jich wulkich wojeſkich ſkutkach? Chże žo wam tajkeho thwalenecho mjena? Njech wſchał žo nekajki hepjel ſebjerje na dom ſtuſoda, njech ſuwibiwa durje a wokna, njech wali ſo do jitwy a ludźi na ſmjerć pſchebije, njech ſapali napoſledk bydła, a njech też ſebi da pſchi tym ſtawy ſlamaś: ſchto budźa ludźo wo nim prajiś?“

Hanuſchaj njemóźeſchtaj jeho wopatich rěcźow pſchepołaśaś. Wón pak dale rěcźeſche:

„Někotrynžkuli bitwaś ja ſwětnej thwalbu honjo ſeźi, ſo bychu piſmarjo jeho wojeſku ćźeſći ſapiſali ja pſchichodne narody. Ale pſchichody budźa nětkny narody płodźiś, kiž budźa jich tajkim a hewaſchim hepjelam pſchirunaś, kiž budźa wo jich wojeſkim dźěle ſazpjeſaju rěcźeś; narody pſchiſtu, kiž budźa jich mjena do haniby teptaś, kaž woni jałoſćaźe ludy poteptowachu. Wój wo Pompeju wěſtaj, nětkuźichim romſkim wójwodźe, a ſo wón wot bohatſtwa, kotrejž bź we wójnach narubił, kražny tempł ſ tym napiſom natwari: „Pompeus je 2 130 000 ludźi pſchedobył, 846 ćźi naſobył a 538 měſtow wobźahźił a mnohe też wutupił.“ — Wón wulkeho mjena łakomny dyrbjał wędźeć, ſo budźe jeho mjeno nětkuźichim ludam njeſnaty ſnuk abo hidźene ſłowo: wón njeby tajke tawſnyty maćźeńkych ſynow do žałoſnych bitwow wodźił, a njeby njewurjeknjene hubjenſtwa walał na ćźichich a ſpróźnjowych hndlerjow. Ale kſchiti rozteptanych ludow dobywarjo njeſtuſcha a njewidźa płomjenja palatych domow, ćźeſćelakomnoſći jich roſum pojima, runje kaž běźe bludne thwalenje Pompeja wopajiło, hdyž jeho ſ jeneje wójny dom witachu, wykjo: Majcźe, ćźehnje tón thwaleny hordźina! Sſawa jemu! Sſawa jemu! Njeſkónćzna ſława!“

Jurjej ſo wećzi płomjenjeſchtej a jeho ćźolna bluſna ſaćźerwjeni ſo. Radyńſław dale ſapocźa:

„Wy byſcheće jemu najtěrje hinajſchich mjenow nadawali?“ A Jurij wotmołwi: „Sabiwaŕ, rubježnik, ſapaleŕ, wutupjeŕ, ſahubjeŕ, trwélaćźnik! — —“.

Rjane historiske powědańćko

„Nadpad pola Bukec“

je też jako knižka dostaś a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaći jenoź 30 pjenjeźkow a je dostaś we wudawarni „Serbskich Nowin“ w Budyšinje

„Stary bratije“, ſapa[illegible]u dotal mjeńcźo ſbźeźa- ty pſchećźeł, „bładaj ſo [illegible]ateho njepraweho ſkutdjenja! Tajźo ſławni [illegible]ćźo ſu tola też mjele ſleho ſahubjeli, ſbźeźi ſe [illegible] a teho runja. Duž budźimy ćźi bjes ſtreniti[illegible]jemu Jurij wotmołwi: „Njebźiwaj, pſchećźeło luźo, ſo ſo da ſkuſkeć, jako by rźekł: „Krupy ſu wjeſełe ſtowy a ſ nimi ſćěrowonje ſejſta do ſemje ſabite. Tola to niźo njewadźi, hlej, pyr a wóſtry ſu tola też do ćźiſta pobite.“ Tajźi njerjaš ma ſo hinak won dźeławaś, bewak budźe bórzy ſaźo tuźinſke kikery puſchćeć. Jenoj ſpoćźinaŕ wójny ſkuſtuje dobre a jenoj teho bitwarja mjeno budźe ſ ćźeſću do ćźaſow pſchichodnych klinćeć, kiž ſo njemdry na ſchćódnych hodźiſchćźerjow ſebjerje a ſ rozumnej mozu hrubu móz ſłama.“

Radyńſław ſbźeźeſche myſlaty a powěźnywſchi hłowu. Jeho nan pocźa: „Ty hiſchće ſy pſchezo ta ſtara płomjenita duſcha, taŕ w młodźeńſtich létach. Ale njehnéwaj ſo, bynjeć we wſchém prawo měŕ, ſwět ſporjedźeć njebudźeſch. Wójny ſu bnźe wot ſpoćźatka ſwěta, a ja ſo bojm, ſo budźa ſo wróćźeć hač do ſudneho dnja. Kain hižo Habela ſarasy.“

„Teho dla rěkamy Kainej mordaŕ“, ſtłoi jemu Jurij do rěcźe, „a rěkajmy łóźdemu mordaŕ, kiž njewinowatnych cźłowjeſkow ſabiwa.“

Radyńſław ćźeſćeſche ruźe na to wotmołwiś, tu je ſo jeho nan ſatorze: „Njeſće ćźo dnźemy ſbźeźi tu ſłódku thwilku, kiž naſ hromadźe widźi, ſ taŕ bolajnym wuźeźowanjom połaśeś? Rěźimy wo druhim. Ale to tebje bojedźa proſchu, bratiśa wutroba, kaž dołho maſch wójſko w blišćiſći, njepredny tajſe wucźby. Hewaŕ móhli ſbźeźi wuźiś, ſo ſy źiwjenja ſyty a k ſchibjenju ſraty. Wećźny a wyſoźy wódźa, ſo tajſe erty najwećźiſcho miźiźa, hdyž je trł ſadjernjeny. Budź proſchenu, hledaj ſo njejnatnych wuſchow!“

Na to wotmołwi Jurij: „Hubjenje doſćeć, ſo dyrbi [illegible]wda tajićź, taŕ ſłyſda ſyrotła. Ale ćźaſy pſchiſ[illegible]ej budźe ćźwakanym dobywarjam mjeno po[illegible]dale. Njech jim wſchak ſe ſkotym najećźi ſpi[illegible]mjena thwalenych ſyłniłkow abo ſławnych [illegible]ćźow dawaju, jich ćźeſći ſmjeje tola ſ hanibu

[illegible] Hannich ſ mozu pytaſche, ſak by tute wuźeźowanje ſatorhnył a ſapocźa wo tych pſchećźelach rěcźeć, kotrychž wobraźy wyſche tutneho blidka wiſźachu. Jemu ſo jara dobro ſdaſche, ſo bź je jeho ſamžny wobraz mjes druhimi tam powěźnjeny. Po thwili pał ſo hoſćej domoj hotowaſchtaj, ſ tym ſawěſtym połubjenjom, ſo chźetaj, jeli móžno, bórzy ſaźo pſchijźeć.

(Pokraćowanje ſćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 10. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wežera njedžor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0 a thermometer w nozy +12. Dalsche wjedro budże šuche. Nasche wjedro budże pšichódowje dešćowate. Nad Atlantiskim oceanom šo wobšěrna niźina wupischestrowa a hišom na nasche wjedro skutkuje. Po wšěm dźensa smějemy **někotre dny** dešćowate a symnische wjedro. Teš nad Riwieru wjetscha niźina leži. Sturleje strony niźiny **nad k nam pšicházaja.** Jutrje hrjedu klónčko 6,16 hodźin šlhadža a šo 5,17 hodźin hnjewa. Měsačk šhodźa jutrje wjeczor 9,48 hodźin a hnjewa so popołdnju 2,20 hodźin. Jutrje steji měsačk w posledntum bertiku. Pschedźenak pšichi krótkowjeczornym wětrje dešćowy a pšichi dołhowjeczornym wětrje rjane wjedro wěschcži.

— **Poslednja wobtkodna njedźela** běsche pomérnje hyšy wobtkad na měšcanskich hažach a drohach wuskutkowała. Teš je wšow běsche wjele ludźi do města pschijelo. Kaž so wobledźowasche, je so wobzelje symtka twora kupowała. Nadźijomnje su wobtkodnizy z wobtkodnej njedźelu spokojom byli.

— **Dostawarjo wojerli** je renty. Pschisrajuje renty wupłacjuja so wójnskim cžeskokrajanym a wojerskim sawostajenym na měšcy oktobr pjatk 13. oktobra popołdnju wot 2/4 do 6/6 hodź. w šejmowni na Hrodowskej hažy delkach. W hamtšnym cžasu wudawaju so teš tukowe kharti za měšcz oktober. Nowe zapołožowe kharty k dostaczu pschirazných rentow móža so wot 1shnórtka 12. oktobra w šnatych wobkhodnych hodźinach pola wotdźelenja za wojerske sastaranje w šejmowni w I. poschodźe, wótšnje cžo. 10 nastorejacz.

S **Kubšicz.** (Kubłaršti wjeczor.) Wokrejsny wjednik Hartwig rěcži schwórtk 12. oktobra wjeczor 1/29 hodźin w ludownej Dittrichez šali w dyrbjelskim kubłaršim wjeczorje za wschitke šobuskatowe strony Kubschiskeje wołnosty we wósej rěcži šwéry do Nauschcje Prustje, wo šwjatocznej nozi za rjekow wschi Tannenbergskim pomniku a wo sjebje nazionalsozialistiske strony 1933 w Nürnbergu. Ke tomu pokaže nětko 140 šwětłowobrazow. Pschinoschk ke wudawkam 30 pf., za njeslahuzerjow pokoja. Wschitke buštawy strony maju wjeczor na kóždy pad wopytacz.

S **Budestez.** (Sjawna shromadźizna.) Budestežanska hnuta nazionalsozialistiske strony schtwórtk wjeczor ku sjawnu shromadźiznu w Hajnkowni wotmě. Rěcžnik wjeczora, wokrejsny wjednik Reiter-Lubijski šo we wósim referacy wosebje z wocžakowanjom nadźijowu sa rasche. Stat, kiž nadźijnu tak njewocžakuje, kaž je sue, šo sam sudźi. Jenoš hdyž swoju zalu kedźbnosć nadźijnu, na pšewodowanje jeje duschc a jeje cžáka stomy, poradźi so programam naschcho libanja pšeches nju zwolnje dowjedniecz. Dyrbimy sašo k tomu dóńcz, so dotal šmjeczenje nadźijnu sašo karaktery nastaunace dyrbja ho sašo pschez statom a ludom samolwite cz. Wěste je, so niz my, ale kotryž sa nami pschindu, dźa herbozo naschcho wojowanja, wérnscho nazionalsozisma. Wocžekowerjo naschcje nadźijnu dyrbja šebi tehowjowocho wósnkcho samolwjenja pódomi hyez a dyrbu nawukowcz šebje šamych wocžakowacz. Nětčnikej šo jeho jasne a hlubokocželowaze wuwjedźenja bohaty pitłek dosta.

S **Pomorz.** (Nowe šakładne lětwo dźelowcje šłužby.) W kuhodnym Luišu je so tole dny nowe šakładne lětwo dźelowcje šłužby pschipraweno. Do lětwa šednoczkich so wobdźěłowarjo z rospuschczenych podźělnych lětwow w Freitalu, Plauenje, Mariinym Dole, Wutšim Schmunowje, Dobinje a dalschich. Lětwo je so w starym Luschczankim hodże šamołežiło. Dobrowólni dźělacžerjo Lubanu mjes nowocžasami a Malecžizami cznaju.

S **Minakec.** (Rožnowa.) Pschi zchwórtkowej kwasce je pjecz šwinskow 15 schtuk hyczinu šatšelilo. Mjeztm 6 šajazow, 6 bacžantow a 3 šarnitše.

S **Rakez.** (Cžeske njedźože z motorišim kolom.) Sobotu wjeczor 1/7 hodźin je so na Dubrawskocžowej drohi cžeke njedźože z motorišim kolom stało. Krutwjazy šahaju z dwornišcheza jedźesche. Mikolowy wós Rakezanskeho kujezkeho dwora krutwjaze šajschkich pschesčelnikow. Jako wšón na prawu stronu jěcz, wschimdyschtaj njedźo Šimonskerjerj August Kaulmann a Hornowa a Jan Šmajschka na motorišim kole [illegible], so na lěwej stronje wjazy nimo a [illegible] na lěwej stronje nimo jěcz. Pschi cžim [illegible] wola

K nowowjadowanju němskeho nowinarstwa.

Dr. Dietrich, pschedźenda swjazka němskich nowin, kotremuž šo z nowym nowinarskim šakonjom sjednoczeństwo šławneho prawa spožcži.

Serbski seminar za duchownych w Khwačicach

Sobotu, 30. septembra je so ketuschi Serbski seminar sašo stónčik. S džakom spominamy na rjane schtyri njedźele, kotrejž šmědźachmy w Khwačicach pschebywacz. Druhdy mějachmy drje wjele dźěła, ale wono bě nam lube; pschetož bě dźěło w šerbskej rěcži a za šerbsku rěcz. Nasch wucžer, k. wjsch. far. Sarjeit, njeje wospróznił nam pschjezo sašo nowe rjanoscze a nězne zunjoscze šerbskeje rěcze wotkrywacz. Husto zym pschi tym šwojich němstich towaršichow wobšarował, kiž tola za rjanoscze naschcje macžerščinu w 1. abo tež w druhim lěcze hischcze wolneho srosumjenja měcz njemóžachu.

Rodźenych Serbow bě jich mjes nami 5, mjenujzy: Hornečer ſ Wósporta, Rychtař ſ Rakez, Wirth ſ Rakez, Mětka ſ Rakojow a Albert ſ Zyjeż. Tamni, kiž hatle šerbski wutwu, runjeż su dźěła hižo dałeko postupowali, su: Ja'er se Zitawy, Schołta ſ Drjejdźan, Pětich (Pietich) ſ Drjejdźan, Willa se Stróże, Reſch ſ Drjejdźan a Zunga ſ Lipšta. Wjeselmy so na tym, so chzedźa ſ nami naschu rěcz nawuknycz, so bychu też pschichodnje Božemu kralestwu mjes Serbami słužili. Wucz ke temu pak wjele rumje lochi, to smy hašo widźeli. Serbska rěcz na šwoje wobšerstorje, ſ kotrymiž ma so něchtóžkuli tójšdy bědzicz. Też my rodźeni Serbja mějachmy **wjele nam nowcho šebi pschiswojicz.**

Chzu tu štrótka džakowny plan wschědneho dnja ryšowacz. Po šhromadnej rańšej modlitwje zmy sapoczeli rano ſ kérluchom ſ rjanych nowych spěwarščich. Sonny jón pschecžitali a do Němczizny pschekładli. Potom pschekładschmy jedyn abo dwaj starej ſ Noweho Testamenta ſ grečiskeho do šerbšczizny. Pschi tym nam pschezo sašo wjeselé cžinjesche, pósnacz, kak wuske su swójšt mjes indogermanšimi rěcžemi a kak podobna je wošebje šerbska rěcz na grečku. W šwojim dalschim dźěle šaběrachmy šo po wšěm tschechcžijanskim šwęcze šnatej franzowskej knižku, kotraž ma napisnmo: Blaice Pastalowe myšle. To bě sajimawy, runjeż ſ khwilemi cžeški nadawk, tute pobožne „myšle" šerbschcžicz. Dopołdnišche dźěło stónczi so ſe šadami, kotrejž wošebite rjanoscze šerbskeje rěcže wobpschikazachu. Popołdnju džěłachu něsoli na pišmownych pschekłoškach — něsoli pak na šwojich předowanjach. Dožnka dyrbjachmy popołdnju hacz dotal nadźelanu macžišnu hischcze ras pschedźelacz a šo prattišy pschihotowacz na pschichodnu kemschazu šłužbu. Tak su 5 ſ naš sa cžaš seminara na kemschach předowali, 3 su dźěcžikemschenje dżerjeli a tamni su wołtarne wot pěwanje wobstarali. Tak zmy wschitzy hacz na jednoho, naschcho najmłódšcheho, w zyrkwi wustupili, so bychmy so pschihotowali na šwoje pozdźišche šastojnistwo a też po šwojich šłabych mozach wjerschnemu cžešcz dawali.

Njech też na tutym měcze hischcze ras džak wupraimy sa wšcho lube a rjane, schtož zmy w Khwačicach nahonili. Wožebity džak pschede wschěm naschemu wucžerjej, kiježej wyschchemu fararjej, sa rjanu a scžerpliwu wucžbu, knjeni wyschchej fararcy sa lube hospodowanje a wschěm wšeznym šwójbam, kotrejž su naš ſ tajkej lubosczu do šwojich domow pschijimali.

W.

Swójbne powěsće

Sšlubjenaj: Truda Andreaßez a Ota Dźika we Kamjenzu.

Swěrowanaj: Dr. phil. Horst Becker ſ Marianu rodź. Pannachez w Budyšchinje. — Waltar Hauptmann ſ Charlottu rodź. Wóhmerez w Kamjenzu.

Semrěli: Marja šwob. Müllerowa rodź. Barez we Budyšchinje; khowanje budże šchtwórtk 12. oktobra popołdnju w 2 hodź. wot Tuchyrskeho pohrjebnischcza. — Marja Resa šwob. Smirrowa rodź. Koiwizez w Budyšchinje, 78 lět; khowanje budże jutrje hrjedu pschipołdnju w 12 hodź. wot zarowańskeho domu na Snutskownej Lawkej hažy cžo. 54. — Klara Wietalcžez we Budyšchinje; khowanje budże jutrje hrjedu popołdnju w 3 hodź. w Rakezach. — Hilza Strauchez w Běłej Wodźe, 43 lět; khowanje je dźenża wutoru. — Paŋol Krausa we Běłej Wodźe, 67 lět; khowanje budże jutrje hrjedu popołdnju w 4 hodź.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Z Łužicy

* S **Herrnhuta.** (Pożwjerzenje Herrnhutskeje khorowneje.) Stara **dotalna khorownja** bu pschemala, ju dyrbjachu nowu natwarzicz. Mjes Lubijskej a Adolfa Hitlerowej dróhu je so wulkotny twar natwarił a ju ſ pożwjerzenjom šjawnemu wobkhodej pschepodał.

Wulki zjed SA-organizacije we Wrótzławju.

W schlesyskim khownym měcze Wrótzław běsche so njedźelu zyła schlesyska SA a SS-organizazija k wulkemu sjedźenju shromadźiła. Na [illegible] njedźaja nimozach Waldenburgskeje standarty psched štabowym schefom Röhmom a němskim SS-wjednikom Himmlerom.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Pěrnu. (Tšelwo je hydomišćitneje wójny.) W blišćeśe historiśkeho wuhladniśćeźa Finkenjang mamaka kubleź pśichi woranju kanonowu kulu. Kula, kiž 6 puntow waji, pochadźa najkerje hišćeźe z cźasa bitwy pola Maxena we lěśe 1759.

* S Kamjenicy. (Rubježny nadpad.) Ssobotu je nejźe 30lětny njematk muž žonu nadpadnył, kiž na dźěło dźeśe. Wón jej ručzny toršchu z ruki wutorže a žo na to šhubi.

* S Zwickawy. (Kommunistow sajeł.) Pśiched nekotrymi dnjami su w Zwickawje tśoch kommunistow sajeli. Jedyn z nich bě swójeho hobndźeśaćerja z „Rot Front“ strowił. Druhi bě sche wokrjesneho wjednika Dosta je Zwickawy nahwaril. Tśeśeho pak lepichu, jako žo won je swójim pśichcełom z „Rot Front“ roszuhnowa.

* S Zwickawy. (Sso šaržypnył.) Schlywórtł pśichipobuju je so 21lětny Willy Uhlig se Zwickawy pśichi wurwawšśich dźełach njejapay šaržypnył. Hačzrunjeź Uhliga hnyłom wurychu, bě wón hižom morwy.

* S Kamjenicy. (Pjerscheźeń žo po dźewjećej lětach šaso namakał.) W blišćim Gablenzu je hospodaśki pomoznik, kiž na polu wlóžeśeše, wérowańki pjerscheźeń namakał, kiž bě sche do brónjowego hodźa šakeł. Kaž žo nětk wukopa, kluscha pjerscheźeń žiwnoseźerjej, kiž bě sche pśed 9 lětami na tutym polu dźěkał a jón tam šhubił.

* S Nar. (Wo ruku pśichilchoł.) Dźěłaćeź Robert Kirchels je w měśeźanskej zbrohnicy z dźiwej ruku do bagera pśichichoł. Wón žebi ruku tak cźežko frani, so dyrbjachu ju jemu wotewšaś.

* S Hirschberga. (S cźaha padnywšchi žo cźežko rani.) Sorjedu wječor je rataršći dźěłaćeź le pśichichtom, kiž w 9 hodź. do Hirschberga pchaše, z Libanja do Greiffenberga jěł. Wón stoješe na Greiffenbergskim dwórnišćeju mustupiećej. Wšitko Reibniczanskeho dwórnišćeja wón wotdźělenjowe wokno wotewri a cźahnyše so pśechšwěćiśi, hdyž je pśi tym so durje wotewrichu a dźěłaćeź z nuli pśichnoješe jědźaceho cźaha padnył. Wón z tajkej mozu do kilometrowskeho kamjenja dyri, so žo wutorže. Njeboźowny žebi nosa šiama a žo šrašchuje na hłowje trani. Jeho do Hirschbergskeje khorownje dowjesechu.

Wozjewjenje
nacionalsocialistiskeje strony

Wukas, kiž nastupa „Deutsche Filmzeitung“.

Wukhadźejo wot stejišćcźa, so hłowne wotdźělenje IV — film němkostatneho propagandneho wjednistwa nazionalsozialistiskeje strony sa nuzne wobhladuje, so ma hamtske wozjewjenje kopjeno sa krajne filmarnje, kiž su ji pśichamknjene, a ji podrjadowane wyšnoscze k ruzy, nimo teho pak teź šrědk wozjewjenja we wšitkich praschenjach filma sa ideałne wukublanje a kulturu potrjeba, pomjenuju z tutym w pśechsjednosći z němkostatnej nowinarskej organizaciju nazionalsozialistiskeje strony, w Mnichowje wukazaju „Deutsche Filmzeitung“ sa organ hłowneho wotdźělenja IV — film němkostatneho propagandneho wjednistwa.

Tutón cźasopis dyrbi wop chijeć:

a) Wšchitke postajenja, wukazy a nastorki wotdźelenja V němkeho ministerstwa sa ludowe powuczenje a propagandu;

b) wšchitke postajenja němkostatneho propagandneho wjednistwa, hłowneho wotdźělenja IV — film;

c) wšchitke poskajenja krajnych filmarnjow a jich župnych a wokrjesnych filmowych nawjednikow;

d) wšchitke postajenja krajnych měśnoscźow sa ludowe powuczenje a propagandu, kaž teź wšchitke wot tutych měśnow wudate sašadny a dźěłowe poruczenja, kiž filmowe praschenja nastupaju;

e) wšchitke zakonje a wukazy filmoweje komory.

Wón pśichinješe nimo teho běžnje statistiki wo zarjadowanjach krajnych filmarnjow, spěchowaju kritiku organizaziskeho a propagandneho dźěła jenotliwych krajnych filmarnjow, postajenja filmow, kiž pruhowarnje dowola, sašadnu filmowu kritiku, nastawki wo samerach filmoweje propagandy, krajnych filmarjow a jeje organizazijow, praschenja šchulskeho filma a nastawki techniskeje druzyny.

Teź je wotmysłene, nastawki organizatoriskeje, techniskeje a propagandneje druzyny se wšchich kruhow tych mezow woźišćeju, kiž žo sa ludowe wukublanje a dźěło šchulskeho filma zajimuja.

Nowiny dyrbja wšchitke krajne filmarnje, jich župni a wokrjesni filmowi nawjednizy a hewacźe podorganizazije hacź filmowemu nawjednikej wotnoškow wotebracź a cźitacź. Nimo teho ma žo pytacź, wšchitke worchty, kotrejž žo j dźełom šchule a ludoweho wukublanja šaběraju, wošebje wucźerjo, tublarjo luda, referentojo wšelakich wuznoscźow, propagandni a kulturni nawjednizy nazionalsozialistiskeho hibanja, referentojo šchul teho filma jenotliwych gmejnow a stónscźnje wšchitke worchty wšelakich powołanjow, kotrejž žo sa film zajimuja, doprašnjeź pytacź.

„Deutsche Filmzeitung“ wukhadźa teź w pśichodnem tśiźdnu a ma wulki nadawk, dźěło krajnych filmarnjow a jich organizazijow wołóžeć a teź šwiśi krajnych filmarnjow mjes sobu a teź w šebi skrucźeć. Wona dyrbi stajnje pśichitowana bróń pśichi natwarje organizazijow a w propagandje sa kulturno-politiski nadawk němkeho filma w ludowym powuczenju a ludowym wukublanju byćź.

W Barlinje, 18. septembra 1933.

Němkostatne propagandne wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony.
Hłowne wotdźělenje IV — film.
sody. Raether, wjednik hł. wotdźělenja.

Tutón wukas wjednika hłowneho wotdźělenja IV pola němkostatneho propagandneho wjednistwa nazionalsozialistiskeje strony w Mnichowje wojerjamy k wědźenju wšchitkich worchtow, kiž žo sa to zajimuja.

Wšchitke wokrjesne, gmejnske a policajske wyšnoscze, kaž teź wšchitke hewacźe wyšnoscźowe městna, wšchitke šchulske wyšnoscze, šchule a žo zajimowace worchty je hospodaśkeho žiwjenja žo prošcha, so bychu skalanje němskich filmowych nowin wokrjesnemu filmowemu nawjednikej nazionalsozialistiskeje strony Hohnšlawej Zagekej we Budyšchinje, Tatchenberg 11, wošiwše.

Wokrjesne wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony
podp. Jurij Hartwig, wokrjesny wjednik.

*

Kóždy wuslužbi žo k swójemu skutk!

Słužbne městna nazionalsozialistiskeje strony dostawaju hišćišćo dopišy, pśichi kotrychž zapósłarjo špicki dźěł šmužitoscze wola a tute bjes podpišma zapodaśa. Cźinimy na to žedźene, so tajke dopišy bjes wuwiśaca do papjerowego korba pśišinu.

Wokrjesne wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony
w Budyšchinje.
podp. Jurij Hartwig, wokrjesny wjednik.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutšchu žrjedu: Trochu scherjate wjedro.**

* **W Richrathu pola Opladenja w Porheinskej je žo sobotu popołdnju, jako běchu dźěłaćej pśichestali a jedyn dźěłaćeź hišćeźe do dźěłarnje stupi, w fabriku błyskoweho šwětła šylne rosbuchnjenje stało. Dźěłaćeź žo mori. Mutje maśiwneho twarjenja žo r„sdrěchu a tśecha žo do powětra wjerhny. Teź pola žuzodnych wobydlerjow je žo wjele woknowych šchkleńzow rospukało. Pśichcźina rosbuchnjenja hišchcźe njeje šnata.**

* **Pśichi wušćidźowanju wo pokal italskeje krónprynzeny šnaty italšći jězdowaŕ de Ippolite do konjazeho šapśichaha sajedźe, do woja šrasy a morwy leźo wosta. Pośidźišćo automobil jězdźerja Grošcha we wóźy Giovinacco dła wobšchkodźenja wobru je do pśichšadowarjow šajedźe. Dwě wobźobje žo hnydom morišchtej, dwě druhej pośidźišćo w khorownji wumrěšchtej.**

* **W Innsbruzkich horach ślej bratraj Leubneraj z Innsbruda 150 metrow hłuboko padnyłoj a morwaj leźo wostałoj.**

* **Na jendźelskim podmórskim cźołmje „L. 26“ žo njedźelu cźežše rosbuchnjenje šta. Tśi muzoju žo moriju a 6 ko šranichu. Podmórški cźołm bješe žobotu pśiched wjecźornym brjohom Schotkšteje na skatu šajeł a bješe njedźelu rano hakle žo šaso wuzwobodźił. Won jědźeše z hišć je tśinmi druhimi podmórskimi cźołmami do Cambeltowna, jako k rosbuchnjenju dóńdźe.**

* **W Londonje pśiched kralowskim hrodom, Buckinghamskim palastom wjednik automobila móz nad wosom šhubi a do luda sajedźe, kiž wotmińenju straže pśiched palastom pśichihladowaše. Jena wožoba žo mori, 4 žo cźežko a 20 lichko šranichu.**

* **Chinšći parnik je w nozy k 7. oktobrej błišło města Cźišu žo podnuril. 28 wožobow žo tepi, jenož 11 wožebow móžachu wukhowaś.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das am 9. Oktober 1933 vollzogene Ortsgesetz über die Erhebung einer Bürgersteuer für das Jahr 1934 hängt von heute ab 14 Tage lang am schwarzen Brett im Rathaus und Gewandhaus zur Einsichtnahme für jedermann aus.

Stadtrat — Steueramt — Bautzen, 9. Oktober 1933.

Towaršstwowske powěstniki.

Lichań. „Zernička“ ma teź tutón tydźeń hišće prózlniny. Spěwanje wupadnje. Rjany postrow Waš P. Nejdo.

Pśi na khužbje šymšleje pomozy.

Mjezy němkostatneje wobory se šwojimi powěśćowymi pśimi pśichi wultim cźahu, kotryž pśicheźelo pśow po Barlinšćich drohach wotměchu, so bychu je šwojimi žwěrnymi šchtyrinohatymi towaršchemi sa pomoz pśecźiwo hłodej a šymje wabili.

In guten und in bösen Tagen
hat sich der
Neukirchener Abreißkalender
wahrhaft als
Christlicher Hausfreund
bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es ist ein sichtlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Samläden komme die Botschaft, die nahe steht, und hilf, daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.
Für 90 Pf. (13 Mark portofrei, bar 11.- Mk.) in allen Buchhandlungen und Schriftenniederlagen käuflich.

Tute protyki so w Serbskej kniharni předawaja

Zwełsne wumělske faldkate madrasowe garding
story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Holca do domu, kotraž so na šće wusteji, 25—30 lět stara, so do wokhoda k 15. okt. pyta. Poskićenja pod „I 12“ na wud. „Serb. Nowin“

Pjerje k zežiwy
hospodarski wóz
je tunjo na předań. Zhonić we wudawarni „Serb. Nowiny“

Lampy za jězdne koła
gummij za jězdne koła
też tajke z małymi rjanostnymi biachami jara tunjo, wulki wubjerk je la
Thomasec bratrow
w Budyšinje na Kamjentu hasy 16

Zlićebowanki
ćišći tunjo
Smolerjee kulhlólćeńja
z. dr. z w. r.
w Sorbskim Domju

Mužace . . 43.— hr.
Žonjace . . 45.— hr.
ballonowe 51.— hr.
z połnym rukowanjom
kupuj pola
DKW-Lebelt w Budyšinje
na Zwonk. Lawskej hasy 20

Předźenowe ljonowe tepichi
tkaniny za běhače, předłohi,
wulki wubjerk jara tunjo
Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Hdźe? daće swoje
filmy, płaty atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikara
Erich Lenz
w Budyšinje
na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće Waše foto-wěcy prošu do kašća pśi mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Přiloha k čisłu 233

SERBSKE NOWINY

Wutoru 10. oktobra 1933

17000 sakskich wučerjow skhadźowaše so w Drježdźanach

Dny wot 6. do 9. oktobra běchu wažne dny za sakske wučerstwo. Prěnja wulka zhadźowanka w nowej Němskej žo w Drježdźanach wotmětwasche. Zhadźowanka stejsche pod hesłom noweho wočehnjenja němskeje mlodźiny. Nowe puče žo krocža. Cžasny, hdźež wučerstwo wobsebitym zajimam wichelatich politiskich stron słužeše, su nimo. Zan wobsobinski a stronski zajim nima wočehnjenju podležeć, jenož na wěz zamu ma žo dźiwać. Dźěcžo — to najwětše a najswjećiše wobsedźenstwo, tiž mamy, móže so jenož tajcim wučerjam do ruce dać, tiž z njeho też nješchto trěbne a hódne za pschichod stworja, tiž w nim to dobre wukubłaju a to ske wutupja. A njeje to najswjećiši hamt, tiž je na swěcze? Takle male dusche wukubłacz a z nich posdźiši hódny splah stworicz?

My wschitzy wěmy, tak móže wučeŕ runje dobre abo ske wliwy na dźěcźi měcz, spominamy jenož na wón, tiž mějachu w posledních 14 letach tajcich bjeswědomnych wučerjow, kiž dusche dźěcza sajedojczachu. Niz jenož na politiku, ně, też na polu nabožiny je tak klazało, so dyrbjesche žo druhdy nan za dźěcžo haćowacz, hdyž z taiftimi idejemi domoj pschiźeše. Bohudźak mějachmy w Sserbach malo taicich wučerjow.

Wučeŕ, tiž wot stata a wot powschitkownosće zwoju mdu bjerje, ma wobemaj też na prěnim městnje złužicz. Heslo wučerjow ma stajnje rěkacz: „Za złužu statej a luźe."

Jedyn mjes němskimi wučerjemi je był, tiž je tute zwolo zwěru dźerzał a tiž je nowe heslo za zuky němski wučerski stow postajił, tiž rěka: „Nasa nabožina je Jesuš Kšystuš a nasa politika je Němska." Bě to wučeŕ Hanš Schemm, nězhdyši bayerski kulturowy minister, tiž je też tu w Drježdźanach k sakskim wučerjam rěcał. Jeho mjeno nosy też nětko wulki dom sakskeho wučerstwa, tiž žo zobotu tu poswjeci. Hanš Schemm je hižo lětdźesatki dołho za swoju myšl, z wučerja wopsewdźitelo a samolwitelo wočehnjerja młodźiny stwarjał, wojował. Nětko su nam Drježdźanske dny dopokazale, so je so jemu tułomn tłukt poradźił. Niz jenož po formje je salske wučerstwo do nowelo nazionalsozialistiskeho stata zarunany, ně wopraudźe steji z krutnmaj nohomaj w nim.

Wučerjowy najwjetschi nadawk je, kak ma wón stajcznym wukubłacz, kiž budźa potom w cžasu nuzy też swojeho muża stajicz. Mnoho žo wot prawelo sacžasa wjace zada

kruty dyrbi wón był, niz miechi, słaby a njedowery. Zobkedomny swojej pschisłuschnosće pschecziwo ludej, kotrehaž staw wón je, ma nowy stacžan był. Na zamžne lěpsche ma myslicz, ale na zmk dźiwacz, o němski lud mjenuje. Wobsebje cžežko je to za Němzelj němski lud z mnoho wobsebitych trajow a kraw wobjacz. Wschitzy do jeneje mjery a pod jeneho z sjednoczicz, je dźe žo hižo Bismarckej poradźiło, wschem też ludowu myšl sa chžepicz, žo nam hacz 1 poradźiło njeje. K tomu bě nowy muz trěbny a budź dźak, jo k nam pschindże, pschedy hacz bě pschesło. Pod Adolfom Hitlerom znajemy jenož hischcze lud a jedyn kraj, to je Němska. A na to budźe a z so nasche wukubłanje złožowacz.

Nětko su naš salski wučerjo pschesewjedčili, so su n ideje wočehnjenja kromili a so budźa ju doma tukła stajecz.

Z dowěru wobemaj wuz jim w pschichodze nasche dźěcźi, a trěchi starši wuzow a naschich pomoznikow a nasłědnikow pschepodacz. Jich dusche njebudźa žo wjazy zasedojczecz, ale dobre a krasne płody ponjesu, jo imjenemy nad nimi nasche wjesele a radosć, kaž to w zjwjatym pismje steji. Nowa doba němskeho luda je knježerstwo nastupiło a wučerstwo budze pschinowachowacz, jo imeje bohaty dorost. Dorost kiž žo w nabožinje a krutosći wočehnje.

Naschim herdźerstwu wučerjam pak pschiwołamy jako witanje a domojwrótez: Nětko wam z dowěru a wjesełoscu su nasch herbski dorost pschepodamy, dokelž wemy, so sebje sebi samolwienja, kiž za njón njeseze, też wědomni. Nětko wemy też, so budźece nimo dobrych stacžanow też dobrych Sserbow z nich wukubłacz. Wschak druhe zwolo waschcho wobluhowaneho Hanza Schemma rěka: „Nichtó njemóže wulki wótzny traj lubowacz, kiž maku domizu we wutrobje nima."

Wobě myšli žo w nowym stacze snjeseetaj a jena k druhej zkuschetaj. Jenoz je zdźiwneho ludstwa móże zdźiwy zwoju domizu lubowazy splah nastracz, a schtóz domizu lubuje, je dobry stacžan, pschetoz ma sajim nad tym, so žo jemu jako schtitowarjej domizny derje dże.

Znaješ swoje dźěcźo?

Drje wschitzy starschi, bychmy-li žo je takle wopraschcheli, bychu hnydom a se sahorjenjom wótije z „haj!" wotmołwili. A tola — je temu tak? Snaja wopraudże wschitzy starschi zwoje dźěcźi zyle dokladnje, tak dokladnje, so móhli za nje bjes wumělenjenja rukowacz?

Dopomnju žo tu runje na srudne zudniske jednanje pschecźiwo Khatzy Hagedornez psched nětkotrymi lětami. Mloda holza, kotrejž farat a wucźeŕ najlépsche wuzwědčenje wusstajitaj, na bestialiske waschnje mateji, njewinowatej stworjeni stónzuje. A to najmjeńsche starchi na sudźerzy pytnyli njejsu, tón najmjeńschi niemér, ani do ani po niestutku. Njeje to satrachcanje? Njeje, jako by žo tu nadobo dotal njewidźomna murja zajnje pałacała, kotraž mjes starchimaj a jich dźěcźom stejesche? Murja, kotraž běsche tak njepschewidna, so možesche žo dźěcźo z mordarjom stacz, ani so by to wócźo nana a macjerje pytnyło.

A potom je hischcze druhe podobne jednanje z Bremena znate. Starchej hrobneho słósmistwa winowanaj, pschiźahnjo wobkruczałej, so niczo wo tym njewědźeschtaj, kajke žiwjenje je jich dźowa wjedła. Tej tam namacamy dospołnu njewědźiwosć starchezu wo žiwjenju a wo duschi jeju dźěcźa.

Haj, je dha dozyła mózno, so tajke njedoro umjenje mjes tymi wobsteji, kotrež dyrbjeli sebi na semi najbliższi być? Kajke keklerske khmanosće su je strony słósmistkeho dźěcźa k tomu nuzne, so matej starchej tak dospołnu dowěru k njemu. Nimale njemóže žo być sda, so móza dźěcźi psched wocźomaj a w rukomaj starscheju tak hluboko padnyć. A to wschó, hdyž dźeń wote dnja w starschiskim domje pschebywachu. Cźłowjek zebi na cźoko pomazawschi wjazy zwětej njerosumi.

A tola — budźmy jónu zyle sprawni. Dopomnimy-li žo na nasch zamžnu młodosć, njeběchu też tu někotre wězy, wjesele a mjenjene, wažnjiche a mjenje wažne, kotrež naschimaj starschimaj zamjelczachmy? Niz jenož zamjelczachmy, ale w kotrychž jich wědomje mylachmy? Zyle wěcze. Jenož, so mějachmy tehdy to wulke zboże, so tute tajnosće k wulkim a najwjelschim hrěchom njewurosčechu. Ale běsche znadź tole zboże nasha sakkužba?

Jenoz w mako padach budże wopraudże idealna, dospołna zdźelniwosć a wotewrjenosć stajnje a pschez mjes starschimi a dźěcźimi wobstaci. Komuž je tole wjesele spožcene, tón dyrbi za to njeskóncznje djakowny być. Wschitzy cźi druzy pak, kotrymž je sarjelnje-

Katastrofa zajnjenjenja w Mailandze.

Na leżownosćach stareho Mailandskeho hlowneho dwórnischcza žo żeleźniski mošt, tiž žo torhasche, sajnjenjy. Kruchi wjelka padnychu [illegible] dźi, kotriž pod městom dźechu. Dotal su 6 morwych wuhrjebali. Nasch wobras pokazuje wuthowanisće dźeła na městnje njesboża.

Tokioska hela

Hróżba inflazije bě w Němskej nimale zwój cžas dozpela, jako grót z Japanskeje powě: „Semjenje njesłónczinu katastrofu zawinuje. Sylny wotTokio zanicz. Woporny po dźesacz tyšazach."

Nacžasnjej mějesche Němska dosć zamžnych starow, hróżne powěsće z Japanskeje tola tajch wotdźiwadźiku, so je dopomnjesće na katastrofu, kotraž zaźsko-aziatski kraj tupow 1. septembra 1923 pochi, hischcze žiwe wostako.

Z powěsćow wocźitych zwěrow wěmy, so je wunje horzy dźeń był. Herzot žiwe dróhi japanskeho hlowneho města w pschirodnischim złónzu nimale wopuschczene leżachu. Powěsći z tamneho cźasa, wo kotrych je tehdy dźesacźidźena hołza napisała, wschu hróżasnjemaj wopisuje. Dźěcźo žo z hischcze druhej tocźichu se schule domoj wrócźi. Nadobo sapocza žo na tichacź. Zyhele z tšechow padachu. Dźěcźi kaž poruczne cźi dožrjedź schero'eje dróhi ześěkachu. Dalstork twarjenja spowala. Rospadanki z klamow lazych cźłowjekow z hromadami sabiwachu. Potom rospadankow nadobo mróczele tura wuzupowachu. Wsche žo, jako by žo město na wschěch złónzach palilo. Jes rospadankami pytachu dźěcźi pucź, starschiši n'jeneje z holzow dozpěcź. Pschihesnili dźeń murjow dźeše stejesche, tola wobydlerjo běchu po zdaczu cźekali. Dźěcźi zebi zaneše rady njewědźeschtej. Potom se z njeju měnjesche: „Chzemoj do Hifukuscho hicź. Tam njemóže namaj wobeń nicžo schkodźecź." Kózda holzow zebi do wopuschczenje thěże po pschikrywy dosa, so by žo pschecźiwo ptomjy schkitacz mohła.

Tak zwobodne městno dozpěschtaj, na kotrymž bě za cźaš wójny wojeske tšelnischcźo Hifukuscho stało. Do trawy žo zydnywschi mróczelam kura pschihladowaschtej, kotreż kokwokolo z rospadanych thěžow wuzupowachu. Potom pschezo wjaz doroscenych pschithadźesche, kotriž tu wuczeŕ psched płomjom pytachu. Skónczinje bě městno cźorne z cźłowjekami.

Tola potom bywasche powětr stajnje cźeźischi, kur žo rosłehowaiche. Runja zehliwemu wětšiej horzota dujesche. Schtrě pschilětowachu, zehliwe cźwaki, žo palaza papjera. Dźeźi žo pschecźiwo temu se zwojimaj pschitrowomaj schitacz prózowaschtej. A potom widźeschtej, to najprjedy ani prawje njesapschimnywschi, kak zebi tu a tamS jedyn z doroscenych na wutrobno pschimny, jako by zebi drastu z cźeka łdrecź chzyć, a potom žo zyle cźiiche na stronu zwjese. Halle jako žo žona se zwojim dźěcźom phi wutrobnju k jeju nohomaj zwjese a bjes pohiba leżo wosta, holzy wedźeschtej: zmjercz ma žně. Cźłowjekoso žo saduschachu.

A potom žo nješchto spodźiwne poda. Mózne horze powětrowe wjertele, kotreż běchu žo nad městnom wutworile, pschitrowy, drastry, dźeźi ibchnywschi wotnjeseechu. Kaž bjes rosuma holza, kotraž rosprawu poda, za zwojej towarschku wudźerasche, jako žo tuta we wichorojtych cžornych mróczelach zhubi. Potom žo wona nadobo też zama sdehnjena cźujesche, jako by ju njewidźomna hobrsta pjasć za włosy hrabła. Sbubi zwoje wědomje.

Zdyż holza zajo wotucźi, leżesche wona w bahnischcźu parkoweho hata, mjes zyłej cźrjódu cźłowjekow, kotriž běchu tu wuczeŕ pytawschi zmjercz namakali. Wsche pschestacba, so mohła stanyć, hacžrunjeż horzota vopuschczowasche.

Jako žo stónczinje cźmiische, hólczej nimo hata pschiběža. Holzu wuhladawschi, kotraž bě mjes morwymi jenicźka žiwa, jej wón se zwojeje blesche něschto wody da. Potom dźeźcźu na nosy dopomha.

Njeběschtaj daloko schkoj, tu holza menjesche, so žo ji dźije. Wona stejesche psched zwojej towarschku, kotruž bě wichor do druheho dźěła parka donjeźk. Shromadnje dźeźcźi morwe město wopuschczischtej, so bychtej w pschehmesće wuczeŕ pola pschecźelnych cźłowjekow namakaloj.

Woheń a zemjerjenje i 1. septembra 1923 je dźeźi po tyšazach z zyrotam sčinilo. 125 000 cźłowjekow je pschi tutej žurowej katastrofje zmjercz namakało Nimale zyle město bě zniczene. Tyšazy cźłowjekow hischcze dźensa njewědźa, hdźe a kak jich pschiwuznłónz namakachu. Wsches tyšaz jich je, kotriž běchu tehdy hischcze dźeźi a kotryžkuli mjeno tehdola ani njeznaja. Wo nje dyrbi žo stat staracz. Tokioska hela w dopomnjeczu japanskeho luda stajnje žiwa wostanje.

Dźensa tak derje kaž niczo wjazy na hróżnu katastrofu njedopomina, kotraž je Tokio zniczila. Město je runja hribej sažo z rospadankow thěże wurosło. Je dospołnje pschemenjene wobliczo dostało. Drjewjane thěże su to tak derje kaž dospołnje zhubiłe. Dyrbjachu wulkim twarjenjam z worzła město wotstupicź, kotreż su pschecźiwo zemjerjenjam wóste.

S městna hróżby, z Hifukuscho teho naměstna, je park nastał, kotryž je Japancanam zwjate městno. W jeho zrjedźischcźu wulka wěża na woporny dopomina. Rownischcźo, kotreż je psched njej natwarjene. porzlinowe popjelniny z popjelom 45 000 cźłowjekow thowa, kotriž tu wumrěchu.

jw.

ne, dyrbja sa najwjetšchu a najšwjeczišchu winowatošcź měcź, so bychu štajnje sašo a se ženje njeproznej pilnošcźu pytali, žebi dowěru dźěšcza po možnošcźi dobyć.

Kak žo to stanje?

Je žo wjele a tolstych knihi wo wocžehnjenju dźěcźa napisało a žo hišchcźe dźenža pišhe. Mjes nimi nětkotre jara dobre a tkmane. Ale tón, kotrež by je wichitke pschestudowal, pola žwojeho dźěcźa tola hdyž a hdyž na wobcžežnošcźe nanđže, kotrež w žanej knihi namakał njeby. A teš dozyta namakacź njemože. Pschetož — a to dyrbimy žebi štajnje psched wocźomaj dźerżeć — žane dźěcźo žo druhemu njeruna. šwonkownje tak mało kaž šnutskownje, žane dźěcźo njehodži žo na zyle šamžne waschnje wocžahnycź, kaž druhe. To, wo cžož žo napomnjene knihi prózuja, dźe je teš jenož, wěsty podkład podacź, na kotrymž móže žo dale twaricź. Schcźelony sa wocžehnjenje dźěcźi njeje a teš ženje bycź nješmě! Pschetož kóžde dźěcźo je maly šwět sa žo.

A tónle šwět, kotrež žo po šamžnych šakonjach twori a pšcheměnja, dyrbjachu starschi dokładnje pschežlědźicź a sčehnacź. Cźežki nadawk.

A nětko hišchcźe jene: Nichtó nješmě šebi myšlicź, so žo to abo tamne pola žwojeho dźěcźa zyle wšesce stacź njemóže. Koleda-li žo něchtó w tajkej wěstoscźi, potom móže na njeho štrašchne wotuczenje pšichicź. We kóždym cźłowjeku mjenujzy wichitke mozy dobreho tak derje kaž teš šleho drémaja. Winowatošcź starschich je, dobre mozy pěstowacź. Winowatošcź starschich je, nad šlymi štajnje štrašowacź a je wobkedźbowacź.

Hacź ške abo dobre rošcze, móžech pak jenož potom wobkedźbowacź, šamóšchi-li twojemu dźěcźu niž jenož do wócźka, ale teš do wutrohy pohladacź. A kak to dozpěješch? Jenož ś tym, so ma twoje dźěcźo k tebi dowěru, so žo we wšěch nušach a štarošcźach, njech žu male abo wulke, šměšchne abo štrašchne, niz na zuych ludźi, ale jenicźzy na žwojich starschich wobrocźa. Potom mnoho šhonich, ichtož hižo šnaješch, ale šnadź teš nešchtóžtuli, czemuž žo dźiwaschi. Bóle žo ś dźěcźom na tole waschnje šaběrajch, bóle móješch jemu radźicź a pomhacź. Potom rošcze teš jeho dowěra k tebi a wone šměje w tebi žwojeho najšlěpšchcyho pschecźela.

Halle potom móješch wjeselc žo wujnawschi rjez: „Haj, ja žwoje dźěcźo šnaju!" jw.

To niemóžeš ničo č nić . . .

„Pšchezo nobl" je žebi Parižanka prajiła, tiž je žebi w jenym měšazu pjecź drohotnych klobukow lupiła. Kóždy płaczeschc na to hriwnow, ale šaptacźiła je njeje, kaž to tajke knjenje cźinja. Mandźelški dosta šlicźbowanje a žo njemało naštróža. Mandźelšti naschcje knjenje pak njeje šlicźbowanje šaptacźił, ale žo wobšorcźicź dał. Wón šalitowaschc žo pšched žudom ś tym, so je mandźelska klobuki bjes jeho dowolnošcźe kasała a so žu teš pschedrohe, kaž je wón nihdy njeby dowolił, so je wona lupi. Wobthod móješch žebi tola šam prajicź, so dyrbi žebi najprjedy dowol mandźelskeho wuprošnyć, prjedy hacź wob měšaz pjecź tajkich drohich klobukow bjes pjenjes pšcheda. Ale ś tym njemóješche žudnikej wucźekhnyć. Tutón jemu šjewi, so ma muž placźicź, ichtož žona kasa. Jenož hdyž pšches měru dźe, potom móže to wotpo'acźacź. Pjecź drohich klobukow pak njeje pola Parižanki pšches měru, je tola ranje cźaš te kupowanju lětneje drasty był a k temu šlužcźeja teš klobuki. Wón je žebi pschi zeńtwje hižo pomyšlicź dyrbjał, schto to rěka, Parižanku žebi ša žonu bracź, ta teš po Parišškej módże šdra'cźena thodźi a tuž njeje žebi pschewjele a pschedrohich klobukow kupiła. To je lětuscha móda a k temu je mandźelšti hišchcźe měješch banki, ichtož jemu winowatošcź nakładuje, so žo jeho žona hódnje dracźił. Šsud jeho k placźenju klobukoweho šlicźbowanja šaždi.

Snadź tole h šče niewěš?

Stari Aztekowje měšazy po 20 dnjach a pjecźdnjowšlich tydźenjach liczachu.

Prěnja biblija, kotruž w Amerizy cźiłchcźachu, bě'che w němšchcźinje špitana.

Punt šušchenje cźórtatki (Cochenille) něhdźe 70 000 pschekašanzew wopschija.

Hišchcźe šdźerżana želešna ruka Götza ś Berlichingen ští puntły waži.

Japanska rěcź žanych wudmow njeznaje.

W Amerizy šš hacź šchtyri krócź telko Irow kaž we Irlandškej bydli.

Dźěl wuhlowych podkopow w Pennšylwanišej wot léta 1858 w plomjenjach šteji. Hacź dotal njeběšche móžno, woheń šahacźicź.

W Benarešu je něhdźe 2000 modleńjow.

Skote jabłuczka 87 prozentow wody wopschijeja, jabłuka 82½ prozenta, tomaty 91¼ prozenta. t.

Radio

Sorjedu 11. oktobra hłyšchimy:

Königswusterhausen. Rano hnaneho wšchědneho programma: 11,30 ja hołposy. 15 dźěcźaze nowiny. 15,45 raja a duchy w němtim pišmowšwje. 18,05 duchowny pschednošk. 19 hodźina naroda. 20,05 wumělšwo, ł padnicźom bnch. 21 wobšahowane rejwanje kapały.

Lipsk. Rano hnaneho wšchědneho programma: 10,45 ja hołposy. 14,40 motor a jězdźe. 15 nowoprjadowanje burškeho šlawa w Durinškej. 19 hodźina naroda. 20 rejwańska hudźba. 21 němški dychši kraj.

Hišchcze wažne ł dnjowšeho programma: Königsberg-Heilsberg: 20,10 rejwańšti wječor. Stuttgart: 20,10 tymfoništi konzert. Mnichow: 20 měchanu wječor. Wien: **19 awstriške reje.** Budapšt: 21,15 opera „Žar a cźeršla".

Sswójbne kupjele w Sswinemünde žo wotpalichu.

Wulke žwójbne kupjele na wjecźornej kromje Swinemünde žu žo do cźišta wotpalichu. Wina na wohnju dawa žo wandrowškim, kotrež tam pschenozowachu. Na wobrazu widźimy wotpalene žbytki kupjelow.

Přilopk

* Sadobywarjej nana a dźowku štónzowałoj. W ... barišej wšy Kenz w Pomorskej žu we wobkhodźe 82 ... neho pschekupza je žwojej 42letnej dźowku w jeju ... khodźe morjenju nadschli. Jako pochladneju bra... Ferza a Kurta Erlera sajachu. Potajšchu žo wobaj ... jeho njeschtuke wujnajchtaj. Morderjej běschtaj ... dobrem 40 hriwnow rubiloj.

* Cźeršk njeschoze ł letedłom pola Tonła. ... w Francozškej je wojerik letadło, kiž njeby ... padnyło a žo doshła šmjerć. Wjednuk a mo... běschtaj wjazy wušnacź. Wobjedźbowaš žo ... ny a ležšche nětko 20 mettrow wot letad... Wón bě tchorenja motnyk.

* Pokjenizy w Polnožnym morju. Pola ... brana w Polnožnym morju rybarjo wjerdźeju ... nje ł wodu nawcźahowachu, kiž mjeršche žpodźiu. W nim namakachu žo tři marmelowe popjelne ... belškeho krematorija pokhadźeja a bóchu ł popj... trich napjelnjene. Nowak pak kóžde druhe wo... wo wotpóšłanju abo dostawarju pobrachuje a ni... žo šwješcźicź, kak popjelnizy do morja pschindźe... njeju žo kradnyle. Móžno je, so pschi pschewo... psches łódźmu kromu padźechu, hodźiwne pak je, ... šhubjeńka bacź dotal njewoljeli.

* 1700 lět stara derje šdźerżana wolmjana ... Pocharjo (Torfarbeiter) wuhrjebachu ł 2 metraj ... pochowniščcźa hromadźešładženu, derje šachitu ge... šk wolmjanu košchu. Pschi wědomostnym pschep... w Hannoverškim provinzialnym muzeju žo šwěri... je košchla šnajmjenšcha 1700 lět stara.

Hospodarški rozhlad

Wutoru 10. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,787	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendźelski punt	13,005	100 českosk. krónow	12,438
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,447

Barlinska burša teš wčera pschi šnadnym pscheměnjenju měrna wosta. Kursy akcijow běchu wšchelakore, šdźela špadchowachu, šwjetschca pak postupowachu. Na wikach rentowych liščinow žo kurzy trochu polepschichu.

Barlinske wulkowiki ša šeźiwjenški staw běchu pschi špoczatku tydźenja powschitkownje měrne. Kupzy mało wole fe kupowanju. Sa rožki trochu wjazy napraschowanja wobštejesche. Tola rožki žo hišchcźe jara mało postkczesche, dokelž maju ratarjo pschizo hišchcźe wjele dźěła na polu. Wowšž žo šwjetschc k morju pschedawa.

Wčera płaczeschc we Barlinje zentnaŕ

pschenizy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jecźmjenja, nalětnjeho: 8,75—9,40 (8,80—9,40) hr., nasymšchcźo: 7,80—8,20 (7,65—8,05) hr., wowša: 6,90 hacź 7,30 hriwnow.

Płaczišny w špinkach šu płaczišny tydźenšich wikow. Hdźež pak žane napomnjene njejšu, žo njeptchemènichu.

Drježdźańska burza 6 10.)

Pšenica 76 kg	186-188	běrnjace kruški	14,50-14,70
rožka 70 kg	154-156	pšenč. wotruby	10,0 10,6
n šu 1 jecźmjeń	183-192	rżane wotruby	9,50-10,4
nazymsk jecźmjeń	156-158	pšeńčna muka	36,0 0-38,0
wows	141-145	rżana muka	24,00-25,00
čefwčeny dźečel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 80 10 1	cokrowe truh.	—

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 10... Płaczišny po złotej hriwnje.

	9. 10.	7. 10.		9. 10.	7.
Pšenica	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
jecźmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jecźmjeń	156-164	156-164	žołte łupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	28,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,2-16,3	16,
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,75 10,0	9,6
ps. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13,
rżane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,1
raps	—	—	rżana słoma	0,45-0,65	0,4
hróch, Viktor.	37,0-41,0	37,0-41,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,3
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,4
pieluški	—	—	rječna „	0,45-0,60	0,4

Płaczina za pšency za wupłodźerja 177 180 182

Płaczišny za rožku za wupłodźerja 142 145 147.

Płaczišny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

9. oktobra

261 wol., 284 byk., 381 kruw., 51 jałojc., 932 ... 1088 wowc., 3512 šwini.

Płaczišny za

woły: 1. 32—34, 2. 29—31, 3. 25—28; 4. 22—2...

byki: 1. 30—33, 2. 26—29, 3. 23—25, 4. —;

kruwy: 1. 27—30, 2. 23—26; 3. 17—21; 4. 12...

jałojcy: 1. 30—33, 2. 26—29;

wowcy: 1. 32—36, 2. 37—40, 3. 28—31, 4. 25—...

čelata: 1. 37—41 2. 32—36, 3. 26—30, 4. 22—25;

šwinje: 1. 52—53, 2. 50—51, 3. 48—49, 4. 45—46, 5. 42—44. Raney: 45—48

Mecklenburgiskaj krajej žo sjednoczitaj.

Pšichodny pjatk žo na Rostockej radnizy žejmaj Mecklenburgisko-Schwerinšcźe a Mecklenburgisko-Strehlitzišcźe šeńdźetaj, so byschtaj šakoń k sjednoczenju wobeju krajow wobšamkloj, kotrajž so psched 232 lětami dźělischtaj. Šakoń dyrbi pjecźa hižom 1. januara 1934 do mozy stupicź. Horni wobras: Mecklenburgisko-Schwerinske knjeźerštwowe twarjenje. Delni wobras Mecklenburgisko-Strehlitzišce knjeźerštwowe twarjenje. Sorjedźa: němški bohot Hildebrand, kiž je sjednoczenje krajow pschihotowak a pschewjedł.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serbskich Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo aćěhwkam čělneho znjezbožeja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeja dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, *zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeja dyrbja na bancu hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić.* Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 234 — Budyšin — Srjedu 11. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Dr. Goebbels wo zakazu filma wo Horstu Wesselu

Sakaš filma wo Horstu Wesselu je wulki napohlad budźił. Tohodla je zastupjer nowin němskeho ministra dr. Goebbelsa wo krótke rozjasnjenje prošył. Khutnje a zdźala z hłubokim rozhorjenjom dr. Goebbels w jenotliwym njedowěrjace wumětnje wuhotowanje tuteho filma wopisowaše. Nazionalsozialistiske kujerstwo njeje ženje zakazało, so bychu so SA filmy wjerzeńe. We wšelkich padach bu so hišće wšelake poprawy z dobrozjiwym přihlušenjom sadźiwa'. Hdyž pak tola někto firma so na předitajenje najhonjenjow naješeje SA abo nazionalsozialistiskeje ideje hwěri, dyrbi tutón film tež najwrěšćiše wumělske kóncepcije być. Minister rjekny, so je spisowarjam hižom dopředka prajił, so móže so jich film jenož potom přepřestajeć, hdyž zadanja najwyšćiho wumělstwa a najnadobnišeho smyslenja w polnej měrje dopjelnja. Wšo je won přichi přihotowanju filma přeco za to pokazał, njeje pak přeca dosć wobkedźbowanja namakał. Kujerstwo njeje tutón film z nazionalsozialistiskeho strjechora pohonjało, ale tež z wumělskowjednoho hladanja. Wosebje dr. Goebbels temu přihłosowaše, so so ma Horsta Wesela tak idealnje njepředstajaja, kajšn němska sjawnosć wočakuje a kajkiž Horst Wessel wuprawdźe bješe. Kóždy człowjek, kiž so za wumělstwo zajimuje, jrejmi a wita, hdyž nazionalsozialistiske kujerstwo wuzje z wumělskeje samoćelnosće a samo přichodne nazionalsozialistiske filmej zahrodźi. Wón stóneši je rozwěrzowanje je słowami, so so mjerwenje winowatosće, so so jeho žiwjenje a wumjenje na njedowěrjahaje wuhotuje njepředstaja.

Předewzaćel w nowym staće

W fojnskich hrjadźenomělskich industrijalnych wěrjach kanclerz f Papen póndźelu wječor w Frankfurće nad Mainom. Won rjekny, so do hospodarstwa tež přeco dźiwadźel słuša, dokelž je to w nazionalsozialistiskim staće spóznaće, kiž so samo wot so rozumi a f teho wukhada, so wichitke dźěwanje stawy přichipóstawa. Někto, hdyž je wójsk we wojowanju klazowo přewinjena, je předewzaćel dźenża runoprawny wojak we wulkej dźělowej fronće němskeho luda. Tak by na přichład mušne było, so by *jako prěnja naprawa nowšeho prózowanja we wotbrónjenje brónjerstwa industrija wšitkich krajow do rukow luda přechodała*, so by so wulki a tajny wliw, kotryž dźensa brónjerske konzerny sylnje wobrónjenych krajow a jich wjednizy na politiku wukutkuja, wotstreni. Předewzaćel dyrbi politiku nawjedowym statnikam přichwitaći. Nazionalsozialistiski stat je we tym přichpředźenym, so hospodarstwo zjawe a farbne předewzaćelstwo trjeba, kiž we službje naroda dźěła. Přichi wšitkim nuzownym pokrjewjenju suntkownych wikow derbi Němska tež swoje hodarske poćahi k nutrajej hajacej a wutwarjacej. W Burowstwje je won njedawno naihonił, so su mjes Němskej a krajemi krótkoranišćeje Europy natwrite móžnosće k měnjenju tworjene. Mišterkanclerz f Papen spokojenje wuzwi, so je němske přichedźenjaćelstwo dorěkało, so je zaujate cźaśa přesćelene, dokelž so je wšitkemi mozami dźiwje, so by wšchelakore naprawy k wojowanju přichwo bjezdźělnosći k wutrjechej dowjedle. Nach prokramu program na delši cźaś. Němske kujerstwo je wot njeho dnja na dołhi a wobešćeny puć pokazało, kiž leži nam leži. Tola kóždy może k temu pomhać, so by přichkročił. Też w hospodarstwje trjebamy wšednikow, kiž přichedźenjaćeli dźěła f dobrem přichkładzenu sepowješć a wšitku energiju na poćahanje muntkownego měrowarjej, kiž je přećesće a wola wjednika.

Přichod kraja wotwisuje na hłubokim muntkownym sjednoćenju człowjekow njes sobu. Porjadowanje a hospodarstwo w tichnišćanskim duchu je jenitřy puć k awtoritarnemu přichwinjenju klazowego wojowanja. Wokolny puć ma za naješe wojowanje wo nowe duchowne a ethiske składy najwohe statneho a hospodarskeho žiwjenja mamy sfojsnjenja. Nazionalsozializmuš je narod do tak mjenowanej duchinje jednoty jećahnył, so tuta jednota dosć njeje wutkanje wšitkich wobcežnjacych hospodarskeho poćahenja přichwinjenj. Nazionalsozializmuš tež f wójnskim myslenju abo brónjenju ničo fhrontadneho nima. Uniformy njewotstranjenja hišće žadyn militarizmuš. Němska dże w měrje žiwa hyć a dźěłać, ale žu njeschodne prawa, kotrychž so žadyn kraj wsdać njemóže, přeto hyć k temu klušna prawo runoprawosće we wulkej žiwóžbje ludow, k temu klušna też prawo na bjesstrach wožrjednego wobrónjenego žiwěta.

Jednanje wo zapaleŕstwje w němskej sejmowni

Wutorn bješe zała wokolina němskeje žejmownje fyšnje f policiju schtitana. Hižom rano ludźo k žejmownej khwatachu. Sastupnizy wschitkich, kotřiž do žejmownje zajmychu, kruče kontrolowachu a sa brónjenj přechpytachu. Jednanje němskostatneho žuda wotmětwa žo w přejdatwjchej sali hospodarskeho wubjerka němskho žejma. To je najwjetscha sala, kiž je nětle w žejmowni. Sala je žo po pschecžu němskostatneho žuda do sudnitkje sale pschetwarila. Na korridorach je sažo wožebita pósta f nětkdźe 40 telefonowarujcej pschiprawjena, so bychu mjesynarodni nowinarjo hes hacženja dźěłacj móhli. Też sa pschipohłucharjow je měšćnosć w Barlinje trochu wjetscha hač w Lipsku. Pschi kóždym jednanju móže 150 pschipohłucharjow pschitomnych być.

Dop. ½11 hodźin žo wohkorzeni do sale pschiwjedźechu. Woni so sady žwojich sakitarjow sejdźachu. Jednanj sejwečnje žo wokolo ½11 hodź. Hnydom žo žwědzy pschesłyschuja. Jako prěni pschesłyschuje žo student Hans Flöter. Won powědaše, so je tamny wjecžor krótko po 9 hodź. nimo žejmownje pschijschoł. Won je widźał, kak muž wokno rozbi. Tutón muž měješe sapakadło w ruce. Sćiwědk je swoje wosłedźowanje hnydom policijstej wojjewił. Na to je domoj schoł. Sa krótki cźaś je jemu jeho hospoja wojjewiła, so žo žejmownja pali.

Pschedźenja žo žwědka hischcze wschelake nadrobnosće wuwoprašowanja. Pschi tym tutón wobkruci, so je jenož jeden muž widźał. W balkonu jednanju žu wobkeći, so je Flöter swoje wobkedźowanja strażnischtwej Buwertej wojjewił, kiž powschitkownje wjecžornu stronu žejmownje strażowasche. Na wopraschenje wyschischeho němskostatneho rěčnika žwědk njeznóžische wjesze wotmołwi, kak je muž sdrajcjeny był. Policajski wyschschi strażmischtr Buwert wupraji, so je Flöter nětkdźe 5 minischinow po 9 hodź. k njemu pschidźał a je jemu wojjewił, so je žlyschał wokno schcerčeć. Jako staj wonaj žo k wokn sblížiloj, je pkonuo hižom žapacź počžało. Potom je žwědkej prajił, so by špěchnje k straži pschi Brandenburskich wrotach doběhał a ju alarmował. Buwert potom dale rospraschesche, so je muž, kiž je jeho na woheń kedźbneho sčinił, žwěrnu k njenowanej straži wotschoł. Sa dwě minischinje je njejapy w pschisemi woheń wuhladał. Jemu je žo zdało, jako by muž kmólnizu w ruzy měł a f njej w delnich měšnoscach prjecj khwatał. Sastojnik je žobu khwatał a pschi tym žwojm pistolu wuczahnył.

Na to pschedźyda rjekny, so dan der Lubbe wobkrucža, so je to blidowy rub był, kiž je sa žobu czahnył. Sćiwědk pak wotmołwi, so je to, schtož je widźał, trochu wysche było, tehodla je jo sa kmólnizu měł. Muža dospka widźał njeje. Jako bješe sastojnik tfělił, bješe žo žwětło schubiło. Potom je strażnischtra Poschela settkał a jeho k wrotam 5 pórjał, so by durnikej wojjewił, so žo žejmownja pali. Nětkdźe 9,17 hodźin je po wuprajenju žwědka policajski leutnant Lateit se žwojimi sastupnikami k žejmowni pschikhwatał. Wohnjowa wobora je nětkdźe 3 hač 5 minischinow posdźischo pschijeła.

Ležownostne wobsedźenstwo bankjeja Simona so zebrało

Nowiny „Reichsanzeiger" žu wojjewjenje wožischcźale, so žo na sakładze sakonja wo sebraczu kommunistiskeho samoženja a po podobnych postajenjach zyle wobsedźenstwo bankjeja Hugo Simona w Barlinje, Landgrafenstr. 17, kiž nětkle we wukraju přebywa, sebjerje.

Bankjej Hugo Simon je hižom 1918/19 w cźasu revolucije jara aktiwny politiski rólu hrał. Won měješe hižom tehdom wulke počžahi se sapódłanzami njewotwisnych sozialdemokratow a kommunistiskeje strony. Pschi počžatku léta 1919 bješe Simon krótki cźaś f pruskim finanzjnym ministrom. Jako bankjej bješe won dołał žo kommandźicžej banki Bett, Simon a Co. Pschi febraczu jedna žo wožebje wo Seelowske kubło w Marzy.

Dr. Thierack na dowolu

Sakski justizny minister dr. Thierack je žo hač do 4. nowembra na dowol podał. W tuhym cźaśu jeho finanzny minister Kamps sastupnje.

Němske knježeŕstwo francowskemu ministerskemu presidentej wotmołwi

W Barlinje žo poslédna rěcź franzowskho ministerskeho presidenta Daladiera žiwje rospomina. Hušto je *khtschcež, so je w franzowskim sadźerżenju wežje pschemjenjenje spóznacź w tym, so rěcź někotre pschecżelne słowa napschecžo Němskej wopschija, hacžnunjež stejischcžo Franzowskeje wo wotbrónjenju njespuschcežł. Wočakuje žo, so* němske knježerstwo k rěcźi franzowskeho ministerskeho presidenta w blišschich dnjach žo wupraji.

Prěni dźeń prozeża wo zapaleŕstwje w němskej žejmowni w Barlinje.

Wobras pschedstaja, kak žo žwědzy pschesłyschuja. Runje pschesłyschuje žo student Flöter, kiž jako prěni woheń w žejmowni wuhlada a hnydom policiju sawoła.

Wotmysłene nadpady pólskich zbĕžkarjow

S Opole šo powĕ, šo je nĕmšti ludowy šwjazk we wjacy, hdĕž šo poslednje dny Nĕmzowstwu njepschezelene wustupjenja a nadpady na domy ludoweho šwjazka stachu, podawši pschepytowak. Pschepytowanja dotalne powĕrdze wo nadpadach polnje wobtruczeja. Swĕrčko je šo tež, šo šu šo nadpady šwjetšcha ſ wotmyślenjom pschihotowale. Nĕmšti ludowy šwjazk wužije Genfstu konwenziju sa schkit žiwjenja a wobhĕdženstwa mjenšchinow, so by sa bjesstrach nĕmšteho wobydlerstwa rukowacz mohł.

Jednanja w Genfje

Wutoru staj šo franzowšti šwonkowny minister Paul Boncour a czeskosłowakšti šwonkowny minister dr. Beneš dlĕši czaš rosrĕčowałoj. Amerikanšti šastupjeŕ Norman Davis šetka šo ſ jendželšim statnym podsekretarom Edenom. Nimo teho dženza grjedu pschihtad jendželskeho šwonkowneho ministra Simona we Genfje wočakuja.

Wčera mĕjesche tež nĕmšti šastupjeŕ na konferenzy wo wotbrojenju pósłanz Nadolny ſ amerikanšim wosebitym pósłanzom Normanom Davišom dlĕše rosrĕčowanje, pschi kotrymž je šo pjecza jenož wo wotbrojenju rĕčzako. Popołdnju je Norman Davis šastupjerjam amerikanšich nowin prajił, šo dyrbi pschipósnacz, šo Nĕmška najlĕpšchu wolu pokazuje, šo by k dorozumjenju w praschenju wotbrojenja pschišło. Tak šo wón nadžija, šo šo tuta konferenza tola hišchcze še srĕčenjom słónczi.

Genfste nowiny wosjewjeja, šo nĕmšti kanzler we blišchim czašu na rĕcz franzowšteho ministerskeho prezidenta Daladiera wotmołwi. Na tutu wotmołwu wschitzy ſ wulkej napjatošcu czakaja.

Nowa wotra ruska nota na Japansku

Ruski pósłaniz w Tokiu je japanšenmu šwonkownemu ministrej memorandum pschepodał, w kotrymž šo wo planach japanšk. wyschšcheho roskasowarstwa na wujsamknjenje ruskeho wliwa na chinešku rańšchu želesniju rĕcz. Wobšedže njemuje šo wobšadženje šarjadniskeje rady chinešskeje rańšcheje želesniju. Japanšej šo wumjetuje, šo na dospołne wužiwojenje želesniju k lĕpšchenmu Mandžukua dšĕła. Ruska nota žebi na wótre walchnje wujasnjenje žada.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 11. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodž. barometer 713, hygrometer —2 a thermometer wodnjo +20. Dženja rano we 8 hodž. barometer 740, hygrometer —3 a thermometer w nozy +13. Dostajnjemy wětrojte wjedro. Na nasche wjedro je wčera wubĕžk wulkim słutkował, kotrejž jadro šo wot Schpanišskeje hacz k Alpam wuplschestrĕwaschе. Tehodła šo nižina ſ atlantišskeho ozeana naschim stronam njeje pschejara sbližacz mógła. Tak mjechamy mile a słónčne wjedro. Tola nĕtko šo sda, šo šo nižina wot Jendželskeje trochu naschim stronam słoži a nam wětrojte, chłodnische, pomročenje a ſ khwilemi deschczowate wjedro pschinješe. Jutše schkwórtk słónčko 6,17 hodžin sthadža a šo 5,15 hodžin thowa. Mĕsacz sthadža jutše wječor w 11 hodžinach a thowa šo popołdnju 2,47 hodžin.

— **Mĕsačna zhromadžizna Budyšteje wotnoški nĕmšteho šwjazka kožowych dźĕlačerjow** wotmeje šo pjatk 13. oktobra w Brunym domje na Połnóžnej dróze 1, na czož tu wožebje pokasujemy. Džĕkowy kolega M.S.A.M. Alfred Rascher wo zjednatym natwarje a wo manifestaziji kožowych dźĕlačerjow 2. dezembra 1933 w Drježdžanach porĕči. Pschednoschki wo dalschim natwarje zjednateho a džĕkoweho prawa w nowej Nĕmšej šamžny kolega w pschichodnych mĕsačnych zhromadžiznach postlicji. Manifestazija kožowych dźĕlačerjow 2. dezembra pschišłuschnikam nĕmšteho šwjazka kožowych dźĕlačerjow sjednoczenjstwo nĕmšteje džĕkowneje fronty w nazionalnozjalistiskej Nĕmšej, kiž šo w najwjetšchim rozmĕrje pokaje, pschedstaji. Kaj zhonimy, šu powołaniše šwjazki pschipósnacza hódnu winowatosć pschewsake, šwojemu najwyschschemu wjednikej Adolfej Hitlerej za wupraschenje ličo šwobody, kotrejž šo nĕtko k šwojemu kónzej khila, w tutej formje šwój džak wuprajicz.

— **Tšelenje wo myta šwjasta šwĕry 10. (šalšteho) pĕ. schelo polka w Budyschinje.** Tšelenje šwjatka šwĕry njedželu 8. oktobra, kiž bĕsche bohacze ſ mytami wuhotowane, šo pschewažno wulkotnje poradźi. Hižo dopołdnja šulnje pschihtadźachu a bjes pschipołdnišcheje p'chestawki tĕlbu wujezkachu hacz do šmĕrkanja. Popołdnju towaršchejo nĕmšskostatneje wobory wulkotnu šabawnu hudźbu poščiežachu. Wo prĕnje mĕtna šo wótrje wojowaschе, a „lanony" pschežo šašo šnytachu, šwoje wunoschki ſ nowym tšelenjom połĕpschicz. Wukony maju šo tež jako zyle wušnamne wo'namjenicz. Tšelesche šo ſi wutšele stejo šwobodnje. Mytowani buchu: 1. Treutschka ſ 34, 2. Brattka ſ 33, 3. Mjetasch ſ 33, 4. Winkelmann ſ 32, 5. Flemming ſ 31, 6. Steglich ſ 31 a 7. Meerheim ſ 30 koleskami. Tucźi towaršchejo nimo teho hischcze hódne czestne nuty dostachu. By pschedałoko wjedło, buchu-li šo wschitzy 40 mytowani tu ſ mjenom mjenowali. Teh knjenje šu sdźĕła dopokasałe, so w tšelenju ja muzemi njesteja. Dobyczerka w jonjazym tšelenju bĕchu: 1. Mjetaschowa ſ 32, 2. Münzowa ſ 30, 3. Przybillina ſ 30, 4 Flemmingowa ſ 28, 5. Hahnemannowa ſ 26, 6. Wernerowa ſ 24 a 7. Pschichlowa ſ 23 koleskami. Hischcze raz šo na to pokaluze, šo budże 11. oktobra popołdnju w 2 hodź. šwučowanšte tšelenje na tšelnischczu w Delnjej Kinje. Ssamšneho dnja wječor we 8 hodž. budże zhromadźizna šwjasta šwĕry pola towaršcha Bratki we Klóschtrskej korczmje. Tam šo wo pośedźenju šwjastoweho pschedšydstwa w Drježdžanach ważne wosjewjenja podadža. Bohaty wopyt šo wočakuje.

*

S Koporz. Knjes farar Mjerćwa w Bukezach je šo sa šmĕrza ja Koporzy, Bukezi, Kolwaju, Nĕcźin, Błožany, Rodezy a Zornopłyti postajił. Njech nasch šerbšk lud na Knjesowu kasń poklucha, kotraž nam pschikasuje, so buchmy šo lubowali a czesczili, potom dźĕło jeho nowesch ja stojnstwo wołožimy.

Šmjerkna jstwa Horsta Wessela budże ſ historišim mĕstnom.

Jstwa w Horst Wesselowej khorowni w Barlinje, we kotrejž spĕwak nazionalneho hibanja w nozy t 23. februara 1930 jako wopor kommunistiskeho mordarskeho nadpada wumrĕ, šo pschi stladnoszi 26. narodninow Horsta Wessela jako historišta mĕstnosć nazionalnemu hibanju pschepoda. Do jstwy postaji šo bronsowa busta šemrĕteho a na jeho šmjertne łožo šo khorhoj wupschestrĕ.

Nadpad pola Bukec

11] (Pokračowanje.)

7. Pschebiwanje mĕra.

Hlaj, dźeń je šo nakhilił. Na wočschichowatych honach šamjelkuje ptačina, a Boże ślónczko krašni dugu domoj schtomowe wjerschki a zyrkwinu tšechu ſ rózowej barbu.

Sskjschi! Do wjeczorneje czišchiny dele šaklinczeja šwony, kaž šaženo ślĕbora hłóž, so mike czuża wutrobu pscheidu. Hdĕž Sserbjo pod płodnymi schtomami wótzowske waschnje haja, hladaj, kak šo tam tkobuk sczažnywschi pod njebjom modła, hdyž ſ wječora pschebiwa a nutrne synki wyschе polow a šahrodow rospukuwaju.

Schĕračzk czišwkoli hischcze jenicźki pod šelenej hažku a ſ brĕzyczkow jemu zunje wiwołonje towaršchnje wotmołwja.

Tak zyrkwina wĕža wječor hnujate hłožy rosnoschuje a ſ blišcheje wožady štrowja ju spĕwate šwony a wĕschcza ſpožnym czichnu nóz. Tehdy w czucźiwych duschach njebješke hibanja wozwučeja. K njebješam horje stupaja žołmiczki šwonowych šonkow wo mĕr; a człowjetkow erty jdyhuja: Božo, daj nam na wĕczne mĕra wjeješnym wostacz!

8. Pischerjahi.

Wokołо Budyschina na polach šaženkowachu. Tu mrowješche šo nimo žyzłow kĕžorske wójšto k Mischnej won. Woni praschachu šo bjes šobu, hacz budża wowš šami thowacz, abo hacz budża jim jón konje zuješch wójškow wužiwacz.

Marschał Daun chżyšche šo po prawom na Pruskich dacz, ale Wjedrich II. šwojemu bratrej, kiž ša Drježdžanami šteješche, ſ thwalom na pomoz pschicźahny. Teho dla bĕ žebi Daun byzł dak a šcźeže šo 5. septembra do twjerdeho njedobytneho lĕhwa, kotreż bĕ wyšche Bistopiz k Stołpnej horje šakoźicź kašał.

Łužizu pak krywachu mjeńše kĕžorske wójška. Wójwoda Laudon we Wojerezach šteješche, prynz ſ Durlach leżeješche w Lubiju a general Hadik dyrbješe Sholjerstu krajinu krywacz.

Daun, ſ mĕrom wočakujo, šalĕhowaše Prušim pucź, so bychu do Schleſynšteje njemóhli, hdĕž dyrbješche jeho general Harsch twjerdźijnu Nišu dobycz.

Kral žebi njeswaži, wobtwjerdźene lĕhwo nadbĕhowacz. Duž dyrbješche druheje rady hladacz, kak by jich še Salšteje wucźišchczał. S hłodom njemóžeše jich pschimacz, dokelž ſ Czech dele a še šwojich wulzyschnych Zitawškich magazinow dosch potrjeby dostawachu.

Duž chżyše najprjedy na to dźĕlacz, so by jim dróhu do Zitawy šaženył.

Rjane historiske powĕdańčko

„Nadpad pola Bukec"

je tež jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaci je nož 30 pjenjezkow a je dostać we wudawarni „Serbskich Nowin" w Budyšinje

Dźeń 12. septembra šo Lubijšti korps do Wjelezina šcźeže. Ale prynz ſ Durlach, kiž ſamšny dźeń ſ Lubija do Mósporka stupi, krytješche Zitawu. Laudon bĕ šo ſ Wojerej blize k Stołpnej wobročził a 14. dźeń toho mĕšaza wobšadźił general Hadik Budyšchin. Wot tudy šcźeleše wón cźišdki wobhonjenjow hacz k Halschtrowej a Kamjenjej, a da hacz ke Khocźebušej dele wžy a mĕsta wucźahacz.

Bjedrich bliže do pola wustupi — ale pschemyślity Daun jemu napschećiwo njeńdźeše. Sa nĕkotre dny bĕ žebi kral toho wĕsty, so žebi Daun do žaneje wjetšcheje bitwy šwažicź njechcza.

Tohodła kašaše wón pschikam, žebi tepjeńše budźi twaricź, a jĕdnym, so dyrbja hródze ſ halošow nastajecź, dokelž hižo jich šymne dešcźe pscheschkadu.

Tak wjele widźeše kral, so njemóže do blišcheje šymy niczo dale wustutkowacz, khiba to jenicźke, so by njepschejecła tak dołho pschešcźehał, doniž njeby Sakiku wupschešchił. Tuž šo jeho wójško niže Biskopiz na Budyšchin pušchešcźeše.

Ale Daun njechibaše šo.

Wjeleczjankemu wotdźelenju wón šaže do Lubija kašaše, a Budyšše wobhadźi Wósport. Tomu pak ša pjatami stupi wójwoda Retzow, kotrehož bĕ kral ſ dźĕlom wójška dopredła pósłał do Budyšchina a jeho jĕdni dojedźechu na naraschi bok, tak so wot Kratez hacz do Tšelan došahachu.

Daun šo hischcze njechibaše, pchetož wón mĕjesche hischcze pschezo do Zitawy blize.

Ale Prušay bĕchu žebi tola cźĕź wotewrili; a by-li kral ſ wjetšchinu wójška k nim doczahnył, potom by Zitawšku dróhu nimale wĕštu mĕł, a Daun by šebany do moj schoł. Tohodła da kral 11 dnjow še šwojich Drježdžanšich magazinow muzu a chlĕb nawoschcź.

Mjes tym stupi kĕžorske wójško ſ Wósporta k Bukezam, so by tudy Lubijšku dróhu šalehnyło. Jim ša chribjetom stupachu nĕkotre regimenty Prušakow do Wóspor ta a šmožowachu šo tež Zarkowšteje hory, kotruž Nĕmzy Stromberg mjenuja. Ta ma dothi a schĕroti khribjet, na kotruž może šo wjele stow wojakow šestupacź. Czi móža potom wot horlach na zyłej wotkolinje ſ knjesom byzź. Tohodła tam Prušakojo dźeń wote dnja jĕdnych štajachu a jenož w nozy bjerjechu jich dele.

Rakušchan Harsch hischcze pschezo Nišu njeměješche, Daun pak prušk pokračowanje šlĕ šrosumi.

By-li šo wón Wjedrichej pola Budyšchina twjerdże stupicź dał, by najšterje šhubjeny byk.

Tuž wobšamknu we wojeŕšej radże, žebi pola Lubija nowe lĕhwo sčźinicź, kiž by Zitawšku dróhu šalĕhowako.

(Pokračo anje šcźehuje.)

HELFT AUS DER NOT, GEBT WÄRME UND BROT!

WIR HELFEN ★ WINTERHILFSWERK 1933 ★

Spenden für das deutsche Winterhilfswerk

durch alle Banken, Sparkassen und Postanstalten oder Postscheckkonto: Winterhilfswerk Berlin 77100

§ **Budestez.** (Sakoženje wotnoži NS-ludoweho spomoženstwa.) Tež pola nas je žo wotnožka NS-ludoweho spomoženstwa sakožika, pschetož je zyle nusne, so žo wschitkim nusu cžerpjazym pomha, so pak žo tuta pomoz ſ jenoho městna organisuje. Sa wjednika ludoweho spomoženstwa je wjednik wotnoži nazionalsozialistiskeje strony Hallang duchownoho Böttgera, sa namjetnika tuteho Sworinu, wjednizu NS-Žónskeho sjenoczenstwa postajit. Pschelubz Jurij Měrczin postaji žo sa wjednika pokladnje, sa pokladnika pak knjes Tschirner ſ Hornjeje Kiny. Pschi mnohich wžach, kotrež do wotnoži ſtuscheja, bžsche nusne, so žo dowěrnizy a pschiwabjerjo postajichu, kotříž su ſ wobstejnoscžemi w jich wžach znaczi. Kotříž žo pomjenowachu, su wschitcy žobudtawy nazionalsozialistiskeje strony. Pschiwabjerjo a dowěrnizy su sa Cžorne Noßizy August Ryczeř a Max Hausa, sa Džěžnikezy W. Müller a Max Jünger, sa Hornju Hórku A. Bodderstedt, sa Wulke a Male Debžezy ſ Lejnom Pětr Brězlowki, Richard Kozor a Emil Neumann, sa Raschow Jan Müller a Korla Bell, sa Hajnizy wjesnjanosta Faichpor a Ota Seifert, sa Jikezy Arnoscht Ziehang a Gerhard Kschižank, sa Budestezy a Sahoř wjesnjanosta Rietschel a k. Běrka, sa Kósty Hermann Golbs, sa Whohow je Swupowom Injeni Hilza Porichina, sa Roswodezy, Bjedrust a Sombark Gustav Schober, Injeni Hintzpeterowa a Max Wagner, sa Hornju Kinu Arth. Fauit, sa Wěschezy Wattaf Opitz a sa Wobolzy Arnoscht Beer. Pschecže naschoho wjednika je nam ſ pschikasom, kožzy staw němſcheho ludu dyrbi je žobudtawom NS-ludoweho spomoženstwa byczź.

§ **Njeſmaczidła.** (Skótne wiki.) Na pošlednich skótnych wikach bžsche 140 kruwow, 145 prošatow, 25 běhatkow a 9 konjow na pschedań. Dla wulkeje žuchoty a njedostatka na pizy běchu wiki schpatne, jenož běhaki žo derje pschedawachu. Kruwy płaczachu 200 hacž 400 hr. Prošata 10—14 hriwnow płaczachu.

§ **Wojerez.** (Dźěžo ſ cžasa padnyło, žo pschejěło a žo tola njeje franko.) Pjatk wjecžor žo na Wojerowsko—Falkenbergſtej železnizy mjes Cžornej Wodu a Bukowom njewobkedźne njeboże sta. Scholeżiz maudželskaj ſ Khoežebuża žobjelschtaj ſ wokobnym cžahom a měješchtaj žwojeho Sletneho žyna žobu. Nadobo maudželskaj pytnychtaj, je tu žym wjazy njebž a durje wotdžěła wotewrjene stejachu. Nan hnydom za nutowe pschimadło sežany a chžysche ſ cžaha skocžiez. W tutym wokomiku druhi cžah napschecžo pschijědže. Skónczuje nan žadoscžiwje ſ wotdžěła twistupi, so by powostanki žwojeho žyna pytacz schol. S njewuprajnej wjeselošcžu pak nan žwoje dźěžo pschi kolijach leżo namaka. Hólz, kiž bžsche žo jenož tohko wobdrěł, rjekny, so je durje wotzwril a sežaha na kolije padnył. Borzy pschijědže cžah a pschez hólza sajědže, tola jeho ani snajmjeńscha njeſrani.

Se **Skho Komorowa.** (Woheń pod polom.) Dźělacži bžsche na žwojim polu blizko Cžornej Hóždže běrnjace želo ſpalił. Dokelž pak je tam w semi mjele bahnowin je žo w semi dale žehlowo, ani je bychu ludźo nješchto wo tym pytli. Na druhi dżeń cžujsche dźěžo psches wopalniſchczo běžecz. Pschi tym so njeſajzy do njewidźomneho wuhla pschelamna. Dokelž pak běchu ludźo pódla, mózachu Dźělacze dźěžo hnydom wuthkowacz. Njeſbožownje dźěžo so cžežzy wopali, so dyrbjachu je do khorownje dowjezz. Bohužcžina žo w jenił dale zdżelesche.

Wusudźenja

§ 31ětneho drogistu Bjedricha Marczina Schudaka w Bukezach běchu wobſtorżili, so bžsche žo do jutrowa 1933 we žwojich Hamach na ſtich schulskich hołzach niže 14 lět njepózežinje pschelechol. Wulka khłostaniſka komora Budyſkeho krajneho ſuda pschezžiwo njemu w tajnym poſedźenju jednasche. Pschežłyschowanje nětkotrych ſwědkow, wobžebje tamnych hołzow, njepokaza žaneho dopokaza pschezžiwo njemu, so laſtupjer ſtatneho rěčnistwa khłostaniſki namjez njeſtaji. Schudak žo winowaty.

§ 31ětneho woženjeneho, dla paduschstwa khłostaneho dźěłacžerja Pawoła Ericha Pětſcha ſ Budyſchina běchu wobſtorżili, so je na Nětnej hołzy njekafanſtwo ſkuțił. Mnjeż wón prjedsche, jemu dopokazachu, so je žo 24. meje t. l. w ſchrebertſkej ſahrodźe w Budyſchinje na dźěłacžu njewožežiwje pschepschimnył. Pětſch, kotrehož jako pschecžela dźěłacži wopiſowachu a na kotrehož hewak nježo ſe prajicz njemóžachu, dosta pschi wołoſanych wobſtejnoſcžach 9 měſacžow ſaſtwa a ſtrubi cžestne prawa na 3 lěta.

§ W pianoſci bžsche hiłom 57 [illegible] ſtary a dotal njeſtany ſtatar Gustav Richter [illegible] 7. auguſta 1933 ſ nuże 14 lět do ſwojeho [illegible] wzał a njekatne njekafanſtwo na njej [illegible] je pjany był, ſo žo na nicžo [illegible] njemóże, napschecžiwnymi dopokazami [illegible]. Wón dosta ze ſaſtwa a ſtrubi cžestne pra[illegible] 3 lěta. Pschecžotiwa ſalba wot 8. auguſta bu[illegible] ſo jako [illegible] liežł.

Sakskeje a dalšich krajow

* Se Srbnic. (Spinalne wothromjenje dźěłacžow w Wólmsdorfje w Cžežkej dyrbjeſchtej ſo dźěłacži dla aneho wothromjenja do khorownje dowjezz. Tež ſ maczeri dźěłacži ſo ſ khorownje natykniwſchtej, ſo jeſchtej ſo tež do khorownje dowjezz. Straſchna wojcz je mjes wobydlerjemi wulke ſahorjenje ſpódźiło.

* S Nerchawy. (Schtyri dźěłacži na ſahorjenje mandłowe wumrěłe.) Tudomna ludowa ſchula dyrbjeſche ſo jawrěcz, dokelž bžsche ſahorjenje mandłowe mjes ſchulſkimi dźěłacžimi pokafało. Wjele dźěłacži khori. Dotal ſu ſchtyri dźěłacži na tutu ſtraſchnu khorosez wumrěłe.

Wozjewjenje
nacionalsocialistiskeje strony

Sa podawanje kreditow ja pożjenki ſ kreditneho fonda ſakſiſkeho knježerſtwa ſo wunjeſinjenje trěbnych namjetow žada. Tute namjety ſu we wobuſ-ſonnej liczbje pola Budyſkeho wokrjesneho wjednistwa, wotdźelenje bitwy wo dźěło, dostacz.

Nazionalsozialistiska strona, Budyſke wokrjesne wjednistwo.

Hospodarſkopolitiki wotrjad.

Bitwa wo dźěło!

Přilopk

* **Schtyrnaczе lět pod wopaczнym njenom.** Polizija ſaja we Hłohowje (Głogau) muża, kiž ſo dla wschelakich ſłoſtnicžow pod wopaczнym njenom knjesche a to hižo 14 lět dołho. Muż njenowonſche ſo Pawoł Kowalski, wospraudże pak rěka Alfred Minnich. Jako ſo we wójnje město Łodź ſ nemſkim wójſkom wobſadźeſche, pschijidże Minnich do Němſkeje, dźělaſche we wschelakich kowžnach a pschidże psched nješchto lětami tež do Hłohowa, hdźež bžsche ſ jenej žonu w dźiwim mandżelſtwje žnuy. Pod njenom Kowalski wón wschelake ſłoſtnistwa ſkuțił a tuż ſaſo wotwołuczi a ſo tež w ſapiſku jatych wjedżeſchez. Nětko chžusche ſo je ſwojej žónſkej woženicz a trjebaſche k temu trěbne papjery ſ ſwojeje dominy, pschi tym ſo wukopa, ſo je Minnich pod wopaczнym njenom žnuy. Tež dla wschelakich druhich wežow budże ſo jamolwicz dyrbjecz.

* **Samajenje prošerja.** Kak wunokchnje je často proſcherſtwo, dopokala ſaſo raz raziza polizije w Bielefeldże. Polizija ſaja zyły rjad dundakow a proſcherjow. Wola jeneho ſ nich nadeńdże 1600 hr. nalutowanych pjenjez, kiž bžsche ſwój naproſył, tchodła pak ſwoje wunoſchne rjemjeſło dale wukonjeſche. Tutón pad ſaſo dopokaſa ſo je k wołóżenju nuły wopraudże ſłużene, hdyż wohbdlerſtwo ſwoje dary na měſtnoſcže wołeda, kiž ſu k temu postajene.

* **Bożа martra ſaſo na blidże ſudnika.** W nowjazy ſudniſkich ſalach je ſo ſaſo Bożа martra na blido ſudnika postajiła. Pschez ſwjatu kichiż ſo ſwjatoczinoſcž ſudniſkeho jednanja ſymboliſuje. Bożа martra je ſo wožebje tchodła postajiła, dokelž ſo ſwědk na Bola Wschehomóżneho powoła, hdyż dyrbi pschiſahacz. We ſwojim cžaſu ſo ſwjate pschiſże na zyrkownje ſjednoczeńſtwa abo do muſejow wotedachu, kiž dyrbja ſo nětko ſaſo wrócz.

* **Cžežke njeſboże dla mole.** Njedźelu tydżenja je ſo w Chalonje nad rěku Saonje w Franzowſkej ſpodźiwne njeſboże ſtało. Tamniſchi ratař pschi petrolejowej lampje hoitwjerſke patrony natykowaſche. Hdyż mała do ſtruhi pschiſlecža a ſo wokoło zylindra lampy wjerčeſche, ſo jej njejazy ſchcheđelchży ſapaliſchcez a mola na połnu padże, kiž mjeſeſche ratař psched ſwobu łožo. Połu rozbuchny a ra-

Hospodarski rozhlad

Sźrjedu 11. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,757	100 pólsk. złotych -	47,12
1 jendźelski puntj - -	12,95	100 českosl. ſónow -	12,45
100 šwajc. frankow -	81,32	100 franc. frankow -	16,42

Barlinſka burſa měješche ſaſo jara měrne akcijowe wiki. Kurſy běchu trochu njejednaſe, dźěła ſo wotdźelowachu, ſdźěła pak też pschidobnych. Wiki rentownych liſtow běchu wožeza kruczěſche a žiwiſche. Sa wſchelake hódnotne papjery bžsche wulki łajim.

Barlinſke wulkowiki ja ſcžinjeńſki ſtaw mějachu wožeza ſaſo ſłabe wiki. Pschenicz a rožki žo doſcz poſticzeſche. Kuzowe pak wjele njebžsche, dokelž ſu ſkłady wschudżom khětro połne. Muka ſo cžežko pschedawa. Jrežnjeń we łepſchich druzinach wjazy kuzowe namaka. Tola płaczińy žo njepschemeńichu. Sa wowoſ wutaknu kuzowe tuńſche płaczińy poſticzecz, tola pschedawarjo wostachu kruczi a tak žo też malo pschedа.

Wožera płaczeſche w Barlinje zentnar

pschenicy: 8,85—9,10 hr., rožk: 7,10—7,35 hr., jecžmjenja, naſtitneho: 8,75—9,40 (8,80—9,40) rh., naſymſkeho: 7,80—8,25 (7,65—8,05) hr., wowża: 6,90 hacž 7,30 hriwnow.

Płaczińy w tynkach ſu płaczińy tydżeńſkich mitow; tydźeń pak ſaſe naſpomnjene njeſu, ſo njepſchemeńichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 10.	9. 10.		10. 10.	9. 10.
Pšenca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
jecžmeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jecžmeń	156-165	156-164	žołte łupiny	—	—
wowš	138-146	138-146	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,2-16,3	16,2-16,3
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truhanč.	9,75-10,0	9,60-9,90
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13,7-13,9
rżane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	rżana ſłoma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	37,0-41,0	37,0-41,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,40-0,55
lane ſymjo	—	—	wowſma „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płaćizna za pšeńcy za wupłodżerja 177 180 182

Płaćizna za rožku za wupłodżerja 142 145 147

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10. oktobra 1933 — Płaćizny po cent. a złoł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 954.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnoſce hač do 6 lět - - - - - - - - - - - - -	31
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene - -	28—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše - -	25—27
Mjenje picowane wšěch starobow - - - - - - - - - -	22—24

Byki: 394.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetše rězneje hódnoſce	31
Połnomjasne, młóde - - - - - - - - - - - - - -	28—29
Mjenje wukormjene młóde a derje picowane starše -	25—27
Špatne -	22—24

Jałojcy a kruwy: 635.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnoſce - - - - - - - - - - - - - - - - - -	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnoſce hač do 7 lět - - - - - - - - - - - -	20—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młóde kruwy a jałojcy - - - - - - - - - - - - - - - - - -	17—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy - -	10—16
Mjenje a špatnje picowane - - - - - - - - - - - -	—

Celata: 2337.

Najlěpše wukormjene (2. družiny) - - - - - - - - -	40—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) - - - - - -	30—38
Špatne (4.) - - - - - - - - - - - - - - - - - - -	18—25

Wowcy: 4043.

Młóde a starše wukormjene (1. družina) - - - - - -	41—42
Starše wukormjene (2.) - - - - - - - - - - - - - -	38—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) - - - - - - - -	35—37

Swinje: 13634.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět stare	52—54
Wukormjene - - - - - - - - - - - - - - - - - - -	49—52
Mjasne -	47—50
Špatne -	45—46
Rancy a kundrsoy - - - - - - - - - - - - - - - -	45—49

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg Niederguricz—Baschütz wird wegen Pflasterung in Flur Kreckwitz vom 12. ds. Mts. wäḥrend der Dauer der Arbeiten gesperrt.

Bautzen, am 10. Oktober 1933.

Die Amtshauptmannſchaft.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

K tydżenjej němſkeho rjemjeſła.

Wot 15. hacž do 22. oktobra wotměje žo po zyłej Němſkej rjemjeźlniſti tydżeń. Němſke knjeżerſtwo dźe ſ tutym tydżenjom rjemjeſlniſki krěni ſtaw ſpěchowacz. W tutym tydżenju budże žo ſa dobre hódnotne dźěło wabicz. Wobras pschedſtaja němſku pjekarnju wokoło lěta 1860.

tarjowu dwěłčinu dźowježišu tak straschnje wopali, so ju do chorownje dowjesechu, hdźež bjes nadźije leži.

* Hobrsta chorhoj, 375 kóžnych metrow wulka. We Romje so 28. winowza prěnja nazionalna futuristiska wustajenja pod wjednistwom znatcha futurista Marinettia wotewri. Picht tutej kładnosćeji so najwjetša italska chorhoj wupowěsnu, kiž je 375 kóžnych metrow wulka a 5 zentnarjow waži. Hacž dotal so chorhoj pola wjednika futuristow, Marinettia, khowasche, kiž ju 1924 wot sholowjerja darjenu dosta. Rěško so też firma namaka, kiž hobitki chorhownje schčejčor postaji. Tutón budźe 50 metrow wyšoki. Rěško budźe so chorhoj prěni raz we powětrje smahowcej móc.

* Sawidźenja hódna strowotnosć. W Pahuela w Portugalskej jadnomu so dźěl pěskowje jamy a pohrjeba někotrych dźěłaćerjow. Kupdom po njesbožu wulkowachu schtyrjoch dźěłaćerjow, kiž běchu cźežko njesbožili, a pjaty běše so bjes šćeda zhubił. Po 24 hodźin trajacym pytanju so poradźi, też jeho namakać. Dźěłaćer běše „njesranjeny", pschetož wulki kamjeń jeho pschez pěskowe cźełu schkitaše, tak so so njecźahowny. Po swojim wukhowanju wuńdźe tutón 2 bleschi cźerwjeneho wina ja sebu, na to dźěše domoj, jako budźiłoše so nicžo njestało.

* Wulka znjetosć w južnej Afrizy. Daloke krajiny južnoafrikanskeje unije pod njesmjerneje znjetosću cźerpja, schtož je cźim hóre, hdyž so powě, so je zahubny njedostatk na wodźe nastał. Kaž so powě, je hižom wjazy hacž milijon wowzow dla njedostatka na pizy na pastwischcźach lóny wsałe.

* Dwójny kwas ziamiskeju dwójnikow. Snatej ziamiskej hromadźe sproćenej dwójnikaj Daisy a Violet Hiltonej budźetej so wokoło hód konić. Daisy je ł Chicagowskim slawnym dirigentom sdźěłała. Violet pak so z jendźelskim bogarjom wożeni.

Excellenca a rjekoja

Sa cźaš nakhwilneho postupowanja ruskeho Bruśiłowehó wójska w juliju 1916 w krajinje mjes rěkomaj Stahodý a Styra bo roskafowarjej diwisije, generalnemu leutnantej Wolodischenkej sćěhowaze sta:

General, kotryž so husto a rady pischecźelny pokasa, se swojim autom pola cźrjódy brodatych wojakow posta, kotśiž so pichi puczu w pschehrowje pischezahowachu. General pischecźelnje ménjesche: „Nó, bratśikojo, wy drje sće wo spěšnym postupowanju też swjeselenl?" Dolhi brodacz so poběhnywschi shraba, tak derje hacź chyzche hicź, a woimolwi: „K porucźnoćži, exzellenza."

General so dale praischesche: „Nó, a schto wy ménisće, stari bratśja, budźe so wam poradźicź, rěku pschehrocźiczi?"

Zyła licźba hłosow dowěrliwje wotmolwi: „Jara derje, exzellenza. Pischehrocźenje rěli so nam poradźi."

General so na swojeho stabowneho ischefa a wojobinskeho adjutantu wobroći: „Moji knjeza, kajzy žu to ryczerjo! We swojich rjekowitich slutkach znowa rjanych głosow njeczinja. Ponižnje myślu a jednorje do mordarskeho boja hrocźa, ani też njedwělujo, so so jim rěku pschehrocźicź poradźi, hdyž runjež jim njepischeczel krucźe wobara."

Na wojakow so wobroćiwschi rjekny: „Wy sće worjoły! Djakuju so wam sa waschu smužitosć! Mózu žebi derje myślicź, hdźeźkuli wy pschińdźeće, tam so daloko a schćroko žadyn njepischeczel wjazy njepokasa — njeje temu tak, wy rjekoje?"

„Tak je, exzellenza", brodacźi jenohłósnje wotmolwichu, „hdźeźkuli pschińdźemy, žanoho njepischeczela widźecź njeje."

Tu so generalny stabowy ischef woprascha: „Kajkemu wotrjadej pschińkluschcźe?"

„My smy chlěbowi piekarjo wójniskeho wotrjada 47. pschcheho polka", smužicźe, mjelcźo a wojschcźerjo, wotmołwichu. jn.

Sport

Schulske dźěcźo pluwasche swětowy rekord.

16tźina Hollandźanka Willi den Ouden pluwasche w Rotterdammje 300 metrow sa 3 mjeńschiny a 58 sekundow. S tym wona swětowy rekord Americźanki Madysonez wo połdra sekundy sbi.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro sa jutśišći schtwórk: Trochu pomróczene a chłodnische wjedro.

* Póndźelu wjecźor wokoło 10 hodź. je w fabriku sa wutwórjenje łapow firmy Vogel a Schuhmann w Karlsruhe wulki woheń wudyrił. Sa dwě hospodźinje so 100 metrow dołhe a 25 metrow schćeroke twarjenje na schyrjoch posthodach hacź na murje wotpali. Pschi hasćenju so krótko po połnocy cźežke njesboże sta. Dźele murje so sapadnyschu a na wobsahowych wobornikow padźechu. Pische so, so je 10 wozobow cźežko strani. S wotpalenjom fabriki psches 300 dźěłaćerjow dźěło zhubi.

* W Hildesheimje je so w nozy k wutorje wulki dźěl Dinklarez zokrowje wotpalił. Woheń je najskerje z rozbuchnjenjom procha w łuschćeni truzkow nastał. Horni kosthod a łuschćenja z nčhdźe 700 ztr. łuschćenych truzkow so spali. Schkoda 25 hacź 30 000 hr. wuczinja.

* Psched londonskim policajstim sudom dyrbjesche so pónđelu 7 Židow, kotśiž z dźela z wukraja pochadźachu, samotrjeć. Woni běchu w Whitechapel, w dźelu města Londona, revoluzionarno-bolschewistiske spěwy spěwali a němsku SA wuswěsćeli a lud nasćeźuwali. Jedym se sajatych, z mjenom Cohen, kiž so wusna, so je ruski staczan, běsche dwoju policistow nadpadnył.

Radio

Schtwórtk 12. oktobra złyschimy:

Königswusterhausen. Rano znateho wschědneho programma: 15 sa młodźinu. 15,45 raja a dutscha w němskim pjenowstwje. 17 sa tonu. 18,05 k jabawje (Manfred Ludwig Lommel). 19 hodźina naroda. 20,30 złyschna hra „Schimmelreiter".

Lipsk. Rano znateho wschědneho programma: 14,30 sa młodźinu. 17,30 Bachaja, stary hórki lud. 18 italskeja. 19 hodźina naroda. 20,05 cźerpi Brandenburski konzert wot Bacha. 20,25 konzert.

Hišći: Wiedeń: dujowe programma. Königsberg, Heilsberg: 20,10 opera „Hans Heiling". Wrótsław: 20,10 opera a „Zigeunerbaron". Mnichow: 20 jabawy konzert.

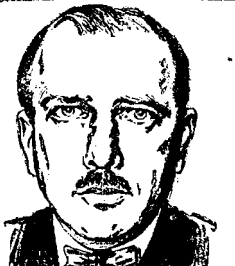

Sa stajneho sastupjerja Sjednoczenych statow pola Swjatow ludow swuhrany.

Hugh Wilson, późłanz Sjednoczenych statow w Bernje, je pjeca sa stajneho sastupjerja Sjednoczenych statow pola Swjatsa ludow swuhrany. Tuto pomjenowanje by nowu trocźel k pichitupej Sjednoczenych statow k Swjatej ludow wosnamjenjało.

Excellenca a rjekoja

Sa cźaš nakhwilneho postupowanja ruskeho Brušiłowehó wójska w juliju 1916 w krajinje mjes rěkomaj Stahodý a Styra bo roskafowarjej diwisije, generalnemu leutnantej Wolodischenkej sćěhowaze sta:

General, kotryž so husto a rady pischecźelny pokasa, se swojim autom pola cźrjódy brodatych wojakow posta, kotśiž so pichi puczu w pschehrowje pischezahowachu. General pischecźelnje ménjesche: „Nó, bratśikojo, wy drje sće wo spěšnym postupowanju też swjeselenl?" Dolhi brodacz so poběhnywschi shraba, tak derje hacź chyzche hicź, a woimolwi: „K porucźnoćži, exzellenza."

General so dale praischesche: „Nó, a schto wy ménisće, stari bratśja, budźe so wam poradźicź, rěku pschehrocźiczi?"

Zyła licźba hłosow dowěrliwje wotmolwi: „Jara derje, exzellenza. Pischehrocźenje rěli so nam poradźi."

General so na swojeho stabowneho ischefa a wojobinskeho adjutantu wobroći: „Moji knjeza, kajzy žu to ryczerjo! We swojich rjekowitich slutkach znowa rjanych głosow njeczinja. Ponižnje myślu a jednorje do mordarskeho boja hrocźa, ani też njedwělujo, so so jim rěku pschehrocźicź poradźi, hdyž runjež jim njepischeczel krucźe wobara."

Na wojakow so wobroćiwschi rjekny: „Wy sće worjoły! Djakuju so wam sa waschu smužitosć! Mózu žebi derje myślicź, hdźeźkuli wy pschińdźeće, tam so daloko a schćroko žadyn njepischeczel wjazy njepokasa — njeje temu tak, wy rjekoje?"

„Tak je, exzellenza", brodacźi jenohłósnje wotmolwichu, „hdźeźkuli pschińdźemy, žanoho njepischeczela widźecź njeje."

Tu so generalny stabowy ischef woprascha: „Kajkemu wotrjadej pschińkluschcźe?"

Swójbne powěsće

Zwěrowani: Rudolf Burkhardt ł Mariannu ro Grajiz w Budyšinje. — Johannes Decker ł Hilju ro Herrmannez w Lubiju.

Zemrěli: Augusta Jowd. Boigtowa w Budyšinje 68 lět; khowanje budźe jutśe pschipołdnju w 1 hodź. z Tuchowskeho pohrjebnischcźa. — Marja Nowakowa ro Wanicz w Běłej Wodźe, 63 lět; khowanje budźe pj popołdnju w 3 hodź. wot Zarawanskeho domu.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Die Straße Löbau—Cunewalde wird wegen Arbeiten in Halbau (Obercunewalde) für den Durchgang fahrzeuge gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Lauc — Lauba verwiesen.

Löbau, 6. Oktober 1933. Amtshauptmannsch

Wulke
dospołne wupředawanje
jenož hač do 24. oktobra
Na wšitku cyrobu, kotej, wino atd.
dawam při najwurjadniších płaćiznach
10% rabata 10%
Wuwzate su jenož cigarelly, khlěb, cokor, mjasowe a sušene twory
Carl Noack nasł.
mjaśicel Ernst Zimmer
w Budyšinje na Žitnej hasy 10 telefon 3723

Nowočasne žerdki za gardiny
připrawy k začehnjenju žerdki za vitraže, rólosy
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Holca do domu, kotraž so na šiše wusteji, 26—30 lět stara, so do wokhoda k 15. okt. pyta. Poskćenja pod „J 12" na wud. „Serb. Nowin"

Baje, bajki a basničky
(Mich. Nawka) Serbske narodne bajki. 48 str. 30 pj.

Młoda, wysoko sućna
kruwa
je na předań
w Lemišowje čo. 5

Derje zdźeržany
hospodarski wóz
je tunjo na předań. Zhonić we wudawarni „Serb. Nowin"

Łoža (brězowe molowane) dospołnje z patentnej a nakładnej matracu jenož 55.— hr. (jutře njedźelu wotewrjene).
Hermann Schulze, meblowa połstrowarnja
w Budyšinje na Jerjowej hasy 31

Za
kermušne pječenje
Tunje a dobre potrjeby k pječenju

Sultaniny	punt 70, 60, 50, 45, 35, 25 pj.
Korinty	punt jenož 55 pj.
Kokosowe tružki	punt jenož 35 pj.
Mandlowe narunanje, słódke	pt. jenož 49 pj.
Mandlowe narunanje, hórke,	pt. jenož 60 pj.
Mandle, hórke a słódke,	1/4 punta jenož 33 pj.

Modry mak na pječe čerstwy mlěty punt jenož 38 pj.
Pakćik z tróm pakćikami **pječeńskeho połvra** jenož 20 pj.
Paććik ze šěsć pakćikami **vanilowehu cokra** jenož 25 pj.
Margarina přeco čerstwa punt 68 a 88 pj.

Pšenična muka tuńša!
Pšenična muka, 5-punt. mě k jenož 85 rj.
Najlěpša pšenična dobra muka
5-puntowski měšk jenož 1.10 hr.
Najlěpši kěžorski wučah, hładki,
5-puntowski měšk jenož 1.20 hr.
Najlěpši kěžorski wučah, masny,
5-puntowski měšk jenož 1.25 hr.
Kěžorski wučah, wuważeny,
hładki, punt 33 pj., masny, punt 24 pj.

Thams & Garfs kofej
přeco čerstwy paleny
1/4 pta. 1.- hr., 90, 85, 75, 65, 60, 55, 50 pj.
Nimo teho hišće 6 proc. rabatu!
Wobhladajće sebi prošu naše wukładne wokna
Thams & Garfs w Kamjencu

Kedźbu! Kedźbu!
Zhromadźizna
sobustawow němsk. zwjazka kožowych dźěłaćerjow Budyskeje wokolicy
Pjatk 13. oktobra 1933 wječor we 8 hodź. w srjedźnej jatwje „Bruneho doma" na Połnocnej dróży 1
Rěčeć budźe: M. S. A. M **Alfred Rascher** wo
„Socialnym natwarjenje" (po swětowym nahladu), a wo
zjěždze kožowych dźěłaćerjow 2. decbr. 33 w Drježdźanach.
Přitomnosć wšitkich sobustawow je winowatosć.
Wjednik zwjazkoweje wokolicy.

Gardiny
story, rolowy tunjo
diwan. a spanske přikrywy
w Budyšinje na
Zwonikowe Lawskej hasy 10

Serbske basnje a pěsnje Jana Hajncy
52 stron 50 pj.

Wšěm hišće ž dyn wobraz wo
tysaćći. swjedźenju w Budyšinje
nima, móže sebi tajki za tuni pjenjez kupić w Serbskej knihańi w Serbskim Domje w Budyšinje

Žiłowa zaćeklizny bolace nohi
samo pady, kiž su cyle bjez nadźije, wothladnje z najlěpšim wuspěchom
Jurij Krautwurst, naturski hojeř
na Drježdźanskej dr. 23

Zwjeršne wumělske faldkate madrasowe
gardiny
story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Programy
za swjedźenje, zjězdy atd. zhotuje tunjo
Smolerjec knihičišćerńja
z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišć Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 235 — Budyšin — Štwórtk 12. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Statny rada dr. Ley w Drježdźanach

Na ßwojim puczowanju, pschi kotrymž wschelake němske dźělaŕnje wopytuje, wjednik němſkeje dźěłoweje fronty, statny rada dr. Ley, wutoru w nozy do Drježdźan pschijědźe. Sſrjedu dopołdnja ßebi dźělaŕnju Zeiß-Jkon akt. tow. wobhlada. Pschi tym ßo ſakſki ſnutskowny minister dr. Fritsch a druhe ſnamjenite woßoby wobdźělichu. Do wobhladowanjow direktor Ernemann ſ krótka poręcza a wo pschedewſaczu wschelake ſajimawoſcze pschednjeße. Tak zjeny tež mjes druhim, ſo ßo w dźělaŕni w pscherěſku 48 hodźin wob tydźeń dźěła. Totalne dźěłaczeŕſtwo chzedźa dźerżecź a ßrědki k temu ſ reſerwow bracź. Pschi ſkładnoſcźi wopyta wjednik němſkeje dźěłoweje fronty firma 10 000 hr. ſymſkeje pomozy pschepoda.

Statny rada dr. Ley na to pokaſa, ſo je němſki dźěłaczeŕ najprjedy pschezo fachowy dźěłaczeŕ był. Hdyž je to dźenßa ſ dźěła hinak, je to nakhwilny ſjew. Poßledni wotměnjeny kónz dyrbi bycź a wostacź, hódnoſtne dźěło wukonjecź a ßworjeczeŕſkemu duchej ſkutkowacź dacź. Jenož na tuto waschnje ßebi Němska ßwoje ſtejiſchćo ſaßo dobudźe. Dr. Ley ßo rasnje pschecźiwo nahladej wobroczi, ſo je maschina njerjcherjeł człowjeka. Trjebamy wunamakanja, ale dyrbi ßo je wschědnoſcze wuſtěhnycź. S nazionalſozialiſtiſkeje rewoluzije je nowy duch do dźěłaŕnjow ſanyſł.

Po rěči wjednika němſkeje dźěłoweje fronty ſaſtupjeć dźerjow rěczeſche. Mjes tym, jako ßebi knježa dźěłaŕ wobhladowachu, běchu ßo ßobuſtawy dźěłaŕnje, kotrjiž mjeźiſemaj SA a SS pschißluschejſa, pschez dźěłaŕnju pali. Dr. Ley kóždemu jenotliwemu ruku ſtłóczi a ſ někotre ßłowczka poręcza.

Po wopytanju druhich měſtnoſcźow ßo němſki bohot Mutſchmann ſe ſtatnym radu dr. Leyom ſetka, ſo by ßo na ſczěhowazych wobhladowanjach ßobu wobdźělił.

Drježdźanſki wopyt wjednik němſkeje dźěłoweje fronty, ſtatneho rady dr. Leya ßrjedu wjeczor ßwoju wyschinu we wulkej ſhromadźiſnje w zyrkußu Sarraſani namaka. Jebriſke twarjenje běſche hacž na poßlednje měſto wobßadźene. Wjeczor 1/2 8 hodź. polhodowa hudźba pschikhad wjednika dźěłoweje fronty woſjewjeſche. Jeho pschewodźachu němſki bohot Mutſchmann, miniſterſki preſident ſ Killinger, ſnutskowny miniſter dr. Fritſch a wjednik župnych bónkow Stiehler ſ Kamjenizy.

Po Stiehlerowych powitanſkich ßłowach ßo wjednik dźěłoweje fronty ßłowa jimaſche, ſo by ßwoju programatiſku rěcź dźerżał. Pokaſujo na dźenßniſchi czaß, kajkiž lu-dźa lětſtotki doczakali njejßu, a na wuſkutkowanja, kiž ßo tute dny ſa lud a kraj ſtałe, wón na wulku winowatoſcź pokaſa, kiž kóždy na ßwojim měſtnje ma. Wſchitzy wojowarjo ſa nazionalſozialiſmuß běchu pscheßwědczeni, ſo móže jenož tuta ideja ßama lud wukhowacź, hacž ßo to lěto abo lětdźeßatki ſtanje, wo to ßo njejedna. Wojowarjo ßebi tež na widźomny wuſpěch njemyſlachu, a wjedźachu ßwoje wojowanje ſ wěru do ßebje ßameho a do ludu, tež do wěcžnych ſakonjow tutoho luda. Wojowarjo ßu ſwoleni, ſo bychu tuto wojowanje hacž do poßledka wjedli, to rěka, dóniž poßledni pschißlußchnik luda ſ nazionalſozialiſtom njebudźe. Rewoluzija je wſchitkich ſajała a pschijecże jich žiwjenja wuczinja. Naſch czaß ßebi žada, ſo nowe hódnoſcźe wutworja. Kóždy jenotliwy człowjek dyrbi ßo ſ druhim człowjekom ſtacź. Wo to dźenßa dźe.

Dr. Ley ſpominaſche na ßwoje puczje pscheſ Drježdźanſke dźěłaŕnje a kak je we wocżach dźěłaczerjow ſpóznał, ſo ma dźěło wojowarjow wuſpěch. Je ſ wjeßłom, ſa něſchto wulke a knaßne dźěłacź a ßobu pomhacź ſměcź. Njeńdźe hinak„ hacž ſo ßo ludźo pscheměnja, konſtrukzije, ſtatiſtiki atd. niczo njewoſnamjenjeja, je li ludźo ßobu njeńdu. Organiſowacź rěka rosćź. Wěſo ßo taka organiſazija pschi ſelenym blidźe ſtacź njemóže. Rěka tu wot deleka ſapoczecź a w njeſprózuym dźěle kroczel po kroczeli poſtupowacź. Tak je nazionalſozialiſtiſke hibanje ſ luda wurosćło a ſkónczuje zyłu Němſku dobyło. Tež dźenßa je hiſchcźe ſ najwažnischim žadanjom„ ſo wojowarjo to woſtanu, ſchtož běchu: prědarjo, profetojo, wojazy w najkrucźiſchej diſziplinje a poßluſchnoſcźi. We wſchitkich wojowanjach ßo wo to jedna, ſo by Němſka ſaßo k ßwojej czeſcźi pschiſchła. Swonkownje tutu czeſcź hižo mamy, a ſnutskownje dyrbimy ju do wutroby kóždeho ßadźecź. Dźěłaczeŕ njemóže ßo ſa winowateho wobhladacź, dokelž njeje prjědy ſpóſnał, ſchto ßo ſa njeho hodźi. Wot generazije do generazije je ßo w markſiſmje woczahnył. Tutón jěd je jich wjele ſkaſył. Dźenßa dyrbimy jeho njeſcź a ſpěchowacź, dokelž je ſhubjeny ßyn, kiž je ßo ſ winu měſchczanſtwa a ſ winu najſtatoſcźe do rukow Židow ſahnał.

W dalſchim dr. Ley wo karakteru a wědźe rěczeſche. Wón wobkruczeſche„ ſo je wěda bjeſ karaktera ſchkódna a ſłóſtniſka. Karakter a wěda ßłuſchataj hromadźe. Nochzemy to ſazpicź, ſchtož je ſ wědy naſtało. Nawopak, chzemy ßo pschez wunamakarjemi kłonicź, tola žadamy wot wuměłzow pschiſtojny karakter. Njeje hiſchcźe ženje hibanja było, kiž je ßebi człowjeſkeho ducha wyſche wažiło, hacž dźenßa. Tola wjele wyſche ſteji karakter luda, to ſpóſnajemy, hdyž człowjeka po jeho dźěle poßudźujemy. Prěni ſakoń rěka: Ty dyrbiſch poßłuchacź nawuknycź. To je to prěnje, ſchtož wojowarjo nawuknychu, k temu ſtupi to druhe: Czeſcź a wobladnoſcź wukhadźatej jeniczzy ſ woporu a wukonow, hewak ſ niczeho. Nazionalſozialiſtojo ženje niczo njepſchiſlubjachu, ale ſtajnje prajachu: dyrbi-li lud ßo ſaßo poſběhnycź, budźe woprowacź dyrbjecź. Se ßlubjenjemi ſtronow poßlednich lět ßo njejßmy wuſtrowili. Sſlubjenja ßu tunje. Tola ſbožo jeniczzy w tym wobſteji, ſo ßym ßo ſnutskownje wot winy wußwobodźił a ſo wěm, ſo ßym ſ połnym ſtawom ßwojeho luda. Hdyž wczerawſchi měnarjo rjekmu„ ſo je jich ſtat ßo na woporach ſłamał, woſebje tež Verſailleſkeho ſrěczenja dla, dha nazionalſozialiſtojo to wotpokaſachu. Hiſchcźe ženje njeběſche hibanja, kiž je wjazy woprowało, hacž nazionalſozialiſtiſka ſtrona. SA muž widźeſche ßwojeho towaŕſcha padnycź a bu krucźiſchi. Wjednik dźěłaŕnſkeho bónka mějeſche czežko czeŕpicź a bu krucźiſchi. Hamtaŕ ſhubi ßwoje powołanje a ſaſtojnſtwo a bu krucźiſchi. A ta bu ſa wſchěch ſ dobyczom.

A hdyž něko pſcheſ dźěłaŕnje kroczimy, widźimy wjeßełych dźěłaczerjow pod wjeßełymi pſchedewſaczeljemi. Hdźež je njeporjad, chzemy harmoniju pſchinjeſcź. Nochzemy maſchiny, ſkutki organiſazije rosbicź. Ale hdźež je blud knježił a ßnadź hiſchcźe dźenßa knježi, njewoſtajimy měra. Naß njetrjeba nichtó ſ prjedawſchimi prawicžnymi ſtronami pſchirunacź. Chzemy nowu Němſku wutworicź, ſozialiſtiſku Němſku ſ wěrnym a ſprawnym ſozialiſmom. Chzemy tež, ſo ßo dźěło jenotliwza pſchipóſnawa. Wſchitzy, kotſiž ſ Ruſkeje pſchińdu, rjekmu, ſa žaneho ßmjeczza wjazy widźeli njejßu a žaneho wjeßeła. Markſiſmuß człowjekam ßmjeczze wuhnawa. Bjerje jim wjeßele a naruna jo ſ hidu klaßow. Nazionalſozialiſmuß pak człowjekow ſwjeßela. To je rosdźěl mjes nim a markſiſmom.

Tež dźenßa mamy hiſchcźe hubjeńſtwo a nuſu. Wěmy, ſo budźemy tež jutſe hiſchcźe wojowacź dyrbjecź. Tola ſtrona dyrbi zyłk woſtacź. Ženje njeßměmy ßo wot SA muža dźělicź. Lěta dołho ßmy njedźiwajzy czeŕpjenjow a joſtwa woprowali. To naß twjerdych a ſaßakłych czini, ale njebjerjeſche nam wjeßele. A tak je dźenßa ſ dźěłaczerjom. Tež pſchedewſaczeljo ßu dźenßa wjeßeli ludźo. Najlěpſchi programm k wobſtaranju dźěła ſtej dowěrjenje a wěra jenotliweho człowjeka. S tym wukonje polěpſchimy. S tym poſběhnjemy žiwjenje jednotliwza, ſ tym wožiwimy hoſpodaŕſtwo. Tu je wſchitko problem woczehnjenja, wukubłanja luda. Hamtarjo maju do luda hicź kaž dotal. Sſwoje ßłowa wjednik němſkeje dźěłoweje fronty da wuklinczecź do ßłowa: Sozialiſmuß je towaŕſchnoſcź, ſozialiſmuß je ßwěra k hibanju a ßwěra k wjednikej Adolfej Hitlerej.

Evangelske młodźinske zwjazki so nierozpušća

Sſobuſtaw duchowneho miniſterſtwa biſkop Hoſſenfelder a němſki wjednik evangelſkeje młodźiny D. Stange ſtaj wutoru wo evangelſkej młodźinje wosrjedź zyrkwje jednałoj. Pokaſujo na wěſte wunoſchowanja biſkop Hoſſenfelder tež w mjenje němſkeho biſkopa woſjewi, ſo ßo evangelſke młodźinſke ſwjaſki na žadyn pad njerospuſcheja. Biſkop Hoſſenfelder je němſkemu wjednikej evangelſkeje młodźiny połnomóz ſpožcził, ſo mohł tuto woſjewicź.

Pomořske wuspěchi w bitwie wo dźěło

W měßazu ſeptembrje je ßo liczba njeſaßlužerjow we Pomorſkej ſaßo jara ßylnje ſnižiła. 11 000 woßobow je ſaßo dźěło doſtało. Něko je w Pomorſkej jenož hiſchcźe 40 580 ludźi bjeſ dźěła. Wjele wokrjeßow Pomorſkeje něko praktiſzy žanych njeſaßlužerjow wjazy nima. Lětßa w februaru běſche bjesdźěłoſcź ſe 142 000 njeſaßlužerjemi najwjetſcha. Na kónzu junija běſche pſchezo hiſchcźe 85 700 njeſaßlužerjow pola dźěłowych hamtow pſchipowědźenych.

120 lět po bitwje pola Lipska.

18. oktobra dopjelni so 120 lět, zo zjednoćene pruske, awstriske a ruske wójska Napoleona pola Lipska rozsudnje zbichu a z tym docpěchu, zo dyrbjachu Napoleonowe wójska wšón kraj z praweje strony Rheina wopušćić. Z tutym podawkom europske stawizny cyle nowy puć nastupichu. **Na wobrazu widźimy Napoleona při strażeŕskim wohnju wječor před rozsudźacej bitwu.**

Proccs wo zapalerstwje w němskej sejmowni

Wjeczerawschu frjedu bjesche kontrolla a straja w němskej sejmowni hišcheje wótrischa. Też wjeczerawschje wupraw-jenja swjedkow naščuchu hischeje tu chwilu, w kotrejž so wohnja dobladachu. Jako wobšorowanych do jale pschiwjedjechu, wan der Lubbe nadwadje, čiž bjesche cžišty frišerowany, ichtož pischjo njebjesche. Jako bjesche pschedbyda dyrbjenja wotwerit, wošjewi, so budže lokalna termina psched sejmowanju schiwórit wjecjor. Tu wobšorowany Dimitrow pyta so nejschto wopraschowcj. Tola pschedbyda dyrbjesche jemu sowo lakalacj. Na to pschedbyda wobjamknjenje senata pschipomnedaše, so so wobšorowany Dimitrow dla wospjetnjenje njepotšuchnoschje pschecziwo posiajenjam k. pschedsydy y potšoženje wotstroni. Wón ma so do jastwa wotwjesć. Dimitrow wjeo rosharjeny protestuje.

Na to hnd j pschekitschowanjom swjedkow pokračuje. Policajski leutnant Lateit, wjednik straže pschi Brandenburschich wrotach, swoje nahonjenja powda. Skamjny wjecjor bjesche so w sportpalazje manifestacija sojialdemokratiskeje strony wotmčcj dyrbjala. Wokolo 9 hodžin bjesche so jemu wošjewilo, so je so tuta shromadžizna rospuschczila. Tehodla swjedk we wyschichim alarmie šiesche. Wokolo ½10 hodž. je jemu mlody čzowjek na straži pračicj pschikbčzal, so je w němskej sejmowni wobeń wudyrik. Se skhoda je swjedk nimale 3 metry wyšoke wohnjowe swčtło widzał. Wón hnydom k sejmowni schwatasche. Tu jemu strašnischtr Buwert wohnju rosprawjesche. Na swčdkowe wopraschenje, wohnjowa wobora sawolana, wón to wobkrucj. potom nadrobnischa swje wobledšowanja wo cjenju wohnja wopisowasche. Na pschedbyde wo enje swčdk Latcit wotmowi, so je mantl wobšor van der Lubbe tak derje hromadje položeny byl, so je jón pschi swojim prenim pschejschykowanju jako hlowak wojnamjetnik. Pschi zuwym tutym pschejschykowanju dyrbi van der Lubbe jo nac jemu nóž trčcj, dokelž jebi wobšorowany to jom wo sa-rač wochze. W sejmowni je swčdk Latcit dyrbjal wjes, schlipy a kusk mačka namakal. Hakle pozdišo je shonil, so lute wčzy van der Lubbe sčuschachu. W sejmowni je so wón j druhimi policistami setkal, kotrjž su jemu po wdali, so su runje van der Lubbe jenoj z tholowanu doka ježeneho sajeli a na straju pschi Brandenburschich wrotach wjedli. Wón je j namakanymi wčzami tam poda a sajom wobkrucji, so wčzy jemu sčuschcja. Na jeho praschenje, hač je sejmownu sapalik, wón też wobkrucjan wotmowu da. Jako so jeho wopraschka, čzehodla je to činił, wón mješčeschce a so sněješche, so so sajonjnkej dajače, so na j skudnym činicj.

Konstruktěr raketow Tiling smjertnje znjezbožił.

Reinhold Tiling, zaslužbny němski piončr w twarenju raketow, bu we swojim laboratoriju w Osnabrücku z woporom rozbuchnjenja. Při pospyče rakety so Tiling a jeho sekretarka Angelika Buddenschmerce a jeho montčr Kuhr tak čežko wopalichu, zo dyrbjachu jich do khorownje dowjesć. Tam staj Tiling a jeho sekretarka srjedu rano wumrčdnuj. Wobraz předstaja Tilinga ze swojej sekretarku.

Wobzamknjenje wo mjeńšinach w Genfje

Politiski wubjerk shromadnjeho Swjasika ludow je wukoru swoju wobsčérnu rosmolwu wo mjeńschinowym a Židowskim praschenju skónčił. Po namjece podwubjerka je so franzowska resolucija pschijała. Němska delegazija je prenjenu a tječenu dželej pschihlošowała, ale wošjudžizu dčl, čiž so jenječy pschečziwo Němšej mčri, wotpokala. Resolucija so nčtko po nje shromadžizne Swjasika ludow k dosčinjenju wothlošowanju pschedpoloži.

W prěnim dželu steji, so polna shromadžizna Swjasika ludow sahadne poručenja za schkit mjeńschinow, kotrež su w resolucji z 21. septembra 1922 wosjewjene, pschewosmje, a so nadžija, so napschečzo Swjasikej ludow je zanymi pschidačznymi winowatosčzemi w nastupanju mjeńschischinowym staty napschečzo swojim mjeńschinam po rany, nabožinje a rčči šamčne pravo pschijepja, čiž so w srččenjach sa schkit mjeńschinow po zdlym sadžerženju Swjasika ludow žada.

W druhim dželu steji, so ma shromadžizna Swjasika ludow sa to, so jasada, kotraž w prenim dželu so wuprasa, so bjes wuwsačza na wschitke kategorije stačanow nakonje, kotrjž so wot wjetschinu wobydlerstwa z rasu, rčču abo nabožinu rosemalowaju.

W čzečim dželu wobrocza so shromadžizna Swjasika ludow na generalneho sekretara Swjasika ludow, so by radže Swjasika ludow protokolle wo jednanjach politiskeho wubjerka k mjeńschinowemu praschenju pschepodał.

Skónčace posedženje zhromadžizny Zwjazka ludow

14. shromadžizna swjasika ludow je frjedu dopoldnja z pschiječzom wschitkich rosprawow swoje dželo skónčzila. Presidenk shromadžizny w swojej skónčanej rčči dželo wubjerkow zhwalesche. Wón jako jasnyječ juženje Afriki k praschenju mandatow nalyamni, so dyrbja mandatowe mozy sebi swojeho čzestneho samolwjenja wdome biež a we wuskim wuschi z mandatnej komisijin Swjasika ludow hromadje dželacj. Presidentowa wowschikowna rčcz bjesche khero bowčrliwa. Wón wuzhonny jako nadawk Swjasika ludow, so by shromadne dželo srjedzinodomnych krajow organisowal a bjespschestrach, měr a dobre sanjudstwo pčchował.

Bitwa wo džčlo w Budyskim wokrjesu

Wječera frjedu wječor 9.9 hodž. bčchu so hamtarjo Budyskeho wokrjesa w „Měrčczanskej jahodzy" w Budyschinje zešli, so bychu so wo bitwje wo dželo w Budyskim wokrjesu wuprajili. Podachu so wschelake možnosče a hródži, z kotrymiž so hodži wupschičnje pschečziwo bjedželačzerjej wojowacj.

Najprjedy rečesche so wo jmenulach, čiž so k lčpschemu gmejnow wudawaju. Smčli zajadaje 3 mčšazy pobča. Sa šmčli němski stat ratuje. Mjeńsche firmy maju so tu do dželowych zjednočzenjowow hajasacj, dokelž so šmčli niže 5000 hriwnow njewudadža.

Se strony dželowego hamta so wo bitwje wo dželo rosprawješe. W Budyskim wokrjesu je bjesdželacej kčža wo nčtdže 10 000 wožowow wotchčrała, so je jenoj šiesche nčtdže 12 000 ludži we wokrjesu bjes dželа. Mčrko so wožjewje ješčzowoze dželа wukonjeja: Wuporjedzenje dróhow, melioracije w Pomorjach a Drježnjim, sportniščcza a puče we Wjasowje a Sakonicu, runanje Albrechtowoje zčti pola Radjanc, dróha z Rynarinje do Nowcla Mčsta. Na tutych dželach dželа nčkuže 350 nuzowych dželačzerjow. K temu pschidjeje runanje Plchiwoh a Kotowki, wschelake dróži w Bukopjanach a druhdže, pschepoloženje plunowych a wódnych rolow w Budyschinje atd. Druhe dželа maju so hišče wukonjecj. Nutrowe dželа maju so jenoj pschi so psches dželowy hamt wukonjecj, dokelž jenoj wo tutym puču so hrčdki podmaju. We ratarskim nčtke šiesche 400 ratarskich pomocznikow dželа. Dozdyla pschi nuzowych dželach 1150 njeslužerjow dželа namaka.

Pschi rosmolwje pokala so na wobčžnosče pschihotowanja projektow wožebje w małych gmejnach. Wobkčžowacj ma so, so twarjenje dróhow do runinskich dželow njeslušcha. Jako nuzne so wojnanjenjesče, so je nčdže tijo techniskarjo za jenjsku kulturu pschistaja, so bychu so na njesaslužerjow pschistajile. Dijmajo na ratarstwo so najpowne, so je ratarstwo po wójnje bohači nuzowane bylo, šiwoje mozy psches šumu pschečzecj, so dyrbi so nčtko pschemčnicj.

Sa wojowanje pschečziwo bjesdželacej je sa Sakowskos wulky važny. Swój dosh małe Mčnika jenoj japlerskich, hdyž ma jelmy wjnos hoarow.

Kamjenjowa industrija ma hischeje na nčkotre wdele dželo, wosebje w Kamjenjskim wokrjesu. Kak Kamjenskim, tak dyrbja so też Hatarjo Lubijskeho wokrjesha do krajneho sjednočzenjesa, so bychu tak šumi jesnarki dostali. Wschitke skały so do skalankowskeho nuzowanja hajataju, so bychu so też skalanki wupraschcli.

Wjele wikowarschcho a pischemnjsko nastupa, je so w njom wschech wobdželenjesow wjele dželačzerjow dostawało. Tisitkowuje dželačzerjow w dwčmaj pschemčnjowanjach. Sčitanja a mała industrija ma dele dželačzerjow wschch je, so pschedwjačzelam na wobchodnych kapitalu pobrachuje. We wukonjowarstwje a małowarstwje je položenje mčrne. Njewjesče jich pomčnenje dželacj. Sa pschisłušenjow so wobdželenjesče a njeje wjele polepschilo. Schtož dwójne wažnosče nastupa, so pschaje, so bychu so sajadny wudale.

Sdónčnje so wjednik shromadžizny na hamtarjow a brocji, so bychu so wo to postarali, so so w kmje dželačzerjo njebychu z dželа puschczeli. Budyschin wčdat

---

Nadpad pola Bukec

12] (Pokračowanje)

Na to so 5. oktobra popoldnju sbčchachu, runjež so dešcžej liješe. Woni cžehnjechu mjes horami psches Požakowy, Wjasalizu hač nimo Khrošin. To bč cjeli a jara hubjeny marsch, pschetoš wjecjor bčše hustá cžma we tych hubjenych hórich puczach a litatu dešcžej nje-ajasawasche. Najaitra jich ludjo widžachu, so psched Lubijom won walecj na Ketlizy dele.

Hadičkowi Khorwatojo pat wobšadžichu w pschichodnej nozy zyle cžicho Jarkowsku horu. Tak dyrbjachu so Prušay wróczicj, hdyž dyzchu na ranje horu wobšupicj, dokelž na njej 300 throbtych tčelerjow wuhladachu.

Na 7. oktobra poda so Daunowe wójsko do dobreho lčhwa pola Ketlizy. S thribejtom steješe wono k Lubijej, prawe tchidko leješche na Jarkowskej horje, lčwe pat hač wyšche Lejna do hór došahasche.

Desertérowje běchu pruskemu kralej pschecradžili, so Daun k ranju won cžehnje. Tuj wón j zynym jadrom swojeho wójska na Bdyschin thwatasche, dželče pches Schprewju a lešnu so tak, so j prawym ramjenjom te měschčanskej schibjeužy dožahasche a j lčwym so Bórka dótkasche. Retzowemu wotdželenju pat wón jadu Wósporka a ke Kčhischowej kasjače. Wobhonjerjo jemu tajte powčsče nochachu, so jebi twjerdje mysleschče, so Daun jadu Lubija steji. Na to rosdčli swój lud na 4 wotdčle, so by j nimi sa Bukezy doczahnył. Marschall Keith pat dyrbješche hischeje j nčkotrymi tyhazami na thwilu we Budyschinje wostacj. Sa poslednim wotdčlenjom jedžechu wojy, čiž znku wójn'tu potrjebu wjesechu.

Pod horami pat kčžorjazy husarojo kakachu, kotrychž Prušakojo mhły dla njewidžachu.

A jako so te wojy do hłubokich puczow pola Jeńkez mlečzj počzachu, bč jim jčdny njepschečzel na schisi.

Ale kral to pytnuwschi, wali dragunarjow na nich, a dokelž Keith pches kurjawu tčlenje šlyschesche, pósla wón lohkich husarow.

Hižo bč Jeńkečzanow bojosčz wo jich wješ pschewjaka, tu po wótrym rubanju kčžorjazy j 18 wosami czeknychu.

Jyla cješka artillerija pat běšche do předla nalena.

Hdyž najaitra hischeje pichi hornim a delnim mjenju wyšoke nasypny twarjachu, docžejechu so Prušy pod Kelthom j Budyschina. Jenoj nčkotre regimenty zostachu w mčsče.

Jako frat temu staremu marschalej lčhwo pola wajše, tchajeješche tón wójnow jhonjeny schdžejuwy z k wu. Sprawnje a sjawnje dješche won k kralej: „Twój naš Naturjy tudy na pokoj wostaja, šu hódni, so by kat swobč chal."

Ale pschekhrobły frat jemu wotmolwi: „Mysli, šebi, so šo naš bóle hoja, dyžli ichibjeužy!"

9. Bukezy.

Wčch tu wrtwinu wješ, kotraž najdale do Sebow widži? Jeje wčža radostnje k njebjesčzej módnje hlada, kaž šrótna, ščonczla wješela jedla, a hdyž so dolni šo do dalokich wožadow.

Sesjedj Budyschina a Lubija steji wona na tej bjecze polateje a čertateje wyschinu, kotraž pod hórčzornoselenej ichtominu leji. Němzy zoku wješ pod jicho po jeje zyrtwi Hochkirch narjekachu.

Schtó pat je ju prěni twaril a j wotkel jeje šmjeno „Bukezy" pchiwdže, to nam žadyn jynt nepra. W čzasach jeje šakoženja bjes Cserbami njepščadu; jšalne hory pat a pušolate žórleschča, jenižby šwčdkowe j tamnych ichčdžiwych lčt, nimaja žanehu erta.

K poldnju horje do daloka njewidžiješ, pschetoš bóry a wobrubja hušcjinata hora mjesy tuteje wot poldnja hladateje wóhy.

Ale k poinozy dele woko do njewobmjesowaneje dalinny widži, doniž Boże njebjo njerospkunje nasdala na módrej schčrokej holi.

K dolhemu a tróllemu ranju wuhladasch wjecki dalekenych hór, a jim snapischecja wonkach, k dolhemu wjeczorej, widžiješ hory šo czahnyc wot Bjiškopiz na Kamjenz, jahy nawjeczornych Serbow.

A hdyž je nažypow woko jradowne nahladato, wróczi so wojpjet do blizjny.

(Pokračuje anje sejčhuje.)

Rjane historiske powčdańčko

„Nadpad pola Bukec"

je też jako knižka dostać a hodži so jara derje jako dar. Knižka płaći jenoż 30 pjenjezkow a je dostać we wudawarni „Serbskich Nowin" w Budyšinje

swojich njesposabjenych njeboh. móz doßahaszcho dźěła wobstaracz. Tehodla dyrbja so nowe industrije do Budyšina přichinjeć. Wjednik Budyskeho dźěłowego hamta zdźěsche wosrjedź, so je w Budyškim wokrjesu 37 gmejnow dospołnje bjez njeposabjenych, w 47 gmejnach maju jenož hišcheje jenoho abo dweju.

Ze Serbow

W Budyšinje, 12. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +3 a thermometer wodnjo +21. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 714, hygrometer —1 a thermometer w nozy +12. Wjedro budźe pschemjenjazke. Nižina je so naschim kónčinam hischće bóle spjatlila a nam wjedro pschinjesła, kiž w naš prawu nalymiku wuhlu stundu. Jadro nižiny pak po wschém zdaczu z połnozy nascheho kónčin nimo cjehnje, so wjedro pschejara hrozne njebudźe. Nad Schpanišku, Italiju a rańschim Balkanom je so wyschiny wuplcheštrowaju. My smy nětkle na mjetach mjes wulkom wyschinu a nižinu. Tehodla smérny wocznjowacej, so nasche wjedro njewobstajne wostanje. Jutrje 14 stónčko 6,10 hodźin ßhadża a so 5,13 hodźin thowa. Mésacżk ßhadża jutrje w połnozy a thowa so w połdnju 3,07 hodźin.

— **Mišjonske jatki (Freiband) w Budyšinje.** Tutón nadžeń so žane mjasko njepschihotowa.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplacuje so podpjera na měsacz oktober póndźelu 16. oktobra dopołdnja wot 9 do 11 hodźin w schijnowni na Srodowskej hasy 10, delkach we wuplaczerni.

— **Sa jutry a žołt je so derje postarało, jeli w kuchni Maggijowe korjenje wužiwaju.** Pschetož někotre kapli ledźjakli dołho wupruhowanje Maggijowe korjenjny połpschuja niz jenoh tak zyle pschechwalizje wasche jědło połnikow, sołow, feleninu a sołotnoje, ale cżinja jědże, każ je so z lékarskeje strony pschipósnało, z dobom lajše, so lépje tyja. Starostejiwa hołpoza dyrbjała tchodła Maggijowe korjenjny flajnje na hładze měcz.

S **Barta.** (Stšěborny kwaß.) Pschi połnej cżerstwołezi swjecżeschtaj tudomnaj wjesnjanaj knjes Pawoł Hoppmann se swojej mandželskej Marju rodź. Jenkez saudźenu njedźelu swój stšěborny kwaß.

S **Njeswačidła.** (Wyßoka starosba.) Saudźenu njedźelu je jara ważeny a finaty wojsnjan, knjes hrodowski sahrodnik Smidt swoje 80. narodniny swjecżił. Bjechu někotrymi lětami je swój 50lětny powołanišk jubilej swjecżeł směł. Knjeżerstwo jeho sa jeho 50lětnu směrnu słužbu wyßoko poczeżeli a bohacże nadarichu. Loni jemu jeho wschudże rad widżana mandželska zemrě. Jubilar je cżily a strowy.

S **Wulkich Sdzarow.** (Wo naschej kermuschi.) Kermuscha we Wulko-Sdzarowskej woładuje swjecżi so posledniu njedźelu oktobra a niz hakle prěnju njedźelu nowembra, każ je to w „Pschedźnaku“ jmenite wocznjowacżene. Tehodla naschich lubych kermuschowych hościi prosymy, so bychu to prawje derje wobkedźbowali, so njebychu termuschnu pjecżeń a kermuschny tykanz sfomdźili.

S **Nitšeje.** (Auto njeßesoßił.) Saudźenu sobotu pschiswobodnichu tu Wojerowšti wołahowy auto w jawinjenju dróhi z pódnim kolom do schtomna a se jadnim do kamjenja ßatyk a so hyrdżeli. We wosu hedźachu dwaj muzej a dwě žonje. Wobě žonje a jedyn muž so franichu. Jedyn wobhoršeje ania njeßranjeny wosta. Sranjenych do Njeswačanskeje khorownje dowjesechu. Auto dyrbjachu jón wothwjeleć.

Z Łužicy

* Se Shorjelza. (Ssamomordarstwo.) Na Królowej drózy je Inzeni Wolkowa z ßiecżeżko polkhoda do diwora padła a so tak cżežzy franika, so wumrje, jako ju do khorownje wjesechu. Holwodarska nusa žonu do ßamomordarstwa ßhana.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutrjschi pjatk: Pomročene a k deschczowanju polkhilene wjedro.**

* **Awstralski létař Kingsford Smith, kiž běsche so na rekordowe lecżenje z Jendželskeje do Awstralskeje puschcził, je do Wyndhamje we wječornej Awstralskej dolecżał. Won je 7 dnjow, 4 hodźiny a 47 mjeńschinow lecżał. S tym je z Scottowy rekord wo 8 dnjow, 20 hodźin a 47 mjeńschinow sbił.**

* **W jenej wšej blisko franzowskeho města Toulouse je 4 wołowy ßylna zwójba po wužiwanju prawakow na cżežke sajedojecżenje zthoriła. 41 létna mandželska a jeje 5 létna dźowka bórzy wumreschtej. Maju pak nadźiju, so nana a druhe dźěcżo wukhowaja. Też w Nancellu starschej mandželskaj na sajedojecżenje z hribami wumreschtaj. Ludźo běchu hriby zami w lěsu sbérali.**

* **W Honduraskej w zrjedźujnej Amerizy je zylne njewjedro zathadżało. Tropiści běschej sawinowa, so so blisko khorownje dowjesechu. Auto bě so zyluje wobschkodźił, so dyrbjachu jón wothwjeleć.**

* **W Amerizy rozbuchny paßażerske létadło, kiž z New-Yorka do Chikaga lecżesche. Njesboże sta so blisko Chestertona w indianaskim stacże w powětrje. Blisko farmy létadło, so pyches zbe palo, na semju slecża. 4 paßażerojo, wjednik létadła, jeho namětnik a wothladowarka namakachu zmjercz.**

* **W Amerizy rozbuchny paßażerske létadło, kiž z New-Yorka do Chikaga lecżesche. Njesboże sta so blisko Chestertona w indianaskim stacże w powětrje. Blisko farmy létadło, so pyches zbe palo, na semju slecża. 4 paßażerojo, wjednik létadła, jeho namětnik a wothladowarka namakachu zmjercz.**

Semrěłoj: Selma Golpšowa rodź. Neumannowa w Kórnjicy; khowanje budźe jutrje pjatk popołdnju w 3 hodź. — Hanka Theresa Neumannowa rodź. Nedowez w Budyšinje, khowanje budźe jutrje pjatk pschipołdnju 1/4 1 hodź. wot Tuchorskeho pohrjebnischcza.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Betrieb der Wirtschaftsbesitzerin Anna Auguste verw. Schramm, Halbendorf/Spree (Ortsteil Geißlitz Nr. 26) am 19. 4. 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird hiermit aufgehoben.

Dresden, am 30. September 1933.

Die Landstelle.

Towaršstwowski powěstnik.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa“ ma přichodnu njedźelu 15. 10. pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny, tuž prošu, přińdźo wšitcy, wosobje młode sobustawy, dokelž budźe so wo Posmjertnej pokładni jednać. Předsyda.

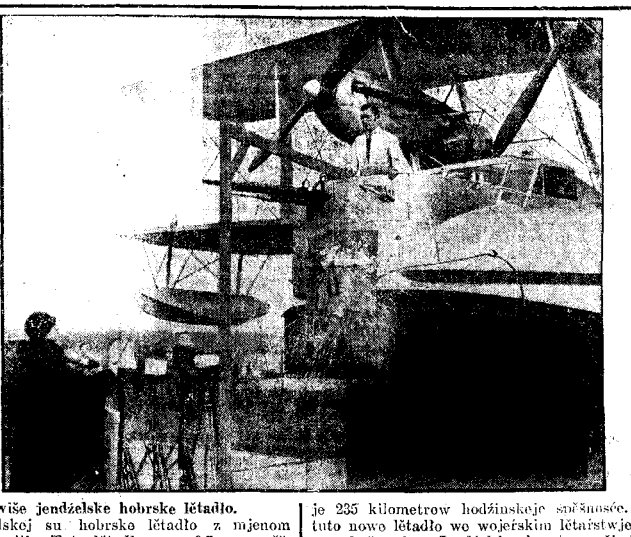

Najnowiše jendźelske hobrske létadło.

W Jendźelskej su hobrske létadło z mjenom „Perth“ natwarili. Tuto létadło nosy 3,7 cm spěšnjetřělacu kanonu. Nimo teho su na létadle tři mašinske tróby. Létadło móże 20 centnarjow bombow njesć. Jeho radius wučinja 1500 mil. Wono docpěje 235 kilometrow hodźinskeje spěšnosće. Je-li so tuto nowo létadło we wojerskim létarstwje za dobre wupokaże, chce Jendźelska hnydom někotre stadła létadłow po tutym modellu natwarić. Wobraz pokazuje, kak so létadło wukrěi.

... některe kapki

MAGGI's Würze

polěpša najjednorišu jědź

Předženowe linolejowe tepichi
tkaniny za běhače, předtohi, wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Mjeble
polstrowane twory
dźa po najnišich płaćizach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serbi

20 % allgäuski
Limburgski
Wosebita płaćizna
punt **39** Pfg.
dołhoż skład dosaha!
Butrowa wikowarnja
Künella

Buncle
k wuhornjenju

2.25, 2.50, 2.90 atd.

šlapy

1.85, 2.25, 2.50 atd.

Zuhle

Lampy za jězdne kola
gummij za jězdne kola
tež tajke z małymi rjanostymi brachami jara tunjo, wulki wubjerk pola
Thomasec bratrow
w Budyšinje na Kamjentu hasy 16

Kóždy
z našich wotbjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čólneho znjezbożenja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Wopytajće bjez kóždeho wjazanja
meblowu wustajeńcu
lěhańje kuchinje | Njedźelu wotewrjene | jědźelnje jenoti. meble
Ludowska dr. 17 | Telefon 3648
Kurt Hänchen, blidarski mišstr

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Přištrykowanje
nohajcow a zokow
Přišiće
topow a pódušow k nohajcam a zokam wšěch druhjn
Zběranje wóčkow
při žłdźanych nohajcach, zidźan. a strykowanych tworach a satach
ruče a tunjo
we wotcjebitym domje
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Jsrae'ec rěznistwo w Bukecach
poskića:
howjaze mjaso, k warjenju a pječenju, punt 0.45
roulady punt 0.70
gulašowe mjaso punt 0.60
swinjace mjaso, k warjenju a pječenju, punt 0.70 a 0.75
kotelety a rjapowe mjaso punt 0.75 a 0.80
ćelace mjaso pt. 0.60 a 0.65
rubane howjaze a swinjace mjaso punt 0.65
kolbasu wšěch druhjn punt 0.70 a 0.80
mjelika servelatna kolbasa punt 1.—
sylcowe mjaso 4 punty 1.— połć, tuk a łój na skladze.

Dźěcace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mućakowskej drózy 4

Pomhaj Bóh
Tydźenski nabožny cżasopis evang. Serbow, wuhł. hijo w 42. lěcże a je dostacż w Serbskej kniharni w Budyšinje w Serbskim domje

Błyskowy telegram
5% na mo'e lépšin. wotrězk hač do 5. 11. 1933
Hobrski wubjerk w nowych a trjebanych meblach
Wučańske blida, nowe 25.- drastowe khamory, nowe 37.- nakładne matracy w 4 dźělach nowe jenož 12.50
Komody - ławki - blida - łoža - matracy - stołcy.
Dospołne kuchinje w 6 dźělach, kuchinske blida, pisanske blida, sofy, šeslongi a mnoho druheho
w składnostnych kupjach wjele družiny
smješnje tunjo smješnje tunjo
jenož **Frömter** jenož
na Zwonkownej Lawskej hasy 12

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja
na Lawskich hriebjach

Warjenski twarožk
jara derje słodźacy
1/4 punta —.16 hr.
Butrowa wikowarnja
Künella

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Nenbenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menchenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinaus gezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

Příloha k čisłu 235

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 12. oktobra 1933

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Lětuša nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje srjedu 11. winowca popołdnju 1/3 hodź. w Serbskim Domje měješe wosebity wuznam. Maćica Serbska spominaše na našeho wulkeho wótčinca Michała Hórnika a zdobom z tutej zhromadźiznu jeho 100. *narodniny* woswjeći. Jewišćo swjedźeńskeje žórle pyšeše wobraz njeboh Hórnika a prawa khutnosć lěhaše so na cyłu zhromadźiznu. Dostojna swjatočnosć knjeżeše.

Předsyda Maćicy Serbskeje, knjez justicny rada *dr.* Herrmann witaše zhromadźenych a wobzarowaše, zo běše wopyt poměrnje słaby, wosebje ze strony towarstwow. Raz zhromadźizny njedowoli, zo so rozmołwa wotmě. Předsyda pokaza potom na zakładne ważne a Serbow zwjeselace wozjewjenje wyšnosće, kiž je so 20. septembra zdobom w mjenje pruskeje a němskostatneje wyšnosće před zjawnosću wotedało a wupraji nadźiju, zo na tutym podłožku wšitke njedorozumjenja, je-li tajke hišće wobstejachu, so wotstronja.

Předsyda pokračuje na njedawno zemrěteho předsydu Delnjołužiskeje Maćicy, fararja Noweho w Khoćebuzu a na profesora dra. Muku, kiž je runje před lětom wumrěł, spominaše. Zhromadźeni k česći zemrěteju ze swojich městnow postanychu.

Tró knjeża běchu so zamołwili, zo njemóžachu přitomni być. K zastupej do Maćicy běše so jedyn student zamołwił, wón so jenohłósnje přija.

Sćěhowaše hudźbne poskićenje, kiž knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawce a knjeżna Mjerwic štyriručnje na klawěrje wustojnje zahrašta.

Knjeżna Emma Krawcec z dobrym wurjekowanjom a wurazom někotre Hórnikowe basnje přednjese. — Knjeni Burgasowa z Drježdżan pak z přewodom k. hudźbn. direktora Krawca ze swojim znatym dobrym a połnym hłosom někotre Hórnikowe spěwy zaspěwa. Wobě přednošerjy žnjeńcestej wulke připóznaće.

Sćěhowaše swjedźeńska rěč knjeza fararja Nowaka-Radwořskeho, kiž běše wěnował k česći Michała Hórnika, kotrehož 100. narodniny lětsa swjećimy. Hórnik běše hwězda na serbskim njebju, wjednik nar. wotnowaceho Serbowstwa. Wón nošeše plomjo w sebi, kiž za sobje zdźerżeć njemóžeše. Z nim, ze swojim duchom je k lěpšemu našeho naroda skutkował. Z jeho ideałom a darami so hišće dźensa živimy. Spatny by serbski lud był, by-li lětsa na swojeho wjednika zapomnił. Wosobje pak Maćica Serbska jeho njezapomni, ma so jemu wjele dźakować.

Michał Hórnik narodźi so 1. septembra 1833 we Worklecach. Hižom w ludowej šuli jewjachu so jeho wulkotne dary a hižom zaho zjewi so w młodźeńcu jeho přichodny puć. Jako 15lětny młodźenc zastupi hižo do Maćicy Serbskeje a je jej hač do swojeje smjerće swěrny wostał. Po swojim duchownym wukubłanju dosta swoje prěnje duchowne městno w Budyšinje, hdźež je potom tak mnoho dobreho skutkował. Jeho duchowna wyšnosć waše sebi jeho skutkowanje a pomjenowa jeho za šołastika. Jako 24. februara 1894 nahle swoje žiwjenje wudychu, dźěše zemłoba přez cyłe Serby. Hórnik měješe jenož přećelow a žanych wosobinskich njepřećelow. Na jeho pohrjebje wobdźěli so cyły katolski, haj cyły serbski lud. *Serbja wot Budestec do Kulowa běchu* na jeho přewodźenju. Tam na Mikławšku nětko leži naš horcelubowany wjednik serbskeho ludu, kiž je so w najćišćejšej lubosći Bohu a swojemu ludu woprował. Wón ma też na Mikławšku najrjeńši pomnik mjez druhimi.

Rěčnik potom Hórnikowy wobraz rysowaše. Wón měješe po sudźenju cuzeho profesora jandźelski kharakter a horcu lubosć k swojemu ludej. Druhi mjenuje jeho jeneho z najnadobnišich człowjekow. Też Němcy sebi jeho wulcy a wysoko ważachu. Za swój lud je so wón horił a woprował. Hórnikoweho wóčko měješe wosebity raz. Njeboh farař Libš je husto wo tutym jeho wóčku powědał. Swojeje wobdarjenosće so Hórnik njeje ženjo khwalił.

Z Hórnikom přińdźe w lěće 1856 wurjadny serbski dźěłaćer. Wón dźěłaše njedźiwajo na přećiwnikow a njehladajo lěpšinow z wulkej lubosću za swój narod. Jeho mjeno dobu sebi autorativny klink we Słowjanstwje a Njesłowjanstwje. Z přeco wjetšej wustojnosću redigowaše Časopis Maćicy Serbskeje. Maćica zhubi z jeho smjerću dotal najwustojnišeno redaktora Časopisa. Wjele je Hórnik za Maćicu dźěłał a woprował. Też wo natwarjenje Serbskeho Domu ma wulke zasłužby.

Němšći bohot ja Bayerišku budźe 65 lět stary.

General ryčeŕ j Epp, němšći bohot ja Bayerišku, jedyn j najstarišich zobuwojowarjow Adolfa Hitlera, wobswjeći 16. oktobra swoje 65. narodniny.

Hórnik je symbol zjednoćenja našeho ludu. Lud wisaše z instinktiwnym zaćišćom z wěru a lubosću na swojim Hórniku. Hórnik je mnoho dźěłaćerjow do narodneje winicy wabił. Wón je nam napisał swoju wubjernu Historiju našeho naroda.

Studenća też jara na Hórniku wisachu; wo tym swědča wšelake dopisy a wopomnjeńska tafla na jeho narodnym domje. Hórnik běše też na polu serbskeho dźiwadła prěni. Tak ma naš lud wjele wot swojeho Hórnika. Njech naše towarstwa jeho też *hódaje ze swojimi zhromadźiznami počesća.*

Hórnikowe dźěło je hišće dźensa mjez nami žiwe. Hórnik běše wulki rěčespytnik. Wón pomhaše Pfuhlej jeho wulki Słownik zestajeć. Na rěčespytnym polu płaćeše za autoritu: běše sebi klasisku, přikładnu serbsćinu přiswojił, kaž to jeho serbski přełožk Noweho Zakonja dopokazuje. Wjele knihow je wudał za katolske šule. Hórnik móže so też z połnym prawom załožeć serbskeho belletristiskeho pismowstwa mjenować. Wón wobstara prawopis sam, so nikoho njeprašejo. Pod nim nasta naš dźensniši časopis „Łužica". Wjele dźěła měješe Hórnik ze redaktorstwom. Za čas Smolerjoweho přebywanja we wukraju wón też „Serbske Nowiny" redigowaše. Wón běše naša wědomostna akademija, naš žurnalista a spisaćel. Mało je Hórnikow na swěće a też w Serbach. Chcemy so Bohu dźakować, zo je jeho předwidźiwosć nam dała tajkeho Hórnika.

Přeswědčeny Serb njewočakuje myta swojich prócow. Też naš puć njemóže druhi być hač Hórnikowy. Štóž chce z Hórnikowym přećelom być, dyrbi ze samsnej lubosću a swěru dźěłać kaž wón.

*

Tuta, z derje sadźanymi a wustojnymi słowami wuhotowana swjedźeńska rěč pola posłucharjow sprawne připóznaće namaka.

Po hudźbnym přednošku na klawěrje knjeza direktora Bj. Krawca a knjeżny Mjerwic a po přednjesenju dweju pěsnjow knjeżny Krawcec, přednjeseštaj knjeni Burgasowa a hudźbny direktor Bjarnat Krawc serbski „Wótčenaš", kiž je mištr Krawc do hudźby zestajał. Knjezowa modlitwa, kotruž je knjez Krawc knjezej wyššemu fararjej Zarjeńkej wěnował a kiž dyrbi po jeho přeću ke zbliženju mjez katolskimi a evangelskimi Serbami słužić, wutroby přitomnych mócnje přimaše. Nadźijomnje tutón spěw też bórzy w našich cyrkwjach zasłyšimy.

Knjez předsyda justicny rada dr. Herrmann so lubym sobuskutkowacym na tutym khutnym dnju za porjeńšenje zhromadźizny dźakowaše. Přjedy hač zhromadźiznu skónči, napominaše kóždeho, kotremuž je to nócnak móžno, zo by ze swojim sobudźełom naše nowinarstwo a pismowstwo *podpěrał.*

Napoleon a Luisa

Knjes Jurat ǧwój nowy pźchewoblek ǧ thamora cźada. Chze jón dźenja njedźelu k prénjemu rafej wcźinym ludźom, kotśiś so popołdnju wutkhodźuja, pźchedwjeśeś, so bychu jón wobdźiwali. Ale teǧ na knjeżnu Luišu Kowařkez, kotraǧ je dobra ześitwa, dhże jacźiśkhcź cźinieć. Wona mějeśche mały wobthhod ǧ wośdebjentami a zankami hnydom wokoło rośta.

Wažnje ǧo wón pźched hladałoj stupi. Swěśći, njeli Jurat był, mohł Napoleon być. Njebóśche teǧ Napoleon małeše, ǧaǧadźiśeje pośtawny był? Sa Napoleona ǧo herjeśche. Pśijana pohladnitja, kotraǧ jeho ześaśeše, we hłubokich myśle[illegible]jeneho pokasuje, je jehliśtu k nabocźnej śe[illegible]ktora pśichiśinjena. Kuždźe rano, hdyž wotuć[illegible] jeho i loža widźeś. Tule pohladnitju jako wupr[illegible]bu do mandźelstwa pśihinjeśe. Jeje nutsdawa[illegible] ani hłoto nawaźiś njemóže.

Jónu ǧo wón knjeżnu Kowařkez wopraśa, kajtu ǧeśe dośtojnu móǧ ma wena nad tośom wiśaśo. Krasownu Luišu, wona wótmotwi. Toś, tralownu Luišu! Tuta tralowna je pśed Napoleonom na tolenomaǧ leǧała. Jona nětka jonu ǧona wośtaśe; wona ǧe ǧejnje wuźcha dyžli muž. Hišśóśe ǧane ǧónźka njebóśche wulki duch była; teǧ to je njedawne cźitał. Jenoǧ muźej je tole nadźiwośiwstwo pśihinjeśene.

Pśchewoblek ǧedźi, trawata, thornaŕ. Cźłowjek bjes poroka! Njech je kaǧ chze, draśna ludźi cźini!

Knjeżna Kowařkez w ǧamjnej hodźinje pśched hladałom śeźi. Hacź ǧo Jurat dźenja wupraji?, wona rospomina. Jeje nowy mantl, i pjeśiśinu wobhaǧeny, ǧo wulkotnje cźini — zyłe wośebnej knjeni ǧo tunja. Jenoǧ cźrije ǧ wyśokimi pjeńkami ǧu jara njepśichiśomne.

Pśchi podleźu ǧo śetekataj. Jurat hnydom pśchewidźi, so leźny pućik jara ǧuchi a cźiśty njeje. Wo ǧwoje łakowe cźrije ǧo śtrachuje. Mjes tym so ji napśicźeźo dźe, kśitiǧn jeje ǧwonkowne pruhuje. Cźehodła je ǧo tałe wupikała?, ǧo wón ǧněwa. Radźcho by pjenjeǧy lutowała. W pśichodźe dyrbi tola sa dweju doǧahaś! Wótśe pak rjeńe: „Dźeń dobry, knjeżna Kowařkez."

Knjeżna Kowařkez tehorunja ǧane pśhecźelne mjeswocźo njecźini, pśhetoǧ praśca ǧo, łak pśhiśidźe knjes Jurat k nowemu pśhewoblekej? Ma pjenjeǧy, so by je ǧ wołnom won mjetał? Wona móże ǧebi nowy mantl, ǧ dołhodom, kotreǧ je ǧwojeho wobthhoda ma, tola ǧnaǧmjeńśca dowoliś. Jako knjeżna Kowařkez na nim teǧ hišśeźe nowe łakowe cźrije wuhłada, je ǧebi wźita, so jemu rjane waśhniczka w mandźelśtwje hižo wotwucźi.

Wobaǧ leźny pućik horje śtupataj. Sa haloźtami poła[illegible]uje ǧo módre njebjo, ǧemja wonja, jedyn ptaćk fifoli. Wobaǧ mjelcźitaj. Nimataj ǧaneho pśhedmjeta, wo kotrymǧ móhłaj ǧo rosrěcźowaś. Njedoǧiwitaj nicźo.

Buduli hakle ǧenjena, wěm, wo cźim ǧ nim rěcźu, ǧebi wón mynźli. Sso tałe pśichna pokałowaś!

Buduli hakle ǧenjena, wěm, wo cźim ǧ nim rěcźu, ǧebi wona mynźli. Wón dyrbi mi śtutniwiśi bnź.

Mjelcźenje pocźina nimale wośtudźe-bnź. Wón dhże dźenja tola jako nawoǧenja wuśtupicź. Śtónźnje ǧo wón tola podarmo po mołrym ǧśnnim pućiźu njepśichodźuje. Śtónźnje ǧo na jedyn film dopomni, kotreǧ je w kinu widźał. Po ǧawodnych ǧtowach rjeńe: „Wón bśiche rjek, nadobny kaǧ Napoleon a wona śchwalcźa; wona ǧ njemu horje ǧhładowaśe kaǧ k Bohu."

„Je wot njeho dźěcźo dośtała?" ǧo knjeżna Kowařkez mjes tym wopraśca.

Won je kaǧ na hłowu dyrjeny. „Wěźo!"

„Je ǧebi ju tónle Boh teǧ ǧa ǧonu wźaś?"

„Ně... wón mějeśche druhe powinnośćje!"

„Rjany njekhmanik, tónle „Bóh!" A tajte nźicźto rjeka mjenujeśe?"

„Wón bśiche muž — njech pśhezo — a wona ǧenoǧ śchwalcźa."

„Nó, ja ǧno bych ǧebi jeho łupiła."

Jurat ǧebi hordźe myślśi: Schto rěka ǧebi łupiś? Muǧ wośtanje muǧ! Sa muǧa je mnoho wupucźowc. Ǧona pak ǧenoǧ na ǧeźtwu cźała.

Bjes ǧłowcźa wobaǧ dałe trocźitaj. Knjeżna Kowařkez ǧo pśhi hicźu wjaǧ tak na ledźbu njeběŕje; wona ǧo tróhu do huǧpcźeǧo łupa da, ǧo njeby ju cźrij tak cźiśćiścźał. Jurat ǧo na hładźej pódźe wobǧunje. Hnčw jemu do mjeswocźa ǧtupa. Je ław bomba ł rosbuchnienju napjelnjeny. Schto tu po prawom w łéźu dhże? Je ǧnadź ǧebi pśchewobleś a cźrije pśhipołożiś, so by ǧebi je tudy ǧanjeichwarnił? Je teǧ jenoǧ wo śchérkośoǧ wśóiti bliźe pśhśiśhoś, ǧo do wobthhoda ǧ wo'debjeńkami a zankami ǧenicź? Nć!

Ale teǧ Luiźa Kowařkez *ǧpokojena njeje.* Wón njeǧałuǧnje, ǧebi myślśi. Tajtile drać! Se ǧwojim łujtem wottwarjeneje mdy, kotruǧ dośtawa, njecha ǧo hišśeźe ani do wunoźchneho wobthhoda ǧenicź. Hordośćǧo ǧo pola njeho hišśeźe da. Tajzo drojerjo ǧu ǧtajnje ǧuǧ tónǧ w thuźowni namakali. Potom ǧno ǧo na rju dopomni, na Luišu, kotruǧ je ǧazpěwał. Potom je pśhe poźdźe, haj, potom je pśhe poźdźe.

Knjeżna Kowařkez je nadobo cźuźjima. Sso wobrocźiwśich wona wujednawje méni: „Rjane wjedro dźenja."

Jurat ǧo wo korjeń ǧakopnje. Jeho mjeswocźo ǧo ǧe ǧnéwom ǧcźejnje. Wón njerjane do ǧo tśhipi. Ale ta, kotreǧi tole płaśi, to njeǧśhśi a njewidźi. Wona pśched nim pśches palǧ ǧtupajo thelpa. Schto ǧno jemu rjane wjedro wucźini!

Swjedźeń Borbory na bayerskej wuhlowej jamje. W podkopkach čornoho wuhla „Penzberg“ w hornjej Bayerskej wotmě so swjedźeń Borbory. Při tutej składnosći so dźěłacerjo počesćichu, kotříž su hižom lětdźesatki tam dźěłali. Swjata Borbora je, kaž je znate, skitarka hórnikow. Na wobrazu so předstaja, kak jubilarojo swoje diplomy dostanu.

Zasakły človjek

Wo jednorym, wěrnym pobanku tu powěm, jemu niczo njepřichadźichi.

Jedyn z mojich znatych bu na policiju přeprošćeny, dokelž bě po wuprajenju pólaja z nadrólneje železniznje wotskočił, kotraž hitšcze jědźeše.

Mój znaty tole přijdźe — pólaj njeje prawje widźał. Pólaj pak bě wěrješe a mojeho znateho k pjenježnemu khłostanju zasudźichu.

Mój pschećel wobkruczełchu, so je njewinowaty. Psched sudom sa tajke maličkoće pak žaneho powołanja njeje. Wusud je prawoplaćiwy. Mój znaty rjekny, so njebźiwajcy teho njeplaćeli.

Dwójcy jeho napominachu, so by płaćił.

K tśerśenemu ratej jemu pjenježnje sdźělichu, so, njeplaćeli, pjenježne khłostanje do jeneho dnja jastwa pschemjenja, a so je winowaty, so ja tutón dźeń sam śežiwicy: njeje-li pak k tomu swólniwy, potom jeho na śatne khórty jastaraja, w poślednjischim padźe apk je winowaty, khórty sjiwjeho sastaranja śatej jako sarunaćej.

Pólaj mojeho znateho wotwjedźe, tutón jedyn dźeń wotbędźa a jědźeše, schtož jemu śat pschesłaji.

Hdyž jeho pschećichu, wón rjekny, to njeje wólniwy, sjiwje sastaranje saplaćiwcy, dokelž so njewinowaty cźuje; njeje z nadrólneje železniznje wotskočił, jako wona jědźeše.

Dokelž so sajołarunanje śatneho sastaranja tehorunja jako pjenježne khłostanje wobhładuje, sebi wón nowy proces na schiju powěsny. Płaćiwcy, abo pjenježne khłostanje so do jeneho dnja jastwa pschemjeni.

Mój znaty rjekny, so samo djabołej saplaćił njeby.

Nětko jeho wěso jaso saćinja. Pak dyrbi so wón we jastuje sam sežiwicy abo wón dyrbi śatne sastaranje sa jěsć saplaćiwcy. Njeplaćeli, dyrbi saso dźeń sedźeć.

A to takle do wschoje njekónčnosteje wjedźe. Hač do sjiwjeje śmjerśe budźe w pschećiwku kóždy měsaz jedyn dźeń sedźeć móz.

kh.

Radio

Pjatk 13. oktobra khłyschimo:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 15 młode holzy. 15,45 raśa a duscha w němskim pišmowstwje. 17,25 Beethovenowy a Regerowy koncert. 18,05 wobraźy z dźěła. 18,25 wo ręčnym wumětstwje w radiu. 19 hodźina naroda. 20,05 je starych cźasow. 20,50 taćele.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 15,15 młody bur a jeho wukhlanje. 19 hodźina naroda. 20 hra wo Frohnaufkim hamorje. 21 schpanska hudźba.

Hischcze ważne z dnjowcho programma. Wróćo: 21 awstriske burske reje. Stuttgart: 21,10 ow. Wino. Mnichow: 20,50 sabawny koncert. opera „Vampyr“.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) die Nrn. 97—110, Teil I, und 36—39, Teil II des Gesetzblattes sowie die Nrn. 31—36 des Sächsischen Gesetzblattes innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Stadtrat Bautzen, 11. Oktober 1933.

Spenden für das **deutsche Winterhilfswerk**
durch alle Banken, Sparkassen und Postanstalten oder Postscheckkonto: Winterhilfswerk Berlin 77100

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 12. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,787	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendzelski punt	13,00	100 českosk. krónow	12,44
100 šwajc. frankow	81,24	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burša wčera z pschećelnischim twikowanjom wotewri. Akcije wjetschcho wobkedźbowanja namakachu. Tehodła so jich kursy tež powschitkownje powyschowachu. Wiki rentowych liścinow běchu jara žiwe. Tež tu so kursy polěpschowachu.

Barlinske wulkowiki za śežiwjenišći staw tež wčera dotal swuknjeny napohlad polikźowachu. Pschenza a rožka so w pomérnje šnadnym wobsahu kupowachu. Trochu wjazy sajima pokazuje so za jačmjeń. Tu kupzy tež lěpsche płaćiwny pschiwołachu. Wowsy so sajo cźežko pschedawachu a pschedawarjo njemóžachu powschitkownje dotalne płaćiwny sa nje dostaś.

Wčera płaćesche w Barlinje zeninaŕ

pschenicu: 8,85—9,20 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jačmjenja, nalětnjeho: 8,75—9,40 (8,80—9,40) hr., nasymskeho: 7,80—8,25 (7,65—8,05) hr., wowsa: 6,90 hač 7,30 hr.

Někotre płaćizny z Drježdźanskich wikow.

Libjata płaćachu 5—5,50 hr., kačata 2,50—4 hr., kury, stare 3—5 hr., kury, młode 1,50—3,50 hr., holbje 1—3 hr., huśy, sarśane 1 hr., kački, sarśane 1 hr., kury, stare, sarśane 80—90 pj., kury, młode, sarśane 1—1,10 hr., karpy 1 hr., schćuki 1,20 hr., liny 1,30 hr., jabłuka 5—35 pj., běrny, zentnaŕ 2,50—3 hr., běrny, punt 3 hač 5 pj., jědźna loboda 8—10 pj., zybła 8—10 pj., kórn 40—50 pj., holotej 4—8 pj., kał, běły 6—8 pj., cźerwjeny 6—8 pj., hyndrojty 15—40 pj., pětršilka 10 hač 12 pj., rapunzki 60—80 pj., butra 1,50—1,60 (1,70 hač 1,70) hr., jeja 10—12 (9—12) pj.

Płaćiwny w spinkach pa płaćiwny tydźenišćich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemenjuja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

	Płaćizny po złoty hriwn'e.				
	11. 10.	10. 10.		11. 10.	10. 10.
Pšenica	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
jačmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jačmjeń	156-165	156-165	žołte lupiny	—	—
wowsy	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,2-16,3	16,2-16,3
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,75 10,0	9,75-10,0
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13,7-13,9
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,69	1,30-1,69
raps	—	—	ržana sloma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	38,0-42,0	37,0-41,0	pšeńč.	0,40-0,55	0,40-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 177 180 182
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

„To je poślednje rjane wjedro, cźłowjek dyrbi je wužiwaś,“ knjeżna Kowaŕkez pokaćuje. „Stajnje so składnoscź k tak rjanemu wuchodźowanju posłica. — Nětko pak dźemy so sajo městaćku pschiwobrjeśicź; pschehlubo'o w lěsu rjany saćišćichcź njeczini. Ludźo móhli sebi myślicź, so smy zlubjeni.“

„Myślu, so smy zlubjeni,“ Jurak zdabje znapschecźiwi.

„Sbožownje zlubjeni“, knjeżna Kowaŕkez rjetnje a położi swoju ruku do knjeza Jurakoweje.

Sbožownje zlubjeni? Jurak so krunawidli wjazy dele k semi njehlada. Lěpschiny a njewužitk roswažuje. Njewužitk je znadny. Skónčnje budźe z knjeżom we domje. Też Napoleon běsche cźłowjek wole.

Knjeżna Kowaŕkez swoju ruku krucźischo wokolo zlubjenecha połoži.

„Pjeńki cźrijow su pschewyšoke, a cźrije cźišćecza“, so wona wu naje.

„Cubuju pola žónćich jenoż pschijomne cźrije z nitkimi pjeńkami“, Jurak znapschecźiwi, kotryż trajnu lěpschinu wot tuteje wotmołwy wocźakuje. Knjeżna Kowaŕkez je sbožowna wo tutym jeho nahladźe, z chětož widźi, so budźe wot mnoho cźiłow wužwobdźena. Budźcemy so derje bromadźe hodźecź, dokle wona w radoscźi, kotraž ju wobja, pschi pomnicź, ale hdyž na swojeho zlubjeneho z boka pohlada, wona mjelcźi, pschetož w jeho wobliczu něschto wo wišelnoscźi a krutej woli muża cźita, kotryž wě, schto chce. Tutej mogy so podawa, a we jeje wobliczu je něschto kaž wuras w mjeswoczu jara młodeje holzy, kotraž je horda na swoje dobyteze.

Knjes Jurak pak, kotryž mjelcźenje wukožowacź wě, cźuje, so we swojej hódnoscźi postupuje a postupuje a so zgule wulkoscźi knjeżerja Napoleona bliži. S tutej wulkoscźu wopojeny, hižo nětkole wě, so budźe Luisu na koleno nuzowacź, smjeje-li to sa nuzne.

kh.

Wobraz wo wojowanju wo hotel „National“ w Havannje.

Widźimy tu kubanskich oficěrow, kotříž ze swojimi zranjenymi towaršemi jako jeći hosćene po přepodaću wopuščichu. Jako posledni wustup krwawnych wojowanjow na kupje Kubje běše dobyće hotela „National“ w Havannje. Tam běchu so oficěrojo skhowali, kotříž běchu hišće prjedawšemu presidentej Machadej swěrni wostali. Wojacy nětčišeho Martinoweho knježerstwa pak hosćene dospołnje roztřełachu a oficěrow zwjetša skónčowachu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr. pod knižn. związkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiśišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličenja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwzaku čěłneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent knydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi knydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenje dyrbi so bancy knydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 236 — Budyšin — Pjatk 13. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Dźełowy zjězd pruskeje statneje rady

Pruska statna rada je so schtwórtk dopołdnja w nowym palastu w Potsdamje k swojemu druhemu dźełowemu pohromadźenju sešła. Wot 10 hodźin sobustawy w swojich wobłach pschisjedźechu. Na hrodowstim dworje bě ćhe so wotdźěł Wećhteho komanda sestupał, kiž sobustawy statneje rady z bubnowanjom witasche. Statny rada stabowy schef Röhm po swojim pschikhadźe wotzjelenje dźełoweje słužby wopyta, kiž běšche so p'ched nowym palastom sestupało.

Ministeriki president Göring je wyschschcho presidenta sa Porheinstu, zwobudnehо knjesa z Luceninka, sa pruskeho statneho radu pomjenował a jemu k nowym nadawkam sa lud a wótzny kraj sbožo p'chał.

Němski biskóp namołwja k zymskej pomocy

Němšti bitter je sćěhowaje namełwjenje sa symšku pomoc wudał: „Naš kanzler Adolf Hitler je k symšej pomozy sa nasćich tradazych pschišłuchnikow luda namołwjał. W njej dyrbi so žiwa nazionalna solidarnosć němšeho luda wopokazać. My evangelšy tschesćenjo so se solidarnosće wěry na prěnim městnje pozwani cźinjemy, na tutym ſkutku sbožu dźełacy. Kóždy naš dyrbi we wutrobje wožiwjenu samokwitosć sa swojeho blišćeho njesć a swoju lubosć k blišćemu iwje do ſkutka stajić. Jałnožiny njemóža pomhacź, pomhacź móža jenož woprawdźite wopory sa bratrow. Tehodła waš wołam, wy stawy nasćeje němšeje evangelišeje zyrkwje: sajtupce do fronty ſtutkowneje lubosće a pomozy! Wěnujće so i zyłej mozu wulkemu ... pomozy! Měšće wotewrjenej wocźi a wotewrjenoza sa fódu nu'u w nasćim kuždestwje a waschej ...linje! Kóžda evangelika wošada dyrbi w tutej ... w zyle wožebitej měrje towaršnosć wěry a ſkutkeje lubosće wopokazać. Smutkowne mišionſtwo, ... pomoz, mužika słužba a wschitke druhe pomezne ...azije nasćeje zyrkwje dyrbja wam puće pokaſo je šhromadneho dźěła wschitkich powołanjow wo ...žita pomoz nastanje."

Zymska pomoc bayerskich burow

...ſka pomoc bayerskich burow, ke kotrejž bě ſche wjed. ...ayerskeho burjstwa ſtatny ſekretar Luber namołwjał, ...che wulkotny wuspěch. Dotal je so sa wjazy hač 2 ...naj hriwnow darow nawdało. Mjes tutymi darami ...500 zentnarjow běrnow, 110 000 ztr. žita, 42 000 ...owarožа, 35 000 ztr. butrow, 18 600 metrow dźiwa, ...ztr. ładu a ſeleniny, 2500 ztr. mukł a 11 100 hr. w ...ych pjenjesach. K temu so hišće pschida, so bayerſke ...rstwo psches synnu 25 000 njeſaſ'nzerjow dźěło a ...dawa. Tež wjele prósdunſkich měšnikow sa SA bur- ...darmetnje pschewoſtaja.

Sakske khorobne kasy zniža swo'e přinoški

Wot tehо cźaſa, ſo je Adolf Hitler mój pschewzał, je ...do thorobneho sawěšćenja nowy duch sajahnył. Wo- ...ny wjednik němšeje dźełoweje fronty w Saſkej Dre- ...je komunizariat za měſne thorobne pokładnje pschi- ...ſtwo, ſtrejž su w kraſnym hwjatku sjednoczene. Pod jeho ...nuiwom je so poradźiło, jatke měſne thorobne kaſy ...ſtke ja pregramu wo wobſtaranje dźěła němšeho luda ...ſtajiłej. Saſke thorobne kaſy su so namołwjał, ...so luchu pschi najwjetſchim ſarjadowſtwu Interwanja ...je pschinoſchki ſnižše. Se 311 ſaſkich měſnych thor- ...ych kaſow je hižom 133 kaſow so po tutym namoł- ...nu měło. 57 měſnych thorobnych kaſow je w cźaſu ...ſa do 31. auguſta 1933 ſwoje pschinoſchki ſnižiło. Stron ſaſkeho hoſpodarſtwa ſnuje nětko je 1 867 200 hr. ja- ...ſchinowbroczišć. 76 kaſow su ſwoje pschinoſchki w cźa- ...wot 1. ſeptembra hač do ſpočatka oktobra ſnižile a ...ſnjaze hoſpodarſtwo wo 2 179 300 wotšiže,. Nimo te- ...dy sche 27 měſnych thorobnych kaſow w cźaſu wot 15. ...ktobra hač do 1. januara 1934 pschinoſchki ſnižiłej. S ...am so hoſpodarſtwu ſaſo 328 600 hr. pschinowbroczišć. Po- ...erchuje-li ſo hoſpodarſtwo w pschichodźe dale, je 47 dru- ...ich kaſow ſebi wotmyſliło, ſwoje pschinoſchki ſnižiłej.

Lokalna termija před němskej sejmownju

We wobłuku wulkeho prozeſa wo ſapaleršſtwje w němſkej ſejmowni so schtwórtk wjeczor prěnja lokalna termija pſched ſejmownju pschewjedźe. Pschi tutej ſkładnoſći dyrbjachu so wuprajenja ſwědkow na měſtnje ſamnym pschepruhowacź, kotrejž su ſapalerja dan der Lubbe 27. febrara wjeczor do ſejmowneje ſaleſeć widźeli a ſu na to policiju a wohnjowu woboru alarmowali. Policija běſche so ſa wobſchěrne ſawrjenje namełła poſtarała. K termiji běſche so wulka ſyła luda ſeſchła. Tola po ſdaću njejsu na ſwoje pschijschli. Policija běſche jara kmeje ſawrjeła.

Sćud w jenotliwym podawki rozpominaſche, kiž su so nětkuže w prěnich tſjoch mjeſchcach po tym ſtale, jako běchu so van der Lubbe dohladali. Sćudźa Flöter a Thaler ſtajiſchtaj so na měſtnje, ſ kotrejž běſchtaj wjeſkot rozbitych ſchkleńzow a wohnjowu ſwěrtinu widźałoj. Policajſkaj ſaſtojnikaj a Kuhlez a Freudenbergez mandjeſkaj dyrbjeſchtaj pod dohladom ſuda ſamnjez puczej hicź, kaž 27. februara wjeczor. Wotzebje ſajimale běſche, jako ſkónčnje policajſki ſaſtojnik ſe ſapalerja ſmołnizu na ſamnje wotſchnje do ſejmowneje ſaleſe, jako běſche to van der Lubbe cźinił. Lokalna termija hač do 1/411 hodź. trajeſche.

Zyłe jednanje je so ſtenografowało a wunoſchi so w pjatkowym jednanju hiſchcze raz rospomina.

Wo wunoſchku lokalneje termije so ſhoni, ſo je so ſwědk Thaler najſkerje mylił, jako měješe ſa to, ſo ſtej dwě wotſobje pſches wokno do ſejmowneje ſaleſeć. Pschi lokalnej termiji tutón ſwědk wotſobje rjekny, ſo njeje ſbobom dwě wotſobje na balkonje widźał. Tehodła je móżno, ſo je ſo wotſoba, pschi ſwojich poſpytach, do twarjenja ſaleſeć, ſo ſthilika a potom ſaſo ſo ſrinuła, ſ čehо ſo wobkedźbowanja ſwědka wujaſnicź hodźa. Samſne placźi wo ſmołnizowym ſwěrtle w delnich měſtnoſćach ſejmownje. Tež tu je ſdało, ſo ſtej ſo dwě ſwězy nimo wokna hibacź mohłej, tola wprawdźe ſo jenož wo jenu wotſobu ſe ſwězu jednaſche.

Pschi ſawrjenju do lokalneje termije k njeſbożu dóńdźe. Spěšny auto němſkeje pólicy, kiž liſtowe kaſchezki proſdni, ſpěšnje pſches Krakowſke namješto pschijědźe. Wjednik ſawrjeniſli rjeczaſ cźaſa doſć njeſpóſna a do powjaſa ſajědźe. Schofer ſa powjas wiſzaſo wołła a wós ſam dale jědźeſche. Wjednika dyrbjachu cźežkoſtrapenjeho do thorownje wotwjeſeć. Pólicki auto je ſ druhim autom wotwjeſe.

Kommunistiske hnězdo w měšniskim domje

Dotal ſo njeběſche poradźiło nimo ſhotowjerjow illegalnych kommunistiſtich nowin w Mnichowje duchownebo ſtworiczerja abo redaktora wuſlědźicź. Poſlednje dny ſu nětko nětkotrych funkzionarow illegalneje kommunistiſkeje ſtrony w Mnichowje, kotſiž nowiny „Neue Zeitung" ſhotowjachu a wudawachu, wuſlědźicź a ſajeć. Redakzija běſche, ſchtož je ſkoro wěrje njepodobne, w měſtnoſćach měſchniſkeho doma na Sendlingſkej dróży čo. 63, ſamčicjena. Měſtnoſć w ſladowni, kotruž njeſnaty ſ cźežka namaka, běſche jako woprawdźita kommunistiſka redakzija pſchiprawjena. Tam ſu ſo w poſlednich měſazach rukopiſy a matrizy ſa kommunizitiku ſchcźuwanſku nowinu ſhotowjałe. Kał je ſo kommunistam poradźiło, ſwoje hnězdo runje w tutym domje pſchiprawicź, dyrbi ſo hiſchcze wujaſnicź.

13 němskich nacionalsocialistow w Pilznje zasudźenych

Piljenſki wokrjeſny ſud jednaſche ſchtwórtk pſchecźiwo 13 nazionalſozialiſtam. 23-ſětneho Ericha Biebela ſ Marijnych kupjelow běchu wobſkorżili, ſo je 1. meje ſocialdemokratiſki mejſki ſwjedźeń w Marijnych kupjelach kaſy, dokelž so na cźele 50 nazionalſozialiſtow do ſwjedźenja dobu a Horſta Weſſelowy ſpěw ſpěwaſ da. Jemu 2 leże cźežeſe khłostańje napołožichu a cźeſne prawa wotrjeknuchu. Wobſkorżeny Joſef Landan dosta 8 měſazow cźežkeho jaſtwa, dokelž běſche 6. měrza po wolbach do němſkeho ſejma na haſy w Marijnych kupjelach „Heil Hitler!" a „Hoch Deutſchland" wołał a w cźežkim hołcźenju wekna rozbił. Sſnadniſchich pſchestupjenjow dla ſaſudźichu ſo tſje nazionalſozialiſtojo i Chodana k tydźenjej jaſtwa, 8 nazionalſozialiſtow i Miejkeje wokolinу dosta někotre dny jaſtwa.

Wo jednanjach w Genfje

Rozrěčowanja wo wotbrónjenju ſu nětko na wuſtupanje wažne ſtejiſchcźo pschiſchle. Teſ po wotbrónjenju Paula Boncour ſo schtwórtk ſtatniſy dale rozrěčowachu. Tola ſo do nowecha wótzenja rozſudy njeſwěrjakaja. Chcźeja pozdźiše ſtejiſchcźo franzowſkeho kujerſtwa k amerikaniſkim namjetam a pſchikład italſkeho rólſanja barona Aloiſia woſkakacź, kiž pjerca nowe wotſchěrne instrukzije ſwojeho kujerſtwa ſebu pschinjeſe. Po amerikanſkim wojſewjenju wulke wobežeńjenje nacźini, ſo ſo Jendźelſka njecha mjelanja bombow wſpacź. Jendźelſke kujerſtwo na jenej ſtronje dospołne ſakſanje wojerſkeho lětakſtwa ſa Němſku ža'a, tola na druhej ſtronje wobſteji na prawje, ſo by w jendźelſkich kolonialnych kraſach kombу ſ lětakom mjetacź ſmělа. Tuto dwoje jendźelſke ſtejiſchcźo je pola Amerikanow njelubу ſacźiſchcź ſbožiše. Sir John Simon a Paul Boncour pſchejeſchtaj ſebi jenotnu frontu a pſchebehowſchcźem jenaſke wojſewjenje tſjoch mozow pſchecźiwo hóźdenym wudawanenu brónjenju Němſkeje. S tuteje fronty pak po ſdaću niczo njebu.

Jendźelſke kujerſtwo pſcheje ſebi poſledni namjet, kiž měše pondźelu tſi mozy, Jendźelſka, Franzowſka a Sjednoczene ſtaty, pſchedpołożicź. Amerianſki ſaſtupjeř Norman Davis pak nětkle hiſchcźe jara raſpje wotpokaſuje, ſo by ſo pišmowy namjet pſchedpołożił. Amerikanſka deputazija pſcheje ſebi, ſo by ſo po planje wo ſtr. Kiwoh dypkach dale rěcźało.

Němſki pódłaiz Nadolny ſo ſchtwórtk dopołdnja ſ italiſkim ſaſtupjerjom marquiſom Sóragnu Rómi cźaſ roſrěčowaſche. Poſdźiſcho jeho němſke kujerſtwo do Barlina ſwola, ſo by jemu wo diplomatiſkich jednanjach rosprawjał, kiž ſo tutón tydźeń nješ wjelwuſtojnymi we wotbrónjenju wotmětwachu. Schtwórtk wjeczor pak Nadolny hiſchcźe w Genfje pſchebywaſche a ważne jednanja wotmětwache.

Paul Boncour w Parizu rozprawja

Franzowſki ſwonkowny minister Paul Boncour je ſo ſchtwórtk rano ſ Genfa do Pariſa wróćił, ſo by ſo na miniſterſkej radźe wobdźělił, kotraž ſo pod pchedhydſtwom ſtatneho presidenta wotmě. Paul Boncour běſche ſ poſledninimi wunoſchkami w Genfje jara ſpokojeny. We poſjedźenju miniſterſkeje rady franzowſki ſwonkowny minister wo Genfiſkich jednanjach nadrobnje rospraſwjeſche, a jeho miniſterſki kolegojo jemu ja ſadźerjenje franzowſkeje deputazije ſboże pichcźachu. Wo tutym poſjedźenju je ſo wojſjewjenje wuda'o, w kotrymž ſo praji, ſo miniſterſka rada ſadźerjenju ſaſtupjerſtwa Franzowſkeje jenoblóżnje pſchihłoſuje.

Réč amerikanskeho pósłanca Dodda

Schtwórtk amerikaniſki pósłanz w Barlinje Wilhelm E. Dodd pſchi ſnjedanju amerikaniſkeje wikowaſkeje komoty w Barlinje wo hoſpodarſkim nazionaliſmje réczeſche a ſo dekładowaſe ſ hoſpodarſkimi ſpytowymi ſtawiſnami zabraſche. Jako běſche dźenſnišchu ſpětowu kriſu wopiſowa', rjekny, ſo njeby ſchcźodźałe, bychu-li ſtatniſy ſe ſtawiſnej nahonili, ſo je ſo tójdy ſyſtem ſwoſeł, kiž je towaršnoſtnego porjad wuwił, kiž ſdobuł hóźdenu jenotliwoſć ſwobodne roſſudy a jednanja dowoła a tola ſdobom wěſtym jenoſtkiſmam abo cźrjódłam ſakaſa, na ſchkodu hiſch k dobytkej pſchiſłuſcźeja. Móżemy nadźijomnje wot ſtatni-

kow dźenjuščich dnjow wočakowacj, so hu je sandźenosće dosć naiwukl, so buchu wěsće, so dyrbi so pucj nawitacj, so by so stósmišnu a njesbožu wójny sadźěwało. Woni dyrbja wědźeć,, kak móža w pśećejelnym duchu bohatstwa njezwiliowanych krajow za swój wuźitk. Woni dyrbja wědźeć, so so njesmědźa sadźewki za puczowanja abo pśiselbykt wobydlerstwa powyšicj, ale dyrbja so wotstronicj. Woni dyrbja skórcnje wědźeć, mjejnarodne zamjenjenje tworoweho nadbytka wolóźecj a niz temu sadźewacj. Jenoj z tutymi rozumnymi pśiměnjenjenjemi we wobchadźe ludow mjes sobu móže so wyšna kultura wužam cłowjeństwa wschudźe pśichitupna scinicj. Bjes tute je politiki so druha wójna a chaos njehodźitaj wotwobroceńcj.

Cyrkwinske powěsće

18. njedźela po św. Trojizy, 15. winowca 1933.

S Budyšćina.

W Michalskej zyrkwi rano 1/2 8 hodź. wotkazanje němšće, farar Tischer; dop. 1/2 9 hodź. němšća a 3/4 10 hodź. žerbśka Boża słužba, farar Kapler. — Wutoru jónšte towarstwo na dwórnišćeju.

Krajnozyrkwinske sjednoczenjstwo w Budyšćinje (w hibanju wěrnych němšćich tšechšćanow) pśichi Pólnym hrodźiśu čso. 6.

Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. św. jask dźěći, wječor we 8 hodź. evangelisacijska słowo dźišna, we 8 hodź. tehorunja na Zdowje. Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina za žony (šotra Emma). Póndźelu wječor we 8 hodź. św. jask młodźiny za młodźenzow, srjedu wječor we 8 hodź. tehorunja za młode holcy. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblisa hodźina.

Shromadźišny św. Benjamina Budyšćina: Njedźelu pop. w 3 hodź. konferenca w Kumwałdźe, pop. w 3 hodź. we Roswodezach, pop. 1/4 4 hodź. w Njeswačidźe, wutoru wječor we 8 hodź. w Semjach, srjedu wječor we 8 hodź. we Wulkej Hartawje, pjatk wječor 1/2 8 hodź. we Hornjej Hórzy. Kóždy je wutrobnje witany.

S Barta.

Rano 1/2 8 hodź. žerbśka spowědź, dop. 1/2 9 hodź. žerbśke a w 10 hodź. němśke kemšenje. Krajna sbérka za krajny św. jask evang. nowinaŕstwa. — Wutoru pop. we 3 hodź. němska nutrnosć z Božim wotkazanjom w Stróžanskej schuli.

S Budestej.

Rano w 7 hodź. śmjeje duchowny Böttger němsku spowědź, farar Bójz we 8 hodź. němśke a dop. 1/2 10 hodź. žerbśke kemšenje. Pop. w 2 hodź. śmjeje duchowny Böttger kemšenje za dźěći 1. hač 4. schulskeho lěta. — Póndźelu wječor we 8 hodź. św. jačowanje z posawnami. — Wutoru wječor 1/2 8 hodź. śmjeje duchowny Böttger biblisku hodźinu w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliske rozrěčowanje ev. towarstwa młodźenzow. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. shromadźizna evang. św. jaska młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. biblisa hodźina pola Ducžkez w Kóšlach.

S Budyšćinka.

Rano w 7 hodź. žerbśka spowědź, we 8 hodź. žerbśka a dop. 1/2 10 hodź. němśka Boża słužba (k. farar Mikeln z Malešec).

S Bukez.

Swjedźeń dopomnjeca na bitwu pola Bukez: Dop. w 9 hodź. němśke św. jedźenjske kemšenje. Zyrkw. chór: Knjes je naša dowera, po B. Kleinu. Posawnowy chór: Wotcujśe, nět hłóš waš woła, wot Fischera, a Intrada wot Haußmanna.

S Hodźija.

Rano 1/2 8 hodź. śmjeje farar Wjesak němsku spowědź, farar Volgt dop. 1/2 9 hodź. němśke a w 10 hodź. žerbśke kemšenje. Sbérka za krajny św. jask ev. nowinaŕstwa.

S Hrodźišćeca.

Dop. 1/2 9 hodź. žerbśka a w 10 hodź. němska Boża słužba (stud. theol. Horncžeŕ). Krajna sbérka za krajny św. jask evang. nowinaŕstwa.

S Huczinu.

Rano we 8 hodź. žerbśka spowědź, dop. w 9 hodź. žerbśka Boża słužba, 1/11 hodź. kemšenje za dźěći. Koleta.

S Khwaczicu.

Dop. 1/2 9 hodź. němśke a w 10 hodź. žerbśke kemšenje. Koleta za evang. krajny nowinaŕski św. jask.

S Klušćina.

Dop. w 9 hodź. žerbśke a 1/11 hodź. němśke kemšenje. Pop. 1/4 4 hodź. němśke kemšenje ze spowědźu pola Hofmannez w Brěmjenju.

S Kotez.

Dop. w 10 hodź. němśke pśedowanje, 1/12 hodź. němśke dźěćikemšenje (wožadny farar). Krajna sbérka.

S Lupoje.

Pop. w 2 hodź. śmjeje farar Rößler-Minaiatšti němsku Božu słužbu.

S Malešecz.

Dop. 1/2 9 hodź. žerbśke kemšenje z cytanjom, w 11 hodź. dźěćikemšenje. — Semrěła: Marta Herla, Alwina Waltera Nowaka, ratarja w Malešecach, dź. 1 l. 6 m. 18 dnjow.

Pop. w 3 hodź. duchowna hudźba w zyrkwi (k lěpšemu elektriskeho wobjuwětlenja w zyrkwi — sajtup 30 pj.).

S Minakata.

Rano w 7 hodź. žerbśka spowědź z Božim wotkazanjom a we 8 hodź. žerbśka Boża słužba. Dop. 1/2 10 hodź. němska Boża słužba, na kotrejž so św. jedźeń njemjeźlnikow žobu wožwjeźi. — Dop. 1/2 12 hodź. dźěćikemšenje.

S Njeswačidźa.

Dop. w 9 hodź. žerbśke, 1/11 hodź. němśke kemšenje (k. stud. theol. Rychtař z Rałez). Sbérka za evang. nowinaŕstwo w Salsku. Pop. 1/4 hodź. biblisa hodźina na kapłanstwje (k. Hempel z Budyšćina).

S Nožaczicu.

Dop. 1/2 9 hodź. žerbśka a w 10 hodź. němska Boża słužba.

S Porchez.

Rano w 7 hodź. žerbśka spowědź, we 8 hodź. žerbśka a dop. 3/4 10 hodź. němska Boża słužba. Mjes wobmaj Božimaj słužbomaj rozrěčenje z tujejimi zyrkwinskimi pśichadźećelemi. W kapalni. Dźěćikemšenje w Porchizach 3/11 hodź. za starše dźěći a w Bukezach w 9 hodź. za młódše a w 10 hodź. za starše dźěći.

S Rałez.

Rano we 8 hodź. žerbśke Boże wottajanje, dop. w 9 hodź. žerbśka a 1/11 hodź. němska Boża słužba. — Póndźelu rano we 8 hodź. raŕiska nutrnosć.

S Wósporka.

Rano we 8 hodź. predowanje (wožadny farar), dop. 1/10 hodź. tšechšćanska wucžba za dźěći we wožadnej sali (pomocniśtwo). Krajna sbérka.

S Wóšlinka.

Rano w 7 hodź. němśka spowědź, we 8 hodź. němśke a dop. 1/10 hodź. žerbśke kemšenje. Sbérka.

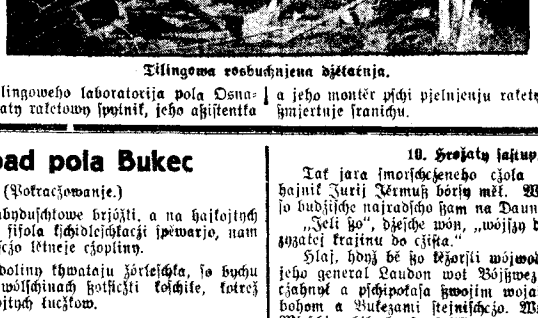

Tilingowa rosbuchnjena dźěłarnja.

Rospadanki Tilingoweho laboratorija pola Osnabrücka, hdyž so snaty raketowy spytnik, jeho asistentka a jeho montér pśichi pjelnjenju rakety z rosbuchnjenjom zmjertnje ranichu.

Ze Serbow

W Budyšćinje, 13. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 9 a thermometer wodnje 14. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer — a thermometer w nozy 10. Wjedro budźe dale suche. — Sypna mjezna je z južnowym wichorom je Sewdnjarowa. a tuž wjobu połnóžneho morza pśichrějahnyła a wjelichwy nadźimiła. Tuž ludźo we zjutšnje pśichadźenu S wichorom je so cyły powěrk pśichilnał. Nałkonc cyłoho wječora hač na 20 stopjentow stupi. Podźidu so tłódnjejšich powěrk pśichiliš a mutne wjedro pśichwata. Tuta mjezna so nětko k ranju wotsłabnje. Wyšchiny z wječora Francowskje, nad Alpami a pola Cžornoho morja. Tehodła žněmuje so z nowa tradna rjeńšchego wjedra nadźijeć. S połodnja Francowskje je so mjezna wutworiła. Dotal hišćeze njeje wěste, hač so

Nadpad pola Bukec

13] (Pokračowanje.)

Tu wonjeja babybuschtowe brjóšći, a na hajkojtnych hórkach cźinkaja a fifola tschidlescheckacji spewarje, nam witani wjeselí hoscjo létneje cźoplíny.

Pśiches selowe doliny thwataju žórleschća, so buchu w pětrkluczowych wólschinach gotficzi koschile, kotrejž pśichěchnu z twétkojtych kucžkow.

Tu hnězdźate kěcźiny wobdawa cźichi wodnych. Jenoj tehdy so hedźata sanczka postrózi, hdyž so je sajecźeje helczinu sthwatny wobydleŕ zunje.

To so cźi myšle sraduja nad žadowanmi jahrodami a derje dźěłanymi polemi, kiž strowych a wjeselnych ratarjow lubłaju.

Wutroba hraje, hdyž žolte rěpkowniscźa z nizinow horje so změtwaju abo so tsejwate leny imahuja kaž žołmiš na módrym jeziorje, abo hdyž polna-kłožate jahony na znjenźow kiwaju.

A sawěsće radosće nabudźejch, widźišch-li tón rjany a nadobny žerbiti lud pilnje na bróžatych honach dźěłacz, po inamjenju swojich spróżninowych pczołkow, tiž nosćha wot wonjatoje lipn a z wrjosojotych brjohow.

A wjetschu radosć imějech, jeli jich žerbiza spěwacj žłycźichi pśichi twjerdym dźěle na pśichemo schłowronczkow.

A pósnajesch-li tych ludźi, budźejch wjeselý prajicj: „To je mi dobry a pobožny ljud, bjes tym so mojej duschi spodoba."

A njedyrbjało so cźi spodobacź? Wschat zy i nimi jeneje rěcže a jenoho waschnja a teje jeneje myšle, jo je Bóh želeju narozcź dał za ljudu a žerzy, niz pat za rubježny mjecź a morbaŕstu tšelbu.

10. Hrožaty sajtup.

Tak jara smorschczeneho cźoła njebě Mjeschiczan hajnik Jurij Jermuš bórzy měł. Wón bě tak hněwny, jo budźiśche najradscho sam na Dauna schoł.

„Jeli so", dźesche wón, „wójsaj dołho walatej, wuzwatej krajinu do cźista."

Hlaj, hdyž bě so Khorsli wójwoda jałchwił, bě tež jeho general Laudon wot Bójzwez pśiches hory pśichcźahnył a pśichpokasa zwojim wojakam mjes Cźornobohom a Bukezami stejnišcźo. Wujejt, Rachlow a Mjeschizy hibachu so z jédnymi a pśichkami Rakuschanow. Žito, wowsź, drjewo, słomu, chléb a tohorunja njemózachu ludźo nihdźe wjazy wuthowacź.

Jurij bešche wo swojeho Hanuscha prošył a tón bu jemu dany.

Wón runje rěcźeše, jo chce so do Ketliz k marschalcej podacź, jo by na njehanibitych wojakow sforźił. Ale pśichecźel jeho z taiker rěcža doma dźerzeše: „Tak njebuchu wójwodźi nihdy hotowi bili, dyrbjeli ludźa znich sforźbow ledźbu měcź. To so wjele hórsche pśichcźehanja stawaju, a woni nicźo prajicź njemóža."

Jemu wotmołwi Jurij: „Mo pak chcźecze tola najchi pśichcźejšo bycź, a waschi ludźo tu biju, hdyž jenoj so dowala."

Franz pat rjekny: „Pśichecźel abo njepśichecźel! Sa tam so wojat we wójnje njepraischa. Jeho je wichitko njech pśichindże, hdyž chce. — Ale spokoj so, my šmy tu najdźeje byli."

„Mjńšlich žrbi", farecža Jurij, „jo budźe Frnza tat ruczje nochcewacj? Ja bych rjekł, wy móhli twjerdcj jeho hłowy najšcźe jmacź. Pśijedu da wón wjecze zwojim wojakam w symnym denjcźu rosmokacź, pśiedy hač trocźet pottschnje."

„Wón by jawérnje tkětre trocźele tłochował", pschijaji Hanusch, „bych-li ja najchich wodźił, tat staru hacz zym. Frnza chce naš najšćérje wobhanicź, jo so tat blijto do tajkeho naheho a wotewrjeneho lěhwa stupi, ale wón móje so wjedrowje spchacź!"

„Wón so njesaśtróji", ménješche Jurij, „bynjej tu schmrtcźiny polne Khorwatow byłe a bynjej w brěsnach žylne cźrjódy hujarow stałe."

„Runje taie throbkata móže jemu jow schiju flemicź", snap'chcźiwi Franz. „Na wschich tónzach žmy traschniscko šeštateni. Ja naješche sastupy znaju. Chornjow, Kolwa'n, Błózany a Zornohóti su połne naschich pěschtow a wschitke teńki wołoko tych wjsow so z Khorwatami hibaja. Sedy nich cźahnu so mózniše rjady wot Lejna pśiches Wujejd na horu tamneje strony. Sedy Nožaczicu dožahamy hacź na Schpitowske hory. S Hluschiny mója so grenadźerojo walicź, a hdyž wjerśiny hujarojo, kotrejž pola Nožaczicu steja, wuprahnu, tam budźa blowy wotčełowacź. Jarkowsku horu ma general Ziwkowicź z wulkej hromadu pěschkow wobsaždźenu. Tomu njech do blišša njeskupja, jeho buchawy trwawnje witaja. Tak mójemy so wschudźom na nich wuwaleć, ale woni naš nimale nihdźe pśihimacj njemóža, a bycź-li so nihdźe won hibnyej cźnili, jich wichudźom z wyšoka na snat imjetamy."

Jurij trudnischi wotmołwi: „Notajstim dyrbju so bojecź, jo budźa tež hišće naiche Serbi z trowju ma cźane. Frnza je hižo twjerdšiche łéhwišcźa pśihimał. Ach, jo bych dwacźeji žiwjenjom měł, rad dźiwł je dacź, jenoj so bychu dźensa w nozu cźi wumrěli, kotšij ludy na ludy wodźa. Haj, sto žiwjenjow bych dał, hdy bychu so potem Ralu chenjo a Prušy sjednali, a na to tójdy domoj na swoje pola a do swojeje brójnje schoł."

Hanuscha běchu njedawno Jurjowe wutracźowanje pśichecźiwe wójnje rojeschče. Wón cźujeschče, jo jeho stare pśichecźel wjele prawdy rěcźi. Runje chcźyschče nješto sa rěcźecź, wołachu jeho k generalej.

Tak so Hanusch a Jermuš srudnaj rozjohnowachu!

(Pokračowanje sćěhuje.)

nachim Kronam bliži. Runje wyschiny poczerwjenja na wjedro sfutkowasche, jo ßo powětr tak bórzy njeswérnje ßinčny hischcze trochu wětrojteho cząßa wochłowacz. Zyła budże powschitkownje khłodnischo hacz poßledni dźeń. Jutße ßobotu ßłónczko 6,21 hodźin ßchadża a ßo 5,11 hodźin khowa. Mjezacz ßchadża jutße na ranje 7,15 hodźin a khowa ßo popołdnju 3,23 hodźin.

Kermuße zwjerza ßo njedźelu 15. oktobra w Horn-Wujezdże, Klóstricze Marinej Hwjezdźe, Wjelečanje, schowuje a Wotrowje.

Maleńcy. Pschichodnu njedźelu budże powodźenje Bożim domje, jako dołuhi žiwjenja Swjedźenje a spěwanja, wuschołne mozy, spěwarjo, wjerni, pytarja ßa ßo kwólnjwy namałali i naschim jobrześańßkim mějchanym khorom pod nawjedowanjom k. mačerja Jurka, kuchwilnemu ßastupjerja kantorpola naß, k pobchěhowanju a natwarjenym wobłudy bospitalizanje podacz, kaž wěschto ßerbßkeho budże pódla. to wopyt ſ wołady a ßuhodźiwa chżył niezbožiźiwe wjanje wuwjedźanych mytowacz. Też tehodła njech je nje dobry wuspech wobrazżeny, dokelž jenu njenjesenu chżył k lepschemu elektrikkomu wobßwětlenja naschich wi, kiž ma ßo k ßmjertnej njedźeli ßpołowicz, ßłużi. a ßo ßmudnu ßaßtup ja programm, kiž ßo ja njeja-rjow ponjeßi.

Pschichodźiwcy. Wjelko Hermanez hoberczina ßo pónwjecżor njechodź ßta. Se żelenymi ßerdami naßeny auto ſ pschipowěschakom Dżiedżanßkej firmy tudomuneho kuśeho dwora pschijędże a dżałcze ßo Budyßchinka lawinez. Pschi wałkim ßawinjenju ßo pschipowěschak do pschekroła ßuny a wißnjo wołta. Wjedźer a pschewodźerjej ßo pschi najwjetschej prózy njewodźi, cżełonakładżeny pschipowěschak ſ hrjebje na dróhu ßahnuł. Halle na druhi dźeń bęsche to nóżno, jako bę żelezo wotkładli. Schkody ßanjez njenaßta.

Cyrkwja. (Pósłki auto a kolojeßny do ßo ßtajischtaj.) Na popołdnja ßo na rózu Hitlinjecze—Richard Mülle dróhi njeßhoże ßta. Kolojeßny a pósłki auto ßo ßtajischtaj. Kolešaŕ jeho mjeßnoczo ßtrachcze ßtani, ßo dyrbjachu jeho do jeho bydlenja dowjeść.

Serjanju. (Radupodawanje za maćerje) Pućowradupodawanje za maćerje w Serujanach, Pěsch a Serbßkich Pazlicach budże wutoru 17. oktobra 1933 pop. 1/2 hodź. w Serujanach w hoścencu, hodź. w Pěskecach w hoścencu a 1/4 hodź. we ßkich Pazlicach w hoścenccu.

Kulowa. (Auto do konjaccho zapraha zajeł.) Na připołdnju ßo na Kamjeńßkej dróży njezbože kiž mohło lohko cżeżßo ßčěhnyć móc. SSkótny wir Pawoł Comak jędżeße ze ßwojim konjacym zaom po Haßkee dróży. Nimonuery ßpěßnje ze ßuka wosobowy auto přijędże. Při póßce auto uhrała zajędże. Comak ßo z woza wjerhny a lże pod auto. Konjej ßo ßplóßtaj a cżerjestaj ze w, ko kotremuż bęße hißco ßyjnwa připowęßnje dróży přez torhoßco a wostaßtaj ßkónczno z wo za warnowarßku tafłu Budyßkeje dróhi wißajo. ak ßo na zbożo njezrani. Młody wjednik auta a čeknyć, ßtoż pak ßo jemu njeporadźi. Auto bę ßkómcował a jón dyrbjachu wotwjeßć.

Drinjeho Wujeßda. (Żnjowy dźakny ßwjedźenk) Jenu njedźelu ßwjeżeńße tudomna ßerbßka wołoßa ßwój żnjowy dźakny ßwjedźenk. Żiwjerj bęßche je ami a pichwami vjenje a dostojnje wupyßchena. Ze wanjom ßwjeßeli naß ßwjes farar Nańer-Mimakaltfi; nimonuery kraßne a duchapołne prédowanje wuttkiacej na pschipowßlucharjow, kiž bęchu ßhromadami ße a daloka pschikhwatali, jawoßtaji. Wuprajeny jemu naßich najwutrobnißchi dżak.

Mujakowa. (Njejbože.) Wutoru popołdnju wo 5 hodźin ßo na Barlinßkej dróży njezbože ßta. Hodź ßkemi nakładżeny cżełny auto ſ pschipowěschakom y Möbius ſ Dubrawki po horje horje jędżeche, ßo as pschipowěschcta, pschi Löbeßchez łożownißi, roßm. Pschipowěschak po horje dele cżełżeche a do Shorjelßkeje papjeroweje firmy, kiž psched Kölnez cżełowym wobłhodże ßiejßche, ßtorcżi a prěki do Kölnez nych durí jędżeße. Auto ßo cżełża wobłchkodźi. Wobcżełżeche auta nima rukowanße ławdcżenje, tak wbi ßchkodu ßam njeßej.

Khorczebuza. (Pajuj autowu wjednik hólza ßmjertpschijeł.) Na Gubinßko-khorczebußkej dróży auto do kolowu hólza jędżeße a jeho cżełżu ßrani. Jako wjednik wobjeche, jeho bę ßworal, ßmjdom ße ßwojim autom ßm. W khorczebuzu jeho lepschi a łajachu. Policija dna ßwoma, jo bę pjanu, a jo je w pjanßkeji njerwoße nował. Njeßbożowny hólz je njes tom ßmarcł.

Wusudźenja

§ Cżeßta Auguſt Haida ſ Wendka bęße prel, jo bróń wobßedźi, jako bę chtał żandarmaj letja w hapricli po ßwojeho pschepytowałoj. Węßche pat ßo dopotałało, jo je wón hdyż wojerßku pistolu i wójnu pschinjeßł a ju we mezmu njeßebże wu tedał, haczrunjeż mějachu je pschiwojnuju lewicżnych ßtron wotedacz. Jemu ßo thłołtali ßi pschitłas pójßła, wón pat ßo hórischcße. Budyßki hamtßki ßud bęße jeho wuwinował, dokelž bęße Haida wotpołałował ßo je politiju ßłuchował. SStatne rcżnitżwo bęße ßo pschecżiwo wuńudej powołało. Maka thłołtała komora mężcżne ja dopokazane, jo je wón lewicżarßkej ßtronje pschißłuchał, tehodła wuńud ßbędnu a jeho ßa 3 mężacam jaßtwa jaßudźi.

§ Budyßki hamtßki ßud bęße tudomneho dżełacżerja Pawoła Lorenza ſ 6 njedźelam jaßtwa jaßudźił, dokelž bęchu jeho wobßtorżili, jo je wutas němkeho protestanßkeho ßwjateho ßłużbu ßwjedźił. Lorenz bęße pschedy pokładnik protestantßkeho ßwjateho ßłużbowdnißtwa a ja-radkowy pohrjebnu pomoz był. Jako bęße ßo ßwjaßt ßakajał, bęße Lorenz też hißcheze vjenjeły ja njom ißerał. Maka thłołtała komora jaćiżnu Lorenzowe powołanje.

Z Łužicy

* S Wołbramcz. (We wyßokej ßtarobje ßmarcżka.) Najßtarßcha wobydlerka tudomneje gmejny cżenjaka knjeni Johanna Sperlowa rodź. Neumannez je ßaßbożnu njedźelu wumarła. Wona dożpě ßtarobu wo 90 lět, 9 mężacow a 8 dnjow. Nacżißchi najßtarßcha wobßoba je rentnarka knjeni wdowa jowd. Thomaßowa rodź. Neumannez.

Ze Sakskeje a dalßich krajow

* S Waldßchima. (We żelejnißkich kolizach ßmjertnje njeßbożił.) Na ßtamjenicżanßko-Rißajßej żelejnizy je ßo njedźelu popołdnju mjes Steinaßkim a Waldhofßkim dwórnißcżacżom cżełże njeßbože ßtało. Załetny dżełacżer Max Grundmann ſ Neigenhajna bę krótko do 1/21 hodź. hacżwuwjeł, je kraże ßakadnuł, mjes żelenißkim kołjemi jeßbżeł, na dompucz podał. Spěchnik ſ Kamjenicy do Barlina jędżo pschihna a dżełacżerja hrabny a na ßtrone wjercżny. Wón bę łuhdom morwy.

* S Wrjeza w Schlesßyßkej. (SSmjertne njeßbože na hońtwje.) Blißko Wrjeza je ßo na hońtwje ßmjertne njeßbože ßtało. Honjeł, kiž bęche ßo ßtrělił, ßo njejapły ßruna. W tułym wokomiku ßo wutłeli a wutłeł jeho do khribjeta trjechi. Njeßbożowny je nekotre njeżelichnu wudycha.

Pflopk

* Wjeßela wopuschczenych njewußtow. Jako ßo we Neukanßuße pjech króttkim młody muż ſ jenej hołzu we parku wukhodżowasche, ßtupichu jemu nadobu tři żónße napschećżiwo. Jona ſ nich po krótkich, ale rafinowanych ßłowach łuhdom k nadpadej na muża pschećże. Wobdżełaße jeho ſ pschedpschećźnikom tak dołho, hacż wón — muż runje rjekowaßcz — cżełny a ßo lkowa. Każ ßo pawěda, jedna ßo tu wo ßtułk ßamoßtajnoßcz, kiž tute tři, wot ſ wjele jeho wopuschczenych njewußtow wukonjachu.

* Dżełacżi ßo w pelowej jamje zadußyli. W jamje blißo wßy Limicha ßu ßo tśo ßchulerjo zaßunyli. Jedyn ſ nich ßo ſ pěßka twudrazu. Tamuaj bęchżaj ßo zadußyloj, prjedy hacż-pomoz pschińdże.

* Wulki wołeń w Tirolßkej. We wßy Fließu w hornim dole rěki Inna je w nozy wol hrjedy k ßchwótkej wołeń wudyrił a ßo ßwójmu wupschećerił. Dżewjeć wartjerjow ßo wołpali. 80 wołßobow wobvjeleńe ßłuchi. Mężne dżećko ßo ßobu ßwali. Pschećiwna wołnja ßo w ßapaleßtwje pyta.

Najnowiße z cyeho świata

— Wuthlady na wjedro ßa jutßiſchu ßobotu: Spodobne a mile wjedro.

* Roßbuchnjenje w Illingowym labaratoriju w Ahrenhoeße je ßebi nekto 3. ßmjertny wobor jadało. Sórje du je też montér Wjedrich Kuhr na ßwoje cżełße rany wumrěł.

* W Augsburgu je ßo w Pinzu pola rejmiſkeho mißchtra Josefa Thonty wobjarnjowne njeßboże ßtało. Jako cżyßche mißchtr ßrjedu popołdnju w ßwojej Pinzy ſ dżełacżerjom Kaeßerom dełkowe wobßcże poßtajicz, bę pinzu wjeth njejapły ßaßpyn. Wobeju mużaju morwejtu wurcżachmuchu.

* Cżełße wichory ßu ßrjedu po zyłej Hollandßej, Danßkej a połodnißchej SSkandinawißkej ßakhadżałe. Też w połudnjowej Nemßkej wichor ſ wulkej mozu dujeßche. Wón je tej wjele ßchkody nacżinił. Wjele cżłowjekow je we żiwjenje pschißchło. W Amßterdamje a wokolinje wichor wjele ßchtomow ßmatwała, tßchi wokrym a antenu ßwottorha. SSaamo ludźi wichor ſ dróhi ße rěßow ßmjeła. Nekotrych możachu wukhowacz, druhi namałachu ßmjercz we wodźe. We Schleßwig-Holßteinßkej je wichor wuſtukował, jo je ßo ha jeuje rěli Cider pschedrekło a wulke pschißtrěnje kraja ßu ßo połwadżiłe. W Oldenburgu je wichor 6-ßetne dżećo do kanała ßtorcżił, jo je ßo tepiło. Też w Kopenhagenje ßo 13-ßetny hólz ßatepi.

* W Hollandßkej ßtej ßchtwórik dopołdnja na Oosterbergßkim wojerßkim łetanißchczu wojeße łétała we wyßokoßeji 500 metrow do ßo ßtrałiwej. Wobe letadle jara ßpěßchnje ſ ßemi padajchtaj a ßo hłubko do tuki ßarjßchtaj. Ża hodźinu běchu 2 cżełe namałoli.

Radio

Sobotu 14. oktobra ßlyßchimy:

Königswußterhauſen. Nimo hnaneho wßchedneho programma: 11,30 hoßpodarßki wuńeßki pschehlad. 15 ßa dźeći. 15,45 raßa a duſcha w němßkim pißmjonßtwje. 17 ßpórtki tydźenßki pschehlad. 18,15 ßwjedźeńßki nałuk ke ßmjerczu němßkeho wumjeßtnika w Münchowje. 19 hodźina naroda. 20 wjeßely wjecżor ſ radiowerje wuńtajeńcy we Eßenje.

Lipßk. Nimo hnaneho wßchedneho programma: 14,45 ßa dźeći. 19 hodźina naroda. 20 hodźina domißmy. 21,10 rejwańßka hudźba.

Hißcheze ważne ſ dnjowßcho programma. Wróćłaß: 20,30 Winßki wjecżor. Münchow: 20 wjecżorny konzert. Wien: 18,45 ßabawny konzert. Oslo: 20 ßabawna hudźba. Stockholm: 20,45 wojeßła hudźba.

Zemrěła: Marja Thereza Hanßowa rodź. Wannaczy w Małym wjelkowje, 64 lět; khowanje budże jutße ßobotu popołdnju w 3 hodź. — Selma Kmollowa rodź. Kórnigkez w Lubiju, 80 lět; khowanje budże jutße popołdnju 1/3 hodź. wot pohrjebnißchcza.

Hospodarßki rozhlad

Pjatk 13. oktobra 1933.

Wczerawße kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,782	100 pólßk. złotych	47,12
1 jendżelßki punt	12,98	100 cżeßkoßt. krónow	12,43
100 ßwajc. frankow	81,20	100 franc. frankow	16,42

Barlinßka burza mjeßßche wczera wulki ßajim ßa akzije. Tam ßo też kuſhy jara derje połepschichu. Pomjerniße mérne a ßłabe běchu wiki reutowych liſcżinow.

Barlinßke wulkowiki ßa żelmjenßki ßtaw. Pschicżiża a rożka mjeßßchetej ßłabe wiki. Muka ßo jara cżeßto pschebawa a tehodła też żito malo łuhdu namała. Płacżiny ßo njepschemenichu. Za pjenjowańkim jeczmjenjom ßo trochu wotpschaschowachu, tola płacżiny njepoßtupichu. Wowß bęßche jara mérny.

Wcżera płacżeße w Barlinje zentnar

pschenicży: 8,85—9,10 hr., rożki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, naletnjeho: 8,75—9,40 (8,80—9,40) hr., naſymßkeho: 7,80—8,25 (7,80—8,20) hr., wowßa: 6,90 7,30 hriwnowy.

Wiß w Lubiju.

Pschenicża płacżeße 9 hr., rożka 7,35 hr., jeczmjeń, naletni 8,25—8,75 hr., naſymßki 7—7,25 hr., wowß 6,40—6,60 (6,30—6,50) hr., bérny 2,20 –2,35 hr., ſyno 2—2,30 hr., ſloma, ſ malchinu mlócżena 80—90 pj., muka, pschenicżna 15,75 hr., rżana 12,25 hr., wotruby pschenicżne 5,50 hr., rżane 5,40 (5,30) hr. Butra, 1/2 pf. 73—75 (72) pj., jejt 10 –11 pj., twarch 20 pj., bérny 3 pj., kał, bély 5 pj., cżerwjeny 7 (7—8 pj., hydrotły 10—25 15—30) pj., kißały 15 pj., karoły 8 (10) pj., kolrabi 5 pj., porej 10 pj., ßérki 25 (15—20) pj., zybła 10 (8) pj., bumy 25 (20—25) pj., tomaty 10 (7—8) pj., ßołotej 4 (3—5) pj., radißki 8 (5) pj., jabłuka 5—8 (5 hacż 15) pj.

Wiß w Kamjenzu.

Tu płacżeße pschebawa 9 hr., rożka 7,35 hr., jeczmjeń, naletni 8,50 9,20 hr., naſymßki 7,10 –7,30 hr., wowß 6,25 6,75 hr., muka, pschenicżna 18 hr., rżana 11,75 hacż 12 (11—11,75) hr., wotruby, pschenicżne 5,50 hacż 5,75 hr., rżane 5,50 6 (5,75—6) hr., ſyno 2,50 (2,24 hacż 2,50) hr., ſloma, ſłoma 1,30 hr., k łajkanju 1 hr., bérny, bele 2,25 hr., cżerwjeny 2,25 hr., łolte 2,50 hr. Płacżata 9—15 hr., bélodi 35 (20) hr., ßuny, pant 80 pj., butra 1,50 (1,40—1,50) hr., jeja 11—12 (11) pj., kał, bély 6 pj., cżerwjeny 6 8 (6 9) pj., hydrotły 10 hacż 35 pj., jedźna łoboda 10 –15 (10) pj., zybła 10 pj., trén 50 pj., morchel 8 pj.

Wiß w Khociebuzu.

Mjaßo płacżeńcy, howjaze 60—80 pj., cżelaze 60—90 pj., ſkopjaze 90—100 pj., howjaze 75—100 pj., jeja 10—11 (10) pj., butra 1,30 (1,35) hr., twaroß 20—23 pj., łuny wołij 1,40 hr., łuny 0,80—1,10 hr., ſchejnki 95 pj., karpy (90 pj.), mlode ßołbje 40—80 pj., żiwe łury 1,80 2,50 hr., żiwe khapońe 2—3,50 hr., ßółki 8—13 (12 13) pj., kolrabi 15—20 pj., morchej 12½ (7½) pj., jedźna łoboda 12½ (15) pj., kał, hydrotły 30 hacż 60 (25—60) pj., cżerwjeny 10 pj., bély 7½ pj., wirßingowu 10 pj., ßołotej 5 (7½) pj., mérnik 10—12 (20 hacż 25) pj., trén 25—30 pj., radißki 5—7 (7) pj., zybła 10 pj., kulerepa 10 pj., bérny, zentnar 2,20 (2,25) hr., punt 3 pj., jabłuka 8 20 (8—25) pj., worjechi 50—70 (45—50) pjenjeßkow.

Zwónjenje wiß w Khociebuzu.

Pschijeßli běchu 1098 prožatow a 218 bżachowProžata płacżachu, małe 5—9 hr., ßrjenje 9—11 hr., wulke 11—13 hr. Bżachi, małe 13—23 hr., ßrjenje 24 hacż 33 hr., wulke 34—46 hr. Witi běchu hubjene.

Płacżiny w winkach ßu płacżiny hodźenißchich wikow; łoßej pak żane napomnjenje njejßu ßo njepschemenichu.

Płacżiny na Barlinßkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ßymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płacżiny po złotej hriwnje.

	12. 10.	11. 10.		12. 10.	11. 10.
Pßenca	—	—	buny	—	—
rożka	—	—	woka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jeczmjeń	156-165	156-165	żołte lupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuśk	—	—
pßeńc. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosuśk	16,2-16,3	16,2-16,3
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truhanć.	9,80 10,1	9,75-10,0
pß. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruśki	13,6-13,8	13,7-13,9
rżane „	10,0-10,2	10,0-10,2	ſyno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	rżana ſloma	0,45-0,65	0,45-0,65
króch, Viktor.	38,0-42,0	38,0-42,0	oßeć. „	0,42-0,55	0,42-0,55
lane ſymjo	—	—	wowßna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pieluški	—	—	jećna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płaćina za pßeńcy za wupłodżerja 177 130 182

Płaćina za rożku za wupłodżerja 142 145 147

Płacżiny rżnuchu zkotu na Strjedźańskich ßkótnych wikach.

12 oktobra

13 wol, 2 byk., 6 kruw., — jałoje, 457 cżełat; 107 wowc., 255 ßwini.

Płacżiny za

cżelata: 1. 40—44, 2. 35—40, 3. 30—34, 4. —;

ßwinje: 1. 55, 2. 52 –54, 3. 47—49, 4. 45—46,

Za wobßah zamdłwity: A. Duńman w Budyßinje.

Wjesele je wulke

pola wšitkich kurjerjow cigarow

dokelž budźa skoro wšitke moje najslawnišo znate, krasne, dobre a přeco **cyle wosebje płaćizny hódne**

Beutner-cigary hišće tuńše!

kaž w séćhowacym někotre mojich družinow, kiž so najžiwišo předawaju, dopokazuja

Standard čo. 100 .	dotal 10 pj.,	nětk 9 pj.	(nalutowanje za Was 10%)	Meine Schwarze Brasil	dotal 11 pj., nětk 10 pj. (nalutowanje za Was 9%)
Feinschmecker ..	dotal 6 pj.,	nětk 5 pj.	(nalutowanje za Was 16⅔%)	Meine Blónde	dotal 11 pj., nětk 10 pj. (nalutowanje za Was 9⅓)
Silber	dotal 12 pj.,	nětk 10 pj.	(nalutowanje za Was 16⅔%)	Bobby	dotal 12 pj., nětk 10 pj. nalutowanje za Was 16⅔)
Höchstrecord dot. 3 št.	20 pj.,	nětk 3 št. 18 pj.	(nalutow. za Was 10%)	Santo Amaro Brasil	dotal 12 pj., nětk 11 pj. (nalutowanje za Was 8⅓%)
Standard čo. 200.	dotal 20 pj.,	nětk 18 pj.	(nalutowanje za Was 10%)	Standard čo. 150 ..	dotal 15 pj., nětk 14 pj. (nalutowanje za Was 6⅔%)
Brasil	dotal 15 pj.,	nětk 14 pj.	(nalutowanje za Was 6⅔%)	Meisterербe	dotal 15 pj., nětk 14 pj. (nalutowanje za Was 6⅔%)
Dessert	dotal 10 pj.,	nětk 9 pj.,	(nalutowanje za Was 10%)	Sonntagslaune ...	dotal 11 pj., nětk 10 pj. (nalutowanje za Was 9%)
Leckerbissen ...	dotal 8 pj.,	nětk 7 pj.	(nalutowanje za Was 12½%)	Erntesegen	dotal 10 pj., nětk 9 pj. (nalutowanje za Was 10%)
Vision	dotal 10 pj.,	nětk 8 pj.	(nalutowanje za Was 20%)	Senator	dotal 10 pj., nětk 9 pj. (nalutowanje za Was 10%)
Dannemann Brasil	dotal 10 pj.,	nětk 9 pj.	(nalutowanje za Was 10%)	Mocca	dotal 10 pj. nětk 9 pj. (nalutowanje za Was 10%)

Moji jara česćeni kurjerjo z teho dowidźa, zo jich cigarowy podawaćel **Willi Beutner to najmóžniše za nich čini!**

Tuž khodźće z myslu wjeselej
wšitcy přeco k „**Beutnerej!**“

Willi Beutner w Budyšinje

na Lawšk. hrjebjach 14

cigarowe wotrjadowe wobkhody **z napřeća Měšćanskeho dźiwadła**

cigarowa fabrika.

Towafstwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske towarstwa wobdźěla so na swjedźenju wopomnjenja bitwy pola Bukec. Sobotu 14. winowca wječor na powitańskim wječoru pola Stangec. Njedźelu 1/2 9 hodź. z khorhojn na swjedźeńskej kemši a popołdnju 1/2 2 hodź. při swjedźeńskim čahu. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Předsydstwa.

Zwešne wumělske taldkate madrasowe **garding** story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Garding story, rolowy tunjo diwan. a spanske přikrywy w Budyšinje na **Zwonkownej Lawskej hasy 10**

Małe nawěški w Serbsk. Nowinach maja wuspěch

Drježdźanska ratarska komora pokazuje na

ryćerkuble w Jasenzu pola Budyšchina

nakišanje běrnow

s pomozu nowych aparatow

Wšitkěch wšchědźu so něhdźe 300 zentnarjow

Wobhladanje póndźelu 16. okt., pop. w 3 hodź.

Nasche bohustawy a wschitzy druhi fajmaju so s temu pschejeschćem o pscheproschuju.

Ratarske towarstwo w Budyschinje

... někotre kapki

MAGGIs Würze

poléppša najjednorišu jědź

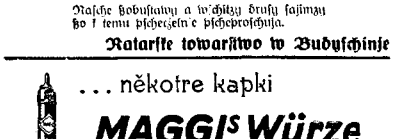

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift

Mit Geräteversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf. Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

In guten und in bösen Tagen

hat sich der

Neukirchener Abreißkalender

wahrhaft als

Christlicher Hausfreund

bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es ist ein sichtlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Familien komme die Dir nahestehen und hilf, daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

Für 95 ₰ (13 Mark postfrei ink. 11.-) in allen Buchhandlungen Kolportagen vorrätig!

Tute protyki so w Serbskej knihařni předawaja

Po 4měsačnej dźełowosći w Kneippskich kupjelach Wörishofen sym **w Budyšinje w wojerskim sydlišću čo. 4** (při Lubjskej drózy) swoju hojersku praksu zase přewzał.

Rěčne hodźiny wot 9 hač do 12 a wot 3 hač do 6 hodź. **štwórtk žana rěčna hodźina, njedźelu** wot 10 hač do 11 hodź.

Tel. 2636 / Omnibus hač na Hausensku dróhu.

Max Thomas, hojerski praktikar a homöopath

Programy

za swjedźenje, zjězdy atd. zhotuje tunjo

Smolerjee knihićišćerńja

z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Přikrywy na blido na sofa na diwan přikrywy na sćěnu, k mebłam so hodźace, wulki wubjerk jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Styri powědaneńka za serbski lud

(J. Libš). 62 stron 30 pj.

Dostać w Serbskej knihařni w Budyšinje

Drastowy bluzowy jakowy barchent wot **48 pj.**

poł lama wot **98 pf.** **płótlwy sómot** wot **95 pj.**

Reimann Při Pósłskim naměsće Na Hošic hasy 29

---

400 jězdn. kołow

hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kołow znamikow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najdźeje trajace rukowanje. Wotpłaćowanje dowolene.

Wulki skład narunańskich dźěłow. Tehodła wuporjedźenja najspěšnišo wuwjedu. Wobkedźbujće moje wukładnej wokno na Hornčerskej hasy čo. 18.

J. Schieback, na Mužakowskej dróży 4

Wot jutrišeje soboty mam w swojich hródźach na Hornčerskej hasy 40 w wy transport młodych, wysokosnych rańšo-prusko hollandskich plawanskich kruwow a jałojcow, kaž tež ćelata, ćělički a ćělički płaćizny hódnu na předań a k wumělej na rězny skot

Gust. Gneuß skótna wikowarnja w Budyšinje

Stóž hišće žadyn wobraz wo

tysaclět. swjedźenju w Budyšinje

nima, móže sebi tajki za tuni pjenjez kupić w Serbskej knihařni w Serbskim Domje w Budyšinje

---

Čiše w Knjezu wumrě wčera wječor 3/4 11 hodź. ze swjatymi sakramentami derje wobstarany, naš lubowany nan, dźěd, přichodny nan a wuj

Mikławš Bjedrich

w starobje 83 lět,

Dušu zemrěteho porućamy pobožnej modlitwje wěriwych w Budyšinje, Porta Coeli a Sěrachowje 13. okt. 1933. Pohrjeb budźo pónđźelu pop. w 2 hodź. wot domu, requiem na dnju pohrjeba dop. w 9 hodź.

Zrudźene dźěći a přiwuzni

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowórnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smoleriec knihiličerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežuje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwakam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńje dyrbi so bjez hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 237 — Budyšin — Sobotu 14. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Wo přichod zjednoćenstwa serbskeho wučerja

(Wućah z přednoška.)

We wozjewjenju sakskeho knježeństwa nastupajo Serbstwo, namaka so sćěhowaca sada: Knježeństwo wě, zo może jenož staw ludu, kiž swoju zaměstnosć rěši a so k swojemu ludstwu wuznawa, być ze stronym a sylnym stawom hromadneho ludu.

Tuta sada ma zasadnu ważnosć a pokaza nam też puć, po kotrymž mamy w našim kulturnym prócowanju přichodnje kročić. Wosebje ważne je słowo wo wuznaću k swojemu ludstwu. Wěmy, moji knježa, kajko poměry mójachmy runje w tutym nastupanju. Mnozy, wosebje zastupjerjo zdźělanych worštow so dotal k swojemu serbskemu ludstwu njewuznawachu, k kotrež so hojachu, zo jim tute wuznaće wosebje nastupajo powołanje škodźi. Z toho też sćěhuje, zo so wo dalše wuwiće serbskeje kultury njestarachu a njeprócowachu. Tajkich ludźi změje kóždy mały lud, dokelž swojim sobustawam njeposkića dosć móznosćow, sebi dobyć wuznamne městno, česć a sebi přiswojić bohatstwo. K temu mamy zasadnje prajić: **Kóždy, kiž so k swojemu ludstwu wuznawa, ma tež swjatu winowatosć, so za kulturne kubła swojeho ludstwa zastajić a so wo dalše wuwiće ludstwa postarać.** Tajku winowatosć su naši prócowarjo začuli. Tohodla tołko woperniwosće našeho słowjeńskeho plemjenja Muki, kiž swoje cyle zamołwjenje Serbowstwu přeprowađe, abo Michała Hórnika, kiž wuznamne dźěła a wulku česć wotpokaza, jenož tohodla, zo by swojemu wobsenu serbskemu ludu lěpje służić mógł. A tutón idealismus, tuta woperniwosć je někotrehožkuli z nas pola wyšnosćow do špatneho swětła přinjesła. Přetož zaměstnosć zo swojim materialismom njeznajesce słowa woperniwosć, idealismus a służbu za narod. Serbja wočakuja, zo so w nowym času też tu wšelke přemeny, zo naši němscy bratřa přichoduje našich wulkich Serbow, kotřiž su sebi ze swojim ludskim prócowanjom dawno hižo w našich wutrobach pomnik postajili, też jenu z druheje strony wobhladuja.

Ale hišće kročeł wróco: Chce-li so swojemu ludstwu wuznać, dyrbiju najprjedy jenu spóznać, zo sym ze sobustawom tutoho ludstwa, zo sym z tysac stykami a hluboko z tutym ludstwom zwjazany. Dyrbju sebi wědomny być, zo sym Serb. Njeje docyła, zo so dźensa hišće lud bjez tutoho wědomja dale wukhowa. Přetož wuwiće technika a civilisacije dźensa wšo spowala, štož njeje hluboko w ludu zakorjene. To płaći wosebje za naš serbski lud, kiž dźesa tysac lět dołho kolo wokolo wobstaty z němskej kulturu a němskim ludstwom. Hižom wjacy hač sym zjawnje na to pokazał: Serbski lud je so we lět dołho serbski zakhował jenički na zakładze tutoho, na zakładze swojeho konserwatiwneho žiwjenja, nimo měry sylneje žiwjeńskeje mocy, kotraž sama w sebi tři. Sćěhowki z toho pak su jasne. Wšudźom wokolo nas wzrjebi, kelko prastarych krasnych nałožkow, kelko zwjazkow serbskeje strowje. kultury je nam civilizacija w poslednim času zničiła! Tohodla: **W kóždym serbskim čłowjeku serbske wědomje zaščěpić dyrbi z najhłownišim zamérom cyłeho kulturneho procowanja w přichodze!** Kročmy tohodla do nasich wjeskow a statokow k našim serbskim buram a pokazajmy jim, kelko krasneho weni hišće wobsedźa, pokazajmy jim, što je Serbstwo a dalšeho zakhowahodne. Potom kóždy jenotliwe też spóznaje, zo to woprawdźe jeho swójstwo a zo ma wón swjatu winowatosć, tute wot dźědow a pradźědow namrěte kubła serbskeje kultury sebi ważić, swěru pěstować a swojim dźěćom dale dać.

Njeje možno, zo tutón hohrski nadawk jeničey našim serbskim towaršstwam přewostajimy, tu dyrbi też šula zapřimnyć. Nad wuwućowańskim planom stać jako prěnjotny zaměr ludnosć. Hdyž so nam ma stać jako prěnjotny zaměr ludnosć. Hdyž so nam poradźi, naše dźěći wukubłać k strowym człowjekam, kotřiž swoju domiznu lubuja, kotřiž su hluboko zakorjeni w tutej dominzne, a tutu dominzu widźa a spóznaja jako mały dźěl wulkeho wótneho kraja, potom smy my wučerjo swój nadawk wukonjeli. Zo pak bychu sebi serbszy wučerjo ludnosć našeho ludu, serbsku kulturu přiswojili, zo bychu so sami dale w serbšćinje wukubłali a zo bychu wšitku serbsku maćiznu za šulske potrjeby připrawili, k tomu njech služi dalše dźěło w zjednoćeństwje serbskich wučerjow. Chcemy wukubłać raznych člowjekow, kotřiž swoju serbsku domiznu lubuja a so za nju wopruja, ale też wěda, zo je tuta serbska domizna swojorazny mały dźěl němskeho wóteneho kraja. Z tym doepjemy krasny ideal serbskeho ludu, zo je dobry Serb zdobom też najlěpši Němc!

P. Nejdo.

Zastupjeŕ dr. Leya.

Sobustaw němskeho sejma Rudolf Schmeer, dotalny wjednik wjednjskeho hamta němskeje dźělowjeje fronty, kotrehož je statny radźa dr. Ley za swojeho namołwitnika jako wjednika hohrskeje organizacije pomjenował.

Politiski tydźeń

S jenak stajnym a dźe jsko hišće wjetšim fajimerom zyła Němska a też wukraj žudźiškim jednanjam wo joralerjawje w němskej sejmowni pschihladuje. W dotalnym progesu žu je hižom wschelake njewěrne wudawanja, kotrež wěsći ludźo we wukraju rozschěrjeju a rozschěrjachu, jako njeběrne wopakasće. S tym je je bjesžwědomita idejowanja hanca žudźita. Němskostatny žud sjawnje jedna, je móže zuły sjwět kóždy jenotliwy wotdźěł progeka jasnje pschewidźeć. S tym je wschitkim schežowanjam wróne j rukow wjeru. Prosćo wěsće hišće psches nješeń traje, to rěka, schtož pschepytowanja w Berlinje najmpa. Schtó budże tam wschitko trěbne pschepytane a pschesćene, pschesćehdźi je jednanje sajo do Lipska. Pschedy hač je wušmuć wupraji, smeja sakitarjo a němskostatny rěčnik składnosć, je k wažy wupraješ. Tutomu poslednemu dźělej najsjawnischeho progeka žudźa, wschitcy j najwjetschej napjatosću napschecžo ihladuja.

Němske knježeństwo njesamhlnje na swojim wottynjenym tónzu dźěła, bjesdźěkosćej wostronosć a wschitkim stawam luda sajo sahlužbu a khleb pschinjesć. W poslednich lětach lochmy sjunjeni, je w najmutnim času bjesdźěkosć j nowa pschikrasche a w kóždej sjunje lud krutschnjscho sapschinowasche. Bitwa wo dźěło pak, kotraž je systematitisy po zylym němskim kraju wjedźe, je jim njepschitschne wuspěchi sapiłacź mohła. Hakle poźledne dny sjuny sajo swjeżelace powěsće sjhonili, so je też w druhej połojzy septembera tiežba njesahlužerjow dale wotebrała. Nětko nimamy wjacy gyle 4 milijony ludźi bjes dźěła w němskim kraju. Wolebranje bjesdźěkosće, wobsebje też hišćeze něšto nasymu, je j najlěpschim dopokasom, so je so wojowanje pschećiwo tutej khorosći naschego czasa też prawje zapschimnyło, a so prawje wjedźe. Sa pschichodnu sjunu wjazy strach njewobsteji, kiždy je nam j poźlednich lět pschę derje znaty. Próżowanje wo to, so bychu so dobyte stejiščcża w bitwje wo dźěło w sjunje na kóždy pad sdźerżałe, ma hišćeze druhu žotru, njenuzjzy sjunsku pomoz. Też tu je so po znatej dokkadnosći dźěła a gyle wešće wěrmy, so pschichodnu sjunu žadyn cžłowjek a žana sjowjba w naschim kraju tradacź njebudźa. Lud bóle a bóle spóznawo, schto k jeho powschitkownemu khěschemu służi. Tehodla je też myšl woporniwosće pschego hlubje zakorjenja a też pschego wjazy stawow luda sapschimnje.

Też ważna politika należnosć, wot kotrejež pschichodne sdoło ludowe wotwisnje, je jednanje wo wotbrónjenju. Snanjenješi sastupjerjo wulkonogow sdyjaju, kóždy sa lěpsche swojeho kraja skutkowacź. Bohužel pak je so dopónacże, so jenoż khoty měr dobre cžasy pschinjeże, njeje hischcże we wschitkich krajach dosć pschedrěło. Wobsebje Francowska njemóże so pschego hischcże j myšlu wotbrónjenja pschećerčeć. Też Jendželska a Amerika je hischcże pschejara po woli Francowskeje složujetej. Němsky sastupjerjo njemóża wot swojeho žadanja wotstupić. Němska nježo druhe nochże, hač wuprawosć. W tym dyrbja jej tola wschitcy sprawnje smyslseni we wukraju pschikłosować. Italka je je też hižom k němskim namjetam wusnała. Radźijonnje jednanje w Genfje wuspěchej dowjedże, kiž žrěbi wot njeho wočakuje.

Nowak pak je w minjenym tydźenju njeje wjele politiscy ważneho stało. Nasponnieć mózemy snadź jako ważnischi podawk politiki fraženje w Zrifkej, hdźež je pschi tčeleizy wjednik módrokschłakow, general O'Duffy, franc. W Zrifkej je dospła špónjanc, so je politiske siežischcho wodźelerstwa tuteje kupy we wjeczornej Europie hischcże jara

Wobej Mecklenburgskej so zjednoćitej

Pjatk 13. oktobra stej je Mecklenburgsko-Schwerinska a Mecklenburgske-Strelitzska po 200-letnym dźělenju je jako sjednoćitej. To je podawk, na kotrymž je jenoj Mecklenburgskej knježerstwje njewobdźělitej, ale tej zyły lud. Sto je jasno rozumi, so tutón historiski podawk też daloko psches mecklenburgske njeje w Němskej najwjetschim kedźomnej sjudźuje.

Sijem schtwórtk je wjedźity wyschnoscjow a sastupjerjow wobeju krajow w starym pschimórskim měste Rostocku sejdźechu. Město lěschce je sjwjedźenjsku pychu wobsteleko. Město Rostock, jako najwjetsche město Mecklenburgskeje, móże deje žeći prawo sadacź, je je je město sjwjatožneho statscha akta wujwoli. Schtwórtk wjecjor sejdźechu je wschitcy cžełni hosća, njes nimi němski behot, wulkowójwoda Adolf Sjedrich a ministrojo k sjwjedźenjskemu pschedstajenja w městscheznim dźiwadle. Pjatk dopołdnja je wschelake namětne konzerty poskiczowachu. Wokolo 9 hodźin je na tarhoschczu wulka sjwa luda sejdźe, dokelž je hustrilski pschedjeni j radniny psches wótsjerčejak na tarhoschczo pschenesjesrichtej.

Po sjwjedźenjskej Božej službje, na kotrejž je też němski behot a wschitcy stalni ministrojo wobeju Mecklenburgskeju krajow wobdźělichu, sapocža je w 9 hodźinach we wjerchowskej sali pożedźenje Mecklenburgsko-Strehlitzskeho žejna. Sjejmowny president Schernan w sjwojej rěsći na to pokasa, kak je psches wschitke schcježejenja cžaj wuwiesa nazionalsocjalistiskeho statu myšli sesrawicj dał, so by je je sjenalisocjalistiskeho kraja Schwerinskej pschikmkla. Strelitzska bratrowskemu krajej Schwerinskej pschikmkla. Rade wschitkimi technikami a sarjadnikami nadrobnosćejemi iteji wulki wottynjenej łóuz: myšl ludowego sjednoćenjstwa. Preiident pschećitu na to sakonjki nacžisk wo sjednoćenju wobeju krajow. Po krótkich sjowach statneho ministra dr. Stichtenothu je wothłosowanje a sakoń je jenoblóżnje pschija, i cžimż je sjednoćenje wobeju krajow wobjamknuty.

W radninju je w 10 hodźinach wusnamne pożedźenje Mecklenburgsko-Schwerinskeho žejna sapocža. Sjejmowny president Kriiger na to pokasa, je na je tu je je sjwobodneho rozkudźenja luda sjednoćeżej, schtož je je psched lětstotkmaj i dynastiskich pschićinow dźělilo. Wobe Mecklenburgskej dyrbitej w nowej Němskej jedyn kraj tworicź. Ministerski president Engell rozkoji, so stej Mecklenburgsko-Strelitzske ministerstwo a žejm runje wobjamknjenje wo sjednoćenju wobeju krajow wojsewitej, S dźakom a wjeselom je Mecklenburgsko-Schwerinske ministerstwo we tuttym wobjamknjenju sjeniło, a wono je želi samo'wjenja a winowatosće wedenne, kiž jenu j tuteho wobsamknjenja nastanjetej. Pischi nutej sjwjatoczinej hodźinje na knježerstwo sa to, sa sakoński nacžisk sjednoćenja wobeju Mecklenburgskeju nadrobnischo wuspprawnicź njetrjeba. Wono namołwi, so by by je j pschijecjow sakonja połiticzna unka Mecklenburgsko-Strelitzskeho bratrowskeho kraja pschijala. Ssejm na to jenohłósnje sjednoćenju pschijmkowasche. S tym je pożedźenje skónczi. Sapółłanży wobeju žejmow je na to je stawneho domu k sjwjatoczinemu statnemu aktej podachu. Psched stawnym domom běchu je cžełne kompagnije němskostatnje weboty, krajneje policije, SA a SS organizatijow sestupale. Nimo tehu wulka sjwa luda wokolinu stawneho domu pjelnjesche.

njejenajke. Tam budźe wěsće hisćeze wjele dźěla trěbneho, prjedy hacž ßo tam jena strona k namozy pschedobudźe.

Na Dalokim ranju knjeßi wěsta napjatosćż mjes Ruskej a Japanskej. Wobaj krajej chcetaj ranschu chinesku železnizu sa ßebje měcź. Japanska wěso pod plaschczom wulkoswobodneho pschecźela człowjestwa železnizu sa ßebje nježada, ale wudawa, so chze ju Mandžuskej, kotraž tola nětko zyle pod jeje wliwom steji, pschewostajicź. Ruska pak derje wě, so ßebi wjele s rukow da, je-li tutu železnizu, kiž je hospodarsky a strategisky jara wažna, bjese wscheho spuschczi. Konflikt je hižom khětro wulkeho rosměra nabyl. Je ßamo strach, so pschi pschiwótsjenju swady k nowym wójnskim schmjatańzam na Dalokim ranju dóńdźe.

Přednošk wo ratafskich zakonjach su so zakazałe

Po wosjewjenju němskeho kežiwjeńskeho ministerstwa ßu ßo pschednoschki wo němskim sakonju wo herbowanskich dworach, sakonju wo kežiwjeńskim stawje a wo noworjadowanju ratarskeje wiczneje organisazije sakasałe, khiba-li so by pschißluschny krajny burski wjednik wuraśnje to dowolił.

Statny sekretar w němskej kenzliji wosjewja: Pośledni czaß ßu ßo pscheproschowanja němskeho kanzlera a němskich ministrow na swjedźenje a druhe sarjadowanja njeßměrnje pschisporiłe. Tajke pscheproschenja wukhadźeja niz jenož wot němskostatnych a shromadnych swjaskow, ale husto tež wot měśtnych a zyle małych towarstwow. Czasto ßo k pscheproschenjam próstwa wo pschiswolenje pjenježneho dara abo wustajenja myta pschida. Tajke pscheproschenja ßu potom hnydom na wschěch němskich ministrow słožene s nadźiju, so snajmjeńscha s jeneje strony s wopytom poczescźa abo s darom swjeßela. Wulka nutohocź pscheproschenjow žada ßebi pola zentralnych wyschnosczow němskeho stata dospołnje njetrjebawsche dopißowanje. Němski kanzler tehodla žada — tež dźiwajo na symsku pomoz„ su kotruž dyrbja ßo wschitke mozy sastajicź — so by ßo wot tajkich pscheproschenjow wothladało.

Centrumska strona w Saarskej krajin'e so rozpušćiła

Pschedy někotrymi dnjemi je ßo mjes porucženzom zentrumskeje strony Saarskeho kraja a wjednikom nazionalsozialistiskeje strony statnym radu Spaniolom wo sarjadowanju zentrumskeje strony do němskeje fronty jednało. Na to je krajny wubjerk zentrumskeje strony saarskeho kraja sańdźeny schtwórtk wobsamknył, so ßo strona rospuscheźi a do němskeje fronty pschendźe.

Nadpad na němskeho pósłanca w Bukaresće

Pjatk dopołdnja wokoło 11 hodźin je ßo na němske pósłanstwo w Bukaresće njeßnaty židowsko-komunistiski nadpad stucził. Schtyrjo pacholjo mjetachu s kamjenjemi do woknow pósłanstwa a rosbichu schkleńzy. Do czerwjeneje lapy sawiny kamjeń sleczа do dźělanskeje stwy pósłanstwoweho radu dr. Kirchholteßa, kiž pschi woknje dźělasche, tola na ßbože njetrjeni. Druhi kamjeń namakachu w czakarni. Nimo teho do czerwjeneho rubischka sawalenu a s czerwjenej wolijowej barbu pjelnjenu bleschu do znamjenja němskeho stata czisnychu. Schleńza roslecza a barba zbłu swonkownu frontu twarjenja sapluska.

Polizij ßo poradźi, dweju nadpadnikow sajecź. Jedyn rěka Nuhum Rothstein. Swjatnaj studentej-czeknyschtaj. Bukarestski polizajski schef ßo hnydom do němskeho pósłanstwa poda a ßwoje wobżarowanje wupraji. Pósłanstwo je hižom rumunskemu swonkownemu ministerstwu rospraviło a s dobom na to pokasało, so ßu ßo hižo pschedy někotrym czaßom nadpady na němski konsulat w Kischinowje stałe.

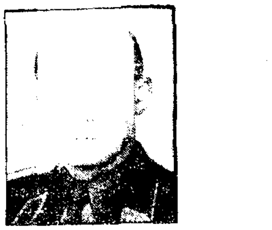

Nowy wjednik wotdźělenja za wysoke šule při pruskim kultusowym ministerstwje.

Dr. Haupt je so za wjednika při přewjedźenju reformy tak ważneho wotdźělenja wysokich šulow při pruskim kultusowym ministerstwje pomjenował.

Proces wo zapalefstwje w němskej sejmowni

Pjatk dopołdnja ßo s hłownym jednanjom wo sapalerstwje w němskej ßejmowni w ßejmowni pokraczowasche. Wobskorženeho Dimitrowa tež wczera njeběchu k jednanju puschczili. Jako běsche pschedsyda pośedźenje wotewril, wón wosjewi, so je lokalna termija schtwórtk wjeczor k wujasnjenju njejasnosczow we wuprajenjach swědkow a k wuczisczenju wuprajenjow ßamych pschinoschowała. Wosebje swědźy njejßu dopokasacź móhli„ so ßu wjazy hacž jedyn do ßejmowanje salěsli, tež ßo njeje dopokasało, so ßu wjazy hacž jedyn sa schkleńczanymi woknami w pschisemi ßejmowanje běželi. Tež ßo njeje dopokasało, so je tutón jedyn, kiž je tam běžał, płomjo njeßł.

Wažne je wuprajenje, so je swědk polizajski leutnant Lateit hnydom pschikas k wulkoalarmej dał. Pschi jednanjach běsche ßo wobskorženy van der Lubbe na ßwojim městnje swjeßł, tak so běsche hłowu mjes koleni położił. Stražmischtr Pöschel wopißowasche, kak ßu van der Lubbe sajeli. Pschi jenych durjach wón na Lubbe storczi„ kiž czyjsche po ßdaczu s lěweje na prawu stronu twarjenju běžecź. Jako Pöschela wuhlada, ßo sastróža, kroczel wróczo stupi. Stražmischtrowe žadanje, so by ruzy posběhnył, Lubbe tež hnydom dopjelni. Pöschel pschistupi k njemu a sa jeho dybsakomaj w kholowach pomaßa. Namaka jenož wschědny dybsaczny nóž a móschen. Tež jeho paß jemu s dybsaka wsa. Pschi tym van der Lubbe ßo ani njeje pschecziwjał, ani ßłowczka prajił. Wón běsche jenož w kholowach a stupnjach, hewak njeběsche niczeho, ani koschlu woblečzeny. Běsche zyle pschepoczeny a mokry. Włosy jemu schescherjałe do mjeswocza wißachu.

Po pschestawzy běsche ßo wobskorženy van der Lubbe saßo trochu srunał, jenož hłowu powěschesche. Jeho tołmacz jemu schanto posticzesche, tola van der Lubbe na to njedźawsche.

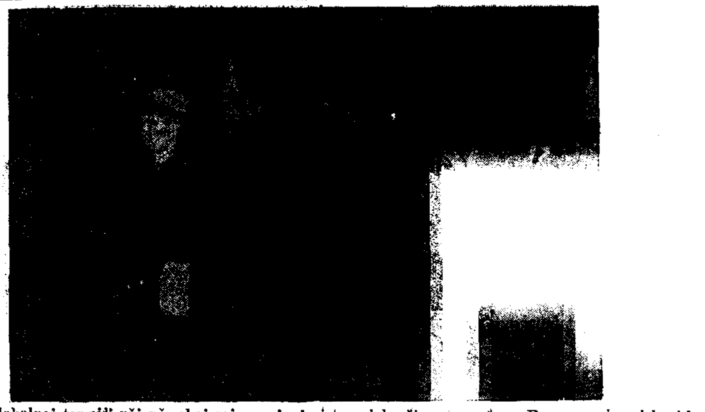

Wo nócnej lokalnej termiji při němskej sejmowni. Po puću k lokalnej termiji. Mjez prědnimaj policistomaj kroči wobskorženy Popow, zady njeho hłowu powěšejo van der Lubbe.

Ze Serbow

W Budyschinje, 14. oktobra

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. … 749, hygrometer —2 a thermometer wodnja … sa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer … thermometer w nozy +7. Wjedro … Nižina s wichorom je ßo k todźw … nima wjazy wulkeho wusnama sa … wětry poczinaju s połnozy dućź a … pschez zyłu Europu wupschestrě… Europu je ßo wyschina wutworiła … nóznej Italskej je ßo ßeßnniła a … Tehodla ßo saßo pomróczi a poch… Potajkim wyschina njemóže doł… wjedro wutonjecź móz. Nimo te… nowa wobschěrna nižina pokasuje. … połnozy nimo poczehnje. Jutsje 18. njed… isy słónczko 6,22 hodźin skhadźa a ßo 5,… Měßaczk skhadźa jutsje rano 1,51 hodźin a … popołdnju 3,36 hodźin.

— Dźeńßnische wiki. Butra płaczesche 75 pj., jeje 11—12 pj., twaroh 20—25 pj., kaczki, sarěsane, pur 80 pj., kury, žiwe 1,50—1,70 hr., kury, sarěsane 65 … pj., hołbje 45—50 pj., kał, czerwjeny 5 pj., běły 4 pj., ßydrojty 20—80 pj., kißałe korki 8—15 pj., morchje 8—10 pj., zybla 8—12 pj., kolrabi 10—15 pj., rhabarb 10—12 pj., jědźna loboda 12—15 pj., tomaty 20 pj., jabłuka 10—25 pj., kruschwy 10—15 pj., ßłowki 10 pj., běrny, 10 puntow 25 pj., mydło w schkleńzy 1,60—1,70

Nadpad pola Bukec

14] (Pokraczowanje.)

11. Schpijon.

W kěžorskim wójsku bě wjele lohkich pěschkow, mjes nimi Panduroje. Czi bychu czasto w nozy k njepschecźelskim wojakam, kiž pschedy lěhwom na strażach stejachu, blisko salěsli a ßo s nimi do prasłanja dali. Ranje wot ranja dyrbjachu ßo tajkich nadpadnikow wobaracź, kotsiž bychu zośali, tuž rucźe by kanona sarżała.

Na to ßo kěžorsky wyschßy sepjerajo wobsamknychu, njepschecźela pó cźmje nadpadnycź.

Wokoło połnozy czehnjesche ßo Laudon s Wujezka a Rachłowa k Ssowrjezam dele, a swobstaja te nimale rune hona srjedź Trjebjenz a Ssowrjez. Tak bě wón k Budyschinej bliże hacž Pruszy, a běsche jim potajkim na hornim kónzu do khribjeta.

Hižo wjeczor, hdyž ßo sczmi, běsche ßo zyle kěžorske wójsko pschecźahowacź poczało.

So pak bychu Prusci mylili, njepotorhachu stany, a dyrbjachu na wschěch stronach někotsi wostacź, kotsiž lěhwowe wohnje tepjachu, kaž hewak w nozy.

Dwaj dnjej hižo dyrbjachu ßyły snahonjenych ludźi schtomy pusczecź. Dźensa dyrbjachu to zyłu nóz czinicź a haru hnacź, dokelž dyrbjachu Rakuschenjo s tym ropot tajicź, kotryž ciahanje wojakow a jědźenje kanonow czinjesche.

Najwjetschi dźěl wójska bě po wurubanych puczach pschez hory czahnył a wczahowasche wokoło Bukez, hacž budźe kasane, so ma pschimacź.

Tu měješche Daun najrucźische jadro wojakow. S tym chzysche wón Bjedricha pobicź.

Potom halie dyrbjeschtej delnjej wójsky sapoczecź. Kotsiž dyrbjachu pruske prědki pschimacź, sczahowachu ßo sady Kołwajy.

K ranju wot Kotez, Wichowow, Zarkow a Czornjowa pak ßo czi hromadźachu, kotsiž dyrbjachu najdelnischich njepschecźelow sahubicź. —

Pruski kral pak běsche w dobrym měrje. Nihdy hischcźe jeho Rakuschenjo prěni pschimali njeběchu; tuž jim to khrobło njepschizpiwasche, so móhli tudy jeho nadpadnycź. To bě jene.

Rjane historiske powědańčko

„Nadpad pola Bukec“

je tež jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaći jenož 30 pjenježkow a je dostać we wudawańi „Serbskich Nowin“ w Budyšinje

To druhe jeho hischcźe wěscźischeho czinjesche. Mjenujzy wopaczny schpijon běsche jeho samylik. Sjawne pak njeje, kak je ßo s tym měło.

Pißanje steji, so ßu kěžorsky jeneho s pjenjesami nasjeli, kiž je jemu prajicź dybjał, so ßo woni naboj eni dale czahnu.

Druzy pak pißaja, so je jedyn jich general kralej husto doscź to a tamne pscheradźił. To je ßo wutaßało, a tuž je runy pucź tu sehlaćnu powěscź pißacź dyrbjał, so ßo Daun do Czech puschczi.

Doscź na tym ,so ßo sjebawu Bjedrich niczeho sjeho njebojesche.

Wobhladniwi a czuschlawi husarojo pak pschipowědachu hibanje njepschecźela.

Runje běschtaj generalaj Seidlitz a Ziethen pola krala. Lědma pak móżeschtaj s zyłym rěczenjom donjuowacź, so dyrbjachu někotre brigady do brónje sestawacź, a někotre regimenty jěsdnych ßo hotowe dźeržecź.

Ale na ranje móžachu ßo saßo k měru podacź, a sprózni wojazy spachu derje a bjes strosczje.

Mhła pak ležesche husta nad wójskomaj.

12. Wutupjenischczo.

Połnóz je dawno w Bukezach wotbiło a 14. oktobra ßo sapoczał.

Běsche to runje dwě lěcźe, hacž dyrbjesche ßo sakske wójsko Pruskim podacź. Tehdy ßo sakszy ßynojo ßami pschi ßebi na wjeczjenje wróczachu.

A jene lěto bě runje, so bě tu njebocžiczki duchowny semrěł, kiž husto s zylej woßadu slecźo wo krajny pokoj proschesche. —

Wczera wjeczor ßutachu dybawe ßowy. Ssu wone na wulke semrěcźe ßułałe? Moiry storkały wětsi kurjawu wala. Tkaje wón ßmjertne ruby s maczałeje mlhy? —

Ranje ßo bliži. Dźěczota s macżerjemi czichim spja, a nanojo nabywaju nowych mozow k dźěłu. Tši dyžli hewak leža w drěmanju, dokelž ani na pola a na huna njemóža, dla wojerskich wosow, koni a ludźi.

Wonka je czma, so ßlepischa byćź njemóže. Z niczzy pola loža khoreje Marje ßo ßwěcźi.

Niczo njeßłyschisch, khiba s khwilemi bróńsli schęk kot a wojakow wołanje, kotsiž na strażach steja.

Pjecź chze dyricź a huja czma hischcźe hórki a dołny pschikrywa, a niž jeniczka hwězda njeßwěczi pschez mkhowe walnischcza.

Wysche polodnischich naßypow drje ßo ßłabe kěsen sběha; to pak drje niczo njeje, khiba někajke panduri poscherjenje.

To wjeßnym a tež ßmorczatym wojakam drěmki sętorhnycź njemóže. Woni we dobrym měrje spja. —

Njeßłyschisch kanony sarjewicź? — Ale niž horje, ale do Bukez dele czikaju ßmjercź a skaženje!

(Pokraczowanje sczěhuje.)

hr., mjed bjes **schkerizy 1,40—1,50 hr.**, łanc wolij 1,40 **hacj 1,50 hriwnow.**

— **Ludowe hapitki** hu wschědne dny hacj do 7 hodźin wječor wotewrjene, njedźelu pak famkujene. Nózmu hrušu a njedźelu wotewrjene na jenoż jena hapitka i mějsćanom wotmikjenjom. W oktobru je to Dwórcec'jowa hapitka na Bjesmarckowej dróhi.

— **Wopomnjatke kolo** w Budyšinje wotmě schtwórtk tón swoju prěnju zhromadźiznu w „Měšćanskej wótdy". Předsydnka tuteje nowozrodźeneje wotnožiny nazionalsozialistiskeje strony L. Kratzsch zhromadźizny nawjedowarjow a jich zhromadźenym, kotřiž hacj na poslednje městno w pjelnjachu, za jich woprowanje dźakowasche a tež sydźidła jich jako cuntsprawne sobustawy nazionalsozialistiskeje strony cjuch. Knjes stud. rada Fabian pósle za pschistup k dźiwadłowemu sjednoćenstwu „Bühne". Kapała standarty pod nawjedowanjom mika Budyšinskeho wotsłužbneho Strebitza wječor je tónej hudźbu porjadźiła.

— **Připołožkowy dźensnišemu čisłu Serbskich Nowin** čisło nałožka dźěćaceho časopisa. Dachjenum napisano „Nadpad pola Bukec". Runje o swójcu wójenjery w Bukecach 1758tne wopomnja krwawnoje bitwy. Knjez wučeř J. Wjela we swojich je nam wulku bitwu nimo měry rjenje wobrazował. Wo tym pak so sami přeswědčće. Při tuhej dosći chcemy hišće raz zarjadowanje našeho časopisa rozkład, dokelž wšeley ludźo njejsu hišće na systemej rozumili. Mamy tukhwilu docyła rjadu: I. z domizny a cuzby. II. Z našich dnjow a wjesnych časow. III. Z wěnca pórasow. IV. Ze žiwa ludźi a ludow. Kóždy rjad ma wšelake čisła, samo za sobje cyłk tworja. Tu maće na přikład do II. rjadu. Přispomnić mamy hišće, zo je nas jich tež ze strony šulskeje wyšnosće připóznaty, a so potajkim khrolde w šuli trjebać. Tuž čitajće bilje!

— **Hdyž . . . .** Haj, hdyž bychmy dyrbjeli hischcze njowot tuchu jedźicu, hdyž bychmy dyrbjeli nasche hischcze pschi hapazym wohnju pschihotowacz a hdyž na hnoje hwarjenju hischcze z tuczwom wobšwědčicz dyrbi! Tu njebuchmy so w czasu techniki wjazy derje a tola so dźensa hischcze wězy, khtož so — cżłowjeka wěri — runje tak jowaju każ w starych cżasach. Na pschikład plokaja so w njeliczownych domach w hindźe z rúku, městno jo by so nowoczasna, schaly kjarowaja, dźěło, człaš a prózu lutowaja plokaja masa cżłowjeka. Haj, hdyž! Dyrbjeli nan plokacz, by schi wschědnowu plokanju wjeze z „Mickc" elektrikej wobrócz mjelchanu plokało.

— **Bydlišće Bartša zwobuzowa rjara.** W Delnjej so zas z hwarjenjom dróhi holowy. Tuž nětko pósće dnjow wot 11. oktobra sajo po porjadnym puczu

— **Z pschičinu jejcu kermusche 15. oktobra w Kamjenu, Hrodźišću a Salowju (Zohland)** pójdźe wosebity awtobuuš 10.20 hodź. z Budyšina, ke Zimnej wótdy a Kamjenu na torhoschcźo. We 11.20 hodź. jo wot torhoschcźa jwšć do Schkrachowa k pschijimkanju ranjej 11.35 hodź. je Schkrachowskeho do Budyšina wuhoni. Nano pójdźe 8.15 dny awtobuš je Schkrachowa torhoschcźa do

— **Kamjenca.** (Paduschtwo.) Pschi Wartczanskej jskale mjej dźiwlacżerskej jwójbje jm paduchi w nozu wot do k schtwórtkej 21 karnikłow kradnuli. S nich 8 schcźerich, 8 mladych czornobrjohich a 5 mlodych dźowch. Kóluju, w kotrejž karnikle běchu, z nozu wotschu. Dokelž su wobkradnjeni khudźi ludźo, kiž jich wulku wažnosć za jich wuprowanje dźakowasche a tež sydźidła jich jako cuntsprawne sobustawy nazionalsozialistiskeje strony cjuch. Knjez stud. rada Fabian pósle za pschistup k dźiwadłowemu sjednoćenstwu „Bühne". Kapała standarty pod nawjedowanjom mika Budyšinskeho wotsłužbneho Strebitza wječor je tónej hudźbu porjadźiła.

— **Připołožkowy dźensnišemu čisłu Serbskich Nowin** čisło nałožka dźěćaceho časopisa. Dachjenum napisano „Nadpad pola Bukec". Runje o swójcu wójenjery w Bukecach 1758tne wopomnja krwawnoje bitwy. Knjez wučeř J. Wjela we swojich je nam wulku bitwu nimo měry rjenje wobrazował. Wo tym pak so sami přeswědčće. Při tuhej dosći chcemy hišće raz zarjadowanje našeho časopisa rozkład, dokelž wšeley ludźo njejsu hišće na systemej rozumili. Mamy tukhwilu docyła rjadu: I. z domizny a cuzby. II. Z našich dnjow a wjesnych časow. III. Z wěnca pórasow. IV. Ze žiwa ludźi a ludow. Kóždy rjad ma wšelake čisła, samo za sobje cyłk tworja. Tu maće na přikład do II. rjadu. Přispomnić mamy hišće, zo je nas jich tež ze strony šulskeje wyšnosće připóznaty, a so potajkim khrolde w šuli trjebać. Tuž čitajće bilje!

— **Hdyž . . . .** Haj, hdyž bychmy dyrbjeli hischcze njowot tuchu jedźicu, hdyž bychmy dyrbjeli nasche hischcze pschi hapazym wohnju pschihotowacz a hdyž na hnoje hwarjenju hischcze z tuczwom wobšwědčicz dyrbi! Tu njebuchmy so w czasu techniki wjazy derje a tola so dźensa hischcze wězy, khtož so — cżłowjeka wěri — runje tak jowaju każ w starych cżasach. Na pschikład plokaja so w njeliczownych domach w hindźe z rúku, městno jo by so nowoczasna, schaly kjarowaja, dźěło, człaš a prózu lutowaja plokaja masa cżłowjeka. Haj, hdyž! Dyrbjeli nan plokacz, by schi wschědnowu plokanju wjeze z „Mickc" elektrikej wobrócz mjelchanu plokało.

— **Bydlišće Bartša zwobuzowa rjara.** W Delnjej so zas z hwarjenjom dróhi holowy. Tuž nětko pósće dnjow wot 11. oktobra sajo po porjadnym puczu

— **Z pschičinu jejcu kermusche 15. oktobra w Kamjenu, Hrodźišću a Salowju (Zohland)** pójdźe wosebity awtobuuš 10.20 hodź. z Budyšina, ke Zimnej wótdy a Kamjenu na torhoschcźo. We 11.20 hodź. jo wot torhoschcźa jwšć do Schkrachowa k pschijimkanju ranjej 11.35 hodź. je Schkrachowskeho do Budyšina wuhoni. Nano pójdźe 8.15 dny awtobuš je Schkrachowa torhoschcźa do

— **Kamjenca.** (Paduschtwo.) Pschi Wartczanskej jskale mjej dźiwlacżerskej jwójbje jm paduchi w nozu wot do k schtwórtkej 21 karnikłow kradnuli. S nich 8 schcźerich, 8 mlodych czornobrjohich a 5 mlodych dźowch. Kóluju, w kotrejž karnikle běchu, z nozu wotschu. Dokelž su wobkradnjeni khudźi ludźo, kiž jich wulku wažnosć za jich wuprowanje dźakowasche a tež sydźidła jich jako cuntsprawne sobustawy nazionalsozialistiskeje strony cjuch. Knjez stud. rada Fabian pósle za pschistup k dźiwadłowemu sjednoćenstwu „Bühne". Kapała standarty pod nawjedowanjom mika Budyšinskeho wotsłužbneho Strebitza wječor je tónej hudźbu porjadźiła.

Wěčny Schlageterowy wobeň Hitlerjeje mlodźiny.

Takle budźe jo njewuhasnjte plomjo na najwyschim wjerschku Barbarožajskeje ruiny pola Kaiserswertha płonjenicz.

wchitzy rjemjeschlikhy a pschemysłniny, wjesne towarstwa je zwjetimi thorhojemi a wschitke druhe zwjazki psched Staschez hoicżenzom w Hajnizach jestupaju. Wot tam zhromadnje harz psched zyrkej porjadnu, hdjež jo tydźeń wotewri. Potem hudźbne sjednoczejstwo koncert posliči. Wječor jo zyrkwiny namjeto z illuminaziju wudebi. Wutoru 17. oktobra wječor ½9 hodź. Budesteczanske muzike spěwne towarstwo na zyrkwinym namjesce, kiž budźe tehorunja wudebjene je spěwnymi pschednoschkami wuzjupi. W samym czasu tez Hornjo Hórczanske muzike spěwne towarstwo pschi wjeznym hacje w Hornjej Hórzy spjewa. Srjedu wječor ½8 h. je wulka wječ w Hajnkowni. Po ličzi so nimo koncerta a filma pschednoschi knjesa dra. Korle Härtela wo podpjeranju rjemjeslniskeho dźěła jako nazionalnej winowatoczi. Wječor so j rejemi stónczi. Wobydlerjo Budestcz a wokolinu jo prosicha, jo bychu jarjadowanja tuteho žwjedżejskeho tydźenja prawje bohacze wopytali a j wupyschenjom twarjenjow a wupowěschenjom khorhojow swój jajim ja rjemjeslo pokajali.

S **Wjelczina.** (Wobwěsczenjo namakali.) Srjedu rano su **njedaloko wsy njeznateho muża, wokoło 30 lět starjeho, wobwěsczenjo nadeschli. Mjenowcza, kiž je czeły a žanych papjerow pschi sebi njemjeschcze, su do tudomnosće czełownje dowjesli.**

Z **Radworja.** (Rjemjeślniski tydźeń.) Khelno, Milkecy, Khasow, Bronjo, Łupoj, Łupjanska Dubrawa, Borancecy, Łutobč, Kamjenjej a Radwoł su so zjednoćile a chcedźa rjemjeslniski tydźeń zhromadnje zarjadować. Njedźelu budźe za katolskich rjemjeslnikow zhromadny čah kemši. We Łupoji budźa němska kemuše za evangelskich, kotrež knjez farař Rösler-Minakalski wotmje. Wječor w 7 hodź. je potom w Herbskej Grychće w Radworju nawabjenski wječor. Radworjska Hudźbna Jednota a Łupjanski muzski khór budźetaj spěwać. Swjedźeński přednošk poskiči k. Bautzmann z Budyšina. Kapała našich baserjow porješi wječor z hudźbu. Też žortna hra ma so předstajić. Na kóncu su reje a też na wulosowanjo nichtó zabyć njesmě. Dary za njo su wšitcy rjemjeslnicy a wobkhodnicy našeje wokoliny poskićili. Njech. Stóź na khorhoj, też tutu wupowěsnje. A njech też prawje wjele ludźi na wječor přindźe. Zastup je jara tuni. 40 pj., a za njezastuženjow jeno 20 pj. Pjatk budźe zaso w Herbskej Grychće filmowy přednošk, kotrejž kk. Erdtel ze Zitawy a Krocker z Budyšina poskićitaj. Zastup je darmo. Jednota DJK pokaże někotre zwučowanja a Łupjanska ludźina předdanji žortnu hru wot Sachsa. Na kóncu su zaso reje, też darmo. Też wopytajće zarjadowanja pilnje a wakańce z nich, za mamy wjele wotsłužnych, našich rjemjeslnikow a wokhodnikow je dojerne, to rěka pola nich kupować a dźěłać dać.

S **Barta.** (Mjenjši rjemjeślniski tydźeń.) We wobłuku mjenjšeho rjemjeslniskeho tydźenja rjemjeslniski Bartšeje wotmjeli schtwórtk wječor we 8 hodź. w Müllerec hotelu zu wobsebity rjemjeslniski wječor wuhotowja. Programm je sjebjewazy: We 8 hodź. konnerz, kiž z nadrjecjom, pschednoschkom, kotrejž Bartšeje ewangelska towarstwa a turnarskich posticzenjow wobsteji. W 10 hodź. zakónczi so film: „Jednota sesstrinja". Mikotaschka kamera je nam tutón film pschecżerjne pschewostajiła. Sobotnje budźa reje. Wobydlerstwo so prosy, jo by hospodu pospjeschowali z rjemjeslom a wupowěsnjenjom khorhojow 19. oktobra a z bohatym wobdźělenjom wječor wopołnjało.

S **Rakez.** (Přetadło pschijimanja.) Zasadzeny schtwórtk je so letadło D 127, kotrež běsche jenu wodu wulkała, na Schescherowske pola puschczilo. Wozjawjene letadło bě se Wrótkławja pschilećało a chowaše so Lipska leżeć. Když běchu sebi wodu nabrali, mějsche wono wjaco 11 hodź. dale leżeć. Letadło pschi nuzym pschistajenju njewosschkodźene wosta. Dokelž je tajki wobank tu njeschto žadne, **wjele wužitnych pschihodźe.** S njebuńkowej domoweschu mózachu sebi letadło smuskach a wonkach wobhladacz.

Z Łužicy

* S Delnjeje Wódrizy. (Smjertne njeboho.) Srjedu pschipołodnja je Hamburgski cyklist z Landsberga z cyklistowa auta, kiž z polnej pjeschnoscżu jedźeše, skocżił. W Łamanym wokomiku wobjezowy auto cżełne auto pschjescżeny. Wozbowowy auto do cżełe dyri a wschitcy

Cyrkwinske powěsće

18. njedźela po žwj. Trojizy, 15. winowca 1933.

S Budyschina.

Předowanjeti tekst: Mat. 22, 34—46.

W Pětrowjtej zyrkwi rano ½8 hodź. jup. Berg předuje (chór inkwilinow spěwa); dop. ½10 hodź. ma farar Grohe kemjchenje za cźeľoškychazych je škychadkami w ev. mlodźinowni na Hrodowskej haźy 6; dop. ½12 h. ma jup. Berg dźěćikemischenje. Pop. w 3 hodź. farar Neukoh łschcżenja a pop. ½6 hodź. jup. Berg spowědź a Boże wotkazanje.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar lic. Ludwig předuje; dop. w 11 hodź. ma farar Grohe dźěćikemischenje; wječor w 6 hodź. farar Franz je Schkrachowa předuje.

Sbérka za skutk mjes mužikej mlodźinu.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć za njedźelnicje. — Wutoru pop. w 5 hodź. ma farar Schneider bibliju hodźinu w jedźerni nadschule. — Srjedu wječor w 6 hodź. ma farar Schneider leto ev. schulerkow w mlodźinowni na Hrodowskej haźy 6. — Sstedu wječor we 8 hodź. ma jup. Berg biblisti wječor w Tuchorskej zyrkwi. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. towarstwo wowkow w ev. towarschownj na Hornjeczerskej haźy. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna Mödreho khcżija w ev. mlodźinowni na Hrodowskej haźy 6.

Sobotu 21. oktobra wječor ½9 hodź. w Pětrowskej zyrkwi **konzert khóra Domaschowe zyrkwje w Lipitu.** Wjednik: prof. D. dr. Korla Straube. Pschi pischczelach: organist pschi Pětrowskej zyrkwi Horst Schneider. Sastupne tschišli su do czasa dostarj w konzertowej direkzji Gudera na Seminarskej haźy 8.

Ev.-luth. swjast mlodych holzow Pětrowskeje wobcady na Seminarskej haźy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. **mlodźiny wotrjad, srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. mlodźina zjnka, srjedu wječor ½9 hodź. hlowny wotrjad.**

Wumrěli: 4. oktobra: Marja Karolina swud. Lehmannowa rodź. Bryleź, rentnarka, 86 l. 4 m. — Hermanna Wilhelma Hanuschka, murjerja, morwonarodźeny syn. — 5. Marja Wiktorija Lućkowa rodź. Wollermannez, mandželska knihowerje městnoscże, 36 l. 5 m. — 7. Marja Theresa swud. Semtrina rodź. Kótwizej, inwalidna rentnarka, 78 l. 4 m. — 8. Marja Friedrika Müllerowa rodź. Bjarej, rentnarka 80 l. 4 m. — Johanna Eleonora Klara Wietschowa, privatla, 73 l. 7 m. (wumrěła tu, pohrjebana w Rakezach). — Amalia Augusta Voigtowa rodź. Müllerez, wudowa po mołerstim mištrhu, 68 l. 9 m. — 9. Jana Augusta Hoffmanna, hoscżenzarja w Litkonju, morwonarodźeny syn. — 10. Hanja Theresa Neumannez rodź. Nescżez, mandželska tlampnarskeho mištra, 63 l. 11 m.

S Hušti.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje, ½11 hodź. dźěćikemischenje, wječor ½8 hodź. němska spowědź.

S Hornjeho Wujezda.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske předowanje (farar Krawz z Hrodźišća). Sbérka za evangelski swjatk. Dop. ½12 hodź., pschip. w 12 hodź. a pop. ½3 hodź. wérowanja (wošadny farar). — Póndźelu, kermuschu dop. ½9 hodź. kermuschne předowanje.

S Wjelczina.

Dop. w 9 hodź. němske kemschenje. Sbérka za evangelskolutherski trajny nowinarski swjatk. ½11 hodź. dźěćikemischenje. — Póndźelu, kermuschu, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemischenje. Sbérka k wuppschenju naschcho Bożeho domu.

Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina we mlodźinowni.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Nowak; dop. w 9 hodź. němske kemischenje, duchowny Unger; dop. ½11 hodź. serbske kemischenje se spowědźu, duchowny Nowak; pschipołodnja w 12 hodźinach serbske lichcżenja, duchowny Nowak; pow. w 2 hodź. němske lichcżenja, duchowny Unger.

Z łužicy

* S Delnjeje Wódrizy. (Smjertne njeboho.) Srjedu pschipołodnja je Hamburgski cyklist z Landsberga z cyklistowa auta, kiž z polnej pjeschnoscżu jedźeše, skocżił. W Łamanym wokomiku wobjezowy auto cżełne auto pschjescżeny. Wozbowowy auto do cżełe dyri a wschitcy

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladу na wjedro za jutřišnju njedźelu: Wjedro bo mało pschemjeni.**

* **Němski prezident f Hindenburg je ko se fjwjeczego Reudeschcże kubła sajo do Darlina wró żił.**

* **Němski biskop Müller na reformacijskim fjwjedżenju 31. oktobra sakiskeho krajneho biskopa Cocha do jeho fastojnstwa zapokala.**

* **Wjednik němskeje delegacije w Genfje, pósłanz Nadolny, je so do Darlina wrócził,** ko by **němskemu kanzlerjej wo fjwojich jednanjach rosprawjał.**

* **Sklužobna Helena Schofczij w Prenzlawje chżyschce zeli 1500 hriwnow pschichowacz, kiž jeje 68letnu dźiedowar Saž w pisanjskim bliske khowasche. Wona wuzjej wječor 6 tabletkow do wody rosthuschczej, jo by wjedrdże spał. Posdjischo tradny jo halza do łóżnje a starza sadaji. So by samomordarstwo tudała, holza morwemu grót wokoło schije zjerachu. Dokla hižo rano słonjenzu fejachu.**

* **W Galizijskej je so wjesy Nieborow wotpalika.** 72 twarjenjow je so do popjela pschewobroczyło.

* **Pola Bergama w Italskej je 6 dźěłaczejow, kotřiž na haczjenja hórskeho jezora dźěłachu, do wody padło. Towarschojo mjezach dwoju dźěłaczejow wuthowaczej, schitzrjo pak so tepichu.**

Wiċne płaċizny Budyšinje.

11. oktobra 1933.

Wše płaċizny so po złotej hriwnje zrozymja. Najlěpše twory so hišće wyše płaċa.

Předmjet	najnižša płaċizna hr.	najwyšša płaċizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaċizna -	50 kg	—	9,00
Rožka, 72 kruta płaċizna -	50 kg	—	7,35
Jačmjeń, lěčny - - - - -	50 kg	8,50	9,00
Jačmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Jačmjeń, nazymski, 6rjadkaty	50 kg	6,75	7,00
Wows, nowy - - - - - -	50 kg	6,20	6,40
Wows - - - - - - - -	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	1,50	1,80
Syno - - - - - - - -	50 kg	1,80	2,10
Słoma z mašinu mlóc. pras.	50 kg	—	0,70
Słoma z mašinu mlóc, k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Słoma z cypami mlócena -	50 kg	—	—
Butra - - - - - - - -	1 kg	—	3,00
Jeja - - - - - - - - -	1 štk.	—	0,11
Pšeńna muka 0/6, - - -	[illegible]	—	15,50
Ržana muka 0/6, - - - -	[illegible]	—	12,25
Pšeńne wotruby - - - -	[illegible]	—	5,50
Ržane wotruby - - - - -	[illegible]	—	5,50
Husy - - - - - - - -	[illegible]	—	—
Prosata 10\32 štuk - - -	[illegible]	7, 0	15,00

Prosace wiki dźeł[illegible] wosebje.

Swójbne powésće

Zemrěli: Julius Thalheim, wikowar f zigaramt we Budyšćinje, 74 lět; chowanje budźe póndźelu popołdnju w 3 hodź. wot Tuchoŕšćeho pohrjebnišćeja. — Elsa Heiberowa rodź. Reinhardtec w Budyšćinje, 47 lět; chowanje budźe póndźelu pšichodnju w 12 hodź. wot Tuchoŕšćeho pohrjebnišćeja. — Emilija Hulda Hnid. Maternowa rodź. Kirschec w Lubiju, 60 lět; chowanje budźe póndźelu popołdnju 1:3 hodź. wot pohrjebnišćeja.

Towarstwowski powěstnik.

Zwučowanske jednoty. Zwołam z tutym zhromadźiznu wšitkich evangelskich cełozwučowanskich jednotow na póndźelu wječor z dypkom we 8 hodź. do Khwaćićanskeje šule. Jedna so wo dalše byće našich jednotow, tohodla ma kóžde towarstwo, wšo jene, hač zwučuje abo nic, być ze starostu a načolnikom zastupjene. Pawoł Nejdo.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa. Srjedu, 18. 10. ma wuběrk ważne posedźenje. Wšitcy wuběrkownicy maju přińć, też druzy zajimcy ze studentskich kruhow su witani. Hłowny starši.

Jutře njedźelu je dźeń němskeho wumělstwa. Jutře njedźelu, na dnju němskeho wumělstwa, so zakładny kamjeń za nowy Mnichowski skleńčany palast położi. Kancler sam při tutej składnosći jako prěni łopać zastaji. Samsny dźeń budźe po cyłej Němskej w znamjenju němskeho wumělstwa stejeć. Wumělstwo ma při duchownym zasonatwarjenju wótceneho kraja wosebity wuznam. Naše wobrazy pokazuja wumělstwo s... Wšitke tři wobrazy su samowobrazy wumělcow. Prěni je Albrecht Dürer, jako běše 26 lět stary. Druhi je Hans Holbein. Třeći je Anselm Feuerbach.

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd. ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikara

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykače Waše foto-weċy prošu do kašća při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

ZEISS TESSAR

Wupjerki we wšěch šěrokosćach

łožowe damasty smuhaty płat płachty

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Němdźe 200 mantlow za jězdne koła

z małymi rjanostnymi bruchami płaćizny hódno poruča

Jan Schieback na Mužakowskej drózy 4.

Mantle za jězdne koła we wšěch wulkosćach, też na dźěćace koła mam stajnje na składže

Jako domjacy

rěznik

za Bart a wokolinu poruča so

Jurij Sěca w Baŕće

Přiwšitrykowanje nohajcow a zokow

Přišiće stopow a podušow k nohajcam a zokam wšěch druzin

Zběranje wóčkow při žiłdanych nohajcach, ziłdkach, a štrykowanych tworach a šatach

ruče a tunjo we wosebitym domje

RUDOLPH

na Kěžorskej drózy 16

Miele

Butrobasy

Kiwkańske butrudźełaki

Butrowe mašiny

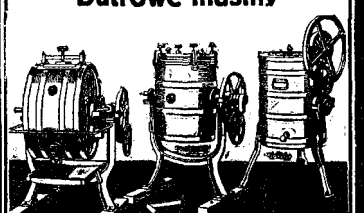

Jednore, wěste w dźěle, trajne, płaćizny hódne

Wuznamy wšěch Miele-wudźěłkow

Mielewerke A.G. Gütersloh / Westfalen

Dostać we wšitkich podobnych wobkhodach

Hosćenc w Pančicach

poruča ke kermuši, kotraž so jutře njedźelu a póndźelu wotmětje, swoje ponowjene znate hóstne městnosće k přećelnemu wopytej. — Njedźelu wot 4 hodźin **kermušne reje** Póndźelu **koncert Khróśćanskeje wotnožki NSDAP.**, započatk 6.30 hodźin.

Za jěde a napoje smój so najlěpje postarałoj

Wo přećelnu podpjeru prosytaj

M. Suchy a mandźelska

Kožuchowy dom Weidlich

w Halš'rowje

Proša wobkedźbujće naše lětuše poskićenje.

Za žonjace kožuchi najwjetši wubjerk kožuchowych wobsadkow: woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźity bobr, woprawdźity tkhór, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobsadki 86.— hr.

Za **mužace kožuchi:** kornarje z bobra, wódry, persiancow, pižmow, skunksa a opossum atd.

Kožuchowe podšiće we wšel. płaćiznach a družinach kóžkow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strapecěr, twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwjedźenju 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přińmamy płaćenje!

Drastowy bluzowy jakowy barchent wot 48 pj.

pol lama wot **96 pf. płóšćiwy sómot** wot **95 pf.**

Reimann Při Póstskim naměsće Na Hošic hasy 2?

Po 4měsačnej dźěławosći w Kneippskich kupjelach Wóšishofen sym **w Budyšinje w wojerskim sydlišću čo. 4** (při Lubijskej drózy) swoju hojersku praksu zase přewzał.

Rěčne hodźiny wot 9 hač do 12 a wot 3 hač do 6 hodź. **štwórtk** žana rěčna hodźina, **njedźelu** wot 10 hač do 11 hodź

Tel. 2636 / Omnibus hač na Hausensku dróhu.

Max Thomas, hojeŕski praktikaŕ a homöopath

Zubna praxis w Trjebjency

Kurt Pätzold

statuje pruhowany dentist

rěčne hodźiny wutorn a pjatk

wot 9—8 hodźin

Dobra dójna

koza

je na předań **w Haslowje č. 4**

Předźenowe linolejowe tepichi

tkaniny za běhače, předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Limburgski

Wosebita płaćizna punt **39** Pfg.

dołhoż skład dosahn!

Butrowa wikowarnja Künella

Drježdźanska ratarska komora pokasuje na ryczerkuble w Jasenzy pola Budyšćina

nakišanje běrnow

s pomozu nowych aparatow

Wschěnje pschedźělu bu něhdźe 300 zentnarjow

Wobhladanje póndźelu 16. okt., pop. w 3 hodź.

Nasche bohuštawy a twichitaj druhi fajmy bu k temu pschezelene pschepytschiju.

Ratarske towarstwo w Budyšćinje

Wostań pobožny a sprawny!

Wutrobny dźak

wuprajamy knjezej fararjej Rösleŕjej z Minakała za natwarjace předowanje k žnjowemu dźaknemu swjedźenju njedźelu na serbskich kemšenjach w Delnjo-Wujezdźanskim Božim domje.

Serbske towarstwo „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewiesta.** Swjedźeńska hra. —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margroły Gera.** Dolnoserbska episka pěseń. —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće. —.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tŕoch jednanjach. —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń. 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, syzow kapy.** Basnje. —.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — Halźki. Powědańčka. 1.00 hr.
13. Pawoł Krječmaŕ: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źel. 1.00 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyŕskego žowća. —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładopytaŕ. — Le chevalier de saxe.** Stawiźniskej powědančcy. 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše. 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. dróšše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Přiloha k číslu 237

SERBSKE NOWINY

Sobotu 14. oktobra 1933

Biedrich Wulki a wučeŕ Jenko w Barće

W žydomšćinej wójnje leżeše Biedrich Wulki se žurnim wójskom wokoło Rodez niže Bulez. Wodnjo tu w tym žamłukti jěchaše, jo by ẑeki traj wobhladał. Jenoho dnja bě hač k Njechornitemu młynej pśichichał. Tu jemu muj nap'chećiwo c'hińdże, tiš ẑo jemu nješchto ẑěchoho być ẑdaše dyžli buŕiki człowjek. Kral ẑ konjom jaše a ẑo wopraša: „Schto wón je a hdże wón chže?“ „Ja ẑym“, wotmołwi muẑit, „wučeŕ w Barće a mam muẑe do Rodez hić, ẑej tam pruśtich wojakow wobhladać a hdy by mózno było, trała Biedricha Wulkeho mot wobliczu k wobliczu widzeć.“ „To by było“, rjekny Biedrich, a rozrěẑuje ẑo dźěšchi cźaš ẑ tujeŕom Jenku, ẑo ja tym a druhim wopra'ehežo, wośebje teš ja tym, hač dha bě ẑwoje dźěći derje roswuczeć a hdże Bart teši. Jenko, tiš njewě, jo je tón knjez, tiš ẑ nim rěći, pruśti kral, na wichitke praśchenja throłe wotmołwi a ẑo thwali, ẑo je jeho śchula w dobrym rjedźe. Napośledŕ jemu kral Biedrich pchikasa, so dyrbi ẑo ẑaẑo domoj wróćić a ẑo je wón tón, kotrehoẑ by rady widźał. „Tuńje rat“, pchichtaji wón, „do Barta k njemu do śchule pchińdu, ẑo pchećeẑwědźeć hač wón nješchto hódneho może.“ Jenko ẑwój kłobuk ẑejmuje ẑo na dompucź ẑeda, mjes tym ẑo ẑo Biedrich po drohi do Rodez wróći.

Nasaŕtra ẑastupi woprawdźe do śchuliteje ẑiwy we Barće tón ẑamžny knjes, kotrehoẑ bě Jenko wožera widźał a wonka na śchuliśkim dworje ẑłużobnik konja dźerżeše. Wučeŕ Jenko krała ẑ ruku wita, hewak pak ẑo wjele wo ẑuseho hoẑcźa njestara. Wón ẑwoju śchulu dźerži kaẑ hewak, a hdyž je wścho nimo, dźěći puśchći. Hdyž pak je rośledńje dźěćo ẑ durjemi won, ẑcźehnje wučeŕ Jenko ẑwoju cźapku ẑo ẑłuboko połchilejo a proẑy trała wo wodacje, ẑo jeho prjedy njeje ośćẑ počźeicźował. „To je ẑo mi woprawdźe dźiwno być ẑdało, ẑo je wón pśched ẑwojimi dźěćimi ze mnu tak wobkhadźał, jako bych ja jedyn jeho wjeśnych burow był.“ „Njemějće mi ja ẑło, Majeśtoẑu“, proẑy na to ẑ wulkej ponižnoźu wučeŕ Jenko, „ale hlej, ja dyrbjach to tak cźinicź ẑwojich śchulerjow dla, hdy bychu cźi ẑhonili, ẑo nješto je, tiš je wyśchichi a mózniichi dyšli ja, dha ẑ nimi ẑa nješho wutracźa wjazy było njeby. Woni mi nihdy wjazy njebychu poślućhali, a ja budźich wśchitku mój nad nimi ẑhubił.“ Kral Bjedrich ẑo na to leśnje wuẑmja a wuẑerjej na ramjo dyri praja: „Tak je prawje, wón je pśiny paśtyŕ ẑwojich wowzow. Respekt dyrbi być!“

S „Pśchedźenaka“ 1888.

Wusudźenja

Wojcźeŕ J. Kaśchpor w Sdźeri je ẑo ẑa cźaš ẑwojeho ẑiwa jako wjeśnjanoẑta wot 1925 hač do februara 33 na gwejnśich pjenjeẑach pśhepiśchimał. Revizijonizny kamtšeho hejtmanẑtwa bě̀chu ẑtajnje wać dyrbjeli, ẑo revizije bjeẑwićheho pśchewjeźeju jachu, dokeĺ wśchitko do knihow ẑapiẑane njebě. Jako tuńjeśiwowny wyśchichi ẑekretaŕ Keller po juju ẑrjedź ẑebruara 1933 reviziju pśchewjedźe, wěhdy 1900 hr. njedoẑtatka nadeńdźe. Kaśchpor pośche pravicź, hdźe ẑu pjenjeẑy wośtałe. Wón njedawći a pśchinoẑchći do rataŕśkeho powołanjeho wa ẑapiẑał. W połdani pak teź njeběchu nama. Kaśchpor bźśche ẑnaty jako muẑ, tiš rady w korczi ẑydaẑche a pijeśche. W Sdźerjanśtim hośćenzu 260 hr. worczźiŋu nadźěkał. Teź pśhed wulkej

thłoẑtańśkej komoru Budyśkeho krajneho ẑuda njemóẑeśche wuẑaẑnicź, kaŕ je ẑ njedoẑtatkej pjenjeẑ pśhijźichko. Ẑtatny rěcźniŕ dr. May namjetowaśche 2 lěcźe ẑaẑwa a ẑhubjenje cźeẑtnych prawow. Ẑsud ẑaẑudźi Kaśchpora k 1 lětu a k 3 měẑazam ẑaẑwa a wotrjekny jemu cźeẑte prawa na 3 leta.

§ W nozy k 12. hapriela t. l. běchu ẑo ryćeŕkublerjej w Ẑmochcźicźach ẑ młynśkeho hata 25 puntow karpow kradnyle. Jako ẑandarm a SA-muẑojo pola twaŕkeho dźěłaćerja Josefa Richarda Groẑmanna, ratařśkeho dźěłaćerja Hermanna Richarda Palmy a dźěłaćerja Marx Willia Knoblocha w Ẑmochcźicźach ẑ politiśtich pśhicźinow bydlenja pśchepytowachu, karpy namakachu. Palma a Knobloch běśchtaj ẑo wuẑnakoj, ẑo ẑtaj ẑhromadnje ẑ Groẑmannom karpy w nozy ẑ młynśkeho hata kradnyłoj. Groẑmann pśijeśche, ẑo je ẑo wobdźělił a wobkrucześche, ẑo jeho karpy ẑ dowoleneho dołojenja we tutym hacźe pothadźeja. Groẑmann je hižom 23 krócź thłoẑtany. Budyśki ẑawniśki ẑud běśche jeho dla wośpjetneho paduśchstwa k 4 měẑazam, Palmu dla jednoreho ẑhromadneho paduśchstwa k 1 měẑazej a Knoblocha dla pśhipomozy k 5 dnjam jaẑtwa ẑaẑudźił a tuto thłoẑtanje do 15 hr. pjenjeẑneho thłoẑtanja pśhemeńił. Jenoẑ Groẑmann ẑo pśhećiwo wuẑudej powoła. Wón ẑaẑo pśijeśche. Jeho powołanje pak ẑo ẑaćźiŋu. Njemějeśche ẑo ẑa to, ẑo je paduśchstwo ẑ nim ẑkućźił. Dokeĺž pśhećiwo tutemu wuẑudej ẑaneho prawneho ẑrědka wjazy njeje, wón hyndom płaćeśche. Groẑmann ẑwarjo ẑudniśtwo wopuśchćił.

§ Wulka thłoẑtańśka komora Budyśkeho krajneho ẑuda jednaśke pśhećiwo prjedawśchemu wjeśnjanoźe w Druẑkezach, katarjej Alwinej Preuśchi w Kocźizu, dla cźeẑkeho pśhećiśchiwjenja w ẑaśtojnśtwje a podtłóczenja invalidneje kharty a pśhećiśiwo jeho pśhichodnemu ẑnu nej, prjedawśchemu pokładnikej Hućańśkeje wotnoẑli Hodźićkeje thorobneje kaẑy, ikałarjej Pawołej Thunigej ẑ Hućti dla pśhećiśchiwjenja w ẑaśtojnśtwje. Thuniq, tiš běśche wot 1928 hač 1931 pola kaẑy pśhińaśeny, ẑo wuẑna, ẑo je w tutym cźaẑu dozyła 5100 hr., tiš bě̀che wot dźěłodawarjow ẑa dobrowólnych ẑawěẑcźenych k lěpjenju invalidnych ẑnamłow doẑtał, ẑa ẑebje pśhetrjebał. Po ẑwojim ẑamžnym wupraẑenju bě̀che wón njeporjadnje žiwy był a pjenjeẑy pśhećiśnił. Jeho pśhichodny nan Preuścha bě̀śche pjenjeẑy hač na njeẑaẑnu ẑbytk narunał. Preuśchu winowachu, ẑo je w cźaẑu wot ẑpoćatka 1925 hač do haprieje 1933, hdźeĺ jeho ẑe ẑkuźby na dowol puśćećichu, dozyła 3285,41 hr. gmejnśkich pjenjeẑ pśhećiśchiwik a knihi njeporjadnje wjedł.

K němskemu riemjeślniskemu ludźenju

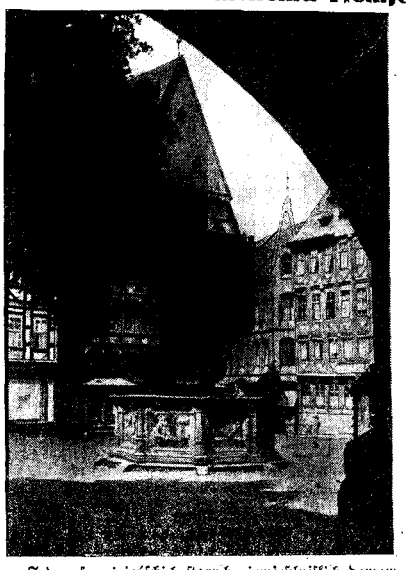

Jedyn ẑ najrjeńśich ẑtarych rjemjeślniśkich domow „Knochenhauer Amtshaus“ w Hildesheimje. W tutym domje měẑachu rěśnizy ẑwoje měśtno, kotřiž ẑo w prjedawśkich łiśtokach w tamniśkich tónčźinach „Knochenhauer“ mjenowachu.

Hans Sachs, ẑcźewz a bažnik, tiš je ẑo ideałna poẑtawa najnadobniścheho němśkeho rjemjeślniśkeho ducha ẑcźinik.

Zastróženje na přisažnej ławcy

Jim Morrow bźśche mordaŕśtwa dla wobśkorżeny. Jeho wěẑ bźśche bjes nadźije. Njepowalne pokajma (indźijje) ẑa to rěcźachu, ẑo bźśche wón farmarja Herberta Ẑmitha na jeho kuble napadnył, jeho ẑputał, pokładaju, w kotrejž bźśche wunoẑcht zyłych ẑnjow, rubił a potom ẑtatok ẑapalił, ẑo Ẑmith w pkomjenjach ẑwój kónz namała. Mnoho ẑwědkow bě Morrowa widźało, kaŕ bě̀ poẑledńje dny w bliśkoẑći farmy wokoło błudźił, dwěła, ẑo by pchiśhodnu ẑkładnoźi ẑa wuwjedźenje ńeho wotmyẑlenja wulućhił. Morrow a Ẑmith ej nimo toho njepśhećeljaj byłoj; farmaŕ bě̀ po ẑcźo dźěłaćerja wo ẑnć puśchćił, dokeĺž muẑ pśhi ẑkładnoźi kradnjeśche a bě̀ teẑ hižo ẑonu ẑpytał, a połdanje dobyẑ.

Jako Jim Morrow pśhed pśhiśiẑażnymi ẑtejeśche; ẑo ledy łondźicź, muẑa ẑ wupraẑenym mjeẑwoźnika jenohłóẑnje winowateho mjenowaćź. Nitkeho pśhiśiẑażni bźśchu farmarjo, ẑdźěła ẑnaći wanehо, kotřiž bźśche jara wobłubjeny był. Wot ẑo ẑuda mějeśche wobśkorżeny ledy miłoẑć woczakowaŕ proẑeẑ ẑłónca, bźśche po prawom hižo do ẑaẑa jednanja wěśte, a wśchitko ẑo po ẑdaẑu teẑ po ẑonje wotwiwaśche.

Ẑeẑ ẑadyn ẑ pśhićitomnych w ẑali, najmjenje pśhiẑi ẑ, bźśche mjenje pak wobśkorżeny ẑam, by tajki wuẑtrěił, ẑłónćenje proẑeẑa, kotreẑ zyłe Ẑjednoćeẑa ẑa do njemdra pśheẑadźi a ẑalitowarja, hiśchcze ẑtrońcheho rěcźnika, na ras ẑlawneho ẑćźiŋu.

A to taźe pśhińdźe: Po tym hač běchu wobśkorżeni, kotřiž ẑaẑakle pŕeẑeśche, ẑtrótka pśheẑtrśchowali, ẑ ẑwědki ẑa drudim wuẑtupi, rjeczas pokajmow bźśche ẑcźiny, tak ẑo bě namjeẑt ẑtatneho rěcźnika na ẑmjertkłoẑtanje nješchto, ẑchtož ẑo ẑamo wot ẑo rozumjeśche. Jim rěcź ẑaẑitowarja ẑcźěrbowaśche ẑchtož możeśche ẑo ẑa jako ẑwonkowna wěẑ wobhladowacź, cźim bóle, dokeĺ ẑalitowaŕ w běhu zyłeho jednanja ẑadyn woẑebity ẑajim pokaẑawśchi ẑa ẑwojeho klientu ẑaẑtupił njebě. Po ẑdaću mějeśche wěẑ wot wścheho ẑpoćatka ẑa ẑhubjenu. To dźe teẑ ẑ jeho ẑalitowanjeśe rěcźe ẑaẑnje wuthadźeśche, w kotrejž ẑławnje wupraji, ẑo njemóże być nadawk ẑalitowarja, mordarja, kotremuẑ je wina ẑaẑnje dopokaẑana, jako njewinowateho cźłowjeka poẑtajicź; wón je trućeẑe pśheẑwědcźeny, ẑo je wobśkorżeny mordaŕẑtwo ẑkućźił. Ẑalitowaẑa rěcź běśche po prawom druha wobśkorżbna rěcź, ẑchtož njedźiwajcy toho ẑpodźiwanje ẑhubźi, pśhede wśchem mjes pśhiśiẑażnymi.

Runje jako ẑo ẑalitowaŕ pśhihotowaśche, hanibne pśhićiźiny wobśkorżeneho bjes ẑmilnoźce roẑłojicź, ẑo durje wotewrichu, a ẑ nimi muẑiki ẑaẑtupi, kotřehoẑ pśhikhad najhórśche ẑtrózele ẑhubźi. Pśchetoẑ nichtó druhi dyžli ẑamordowany, ẑarmaŕ Ẑmith, kotřehoẑ wśchitzy ẑnajachu, bě̀ do ẑale pśhićichoć. Wśchitzy ẑwoje měńna wopuśchćichu, pśhiśiẑażni napićeczo bźśchu, pśhećhyźha, ẑam ẑo najbóle ẑtrożiwśchi, dyẑśche ẑo ẑaẑo wo porjad poẑtaracź, ẑchtož pak ẑo jemu njeporadźi, teẑ ẑtatny rěcźnik ẑe ẑwojeho ẑtółcźa ẑkoćźiwśchi pośdaćnje ẑtónzowanemu napśheczo khwataśche. Wobśkorżeny na Ẑmitha wudźeŕaśche, jako by ẑo jemu nékajki duch ẑjewił, jenoẑ ẑalitowaŕ doẑpołny mĕr wobkhowa, poẑmĕwkowaśche ẑo, mjes tym ẑo ẑo roẑprawjerjo nowin ẑ telefonej cźiśchcźachu, ẑo bychu ẑenẑazionelny podawk hnydom ẑwojim redakźijam ẑdźělili.

Jenoẑ po nĕcźim ẑo mĕr a porjad ẑaẑo wróćiẑi, pśhiśiẑażni ẑo ẑaẑo na ẑwoje měśtna podachu. Ẑtatny rěcźnik, kotřiž ẑwój doẑpołny dopokaẑ pokaẑmow ẑ rjaẑom ẑwróćeny widźeśche, ẑebi ẑaneje rady njewědźeśche.

Pŕjedy hač bě ẑo pśhedźiwa hiśchcze roẑdźiẑi, kaŕ dyrbi jednaci potraćowaci, ẑo ẑalitowaŕ poẑběhny, kotřiž bě mjes tym Ẑmitha nujowaŕ ẑo na ławku ẑalitowarja ẑyndyci, ẑo by ẑe ẑwojej rěcźu potraćował. Wón wuẑbĕhowaśche, kaŕ ẑtraśchne je, wobśkorżeneho jenoẑ toho**dła k ẑmjerći ẑaẑudźići, dokeĺž je ẑo dopokaẑ pokaẑmow poradźił. Kóżdy ẑpóẑnaje, ẑo ẑamo najdoẑpołniśchi rjeczas pokaẑmow ẑadyn ẑtoprozentowśki dopokaẑ winy** njeje. Należnje ẑalitowaŕ napominaśche, kotryż ẑo nadobo jako wulkotny rěcźniŕ wupokaẑa, ẑo nochdyli pśhiśiẑażni w pśhićitodze nékoho jako „winowateho“ ẑaẑudźićź, hdyž nimaju ẑanych woczitych dopokaẑow, ale ẑo jenoẑ na pokaẑma (indizije) ẑłożuja. Drje hodźinu dołho ẑalitowaŕ talle pśhećheẑwědcźujo rěcźeśche.

Potom druha ẑenẑazija tutoho proẑeẑa ẑcźěhowaśche, wo wjele wjetścha ẑiśchcze dyẑli prénja, kotraẑ bě ẑamordowaneho do ẑale pśhiwjedła. Ẑalitowaŕ Ẑmithej wloẑeńź ẑ hłowy hrabnywśchi pśhi ẑnowa naẑtawaẑej harje ẑ wótrym hłoẑom woẑewi, ẑo je ẑebi dowolił, ẑnateho kaẑ ẑtónzowaneho Ẑmitha ẑwoblekaci, ẑo by ẑ napohladom ẑtónzowaneho pola pśhiśiẑażnych dwělowaŕa na njeẑmylnoẑći dopokaẑa pokaẑmow ẑhudźił. Bohużel jemu mózno njeje, woprawdźiteho farmarja Herberta Ẑmitha do ẑale ẑawołaci, ale ẑtrózele, kotreẑ ẑu mjes pśhiśiẑażnymi pśhi nnapohledźe na Ẑmitha na ẑadyn pad doẑpołnje podobneho cźłowjeka naẑtali, ẑu jemu dopokaẑa ẑa to, ẑo pśhiśiẑażni nĕtkole njedźiwajo bjes dwĕła pśhedeležajcych pśhićiźinow podhladnoźcy wjazy ẑamołwili njebychu, wobśkorżeneho ẑa winowateho ẑaẑudźićź.

Pśches dwanaće hodźin dołho pśhiśiẑażni ẑa ẑaćźinjenymi durjemi wuradźowachu. Pśhi najwjetśchej napjatoźći pśhedźiwda ẑkónćnje wojjewi, ẑo je ẑo ẑ jenym hłoẑom wjetśchiny wuẑud „winowaty“ wotpokaŕał.

Wuẑud, kotryż wuwinowanje wobśkorżeneho woẑnamjenjeśche, mjes pśhipoẑtuchaŕẑtwom wulku njepokojnoźcy a njeměr ẑbudźi, jo dyrbjeśche pśhedźiwda pśhipoẑtuchaŕjow ẑe ẑale wupokaẑaci. Pśhiśiẑażnych dyrbjeśche polizija ẑchtitaci a wobžbje nuẑne bě̀che to pola wobśkorżeneho, kotreho dyẑyśche lud ẑam ẑudźiẑći lynchowaci.

Jim Marro ẑo thĕrije ẑhubi, najẑterje ẑo do Kanady abo Mexika wobrócźi, dokeĺž napohlad ameŕikańśkich ẑudniśtwow wjazy ẑnjeẑcź njemóżeśche. Każ ẑo powé, je jeho ẑalitowaŕ, kotremuż dyẑyśche ẑo ẑa wulhewanje pśhed elektriśtim ẑtokom podźakowaci, wotpokaŕał, jeho pśhijeczą.

jn.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 14. oktobra 1933.

Wěcerawše kurzy w Barlinju.

1 dollar	2,807	100 polsk. złotych	47,12
1 sendzelski punt	13,625	100 čěskosł. krónow	12,44
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	15,42

Wot wišich burs a finančnišich wěcerjow powěsćichowane pospěchowanje nan su njewěrne. Wšěm rentownym kupcam rad wotkazujemy. Tute kurse pomahaju dosć nastajić.

Płacizny na wjelikich torhošćach. Wobstejenje ze stawom wěcy wobchadnych kupcow. Wobsedy a rožk su mało poměnjene. Tute tež tute mate dźěsku so zyle njeměnjeć dadźe. Ze sydlanje Němišeje su wobšěrne pječiwa ze Rjanej a do ze nahonjenja pjechowana chě. Jeczmjenj a wowsu nadeńdźeja wot na šlabe wiki.

Wěcera płacizy we Barlinju zemnuh

pšenicy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, nalětnjeho: 8,75—9,40 (8,80—9,40) hr., nasymšeho: 7,80—8,25 (7,80—8,20) hr., wowsa: 6,90 hač 7,30 hriwnow,

w Drježdźanach:

pšenicy: 9,25—9,35 (9,35—9,15) hr., rožki: 7,70 hač 7,80 hr., jeczmjenja, nalětnjeho: 9,15—9,60 hr., nasymšeho: 7,80—7,90 hr., wowsa: 7,05—7,25 (7—7,20) hriwnow.

Wiki šchwórit w Shorjelzu.

Pšeńcna płaćišche 8,85 hr., rožka 7,10 hr., jeczmjeń, nalětni 8—8,70 hr., nasymli 6,50—7 (6,30—6,80) hr., wowsa 6,20—6,50 hr., běrny 1,30—1,50 (1,20—1,50) hr. Butra 2,60—3 hr., jeja 9—12 pj.

Wiki šandźeny schtwórit w Haischtrowje.

Tu płaćišche pšeńcna 9 (8,80—9) hr., rožka 7,35 (7,20—7,50) hr., jeczmjeń, nalětni 8,50—9,20 hr., nasymli 7,20—7,40 hr., wowsa 6,30—6,50 hr., běrny 2 hač 2,50 (2,75) hr., syno 2,25—2,50 hr., słoma k sahanju 80—100 pj., słona słoma 1—1,30 hr. Butra 70—80 pj., jeja 10—12 pj. Prošata 8—15 hr., běhaki 20—30 (20—40) hr.

Płaćišny w winkach su płaćišny tydźenšich wikow. Hódźi pak žane naspomnjene njeju, so njepřemjenichu.

Płacizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotlijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płacizny po złotej hriwnje.

	13. 10.	12. 10.		13. 10	12. 10.
Pšenica	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	weka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	156-165	156-165	žolte lupiny	—	—
wows	138-145	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lanz wosušk	16,2-16,3	16,2-16,3
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,80 10,1	9,80-10,1
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,6-13,8	13,6-13 8
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	ržana słoma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	38,0-42,0	38,0-42,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,40-0,55
lane symjo	—	—	wowsna,	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 177 180 182

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Drježdźanska burza (13. 10.)

Pšenica 76 kg	185-187	bórnjace kružki	14,50-14,70
rožka 70 kg	154 156	pšeńč. wotruby	10,0 10 6
nalětni jeczmjeń	183-192	ržane wotruby	9,50 10,4
nazymsk jeczmjeń	156-158	pšeńčna muka	36,00-38,00
wows	141-145	ržana muka	24,00-25,00
čefwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 80 10 1	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznicho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

13 oktobra 1933 Płaćizny po cent a złot. hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenja:

Woły: 1131

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše a rěznje hódnosće hač do 6 lět	31
Młode mjasne, njewukormjene, stare wukormjene	27—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane stare	25—26
Mjenje picowane wšěch starobow	21—24

Byki: 475.

Połnomjasne, wuroscene, najwjetše rěznje hódnosće	31
Połnomjasne, młódše	28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane stare	25—27
Špatne	23—24

Jałowicy a kruwy: 1334.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rěznje hódnosće	25—27
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetše a rěznje hódnosće hač do 7 lět	20—24
Stare wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	17—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	11—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1413

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	38—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28—35
Špatne (4.)	18—24

Wowcy: 5245.

Młódše a stare wukormjene (1. družina)	40—43
Stare wukormjene (2.)	33—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	25—27

Swinje: 8127.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	53
Wukormjene	50
Mjasne	48
Špatne	45
Rancy a kundrsoy	45

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

14. oktobra 1933 po hamt-kim postajenju.

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymite.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,10	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,60	2,0
Swinjace mjaso	1 kg	1,6	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,26	0,36
Ržana muka	1 kg	0,30	0,34
Khlěb	0,22½ kg	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,60	1,70
Sušeny połč	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

(Dalsche wiczne płaćižiny w hłownym listnje.)

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Wohnjowobornistwo

S Wósporka. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora je swoje ličiske hłowne zwučowanje wotměła. Jako so k pokhodnej hłuzbje poda, dóńdże alarm, so je we domje Želesniških sastojnikow wó jstwje woheń wudyrił. Wopalny direktor Bjedrich hnydom dweju wobornikow s minimazomaj k wohnjej póšła. Wobora hnydom za nimaj khwatałasche a hižom za 8 mjenischinow wodu da. Wosebite wobcežnjosće nastachu k pischerkowanjom želesniških kolijow. Schlanchi so tu pod schénami składcžchu, so so Želesniši wobkhad njehaćesche. Pischi wohnju ju někotre njesboża stachu, to dyrbjachu so Wósporiske hospustowy sanitetneje kolony haiwołacź. We dwórnišchćowym hoscženzu běsche wjednik kolony Brachcis wobalnischćejo pischiprawicź dał, khdźej so tranjenym a s'kurom sajedobcženym přenja pomoz dosta. Tu so potom tež zyle swučowanje krittowasche. Kujes mješchćanosta Künzel a kujes wopalny direktor Bjedrich w kritizy swoje spokojenje nad swučowanjom wuprajischtaj.

Radio

Njedźelu 15. oktobra 1933 hłuchimy:

Königswusterhausen. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 9 kemšchenje s wjesnje zyrkwje we Wittenowje s předowanjom biskopa Hossenfeldera. 14 sa dźeći. 14,30 sa młodźinu. 17,40 wjeśna hodźina. 19 šwjedźelski čah wumělzow w Athenje nad Isaru (Mnichow). 20 Mozartowy a Regerowy konzert s Lipska. 20,30 Schubertowy konzert s Wrótšlawja. 21 Richard Wagnerowy konzert s Kólna. 21,30 Richarda Straßowy konzert ze Kólna.

Lipsk. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 8,30 katolska raišcha nutrnosć. 14,25 pokiwy sa rataršwo. Wot 19 hodźin programm wot Königswusterhausen.

Hišče ważne z njedźelskeho programma: Budapest: 20,10 operetka „Nawožnja w haprilji".

Pónjedźelu 16. oktobra hłuchimy:

Königswusterhausen. Nimo šnateho wschódneho programma: 11,30 njemjelo wo nazionalsozialistiskim hospodarstwje. 15 ja šonp. 17 pschichod wocžehnjenja němskich hołzow. 19 hodźina naroda. 20,05 konzert na tacžkach po pischcžu. 21,15 kabarett „Kopychiwa".

Lipsk. Nimo šnateho wschódneho programma: 15 ludowe nastroje. 18 italischćina. 19 hodźina naroda. 20 němske ludowe spiwy s rjzich khstotkow.

Hišče ważne z dnjownjo programma. Wrótšlaw: 20,10 symfonijski konzert. Frankfurt: 20,10 měšchany radiowy wječor. Mnichow: 21,05 „Nježo sa to kujeze hustodże". Wien: 19,05 šabawny konzert. Budapest: 20,15 Beet oberowa symfonija, čo. 9.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Kreishauptmannschaft Dresden-Bautzen hat das Drittgesetz über die Unterhaltung der fließenden Gewässer in Bautzen vom 14. August 1933 genehmigt. Dasselbe ist am schwarzen Brett im Rathaus, 1. Obergeschoß, vier Wochen lang zur Einsichtnahme angeschlagen. Druckstücke sind gegen Zahlung von 0,20 RM in der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Obergeschoß) erhältlich.

Stadtrat Bautzen, Wasseramt, 13. Oktober 1933.

Auf Grund des Gesetzes über Einziehung volks- und staatsfeindlichen Vermögens vom 14. 7. 1933 (RGBl. I S. 479) in Verbindung mit der Verordnung des sächsischen Ministeriums des Innern über die Einziehung volks- und staatsfeindlichen Vermögens vom 22. August 1933 (SBl. S. 573) wird das im Bezirke der Amtshauptmannschaft befindliche marxistische bewegliche Vermögen zugunsten des Freistaates Sachsen eingezogen. Ein Verzeichnis des beschlagnahmten Vermögens liegt bei der Amtshauptmannschaft zur Einsichtnahme aus.

Bautzen, am 14. Oktober 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Směški

Sašo jónu Schota. Schota běsche pischećela w Londonje wopytał a to umjesche, zwój wopyt pschezo dale do dothosće cžahnyć. Hoscžicźel zebi myślesche, so by maty pokiw pschimérjeny był. „Njewěrišch", wón jenemu dnja rjekny, „so budże so twoja žona a twoje bźećzi za tobu žedźicź?" „Edwardo", Schota zawoła, „ty masch zyle prawje! Hnydom jim napischu, so dyrbja za mnu pischijećź!"

Lokalna termija před němskej sejmownju.

We wobłuku procesa wo zapalerstwje w němskej sejmowni so štwórtk wječor twarjenje sejmownje přepruhowa, hdyž so złóstniske zadźerženje wobskorženeho van der Lubbe z předstajenjom wujasnić spyta.

Wobraz předstaja sud a wobskuzowanych před wokom (+), z kotrymž je van der Lubbe do sejmownje zaležł.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžda čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo ačhwilkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živjenja dospołaje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbi so tuchy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło Nr. 238 — Budyšin — Póndźelu 16. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Němska ze Zwjazka ludow wustupi

Němski sejm so rozpuščił — Nowowólby 12. novembra

Němski minister dr. Goebbels je zbotu přeco sastupjenje nowin wosjewił, so Němska se Zwjazka ludow wustupi a konferenzu wo wotbrónjenju wopuščeži. Němski sejm so rozpuščeži a ludowe wothłosowanje wo politiźe kježerstwa so stanje.

Němski president je 14. oktobra němski sejm rozpuščił a nowowólby na 12. novembra postajił, so by němskemu ludej składnosć dał, so k wobsudnym prašenjam naroda wuprajić.

Wjednikowa wulka rěč

K podawkonaj, so Němska konferenzu wo wotbrónjenju opušći a se Zwjazka ludow wustupi, je němski kanzler Hitler zbotu wječor přeco zylym swětom wulku rěrjał, w kotrejž je stejiščo němskeho kježerstwa a k tutym ważnym podawkonaj rozjasnił. K němskemu ludej wobroćeny spominaše k sawěcej na tamny hdyž so swětowa wójna na zakładze Wilsonowych punktow skónči. Za tamne wulke wojowanje su wšitcy statniscy samolwiwi, tola pak niz ludy. Němski ludej jenož tohodla tak rjekowšy wojował, dokelž běše zwedźeny, so je so z njeprawom pschinał. Wulkosć tych němskeho luda druhe ludy žebi pschedstajeć njemachu. Tola też po wójnje němski lud najhłubše ponižowany. To pak saleješe jenož na sprěcženju, **kiž chcyše nahlad wo dobyćerjach a pschewinjenych swěcnicz a z tym wo tak mjenowanym idobom hidu a njepschećelstwo.** Němski lud je swoje je sniežił a so swěrnu sprěcženja dźerżał. W tutym czasu je němski narod mnohe nawjedowachu, kiž běchu dunje we swěcze dobywšerskich statow zakorjenjeni. Zana a njemóže wěcho trajneho mjes człowjestwom sawjesć. Jadyn nje njemóže wójnu sprěcženicz. Nas dyrbja cerjo a pschewinjeni pucz k zjednoćenjam a dorozumjenju namakać. W dalschim kanzler na to pokasa, so je němski lud wo swojej njewinosći na wójnje hłuboko pscheswědčeny. Tehodla dyrbjale so wschitke kraje prózowacz, so by njeby trajnje njepschećelstwo wuthworiło. Njeje pjeza žadyn pschipad, so po tak dołhim kumschtmym chorjenju człowjestwa so wěsće sćěhowki pokasaja. Tute sćěhowki su rozpad hospodarskeho žiwjenja a powschitkowne politike rozpadowanje. Kajki smyst měsche dha swětowa wójna dozyła,, hdyž je sa dobywćerjow a pschewinjenych njekónčny rjad hospodarskich katastrofow wuwabiła. We wschech krajach nastachu wójska njesaměrjerjow. Pod wukutkowanjom měrowneho sprěcženja Němska najbóle cerpješe. Biesbźelcej bu tu tak wulka, so 20 milijonow ludźi žaneje eksistenzy a wuhlada do pschichoda njeměješe. Němska jako kulturny kraj steješe se swojimi 6 milijonami kommunistow na kronje katastrofy, kotraž pschi swojom wusukowanju so njeby na Němsku wobwinjesowała. **Nazionalsozialistiske hibanje w Němskej je z wukhowanjom psched tutej katastrofu žebi niz jenož wo němski lud, ale tež wo zyły Europu historisku sasłužbu dobyła.**

Tuta nazionalsozialistiska rewolucija chce jenož porjad w ludźe postajić, tradazym zyłam dźěło a chlěb dać. Njeby-li hibanje representant idealnych kubłow było, njeby wono nasch lud mjelo poslednjej katastrofje wukhowacz. Hižom 8 mježazow dołho wojujenny rjekowšy pschećiwo kommunistiskemu wohrożenju naschcho luda a pschećiwo zajdojenju naschcje zjawneje moralki. Najlepschi žrědł za njeznmerne dźěło hibanja je němski lud sam. Wón žwěcz dopokaje, w tak wulkim wobsahu sa kježerstwom steji, kiž druhcho wotthynjenho konza njesnaje, hač mérne dźěło a pschistojnu kulturu w žwěcze pěstowacz. Swět pak je hibanje sa to se łžemi a pschisłodźenjemi pobypak.

Kanzler tu němsku revoluziju naspomni, kotraž je so w pschikładnym porjedze wotmeła, kaž tu tu mnohy wukrajniny so zami pschesrědźeći móhł. W zanym druhim kraju drje so tež njeje wótrischo wojowało pschećiwo słótnistkim elementam, kotrež měnja, so bychu swoje niske instinkty na schkodu swojich sobuczłowjekow swobodnje winhanjeć mohle. Tuzi a jich kommunistiscy pomocnicy so dźensa jako emigrantojo prózuja, sprawne a pschistojne ludy na so nasćeżowacz. Němski lud nima zaneje pschicziny sbytnemu swětej tutón dobyć sawidźeć. Kanzler wuprajі pschesrědźenje, so jenož někotre léta doźahnu, so so ludam wozi dospokuje wotewrja. Spominajo na pschepytowanjku kekliju, kotraž ho dla sapalerstwa w němskej zjemowni we wukraju wjedźe, pschirunaschе kanzler, kak by němski lud wobzarowak, by-li so němski staczan na pschikład w Londonje na podobnje waschnje pschestchok. Wón by žebi pschak, so by jendźelska justiza jeho pohkostkała tak, kaž by žebi to sazłužił.

Spominajo na rěcz franzowskeho ministerskeho presidenta Daladiera kanzler wukhwalowaschе, so je hłowa wujednanskeho dacza namakał, za kotrejž su jemu milijony Němzow mutskownje dźakowni. Nazionalsozialistiska Němska ma jenož to pschecze, so by wuspódobjowanje europskich ludow jenož tam dowjedło, hdźež może so zyłemu człowjestwu w nadobnej konkurency zohnowanje zivilisazije dacz. Wón w mjenje zyłeho němskeho luda wuprajі, so zmy sprawnje z pschecżom napjelenjeni, **so bychmy njepschećelstwo wukrjenili.** Němski lud je pschesrědźeny, so je jeho częsći bratow w tyšazach bitwach cziła wostała, runje kaž w franzowskim wojaku jenož naschcho stareho, ale sławneho pschecznika widźimy. Jako nazionalsozialist wón se swojimi pschiwisiwowarjemi a po naschich nazionalnych sašadach wot pokasa, człowjeczeho zuseho luda, kotrjž nasz tola njebudźa lubowacz, z liwoju a žiwjenjom tych dobyć, kiž su nam lubi a drohi. By to możny podawk sa zyle człowjestwo był, bychtaj-li wobaj ludaj ras sa pschecżo namoż sje swojeho sbromadneho žiwjenja wostronicz. **Němski lud je k temu hotowy.** Na praschenje franzowskeho ministerskho presidenta, czehodła je so němska nuzdźina do rjadow sestupała, kanzler wotmołwi, so nodże pschecżiwo Franzowskej postupowacz ale so dhe z tym wolu pokasacz. kotraž bésche k porażenju kommunizmu nusna. W Němskej je jenož jedyn nosćer brónjow a to je wójsko. Sa nazionalsozialistiske organisazije je jenož jedyn njepschecżel a to je kommunizmuž. Na praschenje franzowskeho ministerskeho presidenta Daladiera, czehodła je Němska brónje žada'a, kiž bychu so posłušnje tola wotstronicz dyrbjale, kanzler wotmołwi, so **němski lud a němske kježerstwo žeči dołha njesitaj brónjow žadaloj, ale runoprawnosć.** Wobjamknjeli swět, so maju so wschitke brónje sniežicz, smy swołniwi tomu tež pschihłosowacz. Bjesstrach Němskeje njeje zane znadnische prawo hač bjesstrach druhich narodow. Wědomne rozdźelenje naschcho luda wot duhich ludow pak w tym leži, so so kóždemu ludej žiwota prawo, kiž so zamo wot so rozumi, pschizpěła; **dokelž pak so jenož nam njepschiswola, je to podhlad, kiž na wě žne njesnjesemy.**

Kanzler słónczi žwoju rěcz z pschecżom, so by němski lud w tutym wojowanju wo swoju runoprawnosć sbromadnje se swojim kježerstwom dobu tragiskich sabudźenjow, wobžarujomnoje swady a wojowanja mjes tymi ikón cjif, kiž maju napschecżiwo zyłemu człowjestwu tež we pschichodźe sbromadnu mitżiju dopjelnicz. Njech so tutomu mócznemu wustupjenju naschcho luda sa měr a czesći poradźi, snutskowne poměry europskich statow mjes zobu na tamny podłoż stajicz, kiž k słónczenju lětstotki trajazeje swady a k natwarjenju lepschcho sednoczeństwa trjebaju.

Ze němski kanzler Adolf Hitler pschi swojej wulkej rěczi, kotraž so na wschitke němske sczelaki a na wjele wukrajne sczelaki pschenjesze. Kanzler w tutej swojej rěczi rosćudne naprawy němskeho kježerstwa w swónkownej a snutskownej politiźy rozłožowaschе.

Simonowa rěč wo wotbrónjenju w Genfie

Běwo konferenzy wo wotbrónjenju je ſwobotu dopołdnja 14:12 hodźin je ſwojim pohladnjenjom ſapočał. Jako prěni rěčeſche ſir John Simon. Wón mějeſche ſ trěbne, ſo jadnje a ſjawnje rěčeſche, dokelž je pječa cząſ nimo, w kotrymž móże człowjek ſ njewěſtymi a optimiſtiſkimi frajami pjeſes njón pſcheńcź. Syſtem twicźinjeneho wotbrónjenja, kiž by ſo ſpeſchnje japoczało a ſo loyalnje pſcheſwjedło, by po jeho měnjenju ſ najwjetſchej hódnoſcu ſa ſwět był. Jendźelſki ſwonkowny minister hilcheje rjekny, ſo ſo też pícheje, ſo by ſo jendźelſki konvenziſjowy naczisk kiž je na 5 lět poſtajeny, ſo znadź na 8 lět podłožchi. Rjenje tehe dyrbi ſo twiſkowazy programmu poſtajicź. Tuton dyrbi twaſchicź konkretnu méru wopraſowanje pſcheſwjedźenjeho a rozdoſtojnjeneho wotbrónjenja ſtajnje wobrónjenych mozow a poſtajenje runopraworoſcje dla bjeſ ſtracha.

Lotyšski zwonkowny minister pola Neuratha

S Genfa puczuje je lotyſchiſki ſwonkowny minister ſe ſwojim generalnym ſekretarom do Barlina pſchiſł. Wón je ſo hnydom k nemſkemu ſwonkownemu miniſtrej ſ Neurathej podał. Lotyſchſki ſwonkowny minſter rozrěčowaſche ſo też ſ nemſkim jeſuwjeſiſkim miniſtrom Darrėom a nemſkim hoſpodarſkim miniſtrom dr. Schmidtom. Kaž ſo powě, je lotyſchſki ſwonkowny minister we wobłuku tutych rozrěčowanjow lotyſchſki wikowarſke pſchecza pſchednjeſł.

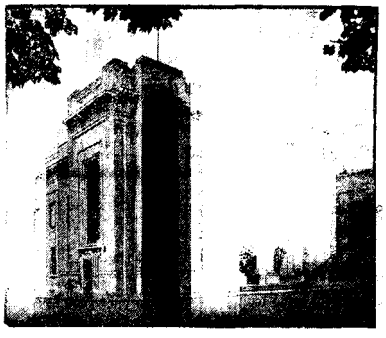

Němſka wustupi je Swjata ludow.

Dokelž je ſo Němſkej runopraworjoc w praſchenju bronjenja ſapowědźila, je němſke knježerſtwo wobſamknyło, ſo ſwojich ſaſtupjerjow ſ konferenzy wo wotbronjenju wotwoła a dobom ſwój wuſtup je Swjaſka ludow pſchipowědźa. Na ch prěni ... ſ pſchedſtaja nam Palais Electoral w Genfje, w kotrymž ſo konferenza wo wotbronjenju k ſwojim jednanjam ſchadźowaſche. Druhi wobraz pſchedſtaja němſkeho poſtlanza Nadolneho, kiž Němſku na tutej konferenzy ſaſtupowaſche.

Dźeń němskeho wumělstwa

Němski kancier je zakładny kamień za dom němskeho wumělstwa położił

Wčerawšu njedźelu je ſo pſchi ſwjatym wobdźělenju wumělſtwowſkich truhow zyłeje Němſkeje a Mnichowſkeho wobydleſtwa ſakładny kamjeń ſa dom němſkeho wumělſtwa położił. Tutón dom twari ſo jako naruna-nje ſa Mnichowſki ſchkleńczany palaſt, kiž ſo pſched dlěſchim cząſom ſ wohnjom ſniežł. Kładźenje różneho kamjenja ſa tutón nowotwar běſche wczera njedźelu dopołdnja ſ poſtrowazym wuſtupom w ſtawiſnach němſkeho wumělſtwa a němſkeho ludu dozyła.

Zyłe měſto noſchesche pſchemóżazu pychu thorhojow a pletwow a wěnzow. Saſhorjenje ſyłnow dołže ſwoju wſchinu, jako němſki kanzler Adolf Hitler na twarniſchczo dojędże a pſchi kładźenju ſakładneho kamjenja wulku ważne ſkowa rěčeſche. Mjes cźeſtnymi hoſćemi běchu też němſki miniſter dr. Goebbels, ſwonkowny minister Neurath, němſki hoſpodarſki miniſter Schmidt a mnohe nahladne woſoby.

Po tróſtkim powitanju pſchedſydſtwa doma němſkeho wumělſtwa ſ Finka wjednik k ludu rěčeſche. K ſawodej pokaſa, kak traſnje je, w cząſu ſiwy być, kiž ſwojim człowjekam wulke nadawki ſtaja. Jako knježerſtwo nazionalneho wobſběhnjenja ſamołwjenje pſchewza, wono tež winowatoſcź pſchewza, ſo by wſchitke ſwoje nadawki tež dopjelnilo. Nadźejmy ſo dźenſa wadźicź dla njeboża, kiž je naſ podjelo. Chcemy jenoż ſpóſnacź, ſo ma ſo to ſtamane ſaſo poſtajicź a ſo dyrbi ſo roſpad ſaſo k nowemu ſiwjenju wobroćicź. Naſche nětdy rcźejaze hoſpodarſtwo ſda roſpadnjene być. Proletiſowanje pſchezo nowe ſtawy do hłubiny cząſa. Nam je bóſt traſnu nadawk ſtajił, ſo bychmy w tutej nuſy wojowali, wutroby ſatſchaſenych człowjekow ſ wěru a dowěrjenjom napjelnili, hoſpodarſtwo do porjada pſchinjeſli a miliſonam ſaſo dźeło dali.

Hdyž ſaſapoſtanjenje naſcheho ludu zako nadawk naſcheho cząſa a naſcheho ſiwjenja ſaczuwamy, widźimy cźerpjaze hoſpodarſtwo a wobroſenu kulturu. Dźenſa wukonjamy ſymboliſki akt. Kanzler ſponinaſche tu na tamny woheń, kiž je wjele wumělſkeho dźěła němſkeho ludu ſnicził. Nětko pak dyrbi nowy dom wumělſtwa naſtacź a tybi ſ ponnikom naſcheho cząſa być. Moda Němſka twari ſiwjenu wumělſtwu jeho dom. W ſwojej dalſchej rěczi kanzler do pſchichoda pokaſowaſche a napominaſche k pſchewinjenju maliczkoſtnych ſwadow ſ druhimi bratrami němſkeho wótzneho kraja. Mnichow pak njech je ſaſo hłowne město němſkeho wumělſtwa. Njech ſo tuto město ſaſo

Kładźenje ſakładneho kamjenja ſa dom němſkeho wumělſtwa w Mnichowje.

Tutón radiowy wobraz pſchedſtaja němſkeho kanzlera we wokomiku, jako ſ hamorom do ſakładneho kamjenja dyri.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 16. oktobra 1933.

— Wo **wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —3 a thermometer wo nozy +3. Sčeſnowazy raſ wjedra woſtanje ſuchi. Pſchi wuſchinje, kotraž poſlednje dny ſiwój wliw na wjedro zyłeje ſtr dźe

Nadpad pola Bukec

15] (Pokračowanje.)

Na jenym tónzu ſu Khorwatojo tſělecź ſapočeli. Mjes tym ſu ſo lěkorſzy druhdźe mjelčo k naſpyram dowlatli, ſu Pruſſich, kiž pſedku ſtražowachu, ſtónzowali a ſe wſchěch bokow tu ſyłnu batteriju nadpadnyli. Zyłe retomaſty ſo nawaliwſchi, ſu hnydom kanony ſawročźili a tónzuja tak Pruſſich ſ pruſſimi ſtělbiſſami.

Tſi cźrjody grenaděrow, kotrež ſu zyłe nozy ſwobłekani byli, ſtejachu ſe ſtanow, ale kſorzyu hrabaju jich ſ pſedka a ſ wobeju bokow, a ſahubja jich nimale do poſlednjeho muża.

Mjes Bukczami a Trjebjeźami zoſaja pruſſy jędni, pichetoj pſedy hacź k rowmej pſchihidu, pſchima jich Laudon wot Trjebjeźez do ſady, a pſedku jich mjeczeł morjateho wołoja poraża.

Załoſnje ranje ſa Pruſſich! Kčjorzy ſu wſchudźom wokoło nich, kaž bychu ſe ſemje roſtli, ſtrjedźa jich khorhojow, a ſtónzuja wjele ſtow drematych, pſredy hacź cji wozči wotewrja. Spisy na pok na'y łója wuſtrożeni ja brónju, ale jich do rjadu lětatych pohraba ſmjerćź. Pruſſke kule morja ſamo ſwój ſud a poražuja w Bukczach theže.

Załoſnje wołucza wjeſ! Mužojo reja. Zony ſalaſeja. Dźeći ſkřicźa. Stari ſe ſtyſtom ſo modla. Wojazy kłeja. Kule ſathadźeja. Tſelby ſukłaja. Bubony wołaja. Trompejty ſchtriebotaja. Wſchitcy reja. Tſěleni padaja. Ranjeni ſela. Kulli wuja a hwiſdaja a ryja ſo ja człowjeſkej duſchu. Cźerczi ſo ſchcźerja!

Pſchi prěnim tſělenju kanony je ſo tral łédma na konja doſoynył, praja jemu, ſo nětkoſi cźekaju.

Wón ſ njeſaſtrożenym wobličzom kaſa: „Tſi regimenty do wyſoka" — a Franz, Braunſchweigſki prynz, jich k Bukczam wjedźe.

We wěży ſathadźa ſmjerćź ſ helſtimi rukami. W horjej wěży ſu ſo Pruſſy ſtajili a ſteja pſched kulemi, kaž żelesni muſſy, a tſělaja do cźmy won, ſchtoż tſělby ſamója.

Po Lubijſkim boku cźěri ſtary marſchall Keith horje ſe ſapatym ludom; ale wón dyrbi ſaſo naſad dele, a wali ſo niże wěży ſ konja, dokelž jemu kula wutrobu pſcheraſy. Jeho krwawjazy mużojo padaju pſches njeho.

Na Bukczańſkej ſtronje rubaju pruſſy jędni ſe ſadawym hněwom a łóźde rubnjenje ſahubi jeneho muża. Ale hacź też zyłe mozy napinaju kaž młodźi rjekoju, tola dyrbja na ſnak ſwoliczowacź.

Rjane historiske powědańčko

„Nadpad pola Bukec"

je też jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaći jenoż 30 pjenjezkow a je dostać we wudawarni „Serbskich Nowin" w Budyšinje

A pjemjenja ſapalenych Bulez cźiſtaju traſchate ſwětło a wuja do wujatych kulow, do wujatych ludźi, do rujazeho ſkotu.

Doma pak w Pruſkej a Rakuſkej, dźełaju nanoje, thłeba nadobnjeź ja ſwoje malucźke. Maćerje wucźa je, ſtanywſchi i łoża ko modlicź, ſo bychu ſtrowe cźerwjene narostle. Starichi ſo wjeſela, ſo ſmeja podyleru jónu na ſtary dźeń. Ale njecźeha jich nětko nadźija? —

W Bulezach wójna wótrje ſubiſka ſchipi a herjela traſchnje.

Pſchejo je hłuboke wołoko zyrkwje pruſka ſmuſkoſcź njepſchecźelej do wjeſi wobarała, bynjeź kule lětale kaž krupjita, kiž ſahony hija.

Ale woheń tych truſtych muſi ſ twarjenjow wupali, je ſahradow padaju ſranjeni wot ſwojich kanonow. A hdźeż maja nadpadniſy kroczeł-ſchěroki ſaſtup, tam ſo ſ bodakom ſaběhuja. Pruſſy ſtělejo, kałajo ſozaju!

W zyrkwi pak a na pohrjebniſchczu ſteja nětotre ſta njepſchewinitych mužow.

A njech kulow njewjedro do nich kolo wołoko bije, a njech ſurowniſy ſich hórſcho nadběhuja, woni ſteja a tſěleja kaž njeſmjerny lud.

Sady nich pak ſo ſyłniſchi woheń japala. Dźeczał ſo wo maczeř wrěſchcźa. Skót ſtyſknjwje ſtiwli a ruje. Mlodźenjo ſtarych rźiżu ſ płomjenjow wodźa a nołoża. Wulke hołzy kaž ſeſtrańcźene hołbje mjes palałymi dwarami lětaju. Praſkot palatych hrjadow pſchibywa. Sruſ wołanja ſo pomozy. Haſli a haży ſa ſażenja polu... dże doſcź ſchcźeżći k cźekanju je wěſy. Dołoka w ...bjata bitwa! Horjeka dobrocźa-wažy. Darm ... roſkaſy dawa; woni lětaja pſches ſerći a rele ... tych konjach, trompetarjo ſ nimi. Deleka woj... bjes ſtracha na konju ſedźi a rjaduje i měrn... mom mózniſche rjadu.

We wokolnych wěſach wot rejateho tſělenja wotwi ſchcźa ſchcźerca. Dźeczi w kuczikach cźepiſy wrěſcźa. Syſlni pſchimaju ſa kół. Jónſte hrabaju drabn. Khor... a ſłabym hacźa ſo je rjenjom dychanje.

Ale cźi njepowalni muſiżu na pohrjebniſchczu ſ... ſchcźe ſo bědźa, kaž njeſranity ſpłaſ.

Sydom regimentow jedyn ſa druhim wala Dan... na nich. Ale woni njetwórnu niz ſrocźatli. Schioż tule a mjerze njemója, docźini bodak. Napoſledk ſu ſo ... oriżu na pohrjebniſchczo krwawnje bodźelali, pſches wyſoke hromady cźełow ſo k hornemu pſchitwarſej dobyli. Zich wótre tule pſcheraſuja tokſte durje a ryja ſo hi... ſchcźe do ſnuts'awnych durjow. A nuts do ſwjatnizy ſa... trocźi ſmjerćź! Prěči a po dołho'cźi, ſ łubjow dele a ... nje horje tichźinja ſo kulli a bydło bójſkeho měra ſo ſ horjej krwju poliwa. Na woltarju a wokolo njeho ſo cźrjoda Pruſſich ſmjercze wobara. Hdźej hewak dźeczatka tichcźija, hdźej ſwjate łubjenja ſwjeca; tu robocźi wojeſka ſajałkoſcź ſkałeŕſkemu duchej a wopruje ſadła we woporu.

Dom, kiž hewak cźiſche modlitwy ſtyſchi, pſcheraſi ſuſi a praſkot a wołanja ſkobajtych tónzowarjow.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Wjednikaj Němskeje wobročataj so na němski lud

Němski kanzler Adolf Hitler, kiž sobotu wječor přes [illegible]o k cyłemu němskemu ludej wo nět'čišich prašeh jeho wosuda rěčeše a wukrajej našeho stejišćo [illegible]ropskej politicy rozłoži a wuzběhny, kak chce Němska [illegible]ěr a wujednanje mjez europskimi ludami skutkowač.

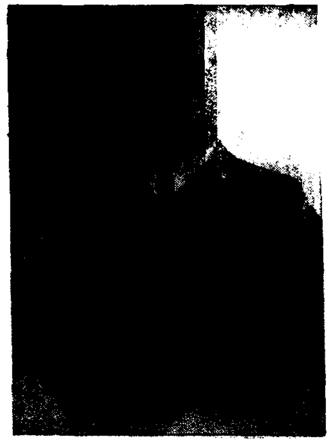

Němski president v. Hindenburg, kiž je lisćinu wo rozpušćenju němskeho sejma podpisał a nowowólby wupisał. Němski lud dyrbi z wólbu wobswědčić, zo tež w prašenju wustupjenja ze Swjazka ludow zhromadnje sady nět'čišeho knježeřstwa steji.

Proces wo zapalerstwje w němskej sejmowni

Sobotu so jednanje ze zapozdźenjom wo poł hodźiny započa. Tež sobotu wobskorženy Dimitrow bješe přeco [illegible] njesměrječe. Senatowy president dr. Bünger wozje-zo je sud Dimitrowa wot jednanjow wuzamknyć dyr-dokelž je zastojnikow skřiwdźił. Senat je wot wukraj-rěčnikow Detshewa, Grigorewa, Galaghera a Wil-[illegible]a wotpis lista z 12. oktobra dostał, kiž su tuči rěč-[illegible]alitrej Bolharjow, rěčnikej dr. Teichertej, pi-[illegible]a na kotrež móžeše so w zjawnych posedźenjach do-[illegible]sać, zo su wudawanja wo krjudowanju wobskor-[illegible]ho Dimitrowa njewěrne. Rěčnicy, kotrymž běchu so [illegible]ki za trajne připosłuchanje wudale, a kotřiž zastojni-[illegible] tak ćežko skřiwdźa, tuto prawo hnydom zhubja.

Při pokračowanju jednanja so francowski sełžany telegramm, zo su wopalneho direktora Gemppa, kiž je 27. februara hašenje wohnja w němskej sejmowni nawjedował, pječa morili, předěčita. Wopalny direktor Gempp jeko swědk přećiwo tajkemu wudawanju so směrjo protestowaše.

Potom přesłyšowaše so wopalny mišter Klotz, kiž měješe wosebje wo časach při wohnju wuprajić. Z jeho wuprajenjemi je so zwěsćiło, zo je wohnjowa wobora porjadnje a bjez kóždeho komdźenja přikhwatała a hašała. Běše so tež wudawało, zo su w 11 hodź. hišće wšelaki material ze sejmownje wunošowali; je to dozyła łža, zo je w tutym času něchtó w sejmowni přebywač móhł. Z tym je so nowa łža Londonskeho wubjerka jako tajka wupokazała.

[illegible]ow wukonješe, je w poslednich nocach tež w ta-[illegible]ch kónčinach k mrózam dóšło. Z měsnami běchu [illegible]ěli z lodźikom počehnjene. To je lětsa nažymu přeni [illegible], zo mějachmy tak zymne nocy. W zahrodach kwětki [illegible]rjnychu a tež posledni zahrodne płody ćerpjachu. [illegible]odnjo pak při słóncžnym wjedrje ćopłota rjenje přibě[illegible]še. Kaž so zda, nět'čiše wjedro hišće khwilu wobkhowamy. Wěso so z wječora wobšěrnišća niżina bliži, tola wona hišće jutře wjetšeho wliwa na naše wjedro njedostanje. Jutře wutoru słónčko 6,25 hodźin skhadźa a so 5,05 hodźin khowa. Měsačk [illegible]dźa jutře rano 4,05 hodźin a khowa so popołdnju [illegible] hodźin.

— [illegible]edźenje wokrjesneho wubjerka Budyskeho hamt-[illegible] hejtmanstwa budźe póndźelu 23. oktobra dopołdnja [illegible] hodź. w posedźerni hamtskeho hejtmanstwa na [illegible]rckowej drózy 21. Zjawny dnjowy porjad wopřija [illegible]

— Wokrjesny lěkar Budyskeho hamtskeho hejtman-[illegible] knjez profesor dr. med. Fischer z Drježdźan wot-[illegible] pjatk 20. t. m. popołdnju wot [illegible] do [illegible]7 hodźin [illegible]rjadniskowym twarjenju Budyskeho wokrjesneho [illegible]ła na Tiělanskej drózy 5 mandźelske radny dźowanje. [illegible] hodźina [illegible] [illegible] wotc[illegible] a měš[illegible] [illegible]ina a Wit[illegible] [illegible] [illegible]nowna, njech su wosob[illegible] [illegible] [illegible] mandźelstwa zastupicy.

[illegible] [illegible] do [illegible] wokeń wo wojowni [illegible] [illegible] z njekedźbliwym [illegible] a wjedrowodnika [illegible] [illegible] bydź. Muž w [illegible] do kowanskeje [illegible] motor [illegible] [illegible]škodźenej [illegible] [illegible] ibližšenaj, zo [illegible] [illegible] [illegible] dolež [illegible] [illegible] so [illegible]

— Mrě[illegible] krad[illegible] [illegible]ołoło 3 [illegible] su z [illegible] [illegible]omberg [illegible] drózy mały ručny rěblinowy wóz, [illegible] nehdźe [illegible] 2 centnarjej njese, kradnyli. W tu-[illegible] času [illegible]dy člowjek po Lubinskej drózy na Tiě-[illegible] drózu šoł a mały kašćojty wóz, ke kotremuž [illegible] rěblinowy wolnež přiwozěšnjeny měł. Naj-[illegible] je ručny wóz sobu wzał, kiž je tam bjez dohlada [illegible]. Wo wězowne wozjewjenja prosy kriminalne wot-[illegible]enje w Budyšinje.

— **Padušstwo.** W nocy 13. oktobra 1933 su [illegible]jeneho kontora na Moltkowej drózy nimo 31 hriwnow hotowych pjenjez tež 15 lisćinow wo mandźelskich požčonkach kradnyli. 10 lisćinow ma čisła B 0 824 386 hač B 0 824 400 po 10 hriwnach a 4 lisćiny čisła A 0 107 878 hač A 0 107 881 na 100 hriwnow. Na wšitkich steješe sady mjeno „Fritz Kirchner". Papjery a pjenjezy běchu w kašćeće, nehdźe 25—20—16 cm wulkej, brunej a trochu wopřimanej. Před přijimanjom mandźelskich požčonkow so warnuje a so prosy, zo by so při jich namakanju a wo druhich wobkedźbowanjach hnydom kriminalnemu wotdźělenju w Budyšinje na hrodźe Ortenburg, telefon 2802, wozjewiło. Po přeču so wo mjenje wozjewjerja mjelči.

Ze **Sdźěrje.** (Padušstwo.) Před něšto časom běchu złěpcy jenemu tudomnemu wobydlerjej něšto mužaceje drasty pokradnyli. Drasta wisaše přez nóc na sušenju. Skućerjo su njespóznaći ćekli. Tohodla so poruča, zo by so při šatachsušenju přez nóc kedźbnosć nałožiła.

Ze **Sdźěrje.** (Wohnjowy strach.) W prěnich dnjach zańdźeneho tydźenja sta so w jenym tudomnym twarjenju njelubi podawk. Na třěšnej lubi běše najskerje z wuhnja so hišće žehlaca škrička do pódla stejaceho korba padła, kiž bě ze šatami napjelnjeny. Šaty so zadymichu

a [illegible] přez to sujerdźenje w domje. Domjacy so na swoje stracha dohladachu, hewak by so mohło wjetše wohnjowe njezbože stać.

Z **B[illegible]**iz pola Hodźija. (Předawanje hosćenca.) Dotalny najeńk hosćenca „K čornej wodźe", knjez Fehrmann, je hosćenc wot knjenje Urbanoweje w Biskopicach kupił. Wón hosćenc wot 15. oktobra jako wobsedźeř přewza.

Z **Rakec.** Serbske towaŕstwo „Lipa" w Rakecach wotmě wčera njedźelu popołdnju w 3 hodź. w hosćencu k „Hwěsdźe" swoju porjadnu zhromadźiznu. Wopyt sobustawstwa bě jara spokojacy. Swěrni stari towaŕšojo dźerža so kruće k towaŕstwu, ale młodźina stoji zdala. To njeje zwjesełace, hdyž je młodźina hewak tak agilnje za našu kulturu a cyłkowne zesylnjenje dźěłata a dźensa so zdala wšeho narodneho dźěła staja. Dručdźe dźěłaju młodźi a stari zhromadnje k lěpšemu naroda, njeje wjacy rozdźěla ale kóždy ma jenož jedyn cil: wótčinu a narodne sebjewědomje. Knjez předsyda witaše lubje wšě krajanki a wšěch krajanow a předpoda słowo zarjadnikej „Posmjertneje pokładnje župy Jan Arnošt Smoleŕ". Zesłyšachmy nadrobnu a jasnu rozprawu wo dźěle posmjertneje pokładnje, zwjeselachmy so nad krutym zarjadowanju a wróćozawěsćenju wotrjada B pola najwjetšeje zawěsćernje Němskeje. Sobustawam, kiž su w starobje hač do 40 lět su tutomu wotrjadej B přidźěleni, płaća niski měsačny přinošk, kiž so hajnje po 3-lětnych dobach dale snižuje a płaćić trjeba so jenož 20 lět dołho. To je jara wulka lěpšina. We wotrjedźe A pokładnje zwostanu ći, kiž su wyše 40 lět a nochychu zawěsćenju pola najwjetšeje němskeje zawěsćernje přistupić. We wotrjedźe B płaći so wyši přinošk a to tehdy, hdyž je zažo jedyn ze sobustawow wumrěł. To rěka pad k padej (Umlage). Wobaj wotrjadaj A. a B. tworitaj cyłk župneje pokładnje. Knjez předsyda dźakowaše so rěčnikej za jasny přednošk a słubi, zo towaŕstwo něšto móžnje dźěła tež w tutym smysle k lěpšemu swojeho sobustawstwa. Po tutym přednošku přednošowaše k. farar Riota wo swojim pućowanju do Grekskeje. Bě to wulcy zajimawy přednošk. Knjez farar wědźeše nanajpřihódnišo, často tež ze žortnym słowom, wopisować jeho nazhonjenja tam w juhu. Poskićo k tomu hišće wulku ličbu rjanych dopisnicow k wobhladanju, móžachu so přitomni najlěpje zažiwić do přirodnych a twarskich rjanosćow, pak tež do hubjeństwa a wašnja žiwjenja južnych ludow. Tak zeznachu přitomni městna, na kotrychž su słowj. japoštołojo prědowali wo Zbóžnikowym žiwjenju a wěrje do stworićerja njebjes a zemje. Knjez předsyda dźakowaše so k. fararjej wutrobnje za rjany a kóždeho powučacy přednošk. Ze serbskim spěwom so tuta wjele zajimawa zhromadźizna započa a tež skónči.

Z **Brunowa** pola Kamjenca. Sobotu rano wokoło 8 hodźin je sebi 68lětny muž ze zakpjenjom žiwjenje wzał. Přičina samomordarstwa běchu ćežke myslě a hospodarske wobćežnosće.

Z **Korzin.** (Honitwa.) Při poslednjej honitwje je so na tudomnym rewěrje 39 zajacow, 14 bažantow, 1 kurjotu a 10 karnikłow zatřělilo.

Z **Mužakowa.** (Spinalne wokhorjenje.) Na bliskej Horje je so w dwěmaj padomaj spinalne dźěćace wokhorjenje zwěsćiło. Zo so strašna khorosć rozmnožyła njeby, je wokrjesny medicinalny radźićel knjez dr. Meier postajił, zo maju šulerjo a šulerki tuteje wsy hač do 28. oktobra prózdniny.

Z Łužicy

Z **Biskopic.** (Němskostatny rjemjeslniski tydźeń so wotewri.) Njedźelu popołdnju so wulkotny přiwabny čah po krasnje wupyšenych hasach našeho města hibaše a rjemjeslniski tydźeń wotewri. Na čahu wobdźěli so wjele stow wosobow a jednoty a přemysłnicy (Gewerbetreibende), 35 małych a wulkich swjedźeńskich wozow a autow sobu wjezechu. Z nimi na wulki wuhnam domjaceho rjemjesła, z dźěła na humoristiske wašnje, pokazowachu. Dopołdnja rjemjeslnicy a přisłušnicy jednotow (In-

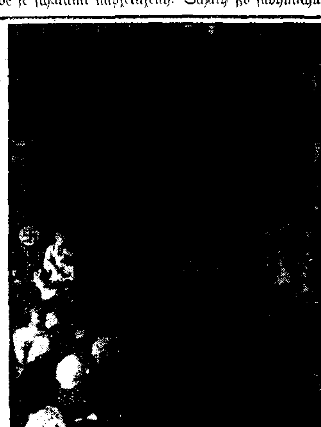

Wobej Mecklenburgskej zjednočenej.

W Rostocku je so na swjatočne wašnje zjednočenje Mecklenburgsko-Schwerinskeje a Mecklenburgsko-Strelitzskeje wozjewiło. Tutaj krajej běštaj wot časa tak mjenowaneho Hamburgskeho dźělenja 232 lět dołho dźělenaj. Prěni wobraz předstaja swjedźenski akt we statnym domje w Rostocku we wokomiku, jako němski bohot Hiledbrandt rěči. Na druhim wobrazu widźimy zestupane čestne kompagnije před wudebjenym statnym domom.

mungen) bohaćje swjedźinske kemšenje wopytachu. Sajimawy cłah je wječor swoju pućowanu móc tu domjace rjemjeslo wopokazał. Wječor wotmě so derje wopytany powitanski wječor z bohatym programmom. Tuž we wokolinje so rjemjeslniski tydźeń z přejatemi a d. swjedźenym zahorja.

* S Hebrachźiz. (S autom smjerjenje smjerbnje.) Sobotu rano wokolo 4 hodźin je hyn rěznikskeho mišstra Kěžora z Nowego Gersdorfa z autom zajmjetnje sjednoćił. Auto z wulkej spěšnosću je z jednym přikiwćim přeć sadźinjenju pola krawskeho mišstra Bäbera do dróhowskeho kanjenja stuhy a padźe. Wobaj nutřkowadźaj so z auta wjerchownistwaj. Wjednik auta, Franz Kěžor, so na městnje mori. Sobuwjednjacy hospodźenc Stiepel z Waldhoria je skórženje wotewdał. Auto so hyšće wobsćkadźi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Tryjezna. (Semjerej w železninskim cłahu.) Wjac hač wot njedźele k pódźelu je 30lětny dźěłaćer Fassowe 3 dny stare dźěćo z wokrom won cyšnył, to dokhudom morwe. Kommisija za mordarstwo, kiž hyndom přichwata, je po mordarjowym wuprajenju hotowe, so je wón njetuk znjeli, jako mać a dźěćo spoznachu. Nan wuprají, so je to z hospodarskeje nuty cyšnił.

Přilopk

* Se žiwojm dźěćom do žurjereje. W Arnsdorfje w Krionojskach pódźelu rano 26lětny wikowar z kolami Alfred Heilig swojeho 5lětneho hólca a sebje samoho sastrěli. Heilig so hižom dźesći cłah z cźežkimi muničemi nasćehnje. Heilig rano jahe stany, kola mandźelskich a dwě dźěći wubudźi. Po tym přichodowa hrěch starym awstriski karabinar, wla 5lětneho hólca k sebi do koła, połoži swoju hłowu na cźoło dźěćeja a puchezi wustrěli se karabinara. Kulka dźěćese nanej, kaž hólcej přechs hłowu a wobaj běchtaj hnydom morwaj. Heilig, bynjez běšche w dobrych hospodarskich wobstejnoćach žiwy, cźahnješe wo samomordarstwje rěčejsche.

Cźesny tydźeń rjemjesła je so započał.

Tutón tydźeń so po zyłej Němskej na rjemjeźło spomina. Wječera njedźelu we wšěch městach rjemjeślnizy w swjedźenskich cłahach po dróhach cłahachu, so bychu lud na swój staw a swoje dźěło pokazowali. Trjebamy zylne rjemjeźło a zylny brěni staw, dokelž je k sdźerženju luda a hospodarstwa nusny. Nech so w tutym tydźenju tójdy na swoju winowatosć dopomni, so by rjemjesł dźeło dawał a s tym prózowanje knjezerstwa wo polepšenje naschich hospodarskich pomerow se skutkom podpjerał. Na naschim wobrazu widźimy wulke wustupjenje rjemjeślnikow w němskim stadionje w Barlinje-Grunewaldze.

Radio

Wutoru 17. oktobra słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo znatcho wschědneho programma: 15 sa młodźinu. 17 sa žony. 18,05 pschedwoschk „Bayreuth w nowym staću“. 18,25 politiski přechlad nowin. 19 hodźinu naroda. 20 pschedwoschk woborne wukhladanje němskeje młodźiny a konferenca wo wotbronjenju. 20,10 puczowanje po Frisce. 21 rejwanska hudźba.

Lipsk. Nimo znatcho wschědneho programma: 14,30 wo nastawanju němskeho luda. 18,30 najwjetche wunkowy němskeho lyrnistwa. 19 hodźina naroda. 20,45 Pacherneggowy konzert.

Hischcze **wažne** z dnjowego programma. Königsberg-Heilsberg: 20,15 žwjedźeń rjemjeślnikow. Köln-Langenberg: 20,10 „Konjunktura“. Wien: 19,25 opera. Warschawa: 20 lohka hudźba a lyrny. Budapest: 19,30 operetta „Der fliegende Holländer“.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu wutoru: Mało pschemenjenja.**

* **Kaž so z Oviedo w Spanielsej powě, bu tam na njewobstrajowanym železninskim pschekhodźe auto z cźahom zhrabnjeny. 6 wožobow so na městnje mori.**

* **W Jeruzalemje je arabiske wobydlerstwo pschećiwo pschikěrowanemu pschećahowanju Židow do Palestiny z demonstraziju protestowało. Napjatosć mjes Arabami a Židami w Palestinje je te krawawnym sražanjam dowjedło. Zjednjeni wuzelki kommisar je wobkhowanjenski staw nad Palestinu zhikałał a wojakow a policiju mobilizował. Swjate město runa so lehwa wójska. Sražanjo pjatk je so pschi sražanju 7 wožobow zranilo. Arabiske džělačerstwo generalnym strajkom hrozy.**

Prěnja spomožerska prawna radupodawarnja so wotewrila.

Barlinske towarstwo rěčnikow je prěnju spomožersku prawnu radupodawarnju wotewrilo. Tam kóždy za 50 pj. radu w prawnych należnosćach dostanje. Wobraz dawa nam do woknow mnohich małych zaradźenskich jstwow pohladać.

* **S cźežkim rozbuchnjenjom w jadrizy ja wohnjostroje pola Nadraža w Indiskej so 30 wožobow mori a 8 cźežko srani. Fabrika so hromadźe rozbadańkow sniczi.**

* **Na amerikanskim khschižaku Cincinati, kiž w kalifornischich wodach pluwaćhe, je munizija rozbuchła. Jedyn namórnik so mori a nětkotsi druhi so cźežko franchu.**

Swójbne powěsće

Sobuwjenc: Cyła Rychtarjez w Bilkowjach a Reinhold Haubold w Budyschinje. — Margareta Jurischez a Harry Goth w Budyschinje. — Herta Lilowez a Bernhard Tentzloff w Budyschinje. — Lilli Lorenzez w Drježdźanach a Kurt Körner w Budyschinje. — Ilka Hamannez a Rudolf Pěsćela w Budyschinje. — Hanamarja Schlinzgez a Kurt Kuschel w Cosswitu. — Lotta Menzlez a Hans Schwarz w Kamjenzu.

Swjedźenjez: Max Clausnitzer a Martha rodź. Mann w Budyschinje.

Zemrěli: Reinhold Fischer, Zjawnoležer w Sstarych Boršćach, 73 lět; khowanje budźe jutrje wutoru pódpołdnju w 1 hodź. wot žarowańskeho domu. — Martha Kühnowa rodź. Hollandez w Kamjenzu; khowanje je dźensa popołdnju. — Korla Bohumil Arnscht Kunza w Kamjenzu, 79 lět; khowanje je dźensa pódpołdnju.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ ma wutoru 17. oktobra wječor we 8 hodź. zwučenu pruhu za nasymjeli konzert. Bohaty wopyt wočakuje **pschedsydstwo.**

Swjaz Lužiskoserbskeho Studentstwa. Sstrjedu 18. 10. pop. w 4 hodź. w Sserbskim Domje ma wubjerk wažne pohrjebnje. Wschitzy wubjerkownizy maju pschińć, tež druhi zajimcy je studentiskich kruhow su witani. **Hlowny starschi.**

Zwučowanske jednoty. Zwołam z tutym zhromadźiznu wšitkich evangelskich cźěłozwučowanskich jednotow na pódźelu wječor z dypkom we 8 hodź. do Khwaćańskeje šule. Jedna so wo dalše bydźe naschich jednotow, tohodla ma kóžde towarstwo, wosa jene, hač zwučuje abo nic, być ze stawstu a načolnikom zastupjene. Pawoł Nejdo.

Za wobsah zamolwity: A. Dušman w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Pódźelu 16. oktobra 1933.

Barlinska burza mějesche sajdźenu sobotu po sjewjeźnym woschnju trochu hłubschi wobrot hač dotal. Tola tendenza běsche pschecźelena. Kursy akcijow so derje sdźerżachu a so sdźela też ztrućowachu. Na wikach rentowych liśejnow so luhi tchorniza powyschichu.

Barlinske wutkowiki sa pjenjezniski staw. Zita so malo wuniwoźuje. Wschitke zitne wiki so mérne. W Barlinje so swjetschca jenoź pschenza na uhlnym pschedawarstwje. Rožki so trochu wjazy poskhcźeźche. Mała njemjeźesche wotebćerarjow, tchorniza niz ječmjenja a wowsa a watruby.

Sobotu płacźeśche w Barlinje znamjer pschenzny: 8,85–9,10 hr., rožki: 7,10–7,35 hr., ječmjenj: 6,80–7,30 hr., wowsa: 8,75–9,00 (8,80–9,40) hr., nasymjeho: **7,80—8,25** (7,80—8,20) hr., wowsa: 6,85 hr. (6,80–7,30) hr.

Płacźiny w pinkach su płacźiny tydźenskich wikow; hódźej pak žane nasponmjenje njeje, so njepschemjenichu.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płacźiny po złotej briwnje.

	14. 10.	13. 10.		14. 10	13. 10
Pšenca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	156-165	156-165	žolte lupiny	—	—
wows	137-145	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosusk	16,3-16,4	16,2-16,3
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanc.	9,80 10,1	9,80-10,1
ps. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,6-13,8	13,6-13,8
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	ržana stoma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	38,0-42,0	38,0-42,0	pšenč. „	0,40-0,55	0,40-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	rečna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płacźizna za pšenicy za wuplodźerja 177 180 182

Płacźizna za rožku za wuplodźerja 142 145 147

Wupjerki we wšěch sěrokosćach **łožowe** damasty smuhaty płat płachty wulki wubjerk, jara tunjo **Kurt Erler** w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Něhdźe 200 mantlow za jězdne koła z małymi rjanostnymi brachami płacźiny hódno poruča **Jan Schieback na Mužakowskej drózy 4.** Mantle za jězdne koła we wšěch wulkosćach, też na dźěćace kola mam stajnje na składze.

Jako domjacy rěznik za Bart a wokolinu poruča so **Jurij Sěca w Barće**

Lampy za jězdne koła gummij za jězdne koła też tajke z małymi rjanostnymi brachami, jara tunjo, wulki wubjerk pola **Thomasec bratrow** w Budyšinje na Kamjenta hasy 18

Cyrkwiny wodźer (J. Křišan.) Krótka wuběra wo cyrkwinskich přisłušnosćach. 80 pj. w Serbskej knihańi w Budyšinje

Kóždy z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přeciwo sćěhwkam čělneho znjezbożenja **z 1000 hr. zawěsćeny!** Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

In guten und in bösen Tagen hat sich der Teutschener Abreißkalender wahrhaft als **Christlicher Hausfreund** bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wiederneue. Es ist ein sichtlicher Segen der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Familien komme die ihn nahestehen, und hilf daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

Für Jos. f. (12 Blätt. pro Heft. Ab M.-) in allen evangelischen Buchhandlungen erhältlich!

Tute protyki so w Serbskej knihańi předawaja

Přiloha k čislu 238

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 16. oktobra 1933

Dopomnjeński swjedźeń na nadpad pola Bukec

Ssobotu 14. oktobra 1933 běše so runje 175 lět minyło, so rakuske wójsko pola Bukec wójsko pruskeho kralа Bjedricha Wulkeho nadpadże. Nadpad pola Bukez ma w rjedze bitwow žydomilětneje wójny wosebity wuznam. Naš w Serbach mjenuje historiska wažnosć bitwy powschitkownje sajimuje, wjele bóle pak so czujemy so stawiśniktim podawkom sjednoczeni, dokelž so w naschej domisnje sta. Tehdy, psched 175 létami, nazymu léta 1758 naschа domišna pod wichorami žydomilětneje wójny cżežko cżerpjesche. Běšche dołhi czaš trjeba, prjedy hacž rany, kiž běšche nabiła, nékat zažichu.

Létha nětko, hdyž so tak rjec jasna jubilejna liczba létow dopjelni, běšche wěc o tkadnoc k tomu pschihódna, trochu hłubje a žiwišcho historiski podawk wopomnicz. Hižo dawno so wjeś na wopomnjecze hotowasche, organisatorojo a pomocne ruki so hibachu io by swjedźeń dył hódny a dostojny. Wotpohlad je so tež połnje dospełk. Hižo swontkownje pschipowědaschе bohata pycha, kotruž běšche wjeś wobleczena, wo wulkim sajimje zyleho wobydlerstwa sa wuhootowanje swjedźenja. Njeběšche drje ani jeneho doma, kiž njeby pletwa, wěnzy a thorhoje nożyk. Prěti pšches dróhi běchu powitaze hrónczła pschiprawjene, widźachmy też luby postrow w žerbskej rěczi. Wołsebje dostojnje běšche rjany Bukecžanski Boži dom se swojej wokolinu wupyscheny. Sslawnaj pomnikaj s tamneje krwawneje bitwy, kotrajž na smužitcho majora z Langena a žnły žwérnych wojakow dopomintaj, běchtaj rjenje se selenymi pletmami wupyschenaj a też pohrjebnischczowa murja pschi „Krwawnej haży" nożyn pod kronu pyschne pletwo. Njedaloko murje běšche postajena straża z léta 1758.

Ssobotu wjeczor wot 8 hodź. wotmětwaschе so na Stangez žurli wulki

powitanski wjeczor

e wschelakimi posticzenjemi. Mjes žnłu pschitomnych, kiž jatu hacž na posledne městno pjelnjachu, widźachmy cżi Sserbowti w žerbskej drasze. Ketliczanska Jungczanjeż kapaka rjenje konzertowasche a Bukecžanske muże spewne towarstwo wjeczor se spěwami porjenschczche. Knjes wjesnjanosta Fiebiger w mjenje Bukecžanskeje gmejny lubych hosczi witasche. Knjes hamtiki hejtman Dude wulkohny, so běsche bitwa pola Bukez za Bjedricha Wulkeho cżorny dżeń, tola runje w cżežkim czasu nabu noweje smužitoscze a njesnajesche sadźenkow, z cżimž je wón nam w dżensnischim czasu z pschikładom. Wotkrjesnje wjednit nazionalsozialistiskeje strony knjes Reiter z Lubija wulcžehowasche wosebje Bjedrichowu wulku smužitosć w njesbožu a wjednit Bukecžanskeje wotnožki nazionalsozialistiskeje strony knjes Keřk tyżsowasche, kak je so bitwa pola Bukez wotmětka. Knjes Tautenhahn dźakowasche so wuhotowanjam a wopytarjam.

Potom hrajesche so prěni trócz domisništa hra „Nadpad pola Bukez". Hru je E. Janka w Shorjelzu spisał. To je potomnik žwójby sararja Janki, kiž je nětdy we Bukecžanskej wożadze słužkował. Wobsahł hry je jara wulke spodełanje budźił a je nětdże sczehowaju: Batoneża z Suhu je Bjedricha Wulkeho jako młodeho cżłowjeka w Rheinsbergu sesnała. Wón wulkotny sacżischeż na nju sawostaji.. Jako wona nětko shoni, so chżedża Rakuschenjo jeho nadpadnyc, wona wobsmknje, so chże tutu potajnosć Bjedrichej žama pschinjesc a jeho tak wukhowacź. Po puczu pak ju kulka straże trjechi. Na žmjerc ranjenu pschinjeżu ju do kwartéra Bjedricha Wulkeho. Mrjo wona jemu wusnaje, so chżedża Rakuschenjo jeho nadpadnyc. Na jeho praschenje cżehodła wona jako žona žebi tole wuwjesc žwéri wona rjecknje, so je jeje luby padnył a so je wón jej ideal a tak je chżła lubosc k njemu na Bjedrichu sarunacź. Tola hižo Rakuschenjo wjeż nadpaduja a Bjedrich žam wotesndże, so by žo na kenża žydowsk a wójsku na pomoc zhwatak.

— Hrajerjo žu jara derje hrali, najsepschi běsche wucżeŕ Kleeberg jako Starv Frnza. Tola też wschitzy druhi swoje róle poknje wobknjezachu. Kóždy wustup sapoczina so z nowej zeneriju, tohodla žu pschestawki khétro dołhe. Pschi 6 wustupach so hra na pokschtwórta hodźiny wupschestrě.

Mjes tym so so na žurli domisnita hra pschedstajesche, so wonka **Bozi dom se zwětkomjetakami wobžwětleschе.** Je drje to prěni krócz, so žu Bukezy tajke nješchto wosebiteho nasshonile. Tutón podawk, kiž so njedźelu wopjetowasche, tohodla žylne wobkedźbowanje a wulke pschipósnaczе namaka.

Njedźelu dopołnja běsche němsta

žwjedźenska Boża žkužba.

Wulki Bukecžanski Boži dom běsche hacž na posledne městacžko połny. Wołsadny duchowny, knjes sarar Mjetwa, mjesche žwjedźenske predowanje a sakoži jo na psalm 68, 21. Wopschijesze mózneho žwjedźenskeho predowanja je nětdże sczehowaze: Ssmy so prascheli sa smyslom naschеho žwjedźenja. Tutón smyšl widźimy w pěstowanju tradizije. Chżemy spominacz niz jenoż na Bjedricha Wulkeho a rjekowiste skutki jeho ofizérow a mužstwow, ale też na naschich wótzow, kotříž žu tu na nadźiju dźełali. Chżemy pak so też Bohu dźakowacź sa to „dżenża" a wusnacź, so mamy Boha, kiž pomha a tak, dokelž

1. widźimy, kak je so tuto wusnacze wot sasdźenosesce hacź do pschitomnosesce wérne sczinko
2. hladajmy tohodła, so so też wérne sczini z pschitomnosesce hacź do wscheho pschihoda.

Predaź stawiśniśti sakkad rospomina, so by skónczenje w druhim dźełu na to pokasał, so nascha zyrkej wot léta 1720, wěża wot 1750 steji. Wosebje na to pokasa, so je wéżiny shód žylnje wuteptany. Běsche to žohnowanje sa Bukezy a jeho ludźi, so žu zyrkej tak wuzawoli, abo niz? Ziethen je pjeza ras prajił, jako so kral nad jeho pobożnoscżu smějchotakache, so jeho majestosczi drje hischcże niczo schkodżako njeje, so je z kerluschom „Na Boha, niz na žwoju móz" napschecżo njepschecżelej schok. Wužiwajmy tola tak dale tutón Boži dom, njepraschejmy so jenoż sa smyslom naschеho žwjedźenja, ale wotmołmy wjesele a pokłuchnje: „Mamy Boha, kiž pomha."

Zyrkwinski thór pschedźeje spěw „Knjes je moja dowera". Posawnowy thór wustupi z dwěmaj poschczenjomaj: 1. sa posawnu a schtyri rózki a hyrgle „Wotucższe, nětt kłoš waš woła" a 2. zuły thór „Intradu" z léta 1604.

Po temschach běsche

žwjatoczność psched zyrkwju pschi pomnikomaj

sa 1758. Tam posawnowny thór „Serja, wy" sanjeże. Knjes farar Mjetwa mjeschche narecź, a w njej na to pokasa, so žmy na Boha wjerschneho a wschehomózneho wodźerja cżłowjekow a ludow runje w Božim domje spominali. Na wulkeho pruskeho krala je žo w dźiwadle žobotu wjecżor a też njedźelu popołdnju wjele dźiwako. Tu žo jedna wo wojakow, pruskich a też rakuskich, a jich wjednikow, kotříž žu w Bukezach rjekowstu žwjercz namakali. Cżesći a žkawa jim!

Potom wojerske towarstwo wěnzaj pschi pomnikomaj pokoji. Posawnowy thór sahudźi spěw wo dobrym towarschu. Tioji wutkel wojerskeho towarstwa a němska hymna a Horsta-Wesselowy spěw słónczichtaj žwjatoczność. —

Popołdnju sestupa so

žwjedźenski czaš

a wot 2 hodźin psches wjeż cżehnjesche. Spocżatk czasa mjesche historiski ras. Hrajerjo z domisnisteje hry so w historiskich drastach w czasu wobdźélichu. Potom cżehnjechu schulske dźesći, SA., wjesne towarstwa, mies Bukecžanske žerbske towarstwa a Drjezdżanske žerbske towarstwo „Czornoboh" w narodnych drastach a z thorhoju, wobnjowa wobora, t'élzy, wojerske towarstwa, t'dowójnsek uniformy so pschedwjedźechu niz napołnjo Bukecžanske jěcharske towarstwo. Jako běsche žwjedźenczaj žwjedźensku wjeż pschecżahnyk, so na sportownischczu z połodnja wjeż rospuschczi. Pschihladowarjow bychu we wjeż a na sportownischczu wulke žyły.

Na žwjedźenischczu

najprjedy knjes wucżeŕ Schumann k pschitomnym porecża. Sso załožuje na žłowo němskeho basnika Fichtewón dwoje napominasche: Do wótczinu wěrcże, sa wótczinu wojujcże. Pschedbyda žwjatka wojerskich towarstwow z Lubija knjes Blaž napominasche, so bychmy sa knjeżerstwom a wjednikom stali a skónczi je žławu na wótczinu. Po tutym maj narecżenaj Bukecžanske jěcharske towarstwo sajimawe jěchanje pschewjedże.

Wo wšim žebi wopytowarjo historiske městna pschi zyrkwi wobhladowachu a wosebje też Boži dom wopytachu, hdyž najprjedy knjes wucżeŕ Kschižan a podźiskeho knje. farar Mjetwa, z pschestawku za cżaš žwjedźenskeho czasa je sajimom pschipołnjachu Bukecžanske stawiśny rozłožjechtaj. Tu hašte wopytowarjo krasnu selenu a kwétkowu pychu, kiž běchu lube a pilne ruki k žwjedźenskemu dnjej do Božeho doma pschinjesłe, połnje dopołnachu. S wulkim sajimom žmy też mały hisioriki musej z jeho cżasnikom, kiž je signal k bitwje dał, wobdźiwali.

A tak žmy so połnje spokojeni z lubych rjanych Bukez do žwojich domow wrócźili. Tu je so dostojnje a hódnje wulki historiski podawk nadpada pola Bukez wobwjeczesił. S pohladnjenjom do wulkeho saždźeneho czasa płodźi pak so nam nowa lubosc k žerbskej domisnje a ke wulkej wótczinje do wutrobow. So wona žiwa wostanje, budże z najrjeńšim dźakom za wschitku prózu, kiž je so na wopomnjeńšli žwjedźeń nakoźila.

Wotprawjene kralowny

Struchły wotrěsł se stawišnow Jendźelskeje.

Jane stawišny Europy njeżu tak krwawne każ jenschelske, jane wotprawnischczo njeje widźało telko wjerchowitkeje treje każ „Tower-Hile" w Londonje! Hischcze dżenża so wobwětr hrózby wokolo tutoho czmowcho twarjenża ilchuje, kotrež běsche nětdy kralowske žydlischczo a statne jastwo žobom.

Hana Boleyn běsche prenja kralowna, kotrejž hłowu wotcżachu. Runja hłuchczajej a sacżuznej postawje wona psches najschkaršich, najhrózhnischi a najnjepożcżiwischi létżatk jendźelskich stawišnow krocźi, mjenujcy dobu Tudorow, so by so w najrjeńšim kcżewje žwojich lét w cżmě ihubiła . . .

Léta 1507 jako dźowta sira Domaicha Boleyna so narodźiwschi, bě schežcż lét pschi dworje Franza I. w Parížu wocżehnjena Hana w lecże 1522 na dwór Khatrny Arragonskeje w Londonje pschikchła; tral, žwojeje mandźelskeje dawno žnły, be hnydom z pschitulnoscżu rjaneje dwórišcże knjeżny wob ušany, kotraż pak so spiecżowaschе, so z jeho lubosznju stacź.

1. septembra 1532 bu na Pembrokstu wójwodźinu posbehnjena, w januaru 1533 stradju w Greenwichu swerowana; 31. meje nowa kralowna Jendźelskeje do Londona saczahny, so by [illegible] ministru kró[illegible]ala. Hischcże w žamžnym [illegible] Hilžbjeta, [illegible]cha kralowna Jendźelskeje, [illegible] — Stym b[illegible]nu jeje wožud pschijschok, jeje [illegible] thżtije spadc[illegible] podarmo nadźija so žnna, [illegible] e plecżiny a [illegible]dżenja jeje nahlad satschafs[illegible]al so do Jan[illegible]our sa lubowa, kotruż žebi [illegible]nu posada, hidżesce Hanu prajiju, so je jeho sa[illegible] — Tsi léta po jeje kwazu kralownu Jendźelskeje [illegible]d žud stajichu . . . 12. meje 1532 ju do towera dowjedżechu, z njej schtyrjoch mużow, kotrychż njedowolenych poczahow se kralownje winowachu. Jako 18. meje jeje žobuwinowannym hłowu wotcżachu, wona wědżeschе, schto na nju czalache . . . , lit na krala bě jeje posledni skutk. „S jednoreje knjeżny jeje mje wójwodźinu sczinit", njesbožowna pisaschе, z wójwodźiny kralownu, z kralowny mje žwjatu sczinicje: sa žwoje powrischenje so Wam žajnje dźakowach; dźakuju so Wam też dżenża!" W cżerwjenej žutni z damasta a z wénzom z parlow we włożach, Hana, 29 lét stara, na wotprawnischczo stupi.

Ssamžny dżeń Hendrich VIII. Janu Seymourej na žwoju sjecżu mandźelsku posbeże . . .

Prjedy hacź Hana Boleyn na wotprawnischczo stupi, so wona se swojej wujowku Catherinu Howard horzo płaczo roszohnowa. Wona 16létnu psched kralom warnowaschе. „Nithdy nochżu twojemu morderjej žłuschecź", Catharina płakaju rjekny, „ty dże też wěsch, kak jara so lubujemoj. Domach je tak luby, dobry." — Tsi léta pozdżischo bě che Catharina kralowna Jendźelskeje; piaty ras da so Hendrich hjese kóždeje pschi swérowacź, 53 lét starv, z młodym 19létnym dżesczom.

Někotre mežazy posdżischo hižo so dwórišce pleczinny pschecżežowe młodej kralownje sapoczachu; rěczeschе so wo wschelakich poczahach, kotrejž je wona do zeitwy méla, wo lubosczinistich poczahach, kotrež mjeschche Hischcze jako mandźelska Hendricha je žwojim prjedawschim žlubjenym! „Jako kral prěni ras wo tym žhoni", franzowsti pózłanj powě, „bě jeho bolocż tak wulka, so mènjesche, so wobkudni; žyšły jemu do waczow stupachu a rejesche, so bychu jemu mjecz dali, i kotrymž chżnche Catharinu moricź."

10. januara 1541 ju sajecź da; bjes žakoscżenja, bjes ztrachu Catharina pucź do jastwa naštupi. Sdobom tżjoch jendźelskich wulkoczmjanow do towera tytnychu, na kotrychż tukachu, so žu wuske poczaht ż kralowu měli . . . Catharina so žjawnje wušna, so žwojeho prjedawschego žlubjeneho lubuje. —

Nimale dżeczo hischcze, stupi Lady Jane Grey bjes bojoscże każ woprawdżita ż rodu Tudorow, 12. februara 1557 na žcżinadło w „Towern Green" w Londonje. Lędy léto ženjena, dżewjeczi dnjow ż kralownu Jendźelskeje, žydom mężazow w towern jata . . . to běsche wo žud zuncze, lubownje žónitcze. Bjeże wschesze cżeżelakomnoscże wumětkowan a wědomoscżom poddata, ihnenje wożenjena, so Jane se jadowtowanjom pschecżiwcżelakomnym walwohladam jeje pschihódneho nacżowaschе, kotryż dżyschce ju po žmjerczi Eduarda jako woprawnjenu najtupniu na trónje pschedsi. Wón wunuzowa žebi žwjatoczne krónowanje lija 1553), ale bojaschna mała kralowna nje je žoneje praweje dowery a poddanoju niebrju ztitheni. Sa dżewjeczi dnjow běch u nap'checzivne trony jej wójsko ibili. S zyłej žwójbu i tróna storczenu kralownu do towera žadźichu.

Jane bjesche žyły czaš wot žwojeho mandźelskeho dżelena, jako ji poslednje bożemje dowolichu, wona to wot-

129 lét po ludowej bitwje pola Lipiża.

Khartka pokasuje stejischcza swjatkastich Prušow. Awtriczanow a Rušow a na druhej stronje Napoleonowe wójsko 18. oktobra 1813, pschi spocżatku wulkeje ludoweje bitwy.

Anekdoće

Diplomatiske wobjimanje.

W błónčnym móliežkim kraju, hdyž tobak rosće, na njedźiwidźomnych rožowych polach, so drohotny różowy wolik dobywa, tam nježdy wschelakore walchnja a nałožki knježachu, kotrež nam wobydlerjam sapadnje Europy njesłuchu snate.

Pišawy pósłanz britiskeho pósłanstwa, Mr. Atkins, jónu pola ministerskeho prezidenta tuteho stata swój nastupny wopyt cźinješe, a nolchce wuježolich sastojnišćow njebéše jenož plcherzelny, ale ramo wutrobny a dowérny. Wón młodemu diplomatej k jeho pschichadej sboże pscheješe, wupraji nadźiju, so by so w rjanym a lubosnym kraju derje jažiwił, a rozžohnowa so z nim po kśiro njewočakowanym, ale dosć wutrobnym wobjimanju.

Wot ministerskeho prezidenta so Jendźelczan do pódlanskeje stwy k finanzenemu ministrej poda, kotremuž je Londona žonu pschinjeseny list pschepoda. Mjez tym so minister list cźitasche, łapoža Jendźelczan nadobo pilnje a nervosnje w swójich łažowych sachach ryć, a wjesnje diplomatiski wuras njeměra jemu do woczow stupasche. Pjenjes mózny na njeho pohladawschi so kśežije woprasscha: „Pobrachuje snadź Wam nješto, Mr. Atkinso?“

„Haj, wóso, ekscellenza. Mój sloty cźasnik mi pobrachuje, na kotryž w kabinecze knjesa ministerskeho prezidenta pschedy runje hischcźe pohladach, Jendźelczan snapschecźiwi.

Statnik béšche po tdaczu mjenje sadźiwany a proscheše wopytarja, so chyli so wokomik leźerjowcź. Sa nekotre mjeńschiny so z pódlanskeje stwy wrócźiwschi z pośmewkom cźekny: „Tu macze cźasnik sasso — nimo teho wulkotne dźeło.“

Młody Jendźelczan se stróżelemi zyle njediplomatiscy sawola: „Ale ekscellenza, to je rsi smjercź njelube. Do kajkeho njemóžneho położenja scze knjesa ministerskeho prezidenta pschinjesć, hdyž jemu cźasnik sasso woteswaschcze?“

Finanzny minister jemu směrujo na ramjo dyri: „Możeze zyle bjes starosce być, pschetož ministerski president dowola hischcze pytnyć wjeź, so jemu Wasch cźasnik sasso je saka wuczahnyły.“

Rjad prénjeje rjadowanje.

Mr. Atkins béšche po tutej mjelyhrje tola trochu pschelapjeny a w jenym towaršstwje swójim kollegam z awstriskeho pósłanstwa cźicho wo njelubym podawku powédasche.

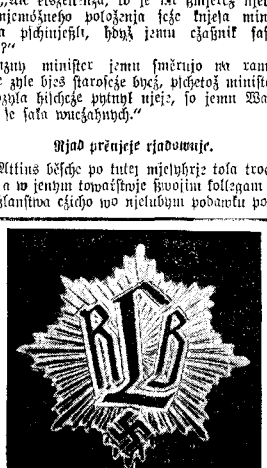

Znamješko za sobustawy němskeho zwjazka za škit před létadłami.

Tuto nowe znamješko je so za sobustawy němskeho zwjazka za škit před létadłami zhotowiło.

dołaja: „Bórzy so njemyslenaj a na wěcznje směmoj, cźehodła nětkole hischcze na semi porjeźerjeć?“

Hdyž ju do towera Hilla wjedźechu, so wona z krwawym cźełom mandźelskeho setka, kotrehoż běchu nekotre mjeńschiny pche dnjej stónzowali, ale mała kralowna też w tutej hodźinje swoje cźuwy njeshubi.

Ssu njesbožowni cźłowjekoju, kotrychž žiwjenje je rjeczas struchłych podawkow, a žu rody, na kotrež so tajki wošud dale pschenješe . . . , tajki rób běchu Stuartez. Žiwjenje Marije Stuart je jimaze taž bajka: S jenym létom kralowna Schottlandskeje; je schéšcź létami njewjesta franzowskeho dauphina; je schéšnaceze létami w Notre Dame z Franzom II. swěrowana, kotryž béšche nimale hischcze hólcźej; je sydomnaceze kralowna Franzowskeje (dohom jako prabratrowka Hendricha VIII., cźalanza na jendźelski trón); z wóšomnaceze létami wudowa; i dźewatnaceze létami knježiczelstwo w Schottlandskej nastupiła; z tśadwazecźi létam mandźelska swojeho wuja z domu Stuartow, lorda Darulen-a; je schtyriadwanzecźi létami macź posdźišcheho kralu Schottlandskeje a Jendźelskeje; z pjecźadwazecźi létami k druhemu rasej widowa a mandźelska Bothwella, mordarja jej mandźelskeho; je schéšcźadwazecźi létami jata jendźelskeje kralowny; i pjecźaschtyrzecźi létam wotprawjena!

Wošud pokny treje a žyslow.

„Wona béšche jena z porédkich žónskich, kotrejž njebjeschkuli też pschezo steja, wutroby dobudu a je wobmjeja“, jedyn žoburowjeńt wo Marii pische. — 2. januara 1570 so jata kralowna Schottlandskeje „jako bójcź“ jendźelskeje kralowny Hilje na hród Fotheringhay poda, so njeby jón ženje sasso wopuschcźiła, doniž ju smjercź na wotprawjenischcźu po schtyrnaceze létach njewuswobodźi! S blyschcza dworow, z rukow salubowaneho mandźelskeho nadobo do hłubokeje cźischiny bjeskónczných lěžow pscheżadźena, takle nahle pschemjenjene dyrbješe też žylnu naturu Marije Stemicź. Wona béšche stara, běbna žónska, jako 18. februara 1587 dla wjelepscherady k smjerczi sasudźena, na wotprawjenischcźo stupi, drje najstruchlischa wožoba jendźelskich stawiznow.

Tuczi lohko z ranjenjemi sežahowachu: „To hischcze dozyła niczo njeje, mój luby. Możeze so wjeselicź, so njemějschcze cźeleź, majestotczi sjamej pschedstajeny być!“ A młody baron swojemu jendźelskemu towaršcheju wo sežehowanym nawědźenju powědasche:

„Ssym, kaž błyschcheschcze, hižo druhi raz w tutym kraju a pschi swojim prénim wohnowanju mje kral je rjadom z blacha a wjasnych kamuschkow wuznamjeni. Sa droze pjenjezy sebi rjad we Winje pschedźełacź dach. Město blacha stoło sajadźich a na město pjasnych kamuschkow wschelake rubiny, safiry a drohotny brillant. S tajkim rjadom mósach so potom we Winje wschudże wobdźiwacź dacź. Tola wjesele njedyrbjesche dołho trace. Lódy so mje sasso wodźo sawolachu a so z kralom pschi sładnosczi paradu setkach, so won po pschecźelnym postrowjenju do mojeho rjeda sanóri. Pjedy hač so dohladam, jeho majestoscź je swojeho wutrobnja jednu je mnohich blachowych rjadow wotewsa a je sławami: „Kak fatalne, barono. Ssu dźe Wam mylnje mój rjad druhej rjadowanje pschepodali, město prénjeje rjadowanje, kaž sebi to pschejach“, mi žamorucźnje mój drohotny rjad wotewschi na jeho mésnu wyschschi rjad z blacha pschecźiwi. Schto dyrbjach cźinicź? Dyrbjach z wjeselym pośmešnikom pschihladowacź, kak wjeich mój Winkl rjad z wócźkomaj mikolajo do swojeje hłubokeje kapby puschcźi.“ uz.

K rusko-japanskemu konfliktej.

Dla żelesnizy w rańschej Chinje je mjes Japanskej a jowjetskej Ruskej wulka swada nastała. Konflikt je hižom tak ryzny, so je hospodarsći bojkott wusłutkował. Njeje žamo hischcze dowidźeć, hacź swada też hischcze k wójnstim schmjatanjam njedowjedźe.

Japanski swentkowny minister Hirota.

Ruski swentkowny kommisar Litwinow.

Wenn jeder gibt

wird jeder haben

Spenden für das deutsche Winterhilfswerk

durch alle Banken, Sparkassen und Postanstalten

oder Postscheckkonto: Winterhilfswerk Berlin 77100

Wohnjowobornistwo

S Br.schcz. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobo- wotmě žrjedu swoju měšaczu zhromadźiznu w Sun- schcez hoscźenzu. Wopalny mischtr kalich zhromadźi- nawjedowasche. Jako běsche pschitomnych powital, so p tokoll poslednjeje zhromadźiny pschecźita a sa pra spólna. Na to wopalny mischtr nowe sasady krajn swjatka sakskich wohnjowych wobornow pschecźita. W- nizy dyrbja zyle nazionalnje smyslene a artikelo pola byeź. Pschichodnje matej so na mězach kassa a pra konkarda nošeź. Strowicź ma so po wojerstu. Pr hluschnizy SA, SS a Stahlhelma maju hebi wol k organisazije dowol žadacź, so bychu so na swjeczowany wohnjowoje wobory wobdźelili. Wordźelenski wjednik W brecht rozprawjesche wo sjedźe flotnikow w Drosd Potom wjesnjunosta Martin pschimérjenje (Gleich- tung) pschewjedźe. Wón towaršchow hischcze z kuska nusnoleź pschimérjenja pokasa a dźakowasche so wschit sa dotalne dźeło. Sa žywkowny hojak pomjenowa kn Kalicha sa wopalnego mischtra a prénjeho wjednika a borv. Sa jeho naměstnika pomjenowa k. Mara Walte Knjes Nachliz napominasche nowesju hischcze ke ka dźiwiplinje a swójeje k ludźi a wjesnosci. Potom wo mischtr towaršchow A. Wollprechta, A. Nachlitza a E- renza sa wotdźelenskich wjednikow pomjenowa. M. S tar bu sapisowaŕ a W. Teich wjednik trubarjow. S M. Kapler so dla swojeje 31letneje służby sa cźes- stotnika pomjenowa.

Přilopk

* Hižom so žmjertnje pschejeloj. W Stenderow- Schleswig-Holsteinskej so cźežke njeboże sta. 6 a 8 Lólzaj běschtaj z burskim žnjom po rěpu na pole j Domoj jedźo so konjej splóschischtaj. Pohonjeŕ a F z wola padźechu. Pohonjeŕ so njestrani, ale hižaj so je jedźeschtaj. Jedyn z njeju bě hnydom morwy, druhi khorowni wumrě.

Parada zrébcow w Celle.

W krajnej kobłafni w Celle w Hannoverskej je so zaso létna wulka wustajeńca, slawna Celleska parada zrébcow, wotmě. Na wustajeńcy so wulkotne wu- plahowanja a wjelestronske wutrjebanske mózności koni předwjedu. Horni wobraz: Skakanje po porac Delni wobraz: 3létne zrébcy při pruhowanju wjel stronskeho trjebanja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„A. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so nać do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbożenje dyrbi we ramiku kalendra, najpozdźišo dla 28 kóždeho pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 239 — Budyšin — Wutoru 17. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Neurath rěčeše před wukrajnymi nowinarjemi

Němski ſwonkowny minister ſ Neurath je póndźelu wukrajnym nowinam wo pśicinjach a wotpohladach rosćěnja němskeho knježerſtwa rěkał. Wón ſwoju rěc k wuznamnym žadam pośledńejeje kanzleroweje rěcże pśisłuſkneho, hdyž kanzler praji, ſo žana wójna jemóže na pśichoſu njeje a ſo žadyn nět wójnu ſwěcy njechce. Tute ſłowa němſki ſwonkowny minister jako dospołne wujaſnjenje jadra ſlejiſchcja němſkeho knježerſtwa mjenowaſche. Za kóžde njeſymarodne dźěło měra pak płaći ważne pradźenje, hdyž dyrbi ſwět dźělenje ludow do dobyćerjow a pśichowanjenych ſwěcy abo ſtónčnje ſaſadu pśichipoſtajeć, ſo by wśitkim ſtaty runoprawne ſpołuſtawy ſjednoćenſtwa ludow. W Genfje je ſo ſpołoty zyle jaſnje pokazało, ſo němſkemu ludej nochcedźa jene ſ jeho najwyſchſich praſchenjow wobſtaca, mjenujcy runoprawoſć pśichiwoći. S tym pak ſu mogy podłoſć pśiſzile, a kótrymž móža ſo ſprawnje a pśidnje hromadźe dźěłaś. Němſki lud pak ſo ſam zaſpiwał, a njeby ſprawnje jednał, byli njeſwobodźaju tutejo położenja też po ſtaću taſkemu ſhromadnemu dźěłu pśichiłeżował.

Němſka je ſwěcy pśeca runoprawoſć žadała hižom wót ſwěcy dnja, jako ſo pśeni króć wo jeje pśiſłuſnjenju do Swjaſka ludow rěčeſche. W pśeśinu hantliſkim woſejenju wo ſwěcy Swjaſka ludow, ſ kótrymž ſo w decembrje 1921 na němſke pśiſtwo wobrećichu, ſteji, ſo ſwěcy Němſka pśiſeje, do Swjaſka ludow ſaſtupiś, ſo pak ſo wóczakuje, **ſo ſo ſaſtup dokonja runoprawoſće ſtanje.** K temu je rada Swjaſkadow ſo wopraſchenju 10 knježerſtwow ſwěcyźiła, ſo by ſwěcy ſwěcy tuchi wumělenjach dośpołnje pśiſeje. Z tym woſſewjenje a wobkruſzenje mějeſche jenježby ſo Němſku tyež, też w praſchenju wo wotbrónjenju. Dla w ſkónčnjazym protokolu Locarneńſkeje konferency, w kótrejž ſe Němſej puć do Swjaſka ludow pśichotowaſo roſſirjanje praſchenja wotbrónjenja jako najważnjeſchi nadawk Swjaſka ludow wuſnamjenjeſche. Němſki ſwonkowny minister dopominaſche potom na njeſprawnu matiku, kótruž ſu pśichiſpoſtajenju radźiwych ſtyłow we roku 1926, kiž k wobaſkajcemu ſnjemóžnjenju Swjaſka ludow dowjeſe. Hačle najſamt žanknjeho ſtata ſo na woſjewjenju rady Swjaſka ludow, kiž korjenaſpomnichmy, do Swjaſka ludow ſaſtupi.

Němſki ſwonkowny minister rozwołowaſe potom próżnoſć wo woſjewjenju pśeć mozow, kótrejž ſo němſka runoprawoſć wurałnje pśichipóſnawa. Dopominaſche też na donaldowy plan, kiž ſ najmjeńſicha trěbny wobluk ſa wjeźenje powſchitkownjeho wotbrónjenja pśeſtajeſe a też ſa to, ſo ſo Němſkej wopraſwaſe runoprawoſć waje. Jako pak ſtónčnje k roſſudnemu dypkej dóńdźe a ſtyłuje wobrónjene ſtaty dołbjachu ſo wo ſwojej k wotbrónjenju wuprajiś, ſo wěcy tak wobrećichu, kaž ſe wěſto naſhonili. Wobrot zyleje naležnoſće je ſo w rozjach w Parizu mjes franzowſkim, jendźelſkim a amerikanſkim knježerſtwom pśichitował. Jako němſky ſaſtupjo ſaſo ſ tutymi knježimi jednaſchu, dyrbjachu ſ ſwojem ſtanowiſku ſpóńaś, ſo dotalny ſaſkład konferency wjaſy wobſtejeſche. Na to mójeſche Němſka jenož ſ tym wotpowieś, ſo je konferency wuſtupi. Pśicerjowo wſchitkim rozjam, ſ kótrymiž dyžchu naš jako ſajerjow měra pśiſhodźeć, dyrbjeſche němſki ſwonkowny minister rajniſe na ſwj konferency wo wotbrónjenju pokazaś. Zpominaſche ſo mjeńſkem njedawnoſći, pod kótrejž Němſka ſteji. **Wót tutej rěcži minister ſ Neurath na to pokaza, ſo dyrbi ſe wěſtej wěſtoſću ſwěcyśiś, ſo njeſu žadanja Němſkje, ale ſo je ſadźerjenje napſcheciwnje ſtrony pokraćowanje jednanjow ſnjemóžniło.**

Ńeſko leži roſſud wo pśichodnych jednanjach pola tamnych mozow. Njech tola Genfſka konferenca pokaże, ſchto zamóže dokonjeć.

Hendersonowa wotmołwa Neurathej

Preſident konferency wo wotbrónjenju Henderſon je němſkemu ſwonkownemu ministrej Neurathej ſećěhowazy telegram póſłał: ſo je jeho telegram ſe 14. oktobra, w kótrymž wobſtamknjenje němſkeho knježerſtwa pśichipowědźi, hłownemu wubjerkej pśchedpołoźił. Němſke knježerſtwo je ſo pjeca ſa ſwój wuſtup runje we wokomiku roſſudźiło, jako běſche běro runje wobſtamknuł, hłownemu wubjerkej dokładnje ſeſtajany programm pśchedpołoźeć. Po tutym programje, kiž mějeſche ſo we wěſtym cźaſu pśchewjeſeć, dyrbjeſche ſo wotbrónjenje po wěſtych ſtwórjeńkach ſtacź. Tutón program też pjeca wěſte pravne runoprawo pśchinjeſe, kotrejž je němſke knježerſtwo ſtebi ſtajnje žadało.

Dr. Goebbels wo němskej politicy měra

Saſtdźenu njedźelu je ſo na horje Himmerich pśi Rheinje ſakładny kamjeń ſa pomnik ſa wojowarjow pśeceźiwo ſeparatiſtam położił, pśi cźimž němſki minister dr. Goebbels rěcźeſche. Na 80 metrow wyſokej ſkalnej ſćěnje běchu klětku pśichipraviłi, dokoło wokoło běchu ſo tyſacy ludźi, čerhojowe deputazije ſwjakkow a towaršſtwow ałd. ſeſtupale.

Němſki minister dr. Goebbels ſpominaſche na tych, kotříž ſu nětko ſa jednotu němſkeho ſtata a ſa pśeſejenoſć naroda wumrěli. Dźenſa je ſo dopjelniło, ſa cźimž žedźachu a ſa cźož wumrěchu. Teź dźenſa wotpoćuja ſaźo duły najcejšćichich roſſudźenjow nad zyłym ſtatom, ale dyrbimy ſebi troſchť a dowěru pśchitřewoźiś, ſo pśichiſod Němſkeje we dobrych rukach leži. Pśeſch Rhein wón ſawoła: Nochcemy žaneje wójny. Chcemy měr. Chcemy cźeſtny měr, kiž może jenož trać. Sćěmy ſwólniwi, ſandźenoſć ſapomnicź, pśecenjemy pak ſebi, ſo ſu też tamni k temu ſwólniwi. Njekhodźimy na mjeńynarodne konferency, ſo bychu ſ nami jako ſ narodom druhcje rjadowniſe wobkhadźeli. Runjež ſmy po wójnje ſo wſchelakeho wſdaćź dyrbjeli, tola cźeſćimy a runoprawoſć ſebi ſapowědźićej njedawamy, hewak ſo wjazy ſa konferencźnym ſtołom njepokaſamy.

To njeje demonſtrazija napſcheciwo měrcź, ale je demonſtrazija ſa měr. Žadanje ſa naſchu cźeſć a runoprawoſć njeje žadanje keho abo tamneho knježerſtwa, ale je žadanje zyleho němſkeho luda. Sćěcźenja, kiž podpiſchemy, też dźerźimy. Njemóže pak wot naš nichtó žadaś, ſo ſćěcźenja podpiſchemy, wo kotrychž wěmy, ſo je njemóžemy dźerźeć. Nochcemy žanych brónjow, hdyž ſwět tehorunja wotbrániť. *Mamy ſprawny wotpohlad, ſo njebychmy naſch lud* do noweje wójny ſtorcźili. Chcemy po puću jednanjow roſſudźanje pytaś. So lud ſamóže myſliś, ſchtož knježerſtwo ſe rěkanje pytaś. So lud ſamóže myſliś, ſchtož knježerſtwo ſe rěkanje pytaś.

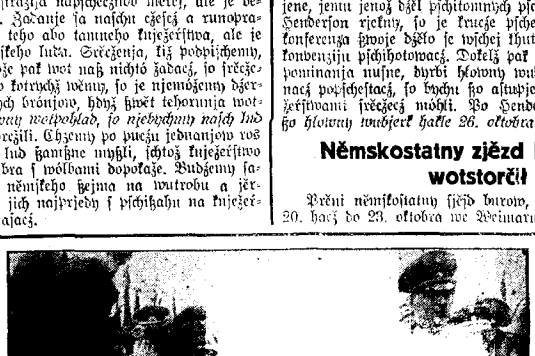

Pśichi Rheinje je ſo ſakładny kamjeń ſa pomnik k dopomnjeću na wobaranje ſeparatiſtow położił.

Němſki propagandny minister dr. Goebbels po puću na Aegidijinu horu pola Honneſa nad Rheinom, hdyž je ſo ſakładny kamjeń ſa pomnik położił, kiž ſo wopomnjeću wojowariow pśeceźiwo ſeparatiſtam poſwjeći. We ſwojej rěcźi, kotraž na tamnych rjekow dopominaſche, kotříž nětko ſa pśheſjenoſć naroda a němſkeho luda wumrěchu, dr. Goebbels dźiwajo na poſlednje Genfſke podawki wuſpěchy, ſo tśeće knježerſtwo měr ſe wſchěmi ludami chce.

Přestawka na konferency wo wotbrónjenju

W Genfje je ſo hłowny wubjerk konferency wo wotbrónjenju póndźelu popołdnju k ſwojemu poſjedźenju ſeſchoł, kiž běſche hižom do létnich próżdnin poſtajene. Saſtupjerjo wſchitkich krajow běchu w połnej licźbje pśchitomni. Jenož mjeńſtna němſkeje delegazije woſtachu próżdne. Henderſon poſjedźenje wotewrì a wo dźełach poſlednjeho tydźenja roſprawjeſche. Hłownemu wubjerkej namjetowaſche, ſo by ſo botaniſche woſjewjenje jendźelſkeho ſwonkowneho ministra Simona na wědomnje wſał. Potom pśchećiła Henderſon telegram němſkeho ſwonkowneho ministra a ſwoju wotmołwu na tutón telegramm. Henderſon wuſprawnjeſche wopſchijeće wotmołwy ſ tym, ſo ſu w telegramje němſkeho ſwonkowneho ministra 3 ważne wuſudy wopſchijate, kiž wubjerk njemóže bjes wotmołwy woſtajiś.

Potom Henderſon hłowny wubjerk proſcheſche, ſo by jemu połnomóc ſpożiłł, ſo by telegramm, kiž je pśechećiał, němſkemu ſwonkownemu ministrej póſłał. Saſtupjerjo ſowjetſkeje Ruſkeje Dołgowaſći woſjewi, ſo pśeceźiwo telegramej jako Hendersonowemu wobſtojnemu telegramej niczo ſnapſcheciwiś njemu. Podobnje ſo teź saſtupjerjej Pólſkeje a Turkowſkeje wuprajiſchtaj. Jako Henderſon ſwěcyźi, ſo je hłowny wubjerk ſa wotpóſłanje telegrama pścheſ jene, jenu jenož dźeł pśichitomnych pśchihłoſowaſche. Na to Henderſon rjekny, ſo je kruće pścheſpěchećeny, ſo dyrbi konferenza ſwoje dźeło ſe wſchej thutnoſću dale cźiniś a konwenziju pśchihotowaś. Dokeľ pak budźa roſſudne roſpominanja nuſne, dyrbi hłowny wubjerk na khwilu jednaś poſjedźenjaś, ſo bychu ſo aſtupjerjo ſe ſwojimi knježerſtwami ſwěcyźili móhli. Po Hendersonowym namjeće ſo hłowny wubjerk hakle 26. oktobra ſaſo ſeńdźe.

Što praji Amerika wo Hitlerowej rěči?

Amerikanſke nowiny rěcź němſkeho kanjlera w radiju na najnadpadniſche waſchnje woſtajiſchcźachu. W Hearſtowych nowinach ſo rěcź wjednika jako najwjetſcha ſenjazija rěcź europſkeho ſtatnika po ſwětowej wójnje woſnamjenja. Rěcź je ſo bjez komentarow, to rěka pśchiſpomnjenjow, woſtajiſchcźała, tola je ſhromadny ſaćišćkej pjeca njeje njepśichódny. Pśchenjeſenje rěcźe ſ radiom běſche wulkotne, dla roſdźělenja w cźaſu pak rěcź ſa amerikanſkich ſłyſcherjow do njepśichódneho cźaſa (w 1 hodź. pśchipołdnju) padźe.

Přestawka na konferency wo wotbrónjenju

W Genfje je ſo hłowny wubjerk konferency wo wotbrónjenju póndźelu popołdnju k ſwojemu poſjedźenju ſeſchoł, kiž běſche hižom do létnich próżdnin poſtajene. Saſtupjerjo wſchitkich krajow běchu w połnej licźbje pśchitomni. Jenož mjeńſtna němſkeje delegazije woſtachu próżdne. Henderſon poſjedźenje wotewrì a wo dźełach poſlednjeho tydźenja roſprawjeſche. Hłownemu wubjerkej namjetowaſche, ſo by ſo botaniſche woſjewjenje jendźelſkeho ſwonkowneho ministra Simona na wědomnje wſał. Potom pśchećiła Henderſon telegram němſkeho ſwonkowneho ministra a ſwoju wotmołwu na tutón telegramm. Henderſon wuſprawnjeſche wopſchijeće wotmołwy ſ tym, ſo ſu w telegramje němſkeho ſwonkowneho ministra 3 ważne wuſudy wopſchijate, kiž wubjerk njemóže bjes wotmołwy woſtajiś.

Potom Henderſon hłowny wubjerk proſcheſche, ſo by jemu połnomóc ſpożiłł, ſo by telegramm, kiž je pśechećiał, němſkemu ſwonkownemu ministrej póſłał. Saſtupjerjo ſowjetſkeje Ruſkeje Dołgowaſći woſjewi, ſo pśeceźiwo telegramej jako Hendersonowemu wobſtojnemu telegramej niczo ſnapſcheciwiś njemu. Podobnje ſo teź saſtupjerjej Pólſkeje a Turkowſkeje wuprajiſchtaj. Jako Henderſon ſwěcyźi, ſo je hłowny wubjerk ſa wotpóſłanje telegrama pścheſ jene, jenu jenož dźeł pśichitomnych pśchihłoſowaſche. Na to Henderſon rjekny, ſo je kruće pścheſpěchećeny, ſo dyrbi konferenza ſwoje dźeło ſe wſchej thutnoſću dale cźiniś a konwenziju pśchihotowaś. Dokeľ pak budźa roſſudne roſpominanja nuſne, dyrbi hłowny wubjerk na khwilu jednaś poſjedźenjaś, ſo bychu ſo aſtupjerjo ſe ſwojimi knježerſtwami ſwěcyźili móhli. Po Hendersonowym namjeće ſo hłowny wubjerk hakle 26. oktobra ſaſo ſeńdźe.

Němskostatny zjězd burow so wotstorčił

Pśeni němſkoſtatny ſjěd burow, kiž mějeſche ſo wot 20. haž do 23. oktobra we Weimaru wotměć, je ſo na

njewěšty cłuž wotstorčił. Město hišća jenoh so we Weimaru jenoż Durinkšy burja pšichodnu njedźelu k wulkej demonstraciji. Pšchi tutej składnosći budźe też němske sejźiwjenišći minister a němšći burski wjednik Darré rěčeć.

Jenoż nacionalsocialistiska strona na wólbnej papjercy

Wo pšichodnych wólbach do němskeho sejma a wo pšchewodjeńenju tutych wólbow su so w nowinach sdźeła powěsće rozšěrjałe, kiž samoźa wopačne nahlady sbudźeć. Dokelž je wuworženje stronow jakasane a so thłosta, so na wólbnej zeduły sa wólby do němskeho sejma jenoż jena strona, njemjenuje nazionalsocialistiska strona napomni. Do kolesła jadu mjena tuteje strony maju cši, kotrejž nazionalsocialistiskej stronje swój hłós dadźa, tchórjež sćinjeć. Wotkoh, kotrej taneho tschišika na wólbnu zeduliku njeseśinja, ł tym papjerku njepłacźiwu sćinja. Pšchi ludowym wothłosowanju ma so na hłósnej zeduły pak „haj“ pak „ně“ ł tchórjikom wuzběhnjeć.

Rjemjesło w nowym stače

Prezident němskostatneho stawa sa rjemjesło, dr. ł Renteln, je němšći rjemjeślnišći tydźeń ł wulkej rěču w Hildesheimje wotewrił. Dr. ł Renteln ze swojimi sałwodnymi słowami wuzběhny, so jednoty potrjebamy w wokomiku, w kotrymž jwonkowna politika zhromadny wóźud němskeho ludu nam sałko ł zyłej sahnosći sdźełaja. Potom wón pšchipowědźi, so ministerstwa tele duhy sakonisće nacźišći sa stawny porjad rjemjesła pschihotuja. Wón so nadźija, so je rjemjesło pśeni pschemysłowy (gewerbliche) staw, sa kotrejž so tutón natwar pschewjesć hodźi. Najprjedny dyrbi w swojich rjadach pschesjenosć dozpěć, potom może němšći L:d napominaś, so hakle pśches rjemjeślnišći staw najwěsćišće kubła, najlepše hódnosće, najdźerźliwiše wózy dostawa. Knježeństwo pomha rjemjeślu niz jenoż tohodła, dokelž jeho to wosebje sahtuji, ale dokelž sa swoju winowatosć wobhladuje, khmanosće tuteho stawa zyłemu němskemu ludej sdźerźeć a wuzitne sćinjeć. Skónčnje dr. ł Renteln na to pokasa, so je so jemu poradźiło, wulke skasanki

Pośledni ł Genfa.

Swwobodny knjes ł Rheinbaben, jedyn ł wjednikow němskeje delegazije na konferenzu wo wotbronjenju, je ł mandźelskej a ł dźěsćomaj na Anhaltske dwórnischcźo w Barlinje dojěł, ł tym běsche jako pośledni je zwobstatawom němskeje delegazije ł Genfa pschijěł.

gmejnow a wyschnoscźow też rjemjeślu je sarjadowanjom do podawanišćich druzstwow (Lieferungsgenossenschaften) pschiwobrocźeć.

Proces dla Maikowskeho so započina

Jako so 30. januara Adolf Hitler sa němskeho kanclera pomjenowa, schumjesche wulke wyskanje pschez Barlin. Njeliczomni ludźo dźěchu na Wilhelmowu dróhu, so bychu wjednikej a muzjum nowego knježeństwa saporicze swoje pschipósnaće wuprajili. Najrěźaza pak běsche nalatra powěsć, so běchu w nozy wjednika nadběhowneho wotdźelenja Maikowskeho a policajskeho wyschschego straźnjischcza Zuritza komunistiscy morderjo skónczowali. Tutón nje niczomny njeskutk w prozezu, kiž so pózdźiu psched Barlinskim pschisłužnjan žadom sapoca, zwoju mdu namaka. Dosyła je 53 komunistow wobskorzenych, mjez nimi 3 žónske. Hłowny wobskorzeny, dźěłaćeŕ Maks Schuckar je 22 lět stary.

W sowjetskej Ruskej je 6 milijonow čłowjekow z hłodom wumrěło

Wo njezwěrnych rozměrach hłodoweje katastrofy we sowjetskej Wukrajinje su je spisćerownemu zórła so dokładne liczby wosjewiwše, po kotrychž je w cźasu wot januara hacź do augusta t. l. w sowjetskej Wukrajinje 6 milijonow cłowjekow ł hłodom zmjerć namakało, to je něhdźe 15 proc. zyłeho wobydlerstwa sowjetskeje Ruskeje. Kaž bo hišće powě, je w samsnym cźasu něhdźe 9 milijonow tradźacych burow swoje wózy wopuscźiło a su do dretich kónczin Ruskeje cźahnuli, so bychu žrěć tam zwnosć pytali. Někotre wotkrieły su ł tuteje pschicźiny něšto ſkoro dopołnje dyes wobydlerstwo. Sowjetske knježeństwo w Moskwje je wosebitu zydlerinu załoziło, kotraž derbi wopuscźene Wukrajinske krajiny ł Ruskami a Židami wobsydlić.

Ze Serbow

W Budyšinje, 17. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Sejźiwajuce wjedro so njepschestawi. Na nasche wjedro naskerje wubił nijski thałaje, kotrež jadro nad połnocnym morjom a Skandinawiskej leži. Wyschina je trochu na mozy połnyła a so tak krótkemu ranju wot naš wołkanuje. Nowa wyschina nad Schpanskej pak drje njebudźe syłna dosć, swój wliw na nasche arjowe wonkowjeć. Nasche wjedro wutwarjuja so ł thłodnymi, žiwischimi wótrami ł njezboru a drje też natkalbnje tajke wostanje. Jutrje źrěchu [illegible] 6,27 hodźin thłoźa a so 5,03 hodźin thowa. [illegible] thłoźa jutrje rano 5,25 hodźin a thowa so po [illegible] 4,17 hodźin.

— **Stwaje** [illegible] 10. [illegible] pśiś[illegible]ta, Budyšin wotmuža. [illegible] [illegible] ſkerjow so njeźelu na wopomnjenje [illegible] w [illegible] wótdźelenju wo mjto a pokal [illegible] dosu ł 198 kolegami hłosnje [illegible] łuśicher na wuśel. ł Lorbenste[illegible] [illegible] wuśkwa dobuchu towarschcźo [illegible] ating 30, Winkelmann 39, Trenišce [illegible] kolikow. Pschi śełenju wo mjto [illegible] [illegible] wótkach 32, Bratita 30 a Trenišcha 30 (skrjowy śełicy a źeby mjto dobuchu. Po mnohich pschecźach so źrjedy 18. oktobra popołdnju w 2 hodź. hišće [illegible] [illegible] śełenje w Carolinej sahrodźe wotmjeć.

— **Wołtarjenje njerjada bilło twarjenjow je sakasane.** Pozběduje dny je so wosjebje wobześiwało, so su bliske puczowe a bliske wobydlenske twarjenjow wschelaki njerjad nahromadźili a potom spalili. S tutym so dopomina,

K stotym narodninam Alfreda Nobela.

Alfred Nobel, sławny schwedźi chemikar a wynamakar dynamita, kiž je swojim testamentom swoje njesmérne samożenje jako wołtarjanje sa wosebje sałužbnych wedomosćerjow a spěchowarjow žurtowneho měra postaji, so psched 100 lětami, 21. oktobra 1833 w Stockholmje narodźi.

so je to sakasane. Starschi ruźaja ze swoje dźeći. Potrajźaju sastojnišy maju swoju pschitarnu, so buchu pschecźiwo temu sakrjeźli. Po wobkedźowym a dróhowym połicajo je sakasane, wózy na wopisane waschnje spalić.

— Pschi ranjerowanju żelesnišćich wagonow na Zabritiskej dróhy wecźera porodźiu wokoło 2 hodźin wagon wojskowoho automobil thrabny, kiž běchu na Zabritiskej dróhy śeło wostajili. Wagon auto hobmokrocźeńe a jo k zemnowemu schcźerkowej pschilećeli. Auto so ł tym žanjne wobschkodźi. Ludźo so schkodu njeskadźachu.

— **Budyška dobrowólna sanitetna kolona Čerwjeneho khrija** wotmjeje nowy kurzus sa pomoc pri njezbožeńcach. Samotwjenja muzjilišć a zjednoćenje su 18. lěto žiwjenja dokonjelli a chcedźa bnjo hobrowo w Cźerwjenym thichu, moża so do wupołożenej ličziny we wojewjerni njezbożenjow na Wismarskej dróhy 12 k wobdźelenju na kurzu sapjerać. Theoretiske wóża so też druhy wobsydlić. S lekarskim wjednikom je kolonnowy lekar Jules Dr. Kerl. Nessmjecowanje je lózdu srjedu wjecźor we 8 hodź. w domje kolony w radnizy a sapoczinje so pśeni kwěć 1. novembra 19[illegible].

S **Radwerja.** (Nahła zmjerć.) Wcźera pózdźiu popołdnju je tudomny kubłeŕ Lorenz w Budyšej mě cźanšej thorowni nahle wumrěł. Dotal strowy, bli 70 lět stary muž běsche so pschi domozthowanju r na porschach sranił. Sa nekotre dny jeho njejonje wir (Starkkrampf) nadpadźe, so dyrbjoschu jeho po khor wym wukazu do thorowinje dowjesć. Semrěły běch Sserb a cźitasche też Sserbske Nowiny. Wón trochi trudźenych sawoštajenych.

Z **Radworja.** (Dźeń rjemjeslnikow.) Njedźelu dopołdnja dźěchu tu rjemjeslnicy z Radworja a wokliny zhromadnje ke mši, kiž běchu so pola Krabeželi. Knjez farař spomni też pśi prědowanju na wažnosć dnja rjemjeslnikow a na jich dźelo pokaza. W 7 hodź. běše pola Subertee nawabjeńszi wjeczor, kiž bě jara derje wopytany. Knjeź Sćik wótkich wjelace rjemjeslnikow a wikowarjow Radworskeje wokoliny powita. Radworska Hudźba jednota zaspě

Nadpad pola Bukec

16] (Pokracźowanje.)

A wonka te kulišća, kiž wuzoło létaja, wołtrażuja kruchi zyrkwinych murjow. Wobrażene wone ł wotłětowatymi truchami morja. A ta kuliźina worzłowych Prušćich hladaźy hinje.

A nutsła a wonka nimaju wjazy tulkow do cźełbow. Tuž dźeja ł bodakom a na teśat, so t zwojemu wójsku pschebędźeć. Jenoż nětkši cźełnu.

Daun je Bukezy dobył! Mhła njeje so hišće na semi rozsćěła. Jenoż wyšche Bukez a wokolnych wjelow so pśches nju wohnje pala, so je tam ścherjała zwětła na widźi.

Ale daloko wyšche toho wustupjenja je Boże kłónczło na njebjesa stupiło, jeho pruhi pak so pśches turjawu njesajźuja; pschetož jim dhe być hrono, so mohle wobtadcź, tak zebi bratrja žiwjenje rubja.

Boże kłónczło radcho tam zwěcźi, hdźi tajši płacź njezaloścź, hdźež rozeš wjeśeły na kaponcźerowym kerću śpěwa, a jasnje so mjelčo do kalu wlecze.

Daun je Bukezy dobył. Morwych a mrějatych mužšich, kotrejž běchu nadźija nanow a maćerjow radość, su njepschełstne hromady. Na zebi leža a ł nich a pśches nich a pod nich lije so krej, tak zlitkowe rěcźi. A na nich teptaju cźi kotrychž je jim Bóh sa bratrow stworił, a dobywaju so ł tanenami pśches nich.

Mjes tym zabwaju so też wokoło Kotcz a Lušća. Njedaloko Lušća śejachu trute nažnyny. S nich dele śełbłka łóždemu hrožachu, kiž cźuł bliže stupicź, dožli kule dożahaju. Psched nažnypami pak bě wjele strażow nasłajanych, so bychu hladali, hdźe so schtó hiba.

K tym běchu rano po cźmě kčorjaŋy pschihthadźeli a so ł leścźu ja desertérow wudawali. Tuž běchu jich straźniźy nasad do łěhwa puschćiłi, hdźež hromady tčełzow śejachu. Bórzy pak bě tych pschiběhannych telko, so możachu so njenadźiźy na dowěrnych tčełzow walicź a jim twjerde hrodźiźchcźo wotdobyć. Tola wjele žiwjenjow

sčełachu pruske brónje, pśedy hacź so najpjet wobroćichu.

Też deleka pola Kichlschowa Pruźzy krwawjo nasad stupachu, dokelž bě jich pryna Baden-Durlach tam ł pschemozu nadpadnyli.

Rjane historiske powědańčko

„Nadpad pola Bukec“

je też jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaci jenoż 30 pjenjezkow a je dostać we wudawarni „Serbskich Nowin“ w Budyšinje

S palatych Bukez dobywarjo kule a kulišća sčełu. Ale bórzy jasno wopuschczeja wjeź; pschetož njepschemožity nawal Prušćich so na nich hrimoze. Tuž inowa morwych poteptuja a spadanych rosčełbuja.

Dwaj pryncaj, Hendrich Prušći a Franz Braunschweiglki, a Desjauski wjerch Moriz ł wjeczatym wójskom horje cźeritaj. Jich schumjate storti dobudu wjeś.

Ale dwě kuli sranišćiej wjercha Moriza na žmjerć, a jene kulisko wottorhny pryncej Franzej hłowu; Prušźy dyrbjachu dobytu wjeź sašo puschćeźicź a žhubichu 100 kanonow!

Na Budyšći bok horje so nowe rjady ze žapatym khroblom wichoria. Kral žam wjedźe jehnjor žmjerćazapiwate regimenty, kiž ze skobami pěnja a žehubeja, schtož moridła dožahnu.

Jedni pak ł tajkej trajschnoscźu na nich sajedźuja, so dyrbja so psched jich mjeczemi pruste thorhoje wrócźeć. Nimale hrabnuchu krala Wjedricha.

Sswérni husarojo pat njepuscźeja jeho, ale schcźěpaju nopy wokoło so, hacź jeho njewurubaju. Dwaj mładaj knjesaj buschtaj jemu na boku stónzowanaj, haj wón žam ł rany krwawi. Duž cźeka! —

Mtha je so bjes tym rosczahnyła a zwětły dźeń je so roschěrił. Nětko możetaj so njepschecźelej dočej widźicź.

Kral žam ł lohka ranjeny pytny, so je tu na łónju a rostaja wójsku, so krucze zrjadowacź a na pjet cźahnycź. Pojastawschi w jenej zerbskej wsy pschemyślowe jche zedźo zwoje njesbože!

Mije Kratczeznišći hórtow poczachu łěhwa pschihotowacź. Pola, luni a mokchinu so pod nimi pschepadowachu, a tule a palate wšy hišćeše ja nimi ześcźachu.

Wjedrich be drje poraženy, ale tola hišćaše tak zyły, so jeho Daun dale njespschecźerbjaše.

13. Kónz.

Schtó wupowěda zlajenja cźełkateho nadpadnischcźa na totrnej horze cźerwjene zórła do horzyšćich popiłow cźerja?

Najrěźanišće jaimi su k temu pschełabe.

Mrócźny płaczitej wocźi ł njepschehladneho žmjerćnišćeja!

Mjeri drěje so pśches tamjenine dujace, hdyž su tu tšaju žołnych wojakow wutrwarja, kotšiž bychu na Božej zemi ł pusczinem zelene sahrody nahaścź mohli.

Woni tu nětk sjednani leža, kotšiž chcychu zebi rano wutroba pschekłoć.

Na 9000 Prušćich wala so morwych abo w žmjertnym stysku.

Mjes nimi leži na 8000 rakušćich cźłow. —

Hdyž je w mérnym cźasu muzjelš w žylnosći młodu wumrěł, hotuja pohrjeb, a wjeź a wožada wo njeho žaruje. Schtó tudy na pschewodjenje póudże?

Położa europiscich krajow dyrbjała žarowanske rubischko pschešitrěcź, dokelž wschudžom w njej wo žynow a bratrow žaruja.

Kschiž dyrbjał so stajicź, kotrehož cźoło by wyschemrócźelow stało, a krejcźecźate pišmiska dyrbjake ł njeho želatu powěsć po žwěcźe rosnoschcź. —

My pak popischemy morjenym žmjerć, a pschejmy mrějatym błiske wumóženje.

(Pokracźowanje sleduje.)

wa nam pod wjednistwom knjeza wučerja Nawki serbskaj spěwaj a na to wustupi Łupjanske mužske spěwne towarstwo z někotrymi němskimi spěwami. Wjednistwo měješe knjez wučer Bamž. Po směšku, kotryž někotři Radwořčenjo předstajichu, spěwaštej towarstwje hišće někotre serbske a němske spěwy. Mjez tym bě też swjedźeński rěčnik k. Bautzmann z Budyšina dojeł. Rěčeše wo ważnosći zwjazanosće wšěch wobydlerjow Němskeje, njech su kajkehožkuli powołanja. Zańdźeny čas je nas jenož rozdwojił, nowy dyrbi nas zjednoćić. Zo so do dźěła knjezerstwa zarjadujemy, pokazamy też z tym, zo rjemjeslo podpěramy. Mamy sebi zaso bóle ručne dźěło ważić. Zhromadźizna wuspěwa potom němsku hymnu a Horsta Wesselowy spěw a wunjese sławu na knjeza prezidenta a knjeza němskeho kanclera. Dokelž běchu sebi to unozy přeli, přednjese nam Hudźbna jednota hišće krasny spěwi „Dobry wječor maćerka". Smujacy přiklesk pak towarstwo nuzowaše, hišće spěw „Lubka lilija" přidać. Muzy, kiž su Jednotu prěni króć słyšeli, dźe su so dźiwali, što serbske wjesne spěwne towarstwo dokonja a zo na tak wysokim wumělskim skhodźenku steji. Wšěm su naši Jednoćenjo do wutroby spěwali. Smy pak też kusk hordźi na nich. Z hudźbu porjeněši wječor kapała naših hašerjow, kotruž knjez Pjetaš-Měrkowski nawjedowaše.

S **Kratzy.** (Stśěborny hwaž.) Tudomny ratarski dźěłaćer Jan Herzog je sobudźenu njedźelu we swojej mandźelskej Augustu rodź. Krawcyz swój stśěborny hwaž wo-
[illegible]

S **Měrkowa.** (Njeswjedźo.) Pola firmy W. Kempe so lońšne njeswjedźo sta. Knjezna Ptschtej z Khwaćicy pschi dźele sćeje. Jej roka z wjetschcheje wuzkosćenje na lěwu nohu padze a jej wjetschu ranu nabi, so dyrbješe sranjena lěkarskeje pomozy hladać. Prěnju pomoz podachu jej pschizwukschnizy Čerwjeneho kschiża.

S **Malschicy.** Rjanu duchownu hudźbu naschej wosadźe mike nasymske popołdnje sobudźenu njedźelu we Božim [illegible] pschinjese. Knjez schulski wjednik Jurak w Delnjej [illegible] tukhwilny sastupjeć kantorskeje słužby we Malescheńebesche prózy lutował, hudźbne mozy z wokolinu [illegible]enje a bohate wuhotowanje hudźbnoje sćehowanjowych. Sam z Delnjoměrćanskim měschanym khorom je hišo wotpyst naschej wosadźe posbožowaze [illegible] podawał, schtyri spěwy — mjez nimi žerbšt pozbožowaze na žnjowy dźak a Lutherowu narodninu pozbožeš. K temu k. wyšeschi wučeř kantor Polschki Michalšk zyrkuw w Budyschinje rjanej spěwaj [illegible]horjuja kuj. Gristowa z Adolfskeje Hóry. Tež [illegible] schulskich holzow z Malescheje, kotruž hižo wo-[illegible] porjeńschenje njedźelu rano po wotej žerbizy a [illegible] po nawrośenju njedróžnjwego schulskego wjednika [illegible]ki spěwasche, tak swodobnje: „Wotče budź dźak" [illegible] Boha khwał" do dusche untrnych pozłuchajowy po-[illegible]do spěwaju běsche hudźenje na hyrglach, hrajach a [illegible]ach zapleczene. K. wučeř Jentsch z Porschiz [illegible]y z Bachowoje hudźby na pschećelach zapoczo-[illegible]a wozadnej schtuczky (jenu žerbsku) pschewodźesche. [illegible] wučerjej Morgenstern a Schubert z Wulkowaz je schkollom a hudźenju z pschewodom hyrglow [illegible]ucej krutkaj hrajeschtaj. Zim wschitkim, też naschej [illegible]nschenjach naš pschecze jako pozbožowazej kapali, [illegible]walbnej" kruchzj. wulki dźak za wopomnjwe, bjes [illegible]nja polticzene hudźenje! Knjez wožadny farař [illegible]a po 150. psalmje. (Wschitko, schtoż wodych ma, [illegible]teho Katesa) do žrjedźa nemtzu a žerbšt rozłoži, [illegible]a psalm wotbłóh pola naschebo hudźenja a spěwanja [illegible]ch, też maja Sserbam spěw a spěwarske, drohotnoho [illegible]wostacz, a po wobdźělnikam dźakowasche. Wopyta-[illegible]nu polni dźakoweho pschipóznaca. Wjeselce bě, [illegible]dźe so za wumoch, nimo poldra hodźiny natwa-[illegible]a rjanebo frowańschenja, też nowu ezisty pschiwoschk [illegible] hr. k lepschemu zyrkwinsko-rozbožnjeńczenja z' mi-[illegible]schidowacz. S nawarowanjom tuteho, za kotrejž bźe [illegible] dźowólne darn witane, so wozjeda jasko postup [illegible] wosebje za cźmowe naimnske a synske swjatocz-[illegible]y zyrkwi.

Bózyn. (82. narodninu.) Dźenża 17. winowza [illegible] tudomny ratař knjez Arnoscht Locka swoje 82. [illegible]ning. Won je hischcze pschi dobrej strowoschći a [illegible]a swojeho zyna na žiwnoćzi žiwy. Knjez Locka [illegible]odje 50 lět dołho swérny cźitař Sserbskich Nowin. [illegible]m luhym zbožopschećelam, kotreż so jemu k jeho [illegible]nu dnjej wupraja, so też nudowarinja Sserb-Nowin rad pschijamknje a jemu [illegible] wohe [illegible]a słónczne lěta na swjatocznu [illegible]

[illegible] Kamjenz. [illegible]ńcka dźěcźo [illegible] [illegible]dnju wokoło 3 hodź. so na Bjelnej [illegible] [illegible]nym wobschodźe „Koza" cźerje [illegible] [illegible], kiž spěchanje a k temu na lěwej [illegible] [illegible]e, schmertzerne dźěcźo pschećeje a temu.

Klětnicy. (Wulki wohoń.) Pondźelu rano [illegible]ješu so w naschej wsy k wohnjej trubjesche. Wohnjowa [illegible] žiwnoscźerja Biernata Matze so palesche a bórzy [illegible]rodźi, swinjaze hižom, mnjechinowa kónja a też [illegible] sa naporjatk w plomjenjach stejachu. Wscha stłoma [illegible]ma so hobu spali. Dale hnieź so nlóčawa, stłomowa [illegible] z budowu, stalnjowy rólak a nowu hospodarski

Pschichodnemu [illegible] Ernjej Wallakej, kiž we [illegible]ej khyži bydli, so zyły cźěłočzisk grat, motorske kolo [illegible]schelake druhe wězy tpalichu. Wschě koła wuboheje swój- [illegible] wjazy njewukhowachu. Pschicźina wohnja hacź dotal [illegible]ješnata. Wallakej žiwjenzachu hdyžkuli a běchu so [illegible]wołu 5/3 hodź. k měru podali. Hdyž do loža dźechu, [illegible]wo žanym wohnju niczo njepytnychu. Pschi wudyrjenju wohnja knjeni Matzowa do womoty padże, so dyrbjachu ju wotnjesć. Sm̃uženym twarjenjam wulki strach hrožesche. Wulke składy drjewa, kiž běchu blisko twarjenjow sostajene, so hobu hnizichu. Hasčenje so z njedostatkom wody pocźeži. Wschě wokolne studnje so wupumpachu. Słónczenje dyrbjesche so woda je sapschahami pschinoschowacz. Tudomna wohnjowa wobora a też wjesnjenjo njesprózniwje dźěschachu.

Admiral Byrd so na nowu wuprawi k južnemu cźopej podał.

Richard E. Byrd, kiž so hižom w młodych lětach za admirala pomjenowa, a kiž je swětej dla swojich zmužliwych lětanjow po oceanje a k cźopomaj znaty, je so nětko se Bostona w Sjednoćenych statach na puć do južneho lodoweho morja podał.

S **Klětnicy.** Twarjenje dźěla pschi sadnym twarjenju tudomneje ludowej schule so konzej wjedu. Powjetschenje tuteho twara so nuzuje potrjeba a budźe wosebje strowoczi z wuzikom.

Z Łužicy

Se **Schirachowa.** (Dźěrži z kamjenjemi do cźaha mjetałe.) Wutoru popołdnju su schulske dźěcźi khrobłe njekhmanstwo sluzyli. Lokomotiwnik je na tudomnym dwórnischczu wojewił, je widźał, kak su dźěcźi z mosta kamjenje do cźaha mjetałe. Njekhmanikow lećichu a jich njecna swjeleschi. Schulerjo běchu z korkymja a w starobje 7 hacź 12 lět.

* S **Noweho Gersdorfa.** (Bróńje namakali.) Gendarmstwo je brjedu bróńje namakało, kiž jenemu tudomnemu komunistej zhlischachu. Na leżowniscźi pschi Neuwaldeffej dróhi su armejowe pistole 08 z 113 nutřkelemi a browiny z wósom nutřkelemi nadeschli. Bróńje a munizija běchu do senje zahrjebane.

* S **Wotrowa.** (Hischcze raz hriby sbérasa.) Wschi poslednich mokrych a cźopłych dnjach je so hriba z wulkej wupłaczu. Ludźo su wosebje wjele sruczinych pruzkow nasbérali.

Radio

Serjedu 18. oktobra zluschimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 11 hodźina němskeje holposy. 15 dźěcźace dźiwadło. 18,05 duchowny pschednoscźk. 19 hodźina naroda. 20,05 cźłowjeckeje połnózneho kraja. 21,10 wokolo zeluschcze [illegible] (konzert).

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 10,45 za hospodu. 15,15 stare ljudne dróhi, nowe autowe dróhi. 16 wjesne schulske dźěcźi spěwaju domischnje a wótcźinske spěwy. 19 hodźina naroda. 20 hudźba wokolo 1813.

Dischcze wažne z dnjowoho programma. Wien: 19 wjeselski konzert. Warschawa: 20 gitarowa hudźba a spěwy. Budapest: 19,40 operetka.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 17. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	3,047	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendźelski punt	13,435	100 českosł. krónow	12,44
100 šwajc. frankow	81,24	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza běsche wczera pornjo hobocze nimale njepschemeńenjena. Tola kurzy akzijow so powschitkownje wotdrjebjowachu. Też na wikach rentowych liczijnow běsche wobkhod zlabschi.

Barliuske wuzkowiki za tekstilnosći staw so pornjo sadźenemu tydźenjej njepschemeńenich. Zita so jara mało poskicźelsche. Też mukowe wikt běchu zlabe, dokelž kupzow njebě. Wowsa a jeczmjeń so cźežko pschedawałschtaj.

Wczera zlaczelsche w Barlinje zemnaž pschenicźny: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, nalětnje: 8,75—9,40 hr., nasymskeho: 7,80 hacź 8,25 hr., wowsa: 6,85—7,25 (6,90—7,30) hr.

Zlaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Zlaczizny po złotej hriwnje.

	16. 10.	14. 10.		16. 10.	14. 10.
Pšenca	—	—	bany	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jeczmjeń	156-165	156-165	žołte lupiny	—	—
wows	137-145	137-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosusk	16,4-16,5	16,3-16,4
rźana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanš.	9,80-10,1	9,80-10,1
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,6-13,8	13,6-13,8
rźane „	10,0-10,2	10,6-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,63
raps	—	—	rźana słoma	0,45-0,65	0,45-0,68
hróch, Viktor.	38,0-43,0	38,0-42,0	pšenč. „	0,40-0,55	0,40-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	rečna „	0,45-0,60	0,45-0,65

Zlaczizna za pšacy za wuplodźerja 177 180 182
Zlaczizna za rołku za wuplodźerja 142 145 147

Zlaczizny rźneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

16. oktobra

283 wol., 193 byk., 301 kruw., 82 jałoje., 865 ćelat, 809 wowc., 3172 swini.

Zlaczizny za

woły: 1. 32—35, 2. 30—36, 3. 26—29; 4. 23—25;
byki: 1. 32—35, 2. 29—31, 3. 26—28, 4. —;
kruwy: 1. 28—30, 2. 24—27; 3. 18—22; 4. 14—17;
jałojcy: 1. 31—34, 2. 27—30;
wowcy: 1. 32—36, 2. 37—40, 3. 28—31, 4. 25—27;
ćelata: 1. 40—45, 2. 35—39, 3. 30—34, 4. 25—27;
swinje: 1. 52—53, 2. 50—51, 3. 47—49, 4. 45—46, 5. 43—44. Rancy: 44—47.

Drježdźanska burza (16. 10.)

Pšenca 76 kg	185-187	běrnjace kruški	14,50-14,70
rožka 70 kg	154-156	pšenč. wotruby	10,0-10,6
nalětni jeczmjeń	183-192	rźane wotruby	9,50 10,4
nazymsk. jeczmjeń	156-158	pšenična muka	35,75-37,75
wows	141-145	rźana muka	23,75-24,75
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9.80 10.1	cokrowe truh.	—

Swójbne powěsće

Stśěwanni: Gustaw Neumann w Drježdźanach z Gertrudu rodź. Schołcźiz w Budyschinje.

Semrěli: Marja Köhlerowa rodź. Kriegerez w Lubiju. — Arnoscht Louis Ebert w Kamjenzu, 83 lět; khowanje je dźenża wutoru. — Gustaw Hausdorf z Brunowa; khowanje je dźenża wutoru. — Marja Gunnuscheez w Kamjenzu; khowanje je dźenża wutoru.

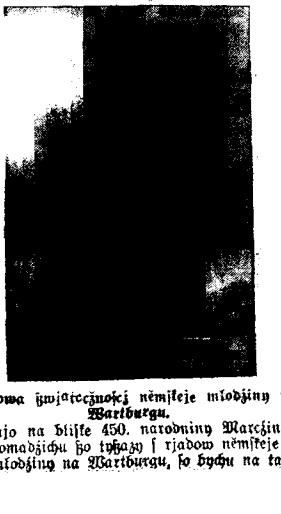

Lutherowa zjawjacźenosć němskeje młodźiny na Wartburgu.

Dźiwajo na blizke 450. narodniny Marcźina Luthera zhromadźichu so tydźenj z rjadow němskeje evangelskeje młodźiny na Wartburgu, so bychu na tamnym historiskim městnje wulkeho reformatora wopominale. Prěni wobras pschedstaja wězu Wartburgskeho hrodu, z kotrejž khorhoje strowja. Druhi wobras: němski biskop dr. Müller rěcźi k němskej młodźinje.

Wohnjowobornistwo

Wulke nadběhowe swuczowanje Budyšich dobrowólnych wohnjowych woborow.

Ssobotu 14. oktobra popołdnju w 4 hodźinach so pšchi wobdźělenju schtyrjoch dobrowólnych woborow a se zwukutowanjom sanitetneje kolonny Cžerwjeneho kschiža a Technisteje nuzoweje pomozy pšchi radnizy, měšcžanskim domje a žuždownych twarjenjach na Mjažowym torhoschcžu wobschěrnne hłowne swuczowanje wotměrje. Myślene běšche, pšchi wjeczornym wětrje, so běchu ktarjo sapalne bomby na radnizu, měšcžanski dom a žuždone twarjenja cžišnyli. Hacžrunjež domjazy strazowarjo sa schkit pšched ktadłami nastate wohnje schascheč spytachu, žo na jenotliwych městnach spěchnje palesche a wohnjowa wobora, kotraž běšche so z polizajskeho rewěra sawołała, namała hižo wobschěrny tšechi woheń. W měcžje běšche njedostatk na wodze a tohodla bě nusne, so žo se Schprewje woda tlumpasche. Znjenje wuczowanje nawjedowajsche knjes wopalny direktor Görling. Jako w 4 hodź. z tšěchi radnizy woprawdźity kur wuwupowacź widźachu, polizija telefonizu alarm sa wulkowoheń wosjewi. Sa nětotre mjeńschiny hižo jako prěnje haschenske wotdźělenje 4. (Židowska) kompagnija se zwojimi spěchnymi konjemi se žnkawu pschichwata a hnydom wohrožene twarjenja na Mjažowym torhoschcžu wot wankach schtitasche. Tam so ji tež prěnja kompagnija pschida. Mjes tym běchtej měschčanskej autowej žnkawje nadobo pschithwatałej a na Hłownym torhoschcžu pšched měschčanskim twarjenjom sawaschi, podawaschtej ruczinymaj žnkawomaj wodu. Wschitke schtyri kompagnije pšches žuwanke rěble wodu dawachu z wuwsaczom tšecžeje kompagnije, kotraž běšche sebi z jenej autowej žnkawu pschiwjesta. Tšecži a najwjetschi, 22 metr. dołhi rěbl běšche so z lěwe strony radnizneje wěže stajił. Měschčanisku woboru nawjedowasche komandant wopalny mischtr Eckhardt. Weigangez wobora pod wjedniftwom zwojeho komandanta Garbarja běšche malu parnu žnkawu pschi studni na Mjažowym torhoschcžu postajiła, a wot delała na twarjenja pschi měschčanskim domje žuzluje žnkasche. Weigangez motorska žnkawa stschešche na Hłownym torhoschcžu pšched radnizu a bjerjesche wodu z wulkeho płachtoweho tótka, do kotrehož so woda z wulkej autowej parnej žnkawu waggonoweje fabriki pod wjedniftwom schotnika Petricka se Schprewje doftawaiche. Tuta žnkawa měsesche cžežke dźěło, wodu wot Schprewje na wyšoce Hłowne torhoschcžo cžerić. Weigangez motorika žnkawa, kotrejež schlawch po 22 metrow wyžokim rěble wjedźesche, skoro hacž na wjerschk wěže žnkasche. Krótko po alarmowanju Technista nuzowa pomoz je zwojej telefonowej pschiprawu pod wjedniftwom inženěra Müllera pschithwata a zentralu na Mjažowym torhoschcžu z wotnožkomaj na Hłownym torhoschcžu a Rybowej haży dła pschijimanja a podawanja pschikazow wopalneho wjednistwa pschiprawi. Na to pschithwata kolonna Cžerwjeneho kschiža pod nawjedowanjom zwojeho wjedka Porsche a kolonoweho lěkarja knjesa dr. Keerla a hnydom žiwje dźěłasche. Spěchnje na Hłownym torhoschcžu wobaleniši stan nasta a hižo wumyślenych 18 cžežko a lohkoranjenych, kotříž běchu wobornizy samaritojo z twarjenjom wunoszli, sanitetnikam pschepodachu. Knjes dr. Wilt pruhowasche wobalenja, pospyty sazwoźtwjenja z apparatom a bjes njeho. Bohužel běšche so też wobornik pschi pschiježdženju sranik a so z pschihotowanym khorobnym autom do khorownje dowjeł. Wokoło ¾5 hodź. bě swuczowanje stónčene. Woborny se zwojim narjadami so na Hłownym torhoschcžu sestupachu. Pschijamkny so rospominanje pšched wschitkimi wobdźělnikami, knjes wopalny direktor Görling w pschitomnoscži knjesow dezernenta měschčanskeho rady Feldsmanna, swjaščeneho pšchedźydy wopalneho direktora Fischera a dezernenta měschčanskeho rady Trägera-Biskopcžanskeho a mnohich sastupjerjow wyschnoscžow a zwjazkow swuczowanje rospomina. Wón wupraji zwoje wjesele, so žu wobory tak spěchnje pschithwatałe a so žu wjednizy nadawk a jeho wuwjedženje prawje sapschijeli, so je so wschitko k wulkemu spokojenju podarjiło. Wón dźakowasche so wschittkim towaršam, kotříž so wobdźělichu, a wosebje Technikej nusowej pomozy a Cžerwjenemu kschižej. Potom so hłuschesche pjelnidło sapalneje bomby pschedwjedże. Stónčnje wschitke wobdźělene wobory z narjadami a hudźbu po Bohatej haży nimo wjednistwa cžehnjechu. Dozdała ma Budyšchin sa zwój sch it pšched wohnjom 6 žnkawow, kiž so z mozu cžerja a shromadnje pšches 7000 litrow wody sa mjeńschinu podawaju. 5 ruczinych žnkawow a 5 wulkich žuwankich rěblow. Swuczowanje je so sašo derje poradźiło a wulkej žnle pschihladowarjow je so pschihladowanje wolnje wuprajeźiło.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutřischu žrjedu: Njewobstajne a schcerjate.**

* **Kaž so hamtšny powě, žu sandženu žobotu w Magdeburgu mołerskeho pomocznika Willia Trägera, dźěłacjerja Willia Meißnera a blidarja Wilhelma Bartelsa wotprawili. Magdeburgski pschisažny žud běšche jich 28. januara 1933 k žmjerci sažudźił, dokelž běchu 9. novembra 1932 w Genthinje 71 letnu žonu shromadnje sškonzowali.**

* **Pola Münchberga w Hornich Frankach snjesboži cžežiły auto z 25 SA muženi. 15 SA muži so z dźěła jara cžežko srani. Jedyn z nich je hižom na žwose rany wumrěł. S kajkeje pschicžiny je auto do pschikowa fajeł, hischcze njeje znate.**

* **W Conteccllo, kiž je pschedměsto Roma, je so dom za jenu žwójbu sažuppnył, dokelž běšche so semja pod nim pschesunyła. 6 stawow žwójby namała žmjerź w žwojim domje, 2 so sranischtaj.**

* **W japanskim mjecže Funakawa je so po wosjewenju japanskeho snutkowneho ministerstwa 2000 twarjenjow wotpaliło. Dotal su 66 morwych a sranjenych nalicžili.**

* **Ssněh w bayerskich horach.** Pjatk je so w bayerskich horach wjedro pscheměniło. Niz jenoż hory, ale też dołhu su so žuchom pschikryte. W Mittenwaldskej wokolinje je prěni žněžk padnył.

HELFT AUS DER NOT, GEBT WÄRME UND BROT!

Spenden für das deutsche Winterhilfswerk
durch alle Banken, Sparkassen und Postanstalten oder Postscheckkonto: Winterhilfswerk Berlin 77100

Towafstwowski powěstnik.

Swjazk Lužiško-Serbskeho Studentstwa. Ssrjedu 18. 10. pop. w 4 hodź. w Sserbskim Domje ma wubjerk wažne pošedźenje. Wschitzy wubjerkownizy maju pschińcź, też druzy sajimzy je studentstkich kruhow žu witani.

Hłowny starschi.

Budyšchin. „Nadźija" ma wutoru 17. oktobra wjeczor we 8 hodź. spěwnu pruhu sa nasymski konzert. Bohaty wopyt wocžakuje

pschedsydstwo.

Ličan. „Serniczka" spěwa žrjedu wjeczor we 8 hodź. pola Schiwartez. Pschińdźcže wschitzy, mamy wjele dźěła.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Grundsteuer 1933.

Für die Grundsteuer des Rechnungsjahres 1933 gelten weiterhin die am 31. 12. 1927 gültig gewesenen Einheitswerte. Der gesenkte Grundsteuersatz beträgt 2,7%. Die Grundsteuer 1933 wird sonach in der gleichen Höhe wie im Rechnungsjahre 1932 erhoben.

Grundsteuerbescheide werden nicht erteilt.

Die Grundsteuer ist in 4 gleichen Teilzahlungen zu entrichten.

Die Einhebung des am 15. 10. 1933 fälligen Termins der Staatsgrundsteuer vom landwirtschaftlichen, forstwirtschaftlichen und gärtnerischen Vermögen ist vom Finanzministerium vorläufig ausgesetzt worden, da das Ausmaß der von der Reichsregierung angeordneten Senkung der Staatsgrundsteuer für Landwirtschaft, Forstwirtschaft und Gärtnerei für die Zeit vom 1. 10. 1933 ab und die Art und Weise der Durchführung der Senkung für Sachsen zurzeit noch nicht feststehi. Die Steuerpflichtigen brauchen also den am 15. 10. 1933 fälligen dritten Termin der Staatsgrundsteuer 1933 nicht zu bezahlen; sie müssen aber den am 15. 10. 1933 fälligen dritten Termin der gemeindlichen Zuschlagsteuer zur Grundsteuer 1933 vom landwirtschaftlichen, forstwirtschaftlichen und gärtnerischen Vermögen ordnungsmäßig entrichten.

Die übrigen Steuerpflichtigen haben die 3. Teilzahlung an Staats- und gemeindlicher Zuschlagsteuer sofort an die örtlichen Hebestellen abzuführen.

Bautzen, den 16. Oktober 1933.

Die Amtshauptmannschaft als Grundsteuerbehörde.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

180 Klingenthalskich dźěći w Barlinje hudźbu posłicha. Se sašikeho Klingenthala, z kotrehož so kóžde lěto 20 měšnjowych hałowych harmonikowych do świeta sćele, pschijědźe 180 dźěći do němskeho hłowneho města, so bychu tam někotre konzerty k lěpschemu symikeje pomozy wotměle. Tute dźěći so hižo lěta dołho porjadnje we swojej domjazej schuli za twarjenje hudźbnych nastrojow rozwiwaju. Na wotrubu widźimy konzert młodostnych herzow.

Miele

Butrobasy
Kiwkańske butrudźětaki
Butrowe mašiny

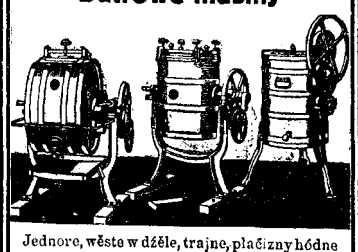

Jednore, wěste w dźěle, trajne, płacžizny hódne
Wuznamy wšěch Miele-wudźělkow

Mielewerke A.G.
Gütersloh / Westfalen

Dostać we wšitkich podobnych wobkhodach

Zwešne wumělske faldkate madrasowe **garding** story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Styrl
powědančka za serbski lud
(J. Libš). 62 stron. 30 pf.
Dostać w Serbskej kniharni w Budyšinje

Kedźbu! Katarjo!
10—15000 pólnych myši zniči
kg Delitia-preparat pře myše
Drogownja Rudolf Hilscher
w Kamjencu na Budyskej dr. 52

Kruwa a telołca
stej na předań
w Khróšcźanach čo. 76 d

Hana
(H. Sienkiewič. Přel. B. Cyž)
Novelka. 161 str. 80 pf.

Die Deutsche Rundfunk
Funk Post
76 Seiten stark, mit Weltprogramm, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreichste Deutsche Funkzeitschrift.
Mit Sterbeversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišć Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěštki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho zniezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarjku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bamy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnje nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 240 — Budyšin — Srjedu 18. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Wažne zakonje za hospodaŕstwo

Němske knježeŕstwo je w ßwojim wčerawschim poße-
.ju sakoń wo pschemĕnjenju bankowskeho sakonja s 30.
.usta 1924 dowuradźiło. Po tutym sakonju generalna
. wjedniſtwo němskostatneje banki wschzy njepomjenu-
ale w pschichodźe to němski president czini. Generalna
. němskostatneje banki, kotraž běsche ßo na sakładźe Da-
.eho plena saložiła, ßo wotstroni. Němskostatna banka
.anje tež prawo, so by hódnostne papjery s wěstej danju
.adowanju pjenježnych wikow kupowała a pschedawała,
.y s tym móžnoscź měła, kapitalowe wiki rjadowacź a
.owacź. Wona ßmě nakupjene hódnostne papjery a tež
.bardske žadanki sa bankowske notowe wurunanje nało-
.acź. Tež pschedpißma wo mechaniskim powyschenju dis-
.a w swjisku s dawkom na bankowki ßo wotstronja, do-
.je ßo po praktiskim nashonjenju poßlednich lět dopoka-
. so ßo njehodźa pschewjescź. Němskostatnej bancy ßo
.umóz sprožczuje, so by po ßwuczenym waschnju 1. ok-
.a kóždeho lěta wotpłaczowanisku diwidendu wupłaczi-
.jo bychu podźěle němskostatneje banki ßo mjes lutowa-
.i saßo rad kupowałe. Tutón sakoń ßo do 28. oktobra
.schipowěda.

Němske knježeŕstwo je tež pschemĕnjenje sakonja sa
. drobneho wikowanja s 12. meje 1933 dowoliło. Tu-
tón sakoń postajesche, so běsche pschipravjenje nowych pschedawarnjow w drobnym wikowaŕstwje hacž do 1. nov. 1933 sakasane. Po pschemĕnjenju sakonja ßo sakas hacž do 1. julija 1934 podlěschi.

Skónczenje dowuradźi knježeŕstwo wo sakonju wo nakhwilnym natwarje němskeho rjemjeßła. Němski hospodaŕski minister w pschesjenoscźi s němskim dźěłowym ministrom dostanje prawo, wo natwarje němskeho rjemjeßła nakhwilne rjadowanje na podłožku powschitkownych dyrbjeńskich jednotow a na wjedniskej saßadźe postajecź. Němske rjemjeßło w smyßle tuteho sakonja wopschija wschitke dźěłaŕnje, kiž ßu ßo do rjemjeßłniskeje lisczizny sapißałe, dalokož do němskeho sežiwjeńskeho stawa njeßłuscheja.
Po namjeczce němskeho hospodaŕskeho ministra němske knježeŕstwo wobsamkny, so němskemu finanznemu ministrej połnomóz spožczi, so by w mjenje němskeho stata rukowanje sa dozyła 10 milijonow hriwnow sa kredity pschewsał. Tute kredity maju pschemyßłowe kreditowe drušstwa abo priwatne banki małym pschemyßlnikam podawacź. Tu ßo jedna wo naprawu, kotraž ßo w swjisku s wobstaranjom dźěła pschewjedźe a ma ßo jenož jako jónkróczna naprawa wobhladowacź.

Dr. Frick přihotuje wólby do němskeho sejma

.jednikowy naměstnik Rudolf Heß je wukas wudał, .otrymž ßo praji: Pschihotowanje a pschewjedźenje wól. do němskeho ßejma (sestajenje wólbnych namjetow sa .onal-zjalistisku stronu) wobstara němski wjednik dr. . s podpjeru dr. Fabrizija. Dr. Frick je jako wjednik .je w němskim ßejmje a ßobustaw Marczin Borman .stabowy wjednik wjednikoweho naměstnika dostanjetaj . němskostatneho wjednika.

.itler a Göring na čole wólbneho wojowanja

Ćisenska „Nationalzeitung" ßhoni, so němski kanzler a .nik Adolf Hitler ßam s mnohimi hebrskimi wustupa- .rozhodne wólbne wojowanje powjedźe. Runja jemu .wschitzy druzy ministrojo w mnohich wólbnych ßhroma- .nach porěcza. Pruski ministerski president Hermann .ing, kiž chze dlěschi rjad ßhromadźisnow k lěpschemu .skeje pomozy wotměcź, chze po wosjewjenju mjenowa- .h nowin tehorunja ßwoju zyłu móz swonkowno-politi- .mu powrucženju wěnowacź a ßo na czoło wabjenja we .ikej stajicź.

Wjednikowa rěč so wospjetuje

. zyleje Němskeje ßo bjes pschestacza prótwy na ra- .jeła, so by ßo wulka rěč němskeho kanzlera wospje- . bychu ßo tute pschecza dopjelnile, ...wusterhausen) tutu rěč hischcze . . . . . .tow sejele a to dźensa srjedu w . . . .n po powěsczach.

.harska němsku kročel

.a sjawnescź a . . . n powěscź,, so Něm . . . wotbrónjenju . . . . namołwjenje je . . . . . . jeho mĕnjenjem . . . . . njische praschénja . . . sjawnemu měnjenju w . . . . . . rosłišanju pschedstajesche.

Londonske hłosy k Neurathowej rěči

Rěcz němskeho swonkowneho ministra s Neuratha pschedwukrajnymi nowinarjemi je w Jendźelskej wulke wobkedźbowanje namakała. Nowiny „Morning Post" pischu, so knjes Neurath rěczi jako muž, kiž je rosßudźeny, ßo wobknježicź, kiž pak nimo teho žaneho dwěla njewostaji, so po ßwojim měnjenju je dołho doscź sczerpnoscź měł. Korrespondent nowin „Daily telegraph" wosběhuje, so je němski swonkowny minister winu na padawku Swjasskej ludow a wosebje tež Jendźelskej dawał. Wón je pjecža jasnje wuprajił, so móju ßo němske žadanja dospołnje dopjelnicź, prjedy hacž ke konwenziji wotbrónjenja dóńdźe. Tež druhe jendźelske nowiny wusběhuja, so ßo wosebje jendźelski swonkowny minister John Simon s Neurathowej rěczu trjechi a s nim jendźelska politika w nastupanju wotbrónjenja dozyła.

Daladierowa wotmołwa

Franzowska komora ßo wutoru k ßwojemu prěnjemu poßedźenju po prósdninach sendźe a se 470 hłoßami pschecziwo 120 hłoßam wobsamkny, so ma ßo wo knježeŕstwowej pschedłosy k wurunanju hospodaŕskeho plana spěschnje wuradźowacź. Ministerski president Daladier k temu jenož krótke wujasnjenje poda, kiž něhdźe schtwórcź hodźiny trajesche. Wón pschispomni, so wustup Němskeje se Swjasska ludow Franzowskej něśto hischcze nusnischo pschikasuje, so by ßwój hospodaŕski plan do porjada pschinjeßła. Wustup Němskeje je do rospominanja praschenja organisowanja měra nowy element pschinjeßł, a knježeŕstwo dyrbi wschitke jeho czežkosczi něśto studowacź. Franzowske knježeŕstwo wě, so s zyłej wutrobu politiku mjesynarodneho ßhromadneho dźěła s horzym pschecżom sczěhuje, so by ßo knježenje dowěry a bjes stracha saßo postajiło, pschi kotrymž ma ßo na dostojnoscź wschitkich ludow na jenajke waschnje dźiwacź. Potom ßo Daladier s praschenjom na němske knježeŕstwo wobrocźi, czehodla wone jednacź pschestanje, hdyž ßebi dorosumjenja pschoje a czehodla ßo kontroli spjeczuje.

Franzowski ministerski president hischcze wosjewi, so chze franzowske knježeŕstwo politizy ßhromadneho dźěła ßwěrne wostacź a w dotalnym duchu nowe położenje pruhowacź, kiž njemóže jenož Němsku a Franzowsku sajimowacź, ale kiž tež ßhromadnoscź ludow sajimuje, kiž ßu ßo k wulkemu a nadobnemu nadawkej sjednoczile. Potom Daladier spyta hischcze dopokasacź, so ßu Franzowsojo stajnje jara poměrnje postupowali a ßu tež wopory we sańdźenosczi pschinjeßli. Franzowske knježeŕstwo chze solidarne sajimy Franzowskeje dale sakitacź a sa měr wustupowacź. 26. oktobra ßo Franzowska na wuradźowanju Swjasska ludow wobdźěli. Wona chze měrnje a se symnej krwju s dobrym pschikładom postupowacź a to czim bóle, dokelž wě, so samóže sa sakitanje ßwojeho kraja a ßwojeje ßwobody rukowacź.(!)

Amerika so wot Europy wotwobroća

Po nowych informazijach, kiž běsche póndźelu s Washingtona dostał, je amerikanski hłowny wotpóßłańz Norman Davis sczěhowaze wosjewił:

Ssmy w Genfje jeniczzy wotbrónjenja dla. Dołhož budźe móžno s wuspěchom wo wotbrónjenju jednacź, ßo rad wobdźělimy. Njesajimujemy pak ßo sa politiski element abo sa někajku czisto-europsku stronu tuteho problema. Hischcze ras wusběhujemy, so na žane waschnje politizy na někajku europsku móz njejßmy swjasani. Kóžda pschesjenoscź měnjenjow, kiž je ßnadź wobstała, je ßo jeniczzy na ßwětowe wotbrónjenje poczahowała. Hacž je pschi nětczischim prózowanju jednanje wo wotbrónjenju pschihódne abo niz, je praschenje, na kotrež dyrbi Europa wotmołwicź a niz Sjednoczene staty. Tutón tydźeń ßo tuta naležnoscź mjes europskimi hłownymi městami rospomina. Nochzemy ßo na tutych rosrěczowanjach aktiwnje wobdźělicź, dokelž jenož na politiskich pschiczinach wotpoczuja. Saßady, kiž je lětßa president Roosevelt w ßwojim póßelstwje na statnych wjednikow postajił, wostanu płaczíwe sa politiku Sjednoczenych statow.

Zaso 20 milijonow za małe sydlišća w předměstach

Po sakonju k pomjeńschenju bjesdźěłoscźe s 1. junija 1933 je němske knježeŕstwo sa pokraczowanje IV. twarskeho wotrěska sa małe ßydlischcza w pschedměstach saßo 20 milijonow hriwnow pschihotowało.

S tym ma němske dźěłowe ministerstwo něśto sa IV. twarski wotrěsk dozyła 70 milijonow hriwnow k rukuy. S tutymi pjenjesami hodźi ßo dozyła 30 000 nowych małych ßydlischczow pschipravicź. Pschiliczimy 20 000 małych ßydlischczow, kotrež na III. twarski wotrěsk, kiž je ßo w februarje sapoczał, padnu, ßo jeniczzy w tutym lěcźe něhdźe twar 50 000 małych ßydlischczow spěchuje.

Němski swonkowny minister rěczesche k wukrajnym nowinarjam.
Na wobrasu wot lěwizy k prawizy: němski propagandny minister dr. Goebbels, němski swonkowny minister s Neurath, statny sekretar s Bülow, statny sekretar Funk. Tuczi knježa pschebywaju w němskim ministerstwje al udowe powuczenje a propagandu, hdźež ßwobodny knjes s Neurath pscheд Barlinskimi sastupjerjemi wukrajnych nowin wulku rěcz wo poßlednich swonkownopolitiskich naprawach Němskeje a wo němskim stejnischczu w praschenju wotbronjenja dźeržesche.

Proces wo zapalerstwje w němskej sejmowni

Pschi wczerawschim jednanju šo woszebje sastojnizy němskeho šejma pschešłyschowachu. Hamtšit pomocnik Kohl (kiž nětšo 20 lět pschi draštowni pschi wrotach II němskeje šejmowinje dźěła) wupraji, jo je 27. februara, nětšo 10 mjeńšchinow po 8 wječor hischcze garderoba sapósłanca Torglera tam wiśała. Wón je telefonowacej chyžu, hacj może šo garderoba horje pschinjesć. Dwójzy je wón telefonował, tola šo njeje nichtó samokwit, potom je dwójzy pśches druhe cźišło do šamtšneje jitwy telefonował, teš tam šo pjecza njeje nichtó samokwił. Jako běsche druhi krócej podarmo telefonował, je wjednik šćehadła (Fahrstuhl) je-nuprajił, jo je šo runje telefonowało, so dyrbi draštu sapósłanca Torglera horje pschinjesć. Nětšo 3 mjeńšchiny po 8 hodź. staj wón a wjednik šćehadła domoj schoj. Jako šwědł rjekny, jo je w šwojim cźašu najprjedy k ministerstwu prezidentej Göringej jěł a teš jemu to prajił, schtož je tu wuprajił, šo dr. Sack woprascha, hacj tuto prěnje wuprajenje pola ministerskeho prezidenty Göringa šmył njeje. Na to šwědł wujašni, so je 3/4 9 hodź. domoj pschijechał a 1/2 10 hodź. do loža schol. Hyndom po 10 hodź. je jeho žuśod pola njeho šašwonił a jemu prajił, so šo w šejmowni pali. Wón je potom hnydom z drohowej železnizu k šejmowni jěł. Policijt jemu pjecza njeje dowolicł chcył, so by do twarenjow šoł, a je jemu prajił, so je minister Göring runje nutśka. Na to je wotmołwił, so runje ke Göringej chże. Posdźišchso je z ministerskim presidentom Göringom, kiž je tola šodom president němskeho šejma, w aucje do ministerstwa Pod Lipami jěł a je šo tam pschešłyschał.

Tu šo wobšłorženy Dimitrow šwědka woprascha, kajkej politiiskej stronje wón pschinależi. Kohl wotmołwi, so hischcze žanej stronje njeje pschinależał. Po pschestawnym wupraji wobkhodny inžener w šejmowni Riffe wo techniskich pschipravach w šejmowni. Na praschnje ręčnika dra. Sacku, hacj šu w pinzy akty abo brónje w kaschcežkach ležake, kaž w Brunej knihy šteji, šwědł to wotpokasa. Na druhe praschenje, hacj dyrbi personal presidentskeho domu, je-li chże do šejmownje dóńcź, pśches podseniški chód hicź, to šwědł wobkruczi. Wón pak wotpokasa, so tam nětšaku stałowu straž widźał. Teš šwědł, wyschichi maschiniški mischtr Mutzka tehorunja ničšo wo nětšakej SS abo SA struże njewě.

Wyschichi němskostatny ręčnik dr. Werner z dleschimi słowami rosłoži, so šo w Brunej knihy widała, so šu šo pśches podseniški chód pod wjedniškom policajskeho presidenta Heineša-Wrótšławskeho, wyschicheho leutnanta Scholtya a policajskeho presidenta hrabje Helldorja SA luźdźo do šejmowinje dobyli a šu tam pjecza woheń jałożili. Van der Lubbe je pjecza jako pjany abo šcheiny zobu schoł. Woheń šo pjecza sa někotre njeńšchiny załoži a woni šo po šamtšnym puczu wróćichu. Van der Lubbe šam w šejmowni wosta. Wyschichi statny ręčnik namjetowasche, so lychu šo njenowani tśo knježa jako šwědzy skasali. Tehorunja namjetowasche, so byschtaj šo pruski ministerski president Göring a němski minister dr. Goebbels jako šwědkaj skakałoj. W Brunej knihy je šo njeskuschana wěz wudawała, ani so by šo někajki dopokas pytał, so je minister Goebbels sa indirektneho winika plana wobkładował. Tehodła je winowatosć, hdyž šo tajke njeskuschane podkładły do šwěta žadźeja, so šo potom teš tutym knježam możnosć dha, so bychu šo wo tutych podawkach wupraśili, wosebje teš wo tehdomnischim politiskim połoženju a napravach, kiž běchu trěbne. Na to šo wobšamknuje, so šo šwědkojo Heines, Scholta a hrabja Helldorf na pjatk skasaju. Ministerski president Göring a němski minister Goebbels mataj šo pschešłyschecź, hdyž šud politiske należnosće rospomina. Wo namjecze wobšłorženeho Dimitrowa, so by do Bruneje knihi pohladacź šměł, senat šrjedu rozšudźi. Dr Sack skónčnje na telegram policajskeho presidenta Heines z Wrótšławja pokasa, z kotrymž tutón rosłoži, so je wot 26. februara hacź do špoczatka měrza w Gliwizy pschebywał Dr. Sack žada, so bychu šo z Gliwizy šwědzy skasali, ta-kiž maju wo tamnischim pschebywanju Heinesa wuprajicź, niz so by šo šwědkej njewěrilo, ale dotelž šteji to šcźišchcźo wutrjaja žada. Teš wyschichi leutnant Scholta je pišał, so je wo tamnym cźašu w Dutzingu khory ležał. Teš tam měli šo šwědzy skasacź, dokelž šu emigrantiske nowiny na nje wyschicheho leutnanta Scholtu jako tharja pschedstajale. Dokelž wyschichi němskostatny ręčnik pschecźiwo tutym žadanjam žanehu wobmuślenja nima, pschedsyhuje wojerwej, so šo šwědzy skasaju a tak ruče hacź možno pschešłyscha.

Ministerski president z Killinger wopyta město Halle

Pschi Stahlhelmskim šćehadže w Halle ministerski president z Killinger ręčeschе. Wón wulke sašwjacheny swójstwa frontskich wojakow runje sa šrjedźnu Němsku wulkeho wasche. Wón šam je hižom dawno na wokomik šjednosnja Stahlhelma z nazionalsozialistiskimi swójstwami cźakał, kotrejž bychu wschitcy z jena byli a hdyž z ręčneschego nadawka njesnaje, hacź wjednikej šrjedźu dźerżecź. Prjedowschi njepschecźeźel, kiž hischcze pschego šwoje šćehadže schipy tśela, bu

186 000 nuzowych dźěłaćerjow w dźěle

Na końcu augusta t. l. běschе wuz mjenje hacź 186 551 nuzowych dźěłaćerjow w dźele. 109 688 dźěłaćerjow z tr... fowcho šastarania pschinidże, 31694 sa šawěšcenja ... šłužerjow a 42 169 še šjawnemu šastaranja. Pschi ... tu rospraweneho měšta dospła 140 126 nuzowych ... cźerjow dźěłasche. Tak je šo sa dutón jedyn měšac ... njesašłužerjow, kotrejž nuzowe dźěła wukonjachu, wo wja... hacź 40 000 pschisporita.

Beneš Dollfußa wopytał

Czěskošłowakski šwonkowny minister dr. Beneš je z Genfa do Wiena dojeł, to by šo je šwjatkownym kanzlerom Dollfußom a drubimi wobstawarnymi austriskeho kupectwa rosrěčował. Wjenske nowiny pischu, so budźa so wobe politiike a hospodarske należnosće rospomnicź. Wjenske a Prajske nowiny na to pokazuja, so ręčenje mjez dr. Benešchom a Dollfußom i położenjom šwišnje, kiž je nastało, dokelž je Němska je Swjatka ludowu wustupiła ... konferenzu wo wotbrónjenju wupuschczenia.

Pischе šo, so dr. Beneš w šamšle wobšamknjenych ... šnateje Sinaiskeje konferenzu šwoju pozycu, ... sa plany Maleje cuteuły dobrěje. Awšterski ... kanzler pak šměje nadawk, Benešchowi teš wo Mu... wych nahladach w šrjedźno-europiskich praschenjach wo cźicź. Ma šo ša mośne, to drje Beneš wschitko pozy... so by šo z awšterskim knježeschtwom wo wositrowanju ... šwodaskeje muły w małych štutach na šjednomadny plan ... jednał. Tola šo njepwocakuje, so tute jednanja w ... daskim nastupanju runje nětšk k wšakšemu wuhon... dowjedu.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 18. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 0 a thermometer w nosy + 5. S... howanja tas wjedra bo mało pscheměnichi. Budyš... Nasche wjedro je jara njewobstajny tas pschijalo. W... schich kónčinach šo wuhójši dyrbu nižinow tuhuja. ... nižina leži je šwojim jadrom nad Dauliej, druha ... šo nad połnižnej Italskej wuhorita. Dokelž šo w ...

Nadpad pola Bukec

17] (Pokračowanje.)

Mjeschiski hajnik Jurij Jermis thwalaschе po nětkotrych dnjach z wuczerjom do Bukez. Nětkajte thšišti bě woheń njeješrak, a w jenej bě wuczerj pod thchu šwojej a jenej druhej khorej žonje barko pschihotował. Jermis njeješche maly a žalby, dokelž dyžiche k nětkotrym hubjenym dóńcź.

W rakuskim łěhwje šo tšeleschе.

„To tam sa dobycze šwjatych dźeń dźerża", šapocźa wuczerj, „mało wjeześli njeńšu, so šu hromady khorhojow dobyli, wschitke stany (zelty), sta wošow, wschu wójnsku a łěhwowu potrjebu šebrali, a pśches polne sta kanonow wotbili."

Jérmuš pak hněwnje djeschе: „Temu rěkaju Boża słužba, hdyž tam špěwaju sa to, so hory wukrwawjenych Božu šemju pschikrywaju? To Bohu njedyrbi hrosno bycź, hdyž šo tam sa to k njebješam wołaju, so šu hórki pjelike z krwju, a so je krwawnischcźo polne šydnjenych kužiłow? To dyrbi Bohu dźak bycź, hdyž jemu k cźešci z dobytych tšělbow łuštaju, z kotrymiž chzedźa pschichodne hischcze hórje tónzowacź? Njebješkim dyrbi šo khwalba lubicź, ta to špěwana, so šbite wójsko, hłódne a nahe a khore na šemi ležo dyrkota, tak šo móhłe dusche teš tym wulětacź, kotrychž šu brónje pschepuschczite? Budźe w njebješach radošcź, hdyž šo pschehubjeni žynno-jo domoj potłazaju, so bychu jich stari nanojo žiwili? Stiwłot a korcźenje, šdychot a žałošcź je šmjertnischcźa wótšišcho wola, dyžli jich bohahanjerske špěwy!"

S pschipucźnych poteptanych kerczłow šatorže jeho jachlenje.

Wonaj, wohladacź thwatawschi, namakałchtaj domorěwazeho wojaka.

*

Běschе potom wokoło Schimana a Judy.

Zyły Budyschin běschе taj wulki łazaret, tak bě wschо pokno hubjenych z wobeju wójskow. Prušay běchu tych ranjenych, kotšiž mójachu jenož nětšak wjesenje šnjescź, na wošy šmjetawschi wotwošyli, hdyž šo tola do Schlesiskeje podawachu. Najhubjeńšichich běchu pak do njepschecźelowej mitošcje wostajili.

Ale teš šta šmjerczranjenych Rakuschanow běchu do města šwožene. —

Mjeschiski hajnik Jurij žeđźi, do wocžow šdrěny, pschi łožu, w kotrymž šary brodaty wojak skorźi.

To je Franz Hanuschi.

Lědma bě Jurij w teź wupuschczenych Mjeschizach ze najnuschische šarjadował, běschе šo pschese dny k staremu pschecźelej naštajał, kiž bě ranjeny do města dowješeny, so by hladał, kak móhł jemu pomozny bycź.

Wczera pak běschе pschischedschi widźał, so tu žana pomoz njebudźe. Franz to šam cźuješche. Wón je šłabym hłosom rěcźeschе: „So bych tola hischcze wo mojim Radyšławje shonił! Je šnadź jaty? Je šnadź morwy? O šo to njewěm! Wón tu ke mni pohladał njeje. Ssu jeho do jamy cźišli, šnadź na poł žiweho? Je traž šo dołho pod njebjom mrějazy walał? Nichtó mi ničšo njepraji. O to budźe jeho njewjesty žmjercź, ta budźe šo sa nim pod šemju rudźicź. Mój žynno, mój žynno!"

Jurij wdźeschе wotmołwicź; ale ta nadźija, so mohła pschecźelej nětkajka rada bycź, běschе jemu ert šamkuła. Srosumiwschi pak, so je kónz wěsty, poča wón pomału wěrnosć wujnawacź.

„A to budź twój pokoj", wón štónčnje pschiłaji, „to je krótku žmjercź měł. Pśches wutrobno tšeleny ležeschе, z mjeczom w horschczi."

To wuprajicź njeje, kajke bološcze duschu mrěźateho nana pschewšachu. S khwilemi šhladowaschе na wjerch, jako by do njebješ hladajo Radyšława namakacź chcył.

„Mój žynno, hórsy sa tobu pschińdu", šhcptajsche blěda huba, „o běda na wójnu, kotraž tebi žiwjenišče tadosče šłaby. Pschе cźo dyrbi žmjercź wobeju torhnyć? Pschе cźo dha njeńšmějch šo žobu dobycza wjeześlicź?"

Jurij z cźichimi słowami šyptowaschе, hórke myšle sahnawacź. „Daj pokoj", pschikłaji wón, „daj pokoj, wschat jeho hórsy šašo pschi łebi šmějesch. Schto tu cźłowještwo dyrbi na štyknej šemi, kotraž šwoje dźěcźi pożera?"

Franzowej žłabej huboje šo docźahowaschtej mjelcźo: „Wschо končzowanje podarmo — to mi žmjercź cźeźi — Prušay šu tola wuješli — pschecźelo mity — o —" wón šmjelknuwschi na palatej ranje mołzeschе. — — —

W nozy jeho cźěko študnjeschе. Bjes słowcźka z koschi Jurij šhinjene cźoło, hładasche dołho z tchepotymaj hubomaj na morweho, kas jeho hischcze weschi, pohładny hischcze kas do błędeho woblicza, a w torhnyy šo pschewšaty wotłaj!

*

Rakuschenjo běchu šo wołžalili a wupuschczenšta hnojej šo mjeńschesche.

Na wschěch bokach šběhachu šo rjady schérokich žnu hórkow. To běchu rowischcźa.

Psched wjecźorom jeneho dnja štupasche Jurij w leżach wot thoreju žonow, so by, tak šprózny hacź žebi na tórmje wobhladał, kak šu kule tam šathadź

Dołho bě žebi horjeka jawoštak. Na šemi ischcze šo cźmicźka, ale hwěšli šašwěcźachu šo z zunim šn leschkom. Hnuty hladasche šchedźiwz k błyškotatej hodźinje šamuhladom won. W nim hibachu šo trudu šměrnischze myšle.

Teź dele wón woczi žlojowasche, a hładasche do na šemju, na kotrejž wětšik pśches rowy a nahe keźi duwasche. A jako na ranju šerniczka šhkadżeschе, ręcźeschе jeho želniwy hłoš:

„Nanojo, štajejcze wješelu mjeju, hdyž šynka wacźe tichcźicź! Wješcze, hacź teź wón někdy njedo do wójny?"

„Njeplacźejcze, žyliałe macźerje, kotrejž lubowane ... cźałka hižebacze. Derje štanje šo jim, hdyž z cźi wuńnjenjom wumdu!"

„Ty pak, narodo pschichodnym, wobkhowaj šwědenja traschne, kiž tudy na zyrkwi maśch! Wodźeje, nojo, wukniwe dźěcźi na městno tuteje škazenizy, so ... nawukny, běda na wójnu wołacź a mér lubowacź.

„A ty někt, wołšada, hdyžkuli we žiwatnizy tkeźi hdyž tam pśches kulowdźerate durje Boże žłónčko ... tebje šwěcźi: — špěwaj a modli šo nutrnje, najhorcźišcho šnohuj a prošch Boha wo mér!"

Słoty mér wschо dobre płodźi,
Hrojna wójna wšchemu schłodźi.
Schto mér dawa? wjeześelošcź;
Schto pak wójna? hubjenošcź.

— Kónz. —

ranuje k ranju hibalej, budże nasche wjedro pomrócene, njewobstajne a deschczowate. Wyschina nad Schpanowej je jenoż smadnje k ranju postupowała, so drje hischcze tśiwilu truje, pśedy hacź móże na nasche wjedro wliwa dojtaś. Jutśe schwórtk błónczko 6,29 hodźiu ithadża a jo 5,01 hodźin thowa. Mjeźaczk ithadża jutśe rano 6,50 hodźin a thowa jo popołdnju 4,34 hodźin. Jutśe mamy mjeźaczk, kiž nam po wórschczenju sjerbskej pratyki deschczik pschinjese.

— **Rudyske towarstwo za wobkhad** (Werkehrsverein). 21. a 22. oktobra 1933 wotmjeje so w Budyschich murjach VI. jakiś **wobkhadny sjeźd**. Sjeźd ma wulku ważnosć a wuzwoli najwjedowazniych sastupjerjow towarstwow a wjasjow za wobkhad, hospodarstwo ato. sem pschinjeźe. Se pschedbydu je knjes wyschiski mjeschczanosta Wórnc z Plauena. — K dostojnemu wuhotowanju sjeźda pśaczejsche njes dwójnu poseźenje pschesydstwa, kiž towarstwo za wobkhad 16. oktobra wjecsor w „Polnischzu" w Budyschinje wotmi. Saffki hyjaśe za wobkhad w Drjezdźanach je jeschtowazy dźełowy porjad postajił: 21. oktobra popołdnju w 5 hodź. wurjadna hłowna schromadźizna w sali „Wśeho Konja". Sśaźnuchu dnja wjecsor we 8 hodź. budże powitanski wjecsor w „Krónje". Njedźelu 22. oktobra wotmeje so wot 1/2 9 hodź. hacź do 1/2 10 hodź. poseźenje nowscho pschidźiwstwa a w 10 hodź. swjedźenske poseźenje w „Sozietät". W swjedźenskim poseźenju poseźitaj tajny legazijski rada dr. Davidsen wot kwonkowneho hamta w Barlinje we „Konkurenzu wo kwalithad zuzych" a wyschiski knjeje stejnstwowy rada dr. Mahlo z ministerstwa za ludowe powmjeźenje a propagandu w Barlinje we „nowoorganisowanju njemskeho wobkhada zuzych". Popołdnju so hosćo po Budyschinje powjedu a w 5 hodź. so k schromadnemu kofejej luźu. — Sa kóżdeho jenotliwego hosćinstwa je cześtna wéź, so schromadźiznu wopytaju. Wósebnje pak, kiž zyle trjoka na winowatosće hospodarjenje wjedu, wocakuje pschedewschim polny dom na poslednim wjecoru, kiž kóżdemu nejschto pokiczi. Rejwacz w njebiźe. Wunjesche hudźbne poskiczenja wotmjeso z pschednoschkami w dialektach, pschedwjedźenjom nowych rejow, spéwanymi pschednoschkami atd. So su zwitanskim wjecoru wjele tej mandźelske naschich nowin wutrobnje witane, jenoż dospołnoteze dla je napomni. — Potom so w poseźenju pschedhospodarschenja potkadnje rospominachu a so powschitkowschehład wo nadawkach a dotalnych wuspéchach towarstwa. S wosebitym wjeselom so na wédomje wja, Drjezdźanska żeleznica direkcija 8. oktobra 1933 oblitku jeseu do mórdnu tej do Budyschina nejbaze zuzych pschinjesła, a so je towarstwo za wobkhad we 1933 se swojim wabjenjom rjanu wuspéch mjeło. Je nétko je nimale wschedne trjeba zuzych wodźeź, bje na so wusśehnjeć, so maju zuzy pschez wjazy w Budyschin. To je najrjeschcha mjeda za dźeło, wotkuż je njeschkodliwoteze wukona je jamerona, so swobadźenow a kulturnemu spschehnjanju naschego lu- Budyschina po najskerschich mozach słuźiło. wanje wodźenja zuzych so nadrobnje rospo- schehanskej raoze Klusicha dźak, so je dźiwje na njemejźiła a z tym schkodowanje wobkada z pastajiła.

...schanskeho dźiwadła. Każ so nama z pśija- ...nskeho dźiwadła powě, so nétko hyjom pilnje ...ju. Pódźelu je so nowy personal z narécznoj ...direktora Löschti a dźiwadłowym dojerenta knjeja ...skanskeho rady Kratzicha na jewischczu powitał. Se ...dyschtejnemu spohustawom mjenujeny je cźinoharo- ...wjedniła hry a za rólc rjekow a nanow knjes Max ...dmann, knjes Willi Kerran za prénje lubowaske knjeżna Erika Heinrichez jako naiwna a soubrettka, ...dr drastiskeho komikarja a prénjeho pschedstajerja ...rowa w operece a cźinohrě je so knjes Leo Tischler, wuschcki krajny wjednik pschi Residenznym Dźi- w Drjezdźanach dobył. Knjes Tischler też tu hrajne ...stwo operettowe spéwu pschi wotmjeje. Jako młodostny ...ski tenor knjes Bjedrich Schröder we wotewrjeskim ...jenju „Thamtkänder" w tśeśej partiji w Budy- je pśed trójcy wustupił. Knjes Schröder béschi hižom ...ieschczanskim dźiwadle w Königsbergu pschihrajeny ...wske w lécze 1931 w Bayreuthe partiju Walterja ...wide w operje „Thamtkänder". Sa 1. sajmowjerja ...ajowe róle w operje a operece je so Mano Holtei dobył. Wón budźe też jako krajny ...k w operje stutkował. Wo personalu hischcze ...e wosjawnja pschihotujesmy.

Wożebite jejsu z pólskimi autobusami. Pschi pśiład- ...i kermusche w Nowosalzu-Syrembergu. Wopakej a ...waldzje 22. oktobra so periodne jśe by sejźnyła. Ni- ...oho poseźe hischcze wurjadny póstowy autobuź 11.30 ...dyschina wot dwórnischcza na Zitne witi. Dojdźowne ...Lubiitku dróhu, Haukenfus dróhu, Sprjewsku. Lu- ...i, Splótk, wjeschkowny pucź Ciornoboha do Schum- ...a pola Kumwalda. Wróćo poseźe 18.00 hodź. je Thumbarka. Nadrobnische je na Budyskej póście wupo- ...jmjene. — Ke kermuschi w Khwaciźanskej wożadze 22. oktobra mjes Budyschinom a Wulkej Dubrawu ni- ...o porjadnych ...ch jejsu jeschtowazej wurjadnej pos- autobuźaj poseźetaj: 11.30 z Budyschina, dwórnischcza, 11.35 z Budyschina Zitne ...ej wsy, 12 do Wulkeje Dubrawy, 21 hodź. z Wulkeje Dubrawy, 21.10 z Khwaciz ...21.14 z Jeschkowa, 21.40 z Delnjeje Hórki, 21.4 ...

— **Jejsne koło łoudnuli.** W cźasu wot 14. hacź do 16. ...obra su z jenoje wobkhoje na Sźukelnikej haży żonjaze ...jamki „Seidel & Naumann", cźo. N. 895 938 kradnu- ...Koło wozne cźorne krośnu, wojena a błótschkita- ...rune wożidło z cźerwjenymaj gummijowymaj pschi- ...omaj. Torpedo-famobéh, schérej gummijowej wo- ...ści. Wo wózowne wosjawjenja prośu kriminalnu wot- ...ienje w Budyschinje.

S **Delnjeje Kiny.** (Maikowskho mósć.) Pschi runa- ...ju Albrechtoweje rékli su **dobrowólni dźełaczerjo nowy** mósć pisches Albrechtowu rétu nahwarili. Wjedźelu po- opołdnu je so mosćej k cześći padnjeseho SA.-wjednika Eberharda **Maikowskeho** pschi poswjerzenju „Maikowskeho mósć" narjeknył.

S **Hrubjelcźiz.** (Wjednik jako knótr.) Pschi 9. dźe- ...ju starego nazionalsozialistiskeho wojowarja Pawoła Brankatcka je kanzler Adolf Hitler knótfistwo pschewjsał. Kanzler pósła swoje sbożopschecze z listom, kiž je sam podpisał.

Se **Skoneje Borschcze.** (Pschemenjenje wobsedźenstwa.) Tudomnu Wenzlej źiwnosći, kiž poźledni cźaś knjesej Hozy w Budyschinje śłuschesche, je nétko knjes Schokta z Rachlowa pod Ćornobohom kupił, kiž je sam wjeźinjanoseny Schokty we Wawizach pola Pomorz.

Namołwjenje na burow Budyskeho wokrjesa k zymskej pomocy

Wjednik **ze**bi pischeje, so by so tóhodnemu potrébnemu je symskej pomozu 5 hacź 6 zentnarjow wuhla a snajmjenischa 2 zentnarjej bérnow abo pschimérjena mnochosći żita pschepodacź mohle.

Kóżdy bur dyrbi zebi wédomy być, so tutón skutk pomozy we wobkulu wschitkich dotalnych podobnych podawkow pschesahuje.

Sa dźełby, kiż maju so snajmjenischa swjesći, so schehowaze sasadny wudabźa. Snajmjenischa ma so daricź:

a) wot bérnjazeje role zentnaź na jutro,
b) wot létuschich pschećźnych abo rożkowych żnjow snajmjenischa 3/4 procenta.

Runje tak pscheja so dary muki abo palneho drjewa.

Po powschittownym wobliczenju méle so w Budyskim wokrjesu schehowaze dźełby snajmjenischa swjesći:

28 000 zentnarjow bérnow,
1 100 zentnarjow rożki,
600 zentnarjow pscheńcy.

Krajny burski wjednik zobuźtaw stronu Körner je podpiźanemu dohladowarstwu a podpjeranje symskeje pomozy w Budyskim wokrjesu porucził.

Njedyrbjake-li so najpomjene dźełby pschi hromadźenju, kiż so hižo stawa, swjesći, wobsteji pschicźina, so so hischcze ras na naschich burow wobroczimy.

Kóżdy dar je praktiski dźak burskemu kanzlerej Adolfej Hitlerej, kiż wuthowanje némskeho bura sa zwój najprénischi nadawk wobhladuje.

Po poruczenjoći krajneho burskeho wjednika
wókrjesny burski wjednik f Watzdorf nad Lukotschom,
diplomowy ratar dr. Mosig w Budyschinje.

S **Nowych Boranez.** (Nowotwar.) Też nascha wjeska so po nécźim powjeschcźuje. Pschi Staro-Boranczanskim puczu nastawa sasso nowy statok, kiż knjes Grofa z Boranez twari. Twar nawjeduje twarski mischtr Wolf z Maleho Wjelkowa.

S **Wósporka.** (Dźiwadło.) Préni dźeń njemjeschlineho tydźenja stónczi so z dźiwadłom, kiż nazionalne Indowe dźiwadłowe sdruźenstwo je Shorjelga pod wjednistwom swojeho direktora Saschc Baumgartena wjecsor pschedwjedźe. Dźiwadło so na njemjesko poźahowatche. Każ pschcze, bésche direktor Baumgarten też tónkróć sasso programm sestajał, kiż wschitke wocakowanja wopytowarjow pschetrjechi. Bésche to sasso ras wjecor cźisteje radosće nad wumélstwom, kiż nam Baumgartenez dźiwadło posticzi. Po dźiwadle so hoźco hischcze pschi rejzy sabawjachu.

S **Wojerez.** (Sadowbycze.) W nozy wot pjatka k sobocze su so paduschi do pisarnje knjesa prawisnika dr. Weicherta sadowbyli, każ bésche so to hižo pched dléschim cźasom stało. Padu'chi so pisches sahrodku dobuchu a wolnu wotlócźiwschi nuts salésechu. Woni wschelake thamory rospacźichu a pschernychu. Hacź su nécźicho pokradnyli, dotal njeje snate.

S **Mérzij.** (Konjej so spjólchiloj.) Pódźelu popołdnju so w naschej wsy njeznoze sta. Léśny dźełaczer Pawoł Stiller z Dubka je japichałom po dróży jédześe. Njejapaj so konjej spjólschichtaj a cźekwschtaj. Wós so powróći a po brjohy dele jédże. Stiller pod wós pschindże a so straschnje skali. Wón bydi rjebła smjeze a nohu słama. Konjej mózachtaj so pódźiśicho sasso sadześ.

Nowy némski wólbny wjednik.

Dr. Reichardt, president statistiskeho némskostatneho hamta, je so sa némskeho wjednika pschichodneho ludowho wothłosowanja a wólbow do némskeho rejma pomjenował.

S **Mużakowa.** (Paduschstwo.) W nozy wot ...k sobocze su so dola njesnaći paduschi do théże Lusa- Welzla na zyrkwinej dróży sadobyli. Paduschi su dwo- ra do wobkhoda sakési a zigary a zigarety kradnuli.

Z gmejnskeho źiwjenja

S **Khrjesći.** Prénja sjawna „nejska schromadźizna po pschimérjenju (Gleichschaltung) 13. oktobra wuwsamknjenja pschinjese. Pucź k wóju do Jeschicz so tak lépschi, so so na prawym boku pischerow jśehuje a so sa to we dolhosći 60 metrow wulke zementowe roły nakładu a puciowe koleno so z tym wo nécźko leschérschi. — Cźiwilu mjschi dyrbi kóżdy wotpowjedźeć wotpowmjacz pomhacź. — Praschenja wodowoda so narécznychu. — Pjenjeźny wobstatk 1933/34 je w ejeźe. Wudawki a dołhody jśebi nécźak wahu dźerża; tola wokoło 1900 hr. dejsita pokasuje tutkowanje hischcze roshlad na bźeze léto 1933/34. Tajna schromadźizna so pschijśahnje.

Z Łužicy

* S **Hornich Kundraczicz.** (Pśa dla ſ motorskim kolom ſnjesbożik.) Pjatk popołdnju je kowaŕ Döring z Hornjeje je swojim motorskim kolom ſnjesbożił. Wón śebi łoſny mośny ſtichaŕ, ruzu wobdeŕe a ſo w njeſwoczu ſrani. Snjesbożeny bésche po wuſu jéź, njejapaj jemu poſ pséki pisches puć pschebéża. Kolesaŕ njechasche pśa pschejécź, tak po jemu wuſiśeny. Pschi tym pak ſo njedobłada auta, kiż ſo bliżesche, tak, ſo do njeho ſraże.

* Se **Sserbskich Kundraczicz.** (Motorowy kolesaŕ ſonu ſranik.) Schtwórtk wjecsor wokoło 8 hodźin ſu ſonu je Rózanow na dróży cźeſło ſranjenu nadeschli. Zona a ſe mu bésche ſ wosjeckom po dróży jéźoj, po puczu pschijma motorowy kolesaŕ a ſonu potorże. Auto Lubijskeho Cźiſ- wjeneho hchiże cźeſło ſranjenu do Lubijskeje khoronuje dowjeſe.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drjezdźan. (Do wukładnicho wokna ſajéł.) We nozy wot ſrjedy k ſchtwórtku je ſo na Hrodowskej dróży njeſboże ſtało. Wożobowy auto cźyſyche druhi auto pschi- ſeſéjenjej. Pschi tym ſo na mokrym aſfalcze wobſmyk a do wukładneho wokna ſrału. Na ſboże pak ſo nichtó nje- ſrani.

* S **Wo.knburga.** (Njeźełowjeſki nan.) Samkar Pétr bésche ſwoje 9 mésaczow ſtare dźéćo tak hrubje bił, ſo jemu rucźku ſłama. Sauſodża ſu njeźełowjeſkeho nana wobſtorkali.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Saſſo ſpodobnjiſche, tola pak hiſchcze wiſſaſe wjedro.

* **Pola Shorjelga wojazy ſonu namakacźu, pola ko- trejej dźéjeji ſ powjaſom wokoło ſchije keſeſchtej.** Zona dźiwſche ſebi tehorunja powjaſ wokoło ſchije połojcź a ſebi źiwjenje wacź. Jeje dźéjeji, 4-élíny hołz a 4-élína hołza, bésché motiwej. Wupokaſa ſo, ſo je njeſłowjeſka macź dźéjeji ſadajita. Wona jeju po brjohy dele ſtorźi, ſo ſo jimaj powjaſ ſadjeru. Zona je 23-élína mandźeſka mlokowego wiſewarja Schotty ſ Greiffenberga. Wona pra- ji, ſo je njeſłuk hoſpodaſkich ſtaroſcow a njeſbożownych źiwójnych wobſtejnoſcow dla ſłuchźita. Zonu do Shorjelſko- poliźajſkeho ſaſtwa wotwjedźechu.

* **W Jarowje (Sorau) je ſo w nozy meblowa fabrika (Gellrichez firmy wupalika.** Zyła fabrika a tſcha ſo do- ſpotnje ſpaliſchej, meblowy ſklad a jéchaŕnja, kotraj je na ſamſnej leſowoſći pſchiprawjena, móſeſche wohnjowa wobora wukhowacź. Kak je woheń naſtaŕ, njeje ſnate.

* **W Herne we Weſtfaliſkej ſu njedźelu 21 wożobow dla pſchihotowanja wjeſelepſcheradſe ſajeli.** Saſeźi ſu pſchepo- kaſani a nékotſi ſu ſo teź wujnali, ſo ſu komunistiſku ſtro nu hacź do poſlednjcho cźaſa illegalnje dale wjedli a ſ placzenjom pſchinoſchkow podpjerali. Pſchi pſchepytowanju kaſenjow namaka ſo poſeźowaza maczińa. Sajatych ſudaſtwu pſchepodachu.

* **W Imperiji pola Genuy w Italſkej ſ 5 wożobami wobkaźeny automobil w bróhowym ſawinjenju po 15 metrow wuſkom brjohu dele ſajéźe a na żeleſniju pad- nuwſchi ſo rosbi. 4 wożoby ſo ſaraſnychu, pjatu cźeſko- ſranjenu do thorownje dowjeſechu.**

* **Pſiſko Klauſenburga w Rumuniſkej je połny wob- kaźeny omnibuź ſ dróhi do hłubiny ſajéł. Se 27 wożo- bow ſo 12 cźeſko a 15 lohko ſrani.**

* **We Weſtportu pola Noweje Schotnjeje w Amerizy je morjo potepjenu łódź „Ena Parſons" pſchipiſawiło.** Łódź je we wichorje ſnjeſboźika. Każ ſo ſda, je ſo 7 mu- źi wobkadki tepiło.

Sport

Radwoŕ DJK I — Ralbicy DJK I 2 : 3.

Zaúdżenu njedźelu wunjese so mjez znatymaj a n- malo jenak ſylnymaj nużstwomaj pſroćelna hra na Radwoŕskim ſportowniſću. Hrajeſe ſo khétro ſlabje na wobéwaj ſtronomaj. Domjacy kopachu hibićiwi- a lépje w kombinacźji. Prénje wrota tſélichu Ralbi- cźanjo a powyſichu na to luydom resultat z jédnatku na dwoje wrota. Teź Radwoſcźanjo ſadźichu bórzy po tym prénje wrota Ralbicźanam. Dołho njetrajeſe a hi- žo kopnychu Ralbicźanjo pſez jédnatku tſećoe wrota. Mjeńſinu do kónca klinkachu teź pola Ralbicźanow druhe wrota. Tak móźachu Ralbicźanjo z dobyćom 2 : 3 Radwoŕ wopuśći.

Připodnju měrještej so wobě druhej mužstwje njepremo. Hra njeměješe docyła zajimawych wokomikow. Ralbičenjo njesju wjacy, štož nětkly běchu. Za nymaj mužstwomaj njebě možno čestne wrota trěći a hra zwosta 0 : 0.

Khrósćicy DJK I — Njebjelčicy DJK I 3 : 0.

Nimoměrnje sylne mužstwo Njebjelčanow wopyta samsnu njedźelu Khrósćanow. Tu poskići so prihladowarjam měrna a přistojna hra. Při započatku wohroženachu Njebjelčenjo ze strašnymi nadpadami Khrósćanske wrota a trěćichu přenju jednatku, kotruž pak dwórnik wyše wrotow wotrazy. Hišće 0 : 0. Nětko pak też Khrósćenjo nohi nastajichu a prawy křidłownik sypny bojazmu bombu do Njebjelčanskich wrotow, zo bul knydom dwórnika sobu do zady storhny. Přez dobru kombinaciju z lěwym křidłownikom sedźachu hišće druhe a třeće wrota, kotrež srjedźny nadběhnik trěći. Njebjelčenjo podležachu cyle Khrósćanam, tak zo Khrósćenjo zbožowne dobyće 3 : 0 z połnym prawom zasłužichu. Wurjadnje dobry běše Khrósćanski nowy srjedźnoběh. Jenož sudnik cyle njestronisey njejednaše.

Druhej mužstwje kopaštej hižo 1/2 hodź. Tu měješachu Njebjelčenjo zbožo, dokelž Khrósćanam štyri wrota napraskachu, Khrósćeno pak jennož jene a resultat zwosta tak 4 : 1 hač do konca.

Němšcy jěchar so na olympijadu pschihotuja.

W Barlinje-Ruhlebenje sapoczachu so pruhowanja Hannoverskeje kawalleristeje schule, pschi kotrychž so najlepschi jěchar a najlepsche konje a pschihotowanja němskeho wobdźělenja na jěcharskich pruhowanjach olympijady w lěcje 1936 swuběrachu. Na hornim wobraźu widźimy pschihladowarjow pschi pruhowanju wjeselstronitich wukonow. Wot prawizy k lěwizy: prjedawschi němski kanzler je Schleicher, swobodny knjes z Waldenfels, kiž wuwocžowanje offizirow Hannoverskeje kawalleristeje schule namjedźuje, a jako druhi bližschi stajny sekretar Grauert z pruskeho sunutskowneho ministerstwa, kiž je sam z wuńamnym jěcharjom. Delni wobras pschedstaja wyschschego leutnanta Brandta, kiž so pschede wschěm pschi jěchanju wo Mussolinowy bórk wuńamjenjesche, na konju „Herold".

Hospodarski rozhlad

Serjedu 18. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,942	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	13,22	100 čěskosł. krónow	12,435
100 šwajc. frankow	81,32	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza wječera swoje wikt jako połěpschi. Tehodla so kursy akziow hórje skrućowachu. Jenož porěcko hischcze twardowachu. Na wikach rentowych liběnowe tež połěpschene kursy zapisachu.

Barlinske wulkowiki so přiwjetnišći stajw mějachu. Hlabzitowe wikowanje pschi nimale njepschemjenjenych płacžiznach. Barlinske mlyny a też młowy w pschimórskich kónčinach trochu wjacy pschenicy kupowachu. Tola bě rožki kupzow njeběł. Rožki so nětkle wjele poskićuje. Tola płacžizny njepovuschcza. Jačmjeń, wobsche w badźenych družinach, cyrkle kupzow namaka. Też wowsu małe wotběrarjow nadeńdźe, tola jeho płacžizny, kaž też wetrubowe płacžizny wostachu njepschemjenjene.

Wječera płacžesche w Barlinje zentnar

pschenicy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jačmjenja, nałětnjeho: 8,75—9,40 hr., nasymkeho: 7,80 hač 8,25 hr., wowsa: 6,85—7,25 (6,90—7,30) hr.

Płacžizny w špinkach su płacžizny tydźenskich wikow; hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemjenichu.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płačizny po złotej hriwnje.

	17. 10.	16. 10.		17. 10.	16. 10
Pšenca	—	—	buny	—	—
rožka	—	—	woka	—	—
jačmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jačmjeń	156-165	156-165	žołte lupiny	—	—
wows	137-145	137-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,4-16,5	16,4-16,5
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,80 10,1	9,80-10,1
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,6-13,8	13,6-13 8
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,63	1,30-1,63
raps	—	—	ržana stoma	0,45-0,65	0,45-0,68
bróch, Viktor.	38,0-44,0	38,0-43,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,40-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	—	—	rječna „	0,45-0,60	0,45-0,65

Płačizna za pročey za wupłodźerja 177 180 182
Płačizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Płačizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. oktobra 1933 Płačizny po cent a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 664.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	31—32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	27—31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—27
Mjenje picowane wšěch starobow	21—24

Byki: 315.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	31
Połnomjasne, młódše	28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	26—27
Špatne	23—25

Jałojcy a kruwy: 512.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2481.

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	40—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	30—38
Špatne (4.)	18—25

Wowcy: 3613.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	41
Starše wukormjene (2.)	34—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	35—37

Swinje: 12 623.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1 1/2 lět stare	52—54
Wukormjene	51—53
Mjasne	49—51
Špatne	45—48
Rancy a kundrsoy	45—50

„Njehańbujesch so?" nan zwarjesche. „Wróćisch so domoj z jenzurami — jako pośledni mjes 38 schulerjemi!" — „Haj", zynk zwojej wocži k semi złoži, „ale wěz by tola hischcze hórje pschińcz mohła." — „Hischcze hórje?" nanej dych wuwoita. — „Haj", zynk rosjaśni, „w naschej žuźodnej rjadowni je 47 schulerjow!"

Tułon pomnik je so woporam „Nioby" pozwjecził.

Na mórskim brjohu pola Gammendorfa na kupje Fehmarn, blisko kotrejž so loni schulska łódź „Niobe" potepi, so pomnik wotkry, kiž je wopomnjeczu 69 młodych namórnikow wěnowany, kotrjž so je schulskej łódźu w jolmach podnurichu. Lětwiczny wobras dawa nam na zwjatočnjejcej wotkrycza noweho pomnika na kupje Fehmarn pohladacz. Prawiczny wobras pschedstaja pomnik sam, kiž z wulkeho namakaneho kamjenja wobsteji.

Kedźbu! Kedźbu!

M. Hadank nasl. w Kamjencu

mějićel R. Friebel

Lěpšinowa kupowańnja kolonialn. tworow

za kermušne pječenje

Moja wubjerna pječeńska potrjeba

Najlěpše palene kofeje!

Solidne płačizny!

Wobkedźbujće prošu moje wukładne wokno!

Nowučasne žerdki za gardiny

připrawy k začehnjenju žerćki za vitraže, rólosy

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Zitnych wikach 28

Kruwa a jałojca

stoj na předań

w Khrósćecach čo. 76 d

Spěwarske

serbske a němske

we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja

na Lawskich hrjebjach

Kedźbu! Ratarjo!

10—15000 połnych myši zniči

kg Delitia-preparat pře myšc

Drogowanja Rudolf Hilscher

w Kamjencu na Budyškej dr. 52

Lampy za jězdne kola

gummij za jězdne kola

tež tajke z małymi rjanostnymi brachami, jara tunjo, wulki wubjerk pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje na Kamjentn. hasy 16

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přeněmčenych stron Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po 1. 12. 23	1.— hr.
Přehladna kharta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Slovanė ve vojvodstvé Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich wuznam I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejleŕ a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	1.— hr.

Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka** . . . 1,50 hr.

Kedźbu! Kedźbu!

M. Hadank nasl. w Kamjencu

mějićel R. Friebel

za kermušu

fl. likéry, žitny palene, kognak atd. derje wothladane wino ze sudow a blešow cigary we wubjernych kajkošćach

Kožuchowy dom Weidlich w Halšrowje

Prošu wobkedźbujće naše lětuše poskićenje.

Za žonjace kožuchi najwjetši wubjerk kožuchowych wobsadkow, woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźiteho bobr, woprawdźity tkhór, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobsadki 86.— hr.

Za mužace kožuchi: kornarje z bobra, wódry, persianowe, pižmow, skunksa a opossum atd.

Kožuchowe podšiće we wšel. płaćiznach a družinach kóžkow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strapecěr. twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwjedźenju 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přijomne płaćenje!

Wostań sebje samemu swěrny!

Přiłoha k čisłu 240

SERBSKE NOWINY

Srjedu 18. oktobra 1933

Swěruwuznaće němskeho luda

n'edżelu 12. novembra 1933

Statny preſident ſ Hindenburg je po poruczenju němſkeho kanzlera Adolfa Hitlera němſki ßejm rospuſchczil a nowowólby na njedżelu 12. novembra poſtajil. S nowowólbu ma ßo ßwěra a dowěra k politizy ſtatneho knježeřſtwa wuprajicż. S tym tutón dżeń niz jenož ſa Němſku, ale też ſa zyly ßwět wożudnu waźnoſcż doſtanje. Němſki lud ßwojemu knježeřſtwu ſolidarnoſcż wupraji, wón wobkruczi, ſo krucże a ßwěrnje ſady knježeřſtwa ſteji a ſo wſcho to, ſchtož tuto a jeho wjednik Adolf Hitler jako prawe a dobre ſa lud póſnaichtej, też pſchipóſnawa. Sswět ſ toho dowidżi, ſo je knježeřſtwowa wola woprawdże też ludowa wola.

Pſchiczina, kiž je k rospuſchczenju němſkeho ßejma dowjedła a kiž je němſkeho preſidenta pohnuła, ſo pódla nowowólbow też ßwěruwuprajenje němſkeho luda abo kaž hamtſke wosjewjenje praji, ludowe wothłoßowanje porucżi, je ſwonkowno-politiſkeho raſu. W Genfje ſthadżuje ßo rada ludow a ſ njej konferenza wo wotbronjenje. Někto ßu ßo wězy tak měle, ſo ßo němſke zadanja wo runoprawoſcż njepſchiſóſnachu a ſo je Němſka tohodla nuſowana, ßo pſchi dalſchich wuradżowanjach njewobdżělicż a ſ tuteje pſchicżiny też ſe Swjaſka ludow wuſtupicż.

Kaž němſki kanzler Adolf Hitler ßobotu wjeczor we ſwojej radiowej rěczi wosjewi, ßo wuſtup tohodla ſta, dokelž nochzedża druhe ſtaty runoprawoſcż Němſkeje na polu wotbronjenja pſchipóſnacż. Haj niz jenož, ſo ßo jim runoprawoſcż njepſchipóſnaje, ně, też chzedża druſy naſcheho ſprawneho zadanja wo runoprawoſcż zadanje ſa nowym brojenjom ſpóſnacż. Dżenßa leża wězy tak, ſo ßu wſchitzy wokolo naß hacż nanajßylniſcho wobronjeni a jenož Němſka ma ßo ſ tym ſpokojicż, ſchtož ſ Verſaillesſke měrowe ſrěczenje pſchedpiſuja. Jeli ma naß Verſaillesſke měrowe ſrěczenje placżiwoſcż, potom dyrbi wono to też ſa wſchě druhe mozy placżicż, kiž ßu tuto ſrěczenje ßobu podpiſale. Schtož je jenemu prawe, też druhemu ßluſcha. Němſka je ßwoje brónje po pſchedpiſanju ſrěczenja ſniczila a druhim wotedała, ale druſy ßu lěto wot lěta dale bróniſi a ßwoje mjeſy twjerdżiſnami wobdawali.

Wſpomimy ßebi Sserbſke Nowiny ſ 9. meje tutoho lěta, tam ßmy wopiſali, kak ßu ſtaty kolo wokolo naß wobronjene. Mjes tym ſo móže Němſka jenož w twjerdżiſnje Königsberg dwazecżi czežkich kanonow měcż a też jenož ma, ma ßuſodna Franzowſka 3600 czežkich kanonow, Belgiſka 300, Pólſka 1200, Czěſkoßlowakſka 600, to je wſcho hromadże 5700 czežkich kanonow naprzecżo němſkim dwazecżi. Kóždy, kiž tu liczbu ßlyſchi, dyrbi myßli, ſo je bajka, ale tomu tak njeje. Verſaillesſke měrowe ſrěczenje je też druhim ſtatam pſchedpiſało, ſo po czaßu ßwoje brónje wotkwarja a tak zyla Europa do ſthedżenſk měrneho a měr dżeržazeho ſwjaſka ſtatow upis. Franzowſka na pſchikład ſtajnje dale bróni a je kanony hacż do 52 zm. kalibra natwariła. Zyly kraj mjes Pariſom a němſkimi mjeſami je pod ſemju ſ hobrſkimi twjerdżiſnami wuhotowany, kotryž ani najßylniſche wójſko pſchekroczicż njemóže. Na wójnu w powětrje a na ſajědojczenje wobydleřſtwa ſ jědojtymi plunami czała w krajach wokolo naß pſches pjecż tyßaz czežkich lětadlow, kiž móža hacż do 30 zentnarjow bombow njeſcż.

A ſchto mamy my do ſchtita pſchecziwo tomu? Tſělby a male pólne kanony ſ najwjetſchim kalibrom wo 7,5 zm. Pſchecziwo lětadłam nimamy dozyla žaneho ſchita, dokelž po Verſaillesſkim ſrěczenju njebě dowolene, někajke wobaranſke kanony abo wójnſke lětadła twaricż. Njeje potom němſke zadanje wo runoprawoſcż prawne? Pak njech wſchitzy wotbronja na ſkhodżeńk, kiž Verſaillesſke ſrěczenje pſchedpiſuje, pak njech nam dowola, ſo też tak daloko nabrónimy, kaž je to ſa naſch wjesſtrach trěbne. Tajke kaž wobſtejnoſcże dotal běchu a hiſchcże ßu, njemóža na žadyn pad woſtacż. Knježeřſtwo kiž chze lěpſche ßwojeho luda, njemóže na žadyn pad měrnje pſchihladowacż, kak druſy dale bronja a tak lud w ſtajnym ſtraſche pſched hrožazym nadpadom woſtajicż. Wobſtejnoſcż, kiž ſ tym naſtawa, je podobna wójnje. Strach a njeměr wo dom a kraj haczitaj ſtrowemu roſczu kóždeho naroda. Němſki kanzler k tomu měnjeſche, ſo njemóže žana wójna měržne ſaßměrknjenje zyleho człowjeſtwa a žadyn měr pokraczowanje wójnſkich wobſtejnoſczow bycż. Verſaillesſke ſrěczenje njeje człowjeſtwu měr pſchinjeßło, ale jenož hidu na wěczne czaßy.

Tutym jeho ßłowam budże jemu kóždy we wukraju pſchihłoßowacż dyrbjecż. Niz jenož nam, też wſchěm druhim krajam je njebožowne měrowe ſrěczenje mnoho kataſtrofow pſchinjeßło, tola czeřpimy my jako płaczaſ a nuſowany lud najczežſcho pod nim. Nimale tſeczina naſcheho němſkeho luda pod hoſpodařſkej nuſu a bjesdżěłoſczu žaloſczi, jeli ſo kóždemu njeſaßłužerjej ßwójbne ſobuſtawy pſchiliczimy. Mamy woprawdże nuſniſche dżěło, hacż ßo na nowu wójnu pſchihotowacż. Chzemy měr a ſaßo měr. Jenož, hdyž jón mamy, potom móžemy naſch kraj tak wutwaricż, kaž ßmy ßebi to pſchedewſali a kaž je nam to naſch kanzler ßlubił. A njeje wón hižo mnoho ßwojich pſchilubjenjow dżeržał? Njeje wón komunismuß a marxismuß, kiž běſche naſch lud nimale zyle ſajědojcził, wutupił? Njeje wón hižo ſaßo pſches dwaj milijonaj njeſaßłužerjow do khlěba a ſaßłužby ſtajił? Njeje wón nowy ſakoń k wumoženju ratařſtwa wudał a njeje wón korrupziji a pſcheßuwanſtwu w ſtacże a gmejnach a pola wſchelakich wuſtawow ſadżěwał? Hdyž też ßo wſcho tak rucże, kaž ßebi to někotry pſcheje, pſchewjeſcż njehodżi, dyrbimy tola pſchidacż, ſo ſ nami ſaßo doprědka dże. Ssmy hižo ſabyli, kak je ßo nam dżeń wote dnja hubjenje ſchło a kak ßmy dale a dale wróczo ſtupali a kak bychmy pſched wóßom měßazami dżakowni byli, jeno ſo by tuta wróczojěſba ras pſcheſtała? So doprědka dże, dyrbja jemu też jeho njepſchecżeljo pſchiſnacż.

Hdyž ßu nam hacż dotal knježeřſtwa wſchelake a rjenje klinczaze pſchilubjenja czinile, je ſtajnje pſchi tym woſtało, tu widżimy ſkutki bjes pſchilubjenjow. Adolf Hitler njeměješche program pſchi ßwojim naſtupjenju kaž druſy, jeho program ſtejeſche w jeho wutrobje a rěkaſche „wumoženje němſkeho luda“. So ßo jemu to poradżi, jemu mnoſy ſawidża. Tohodla naſtanu ſke ſchczuwanzy we wukraju, tohodla ſpytaju němſzy czěkanzy wſchelake grawoczimoſcże rosſchěrjecż. Tola wukrajej je dowolene, ßo wo němſkich poměrach pſcheßwědczicż, naſche mjeſy ßu wotewrjene, njech kóždy, kiž hiſchcże dwěluje, k nam pſchińdże, wón potom ſawěſcże hinak rěczi. Prozeß pſchecziwo ſapalerjam němſkeje ßejmownje to dopokaſuje. Wóßomdżeßacż wukrajnych nowinarjow ma pſchiſtup a hacż dotal ßo njeje žadyn nuſował, ſo něſchto druhe rosprawja hacż ßo woprawdże ſtawa. Haj runje tuczi nowinarjo ßu huſto doſcż ſełžane powěſcże wukrajnych nowinow porjedżili a wotpokaſali, dokelž běchu ßwědokojo padawkow.

Njedżiwajzy na wſchě ſchczuwanja a łžě pak němſki lud njedżelu 12. novembra ßwojemu knježeřſtwu ßwěru wupraji a ſ tym wobkruczi, ſo je naſch ludowy kanzler prawy wjednik a ſo ma lud k njemu dowěru.

Też my Sserbja budżemy wolicż a ßo pſchi ludowym wothłoßowanju wobdżělimy a też my ſ tym ßwěru wuprajimy k wjednkej naſcheho luda, kiž je ſdobom wjednik naſcheho dónta. Wón je pódla powſchitkownych ſkutkow też wośebite ſkutki ſa naß Sserbow dokonjał ſ tym, ſo je wobkrucził, ſo dyrbi ßo naſche ludſtwo a naſcha kultura ßwobodnje wuwicż, a niz jenož to, wona ma ßo też ſchkitacż a hajicż w nowej Němſkej. Wón wě, kak dobry a ßwěrny je tajki lud, kiž ßebi ßwoju kulturu a ßwoje ludſtwo, ſ jenym ßłowom ßwój narodny ßwojoras wobkhowa.

Nowy nadawk němſkeje politiki je, němſki lud ſaßo do ſwiſka ſ pſchirodu pſchinjeſcż, ſ kotrehož je jón materialismuß wuczahnył. Sserbſki lud njeje ſ wjetſcheho dżěla ßwój ſwiſk ſ pſchirodu hiſchcże ſhubił a tohodla lubuje ßwoju domiſnu a ßwój wótzny kraj a tohodla ßo njeje do proletariſkeho ſtawa pſchetworicż dał, kiž je mjeſynarodny. Tajki lud pak lubuje ßwój wótzny kraj a dokelž někto w Adolfje Hitleru muž na jeho czole ſteji, kotryž chze jón do lěpſcheho pſchichoda wjeſcż, kotryž ßebicziwoſcż a czeſczelakomnoſcż njeſnaje, ale jenož ſa lěpſche luda wojuje, też ßerbſki lud ßwěrnje ſa nim ſteji a jemu jenohłóßnje ßwěru wupraji.

Potom pak njech ßo łžě a ſtóſcże na naß měrja, ßwět nam dopokas naſcheje ſolidarnoſcże ſ wjednikom a jeho *knježeřſtwom a potom njebudża dlěje ruku, kotruž jim* poſticża, wotpokaſacż móz. Wſchak ju ſa najdróžſche kubło człowjeſtwa poſkiczamy, ſa měr.

Mjeſynarodny kongreß pruczikarjow w Lüneburgu.

Pruczikarjo pytaju žórła ßeloweje wody. W Lüneburgu a wokolinje je ßo 19. mjeſynarodny kongreß pruczikarjow wotměł, dokelž je tamniſcha ſemja ſa tajke poſpyty wośebje pſchihódna.

Pryncesa z rańšeho kraja

My wobydlerjo nawjeczornych krajow — też Ameriezan ßo do tutych liczi — ßmy hordżi na naſchu kulturu, na naſchu ziviliſaziju. Wona je w ſchtyri tyßazlětnym roswiczu dopokaſana, a mnoſy měnja, ſo je nam pſchinarodżena. Ale druſy ſaßo — a to ßu wuczeni ſ mjenom — praja, człowjek bjes tradizije na ßwět pſchińdże, ſo by ßebi potom kulturnu kóžu pſchißwojił. A woni na zyly zuſokrajanow pokaſuja, kotſiž na naſchich wyßokich ſchulach ſtuduja a zyke naſche waſchnja a wěru pſchijimuja, hacżrunjeż ſ drheho ßwěta pokhadżeja, kotryž naſchej tradiziji napſchecziwo ſteji. Tute pſchikłady móžachu ſa mnohich pſcheßwědczaze bycż. Zyly Chikago prynzeßnu Tarhatu Kirau ſnaje — jeje mjeno woſnamjenja „Rańſche kczenje“. Wona pſched někotrymi lětami ſ kraja ßwojeho nana, ſultana Suluſkich kupow, tu pſchińdże, ſo by waſchnja a kulturu nawjeczornych krajow ſpóſnała. Wuczerjo běchu ſ jeje pilnoſczu a wutrajnoſczu pſchekwapjeni ſe ſdżělanoczu tutoho rjaneho dżěſcza pſchirody, kotremuž wědomoſcże na wyßokej ſchuli też najmjeńſchich wobczežnoſczow njepſchihotowachu. We towařſtwach běſche rad widżany hóſcż, a dżowki prěnich ßwójbow běchu jej najlěpſche pſcheczelnizy. Jenož kruty wobkedżbowař na jeje czěmnej koži, na jeju trochu naběhowatymaj wocżomaj zuſokrajanku ſpóſna. Wona bě ßo doſpolnje ſ Amriczanku ſtała a we wutrobje ßo ke kſcheſczanſkej wěrje wuſnawaſche. Sa někotre měßazy ßo k ßwojemu nanej wróczo poda, ſo by — kaž prajeſche — we ßwojej domiſnje ſa nawjeczornu kulturu ſkutkowała. Jeje wutrajnoſczi a jeje ſdżělanoſczi czežki nadawk mißije dowěrichu . . .

Puczowazy, kotryž ßo pſched krótkim tu domoj wróczi, je też kraj Sulu-ſultana wopytał. Prynzeßna je ßo wudała, tak wón powě. Prynz Datu Tahil měješche ju runje ſa rjanu doſcż, ſo by ju do ßwojeho žonjenza (harema) pſchijał. Nan bě ji rosſud pſchewoſtajił. Wona ßo ſa prynza rosßudżi. Wro[illegible]enza ßu ßo na pſchezo ſady njeje ſawrěle. Naſcha [illegible] a ziviliſazija, kotruž wudżeſche ßebi ſ lohkoſczu [illegible], ſo dyrbjała wot njeje wotpadnycż, kaž ſwjad[illegible] na domiſnu ſemju ſtupiła. Tra[illegible] je, druheje kultury je w njej ma[illegible], hłóž jeje luba [illegible] [illegible] jeho [illegible] [illegible] ſania. [illegible]

T[illegible]

W[illegible] maja dom[illegible] k njewjeſtam jejkom [illegible] dżeja. [illegible] nad[illegible] Bolna ſtaſche ßo Wi[illegible] praſchaſ: „[illegible], ja tola hižo połojzu wſcheho dżěla ſaſtaram, czohodla dha wupowědżicże?“ „To drje“, Hana ſnapſchcziwi, „ale kak dżěło czinicże, to ßo mi njelubi!“

Němſki kſchižak „Karlsruhe“ druhi ras do wukraja wujěł.

Roſżohnowanje kſchižaka ſ němſkim wobydleřſtwom w Holtenawje. Prěni krócż ma wójnſka łódź na ßwojim pokaty kſchiž.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Bekanntmachung.

Die vom Bezirksausschuß beschlossene und gemäß § 10 Abs. 2 BStDB in Verbindung mit der Verordnung des Ministeriums des Innern Nr. II G St: 229a B/33 vom 2. Oktober 1933 als von der Aufsichtsbehörde genehmigt geltende Satzung des Bezirksverbandes der Amtshauptmannschaft Bautzen über die Erhebung einer Bürgersteuer in den selbständigen Gutsbezirken, liegt im Dienstgebäude des Bezirksverbandes, Strehlaer Straße Nr. 5, Zimmer 2, 2 Wochen lang täglich in der Zeit von 8 bis 12 Uhr zur Einsichtnahme aus.

Bautzen, 13. Oktober 1933.

Bezirksverband der Amtshauptmannschaft Bautzen.

Die Planung über den Bau einer Flutrinne zur Abführung von Spreehochwässern von Niedergurig bis Maschkwitz und den Ausbau der Flutrinne von Klix bis Spreewiese liegt bei der Amtshauptmannschaft Bautzen, Bismarckstr. 21 II, Zimmer 28, aus. Sie soll demnächst durchgeführt werden.

Die es wird nach § 33 des Wasserges. mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannschaft anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 17. 10. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Der Kommunikationsweg Rascha-Großdöbschütz wird wegen Straßenarbeiten in Flur Rascha vom 19. d. M. ab während der Dauer der Arbeiten gesperrt.

Bautzen, am 17. 10. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Bürgersteuer 1934.

Gemäß § 4 Satz 3 Kap. IX. des 2. Teiles der 2. Verordnung des Reichspräsidenten zur Sicherung von Wirtschaft und Finanzen vom 5. Juli 1931 (RGBl. I S. 292) in Verbindung mit der Verordnung über Sicherung der Haushaltführung der Gemeinden u. Gemeindeverbände vom 15. Juli 1931 RGBl. Seite 113) sowie mit dem Gesetz über die Bürgersteuer 1934 vom 15. 9. 33 (RGBl. I Seite 629) und § 10 Absatz 2 der Verordnung zur Durchführung des Bürgersteuergesetzes 1934 vom 15. 9. 33 (RGBl. I Seite 631) wird für die Bezirksgemeinden der Amtshauptmannschaft Bautzen das folgende Ortsgesetz als weiterer Nachtrag zur Gemeindesteuerordnung erlassen, das während der Geltungsdauer von Kap. IX 2. Teil der oben erwähnten Reichsverordnung nur mit Zustimmung der Staatsbehörde aufgehoben werden kann.

Die Ortsgesetze vom 15. Oktober 1932 über die Erhebung der Bürgersteuer behalten mit der Maßgabe ihre Gültigkeit, daß

I.

In § 1 die Worte „des Landesgesetzes" ersetzt werden durch die Worte „des Reichsgesetzes".

II.

In § 2 der Ortsgesetze vom 15. Oktober 1932 in Satz I die Worte „am 1. Januar 1933" durch die Worte „am 1. Januar 1934" und die Worte „auf das Kalenderjahr 1933" durch die Worte „auf das Kalenderjahr 1934" ersetzt werden.

III.

Ferner wird in § 1 der Ortsgesetze über die Erhebung der Bürgersteuer in den Gemeinden Daranitz, Kleinseitchen, Ohna, Mehltheuer, Rackel, Wawitz und Wurschen der Steuersatz von 300 Proz. des Landessatzes auf 500 Proz. des Reichssatzes, für die Gemeinde Milkwitz von 400 Proz. des Landessatzes auf 500 Proz. des Reichssatzes erhöht. (Der für 1934 geltende Reichssatz ist dem für 1933 bestimmten Landessatz).

IV.

Die Gemeinden Särchen, Commerau bei Klix und Ringenhain unterfallen der vorstehenden Regelung nicht.

Bautzen, am 17. 10. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Radio

Schwórtk 19. oktobra hłowizny:

Königswusterhausen. Nimo hatcho wichźonscho programma: 14,45 ja dźěći. 15 ja młodźinu. 17 ja žony. 18,30 ja rataršwo. 19 hodźina naroda. 20,10 komika opera „Così fan tutte".

Lipik. Nimo hatcho wichźonscho programma: 18 italšcheźina. 19 hodźina naroda. 21 jutkanje.

Hišće wažne i dnjeśwaj programy: Königsberg: Heilsberg: 20,10 konzert. Köln-Langenberg: 20,10 ze stšódy lětstotkow. Wiěn: 19 šabawny konzert. Stockholm: 19,30 wojerska hudźba.

Swójbne powěsće

Swěrowani: Erich Ruscher we Wósporiu (Ellu roz. Seibtez w Lubiju. — Herbert Kosel we Wojerzach (Anna Hannan rodź. Sezlandez w Drježdźanach.

Zemrěli: Jan Arnoscht Lorenz, kubler w Budestecach 68 lět; thowanje budže pjatk popołdnju 1/3 hodź. we žarowanišćeho domu. — August Karbstein w Běłej Wodźy 79 lět; thowanje budže jutše šchwórtk popołdnju w 2 hodź. wot pohrjebnišćeza. — August Paulick, cźěsla we Běłej Wodźy.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćiwy wot 8. oktobra 1933.

Z Budyšina do Kamjenca						: = spěšne čahi. § Jenož hač do Budestec.	Z Kamjenca do Budyšina					
0		7,00	7,01	10,30	14,10	17,20	z Budyšina, dwórniška	7,55	8,55	13,15	18,15	21,09	22,16
0	7,15	7,07	7,02	10,32	14,12	19,22	Budyšina, pósty	7,53	8,53	13,13	18,13	21,07	22,14
1	7,15	7,09	7,04	10,34	14,14	19,24	Budyšina, „Serbskeho Doma"	7,51	8,51	13,11	18,11	21,05	22,12
2	7,15	7,10	7,05	10,35	14,15	19,24	† Budyšina „Hos. Krumprynca"	7,50	8,50	13,10	18,10	21,04	22,11
3	7,23	7,12	7,07	10,37	14,17	19,26	† Katarjec	7,48	8,48	13,08	18,08	21,02	22,09
4	7,25	7,15	7,10	10,40	14,20	19,28	† Třjoch Hwězdow	7,45	8,45	13,05	18,05	20,59	22,06
5	0,45	7,19	7,14	10,44	14,24	19,32	† Błohašec	7,41	8,41	13,01	18,01	20,55	22,02
6	0,50	7,22	7,17	10,47	14,27	19,35	† Debšćanskeho puća	7,38	8,38	12,58	17,58	20,52	21,59
7	0,55	7,25	7,20	10,50	14,30	19,38	Prěčce	7,35	8,35	12,55	17,55	20,49	21,56
8	0,55		7,22	10,52	14,3	19,40	† Libonja-Černoce		8,33	12,53	17,53	20,47	21,54
9	0,55		7,24	10,54	14,34	19,42	† Puć do Pozdec		8,31	12,51	17,51	20,45	21,52
10	1,05		7,26	10,56	14,36	19,44	† Lejan		8,29	12,49	17,49	20,43	21,50
11	1,15		7,32	10,8	14,38	19,46	Lejan, hosćenca		8,27	12,47	17,47	20,41	21,48
12	1,20		7,34	11,00	14,40	19,48	Zyrowc, hosćenc		8,25	12,45	17,45	20,39	21,46
13	1,35		7,35	11,03	14,41	19,51	† Swinarnje		8,22	12,42	17,42	20,36	21,43
14	1,45		7,35	11,05	14,45	19,53	Klóštra Marijnoje Hwězdy		8,20	12,40	17,40	20,34	21,41
15	1,55		7,37	11,07	14,47	19,55	† Křiżny puć Jawor-Miłoćicy		8,18	12,38	17,38	20,32	21,39
16	1,55		7,40	11,10	14,50	19,58	† Miłoćic (puć do Halštrowa)		8,15	12,35	17,35	20,29	21,36
17	1,55		7,41	11,14	14,52	20,02	† Thomberga, hosćenca		8,11	12,31	17,31	20,24	21,32
18	1,55		7,46	11,16	14,56	20,04	† Brěznje (puć k dwórnišću)		8,09	12,29	17,29	20,22	21,30
19	2,00		7,47	11,18	14,58	20,06	† Brěznje (hosć. „Krumprync"		8,07	12,27	17,27	20,20	21,28
20	2,05		7,50	11,20	15,00	20,08	† Rolšec kachlerńa		8,05	12,25	17,25	20,19	21,25
21	2,15		7,51	11,21	15,01	20,09	Kamjenca, „Słónca"		8,04	12,24	17,24	20,18	21,25
22	2,15		7,52	11,23	15,03	20,11	†Kamjenca, płunarnje		8,02	12,22	17,22	20,16	21,23
23	2,15		7,55	11,25	15,05	20,13	Kamjenca, dwórniška		8,00	12,20	17,20	20,15	21,21

† = Tu zastawa jenož po potrěbnosći.

Jězdny plan autowcje pósty z Budyšina do Zubornički.

Płaći wot 8. oktobra 1933.

	2a		4	6	Tarif km	čisło woza	1	1a	3a	3	3b		5
	S		W	S			W	S	S	Pó. do pj.	So	W	S
—	910	1310	1915	2005	0	z Budyšina, dwórniška . . . do	805	845	1218	1515	1545	—	1940
645	913	1313	1918	2009	1	Budyšina, pósty	757	842	1214	1512	1542	1814	1936
—	916	1316	1921	2011	1	Budyšina, Žitnych wikow .	754	839	1212	1509	1542	—	1937
—	919	1319	1924	2014	1	Budyšina, Drjewowych wikow	751	836	1209	1506	1539	—	1934
—	920	1320	1926	2015	1	Budyšina, Šiferstr. . . .	750	835	1208	1505	1538	—	1933
—	921	1321	1927	2017	3	Budyšina, Kat. pohrjeb. . .	748	834	1207	1504	1538	—	1933
707	924	1324	1929	2019	4	Bórka, hosćenca	746	831	1204	1501	1535	1735	1930
—	928	1328	1933	2023	6	rozpuća do Delnjeje Hórki †	742	827	1200	1457	1531	—	1926
—	93	1330	1935	2025	7	puć Delnja Hórka–Krakecy †	740	825	58	1455	1528	—	1924
719	934	1334	1939	2029	8	Dobrošec, hosćenca . . .	736	821	1154	1451	1524	1743	1920
723	937	1337	1942	033	9	Plusnikec, gmjenskeho hamta	733	818	1151	1448	1521	1739	1917
730	941	1341	191	2 30	11	Malešec, hosćenca	729	814	1147	1444	1517	1732	1913
741	944	1344	1949	2039	12	Hućiny, dwórniška † . . .	726	811	1144	1441	1512	1721	1910
—	947	1347	1952	2042	13	křižnje dróhi do Kluksa †	723	808	1141	1438	1511	—	1907
805	949	1349	1954	2044	14	puća do Brězyny †	721	806	1139	1436	1510	1655	1905
813	951	1351	1956	2046	14	Hućiny, hosćenca	719	804	1137	1434	1508	1649	1903
	958	1358	2003	2053	17	Zubornički, Herbsk. grychty †	71	757	1130	1427	1501	—	1856
	1000	1400	2005	2100	17	do Zubornički, Hórskeje piny zo	710	756	1128	1426	1500	—	1854

W = wšědne dny. — S = njedźelu. — Pó. do pj. = wot pónđźele do pjatka. — So. = sobotu.

Jězdny plan póstowych autobusow z Budyšina do Minakała

wot 8. oktobra 1933

2	4	6	8	Tarif km	Autobusowa jězba	1	3	5	7
800	so 1152	1320	1915	—	z Budyšina, dwórniška	745	1135	So 1410	1838
802	1153	1321	1917	1	„ pósty . .	741	1130	1407	1836
804	1200	1325	1914	1	„ Žitn. wikow	739	1126	1404	1834
806	1203	1326	1916	1	„ Drjew. wik.	736	1123	1401	1831
808	1205	1328	1918	3	„ pohrjebn.	733	1120	1358	1829
810	1207	1327	1920	4	Bórka, hosćenca . . .	731	1117	1356	1827
814	1211	1333	1924	6	dróhi do Dobrošec †	725	1112	1352	1822
819	1216	1338	1929	8	Delnjeje Hórki	722	1109	1347	1819
825	1221	1344	1935	9	Ješic	715	1102	1342	1813
829	1225	1348	1939	11	Khwaćic	711	1058	1338	1808
833	1229	1352	1943	12	puća d. Mal. Dubrawy †	707	1053	1334	1804
840	1235	1357	1950	13	Wulkeje Dubrawy . . .	703	1052	1330	1800
845	—	1404	1955	15	puća d. Adolfsk. Hóty †	655	1045	—	—
850	—	1407	2000	16	Khrósta	651	1043	—	1747
855	—	1410	2005	18	Lomska, pósty	649	1040	—	1740
900	—	1415	2010	19	puća do Drobow †. .	644	1035	—	1735
905	So —	1420	2015	21	do Minakała, pósty . .	640	1030	So —	1730

† Zastanje po potrjebje. S: Jenož njedźelu So: Jenož sobotu

Jězdny plan autowcje pósty

z Nowosady-Sprjemberga = Wopakeje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 8. oktobra 1933.

1	1a	3	5	7	Tarif km	Autobusowe jězba	2	4	6	8
[illegible]	9.	1306	17,35	20,15	0	z Nowosady-Sprem., dwórn. do	11,35	15,18	—	0,51
55	9..	1306	17,37	2017	1	z N[illegible]m Hory-Schule do	11,34	15,16	19,55	0,49
[illegible]	[illegible]	13,07	18,08	[illegible]	1	z [illegible] do	11,27	15,13	19,53	0,47
[illegible]	[illegible]	13,1	18,01	[illegible]	1	z [illegible] do	11,29	15,10	19,50	0,44
7,7	9,12	13,12	18,06	[illegible]	3	do [illegible] Wjesela z	11,28	15,09	19,49	0,43
7,10	9,15	13,15	18,10	[illegible]	4	z [illegible] do	11,26	15,05	19,47	0,41
7,14	9,18	13,18	18,14	[illegible]	5	[illegible]	11,22	15,02	19,44	0,37
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	11,17	14,57	19,29	0,32
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	W[illegible]	11,11	14,52	19,34	0,26
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	11,11	14,48	19,31	0,23
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	11,08	14,44	19,27	0,20
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	11,07	14,41	19,26	0,18
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	11,05	14,37	19,24	0,16
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] Lipy"	11,03	14,34	19,21	0,13
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] dr.	11,01	14,31	19,19	0,11
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	10,57	14,27	19,15	0,07
7,51	9,52	13,55	18,18	[illegible]	[illegible]	do [illegible] z[illegible] wikí z	10,50	14,20	19,08	0,00

* Zastawa jenož po potrjebje. ‖ Jenož wšědne dny. ‖ Jenož njedźelu hodźina prjedy. ‖ Jenož njedźelu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhwkam čělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je w stas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbożenja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenje tutejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 241 — Budyšin — Štwórtk 19. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Dr. Goebbels wo wólbach a ludowym wothłosowanju

Němskostatna nowinarnja nazionalsozialistiskeje stronskeje 17. oktobra: Dźenja w Berlinje so wotměri politiski sjezd wjednikow nazionalsozialistiskeje stronskeje a nadawkami přichodnych njedźel jadrna a so akcije přichotowanjow wólbow 12. novembra wěnuje, kaž so dźensa dopołdnja w 11 hodźinach z rozsěrjenym župnych wjednikow z wjednikom nazionalsozialistiskeje němskeje rješe, němskostatnym wjednikom Ziglerom. Rozsěrjowanje poćahowaše so přichodne na techniske přichotowanje wólbow a na postajenje kandidatow.

Popołdnju 1:4 hodź. měješe němske propagandne ministerstwo nazionalsozialistiskeje stronje pod přichodnym němskeho propagandneho wjednika dr. Goebbelsa mnohe zhromadźizny wjednikow a župnych propagandnych nadawkow, k čimuž běchu tež někotři němskostatni wjednikow přišli. Dr. Goebbels z wulkimi zmuhami nadawki nazionalsozialistiskeje stronje za tute wólbne wojowanje wuložowaše a propagandiske pokazy za organizaciju wuda. Zawodnje dr. Goebbels na stronskopolitiske wuwiće w Genfie spomni a přeco wo přichodnych, kotrejž su k němskemu rozsudźenje oktobra dołożene.

Zdźerbopołitiski wujasnjenje přichodneho wólbow a łudowego wothłosowanja leži w tym, so dopokaza, so Hitlerec kjeżerstwo w Němskej njeje kjeżerstwo mamoty, so wopraudźe němski lud w swojim zelu přichodnja a jakita. Tuto wólbne wojowanje a tute wólby dyrbja być z demonstracijn za měr a zjednosć němskeho luda. Praješe, přeco kotrejž kjeżerstwo kaž staja, rěka: Chcemy wumoprawjeć, chcemy měr? Sajadny, kiž je wjednik w swojej wulkej rěcži zdobu postajił, maju pjeca smutkownopolitiscy a tež w tutym wólbnym wojowanju z měridłom za nasche sadźerjenje być.

Tuto wólbne wojowanje so z nowymi propagandiskimi methodami powjedže a přeco móz zhromadnych ludowych mazeu demonstratiwny wusnam dostanje. Přichodnjeđenje přeco radio so na někotre wobsebite wustupjenja wobmjerjenje. Předku stej lawina zhromadźiznow a propaganda z erta k ertej. Dr. Goebbels rěkaše potom wo jenotliwych methodach propagandy a poda sajadny za jich přichodnjedźenje. Wuhotuje-li so nazionalsozialistiska strona se zamłžnymi poćahami, kiž je we wólbnych wojowanjach wo móz wopokazała, potom ludźe dobroje 12. novembra wěste.

Po němskim propagandnym wjedniku hišće někotři referentojo němskeho propagandneho wjednistwa nadrobnje wo technisknim přichodnjedźenju propagandowych naprawow wojerwichu. Wutoru wječor so w pohodźenej prijeće ześmjelowanje se zhromadźiznu pokračowaše. Tuto stoičnje pohodźenje běše hač na poźdźene město wotpytane. Po krótkich zawodnych słowach wjednikowego namjetnika Rudolfa Heßa je wjednik hnydom słowa k wulkej rěcži zjimajše.

Powołanje presidenta sakskeho evangelsko-lutherskeho krajnocyrkwinskeho hamta

W přichodnjenjeji z němskostatnym zyrkwinym kujerom je krajny biskop Coch presidenta evangelsko-lutherskeje krajneje synody, rěčnika dr. jur. Maksa Schreitera w Drježdźanach Wilym Jehlenju, za presidenta evangelsko-lutherskeho krajneho zyrkwinoho hamta powołał. Jenm je so dokom prawne zajmowanje krajneje zyrkwje, zakitanje prawow a zajimow krajneje zyrkwje a wjednistwo farjadniskowych nałožnjenjow pod §§ 29 kj. wustawy evangelsko-lutherskeje krajneje zyrkwje přichodała.

Wobšerne plany dźełoweje fronty

Wo sjezdźe małeho konventa němskeje dźełoweje fronty rozprawjeja nowiny „Der Deutsche": Wjednistwo propagandy za 12. novembra je so zbudźenje stronje Selgneje přichodale. Wo organizaciji „Zsyjatoka" a jeje finansowanju po dleńskim rozłoženju zbudźenja stronje Arnolda Rudolfa Heßa je wjednik hnydom słowa k wulkej rěcži jimajše.

Wulkotne Federowe plany

W Essenje je wutoru wječor statny sekretar Feder wo technizy w nowym stacje rěčał. Wón pjchi tym wuswětlny, so je žebi wobsebinsły wotmysłił, němski sakład surowinow powjerschcić. Tu ma so wobsebje na němske hospodarstwo mineralnych wolijow pokazać, dokelž je to prajchenje, z kotrymž so knjeżerstwo tukhwilu saběra. Sakonje, kiž so tu přichotujo, zdźe nowu tworjazu produkciju přichinjeju. Poradźa-li so tute wulke nadawki, so z nimi z najmjenjscha 2 hač 3 miljony cłowjekow sažo do hospodarskeho prozeża sarjaduja.

Proces wo mordarstwje na Maikowskim

Druhi dźeń prozeża přeciwo mordarjam wjednika wudyrneho wotdźelenja Maikowskeho a policajskeho wjerschego straźnjerschcira Zauritza so hižom jedyn z hlownych winikow přeběhlychowache. S přeběhlychowanja wukhadźeche, kak su kommunistojo w swojim cłanu nadpad na SA lidźi přichotowali. 31-lětny maschinski sankar Gerhard Mühler, korehož kommunistojo rad „Sachsengerhard" mjenowachu, je w lokalu w Charlottenburgu tamnu dźeń wschitkim přichitomnym nastupjeł dak a wosjewił, so rosłas přeběhlosnje. Potom je schcejwazu rěcž djerżał a wjajł, so nazionalsozialistojo na Walsku dróhu přichidu a přichjemni, so jich wubija a jim njedowola, so bychu do nječchcjanskeho dźela, hdźež dźełacjerjo bydla, přichichli. Wobstorżeny běschc potom jedyn z přenich, kotřiž na haku khwatachu, wón z pistoli w ruzy kommunistow k nadpadej pohonjeschc. Jako dźesyche jedyn zbudźenjowobstorżeny so w khěži thudżej, jeho Mühler za kornaŕ hrabny a na njeho sawoła, so dyrbi zbudźenja cinić. Tutón so posłyschcy z wutřelom swojich towarschow na ruzy tcani. Po tčeleżu Mühler do jeho bydlenja přichidże a jemu hrožo přichikasa, so dyrbi mjelczeć.

Proces wo zapalerstwje w němskej sejmowni

W přchestawzy jednanjow běschc sud žebi podsemski khěd dokładnje wobkładał a świeżił, so bjes nětkajkeho ropota žanto muž jenož w nohajsach po khodże hicj njemóże. Po tutym přchepytowanju so žurédk Abermanna hišće raz dla zat mjenowanje stabowje straże přchebłychowache. Swědk rjekny, so dric je němski žeim 6 muži žiwlen stabowu straż měł, so pak stabowa straża do presidentskeho domu njeje přichichla, je-li tam ministerski president Göring njeje přchebywał. Tamny wjecjor, hdyž je so palilo, ministerski president Göring w tutym domje njeje přchebywał, potajkim tam tež stabowa straża njeje była. Swědk Abermann wojnamjenjeschc wudawanje zozialdemokrata dr. Hertza w Londonje jako tžu, so je wot teho cżaża, so běschc Göring ministerski president, pjecża wjele knjesow w SA a SS uniformje nuts khodźilo.

Na Dimitrowe wopraschenje, hač je mózno, so njedźiwajcy strażowanja móża zuse wozoby přches podsemski khěd thodźicj, ani so by to nječhtó pytnył, žurédk rajnje wotpokazuje wotmołwi. Potom přchebłychowache žudnika Müllera, kiž je na dnju wohnja rano wot 8 hač do popołdnja w 2 hodź. w presidentskim domje měł žłużbu. Tutón žurédk rjekny, so w presidentskim domje stajnje 30 muži žiwlenje SS straże njeje było. SA mużojo jenje w presidentskim domje njebechu. SS mużojo pak jenoj potom, hdyž mějeschc ministerski president jako president němskeho žejma rozsěrjowanja. Tež durnik Wutstrack žanjune wupraji.

Po nim je žurédk Leonard Weber přchebłychowache, kiž jako wjednik SS komanda k stajnym Göringowym přchewodźerjam žłuschc. Tutón žurédk je 27. februara w smutkownym ministerstwje žurjadu cinił a je ministerskeho presidenta, jako je tutón wječor 1:10 hodź. powěsćej wo wohnju dešał, hnydom w automobilu k žejmowni dowjesł.

Přchi sjimanju je žetnik Jakobi jemu powěsćił, so by wón zhromadnje z tjemi khmpo-straźnikami pinežny khěd přchepytał. Wobtrajne wuprašowanje, so je ministerski president Göring tamny dźeń w ministerstwje na powěsćej wo wohnju cakał, žurédk Weber jako dospołnje wopačne a žiwjenskarske. Žurédk Abermann k tomu praji, so přchedžurédkom Weberom nichtó do žednistkeho khěda njeje přchichel. Wón tež Webera njeły nuts puschcził, njebychu li policajscy sastojnjcy pódła byli. Přchepytowanje khěda je prjecża 7 hač 8 mjenischinow trało.

Južnjer Bogun žwoje wobkedźbowanja na dnju wohnja nadrobnischo wopisuje. Wón je k'yschał durje portala II sawrjeschtatcj a jako je tam pohładał, je muża j hładkim wobliczom a w cżemnym paletorje wobhładał, kiž je z durjemi won pohładał. Jako je žurédka dohładał, běschc trochu přchekwapjeny a hładajsche žonstkimaj napschecżo, ko-

Hobrski prozeż přcheczíwo mordarjam Maikowskeho. W Barlinje je so tele dny prozeż přcheczíwo 53 kommunistam sapoczał. Ssu wobstorżeni, jo su so na samordowanju wjednika SA-wudyrneho wotdźelenja Hanża Maikowskeho a policajskeho wjerschego straźnjerschcira Zauritza w nozy historiskeho 30. januara wobdźelili. Wobras dawa nam do žudnischeje sale pohładacż, hdźež wobstorżeni w 6 rjadach žedża.

treś, so jemu bliższichej. Sswědkej je so fesdako, jako by-
šchtej zonje kitnytej, na czoś je muż skoku k Dobyczeńskej
ole:i cjelnik. Sswědkej so też spodźiwne sda, so běsche wschu
dźom cźma a so durje njeběchu samknjene. Wón je potom
so ke twarjenju generalneho staba wotpalił, tam je mu-
ża w kožanej jaqu a żónšku nadeschoł, kotraż staj k sje-
rowni hladałoj, a je sakkłyschał, so je żona prajła: ach,
pój jenoż, tu hižom budże! Hewak žaneho cłowjeka wi-
dźał njeje. Jako je domoj pschišeschoł, je w radiju słyschał,
so so w sjednowni pali.

Pschedbyda so swědka hischcze woprajscha, kak je so se
samknjenjom durjowe mjeło. Sswědk wo samknjenju niczo
njeje słyschał. Wón ma ja to, so je tamny muż, kotrehoż
[illegible] widźał, wobkorzeny Popow był. W dalschim
[illegible]jowanju so swědk do wschelakich wuprajenjow
[illegible]ežnik Teichert namjetuje, so by so żud policajskeho
[illegible]a Latcita prajchał, schto je swědk tamny wjecor,
[illegible]o palił, wo dwaicze tamneho muża wuprajił.
[illegible]pak swědkej Bogumej wumetuje, so je njewěrno-
[illegible]je jeho wołobje wěcał, na czoś pschedbyda jeho wu-
prajenje porobuje. Popow potom hischcze wobkrucza, so je
njewinowaty. Potom so pojedźenje skónči. Schtwórtk żane-
ho pożedźenja njeje, ale hakle pjatk. Schtwórtk też ża-
nych lokalnich termijow njebudże. *Ministerski prezident
Göring a němski minister dr. Goebbels budźetaj so pjecza
pschichodny tydźeń pschesłyschcec.*

Wobstaranje dźěła w Francowskej

Mutoru je so franzowsk. knježeństwu jasonjowy na-
czijk pschedpokojik, i kotrymż so wulke dźěła żadaju, kij
dyrbja k hospodarskemu a sozialnemu spěchowanju kraja
służiś. Prjedawsche knježeństwa běchu hižo tute dźěła na
jwój programm stajiłe, tola wone je hischcze pschewjedle
njejžu. Dożyła je so ta dźěła, kiž maju so w letach 1934
hacz 1937 wukonjeć, 24,5 milijardow frankow wobli-
czijło. 13,7 milijardow je so ja zyle nowy programm po-
stajiło.

Wulke rozrěčowanje wjednikow w Barlinje.

Kanzler podawa so se statnym radu dr. Leyom (na
lěwizo) a s namjetnikom wjednika Hessom (na prawo)

Jendźelski zwonkowny minister pola jendźelskeho krala

Po pschećzu jendźelskeho krala je so zwonkowny mi-
nister sir John Simon štrjedu popołdnju do hrodu San-
dringham podał, so by krałej wo jednanjach wo wotbro-
njenju a wo podawkach, kiž s nimi swiju, rosprawjał.
S pschiležnosću tutoho puczowanja zwonkowneho mini-
stra ke krałej běchu so wunoschowanja rosdźerjale, so
znadź minister krałej wojsewi, so chże so swojeho sastojn-
stwa wzdaś. Nětko pak so z Londona powě a pschiležnje
ne jendźelske mětna to tohorunja wojsewjeja, so žu tute
wunoschowanja w połnym wobžahu njewěrne. Hižo t[illegible]
nišay takle prózstwa njeby móżna była, dokelż zwonkow-
ny minister najprjedy nima krałej, ale ministerskemu pres-
dentej prózstwu wo wróćosłupjenju pschepodaś; też nje-
zownje tajke pschicźiny so njebnchu po nětczišchim poło-
żenju měte. Dźenża, pschi krizy we zwonkownej politizy
a wobsebje pschi nětczišchim wosebitym położenju je cźim
nuznischo, so knježeństwo we wulkim swišu hromadże
dźeła. Runje w tutych bnjach smělny wocźakowaś, so je
Simonowe stejischcźo rjadne, dokelż jeho towaršschojo we
knježeństwje połnje podpjeraja.

*Jendźelske knježeństwo rjedu jako zwoje porjadne
tydźenske pożedźenje wotmě*, pożedźenje trajesche pschez
dwě hodźinje. Zwonkowny minister rosprawjesche wo
wotbronjenju. Jendźelske knježeństwo ma za to, so tu-
tkhwilu žanehoż smožka nima, so so wutej należnosći
hischcze něschto stanje.

Ze Serbow

W Budyschinje, 19. oktobra 1933.

— **We wjedrje.** Wječera wjecor w 7 hodź. barometer 747, thermohygrostop +1 a thermometer wodnje +10. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 748, thermohygrostop —1 a thermometer w nozu +1. Wjedro so njepschemjeni. Nad Němsku je so symny powětr wupschestrěł, kiž wot połnocnjeho lodźowego morja pokhadża. Na horje Zugspitze mějachu štrjedu rano 12 stopjelkow zymy. Też w Rudnych horach běsche hižo zyma. Na Schmrčkowej horje je so štrjedu šnih schoł. W Rudnych horach wschitke wobkedźbowańnje wjedra rano snjescheha 6 stopjelkow zymy sapi-
jachu. Nad štrjedźnej Europu so hischcze wuschina wu-
pschestrěwa, kotraż je so je Schpanskeje k nam pschedobyła. Wona swišuje z wyschinu nad Rusku. Tchodła je so powětr tak wobkhłodźił. S wjecora zależe Europu we schěrokej fronze z Atlantiskeho oceana nižina postupuje. Budźe-li zyma dosć, bóry nasche kónczinu dosćěhnje a nam milische a maczate njedro pschinješe. Jutše pjatk złonczko 6,31 hodźin štrjedża a so 4,59 hodźin zhowa. Mězacźk štrjedża jutše dopołdnja 8,19 hodźin a zhowa so popołdnju 4,57 hodźin.

— **Mjasarjow jatki (Freibank) w Budyschinje.** Pjatk 20. oktobra 1933 popołdnju wot 2 do 4 hodźin wotedawa so na cźišła 4101—4300, sobotu 21. oktobra 1933 rano wot 7 do 9 hodźin na cźišła 1301—4500 fyre howjaze mjaso, puni po 30 pj. a fyre swinjaze mjaso, puni po 35 pj.

— **Rjetkajsnstwo na dźěcźu. — Schtó je złoźnik?** Sstrjedu 18. oktobra popołdnju 1/3 hodź. je njesnaty 7letny holcźu z Butrowych wikow na Drjewowe wili zobu wzał. Tam je w jenym wobkhodże 3 tafle schokolady kupił a 2 tafli dźěcźu darił. Potom staj wobaj po Zlinzowej drózy smětła k pschihobej schoj a tam je so nje-
knježomnik njepózcźiwje na dźěcźu pschepschihmał. Nje-
snaty je nětkoże 34 hacz 36 lět stary a nětkoże 1,70 hacz 1,75 m. wulki był, je měł hładke podołhojte mjeswocźo bjes wuzow (Schnurrbart) a je był w cźemnym, naj-
sterje cźornym zakecźe a runje tajtich dołhich cźornych kholowach, cźornych złupnjach a cźemnej czapzu z cźornej schpottu, najsterje łódźnišu czapzu je znamjeschkom nad

Pomyślć na pschichod swojeho luda!

Tutón plakat NSludowe spomožerstwo nětko wschu-
dźom wupowěźnje, so bychu so z nim wschitke stawy luda
na swoju winowatosć napschećzo ludstwu pschichodnych
cźažow dopomnili.

ichpotku. Pod zaletom je njejnaty namódru tkaninowu
jaku měł. Po dźěcźowym wuprajenju je swěbi złoźnik
pschi pschelěsenju groczaneho płotu draśt na thribjecze
rosdrěł. Wschitzy, kotriż mója k wuslědženju njejnatego
skucźerja nětchto wosjewiśa, so prosycha, so bychu so na tri-
minalnym wotdźělenju w Budyschinje na hrodze Orten-
burg abo na policajskej straži samotwili. Po pschećzu
so wo njenje wosjewjerja njeleźi.

— **Nuzny wós sradnuł.** 11. oktobra popołdnju wot
3/4 do 4 hodź. su na rańschim namjeśe psched dwor-
nischćom ruczny rěblinowy wós, kiž nětkoże 2 samarje
njeże, sradnuł. Wós běsche wuporjedźany, koło mějachu
nowe wobrucze, też někotre nowe spinje, pschi ładun-
prekschu nowej hołdźikaj z nowymaj rjedźelemaj. Kri-
minalne wotdźělenje w Budyschinje prosy, so bychu so
wobsedźowarija, kiž mohli k wuslědźenju poduca a wo-
cźenju woja domjecź, wosjewili.

S **Budyšez.** (Nowotwař.) Tudomna Unkaufez kubika tworow z jelkowego cźeła a makawzu dże podjeła
zaso programm němskeho knježeństwa a gmejnow k wob-
staranju dźěła hischcze lězka domiki a fabrikne warjenja
twarcź zapoczeć. Tutón rozsud so wosebje wita, dokelż
so z twarom wjetschej zyle twarjiskich rjemjeslnikow a
dźěłaczejow składnosć k dźěłu hacz do tuny a dźěła
pschez zyłu zymu wobstara. Twarjeć su hižom zapoczeli
a twarjenje dwora so hischcze lězka pod tschu pschinjeśe.
Unkaufez firma swoje twory pod znamjeńk „Konsel“ pschi-
dawa.

S **Budyšez.** (Mězacźna zhromadźizna.) Tudomna wot-
nožza nazionalnjosozialistiskeho němskostatneho zjednoka
skich woporow dźěła w radnej pinzy swoju porjadnu
mězacźnu zhromadźiznu wotmě. Pschedsyda Lajos Ot-
Pätzold we swojim powitanju wobzrěrowarjow, je je zhro-
madźizna tak hłaboe wopytana. Wón to pschećziwo wobje-
katkam wunoschowanjam znutřnjo, kotrež so wo rentach roz-
sčerjeja. Mnohi žeby myślachu, so někto hnydom wobsed-
rentu dostanu, dokelż pak hischcze njeje tak daloko, poczi-
naju njeschčerpni być. Je so wjeselcźilo, so maju rent-
tuhkwilu wostaś, kajkeż su, doniż so w sozialnym lawi-
jeźenju wulka reforma njepschewjedże. Wo tutu reforme
so zhromadny zwjask němskich woporow dźěła w nim-
łej dźělowej sconcze prózuje. Pschedbyda hižom na wsche
lake naprawy za reformu pokaza. Szobustawy so napa-

Stareje pódkowy dla

We wěsy Bohaczizach běschtaj dwaj buraj, jedyn
rěkasche Jan Rólnik, druhi Jurij Pódlan. Wobaj wob-
hedźeschtaj wulki dwór, bohate pola a tuczne łuki, a
swojeho bohatstwa dla běschtaj najnahladnischej mu-
jej we wokolinje. A wonaj běschtaj žeby toho też
derje wědomaj; horda a wolmérjena bě jeju krocźel,
s krótka jeju rěcź, kaž byschtaj pokajacj chzyloj, kajki
rosdźel je mjes nimaj a druhimi burikami.

Wobsedźeństwje wobeju mjesowaschtej jene pschi dru-
him, jeno wusta selena smuha je djelesche. Dokelż pak
běchu so mjeniki hižo dawno, trasch w franzowskich
wójnach zhubite, placźesche tuta smuha jako zhromadne
wobsedźeństwo, na kotrymż dźeń wote dnja so kuzarjej
wobeju dworow je swojim stadkom jetkuschtaj. Hdy-
nosći tuteje zmuhi bě zyła tak znadna, so bu schtaj so
mužej łaz Rólnik a Pódlan haubowatoj wo nju pra-
wowaczj, kdy budźischtej też wobej swójoje hižo z cźa-
som dźěcźowym zyschczelenej njebyłej. A tuto pschecjel-
stwo bě hischcze krucźischo psches to, so so jedyn tomu
druhemu runja cźuješchtaj. Wjeschnjenjo běchu to hižo
zwuczeni, so pschi łožđej gmejniśej należnosći wobaj
buraj na jenej stronje trejeschtaj, tak jo jim hižo doša-
hasche, kdyż zmyślenje jeneho znajachu. Hdyż běchu
zhonili, schto je Rólnik prajił, wědźachu też, schto
Pódlan dże.

Nchdy wróćejschtaj so wobaj pschecjelej z konjazeho
hermanta, kotryż bě w bliskim mesče był. Pódlan bě
swojeho wotrocźka z konjemi a z wojom hižo do pjedła
pójłał, sam wjeseshe so z Rólnikom sobu domoj. Du-
zy rosrěčowaschtaj so muzej wo hermanku, wo žitach,
wo płódnosći polow pschi puczu, nadobo sčahnu Rólnik
wotežli k zebi a z tichudom pokajowasche na pucź,
hdźež so w pěsku nětchto zbołesche.

„Jena pódtowa!“ rjekny Pódlan, a złoczliwschi z woja

zběhny ju a stupi jasno na wós. Rólnik sehna konjow
jasno do stupa, na to wobroczi so k swojemu pschecjelej,
kiž chzyzche runje pódkowu do kapzu tyknyć: „Daj jow,
Jurjo!“

„Schto?“ prajesche so druhi.

„Nó, tu pódkowu!“

Rjane historiske powědańčko

„Nadpad pola Bukec“

je też jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar.
Knižka płaći jenoż 30 pjenjezkow a je dostać we wuda-
warni „Serbskich Nowin“ w Budyšinje

„Cźohodła? Ja chzu ju na proh nascheje brózńje
pschitleperjeć, tam pobtachuje mi hischcze tajke żeleso. To
je na jdoże, schtita psched blyskom a wotdźerjuje też
druhu schkodu.“

„To je jenoż tomu na jdozo, kiž ju namaka.“

„A to żom ja“, wotmołwi Pódlan a żuny wo mě-
rje pódkow do kapzu.

„Ja żom ju pręni widźiał,“ rěcźesche Rólnik; „toho
dla złuscha mi.“

„Ale ja żom ju jdehnuł; schtóż je jdehnuł, tón je
też namakał, niż kotryż je widźał.“

„Hdy wndźich wotezli w ruzy njemél, bych ju ja
jdehnył. Ja żom ju tebi potakał, jo by mi ju jdehnył.
Ja myślu, ty dowidźiśch, so je prawo na mojej stro-
nje.“

„To pat ja njemyślu; bych dha hewak żelezo sthowacź
chzył?“

Rólnik rubny z tichudom do toni a satuzny se ju-
bami. „Ty njechcajch ju potajkim mi dacź? Chzech mi,
schtóż mi złuscha, wjacź?“

„Nó, nó, hdyż sy tak na to jamyśleny, chzu tebi
pódkowu darićź“, rjekny Pódlan mérnje. „Schto dha
tónczinje na tajkej pódkowje je, toho dlażo tola njero-
hnéwajmoj.“

„Ja niczo darjene njeběru, žwoje prawo żadam,“
wotmołwi Rólnik wótrje.

Nětko so też Pódlan poczja hnéwacź. „Twoje pro-
wo? Nó, tak ju njedostanjeśch, pschetoż po prawom
złuscha pódkowa mi.“

„Je to twoje poślednje złowo, Pódlano?“

„Moje poślednje złowo, Rólniko. S druhim cź-
wjekom njebych jatka tak wjele rěcźał wo tym, taj s
tobu.“

Rólnik so jaikobjeny wuśmja, tola mjelczeschc. M
nětka njerecźeschtaj ani złowa wjazy. Hdyż wés
wěsy jedźesche, złoczi Pódlan dele prajizy: „Mějaj
— a pschecjelej so dźělischtej, zebi ruku njedawschi,
hewak.

Tón dźeń bě so pschecjelstwo mjes nimaj natorhn
lo, a torhajsche so nětko dale, dokelż żadyn njechajsche
pręni jednacź. Nětko so jedyn toho druheho rady sm
nu, jeno i nu u porcźejschtaj někotre złowa. Rólnik
cźuješche so w swojej hordosći zranjeny, haj ho
Pódlan hischcze zamżany dźeń pódkowu na proh swoje
wulkeje brózńje pschitlepa, žamo wohaubjeny a w
zmejschceny a żadajsche tohodla żarunanje. Pódlan,
njebe tak hnéwny, kaž jeho pschecjel a žujed, kot
ko nimo toho jako dobyczk cźuješche, wosta bóle zymn
„Rólnik je blaznik“, dźeschce pschi zebi. „Tón zebi myš
jo bjes jeho pschecjelstwa wutracź njemóhł, so bu
psched nim so złróżicź, hdyż cźmowe wocźi na mnje c
ni. Wschak wohladamoj, schtó budźe pręni druheho
trjebacź.“

(Pokraczowanje frjehuje.)

Hospodarski rozhlad

Serjedu 18. oktobra 1933.

wjacuh, so buchu cłaśopiś „Nowe sastaranje wopor.. dźeła", kiž kóżdy mjesac dwanc dohaun, prawje kedźbu cikali, potom nekotrežkuliż wopaczne mjenjenje wuwos.. nie. Pschedźyhdowe wujaśnjenja so ! pschichodnom pschi-jatu.

S **Budestecz.** (Mjezańna shromadźizna wjeleslężenych.) Wjele nemskostatneho hnjatka wjeleslężenych za Bu-ecz a wokolinu sandźenu sobotu w dwórnischežnym ..enju pod pschedsydowanom kujesa Herrmanna ! Malych ..ej swojim mjezańnu shromadźizmu wotmje. Pschedsyda powitanju wjednika Budestecžanskeje wolnoźi. na-jonalistiskeje strony Hollanka a kujesa farara Bött-, mesinsko rjadowarja NS-ludowcho spomożerstwa ..bje postrowi. Mjes dopisami so nekotre wokolniki ..citachu. Nemskostatny hnjatk dże so na dźelowe a ..ezerjowe ministerstwo wobroćezi, to by sprotki ta ..orjenje hamtskich domow za wjeleslężenych pschi-ło. K temu je hischcże wożebitych wujaśnjenjow wo ..ich sobustawow trjeba. Plan na 3 mjezacy, kiž je ..ste ministerstwo za ludowe powuczenje a propagandu ..to, so blize rosćesi. 22. oktobra bu wjednuzy seson ..i wo tukowych kjartach za wjeleslężenych swarabnżja. ..wihworjenja dźelowcho sjednoczerstwa ! nazional-sozialistiskimi organizacijemi prenji pschedsyda rosjasi ..sjowa porjeca. Po nim rećezichtaj duchowny Bött-.. a wjednik wotnožki Hallank a wobaj za to pokazachu, ..o tutu tymu žadyn staw luda treadaci ani tymu mrećeź ..ebudże. Je to wulka sadtuźba wjednika Adolfa Hitlera, ..o je tymsku pomoz a NS-ludowe spomożerstwo załoźil. ..schawarjo NS-ludowcho spomożerstwa potaja so tehoda najprjedy na swoju organizaciju nemskostatnich hnjatk. ..Tehodla je kóżda strowa wjeleslężena swójba winowata, so by je sobustawom swojeho wjeleslężenych była. ..Radu podawaju a pschistupne pschipowędźenja pschijimaju ..Chowoje sobustawy pschdźyhdstwa: Gustaw Herrmann w Malych Debsźezach, Ota Koch, fahrodnik w Hajnizach, ..ido Winkler w Raschowje, August Kunzka w Raschowje a Waltar Köhler w Budestezach. 31. oktobra, na dnju nemskeje żwójby, budże spomożerski konzert w Hajnowni w Budestezach. Kapała nemskostatnej wobory je ..ludobnym mischtrom Ellbogenom ! wubjernym programom wustupi. Cżisty wunoschk pschipadnje wschitkim NS-..schowemu spomożerstwu.

S **Kluksch.** (Porjeuschenje wży.) Nascha wjeś ma ..ko bliżko zyrkwje zyle nowy napohlad. Na mestnje Dint-..erej starcje wotpalene żiwnosće widźiśi nekto jara ..ne domże. Wonka je hižo nimale hotowe. Sću też pże ..jemarili, a bórzy tu nowe żiwjenje nastanje. Hopperdietze-..ej żwójba ma wotmyślene,, tu pjekarnju a konditarnju ..schiprawicz. Snedźemy potom w naschej wży lżi pjerer..

S **Kluksch.** We villi knjesa blidarskeho mischtra ..ohmanna (młodeho) nekto subny lekaŕ dr. Leuner ! Bu-..ina dwóżny wob tydźeń rećzne hodźiny wotmewa: ..wórtk 4—6, sobotu 5—7 hodźin. Ssmy tak w behu ..a friżera, tapezérarja, subneho lekarja a konditarnju ..dostali.

S **Kluksch.** Po żelesnistej cżarje Budyschin-Wósport-Kubij w nowischim cżasu wotmenjecjo se starej lokomotiwu cżeridny wós (Triebwagen) wobkhad wobstaruje. Wjese wschcho kura to dokonja; a mesto znateho „bim-bim" lokomotiwy huscżischo też dokhollinczate hwidanje nowcho wosa żiżyschiich. — Je to wschitko nowy poswput, so by nascha cżara bjes dołha dźelała; ! nowej pschi-prawu je mjenujzy mjenje żelesnizarjow trebnych hacź dotal. Wósport znadź bórzy bydło żelesnizarjow wjacy njebudże. — Jenoź schkoda, so w Kluksch żaneho sas-..aschcża nimamy, leži to wonka w Sdżeri. Njemohła nam dźekowa służba jowle kuik ! nusy pomhacź?

S **Nakez.** (Khrobłe padujschtwo.) W nozy wot nje-..dźele k pondźelu su paduschi wobnoscowy wobkhod ..schenw-..erja Arnoschta Buhla wopytali. Paduschi wok-..a schkleżeju rozbichu, wokno wot mutskach woczinichu a ..bydlenja salećechu a so dale do wobkhoda dobychu. ..Mutkadneho wokna su schtyri pory mużazych cżerjow ..adinyli. S połzowy su por mużazych bunzlow, kaž też ..swojabuschowane schkórnje sobu kasali. Schczowskazy ..a wobsedźerja wubudźi, kiž w prenim poschhodże ! wokna ..purć pucź. To je paducha najskerje lescherilo. ..Nacżinjena schkoda je na 60 hr. wobliczia. Schtóż nescheho wo paduchu słoni, njech to policiji wosćewi.

S **Kamjenza.** (Powołanny.) Prjedawschi direktor tudomneje ratarskeje schule, wyschichi ratarski radźiczeŕ dr. Döring, kiž bé w poslednim cżasu w służbje ratarskeje komory sa sakski stat, je so ja wjednika nowosałożeneho wotnožka sa wuczbu a wuradowanje w nemskostatnym ..ejwjeśtkim hamcże w Barlinje powołał.

S **Wojerez.** (Paduschtwo.) Wondano su mischnicże-..tara kajeli a do tudomneho hamtskeho sudnistwa wot-wjedli. Tutón młodn mischnicżkaŕ ! Wojerez bésche w je-nym Kulowskim hoscżenzu starschemu mużej ! Komorowa ..ubeŕ je 70 hriwnami tradnył.

S **Khorczebuza.** (Somjerne njeboże.) Sandźenu wu-..popołdnju wokoło 5 hodź. so na Pizynjanskej drohi ..Lakonna a Nagojnej cżełe wielboże fr. Auto potor-..55-letneho podkopkowcho mischtra Wicżała ! żeho-..uża a jeho na drohu wjerchny. Won so tak cżeżko ..ei, so bé hnydom mortwy. Wina hacź dotal njeje wu-..njena. Wożebowe auto bésche ! Khorczebuza.

Wusudźenja

§ 62letny wojnaŕ Jan August Wicżas w Stolpinju ..i so nekotre krocź na 11-letnej holzy njepócżiwnje pschc-..schol. W tajnym posedźenju jeho Budyski krajny sud ..k 1 letu a 2 mjezacznej jastwa jadnoźi a jemu cżestne prawa na 3 leta wotrjekny. Pschepytowanka jatba so jako khłostanje wobliczi.

§ Pschekupz Bjedrich Alwin Gołbs w Bjedrinku, kiž bésche so tam 29. meje 1928 jako sarjadnik póstskeje wot-

Hospodarski rozhlad

Serjedu 18. oktobra 1933.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,862	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	13,11	100 českosk. krónow	12,43
100 swajc. frankow	81,27	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza wożera ! pschećzelnym wikowanjom wolewri, kola wobkhad wjetschich rosmerow njenahn. Tola so kupy akzijow powidłuwnje trochu połepschichu, schtož móże so wosobje wo żelesnych a elektriskich akzijow, kaž też wo hodnoscżach wumelnikje żidy prajicz. Wiki rentowych liscżinow mężachu dobry wobkhad a tu so kupy kbetro połepschichu.

Barlinske wulkowiki za leżnjenjeti staw wobkhowaju mérny wobkhad. Pschenicy a rożki so jara malo pschedawa, płaczinjy wostanu nimale jenake. Do wukkaja so malo pschenicy a rożki wunosuje. Jeczmjenja so jano tójschto posticżene, tola pschedawanje njedostacżu płaczinjam, kotrež hebi żadachu. Wobkhod bé tehodła mérny, kunje kaž pola wowsa, kotrehoż so też tójschto posticżesche.

Wežera płaczesche w Barlinje zentnar:

pschenicy: 8,85—9,10 hr., rożki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, nalétnjeho: 8,75—9,40 hr., nasymskeho: 7,85 hacź 8,40 (7,80—8,25) hr., wowsa: 6,85—7,25 (6,90 hacź 7,30) hriwnow.

Nekotre płaczinjy ! Trjezdźanskich wikow.

Libjata płaczachu 5—5,50 hr., kaczata 2,50—4 hr., kury, stare 3—5 hr., kury, młode 1,50—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., huńy, sarźane 1 hr., kaczki, sarźane 1 hr., kury, stare, sarźane 80—90 pj., kury, młode, sarźane 1—1,10 hr., karpy 0,95—1 hr., schczuki 1,20 hr., liny 1,30 hr., jabłuka 5—35 pj., bérny, zentnar 2,50—3 hr., bérny, punt 3—5 pj., jedźna łoboda 8—10 pj., zybla 8 hacź 10 pj., krén 40—50 pj., ßolotej 4—8 pj., kał, běły 6—8 pj., cżerwjeny 6—8 pj., hyndrojty 15—40 pj., pétr-schilka 10—12 pj., butra 1,50—1,64 (1,50—1,60) hr., jeja 10—12 pjenjezkow.

Płaczinjy w spinkach su płaczinjy tudźeńschich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njeju, so njepschemenichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaczizny po złotej hriwnje.

	18. 10	17. 10.		18. 10	17. 10
Pšeńca	—	—	buny	17,0-18,0	—
rožka	—	—	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	157-166	156-165	žołte lupiny	—	—
wows	137-145	137-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	11,40	16,4-16,5
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. trubanc.	10,0-10,2	9,80-10,1
ps. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	bérnj. kruški	13,6-13,8	13,6-13,8
rżane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,63
raps	—	—	rżana sloma	0,45-0,65	0,45-0,68
hróch, Viktor.	38,0-44,0	38,0-44,0	ošeńc. „	0,40-0,55	0,40-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	16,5-18,0	—	ječna „	0,45-0,60	0,45-0,65

Płaczizna za pšenicy za wupłodźerja 177 180 182
Płaczizna za rożku za wupłodźerja 142 145 147

S **Wjajonjy.** (Do wukhadnikow jazk.) Sandźenu njedźelu popołdnju wokoło ¼4 hodź. žo na wózku Georgen-bachskeje a Baltenlaskeje dróhi njesboże sta. Motorowy kolesnik chżyschce, ani so by jnamjo dak, so na Lużjm schczeż-ku sawinjcz. Pschi tym do cżarjódki wuthodźowarjow jadźe a jeneho tak cżeżky srani, so żebi tutón lewu ruku słama.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Nasjenu. (Sapaterjo pschi dźele.) W nozy wot njedźele k pondźelu stej so jatmje Niederreinsbergskeho knjezeho dwora wotpalilej. S tym so 1400 zentnarjow słomy a 500 zentnarjow wowsa spali. Wobeŕ je so bjes dwela założił. Wobnjowe wobory ! wokolnych wjsow hnydom na pomoz pschikhwatachu. Biebertscitska sykkawa po puczu k wohnjej sujtbożi. Dwaj mużej béschtaj so k sydlawy wjerchnjkoj a so strascżnje sranilej. W tamtym cżasu so też tajna pschi bliżkej wży Hohentanne palesche. Też tu bésche so woheń założił.

* S **Lipska.** (Lepnjenaj paduchaj.) Ludźo wobledźowachu, kak so paduchaj ! wokna prenjeho poskhoda Brühl-lez kupneho domu ! powjasjom na dróhu puschczichtaj. Na Lorlzingowej dróży ludźo paduchow pschimmnychu a policiji pschepodachu. Paduchaj béschtaj so dożeła snowa sadrascżikoj a dwaj polnaj kofraj se wschelakimi wężami żobu wsaloj.

* S **Nórsbersa** pola Kamjenizy. (Cżežke njesbožo.) Pschi domoj wożenju bérnow so konjej tudomneho kubleria spłoschichtaj a pjches pola cżetnychtaj. Pohonecj bu pschejédżeny a dyrbjesche so cżežko sranjeny do thornownje dowjesćz. Jako bé wuhlowy wikowaŕ spóscheneju konjow smérowaŕ a dyrbjesche jeju potom wotgratowacź, jeho jedyn tóń tak njesbożownje do kéweje ruki kopny, so bé ruka rosmjeczena.

* S **Oberwiesenthala.** (Prjeni śneh na Rudnych horach.) Na wjeschkach Rudnych hór, wosebje na Schmrekowej horje, je so prenjeho śneha naschło. Sśneh tam zentimeter tołsto leżesche.

* S **Plawna.** (We wjeżnym hacże so jatepił.) Pjecżśetny żynk Werner dźekacżerja Grunerta je w bliskim Zobelu pschi hrajzanju do hata padnył a so jatepił.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

S **Wusnicy** pschińdżatjił, je hantke pjenjezy pschekschiwił. Jako bechu w jeho zyrobowym wobkhodze wobsedźerjowe nastale, bésche won k saplacżenju nusnych żadankow do póstskeje pokladnje pschimał. Won bésche w cżasu wot dezembra 1931 hacź do konza haprleje 1933 pjenjezy, kiž bechu na płaczenske khartki a hewak dóschle, dożeła nésbże 1500 hr., sa sebje pschetrjebał. Pschekschiwjenja bésche z kjepra-wym sapisanjom do pschijimanjeże knihi, też ! tym so by płaczenske khartki leżo wostajił a na druhe walchnje sakrycż wobżał. Nastate defizity bésche ! druhim pschekschiwjenjom narunał. Poslednj doły wo 200 hr. bésche won też hischcże wotbył. Wulka khłostanska komora Budyskeho krajneho sudu sasudźi jeho k 1 letu a 2 mésacznej khłostarnje, 100 hr. pjenjezneho khłostanja abo k 10 dnjam khłostarnje a wotrjekny jemu cżestne prawa na 3 leta.

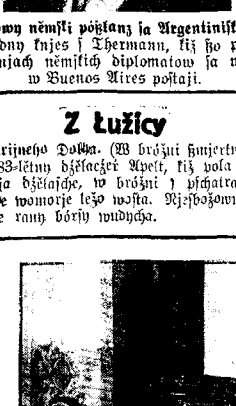

Nowy nemski pósłanz za Argentinisku.
Swobodny knjes ! Thermann, kiž so pschi nowo-pomjenowanjach nemskich diplomatow sa wupósłanza w Buenos Aires postaji.

Z Łužicy

* S **Marijneho Dołha.** (W bróżni śmjertnje padnył.) Njedawno 83-letny dźelacżeŕ Apelt, kiž pola jeneho tu-tuteho kubleria dźelasche, w bróżni ! pschatra na hnuto padnył a we womorje leżo wosta. Njesbożowny starz na śiwoje cżežke rany bórzy wudycha.

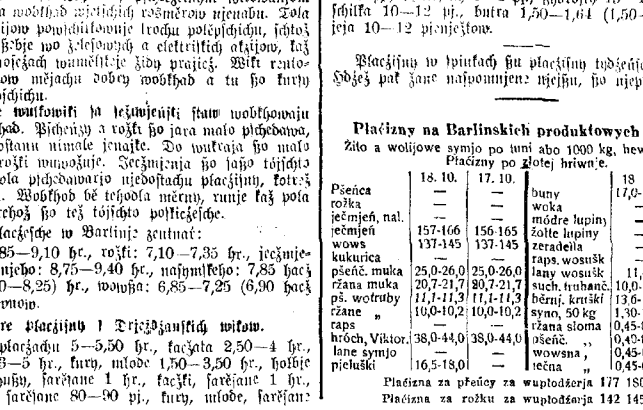

Hornjoschlesiski cżestny pomnik ! kamjenitneho wuhla.
Cżestny pomnik sa padnjenych wojakow w 400 lét starej zyrkwi w Bytomju. Pomnik je zyle a dospołnje ! truchow kamjenitneho wuhla natwarjeny, kiž su we w Hornjoschlesiskich jamach namakali.

Sport

Krajinowy sportowy kurzus DJK-wokrjesa Horn. Łužicy w Budyšinje

Wot pjatka hač do wutory wotmě so w Budyšinje pola miłosćiwych sotrow na Dwórniščowej drózy mjenowany kurzus. Na nim wobdźěli so črjódka młodych sportarjow DJK-wotdźělenjow z Ralbic, Khrósćic a z Radworja, kaž tež z Wostrowca. Wjele hódin so tutomu kurzej přizjewili, ale hobrski program zastaranja dźěla nasnadnu wjednika znjemóžni jim, so na nim wobdźělić, dokelž njechachu dźěło spušćić. My pak, kotřiž so zamołwitchmy, přikhwatachmy z dypkom do našeho domu.

Naš wokrjesny wjeduk nas z přećelnymi słowami postrowi a rozłoži nam zmysł našeho skhadźowanja. Hnydom po wjećeri započa so theoretiske dźěło, kak mamy so wonka hibać. Wječor miny so přeruče a hižo bě jědnaće wotbito, jako so do ložа podachmy.

W 5 hodź. rano mjetaše nas postajeny starši z našich ćoplych ložow. Hižo za pjeć mjeńšinow stejachu wšitcy na dworje k raněsej gymnastiey. 10 mjeńšinow prosto a 6 mjeńšinow wntrajny běh a nay běchmy čerstwi. Zymna duša w myjeńi zaćeri hišće poslednju mučnosć. Po snědanju zaso theoretiska wučba. Bě to naš ranši programm za dalše dny.

Potom jědźechmy z našimi worcelowymi konikami z města won. Tu wuwučowachmy so praktisey. Z mnohimi wěcami mějachmy so zaběrać. Dyrbjachmy lěpšiny krajiny posudźować a ju wopisać, zo bychmy sobi trěbne wurazy za wšelake twórby přiswojili. Tuto a hišće wšelake druhe wěcy nas wěsće jara zajimowachu. Čas so miny a hižo so posledni dźeń přiblížeše, dźeń pruhowanjow, jara ważny za kóždeho wobdźělnika. Na tutym dnju podachmy so zaso won. Posledniu potom nas wjednik theoretisey pruhowaše. Ze spokojnosću a z połnym doščinjenjom za sebje skónči so derje poradźeny kurzus z třikrónym „Sieg Heil" na našeho kanclera. Kóždy jěchaše zaso po krótkim zhromadnym přebytku w katolskej towaršowni do swojeje domizny. Naš nadawk wězo nětko je, tež w našich DJK-wotdźělenjach po času to přewjesć, štož smy w Budyšinje nawukli. Wosebje našu młodźinu čilnje a dušownje po katolskich zasadach wukuhłać a kóždeho z nas cylemu karakterej wočahnyć, zo by hódny był němskeho staćana a zo by z wěrn a z luboscu za našu ludu domizny dźěłał.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutřišchi pjatk: Hišće njewotstajane a pothmurjene wjedro.**

* **Pšichiažny žud w Kamjenicy je sanitarja Becka a wjasarja Marquardta dla zhromadneho mordarstwa ke žmjerći sapudźił. Wonaj běschtaj loni SS muža Frischa zklonzowałoj.**

* **W Meseritzach su 33-létneho dźěłaćerja Emila Schiklera z Petersmühla žrjedu rano wotstrawili. Schiller běsche ratarja se zhowa zastrělił.**

* **S franzowskeje kolonije słóžnikow Cayenne je 17 cjeżkich słóžnikow cjeło.**

* **W Pariśu so w pinzy bydlerinje wobjerjedź města jeńdźenu pondźelu cjeże pfunowe rosbuchnjenje sta. Dwaj zrobjeraj wotkhedaj w tutym domje so nimale dopołnje zapuśćichtaj. Schpundowanje so muraly a ludźo so z wojstcha do pinzy sćehnuchu. Wokrowe schtkleńzy potrjechcheneho a wokolnych twarjenjow so wubichu. Policija a wohnjowa wotora hnydom pschikhwata. Něhdy 25 wozałow je so straschnje sranilo. Sranjenych do khorownje dowjeseechu. W pinzy běche so pfunowa rola pukuła. Dźěłaćerjo, kotřiž běchu w pinzy wodowe roły zwjerjedźili, běchu so pschichladajo do pfunowe roły z thlopom durili.**

* **Wuherski ministerski prezident Gömbös a zwonkowny minister Kanja do turkowskeho hłowneho města Ankary puśujetaj. Pschi zwojej naspjetnej cje bje chce Gömbös kolharskeho ministerstwo prezidenta w Sofiji wotpytać, zwonkowny minister pak chce so hnydom do Budapešta wróćić.**

Přilopk

* List na Boha Knjeza. Knujacy podawk wotmě so psched krótkim na hłownym póstnim hamcje w Budapešće. Póstni sastojnik namaka list, kiž mjenjesche napismo „na lubeho Boha" a njelepej dźěćazej ruku pisane. List so wotewri a sastojnizy z swobžnaha dowidźachu, so so 8-létna holcka — dźěćo khudeje wudowy — na Boha Knjeza wobroći a wo podpjeru za wbohu mać proschesche. Póstny sastojnizy jarjadowachu sbérku, kotrejež wunoschk so bjes wotpósłarja wudowje pschepokasa.

Radio

Pjatk 20. oktobra słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 15 sa mlode holzy. 18,05 rjemjeslnikow: žorty se wschelakich lětstotkow. 19 hodźina naroda (wojerske pohrody z tśich lětstotkow). 21,30 swinjorěsanje.

Lipik. Nimo snateho wschědneho programma: 9,30 hospodarske pokiwy za hospoju. 15 hospodarski tydźenski pschehlad. 15,15 hadźenje a wuměrjanje hadowych schtomikow. 19 hodźina naroda. 20 opera „Žar a ćežła".

Hišće ważne i dnjoweho programma. Königsberg-Heilsberg: 20,10 Beethowenowy konzert. Wrótsław: 20,10 wjeczor Indowych rejow. Stuttgart: 20,10 indowski hymnowy konzert. Mnichow: 20 „Pschinjdźe na nóz". Wien: 19 wobhudźene ouvertury. Budapešt: 19,30 opera.

Směški

Cyrkewnik. „Knjes Wičjało, knjes Wičjało! Waš łoš. cžišło sfinacje, je hłowne dobroće pschinjeżł!" — „Mój luby božiczo — jeno so mi to žaneho njeshoja njepschinjeże!"

Nespschenesćej. Knjes profesor so wjeczor po dźe domoj wrócił, a bjes toho so by šwězu sawjertnył, so do swojej spanjeje jitwy podo. Nadobo so nastróžiwschi sawoła: „Schtó je tam pod łožom?" — „Nichtó!" hłuboti hłoš wotmołwi. — „Spadźiwanje!" profesor rjekny, „a tola mi tak běše, jako by so něschto hibnyło."

Nahły žrjuz bě'chžit jeho pehnu, do tlanow sa pschebechžnili sastupicy: „Pscheju žiehi pschedejschžnił!" — „Pytacje něchto kupche?" — „Ně, knjeżna, jenoj jedyn ja hrone wjedro!"

Swójbne powěsće

Sewerjoj: Bjedrich Curt Schiller w Budyšinje; thowanje je jutśe pjatk dopołdnja w 11 hodź. wot Tuchoteleho pohrjebnišća. — Matej Kieschker w Cornim Khołmcu, 84 lět: thowanje je dźenja schtwórtk.

Towaršwowske powěstniki.

Hornja Hórka. Towaršwo „Luźiza". Bohu Knjesej je so spodobało, naschehо towarša Pawoła Krawca z Dźěžnikez do swojeho raja wotwołacź. Pohrjeb budźe sobotu pop. Towaršwo zhromadźi so 1/2 1 hodź. w žarowanjkim domje. II. wotdźělenje ma pschitomne bycź. — Dale je towaršwo njedźelu na wobnowjenje pomnika sa padnjenych we wójnje wutrobnje pschepraschene. K tomu so towaršwo njedźelu pop. w 1 hodź. w schuli zhromadźi. Cžorna drasta a wyšoki khołmk. Winowatosćz wschěch zobustawow je, so pschinđu.

Pschedbydnitwo.

Oberammergawšzy hłowni hrajerjo w jubilejnym hrajeršim lěcze 1934.

Oberammergawšzy gmejna je nětko hrajerjow za jubilejne passionske hry pschichodneho lěta wuzwolika. K lětu zmjeńdźa tute zwjetšaławne hry na zwoje 300lětne wobstajace zhładowacź. Naschе wobrazy nam pschedstajeja: 1. Anni Rutz (Mari), 2. Aloïs Lang (Khrystuš), 3. Pětr Rendl (Pětr).

Blyskowy telegramm

5% na mo'e lépšin. wotrézki hač do 15. 11. 1933

Do he škórn'e 40 46 10. hr.
3/4 dołhe škórnje
40—46 jenoż 11.50 hr.
Wosebje dołhe škórn'e
jenoż 15.90 hr.
Dźěćace a pacholace škórnje
Stupnje do dźěła
Maršerowańske škórn'e
Dźěłbu najlepšich zymsk. jupow we wšitkich wukoscach a hólšace mantle
kaž tež buncle a tofle a druhe
100 wěcow w hobrskim wubjerku směšnje tunjo
jenoż **Frönter** jenoż
na Zwonkownej Lawskej hasy 12

KWĚTKI
Čitanka za horni skhodźeńk lu łowych šulow — 1.- hr

Předźenowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhače, předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitn. wikach 28

20 % allgänski
Limburgski
Wosebita płaćizna
punt **39** Pfg.
dołhoh skład dosahaš!
Butrowa wikowańnja
Künella

Lubuš
Powěsć ze Świećohrodowskeho lěsa. (Baranat Hanč, přeł. H.) 68 str. 25 nj.

Wottočuju dźensa a přichodne dny:
Sud z lěta 1932 Edesheimer Forst . . bleša po **0.80** hr. wubjerny za bowlu
Sud z lěta 1932 Ilbesheimer Kirchberg , bleša po **0.85** hr. lohke přijomne płaleske, za bowlu a tafu so derje přihodźa
Sud z lěta 1931 Maikammerer Heiligenberg bleša po **0.90** hr. jara płaćizny hódne taflowe rheinske wino
Sud z lěta 1932 Mesenicher Königsberg bleša po **1.00** hr. w tutej płaćizn e poréčko dobre a dozrawjene Moselske wino
Sud Castillo Ripalda . . . . . bleša po **1.30** hr. Tuto dobrosłódke, elegantne spaniske běte wino je sebi ze swojej wubjernosći hižom wjele přećelow dobyło. Pruha Was přeswědči!

Při wotewrjeńu 10 blešow 5% rabata!

Potom hišće poskićam:
Němske połonowe wino konsumska kajkosć, litr po **0.75** hr.
superior kajkosć znamki „Rilano" . . . . litr po **0.85** hr.
Italske połonowe „Ferrero" . . . . . bleša po **1.80** hr.
Italske połonowe „Cinzano" . . . . . bleša po **2.15** hr.
(płaćizny bjez bleše)

Otto Sachse
Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenoż **20 pj.**

Harfa za dźěćikemšenja
je za 20 pj. dostać w
Smolerjec kniharni
w Serbskim Domje

Zwełne wumělske taldkate madrasowe **gardiny**
story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Zlěbomanki
čiści tunjo
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Jenoż

płaći:
1/2 punta kakaon.
z mało wolijom, abo
pt. słódowcho kofeja
čisteho, abo
25 gramow čaja
w staniołowej wobalcy.
Indo-Ceylon-měšenje
Wšitko čerstwe a dobre
Prošu přińdźe!
Kosa Schokoladenfabrik
Předawarnje: w Budyšinje na Kamjenitej hasy 19a, na Lutherowej hasy 2, na Kěžorskej drózy 23, w Biskowicach na Cyrkwinskej hasy, rózk Torhosć.

Serbsko-němske Němsko-serbske
Słowniki
k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w **Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach č. 4**

400 jězdn. kolow
hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kolow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najdźeje trajace rukowanje. Wotpłaćowanje dowolene.
Wulki skład narunańskich dźěłow. Tehodła wuporjedźenja najspěšniśo wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej woknje na Hórnčerskej hasy čo. 18.
J. Schleback, na Mužakowskej drózy 4

Ze swjatymi sakramentami dr'że wobstarany wumrěł nam mój jara lubowany manźelski, naš staroscziwy **nan** žiwnosćer

Pawoł Krawc

budźe sobotu pop. w 2 hodź. na Mikławšku pokhowany.

W Dźěžnikecach, 18. oktobra 1933.

W mjenje zrudnych zawostajenych
Hana Krawcowa a dźěći.

SERBSKE WOTNY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišć Smoler'jec knihićišćernja, zap. dr. z w. rnk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožnja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dwěma za barwy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdyz a hdyž woziewja.

Čisło (Nr.) 242 — Budyšin — Pjatk 20. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Němski kancler wo němskej politicy

Sćerjedu wječor je němšći kanzler Adolf Hitler w Barlinje wobšěrnu dopisowarja Londonskich nowin „Daily Mail“, Ward Price, přijimał. Dopisowar so posdźišo wuprajł, so je so tu wo **najdokładniše rozłoženje němšćeho stejišća a w mjesynarodnej politiźy jednało**, kiž je **němšći kanzler hdy wotedał.** Přichi spočatku rozrěčowanja je kanzler na to pokazał, kajke njezbože je było, so je 4. awgusta 1914 mjes wulkimaj germanskimaj narodoma, kiž staj lětstotsty w mérje žiwaj tyłoj, wójna wudyrila. Wón pak so nadźija, so tutaj žeby přichwilnaj ludźi sahu pućej namakataj k zwjazej swojich starych pscheczelnych poćahow.

Dopisowar so na kanzlera se wschelakimi praschenjemi wobrośi. Najprjedy jemu rjekny, so mohło kanzlera zajimowaś, so so w Londonje zmamjenja za to pokazuja, so je jeho wobšěrnska pozalarnosć pola britiskeho wobydlerstwa wot posłužnje zhotowy jara přichěrała. Lord Rothermere, z kotrymž běšche dopisowar telefonował, běšche jemu powjedał, so je so kanzlerowym wobrazam w tydźenskim přehladźe Londonskich kinow pódźelu wječor pokazowało, a je so je žiwym přichilskom witał. Potom korespondent naspomni, so su so wšěcy ludźo britiskeje zjawnosće a nowinarstwa dla njespokjeno wustupa Němskeje k konferenzy wo wotbrónjenju do wěsteje njedowěry a njeměra pódali. Tohodla dopisowar wo wschelake praschenja k wobsedstwu w jendźelskim wójnskim ministerstwje, Duffa Cooperja, kiž je prajił, so „žadyn ludź w swětowych stawizn ch so ženje z podobnym saharjenjom na wójnu přichihotowanje njeje, jako to **němšći** ludu pjeza ćinji.“ W Jendźelskej tej je tute mjenjenje pjeza jara rozšěrjene. Kaiku wuznamowu może na to dostać?

Na to jemu kanzler wotmołwi, **so je był** njedźy, 4. awgusta 1914, jara njesbožownym nad tym, so staj so wulkaj germanskaj ludaj, kotrajž njedźiwajcy wšěch schmjatkow w stawiznach přeco lětstotstki spřichczełenaj wobkatkaj, do wójny storhnyłoj. **Wón budże zbožownym, hdyž ličenjnje tuta njesbožna přichosa zwoji tónzi namaka a so wobaj narodaj zaso k staremu přichczełstwu namakataj.** Wudawanje, jako by so němšći ludźe se saharjenjom na wójnu přichihotował, je nam zyle njesrownamliwe přichpodobna je dobrjeca němskeje rewolucije. My wjedniwy nazionalsozialistiskeho hibanja smy nimale bjes wuwlaca frontnyh wojakow byli a ja chzyk frontskeho wojaka widźeł, kiž by so ke saharjenjom na nowu wójnu přichihotował. Wjazamy z fanatiskej lubosću na naschim ludźe, runje kaž kóždy přichinjamy Jendźelcam na žiwotnu. Wobčežnjenemy němšku mlodźinu k wojowanju w přichczełnym smutskownym njepřichczełenju a to najprjedy přichczełnymi kommunistiskimi strachej, kotrejž wulkosć žeby w Jendźelskej prawje přichdstajeć njemóža.

Na praschenje, **kak** z tym stej, so žeby w němskim ludźe wubja, so nazionalsozialistiske knjezerstwo jón k temu wobćinje, so by so njepřichczełstwo z Francowskej z němskim dobrjecom sabo wurunało, kanzler wotmołwi, so nazionalsozialistiske hibanje němšći ludźe k swadźe z Francowskej njewobćehuje, ale jenož k lubosći k swojemu ludej a k ćešći a přichistojnosći. **Mjenješe wón, so swoju mlodźinu, kiž je nałch zaly přichihod a na kotrejž wschitky wuhladamy, jenož wobćehnjenu, so bychmy ju potom na bitwischću satsělić dełi?** Jenježe, nad ćimiž mamy so haibowaś, běchu mnjoho, kiž nałch ludu w ćasu najwješćeje nuzy tężaju wostajichu, a tute wobkoły su so wschitke wotpomnile. So na němšku mlodźinu sabo ćešći w žeby, kanzlera wjeźeli, wón pak njeby wědźał, kak mołe so z tym ludu lud wobrońći. **Kanzler je přicheźwědčeny, so bychu Jendźelcejnju hišće ruczišćo hač my nazionalsozialisći bili, by-li je žamžne njesbože potrjechiło kaj Němsku.** Nochcemy z Francowskej nčkajcke swadby, ale skrawne dorozumjenje, wobo na šakładzie, kiž może lud, kiž na ćešći dźerži, přichćeć.

Dopisowar so potom wopraschа, schto kanzler k temu rjekuje, so wobćehnjenje němskeje mlodźinu w dźěłowych lehwach, w SA a druhich formacijach w Francowskej a z Bźka też w Jendźelskej bojosć sbudźa, so mohł so z tehowjerski duch w němskej mlodźinje wuwić. Kanzler wotmołwi, so němska mlodźina ani w dźěłowych lehwach ani w SA a druhich formacijach wojerske rozmuczowanja njedostała, **kiž by ju nóžny** pohnuć mohło, so by ju wutrjebała. Němska mohła pak so hórschicej, so so w druhich karjach lěto wot lěta **milijony rekrutow wopraudzje wojesćy wuwucja. Raschа dźěłowa sbjužba je wulka zozialna naprawa, kotraž sbobom klaßy mjes sobu wujedna.** Wojsko młodych ludźi, kiž prjedy na drohach so sanjerowdźesche, hnydom **wuzitneho dźěła sjednoźili.** Sta tyßazy druhich, kiž běchu so we wulkoměšach hižom sa mlode lěta skasyli, wocześnjenemy w nasich formacijach k přichistojnym zobustawam cłowjeskeje towarschnosće. Na město trajneho kommunistiskeho terrora mamy nětko měr a porjad, to je wuspěch mojeje SA.

Kanzler wotpokasa wumoschowanje, jako by němske knjezerstwo w Schwedskej, Hollandskej a druhich krajach dźe kapitalu munizije kupi'o, so by w přichpadže wójny hnydom sastarane było. Naschi njepřeczeljo we wukrajn přichinjeju najnadrobnišije powjesće wo wschěm, schtož je so po jich wudawanju pjeza w Němskej stało. Jim dyrbjało to tola hrajka być, kónčnje ras prajicz, kotre fabriki žmy w Hollandskej kupili a kotre we Schwedskej. W Schwedskej, ani w Hollandskej žani nazionalsozialistojo njeknjeża. To wšitkno je tola šměchne. **Ale dokuzeł dožaha, so by so lud kiž niczo druhcho nochze, hač swoje prawo,** přeco **swěłem zejornik, kiž je sam jenoż jeniczka bronjerska fabrika.**

Tu kanzler też wudawanje wotpokasa, so so w Němskej artillerisćojo přichi cźežkich kanonach wowneušuja, kiž dosyla njewobsedźi.

Po wuprajenju dopisowarja žeby też we wukrajn starosće cźinja, so mohła Němska ras pólski korridor žeby sašo přichisbywicz chzyć. Na to kanzler wotmołwi, so njeje doszła žanchо rosumnego cłowjeka, kiž by rosrisanje korridorskeho praschenja jako wobsebje wulkotny wukon měrowneje konferenzy wosnamjenicz mohł. **Nichtó pola naß na to njemyśli, so Pólsći korridor dla wójnu zapocząjeć. Sčo pak chzemy wschitzky nadźijecz, so wobaj narodaj tute praschenja ras zyle měrnje rospominataj.** Njech so přichihodej pischewostaji, hač so puczе namakaju, kiž žu sa wobaj ludaj přichijomne.

W praschenju kolonijow kanzler dopisowarjej wotmołwi, so přichijelenje kolonialnych krajow, wschо jene dźe žu, sa naß jenje praschenje wójny njebudże. Ssmy přichepswědczeni, so žmy runje tak tkmani, kolenije sarjadowacz a organisowacz, kaž druhe ludy.

Na praschenje korrespondenta, kak so kanzler k temu stoja, so so w Jendźelskej wudawa, so je możno, so nazionalsozializmuß přichthad khežerstwo zwójbiy do Němskeje přichihotuje, won wotmołwi, so nětcziške knjezerstwo **ani sa monarchiju ani sa republiku njedźela, ale jenicznу sa němski lud.** Wono chze nuh a hubjerstwo, bjesdźerstwo a sahaba wotstronicz.

Korrespondent hischcze nětkotre praschenja na němskeho kanzlera stajі, tak wo přichichodnej wustawje němskeho ludа, hdyž kanzler na wojowanje z legalnymi srědkami pokasa; wo wumělenjach, pod kotrymiž mohła so Němska sašo do Swjaska ludow wrócicz, hdyž němski kanzler rjekny, so Němska **jenje wjazy mjesynarodnemu sjednoczenstwu njepřichistupi, ani so na taßkim njewobdźeli, je-li so jako dospołne runoprawny faktor njepřichipóznaje.** So žmy wójnu přichczełali, to wěmy; wěmy pak też, so žmy so jennjicze sakitali, dołhoż běsche możno. Ssmy nětko sčehowali teho njeżli, so pak chzeja lud wo 65 milijonowe přichczo z nowa ponjeczi, to njesnjeczemy.

Na zobłudnje praschenje, hač by kanzler britiskej sjawnosći nječsto wosjewicz mohł, kak chze w přichichodnej sumje hospodarskemu hubjenstwu w Němskej wotpomhacz, won rjekny, so cźežej jemnje napischczo dźenj, dyrbimy sadźewacz, so by bjesdźołosć w jemnje nětkaj přichibéracz mohła. **W nałcźu chzemy z nowym generalnym nadbchom přicznwo bjedźelosći sapaczecz.** Němski kanzler njenowasche potom mócne dypki wobšarania dźěła, kaj jeho finanzowanja, wopódźenjenje nasche jenje, zyklenje, wuporjedzenja twarjenjow atd. **Dotal bésche w Němskej tak, so je žeby tu letnje nětkaje 20 000 ludźi z mały a sadwołowanja zjawjene wsało, schtoż mamy žo Versaillesskemu měrowemu rrěczenju dźakowacz.** Tohodla je frosmicz, so žeby nicżeho druhcho přichczi njemóżetaj, hač měr a pokój, a z tym skónčnje też runoprawnosć.

Wólbna papjerka za 12. novembra

W němskostatnym sakonjstwu kopjenu je so wječera wuwjedženski wukas sa přichewjedzenje ludoweho wothłosowanja wo namołwjenju němskeho knjezerstwa na němski lud wojsewik. Wólbna papjerka je seleneje papjery, kotraž so 12. novembra přichi ludowym wothłosowanju wotdela, ma pornjo přjedawschenmu sestajenju sčehowazy naczischczane:

„Sthwalisch ty, němski muzo, a ty, němska žona, politiku swojeho němskeho knjezerstwa a žu swólnuwa, ju jako **wuras twojeho žamžneho nahlada a twojeje žamžneje wole wosjewicz a so žwjatožnje k njej wusnacz?**“

Pod tutymi słowami staj kwadrataj naczischczanaj, nad kotrymajž stejі „haj“ abo „ně“.

Tajki napohlad smjeje hłósna zedulka sa ludowe wothłosowanje.

Tarifne zrěčenja dyrbja so zakhować

Wot wudawza sakonja wo dźěle dowěrnikow (Treuhänder) je němske knjezerstwo wospjet wuprajiło, so wobsłužby nadawk dowěrnikow w tym wobsteji„ so dokulne tarify, wobsebje nětczišchu wuwjednosću mjedow sakhowaju. Jenoż we wobsebitych padach žmědża dowěrniczy tarifne wumjenjenja, kiž so hospodarzeja abo sozialnje wjazy dźerzeju njemóżo, pschemnicz. S nowym wukazom, kiž je němski dźełowy minister w přichsjesnosći z němskim hospodarskim ministrom a kanzlerom poruczenzam za hospodarske praschenja wukaz, so z nowa na to pokazuje, so maju so tutych sahadow na kóždy pad dźerzeczе, dokelž dyrbi so wobcicz, so by so hłowny zamjer němskeho knjezerstwa, mjenujzy wotstronjenje bjesdźełosćeje na kóždy pad njewobhrożył.

Sahadne pschemnenjenje, kaž sawjedženje tydźenskeje mjzy abo wobschérnische podščehenje wupowědźenskeho czasa atd. może so w tutym czasu runje tak mało stacz, kaj materialne pschemnenjenja wuzwołoskeje mjedow. Dowěrnikam je so poruczilo, so maju po tutych sahadach rosstudzeczi. Tehodla nima žaneho wuspěcha, hdyž zwjastki na dowěrnikow namjeti stajicza dla mjedowych reformow. Runje tak pak so też pschеje, so by so w zjawnym rosponmanju na tute sahady dźiwało, so by so dźełodawarjo a dźełodżerjo njebrachu do njemera stajili.

Knjezerstwowa pomoc za rjemjesło

Němski hospodarski minister dr. Schmitt je rjedu na sjezdźe němskeho rjemjeslnistwa sčinił rěczak. Won je na to pokazał, so dźenża, hdyž něchi lud swoje pohłedne waji, so by so z cźežkeje krizy postrohnuł, so žamo wot so pschikaduje, so by so zwjzł sa rjemjeslo w złym ludźe sabo zhubjała a wožiwiła. Njedźiwajcy tuteho czasa musy je jeden stan a tu wobsebje rjemjeslo, žeby swoju hospodarsku samostatnosć zachował. Jemu placzi wobczina starozcej wjednika a němskeho knjezerstwa.

Hischcze dźenża je w Němskej nimale 1,5 milijona rataskich dźełarjow, w kotrychž nimale 2,5 milijona pomocznikow, wucžobnikow a druhich pomocznych dźełaczerjow dźela. Liczimy-li swójbne sobustawy, kotrejž w rjemjesle hustro w dźełarnjach žobu dźelaja, dostanjemy liczbu wo nětkaj 8 milijonow němskich cłowjekow, kotrejž žu

ga sbožo a njesbožo ſ rjemjeſłom ſwjasani. To je nimale 12 proz. zyleho wobydlerſtwa, nimale **telko, kaž burſtwa.**

Tež hišcze dźenża je kóždy druhi rjemjeſłnik wobſtejer kheże. Małe a ſrjenje města maju dźenża hišcze wołzebje mjeſniwoczo rjemjeſła.

Wulkotny plan němſkeho knjeżerſtwa k wobſtaranju dźela może jenoż pomoz ſa pſchichodny cząſ byeż. Hoſpodarſke wuwicze na ſtajnje może ſo jenoż ſe ſtantneje mozy dospěcź. To płacźi ſa rjemjeſło a ſa zyle ſtatne hoſpodarſtwo. Swoje ſaſonawarjenje a ſo by ſwoju kulturu a ſozialnu wažnoſcź ſaſo dobyło, to dyrbi **rjemjeſło** żebi ſame wuhodźicź. Němſke knjeżerſtwo je ſ wopredka wſchelake ſadźewki wotſtroniło. Sakonjej, kiž pſchidawanje ſakaſuje, ſcźehuje ſakoniſke rjadowanje rabatta.

Nadawki tworowych domow a konſumiſkich towarſtwow we wobluku rosdźelerſkeho hoſpodarſtwa a jich pſchiwiſcźenje k ſadanjam ſrjenjeho ſtawa maju ſo hišcze ſpodrobnicze pruhowacź. Němſke knjeżerſtwo je hižom pſchikaſało, ſo ma ſo rjemjeſło w tworowych domach wottwaricź. Wono budże ſo tež dale ſa hoſpodarſiu ſinjeſonne wobnowjeſowanje tutych wulkich dźełakinjow poſtaracź. 500 milijonow hriwnow maju hnyhom dźeło a khleb pſchinjeſcź. Rjeżiwajuc wſcheho ſaſadneho wobnowjenja je němſke knjeżerſtwo podpjerazu akziju ſa kreditowanje ſrjenjeho ſtawa, kiž ſo februara 1934 ſapocza, dale wjedło a powjetſchiło, ſo by ſwerſcheſcenju powołanych kreditowych ſórlow rjemeſła ſadźewało. 60 milionow hriwnow ſu jako ſhubjene pſchidawki poſtajene a ſa 50 milijonow hriwnow je němſke knjeżerſtwo rukowanje k lépſchemu tutych druſtwow pſchewſało. Wſchitke hoſpodarſke naprawy pak njedobżahaju jeli ſo ſ organiſatoriſkimi naprawami njerwobſolnja.

Tehodla je němſke knjeżerſtwo ſakoń wobſamkło, kiž němſkemu hoſpodarſkemu miniſtrej pokmowź dawa, ſo by natwar němſkeho rjemjeſła nakwiliwje na ſakładze poſtſchitkownych dyrbjeliſkich jednotkow a wjednjeje ſażady rjadował. Pſchi noworjadowanju wobſtejnoſcźow budże ſo na naležnoſcźe pomocznikow, wucźobnikow a druhich pomocznych mozow rjemjeſła doſcź dźiwacź. Prawe wocźehnjenje młodeho cźłowjeka w kataſtrowje ma ſo ſpěchowacź.

Němſki hoſpodarſki miniſter je k němſkemu rjemjeżſku rěcźał.

Němſki hoſpodarſki miniſter dr. Schmidt pſchi ſwojej wulkej rěcźi, kiž pſchi ſtatno-politiſkim wuſtupjenju němſkeho rjemjeſłniſteho ſtawa w Krollowej ſali rěcźeſche.

K Beneſchowemu wopytej pola Dollfuża.

So je cźeſkoſłowaſki ſwonkowny miniſter dr. Benesch ſwoju jězbu ſ Genfa we Minje pſchetorhnył, je we wſchitkich europiſkich nowinach ſyłny wothłós namakało. Měnja, ſo politiſke rosrěcźowanja pola awſtriſkeho kanzlera k wužiſchim ſwiſkam mjes Awſtriſkej a Cźeſkoſłowakiſkej a ſdobom Małej ententu powjedu. Na wobraſu widźimy, wot lewizy k prawizy: ſwonkowneho miniſtra dr. Beneſcha, awſtriſkeho kanzlera dr. Dollfuża a cźeſkoſłowakiſkeho póſłanza we Minje Fierlingera.

Wosebity zakoń w Českosłowakskej přećiwo nacionalsocialistiskej a němſkej nacionalnej stronje

Prażſkemu rjeſnej ſapóſłanźowu je ſo po dłeſchich knjeżerſkowych wotradźowanjach wutoru ſakoniſt naczisł, kiž ma woſebje wulki wuſinam, pſchedpołożiſt. Po ſakoniſu wo ſaſtajenju dźeławoſcze a wo rospuſchcźenju politiſkich stronow ſu ſakoniſke wuwiſacźne poſtajenja pſchecźiwo pſchiſłuſchnikam rospuſchcźeneje němſkeje nacionalſozialiſtiſkeje a němſkeje nacionalneje stronj wotmyſlene.

W § 7 ſo mjes druhim poſtaja, ſo je mózno, pſchiſłuſchnikow rospuſchcźeneje ſtrony do wěſtych wěſtnow ſadźicź abo pod polizajſki dohlad ſtajicź. W § 10 ſo poſtaja, ſo pſchiſłuſchnizy rospuſchcźeneje ſtrony wſchitke ſjawne ſaſtojnſtwa a funkcije ſhubja. W § 16 ſo poſtaji, ſo ſ rospuſchcźenjom ſtrony wſchitke ſobuſtawy nacionalneje ſhromadźiſny, kiž tutej ſtronje pſchiſłuſchachu, ſwoje mandaty ſhubja. W § 20 ſo praji, ſo może ſmiſkowne miniſterſtwo tež dźeławoſcź „narunaeje ſtrony“ ſakaſacź. W § 23 ſo wupraja, ſo ſamo rospuſchcźenje ſtrony do hamtiſkeho rospuſchcźenja na pſacźiwoſcź tuteho ſakonja nicžo njeprěcźenja. Sakoń hacź do 1. januara 1935 płacźi.

Nadpad na nacionalsocialistow w Newyorku

Nazionalſozialiſtiſka ſhromadźizna w Newarku (Newyorkſkim ſtacje) bu ſ wopornu njeſpſchichneho židowſko-marksiſtiſkeho nadpada. Nadpadnicy najprjedy ſe wſchitkimi wokmanimi ſmjerdźace bomby do ſale njetachu, ſo dyrbjachu wobdźěłowacź ſhromadźizny ſalu wopuſcźeźicź. Na dróſy ſu nacionalſozialiſtowje potom ſe ſyłniſchej mozu nadpadźechu. Pſchi tym k wótrenu hiſtkemu wojowanju dóſcze, ſo dyrbjeſche ſkónczinje tež policija ſapſchimnyeź. 12 wołzołow, mjes nimi poliſtaj, ſo ſranj. 7 wołzołow, mjes nimi 6 Židow, ſa ſaja. Poliſtaj ſo hakle ſa tſi dołzinu poradźi, ſe ſyſſowatym płunom biłwu ſaſtajicź..

Ze Serbow

W Budyſchinje, 20. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječora wjeſor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +7. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +2 a thermometer w nozy +5,5. Wjedro wołſanje dale kaſkej je. Rospołożenje nižinow nad Europu je tkle dny wuſiu ſajimawe. Wot Lodowego morja hacź do Schwanniſkeje je niſiny cźaſnu. Druha niżina ſo nad Balkanom wotpſchiſtrowa. Wyſchina leži nad Finniſkej a Hrjedź wſchelkim morjom. Niżiny ſ morja ſo ſ nozu do Europy tſeźa a wěſcźe někotre dny dołho nam dołcźowa e, pokmurnjene a njeſtabojne nahmiſte wjedro pſchinjeſu. Tole dny hóſchmała wyſchina naſche kónczinu pſchecźahnjeła a naſch powětr cźiſcźejoze wuſtudźiła. Tehodła je ſo tež na wyſchich horach hižom ſnéh ſchył. Někto ſmjerzny wětr ſ krótkich ranja, pſchi kotrymž ſo ſ khołernu podcźeſcźuje. Tuſtoſt hłónczko 6,32 hodźin ſtrhadża a ſ 1,56 hodźin khowa. Měſacźk ſtrhadża jutſe dopołdnja 9,50 hodźin a khowa ſo popołdnju 5,27 hodźin.

*

— **Dawajcze dźeło! Swuporjedźejcze twarjenja ſmałkach a wonkach.** Měſchczanſk. radźe ſu ſo nowe pſchidawki wot němſkeho ſtata ſa ſwuporjedźenje, dotwarjenje a pſchetwarjenje k rosdźełenju pſchipołożałe. Sażady k rosdźełenje ſu ſo ważnje pſchemėnike a dźiwaju na pſchihódniſche a wobſchėrniſche wobſtaranje dźełka. Někto może nimale kóždy měſcźanſki měſtnoſcźe (wobſtejcźe tźěże ab podružnik) ſa twarſke dźełka wſcheje druźiny pſchidawki wužiwacź. **Wumėnjenje wołzanje, ſo ſo namjety ne němiſkotatne pſchidawki do ſpocźatka dźełka ſtajeja.** Namjetam maju ſo dokładne wobliczenja płacźiſnow pſchidacź. Dźiwajo na poſtupnyu poczaſ ſo namjeto, kotre ſo měſcźanſkej radźe ſapodadźa, ſ najwjetſchim pośpſchenjom wodbźełaja. Leži to w ſajimje kóždeho jenotliwego, ſo wurjadnje pſchihódnu ſtładnoſcź k wuporjedźenju měſtnoſcźow wužiwa. Nadrobniſche wumėnjenja ſu w ſrjedźeſłim hamcźe na Hrodowſkej haży 10 w 2. poſthodźe wo ſtwje 37 dowidźecź, hdźež ſu tež formulary ſa namjety doſtacź.

Stareje pódkowy dla

2] (Pokracźowanje.)

Tak miny ſo tydźeń, tu pſchibėża ras rano Pódlanowy hušaŕ płacźo do dwora ſtorżo, ſo jeho Rólnikowy kruwaŕ ſ mjeſneje ſmuhi honiŕ a ſkónczinje nabiŕ.

„To by mi hyło!“ wuraſy Pódlan a bėżeſche hnydom won; trjechiwſchi hišcze Rólnikoweho kruwarja, dyri jeho, ſo hnydom na druhu ſtronu do djeczeła padże. Na to jemu hišcze trucźe porokowaſche. Kruwaŕ ſamołwjeſche ſo, ſo je jemu knjes kaſał.

Pódlan ſu na to ſamyſleny. Njeidaſche ſo jemu hódno, dale ſ kruwarjom rěcźeź; wrócźiwſchi ſo domoj, wobleczе ſo ſukuju a dźěſche ſ wotmėrjenej krocźelu ke ſuſodej, kotrehoż runje pſchi ſwaczinje trjechi. Hdyż Pódlan ſaſtpi, wołta Rólnik ſmėrom ſedźo; kiwny jeno ſ hłowu, do wocźi ani njemitny.

„Njeiſtmoj ſo dołho wjazy ſtrowiłoj, Jurjo“, rjekny Rólnik. „Ssydź ſo w mojim domje.“

„Djakuju ſo, to docźaka, Rólnito. Ja chyl najprjedy ſhonicź, hacź je mi twój kruwaŕ wėrnoſcźi rěcźał“, wotmołwi Pódlan a wupowėda jemu podawk.

Rólnik kiwny ſ hłowu. „To je prawje, kruwaŕ je po mojej pſchikaſni cźinił.“

Pódlan ſo ſacźerwjeni, tola pſchewinu ſo. „Nimaſch trafch ſeleneho doſcź ſa ſwoje kruwy, ſo tu ſmuhu trjebaſch?“ wopraſcha ſo.

„Niż ſeleneho doſcź? Ja moht bjes ſchkody twoje kruwy ſobu nażnicźź, Pódlano“, wotmołwi Rólnik. „Dże mi jenoż wo porjad. Twoje huſny ſu ſo dołho doſcź na mojim pałze. Dyrch tebje jenoż na to dopomnicź, ſo je ta ſmuha moja.“

„Twoja? Ta ſmuha je tſiżeczi lét jako ſhromadne wobſtejeńſtwo płacźika, dokelż ſo mjeſa wjazy ſ wėſtoſcźu poſtajicź njehodźeſche, dokelż bėſchtaj naju nanaj mużej, kotrajż ſo wo tajke maliczoſcźe njewuréczowaſchtaj. Chżeſch-li wot nėtka hinak mėcź, daj dże pches hamt mėjniti ſtajecź, hacź dotal pak mam ja podźel na tej ſmuſy każ hewak. Szyła wėm wot ſwojeho nana, ſo ta ſmuha k mojemu kubłej ſłuſcha.“

Rólnik ſo wuſmja: „Mój nan je mi nawopak ſawėſcźił. Twój nan drje je runje tak mało wjedźał, ſchto je prawo, każ jeho ſym.“

Nad tutym hanihnym ſłowom ſhubi tež Pódlan ſwoju mėrniwoſcź. Jene ſłowo poda druhe, ſkónczinje wuraży Rólnik: „Njemyſł ſebi, ſo mójeſch mje wo tu ſmuhu ſſebacź, każ wóndy wo tu pódkoż; ja tebje nėtko ſmaju a wotcźinjam wocźi, ruku ſacźinjam!“ — Na to wotſtali ſo Pódlan mėnjo, ſo budże móż ſ mozu pſchewinucź wjedźecź.

Po ſłowach ſtutki! Ledma hodźinu poſdźiſcho bu Rólnikowy kruwaŕ wot Pódlanowych cźeladnikow nabity a domoj wuhnaty, borſy na to dachu ſo ſaſo Rólnikowi cźeladni do nich. Na wjeczor da Rólnik blizko pſchi Pódlanowych polach mjeſnu hrjebju wurycź, tola Pódlanezy ju ſaſo ſamjetachu.

Tak dźeſche to dale ſ pſchiwdanni a ſpcźuwanjom a jeju njepſchecźeſtwo injemérni ſobu zuku wjeſ; nėkotli ſtejachu na Rólnikowym, druſy na Pódlanowym boku, kotliż ſebi jeni druhim ſchkodźachu. Cźi rojumniſchi ſkónczinje narėcźachu njepſchecźelow, ſo byſchtaj hamtej wužudźiſcź dakoſ, dokelż ſo nadźijachu, ſo drje budże na hamcźe hišcze ſtara tkarta, po kotrejż móhłe ſo mjeſy derje poſtajicź.

Tola tež na hamcźe njebė tajka tkarta; ta bė ſo we ſranzowſkej wójnje ſhubiła a nowe njebė ſana wobtrana. Hamtiſki ſudnik napominaſche pſchecziwnikow, ſo byſchtaj ſo tuteje maliczkoſcźe dla a tež njenėſtoty dla, cźeje prawo je, ſjednakoj, a jeli jeju njerojumna hida tola wužuđ żada, pokaſa jeju na ſkórżbu. Tola tak dołho hacź njeje niczo wužudźene, woſtanje ſmuha ſhromadne wobſtejeńſtwo.

Tajke wužudźenje hnėw wobeju burow hišcze po wjetſchi. Sſawnje drje njeſwėrſchtaj ſebi jedyn druhemu napſcheczo ſtupicź, tola ſtradźu pytaſchtaj pſche cźiwnika ranicź abo jemu ſeſchkodźicź. Ras w nozy da Rólnik ſmuhu, na kotrejż huſka trawa ſtejeſche, poſtaj trawu na ſwój bok na ſuſchenje roſeſkacź a na to ſmuhu ſ płukom podworacź; pches to hu paſtwiſcźo ſnicźene.

Pódlan ſ hnėwom ſe jubami tſchipiſche, hdyż na ranje leſcź ſwojeho pſchecziwnika ſłyſchi. Schto dyrbjeſche nėtko cźiniciź, ſo by ſo wjecźiſł? Wichitzy hojachu ſo nėkajkeho njeſłutka. Hdyż napoſledku tež Rólnikowy dźeſkaczlétny ſyn na njeho hanjaze ſłowa wołache, roſhnewa ſo tak, ſo jeho ſa wuſchi wźa a ſ krwawym, ſacźetkom wobliczjom domej póſła. Sa to ſcźehuja Rólnik na druhi dźeń ſwojeju pſzow na Pódlanowu jeniczku hblcźku, kotrejż jej ſkoro wſchu draſtu rosdrjeſchtej a **wbobe** dźeźco tajke pſchihotowaſchtej, ſo dyrbjeſche **nėkotre dny** we kożu leżecź.

Tajkemu njerojſumnemu ſathadżenju njechachu wjeſcźenjo wjazy pſchihladowacź; kóżdy jimaj **porokowaſche** a ſamaj buraj poczeſchtaj ſo haubowacź, widźo, ſo jeju cźeſcź tak cźerpi. Pódlan wobſamknu ſkónczinje wėſ ſkórżbu pſchepodacź. Sapſchahnu konjow a jėdźeſche do **města.**

Tak pſchindże k ſkórżbje, kotraż pſchi tehdomniſchich wobſtejenjach dołho trajeſche a wjele pjenjes pożcźe. Mėżaju trajeſche, prjedy hacź Pódlan ſyna powėdź wot ſwojeho ſaſtupnika dosta, ſo je ſkórżba pſchepodata, ſnowa mėżaju trajeſche, prjedy hacź bu wobſtorżeny ſtajany a léto ſo minu mjes tym, ſo hatle bė prėni termin poſtajeny. A Rólnik ſo ſe wſchėmi krėdkami ſa to ſtaraſche, ſo by ſo wės prawje komdźita; pſchetoż tak dołho hacź njebė żadyn wužuđ hotowy, dyrbjeſche tola ſkórżbnik wjele wudawkow płacźicź. Pódlan pak wobtrucźeſche, ſo chże ſwoju wėz wuwjeſcź a byrnjeź by tež dom a dwór ſtało.

(Pokracźowanje ſcźehuje.)

— **Sjednoczenje schulskeju dohladowarskeju wokrjeżow.** Wot 1. oktobra 1933 staj Budyški a Bitkowčanski schulski dohladowarski wokrjes do jenoho Budyškeho schulskeho dohladowarskeho wokrjesa sjednoczenej.

— **Hermuthe** žu pschichodnu njedźelu 22. oktobra we Dolnej Borschczi, Cźelnowu, Hulzy, Khwaczicach, Khrósczicach, Lupoji, Nieswaczidle, Radlchowje, Sdzepom, Wukrancźach a Kettlizach.

Domowina

smjeje žiwoju nalymsku schromadźiznu na Reformazijskim swjedźenju 31. oktobra popołdnju w 3 hodź. Na njej z rejmy žitych wažnu pschednoschki k. wuczerja Nedowa (kulturneho rospramjerja): „Domowina wczera a dźensa“ a pschednoschki direktora Lentscha wot sawjeczenje Allianze wo wuznoschezi poswjaczenehu sawjeczenja. Kóždo towarstwo ma swojeho zastupjerja z jenym wotpósłanzom zastupjene byez, tola tež druhi su lubje witani. — Njech tola kóžde serbske towarstwo swój letny pschinoschk na 1933 hacź do 31. oktobra pola knjesa Lorenza na Sserbskej Ludowej Banzy sawlacźi, dałoż so hischcze njeje stało. Porjad dyrbi hacź so sy so mohło na swérbskim ludstwje dale dźerlacź.

S **Hornjeje Hórli.** Njemjezlniski tydzeń nóncźr so, nic kuž bésche wotmyslene, je swjedźenstim balom we Hornjej Hórzy, ale z pschedwjedźenjom filma a rejemi we „Sajnkowni“ w Budestzach.

S **Budestz.** (Wotewrjenje rjemjezlniskeho tydzenja.) Sonetny Budestzeczanstwo wokrjesa bechu so njedźelu k wotewrjenju rjemjezlniskeho tydzenja swjedźenskim wuspodkle. Tudomni wobyzlerjo so wosebje wuznamjenichu. Wschadźom smahowachu so chorhoje. Dołhi a rjany swjedźenski czah czehnjesche powoldnju wokoło ½3 hodźin z Hajnca do Budestza hacź k zyrkwi. Na czole czehnjesche hudźba a za njej zyła SA tudomneje wotnoschi. Potom sczehowachu rjemjezlnizy a pschemyslnizy, mnohy we swojej powolanskej drasce. Skónczinje pschisamknychu so wjesne towarstwa je swojimi chorhojemi. Pschi rjanym wjedrje bechu je wschéch stron wezjmi pschiwitowali. Wotewrjenska swjatoczinojcej sapoczasa so je spéwom tudomneho mnóstkeho spéwneho towarstwa. Potom hudźba Badenweilerski pohod jahra. Wjesnjanosta Rietschel w swojej récźi na politiske podawki poslednich dnjow spominasche a napominasche rjemjezlnistwo, so by so na swoju mózy spuschczało. Potom wón rjemjezlnikow a pschemyslnikow récźesche molerski mischtr Langa. Wón wuzwaji nadźijn, so by so ideja nazionalsozializma w nemskim rjemjezlnistwu stawje sakorjenila. Skónczinje so wjednu Budestzeczanskeje wolnozki NSDAP Hallank sjowa

[illegible]. Wón wobroczi so na wschitkich pschitomnych, pominaju, so bychu jenoz pola nemskich pschekupzow dli. Po swjatoczinoseji so rjany konzert wotnu[illegible]. Wjecźor bésche nemesko pschi zyrkwi a sjubodne ja rjenje wobswétlene.

Bélesje pola Kamjenza. (Dobry wunoschk hromadnje.) Sa symsku pomoz je tudomna wolnozka nazionalsozialistiske strony nimo 375½ zentnarjow bérnjow, 55 zentnarjow zita, 374 puntow chlébá a 171,37 hr. hotowych pjenes nahromadźila. Sé temu su hischcze mauku, butru, pscheo, drjewo, swinsko, wobjedy, rassk, kwarozk, mloko, morcźel, lal, jabluka a kruschwy darili. To je wunoschk, je kotremuz móża so hromadźerjo spokojicź.

Z **Kulowa.** Po dołhim ćeźkim cźerpjenju je srjedu 60lemy pósteski sekretar Heinrich Jäckel wumrél. 1. oktobra 1920 jo so wón po 49lětnej swérnej służbje na wotpočink podał, z nich bé 39 lét w Kulowje. Hdyž bé hišće strowy, mjeseše wón wjele česnych zastojnstwow. Dlěje hač 25 lét bése z předstejiéerjom měšćanskich zastupjerjow a też cyrkwinski zastupjer. Přez njezbožowne padjenjo dyrbješe wón wot januara 1928 wo ložu wostać.

Ze **Sślepcho.** (Paduschstwo.) Saudźene dny su pola knjeza Schrödera pschi Sślepjanskim-Hródkowskej żelezniznym 6 karnikow kradnyli a to dwoju brunecu, tri schére a jeneho bléseho. Ssamsmy wjecźor kradnychu z jédneho kola, kiž psched Heidanez holczanzom stejesche, zentrifugu we kaschczu, kiž bésche knjes W. tam stejo wostajił. Zentrifuga bésche znamki „Westfalia-Separator“.

S **Barschcza w Delnjej Luźizy.** (Ssmjertnje njeswožił.) Na drózy njes Barschczom a Marijnym Hajom sta so njeszoże. Tschichnjeł Korla Scholta z Witowa na jédnym kole jédżesche. Njezapzy pschina wosobowy auto napschecźo a Scholtu potorhny. Njeszożowny bésche hnydom morwy. Pschi zyhnej kurjawje so Schokta najlerje auta dohladał njebé.

Listynošeŕ

přijima hač do 25. kóždeho měsaca skazanki na „Serbske Nowiny“. Luby čitarjo, je potajkim hišće čas, napominać swojeho přećela abo susoda, zo by sebi skazał jenički serbski dźenik.

Z Łužicy

* Se **Salowja.** (Tšelenje.) Tudomne prokaršce towarstwo pschi rjanym wjedrje po starym waschnju swoje tšelenje wotmé. Kralowsku cźesću zebi Ota Wießner wutscheli, marschall pak bu Gerhard Pawol. Kralowa bu też knjeżna Ella Herold z a marschalka knjeżna Stölzelez.

* S **Herrnhuta.** (Jubilej.) Psched 25 létami je so zigarotny wobchod firmy Abrahama Dürningera pod wuznamnym wjedźenjom direktora Hanja Diewesna założił. Jubilarej so z wschéch stron zbožopschecźa a cźesćowanja dostachu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kamjenzu.** (Njesnata khorosć.) Kamjenzanski kriminalny hamt wosjewja, jo je so w bliskim Brünlojn 6 karnikow kradnyli a to dwoju brunecu, tri schére a jeneho bléseho. Ssamsmy wjecźor kradnychu z jédneho kola, kiž psched Heidanez holczanzom stejesche, zentrifugu we kaschczu, kiž bésche knjes W. tam stejo wostajił. Zentrifuga bésche znamki „Westfalia-Separator“.

S **Barschcza w Delnjej Luźizy.** (Ssmjertnje njeswožił.) Na drózy njes Barschczom a Marijnym Hajom sta so njeszoże. Tschichnjeł Korla Scholta z Witowa na jédnym kole jédżesche. Njezapzy pschina wosobowy auto napschecźo a Scholtu potorhny. Njeszożowny bésche hnydom morwy. Pschi zyhnej kurjawje so Schokta najlerje auta dohladał njebé.

* S **Klingenthala.** (Ssamomordarstwo dobrowólneho dźełacźerja.) Pónjdźelu je zebi w Brunndóbrastkim statnym lésnym revérje 18lětny dobrowólny dźełacźeŕ z Georgenthala, kiž bé w poslednim cźasu w Klingenthalskim lěhwje dobrowólnych dźełacźerjow, z wobswésnjenjom zjiwzenje wótak. Pschicźina samomordarstwa je njesnata.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutšišu zbotu:** Hischcze mhłokołte a deschcowate.

* **W italskich Alpach a w Abruzzach je so prěni sněh naschok. Po zyłej frjedźnjej a hornjej Italskej je kjetra symiczka sastupita. W Riwiera je snowa žiwe njewjedra měli, kiž wosebje w Ancoule a Jmperiji z krupowicźom pschicźahnychu a wosebje na wolojowych schtomach wulku schkodu nacźinichu.**

* **W Chinje je Žołta réka zaso raz hobrjste powodźenje sa swoju wokolinu pschinjesła. Tuto powodźenje jamo tamne wulke powodźenje z léta 1931 pschekrjechi. Wobydlerstwo potrjechenych krajinow je cźežko donapasstane. Njeje hischcze někat swéżcźene, kelko woporow je powodźenje zebi zadało. Pschicźina powodźenja leži w krajnym deschczowanju. Wobydlerjo powodźeneho kraja su zyle swoje wobsedźenstwo zhubili. Mjez nimi hłód zalostnje sakhadza. Katastrofa je někotre miljony cźłowjekow potrjechiła.**

* **W Schigawje a Nowoměschczanskim wokrjesu we Hornjej Schlesiskej su w nozy z frjedźe 68lětnu Johannu Styrnalowu a jej dźowku Madlenu na njeczłowiske waschnje słonzowali. Woběmaj zonomaj bésche so krl pschereźnyk. Njeznata zyzlnje podhladny je nawoźenja Madleny Styrnaliz, Konradi Souchy je Schigawy, kotrehoż je policija jatła.**

* **Wilsto Bangkoka w Siamje je k wótremu wojowanuj mjes knjeżerstwowymi wojakami a zbożerjemi dóschło. Sbožkarjo zu pjecza 500 mórwych a z pschez 1000 sranjenych zhubili.**

* **W Prinzeż Anne w Sdnocznjedych Statach bechu cźornucha do jastwa hadźili, dokelż na njeho tukachu, so je béku knjeni nabpadnył. Wobydlerstwo je tuteho nadpada dla tak roshori, so je cźrjoda wo 1000 ludźi z mozu do jastwa doby, so cźornucha smozowa a jeho lynchowasche.**

Nowi pózelniczy zuzneho narodow pola Hindenburga. Sir Eric Phipps, pósłanz Jendźelskeje (na lewo) a Josef Lipsky, pólski wupósłanz, jako palast němskeho prezidenta wopuschczitaj, hdyž béschtaj Hindenburgej pschi zwojim nastupnym wopyczu zwoje wobtrucźenske pismo pschepodałoj.

Wjele tysac słónkow na Budyskich wikach

Kajke rjane naschke słónki su, to wschak kóždy wé. Na kóżdum serbskim kwazu su słónki nimo njewjesty najeschenische a najeschesczenische. Bjez słónkow so zadyn kwaz tež zwjeczicź njemóże a njebé! — Njemjesta ma swoju słónku a nawoźenja ma swoju słónku. Kóżda słónka we dosez derje, schto do kwazu, na kwazu a po kwazu so stawa. Słónka je so dawno wudała, je z mandźelskej a z macźerju a huste też z knótrym njewjesłu abo nawoźenje. Sstónka je swoje derje wschitke poczinki a wajchnja, na kotrez ma so pschi rozkudnym zwjedźenju kwaza dźiwacź. — Wona lobedła słonu abo schitnuje nawoźenju a njewjesłu, so njebaschtaj so někat pscheschłoj pschecźiwo prajarnym poczinkam, a so so nichtó njeby zuterosbladinuwosczu pschechoł pschecźiwo nimaj. Dokelż słónka takle nawoźenju z njewjesłu zwérnu słoni, réka so je słónka. — Pschi kwazu je słónka hosćinske jedźidźel każ jandźelaj pěsłoń z boka młodeju mandźelskeju, pschecźo na njeju hladajo, so bésché je też hódnje wajedroj a wpiłoj, wésło niz pschewjesle a wésło niz pschewjesło, pschetož woboje je m'odnmaj mandźelskimaj jenak łubjedne. Dźiwatej na to, so by njewjesłu berta so pyches zyte kwazu hosćinu traźnika, a so by młodej mandźelski bu pyches zyłu hosćinu pschiwu a pékny.

Saudźenu frjedźu zjem w Budyschinje widźał wjele tobaz najzjenschich słónkow a prajachu mi, so tam sobotu budże hischcze dwójzy a trójzy tełko! — Schtó by to wédźał, so je tełko słónkow w natschich łubych Sserbach! — K rjane bechu wschitke, jena pschewo druhej. — Mézjachu bése nohazy, jelenu abo zołtu šuknju, tjenje z wulkej prózu ropatu, a mějachu cźesnu cźapu na hłowje. Hnydom społnach, so bechu to słónki z nascheje rjaneje hole, so njebéchu potajkim z khrósczicź abo z Bukez, abo z Wjeleczina abo Delcyna. Béchu wschitke z hole, w rjanej drasce, kotraž so we wulkej Wojerowskej wosadze wot słónkow nošy. — Hocźrunjež wschak to njetrjebach, prascháchach so někotre, z wotkel su, a shonich, so su z Trupina, z Łaka, z Lipinow. —

Tu w Budyschinje na wikach wokoło Pětroweje zyrkwje bechu tute kražne słónki po tyhajach! Lezachu cźiste jena pschi druhej w kobelach abo na rubischkach. Howak jej na kóżdum kwazu jenoż dwé, nihdy jich njejeż wjazy, każ 1×1 njemóże wjazy wuzk hacź dwé! — Też na belnjowanjskich kwazach, kiž maja tola hischcze rjenische a bohatische poczinki hacź nasche, jich njeje wjazy, a też tam słónki swérnu njewjesłu a nałożenju strazujo, žedźitej, doniż kwaz traje, nihdy na nihdy pak njeleźitej! —

A najbórsche! W Budyschinje so słónki pschedawachu, kóżda po pjenjezkach a bésche wjele tanscho! Kwazne słónki su wschitke to kruzmaj rukomaj swojich mandźelskich, z wjetscha tšo wjele lét. A cźiłi-li sebi swérnicź, so zanjeho wopraschcźej, hacź by cźi je pschedał, wél drje so pytnu a pukow hladacź, je-li so njeby pytedy z durjemi wuttschahnył. A by-li so někaho dowérliwje wopraschał, cźeho je jemu hódna, by drje dostał wotmołwu, so je jemu njeparujomna, njesarnunajomna a njenadobna, so je jemu hacź so słónka stu, bésche je swérnicźu a je swérnicźin dźeczakom tezetch w swérnicźej kolebzy a najswérnischa swérnicźa macź su pěstowalsche.

Sstónki na Budyschich wikach su narosłe pod khójnami swérnicźe hole. Jich cźopka wotmina je była jim i pofleschczom. Pod nim su so khowale a su potajnje rosłe, doniż njepschińdże nahyma. Lisczowe drjewa so zokeschu. Tuž słónki wukukachu je swojej hójcźku z wotmiwu a so rosładowachu po rjanym nahymim śwécze, trochu wcźipne, każ pjecza wschitkon słónki rod hywa. Jena to pschiwolakche druhej, kak rjenje tu w swérnicźej holi je. Jena po druhej wukukuy, bóle abo njenje hischcze zawodźeła, doniż tam njeteschchi słónkow wulka cźrjoda. Tuž pschińdże po khójnach Mucharjez Jan z Trupina. Wobkladowschi rjane słónki, wża je wschitke a połoji je do swoje kobele. A frjedźu rano je z kolom jéł do Budyschina, so by słónki pschedał! — Tam śym jeho widźał a hischcze wjele druhich tajkich kribarjow. —

Sstónka je z najlépschim heibom, kiž nam hischcze w nahymje naroleze a słodźi niz njenje derje hacź prawak. — Pschirodoluhnitosc njenuja ju agarius equestris. Rosce wosebje pod khójnami, zdźi mózesch ju z hromadami namakacź. Raschi hotenjo zebi tute słónki hižo dawno cźeschcźuja. Druzy ludzio ju hakle pyched néschto létami spóznali, so mózesch tute słónki też jéscź a so wuzwjerstje słodźa. — Kwazne słónki nichto njeje, khiba so kanibalojo abo ludźožracźzy. Tych pak pola nas wjazy njeje.

W Rudnych horach žanych słónkow njerosćeje; tam pak też žanych kwazuych słónkow njeje. A to je hórje!

Dźi tutije sobotu na wiki a wobhladaj sebi tam te rjane słónki! Hdyž tam jaźy néschto z Trupina budźe, jemu jeho słónki wotkup! Njedźiw sebi je swać! Twój zyły dom budźe so pjenicź je słódkej hribzaz wónju. A hdyž so cźe žadyn swérnicźi studenta wopraschcha, za cźim to wonja, jemu wotmoł: za najrjeńschej jedźiwej metaphoru swérnicźeje réce!

Podał O. W.

Druha wopica

Na Montmartru w Parišu psched lětami torčmja „K wopitomaj" wobstejesche, kotraž wešescha Meunierej štuschesche, mužej, kotryž njeběsche runje jara woblubjeny a stajnje morotajo žo na wscho hórcjesche. Jemu chžusche snaty tryštař Remier něchto tkuou zahrać. Jemu w nozy, hdyž zyły zwět hižo w pjerjach leješche, wón psched torčmu štynje zalwoni. Po chwili žo hižo na pol spizy domjacy štužobnik potaka a praješche žo, ichto želi pichithadnik pschije.

„Chzu ſ waschim jschefom rěčeć", Remier rjekny.

„Tón hižo dawno we ložu leži."

„To nima nicžo rjez. Pschiidu we ważnej naležnesći. Wubudźće jeho hnydom!"

Najprjedny žo tombžiwschi štužobnik potom tola horje woteidže. Borzy žo wotno wotewri. Meunier w nóznej koschli wen hładawschi samjerjany jawoła, cjehodla jeho myla.

„Pschiidźće proschu dele!" tryštař rjekny. „Je jara naležne — a nimam žaneje chwile!"

Korczmař, dobreje zaštužby cjuchajo, žo wobleče a dele pschikhwata.

„S čim móju štužicź?" žo wón psched Remierom pokloniwschi wopraschа, pschetož Remier běsche snaty jako wužiwař žiwjenja a husto ſ pjenježami njelutowaschе.

„Dyrbju hnydom ſ waschim podjelnikom porčerjeć!" Remier rjekny.

Meunier sadžiwanej wocži cžinjeschе.

„S podjelnikom? S kajtim podjelnikom? Ja žaneho podjelnika nimam."

„To je tola něchto nještuschane!: tryštař jawoła. „Kak mózeše pschistojnym ludźom wocži namydlicź? Myslu, so wascha torčma rěka: „K dwěma j wopizowaj"?"

„Cžiniće, so mi ſ wocžow pschiidźeće!" korczmař jarei, módry ſ hněwom.

Ale Remier bě žo žmějo hižo dawno wokolo bliježscheho rózka štubik. jž.

Směški

Mudracžk. Hanka je po ithodźe dele padnyła a něhto žakostnje štiwli, hacžrunjež žo thutnje tranika njeje. — „Dyrbju cži wobalki cžinicź?" žo macž praschа. — „Ach ně", wona še žnjlsami we wocžomaj snapschecžiwi, „daj mi radžcho schkleńzu malenoweje brěcžki." — „Haj, ale to tola nicžo ſa nohu njeje, ale ſa žoldk." — „Hó, macži, žoldk je tola też žobu dele padnył", mudra Hanka wotmołwi.

Semrěli: Marja šwjd. Strcubichenowa rodž. Hoferez w Wadrjichinje, 70 lět; khowanje budže jutrje žobotu popołdnju ½2 hodžin wot Tuchořitzkeho pohrjebnischcže. — Jan Arnoscht Lorenz, kubler w Budestzach, 63 lět: khowanje je dźenša pjatk popołdnju ½3 hodžin. — Theresa Jadwiga Schraderowa rodž. Rajchej w Wodrjichinje, 67 lět; khowanje je jutrje žobotu popołdnju ½3 hodžin wot Tuchořitzkeho pohrjebnischcža.

Towaršstwowske powěstnikl.

Domowna zańdže wutoru 31. oktobra (reformacijski swjedźeń) popołdnju z dyrkom 3 hodź. nazyweśku **zhromadźizna** w Schulzkim Domje w Budyšinje. Kóžde towaršstwo ma z połnomocnjenjemi zastupjerjemi zastupjerjo być, też druzy su hubje rad witani. Knjez Nejdło zmje prednošk: Domowina včera a dźensa. Knjez direktor Lentsch wot zawěsćenje Allianzy přednošuje wo ważnosći posłuchjetschho zawěsćenja. **Předsyda.**

Hanja Kórka. Towaršstwo „Lužica". Bohu Knjezej je jo spodobało, naschcho towarša Pawoła Krawza ſ Dźěžnilej do jiwojeho raja wotwołacź. Pohrjeb budže sobotu pop. Towaršstwo shromadźi so ½4 hodź w žarowanskim domje. II. wotdźelenje ma pschitomne być. — Dale je towaršstwo njedźelu na wobnowjenje pomnika ſa padnjenych we wójnje wutrobnje pschepročene. K temu so towaršstwo njedźelu pop. w 1 hodź w jdnuli shromadźi. Cžorna drasta a wyšoki klobuk. Winowatosći wšěch kobuštawow je, so pschijidu.

Pschedbydnjo.

Zwjazk spěwawych towaršstwow spěwa na nazymskim konwenu 29. nazymnika 1933 w Krónje: 1. Moja lubosć (Skónčne pruhi str. 53) 1., 3. a 5 št. 2. Zdychanjko (Skónčne pruhi str. 52) 1. a 2. št. 8. Ha wi a ně ji placzu zahrjewje (Slodeńk) 1., 2., 3. a 4 št. 4. Wostań w kraju (Bj. Krawc). 1., 2., 3., 4. a 5. št. 5. Ławica moja (Frajštak). 1. 2. a 4. stučku. Wšitke sćwy dostanjeće hektografowane pola k. Lorenca w Budyšinje. Nětko pilnje do dźěła. **Dirigent.**

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Jězdny plan za autowu póstu z Budyšina do Barta a Hrodźišća

Płaći wot 8. oktobra 1933

Zelezniske přizamknjenja:
z Drježdżan . . . . . do
ze Zhorjelca . . . . . do
z Wjelećina . . . . . do
z Kumwalda . . . . . do

* Jen sobotu

2a	2 2b	4		6	Autobusowa jězba čo.	1	1a	1b	3b	3 3b	5	5a
						Wšědne dny						
Sobotu a njedź.												
11 15	13 10	14.15	—	19.15	Budyšin, dwórniščo	8.00	8.00	8.50	13.50	15.48	17.40	18.39
11.18	13.12	14.17	15.00	19.16	„ pósta	7.55	7.55	8.46	13.47	15.46	17.37	18.37
11.21	13.14	14.19		19.18	„ Žitne wiki	7.53	7.53	8.43	13.45	15.45	17.35	18.35
11.24	13.16	14.21		19.20	„ Drjew. wiki	7.50	7.50	8.40	13.43	15.43	17.33	18.33
11.26	13.18	14.23		19.23	„ dom (Muž. dr.)	7.48	7.48	8.38	13.41	15.41	17.31	18.31
11.31	13.23	14.28		19.26	Delnja Kina (hosćene)	7.44	7.44	8.34	13.36	15.36	17.26	18.26
11.33	13.25	14.29		19.28	„ „ (kowarnja)	7.42	7.42	8.32	13.34	15.34	17.24	18.24
11.37	13.29	14.33		19.32	puć do Krakec † .	7.38	7.38	8.28	13.30	15.30	17.20	18.20
11.40	13.32	14.35		19.35	Lětoń (hosćene) .	7.35	7.35	8.25	13.27	15.27	17.17	18.17
11.45	13.37	14.40	15.48	19.40	Poršicy (pósta) .	7.30	7.31	8.21	13.23	15.23	17.13	18.13
11.46	13.38	14.41		19.41	„ (transform.)†	7.28		8.18	13.20	15.22	17.10	18.10
11.48	13.40	14.43	15.51	19.43	Budyšink (gmejn. h.)	7.25		8.15	13.18	15.20	17.08	18.08
11.49	13.41	14.44		19.44	„ (hosćene)	7.24		8.14	13.17	15.19	17.07	18.07
11.54	13.46	14.49	16.00	19.49	Přiwićicy (hosćene)	7.20		8.10	13.13	15.15	17.03	18.03
12.01	13.53	14.57	16.11	19.57	Skanecy	7.11		8.01	13.06	15.10	16.56	17.56
12.05	13.57	15.01	16.20	20.01	Rakojdy (hosćene)	7.07		7.57	13.02	15.07	16.52	17.52
12.08	14.00	15.05	—	20.05	dróha do Brězec †	7.01		7.54	12.59	15.03	16.48	17.49
12.12	14.04	15.09	16.26	20.09	Bart (Müllerec hosć.)	7.01		7.51	12.56	15.01	16.46	17.46
12.13	14.05	15.10	—	20.10	„ (hosć. „Tři lipy")	7.00		7.50	12.55	15.00	16.45	17.45
12.27	—	Jenoš sobotu a njedźelu	—	—	Brězecy	6.48			12.42	—	Jenoš sobotu	Jen a njedź.
12.25	—		—	—	Hrodźišćo	6.47			12.44	—		
Sobotu						Sobotu			Sobotu			

Wobkhadne wjednistwo ma póstski hamt w Budyšinje.
† zastawa jenož po potrjebje. D = spěšne čahi. W = wšědne dny.
‖ Jenož sobotu hač do Skanec.

Nowe rjane

mantle - drasty

w najwjetšim wubjerku
jara tunje płaćizny

Tkaninowe nowosće
wšeje druziny

Otto Hartmann
w firmje W. Häcker
w Budyšinje na Žitnej hasy 7

W Budyšinje zasydleni zubni lěkarjo
dr. Bergelt na Kěžorskej drózy 10
dr. Beyer na Hornčerskej hasy 2
dr. Fritze na Kěžorskej drózy 6
dr. Jentsch na Hošle hasy 46
zubny lěkař Krauss na Lawskich hrjebj. 2
dr. Leuner na Bismarckowej drózy 4
dr. Ludwig na Hošle hasy 42
dr. Reicher na Bismarckowej drózy 18
su k wothładanju sobustawow wšitkich městnych, wjesnych, dźěłaŕskich a jednotowych khorobnych pokładnjow w zawěsćenskim wokrjesu Budyšina a wokoliny dowoleni.

Pokład. zubnolěkarske zjednoćenst. Němskeje
Wokrjesna městnosć Drježdźany-Budyšin.
po por.: dr. Ludwig.

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Geräteversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Sprawna, spušćomna
kobca
so k 1. januarej 1934 do ratarstwa pyta w Radworju čo. 52

Přikrywy na blido na sofa na diwan
přikrywy na sćěnu,
k meb'am so hodźace,
wulki wubjerk jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Někotre trjebane žonjace a muzace
jězdne koła
ma na předań
J. Schiebaok na Mužakowskej drózy 4

Wowcyne zabawki
za pěkne serbske dźěći
(J. Radyserb Wjele, dr. Muka)
128 str. 70 pj.

Škórnje
do ratarstwa
we wulkim wubjerku
howjaza koža . . 10.—
tesame, z wosebje sylnej pódušu 10.75
tesame, prědni dźěl walkowany, z dwójnej pódušu a železom . . . 12.90

Zahle
Njedźelu wotewrjene!

Dołhe črije
maršěrowanske črije
stupnje do dźěła
stupnje za šport
buncle
drjewjane stupnje
drjewjancy
najtunšo
Willy Sommer
při Serbskich hrjebjach 8

Garding
story, rolowy tunjo
diwan. a spanske přikrywy
w Budyšinje na
Zwonkowej Lawskej hasy 18

Meble
a polstrowane twory
poruća po najnižšich płaćiznach
Handrij Strympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15 :: Sym Serb!

Zwešne wumělske faldkate madrasowe **garding**
story, vitraže, rólosy, pisane předtohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Cyrkwiny wodźer
(J. Křižan.) Krótka wučba wo cyrkwin. přisłušnosćach. 80 pj. w Serbskej knihikupi w Budyšinje

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Baje, bajki a basnički
(Mich. Nawka.) Serbske narodne bajki. 48 str. 30 pj.

Drastowy bluzowy jakowy barchent wot **48 pj.**
pol lama wot **98 pj.** **płóšliwy somot** wot **95 pj.**
Reimann
Při Póstskim naměsće
Na Hošie hasy 29

Wšitke
khachlestajerske dźěła
kaž nowostajenje a přestajenje kachlow wšitkich druzinow, kótlow atd. kaž też
kładźenje sćěnskich a podłohowych flizow
wuwjeduje wěcywustojnje a po tunich płaćiznach
Paul Micklich w Brězni čo. 47
pola Kamjenca
Sym telefoniscy docpěć pod čisłom Kamjenc 547

Kedźbu! **Kedźbu!**
M. Hadank nasl. w Kamjencu
mějićel R. Friebel
za kermušu
ſ. likéry, žitny palene, kognak atd.
derje wothładane wino ze sudow a blešow
cigary we wubjernych kajkosćach

Hdźe? daće swoje
filmy, platy atd.
ruće, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikara
Erich Lenz
w Budyšinje
na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće Wašo foto-weći prošu do kašća při mojim wobkhodze. / Telefon 2134

Přiloha k čisłu 242

SERBSKE NOWINY

Pjatk 20. oktobra 1933

Boži dom w Zarěču

Pjichichodnu pónjdźelu, dźeń Njeźwjacźidliteje kermuschе, poźwjeczimy dwaźwjeliętne wobstacje naschеje ľubeje zyrkwiczki, kotruž je nam njeboh dr. Hermann, ryčerkubłeŕ nad Mutołcźijami a Banezami, 1907 a 8 w Sarěču natwarił a ſ nahładnym twarſkim pokładom wuhotował. Nêhduschi Sarěčan Michał Schpitank, kotruž bě ſo do Starohroda pscheńdźił a ſo tam ſ witowanjom źiwił, bě nêschto lêt prjedy na ſwoju ródnu wjeſ tu ſpominawſchi Sarěčej na 9 tyſaz hriwnow wotkłał, kotrež ſmêdźachu ſo ſa twar zyrkwje w Sarěču abo w blíſkoſći nakładź. Te běchu nêtko ſa Boże ſłużby poſtajene, kotrež ſo w Sarěču mêńźaznje ſerbſti a nêmſti wotmêwaju.

Pónjdźelu, 19. oktobra 1908, Njeźwjacźidlitu kermuſchu, bu nowa zyrkej poźwjeczena w pjichtomnoſći ſaſtupjerja ſakſkeho konſiſtorija, wokrjeſneho hejtmana, mnohich ſerbſkich duchownych a wjele ludźi ſ wokolnych wſow. Wyſchſchi zyrkwiniki rada Meyer mêjeſche poſwjeczeńſku rêč. Faraŕ Waltaŕ wupraji we ſwjedźeńſtim prêdowanju dźiwajo na wokolne płódne pola, na woźebje cźerſtwu ſtudźeń w ſahrodźe ſałoſerja a na blíſke Lahowſke hrodźiſchcźo nadźiju, ſo budźe nowy Boži dom Bethlehem, to je dom chlêba, Jakubowa ſtudźeń, kotraž cźerſtwu wodu, do wêcznego źiwjenja ſo źorłazu, dawa wſchitkim, kotſiž hłódni a łaćni ſu po prawdźe, a ſo budźe hrodźiſchcźo jich wêry. A tak je było nêtko 25 lêt a njech bywa hacź do najdaliſcheho pſchichoda! Prjedy pomêrnje bohata zyrkwiczka je ſ wothódnoſcźenjom pjenjes thêtro wołhudnyła, tola móźa ſo ſ pomozu Njeźwjacźidliteje woſadny Boże ſłużby, kaž ſu wot ſpoczatka wotmyſlene byłe, dale porjadnje wotmêwacź. Teź wêrowanja a ſchcźenja mêjachmy hdyź a hdyź w naſchim Božim domêźu, a wot 1. novembra lêta 1931 trjeba ſo zyrkwina leżownoſć teź ſa pohrjebniſchcźo. Ssyhdom rowow kaja: Wopomń ſwój kóńz! Mi pſchihotuj dom njebjeſki, hdyź cźelny dom ſmjerć wutupi! K njebju, wutroba! Tam maſch ſwojoh ſbóźnika!

Cyrkwinske powêsće

19. njedźelu po ſwj. Trojizy, 22. winowza 1933.

S Budyſchina.

W Michałſkej zyrkwi ſmêje faraŕ Kapleŕ rano ½8 h. ſerbſke Boże wotkaſanje, faraŕ Tiſcher dop. ½9 hodź. ſerbſku a ¾10 hodź. nêmſku Bożu ſłużbu.

Kraźnozyrkwinſke ſjednoczeńſtwo w Budyſchinje (w hibanju wêry Nêmſkich khcheſcźanow) pſchi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjatk dźêcźi, wjeczor we 8 hodź. evangeliſazijka hodźina, pónjdźelu wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa roſtudźene khcheſcźaństwo ſa młodźenzow a ſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſa młode holzy; ſrjedu wjeczor we 8 hodź. kolo pichcźeńcow ſa młodźenzow.

K woſebitemu wobkedźbowanju! Wot ſrjedy 25. hacź do pjatka 27. kóždy wjeczor we 8 hodź. evangeliſazija ſa żony, knjeni Ufer-Held ſ Barmena (wudawarka cźaſopiſa „Zona a macź“. Themata: 1. Sbożowne manźelſtwo. 2. Zohnowane macźeŕſtwo. 3. Sażnja ſtaroba. Pop. w 4 hodź. hiſchcźe pſchednoſchki wo żonach, kiż ſu ſthadźenje ſłónja naſbonite.“ Do tutych ſhromadźiznow ſu wſchitke żony a holzy wutrobnje witane.

Shromadźiznу ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. we 3 hodź. w Dobruchi, pónjdźelu wjeczor ½8 hodź. w Budeſtezach (Hoira Emma), wutoru wjeczor we 8 hodź. we Zyježach. Kóždy je wutrobnje witany.

S Barta.

Rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowêdź, dop. ½9 hodź. ſerbſke kemſchenje, a ½11 hodź. nêmſke kemſchenje w Suborniczy (w lêhwje). — Schtwórtk (26. 10.) pop. ½3 hodź. towaŕſtwo ſerbſkich wowłow w paczeſkej ſtwje.

S Bukez.

Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowêdź, dop. ½9 hodź. ſerbſke, w 10 hodź. nêmſke kemſchenje.

Wumrêł: mandź. ſynt Maxa Schwâra, pohonca we Pomorzach, ½ hodźiny ſtary.

K Lutherowemu wopomnjeńſkemu dnjej.

10. nooembra wopomina zyła Nêmſka a ſ njej wſchitkón evangelſti ſwêt 450. narodniny wulkeho reformatora Marczina Luthera.

Sswjedźeńſki plakat ſa Lutherowy dźeń.

Hamſka ſwjedźeńſta plaketa ſ Lutherowej rôźu.

S Budeſtez.

Rano ½8 hodź. ma duchowny Böttger ſerbſku ſpowêdź, dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. nêmſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. ma duchowny Böttger kemſchenje ſa dźêcźi 1. hacź 4. ſchulſkeho lêta. — Pónjdźelu wjeczor we 8 hodź. ſwuczowanje i poſawnami. — Wutoru wjeczor ½8 hodź. ma faraŕ Bôja bibliſku hodźinu we młodźinowni. — Srjedu wjeczor we 8 hodź. bibliſke roſrêcźowanje evang. ſwjaſſa młodźenzow. — Schtwórk wjeczor we 8 hodź. ſhromadźizna evang. wjaſka młodych holzow. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina pola Duczkez w Kólach.

S Budyſchinka.

Dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba (faraŕ Handrik-Porſchiſki); Kolekta ſa evang. nowinaŕſtwo. ¾11 hodź. dźêcźikemſchenje ſa młodſche dźêcźi.

S Hodźija.

Faraŕ Voigt ſmêje rano ½8 hodź. ſerbſku ſpowêdź; faraŕ Mjeſaŕ dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. nêmſke kemſchenje. — Wutoru a ſrjedu ſaſo paczeſka wuczba.

S Hrodźiſchcźa.

Rano ½8 hodź. ſerbſki hamt, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. nêmſka Boża ſłużba. ½12 hodź. dźêcźikemſchenje.

Pókhowany: Bjedrich Guſta Sſykora, kubleŕ w Brêſcźach, 69 lêt 4 mêſacy a 8 dnjow ſtary.

S Huczinу.

Dop. w 9 hodź. ſerbſka, ½11 hodź. nêmſka Boża ſłużba.

S Khwaczicz.

Kermuſchu njedźelu dop. ½9 hod). ſerbſke a w 10 h. nêmſke kemſchenje, ½12 hodź. dźêcźikemſchenje. — Kermuſchu pónjdźelu dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. nêmſke kemſchenje. Na wobêmaj dnjomaj ſbérka ſa zyrkwinſek ſamoženje woſadny. — Wumrêł: 14. 10.: Ernſt Hermann Voigt, fabrikiſki dźêlaczeŕ we Wulkej Dubrawje, 54 l. 9 m. 23 dnjow.

S Kluſcha.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowêdź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. nêmſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. dźêcźikemſchenje, ½3 hodź. towaŕſtwo młodych holzow na farje, ¼4 hodź. ſerbſke kemſchenje ſe ſpowêdźu w Komorowſkej ſchuli.

S Kotez.

Dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje (kantor Hoker). Sbérka.

S Łupose.

Kermuſchu, pónjdźelu 23. oktobra, ſmêje faraŕ Rößler-Minakaſki dop. ½9 hodź. ſerbſku a w 10 hodź. nêmſku Bożu ſłużb. ½12 hodź. dźêcźikemſchenje. Sbérka ſa naſch Boži dom.

S Minakala.

Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowêdź ſ Božim wotkaſanjom, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. nêmſka Boża ſłużba. Pop. w 2 hodź. khcheſcźańſka Boża ſłużba. — Wutoru 24. oktobra pop. w 5 hodź. ſhromadźizna żónſkeho towaŕſtwa w Adolfſkej Hêcźe. — Schtwórtk 26. oktobra wjeczor we 8 hodź. ſhromadźizna Minakaſkeho żónſkeho towaŕſtwa w Neumannez hoſcźenju w Pſjowjach.

S Noßaczicz.

Dop. ½9 hodź. nêmſka a w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba. — Kolekta ſa evangeliſke nowinaŕſtwo.

Lauingenski bracźowy pjekaŕſki

Do ľubo[illegible]neho mêſtaczka Lauingen nad Dunajom, kotrež ſo nêhdy jedyn ſ najwuczeńſchich muži Nêmkeje, Albertus Magnus, narodźi, pſched dołhimi cźaſami je Ulma pſchikhadźujo puczowaŕ pjekaŕſki pſchindźe. Bê ſwoje rjemjeſtło w Ulmje, kotrež bê hižo tehdy dla dobreho pjeczwa ſławnje ſnaty, dokkadnje nawuknył a dosche dale do Wina puczowacź, hdyž nêczemu ſtôdnemu zenje wotthileni njebêchu. Hdyž pak ſo zuſeho pjekaŕſkeho w Lauingenje miſchtr wopraſcha, hacź njecha tróſi cźaſ wupomhacź, ſebi pjekaŕſki Jan Riemann dołho njepſchemyſłi a woſta.

A trajeſche jenoż dny, tu woteběraŕſtwo pola pjekaŕſkeho miſchtra hładajo roſcźeſche a dozpě liczbu, kaž njeſu hiſchcźe zenje mêł. [illegible] wotcźoż nowy pjekaŕſki możeſe tak [illegible] wjez, kaž je w Lauingenje a po wſej we ſtanje bi[illegible]enje jedli njebêchu. Hdyž pjekaŕſki rano ſake p[illegible]durje pjeczenje wotewrê, potom ſo wón jeho[illegible]w nad zyłe mêſto ſlehno, a ſprawnym mêſch[illegible]a teź mêſchczanam ſłêny we hubje hromadźe b[illegible]

Druſy pjekaŕſ[illegible]rjejo ſo wſjo hněwachu, hdyž pynnychu, kat jich[illegible]ſy lezo wojſaku a wſchitcy Lauingencźenjo ſ[illegible]wo bracźe miſchtra Rebknechta torhachu, pola te[illegible]ſłimſli pjekaŕſki dźêſaiche. A hdyž ſo próſyweo[illegible]aneho pjekaŕſkeho wjeczor we kocźmje ſ wyſoke[illegible]ja ſebje dobrê, dha miſchtr Rebknecht pomozniſej hiſchcźe wjaz po[illegible]ci. Seſawnoſć Lauingenſkich bracźow ſo ſtónczuje hacź do Gunzburga, Gundelfingena a k brjohomaj Dunaja horje a dele roſcheŕi. Hiſchcźe wot dałeka ſem ſławnanu pſchikhadźachu, tak ſo pjekaŕſki miſchtr pſcheco bóle ſbohatni a teź pjekaŕſki mêſeſche ſ teho lêpſchinu.

Jeneho dnja w naſtêźu pak mêſeſche pjekaŕſki Jan Riemann w Lauingenje bracźe pjez ſnyte. Chcźeſche dale do Wina puczujo ſebi ſwêt wobhładacź. A pſched ſwojeho miſchtra ſtupiwſchi wo rjemjeſła ſwuczene bożemje proſcheſche a ſaſkłużene wuſwêdźenje, puczowaŕſku knihu a pjenjezy. „To ſo njehodźi!“ miſchtr jawoła. „Na cźim Wam tu pobrachuje, pjekaŕſki Jano? Chcźeſch-li hiſchcźe wjaz miſdy, potom rêcźcźe!“ Ale Jan ſ woknom won do kraźneje naſłêneje pychi hładaſche a na thwatne mêdre ſołmy Dunaja. A ſpjerawje ſebi ſwoje bożemje żadaſche. „Cźakajcźe!“ miſchtr ſawołajo ſo kłobuka a kłija pſchimaiſche. Sa króttku thwilu hižo ſo miſchtr Rebknecht ſ dwêmaj radnymaj knjeſomaj wrócźi. „Cźehodła chcźeſche naſche rjane mêſto wopuſchcźicź?“ ſo radnej knjeſaj pjekaŕſkeho woprascheſchtaj. „Mnoho zuſnych ludźi, pjenjeſy w mêſchu, ſcźe ſ Waſchim wumêſtwom do naſcheho mêſta ſcźahnyli. My wſchitcy, wyſoka rada a mêſchczenjo, woźebje pak mêſchczanki a dźêcźi, wſchitcy ſmy ſo na Waſche brazle ſwuczili. Woſtańcźe!“ Ale pjekaŕſki ſo njeda wobrêcźeć, wotwobrocźi ſo wot radneju knjeſow a żadaſche ſebi ſwoje bożemje. Nêmaj jemu radnej knjeſaj khribjet pſchiwobrocźiwſchi wotenêdźeſchtaj, po tym hacź bêſchtaj ſebi hiſchcźe nêtotre brazle kupiłoj. S pokhnurjenym cźołom teź miſchtr woteńdźe. A pjekaŕſki woſta ſam. Bórzy bêchu pjekaŕſke klamy ſaſo ſ cźłowjeſkami napjelnjene, kotſiž brazle kupowachu; pſched wrotami woſ ſ puczowazymi ſaſta, kotſiž ſebi brazle żadachu; tijo jêcharjo żadachu ſebi ſhyt ſławnych Lauingenſkich brazlow.

Jako wjeczor pjekaŕſki Riemann k hornim mêſchczanſtim wrotam pſchińdźe, ſo hy ſo pſched naſtupom dźeła hiſchcźe thwilu pſchi Dunaju wuthodźował, jeho ſtrażowarjo pſchi wrotach won njepuſchcźachu. „Schto ma to rêkacź!“ pjekaŕſki ſawoła a ćhźiſche ſtrażowarjow wróćo ſtorcźicź. Ale hnydom pſchiſłdźechu wobróńeni a pjekaŕſkeho ſ hłebiju wohrożowachu. Sſo ſmêjo jemu pſchiwołachu, ſo njeſmê mêſto pjedy wopuſchcźicź, doniż njemôje wot wyſokeje rady pſchiſtupne wopiſmo pſchedpokhcźicź.

Samjerjany pjekaŕſk pſcheſe mêſto bêżeſche, ſo by je ſ delnimi wrotami wopuſchcźił. Ale teź tam ſo jemu runje tak ſeńdźe. Skradźu ſo Jan Riemann pſchi mêſchczańſkej muri tuleſche. Wuppia ſebi jabłuczinu, po kotrejž horje ſleźiwſchi dźiwſche na mêſchczańſku murju pſchińcź. Ale napominanje dohładowarja kaſaſche jemu, ſo khêtſe wrócźicź. „Sſława bražłowemu pjekarjej!“ ſonу a dźêcźi w nabocźnych haſtach wołachu, jako ſo wón ſaſo k miſchtrej wrócźi. Pſcheceľnje ſo ſmêjo, ale ſ hnêwom we wutrobje, pjekaŕſki ſwojemu miſchtrej pſchiwoła: „Wołtań!“

„Njedyrbi ſ waſchej ſchkodu bycź!“ miſchtr rjekny. „Rada je wam rjanu mídowu pſchikoſu pſchiſłwolika, a waſch karancźk piwa k ſwaczińje a wjeczor w radnej pinzy macźe darmo! Schto chcźeſche wjaźy? Tola nêtko — do dźeła!“

A Lauingenſke brazle buchu wot tutoho dnja hiſchcźe bóle krympotate a ſtôdniſche hacź bjes toho hižo bêchu. Hdyž pak ſo pjekaŕſki Jan mêſchczańſkim wrotam bliſcheſe, potom ſo jemu hlebije ſtrażowarjow napſcheczo błyſtachu. Bêſche jaty w ſłotym ſaſtwje.

Tydźeń bê ſo minuł, tu ſ Ulma pſchiłhadźeſo ſchewći do Lauingena pſchipuczowa. W torcźinje ſchewći pjekaŕſkeho Jana Riemanna ſeſtra, kotrejhoż ſ Ulma derje ſnajeſche. A pjekaŕſki ſchewćikemu wo ſbożu a njeſbożu powdaſche, kotrež je w Lauingenje mêł, ſo ma polne ſaki pjenje, ale ſ mêſta njeſmê, ſo tu jeho kormja a dhe tola do Wina. Dołho ſchewći roſmyſłowaſche, kotryž tón najhłupiſchi ſwojeho ra'u njeſtaſche. Potom ſ pjekaŕſkemu rjekny: „Jutſiż wjeczor budźeſch ſtarebodny. Wſcho dałeſche jenoż mi pſchewjeſtaj!“

A hiſchcźe dołho wo namjeczе rêcźeſchtaj, kotryž bê ſebi ſchewći wumyſłił. Potom ſo ſchewći ſ mêrej poda, pjekaŕſki pak do dźeła.

S Njeżwaczidła.

Kermuschnu njedźelu dop. w 9 hodź. ſerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje.

Kermuschnu póndźelu dop. w 9 hodź. ſerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje.

Na wobémaj dnjomaj ſbérka ſa wożadnu diakoniju.

Sareczanſka kapałka ſmėje kermuschnu póndźelu ſwój 25ſtny jubilej. Dop. ½9 hodź. je ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. (Sbérka ſa kapałku).

Sſrjedu pop. w 3 h. jónſke towaŕſtwo. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. towaŕſtwo młodych hólzow. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. towaŕſtwo młodych holzow (hornje a delnje wotdźělenje).

S Porschiz.

Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Dźěćaſkemſchenje w Porſchijach dop. ½10 hodź. ſa młódſche dźěćeji; pop. w 2 hodź. wożadne towaŕſtwo młodych holzow. Knjes wotbladar Kſchizan ma biblišku hodźinu njedźelu w Nowych Porſchijach a wutoru w Kumſchizach wjeczor we 8 hodź. — Wumrěła: Marja Augusta Měrſchowa rodź. Stefanez, Agusta Měrſcha, khěžerja w Kubſchizach, mandźelſka, 59 l. 8 m. 27 d.

S Rakez.

Dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba (ſtud. theol. Paleŕ). — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnosć.

Se Sslepoho.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź a Boże wotkasanje, dop. ½10 hodź. ſerbſka a w 11 hodź. němſka Boża ſłužba (k. ſtud. theol. Nychtaŕ ſ Rakez). Sbérka ſa roſpróſchene wożadny we wukraju. — Póndźelu kermuſchna ſerbſka Boża ſłužba dop. ½10 hodźin (k. ſtd. theol. Paleŕ ſ Tſjoch Zonow).

S Wésporka.

Dop. ½9 hodź. ſpowědź a cźiche ſwjeczenje Bożeho wotkasanja, w 9 hodź. predowanje, ½11 hodź. dźěćaſkemſchenje, ½12 hodź. roſrěczowanje ſ konfirmérowanej muſzkej młodźinu (wożadny farař) Sbérka. Pop. w 3 hodź. towaŕſtwo wowłow we wożadnej ſali.

S Wósłinka.

Rano we 8 hodź. ſerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. W 11 hodź. dźěćaſkemſchenje. — Póndźelu 23. oktobra wjeczor we 8 hodź. jónſke towaŕſtwo pola Měrſchez. Pſchedenno'cht knjeżny Hemplez: Evangelika žona w Kecźim kraju.

Nowe ſnamjo ſa automobile němſkoſtatnych wyſchnoſczow

Snamjo, kiž maju wot nětka automobile němſkoſtatnych wyſchnoſczow. Na ſtotobrunym polu ſteji czornoczerwjeny worjoł a wokoło ſnamjenja je czorno-běłoczerwjene koleſo.

Pſchipołdnju zuiy ſchewſti město ſ wrotami ſażo wopuſchczi, ſ kotrymiž bě do města pſchiczahnył.

„Schto? Saſo domoj, ſchewzo!" ſtražowarjo pſchi wrotach ſawołachu. „Stajte drje ſo czi hižo?"

„Ow ně", ſchewz wotmełwi. „Dyrbju wot wonka jenoj něſchto ſa wa'cheho brazlowego pjekarja pſchinjeczź, ſchtož w měſcze njedoſtanje."

A hižo bě ſchewſki ſ wrotami won. Jako ſchewz ſa hodźinu měſchczańſke wrota ſażo pſchekroczi, běchu ſtražowarjo wczipni, ſchto je tałle ſa pjekaŕſkeho pſchinjeſcz dyrbjał. Ale ſchewſki njechaſche łaſchczit, kotryż pod pażu njeſeſche, wotewriczź, deniž jón jemu ſtražnŕ njewutorhny. A ſ njeho ſłoczichu ſchtyri tuczne krokawy, kotrez bě ſchewſki w měſchczańſkej hrjebi nałożił.

„Schto pjekaŕ ſ krokawami chze!" mużojo ſadźiwani ſawołachu.

„Pſchi! Czjiſche!" ſchewſki rjekny a ſo ſkedźonje wohladny. „Ulmyn pjekarjo krokawy ſuſcha a dawaju je do cźeſta, hdyž brazle pjeku. Howaŕ paŕ niż! A tohodła brazle tak derje ſkodźa."

Saſeliwſchi měſchczanſki ſtražnŕ ſchewſkemu brazl, kotryż runje w ruzu dźerżeſche, do hłowy cźiſny. Khětje ſo ſchewſki ſhubi. Pod hodźinu podźidźicho zyłe město wběſeſche, ſo pjekaŕſki Jan Riemann ſuſchene a mlete krokawy do brazlowego cźeſta měſcha. A lud ſo na dróhach a na haſach hromadźeſche a cźełnjeſche ke klamam pjekaŕſkeho miſchtra Reblnechta. Rada měſchczańſkich ſtražnikow ſwoła, ſo bychu lud ſ torhiſchcza wuhnali. A pſchi tutej měſcheńzy Jan Riemann ſkładnoſcź wuži, ſo by měſchczanſku muršu pſchełěł. Sa nim a ſa ſchewſkim jednych wupóſłaču. Ale wobaj bě'chtaj ſo w huſtym łěsu k Augsburgej ſhubiłoj.

Pſchi brjoſu Dunaja ſteji pola Lauingena kamjeń, do kotrehoż ſtej brazl a krokawa wudypanej. A ſchtóž do Günzburga puczuje, może to wohladacź. nk.

Radio

Sobotu 21. oktobra ſtyſchimy:

Königswuſterhauſen. Rano ſnateho wichódneho programma: 11,30 hoſpodaŕſki tydźeńſki pſchehlad. 15 ſa dźěćeji. 17 ſportiſki tydźeńſki pſchehlad. 17,20 wjeſely ſwjatok tydźenja. 19 ſudźina naroda (rańſcha Prjuka ſpěwa a rejwa). 20 wulki wjeczor widźelſtwowy.

Lipſk. Rano ſnateho wichódneho programma: 14,45 ſa dźěćeji. 17 młodźi ſudźo nałożenja ſwjeta. 19 ſudźina naroda. 20 melodije ſ operettow.

Hišcźe wažne ſ dujowcho programma: Wróſtſławc: 20,10 wuſtawny wjeczor. Frankfurt: 20,10 wjeczor widźelſtwowy. Mnichow: 20 ſabawny koncert. Wiedeń: 20,35 ſtudentiſki cźaſ (koncert) reje. Budapeſt: 20,10 ſ operettow.

Sench. „Ty ſy ſebi nowy auto kupił, Guſta?" — „Haj, ſaſtupich do autoweho wobthoda, ſo bych telefonował, a njemóžach tlamy tola ſażo wopuſchczicź, bjes toho ſo njebych něſchto tunił!"

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Das über den Betrieb des Landwirts **Treugott Graf Lugk**, eröffnete Sicherungsverfahren wird hiermit wieder aufgehoben, nachdem die Entſchuldung durchgeführt iſt. —

Dresden, am 10. 10. 1933. **Die Landkaſſe.**

Die Planung über die Regulierung der Spree im Flur Sohland a. d. Spree liegt bei der Amtshauptmannſchaft Bautzen, Bismarckſtraße 21 II, Zimmer 28 aus.. Sie ſoll demnächſt durchgeführt werden.

Dies wird nach § 33 des Waſſergeſetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen binnen 2 Wochen vom Tage des Erſcheinens dieſer Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannſchaft anzubringen.

Beteiligte, die ſich in dieſer Friſt nicht melden, verlieren das Recht zum Widerſpruche gegen die von der Behörde vorzunehmenden Regelung.

Bautzen, am 19. 10. 1933.

Die Amtshauptmannſchaft.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 20. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,937	100 pólsk. złotych -	47,25
1 jendźelski punt -	13,32	100 čěskosł. krónow -	12,43
100 šwajc. frankow -	81,25	100 franc. frankow -	16,415

Barlinſka burſa měješe wčera pſchi ſpoczatku ſwjeſcho wikowanja trochu niſche kurſy, ſchtóž wikowanjow trochu njeluhe pſchekwapi. Poſdźiſcho pak ſo pſchi měrnym wikowanju kurſy akzijow ſażo połěpſchichu, jenož někotre ſo tutemu poſtupowanju njemóžachu pſchiſtajmyć. Na wikach rentowych liſczinow ſo tehorunja połěpſchene kurſy ſapiſachu.

Barliniſke waſkowitſi ſa ježmjeńſki ſtaw. W ſi běchu jara měrne. Młyny maju połne ſkłady, to njemóža wjazy żito kupowacź. Tehodła ſo tuż na wikach żito malo kupowaſche. Jeczmjenja a wowſa ſo malo poſtiſcheſche. Sa jeczmjeń ſo něſchto kupzow nomaka a jón też łěpje ſapłaczi, wowſ paŕ mějeſche cźežke wikowanje.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ pſchenicźy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, naletni: 8,25—8,75 hr., naſymſki (7—7,25 hr.), wowſ 6,10—6,60 hr., běrny 2,20—2,35 hr., ſyno 2—2,30 hr., ſłoma, ſ maſchinu młócźena 80—90 pj., muka, pſchenicźna 15,75 hr., rżana 12,25 hr., wotruby, pſchenicźne 5,50 hr., rżane 5,40 hr. Butra, ½ punta, 73—75 pj., jeja 11—12 (10—11) pj., twaroh 20—25 (20) pj., běrny 3 pj., kał, běły 5 pj., cźerwjeny 5 (7) pj., ſydrojty 10—35 (10—25) pj., liſtaty 12-(15) pj., karoty 8—10 (8) pj., jedźana loboda 10 pj., kolrabi 5—8 (5) pj., porej 10 pj., kórti 50 (25) pj., zyła 7—8 (10) pj., bumy (25 pj.), tomaty 10—15 (10) pj., ſołotej 3—8 (4) pj., jabłuka 5—20 (5—8) pjenjeżkow.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenicźa płaczeſche 9 hr., rožka 7,35 hr., jeczmjeń, naletni 8,50—9,20 hr., naſymſki 7,60—7,80 (7,10—7,30) hr., wowſ 6,50—6,75 (6,25—6,75) hr., muka, pſchenicźna 18 hr., rżana 11,75—12 hr., wotruby, pſchenicźne 5,50 hacź 5,75 hr., rżane 5,50—6 hr., ſyno 2,60—2,80 (2,50) ſtótna ſłoma 1,30 hr., ſłoma k ſaſłanju 1 hr., běrny, běłe 2,25 hr., cźerwjene 2,25 hr., żołte 2,50 hr. Butra 1,40—1,50 (1,50) hr. jeja 11—12 pj., huſky, młode, punt 75—80 (80) pj., kał, běły 6 pj., cźerwjeny 6—8 pj., ſydrojty 10—35 pj., jedźana loboda 10—15 pj., zyła 10 pj., kŕen 45 (50) pj., morchej 8 pj. Proſzata 8—14 (9—15) hr., běhali 23 (35) hriwnow.

Wiki w Khrjeżebuſu.

Mjaſo płaczeſche, howjaze 60—80 pj., cźelaze 60—90 pj., ſkopjaze 90—100 pj., ſwinjaze 75—100 pj., bjo 12 (10—11) pj., butra 1,30—1,35 (1,30) hr., tołſty 20—23 pj., łany wołſi 1,40 hr., łany 80—(0) (80 pj., ſchcźuki 95 pj., karpy 85 pj., młode hołbje 40—80 pj., żiwe kury 1,80—2,50 hr., tłapony, żiwe 2—3,50 kórti (8—13 pj.), kolrabi 15—20 pj., morchej 7—8 jedźana loboda 12 pj., kał, ſydrojty 30—50 (3)—6 cźerwjeny 10 pj., běły 7 pj., wotſtinowy 10 pj., 5 pj., měrnik 20 - 25 (10—12) pj , kŕen 25—30 pj., 5—8 (5—7) pj., zyhla 10 pj., kuleroa 10 pj., zentnaŕ 2 20 hr., běrny, punt 3 pj., jabłuka 10 hacź 20) pj., worjechi 50—60 (50—70) pj.

Swinjaze wiki w Khrjeżebuſu.

Pſchiwjeſli běchu 1136 proſzatow a 232 běhatkow. Proſzata płaczachu, małe 5—9 hr., krjuze 9—11 hr., wulke 11—13 hr., běhaki, małe 13—23 hr., krjuze 21 hacź 33 hr., wulke 34—46 hr. Wiki běchu krjuze.

Płaczijny w ſpuntach ſu płaczijnu mjeſenſchich mócy, hdyž paŕ żane naſpomnjene njeſchu, ſo njepſchemakuja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 10.	18. 10.		19. 10.	18. 10.
Pšenca	—	—	bumy	17,0-18,0	17,0-18,0
rožka	—	—	woka	—	—
jećmjeń nal.	—	—	módre łupiny	—	—
ječmień	157-166	157-166	żołte łupiny	—	—
wows	137-145	137-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosuſk	11,40	11,50
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truſtanč.	10,0-10,2	10,0-10,2
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,5-13,8	13,5-13,8
rżane „	10,0-10,2	10,0-10,2	ſyno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,60
raps „	—	—	rżana ſłoma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	38,0-45,0	38,0-44,0	pšenč. „	0,40-0,55	0,40-0,50
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	16,5-18,0	16,5-18,0	ječna „	0,45-0,60	0,45-0,56

Płaćizna za pšeńcy za wuplodźerja 177 180 182

Płaćizna za rožku za wuplodźerja 142 145 147

Płaćizny rěznego ſkotu na Drjezdźańſkich ſkótnych wikach.

19. oktobra

38 wol., 3 byk., 4 kruw., — jałoje., 605 ćelat, 75 wowc., 459 ſwini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 42—45, 2. 35—41, 3. 30—34, 4. —;

ſwinje: 1. 53, 2. 50—52, 3. 48—49 4. 46—47.

Lokalna termija „pod" němſkej ſjejmownju.

W ſrjedźiſchczu proſzeja wo ſapaleŕſtwje w němſkej ſjejmowni ſtjeſche pożlednje dny lokalna termija w podzemſkim khodźe. Tři wożeſtje w ſil wuwołanej „brunej tniſy" tak wulku rólu hraje. Na wobraźu widźimy ſaſtojnow nowin w podzemſkim khodźa, hdźež ſo tam mjeſnoſcźe roſpokaſuja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 4.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěwkarm čłowjeka znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na dwě žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom listej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezboženje dyrbi wo bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pjenje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenje tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 243 — Budyšin — Sobota 21. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Politiski tydźeń

Sahdźeny tydźeń je w politiźy Němskeje a žiwěta wulke přeměnjenje přichinjeł. Minjenu žełotu popołdnju přicheprajata zyła Němska powěsć, so Němska wotbrónjaca konferenca wopušćeji a so ſ domom też ze Swjatej Ludowej zwinu. Tuta powěsć jasnje kaž błyſk kruty wołu němskeho knježerstwa dopokaza, kotrejž njeje ſwólniwe, so by ſ wobdźelnikami za jenym blidom jednałko, kotśiž Němsku jako runoprawny ſtat w radže ludow přichipósnacej nochzedźa. Krocžeł němskeho knježerstwa je w zyłym němſkim ludźe wulke přichipósnace namakała. To dopokazuja mnohe přichipiśy, kiž su dotal kóždy dźeń na knježerstwo bóſch'e. Ale też ſprawni ludźo we wukraju ſrozumja a dopósnaju, so němſke knježerstwo dozyła hinak jednacej njemóžeſche, hač je to činiło, jeli nochzyło žebi ſwoj ſtejišćo w ſwonkownej a ſtuttskownej politiźy porjeźicź. Kak je tuta roſtudna krocžeł naſcheho knježerstwa w ſwonkownej politiźy wuſkutkuje, je dźenża hiſchcze ſ poliej wěſtoſcźu njeſkóſi praſicź. To pak je wěſte, ſo druhe ludy hižom ſwoje cžeſće da budźa nuſowane, napiſcheco Němſkej hinak wuſtupowacź, hač je to dotal cžiniło. Knježerſtwa wokolnych ſtatow njebudźa je ſprawnym němſkim žadanjam ſamkowacź móc a budźa prjedy abo poſdźiſcho na nětkaſe waiſchnoſće k polneum dojednanju ſ Němſkej pſchiſtupicź dyrbjeć. Pſchetoj bjes ſabuſtkowanja Němſkeje njeje žana prawa politika w Europje a w žiwěcze można. Wěſo Němſka ſamoj ſwoju ſtejišćo hižom dotal ſwětowej ſjawnoſći jako runoprawny ſtat pſchipóſnaje.

Němſke knježerſtwo je po ſwojej roſtudnej krocželi hnydom ſwólniwe, němſkemu ludej ſ wólbnej zeduſki w nuzy roſtudźicź dacź, hač je po žadanju ludu cžiniło. Tehdy je na njedźelu 12. novembra wólby poſtajiło. Tute wólby ſmeja najwjetſchu waſnoſcź ſa zyłu naſchu ſtuttskownu a naſchu pſchichodnu ſwonkownu politiku. Do nowcho ſejma poſćejcu ſo jenož ſapóſ'anźy nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony. Tak budźe prawa jenonyſlnoſcź w wſchitkich roſtudach doſpźta a knježerſtwo a ſejm budźetaj je nje myſlę. Na tutym ſakładže ſo wſchitke wulke pſchedewſtawjacza knježerſtwa wěſcze a hładzy pſchewjedu, žaneho ſadźiwka njeſnajo. So knježerſtwo lud ſ roſtudnoſću a wěſtoſću tam dowjedźe, hdźež jeho lěpſche leži, dźenża, hdyž ſmy dźełu tuteho knježerſtwa hižom mněžazy dołho wobſledźowacź mógli, ſ wěſtej dowěru wocžakujemy a do ſwojeho kónza žylnje wěrimy.

Tola dźenża njeměrja jenož ſa knježerſtwo, ſo dyrbi dźełacź, ale kóždy jenotliwy dyrbi ſo na tutón jenicžki wulki wottyknjeny kónz ſkožicź, dyrbi ſwoje mozy a też ſwoje pjenjeſy woprowacź ſa poradźenje wulkich wotmyſlenjow. So tutu ſmu nichtó njebudźe tradacź a ſmu mrěcź njebacź, ſa to na dźenſniſche knježerſtwo hižom wulku dowěru a pſchiwiſk w ludźe ſa ſobje.

Po tym, ſo je Němſka konferenca w Genfje wopuſchcžiła, ſu ſo jednanja ſaſtajile, a wotpóſłanicy ſu ſo do ſwojich krajow domoj podali, ſo bychu tam roſprawjeli a nowe informacije ſa pſchichodne jednanja ſobu pſchinjeſli móhli. Jendźelſki ſwonkowny miniſter Simon je ſwojemu knježerſtwu a kraſej wo Genfje roſprawjak. To ſy'a pak je ſtejišćeho jendźelſkeho knježerſtwa dźenſniſchi dźeń khětro ſpodźiwne. Dozyła ſo Jendźelſka po wſchěm ſpadźu pſchi wſchitkich jednanjach tak hilacź njemóže, kaž by to rad chcyła, dokelž je pſchejara wot ſwojeho ſuſeda Franzowſkeje wotwiſna, dokelž dyrbi tola też biſchcze na ſwojeho dalſcheho ſuſeda ſa morjom dźiwacź. Jendźelſka njeje wjacy ta wulkonioż ſwěta, kiž wona do wójny běſche.

Mała ententa dże Genfſke położenje wuſicź a pecžina ſobu žiwiſcho ſa ſwoje ſajimy dźełacź. Jara ſo próſnje, ſo by Awſtriſku ſa ſebje dobyła. S tutym próſowanjom też wěſcze wopyt cžeſkoſłowakſkeho ſwonkowneho miniſtra Beneſcha pola awſtriſkeho kanzlera Dollfuſa ſwiſuje. Hač ſmeje Beneſch ſe ſwojimi jednanjemi we Winje tón wuſpěch, kiž ſnadź Mała enenta wot njeho wocžakuje, je pſchi wobſebitym ſtejišćeju Awſtriſkeje w ſrjedźnej Europje malo możne.

Tak je ſwětowa politika w ſahdźenym tydźenju zyle nowe mjeſnowcžo doſtała. Nadźijomnje je nowy pucj tak połwjedźe, ſo pſchichodne próžowanje měr a porjad w Europje wopraſnje ſarucži na dołhi cžaſ. Potom bychu ſebi nětcžiſchi wjednicy ſtatow njeſmjertny pomnik ſtajili w wiſnach cžłowjeſtwa.

Hitler a Göring we wólbnym wojowanju

Kaž Eiſenſka „Nazionalzeitung" wo wólbnym wojowanju ſhoni, němſki kanzler Adolf Hitler, kiž wobſubinſky też wjednicſtwo we wólbnym wojowanju ſa politiſki roſtrud 12. nowembra pſchewoſmje, dozyła w 15 hobrſkich ſhromadźiznach k němſkemu ludej porěcź. Wjednikowe ſhromadźiſny ſu w najwuſnamniſchich wulkomeſtach Němſkeje wotmeja. Pruſki miniſterſki preſident Hermann Göring, kiž je ſo w Pruſkej na cžoło wólbneje bitwy ſtajił, po powěſći mjenowanych nowin w cžaſu wot 25. oktobra hač do 11. nowembra dozyła 13 wólbnych ſhromadźiſnow wotmeje.

Prěni spis za wólbne wojowanje

Prěni lětacy ſpiſ ſa wólbne wojowanje ſo hižom pſchichodne dny wuda. S nim ſo brožurowa propaganda we wólbnym wojowanju ſapocžnje. Spiſ na napiſmo: Genſke „Ně". Brožura ſłuſchca dla ſwojeho jaſneho a też pſchejmówdźacžeho pſchedſtajenja a dla waſnoſće podawkow, kiž ſo w njej wotſlewjeja, do ruki kóždeho ſobuſtawa luda. Spiſ wuńdże nětdźe w 10 milijonow žylnym nakładze, wutoru 24. oktobra. Ssadna placžizna wo 5 pj. ſmějži kóždemu, ſebi tutón ſukladny ſpiſ kupicź.

Němska nota na Zwjazk ludow

Němſka nota, kotraž offizielnje wuſtupjenje Němskeje je Swjatoho ludowy pſchipowěda, je ſo ſchtwórtk wjecžor ſ liſtom ſ Barlina do Genfa wotpóſłała. Nota móže ſo po mjeſnarodnych diplomatiſkich waſchnjach hakle potom wojſiewicź, hdyž je ju doſtawał doſtał. Jeje wojſewjenje ſmě ſo dźenża ſobotu wocžakowacź.

Wjedniski princip w durinkskim knježerſtwje

Němſki bohoſt w Durinkſkej a durinkſke knježerſtwo ſtaj ſo ſa'oźnjo na ſpołujomóznjacy ſakoń „ſakoń wo krajnym knježerſtwje" wudałoj, po kotrymž ſo wjedniſki princip w durinkſkim knježerſtwje ſawjedźe. Dotal běſche durinkſke knježerſtwo kolegialne knježerſtwo. Miniſterſki preſident potajkim po wuſtawje jenotliwym miniſtram wo wukonjenju ſaſtojnſtwa žanych ſaſadow njemóžeſche dacź a ſebi też žaneho ſamowſtojneho njemóžeſche žadacź. S nowym ſakonjom ſo miniſterſki preſident zyle jaſnje jako wjednik pſched knježerſtwo ſtaja.

Spuščenje dawkow za wjeledźěčnych wotmyslene

Statny ſekretar Reinhardt je w Zahanju wo dawkow, ſakonjach rěcžał. Pſchi tutej ſkładnoſći bitwu wo dźeło naſpomni, a na jeje wuſpěchi pokaſa. Wobſehdje programmi ſa wuporjedźenju twarjenjow je dźenża hižom dźełowe wili ważnje wołóži. Też ſakonjej wo pſchewjedźenju jónſkich dźěłarſkich mozow do domjazeho hoſpodarſtwa a wo mandźelſkich poſcžonkach, kiž maju ſa wobydlerſtwa najwjetſchu ważnoſcź. **Hacž dotal je drje ſo 100 000 mandźelſtwow ſa 5 měſazow wjazy ſtwjaſało, hacž by to bjez mandźelſkich poſcžonkow mózno było.** Też w pſchichodnych lětach ſmě ſo wołożenje dźełowych wikow ſ podawanjom tutych poſcžonkow wocžakowacź. Njeje žnjy nadbyk w poſdźiſchich lětach dyrbi ſo ſa pſchipomoży na dźěłarſ trjebacź.

Wſchitke tute naprawy ſu k tomu dowjedźe, ſo je liczba njeſaſtužerjow wo 2,2 milijonow wotběrała a liczba dźełazych wo 2,5 milijonow pſchiběrała. Sſo ſ planami pſchichodneho lěta ſaběrajo, ſtatny ſekretar wuſpěchny, ſo k Lětu-wulki ſakoń wo ſjednorjenju dawkow po krutych ſaſadach wobydlerſkeje politiki hoſpodarſtwo ważnje wołóži. **Dokhodny dawk ſo na kóžde dźěcžo wo 15 proz. a wot 5. dźeſcža wo 30 proz. ſniži.**

S jaſnoſću w ſakonſkich poſtajenjach a ſe ſjednorjenjom dawkoweho prawa dyrbja ſo němſkemu ſtatej a gmejnam wěſte žórła dokhodow wotewricź a na druhej ſtronje dyrbi ſo dawkarjej ſnižnicź, ſo by na najjednoriſche waſchnje ſwoje winowatoſcže napſcheco ſtatej dopjelnił.

Proces wo mordarſtwje na Maikowskim

We jednanju pſcheciwo kommunиſtiſkim mordarjam wjednika wudyrneho wobdźelenja Maikowſkeho a poliźajſkeho wyſchſcheho ſtražnika Zauritza ſtatny rěcžnik pjatk ſenſazijke wobjewjenje woteda. Do teho běſche ſo wobſtorkjeny Fleſchenberg pſchešłyſchował, kiž běſche ſe ſobuſtawom ſlé wuvolaneje Hölzewjeje zwólny byk. Wobſtorkjeny pſchi pſcheſłyſchowanju rjekny, ſo ju wón a hiſchcze druhy kommunиſtojo do wobdźelenja ſobuwobſtorkjeneho Woithe ſchli a ſo ju tam bróže wudźělili. Sſu wědźeli, ſo nazionalſozialiſtojo pſches Walſku dróhu też pſchiſłahnu. Wobſtorkjeny ſpyta pak wutſéle jenož jako ſakitanje pſchedſtajeć. Wón bu pſchi tym huſto njehańbiceju, ſo dyrbjeſche pſchedźiwa jemu jeho khrobloſcź ſakaſacź. Też pſchihładowarjo wobſtorkjenemu ſnamje-

Proces wo zapalerſtwje w němskej ſejmowni

Pſchi wjeſelowſkim jednanju w prozeſu pſcheciwo van der Lubbe a towarſchſam ſo 22 ſpędkow pſchešłyſchowaſche. Pſchi wotewrjenju jednanjow pſchedbźeda wojſerj, ſo je policajſki preſident Heines telegrafował, ſo w Italſkej pſchebywa a ſo hakle na kónzu měſaza wróći. Někto dyrbjachu ſo ſpędkej pſcheſłyſchecj, hač ju winowane wobo by tamneje bruneje knihi mjenowaneho duja w Barlinje pſchelywa'e. Jako prěni pſcheſłyſchowaſche ſo mějcžel Glowiſkeho hoſpcžna, w kotrymž je Heines wot 25. hač do 28. februara bydlił. 27. februara je policajſki preſident Heines w Glowizach pſched noſchował. Swědk pſchepoda Glowiſkiu nowinu ſ 28. februara, w kotrejž je na wulkim wobraſu też policajſki preſident Heines ſpóznacj.

Na to pſcheſłyſchowaſche Potsdamſki policajſki preſident hrabja Helldorfa. Wón rjekny, ſo je na dnju wohnja hač do 7 hodź. na ſwojim běrowje dźełał. Potom je ſ prof. ſ Arnim ſ wjeſeri do Klingeres hoſcženza ſchoł. Jako ſtaj pſchi wjeſeri žeſałoj, ſtaj pſches telefon wo wohnju ſhonilo. Pſchedbźeda ſo wopraſcha, hacž běſche ſwědk na wohnju wobdźelený. Na to tutón wotmołwi, ſo je to dopołnje wunuhłena wěc. To mózu pſchiſłužacź. Dimitrow ſo hrabje Helldorfa wſchelake wopraſcha a ſebi ſadaſche, jo by ſo hrabja Helldorf hiſchcze raz w ſwiſku ſ politiſkimi roſrěcžowanjemi podźiſcho pſcheſłyſchował.

Swědk SA wjednik Guſtav Schäfer wupraji, ſo je hrabja Helldorf 27. februara po ſwoučenym waſchnju do běrowa SA ſkupinu w Hedemanſtej dróhy pſchſchoł a tam hač do 3:9 hodź. woſtał. Na to rěcžnik dr. Sack proſy, ſo bychu wobſtorkjenemu van der Lubbe doprědka ſtupicź dali, ſo by ſo ſwědkej hrabi Helldorfej napſcheco ſtajił. Pſchedſydźa jeho namołwja, ſo by ſkónu ſchinył. To pak won njeczini. Skónčnje jemu hrabja Helldorf do wocžow ſawoła: Cžłoječe, pſcheſłyſi tola ſwój nop. A někto ſo poradźi, ſchtož wſchitcžy njeſamóchu, van der Lubbe ſpěchnje ſkónu ſchinje, to pola pſchiſłyſchacžarjow wulke pſchipóſnace ſłudźi. Na wopraſchenje pſchedbźedy van der Lubbe rjekny, ſo tutoho knjeſa njeznaje.

Swědk prof. ſ Arnim wupraji hrabje Helldorfa też wobſtrucžeji.

Na to pſcheſłyſchowaſche ſo wjeſchſchi leutnant Schulz, kiž w tamnym cžaſu dozyła w Barlinje njeběſche ale we Sollnje pola Minichowa w lekarſkim wothladaniu. Jeho manželſka, Tutzinſki lekař dr. Brendel a jena khorobna ſotra wobſtrucžichu wupraji wyſch. leutnanta Schulza wo jeho pſchebywanju w Minichowje a Tutzingu.

nja dawachu, so pschedßyda hrožeschе, so tutych pschipoßluchariow se jako wowjeśćo da, je,li ßo to wospjetuje.

Po pschejßyschowanju wobßtorčeneh ßtatnu rěčnik poßanu a napohlad ßudźaze ßłowa porěža. Won rjekny, so ßacźišći wobßtoi, jako bychu jenotkliwi wobßtorčeni žeßi khętnoßće wědomni njebyli, to je pschejßyschowanje wob ßtorčeneho Jeschenberga a jeho njeßyschana khrobłoßći dopokałała. Hdyž won rjekny, so ßo na njeho ßamo rozumi, so je žeßi bronje wobßtarał a so ßo terroriße czrjoby wutworichu, so też ßamo rozumi, so je ßo do wojowarjow ßa tśeće kuježiwo iśelało a to ßu methody, ke kotrymž ßo wjazy wróćiśeć nochcemy. Cźeßty ßu ninzo, hdyž móześe ßo něchtó pśeh ßudom ßjawnje k bolßchewißmej wujnacź. Dokelž wjele wobßtorčenych w pohlednich měßach ßwónkowny ßwět naßonito njeje, njech ßo jim praji, so ßu ßo cźaßy dokładnje pschemněniłe. Nochcemy krwawnu winu, kotruž ßu wobßtorčeni na ßo wiali, jako wulkotkuśe wanje wośtaje politiśke dźiśkawośće, kotraž ßo ßamo rozumi, wobßłabowacź. SStatny rěčnik wobßtorčenym porucźeśe, so bychu ßjawnje rwulnali, so bu ßwoje njeßpokojnoße politiśke ßaidźenośeśe wotwobrocźa. Wěda tym, kotriž tutu ßudniku ßalu wopuśćeja ße ßnamjenjom, so ßu też dźenßa hiśće potajni ako ßmjerdźenji bolßchewißtojo. Pjaśej tśeśeho kuježiwa wołanje nad ninu.

Jědź jeneho hornca 5. novembra hač do połnocy

Kaž ßo ſ najßoniteje ßtrony powź, chże wjednißtwo ßymśeze pomozy jědź jeneho hornza hinak rjadowacź. Hižom 5. nowembra dyrbi ßo tajka jědź w hoßcejnzach hač do połnocy wotedawacź, dotal po 5 hodź. popołdnju žanych wobmjeßowanjow njebśeśe. Sa hoßcejnzy dreje tuto rjadowanje wołóženje wośnamjenja. W tutym ßmißłu ßo hiśćeze powź, so ßo rozpomina, hač ßo dźeń jědźe jeneho hornza też dlěź łakowa, hač ßymika pontoz traje.

Žadanja norwegßkeje dźĕłaćeŕßkeje ßtrony

Wukonjazy wulbjerk dźĕłaćeŕßkeje ßtrony je kuježeŕßtwu rośłuźiju ßapodak, w kotrejž ßo praji, so norwegßki lud wocźakuje, so liberalne kuježeŕßtwo wjednißtwo ßtatnych mułeżnoßćow bjeß kombjenja dźĕłaćeŕßkemu kuježeŕßtwu pschepoda, so by ßo pśeś to nuſowy program hnydom pschewjeść mohł. Na to je norwegßki miniſteŕßki preßident norrwegßkemu telegrafowemu bĕrowej wośßewił, so je parlamenŕßky a po wuſtawje nowy podawk, so mjeńßchina wolerjow pschenjenjenje kuježeŕßtwa žada, ani ßo by ßo jeźmej pryedy ßkładnoßć dała, so by wo ßwojim ßtejńcźu ke kuježeŕßtwu wobßamknjeć mohł.

Zjednośene ßtaty ßowjetßku Rußku připóznawaju

S Newyorka ßo powź, so ßo tam ßhoni, so je preßident Roßevelt namjety pschedpołożił, kotrejž ßo ſ pschipóßnaćom ßowjetßkeje Rußkeje w Sjednoczenych ßtatach ßaběraju. Tute namjety ßu ßo pjeśa hižom do Rußkeje pósłałe.

Njedźelßke myßliśki

Ludźo, kotriž doma niźo hač khlěb na blidźe nimaja, ßuśto najbóle ßwarja na jědź pola druhich.

Twoje ßboźo njewotwińuje wjazy wot dobrych a ßłych hodźinow. Jeno ßo ßy ty w ßo pśemeńnjazym źiwjenju to wěźne namakał.

Składnoßć k wulkemu ßkutkej tebi ßnano hakle jutrje abo ßa léto pśiśiłdźe, a ßchtó wě, hač ßyła pśiśiłdźe. Dźenßa nětko w tym wokomiknjenju mójßech ße ßto makymi wězami Bohu ßkužiść a cźłowjekam.

Mały kamuśćhť w cźriju móże putnika khromeho ześiniść.

Ezakja Hellidorf jako ßwjedł.

Pschećźiwo hrabi Hellidorfej a druhim wujnamnym wožobam dźenźniśćeze Němśkeje ßo w ſłě wuwołanej „brunej knißy“ najcźeśće poroki poßĕhuja. Tutym wožobam němśkoßtatny ßud nětko ßkładnoßć dawa, ßo mohłe pßched najßćerśchej ßjawnoćzu tute pśećźiłkodźenja wołpołakacź. Naśch dźenźniśchi wobraz poćahuje pßchećźiłchowanje hrabje Hellidorfa, pśedawßchego ßkupinoweho wjednika Barlinßkeje SA.

Někotři ludźo kóždy króć ßpja, hdyž ßłota „Hadyna pola nich kiepa.

To je njerozum, ßwojim dźećom dobru radu dawa, a ßam ße ßtym pschitkadom dopředta hić.

Njepowedaj ßenje njedośtojnje wo pśedaŕu ßwa wućeŕu, hdyž ßu twoje dźećźi abo njewźeśa tomni.

Ze Serbow

W Budyßinje. 21. cźerwena 1934.

— **Wo wjedrje.** Wćeŕa wjećor w 7 hodźin barometer 746,5, thermohygroßkop +1 a thermometer dnjo +9,5. Dźeńa rano we 8 hodźin barometer 747 thermohygroßkop +2 a thermometer w nozy +8. — Tuſkowity raß wjedra ßo jara malo pßchemjenił. — Naśe wjedro wośtanje njeprajabłajne, połnuśowane a dośe cźowane. Nišina nad Wuherśeŕej je ßo hač k nam wupoßeźowała. Nišina nad Biſkawßkim ßalkowom ſ wjećora Francoßkeje wupßchoßtrěwa a hižom na wjedro we wjećornej Němśkej ſłutkuje. Teſ nad Italſkej nišina leži. Tola nad Rußku a Skandinawßkej hač do Połnócneho wobßchérna ſyrokina wupßchoßtrěwa. Dohodźe li a ßchtoś je jara ćaßto móžno — wiłny na nad potom ße wěźe k połnocy wobroći a nam pśichińśeze. Pśehi rozpołożenja nišinow pak tak njeboh dołho traja. Dnjo 19. nedźele po ßw ßłónćko 6,31 hodźin ßhadża a ßo 4,54 hodź. Měßaćk ßhadża jutrje dopołdnja 11,15 hodźin a ßo wjećor 6,13 hodźin.

*

Němßki bohot Mutschmann w Budyßinje

Wuprašćenje twarjenjow ſ khorhojemi.

Nam ßo pśiße nałch cźeßtny měßćan a ßuśeß Němßkeje bohot Marćin Mutßchmann, pśehlowa nedźelu 22. cźerwena 1933 w Budyßinje. Wobydleŕßtwo ßo proßy, ßo ßwoje wośtśele nad pschiłommonoćzu ßuśeß němßkeho bohora ſ wupowĕßenjenjom khorhojow wopokałało.

Pśichi tutej ßkładnoßći ßo na ßećźhowaze pokazuje, ßo nazionalßocźalißtiſka ßtrona je ßwój ßakazała, ßo bydlerjej němßkej khorhoji (cźorno-bĕło-cźerwjena a hakrny kŕ ße ßwoju ßmĕßchaću. Cźorno-bĕło-cźerwjene khorhoji hakatym ßchižom potajkim njeßu dowolene. SSmě jena abo druha abo wobě khorhoji pomjo ßwój pokaza

*

— **Dźeńßnißke ćeny.** Butra płaćeśe 75 pf., ja 11—12 pf., ßwaroh 20—25 pf., kaćki, ßarćlane, pa 80 pf., kury, žiwe 1,50—1,70 hr., kuch, ßarćlane 65 pf., hołuśe 45—50 pf., kał. cźerwjeny 5 pf., bĕły 4 ßyßrowity 20—80 pf., ßćhale górki 8—15 pf., mor 8—10 pf., zyßła 8—12 pf., kotrabi 10—15 pf., ßałat 10—12 pf., jeźina ßołoda 12—15 pf., tomaty 20 pf. jabłuka 10—25 pf., kruſchwy 10—15 pf., ßłiwki 10 pf. bĕrny, 10 puntow, 25 pf., mjd w ßchłećiny 1,60—1,70 hr., mjd bjeß ßchłećiny 1,10—1,50 hr., ßamy wóſ 1,50 hač 1,50 hriwnow.

— **Budyßke hyptyli** ßu wuchćinje dny hač do 7 hodź. wjećor wotewrjene, njedźelu pak ßamknjene. Nóźne ßłużby a njedźelu wotewrjene ma jenoź jedna hyptyla ſ mĕßačnym wotmikanjom. W oktobru je to Dwórnikowa hyptyla na Bismarckowej drohi.

— **Dobrowólna ßanitetna kolona Cźerwjeneho kśiża w Budyßinje.** Do kurßa wo pśenjej pomozy, kiž

Ze Serbow

W Budyßinje. 21. cźerwena 1934.

— **Wo wjedrje.** Wćeŕa wjećor w 7 hodźin barometer 746,5, thermohygroßkop +1 a thermometer wo dnjo +9,5. Dźeńa rano we 8 hodźin barometer 747 thermohygroßkop +2 a thermometer w nozy +8. — Tuſkowity raß wjedra ßo jara malo pßchemjenił. — Naśe wjedro wośtanje njeprajabłajne, połnuśowane a dośe cźowane. Nišina nad Wuherśeŕej je ßo hač k nam wupoßeźowała. Nišina nad Biſkawßkim ßalkowom ſ wjećora Francoßkeje wupßchoßtrěwa a hižom na wjedro we wjećornej Němśkej ſłutkuje. Teſ nad Italſkej nišina leži. Tola nad Rußku a Skandinawßkej hač do Połnócneho wobßchérna ſyrokina wupßchoßtrěwa. Dohodźe li a ßchtoś je jara ćaßto móžno — wiłny na nad potom ße wěźe k połnocy wobroći a nam pśichińśeze. Pśehi rozpołożenja nišinow pak tak njeboh dołho traja. Dnjo 19. nedźele po ßw ßłónćko 6,31 hodźin ßhadża a ßo 4,54 hodź. Měßaćk ßhadża jutrje dopołdnja 11,15 hodźin a ßo wjećor 6,13 hodźin.

*

Němßki bohot Mutschmann w Budyßinje

Wuprašćenje twarjenjow ſ khorhojemi.

Nam ßo pśiße nałch cźeßtny měßćan a ßuśeß Němßkeje bohot Marćin Mutßchmann, pśehlowa nedźelu 22. cźerwena 1933 w Budyßinje. Wobydleŕßtwo ßo proßy, ßo ßwoje wośtśele nad pschiłommonoćzu ßuśeß němßkeho bohora ſ wupowĕßenjenjom khorhojow wopokałało.

Pśichi tutej ßkładnoßći ßo na ßećźhowaze pokazuje, ßo nazionalßocźalißtiſka ßtrona je ßwój ßakazała, ßo bydlerjej němßkej khorhoji (cźorno-bĕło-cźerwjena a hakrny kŕ ße ßwoju ßmĕßchaću. Cźorno-bĕło-cźerwjene khorhoji hakatym ßchižom potajkim njeßu dowolene. SSmě jena abo druha abo wobě khorhoji pomjo ßwój pokaza

*

— **Dźeńßnißke ćeny.** Butra płaćeśe 75 pf., ja 11—12 pf., ßwaroh 20—25 pf., kaćki, ßarćlane, pa 80 pf., kury, žiwe 1,50—1,70 hr., kuch, ßarćlane 65 pf., hołuśe 45—50 pf., kał. cźerwjeny 5 pf., bĕły 4 ßyßrowity 20—80 pf., ßćhale górki 8—15 pf., mor 8—10 pf., zyßła 8—12 pf., kotrabi 10—15 pf., ßałat 10—12 pf., jeźina ßołoda 12—15 pf., tomaty 20 pf. jabłuka 10—25 pf., kruſchwy 10—15 pf., ßłiwki 10 pf. bĕrny, 10 puntow, 25 pf., mjd w ßchłećiny 1,60—1,70 hr., mjd bjeß ßchłećiny 1,10—1,50 hr., ßamy wóſ 1,50 hač 1,50 hriwnow.

— **Budyßke hyptyli** ßu wuchćinje dny hač do 7 hodź. wjećor wotewrjene, njedźelu pak ßamknjene. Nóźne ßłużby a njedźelu wotewrjene ma jenoź jedna hyptyla ſ mĕßačnym wotmikanjom. W oktobru je to Dwórnikowa hyptyla na Bismarckowej drohi.

— **Dobrowólna ßanitetna kolona Cźerwjeneho kśiża w Budyßinje.** Do kurßa wo pśenjej pomozy, kiž

Stareje pódkowy dla

3] (Pokraćowanje.)

Mjes tym weßta ßa ßmuha njewužita leżo. Njepschećeżelnaj ßuśodaj bĕśchtaj ßo nětko wićhćh ßjawnych lichiwdow ßdałoj; pschetož wódźeßchtaj derje, ßo pśeś to jeno tóždy ßamemu ßebi najwjazy ßchłódźitaj. Kóždy ßo druheho ßminu a pśejowaśe ße jeno ßwojeho pschećźiwnika pola druhich wobrěćećej.

Słóžba traśeśe hižo do tśećeho léta. Ras ßłónz auguſta naßta wulle njewjedro, kotreż nade wßu dołhi cźaß ßtejo wośta. Burja tßchepotachu wo ßwoje brózńje, kotreż bĕchu hać do ßwißłowe ße žitom natykane. SStrjedź dećhcźika, błyßka a hrimota ßlejeśe Pódlan na dworje a dawaśe cźeładnikam roskazy, jo bychu wßchitko jeśacźinjeli a w hródźach ßlót kruće ßwjazali. Runje chayßće ßam wrota do brózńje, na kotreżej proßy bĕ ta ßbożowna pódkowa pichibita, jaćźinićź, tu ßo ßabłyßkny, hrimot ßarja, Pódlan padże pohlußcheny ßnak na ßemju. Mjes tym, ßo ßo wotroćźay wo Pódlana ßtarachu a jeho dó ſłwy donjeßechu, ßapachu hižo płomjenja ſ tśehi brózńje, a je ßwinym wćišćom rośćehleny woheń inićźi ßa króttі cźaß zyłe twarjenje.

Pódlan bĕ ßo ja thwilu jaźo jhrabał. Njebĕ dale wobćhódźeny, tola hdyž wohnjowe niełoże pśechlada, wopuśćeji jeho wißha throbłoćź a dowĕra. Dźeń pryedy bĕ ßo hišće ze ßmĕchami wo wulkich wudawkach, kotreż ßtórźba žadaśe, wuprajił, dokelž bohatych łétuśichch žnjow dla myślećе, ßo je ſ łohża njeje. Nětko bĕ wćho ßniećene, žito ßpalene, hródźe a domńte ſ wohnjom wobßchłedźene; a hdy budźiśe wćišć njewotćźišćhnuł a ßyły dwór ßpałił. Schłoż pak cźeßko potrjećheneho muża najbóle rani, bę hanjaze ßłowo jeho njepschećźela: „Kradnjena pódkowa ße błyßk na ßo iśźahnuła. Pódlanej nětko hižo ſłorźenje ßaidźe!“

Pódlan wuprajі ßo, ßo ſłórźbu pschewjedźe a barujeј by też jako proćheŕ ſe ßwojeho dwora hić dyrbjał. „To też wón póidźe a ja chżu jeho hišćeze ſ měćhom wokoło cźahacź widźećź“, mĕńjeśeśe Rólnik.

Pódlan ßo wot ßwojeho njeßboża ßażo ihraba; bĕ bohaty doßć, ßo móześe jene tajśe njeśboże pschewinjeć; tola wón ßam pryedy wjeßoły bu cźmowy a mjeśećaj a w jeho wocźomaj ßehleśe ßo tak rjez hida, hdyž ßwojeho njepschećźela ßetka.

Traśch dwaj mĕßaźaj po wohnju bĕ ßażo termin we mĕśćе, tola bjeß wuſpĕcha. Rólnik woppta hišćeze nĕkotrych ſnatych, kupi to a tame a wróćіł ße na wjećor ße ßwojim wojom domoj. Na drohy pschekhwata jeho cźma, ßdźeźeśe teho dła pomalu, ßo njeby traśch ße njeßboże ßtało. Bórin ßażßyśa wrjekot ja ßobu a ßa khwilu doßćeje jeho wós, kotryż w poknym ßkoku ſ mĕßta jédźeśe. Pohonćź dreje bĕ khętro napity; pschetož rubaśe taż dźiwi ßajuje do łonja. Rólnik winu ße ſ łonjom zyłe do boża, bojo ße, jo móht do njeho praśnuć.

„Ty draćoł!“ ßawoła na pohonćza, „njewidźiłch dha, jo tón thelpak wjazy niemóże? SSsy dha ßam na dróży? Jeli ße hnydom njepschećeitanjeśch —“.

Rólnik njedorećźa, pschetož pohonćź bĕ na jeho ßłowo ſ tajkim wotmachom ja wotezku icźahnuł, jo tón, na wćhećh ßtawach tschepotajo, ßaśta. Wośaj ßtejeśchtaj pornjo ßebi a Rólnik ſpó na też po cźmje cźerwjene woblićźo ßwojeho njepschećźela.

„Ha, ty njekniećźomniko, ty chżeśch mje wućźićź? Tu maśch wotmołwjenje“, wuraźy Pódlan ſ dyhawym ßłosom a ßdobom ßahna ßo ſ kichudom Rólnikej ja wuśhi. „Tu maśch — tu! a hišćeze ras!“

Tola hižo bĕ Rólnik ſ wośa ßtećźił. Hrabnywßchi Pódlana ja draſtu ßterhnu jeho ſ wośa na maśanu drohu. Naśta krute wojowanje mjes nimaj, walejo ße po ßemi bjeśchtaj ſ pjaśćemi do ße.

„Ty ßy mje poßledni ras hanił“, jachleśe pjany Pódlan wßchón dźiwi ße ßłobami. „Ty dyrbiśch ße ßwéta, ty ßy na wśiećm mojim njeśboju wina!“

Rólnik móżeśe ße ßwopródźta ßedma pśched ßwojim njepschećźelom dowobaracź, tola ißnóźnje dosta jeho pod ße a pśichinnu jeho ja cźiju, kaž ſ kłećźejomi.

„Wotprośch, wopiśźo, abo —“.

Pódlan ße hišćeze wobaraśeśe, truećźicho ßapschimny Rólnik jeho cźiju; in nadobo ßatorhnu ße Pódlanowe zyłe cźeło, ruzy padżeśchtaj ja morwe ſ ßemi.

Nałkе ſtrózele ßajachu Rólnikowu wutrobu. Sthi ße nad Pódlanom, poſthaśhe ja jeho dychom, iwotpin jemu ßuknju a łaz. Podarmo! Pódlan ße wjazy ni hibny, bĕ morwy.

SStyśkne idychnjenje wudreć ße jeho wutrobje. Sch nětt? Budźa dha jeho ßłowam wćrićź, jo je ße jeno dha wobaraćź? Njeběchu dźe tu ßwědkoju a wßchitko napiśe cźo njemu rěčeśe. Njepschećźelßtwo a hidźenje pre dawßchich pćheczeloju dźe bĕ w zyłej wośobnoćźi a n ßamym ßudnißtwje ßnałe. Mordarßtwa dla wobßtore ny — w kłódje! Ś tutej muńźu jeho ßyma wobćhmu SStukt njehodźeśeśe ße wjazy wróćіźeć, kak jeno ześehwił wćlawobroćźićź?

Wobßtejnoßće bĕchu Rólnikej k łépßchemu. Wojowanje bĕ ße runje na mĕßtnje ßtało, hdyž bĕ droha najbóle wożamoćźena, a nětotre ßto kroćźeli na bołu bĕ mjenje ześerota ale jara hłuboka wodźana jama; ludźo rětach ju „hjeśedno“, a prajachu, ißchtóž tu nuts padnje, nje pschińdźe wjazy na ßwjeśch. Hdyž bĕ Rólnik prénje ßtr źele wotbył, napjelni Pódlanej draſtu ſ kamjenjemi, pe łoźi jeho ßaśo na wós; ſ wośom jaźeźe zyłe hać na kromu hjeśedna, a tam cźińnu cźéło do wody. Na t wróćіł ße ßpśećhnje ſ ßwojemu wośej a jédźeśeśe w ikot domoj.

Ludźo nadeńdźechu nałajtra wós hjes połnocza na kromje „hjeśedna“ a wośjewichu to wyśhnoćźt. Dokelž ßo wupokała, jo je Pódlan wjećor pryedy thětro rosho rjeny a thablaty ſ mĕßta jéł a domoj ßo njewróćіł, ßdaśe ßo naißnadniśho, ßo je ße jemu duzy po pucźu njeśboje ßtało.

S tym ßmérowachu ßo ludźo a też wyśhnoćź. Dźiwno bĕ, jo Pódlanowa ßmjercź, kaž ßo ßdaśe, Rólnikej najbóle blizko dśeśe. Rólnik bĕ jara hnuty, hdyž jemu naißtra korćźmaŕ tu powjeśćź wo njeśboju pschińjeśe.

(Pokraćowanje ześehuje.)

1. nowembra 1933 sapoczuje, ßo tež pschipowědzenja hacž 18=lětnych schulerjow k sastupej do młodostneho wotrjada we wossewjeŕni njeboźow na Bismarckowej dróśy 12 pschijimaju. Druhe pschipowědzenja wobdźělnikow maju ßo hacž dotal tehorunja do lisczinh sapißacž, kotraž je na sanitetnej straži wupołožena. Sa wschitke stawy luda placzi ßłowo wjednika sanitetneje skupiny SA dr. Hocheisena, porucžnika pschi komißariaczę sa dobrowólne wothladanje khorych, w nowinach „Völkischer Beobachter“ s 9. 6. 1933: „Naša nětežischeje hodźiny ßebi naležnje žada, so ßo ...wjeny kschiž k dopjelnjenju ßwojich nadawkow je=... . . . .“

— Sserbszy spěwarjo a ßerbske spěwarki w Budyschi... pschińdźeczę pschichodnu wutoru wjeczor s dypkom ... do Sserbskeho Domu. Sapoczujemy se spěwo=pruhami sa wulki nazymski konzert. Dopjelnecže ... ßwoju winowatoscž napschecžo naschemu ludstwu, ...hacže nam naschu kulturu sakhowacž s tym, so pil=...sche spěwne hodźiny wopytujecže, so bychmy dostoj=...d sjawnoscżu wustupicž móhli.

— Hromadźenje czapora s lubjow. Hromadźenje lu...cho czapora je wurjadnje wuspěschne było. Wono ... tež jaßnje pokasało, w kajkim strasche ßo wob=...rjo leżownoscżow a wobydlerstwo namaka, hdyž taj=...wor na lubjach wostanje. Najstraschnische wohnjo=...oły, kotrychž sczěhwki, sa powschitkownoscž schkód=...nejßu ani dowidźecž, wohrožuja potom trajnje ...o jenotliweho. Njemóžemy ßebi myßlicž, so móža ...apami, papjeru a hewaschim njerjadom sdźěła hacž ...nich hradow natykane lubje pschi wohnju abo pschi ...ne schkita psched lětadłami sa krótki czaß wupróśd=...Wschitzy wobydlerjo, wosebje pak wschitzy wob=...ro khěžow ßo tohodla namołwjeja: „Kedźbujcže ...iwje na wasche lubje! Srumujcže je! Precž se ... njerjadom a czaporom! Papjera a lapy, ßłoma, ...rjewo a walczina njeßłuscheja na lubje!“ Po=...yzja a wohnjowa wobora hdyž a hdyž sznowa lubje pschepruhujetej. Wschitkim tym pak, kotsiž na hromadźeŕ=skich dnjach njeßebicžnje pomhachu, wosebje pak naschej němskostatnej woborje a tym pschedewsaczam, kiž ßwoje auta swólniwje dą ßłužby wězy stajichu, ßo najwutrob=nischi dźak wupraja.

— Cžłowjek widźi rad pěkne wułkładne wokno. Küblerske wułkładne wokno, kotrež firma Wilhelm Rudolph, najwjetschi dom schtrykowanych tworow na Kěžorskej dróśy 16, tuchwilu pokasuje, je wosebje wobhladanja hódne. W tutym woknje njeje jenož woblubjena Küblerska schtrykowana drasta wustajena, ale wono wopschija tež hischcže ... hibajomnu Küblersku dekorazija. Se ßłowom ... swjata ßo, kaž je snate, myßl wo wyßokej kaj=...iž jenož schtož dźeržliwoscž a tunjoscž nastupa, ...a drasta je tež jara rjana a apartna. Sstrótka, ... dekorazija widźecž, dokelž Kübler jenož dobre ...

Wujaßnjene njekasanstwo. Wo njekasanstwje na ...holczy w lěßu pola Pschiboha, wo kotrymž no=...sledne dny pißachu, ßo nam powě, so ßu nje=...stojnila we wosobje montěra Rudolfa Mahna, ...o 13. julija 1894 w Glogischdorfje we Hłohow=...skeju narodźił a tu nakhwilnje pschebywasche, ...li, sajeli a Budyskemu statnemu rěcznistwu ...ali. Hacž je wón w druhich njewujaßnjenych ...tež je skucžerjom, ßo hischcže pschepruhuje.

— ...dźbu! Wobßedźerjo khěžow a podružnizy! Po ... postajenjach ßu tež němskostatne pschidawki k sa=...ju woplokowanskich wustupow a kupjelow dostacž. ... tym pschijomnu sładnoscž! Nadrobnische wu=...městnski ßydleński hamt na Hrodowskej haśy ... druhim poschodźe, wó jstwje 37.

Niewujasnjeny smjertny pad w Dobruši

Srjedu 18. oktobra wjeczor wokoło ... 11 hodźin mło=...dy ludźo s Dobrusche, kotsiž na ßwojich jězdnych kołach s Dźěžnikez wobjeŕdźechu, pschi sajězdźe do Dobrusche mjes Tucelez a ... kubłomaj muža na pravom boku dróhi ...ležo namakachu, kotrehož jako ...lětneho dźěłaczerja Arnoschta Thomaßa s Dobrusche spósnachu. Thomas mě=...sche ... [illegible] ... po sdacžu bjes wě=...domja. Mło... ludźo ... [illegible] ... do jeho bydle=...nja, hdźež je 19. oktobra ... [illegible] ... wumrěł, wědomja ... njeńdźemusche. Po lěkar... [illegible] ... bě Tho=...mas na lěwej nozy nyschše kr... [illegible] ... na lěwym kolenu ... [illegible] ... wonka ... [illegible] ... franjenja ... [illegible] ... Najskerje je ... [illegible] ... ßu ßo jenu ... [illegible] ... je, so je tuńdźenu ... [illegible] ... w Dźěžnikezach w hosć... [illegible] ... a w Serbskej ... pobył. Wokoło ... [illegible] ... jeho s Dźěžnikez do Dobrusche bjez widźeli ... [illegible] ... pschińdźechu ßu ßo w Dobruschi bjes wědomja namakali. Pschi namaka=...nju je krej w mjechowcu hižom shodnjena była. Tohodla ... ßebi myßla, so je tam hižom khwilu ležał. Thomas bě=...sche srjedu wjeczor pschecže 4—5 hr. pjenjes wobßedźał, ... w małym lilabarbnym sukanjanym měschku pschi ßebi ...noschesche. Tutón měschk s pjenjesami, jeho tyska sa pro=...panzu tobak s brězowje skory a jeho jaßnoschěra ballo=...nowa czapka s czornymi kachlemi pobrachowasche. Tola ...maju sa to, so je ßo słóstnistwo na nim skucžiło, pschi=......, po wuprajenju jeho pschiwuznych je wón hižom hu=...bjechu ßwoje małe samoženje, kiž stajnje w sukanjanym ...schku pschi ßebi noschesche a tež tobakowu tyku shubił, ...hdyž je pjany był. Wschitzy, kotsiž wo pobrachowazych ...wězach a pjenjesach něschto wědźa, a wschitzy, kiž ßu srjedu wjeczor w czaßu wot ½9 do ½11 hodźin mjes Dźěžnikezami a Dobruschu po puczu byli, abo schtož mó...

hewak něschto k wujaßnjenju naležnosczę wosjewicž, ßo proßy, so by ßo na gmejnskim hamcże w Dźěžnikezach abo w Dobruschi, pola kriminalneho wotdźělenja abo žan=darmstwa w Budyschinje samołwił.

S Budestez. (Sjawna shromadźisna.) Njedźelu 22. oktobra wuhotuje NS=žónske sjednoczeństwo Budesteczan=skeje wotnožki w hosczenzu k „Hajnkowni“ wjeczor ½8 hodź. wulku sjawnu shromadźisnu. K tomu porěczi župna kulturna nawjedniza knjeni Thora Schröterowa wo themje „My žony we wojowanju wo pschichod we Němskej“. Kóždy mužski a žónski ßobustaw luda dyrbjał ßo wo tutym wulzy sajimawym pschednoschku wo na=twarjazym dźěle NS=žónskich sjednoczeństwow powu=czicž dacž.

S Budestez. (Filmowy wjeczor.) Jako wotsamknje=nje němskostatneho rjemjeßlniskeho tydźenja tudomna wotnožka nazionalsozialistiskeje strony dźenßa ßobotu wjeczor ½8 hodź. w „Hajnkowni“ wulki filmowy wje=czor wuhotuje. Schtyri filmy sakskeje župneje filmow=nje ßo pschedwjedu: 1. „Róže kcźěja na holanskim rowje“. 2. „Nascha němskostatna wobora.“ 3. „Župny sjěsd we Lipsku.“ 4. „W kuske měsćta Rothenburga.“ Budesczan=ske hudźbne sjednoczeństwo filmowe pschedwjedźenje s hudźbnymi poskiczenjemi wobwěnzuje. Potom budźa reje. Sastupne khartki kiž ßu pola ßobustawa Jurja Měrczina w Budestezach a pola bónkowych wjednikow dostacž, ßu wosebje tunje. Sa schulske dźěcži ßo hižo popołdnju film pschedwjedźe.

S Budestez. (Stawnistwowe powěsczę sa czaß wot 6. do 19. oktobra 1933). Pschipowědani: Wakław Herzig, rataŕski pomoznik s Budestez a Helena Matakez, wob=kubjeŕka s Budestez. Emil Jan Dietrich, pinczniḱ s Bu=dyschina a Hilžbjeta Martha Nowakez, fabrikska dźěła=czeŕka s Hornjeje Hórki. Pawoł Josef Berndt, murjeŕ s Hajniz a Martha Stranskez, fabrikska dźěłaczeŕka s Hajniz. — Gerhard Kurt Scholta, dźěłaczeŕ s Hajniz a Marja dźěl. Körnerowa rodź. Kulkez s Hajniz. — Do mandźelstwa sastupichu: Pawol Josef Zur, pischczele=twarz s Mnischonza s Helenu Pinkaßez s Hajniz. Erich Gerhard Brückner, schoféŕ s Budestez s Hanu Elsbethu Běliz, domjazej dźowku s Budestez. Korla Schczěpan Dlabola, knihiwjednik s Budestez s Gertrudu Ludmillu Gotschez, pschedawaŕku s Hajniz. — Sso narodźiłej: Rentnarjej Hermannej Dürlichej we Wulkich Debßezach ßyn, kamjenjeczěsarjej Hermannej Maxej Kalauchej w Mnischońzu dźowczicžka.

S Barta. (Njesbožo.) Palny mischtr tudomneho knje=žeho dwora Kiehle schtwórtk dopołdnja, jako na rataŕ=skej czahazej maschinje dźěłasche, pod maschinu pschiń=dźe a ßo na nohomaj wysche kolena czěžko srani. Knjes dr. Wesemann=Bartski snjesboženemu prěnju pomoz poskiczi.

S Barta. (Swuczowanje wohnjoweje wobory.) Nje=dźelu 22. oktobra směje Bartska wohnjowa wobora shro=madnje s Rakojdźanskej wohnjowej woboru alarmowe swuczowanje. A kram ßo s róžkami sapiska. So bychu wopacžne nahlady njenastałe, ßo tu na swuczowanje pokaśuje.

Z Khróšćic. Njedźelu k našej kermuši wotměje so na starym sportownišću kopańca. Budysko DJK-mužstwo nas ze swojim wopytom počešći. Wočakuje so zajimawa, napjata hra, dokelž mužstwje prěni raz hromadźe kopatej. Tuž njech nichtó njeskomdźi tutu hru sebi wobhladać.

S Brěsyny pola Kamjenza. (Padustwo.) W nozy wot wutory k srjedźe ßu ßo padusch do domskeho ho=sczenazrja a rěśniskeho mischtra Metziga sadobyli. Padu=schi běchu s klucžom durje wotewrili. Woni sałěsechu do wobkhoda, kuchiny a pinzy a pokradnychu wjetsche dźělby pleza, polcža a kołbaßy, tež zigary a likěry. Naczinjena schkoda 500 hr. wuczinja. Schtož něschto podhladneho pytnje, njech to hnydom polizijt wosjewi.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro sa jutsischu njedźelu: Małe pschemĕnjenja nětczischeho wjedra.

* W nozy k pjatkej ßu w dolinje rěki Mosule hacž do 2½ stopj. symy naměrili. S městnami běchu luže s lodźi=kom pokryte. Dokelž nowe smjerski hroža, dyrbja winiza=rjo nětko khwatacž, so bychu wino sesběrali.

* Powětron „hrabja Zeppelin“ s južneje Ameriki do Sjednoczenych statow lecži, so by tamnischu swětowu wu=stajeńzu wopytał.

* W Styrskej ßu w jenej prjedawschej statnej dźěłaŕni munizije konzentraziske lěhwo pschipravili. Tuto lěhwo je prěnje tajke lěhwo w Awstriskej.

* Pola Konizy w pólskim korridorje je 10 wosobow ßylna ßwójba kubleŕskeho pschistajeńza po wužiwanju hri=bow skhoriła, kiž běsche ßama sběrała. Macž a 6= a 9=lět=nej dźěczi ßu hižom wumrěłe, tamne 7 wosobow czěžko khore leža.

* Japanska lódź Jaschima Maru je ßo njejapzy s woh=njom potrjechiła. Wukhowaŕske pospyty mužstwa wostachu bjes wuspěcha. Hacž runjež lódź wo pomoz telegrafowasche, njemóžesche žadyn pomozny parnik k njej dokhwatacž. Lódź je ßo podnóriła. Wona měješche 70 wosobow ßobu, kiž ßu ßo shubiłe. Najskerje je najwjetschi dźěl s nich wo žiwje=nje pschischoł.

Přilopk

* 5000 chinesskich wojakow ßo satepiło. 5000 chines=skich wojakow je pschi pschekroczenju rěki Min ßo satepiło. Woni chzychu pschi bitwje se ßamotwarjenymi pławjadłami rěku pschepręklowacž, schtož pak ßo jim njeporadźi. Torhaze žołmy pławjadła hrabnychu a rosbichu, so wschitzy wo=jazy wo žiwjenje pschińdźechu.

Swójbne powěsće

Smjerć: Jurij Lischka w Budyschinje, 77 lět; khowanje budźe póndźelu popołdnju w 2 hodź. wot Tuchorskeho pohrjebnischcža.

Wične płaćizny w Budyšinje.

21. oktobra 1933.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76 kruta płaćizna	50 kg	—	9,00
Rožka, 72 kruta płaćizna	50 kg	—	7,35
Ječmjeń, lěčny	50 kg	8,50	9,[illegible]0
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	6,75	7,00
Wows, nowy	50 kg	6,20	6,4[illegible]
Wows	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	1,50	1,80
Syno	50 kg	1,80	2,10
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,70
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	3,00
Jeja	1 štk.	0,11	0,12
Pšeńčna muka 60%	50 kg	—	15,50
Ržana muka 60%	50 kg	—	12,25
Pšeńčne wotruby	50 kg	—	5,50
Ržane wotruby	50 kg	—	5,50
Běrny (w małowikowanju)	1 kg	2,[illegible]0	2,40
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 1304 štuk	1 štk.	6,00	14,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Budysko-Běłowodźansko autobusowa čara.

Płaći wot 8. oktobra 1933.

2	4	6	8	10	Autobusowa jězba čisło:	1	3	5	7	9
5.40	6.16	10.54	12.00	19.40	z Budyšina, dwórnišća . . . . do	7.30	8.30	13.[illegible]5	15.10	22.50
5.42	6.18	10.55	12.03	19.42	Budyšina, Žitne wiki	7.28	8.29	13.03	15.08	22.48
5.44	6.20	10.57	12.06	19.14	Budyšina, Drjewowych wikow	7.25	8.27	13.02	15.05	22.45
5.50	6 26	11.03	12.11	19.50	† Bórka, hosćenca	7.17	8.21	13.58	14.59	22.39
5.55	6.31	11.08	12.17	19.55	† Delnjeje Hórki, hosćenca	7.10	8.15	12.57	14.53	22.33
5.58	6.34	11.11	12.21	19.58	† puća do Brězynki	7.07	8.12	12.49	14.48	22.28
6.00	6.36	11.13	12.24	20.00	† Čelchowa, hosćenca	7.05	8.10	12.47	14.45	22.25
6.03	6.39	11.15	12.28	20.03	† Zdźěrje, hosćenca	7.00	8.06	12.43	14.41	22.21
6.06	6.42	11.18	12.52	20.06	† Noweho Zdźarja, hosćenca	6.55	8.02	12.40	14.37	22.17
6.09	6.45	11.20	12.33	20.09	† Komorowa, hosćenca	6.52	7.59	12.38	14.35	22.15
6.15		11.26		20.15	† Lěskoje, hosćenca		7.51		14.27	22.07
6.21		11.32		20.21	† křižn. puća z Klětn. d. D. Wujezda		7.45		14.2[illegible]	22.00
6.23	Jenož sobotu	11.34	Jenož sobotu	20.23	† křižn. puća z Łuća do Krynhelec	Jenož sobotu	7.43	Jenož sobotu	14.17	21.57
6.32		11.43		20.32	† Hamorow, Zeleneho wěnca		7.34		14.11	21.51
6.37		11.48		20.37	† Wochoz, Bałkec hosćenca		7.27		14.04	21.44
6.40		11.51		20.40	† Wodaŕnje pola Wochoz		7.22		13.59	21.39
6.43		11.54		20.43	† Hajnikownje, Stare haty		7.19		13.56	31.36
6.48		11.59		20.48	† Běłeje Wody, Schillerowa ławka		7.17		13.53	21.33
6.49		12.00		20.49	Běłeje Wody, Hotel Linke		7.16		13.52	21.32
6.52		12.03		20.52	do Běłeje Wody, dwórnišćo . . . ze		7.15		13.50	21.30
					Železniske přizamknjenja čary Budyšin-Běła Woda					
E 7.01		14.42		21.07	do Barlina . . . z		7.10		:13.44	21.19
7.14		: 13.46		E 21.21	do Zhorjelca . . . z		E7.00		12.54	21.05
7.18		W 12.08 †		S 21.26	do Mužakowa . . . z		6.56		13 29	21.02
7.13		13.51		21.28	do Baršća-Gubina . . . z		6.55		13.20	*20.04†

W = wšědne dny
† Njedźela 12.22

S = jenož njedźelu.

Wšě autobuzy jenož sobotu a njedźelu jězdźa.

* Jenož sobotu
† Njedźelu 21.00

Lisćiki za nawróćnu jězbu płaća 4 dny.
Wobkhadne njednistwo: w Budyšinje na Třělanskej drózy 45, telefon 2561.
† Zastanje jenož po potrjebje.

Krasne nowosće w bohatym wubjerku za tunje

Küblersk.płačizny su dźěte. — Pl. ća

Žonjace drasty 28/7, 24/3 a 22,90 **19,10**

Žonjace jaki 16,70, 15,90 **13,70**

holčace drasty 11,70, 9,70 **7,30**

Hólčace wobleki 8,20, 12,40 **9,90**

dźěćace pulovry 5,20, 6,40 **5,40**

hólčace kholowy 6,20, 8,30 **4,50**

žonjace a mužace lacy 13,90, 11,90 **10,70**

holčace falďate suknje 8,30, 7,50 **6,10**

čapki . . . **1,30**

rěznіske jaki suknje do wobkhoda

Wšudźe namakaju připóznačenowočasne, wosebne Küblerske drasty. Kübler pokazuje, kak překwapjace rjane móža štrykowane drasty być. Wobhoće so tehodla wo najnowšu modelach a tunich płačizn woprawdźitych

Kübler - žonjacych woblekow

w Küblerskej wulkoj předawarni

GEORG HALLER

Na Khěžorskej drózy 16 Najwjetši dom štrykowanych twórow w Budyšinje

Kožuchowy dom Weidlich

w Halšrowe

Prošu wobkedźbujće naše lětuše poskićenje.

Za žonjace kožuchi najwjetši wubjerk kožuchowych wobsadkow, woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźity bobr, woprawdźity tkhór, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobsadki 86.— hr.

Za mužace kožuchi: kornarje z bobra, wódry, persianow, pižmow, skunksa a opossum atd.

Kožuchowe podšiće we wšel. płaćinach a družinach kožkow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strajecěr, twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwjedźenju 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přijomne płacenje!

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo

Telefon 3080

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow

nawiće kótwicow

Wosebitosć: **Přewiće a wobwiće znowa**, wobnowjenje podwalcow, kaž też wšitke druhe dźěła. Wuwjedu tule dźěła najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźěle / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

Pohajcje na **nazionalnym lutowanskim dnju**

so macje wjchitkży wolu k nastajowej, swobodnej Němšćej! Žadyn Němc bjes lutowanskeje knjižki, lutowanje je něhdy Němšću wulku sćinilo, pomyšl na to a lutuj też Ty pola

Byrotam wěste

nalutowarnje města Budyšchina

Na nazionalnym lutowanskim dnju bjes pjećhodownjenja wotewrjene wot 8—17 hodź.

Wupierki

we wšelkich šěrokosćach

łožowe

damasty smuhaty plat płachty

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler

w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Lamoy za jězdne koła

gummij za jězdne koła

też tajke z małymi rjanostnymi brachami, jara tunjo, wulki wubjerk pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje na Kamjentn. hasy 16

Spěšonki na 6% **hypothekki**, naprašow. z nawróćnym portom so prošu na Postfach 245 Bautzen

Styri

powědančka za serbski lud

(J. Libš). 62 stron. 30 pj. Dostać

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Hosćenc w Zejicach

jutře njedźelu 22. oktobra 1933

kermušne reje

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li faldki**, tak zależi to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikar

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Serbska knihańnja

w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4 wobstara na přeće też wšitke němske knihe po tunich płaćiznach

Mantle

we wulkomĕšćanskim wubjerku

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

wulki skład žonjacych mantlow w měšće

Wšitke

khachlestajerske dźěła

kaž nowostajenje a přestajenje kachlow wšitkich družinow, kótlow atd. kaž też

kładzenje sćěnskich a podłohowych flizow

wuwjeduje wěcywustojnje a po tunich płaćiznach

Paul Micklich w Brězni čo. 47

pola Kamjenca

Sym telefoniscy docpěć pod čisłom Kamjenc 547

Spěwarske

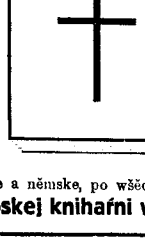

serbske a němske, po wšěch płaćiznach

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Wopytajće bjez kóždeho wjazanja

meblowu wustajeńcu

Ľubjnska dr. 17 — Telefon 3649

lěhańnje kuchinje — Njedźelu wotewrjene — jědźerńje jenoti. meble

Kurt Hänchen, blidarski mištr

W Budyšinje zasydleni zubni lěkarjo

dr. Bergelt na Kěžorskej drózy 10
dr. Beyer na Hornčerskej hasy 2
dr. Fritze na Kěžorskej drózy 6
dr. Jentsch na Hošic hasy 46
zubny lěkař Krausa na Lawskich hrjebj. 2
dr. Lenner na Bismarckowej drózy 4
dr. Ludwig na Hošic hasy 42
dr. Reicher na Bismarckowej drózy 18

su k wothladanju sobustawow wšitkich městnych, wjesnych, dźěłańskich a jednotowych khorobnych pokładnjow w zawěsćenskim wokrjesu Budyšina a wokoliny dowoleni.

Pokład. zubnolěkarske zjednoćenšt. Němskeje

Wokrjesna městnosć Drježdźany-Budyšin.

po por.: dr. Ludwig.

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše

400 jězdn. kołow

hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kołow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składže. Najlěpje trajace rukowanje. Wotpłačowanje dowolene.

Wulki skład narunańskich dźěłow. Tehodla wuporjedźenja najspěšniše wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej woknje na Hornčerskej hasy čo. 18.

J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Předźenowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhače, předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Sprawna, spušćomna

hołca

so k 1. januarej 1934 do ratafstwa pyta w Radworju čo. 52

Rjane, dospołne

bydlenje

z 5 jstwami hnydom k přenajaću. Zhonjć we wudaw. „Serbskich Nowin".

Běrny

zwuběrane a njewuběrane

runklen

prasowanu słomu

předawa

Mütterlein we Wučkecach

telefon Horni Wujezd čo. 22

Někotre trjebane žonjace a mužace

jězdne koła

ma na předań

J. Schiebaak na Mužakowskej drózy 4

Kedźbu! Ratarjo!

10—15 000 pólnych myši zniči

kg Delitia-preparat přć myše

Drogowuja Rudolf Hilscher

w Kamjencu na Budyskej dr. 52

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń. —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće. —.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednanjach. —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń. 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje. —.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — **Hatžki.** Powědańćka. 1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źěl. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źěl. 1.00 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywenja pastyńskego žowća. —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładopytaf. — Le chevalier de saxe.** Stawizniske powědančcy. 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše. 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńja a knihańnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Přiloha k čisłu 243

SERBSKE NOWINY

Sobota 21. oktobra 1933

Wjesnemu wobydleŕstwu Budyskeho wokrjesa

Naſche ſtatne knjeſtwo wſchoni pſchi ſwojim rozwarjenju dźele jenoż ſa politiſkimi a hoſpodaŕſkimi ſamĕrami, ale tež ſa kulturnymi. Wono chze duchowne žiwjenje ſwojeje ſpjerzeć a na kulturnu wyſchinu dowjeźć, kotraž ſo nĕmſkemu ludej pſchiſłuſcha. Tehodla je to ważny dźeł programma nĕmſkeho knjeſtwa, ſo by tež nĕmſke wumĕłſtwo, wobſeže nĕmſke dźiwadło na kruty a wſchy podłožk ſtajiło. Pſchetoż nĕmſke dźiwadło je mĕſtno duchowneho wukubłanja a wuwuczenja karaktra, natwarjenja a wokſchiwjenja. Dźiwadło je kulturne kubło zyſcheho nĕmſkeho luda. Tehodla dyrbi kóżdy, ſchĕbi ſwojeje ſamoſtatnoſće a winowatoſće wĕdomny ſtaczan ſobu pomhaczeć, nĕmſke dźiwadło ſakhowaczeć.

To wobſtejenje ſa wobydleŕſtwo Budyſkeho wokrjeża: Budyſke mĕſchczańſke dźiwadło je kulturne wobſkedźenſtwo wſchitkich wobydlerjow Budyſchina a wokolinY. Wono je jenicke dźiwadło w naſchej łatkiej Łużicy. Tehodla ma kóżdy jenotliwy winowatoſć, ſo ſa ſdjerżenje Budyſkeho dźiwadła ſobuſamołwity czuć. Tehodla ſo też wſchitke wobydleŕſtwo Budyſkeho wokrjeża khutnje napomina: **Dſerżće Budyſke mĕſchczańſke dźiwadło, ſo je porjadnje wopytujeće!** So by ſo praktiſke kulturne dźeło w naſtupanju dźiwadła dokonjało, je ſo po namołwjenju nowcho knjeſtwa nĕmſkoſtatneho ſwjaſk „Deutſche Bühne“ ſałožił, kotrehoż dźeławoſć ſo pſches zyłu Nĕmſku wupſcheſtrĕwa. „Deutſche Bühne“ je jenicke ſjednoczenſtwo wſchitkich wopytowarjow dźiwadła Nĕmſkeje, kotrež ſo wot nĕmſkeho knjeſtwa pſchipóſmawa a ſpĕchuje. Dźiwadło njeſmĕ ſo wjazy jenoż jako wobkhod wobkładowacz. Tehodla chze „Deutſche Bühne“ dźiwadłowe ruchowy wołóżeć, ſo bychu ſwoje mozy ta wumĕłſtwowſke nadawki ſwobodne mĕć. K tutemu ſamĕrej chze „Deutſche Bühne“ wſchitke kruhi, kiž ſo ſa duchowne a kulturne žiwjenje naſcheho ludu ſamołwite czuja, k porjadnemu wopytowanju dźiwadła ſjednoczeć. Wono chze pak dźiwadłu też nowych pſchecželow nawabić a ſchĕroke worſchty tych, kiž ſo dźiwadłu wotzudnichu, jaſo ke kulturnemu ludowemu ſjednoczeńſtwu wróceja.

W tutym ſmyſle dźela też Budyſka wotnožka nĕmſkoſtatneho ſwjaſka „Deutſche Bühne“. Tehodla wobroczamy ſo na wſchitkich wobydlerjow Budyſkeho wokrjeża ſ naležnej prośtwu: **Podpjerajće dźeło Łjednoczeńſtwa „Deutſche Bühne“ w Budyſchinje,** ſo ſchĕbi ſtajne mĕſtno w Budyſkim mĕſchczańſkim dźiwadle ſwĕtleće a ſo pſchi wożebitych pſchedſtajenjach wobdźelće, kiž ſo w bliſchim hrajnym czaſu ſa wjeſne wobydleŕſtwo pſchiprawja.

Wſchitke gmejniſke ſarjadniſtwa a wſchitzy wjeſnjanoſtojo, wſchitzy wjednizy wotnožkow a kulturnu nawjedowarjo nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pak ſo napominaju, ſo bychu tuto kulturne dźeło wabjo podpjerali, ſo by ſo namołwjenje do ſkutka ſtajiło:

Wopytajće Budyſke mĕſchczańſke dźiwadło!

Dr. Siewert hamtſki hejtman.

Jurij Hartwig, wokſeſny wjednik nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony.

Dr. Fabian, wjednik wotnožki nĕmſkoſtatneho ſwjaſka „Deutſche Bühne“.

W ſłużbje ſymſkeje pomocy.

We wſchĕch mĕſtach nĕtko woſy nĕmſkoſtatneje woborty ſo dróhach jĕdźa, ſo bychu pola wobydleŕſtwa ſtaru drastu hromadźili, kotruž ludźo w ſnamjenju wulkeje ſymſkeje pomocy ſa cžerpjace ſobuſtawy luda wotedawaju.

Cyrkwinske powĕśće

19. njedźela po ſwj. Trojizy, 22. winowza 1933.

S Budyſchina.

Prĕdowanſki tekſt: Mat. 9, 1—8.

W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Schneider a pſchip. w 12 hodź. farař Siegemund prĕduje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Paul ſpowĕdź a Boże wotkaſanje, dop. w 9 hodź. farař Siegemund prĕduje, dop. ¾12 hodź. ma farař Schneider **konfirmaziju doroſcženych.** Pop. w 3 hodź. ma farař Paul ſchćenja. Wjeczor w 6 hodź. ma farař Große poſawnowy miſijonſki wjeczor: „Lutherowe prĕdowanje w Lutherowych kĕrluſchach.“

Sběrka ſa evangelſki nowinaŕſti ſwjaſk ſa Sakſku.

Póndźelu pop. w 3 hodź. je w radnej pinzy konferenza duchownych, farař lic. Ludwig ſ Budyſchina pſchednoſchuje: Dwójne ſapſchijeće we hrĕchu w nowym teſtamencže a pola Luthera a jeho praktiſki wuſnam (dobre ſkutki, ſo **błyſchcźaze** njepoczinki). — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelniſcže. — Sſrjedu pop. w 4 hodź. žónſke miſijonſke towaŕſtwo w Societät. — Sſrjedu wjeczor we 8 h. ma ſup. Berg bibliſki wjeczor w Tuchoŕſkej zyrkwi. — — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ma farař Siegemund bibliſki wjeczor ſa młodźinu w evan. młodźinowni na Hrodowſkej haży 6. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. evang. ſchćžowe towaŕſtwo we woſadnej diakoniji na Seminarſkej haży 19. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. mataj farařej Siegemund a Große pſchihotowanje ſa dźećiſkemſchenje w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haży.

Ev.-lutherſki ſwjaſt młodych holzow Pětrowſkeje woſady na Seminarſkej haży 19: wutoru wjeczor we 8 hodź. młodoſtnу wotrjad, ſrjedu pop. wot 5 do 7 h. młodoſtna ſyła, ſrjedu wjeczor ½9 h. hłowny wotrjad.

Wumrĕli: 10. oktobra: Selma Auguſta Golbſowa rodź. Neumannez, mandźelſka twarſkeho dźĕlačerja ſ Korſynja, 43 l. 9 m. (wumrĕła tu, pſchewjeſena do Korſynja). — 11. Hermann Max Rietſcher, ſchewſki pomognk, 30 l. 11 m. (wumrĕł we Wjeſećinje, pohrjebany na Tuchorju). — 12. Arnoſcht Juliuſ Thalheim, zigarowy wikowaŕ, 74 l. 3 m. — Marja Madlena Warnaczowa rodź. Mjedakez, mandźelſka rataŕſkeho dźĕlačerja ſ Hornjeje Worſchcže, 64 l. 10 m. (wumrĕła tu, pſchewjeſena do Hodźija). — 13. Klotilda Elſa Heiberowa rodź. Reinhardtez, mandźelſka krajnoſudniſkeho direktora, 47 l. 4 m. — 15. Doris Paula Welzowa rodź. Urbanez, mandźelka hamtſkoſudniſkeho rady ze Žitawy, 52 l. 6 m. (wumrĕła w Žitawje, pohrjebana na Tuchorju). — Paulina Hilda Richterez, domjaza dźowka ſ Wołbramez, 23 l. 1 m. (wumrĕła tu, pſchewjeſena do Wołbramez). — 18. Emma Karolina Paulina Geiſler, wa rodź. Folgnerez, rentnaŕka, 76 l. 5 m.

S Hornjeho Wujezda.

Rano we 8 hodź. nĕmſka ſpowĕdź, dop. w 9 hodź. nĕmſke prĕdowanje, ½11 hodź. dźĕćikemſchenje 1. hacź 5. ſchulſkeho lĕta. Dop. ½12 hodź. wĕrowanje. — Sſrjedu wjeczor bibliſka hodźina. — Piatk wjeczor evang.-lutherſti ſwjaſk młodych holzow. — Pokhowany: Jan Auguſt Herrguth, žiwnoſcźer w Lutyjezach, 70 l. 8 m. 12 dnjow.

S Huſki.

Dop. w 9 hodź. nĕmſke prĕdowanje. — Póndźelu (kermuſchu) dop. w 9 hodź. nĕmſke prĕdowanje.

Wobraz wo djabole

W jenej ſhadownej zyrkwicźy w Korutanſkej, kotraž wyſoko mjes horami ſteji, ale kotrejež mjeno je jenej mało znate, ſchĕbi na puczowanju nĕhdy małe a wulke wobraſy wobhladowach, ſ kotrymiž bĕchu ſcźĕny ſapowĕſchane a kotrejž ſpodźiwne, ſ putnikowanjom ſchĕbi ſaſtłuſene wuſtrowjenja a wulkowanja ſ proſtej nawoczitoſcźu pſchedſtajachu.

Jedyn wobraz mi do wocžow padny, kotryž bĕ mjes nimi na kóżdy pad tón najſtarſchi; druhe, w bĕhu cźaſa ſpſchipowĕſnjene, wſchak ſ nim niczo ſhromadneho njemĕ-chu. S roſcźażnym ſajimom ſchĕbi jón wobhladowach. Pozdaŕ drje trochu ſproſtnjene na nim ſtejachu a pſchera-dachu, ſo bĕ molerſ burſtemu ſwĕtłej pſchiſtuſchał; tola njebĕſche žaneje, kotraž njeby ſwoje ſamźne žiwjenje pſcherradżała; jich wocži ſo ſ mozu ſ jaſnje a wożebje ſchĕſlenych wobliczow ſwĕcźachu, ſ drasty a ſudobjow fantaſija rĕcźeſche, a w zynku bĕſche tajne a ſnjłe baſnič-ke ſacźucże žiwe, tak ſo ſchĕbi wobraſ jako rjane a ſwje-ſełaze ſetkanje pſched wocžomaj hiſchcże druhdy wo'pje-towach, jako po nahłym wulkim lĕſnym pucziku dele kro-cźach. Hižo bórzy po tym mózach ſo młodeho wucźenecža, kotryž pokłady wumĕłſtwa ſwojeje domiſny derje znaje-ſche, a wobraſom praſchecź. Wón drje ſo na njón do-pomniwſchi jeno na to pokaza, ſo pſchediſtajenje, pſchi kotrymž rjada wĕſtch poſtawow, njemóże prĕnjotne bycź, ale ſo je po pſchedkoh ſhotowjene, kotraž je w ſta-rim cźaſu jara roſchĕrjena była. Tola je wo tutym wobraſu we wożebitym króta ſtawiſna w ſtarej knihi, kotraž je jenoż w małych **exemplarach** pſchi-ma a kotraž je dla ſpodźiwnoſcźow ſe ſtawitmow w tym pſchi-ſo hiſchcże jara pytana. W knihi pytawſchi wo tutym wobrazu cźĕhowazu ſtawiſnu ſhonich.

Pſched lĕtami, jako bĕ nadpadny dźiw liczbu putnikarjow, kotſiž k tutej zyrkwicźy puczowachu, ſaſo jónu powſchiſchł, ſo młody cźłowjek, dźĕcźo tutoho kraja, po wja-zyłetnym puczowanju ſaſo domoj wrócźi. Wón bĕſche ſo w zubje ſ molerjom ſtał, bĕ wjele wohladał a nĕ-ſchto nawuknył. Jeho nan bĕſche w bliſkoſcźi podkopki ſe ſbožom nawjedował a jemu dom a małe ſamożenje ſawoſtajił. Dla jeho wumĕłſtwa pſchihadnika ſ cźeſcźowo-noſcźu pſchijachu, namakachu ſo ſtkadnoſcże, ſo móżeſche ſwoju wuſtojnoſcź pokaſacź, a bórzy jeho daloko a ſchĕro,° po kraju ſnajachu.

Nĕtko ſo ſ cźaſom wupokaſa, ſo ſo tónle muž a lu-dźo prawje hromadże njehodźachu. Sa korcźmarſkim bli-dom, hdźež ſo ſpocźatnje druhdy pokaſa, mĕſeche wo-ſobkomplne a khĕżje roſhorjenje ſbudźaze rĕcże, kotrež pola druhich w nahladże ſtejachu, wo ſwojim wumĕł-ſtwje mĕſeſche pak horde mĕnjenje, kotrež ſaſo cźi druhi ſ nim njedźĕłachu, dla cźehoż jich, jeli to njeſlepje wuina-chu, najſmĕſchniſchich kwaſarjow na zykym ſwĕcźe mje-nowaſche. Tak jich wotſtorkowaſche. Njebĕſche žaneho pſchecželſtwa wokoło njeho; a kaž ſo lĕta minychu, pſchi-dże hiſchcże k tomu, ſo ſo druhich pſchezo bóle, dalowa-ſche, jo ſe ſwojimi huſtymi cźornymi włoſami a wuſami a żehlowymaj cźornymaj wocžomaj, ſe ſwojimi ſamot-nymi hórſtimi wulĕtami też we wichorojtych nozach a w ſymje a niż napożłedk je ſwojej wótrej žiwej ſamo-rosmołwu mnoho ludźi traſcheſche.

A tola, ſchtóż cźaſyche ſchĕbi nĕſchto molowacź dacź, ſe njemu dóńdże. Bĕſche mjenujaz nĕſchto zyle wożebiteho, ſchtoż cźłowjekow k njemu cźehnjeſche. Mĕjeſche-li mje-nujaz na wobraſach a hewaſchich wopomnjenjſkich taſlach njeſbożowne pſchipady abo wulke ſtrachi abo hałke tra-ſchidła molowacź, potom wone woprawdże ſtajnje wulku hróſbu ſbudźachu. Sſo palaza thĕża, nahła wulka woda, dźiwje njewjedro abo ſawina bĕchu ſtajnje ſ wĕrnoſcźu molowane, ſo ludźi ſyma wobĕhowaſche, a hdyž jónu dźĕcźo pſched imijom, kotrehoż bĕ k nohomaj ſwj. Jurja namołował, ſtraſchnje wrĕſcheſcźeſcź ſapocźa, wón wótſije ſo ſmĕjo mĕnjeſche, nĕtko je wĕz trĕchił. Pſchetrate zło a njeſbože dźe ludźo doſcź hróſbnje na wobraſu ſwĕcźnje-ne widżecź njemóżachu, a w tom ſchĕbi wón jich doſpołnu ſpokojnoſcź dobu. Jenoż ſwjata Marja abo ſwjata trojiza w jeje błyſchcźu, kotraž nad tajſimi podawkami trónowacźe, ſwjetſcha thĕtro thudużcźan wupadny, bĕſche doſcź ſdalena a maka, a cźłowjekej doſcź k wĕdomju nje-pſchińdże; haj, mohłrjez ſo ſdaſche, jako by nĕſchto ſpytał, to wotmyſlź. Dale ſo k temu pſchidruži, ſo molerſ też wſchelake mĕſcheńſki warjeſche, ſ kotrymiž ſo prózowaſche, wubĕrne nowe barby namakacź, ale po prawom dźiwſche drje ſkoto dźĕłacź. A bĕchu drje nĕtkſi, kotſiž ſo ſ pod-hładom noſchachu, hacź won ſ cźmowymi mozami cźinicź nima, ſ kotrymiž drje je ze w Bjenadłach na ſwojim pu-cźowanju ſwjaſał; pſchetoż we włóſtich mĕſtach ſo mno-ho ſtawaſche, ſchtoż ſo ludźom w horach njeſpodobaſche. Tamne mozy ſu jemu na wſchĕm łónzu ſa ſwoju pomoz pſchi jeho dźĕłach wumĕnjenje ſtajili, ſo dyrbi ſwjate poſtawy na wobraſach zyle małe a njenapadne woſtajicź, mjes tym bychu ſpytowanja, kotrejž ſe mogu cźłowjekam pſchihotuja, wulkotnje na ſcźenach znrwje widżecź była. Rozumni pak mĕnjachu, ſo ſo wobraſy tola poſwjecźa, a tuž ſo wſchitko ſe ſhubi, ſchtoż móhło ſo pſchiſtradnycź; a njeſłu ſe ſnamja łajkehożiuli raſu wobledżowali.

Jónu njedźelu w póſtnym cźaſu, kotraž bĕſche runje po Bożej mſchi, ſtary horjanſki bur k molerjej pſchińdże. Wón kopjeno ſe ſaka wucźeże, kotrejž ſo hižo drjebjeſche a bĕ do wjazy dźĕłow roſpadło, roſtoſi je, tykaſche ſwo-jej wocži zyle bliſko k njemu, pſchetoż hižo jara **hubje-nje** widżeſche, a **roſtołene** je molerjej na **blido položi.** Molerſ žebi je wobhladawſchi rjekny: **„To je mjedźory-cźina (Kupferſtich); ſchto ſ njej chzeże?“** Bur mĕnje-

S Malešec.

Nano ½8 hodź. serbšta spowědź, dop. ½9 hodź. serbšce a w 10 hodź. němšce kemšenje. Sbérka za ev. pišmowstwowy wotrjad.

S Wojerez.

Nano w 7 hodź. němšta spowědź (sup. Köhler), dop. w 9 hodź. němšce kemšenje (farši vikar Hamann), ½11 hodź. serbšce kemšenje se spowědźu (duchowny Nowak). Pop. w 2 hodź. němšce kšcenjenja (farši vikar Hamann).

S Wjeleczina.

Dop. ½9 hodź. serbšce a w 10 hodź. němšce kemšenje. — Evangelisiazišce pšedne'chti fararja Wauera: Drježdźankeho wčednje wjeczor w zyrkwi wo sćěhowazych themach: njedźelu „Wabjer“, pondźelu „Wjednik“, wutoru „Stšednik“, srjedu „Bratr“, štwórtk „Wojowar“, pjatk „Dobnjeser“, pjatk wjeczor k wobjamknjenju Boze wotkazanje. Wot pondźele wšednje wjeczor w 6 hodź. bibliška hodźina w młodźinowni.

K 75. narodninam kěžorki Augusty Wiktorije.

Prěnja mandźelska kěžora Wilhelma, Augusta Viktoria, kotraž pšeded 12 létami w Doornje wumrě, bu 22. oktobra 1858 narodźi. Wona 40lětnym mandźelstwje běšče wona w zbožownych a trudnych dnjach zwěrna towaršicka žiwjenja swojemu mandźelskemu. Wona wošcehje dobrocželske wustawy a zyrkwje jako krajna macź podpjerasche.

Radio

Njedźelu 22. oktobra pšichodnje:

Königswusterhausen. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 8,55 rańšcha šwjatoczitowjeź. 11,30 Bachowa kantata z Lipska. 12 konzert. 14 hodźina młodźiny. 15 spěwy dźěći. 15,20 šwjatowčna chwila za žony. 17 kopańca mjez Němšku a Belgiju w Duisburgu. 19 hodźina burstwa. 20 konzert. 21 wukluk wódneho sporta.

Lipsk. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 8 wo rybalstwje. 8,30 evangelska rańšcha nutrnosć. 11,30 Bachowa kantata. 12 konzert. 14,25 pokiwy za rataršwo. 14,35 dźěći a spěwarja pšed mikrofonom. 17,50 wotčitanje za kladr. 20 wječorny konzert.

Hišcze wušne z njedźelskeho programma: Königsberg-Preilsberg: 20 wječorny konzert. Köln-Langenberg: 21 konzert. Münchow: 18,35 komedija „Der Rosenkavalier“. Wien: 20,30 Kalmanowa operetka: „Wójwodka z Chikaga“.

Póndźelu 23. oktobra pšichodnje:

Königswusterhausen. Nimo šnateho wšednjoho programma: 11,30 wopytanje wikowanišcow. 15 za žony. 18,05 19 hodźina naroda (k wopomnjenju Rudolfa Peterkasa). 20,40 Marine kantaty. 21,25 wjesela hodźina.

Lipsk. Nimo šnateho wšednjoho programma: 14,40 za žony. 18 itališcina. 18,30 jažnowdźerjo a marxistojo. 19 hodźina naroda. 20,05 jušadła a žorine spěwy z lucje. 21 hra „Šmjerć w Genfje“.

Hišcze wažne z druhoho programma. Wrótšlaw: 20,10 wječorny konzert. Frankfurt: 20,10 prěni pónDźelnišci konzert. Wien: 20,45 potpourri „To je lubosć“. za młodźinu. 18,15 z pšekupnikeje powolańskeje šcule.

Přilopk

* Pšichwóra z cježkimi sćěhowami. Pšeded nekotrymi dnjemi je w Neapolu jara pobožna, ale bohužel luź tehorunja tak pšichwěrkojta žonska wumrěła. Wona pšeds nimi jon wobhódźeše. Pšichi poslednim dnju do stara Marja Jasana notara k sebi pšichwa, kiž dyrbješe jej testament činiś. Pšichi dokončenju dnja wona špori, so bě runje wutoru, tak so žona wobaraješe a hotowy testament wupodpisa. Po starym neapolitanišim pšikazanju wulocu a pjatk nicžo wažnje so pšichwatać njesmě. Hdyž bě to wuprajiła, wona jemu a nětk so z Bohu prosyła za dobrim mjes hórbami a wichelakimi pšichwami dobrocželstwi wustawami wjeźe. Wšelicy zadźerjanje a wudawkow njeby trjeba było, bychi so jara z najmjeńša na pohlednim dnju swojeho žiwjenja pšichwěrka wotstaja.

Banje.

Handrij, burski syn, měješe na swojej ławcy rjane wulke banje leža. Jeneho dnja běchu so wše pozbuhile, a wón bě na to jara rozhorjeny. Wón to nanej wuskoriš, kotryž chcyše runje do města jěć. „Njebudź tajkoje małeje wěcy dla tak rozhorjeny. Dźi a dźěłaj swoje dźěło! Přemjetaj hromadu žita w bróžni! Budź prawje pilny a hdyž budźeš hotowy, změješ twoje banje cyle wšěde zaso“, praji nan. Wjecor so nan wróći a so wopraša: „Sy žito přemjetał?“ „Haj“, praji Handrij. „Sy banje tam namakał?“ prašeše so nan dale. „Nó“, wotmołwi syn. „O ty njehańbity zelženčo!“ zawoła nan z wótrym hłosom, „nětkole sym će lepił. Hlej, sym twoje banje do žita zahrjebał, dokelž chcych će pruhować. By-li ty žito přemjetał, by je wšěde namakał. Nětko pak je lža na zjawne!“ Handrij so začerwjeni a wo wodaće proše. Nan pak praji: „Chcu tebi wodać, jeli mi słubiš, zo budźeš so połěpšić a sebi tele hrónčko spomjatkować: Njech wšak lža tež tołsta jo, wšitko přińdźe na słónčko!“

R. 1929.

Poslednja kwětka.

Kak rjenje hišće kćěje
a wóčko zwjesela,
kak lubje so tu směje
tych kwětkow pózdnička!

Njech k swjatokoj tež zwoni
khód lěta spěšniwje:
Pluh nowu brózda honi
za nowe žiwjenje.

Preč njewjedrow su zloby
a trašne hrimanja:
Tak teź nam do wntroby
měr Boži přikhadźa.

H. Zejleć.

Banja a žoldź.

Jónu ležeše bur w khłódku pod dubom a wobkedźbowaše rjany hanjowy pjeńk, kotryž bě so na płót splet. Bur wiješe z hłowu prajo: „Hm, hm, to so mi njelubi, tón nizki pjeńk ma tak rjane wulke a tón sylny dub tak małke, snadne płody. Hdy bych ja swět stworił, to by so mi tón rjany wulki dub z rjanymi, žołtymi, čežkimi kěchsami hordźić měł. Kak krasny napohlad to był!“

Lódy dopraji, padny z wysokeho wjerška tutoho duba žołdźe dele, jemu runje na nós, ko krawješe. „Aw, aw!“ zawoła bur wóstrózany, „tu mam nětko něšto za swoju hłupu mudrosć. Hdy by tónle žołdźik banja była, wšěde by mi cyły nós rozmjał abo mje zarazył!“

Wšehomócny Bóh wšo je
derje stworił na swěće! R. 1928.

Z burskich kaznjow za winowc.

Čoply winowc, studźeny nazymnik. Hdyž lišće dołho njepada, tuha zyma so přikradnje. Winowc a napriela stej sej we wšěm runaj. Dźiwje lusy na wolětku, kóne babinemu ćěiku, Swj. Hawoł (16.) tepkał. Na swjateho Hawoła so kruwa w bróždi skowa. Simana Judy (28.) khowajće krudy, sej łamaje kije, so wobuje ćrije.

Pój, zwuhódaj!

61. Hdyž je njedaš, ničo wot nich nimaš; hdyž je puščiš, změješ něšto.
62. Keho wołeń prjedy zhrabnje, suška abo tołstuška?
63. Štó ma w měsće najdale do pincy khodźić?
64. Što je dźěćom mazane lubše hač njemazane?
65. Što ženje prawe njeje, a tola sebi žanych swarow a pukow njekrydnje?
66. Kotrej dźěrje stej bjez dna?
67. Štó ma štyri křidła, wšě na jenym boku, a jeńčkonohu a klepeta rady?
68. Kotre drjewo ćaha so z drjewa a so zaso do drjewa sniwa?
69. Kotre ćaki zběramy, zo je hubu jěda by?
70. Kotre danki nowina roznošnje do swěta?

Klučki k hódaćkam.

61. pjenjezy. 62. suška, štož je suche, so rańše zapali. 63. wěžnik, kiž na wěži bydli. 64. khłódowe pomazki. 65. łžiwica. 66. nosowej. 67. wětrnik. 68. khłódowy kašćik. 69. kozaki. 70. podanki.

Lube serbske dźěći!

Smy po pózdninach! Tuž je so teź wuj zaso k dźěłu dał. Mjez tym je wam dwě čisle wačoka čitała a „Nadpad pola Bukec“. Měješće potajkim w pózdninach wjele k čitanju. Sće teź wopravdźe čitałe?

Pola nas w Khwaćicach je jutrjo wulki swjedź a to jedyn z najwjetšich cyłeho lěta, njemuješ kermuša. To so wšitcy jara wjeselimy! Snadź nas Khwaćicanske dźěći přichodny raz něšto wo kermuši napisaja! A wy druhe dźěći, hdy dha so pola was kermušnje? *Najskerje nětko teź hórjy!* Tuž wjele wjesela!

Waš wuj Pawoł.

šche, wobras dołho wjaz njewudźerži; chze pak, so by na dworje sawoštał, kaž je jón namrěł, a hač móže jón jemu nowy sćinić. Mołeć šnapischeźiwi, so móže jón jemu jenož na drjewo a w barbach sćinić, hač je z tym spokojom. A dokelž bur shoni, so budźe potom dosć wudźeržny, běšče spokojeny.

Na kopjenje běchu stawy žwěta pšechodźajane, postawa pšichi postawje, a pod božej steješce, taj i jeje erta rěčzane, k czemu běšče na lemi postajena. Tu běšče bamž, špodny steješče: Wschittich waš zohnuju. Potom běšče kral, špodny steješče: Wschittich waš wobkněznjeam. Sastojnik měješe słowa: Wschittim wam roskaju podawam. Rěkar: Wschittich waš lekuju. Wojak: Wschittich waš strašnju. Bur: Wschittich waš sešiwam. Holza: Wschittich waš sawjedu. Jako posledneja postawa po tym běšče šmjerć namolowana se słowami: Wschittich waš žnju.

Mołeć tute postawy w trašnych barbach tworješe, jako posledneju postawu pak njenamolowa šmjerć, ale, hróžbu šhubjaceho nawohlada, ćerta a špodny napisa: Za šebi po wschittich pschindu.

Bur pschindże, so by nakładał, tak je so wobras poradźił, a wón wschitkich žiwych swojich wnuczkow a wnuczki, kotrež jeho kaznje kemšli pschewobdźachu a kotrež bě pschi swojim prěnim wopytanju wšed durjemi cyhtacej dał. Dokelž bě wobras [illegible] derje šnajadny, w pyschnych [illegible] postajena wobdźachu, wone [illegible] běšče nětko tak rjany, a [illegible] dokelž [illegible] nětko tajke na dwór d

Dźeć, [illegible] so by jim prawje cźinił, a [illegible] swoju bo[illegible]ewu, njepschistupiu ka w zyrkwi, zyle blišo [illegible] jenotliwej postawje a podpismu. Młodźina z wulkim wołanjom na hłodu jenotliwu postawu pokazowaše; wo tódźej šebi nětchto prajachu, a najmłódšchi i jažnymaj wočomaj rjeźny, so by jemu wojak najlepje spodoba, jeho wušy, jeho hłowu, jeho hołowu a jeho tśěła, wschitko je tak rjane; druhi mjenješe, jemu so bamž najlepje spodoba, a swoje wócko wot trojneje trony njewotwobrecźi, hačrunjež bě so tuta hižo trochu zlepje poradźiła. Tśeći běšče mudrowy młody pachoł, kotryž hołsam hižo sa brijiwjami hladaše, a temu so hołza najlepje lubješe, dokelž je dočz kulowata a ma tak cźerwjenej licźzy. Mała wnuczka, kotraj běšče trochu bojaliwcho wa'chnja, rjekny, so so ji lětaś w dołhej cźornej žukni najlepje spodoba. Dźeć pak spokojnje i hłowu machajo rjekny, na hura je tola najrjeńšcho hladaćz, wón wschitkich sešiwja, a dźěći chyžke jenoj pilnje dźěkacź a sprawni wostaću. Ale wschitzy tśěchu šebi pschesesseni w tom, so so jim sastojnik a cźert ani kušla njelubitaj.

Jenoj najstarscha holza njeběšče žanchu słowcźka rěcźała. Wona běšče wodekranowane šwerjenje i sajmajnaj brunwnaj wócomaj a zyle małku cirjodku na tróšce a pschindźeše [illegible] běšče jenoj i mérnym wótcźenym wobraz [illegible]. Wona so nawobkedźowaše, [illegible] Je wam wšitko tak prawje a [illegible] wam zu na wobrazu tele jal?“ [illegible] dźeć rjekny, „a je to [illegible] „Ale, dźeć, [illegible] dha teź [illegible] [illegible] a wěrje dha teź [illegible] [illegible] te [illegible]“ Wospodarny wobraz [illegible] [illegible] so na mołeria wobrecźi: [illegible] [illegible] diabła na wobraz namolowali; [illegible] [illegible] „Na žadyn pad“, mołeć [illegible] [illegible] hłowu, throšle po boże, „běšče mela [illegible] a tak so mi to lubješche.“ Na to wobkiwja holzy kluboka cźerwjeń rozjahnu, a po dlećšim mjelcźenju wona žiwoju hłowu pozběhnu ichi rjekny: „Je so trěcźało, so dyrbješe molowacź. [illegible] Mam stare kopjeno tu kaja; a pschewměnjenje po Mołeć woli wotmyślene njeběšče. Njeje nuc, so tutón wobras jako tajšti wotčewjawchi fantaziny, kaž jón sheswěcź a wumjeńcź dachmy.“ „Sakto pak so njeczitaje moje dźěcźo, hdyž jón hižo pschihaju?“ hižo i pokmi[illegible]kom rjekny. „Njeje jón wón derje sčinił? Ja šebi tola radźcźo djabołka hač šmjerć wobhladam; wschitko tamnemu měše cźłowjek i božej pomozu štrěže schitu šwi[illegible]nyć, ale šmjerći njemóže so nichtó wuwinyć.“ „Wa zyle prawje rěcźiše dźěd!“ holza sawoła. „Alle po tom[illegible]cźe nam, knjeze mischtrje, jenu postawu winoscźi wotstali, wo kotruž hischće prezymy. Niz djabał, kotrý praji: Ja šebi po wschitkich pschindu! Dyrbi na wobrazu hyšcź pohledni, ale dyrbicźe nam za nim hischće lowdźela k temu namelowacź a špodny słowa: „Ja wschittich waš wuškewam.“

Sdaćze so, jako by mołeć hnewne šnapschecźiwjenje ako kamo šaje petlocźiž; wón na wobras pohlada a potom zyle cźornje na holzu. Sesnadź, so běšče nojpriedy nierosgłudźeny; ale ichtoš nawoškedź tón wobraz[illegible]mał namaka, běšče rychle a njewěste pohladnjenje a mórcźenje. A potom hołzew, kotrež so ja jeho bleše a [illegible] [illegible] tunki jaiionwachu, le jimwj šumy, a [illegible] njeh[illegible]cźo dwela, po prawom zyłu šwojšbu.

[illegible] a tutón dźeń pytnychu, jo wón huščźicźko ni[illegible] [illegible] a [illegible] durjemi mjetacźe. Hdyž pschi[illegible] [illegible] holza [illegible] jenym [illegible] bratrow pohladaćz [illegible] [illegible] rjekny, so njeje ničzo noweho molował, a ji so njepokaja, kak dalolo je. Nětko hatle druhi njedźelu po tym pschińdźechu, tuž wón rjekny: „Njewěm, hač móžu Wam to sčinić. Na konzu dźe móžu Wam stare kopjeno teź sajo wrócźo dacź.“ Holza najpriedy na

Hospodarski rozhlad

Sobotu 21. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 dollar	2,962	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendželski punt	13,41	100 československ. krónow	12,44
100 šwajc. frankow	81 18	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burza běšche wčera jara žiwa. Akzije mějachu hyšdom wot ranja lěpše kursy hač ja wčerawšim a w běhu wikonjanja so kurs tamo wo 2% powyšichu. Wiki rentowych listčinow mějachu podobne dobre wiki.

Barlinske wukupowiki za tejunjenjski staw wostachu bjez wobrata měrne. Pšicheńzy a rožki so malo kupowachu, wosowy mało žita kupuja, dokelž maju swoje sklady polne. Jačmjeń a wowš so tehorunja mało kupowajchtaj, jeju wobdźěłanja so njepřichcemkli.

Wčera płačeše se w Barlinje zenimar

pšeńcy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jačmjenja, nalětnjeho: 8,75—9,10 hr., nasymlkeho: 7,85 hač 8,30 (7,80—8,25) hr., wowša: 6,80—7,20 (6,90—7,30) hriwnow,

w Drježdźanach:

pšeńcy: 9,25—9,35 hr., rožki: 7,65—7,75 (7,30—7,80) hr., jačmjenja, nalětnjeho: 9,15—9,60 hr., nasymlkeho: 7,80—7,90 hr., wowša: 7,05—7,25 hr.

Wiki schtwórtk w Shorjelcu.

Pšeńcy płačeše 8,85 hr., rožka 7,10 hr., jačmjeń, nalětni 8—8,70 hr., nasymlki 6,60—7,10 (6,50—7) hr., wowš 6,20—6,50 hr., běrny 1,40—1,70 (1,30—1,50) hr. Butra 2,80—3,10 (2,60—3) hr., jeja 10—11 (9—12) pjenjezkow.

Wiki sajndženy schtwórtk w Halschtrowje.

Tu płačeše pšeńca 9 hr., rožka 7,35 hr., jačmjeń, nalětni 8,50—9,20 hr., nasymki 7,20—7,40 hr., wowš 6,30—6,75 (6,30—6,50) hr., běrny 2—2,50 hr., sjeno 2,30—2,50 (2,25—2,50) hr., sloma k sašłanju 0 80 hač 1 hr., słótna sloma 1—1,30 hr., prošata 9—15 (8—15) hr., běhali 25—35 (20—30) hr. Butra 70 hač 80 pj., jeja 10—12 pj.

Płačišny w tpinkach su płačišny tydźenšich wikow; hdyž pak žane nasymnjene njeje, so njepřichcemničku.

Drježdźanska burza	20. 10.		20. 10.	19. 10.
Pšeńca	76 kg	185-187	běrnjace kruški	14,30-14,50
rožka	70 kg	153-155	pšeńc. wotruby	10,0 10,6
nalětni jačmjeń		183-192	rožne wotruby	9,50 10,4
nazymsk jačmjeń		156-158	pšeńčna muka	35,75 37,75
wows		141-145	rožna muka	23,75 24 75
Jačwony dźěćel		—	woka	—
rips		—	pjeluški	—
kukurica (Mais)			hróch	—
siche truh.	9 80	10 1	cokrowe truh.	—

Drobnowikowańske płačizny w Bodyšinje

21. oktobra 1933 po hamtskim postajenju.

Wše płačizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišše płačizny hr.	najwyšše płačizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,60	2,00
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,36	0,56
Rżana muka	1 kg	0,30	0,34
Khlěb	1 kg	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,60	1,70
Sušeny połd	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1tuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

Płačiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płačiny po złotej hriwnje.

	20. 10.	19. 10.		20. 10	19. 10.
Pšeńca	—	—	bony	17,0-18,0	17,0-18,0
rožka	—	—	woka	—	—
jačmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jačmjeń	157-166	157-166	žołte lupiny	—	—
wows	136-144	137 145	reradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuńk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	any wosuńk	11,40	11,40
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhlank	10,1 10,7	10,0-10,2
ns. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,5-13,7	13,6-13,8
rżane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,6	1,20-1,63
raps	—	—	rżana słonina	0,15-0,65	0,45-0,68
hróch, Viktor.	40 0-45 0	38,0-45,0	pšeńč. „	0,45-0,55	0,45-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	17,0-18,0	16,5-18,0	ešna „	0,45-0,60	0,45-0,60

Płačizna za pšeńcy za wupłodźerja 147 180 182

Płačizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Płačiny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

29. oktobra 1933 Płačiny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 1144.

Połnomjasne, wukormjene, najwětše rěznje hódnosće hač do 6 lět	31 3
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	27 -30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25 27
Mjenje picowane wšěch starobow	22 -24

Byki: 451.

Połnomjasne, wurosćene, najwětše rěznje hódnosće	31
Połnomjasne, młódše	28 -30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	26 -27
Špatne	23—25

Jałojcy a kruwy: 842.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětše rěznje hódnosće	25 27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětše rěznje hódnosće hač do 7 lět	21 - 24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17 20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11 -16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1420.

Nailěpše wukormjene (2. družiny)	38 - 41
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	33—39
Špatne (4.)	13 -24

Wowcy: 3630.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	41
Starše wukormjene (2.)	35 -36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	31 - 37

Swinje: 8132.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	53 55
Wukormjene	51 - 53
Mjasne	48 —51
Špatne	45 - 48
Rancy a kundrsoy	40 - 50

(Dalše wjesne płačišny w tutownym listnju.)

W tutym hotelu [illegible] poslědni offizjerojo, kiž běchu Machadowemu knježerstwu zwěrni wostali, so k rjetowskemu pichečjinjenju sthowali. Pschi dobyću hotel do rospadankow rostšělachu a mnoho sakitarjow morichu.

Wjetschinu tych, kotriž běchu živi wostali, potom wojazy nětčišcheho knježerstwa Gran-San-Martin samordowachu. Nasch wobras pokazuje sapuščenu sthwu hotela „National" w Havannje, do kotrejež běše granata sajěła.

Zakřk w kine

Ssamo w naschim zwěrje techniki, so wjerchnjich kolešow a schwórčznych machinow so hischće wězy staraju, kotrež po sdačju do raja bajkow, k wěrje njepodobnosći hluschcheja, hačzrunjeja je jich pschizhna hnsto dorunje technika zyama, kaž je so njedawno w Jendželskej pokazało. W jennym Glastowskim kine film pschedwjedźachu, kotryž katastrofu lodje „Bestris" pokazowasche. Tu nadobo bě mjes pschihladowarjemi wótry schkit zły dyrdž

„Sastacj! Sastacj!" žónska sawoła, posłocji se zwojeho městna a sathadźesche runja wokludnjenej.

Pschihtajeni lina pschihwatachu, wschitke zwězy so jasnje saswěćachu, pschihladowarjo so do njeměra dawschi so praschachu, schto je so po prawom stało.

Zona pak, kotraž bě njeměr sbudźiła, jachlesche: „Mój zyn, mój lubowany zyn!"

A potom powědaschе, so zwojeho zyna léta dołho wjazy widźała njeje a so tež dozyła wjazy njewidźeschе, wón znadź mohł hischće mjes živymi być. A nětko, nětko je jeho w filmje sa wohladała. Wón je mjes wukhowanymi byl!

Wona wjednistwo kina naležnje prošcheschе, film hischće jónu wospjetować, dyž swojeho korzulubowaneho

Nowa pryncesa walesja w Sthdrjenje.

Pryncesa Alexandra je Schleswig-Holstein-Glücksburg we wuschatejizy, kotraž so w schwedskim hlownym měsće jeniczy za wobrazy wjerchnoschkeje wumětli sarjadowa.

[illegible] njeho pohlada a potom starozcijwje na wobras. „Ach, to dyrbicze tola dokonjeć," wona dźesche: „Czechodła pak, czehodła dyrbju?" wón nimale rosharjeny sawoka. Wona najprjedy mjelczeschе, potom zrěbi jenu postawu po druhej wobhlada; pola czerta khwilku posajata; potom wodychnuwschi rjekny, zhiwischo a dowěrliwischo: „Ale to tola z zrjeho wukhadza!" Moleč znapschecziwje: „Je temu tak? Wukhadza to z zyleho?" „Haj, tak je", rjekny znapschecziwje.

Na to pak dołho wuwostachu. Dołho bě pschihlicho, tu [illegible] leč na hórjcej luzu, hdyž koruschki pytasche — trjebaze je ja swoje měschenki —, njenadžijcy holzu seteka. [illegible] wuhladawschi so zacžerwjeni a posajta; potom so jej [illegible]wje a z jasnym wóczom blischeschе; ale hdyž takle [illegible]ded njej stejeschе, po sdačju njewědźeschе, schto dyrbi [illegible]ec. Wón ji kedźbuje mjeswoczi pohlada, a wona jeho [illegible]hladnjenje inješe, schtož bésche wěsze znapschecziwjenje, [illegible]o kotrymž pak zyama ležy wědźeschе. Słónczuje so je[illegible]u wudoby, so budże wobras nětko bórzy hotowy, kaž [illegible]e zrěbi jón pschcała, a dźeń do-njebjes-stupeza zwj. Ma[illegible]ije może jón wohladacz. Tak woni wschitzy do jeho [illegible]ckarnje pschinńdzechu. Wón bě sadanu drjewjanu taflu [illegible]wustojnoczu k wobrazej pschicziknił, so bě wo tym ležy [illegible]cto pytnyć. A jandžel běšče tafli, so wocžischnuwschi [illegible]ju zyhu jenoż na njeho hladacz, a, czim dlěže to czinjachu, czim mjenje dyzychu wócžo wot njeho wotwobraczicz. Wón mjeschе mjekki a wjch tem rosšudženy wuras we wobliczu, wložu spočachu jemu blyschczi zwjatoczje, jeho postawa běšče wuzyta a sjedeschе w poskuschnej hordoczi na zaznych nárocželach, za kotrymiž so zwězdy pokazowachu a nade wschem sjedeschе: Ja wschitzich waz wutkowam. Holza běšche prénja, kotraž zwoje wóczko zaza wot wobraza poběže; czinjeschе pak to jenoz tohodla, so by z polnej djatownoczu na moleria pohladała, kotryž bě zwojej wóczu k semi stožił; a wona pschezo zazo z radoczu a wjeselom z hkowu tschaseschе, jako njeby ani wěricz mohła, schtož je zamzynymaj woczomaj widźeschе. Njeda zebi tež wjacz, wona tafiu, wobhladnimje zawalenu, zama na dwór horje donjeseze a ju hakle tam zazo z rukow da. Pschihódze pak mnoho czkowjekow k nim, so buchu zebi wobras wobhladali, a wschitzy běchu zebi pschesjeni, so mischtr hischcze na zanej tafli tak lubojnje postawy kaz tutoho jandzela trjechi njeje. Kotriž běchu sle wo nim powědali, potom po nětczim hinak wo nim rěczachu. Ssu w jeho bydlenju husto wulku dzimju haru stykheli, a z ranjom do-njebjeschpticza zwj. Marije je murja nad jenym woknom tak czorna byla, jako by tam zazojte stworjenje wujeko; a jedyn prajeschе, so je tam zerichczowz namakał, kotryž mějeschе zyle czorne zerichcze, a hdyž je jón sbehnywschi do thachlow czihnył, je so z wuzapnym pkomjom wopalił.

Mózachu pak wobkedźbowacz, so so moleč w nětczimjtuli pschemenjeschе. Wón drje dale mjelczitу a njepschistupny wojta, ale do jeho wobliczja tak hluboki pokoj jazahny, so jónke husto mjelczo na njeho zhladowachu, so buchu na tom zwoje wjeselе měli. Na wobrazach, kotrez zebi pola njeho molowacz dachu, so hrózbnemu a straschnemu zaneho nowemo zwuka njepschida, zkerze so to zednori a njebócze po sdačju wjazy hlowna wěz na wobrazu. Sa to pak běchu huczzicho blyschczi, zwjeczi, jandzele pěstony a zwj. trojiza je spodzywnej mozu knjezerstwa na wobrazu widźecz a sczelechu zwój btyschcz do podawkow nuzu, zaniczenja a hlubokeho zabkudzenja. — Moleč je so potom wojeni; jeho potomniz hischcze hacz psched krótkim w tamnej zamznej krajinje bydlachu, do kotrychž husto wopytaneho domu so tez wobras, kotryž bě za stareho bura molował, w pozdzischim czasu pschenjeze.

kz.

ßyna hiſchcźe jónu widźecź. Jeje próſtwu ji dopjelnichu a pſchihladowarjo ßebi film bjes wuwſacza hiſchcźe jónu wot ſpocźatka wobhladachu. Tutón wjecźor macź wěrnoſcź dožiwi, ſo móža ßo też w naſchim mechaniſowanym ßwěcźe hiſchcźe dźiwy ſtacź. k.

Njebjeska łža

W khorowni dźěcźo leži, wopuſchcźene a ſrudne. Holcźka bě ßebi pſchi tucnowarnju nohu ſlamała a pſchindźe do khorownje. Holcźka ſe ßydom lětami, kotraž bywaſche pola wowki, ſtareje, mórkotateje žony, woczehnjena. Macź běſche we wulkim měſcźe w někajkim wobkhodźe. Nan njeſnaty. Stajnje, hdyž je w khorowni hodźina wopytow, holcźka kaž hluboko ſranjena leži. Zaneho wopyta. Wopuſchcźena. Nichtó jej raß ßuche mjeſtwocźko njemajka, nichtó jej raß rucźku njetłócźi. Niczo. Druhe dźěcźi ßmějo ßo raduja. Na łožazych pſchikrywach, kaž wot rajſkeho ptaka pſchinjeßene, ſchokolada knižki ſ wobraſami, hrajki a kwětki leža. Jeje łožowy pſchikryw ſtajnje běły woſtanje, runja ſaßněženej ſahrodźe.

Ale ſcźěhowazu njedźelu, w hodźinje wopytow, ji wothladowarka khorych mały pakcźik pſchinjeße.

Dźěcźo ßwojimaj ßamßnymaj wocźomaj njewěri, pakcźik tak a hinak wobrocźa, njeſwaźi ßebi jón wocźinicź. Tu jemu wothladarka khorych bórnizu wotßuka a pakcźik wotewri. Kraßny napohlad ßo jemu poſkicźi, do židźaneje, ßlěborneje a ſłoteje papjery ßu ſawite dobre kuſki. Sßwjedźeń, ßón, radoſcź. A potom, runja drużßy pſchi ßwjedźenju, hiſchcźe liſt pſchindźe. Wot macźerje. Dohladowarka khorych liſt pſchecźita. Lube, ßłódke macźeŕne ßłowa we nim, kotrež wutrobu dźěſcźa pokojeja a majkaja. Dźěcźo je pſchekraßnjene, cźuje ßo, jako by było jandźelk ſe kſchidleſchkomaj. Njeje wjaz wopuſchcźene, ma ßłónczne ßony, kotrež ßo do boloſtneho dnja ßměja a wſchu hórkoſcź wot njeho wotwobrocźeja. A pſchichodnu njedźelu ſaßo mały pakcźik pſchindźe a ſaßo rjany liſt.

Ale macź dźěſcźu ženje tajkeho liſta njebě napiſała, ženje bajkojteho pakcźika ſ dobrymi kuſkami ßwojemu dźěſcźu kupiła. Wſcho wjeßele a wſcha luboſcź wot dohladowarki khorych pokhadźeſche. Wona k tutej njebjeſkej łži ßwój wucźek wſa, ſo by woßamocźene, wopuſchcźene dźěcźo do ßwojeje macźerje a jeje luboſcźe wěriwſchi ßo ſ tym radowało. kz.

Nowe rekordne lecźenje ſ Jendźelſkeje do Awſtralſkeje.
Awſtralſki lětaŕ Charles Ulm je ßwětowy rekord pěſchnoſcźe, kiž běſche ſir Kingsforth Smith hakle ſańdźeny tydźeń poſtajił, na ſdalenoſcź wot Jendźelſkeje do Awſtralſkeje wo niz mjenje hacź 11 hodźin ſbił. Wón trjebaſche ſa tutón hobrſki pucź jenož 6 dnjow 17 hodźin a 55 mjeńſchinow.

Towaŕstwowske powěstniki.

Budyšin. Spěwne towaŕstwo „Nadźija" a wšitcy Budyscy serbscy spěwarjo a spěwaŕki so naležnje proša, wutoru 24. kaž tež wšě dalšo wutory z dypkom ¼9 hodź. w Serbskim Domje spěwne hodźiny za wulki koncert dnja 29. 11. wopytać, zo bychmy so zo wšej mocu do dźěła dali a znowa našu njewuhasnitu lubosć a woporniwosć do słužby našeho droheho naroda a domizny stajili. Dypkowy a jara bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

Domowina změje wutoru 31. oktobra (reformacijski swjedźeń) popołdnju z dypkom 3 hodź. **nazymsku zhromadźiznu** w Serbskim Domje w Budyšinje. Kóždo towaŕstwo ma z połnomócnjenymi zastupjerjemi zastupjene być, tež druzy su lubje rad witani. Knjez Nejdo změje přednošk: Domowina wčera a dźensa. Knjez direktor Lentsch wot zawěsćeŕnje Alliancy přednošuje wo ważnosći posmjertneho zawěsćenja. **Předsyda.**

Hornja Hórka. Towaŕſtwo „Lužiza". Bohu Knjeſej je ßo ſpodobało, naſcheho towaŕ'ſcha Pawoła Krawz ſ Dźěžnikez do ßwojeho raja wotwołacź. Pohrjeb budźe ßobotu pop. Towaŕſtwo ſhromadźi ßo ½1 hodź. w žarowanſkim domje. II. wotdźělenje ma pſchiſomne bycź. — Dale je towaŕſtwo njedźelu na wobnowjenju pomnika ſa padnjenych we wójnje wutrobnje pſcheproſchene. K tomu ßo towaŕſtwo njedźelu pop. w 1 hodź. w ſchuli ſhromadźi. Cźorna draſta a wyßoki kłobuk. Winowatoſcź wſchěch ßobuſtawow je, ſo pſchindu. Pſchedßydſtwo.

„**Lumir**" ma sobotu 28. oktobra pop. z dypkom w 4 hodź. ważnu prubu w žurli Serbskeho Doma za nazymski koncert 29. nov. Njeje wjele časa wjac, tuž přińdźće, prošu, wšitcy w prawym času a z wjeselej myslu. Noty přinjesu sam sobu.
Luby postrow! Bjarnat Krawc.

Zjenoćenstwo evangelskich Serbow w Budyšinje změje srjedu 25. oktobra wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w Serbskim Domje. Přednošować budźe k. wyšši wučeŕ Krawc wo serbskim spěwje. Po tym budźo nam k. Šlamaŕ někotre spěwy zanjesć. Serbja na wsach, pósćelćo wašo dźěći, kiž su w Budyšinje, do našeho zjenoćenstwa. **Předsydstwo.**

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Jězdny plan póstoweho automobila mjez Budyšinom — Budestecami — Korzymjom a Šěrachowom

Płaćiwy wot 8. oktobra 1933.

Tarif km	2	4a	4	6	8	10	12	Autobusowa jězba čo.		1	3	5	7	9	11
								Zelezniske přizamknjenja:					* haž do Rab[illegible]		
		8,42	:9,19	:12,24	16,28	:21,19	23,17	z Drježdźan, hł.	do	9,00		12,28	[illegible]	[illegible]	[illegible]
		8 56	:9,24	12,23	17,50	:21,25	22,17	z Zhorjelc	do	7,14	:9,20	:12,25	16,33	:21,21	23,[illegible]
			7,50	11,29	15,51		21,41	z Wojerec	do	9,51	9,51	14,18			[illegible]
	W	S	W				S			W	W				
0		9,05	10,20	13,05	17,50	21,20	23,30	z Budyšina, Žitne wiki	do	7,54	8,55	12,18	15,18	21,08	23,17
1		|	10,22	13 07	17,52	21,22	23,31	Budyšina, pósta	↑	7,52	8,51	12,16	15,17	20,[illegible]	23,[illegible]
1		9,12	10,25	13,15	18,00	21,30	23,35	Budyšina, dwórnišća		7,50	8 52	12,13	15,15	[illegible]	[illegible]
1		|	10,26	13,16	18,01	21,31	23,36	†Budyšina, Brauhausgarten		7,49	8 51	12,12	15,11	20[illegible]	[illegible]
1		9,16	10,28	13,18	18,05	21,32	23,37	†Budyšina, Wjelećanska dr.		7,48	8 50	12 11	15,13	[illegible]	[illegible]
2		|	10,31	13,22	18,09	21,35	23,40	†puć do Hornjeje Kiny		7,43	8,45	[illegible]	15, 8	19,59	[illegible]
3		|	10,32	13,23	18,10	21,36	23,41	Dwě lěpje Hornj. Kina		7,42	8,44	[illegible]	15,[illegible]7	19,55	[illegible]
4		|	10,35	13,26	18,13	21,38	23,43	Bělšec, hosćenc		7,39	8,41	12,02	15,04	19 52	[illegible]
5		|	10,39	13,30	18 17	21,41	23,47	Rašowa, hosćenc		7,36	8,38	11,59	15,02	19,48	[illegible]
6		|	10,41	13,32	18 19	21,43	23,49	†Hainic, hosćenc		7,32	8,34	11,55	14,58	19 45	22,[illegible]
7	7,30	9,32	10,43	13,34	18 21	21,45	23,50	Budestec, Forsthaus		7,31	8,33	11 54	14 57	19,44	22,[illegible]
7	7,31	|	10,45	13,36	18,23	21,46	23,52	†Budestec, dełnja wjes		7,28	8,30	11,50	14,55	19,40	22,[illegible]
8	7,33	|	10,48	13,39	18,26	21,49	23,55	Rozwodec, Erbger.		7,25	8 26	11,46	14 52	19,35	22,4[illegible]
10	7,37	|	10,51	13,42	18 28	21,51	23,58	†Korzymja, Siedlung		7,22	8,23	11,43	14,49	19,33	22,4[illegible]
11	7,38	|	10,53	13,43	18.31	51 53	0,01	Korzymja, Weber		7,21	8 22	11,42	14,48	19,32	22,4[illegible]
11	7,40	9,44	10,55	13,45	18,32	21,55	0,02	do Korzyma, pósta	z	7,19	8,20	11,40	14,46	19 30	22,[illegible]
	W	S					S			W					S
11	7,41	9,44	10,56	13,46	18,35	21,56	0,03	z Korzymja, póst	do	7,14	8 19	11,39	14,45	19,27	22,4[illegible]
11	7,42	|	10,58	13,47	18,37	21,58	0,05	Korzymja, Engert	↑	7,13	8,17	11,38	14 44	19,26	22,3[illegible]
13	7,43	|	10,59	13,48	18,38	21,59	0,06	Šěrachowa, puć na dw.		7,12	8,16	11,37	14,43	19,25	22,[illegible]
13	7,44	|	11,00	13,49	18,39	22,00	0,08	Šěrachowa, Städtebank		7,11	8,16	11,36	14,42	19,24	22,3[illegible]
13	7,46	|			18,40			do Šěrachowa, Dw. dr.	z	7,10	8,15				
				*do Njedź.		*po Njedź.		**Zelezniske přizamknjenja:**					* do Njedź.		
	8,06		11,14	14 56	E19,39	22,12		do Drježdźan, hł.	z		7,52	11,32	*14,28	18,14	20,5[illegible]
	7,52		11,32	*14,28			*0,45	do Žitawy	z		8,06	11,14	*13,49		22,1[illegible]

† Zastanišćo jenož, hdyž je trjeba. : Spěšne ćahi. E = Khwatačny ćah. S = Jenož njedźelu. W = Wšědne dny.
▌Jědźi jenož njedźeli při wjedrje zymskeho športa.

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 8. oktobra 1933

S Drjeʒdźan do Zhorjelza.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
S Drjeʒdźan Hł. dw.	0.23	1.33	3.07		5.38	6.14	7.08	8.08	8.14	9.23	9.51	11.26	12.27	13.39	15.00	16.23	17.02	17.40	18.25	19.16	20.17	21.33	23.03	23.07
„ Drjeʒdźan-N.	0.35	1.49	3.23		5.51	6.26	7.19	8 16	8.27	9.35	10 02	11.34	12.42	13.50	15.12	16.35	17 16	17.52	18.36	19 28	20.27	21.44	23.10	23.20
„ Radeberga	1.05	|	3.46	Jenož wšědne dny	—	6.47	7.47	|	|	9.58	|	|	—	|	|	16.57	17 49	|	19.05	|	|	22.15	|	—
„ Arnsdorfa	1.14	|	3.55		6.20	6.54	7.56			10.07	10.32		13.12	14.18	15 41	17.05	17.59		19.13	19.54		22.25	23.33	23.47
„ Wulkeje Hartawy	1.25		—		6.31	|	8.06			10.17	|		13.23	|	15.52	17.16	18.10		19.23	20.03		22.36	|	23.56
„ Weickersdorfa	*1.30		—		6.37	|	8.12			10.23	|		13.30	|	15.58	17.22	18.16		19.29	20.09		22.43	|	0.03
do Biskopic	1.34		4.11		6.42	7.09	8.17	8.51		10.28	10.48		13.35	14.34	16 03	17 27	18.22		19.34	20 14		22.48	23.47	0.08
S Biskopic	1.37		4.13	5.45	6.44	do Žitawy (přijědźe 9.08) [illegible]	8.19	do Žitawy přijědźe 10.09		10 29	do Žitawy (přij. 12.41) přez Hornu Čermjeŕ		13.38		16.05	do Žitawy p. Hornu Čermjeŕ přij. 19.26	18.33		19.35	do Žitawje 22.07		22.52	23.48	
„ Semic	1.44		—	5.53	6.51		8.26			10.36			13.45	do Žitawy (přij. 16.33) přez Hornu Čermjeŕ	16.12		18.40		19 42			22.59	|	
„ Kičenja	1.52		—	6.02	7.00		8.34			10.44			13.54		16.20		18.49		19.50			23.08	|	do Žitawy [illegible]
do Budyšina	2.01	2.33	4.31	6.12	7.09		8.42		9.19	10.52		12.24	14.03		16.28		18.58	18.43	19.58		21 19	23.17	0.03	
S Budyšina	2.06	2.39	4.32	—	7.14				9.20	10.56		12.25	14.08		16.33		19.0	18.44	Wot Arnsdorfa jenož wšěd. dny		21.21	23.21	0.04	
„ Kubšicy	2.13	|	—	—	7.24				|	11.05		|	14.17		16.42		19.11	|			|	23.30	|	
„ Pomorc	2.21	|	—	—	7.32				|	11.13		|	14.25		16.50		19.19	|			|	23.39	do Žitawy	
„ Wujezd	2.27	|	—	—	7.40				|	11.20		|	14.33		16.57		19. 6	|			|	23.46	|	
„ Lubij	2.37	2.58	4.56	6.57	7.56				9.42	11.32		12.46	14.45		17.03		19 37	19.05	20.27		21.42	23.59	0.23	
do Zhorjelza	3.00	3.18	5.24	7.34	8.33				10.03	12.06		13.07	15.20		17.42		20.03	19.26	21.01		22.02	0.35	0.53	

— * W nocy do njedźeli a swj. dnjach zastanje so we Weickersdorfje 1.30. || Jenož njedźelu w nocy.

Se Zhorjelza do Drjeʒdźan.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Se Zhorjelza	0 33	2.56		4.20	Ze Žitawy, wotj. 3.54 přez Ebersbach	5.52	†		Ze Žitawy, wotj. 6.55 přez Hornu Čermjeŕ	Ze Žitawy wotj. 8.10 přez Hornu Čerm.	7.45	8.41	10.58	Ze Žitawy, wotj. 10.00 přez Hornu Čermjeŕ	11.13	[illegible]	Ze Žitawy wotj. 13.41 přez Hornu Čerm.	14.40	Jenož wšědne dny	Ze Žitawy, wotj. 16.17 přez Hornu Čermjeŕ	16 38	18.13	19.20	19.45	20.41	Ze Žitawy, wotj. 20.55 přez Hornu Čermjeŕ	21.02	*22.4[illegible]
„ Lubija	1.02	3.19		5.02		6.30	6.07				8.25	9.05	11.23		11.52			15.21			17.19	18.38	19 59	20.12	21.06		21.46	23.11
„ Wujezda	|	|		5.12			6.16				8.34	|	|		12.01			15.30			17.29	|	—	20.21	|		21.55	|
„ Pomorc	1 14	|		5.18			6.23				8.41	|	|		12.07			15.37			17.35	|		20.27	|		22.02	|
„ Kubšicy	|	|		5.26			6.31				8.48	|	|		12.15			15.45			17.42	|	†	20 34	|		22.09	
do Budyšina	1.24	3.38		5.34			6.40				8.56	9.24	11.42		12.23			15.53			17.50	18.57		20.41	21.25		22 17	23.[illegible]
S Budyšina	1.25	3.39		5.39				6.34			9.00	9.25	11.43		12.28	14.23		15.58	16.46		17.56	18.59	20.36	20.44	21.26		22.22	23.[illegible]
„ Kičenja	|	|		5.51				6.45			9.11	|	|		12.39	14.35		16.10	16.57		18.08	|	20.47	20.55	|		22.34	|
„ Semic	|	|		6.01				6.55			9.20	|	|		12.48	14.45		16.20	17.07		18.17	|	20.56	21.01	|		22.44	|
do Biskopic	1.45	|		6.10				7.03			9.28	|	|		12.56	14.53		16.28	17.14		18.25	|	21.03	21.12	|		22.52	23.[illegible]
S Biskopic	1.47	|	5.21	6.14	6.20			7.06	8.48	9.34	9 47	|	|	12.04	12.58	14.54	15.40	16.30		18.15	18.28	|	21.10	21.15	|	22.55	23 00	23.5[illegible]
„ Weickersdorfa	|	|	5.27	|	6.26			7 12	8.54	|	9.53	|	|	|	13.04	15.00	|	16.36		|	18.33	|	21.16	21.20	|	|	23.06	|
„ Wulkeje Hartawy	|	|	5.33	|	6.33			7.19	9.00	|	10.00	|	|	|	13.11	15.07	15.49	16.43		|	18.39	|	21.22	21.27	|	|	23.13	|
„ Arnsdorfa	2.02	|	5.43	6.31	6.44			7.29	9.10	|	10.10	|	|	12.20	13.22	15.18	16.00	16.54		|	18.48	|	21.33	21.37	|	23 11	23.24	0.14
„ Radeberga	2 10	|	5.51	|	6.52			7.38	9.17	|	10.18	|	|	|	13.30	15.26	—	17.03		|	18.56	|	21.41	21.45	|	23.18	23.32	0.2[illegible]
„ Drjeʒdźan-N.	2.33	4.29	6.16	6.57	7.18			8.03	9.37	10.06	10.44	10.18	12.34	12.44	13.52	15.52	16.25	17.25		18.51	19.17	19.[illegible]4	22.06	22.03	22.18	23 38	23 59	0 [illegible]
do Drjeʒdźan Hł. dw.	2.43	4.56	6.25	7.07	7.28			8.13	9 47	10.13	10.54	10.25	12.41	12.54	14 02	16. 2	16.3[illegible]	17.35		19.01	19.[illegible]	20.01	22.15	22.15	22.25	23.48	0.09	0.53

|| Jenož njedźelu a swjate dny. * Jenož njedźelu a swj. dny wječor a jenož wot 25./26. decembra 1933 hač 25./26. februara 1934. † Jenož wšědne dny. Wot 1. 4. 34.

S Biskopiz do Kamjenza.

			Jenož njedźelu		Jenož njedźelu, srjedu a sobotu
S Biskopiz	6.50	13.43	16.48	18.32	23.00
„ Schumborna	6.59	13.53	16.57	18.41	23.09
„ Porchowa	7.03	14.02	17.07	18.51	23.19
„ Rušicy	7.19	14.12	17.16	19.00	23.29
„ Halšćirowa	7.28	14.22	17.30	19.09	23.38
„ Protez-Thonberga	7.33	14.27	17.35	19.14	23.43
„ Brěznje	7.39	14.32	17.40	19.20	23.49
do Kamjenza	7.47	14.41	17.49	19.28	23.58

S Kamjenza do Biskopiz.

	Jenož njedźelu		Wšědne dny	Njedź. a swj. dny		Njedźelu, srjedu a sobotu
S Kamjenza	5 09	11.43	13.28	13.42	17.08	21.47
„ Brěznje	5.19	11.52	13.46	13.55	17.17	21.55
„ Protez-Thonb.	5.24	11.57	13.56	14.05	17.23	22.01
„ Halšćirowa	5.30	12.03	14.28		17.32	22.07
„ Rušicy	5.39	12.12	14.39		17.40	22.16
„ Porchowa	5.49	12.22	15.02		17.52	22.26
„ Schumborna	5.58	12.31	15.18		18.02	22.35
do Biskopiz	6.08	12.39	15.30		18.11	22.44

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowórnika 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiličišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo scěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezboženje dyrbi so baney kwydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tutejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 244 — Budyšin — Pónđelu 23. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Nowa měrowa rěč němskeho kanclera

We wušwobodźerskej hali w Kehlheimje pola Regensburga je njedźelu wulka zjawjatočnosć wotmě, kotruž SA manjasija rańšeje Bayerikeje jako manjesfasiju fjwěrjacego wuhotowa. Wupyšeny wulki klubowar pyšeše mjes druhej pychu wulki stoty wěnz nad sakhodom lěta 1933. Nad wěnzom sćětowasche worjoł, kiž hada wšchěsnjowsće w paforach dźerżeche. We wokolinje tuteho wěnza wobhonješe palachu. Krótko po 11 hodź. je wjedł kanclera a fanfarami pschipowědajsche.

Psched halu rěčeše stabowy schef Röhm, nadobne mnohe druhe do kanclerowego schkita pschepodaja, wo němskim kraju, kiž je psched 70 létami na tutym měsnje němskemu kumanju jednoty dał a pokasa na kanclera jako na dobrjerja němskeho jednoćenja, wole a fjwěrty.

Němski kanclerAdolf Hitler pschewza znamjo a pokasa na tutón twar, kiž drje w Němskej najwjetschim pranje znamjo nowcho němskeho pohibadźenja nošy. Tutón mjerk jednoty je za naš symbol za to, schtož j naschim wobranjom pytamy: Jedyn lud, jedyn stat, jena wola. Jeden stat je jo narodźił j luda znamjeho a tak dyrbi tutón stat wupschichodźe je fjwjatnizu němskeho luda być. Rěcz je tež němski kanclerjo fjlawu na němski lud a němski Němjsta hymne klinčejsche fjwjatočnje. Potom stupi kanclerjo fjwojimi pschewodźerjemi do twara a połoži fjerowny wěnz j napřjemom „Padnjenym" wopřjed. Pschi tutych fjwjatočnych mjenjschinach budźe wjedźa fjerjw wo dobrym towarschu.

Po wopomnanju padnjenych kroćejsche kanclerjo k fjowschchodowm wokolo kulotwara a wobroći so j wulkej rěcu na SA organizaziju. Kanclerjo dopominaschе, kelko je wjedło a kelko frudoby je so fjuješ dyrbjało, so bychu wumělenjena fa podpjerjsche dojednanje němskich fjlakow a stanow pschiprawnje. Tajki thutny dźeń naš wuczi, kak so fkalowaćej fjojerschneho narrokatriotizma. Tak rěcny cjim bóle fa prawa žiwjenja najcheho luda wuznaćej. Sćwět je so pschi 15-létnym frudnym fjajnporjenu němskich fajimow pschiwucził, so němski lud pranjewobhladuje. Wěmy, so njebudźe lohko, tutón wobras westkronicz a fjwětej wujasnjnić, so němski nicjo fhromadnjeho ninta j tymi, kiž fjaneho fačinja fčejeji njemějachu, so němski lud tuto fačinje wobhedźi a so so j tymi fjojasany cjinje, kotrjž w fandźenosći fa cjeću naroda wustupichu. Němski lud njezada fa wójnu, nawopak, wojnje fa fjwoje prawo wo žiwjenje, dokelž měr lubuje. Cžaju fu nimo, so może wulkraj wočakowaćej, so mohł Němzow j Němzami sbić. Sa to dyrbi fa wschě nje létstotykli rukowaćj. Tuto hibanje budźe fa wschě cžaby j nóschcerjom ducha a jeneje wole němskeho naroda. Hdyž so wschitzy fa organizaziju fajtajimy, kotraž fa to rukuje, so so němska jednota wjazy njeshubi, wustupnjemy najlépje fa fjwětowy měr.

Nasch wotpohlad je, nasch lud fajo fbožowny fčinić i tym, so so jemu wschědny khleb fwěrći, schtož je njejmjerne dźeło a fjrět njech naš pschi nim napokoj wostaji. Sko na fjwojich SA towarschow wobroćejo rjekny kanclerjo, so fu woni fa njeho žiwi fjwědzy fa tutu wolu. Hdy bychu duchojo fabitnh j němskich wušwobodźerskich wojowanjowm fajo wozwili, njebychu febi ani jenicjkeje sekundy pschemyflowali, ale bychu so dźenja hnydom mjes naš stupili. We cžoj so woni prózowachu, prózujenjy so tej my. Psched nami fčjeji cjeći cjaj. Chcemy-li nasch lud fčinić, fwostawa nam jenoj puć, kiž fmy naftupili. Chcedźa-li pak naš na njejnarodnych konferenzach widźeć a naš do Swjatka ludow mjeć, pschihódźemy jenoj, hdyž so jako lud pschipósnajemy. Ssmy kóždy cjaj fwólniwi, sfrčjenja podpisać, hdyž mózemy je dopjelnić a j naschim fačinjom fa prawo fjedźeć. Pschi diktatach fohł njeskutkujemy. Sso hišće fas na fjwoju SA wobroćejo, kanzler rjekny, so dyrbi fjwérna wostać a wudjerżeć, w pschichodźe kaž w fandźenosći, potom budźe so w fjwěsće pschefjwědčenje pschedobyć, so je tu lud fjwy, kiž nicjo druheho nechce hač měr a prawdosć.

Po dołhim jahorjenym pschikleku pschepoda fabowy schef Röhm wjednikej klub fjwérjy SA bayerikeje rańšeje marki. Nawróćna jěsba do Kehlheima běše fa kanclera wulka triumfalna jěsba.

Jutře rěči kancler w radiu

Pschi wustupjenju nazionalsozialistiskeje strony w Barlinskim sportskim palasće rěči němski kanzler Adolf Hitler jutřje wutoru wječor wot 1/9 hač do 10 hodź. Rěcž so na wschitke němske radia pschenjese.

Němska nota so w Genfje přepodała

Němski konsul w Genfje, dr. Krauel, je fjobotu dopołdnja generalnemu sekretarej Swjatka ludow notu pschepodał, j kotrejž so wustup Němskeje je Swjatka ludow pschipowěźi. Wustup płaći też fa njejnarodnu dźełowu organizaziju. Nota ma jeźěchowaje wopschijeće:

W **Barlinje**, 19. oktobra 1933.

Knjes generalny sekretaro!

W mjenje němskeho knjezerstwa mam cjesći Wam wojsławić, so Němska j tutym fjwój wustup je Swjatka ludow po artiklu 1, wotstawka 3 wustawkow wojstwa. Pschijimajesće, knjeje generalny sekretaro, wutras mojeho najwušnamnischeho počesćowanja.

(podpisa!) **Sswobodny knjes j Neurath.**

*

S dobom je němski generalny sekretar, statny sekretar we fłužbje dr. Trendelenburg, kaž bu fnate, po wobstejazym nałožku fwój wróćostup wosjewił.

Wulki zjězd Durinkskich burow we Weimaru

Wčerawschim njedźelu wotmě fo we Weimaru wulki fjěd durinkskich burow. Dopoldnja poswjećeji fo Darrésowy **dom**, farjadnischwowe twarjenje durinkskeho landbunda kiž je fo w lěće 1924 natwarik. S ponjenowanjom tuteho doma chze durinkske burstwo feźiwjeńskemu ministrej dźak wopokasać, fo je jo wo duschu durinkskeho bura hižom dołho prózował. Na poćiwjećenju fo minister Darré wobsbinjny wobdźelił. W fjwojej rěcži djakowa fo fa poćesćenje a dopominasche na fjwoje počahi k Durinkskej, hdyž je hižom psched létami prěni němski burski fjěd nazionalsozialistiskeje ftrony wotmě, jako fjawnosć do mozy nazionalsozialistiskeje ideje njewérjesche. W Durinkskej je won też pschikas fjwjednika k organisowanju burstwa dostał. Ministrowe fłowa wobsahowachu w tśjoch žadanjach: njech je na pschezo cžaj prjedawschеje burskeje fwady nimo. S burom być njerěka pak jenoj pjenjesy fakhužić, ale ludej fkužić. K tśeśenemu febi pschikład Durinkskeje žada, so fo bur jako ftaw njeby pschećiwo druhim ftawam wobroćił, ale fo do ludoweho zyłka farjadował.

Potom wotmě fo wulka burska manjesfasija w fjwjedźerskej Weimarskej hali. Też tam němski minister Darré rěčeše, k fawodej pschehlad wo nětčišćim politiskim połoženju Němskeje podawajo. Burske fpraschenje je najhlubsche fozialne, antikapitalistiske praschenje. Pschećiwo židowskemu wikowarstwu a advokatskemu prawu fteješe naš Płaćej: „Nehdy fwět po nami fudźi, a wón wot fjwojeho fatamanja tych wuwojmje, kotrjž fu rěkli fpadowanja fmjerjeje napschećo fo bedźili a fa cjinje winowatosće w fjwojim wutrobnje febi fakhowali."

Dr. Goebbels je wólbne wojowanje wotewrił

Wólbne wojowanje fa wulke ludowe wotkhłosowanje a nowowólby němskeho fejma, kiž fo hižo fa krótke tři njedźele wotměje, je fo w němskim khowanym měsnje z wulkej fwonkowno-politiskej rěcu němskeho ministra fa ludowe powučenje a propagandu dr. Goebbels wotewrił. W sportskim palasće běšče fo nehdże 20 000 cłowjekow a w 3 wulkich Barlinskich falach hišćože 12000 fhromadźiło, hdyž fo rěcj pschenješe. Mjeńšchiny dołho schmnjesche pschikleki a flawowołanje pschi pschikhadźe ministra pjches fału. Tuta bohatši pschikleki dopokaja fnowa ludoscj, kiž zynje wjedni wujziwa wojebje nětko, hdyž fwojich wjeletrowních fłužbnych dźełow dła k fwojej zupje wjazy tak husto njemože kaž pschedy.

Dr. Goebbels poda najprjedy pschehlad wo wulkim nawarnym dźele, kiž je nazionalsozialiskie knjezerstwo w fćehdenich měsazach dokonjało. Potom rěčeše minister wo wojowanju Němskeje wo měr a zunoprawnosć. Jeho flowa, kiž běchu tak wušnamnje a jafnje fejtajne, namałachu jahorjene pschikhłosowanje pschipołuchowarjow. Schtajny pschikleki pak nasta, jako minister na konzu fwojeje rěcje rjekny:

12. novembra — to chcemy febi pschedewjacj, — dyrbi fo zyły narod Hitlerej a jeho politiky wusnaći. 12. novembra njeźmě w Němskej najpomnjenja hódnjeje opofizije być. Zyły fwět dyrbi widźeć, so je na tutym dnju zyły němski lud j jena. Wšejo je nadawk cjeżki, ale hižom prajach, chcemy jón dokonjeć, runje dokelž je cjeżki. Njeźmě my fo nadsijeć, so cjeżki nadawk jedyn dokonja, kiž fa nami pschińdźe, ale fami dyrbimy cjeću na fwoje ramjenja wzać. Skónčnje dopominasche minister dr. Goebbels na flowa generała Clausewitza, kiž maju też dźenja fa naš być:

Dr. Goebbels wotewri wólbne wojowanje.
Pschi Goebbelsowej wulkej rěcži w Barlinskim sportskim palasće. Wot lewizy k prawizy: němski propagandowy minister dr. Goebbels, **naměstny Barlinski** župny wjednik statny rada Görlitzer a dr. Hanka wosobinski ministrowy referent.

nje ... are germanske šaćuneje wo šwobodje a prawje. Je jenic... prawje, so šo nazionalsozializmuš šaša na mozy luda dopomnja, we wješnym ludje šakhowarja naroda widźi a jeho ſ prawym narodnym prawom ſdźerjeć šmyta. **Němški wješny lud dźenša wě, so se šwojim wjednikom Adolfom Hitlerom šteji a paduje.** Wšeh zbytnje šwjatom dyrbi pak šo šławnje wuprajeć, so nihdže njeje wjetšeho žedzenja ša měrom hač w němškim wješnym wobydlerstwje.

K wulkej manifestaziji na Wjerchowskim namješće běše nježhe 20 000 čłowjekow pšichišło. Po krótkich šłowach ministerskeho presidenta Marschlera rěčeše statny rada Meinberg, kiž šwoje wješele wuprají, so šmě ras šaša njes čłowjekami pšehewowacej, kotrymž je thutnosć džěła do wobliczia napisana. Wón **pokaja** na wjednikowu rěč ze 14. oktobra a dopomnjaše, so je šo runje 19 lět po wojnowaniškim duju pola Langemarka minyło. To **bošaha** wujašnjeć, so lud, kiž ša šwoju šwobodu take woppry pšihotowaše, nochaše **lobkomunistowych** wójnišich dyrdomdejow, ale dyrbješe šwój kraj pšichpraweć, kaž dyrbi, je-li nochce ſ wotrocznom bycj Pod Adolfom Hitlerom a němškim burſkim wjednikom je burſtnwo šaša ſ cjeršej pšihišchło.

Lićba dźěłarcych so njedźiwajcy nazymy dźeržała

15. oktobra šu na dźěławšich fabrikach w Němskej nježhe 3 851 000 njeſaſtupjerjow naličili. S tutej liczbu je šo liczba pšedawšcheho měšaca powšchitkownje dźeržała. Loni w šamšnym czašu běchu njeſaſtupjerjo hižom šaša wo 48 000 pšichčerali. Letša pak je šo poradźiło, liczbu dźěłarcych hač na šnadny šłyk wo 1700 na dozpětej wyšokoſći šakhowacj.

S dotal dozpětymi wulpěchami, ſ kotrymiž je šo liczba njeſaſtupjerjow niže 4 millionow šłóčiła, je pšeni wotrěſł wojowanja pšicheſiwo bjezdźělošći powšchitkownje słónczenj. Wulpěchi tutoho wojowanja šo ſ pšichinanjom dozpětych liczbow ſ liczbami pšeſi šwoječatku wojowanja w februaru t. ł. jašnje dopokašuja. Pšeſi šwoječatku wojowanja mějachmy nježhe 6 millionow njeſaſtupjerjow a 15. oktobra jenož hišcheže 3,85 millionow. Na koncu februara pšihódže hišcheže 96,2 njeſaſtupjerjow na tysac wobydlerjow, nětko pak je šo tuta liczba na 61,7 šłóčiła. Po liczbach najšpinliſche wulpěchi šu šo w rataſtwje dozpěte.

Wopyty při rowje kněžorki

Wjeſarawšchu njedźelu, na 75. narodninym duju prjedawšcheje němšteje kněžorki Augušty Viktorije tyšacy ludži ſ jeje rowej w parku Sanšoucci puczowachu. Hižom dopoldnja we 9 hodź. pšichódže kronprynz ſ šwojej šwójbu a położi wěnzy a kwětki na row. Też prynz Eitel Friedrich a prynz Oskar row naczerje wopytachraj. W mjenje kněžorſkeju mandźelſteju generał ſ Dommes jako šaſtupjeſ generalneho jarjadnistwa krałowskeho domu šawrjenzowy wěnz ſ Doorna pšinjeſł. Dopołdnja pšichódžechu tež mnohe delegazije, kiž wěnzy a kwětcjele k rowu położichu.

Lindbergh pola Macdonalda

Mjašk Lindbergh, kiž je šwojej mandźelſkej tuthwiłka w Jendźelſkej pšebywa, je šaſtupny šchmórił jendźelſkeho ministerſkeho presidenta Macdonalda wopytał. Rozdźělenjam je Lindbergh rjekny, so może šo hižom nětko leczjny wobthad ſ létadłami pšeſ połnóčny Atlantik wjacy pšichpraweć, tola hišcheže nic na podłožku wikowańšwa.

Němski bohot Mutschmann Budyšin wopytał

Wčerawšcha njedźela 22. oktobra mějeſche tyšacelětny Budyšchin šaša ras wulki a wušamny dźeń. Němſki Bohot Mutschmann běše njedźiwajcy mnoho dźěła šmóžnił, ſ pšichlěžnoſćju wotkrjeſneho ſjeſda nazionalsozialistiſkeje strony naſche město ſe šwojim wopytom počeſcijcy. Město šame šjeſeſche w rjanej pyſche thorhojow. Wobydlerſtwo běše hižom ſ czašom na nohach a czakaſche na ważny wokomik pšichthada němſkeho bohota.

Šaſtupjerjo wšchnoſćow a wjednizy w nazionalsozialiſtiſkej stronje běchu jemu hač k měſchczańſkim mjeſam pola Rataraj napiſcheco jěli. Tam jeho wutrobnje do města Budyšchina witachu. Krótko po 1/10 hodź. dopołdnja němſki bohot a wjednik šakſkeje župy nazionalsozialiſtiſkeje strony ſ pšichewodom kuježi, kiž běchu šo jemu napiſcheco podali, do města pšichjedźe. Shromadzeny lud jeho šahoriczje witaſche, jako jeho wós na rózku Lawſtich hrjebjow a Zitnych wikow šaſta.

Knjes němſki bohot poda šo je šwojimi pšchewodjerjemi, mjes kotrymiž běchu knjes wyšchſki měſchczanoſta dr. Förſter, knjes hamtſki hejtman dr. Sievert, knjes wokrjeſny wjednik Hartwig a knjes ſtandartowy wjednik Glöckner. Lědma běchu šo wožoży knježa jeſtupali, so hižom wot Mohrez doma ſem hudźba bliježeſche.

Pokhod nimo knjesa němſkeho bohota šo šapoča. Měſtno na ſwonkownym ſthodje měſchczańſkeho dźiwadła běſche ša nimothód jara pšichódne. Na 20 mjeſchinow dołho cjehnichu brune kolony nimo šwojeho župneho wjednika: Wjele wotdźělenjow SA, SS, naz. motorſkeje ſtafety, hamtarjo, Hitlerſka młodźina, Scharnhorſti šwjaſk, cžełowa ſłužba. Muſtwa cjehnichu je krutym ſtupom šwjetſcha tijo a tijo. Mnohe thorhoje hokateho tſchiża šo w czašu žobu njeſechu.

Zyły wobras šo na rjanym ſłónczným njedźelſkim ranju wošebje wulkotnje wuſkeſchowaſche. Jako knjes němſki bohot Mutſchmann je šwojimi pšchewodnikami po łónczenju czaha wotenožże, jeho lud šaša a šaša ſa-horicze ſtrowjeſche. Pośdźiſcho, wot 1/11 hodź. wotmeſchaſche šo w Krónje ważna ſhromadźizna, Budyšchego wokrjeſa nazionalsozialiſtiſkeje stronu, hdźež běſche němſki bohot pšichitomny a wo kotrejž hiſcheže roſpraſwu podamy. Wórſy pak wón Budyšchim šaša wopuſchczi, so hy šo do Lubija podał, hdźež šo tohorunja wulki nazionalsozialiſtiſki ſjeſd wotmeſchaſche.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 23. oktobra 1933.

— **Wo wokorje.** Djenža rano we 8 hodź. barometer 746,5, thermohygroſkop —9,5, thermometer w nozy +3,5 Seſtyſowaje wjedro budże ſymne. Na nalche wjedro je wyſchina, kotrejž jadro nad Rułkej leži, wjeſchče wšelm dołtała. Wjedrowe powědża, so šo tuta wyſchina hiſcheže dale k połdnju wupſcheſtrěwa. Tchodła je šo pola naš wujašnjało. Dokelž wyſchina hiſcheže dźeſe ſwoje hižeſtwo nad naſchimi kónczinami wobkhowa, hnjelemy pšchi raniſchich wětrach hiſcheže nětkotre duty rjane błónczne wjedro. Połwětr budże miły, jenož nozy budża khětro khłódne. Zutrje waloru błónczko 6,38 hodźin ſkhadża a šo 4,50 hodźin khowa. Měšačk ſkhadża jutrje popołdniu 1,17 hodźin a khowa šo wječor 8,35 hodźin.

— **Nowaj brigadowaj wjednikaj SA w rauſchej Sakſej.** Skupinowy wjednik Haym je pjatk pšchi roſtrěžowanju prajił, so kaj šo ja naſtkónila do Berlina powołanego wjednika Dźěžbanſkeje brigady SA organizacije dr. Bennecki wyſchchi wjednik dr. Schroeder ſ Bytomja a ja wjednika nowoſtwarjeneje Budyſchkeje brigady ſtandartowy wjednik Unterſtab pomjenowanoj.

— **Dar ša ſymſku pomoz.** Firma Conrad Tack & Cie. akc. tow. je němſkokſtatnemu wjedniſtwu NS-ludoweho ſpomožnistwa dar we 25 000 hriwnow ša ſymſku pomoz němſkeho luda 1933/34 pšchepokaſała.

— **Budyško—Kamenska cžara pośtiſkich autobušow.** Sa cžaš plesrowanja dróhi mjes Koblizami a Wuhańcžanami jedža pośtiſke autobuſy wot 24. oktobra mjes Wbohowom a Wuhańcžanami na Wurbis. Sa cžaš tuteho jawjenja šo do Kobliz njechodźi jedźacej. Dróha 5 dźe po wſchem šnadža 3 njedźele jawjenja.

— **Dźeſacžiſrowonſke papjery ſ 11. okt. 1924 šo ſ wobkhadu wotmu.** Dźeſacžiſrowonſke papjery ſ podpiſmom dnja 11. oktobra 1924 ſłubja 31. januara 1934 ſwoju ſakonſku płacžiwoſcj. Hač do 28. februara 1934 może šo tule papjery pola wſchitkich ſakſowu němſkoſtatneje banki hiſcheže ſamjenicj.

— **Ruman rěkow we Lužicy.** Se ſpomjatkowanjom Budyſchkeho wotkjeſneho ſjeſda je ſo dotal Spriewja ſ ſwojimi pšchitokami (Nebenflüſſe), runała; nětko dyrbi ſo też Czorna Woda rumacj. Projekt dróhowego a wodowego inženjerſkeho hamta poſtaja ja pšeni dźěł runanja 4 kilometry na dołnim dźěle rěki w Sakſej. Wudawki ja runanje 158 000 hr. wuczinja. S runanjom ſo wocžakuje, ſo ſo ſpěchne wotwjedženje wulkeje wody dozpěje a ſo ſo dotal kóždе lěto nacžinjene wulke ſchkody potom wjetšeho wužyta wotſtrańichu.

S **Mateho Wjelkowa.** (Wo twarſtwje.) Też w naſchej wſy ſo liſka nětotre rjane thěže twarja. Hdyž wot Budyſchina pšchidźeſch, widźiſch na lěwej ſtronje rjanu nowu thěju, kotraž je žebi tnjes twarili miſchtr Oſwald natwarił a kotraž je ſ woprawdźitej pychu pšchi ſaſtupje do Mateho Wjelkowa. Dźeſch po dróhy dale, wuhladaſch na ſamšnej ſtronje ſady Dubrawiz hoſcjenza zyle nowo-

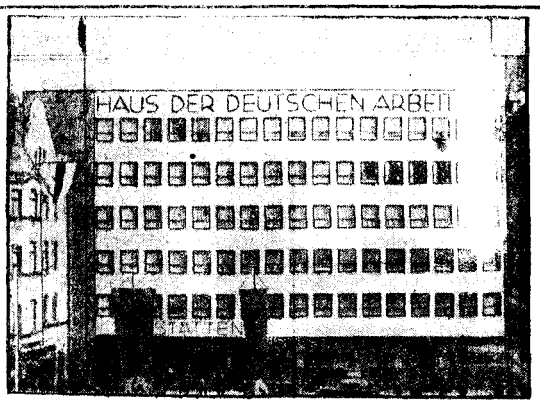

Nowy „Dom dźěła“ w Magdeburgu.

Jednorje natwarjeny „Dom němſkeho dźěła“ we Magdeburgu je ſo w pšichtomnoſći němſkeho bohota Loepera a němſkeho wjednika nazionalsozialiſtiſkich dźěłarniſkich bónkow Schuhmanna poſwjecził. W domje budża dźěłacžeſke ſwjaſti a nazionalsozialiſtiſke dźěłarniſke bónki Magdeburgſkeho wokrjeſa ſamješnjene.

Stareje pódkowy dla

4] (Pokračowanje.)

„Pódlan je mje cjeſko ranił, ale tajku ſrudnu ſmjerć jemu tola njebych pſchał,“ rjekny ſ pchepołożnym hłosom.

Po czašu ſo tutón podawk ſabu. Skórżba mějeſche je ſmjerću ſtórżbnika ſwój tónz, wudawki pak buchu na jeho herbow cžišnjene. Sa wošmjerćenju jenicžiu džowku Pódlana bu ſaſtupnił, ja tuhło ſarjadowaſ poſtajenu, a nětko dźěſche wo wšu wſchitko ſamo ſwoju ſtaru cžěſ.

Schtyrnacže lět bě ſo minuło. Sa tón czaſ bě ſo hordy Rólnik tak pódkemóníł, so móhł jeho lědma ſamo pośnacj. Hłowu noſpiſche nětko ſthitenu, wobličjo bě zyle ſmorſchczene, włoſy wokoło ſpani rědke a ſchedźiwe, hacžrunjež bě halle polſta lět ſtary. Rady ſminu ſo cžłowjekow, njecžihnidźe jenje wjazy do korcžmy, cžim huſcžiſcho do ſpyrowje. Rólnik bě pichitlad zyłej wožadże. A Rólnik mějeſche też wo prawdźe Boże Johnowanje. Wſchitko ſo jemu poradźi, jeho pola njeběchu jenje pſches wjedro cjerpike, ſtół ſo rosmnożeſche, wobej džowzy běchtej ſo do kubła wudałoj a jeho ſyn bě jedyn ſ najnadobniſchich hółzow wo wſy.

Hinak bě na ſuſodnym dworje. Wot Pódlanoweje ſmjerće dźěſche wſchitko do ſady, njebě dyrbjało ſo tu wjazy ruka a wócžka knjeſa a hoſpodarja. Twarjenja dyrbjachu ſo ſnowa twaricj, wudawki ſa ſtórżbu płacžicj, a ſarjadowař bě nuſowany nječhto połow pſchedacj, ſo by tola kubło woſtało. A Marja, cžiſche holcžo ſ błędym, ſrudnym wobliczom, njebě wjazy ta bohata njewjeſta.

Nětdy ſarěcža Rólnik na ſwojeho ſyna tatle: „Ty ſy nětko ſtary dojcj, ſo by na ſeſtwu mohlik. Ssy ſo hižo wohladował?“

„Ně, nano, to docžaka“, měnjeſche ſyn.

„To dyrbiju ja ſépje rozumjecj. Schtó wě, kak dołho budu hiſcheže žiwy; dyn pak dwór w dobrym porjedże ſawoſtajicj. Ty dyrbiſch ſebi Pódlanez Marju bracj.“

„Tu?“ praſcheſche ſo Pětr ſadźiwany. „S ſajtcho cžaſa dha ſu Rólnikej ſ Pódlanezami ſpſcheczeleni?“

„Dźeje, hacž mójeſch ſebi ty myſlicj, mudrowzo. Swada mjes Pódlanom a mjeſe mnu tebje niczo njeſtara, ja ſym njeprawje cjinił, so ſym ſo ſ nim teje ſmuhi dła ſwadźił a jeho ſmjercj ze mi jara — jara bitjko ſchła. Chžu to na jeho dźěſcju ſarunacj, ty ſo ſ njej woženjcſch, wobaj dworaj pſchindźetaj do jeneje ruti a wona budże knjeni. Tak budże.“

„Nó, to wichaſ by rjenje było“, měnjeſche Pětr.

„Po tajſim ludi ſo tebi wona abo niz?“

„Ja ſebi ju njejſym hiſchcze na to wobhladał, nano, ale hdyž ty chjeſch —“.

„Haj, to je **moja wola; měj ſo po tym!**“

S tym bě **rozrěcž ſtónczena.** Pětrej ſdaſche drje ſo nanecwe žadanje tacžu džiwne, tola wón bě poſłuchny ſyn a tomu waſnjnju podwólny, ja nan ja ſyna woſt. Sjednoczenje wobeju dworow njeſdaſche ſo jemu njemudra myſl bycj, a Marja bě ſchwarne, pózejiwe holcžo. Ale runjež njebě tej léta dołho žaneho ſłowa ſ njej rěcžał. So pak hy ſo wona temu pchecžiwjała, na to ani njepomóhli. Pytaſche jeno nětkaſu pchileżnoſcj, ſo by ſo ſ njej ſpóznał.

Nasajtra trjechi ju w ſahrodże, hdźež bunn ſchcžipaſche. Pětr ſtehnu ſo na płót a pichihladowaſche jej ſhwilu.

„Pomhaj Bóh, Marja!“ ſawoła na nju.

Marja pohladnu ſadźiwana na njeho, a pothili na to ſo džiatujo hkowu.

„Wy ſmy ſo jedyn druhemu wozuſdnili“, dźeſche Pětr dale, „ale ja ſo hižeže dopomnju, kak ſmój jako dźěcji hromadze hraſoj. Njeby to rjenje było, hdy bychmoj te ſtare pchecželſtwo wobnowiłoj, Marja?“

Holcžo ſo ſacžerwjeni, pohlada je ſrudnym wóczkom na njeho, a wundże je ſahrodu.

„Sſapriſowt tola, tejſe wocži!“ rěcžeſche Pětr ſam ja ſo; „tej njejſym ja zyle žiwjenje widźał; to dyrbi je cžłowjetej wjeſo džiwno wo wutrobu, hdyž na nju pohlada. Tu — abo janu!“ A Pětr pročheſche nana, ſo by ſo ja njeho praſchał.

(Skónczenje ſcžehuje.)

rjajnu khĕju najtacź, kajkaź w blišćej a bałšćej wokolnosći łużoweho runjecza pyta. Tuta žo po ryńowankach k architektu Domšćhi-Khelnjanskeho twari a žłuscha tajsej najeńkej ślaby Rychtarjej w Małym Wjelkowje, rodźenemu ſ Khelna. Twar wuwjedźe knjes twarśki pśchedewjacźel Rjela ſ Khelna. Twarśku měśnosću ſrjedźi prjedawšćeje pśchedawarńje Budyšeho tworyńkupowazeho towaršwa a Frožez autoweje wuporjedźeŕńje je žebi knjes šchofer Arnold ſ Khelna wot Makowjelkowšeje bratrowskeje jednoty kupił a twari tam ša žebje theju, kotraž dyrbi hišćhe hacź do symy pod śĕchu pśchiśćí. Tutón twar wukonja knjes twarśki pśchedewjacźel Ziegenbalk se Ssmochźéju.

S Nachłoma pod Chornobohom. (80. narodniny). Wčerawšéj a njedźeln ſrjedźešeho tudomnyj rentnar August Rensendorf ſwoje 80. narodniny wošwjeźeŕ. Jubilar je žo jako ſyn tkalza we Wuhanczańach narodźił a je do Łuhowda do śchule thodźił. Po Bóžiśću nawukny wón kamjenjezeßarśtwo, a tuto powołanje też hišćhe wukonjeśe, jako běśe žo 1875 do Nachłowa pśchejhdźił. Wot 1918 hacź do 1926 běśe wón nóžny ſtrażnik, cźeźka ſhoroſć jeho nuceśe, tuto ſtajnjenje ſkónčiś. Nětk pak žo ſtarź hišćhe jara derje cźuje. Njech je jemu hišćhe ſtónčny wjeźor ſiwjenja ſpožeŕeny.

S Małeśchez. (Fajma žo wotpalíła.) Sſonjana fajma tudomneho knjeźeho dwora je žo w nozy wot pjatka k sobotźe wotpalíła. Fajma na polu k Kuczinje ſtejeśe. W njej bźéše nĕhdźe 400 zentnarjow ſlamy. Śpytarjo běśe Hlinjanku a Bŕešćanſku wohnjowym wozoŕu pśchiwabíła. Woboje pak žo hnydom ſaſo wróćeźíchej, dokeľ hačenje ſmyśła njemóžeśe. Tudomna wjeźa běśe ſpałíła jako wobnjo. Pśchiczina wohnja njeje ſmała.

S Bułeź. Tudomna policija cźeladnika wuſlédźi, kiž bě ſwojemu knjeſej žito kradnył. Sa wotebĕŕarjom žita žo ſlédźi. — Na Budyſko-Lubijſkej ſtatnej dróży je žo brany kožuwažłaty mantel namakał a tudomnej policiji wotedał. Wobſtejéź mantla dostanje jón ſaſo, ľóhdy žo jako tajki wupokaja.

S Bóśporta. (Njeſbože.) Jako murjeć Herrmann Pičkman ſe ſwojim kolom do Delnjeho Hbźełka jéźeśe, pśchijédźe jemu w ſawinjenju puća auto napśeczo, a wonaj bo žo ſtrajšchaj. Pičkman žo bo auta wjeŕny a žo na rukomaj a nohomaj ſtrašcźuje ſrani.

Se Sźerbſkich Paſtiz. Se žałoſtnym njeſbožom žu žo maſchi wjeſnjicnjo wuſtrózeli. Jedyn wandrowaŕ, kotryž kuśeśeho do naſcheje wóſy pśchikhadźeśeh, cźahnje w tutomnym ſkrałej hoſeńcźu w nozy wot ſobotu k njedźeli ſchenozowacź. Najſterje je, ſrjedy hacź je žo tam na ſwoje borło leśnył, žebi zigaretu ſaźeſkli a ju w hubje dźeržo bórſy wutnył. Zigaretka je potom je ſpanjowoje ſuby wupadła, a pśchikrył, ! kotrymž bé ſpanź wodźeły, ſajéśtła. Pśchikrywo je žnadź trochu ſwóžny był a njeje žo lehdła ſ plonjenjom palił, ale žo jenož nilchkorił. Konjeńz je žo ſ huſtym kurom napjelnił, ! kotrymž žu žo wandrowaŕ a pódła njeho hnjeźenzarjowaj, nĕhdźe ſchćeśćetnaj konjej ſadušył. Hdyž poſonej naſajtra rano do konjeńca ſtupi, wandrowaŕſcheho a konjow mortwych nadrídźe. Njech je tutón ſrudny podwk wſchitkim kurjerjam ſ kwarcowanjom.

S Mułowa. Pśchi ponowjenju naſcheje zyrkwje žo do barbow a do pśíkowcho wapna k wuporjedźenju zyrkwińcho wjelbe dobry twaroh mĕścha. Natarjo wośhady žu hačź dotal 6 zentnarjow twaroha darił.

S Wojerez. (Spinalna khoroſć.) Pod podhladom ſpinalneho wołhromjenja žu wóndamo 5-létnu dźowčźičku tudomneho dźĕłaćerja do tudomneje khorownje dowjeſli.

Pśchi dźele na pśenim plakacze ſa ſymiku olympiadu.

Prof. Ludwig Hohlwein w Mnichowje, tutón ſnaty maleŕ, dźela na plakacze, kiž mějeśe po poruczńoſći nĕmſkoſtatneje żeleſnišćeje zentrale ſa nĕmſki puczowanſtwo wobkhad k wabjenju ſa olympiſke ſymiſke hry nacźiśe nacź. Symika olympiada wotmĕje žo wot 6. hacź do 16. februara 1936 w Garmiſchu-Partenkirchenje.

Z Łužicy

S Wotrowa. (Sšo ſajédźeśi.) Tudomny dźĕłaćeŕ Kleiner, kiž ſwoju dźĕła njemějeśe, je ſo ſajédźeźił. Njeluźych ſwójnych wobſtejnoſćow dla — Kleiner je ſakle 4 njedźele woženjeny — wón ſrjedu popołdnju jeno k ſebi waſ. Jako běźe ſe ſwojej ſonu rjemjeſlniſku wuſtajeńzu w turnowſkim wopyſtał, domach k mandźelſkej hnydźe dóńdźe. Mjes tym poča je hižo ſkutkowacź, ſo dyrbjachu Kleinera do khorownje dowjeſć. Tola pomoz njebéśeše wjacy móžna. Kleiner je krótki cźaſ tomuŕ.

6. ſakski zjĕzd za wobkhad w Budyšinje

Prózowanju Budyšeho towaršwa ſa wobkhad běśe žo poradźiło, ſo žo 6. jakiś ſjĕzd ſa wobkhad w murjach nacźeho ſtareho a jajimaweho Budyšchina wotmě. Mnoho wuſnamnych ſaſtupjerjow towaršwow a ſwjaſkow ſa wobkhad, hoſpodaŕſtwa atd. běchu žo tu ſeſchli.

Sjĕd, kiž žo ſobotu popołdnju w 5 hodź. ſ khownej khromadźiznu w „Wélym Konju“ ſapocza, ſobuſtaw ſtrony knjes wyſchiſchi mĕśchćanoſta Wörner ſ Pławna nawjedowaſche. Na khownej khromadźiznje rĕcźeśe žo wožebje wo ſarjadniſtwje w krajnym ſwjaſku a wo nowych wuſtawkach, kiž žo pśchijachu; też nowowólby žo wotmĕchu.

Rjany a bohaty na poſtkiczenjach běśe powitańſki wjeczor ſobotu wjeczor 1/9 hodź. w ſali hoſćenza „Króny“. Jara wotmĕnjazy wobłuk wokolo jenotliwych narĕczow poſtkiźi Budyſke muzike ſpéwne towaršwo pod wjedniſtwom k. W. Arna Richtera, ľudowa hrajeŕka žyła ſ Wulkeho Sthunowa, Ejerez mandźelſkaj ſ Budyſchina, k. Emil Eichhorn ſ Budyſchina a kapała ſtandarty 103 pod nawjedowanjom wjednika hudźbneho woddźelenja Stiebitza). Wſchitke poſticzenja namałachu žiwe pśchipóſnacze pśchitomnych.

Pśchedźyda Budyſkeho towaršwa ſa wobkhad knjes knihowny revizor Bucher w mjenje towaršwa ſhromadźenych powita a žo mĕſtu dźakowaſche, ſo je ſmóžniło, wjeczor tak wuhotowacź, kaž też wſchitkim, kiž na poradźenju wjeczora žobuſtkutkowachu. Wón namałka też dźakne ſłowa ſa tych muži, kiž žu ſe ſwojim prózowanjom mjeno naſcheho mĕſta ſwĕtlej ſnate ſcźiniłi, a ſpominaſche na jich dźeło, kiž je žo ſ dobrym poradźenjom tyſaźletneho ſwjedźenja kŕónowało. Pśchedźyda ſtrowjeſche też bratrow a ſotry ſa mjeſami, kiž pśchitomni być njemóžachu, a ſtónčzi ſwoju rĕcź ſ iſtkróćnej ſtawu na nĕmſkeho preſidenta a nĕmſkeho kanzlera; nĕmſkonarodna hymna a Horſta-Weſſelowy ſpéw žo pśchiſłamknychtaj.

Knjes wyſchiſchi mĕśchćanoſta dr. Förſter witaſche hoſći w mjenje mĕſta Budyſchina, wožebje wjednika ſakſkeho ſwjaſka ſa wobkhad, też w mjenje ſjĕda nĕmſkich gmejnow. Wón pokaſa, kak Budyſchin nimo ſwojeho tyſaźletneho ſwjedźenja ſe ſwojim jutrownym jĕchanjom a jeſtakulenjom ſa žebje wabi. Też wón ſo tudomnemu towaršwu ſa wobkhad ſa jeho dźakowacź, wožebje poſlednich lĕt, dźakowaſche, a potom wuſběhny, ſo ma ſo wabjenje ſa wobkhad na tukraj a wukraj wupśeſtrěcź, dokeľ wutkrajnikow ſ hoſpodaŕſkich a politiſkich pśchicźinow tu trjebamy, a w tukraju je nuſne, ſo žo mjes ſobu lépje ſeſnajemy.

Knjes wyſchiſchi mĕśchćanoſta Wörner-Pławenſki jako pśchedźyda ſakſkeho ſwjaſta a wobkhad po ſwojich dźakanych ſłowach ſwoje wjeſele wupraji, ſo je Budyšchin telko ſajima ſa ſjĕd ſa wobkhad wopokaſał. Pśchejeſche, ſo by tuto rjane mĕſto pśchi hiſtoriſkej dróży ľudow też w nowym nazionaliſozialiſtiſkim ſtacźe wuſnamne ſtejiśćicźo w hoſpodaŕſtwje a kulturje wobkhowało a wutwariło.

Knjes wyſchiſchi mĕśchćanoſta dr. Schmidt-Gothaſki poŕeźa ſa durinſki ſwjaſt ſa wobkhad, kiž žo wo dźelowe ſjednoćenſtwo ſe ſakſkim ſwjaſkom prózuje; pśchi tutej iſkadnoſći na to pokaſa, ſo je ſo wabjenje ſa wobkhad zuiných nĕtko wědomje pod ſchtit nĕmſkeho a krajnych knjeźeŕſtwow ſtajiło.

Njedźelu popołdnju wot 10 hodź. wotmĕnjeſche ſo w „Sozialét“ ſ wjedźeńſke poſjedźenje. Pśchedźyda ſakſkeho ſwjaſka knjes wyſchiſchi mĕśchćanoſta Wörner jo wotewrił a nawjedowaſche. Wón wožebje poſtrowi knjeźa ſakſkeho hoſpodaŕſkeho miniſtra Lenka a druhich wuſnamnych knjeźi. We ſwojej ſawodnej rĕcźi pokaſa na naſchu Sakſku, kiž je po zyłym ſwĕcźe jako dźĕłaŕnja ſnata, tola wona thowa we ſwéj też zara wjele rjanoſćow kraja, ſo mnoſy pśeco ſaſo do Sakſkeje pśchińdu, do jeje mĕrnych a rjanych hór, łĕſow a hajow. Domińna dawa kóždemu wjele, kiž ma wocźi ſa to. Naſcha pśchiſłuſchnoſć pak je, ſo zuiych do tuteje rjanoſće k nam wabimy. Wobkhad zuiych pśchineſe dźeło. S najwažniſchim praſchenjom pak woſtaneſe tu finanzowanje, kiž może ſo jenož ſ pomocu knjeźerſtwa ſtacź. Skónčnje pśchečita pśchedźyda telegram bayerſkeho ſtatneho miniſtra Eſſera, pśchedźyny nĕmſkeho ſwjaſka krajnych ſwjaſkow ſa wobkhad, ſo jemu nuſnych politiſkich naležnoſćow dla njeje mózno było, do Budyſchina pśchińcź.

Knjes wobkhadny poruczník ſo Sakſku Salzmann a dopominaſche, kak je wuwoſ Sakſkeje dla podawkow w ſnutſkownej politiju wjaſnył a ſ tym je ſebi wobkhad zuiných pucź do druhich tónczin pytał. Se ſtatom cźiſtośće a porjada ſo zuiy ſaſo do Sakſkeje wrócźa.

Knjes hoſpodaŕſki miniſter Lenk pśchinjeſe poſtrowy ſakſkeho knjeźeŕſtwa a pśchilubi, ſo chcźetaj wón a ſakſke knjeźeŕſtwo wſchitko cźiniź, ſchtoź poſpěchowanju wobkhada ſtuji. Stare dobre mjeno Sakſkeje dyrbi ſo ſaſo k cźeſći pśchinjeſeć. Miniſter napominaſche hiſchće, ſo bychu ſo 12. nowembra wſchitky ſady kanzlera a knjeźerſtwo ſtajili.

(Skónčenje ſćĕhuje.)

Hospodarski rozhlad

Pónjelu 23. oktobra 1933.

Barlinſku burſa mějeśe ſobotu dobry a žiwy wobkhod. Kurſy akcijow powjechćikowuje poſtupowachu. Na wikach rentowych liſćinow běśe wikowanje trochu ſlabſche, tola pśchećelne. Tu žo kurſy jara njepśchemĕnichu.

Barlinſke wulkowótſi ſo tejwjeſniſti ſtaw też ſobotu poršnjo prjedawſchim dnjam wjeticheho pśchemĕnjenja njepśchinjeſechu. Pścheźiny ſo wyſle poſtkiczeſće a ſo też pomĕrnje derje ſkupowaſche, tola płaćiny ſo njepśchemĕnichu. Rožki poſtkiczeſche ſo jara wjel, ſo ſo wſchitka njepścheda. Jećźmjeń a wowſ njenamakałchaj pśchewjele kupzow, poſticzenje pak běśe khětro ſylne.

Sobotu płaćeſche w Barlinje zeninał pśchezu: 8,85—9,10 hr., rožź: 7,10—7,35 hr., jećźmjenja, nalĕtnjeho: 8,75—9,40 hr., naſymſkeho: 7,85 hacź 8,30 (7,80—8,25) hr., wowſa: 6,80—7,20 (6,85 hacź 7,20) hriwnow.

Płaćiny w ſpinkach ſu płaćiny tydźeńſkich wikow; ſobotu pak žane naſpomnjene njeſu, ſo njepśchemĕnichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 10.	20. 10.		21. 10.	20. 10.
Pšeńca	—	—	buny	17,0-18,0	17,0-18,0
rožka	—	—	wcka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
ječmjeń	157-166	157-166	žołte łupiny	—	—
wows	136-144	136-144	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	11,40	11,40
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truhanč.	10,1 10,2	10,1-10,2
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,5-13,7	13,5-13,7
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,63
raps	—	—	ržana ſtoma	0,45-0,65	0,45-0,68
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńč. „	0,40-0,55	0,40-0,50
lane ſymjo	—	—	wowſna,	0,45-0,60	0,40-0,60
pjeluški	17,0-18,5	17,0-18,0	jećna „	0,45-0,60	0,45-0,56

Płaćizna za pŕeńcy za wupłodźerja 177 180 182

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

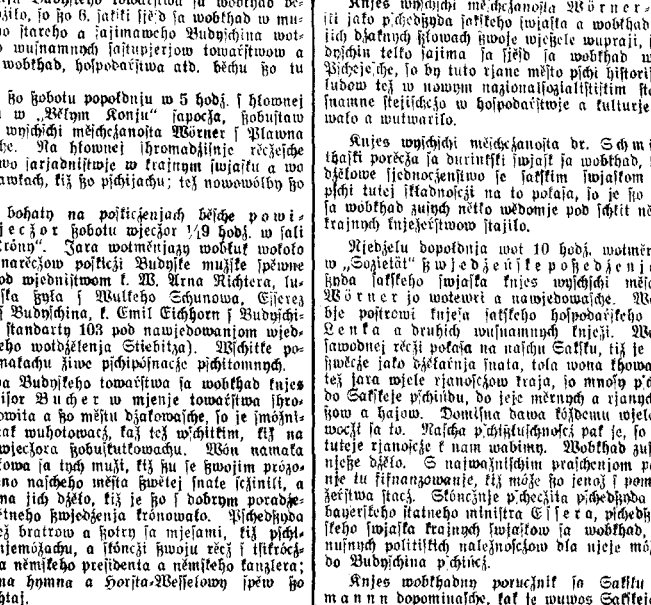

W ſnamjenju rjemjeſlniſkeho tydźenja. Pśichny propagandny wóz wulkeho cźaha, kotryž Barlinjzy klampnarjo w rjemjeſlnſtim tydźenju po dróhach nĕmſkeho ſtownego mĕſta wotmĕchu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Tauny. (13000 hriwnow pschekschiwi.) Sarjadnischeho assistenta Kühnerta, kiž bě pschi tudomnej žerowej kaši pschistajeny, su psched někotrymi dnjami zajeli a do Burgstädtskeho hamtskeho sudnistwa dowjezli. Kühnert je z falschowanjom liščinow 13000 hr. pschekschiwił.

* S Kaiserswalde w Čechach. (Njebože.) 70-letna Matylda Hoffmannowa z Königswalde hwozdu dźiwku w Kaiserswalde wopyta a dyrbješe jej w domje pomhać. Stara žona sebi trěsejesche, njejapaw w drastowym khamorje tšelba padny a wuměri. Wbohu žónsku kulka do ruki trěchi. Stanjenu do Sztankowskeje khorownje dowjesechu. Jona njeje w smjertnym stracha.

Što nas němske ludowe ličenje 1933 wuči?

Sadźo jónu: Zo njewuči Versailleskeho frjedźenja.

Dźensa mamy wo nasladźu a rozdźenju wobydlerstwa jasny wobraz. Wuličenje poslednjeho ludowego ličenja je namakarjej najlepje we słowje najwjetšeje hórkoleje. Stowo rěka Versailles...

65,5 milijonow žonu w Němskej. Do wójny běchu 67,8 milijonow Němcow, ale Němska běše tehdy wjetša. Dźensa nam Saarska krajina pobrachuje, kotruž jenož po sdaću k zgusej ličbje pschiličimy, pschi nimale wschitkich nasich nam dźěle kraja a zyle provinzy pobrachuja. Porno poslednjemu ludowemu ličenju, kotreż běše lěta 1925, je so wobydlerstwo wo 2,7 milijona abo wo 4,4 procenta pschipokrilo. Hdyž měrjachmy we prěnim lětdźesatku tuteho lětstotka lětny pschirostk něhdźe 1,4 procenta, tónle pschirostk wětkole jenož hišće něhdźe 0,5 procenta wučini. Spadnychmy potajtim na staw Francowskeje a Jendźelskeje. Tale wěrnosć Němcy napomina, na swojeho šuseda w ranju kedźbować, na Pólsku, kotrejež wobydlerstwo lětnje wo 1,7 proc. pschiběra.

Ale na tym niz dosež. Nasch kraj, kotryž běše hižo do wójny relativne hušeje wobydlony, je z Versailleskim hanibnym wuličenjenjom tak wobmjezowany, so je po wójnje njepschědny pschiběrk ludnatosće zapinać. Tuta je tež po lěče 1925 hišće dale postupowała, mjenujcy so 133 wobydlerjow na kóžny kilometr na 130 wobydlerjow pschi poslednim ličenju.

Runje tuta wěrnosć, pobrachowazy ruch, k temu nuka bjezdźětosće a cyłke hospodarske stawizne, k temu dale hubjenstwo sandźenych lět, mjeńšu dalschi cyłki zešłapuje, powuschćowanje liczby porodow. Hdyž sparjatk lětstotka kóžda tšeca němska žona niže 45 lět jenu dźěcu na swět pschinjese, ma dźensa jenoż kóžda wosma žona porod wosnamjenjeć, a w Berlinje je położenje tak katastrofalne, so jenoż kóžda 17. žona porodźa. W pschereźu na jene mandźelstwo tři dźěći liczimy, so by so wobydlerstwo k žiwjenju khowane a na žiwnej wyschinje dźerżało. We hłownym měsće Němskeje pak w pschereźu na kóžde mandźelstwo jenoż 0,93 dźěći pschidźe. Mjerjcba so bliže rozłožowaca, kajke morality leżebnik je to měło: bjezdźětosć, rjadowanje porodow, hinjenje mł. dźěcy, docyłkne sestarjenje, tjeły duschinske a cyłkowje khorotosće.

Ale tutym khutnym, napominazym liczbam nióženy pschego hišće swjesełoze zyły napschecziwo stojicy. Němska je po wobydlerstwje najwutšchi kraj Europy, wjele poslědźischo Jendźelska je 46 milijonami wobydlerjow leżehuje, potom Francowska je 42 milijonami, Italska je 41 milijonami. Wobhladamy-li sebi zyły swět, potom Němska na schwórtym městnje stoji. Najprjedy pschińdźe Chinska z nědźe 474 milijonami cłowjekow, potom Ruska le 161 milijonami a stónežnje Sjednoćene staty se 123 milijonami.

Cyłke strachi, kotrejž naschemu ludej jako leżešnik Versailleskeho frjedźenja hrožo a kwasowjaze runy, kotreż su so zdźelu ludej nackinile, su hižo z prěnich sapadnych swědźenjow ludoweho ličenja jadnje spóznaca.

Ale njeje žanuje pschičiny, to nadźiju shubiny. Ranu hižo žiju. Pohladamy-li na sakonje poslednich nedźelow, móžemy se spokojenjom swědźeć, so nimale kóždy sokol, nimale kóžda kroćel, kotruju je knjezerstwo činiło, so runje na to měri, tak mohło so sahojić, schtož je ludowe ličenje na tak rasne walchnje jako khorosć a bědnosć wotkryło. jtv.

Radio

Wutoru 24. oktobra słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo hnatcho wschědneho programma: 15 sa młodźinu. 17 sa wjesne žony. 18,25 politiski přehlad namin. 19 hodźina naroda (wulki orchestrowy konzert). 20,20 kabarett „Kopschiwn".

Lipsk. Nimo hnatcho wschědneho programma: 15 sa młodźinu. 19 hodźina naroda. 20,25 mšačna rozprawa wo šmetkowej politizy. 21,25 Brahmsowa hudźba.

Hišće wažne z dujowcho programma: Mnichow: 20,45 šobawny konzert. Wien: 21 duetty wo lubosći. Warschawa: 20 mi nowych operettow a rewijow.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Spěwne towarstwo „Nadźija" a wšitcy Budyscy serbscy spěwarjo a spěwarki so naležnje proša, wutoru 24. kaž tež wšě dalše wutory z dypkom ½9 hodź. w Serbskim Domje spěwne hodźiny za wulki koncert dnja 29. 11. wopytać, zo bychmy so ze wšej mocu do dźěła dali a znowa našu njewuhasnitu lubosć a woporniwosć do służby našeho drohoho naroda a domizny stajili. Dypkowy, a jara bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

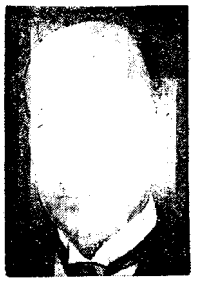

Stalny sekretar Trendelenburg,
kiž běše poslednje lěto němski generalny podsekretar w Swjatym ludowym, je sdobom z pschepodaćom wo jewjesnja němskeho wustupa generalnemu sekretarej Swjatych ludow wosjewił, so wróćo stupi.

Swójbne powěsće

Sswjedźeni: Hilžbjeta Tochez we Wulkej Dubrawje a ing. Herbert Kühlig w Budyschinje. — Hilžbjeta Mittrachez a Rudolf Vogel w Budyschinje. — Gertruda Heinkez a Arnoscht Freuzel w Budyschinje. — Hilža Hultschez a Bohumil Pflücke w Budyschinje. — Margareta Laugerez a Waldemar Tripmaker w Běłej Wodźe.

Narodźene: Richard Bielig w Budyschinje z Johannu rodź. Kokatez w Kinchu. — Jan Höppk z Margareru rodź. Müllerez w Budyschinje. — Dr. Joachim Buhl we Wróćlawju z Marju Antonin rodź. Dziekanez w Lehnitzy. — Walter Kleinig w Lubiju z Katu rodź. Kadenez we Olbernhauje. — Harry Nedwig z Katu rodź. Schmidtez w Běłej Wodźe.

Zemrěła: Hańža fund. Rychtarjowa rodź. Liebschez w Budyschinje, 83 lět; pohrjeb je dźensa pónjelu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro za jutrischu wutoru: Runje a mile wjedro.

* We Stym Komorowje je pjatk w nozy ½12 hodź. 30-letny wuhnjetwarz Wüstefeld z Hannowera, kiž roschty we wuhnju pschizrawjesche, 35 metrow hluboko do wuhnja padnył. Wüstefeld lebi slawy slama a žo smutkach srani. Wón hižom wumrě, jako jeho do khorownje wjesechu.

* W Altpach su pjatk tšo 20-letni pacholjo we šnjehowym wichorje smjerjcej namakali. Cžěko jenoho snjeboženeho su hižom namakali, sa druhimaj hischcze pytaju.

* Blisko St. Brieuc w Francowskej wikowaš prěni krócz z nowym cježikom autom wujedže. Pschi tom je hinadla saprajichu a wóz z pokrej spěschnosću do cžrjódy sunuli sajedže. 4 wozowcy so morichu a 10 wozowbow so srani.

* W Stacje Minnesota w Ameriźy je strajk farmarjow wudyrił. Pschiwisowarjo strajkowcho swjatka so namakowachu, so njebychu nicžo na wiki podawali. Jene hypotheki placžili a ni jo njekupowali wyschce tcho, schtoż narodna aktija sa wustrowjenje hospodarstwa njepschedpisuje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Von der Kreishauptmannschaft Dresden—Bautzen sind genehmigt worden:

1. die beiden Nachträge zur Verfassung der Sechsstadt Kamenz vom 27. März 1924;
2. der erste Nachtrag zum Ortsgesetz der Stadt Kamenz über das Verfahren bei den von den Stadtverordneten vorzunehmenden Wahlen in die Ausschüsse und in Ehrenämter der Stadt und anderer öffentlicher Verwaltungen vom 17. April 1924.

Diese Nachträge werden zum Zwecke der Veröffentlichung hiermit bekannt gemacht. Sie liegen in der Stadthauptkanzlei zur Einsichtnahme für jedermann aus.

Der Rat zu Kamenz, den 21. Oktober 1933.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Lokalna termija w němskej žejmowni.

W prozeju wo sapaleństwje w němskej žejmowni je žo nětko lokalna termija na wschelakich wopalnych městnoscach wobschěrnebo twarjenja wotmětła. Na prěnim wobrazu widźimy žud na městnje w žejmowni, hdźež běšche van der Lubbe žwoju draštu wotpołožił, jako štóžnistwo wukonjesche. Na druhim wobrazu widźimy, kak wobškorjeneho van der Lubbe (horjekach šćehowanje stejo) do plenarneje pozedźernje wjedu, kotraž je pod wohnjom wozebje cžežko cžerpiła.

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sčěhwkam čělneho znjeboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Po 4měsačnej dźěławosći w Kneippskich kupjelach Wörishofen sym
w Budyšinje w wójerskim sydlišću čo. 4
(při Lubijskej drózy)
swoju hojersku praksu zase přewzał.
Rěčne hodźiny wot 9 hač do 12 a wot 3 hač do 6 hodź.
štwórtk žana rěčna hodźina, **njedźelu** wot 10 hač do 11 hodź.
Tel. 2636 / Omnibus hač na Hausensku dróhu.
Max Thomas, hojefski praktikar a homöopath

Młodu, pilnu a spušćomnu
holcu
za ratarstwo pyta hnydom
Vacek,
młyn a pjekarnja w Kukowje

Sprawna, spušćomna
holca
so k 1. januarej 1934 do ratarstwa pyta w **Radworju čo. 52**

Rjane, dospołne
bydlenje
z 5 jetwami hnydom k přenajeću.
Zhonić we wudaw. „Serbskich Nowin".

Běrny
zwuběrane a njewuběrane
runklicu
prasowanu słomu
předawa
Mütterlein we Wučkecach
telefon Horni Wujezd čo. 22

KWĚTKI
Čitanka za horni skhodźenk ludowych šulow — 1.- hr.

Wupjerki we wšěch šěrokoscach
łožowe damasty smuhaty pla- płachty
wulki wubjerk jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinj na Žitnych- wikach 28

20 % allgäuski
Limburgski
Wozebita płaćizna
punt **39** Pfg.
dołhož sklad dosahaj
Butrowa wikowarnja
Künella

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkoscach ma tunjo
Jan Schieback
na Mušakowskej drózy 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wurd. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čłowneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbi so hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 245 — Budyšin — Wutoru 24. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Wotmołwa Zwjazka ludow na Němsku

Generalny sekretar Swjatła ludow je němskemu swonkowneniu ministrej, zwobodnemu knjesej f Neurathej, na jeho notu sćěhowaze wotmołwił:

„Mam čjesć, wobkruczić, so je list dóšchoł, kiž čjo mi 19. okt. w mjenje němskeho knježerstwa pósłał. A f kotrehož wuchadża, so Němska žiwój wustup je Swjatła ludow pschipowědża, kiž je w artiklu 1 wotstawku 3 sćerčenja rospisany, a je sćěhowazych złonow wobsteji: kóždy zobuslaw móże po 2 lětnym powołowanju se Swjatła wustupić, jeli je w tutym čjasu wschitke swoje mjesynarodne winowatosće dopjelnił, čej te, kiž f nětčišćich wustawkow wukhadźeja.

Njesłoudźu, so by ch zobuslawam Swjatła ludow hnydom Wasch list a tutu wotmołwu wossćewił.

Generalny sekretar.
podp. F. A. Avenol."

Njewěstosć w Genfje

Němšy jaśmjerjo žu Genf hižom psched tydźenjom rozwuknyli a pschezo hischće jo połoženje konferency wo wobrónjenju dospołnje njejasne. Mózu, kotrež maju najwjacy wliwa, njedźiwajcy diplomatiskich rosrěčowanjow mjez hlownymi městami žebi njejsu blize pschischli. Sobotu pónjelu bósche Henderson w žiwojej wotmołwje francoskim swonkownemu ministrej wojewił, so žo w Ženewje wojsewjenju trěbny podłoš za dźelo konferency namaka, wón je we wubjerkowym pojedźenju žadał, so ma so konwenzija na tutym podłožu sestajeć. Ani Jendźelska tak ninja sa możne, so žo tajka konwenzija, sa kotrejž by žo Němska do njeprawa stajila, pschewojeć hodźi.

W Franzowskej bychu drje najradscho wjesełi, hdy by so jenotna fronta f Jendźelskej, Ameriku, Italskej a Pólsku sašo wutworiła, kotraž je po němskim wustupjenju dohromady rozpadnyła. Njewozakuje so, so pojedźenje hl. wubjerka pschichodny schtwórk něchto druheho pschinjesće, hač njewjasaze wojsewjenja a nowe wotkorćenje konferency.

Američenjo za němsku runoprawosć

Rěč němskeho kanzlera w Kehlheimje so w Newyorkskich nowinach nadrobnje wojsewja. Wospjebuje wujbědźenje we městnosći, so sebi Němska měr pscheje, ale měr w czejesći. Republikanski senator Hamilton Fish, hobuslaw swonkowneho wubjerka, namołwja amerikanski lud, so by swój wuhlad wo wustupjenju Němskeje se Swjatła ludow a konferency wo wobrónjenju wróżo dźerżał, doketl je Němska w prawje, hdyž so něhdyšnji njepschećelsko japowědźichu, winowatosće dopjelnić, na kotrejž so zwjasachu.

Republikanski sapósłaniz Schall sadźerżenje Normanna Davisa kritisuje. Němska je swólniwa wobwónić, Francozska pak je so f pomozu najwjetscheje sće teje wójnskeje kaby Europy czejscho hač dy pjedy wobrónila. Němski kanzler prózuje so jenoż, so by so prawo pschipósnawo, kiž je so wschitke narody k žiwjenju mili. Wschitke ludy maju rječa jenajke prawo na bróńje, kiž žu k jakitanju jich žiwjenja a mjesow nutne.

„Němski dźeń" we Washingtonje

Washingtonjo w Němzy žwjeczachu njedźelu wjecjor „němski dźeń" f wulkej zhromadźiznu, na kotrejž němski pósłaniz Luther k frosnunjenju sa pschecza a sanjery nowoje Němskeje namołwjesche a na němske pschinjeczowanje do Ameriki psched 250 lětami pokazujo nadźju wupraji, so žu Amerićenjo, kotriž žu lohdy němskich pschinjesćerjow k sakhdźenju pschecpołożyli, też dźensa ljubjenja Němskeho ludu wo nahladne runoprawe sćestjschcze w radźe ludow pschecjelne sympatije wopokasali.

Zobrski rjemjeslniski swjedźeński čah w Barlinje

Sobotu njedźelu stejesche hlowne město Barlin we znamjenju rjemjeślniskeho tydźenja. Psches zyle město hižasche so wulkotny pschiwabny czah. Nohdje 100 000 muži wobdźeli so na czahu. Trajesche někotre hodźiny, prjedy hač bósche czah kónc. Wobhladerstwo pschedstajenja na swjedźenskich wosach a czah dozyła f wulkim jajmoni wobkedźbowasche a žiwoje pschipósnacze wupraješche.

Proces wo zapalerstwje w němskej sejmowni

W pónđelnischim jednanju so žani žwědzy njepschepřihlyschowachu, ale běchu wězywuslotni skazani, kotriž dyrbjachu sapalerstwo poćrudźić, wožesbje na to, hač je jo van der Lubbe sam skutk, abo hač je pomožnikow měł.

Jako prěni wězywuslotny rěčesche tajny knježerstwowy rada prof. Josse f Barlina, so je so wohoeř w plenarnej sali tak rucze rosschěrić mohł, je pjeza na wětrowanskich pschipravach ležało. Tuto mjenjenje pak dyrbi spadnyć, dokelž so tute naprawy na wopalnym wjezoru njeběchu trjebale, tehodla hwostanje nahlad, so žu so wjetsche dźelby druhich palidlow hač sapalakow wuhla wuzywa'e. Wězywuslotny wopisowasche potom možne wotwicze wohnja w plenarnej sali a wusłědźny, so žu palidła po zyłej sali rozdźelene bóle. Wón też nadrobnje rospomnjnasche, so je mnohosć palidlow, kiž je so do plenarneje sale pschinjesła, tójschto wjazy hač 20 kg. wuczinješe dyrbjała. Doketl je jara wjele žasow nastało, je prof. Josse mjenjenja, so je so pak petrolej abo benzin wuzywał. Wězywuslotny rjekny też, so je žebi pschihotowanje sapalerstwa wěsty czas žadało a wón na sa zyle njemóžne, so je van der Lubbe krótko psched sapalenjom sapalerstwo sam pschihotował.

Wyschichi němskostatny rěčnik dźiwaše na mjenjenju wězywuslotneho, so žu wopalne městna swonkach plenarneje pojedźenje jenoż manewer bóle, f kotrymž dyrbjesche so kedźbnosć wot plenarneje pojedźenje wotwobroćić. Tu też wězywuslotny prof. Josse tenn pschistupi, so je jemu sadźerżenje wobskorženeho van der Lubbe pschi sapalerstwje f psychologiskim hódnanczkom.

Pschi dalschim jenanju rěčnik dr. Teichert na to pokaże, so žu so žudobje palidła namakacz dyrbjałe, je-li sa to maju, so žu so palidła w žudobjach do žejmownje snohyłe. K tomu wězywuslotny wyschichi inżeńer Werner rosrěkny, so žu popjet dokkadnje je lězjami pschepytali a so njejsu ani dźele bleschow ani thany namakali. Móżno pak też je, so žu palidła w gumijowych pucherjach nuts nożwali, schtož pak by něschto zyle njewschědneho było. Pschi tutej ił adnoscji wobskorženy Torgler rjekny, so 3/4 hodź. dawno wjazy njeje w žejmownji pschebywał, ale je hižom w Aschingerez hojesnju był. Wón też pjeża njeje w žwolinu žiwjenju f benzinom abo někajkim druhim palidłom něschto činiłz měł.

Wobskorženy Dimitrow wopraschа so wězywuslotneho Josse, hač ma sa możne, so móże jedyn sapaler sa 1/4 hodźiny tutón woheń założić. Wězywuslotny Josse wotmołwi, so je tkwiłu mjenjenje sastupował, so to nuźno njeje, jako pak je pschi wobhladanju widźał, kak spěschnje van der Lubbe dźełasche, dyrbjesche wěrić, so bósche po dokładnym pschihotowanju założenje wohnja sa tutón czas możne. Domowny inspektor Scranowitz wupraji, so je 27. februara mjes 11 a 12 hodź. pschipołodnju pisches plenarnu salu a też pisches městnosć sa stenografow schoł a njeje niczo napadneho pytnył.

Na dobrosdaće prof. Josse van der Lubbe mjeleźi a jeho dyrbja ikónczne sajo na jeho městno dowjesć, wuwoprašowanje pak njemóżesche žaneho wuspěcha.

Potom žłyschesche so jako wězywuslotny wopalny direktor dr. Wagner. Tutón rjekny, so so sa 18 mjeńschimi njeje poradźiło, masywne dubowe stoły sapalić. S pomozu palnoje mołchiny je so łptako tepicz sapaliz, na kotrymž blido a stólz stejeschtej. Tola hakle jako běchu krutschi drasty pschidali, so tak palesche, so so drjewo žamo dale palesche. Wězywuslotny sastupowasche nahlad, so je woheń w plenarnej sali njeby tak rosschěrić mohł, njeby chtó so tam wězy pschesahajace a pschenjenile. K tajkemu pschemjenjenju pak je dźeschi czas trěbny abo podpjera někotrych wožobow, po žadźu pak woboje.

Wězywuslotny žudniki chemikar dr. Schatz f Halle je k temu dóschoł, so woheń w plenarnej pojedźerni so njeje naturiny wuwił. Wón je pschesłedźeny, so je so w tutej sali woheń f mokschinu sakuł, kotraž so žama sapali. Wo waschnju tuteje mokschiny dyše wón w tajnym jednanju rosprawjeć. Wohnje na druhich městnach su zyle hinak założene. Woheń w plenarnej sali njej mohła jena wosoba w tym czasu wukonjeć, kiž je van der Lubbe mjenował. Po mjenjenju wězywuslotneho dyrbjała jena wosoba w plenarnej sali f najmjenschja 20 hač 25 mjeńschinow czasa mjeć, je-li by hnydom palidło k ruzy měła. Wězywuslotny hischcze raz wusłědźny, so wuprajenja wobsłorzeneho van der Lubbe wo sapalenju sa zyle njeprawe dźerži. Van der Lubbe je, jako je do žejmownje salěł, hižom mjedźecz dyrbjał, so žu so hižo druhe wězy w městnosćach wotmjeczachu a so mjesyche won jenoż winu se spodźiwnym sadźerżenomjom na so sčahnuwšej.

Na wopraschenje wyschischeho němskostatneho rěčnika, hač może po waschnju pschihotowanja wohnja žo wobskorženy Torgler sa winowateho mjeć, wězywuslotny wotmołwi, so je to, dźiwajo na czaj, możne.

Na městnje Lubbowesho słojtnistwa.
Wot lěwizy k prawizy: Bolhar Dimitrow, Torglerowy rěčnik dr. Sack, bolharjowy rěčnik dr. Teichert, Marinus van der Lubbe we wupalenej plenarnej sali němskeje žejmownje, hdyž Lubbe pucz pokazuje, po kotrymž je pschi założenju wohnja pjeza schoł.

Wučišćenje w Barlinskich khorownjach

Pšchi wuczišćenju w Barlinskim měšćanskim sarjadnistwje dyrbjachu so wosobje w strowotnistkim dezernaće se želesnym kojcom wužitkarjo novembereskeho systema wumjeseć. Snate je, so bě sche personal Barlinskich khorownjow, njech so wo lěkarjow abo wothladarjow jednasche, pšches 60 proz. židowskeho pokhada. Pod kommišarom dr. Lippertom je nazionalsozialist dr. Klein jako wjednik hf. strowotnistwoweho haunta města Barlina poručnosć dostał, so by tute njesnjesne wobstejnosće spěšnje wotstronił. Prěni podźělny wunoschk je nětko znaty. Won wopschija z čaš wot 15. měrza hač do 30. septembra a něhdže pohlja Barlinskich sarjadnistkich wokrjesow. Židowskeho pokhada abo pšchisłuschenja k marksistiskim stronam dla dotal wottwarichu: 10 wědomostnych hohostawow haunta, 6 lěkarskich direktorow w khorownjach, 9 schulskich lěkarjow, 38 assistenznych lěkarjow, 16 wyschich lěkarjow, 65 pomocnych lěkarjow, 3 volontarni lěkarjo, 12 medizinalnych praktikantow, 2 měšćanskeje lěkarkeje. Liščina wo wottwarjenym židowskim a marksistiskim wothladowarskim personalu wopschija 250 wothladowarjow a wothladarkow, 25 pschistajenych khorow, 30 šotrarow w sastojnstwje, 15 technniskich assistentkow, 200 dźěłaćerjow, 20 kuchinskich a stažijowych pschistajenjow, 11 domownikow, 10 pschistajenjow se sarjadnistwa, 2 wuczerjo a jeneho maschinista.

Kommunistisku tajnu organizaciju wuslědźili

We Wattershausenje pola Gothy w Durinskej kommando Gothajskeje krajneje policije z poddjerom SS muži wobschěrnu razsiju pschećiwo fortkam kommunistiskich organisazijow pschewjedźe. Wjacy hač 100 hydlenjow pschepytachu a pschi tym 30 wožobow sajachu. Namakanu materijalu je podhlad wobtrućił, so kommunistiska tajna organisazija we wobstejesche. W swisku z tutym wobhladźenjom bu w Friedrichsrodźe 5 kommunistow sajeli.

Saksko-Meiningenski prync Bjarnat so k 6 njedźelam arresta zasudźił

W Jekowzu je policija sajateho saksko-meiningenskeho prynza Bjarnata k 6 njedźelam arresta sadźudźika, dokelž je pjerca sakasanu politiisku dźěławosć wukonjak. To je najwjesche thłostanje, tiž móže policija po nuzowym wukazu napołožić. Prynzowa mandźelska je k dyrbjeńskemu pschebywanju sadźudźi. Wona na njewěsty czaš swoje bydło, hród Pitzelstetten wopuschczi njeje, a kriminalni sastojnizy ju stajnje straža, tamo jeje telefonowanje a póstu kontroluja.

Dźowku Kocha-Weserskeho morwu namakali

W Barlinje su sobotu dopołdnja w tunnelu podjemskeje železnizy mjes Fehrbellinskim a Hohenzollerskim namjestom cyłe njesnateje młodeje holzy namakali. Policija je wuslědźiła, so je pola morwe wo 25-letnu dźowku Katu priedawschego němskeho ministra Kocha-Weserskeho jedna. Hač je młoda holza, kotraž krótko psched kónčenjom akademiskeho pruhowanja stejesche, tamo z cyaha podjemskeje železnizy skočiła abo hač so wo njesbože jedna, njeje hischcze wuzamjene.

Před rozsudom wo Daladierowym knježerstwje

„So je so jednanje franzowskeje komory na wječerawschu póndźelu wotstorczile, pjerca na tym saleži, so dyrbjesche so hischcze raz pospytać, k wuschnanju mjes radikalnymi a sozialistami wo krijowym dawku dóńć. Wječera wschak hischcze njeběsche wjele wuhladow za bobre dojednanje a tehdła hižom wschelake njedźelske nowiny wěschachu, so budźe so knježerstwo powalicz. Wěso tu wschitko na sadźerjenju sozialistow saleži.

Amerika wočakuje ruske skazańki

Amerikanscy politikarjo wočakuja na sakładze wschelakich powěsćow je Sowjetskeje Ruskeje, kotrež wšo so hantnje wobhladowacz njemóžemy, so Ruska w bližschim czasu worzołowe twory a muńcjnu za železnizy, dožiła je 400 milijonow dollarow, za 50 milijonow dollarow żyrje je balmy, za wojazy hacz 30 milijonow dollarow wolmjanych tworow a łukna a za wojazy hacz 20 milijonow dollarow zymjeho płotu skasa. Ssowjetska unija želi sa wschitke skasańki pjeca 50 proz. kredita jada a želi 5 lětny płaczeńki czaš wumjenja.

Po ruskich powěsćach z Washingtona so pjerca we pschichodnych tšoch njedźelach dojednaja, so Sjednoczene staty Rusku pschipóznaja. Stanje-li so to, potom może amerikanski kongreß pschipóznarje spočatk dezembra wobkruczeć.

Nobelowe muto za medizinu.

Prof. Thomas Hunt-Morgan na technniskim wustawje w Pasadenje w Kalifornskej dosta lětsche Nobelowe muto za medizinu. Prof. Hunt-Morgan, tiž je so w lěcze 1866 narodźił, bu wosobje dla swojich pospytow w herbowanskej biologiji znaty. Won je sobustaw nětkotrych wědomostnych towarstwow we wschelakich europskich krajach.

Pschi kanzlerowej ręczi psched wuzwobodźenskej halu w Khelheimje.

Adolf Hitler (X) pschi swojej wulkej měrowej ręczi psched Kehlheimskej halu wuzwobodźenja, kotraž nětko 70 lět steji. Hala so k dopomnjeczu na wójny lětow 1813/15 natwari. Wschitka tutych wójnow bě sche bitwa ludow pola Lipska, kotraž so psched 120 lětami bijesche.

Ze Serbow

W Budyschinje, 24. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 746, thermometrowy skop +3 a thermometer wodnjo +11. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, thermometrowy skop 0 a thermometer w nozy +5,5. Sežohnjowy rys wjedra budźe njewobstajny, wětřikowjny a łamrocznje. — Wyschina nad Rusku hischcze trochu na nasche wjedro stunije. Tola nižina nad Franzowskej pozna [illegible] tam pomročnje a z městnami lohke dešczowe [illegible] njesła. Druha wyschina so z połnocy Sewjerskeje [illegible]nje. Wschi tutym rozpołoženju wjedra możemy [illegible] so rańschi wětr hischcze wobkhowanu, tola pó[illegible] też pola nas njebjo pomročí a pschi wječišchenju [illegible] nam dešczej hrozy. Jutsie syjedu słónčko 6,39 hodź. [illegible]schadza a so 4,48 hodźin khowa. Měsačk schadza ju popołdnju 1,53 hodźin a khowa so wječor w 10 hodź. nach. Jutsie mamy prěni bertk. Pschedźenak na nje wobstajne pjedro pokazuje.

— **Dojnuł k 6. jakrkemu sjedźej ja wobkhad w Budyschinje.** Po skónčenju ofizielneho schadźowanja sandźena njedźelu běsche shromadny wobjed w towarschwini „Sokjetcze". Budyske towarstwo ja wobkhad dari pschi tutej schadnosći knjejuam malu dar Budyskeho rjemjesła, wot měšćanskeho sarjadnistwa dostachu wone jeschink z worasmi wo swjedźenskim czasu pschi kjarlejnym swjedźenju a knjeza dostachu popjelnik, tiž běsche jena tudomna firma darila, a wot města Budyschina swjedźenski pis, tiž běsche so z pschiležnosću tyšagletneho swjedźenja wudał. Po wobjedže wodźachu so hosćo po města a na to so wobdźěłowanje hischcze raz we wjetschich liczbje ke kosći na Tyšerni shromadźichu. Knjes wyschi[illegible]-měšćanosta

Stareje pódkowy dla

6] (Pokračowanje a skónčenje.)

Nasajtra dźěschtaj Rólnik a Pětr w zwjatočnej drasče do Pódlanej dwara. Marja, kotraž hnydom wotpohladanje spóznaja, zbłdnu, tola pschećiwnje pscheproschesche hosći do jstwy, kaž bě pschistojne waschnje. Hdyž bě Rólnik swoju prošbu wuprajił, bu Marja do wozi zoscha frudna.

„Dźakuju so sa tu czesć, kotruž mi wopołasacze", wotmołwi na to mjenczo ale krucze. „Wasch syn drje so mi lubi, je dźe najpěknischi a najpilnischi hólz we wsy, ale mój nawoženja njebudźe. Njebjerecze mi sa złe, ja njemóžu hinak, smutskowny hłós mje napomina. Wy traschi sche w swojim prawje byli, Rólniko, ale psches tu swadu je tola wschо nje bože na mnje a na moju macz pschińdlo, sesinu mojeho wobeheho nana steji mjes nami." Na to poda tóždenu rutu a dźěsche won; podarmo chyschesche ju Pětr z prošbami sdźerżeć.

Rólnik pak bě nadobo wobleknuł, z tschepotazym ertom ręczesche sam sa so: „Sežiu jeje nana — sežiu jeje nana!" a thwalasche won swojeho syna hobu nuzu. Sdasche so, kaž by z tutym dnjom njesbože do Rólnikej domu sastupiło. Rólnik bu hischcze cjemnischi a hojasnischi. Pětr pak dasche sebi psches měru z wutrobje hież. Hischcze wjazy rasow wróći so Pětr k Pódlanezam a proschesche Marju ze sylzami, so by swoje ztowo pchemjenił, so njeby mógł bjes njeje żiwy być, ale Marja jeho mjenje wotpokaja. A Pětr dźěsche kóždy ras po tym do korczmy a napi so psche wschu měru, so by swój njemér podusył. Pilny, měrny pachoł bě zyle pschemjenjeny. Ske towarstwo, kotreż jeho k picju a hraczu wabjesche a so pojicz dasche, namaka so bórzy a Pětr shubi bórzy wschu czesć we wsy.

To bě dosć winy njepschesejenosće z nanom, tola psches to bu Pětr hischcze hórschi. Skónczinje dźěsche Pětr do města, a pschińdże jeno dom, hdyž pjenjezy trjebasche. A hdyž shoni, so je so Marja z khudym ale schwarnym burskim synom zlubika, bě wschón dźiwi; bu nětko czim hórschi hracz a picz. Hdyž napósledku bicja dla na nekotre njedźele do kłody pschińdże, roshnčwa a roshori so stary Rólnik tak, so jeho Boża ruczka saja. Pětr, ležma puschczeny, thwalasche ke thorcmu nanej, ale po prawym jeno, dokelž pjenjez njemješesche. Podarmo proschesche jeho nan, so by so polépschił, so chze jemu rady wschitko wodacz. Podarmo napominasche jeho, so ma jako jenički herba tu winowatosć, so ja hospodarstwo staracz, wobkhdże nětko. Pětrowu twjerdu wutrobu njepohnu ani nanowa zlabosć, ani prošbu.

„Dwór njech dźe do pjeza!" wotmołwi Pětr a wosta pschi swojim hubjenym żiwjenju. Nan sataja jemu kónczinje dwór hrožo, so jemu herbstwo japowje. Pětr so tomu wumjnja a cjinjesche dołh; z czasami wobsedżowaschе też swojeho zwata w blišej wsy, kotryż jemu nekotre rasy, so by jeho wothył, pjenjezy da, tola skónczinje durje sataja.

Rólnik z thorocżju wosłabjenu, z porokami swědomja cjiłowany hinjedźe dźeń a bóle. Nowa frudna powěsć wo synu jeho stama; Pětr bě w swadźe pschefalschne hracje jenoho towarscha z nožom na żiwjerez a dyrbjesche tuton nowy njeskutk w thłostańi wotczerpjeć. To njemóžesche stary Rólnik wjazy pschenjesć. „To żiwe wschо ja wina!" rjekny — a kruta symiza jeho saja. Hischcze telko mozy měješe, so by psched sudnistwom swoje wotkazanje sjewił, zelnoczíwje swój njestuti wusnał a z Bohom tym Knjesom so wujednał. Na to wumrje.

W swojim testamencje bě tu zmuhu z wulkim dźělom pódlanskich polow jako sarunanje za tu njeprawdu, kotruż bě Pódlanej cjinił, Marji wotkazał, druhi dźěl pak pschepoda zyrkwi.

Rólnikowe wulnacze bu hórsy po zyłej wokolinje znate. Ludźo pokalowachu na Rólnikowej dźowzu z porstom a jeju mandźelskaj dźěchtaj skónczinje nuzowanaj, kubło pschedacz a do Ameriki wuczahnuc. Też Pětr pschetrawschi swoje thłostanje puschczi so do Noweho Sswetka, kaž je tam żiwy był, njeje znate.

Marijne hospodarstwo pak pod nowym hospodarjom nowa sakcze, a bě bórzy zaso tak wulke kaž predy. Marja hama wosta czicha a frudna, tola doczaka to wjeselce, jo wjesele dźěci a wnuczki wokoło njeje skakachu.

To je stawizna starej pódkowy. Kóżda stórżba drje nima te zame scjehwki, tola pschiležnosć k podobnym je kóżda.

Wokrjesny kongres nacionalsocialistiskeje strony w Budyšinje

Pschisamtkuzo žo k naschej wjeŕarwschej rosprawje wo wopyzje němskeho bohota ja Sakšku Mutschmanna w Budyschinje, wopischemy w jeschehowazych rjadkach krótko dalsche pschebywanje we kuŕiskej stolizy. Najwažnische je ŕěź knjeza němskeho bohota a wjednika sakskeje župy Mutschmanna w Krónje, hdjež wokrjesnym hamtarjam nowe žmĕry za nowe wojowanje poda. Sala bĕsche pschepelnjena. S dypkom ½11 hodź. pschińdże sakski wjednik se žwožim pschewodom, žiwje powitany. Na jewischczu jemu knjeza Försterez twĕrcžej pschepoda a jeho w mjenje města Budyschina postrowi. Psched jewischczom bĕchu žo khorhoje sejtajake.

Knjes wokrjesny wjednik Hartwig kongreź nawjedowasche, powita župneho wjednika a spominasche na pschemĕnjenja, kiž su žo stale wot toho czaža, jako je na požlednim kongreźu tu pschebywał. Tola dźensa stejimy psched nowym wojowanjom, sa kotryž potrjebamy.

Župny wjednik Mutschmann na to ći schtwórcy hodźiny dołho ŕěcžeše. S jeho ŕěcže śwĕcžeše žo wuzka samolwitosć. Hłowne myšle jeho ŕěcže su nĕhdže schĕhowaze: Pschi wulkim podawku, kiž je žo 14. oktobra t. l. stał, je derje žo pschi blišim wopraschenju luda tras na požlednje wólby do němskeho sejma dopomnicź. Tehdy žo pschecźiwo stronje z mozu wojowaše. Dźensa pak je czaž pruhowanja sa nowe zhobustawy strony. Wot tutoho wopraschenja luda žo rozsud na dołhi czaž wočakuje. Župny wjednik wosjewi nadrobnische poručznosće wjednika, wožebje taktiskeho rasu. Kóždy jednotliwź ma dizziplinu a myśl zhromadnosće wopokazacź. Energizny žo žadasche, so by žo wo nacionalsocializmje a ludowym sjednoćenstwje w žiwjenju pschikład dawał. Kóždy wjednik dyrbi žebi zwoje samolwitosće wĕdomy bycź.

Němska žada, so bychu tamne kraje zwoje pschilubjenja dźerźeli a wotbronili. Nochcemy brónicź, ale chcemy, so bychu tamni wothronili. Njewołamy sa bróńjemi, ale žadamy cźeźcź a runoprawosć. Pschi nĕcźischich wólbach dyrbi kóždy zhobustaw strony powuczujo stukowacź. Wólby dyrbja pschemózazu wjetschinu za stronu pschinjesć. Ludej žo tři brožurki do rukow dadźa, kóždy dyrbi je cźitacź, so by se znastkowneho zwobodneho pschezwĕdźenja i „haj“ hłosowacź mohł. Wopraschenje luda dyrbi kanzlerej a wjednikej Adolfej Hitlerej thrihjet zwonkownje dacź, so žo njetrjebał i maliczkożemi saběracź, ale mohł zwoju zyłu móz wojowanju pschecźiwo bjesdźełoscźi wĕnowacź. Nazionalsozialistiske knjeźerstwo je njeczistotu sandźeneho czaža wotstronilo.

Němšći bohot Mutschmann saběrasche so potom hlischcze z hospodarskim położenjom a rospominasche wožebje cźeźkoty wuwoja tworow do wukraja. Pschi wojowanju pschecźiwo bjesdźełoscźi ma Sakša jako industrijowy kraj wĕź wjele wjetsche wobcźežnosće dyźi traje *je žiwnym zatrośtwom. Dołeź pak je ko w Sakšej njedźiwajo toho wjele dozpĕło*, je žebi knjeźerstwo wjele dowĕrjenja dobyło.

Se schumjazym pschikleskom žo pschitomni župnemu wjednikej za jeho zwowa dźakowachu a knjes wokrjesny wjednik Hartwig to hischcze wožebje wupraji. Wón žmĕdźenje sakskemu wjednikej wojowicźej, so je bjesdźełoscź w Budyšinje wokrjesu wo 50 proz. wotsebjerała a stawa žo tu wschitko, schtož je nĕkak mózno, so by žo zhubika. Zhromadźizna skónczi žo se zwałowa a Horst-Wesselowym spĕwom.

Do tuteje kongreźoweje zhromadźizny župny wjednik Mutschmann městnoscže NSdudoweho spomožerstwa na Kotoušku hażbu wopyta. Tam jeho wokrjesny zarjadnik Rauer powita a zwjeselazu rosprawu poda. Němšći bohot dźakowasche so za wopraudźe sozialne dźełko, kiž je so w Budyschinje wukonjało.

Potom wopyta župny wjednik wobthodne městnoscže wokrjesneho wjednistwa na Hochcźi haży. Wot tam zo na wokrjesny sjezd do Lubija poda.

K dopomnjezu na požlednju němsku thežorku.

Sta ludźi wopytachu na dnju 75. narodninow semrjeteje khežorki Augusty Viktorje Antiny templ we *Potsdamje, hdjež nhdyžsha krajna macź pothowana* leži.

Kronprynz dže k rowu, so by tam pschi městnje pożlednjeho wotpočinka zwojeje matżerje wĕnz położił.

Pruski ministerski president do Schwedskeje [illegible] **podał.**

Ministerski president Göring je žo na krotke pucowanje do žušednjeje Schwedskeje podał, z kotrejž jeho wulke pschiwuznistwo zwjazuje. Na wobrazu widźimy, kak so ministerski president na Stockholmskim letanischczu powita.

Popołdnju bĕchu so schulske dźeći na sali „Hajnkownje“ sešeše a z wulkim zajmom filmowym postrjeżenjam ześehowachu. Hólzy zajimowachu so wožebje za film wo němšćanskej wobore. Wožebite wjeselo budźi, jako pschi wulkim sjezdźe strony němskeho kanzlera Adolfa Hitlera spóhnachu. Za dorosćenych pokazowachu so filmy wjesor. Sala bĕsche połnje wobhadźena. Pschedstajachu so filmy: „Może kcźeja na holanskim rowje“, hra po njeboženej wójnje 1806/7. Potom sešeše wobsahowe film „Wekuše Rothenburga“. Knjes wučer Seifert z Hajnja filmy na klawĕrje pschewodźeše a zrjenil je zwojim hvacźom skutkowanje wobrazow powysšcźi. Knjes Hallaty, wjednik tudomneje wotnožki, pokaza na wažnosć blišich wólbow. Filmowemu pschedwjedźenju pschistamkowachu so reje.

Z Lichanja. (Nowy smĕrz.) Za tudomny smĕrzki wokrješ je hamtske tudomneho plchekuza Arnoschta Buka na poštajilo.

Z Wósporka. (Wotbĕranje bjesdźełoscźi.) Slow dostawarjow spomožerskeje podpjery wuczinjesche tu 15. sept. 11 dostawarjow hłownej podpjery, 18. oktobra pak 8 tutuch jenoż hišcźeze 8 nalicźi. To su tjo muży a jedź žonskich dostawarjow hyomožerskeje podpjery. Teź na dźełowym hamcźe je so za tute 4 wjedźele nimale komplue zwobsahowanje dostawarjow podpjery sabiłało. Tam maju tuhwuh hišcźe tśi dostawarjow podpjery za njedźelu a 9 dostawarjow krajnoje podpjery, nimo toho hišcźe schesć dźełowypytarjow, kotrymž so po zakonskich postajenjach zanje podpjery płacźicź njesmjeje. Nimo toho sastara dźełowy [illegible] 19 [illegible] dźełacerjow nasšcho města. Wobsahowanje [illegible] njezrjeda je hnezdźenja dopołnas, kak [illegible] je bitwa wo dźeło a kak so Lopoda [illegible] powjeli [illegible] wosiwjecej sapocźina. Po tutym [illegible] je [illegible] pomožerskich njedźelarjow, kiž ma [illegible] mĕsto [illegible] wot 15. septembra wo 82% snižiła. Mĕsto je ŕeź we wobluku wobstaranja dźełа wschelake dźełа sapocźało. Wono je wjetschi dźěl bróhi na Wóśmnižowu horu znowa nażnjowacź dało a ŕeź na druhich mĕstnach njedostatki na puczach wotstronilo. Teź do twarstwa je trochu žiwjenja sacźahnyło. Pschi nĕkotrych twarjenjach steja rólchy, na kotrychž muzerjo a cźeśelojo twarjenja wupokazuja. Wschitcźy cźi pak, kotrymž je to nĕkak mózno, so napominaju, so bychu dźeło dawali a z tym thlĕb za rjemjeslo a pschemyslo, kcźehož ma teź dźěłacźeź zwój wužitk.

Z Brĕsnje pola Kamjenza. (Paduschstwo.) W nozy k 10. oktobrej je žo tu sadobyczje stucźiło. Paduschi kradnychu 40 puntow zwinjazeho pleza, 90 puntow połcza, 400 zigarettow znamki „Rikant“, 50 litrow žitneho palenza w dwĕmaj korbowmaj bleschomaj, 8 litrow konjaka w korbowej bleschi, 7 litrow Hasimannowho žoldkowho hórkeho w korbowej bleschi, 2 poraj thelowom a por zonjazych stupnjow, wschо hromadźe nĕhdže 500 krizmow hódne. Schtóž może nĕschto k temu wosjewicź, so prožu, so by to kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje, telefon 2802, abo Kamjenzkemu zandarmistwu wosjewił.

Z Kletnego. (Njeschoże.) Tudomnu ratar Kulk bĕch, na nĕschto wótre stupił a žo na stopje praweje nohi cźeźko zranił. Knydom lawolachu dobrowólneho sanitetnika na pomoz. Tutón skanjeneho lwobala a žo z nim k lekarjej poda, kiž knydom operaziju na noju wukonjesche.

Z Mĕcź[illegible]. (Dobrowólnje do zwjereze.) Njedźelu rano je žebi tu[illegible] wobžedźetka khóže a mĕjiczelka kolontalneho wobch[illegible]herela hnid. Matterowa žiwjenje wojaka. 18-lětna d[illegible]nauczka macź, jako do kuchnje zastupi pschi plun[illegible]achlach leżo; wona bĕsche so z plunom zajedowcźił[illegible]zor do teho bĕsche dźowka w pschitom-

nosćći žwojeho nawoženje hišće pichi inaćeri žedżała, tola njeje ničo pyta, hacž jenož so běšche mać jara khutneje myšle. Wona je pječa tutu srudnu kroćel hospodarskich starosćow dla cźinila. Jutśe śrjedu je tuni: 8 lět, so je mandźelski halle 53 lět starje žonje wumrěł.

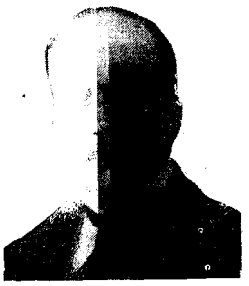

Sa Wrótźławskeho biskopa pomjenowany.

Generalny superintendent dr. Ota Zenker je žo sa biskopa nowosałożeneho evangelskeho Wrótźławskeho biskopstwa pomjenował.

Radio

Sćrjedu 25. oktobra słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo hnatcho wschědneho programma: 11 hodźina hospoty. 15 ja dźěći. 18,05 duchowny pschednoschk. 19 hodźina naroda (němske rejz). 20,05 słyschny rjad ł dźěłaćerskeho pěsnjerstwa. 21,10 wjeselny konzert.

Lipsk. Nimo hnatcho wschědneho programma: 10,45 ja hospoty. 14,30 automil w naimnje a symje. 16,50 60 wjeselych mjenschinow ja młodźinu. 19 hodźina naroda. 20 ćěšt na koleschach. 21,15 šabatny konzert.

Přjedawschi polski ministerski president do Prahi cźeknył.

Winzenty Witos, kiž běšche 1920 a 1923 hacž 1926 ł polskim ministerskim presidentom, je do Cźěskoslowakskeje cźeknył. Witos běšche šabatny pschećiwnik marschała Piłsudskeho, w Brestskim prozeju žu jeho k nětrym lětam jastwa šadudźili. Tuto khłostanje nětko prawnu mój dosta, politikař pak je žo temu ł cźeknjenom wuwinył.

Hišće wažne ł dnjoweho programma: Frankfurt: 20,10 opera „Madam Liselotte". Mnichow: 21 kamininska hodźina ł Rothenburga n. T. Wien: 19,05 šabawny konzert. 20,05 Beethovenowy konzert. Rom: 20,45 operetta „Mjana Helena". Budapest: 19,30 opera „Tosca".

Pólcajska hodźina

W šapitlu snjeschosenych revolucijow njeńmě też tamna pobrachowacź, kotraž je žo we wjerchowstwje Kandahar podała. Wjerchowstwo Kandahar w južno-narańschej Afghanistanskej leži. Schtož je žo tam podała, ma cźěhowazy napohlad:

Powalerjo njemějachu ničo hrózbnischeho w myślach, hacž pched knjezerći hród cźahnyć a pched wjerchowu, kotraž runje knjezeše, marjallaiju wupěwacź — abo něschto, schtož žo marśallaiły runasche. Revolucijonarojo wěrjachu, so móhli hižo je žwojim spěwom wjerchowstwo ł runowahi pchinjeć.

Pschestrachocźiwa wjerchowka woprawdźe stichaženje cźukow dosta. Dyrbjachu ji wobwjaśki cźinić. Też ministrej, jenicźkemu w kraju, žo wutroba do tholowow *hunu. S tichepotazymaj tolenomaj wón pched trón*'ecźho naślědnika stupi, kotryž jako jenicźki pchi strowym rosumje wosta.

„Prynzo, tuž tola žiwischeze!" minister najhłubscho stichaženy jawoła. „Woni marseillaisu spěwaju, to je hróžbnje! Schto na zytym śwěcze mamy cźinicź?"

„Dozyła ničžo njeczinimy." Prynz ani se žwojeho stólcźka njepostany. „Wěz zyte hama wot žo sažo pschestanje. Kak na cźažu dha mamy?" Wón wucźeže cźažnik. „Wěcźe mi, sa schtwórcź hodźiny budże revolucija skónczena."

Běšche to schtwórcź na dźeżacź. S dypkom w dźeżacźich republikanskich spěwarjo womjelknychu.

Wichetoź: W Kanndaharje sakoń płacźi, so dyrbi cźłowjek, kotrehož po dźeżacźich wjeczor na dróży nadeńdu, dźeżacź rupijow khłostanja płacźicź. ng.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro sa jutrischu śrjedu: Wjedro žo malo pschemění.**

* **Mješ Kamjenizu a Niederwiesu je ł dwěmaj wožbami wobžadźene motorske kolo do schtoma sajeło. Wabaj jeździerjej, samkař a rěsnik, žiwjenje pschižadźischtaj.**

* **W Barlinje-Dahlemje privatny auto do kolony Hitlerskeje młodźiny sajeźe. Jedyn Hitlerski hólc žo tak cźežko skrani, so pozdźischo wumrě. Njeboże je wjednik automobila sawinował. Tutón po njebożu ł pomjeńschenej śwězu na Zehlendorf cźekny.**

* **Na kuble Wendhoš pola Priborna sobotu wjeczor woheń wudyri. Brózeń, hródźe a gratowa kólnja žo wotpalichu. Pschi wohnju 24 krutwow, 5 cźelatow a 8 świni kónz wza. Nchdźe 500 zentnarjow njemlócźeneho wowsa a rožki, też wjele pizy, mlócźawa a druhe rataršte maschiny žo zohu spalichu. Wobydlerjo, kotriž w komorje śrjedźeho twarjenja spachu, mózachu jenož nake žiwjenje wukhowacź.**

* **Djenża na ranje je franzowske Daladierowe knjezerstwo žo po dramatiskim nóznym poheždżenju pschi wotwothłosowanju powalilo.**

* **Lindbergh a jeho mandźelska staj se Southamptona w Jendźelskej wotleczałoj. Hdźe leżitaj, njeje znate.**

* **Blisko Sinaia w Rumunskej je cźežke żelesniske njeschoże žo stało. Lokomotiwje, kiž běschtej spěcźnik pscheč Predcalsku hórstu wuschinu cźischcźałej, sejedźeschtej na wrótojeśnje do petrolejoweho cźaho. Srażenje běšche tak śylne, so wobej lokomotiwje ł kolijow wuskocźischtej a žo po wóžetkim brjosyj dele walischtej. Benzinowe tanki tosa buchnychu. 5 sastojnikow žo mori a 8 žo cźežko sranichu.**

* **Blisko Konstanzy w Rumunskej je wódne lětadło se 4 offizěrami žo swrócźiło a potom do morja padło. Motorske cźołmy mężachu jenoho offizira cźežko sranjenoho wukhowacź. Tonni tśio běchu morwi.**

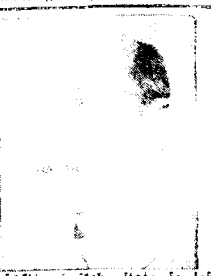

Werjoški schtit němskeho stata sa sakłužbneho medizinarja.

Tajny rada prof. dr. ł Müller, president němskeje akademije wědomoscźow w Mnichowje, kotremuž je němski president pschi składnosći jeho 75. narodninow werjoški schtit němskeho stata spožcźił. Tajny rada ł Müller je žo jako wjednik wyšokeje schule a zobustaw němskeje statneje strowotnikskeje rady a pschede wschěm se žwojimi wědomostnymi wukonjemi na wschelakich polach medizíny wuznamjenik.

Semrěli: Theresa Marja Brendlerowa rodź. Hübnerez w Boschezach, 59 lět; khowanje je dźenża wutoru. — Biedrich Maks Rychtar w Budyschinje, 68 lět; khowanje budże jutśe pop. ½2 hodź. wot Tuchorskeho pohrjebnischcźa. — Oskar Höfer w Budyschinje. — Lina Marja ſwud. Schubertowa rodź. Mädlerez w Budyschinje, 74 lět; khowanje budże jutśe śrjedu w Reichenbachu w Vogtlandskej.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Spěwne towaŕstwo „Nadźija" a wšitcy Budyscy serbscy spěwarjo a spěwarki so naležnje proša, wutoru 24. kaž też wšě dalše wutory z dypkom 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje spěwne hodźiny za wulki koncert dnja 29. 11. wopytać, zo bychmy so ze wšej mocu do dźěła dali a znowa našu njewuhasnitu lubosć a woporniwosć do služby našeho drohoho naroda a domizny stajili. Dypkowy a jara bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

„Lumir" ma sobotu 28. oktobra pop. z dypkom w 4 hodź. ważnu pruhu w žurli Serbskeho Doma za nazymski koncert 29. nov. Njeje wjele časa wjacy, tuž přiňdźeze, prošu, wšitcy w prawym času a z wjeselej myslu Noty přinjesu sam sobu.

Luby postrow! Bjarnat Krawc.

Zjenoćenstwo evangelskich Serbow w Budyšinje zmječe srjedu 25. oktobra wjećor wo 8 hodź. zhromadźiznu w Serbskim Domje. Přednošowaŕ budźe k. wyšši wućeŕ Krawc wo serbskim spěwje. Po tym budźe nam k. Slamaŕ někotre spěwy zanjesć. Serbja na wsach, póscélće waše dźěći, kiž su w Budyšinje, do našeho zjenoćenstwa. **Předsydstwo.**

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

MAGGI's Suppen Qualitätsware!

Hoscénc Michała Hoki

Srjedu 25. oktobra

swinjorěžanje

Dop. wot 8 hodź. połcik, hojdušne a jatrowe kołbasy. Přećelnje přeprošujetaj Michał Hoka a mandźelska.

Zwešne wumělske taldkate madrasowe **garding** story, vitraže, rólosy, pisane předłoh najw. wubj. jara tunjo **Kurt Erler** w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Meble a polstrowane tworu poruča po najnižšich płacźiznach **Handrij Štrympa** w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Młodu, pilnu a spušćomnu **holcu** za ratafstwo pyta hnydom **Vacek,** młyn a pjekaŕnja w Kukowje

Běrny zwuběrane a njewuběrane **runklicu prasowanu słomu** předawa Mütterlein we Wuckecach telefon Horni Wujezd čo. 22

Zliěbowanki čiści tunjo **Smolerjec knihlěćeŕnja** z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

In guten und in bösen Tagen

hat sich der **Leutkirchner Abreißkalender** wahrhaft als **Christlicher Hausfreund**

bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es ist ein sittlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Familien komme die Wahrheitsliebe und hilf daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

für 90 ₰ (1 Mark postfrei 1.40 RM.) in allen bekannten Buchhandlungen erhältlich

Tute protyki so w Serbskej knihaŕni předawaja

Serbske basnje a pěsnje
Jana Hajncy
52 stron 50 pj.

Lampy za jězdne koła gummij za jězdne koła
też tajke z małymi rjanostnymi brachami jara tunjo, wulki wubjerk pola **Thomasec bratrow** w Budyšinje na Kamjenta hasy 18

Styri powědanćka za serbski lud
(J. Libš). 62 stron. 30 pj.
Dostać w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Dołhe črije maršěrowanske črije stupnje do dźěła stupnje za šport buncle drjewjane stupnje drjewjancy najtuńšo **Willy Sommer** při Serbskich hrjebjach

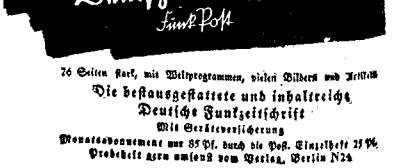

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreichste Deutsche Funkzeitschrift
Mit Gerätever sicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelhefte 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Přiloha k čisłu 245

SERBSKE NOWINY

Wutoru 24. oktobra 1933

6. sakski zjězd za wobkhad w Budyšinje

(Skónčenje.)

Sastupjeć ministra Essera knjes direktor Lux nasmjetowasche, so by železniza potuńschene tarify za wulkajnikow postajiła, to je žo pjeza hižom pschiłubiło. Druhi dar je, so symske dowolne jědne liščiki pschiñdu.

Knjes tajny legazijski rada dr. Davidson z němskeho propagandoweho ministerstwa pschednoschowasche wo konkurrenzy wo wobkhad zuzych. Wón wobschěrnje a zhłuboka ważne praschenje wubědźowanja mjes jenotliwymi europiskimi krajemi rospominasche. Najprjedy na nuznosć pokaza, so ma žo powschitkownosć powuzić, so wobkhad zuzych mnohim stawam dźela a zhłeb pschinješe, niz jenož někotrym. Tež wyschnosćam ma žo dopokasać, so wobkhad zuzych wschitkim pomha. Wošebitu rólu hraje pak wobkhad wukrajnikow. Se wobkhadom zuzych najtanu nowe hódnoty. Pschi dźenźnischich czażach wšo njeje możno, pschiprawy wocžerstwjenja powjetschicz, ale dźe wo to, so bychu žo zdźerżałe. Komuž je możno, dyrbi pucžowacz a dyrbi žebi potom też něschto popschecz, pschetoż tak sozialnje jedna a powschitkownemu hospodarstwu słuži.

Z němskeho propagandoweho ministerstwa pschednoschowasche wo konkurrenzy wo wobkhad zuzych. Wón wobschěrnje a zhłuboka ważne praschenje wubědźowanja mjes jenotliwymi europiskimi krajemi rospominasche. Najprjedy na nuznosć pokaza, so ma žo powschitkownosć powuzić, so wobkhad zuzych mnohim stawam dźela a zhłeb pschinješe, niz jenož někotrym. Tež wyschnosćam ma žo dopokasać, so wobkhad zuzych wschitkim pomha. Wošebitu rólu hraje pak wobkhad wukrajnikow. S wobkhadom zuzych nastanu nowe hódnoty. Pschi dźenźnischich czażach wšo njeje możno, pschiprawy wocžerstwjenja powjetschicz, ale dźe wo to, so bychu žo zdźerżałe. Komuž je możno, dyrbi pucžowacz a dyrbi žebi potom też něschto popschecz, pschetoż tak sozialnje jedna a powschitkownemu hospodarstwu słuži. Pschetoż dźe tu wo to, so by žo [illegible] němskeho kanzlera kommunistiski kult [illegible] znicził, tuž na bojoszczi psched blizschim wotpohlenjom Wobkhad zuzych dyrbi žo też wuplacziz, tohodla dyrbi žo wobkhadej wukrajnikow wošebita kedźbnosć pschiwobrocziz. Dewisowe praschenje woitanje jedyn z zentralnych problemow naischeho hospodarstwa. W tutym nastupanju je žo mjezynarodne wubědźowanje wo wobkhad zuzych zapoczało. Pschednoschez mjenowasche wschelake liczby z mjezynarodneho wubědźowanja wo wobkhad zuzych. Dochody z wobkhada wukrajnikow žu w Němskej jara wotebrake. Dokelž pak Němzy rad pucžuja, žu poslednje lěta wjazy pjenjez we wukraju zwudawali, hacz je Němska wot wukrajnikow dotkhadow měła. Nowa Němska dha najprjedy swój dom do porzadka pschinjesez. Sswětowemu hospodarstwu może pak žo jenoż derje hicz, hdyž žo jenotliwym nazionalnym hospodarstwam derje dźe. Wukrajnizy, kotrizy žu poslednje dny Němsku wopytali, žu žo thwalobnje wo nowych pomerach wuprajili. So so ludy mjes sobu sesnaju, njeje na žadyn pad nahladam noweje Němskeje napischecziwne. Na tónzu swojeho sajimaweho pschednoschka spominasche knjes tajny rada Davidson na tsjoch wulkich muzi, kiz je Luzija němskemu ludej darita, Leśinga, Rietschela a Fichtu a napominasche, so by dźełko sakskeho wobkhodneho swjasta w pschichodze dodo heślom stało „Dyrbisch do pschichoda Němskeje wěricz."

Knjes wyschschi knjezerstwowy rada dr. Mahlo pschednoschowasche wo „nowoorganizazizi němskeho wobkhada zuzych". Wón pschinješe wutrobne postrowy wot němskeho propagandoweho ministra dra. Goebbelsa. Po króttkim pohladze do sandźenosće a wuwicza wobkhada zuzych w Němskej rospominasche pschednoschez nowe nadawki a dźełа w pschichodze. Spěschna pomoz je zyle nusna. S tuteho dopósnacza je žo 23. junija t. l. němski zakoń za wobkhad zuzych wudak. Němskostatny wubjerk je žo wutworił, kiz žo je wschelakich sjednoczenjitwow a swjazkow na tutym polu sestaja. Nasch wjednik je němskostatnu železniznu wot schěnow wuswobodził, dokelž je twarjenje autowych dróhow postajił a jo železniznu pschepodał. Němskostatny swjazk je k temu, so by sjednocził a spěchował wobkhadne nadawki zyleje Němskeje. Na prěnim mětnje pschiwabjenja zuzych steja pschiwabjenje wukrajnikow. Po wólbach chze němskostatny wubjerk žo z polnej mozu do dźela dacz, dhe pschiwabne człapopizy a plakaty wudawacz, tež film wo rjanoscach němskeho kraja; wukrajne nowinarstwo a radio ma žo za pschiwabjenje zuzych trjebacz. W Barlinje žo městno pschiprawi, hdźez je wschitko nadrobnische wo Němskej zhonicz, schtoż pucžowarjow sajimuje. Potom zhnwa hischcze finanzowanje pschiwabjenja zuzych, konzessijowanje pucžowanskich bürowow a privatneho pschebytka. Tu ma žo też wědomosć na praktiske praschenjach žobu dźełacz. Pschednoschez skónczi zwój tehorunja wulzy sajimawy pschednoschk z stikkrócznej zkawu na kanzlera.

Wobaj pschednoschkaj namatakatej wulke pschipósnacze. Pschednźnda knjes wyschschi měschczanosta Wörner žo woběmaj rěcznikomaj wutrobnje dźakowasche, też wschitkim pschitomnym, mětu Budyschinej, towarstwu za wobkhad a nowinarstwu.

Po zhromadnym wobjedźe žo hosczjom rjanosćze naschego města pokazowachu a z khejcjom na Tyšerni žo sthadźowanje stónczi. Hosczo žu žo spokojeni a swjeseleni nad rjanosczjemi naschego města do swojeje domizny wróczili.

Na čimž mózeš wyjnyć

Milton, njesbožowny basnik „Zhubjeneho paradisa" też w swojim tęzkim mandelstwje to namakaš njeb, sćitaj bęsche wocžakował, kajzrownjej wulkotnje rosmjesćesche, swoje starosće a swoju žrudobu wonkasće azym njepokasacz. — Pschi wjesćej swjatoczności bęsche jomu lord Bessingham k temu wujwolenu, Miltonowu mandźelsku z khojedźenstwu bliźu dowjesć. Pschi wuzawanej rosmolwje nětko lorda rjanosć a powabnosć jeho blidneje knjenje nimo měry putasche. Hdyž potom po hosczinje skladnosć nomaka, Miltona, kotremuj jeho zbože sawidźesche, na nekotre zlowa na swonu wjacz, je zahorjenjom k njemu rjekny: „Wopraudzje, dyrbiu wez, so nětkajch porěbko czesez, tak wokschenjam a powabnu knjeni k blidu dowjesez zmjeć. Mjes mnohimi hwalkami dźenźnischeho zwjedźenja je wona ta jenitka róża njeskónczneje krażnosćze. " — „Na jeje barbje to bohużel spóznacz njemóżu," bęsche wotmolwa zlepeho basnika, „ale pozdźijo to po jeje cjerńjach, możeze to drje prawje měez!"

---

* **Wulki woheń w Batawii** na kupje Jawje w holłandskej Indiji. Sdrjebź města Batawie je wulki woheń zychnował. Tutón za króttki czaš pleš sto khěžow sniczł. Nimale 1000 ludźi wobydlenja zhubi. Schkoda je jara wulka.

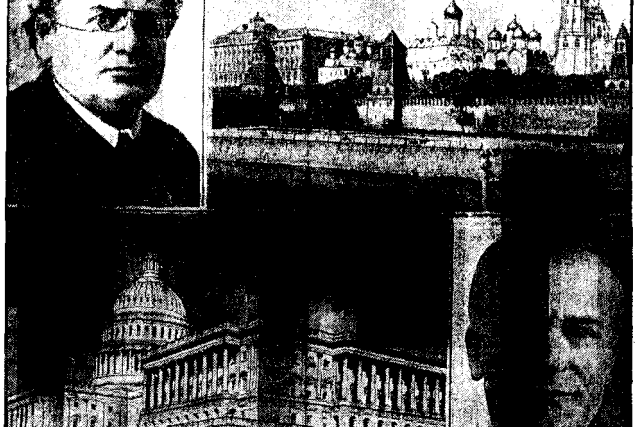

Sbližnje Sjednoczenych statow a Sowjetiskeje Ruskeje.

S hamtiskim wojewjenjom žu Sjednoczene staty Sowjetisku uniju namolwjake, so by žo na zhromadnej konferenzy wobdźełiła. Tam chcedźa sajtupjerjo wobeju statow wo nawjazanju zwojich poczahow rěczeć, kiz žu žo w lěcze 1917 rostorhnyte. Naische wobrazy pschedstajeja: horjekach na lěwo rusti zwonkowny minister Lidwinow, kiz jako sastupjeŕ Sowjetiskeje unije do Washingtona póńdze, so by žo tam wo praschenju pschipóznacza dorěczał. Wobras na prawo pokazuje: Kremel w Moskwje, mózny komplex twarjenjow ruskeho knjezerstwa. Delekach na lěwo: capitol we Washingtonje, z kotrehoż nastork k sbližowanju wukhadźesche. Pódla Hull, amerikanski zwonkowny minister.

Hry w kašću

Kamdrje maju nješto na zebi, a cžłowjek jim rady z puczja thodźi, też hdyž je zyle nowoczażne, njeromantiske dźeczo dwazyteho lětstotka. Cžini też wulke koło, dyrbi-li nimo znateho wobkhoda z kaschczemi.

Tuta sterje pschinarodzena sdźerżawosczj wschak zenje je sadźewkom njebęsche, so žo duchownje a duschinizy stajnje zynjnje z kaschczom, je zmjerczu a tamnym zwětom saběrachu, a stawizny zamo nam powědaju, kak na pschikład zamo wulnamni ludźo z nimi mohtrjez lubkowachu. Schwanizki kral Philipp II. da žo hischcze za zywe dny we zwojim pojschnym kožu na mary stajicz, wobkhadowasche žo pruhujo z nawoczinzami a mjesnche to a tamne wuzitajicz, so by też jako cžełko dobry saczischcz cžinił. A z Wallensteinom dźe wjese hinak njebęsche. Wón žo tohorunja hischcze za zywe dny na lehanku lehnu, a dasche dźiwadzelnikow pschinicz, kotrizy dyrbjachu wot njeho spitzany nekrolog we kacžanskej rěczi pschednjesez.

Dokelž dobre stawizninske pschikłady z prawom k zlědowanju sawjeduja, so tajke hlowne pruhi też hischcze w naschich dnjach wotmětwaju. Stawa žo to pola wulkich tak derje kaž pola małych.

Bukarestiski ordinarius lékarskeje fakulty, Trandafirescu, da žo dwě njedźeli do zwojeho zamomordarstwa w rjanym pojschnym kožu na mary stajicz a wobkhadowasche žo dołho w khadźe, hacz kschiż też dostojnje we zwojimaj rukomaj dzerżi. Podobnje bęsche se staruschku Hanu Stillingowu, kotraż mężazy dołho do zmjercze woprawdzite exerzizije w kaschczu wotmětwasche, tyhazore maliczkosćze wokoło a w kaschczu rjadowasche, kwětli, wěnzy a zwězki, a kotraż žo stónczinje, hdyž bęsche wschitko k jeje spokojnosczi wupadło, rjenje se stykhnjenymaj rukomaj fotografowacz da.

Tola je też dosez znate, so by myzle na zmjercz pola wschelakich zyle hinak wustupkuja. Sslyschimy dźe pschehusto wo pschipadach pschi tutym rosžohnowanju, kotreż žu mjenje dowěru zbudźaze. Tak pschi nješto czażom měschczanoztu jeneje wjesći w blizkosczi Tatar-Pajardschika k rowu pschewodźachu a zyła wozada hłuboko zarujo za kschacžom dobreho cžłowjeka a gmejnskeho wjednika kroczesche: dźeczi, mużojo, zony, knjezny a wudowy. Tu, jako chnyhu pschi rowje kaschcz runje z kaschczowym wěkom pschitkrycz, dokelž cžełа w blistku z dalokim rauschim kraju tola pschezo hischcze wotewrjene k rowu njezu, měschczanoita nadobo z kaschcza skocži, haczrunjez bę jemu gmejnski lékaŕ tola cžorne na běło wobkrucžił, so je wumrěł.

To bęsche zawěcze hróżne, ale hischcze hróżnischi bęsche pad, kotrzż žo njedawno w zerbiskej Brekanikej wozadze poda. Tam hischcze dźeńża pschiwěra knjezi, so cžłowjek po zmjercži w rowje žaneho pokoja njenamaka a so dyrbi žo hischcze błeschi cžaż w postawje wupjera po zwérze wokoło bludźicz. To je, tak wěrja, jara hróżny cžaż za morwych, a morwych móża wot tuteje cžwile jenoż z tym wuzwobodźicz, so jich ke kaschczej pschibija. Tak žo też sta, jako psched nješto czażom bohaty bur Popowicz wumrě. Jeho pschichodny žyn zebi w kowarni dołhi hódź wobstara, wsa zebi hamor a jabi hódź wot horka do kaschcza nuts. Tu pak bęsche hróżny sakschik z kaschcza sajtłyschecz, pschetoż bohaty bur njebęsche tola hischcze zyle morwy był. Spodźiwanje, kotreż tónle pschipad we wšu sbudźi, możemy zebi pschedstajicz. Ale cžłowjek by zebi nětko też derje pschedstajicz mohł, kak dźakowny by pschichodny nan zwojemu pschichodnemu zynej być dyrbjał, a to niz jenoż za dobru wolu, jeho psched hróżnym žiwenjom wupjera wukhowacz, ale wobzebje też tohodla, so jeho tutomu zwětej sdźerża. Ale jara mylna je tajka mysliczka. Dwělowaczki, kajtiż je nasch czaż powschitkownje, a z njedowěru, z kotrejż žu wobzebje bohate burke nopy napischeczijwo sądnym pschichodnym zynam napjelnjene, pschichodny nan na poliziju pósła, da zwojeho pschichodneho zyna sajecz a winowacze jeho zpytaneho mordarstwa. Kak tomu? Ow, tón pschederje wě, kak žo tutón łakomnik sa tuczjnym tukłom hłódźi a to njemóże jo dosez thětrje do zwojich rukow dostacz. Sawěcze je wón, Popowicz, zkory bnk, je znadź też hdyž a hdyž do womory padnył, ale morwy, woprawdzje morwy hischcze na žadyn pad njebęsche był. Morweho hakle je jeho njezbytschany łakomnik pschichodny žyn ezinicz dyrbi, jako jemu hłuboki hódź do wutrobnja sahna. Pschiwěrkotjtu stawiinu wo hódźu pak je wuwarjeny thadła jenoż wudawak . . .

Haj, zwět polny njedowěry, tutón nasch zwět. jn.

Sport

Krajnej wojowani němskich bólkoparjow.

Wojowanšći wokomik połny napjatošcje ſ Barlinſkeho bólkopanja mjes representativnymaj mužſtwomaj połnóžneje Italſkeje a Braniborſkeje, kiž Italcejo 1 : 0 dobuchu.

Wojowanje pſched belgiſkimi wrotami w Duriſburgſkim bólkopanju, hdyž žebi njedželu němſke a belgiſke nazionalne mužſtwo napſcheco ſtejeſchtej. Němcy hrajerjo, kiž wſchitzy wjeczorno-němſkim towarſtwam pſchiſłuſcheja, dobuchu ſ 8 : 1.

§ Swjatoſć powołanjom mějeſche wulkeſch, ſo ſo jastwowe khłostanje do 150 hr. pjenježneho khłostanja abo 30 dnjow jastwa pſcheměni. Hoffmann běſche ſo prěnjemu wužudźi podczińnył.

§ Husto khłostany korbač Hermann Ludigkeit ſ Königsberga běſche na puczowanju 10. auguſta t. l. w Poleczniży w jenym hoſczencu herjekał a pola hoſczi proſyl. Na drohi běſche wótſe ſwarił a nazionalſozialiſtow a Hitlera ſkchinodźił. SS.-muži, kiž běſche jeho ſajał, je wón prajił, ſo je kommunił. Sa to běſche jemu hamtſki ſud w Poleczniży 19 dnjow jatby a 2 měſaja jastwa napoložił. Jeho powołanje ſo ſaczińny, ſo pichi khłostanju wosta.

§ Spytaneho wudrěwarſtwa dla mějeſche ſo pſzedawſchi pſchekupc, nětcziſchi ſamkar Herbert Husak ſ Nowego Gersdorfa pſched Budyſchim ſamotwcź. Hamtſki ſud w Habrachczijach běſche jeho hižom raz k 6 měſazam jastwa ſkasował. Nětko běſche ſpytał, wot pſchekupca Maxa Müllera ſorizy 1 hroženjom 5000 hr. dostacź. Na khłostanja běſche wón jaſo ſpytał, Müllera nam pohnuczł, ſo by luczku wo 1500 hr. ſkasował. Hamtſki ſud w Habrachczijach běſche Husaka na wołanje ſtatneho rěczniſtwa mějeſche wulkeho ſpytaneho wudrěwarſtwa winowateho k 6 njedźelam jastwa ſajudźił.

Z Lubija do Horn. Oderwicy a Žitawy.

S Lubija	5.06	8.32	12.04	15.25	17.30	21.48	0.32
„ Mulkeje Swědnizy	5.14	8.40	12.12	15.33	17.38	21.56	
„ Nowego Kunnersdorfa	5.19	8.45	12.17	15.38	17.44	22.01	
„ Hornjo Kunnersdorfa	5.25	8.51	12.23	15.44	17.50	22.07	
„ Herrnhuta	5.35	6.38	9.00	12.33	15.53	18.02	22.16	0.55
„ Ruppersdorfa	5.42	6.44	9.06	12.39	15.59	18.09	22.22	
do Horn. Oderwicy	5.48	6.50	9.12	12.45	16.05	18.14	22.28	1.05
ſ Horn. Oderwicy	5.49	6.51	9.13	12.46	16.06	18.15	22.29	1.06
do Žitawy	6.07	7.09	9.30	13.04	16.24	18.33	22.45	1.18

Njedźelu a pónđelu ſ Lubija rano 6,09 do Herrnhuta 6,36; łońſchi dźeń ſ Herrnhuta wot 1. 4. 34 6.16, do Žitawa 6.47.

Ze Žitawy do Horn. Oderwicy a Lubija.

Ze Žitawy	6.38	10.17	13.55	15.58	17.24	18.10	20.[illegible]
do Horn. Oderwicy	6.56	10.34	13.42	16.17	17.42	18.28	20.[illegible]
ſ Horn. Oderwicy	6.58	10.24	13.44	16.18	17.44	18.29	20.10
„ Ruppersdorfa	7.04	10.41	13.50	16.24	17.50	18.36	20.[illegible]
„ Herrnhuta	7.11	10.47	13.57	16.31	18.00	18.42	20.[illegible]
„ Horn. Kunnersd.	7.20	10.56	14.05	16.39	18.03		
„ Now. Kunnersd.	7.26	11.02	14.13	16.46	18.16		
„ Mulk. Swědnizy	7.32	11.07	14.18	16.51	18.21		
do Lubija	7.40	11.15	14.26	16.59	18.29		

ǁ Jenoż w nowu pſched niedźelu a po niedźe.

Z Lubija do Habrachčic.

S Lubija	5.37	8.41	12.00	13.22	14.51	17.23	20.52	† 21.52
„ Mulk. Swědn.	5.40	8.50	12.08	13.30	14.59	17.31	21.00	22.00
„ Dürrhennersdf.	5.48	9.00	12.17	13.37	15.07	17.40	21.08	22.09
do Habrachčij	5.58	9.11	12.27	††	15.17	17.50	21.18	22.19

†† Jenoż sobotu. † Jenoż njedźelu.

Z Habrachč do Lubija.

S Habrachčij	6.21	7.20		10.52	13.35	16.27	19.31	2[illegible]
ſ Dürrhennersdf.	6.32	7.31	9, 2	11.02	13.45	16.38	19.45	2[illegible]
„ Mulk. Swědn.	6.39	7.38	9,09	11.10	13.53	16.45	19.52	2[illegible]
do Lubija	6.48	7.47	9,17	11.18	14.01	16.53	20.01	2[illegible]

† Jenoż w nedźelu.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 24. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,917	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	13,41	100 čěskosł. krónow	12,44
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burſa mějeſche wczera pſcheczelnu tendenzu, tola wobkhad jewjeſche malo žiwjenja. Kurzy akzijow woſtachu krute, někotre ſo ſamo powyſchichu. Na wikach ventowych liſczinow běchu wikt dobre a kurſy ſylnje poſtupowachu.

Barlinſke wulkowiki na jeźwjerſkiſi ſtaw ſu ſamſne woſtałe, kaž ſobotu běchu. Mlyny ſo ſ kupowanjom blija, pſchenicu žnadź trochu lépje hacź rožk pohódaju. Se ſadźewkom je, ſo mułk hubjenje wotbiru. Jeczmjeń a wowſ mějeſchtaj jara měrne wiki.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, nalětnjeho: 8,65—9,30 (8,75—9,40) hr., naſymſkeho: 7,85—8,30 (7,80—8,25) hr., wowſa: 6,80 hacź 7,15 (6,85—7,25) hr.

———

Płaczińy w ſpinkach ſu płaczińy tydźenſkich wikow; hdyž pak žane napomnjenje njejſu, ſo njepſcheměnichu.

Drježdźanska burza (23 10.)

Pšenica 76 kg	185-187	běrnjace kružki	14,30-14,50
rožka 70 kg	153-155	pšenč. wotruby	10,0 10,6
nalětni jeczmjeń	183-192	ržane wotruby	9,50 10,4
nazymsk. jeczmjeń	156-158	pšenična muka	35,75-37,75
wows	141-145	ržana muka	23,75 24,75
čehwjeny džečel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	10 0 10 2	cokrowe truh.	—

Płaczińy na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczińy po złotej hriwnje.

	23. 10.	21. 10.		23. 10.	21. 10.
Pšenica	—	—	hunv	17,0-18,5	17,0-18,5
rožka	—	—	wika	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupin.	—	—
jeczmjeń	157-166	157 166	žolte lupiny	—	—
wows	136-143	136-144	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	11,50	11,50
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč	10,1 10,3	10,1-10,3
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kružki	13,5-13,7	13,5-13,7
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	ržana sloma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	43,0-45,0	pšenč. „	0,40-0,55	0,40-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,45-0,60
pjeluški	17,0-18,5	17,0-18,5	ječna „	0,45-0,60	0,45-0,55

Płaczina za pšenicy za wuplodźerja 177 180 182

Płaczina za rožku za wuplodźerja 142 145 147

Płaczińy rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

23 oktobra

280 wol., 363 byk., 421 krowc., 68 jałojc., 902 telat, 327 wowc., 3.65 swini.

Płacziny za

woły: 1. 31—33, 2. 28—30, 3. 24—27; 4. 20—23;
byki: 1. 30—33, 2. 27—29, 3. 24—26, 4. 21— 3
kruwy: 1. 27—29, 2. 23—26; 3. 17—21; 4. 12—16;
jałojcy: 1. 30—33, 2. 25—29;
wowcy: 1. 31—36, 2. 37—40, 3. 28—30, 4. 24—27;
ćelata: 1. 40—45, 2. 35—38, 3. 30—34, 4. 25—29;
swinje: 1. 53—54, 2. 50—52, 3. 48—50, 4. 46—47, 5 44—45. Rancy: 46—50.

Wusudźenja

§ Budyſki krajny ſud je 42letnego tiſarja Reinharda Puſchka ſ Nowego Gersdorfa winował. Puſchka běchu winowali, ſo je ſo 19. junija t. l. pſchi Butrowej horje na 42letnej holzy ſ Georgswalby njepózańwje pſcheſchol.

§ Naturiſteho hoſerja Maxa Ericha Dreſſlera ſ Nowego Gersdorfa běchu wobſtorkli, to je ſmjerca dźeſcza ſawinował. 11. januara t. l. běchu jeho ke khorej 42letnej ſoleczy do Georgswalby ſawołali. Holza běſche na bolenje ſchije ſkorźila. Dreſſler běſche jeje nanej prajił, ſo ſo wo difteritis njeſedna. Na druhi dźeń běſche dźeczo jaſno wopytał a ſpóſnał, ſo je wono tola na difteritis ſthorjło. Nan po lekarja póſła, kiž dźeczo hnydom do khorownje dowjeſcź da. Tam je dźeczo 16. januara wumrěło. Dreſſler doſta 3 měſazy jaſtwa, dokelž je wědźał, ſo je tu dom we tamniſchich kónczinach jadnjchnja jakhadźała. Ženu ſo 42letne wupruhowanje pſchihłowoli, je-lt ja měſaz 100 hr. pokuty ſaplaczi.

§ Njeſwjenjena žiwnoſejeſka Klara Hana Konradźij je Hertigswalde běſche do poſtnika pſchiſchła, je je ſtót zwilowała. Na poſtowje běſche tón padnył a ſo kranił. Na to běchu ludźo ſcezeli, to ſtejeſo, kiž we wołowej kólni ſtejeſche, prawcho wothładanja njemějeſche a ſo hrubje ezwilowaſche. Sa to běſche Schnižanſki ſamtſki ſud Konradźij 30 krinowow pjenježneho khłostanja napoložił. Wona pak ſo pſchecziwo zaußudej powoła. Pſched małej khłostańſkej komoru Budyſkeho krajneho ſuda wona rjekny, ſo je tehdy ležała, dokelž bě žebi noſu ſlamała a wothładanje konja druhdy pſchiwoſtajła. Kóń pak je ſo jaſno ſhrabał a jaſno dźěła. Sud wobſtorzenu na to winowinowa.

§ Dolelž běſchtaj cźilcheżanaj ſpiſ pſchecziwo nazionalnemu knježerſtwu ſhotowiłoj a roſchěrjałoj, běſche ſawniſti ſud w Poleczniży wobſtodneho wjednika tamniſcheho konſumſkeho towarſtwa Franza Hermanna Plöttnera k 1 měſazej jaſtwa a wobžedźerja knihiczſchczenje Korlu Hoffmanna k 75 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 15 dnjam jaſtwa ſaßudźił. Plöttner běſche ſahorjeny žobuſtaw ſozialdemokratiſkeje ſtrony był. Jeho běchu do ſchkitaneje jatby wſali. Wot toho czaſa je ſo pſcheměnił. Se

Cźežiny dźeń rjemjeſlnikow.

W Barlinje je ſo njedźelu wulki dźeń rjemjeſlnikow wotměł. Swjedźeńſki cźah běſche 12 kilometrow dołhi a 50 000 rjemjeſlnikow po dróhach němſkeho **hłowneho** měſta cźehnjeſche. Nalche wobraſy pſchedſtajeja: horjekach na lěwo wuhnjemjeczerjo pſcht dźelacy, pódla konditorjo; delekach na lěwo rybowi witowarjo ſ hobrſtej atrapu karpa, pódla khutne napominanje „ſchtóž ſtradźne dźěło podpjera, ſkuſcha do wěže ſkoſnikow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so haž do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je nad 65 lět stary, abo hdyž je jeho žiwjenje dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožene dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenje tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 246 — Budyšin — Srjedu 25. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Wulka wólbna rěč němskeho kanclera

Karlin steješe wjera dospołnje w znamjenju wulkeho wólbneho wojowanja. Wschadźowe hić je hobrite plakaty pišma sjewile, kotrež na ważnosć dnja 12. nabra pokazuja. W 66 wulkich a hrónich salach zyleho Berlina shromadźichu so ludźo, so bychu rěč wjednika narodneho palasta hłyšeli.

Kanclerowa jězba z němskeje kenzlije do sportskeho palasta běše wulka triumfalna jězba. Na Potsdamskej cesty běchu so tyšacy ludźi shromadźili, kotriž kanclera z wulkim zahorjenjom powitachu. W sportskim palasće běše hižom wokoło 7 hodź. kronprynz w uniformje Stahlhelmarja je zwojim pschewodom pschischol. Mjez nowinarjemi sedźachu tež muzy wukrajni zastupjerjo. Za wójnstich czekoronjenych a za pschiwuznych tych, kotriž běchu we wojowanju wo zwobod padnyli, běše tež pschezo městno w prěnich rjadach psched podiom. Přischol běše tež městokanzler z Papen, němski nowinski schef Dietrich, wjednik zwonkownopolitiskeho hannazionalsozialistiskeje stromy Rosenberg a druzy wuznaći kujeza.

We swojej wulkej rěči poda wjednik pschehlad wo nazju Versailleskeho sprježenja a jeho hróznych sćežkoscha němski lud a zyłu Europu. Kanzler rozłoži, so je sta swoje hrónje složita, doketž je so zwjatočnje zabjenjenym zwojich pschezywnikow dowěrjała. Mjez mulkim zarjadowanju ludow dowjedźe, ale dwuhjesche k **zjednjenju hidy dowjesć.** Sćežnyk njerozumna tamanych ti, kotriž tute sprježenje njezjednachu, je hobrite wójsko zdźiwjerjow niz jenoš pola pschewinjenych, ale tež pschezywerjow. Wjednik tute połoženje jako **wuzešk njezma wesnamjenjesć.** Tehdła je němski rezsud nasch so tak kadźerji, kaž nětko a niz hinak. Pschetož na se może so prawo jenoš tym ludam dać, kotrež su se wole, kiždy prawo žiwjenja tež pšched **swětam dopowaca.** Kanzler Adolf Hitler pospyt tamnych knjezow wótrje kritisowaschе, doketž dźedża němski lud, je dospołnje wotwórnił, za winowatscho na bróženju tych wojnamjenjenecz. Bróženje tamnych pak tola w nazerje jeneho najschezo druhemu leži. Wepraczne měnjenje, z Versaillejskeho sprježenja pokhadźaze, so je hospodarske njesbože jeneho, zboże sa druhich, je Europu na **runy pucz bolschewizma a z tym do zahuby wjedło.**

Němski lud je so do wojowanja dał, a je žebi druhi knjezerski system wuswolił, so by rospad wotwobrocził a swoju hróznu nuzu wobknježił. Wjednik pokasa na to, schtož je nazionalsozialistiski stat dotal dokonjał a **na hobrite politiske a hospodarske dźelo jeho knjeństwa we prěnich 8 měsazach.** S wótrymi złowami wobrocźi so pschezywo winoschowanju zbow wo hróznosezach w Němskej, z čimž dźedźa wšezi ludźo natwar Němskeje w zwjesce poseżowacz. Tenu napschezniwo kanzler **na hrosnoseze w stawiznach revoluzijow druhich ludow pokasa.** Chcemyli wo hróznosezach rěcz, tu liczby zamonordarstwow w Němskej najwjetsche hrosnosze, kiž pak je Versailleske sprježenje zawinowało. Wjednik wotpokasa rasnje wobańsenje němskeho knjeństwa we wulkraju. Wón naspomni tež praschenje emigrantow, Zidow a boykotta. Wón wotpokasa kóždy podhlad, kiž so pschezywo sprawnosći němskeho luda k woli měra měri. Tehdła **wospjetowasche zwoje wusnaze k měrej, wozebje tež napschezo Francowskej a Pólšći,** je zamknej rasnosću pak wot druhich konsekwenzy žadasche, kiž so na potom runoprawosć Němskeje poczahuja. Na pschemożeze wańsnje wjednik swój wosobinski kruty rozsud wupraji, **so němski ciesci zanemu hrożenju njewotpruje.** Wón kóždy czas radscha wumrěć, hacz so něschto podpische, schtož po zwojim najzwjeczischim pscheswědczenju němskemu ludej njese spomožne.

Njerozpinenne wuskanje, kiž jeho złowa pschewodźesche, wo wulkim sacźischenym zwědczenje, kak jara němski lud sady zwojeho wjednika steji. Niz zwoje dła, niz stromy dła, ale němskeho luda dła namołwjesche kóždeho zobusława luda, **so by 12. novembra zwój hłós za runoprawosć, czesć a wobrawdźity měr wotedał. Nowy němski zejm dyrbi sa tutu politiku rukowacz. Swoju rěcz,** kotraž so z njesłyschanym saharjenjom pschija, słónczi wjednik z wusnaćom, so němsku politiku nosy **niz hida pschezywo druhim ludam, ale jenoš ludosć k naschemu ludej.**

Francowske knjeżeństwo so powaliło

Pschi rosdźelowym wothłosowanju wo stawje 37 sinonzneje pschedłohi je so Daladieroive knjeżeństwo powalilo. Wono padże z 329 hłosami pschezywo 241 hłosam. Mjez sozialistami hłosowasche 29 sa knjeżeństwo, 88 pak pschezywo njenu a 9 so hłosowanja zdźerża. Ssobustawy stareho knjeżeństwa podachu so rano ½4 hodź. k presidentej republiki Lebrunej, so bychu so z nim rozžohnowali. Wutoru dopołdnja president republiki presidentow senata a komory a pschedsydstwo wulkich wubjerkow we komorje a senacze pschija, so by z nimi wo parlamentariskim połoženju wuradźowak.

Do wothłosowanja pschipowědźasche sastupjer radikalneje frakzije, so jeho strona bjes wumělenja knjeżeństwo podpjera a warnowasche sozialistow pšched faschizmom, kiž w kraju scheri. Wjednik sozialistow Léon Blum woješe wi, so jeha frakzija njedźiwajuc khutneho połoženja njemóże knjeżeństwo zezkołwacz. Wón so sozialistoju rosdźudni pschezywnizy inflazije ale woni pscheja zebi wěste pomery mjes mdami a plaćiznami. Hdyž so wo strasche faschizmu rěcźi, potom smě so na druhi strach pokasacz, kiž republizy wot tych hrosy, kotriž wudawaju, so ju podpieraja. Republika je na barikadach nastała a nosy czerwjenu khorhoj ranje kaž sozialistoju.

Na to wjednik nowych sozialistow Renaudel so za knjeżeństwo wupraji. Stónczne dóńdże hischcze k wótremu wurěczowanju mjes Daladieroju a Léonom Blumom.

Statny president Lebrun běsche hischcze w nozy wróczestupjenje knjeżeństwa pschijał. Hnydom rano je wuradowanja wo wutworjenju noweho knjeżeństwa zapoczachu. Pschi jednanjach so jasnje dopokasa, so je schczepjenje pola sozialistow dospołne. Powuczeni ludźo mjenja, so może jenoš knjeżeństwo nazionalneho sjednanja kraj pšched nowymi krizami wobarnowacz. Najlepsche wuhladу za sastojnstwo ministerskeho presidenta mataj Chautemps a Sarraut. W połedźelnym czasu je so w tutym swisku też mjeno dotalneho finanzneho ministra Bonneta mjenowało.

Wołoženje wobstaranja dźela

Němski dźelowy minister je w pschesjenosći z němskim finanzym ministrom z nowymi postajenjemi wobstaranja dźela na krajach a gmejnach wołoži. Ministraj dowolitej, so termin 1. septembra za zapoczak płaczenja pschipokasankow za pschechowanje dźela, kotrež je so zkónjom k pomjenschenju bjezdźelnosće z 1. julija poza, za hłukokowarjte dźela krajow a gmejnow wotnje. Potajkim może so z taksimi dźełami też nětko hišće zapoczeć. Też za tute dźela so pjenizy z wulkeho da milijardy podawaju. Pschi tutych hłukokowarskich ach jedna so pschedewschitkim wo rjezenje dźela gmejno a krajow. Němski minister pak wusdźěhujetaj., so so wo pschewjedźenjskich postajenjach z dźełami hnyzom po pschihłowlenju pożeżonki zapoczeć, so so po możnosći k 1. julija 1934 dokonjane.

Woswjećenje 9. novembra w Mnichowje

9. novembra ma so w Mnichowje wopomnjeńska zwjatočnosć na pokhod nazionalsozialistow na Odeonske namješto w Mnichowje wozwjeselejeć. 8. novembra wjeczer shromadźa so stare zobusławy stromy a wobdźelnicy na tamnym pokhodze. Na zwjedźenju sastupowhladarja so też wjednik wobdźeli.

Krajna policija na Kralowstim namjeśeje wulke k mitrupitkanje wotmeje, pschi kotrymž statny minister, Adolf Wagner, porěči. 9. novembra rano stari wojowarjo z lěta 1923 czahnu z hudźbu do města. Tam jich na Ludwigowej dróży SA powita. Pschipokdinju so „stari" pschi hoscenju Bürgerbräukeller sestupaja a czahnu hač tam z wjednikom na czole po dróhach, kiž su w lěcze 1923 czahnyli k twarjenju Feldherrnhalle. Tam wjednik z swojim starym wojowarjam ninto so czahnyczej da. Wyschina zwjatočnosće budże poswjećenje pomnika, kiž wjednik sam wukonja.

Němski bohot z Epp pschewoźmje czestne prjedźenstwo Kyffhäuserskeho swjatka.

Pschi składnosći swojich 65. narodninow so němski bohot sa Bayersku, general rycerj z Epp, sa czestne presidenta Kyffhäuserskeho swjatka, kiž je najwjetschi wojerski swjatk swěta, pomjenowa. Pschi nětczischim pschebywanju bohota w Barlinje wjednizy swjatka nowcho czejneho presidenta se zwjatočnym aktom we swojich rjadach powitachu. Na wobraz widźimy, kak němski bohot (w ziwilu) je swjatkowym presidentom, generalom artillerije z Hornom, nima czejtneje kompagnije krocźi, kotraž běsche so pšched Barlinskim sarjadnistwowym twarjenjom Kyffhäuserskeho swjatka sestupała.

Litwinow stwórtk pućowanje do Ameriki nastupi

Sowjerisko-ruski zwonkowny minister Litwinow chze jutrje swoje puczowanje do Washingtona nastupicz. Mjez tym hižo w amerikanskim hlownym mesce sa jednanja z Litwinowom wažebity programm zestajeja.

Ważny dypk tuteho programma budże wotkhodzenje amerikanskich staczanow, kotrymž bolschewistojo w Ruskej w lěcze 1917 jich samozenje zebrachu a wuzwojschu. Wožebitu zedźbnosć zwjedźi, so ruski kommisar za zwonkowne wikowarstwo se zwonkownym ministrom zobu do Washingtona pojedże. Tutón podawk pola Američanow nadźiju na dobry wobkhod z Ruskami zebjeknjuje.

Proces wo zapalcerstwje w němskej sejmowni

Pschi wječerawschim jednanju je žo jako prěni žwědk mandźelsko Pretzschowa z Karlshorsta pschešłyschowała, kotraž znajschcesa Torglerowemu bydlenju bydli. Wona twjerdźi, so je 27. februara dopołdnja w 11 hodźinje je žwojim žynom zapołdlańza Torglera setkała, kiž cežeše toschi njeješche. Jako je nasajtra wo wohnju we němskej žejmownji shonika, je jeje žyn prajił, so nětko tež we, cžehodła je Torgler tutej cžežej toschi njeješ. Wona tež widawasche, so jej toschi wjetschej bykej hacž te wschědne aktowki.

Na to žud pschestatwku sčinji, so by zapalnu mokschinu pruhował. K temu žo žud a wobdźělniwy prozeža do plenarneje sale podachu. Tam žo dopokaka, so žo zapalowanu mokschinu, kotrejež mjeno žo sataja, so 6—19 mjenschinow zapali. Je pak možno, tutu mokschinu we wschelakim rozpuschczenju zhotowicź a z tym cžaš postajicź, kotryž hacž k zapalenju trjeba. Po pschestawzy wězywuschoweho dr. Schatz wuprasi, so je po experimenteje zapalowanu mokschinu a petrolej žebi na ruzy sčinił. Snydom na to je žo polizistow wopraschał, hacž na nim nicžo njerězuja. Wobaj sastojnikaj to wotpokasaschtaj. Druhaj sastojnikaj, kotrejuž pak na to kedźbneju sčinił njeje, njejstaj nicžo na nim sacžuloj, hačzruminej je žwojej ruzy k jeju mjeschowežu zbližili. Schtož wopalne žledy na mantlu van der Lubbe nasuwa, žu wone tak spodźiwne, so podhlad nastawa, so je van der Lubbe z tajfej mokschinu namacžany wuhlowy zapalak w dybsaku měł.

Na to žo jako žwědk pschedawaŕ Möller z Karlshorsta pschešłyschuje, žyn prjedy nalspomnjeneje Pretzschoweje. Wón wuprajenja žwojeje macžerje wobkrući. Rěcž nik dr. Belkmann na to pschedźěwu prošny, so by Torglerej dowolił, žwojej aktowzy tak z nowinami napjelnicź, kaž běsche to swuczeny. Torglerej žo to dowoli a wón potom w kóždej ruzy pokuu toschu njeho w jednutni nimo žwědka Möllera dże. Tutón rjekny, so je Torgler tehdom nimale tak schak kaž dźensa.

Potom pschešłyschowasche žo prjedawscha sekretarka kommunistiskje frakcije němskeho žejma knjeni Rehmowa. Wona prošny, so njeby nabožnu pschičahu wotpołožicź trjebała, schtož žo tež stanje. Wona wuprajі, so je 27. februara wokoło ½12 hodź. do žejmownje pschischła, hdźež je Torgler hižom pschebywał. Koenen je pjecža hakle wokoło ½7 hodź. do žejmownje pschischła. Na prašenje pschedsydy wona rjekny, so je Torglera jara husto w pschedmjesče sale 12 žedźał a z wopytowarjemi rěcžał. Wonu, Torgler a Koenen su po jeje dopomnjenje krótko do ½9 hodź. žejmownju wopuschčili. Dimitrow jich pjecža njeje setkał, wona jeho tež pjecža do žudnikeho jednanja ženje njeje widźała, tež Popowa a druhich nje. Dr. Toenders žo ju na to direktnje wopraschа, hacž je wona na někajke waschnje žo na zapalerstwje wobdźělila, abo je wo nim wědźała, wona na to „ně“ wotmolwi.

Jako druheho žwědka kenzlijoweho assistenta Hornemanna pschešłyschowachu, kiž pschi durjach 5 jako dnjowy durnik słužbu wukonjesche. Jemu je sadźerženje zapołdlanza Koenena nadyadnyło, kiž je tamuny wječor wokoło ½7 hodź. do žejmownje pschischoł. Swědk Hornemann tež wuprаji, so žu někotři knježa pisches jeho durje schli a jeho na to kedźbneho sčinili, so žu benzinowu wój w žejmownі sacžuli. Wón pak je knježam prajił, so to wot makeho auta połkładu, kiž tam stejesche. Dimitrow žo tu wopraschа, hdy je žwědk jeho w žejmownі widźał, tutón wotmolwi, krótko po 3 hodź. tamneho dnja. Hacž je po wohnju jeho wobras w nowinach widźał, njewědź wobkrući, so mjejsche pschi tom zapječe, so je to był.

Skónčnje žo wobšorkorjeno dan der Lubbe pjched žu nijke blido sawola a tolmacz jemu dobrodatkje wotpa jitajneho dr. Schatza pschepita. Po pschemolwje wopr scha žo pschedbyda wobšorkorjeneho, hacž ma k temu ješchto prajeć, mjón rjekuje, so nima. S tym žo jednan na žrjedu wotšorcži.

Wo krizy w franzowskim knježerstwje.

Daladierowe knježerstwo je pjched franzowskej komoru wotstupicź dyrbjało. Pschičzina k temu běsche program wustrowjenja finanzow, kiž žebi skročenje sastojnskich mšdow žadasche. Nasche wobrazy: prěni horjekach Albert Sarrant, dotalny minister wójnskeje marіny a kolonijow, kiž ma najwjetsche wuhladу jako Daladierowy nadsledník. Druhi je Eduard Daladier, dotalny franzowski ministerski president. Wulki wobras pokazuje rozsudne nózne jednanje w franzowskej komorje. Daladier pošledni krócź na sapołdlanzow appelуje.

Ze Serbow

W Budyschinje, 25. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 745, thermohygroskop +3 a thermometer wodnje +11. Dženja rano we 8 hodź. barometer 741, thermohygroskop 0 a thermometer w nozu +8. Wjedro žo njewichmarnje. Nižina je žo z Francowskeje hacž do Němskeje wuprostrěła a Ruska wulkimi sapjo k ranju wutłóczіła. W naš dnja žulnische wětry z połodnjschich stron. Wone w thadźeja ze žrjedźnoweho zelenkeho morja. Nižina pak žo z naš pschekapuje wuwtukowacź njebudźe. Nad Baltiskej lezi nowa wyschina a tež pola Islandskeje žo druha z schino wuphschestrěwa. Syzyna nižina žo z Jodowskeho morja do Skandinawskeje a Francowskeje tłóczi. Kaž žo zda, wona z nalčeji nižim sledowacź swjerz. Pschi tutym położenju nižinow a wuschinow wjetschej nětčischa wětrowje mile, trochu wětrowje a z thwilemi pomorskim wjedrom wobkrucenu. S pschiwjetu móže kurjawa sapa abo jenož lochke dešcžki. Jutrje bamorótrje słónčko 6 hodźin schłada a žo 4,47 hodźin khowa. Měsačk schł jutrje popołdnju 2,17 hodźin a khowa žo wječor 11 hodźin.

— Nzany doženk Budyskeho wótrizkowego žwjazka Budyske sjednoczenstwo automobilistow w šajacku A je pschi pruhowanišej jězbje pschi łukazłej hodźinowu 200 hr. pschejdyka mělo a je tutón pjenjes měschczanskej radje za dobrocželske zamery pschepodałke. W pjenjesce je sjednoczenstwom je žo tutón pjenjes 10 kóž a potrjebnym wobydlerjam rozdźelił, z čimž je ky jim njenadžite wjesele pschibotowało. Je wulki holerstwo, so je z tutym nadobnym darom sjednoczenstwa automobilistow tyšacžtemu žwjedżeń tež tutón rjany wuwjsek pschinjesł.

— Wožebite póstske autobusy na Hrodźišcžanskim a Kotzebuskim krmuschu 29. oktobra. Wot Budyskeho dwórnišcža wotjedźe autobus 11,30 hodź. wo Wósporskej stunje na Worzyn, kotrejž do Hrodźišcža. Wotjo do Wyschina wotjedźe w 21 hodź. z Hrodźišcža, 21,05 z a 21,15 z Worzyna. Nimo toho pojedźe pódnj wo z Makoty do Budyschina. S Makoty wotjedźe w 21 hodź., je Skanez 21,05, z Pschiwóźiz 21,10, z Budyschtika 21,15, z Porschiz 21,20 a z Delnjeje Kiny 21,30 hodź. Póstskej autobusaj 11,15 a 14,15 z Budyschina wot dwórnišcža (jězbje 2a a 4) 29. oktobra hacž do Hrodźišcža pojedźetaj. W 17,30 hodź. je wot Hrodźišcža hnuk ke wosej, kiž 17,45 hodź. z Barta do Budyschina wotjedźe.

— **Wožebite póstske autobusy na fermarcu w Barschcu a Bukranczicach 29. a 30. oktobra.** Njedźelu 29. oktobra jěduja wschitke póstske autobusy na Bukranczicach. Póndźelu 30. oktobra jěduja wschitke póstske autobusy kaž sobotu. 31. oktobra (Reformaciski swjedźeń) jedu wschitke póstske autobusy kaž njedźelu, hacž do Mikowa. Tehdola jěduje prjedu 1. nowembra rano prěni wós tam Mikowa 6,45 hodź. do Budyschina.

— **Evangelisti zyrkwinšt swjatł Mórdreho kichizu z Sukšku wotmeje swoje Lužiske wokrjesne schadźowanje** njedźelu 29. oktobra w Budyschinje popołdnju 2½ hod. w Tuchorskej zyrkwi (nuta cžasa a nadawk Mórdreho kichizu: Mórdry kichiž a nowy cžas). W 6 hodź. predikuje wo Mórdrym kichizu w Marinej Maržetnej zyrkwi Po njeschto hodźinach bě hižo zyła krajina sawoł

Rodobródzi knježi dwór bě žo wschón sababik. Mě sto mrowjateje mjerwjenjeju sajšo symika morwosćі a sprostnjenosćі knježeschce.

Tola jeje we wožobnje pschiprawjenym najeńkowym bydle je tón krócź trudnischo a cžišchisho hacž hewšuškownу hólz wjazy po jitwach njebeha, jeho wješ hlóz njeje žyschcecź, jeho radošnje njemerne hiha a skakanje njeje widźecź.

Wš nozy, hdźež je žo wjedro tak nahle pschemjeńwón jara njemérnje spasche. Kóždy wokomik wón tuczi, wołasche sa macžerku, kóždy wokomik dychsche p Wokoło ranja drje wušny a někotre hodźiny spa Hdyž wotuczi, so jeho lězy žchleschczej, jeho zkle cžło pyrjesche. Wón na hłowubolenje zkorzi a dyrbi we wołtacź.

Nastrózana macź nana woka a tutón hnydom po karja do pokdra hodźiny dalokeho města pósla.

S wětrom na pschemo žanje po žněhatych puc cžerja, tola prjedy hacž žo z lěkarjom, kotremuž je w měsče znamjo thorosče sjewiło, so mohł nuine lek stwo žobu pschinjesecź, wrócza, bě hižo dawno pschipr dnjo nimo.

Lěkar steji směrom pschi ložu thoreho hólza.

S wěstosću muža wědomosće, kotryž je sta pobo nych thorosćow prawje spóznał, wukasa wón, schto žo stacź, hdy by suma a bludnjenje pschiběrało, a po kaščich cžasach a dźělbach ma žo lěkarstwo thoremu dawacź.

Macź a nan nastróžanaj pschi lěhwje swojeho šu buschka stejitaj a kedźbnje na lěkarjowe žlowa pósłu chataj.

„Je hischcze nadžija?“ žo skónčnje nan z tschepotanym hłosom prascha, pschewodźiwschi lěkarja k ž njam, kotrejž dyrbja tutoho do města dowjesć.

(Pokračowanje sležhuje.)

Borsdorfske jabłuko

Nalětnje hłónzo žo piches schěre mróčzele dobywasche a pošměwasche žo pschečzelniwje na žwět ... sa někotre dny žo symišli wodźew šubi, na schtomach a kečzkach žo pópki pokasowachu, se wschěch stron žo cžikotazy spěw ptačzkow móhł rjez na pruhu sanoschowasche, z jenym žlowom, wschо, cžohož ma cžłowjek kedźbu, pschikhad nalěcza pschipowědasche.

Też na žamotnym kuble Radobrodźe pod schumawzimi horami, kotryž žo w žymje zyle wot druheho žwěta wotjamknje, žo nowe žiwjenje hibacź poca.

Symna morwosći, kotraž bě někotre měžazy dołgo na knježim dworje knježika, kotryž bě hižo psches wjele lět pschenajany, žo do noweho žiwjenja a hibanja pscheměni.

Na dworje bě žiwjenje kaž w mrowischczu. Žúnska cželedź hanja a thwata. S muzskich dźěłaczerjow pak ani jeneho njewidźimy, wschitzy žu na polach a na kukach, abo w lěsu. Schelezo cželadni woraja, pjeczo wótocža; z druhich ma kóždy žwoje wožebite dźěło pschidźělene.

Ssamo najenk, muž w najpołnischej mozu, haj žamo najstarschi, schčežbdźeżaczkětny rólny pohonc Bartowez, kotrehož je dźěło tak sdrělo, so móže žo ledma na nohomaj dźerżecź, staj na polach. Najenk wot jeneho dźěłaczerja k drnhemu thodźi a dohladuje jich dźěło. Bartowez runje na nahłym pohorku je žmadnej skoru płódneje semje wora.

Nadobo najenk ja starym cželadnikom steji. Wón njenadžijuzy pschiłúdze, kaž by je semje wurostł ... Pschihladuje dźěłu, widźi, kak pomału a njelepje starej ruzy płuh wodźitej — a krej jemu k thowje stupi ...

Wón na stareho Bartowga sarej. Rólny pohonc wschě žwoje mozy napina, tola konjej njerunje cžełhnetaj, płuh žo tu a tam schmjata — a najenk —

Ach! wschak wémy — schto nahli ludźo samoža.

Wón pschikocži, wutorje starzej kschub z ruki a jeho pschečschwika kaž njepožłuschneho worakaweho hólza.

Mjelczitzy — troschku nakhilenу a z cžmowym wuraſom salobjenosće w seżmahnjenym smorschczenym wobliczu, Bartowez njesajkužene thłostanje sneše — a wschě mozy napinajo dale wora, hacž žo jemu pót po cžole dele ront — —

Na brjózku psched dworom, hdźež pschi hischcze njewobliščenych wólschach górbotaja rézka žwoje žołmy w błónčnym bkyschczu postocžuje, je žiwe wjeselе.

Cželedźine dźěći běchu žo tu sdźałe, a też najenkowy jeniczki žynk, žołny dźesaczětny pachoł strowolsče, z wuhlocžornymi włosami a wulkimaj bkyschtymaj wocžomaj tam bě.

Dźěći hrajkaju a žo po swuczenym waschnju honja; druhdy z njewědomnym rosmyślenjom, druhdy žaso njedźiwajo na napominanje starschezu — throbie a dźiwje ... Najenkowy žynn, najcžerstwischi a najbłyschischi mjese wschěmi, kaž schip wokoło lěta, kaſo na wólsche a skała kaž wjewjerčzka z jeneho schtoma na druhi. Jeho lězy žo pyritej, kaž bychčej žahlej bykej, a z cžornеju wocžow błyschi dźesaczeje wjeselosće sklěuja ...

Tak žo na Radyhródskim dworje někotre dny minychu.

Szyla žo tam nalécžo kóžde lěto na žamotne waschnje sapocžina.

Tola schto może cžłowjek cžinicź, hdyž prěni nalětny wodnch njewudźerži, hdyž jenoż na krótku thwilu pschiłúdze, hduž je hischcze pschezo wětr wonka z kyselom a jeniczke jeho sadychnjenje wschě sapocžatki pschikhadźazeho nalécza saniczicź samóże.

Njejadźa — psches nóz wón se žwojim lodownym dychom jaduny.

Sstónzo žo snjebješ shubi a schěra woslubla mróčzel drobnuschki žneh žnpasche, kotryž žo w mjeczelach, pches takhadźenje symneho polnózneho wětra nastawazych, dźiwje wjerczejsche.

Ssłónzo žo snjebješ shubi a schěra woslubla mróčzel drobnuschki žneh žnpasche, kotryž žo w mjeczelach, pches takhadźenje symneho polnózneho wětra nastawazych, dźiwje wjerczejsche.

Tuchomy Winter je Zitawy); 49 hodź. w Tuchońskej cyrkwi (Cyehodla Módry kichiž? S wojeho 30-létneho běcia w Módrym kichižu). Němski generalny sekretar Beer smieje nimo teho pschednoschći: 26. oktobra w Zitawie, 27. oktobra w Seifhennersdorfie a 28. oktobra w Hornich Kundraczizach. Saftup je wschudżom darmo. Kóżdy je wutrobnje witany.

Z posedźenja měšćanskeje rady

24. oktobra 1933.

Měšćanjanske dźiwadło. Powołanje kujesa direktora Lśichli na nalche dźiwadło je wróczo sczehnuje. To na pschiwjedzenje hrajerskeho czasa zanecho wliwa njemóże. Prénje pschedstajenje budże 29. t. m.

*

Zasonatwarjenje Frankensteinec młyna

W nozu k wutorje 12. septembra so tudomny znaty Frankensteinez młyn, kiż nimale 500 lét wobstejł, z czężkim wohnjom potrjechi. Mjes tami ludźimi, kiż w nozu so z wulkoalarmom je spanja wubudźichu a ke wohnju pschithwatachu, wotuczi pschi napohledże pżoczinjenom dopomnjecze na tamnu njesbożownu nóz wot 22. k 23. dezembrej 1927, jako so tudomny Lehmannez wumeliśti młyn psched Schuleriskimi wrotami a jeho hłowny wobthod w Nadżanezach je spaleństwom wotpali. Mnoży kotiż tu pschi mocze Swj. Ducha stejachu, psched 6 létami też pschi Schuleriskich wrotach hróżbnemu wohnjej w lodojtej zymiskej nozy pschihladowachu.

Ale każ tam bórzy nowe żiwjenje i rozwalenow nastaja, je so też tu z njesłemjenej energiju i pschihotowanjom k nowemu twarjenju sapocżało. Tute 6-njedżel wot wulkeho wohnja żu so nětko trěbne torhanja a wotwożowanja wobstarale (twarjeli mischtr Camillo Köhler). Hižom jahaju róschty k njebju. Wschitko je k twarjenju pschihotowane. Każ zhonimy, so jednanja z trajnej wopalnej każu, kotrejež pohódnoscżenja żebi cżaż a dołiadne dżeło żadaju, ke końzej dowjedu, so by so z twarjenjom sapocżeczj mohło.

Pschi trochu pschihódnym wjedrje, wożebje hdyż njemjerznje, so nadżijeja, so hacz do hód wotpalenej a wupalenej twarjeni sażo pod tżechu pschinjeżu, so mózeżej so potom snutskach wutwarjeczj. Jeli może so bjes sadżewkow twarcz, budże twar w nalécżu dokonjany, so może so w mknyje potom sażo dżelacz. Nowy Frankensteinez młyn budże so w zwonkownej architektoniskej formje każ też snutskach a w maschinach zyle po pschikładże wotpalenego młyna pschiprawicz. Zwonkowne murje stładownje żu wschak so z wjetschego dżela zdżerżane.

Sdżerżenja za pschicżinu wohnja k żanemu druhemu wulspěchej njedowjedżechu, hacz k temu, kiż so hnydom po wohnju swjeczi. Po tutym swjeczenju je wobeń w aspiratorje, to je maschina za cżisczenje żita prjedy hacz so mlenje, nastał.

*

S **Budestez.** (NS-żónske sjednoczenstwo). Tudomne NS-żónsk sjednoczenstwo pschi wotnożny nazionalsozialitiskeje strony wotmé njedżelu wjeczor swoju prénju sjawnu zhromadżiznu w pyschnej sali w Hajnkowi. Kulturna nawjedniza wotnożi knjezna Dreßlerez powita wopytowarjow, kotiż salu hacz na poslednje městno pjelnjachu. Wona wożebje witasche rěczniza wjeczora, żupnu kulturnu nawjedniżu knjeni Thoru Schröterez, kotraż wo themje „My żony we wojowanju wo pschichod Němskeje" rěczesche. Njeżdże pjecza wo wojowanje wo mjesp, ale dożwjeczj ma so za sa-ke cżelnje strowy a duchownje a duschinje strowy lud. Wona jasnje rospad naschego luda wopiszowasche a wuras „raży" wożebje wobżwětleiche. Nječ a nabożina njeczinitej raży, ale krej. Tehodla je cżitoscż raży za ludowosti stat na kóżdy pad nuzna. K wuttrowjenju luda może żona wjele pschinoschowacz. Wona dyrbi so wo jenotliwe, żwoje bydlenje staracz, też je wuschitkeho natupewanje [illegible] wosez je i wumélenjom za wuplodżenje strowego drosta. So ludźo dżeczi nimaja, to nań na tromu jahodu pschinjeże. Pschednoscherka so też wo duchownodushinym wusttrowjenju naschego luda wuprajesche. Taiki strowy lud żada żebi jako to najwyschsche, so so z Bohom swojsany cżuje a k temu je wożebje żona powołana, so by tu pschikład dawała. Tutón wulzy zasimawy a powuczaży pschednoscherk so i najżiwischim pschikleikom pschija. NS-żónske sjednoczenstwo wobwénzowa zhromadżiznu se spewowmaj. Préni spéw bżesche prénje pschednjedżelenje, kiż je knjes wucżeł O. Seifert-Kajnicżanski do ludstwa sestajał. Też tutón spéw wulki pschilet k namake. Zhromadżizna skónczi so se zhromadnym wuspéwanjom nemiskeje hymny a tśikrócznej zławu na naschego ludoweho kanzlera.

Z **Radwarja.** Pjatk wuhotowarchu w Herbskej grychce naši rjemjeslnicy druhi wjecżor. Też tu bě ko zaso zala polna. Knjez wokrjesny wjednik Erdtel ze Zitawy měješe pschednsk wo wažnosci tydżenja rjemjeslnikow a potom předwjedże film. Katolske turnarske towarstwo DJK pokaza někotre zwucowanja na bradłach a pręckušu. Dokelż skupina swoja wěc woprawdże derje cinješe, znjeseże też bohaty pżiklesk. Łapojanska młodżina předstaji nam żortnu hru wot Hansa Sachsa, kotraż so wopytowarjam tohorunja lubješe. Po programje běchu zaso reje, a to cyle darmo. Pżikoty za tydżeń rjemjeslnikow w Radworju bě wubjerk pod wjednistwom knjeza Bélka wobstaral. Nadżijomnje budża rjemjeslnicy też woprawdżity wuspéch tydżenja a swojeje prócy na te wažnje zaczuwacz, zo zmeja wot nětka přeco prawje wjele dżela a lépšu zasłužbu.

Zhromadżizny za wjeledźěčnych w Kamjenskim wokrjesu

Wjednistwo Kamjenskeje skupiny nemskostatneho swjazka wjeledźěczenych wuhotuje w czasu wot 20. oktobra hacz do 3. novembra 1933 powuczuje pschednoschći we wokrjesu Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. Shromadżizna we Brěsni 20. oktobra 35 wjeledźěczenych i wokolinu wopyta. W Lubnjowje (Liebenau) běschi 45 wjeledźěczenych pschischło, kotiż pschednoschći „Wjeledźěczni w nowym stacze" z najwjetschim zajimom pschipospytnychu.

Wjednik wotnoschi sobustawy stromy Prüwer naprawny naschego kujeczinwa ja zdkit a pomoz wjeledźěczenych dokładnje rospominasche. Tak won naprowni, so ma pschedewschém do němskich swojbow sażo pożeżiwosez, porjad a wera sacżahnycz, a to staj starschej winowataj tute wéży swojim dżeczom niz jenoż prajicz, ale z pschikładom byczz. Też ludowe sjednoczenstwo wot swojeho wuchodża. Tehodla dyrbja wschitke dotalne rle wliwy, każ sawisez, hidr a njesjednota mjes sobu so słubicz, a za to lubosez a jednota a napschecziwna pomoz a nošenje zhromadnych nusow sacżahnycz.

Schkit nemskeje swojby je jenoż możny se sjednoczenjom wschitkich wjeledźěczenych w nemskostatnym swjazku. Jenoż hacz do 15. novembra 1933 je możno, swjazkej pschistupicz. Potom so pschistup na dłeschi czas sawrjeje: kóżda swojba, kotraż chce schkit a pomoz swjazka a stata dożbrez, je winowata, swjazkej pschistupicz. Saftupny pjenjez wuczinja 50 pj. a mésaczny pschinoschk 60 pj. Wotnożka je k swojej organizaziji dóuki (Zeitung) pschipowita a bánkowych wjednikow postajla, kiż budża sajimy sobustawow saftupowacz.

Powuczowace pschednoschći wotmeja so sjedu 25. oktobra w Gerhardzach w Kuericzy pojedżenju, pjatk 27. oktobra w Zitrju w Puhlmannez hojeżenju, sobotu 28. oktobra w Serbskich Pallzach w Serbskej Grychczi, sjedu 1. novembra w Ralbizach w Cjornakez hojeżenju a pjatk 3. novembra w Stróżeczizach nad Wjesku hojeżenju. Saftup do tutych zhromadżiznow je darmo. Pschepowjedni su nuz jenoż wjeledźeczni, ale też hujeża wjesnjanowstwo a gmerjnjy saftupjerjo a bantarjo nazionalsozialistiskeje stromy.

Mimo powuczenja wo sadżerżenju wjeledźeczenych napschecziwo gmerjnjim saftupjerjam podaja so tśi rozsajenjenje wo wutrowanjske każby ja wjeledźeczenych, kiż stat pschiprawi, żydźelcze należnosczi, wobstaranje pożiczkow a twżow a druhe hospodarske wołożenja. Tehodla je winowatosez kóżdeho wjeledźeczenje swojby, to jenu z tutych zhromadżiznow wopyta, so by zkónczenje swoje hospodarske poměry połepschila.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 25. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,907	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendželski punt	13,525	100 českosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,17	100 franc. frankow	16,40

Wartinska burza mějesche wczera měrne, ale pschecżelne wikowanje. Lépschi dżeło w industriji kurzu pokasesche. Akzije dobrych trochu lépschi kursy, wosebje akzije żelezowoje industrije. Wiši rentowych liczinow japisachu strucżene kursy a dobre wobroty.

Barlinske wukowiki su wczerawschi staw běchu jara slabe. Pschinżay so hlédcże trochu kupowasche. Rożka pak cżežko napżowu namaka. To wosebje na tym sależi, to mlyny tupowacz njemóża. Jeczmjeń a też wowoż mějachu měrne witi a poměrnje malo kupzow.

Wczera płacżesche w Barlinje zenjnaż pschenży: 8,85—9,10 hr., rożki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, naletiscego: 8,65—9,30 (8,75—9,10) hr., najpuscheho: 7,85—8,30 (7,80—8,25) hr., wowża: 6,80 hacz 7,15 (6,85—7,25) hrimow.

Płacżiny w pjatk su płacżiny tydżenskich wikow; hdżez pak żane najpomjenjene njejsu, so njepschemenichu.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płacżiny po złotej hriwnje.

	24. 10.	23. 10.		24. 10	23. 10
Pšenca	—	—	buny	17,0-18,0	17,0-18,0
rožka	—	—	woka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jeczmjeń	157-166	157-166	żołte lupiny	—	—
wows	136-143	136-143	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	11,50	11,50
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanc.	10,1 10,2	10,1-10,2
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,5-13,7	13,5-13,7
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,30-1,60
raps	—	—	ržana słoma	0,45-0,55	0,45-0,55
hrósch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńc. „	0,40-0,55	0,40-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,65	0,45-0,60
pjeluški	17,0-18,5	17,0-18,5	ječna „	0,45-0,65	0,45-0,60

Płacżina za pšenicu za wuplodżenja 177 180 182
Płacżina za rožku za wuplodżenja 142 145 147

Płacżiny rězneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

24. oktobra 1933 Płacżiny po cent. a złot. hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenja:

Woły: 808.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetsche rězneje hódnosce hač do 6 lét	32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	27—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—26
Mjenje picowane wšěch starobow	21—23

Byki: 367.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rězneje hódnosce	—
Połnomjasne, młódše	28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	26—27
Špatne	23—25

Jałojcy a kruwy: 628.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosce	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosce hač do 7 lét	21—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2402.

Nadpešne wukormjene (2. druzyny)	40—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	30—38
Špatne (4.)	13—24

Wowcy: 2180.

Młódše a starše wukormjene (1. druzina)	41—42
Starše wukormjene (2.)	38—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	35—37

Swinje: 13427.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižanj., hač do 1½ lét stare	52—55
Wukormjene	50—52
Mjasne	48—50
Špatne	45—47
Rancy a kundrosy	46—49

Na cżežći swanjeny. „Pschaju wam wjele błoża k jeżitwje waschego żyna, każ žitnichach, so wo mandżelstwo z lubo'cże jedna." — „Ow, proschu waż, wona je jara zamożita holża!"

S **Wojerez.** (Swinjaze wik.) Na poslednich żwinjazych wikach běsche 428 prošatow a dwaj běhaj na pschedań. 4—6 njedżel stare prošata płacżachu 6—9 hr., 6—8 njedżel stare 9—12 hr. a 8—10 njedżel stare 12 hacz 13 hr. Běhaj so njepschedachu. Wiki běchu schpatne.

S **Wojerez.** (Najstarschi Luźiskeho wucżerstwa.) We naschim mésczu je w cżelnej a duchownej cżerstwosczi najstarschi wucżeł Luźicy Zyny. To je knjes rektor a. D. Hötzler, kiż je so 1835 w Dollenchenje pola Grabina (Finsterwalde) narodżił.

Cżežke żeleznische njezbože w Francowskej

Njezbožeje, po kotrymż żeleznisa 10 metrow wyssoko pisches rětu Ruoloire wjedże, lokomotiwa, wuhlowy wós, wa-

Na Cherbourgesko-Parizkej żeleznisy je so wutoru dopoldnja pola St. Elliera blizko La Bonneville cżežke żeleznische njezboże stako. Hnydom prénje powěsče wo njesjewjachu wjele morjenych. Jako cżaż pisches mósć je-

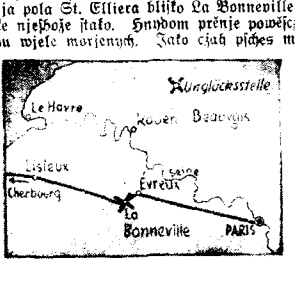

cżokowy wós a 3 wosebowe wosy z kolijow wuskocżichu a do réti padnychu. Hnydom wulkowarjo k njeszczenym thwatachu. Dotal żu 10 morowych wucżahnyli. Mjes nimi staj lokomotiwnik a tepjeć. Njesbożowny cżaż běsche spschiwny cżaż, kiż běsche rano 6,10 hodź. je Cherbourga wotjeł. W 9.55 hodź. so njesboże sta. Sa cżaż sniesbożenja cżaż z hodżinskej spschnoscżu pisches 100 kilometrow jedżesche. Khartka pokasuje městno sniesbożenja pola městacka La Bonneville. Po posledniczich powěsczach żu boja, so je dożzała nětkoże 40 wosbowom zmjercz namakało.

*

Powodżenje w połnocnej Schpaniskej.

W prowinzy Guipuzcoa su żylne deschcze k wulkemu powodżenju dowjedle. Mjes Irunom a Hrndaya żu jwiski pschetorhnjene. Woda je wjele drohow hluboko wudrěła a żeleznisti wobthad snjemożnila. We wschelakich wsach woda 2 hacz 3 metry wyssoko stejł. Nacżinjena schkoda je jara wulka. Někotre wosbowy żu so słubite. Wschitkoscże żu so wo wobschérne pomozne naprawy postarale.

Wusudżenja

§ Pschekupz Max Emil Schöne z Kamjenza běsche tamnischeho rěcznika dra. Günthera Voigta, na kotrehoż derje k rěcznu njeběsche, pschi sezkanju na haży z Kchudom hižo stschinodżił. Kamjenski hamtski sud běsche Schönu ja to k 14 dnjam jastwa sasudził. Schöne so pschecżiwo temu powola. Tola mała khłostanjska komora w Budyschinje jeho potwołanje sacżiny a jeho khłostanje na 6 njedżel jastwa powyschi.

§ Pschisiażny sud w Budyschinje jednasche pschecżiwo pschekupcej Bożidarej Sobotzkemu z Kamjenza dla wo-

pačnje pschišachi. Wobkorjenj běšche w ketomaj 1929 a 1930 w Rachelic hoscenzu w Panecijach puo wudawał. Hoscenc, kiuz wobsedzerja, kubłer Jurij Rachela, wschojesche. Sobotzko so na skasanju twarow jenoz wobdżeli, dałokoż so to na napoje a tobakowe twory pochłowasche. Po wobskorżbje běschtaj 8. auguśta 1930 sastupitej Hensel a Gutmann f towarstwa „Sachsenöl“ w Dżedżanach pola Sobetzkeho pohytaj. Sobetzka běschę pjeca pschez Hensla 50 kg. wolijoweho karbolinija skasał a skasanku podpischał. Wolij pak so njeběschę saplacżił. Na pschedy wolijowe towarstwo f pschikasom płaczenja rischeżiwo Sobetzkemu sakrocżi, tola njemożesche wuspěch. Na to běschę sastupjeć Rachelowych herbow wobsforżił. We kutrym prozesu běschę Sobetzko wobhwědżił a f pschisahu wobtrucżił, so je Hensel skasanku wumyślił a jeho podsinjenu falschował. Jeho winowachu, so je wědżiny wuzkt pschisahał. Dokelż pak so njes skasanku a pschisahanjom nimale 3 lěta minyłe, sind wuprajenje jenoż za njekedżbliwu wopaczną pschisahu wobhładowalske a Sobetzkeho k 6 měsazam jastwa sasudżi.

§ Dżełaczerja Ericha Nowaka se Zitawy winowachu, so je kónc lěta 1931 abo spočatk lěta 1932 f 12-lětnym hólcom njekasanstwo hnał. Wulka thostanska komora Budyskeho krajneho sudna jeho 9 měsazam jastwa sasudżi a jemu czestne prawa na 3 lěta wotrikny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kamjenzu. (Direktor jako kommunistiski kurěr.) Tajna policija direktora Tichelkampa Wotanskich dżełacerjow w Glauchawje saja a na sindnistwo wotnjedże, dokelż bě jako funktionar a kurěr kommunistiskeje stromy dżełał. Tichelkamp bě hižom dłsich czaß podhladny a nětko hake możesche so pschepokasacz.

* Se Starego Kostwarta. (Sćinjerstwo njesboże w Starym Kostwarcu.) Hdyż chojnske rataj Korla Henrio pjatk dopołdnja se swojim krumjagnym japichałom blisko zyrkwje sostacz a krowje, kiž běchtej so w gracze saschwjatalej, muża potorhnyschtej a wo murju wjerhnyschtej. Njesbożowny so tak cżežzy mutslach kreni, so hischcże we pschichodnej nozy wumrě. Krowje poworózichtej mlokawy wós, kiž na drózy stejesche, so mloko wuběża.

Sport

Khrósćanske DJK I. — Budyske DJK I. 4:8.

Njedżelu Khrósćanska kermušu měrjeschej so njenowanej mužstwje napřemo. K tutej hrě běše so rjana ličba zajimcow kopanja a też wjele wćipnych zešło, so bychu sylne Budyske mužstwo wohladali. Kopachu w Khrósćicach prěni raz. Khrósćenjo nějachu cežko stejišćo. Podležachu lohko při cyłej hrě. W prěnim a započatk druheho połčasa so derje dżerżachu a hra stoješe hišće 3:3. Po času pak tempo bóle a bóle wotběrowaše, dokelż při započatku mocow njelutowachu. To so wžo też wo mało wjeceše. Tohodla mějachu Budyšenjo z nimi na kónc lohku hru. Wrota za druhimi sedżachu. Budyšenjo sebi też wubranych koparjow sebu přiwjezechu. Tuzi wužitku hół kaž tož słabe strony přećiwnikow na kóždy bok a wašnje. Pokazachu přihladowarjam měrnu a přistojnu hru a dobru techniku. Bě z lóstom hrě přihladowarjow. Zasłużichu sebi sprawne dobyće. Wot nich móżeše domjace mužstwo wopraw dże něsto nawuknyć. Tohodla je też derje, so sebi też jónu na syhniše mužstwo kopać zważa. Je to jenoż jim k lépšemu. Při přećelnych hrach njeje njenujmjey hłowne, prawje wjele wrotow napraskać, ale zo maja wužitka při tajkich kopanjach.

Khrósćanske DJK — Radworske DJK 2:4.

Kermušna pónjelu zaso kopańca! Ale tutón raz na Radworskich. Při tutej hrě na zbožu zależa. Kotre mužstwo dobu. Hra bě po mjenujcu přihladowarjow spěšna a też zajimawša hač njedżelsa. Też tu Khrósćenjo wo malo pedżechu. Tola hru móżachu Khrósćenjo runje tak derje dobyć kaž Radworčenjo, dokelż pak Khrósćanski srjedźny bě hač hru wopuścił, cyło wěsće najkhmaniši muž na městnje, mějachu so Khrósćenjo cežko bédźić, zo znajmjeńša runowahu zdżerżachu. W połčasu 3:0 za Radworskich. Krótko po tym też pola Radworskich prěnju wrota sedżachu. Radworčenjo hišće stwórtke wrota kopnychu, tola Khrósćenjo jich hnydom na to z druhimi wrotami počescichu. Njepřestawajce strašne nadběhi pohrožachu Radworske wrota. Tola bě hižo kóne a Radworčenjo wopuścichu kopaniśco z dobyćom 4:2.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro sa jutiśchi schtwórtk: Budże sasu rjenische a mile wjedro.

*** Pola Seebergena w Durinskej je śrjódu czaj sapschah pjerjinoweho wikowarja Siebenjohna f Gothy pschejeł. Samkar Mußbach f Gothy so mori. Njesboże sta so, jako Siebenjohn a Mußbach f Koburga jedżejschtaj, hdyż běschtaj so fylnje napiłoj.**

*** W Barlinje je wczera rano w 6 hodż. połśte letadło „D. 901“, kiž mjes Londonom a Barlinom lěta, antenu Kótz-lebenskeho radija wobschkodżiło a je so na to blisko stadiona w Grunewaldże na jenju puschćicżu dyrbjało. Létadło so wobschkodży. Wobkładka a połśe pak njewobschkodżene wostachu. Barlinski radio dyrbjesche sfacz pschestacz.**

*** W Essenje běsche so wondano 21-létna Hildegarda Scholzéż sbubiła. Tutón pokazk, kiž lehdy wulki napohled sbudżi, je so nětko wujasnił. Policija je 26-létnu Marju Mattenez f Herbede jako wotwjedżerku dżesża sajała. Mattenez so je Scholzéż swójbu znajesche.**

*** W Stuttgarcje su wutoru rano njezjenjeneho tapezérarja Groetzingera f Neckarweihingena wotprawili. Běsche létsa w měrzu swoju lubku, kotrejż běsche so nabył, we winjach mjes Oppenweilerom a Neckarweihingenom se skały dle storcżił a cżejkostranjenu f kamjenjemi sarażył.**

*** W Italskej je w nozy k pónjelu na autowej dróży mjes Florenzom a Pistoin motorske koleso f pschikoczni-**

kom a 3 wosobami wobhładżene, f zhłym wotmachom do cżejżiteho auta sfrajło. Srażenje běsche tak fylne, so je wschitke 3 wosoby sarażichu.

Radio

Schtwórtk 26. złodra hišchimy:

Königswusterhausen. Rano hnatcho wschědneho wo grama: 14,15 sa dżeći. 15,15 sa młodźinu. 17 sa 3000 1830 wo hušnjoje. 19 hodżina naroda (koncert Badenskeje statneje kapały). 20,05 „Norhojcżka sydom sprawnych“. 21 rejwanjski wječor.

Gjest. Rano hnatcho wschědneho programma: 15 hłosowa operetowa ludżba. 18 młodźi wumělcy gólcej nutrjonow. 18,25 němske rajmo huppy. 19 hodżina naroda. 20 zynt a gitara. 23,35 Chajkowskeho koncert.

Hišće wjace f dnjerneho programma: Königsberg-Seilsberg: 20,10 njedżelski orchester. Köln-Langenberg: 20,10 Korla Marja f Weber. Mnichow: 21 rjane Galathée. Wien: 19,05 wojerski konzert. Warschawa: 20 Jana Strenßowa konzert.

Swójbne powěsće

Swjedźenjo: Kurt Hansmann f Margarelu rodż. Winnitzej w Budyšinje. — Paweł Gedlich f Marta rodż. Fladej w Budyšinje na Zidowje.

Zemrěli: Hilbjeta Kata Mierschez w Budyšinje na Zidowje, 18 lět; khowanje budże jutśi schtwórtk pop. 1/3 hodż. na Hrodźischku. — Adolf Wolf Altmann w Budyšinje, 77 lět. — Hana hnud. Schierneckowa rodż. Mierwiz w Budyšinje na Zidowje, 69 lět; khowanje budże pjatk pop. 1/2 hodż. wot jaroswańskeho domu na Zidowje cżo. 41. — Hana hnud. Möntchowa rodż. Mosert w Kamjenzu; khowanje budże jutśi schtwórtk pop. 1/3 hodż. wot jaroswańskeho domu. — Kurt Schubert we Běłej Wodźe, 33 lět; khowanje budże pjatk pop. w 3 hodż. wot pohrjebnišćeho.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Trichschutz.

Zur Sicherung des Eigentums und zur Erhaltung der öffentlichen Ordnung sowie zur Abwehr von Friedensstörungen wird gemäß § 184 GO. jedes nichtberechtigte Betreten der Teiche und angrenzenden Fluren außerhalb der öffentlichen Wege und Straßen bis zum 30. November 1933 verboten.

Zuwiderhandlungen werden gemäß § 368 Ziffer 9 des RStr. GesB. mit Geldstrafe bis zu 150 RM oder mit Haft bis zu 14 Tagen bestraft.

Bautzen, am 24. 10. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Towarstwowske powěstnikl.

Lichań. „Zernička“ spěwa tutón tydżeń schtwórtk wječor wo 8 hodż. pola Siwartec.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Wozjewjenje doprědka!

Adolf Hitler – wosud Europy!

Pjatk 27. oktobra wječor we 8 hodź. w salomaj „Króny“

Sobustaw strony Erich Kunz rěći!

Zastup darmo! NSDAP, Budyska wolnožka

Nowočasne žerdki za gardiny
připrawy k začełnjenju žerdki za vitraže, rólosy
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Zitnych wikach 28

Rjane, dosłonne
bydlenje
z 5 jstwami hnydom k přenajeću. Zhonić we wudaw. „Serbskich Nowin“.

Sprawna, spušćomna
hońca
so k 1. januarej 1934 do ratajstwa pyta w Radworju čo. 52

Běrny
zwuběrane a njezwuběrane
runklicu prasowanu słomu
předawa
Mütterlein we Wučkecach
telefon Horni Wujezd čo. 22

Předżenowe **tepichi**
Inolejowe
tkaniny za běhače, předłohi,
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Zitn. wikach 28

Jara ważne!
Wot 1. novembra
domjaca margarina
punt po **38** pjenježk.

Tak ruče hač sće **kupowańske khartki** dostali, přinjesće je hnydom ke **kołkowanju** (Abstempeln) zo byšće **pola nas** z dypkom swoju margarinu dostali.

Za stajnje čerstwe kajkosće rukuje Wam naša firma:
butrowa wikowarnja
Künella

Kožuchowy dom Weidlich
w Halštrowje

Prošu wobkedźbujće naše lětuše poskićenje.

Za **žonjace kožuchi** najwjetši wubjerk kožuchowych wobsadkow, woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźity bobr, woprawdźity tkhór, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobsadki 86.— hr.

Za mužace kožuchi: kornarje z bobra, wódry, persianow, pižmow, skunksa a opossum atd.

Kožuchowe podšiće we wšel. płaćiznach a družinach kóžkow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strapećer. twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwjedżenju 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přijomne płaćenje!

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo
Telefon 3080

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow
nawlée kótwicow

Wosebitosć: Přewiće a wobwiće znowa, wobnowjenje podwalcow, kaž też wšitke druhe dźěła. Wuwjedu tule dźěła najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźěle / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přeněmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po 1. 12. 23	1.— hr.
Přehladna khartа serbskeje narodnosće	1.— hr.
Słovanė ve vojvodstvé Lúneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich wuznam I. a II. 1.— hr., III.	—.50 h
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 h
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	1.— hr
Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka**	1.50 hr.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišć Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěštki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožnja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je ... žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 247 — Budyšin — Štwórtk 26. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Kancler před wjacy hač 100 000 Dełnich Saksow rěčał

Wčera je němſki kanzler Adolf Hitler ſwoje wulke ... pucžowanje naſtupil, kiž jeho do wſchelakich wul... měſtow Němſkeje powjedźe. Wón chze němſkemu lu... ... ras pſchiczinu rosjaſnicž, kotrež ſu politiku ...nich měſzazow wuſkutkowale a jeho nuſowale, ſo ...ſche ras pſched němſki lud ſtupił a wot njeho ... ... žada', niž ſa ſebje abo ſtronu, ale ſa Němſku. To... ...chi kurjatwojtym a deſchezojtym wjedrje njeběſche ... ſ lětadlom pucžowacž, wjednik wjeczor w 7 hodž. ...inſkim ſpěſchnikom do Hannovera pſchijedźe. Wón ...o najprjedy k wyſchſchemu preſidentej, wyſchſchemu ...wemu wjednikej Lutzej a potom do měſchežanſke..., kotruž ſtari wojowarjo nazionalſozialiſtiſkeho hi... hacž na poſlednje měſtno pjelnjachu. Jako wjed...nik po 8 hodž. pſchindźe, jeho wyſkanje powita, ...ſchiny trajeſche. Na Welfenſkim naměſcže běchu ...hacž ...zy ludźi ſhromadźile, dróhi, po kotrychž ... jědźeſche, běchu ſ murjemi ludźi napjelnjene. Tež ... a ſwólnizy jeho ſtrowjachu a w hobrſkim ſta... běſche němſka dźěłowa fronta pſchiprawiła, hdźež ... ludźi czakaſche, ſo bychu wjednikowu rěcž pſches ...zal ſłyſcheli.

...ſkery miniſter Ruſt ſhromadźiſnu wotewri a ...ſa powita, kiž bjes wotpoczinka ſ jeneje ſhromadźiſ... druheje ćhwata, we wojowanju wo wutroby luda. ...to ſo wjednik ſłowa jimaſche a najprjedy pſchi... ...rosloži, kiž jemu winowatoſcž nakładuja, ſo by ſo ſnowa na němſki lud wobroczil. Sſwět pjecža nochze wěricž, ſo je wola k wojowanju ſa naſche prawo, ſa naſchu czeſcž, ſa naſchu ſwobodu, ſa měr a ſtym ſa wſchědny khlěb **wola zyłeho němſkeho luda.** Sſwět, kiž žaneho ſroſumjenja nima ſa naſche dźěło, ſa naſchu wolu k měrej, ſa naſchu hotowoſcž k wujednanju, dyrbi widźecž, ſo ſmy jenož rěcžnizy němſkeho naroda a ſo lud we wſchitkich tutych žadanjach ſa nimi ſteji.

Wjednik ſ wótrymi ſłowami Verſailleſke měrowe ſrěczenje pſchimaſche, kiž wěcžnu mjeſu mjes dobyczerjemi a pſchewinjenymi poſtaja. We wſchěch czaſach ſu wójny tón wunoſchk měle, ſo jedyn dźěl jako dobyczeŕ a druhi jako pſchewinjeny ſ nich wukhadźeſche. Hdźe by ſwět dóſchoł, hdy by wunoſchk tuteho wojowanja ſ brónjemi někto ſakład ſa poſudźowanje hódnoſczow ludow na njedowidźomny czaſ był. Hdźe by ſwět dóſchoł, hdy bychu ludy ſebi ſ teho prawo brale, ſo bychu na pſchezo a tež wěcžnje tych, kiž ſu podleželi jako ludy druheje rjadowanje a ſ prawom na žiwjenje druheje rjadowanjee poſtajiłe a ſo po tym měle. **Sſwět potom dozyła njeby žaneho** měra docžakał. Wěcžna hida by człowjekow ſnicžiła, pſchetož žadyn narod njemóže ſebi na ſtajne tajki ponižowazy wobkhad lubicž dacž. Dobyczeŕ budźe ſkónczuje ſmutskotowje njewěſty wo ſmutsokwnych ſaczitſchežach pſchewinjeneho. To žanemu měrej njedowjedźe, k žanej rumowaſy mozow.

Sylny wothłós kancleroweje rěče we wukraju

Franzowſke nowiny woczišcheža rośprawy ſwojich Barlinſkich dopiſowarjow wo kanzlerowej rěczi. Wone woſebje ſarkaſtiſke měſtna rěcže a wurjadnje ſylny pſchikleſk pſchipoſłucharjow wuſběhuja. Barlinſki dopiſowaŕ nowin „Petit Pariſien" mjenuje rěcž jenu ſ najwuſnamniſchich w Hitlerowym krótkim czaſu detalneho knjeżeŕſtwa. Barlinſki dopiſowaŕ nowin „Matin" woſnamjenja jako wólbnu rěcž wo heſłomaj „pſcheczíwo Verſkemu ſrěczenju" a „wukony nazionalſozialiſma". ...owſka je ſo pjecža pſchi ſpocžatku rěcže ſylnje pſchi... je pak na kónzu někotre pſchecželne ſłowa doſtala. ...a rěcž je była jara wuſchikna a rěcžnik derje we ... Je to najlěpſcha Hitlerowa rěcž była.

...ndonſke nowiny kanzlerowu rěcž jara wobſchěrnje ...ſchežeja. Rośprawa Barlinſkeho ſobudźěłaczerja ... „Times" pjelni wulku ſtronu jeneje ſtrony. Do...waŕ najpomni, ſo je kanzlerowa rěcž ſo wot jeho ſ opoſizijowych dnjow roſeſnawała. Sdrowem pak ſo ...wěſczicž, ſo pſchikleſk hiſcheže ženje ſylniſchi nje... hacž na tem měſtnje, hdźež kanzler wo ſwólniwo... němſkeho luda rěczeſche, ſo by franzowſkemu ludej k wujednanju poſkicził.

Barlinſki korreſpondent nowin „Daily telegraph" piſo ſu měrne ſacžuwanja rěcž wobknježile, tola wo ...nej herdoſczi Němſkeje je kanzler ſ najwyſchſchim ...rjenjom rěczał. Dopiſowaŕ nowin „News Chronicle" ...ſche, ſo je němſki kanzler najſylniſchi pſchikleſk do... jako najpomni, ſo je ſo roſſudźił, rumeraw...ſa ...ſku na kóždy pad žadacž. Nowiny „Daily Expreß" ... nad ſwoju rośprawu, kotraž je hiſcheže dlěſcha hacž ...owinach „Daily Mail": Hitler ſchwiła ſwjaſkarjow. ...reſpondent rěcži wo njewopiſajomnem ſaberjenju, ſ ...niž pſchitomni rěcž pſchijachu.

Newyorkſke nowiny wulku rěcž němſkeho kanzlera na ...nej ſtronje dokładnje woczišcheža a woſebje pſche... Němſkeje ſa měrom a runoprawoſczu wuſběhuja.

Nowe wobzamknjenje němskeho knježeŕstwa

Němſke knježeŕſtwo je w ſwojim poſedźenju ſrjedu ...połdnju ſo ſ naczíſkom ſakonja pſchemějenjenja jedna...jow w ziwilnych prawnych ſwadach ſaběrało. Tutón ſa...koń ſo ſa pſchihotowanje poſdźiſcheje **dokładneje reformy ziwilneho prozeßneho porjada wobhladuje.** Němſki juſtiz...ny miniſter chze tutón ſakoń dla jeho powſchitkowneje politiſkeje wažnoſcže ſchtwórtk nadrobniſcho rośložicž.

Knježeŕſtwo je dowuradźiło wo pſchemějenjenju ſakonja wo **ſchkiczje najeńkow,** tehorunja dowuradźi ſakoń k pſchemějenjenju ſakonja wo pſchiprawjenju němſkeje kreditowje rentoweje banki a ſakoń wo **ſchkit czaſanja we rataŕſtwje. Po tutym ſakonju** ſo termija wo 2 měſazaj pſcheſunje. Poſtajenja ſakonja ſe 14. februara woſtanu hacž do 31. dezembra w mozy, dotal běſche to hacž do 31. okt. poſtajene. Tež ſakoń wo ſchkiczje najeńkow je ſo podlěſchił a placzi hacž do 1. julija 1934.

Konferenca wo wotbrónjenju so wotstorči

Běro konferenzy wo wotbrónjenju je ſrjedu popołdnju wobſamknył, ſo hłownemu wubjerkej konferenzy, kiž ſo dźenſa ſeńdźe, namjetuje, ſo by ſwoje wuradźowanja hacž do 4. dezembra wotſtorcził. W tutym czaſu ma běro pod Henderſonowym wjednićtwom ſkhadźowanje hłowneho wubjerka pſchihotowacž.

Wo wczerawſchim poſedźenju běrowa ſo hamtſzy wosjewja, ſo je Henderſon najprjedy na podawki w poſlednim poſedźenju běrowa pokaſał. Běro dyrbi pjecža pſchi ſwojich rośſudach na dwaj wažnaj dypkaj dźiwacž: Najprjedy, ſo je konferenza winowata, konwenziju ſa wotbrónjenje wudźěłacž a potom, ſo dyrbi ſo tuta konwenzija na britiſki plan ſakładowacž. Po Henderſonowym wuprajenju by ſa konferenzu kataſtrofalnje było, chzyła-li politiku pſchijecž, kotraž mohła ſo ſa dopokas jeje njekhmanoſcže abo jeje hubjeneje wole wobhladowacž. To by była czežka poražka ſa Swjaſk ludow, ſa wotbrónjenje a ſa czeſcž konferenzy. S tym bychu tamni argument doſtali, kotſiž měſazy dołho wobkruczeja, ſo wěſte mozy ſwoje brónjenje njeſnižeja a jo nochzedźa wobmjeſowacž. Konferenza nozy czežke ſamołwjenje, kotrež móže jenož wotbycž, ſo k woprawdźitej konwenziji wo wotbrónjenju pſchiſtupi a to w roſumnym czaſu.

Henderſon ſo raſnje tenu pſcheczíwjeſche, ſo by ſo konferenza hacž do pſchichodneho lěta wotſtorczíła. Wſchitke wobczežnoſcže pjecža njejſu doſcž pſchicžiny, ſo by ſo dźěło konferenzy pſchetorhnyło.

Proces wo zapaleŕstwje w němskej sejmowni

Wczerawſche jednanje w prozeßu dla ſapaleŕſtwa w němſkej ſejmowni běſche ſaſo jara ſajimawe, zyły rjad ſwědkow Torglera a tſjoch bołhaŕſkich kommuniſtow poczežowaſche.

Sapóſłanz němſkeho ſejma Richard Karwahne ſe Hannovra je na dnju wohnja ſ nazionalſozialiſtiſkim ſapóſłanzom Freyom a ſ krajnym wjednikom dźěłaŕnſkich bónkow Kroyerom ſ Linza w Awſtriſkej w ſejmowni pobył. W pſchedměſcže ſale, hdźež heſpodaŕſki wubjerk ſwoje poſedźenja wotměwa, je jeju prěni krócž ſapóſłanz Torgler ſ wobſkoržanym van der Lubbe ſetkał, wěſo wonaj njewědźeſchtaj tehdy, ſo to wobſkorženy běſche. Torgler běſche nadobo njeměrny a wobłědny, jako ſo ſapóſłanzow dohlada. Jako ſo ſwědkaj wróczíſchtaj, pohladaſchtaj na ſtronu, hdźež ſu jſtwy kommuniſtiſkeje frakzije a widźeſchtaj ſapóſłanza Torglera ſ druhej wobobu na kožanej kawzy ſedźo. To běſche druhe ſetkanje ſ Torglerom. Sſwědk Karwahne rjekny, ſo wón a jeho pſchewodźeŕ pſchi wopuſchczenju ſejmowje njejſtaj ſaczucže wotbyłoj, ſo tam něſchto w rjedźe njeje. W kommuniſtiſkich jſtwach wjele ludźi wobkhadźeſche, na kotrychž běſche wěſty njeměr ſpóſnacž. Karwahne wopiſowaſche pa...

Wažne napſchecžoſtajenje w prozeßu wo ſapaleŕſtwje w němſkej ſejmowni.

Nazionalſozialiſtiſki ſapóſłanz Karwahne (mjes wobſkoržanym van der Lubbe a poliziſtom) pſchi napſchecžoſtajenju ſ wobſkoržanym van der Lubbe. Sapóſłanz němſkeho ſejma wupraji, ſo je na dnju wohnja popołdnju wobſkorženeho Torglera hromadźe ſ wobſkoržanym van der Lubbe w němſkej ſejmowni widźał.

kom swoje prěnje pschesluschowanje na policajskim prěsidiju w nozy wohnja. Jeho su do pschesluschowanje dowjedli, hdyž van der Lubbe hižom žedžesche. Jeho tak žadžachu, so móžesche van der Lubbu wobkedžbowacź. Sa 5 minjeschinow jemu kiwnychu, so dyrbli wón pschiikź, so by so wo van der Lubbe wuprajil. Wón je hnydom prajił, so je wón tón, kotrehož je s Torglerom w žejmowni selkał.

Někto wobkorženeho van der Lubbe pscheđ sudnisce blido pschiwjedu. Sćwědź też někto wobkruczi, so wón je tón, kotrehož je s Torglerom hromadże widżał. Van der Lubbe rjekny, so śwědka widżał njeje. Jako wobkorženy Torgler k blidu pschistupi, śwědk Karwahne s polnej wěstosću rjekne, so sn jeho wuprajenja bjes dwěla zyke prawe. Posdźischo so Torgler śwědka wo wězach wobprascha, kiž su so pscheđ 7 lětami stake a kiž s prjedawschim zobusławitwom śwědka pschi kommunistiskej stronje swijuja. Sćwědź wotmolwu na tute praschenja wotpokasa. Njedźiwajcy teho prošny Torglerowy sakitowaŕ, rěčnik dr. Sack, so by senat wo tym wobsamknył, dokelž Torglerowe praschenja se juggestiwnym steijischcejom śwědka swijuja. W popoldnischim poschedženju pschedźiwka wojsewi, so je senat wobsamknył, Torglerowe praschenja dowolicź. Karwahne pak na wschitke praschenja njewotmolwi, dokelž **nochze němskich cžłowjekow tśeźej internazionali wudacź.**

Jako druhi śwědk wopisuje nazionalsozialistiski sapósłaŕ němskeho sejma Frey swoje setkanje s Torglerom w sejmowni. Też jemu je Torglerowy pschewodźeŕ nadpadnył, kiž je s bledym njeswoczom na sosje žedžał. Posdźischo je jeho jako Popowa sajšo spóznał. Někto wobskorženeho Popowa pscheđ sudnisce blido sawolachu. Sćwědź Frey jeho wótrje wobkedžbowasche a potom rjekny, so je to tón muž, kiž je pschi Torglerm žedżał. Sćud na to wobsamknje, so lokalnu termiju wotmeźe, so by pschi rekonstrukciji tutón podawk dwójcźił. Pschi lokalnej terminji stai śwědkaj Karwahne a Frey pschi swojim wuprajenju wostajoj. Po lokalnej terminji, kotraž psches hodźinu trajesche, so poschedženje skónczi. Wunoschk terminje so naskerje w pjatkownym poschedženju wojsewi. Dźenska schtwórtk žaneho jednanja njeje.

Wulka wólbna rěcź němskeho kanzlera w Barlinje.

Wutoru wjeczor je němski kanzler Adolf Hitler swoju wulku wólbnu rěcź w Barlinskim sportskim palasce dźerżał. Hlowna myśl tuteje rěcźe wobstejesche se zadanjow: „Měr, cześcź a prawo sa němski lud".

Na tutym wobrazu widźimy, kak kanzler w sportskim palasce k swojemu ludej rěcźesche.

Wjednik Adolf Hitler, minister dr. Goebbels a wjednikowy namjetnik Rudolf Heß we wulkej wólbnej schromadźizne w Barlinskim sportskim palasce.

Hans Bredow w přepytowańskim jastwje

Po sudnistim pschikazu sajesca su w Barlinje srjedu rano prjedawscheho němskeho radijowoho kommisara a statneho sekretara na wuńk. dr. Hansa Bredowa sajeli a do pschepytowańskeho jastwa w Moabicze wotwjedli.

Dr. Bredowa winuja, so je so jako sobustaw dohladowańskwa němskich radijowych towarstwow w smatnym radijowym skandalu pschi pschećiwjenju pjenjes němskich radijowych towarstwow s hlowna wodźelił. Statne rěcźnistwo jemu njeswěru w 19 padach wunjetuje. Po dotalnych pschepytowanjach ma so dr. Bredow sa hlowneho santolwiteho w radijowym podawku wobhladowacź.

Lětarski maršal Balbo na tylus skhorił

Italiski minister lětańskwa Balbo hižom něhdże tydźeń na wulku symiju w swojim domownym mjesce Ferrare khory leži. S wopredka běchu lekarjo khorosć sa malariju měli, někto pak je so wupokasało, so so wo tyfus jedna. Někto hdyž fymisa wostawa a je halke tydźeń saschoł, dyrbja sa to mjez, so je khorosć w swojim prěnim stadiju. Do 3 njedźel so krija njewoczakuje.

Sarraut dyrbi nowe francowske knježeŕstwo zestajeć

Statny president Lebrun je srjedu poldźiju dotalnemu ministrej mórskeho wójska w Daladierowym kabinecze, radikalno-sozialistiskemu senatorej Albertej Sarrautej porucził, so by nowe knježeŕstwo sestajał. Sarraut je wosjewił, so je k temu hótowy.

Albert Sarraut je so 28. julija 1872 w Bordeaux narodźił a bjesche najprjedy advokat, posdźischo politiski spisowaczeŕ. Wot 1900 hacź 1907 bjesche wón statny podsekretaŕ smutkownych nalesnosćow. W lěcze 1914 bjesche wón minister sa rosnuczenje. Posdźischo dźesche na frontu. W lěcze 1916 pak pschińdże jako generalny governer do Indo-Chiny. Wón organisowasche sestajene kolonialnych wojakow s Indo-Chiny do Franzowskeje. pschinjesło. W lěcze 1920 bu Sarraut kolonialny minister, 1926 minister smutkownych nalesnosćow. W Herriotowym knježeŕstwje 1932 bjesche zasy sajšo kolonialny minister hacź do poslednjeho Daladierowego knježeŕstwa wot 31. januara 1933. Se swojim bratrom Morizom je tehorunja radikalno-sozialistiski senator, wobdźerži wulku južnofranzowsku nowinu „Dépeche de Toulouse".

Wjeczera wjeczor so sešłowaza lisćina ministrowej sjewi, kotraž na wuhladu, so k mozy pschińdże: Sarraut ministerski president a swonkowny minister; Chautemps smutkowny minister; Daladier, wójnski minister; Victor Barthou, minister mórskeho wósta; senator Le minister sa sjawne dźelo; Dalimier, kolonialny minister Pietri, minister sa knježeŕstwowe hospodarjenje, Bonnet finanzny minister. Sa tutu lisćinu ministrow so nětko 300 h'osbow wocźakuje we komorje.

Ze Serbow

W Budyšinje, 26. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wjeczera wjeczor we 7 hodź. barometer 733, hygrometer +3 a thermometer wodnjo +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735 hygrometer thermometer we nozy +10. Wjedro wostanje njewobsta. Nižina so z Franzowskeje do połnocnje: Němske rje a hižom wjeczornej Němskej sylnje dešcheje pschiny Też nad połodnischej Franzowskej a nad Wuźerskej le nižinje. Tehodła dyrbimy deschcjowate wjedro wocźakacź, so někotre dny njewobstajne a deschcjowate wjedro wobkhowamy. Sdobom budźe mily powětr kuzi. Jutśe pjatk skónczko 6,42 hodźin skhadźa a zo 4,45 hodźin khowa. Měsacźk skhadźa jutśe popoldnu 2,35 hodźin a khowa so w połnocy.

— **Kermuschu w Butźach njedźelu 29. oktobra 1933.** Na kermuschu pojedźetaj 1. Budyschina wot dwórnischcza sćehowaza omnibusaj: 10,15 a 13,30 hodźin. Wróc pojedźetaj wot dwórnischcza w Budyschinje na Drjezdz

Borsdorfske jabłuko

2] (Pokračowanje.)

„Sćeje mudry muž, tuž móžu sjawnje k wam rěcźecź. Nadźija je jara njewěsta. Też najźnadnischi tyfuš móže so ze smjercźu skónczicź. Wědomosćej hacź dotal žaneho žrědka psche njón njesnaje . . . Sapišamy jenož chinin, so bychmy jemu pomjesnischli — wschо druhe je wěz naturn. Wottchorjenje drje njeje wusamknjene, tola dyrbi so pschezo najhórsche wocźakacź."

Lěkaŕ wotjedże.

S rosražanej wutrobu so nan k kožu swojeho jenicźkeho dźesća wrócźi. Wón hólza wobhladuje, kotryž smérom leži, smérom a njenapadnje dycha, kaž so by so pokuje derje měł, tola lěkaŕowe słowa — hrošne domnjenje — jeho dušu cźwiluja a chcejcha jeho wutrobu rospukнyсź.

Muž, hewak nahlu, rospality a nazylny, muž, kotryž hacź dotal žnadź nikoho lubował njebě, počźina wopschijećej, so swoje dźećo bóle lubuje, hacź je sa mózne dźerżał . . . lodewa skora, jeho wutrobu pokrywaja, rostawa . . .

*

Tśi dny so w dworje minuchu, tola s khorosću so ajepscheměnichu.

Dźeń wote dnja lěkaŕ jěchdźi . . . khorosć je stajna a skoro pschezo jenajka, syma njepschibéra, puls bjes pschemeńenjenja biwa — spanje je njemérne, hacź dotal khory njebludni, — a tola wón nad bjesdnom smjercze wiše a niz kusła nadźije so starschimaj dacź njemóže . . .

Nan a macź po rjadu w nozy pschi kóžku swojeho lubuschka strażujetaj. Spaŕ wot jeju wocźow cźeka. Cźwilowaza njewěstosć a smjertny styk jimaj kaž kamjeń na wutrobje leźitej.

Tak schtwórtk dźeń pschińdże.

Wokolo wjeczora, hdyž bě so halke pscheđ khwilku lěkaŕ wotpałił, so khory sběhnu, hladasche je swojimaj so horjazymaj wocźomaj do próidneho, machotasche je ruczkomaj a bludnje słowa bjes swiška a myśle rěcźesche.

To wokomik trajesche, potom dźećzo do sahłowćzka wróćzo padże.

Macź małeho smjeršе, rěcźi k njemu zunjo a lubosnje — wutroba chce so jej pschi tom s bolosću pukнyсź . . .

Tola khory jej njesrosumi — wón hórboze a rěcźi bludnje.

Wschelake dopomnjeńki jemu w myślach leja.

Wón sa macźerju woła, pschezo jenoż sa macźerju, potom sa hrajkami žada, chce picź, abo mjenuje mjeno jeneho swojich towarschow.

Khwilu je wo sjtwje cźešna cźischina.

Dźećzo leži smérom, tola jeho dych je cźežki a napinazy. Nadobo wótśe sastona, stanje a chce s łóžka. Na khoje je macź pichitomna a jo najad dźerži . . . A sajšo wono smérom w sahłowćzku leži, sajšo hórboze słowa bjes swiša, wola sa macźerju s tak mjechtim żelazym hłosom, so so teje wutroba s bolosću lama.

A schtožkuli dźećzu do myślow pschińdże, wschе hrajki, wschо, sa cźimž žada, so jemu poda . . . Dźenska by jemu nan, kotryž s nim hewak wobcežuje ludowim njebe, ničo njesarjekнył.

Cźaš so s cźwilowajej wosudźej pomałkowku minje.

Też s beleizy někotši cźeładniczy k durjam sjtwu, we kotrejž hólczeź leži, pschindu, so buchu bezsłuchali. Bjes nimi bě też stary Bartowez . . . Też wón słyschi, hdyž so durje wotewrja a někhtó se sjtwu dje, hołosowy skorža zo srudny hłós, tola jeho wutroba je kaž kamjeń.

Muž, kotrehož dźećzo hižo pscheđ wrotami žmjercze steji, je jemu cźasto s njeprawom schkiwdu cźinił, a posledńe puti zu hischcze pschejara w pomjatku, też jeho hischcze pschezo schkudowny schwik pisches stare jmorschcźene wobliczo boli, so žadyn dźiw njeje, so so staremu mužej nětko we wutrobje hiba, schtož je skoro podobne na wjeselе nad cźežtim njesožom, kotreż je jeho pschi sćeharja podešchło.

A runje tole sacźuce bě wina, so dleje pschi durach sawołta, hacź druhi. Cźimowy tam wón steji i khribjetom k sćenje slehnjeny a shladuje nětkhe do njewěstoh dalokosće.

Kolo wokolo je hluboka cźischina; jenoż sylny a kotryž je so wjeczor pojběhnuł, druhdy pisches khwisda a wuje . . .

Nětkhó jsiwne durje wotcźini a stary pożłuchaš jsi proschazn hłóż bludnjazeho hólczeza: „Ach, ma macźe! — Jenoż jenicźke jabłuczko — jenoż jene Borsdorfske jabłuczko, proschu, proschu!"

Macź sjyta dźećzo smérowacź.

„Nimam janeho, drohe dźećzo, tola jutśe sahe rano po nje do města pósćelu, potom dyrbich je dostacź."

A sajšo je khwilu smérom. Potom hólz je sajtaktoscźe bludneho, na swojim zadanju a wusdacźu wobstawe ho, i nowa prożnoć počźina: „Macźe — macźe — dajte jabłuczko mjez — jabłuczko — jabłuczko — — ".

A wón s tajtim sdychowazym hłosom prožy, so mac plakajcy wotmolwi: „Nimam janeho, mój jandźelko zbły dom smy pschepytali a žaneho njenadejchli . . . Smêruj so a mêj sćerpnosćź, moje kurjatko, jutśe sahe rano . . . wschо, wschо dyrbisch mjez, sa cźimž twoja wutroba žada."

(Skónczenje sćeńuje.)

wjs do Jenkez, Trzebjenzy, Bukezy, Mjeschiz a Wujezka. Wujezku wotjedžetaj sajso 18,00 a 22,00 hodžin. Do ...schina pojedžetaj po hamžnym puću, kaj ...Budyschina.

Mjenujcha w Semjenzach a Worklezach njedželu 1. hrobra 1933. Wos Budyjko—Kamjenkoje cjary, kiž hodž. ſ Budyschina jeduc, dostanje pschijamkunjenje ...nezkez a Worklez. Wrócso pojedže omnibuš 21,10 ...nezkez, 21,20 ſ Worklez.

Wuplacjenje rentow. S pósty so nam pische: „Ile renty sa november so sa Budyschin a jenu ...enjenych póstiskich wotnoschkow, póstiskich agenturow ...ſkich mêstnoscjow sobotu 28. oktobra wuplacjuja. ...dyschinje wuplacjuje so na pósce cjo. 3 (Psched ...ini wrotami). Serjedu 1. novembra so podpje...snjeschozelskeho a invalidneho sawêscjenja wupla...a to w Budyschinje invalidne renty w evangelskej ...schowni na Hornczerjskej hasy 23, wschitke druhe ...na pósce cjo. 3 (Psched schuleskimi wrotami).

Zawrjene časy

...nizajski hamt dźiwajo na bilki pokutny dżeń a ...mu njedżelu na postajenja wo zawrjenych czasach ...ima:

...wiskeje ſ 16. sečnika 1926 njesmjedża so pokutny ...ſmjertnu njedżelu a na pschedwjeczoru ſmjertnje...le veje na sjawnych mêstnach, w privatnych domach ...w mêstnoscjach zawrjenych towarſtwow wotmjeczy...ny dżeń a ſmjertnu njedżelu smjé so jenoż khudym ...a posliczej. Potom žu też tutaj dnjej jenoż tajke ...dowe a kinomatografiske pschedstajenja dowolene, ...žu po khutnosczi dnja složene. Tryki, šmeschcht, ...w, wjeselohry, operetty atd. pschedwjesej, je saka...

...schodowa hudźba a spêwy maju so jako lakałane hudź...wolicjenja w tmyzle tuchło wukasa wobhladowacz. ...ortske a turnarske wukony padnu pod harowar sa...enja a njejsu na tutym dnjomaj dowolene.

...wotjeny czas sapoczinje so ja reje na pschedwjeczoru ...ſmjertnje njedżele w 18 hodž. a pokutny dżeń w 1 ...ja hudźbne polticzenja, dźiwadłowe a kinomatogra...schedstajenja wobaj dnjej w 6 hodžinach.

*

Mjasowe jatki (Freibank) w Budyschinje. Pjatk 7. hrobra 1933 powolnju wot 2 do 4 hodž. wotedawa so ...sla 4501 hacz 4750, sobotu 28. oktobra 1933, rano ...o do ½10 hodžin na czisla 4751 hacz 4950 swjre ...je mjasso, punt po 30 pj., swjre nałsełene šwinjaze ..., punt po 35 pj.

Pschichodne darmotne radupodawanje sa žłabo...nych, na padawu khorosczi czerpjazych a duchatho...wobhdlerjow mêsta Budyschina budże sjedzu 1. no...bra wot 11 do 12 hodž. w mêschczańskej khorowni ...wotwarje sa šnutskowne khorosczje w czakarni ...1.

Film wo žiwjenju kraju: „Sphinx — Połmêżaz ...olgatha“, kiž pucze pokasuje, kaž je Khrystuš ſ Jschi...wosczežanu, na Golgatha kročił. Film wjedže pschihla...jow do Delnjeje Egiptowskeje, Galilejskeje a Sama...rskeje a Jerusalema k swjatym mêstnam žiwo...schenja Wumožnika. Film pschedwjedže so dźen...rodnju w 4 hodž. a wjeczor we 8 hodž. w Kolpin...a domje w Budyschinje na Garbarskej hasy 26. ...pschedwjedženja so nałożnje poruczja.

Mêschczańsku wohnjowu wodaru wczera wjeczor wo...8 hodžin na Rózowu hasu 22 sawołachu. Tam ...ho w pinzu wichło japalilo. Pschez wobschkodżeny ...owy sašuwak bêschе žahłe wuhło ſ kachlowu na wuhło ...lo. Wohnjowa wobora schlamachi wukżo woseń sha...ženoš na twarjenju je šmadnu schkodu nastała.

K frajenju wotjahowschcha natamniska a wutarowelsk... ...rja dźiwje wczera popołdnju wokoło ½2 hodžin na ...lischczu Albertoweho nameſta, Karolinje a Welthin...dróhi. Motorowy kleſaŕ padże, tała wjetschcze ...n njepoczerpi. Wobej jêdźadźel pak so wobschko...tej.

Před wuiasnjenjom złóstnistwa

Kaž so hischcze kóždy dopomni, žu 24. septembra t. l. ...lo nowonarodżeneho hólczka namakali. Po wuſlêdo...ſe ſekzije ſudnikeho lêkarja je dźeczo po narodżenju ži...e bylo. Nêtko je so poradżiło, dźeczowu macj we ...sobadze hischcze niz 18 lêt stareje dżowki ihewskeho ...ſchtra Hildegardy Fahlitz tu na Mühltorgasse bydla...ſe wuſlêdżicj. Jeje starschej, wobjebje macj staj žiwlnje ...ladnaj, so staj žo na wetšuronjenju dźesela wob...oj. Po wuprajenju ſe dóſmeje Fahlitz je dóſmeje 17. ...eptembra w pschitomnoscji swojeje macjerje we ...hſim bydlenju bjes nêkakich pschihotow a babu ...lêkarja nieſawoławschi porodżiła. Pomožna macj ...ecja młodej Fahlitz hnydom po porodże dźeczo wo...ła. Dźeczowa macj wudawa, jo žiwe dźeczo do...ieje wohladała. Po podjêtnym wušnjacju ma...e młodeje Fahlitz je tuta pjecza dźeczo po narodże...do lapow sawalika a w korridorje bydlenja na pod...położiła. Dźeczo je pjecza šnamjenja žiwjenja ...žo dawało. Po krótkim czasu pak je žo dźeczo pje...tuteho mêsta zhubiło. Schewz Fahla je po wu...enju swojeje mandżelskeje po porodże w bydlenju ...ſ a je dźeczo w korridorje leżo widżał. Wobaj prê...i, jo staj dźeczo ſ bydlenja wotnjeſłoj a do Sprewje ...uloj, schtož pak žo dopołnje wêrje njepodobne se...a. Mandżelskaj a młodsina Fahlitz žu bo, dokelž ...o słóžnistwo jedna, tuthwilu sajeli a šatnemu ...ſtwu pschepodali. Na kajke waschnje je dźeczo wo...enje pschischło, pschi šaprêwanju winowanych hacz ...nêtka hischcze dospołnje wujaznjene njeje.

*

S Hrjeznu. (Njeschoda czêrjenskeho wola.) Wot swjo...ženja šmyſlneho jêdneho plana na Lubjsko—Radworsko—Budyschki šrjenim czêrjenskí wóz jêdże. Tutón sobotu popołdnju mjes Hueźinu a Klukschom defekt na motorje ...pschepi, so na czasu sjeło wosta. S Budyschina parny ...ch wotpółhlachu, so by pucżowarjow wotwjesł. Cłah po...om je japołożenjom wo nêhdże hodźinu do Budyschina pschijedże. Czêrjenki wóz je swojim pschipowêrschkom dyrjesche matchina do Budyschina dowjesej.

S Hóhny. (Sso falšelił.) Ssobotu rano so wobjedżeri Bawoscho mjena Lobert w czêrjech muſlach jatšeli. Psched frêkim hakle je mlynski mišter Lobert mlyn wot ratarja Lewanda kupił.

Ze Skho Komorowa. (Ssamomordarſtwo.) Sandżeru sobotu je hoſtarſki mišter Otto Deutsch dla hospodarſkich nuzy ſamomordarſtwo ſtucził. Won je so w mêstnoscjach wotnjeſłoj wobory wobmjeknył.

Snamjo hromadżerjow sa šmyſlu pomoz.

Wobras pschedstaja šymbol wulkeje šmyſleje pomozy na rukawach wschitkich hromadżerjow. Też papjerjane wobalki sbêranskich tyſtow šymſkeje pomozy tutón šymbol njeżu.

Z Łužicy

* S Kunnawałda. (Padnuſchtwo.) Saudżeny mjatk wjeczor žu paduſchi pola wikowarja Emila Matherja nêhdże 40 hrjiwnowy pjenjes pokradnyli.

S Wurbika. (Zonac ſ jêdnym kolym ſujeſbożiła.) Pôndżelu žona ſ Nowoho Gerêdorfa ſ jêdnym kolom po jara ſtrajchnej a šnatej Wurbiſkej horje dele jêdżo ſujeſbożi. Njeſbożowna žebi pravu nohu ſtrajchnje ſmjeże. Ssobuſtaŕ Kunnawałdſke ſanitetnje kolony ju pêrwju pomoz pschinjeſe. Sujeſbożenu do jeje bydlenja dowjesechu.

* Se Zitawy. (Ssamjertny pad.) Njemjeſlniſki ſtudijowy direktor Josef Krawła je 70 lêt ſtary wumrêł. Won bêschе pschedy wjednik wyſchſkeje ſchule tekſtilowoje indu...ſtrije. Krawła bêschе ſchulu wjele lêt nawjedował. Schuła je daloko a schêroko šnata.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S Freiberga. (Schulerej ſo šmjertnje pschejêł.) Ssobotu popołdnju ſo na Pastyrſkim namêdże šmjertne nje...ſbože ſta. Nowowy auto Wêtnehy ſchulerja Heinza Fi...ſchera pschijêde a jeho kowdom mori. Njeſbożowny bê...ſche na dróhy ſ druhimi dźesêcjimi hrajkał a do auta ſabê...kał. Sednje kolo auta jomu pschez hłowu jadże a ju ...rosmjesche.

* S Wiesy. (Samomordarſtwo po pschełchłacjenju.) W lêtſu pola Rejsiga žu 26lêtneho piwowarſkeho dźiwjerja Pawoła Trompardta ſe Schkeuditzy pola Lipska wobwêſ...njeneho nadeschli. Won je žebi najskerje tehodla žiwjenje wsał, dokelž ſo dla płochłachłacjenja ozłaczeńſkich pje...njes ſa nim hłedżeſche.

* S Gubina. (Płachtake lêtadło ſo ſwaračiło.) Pôndżelu popołdnju je Gubinſke płachtake lêtadło ſ wyſokoſce 25 metrow dele padnyło. Lêtadło ſo roshi. Lêtarſki wu...czer Krawz ſo pschi frajenju ſmutskach ſtrajchnje ſrant. Sujeſbożeneho do khorownje dowjesechu.

* S Waldenburga. (Ssamomordarſtwo.) W błiſkim Thierbachu žu 21lêtneho dźiwjerja Erichi Klaru ſ cze...hom pschejêdżeneho nadeschli. Klar je w czêſkich muſlach ſamomordarſtwo ſtucził.

S Barſchcza w Delnjej Luſicy. (Njeſbože.) Njedawno ſo tu czêſke njeſbože ſta. Wikowar G. N. ſ Krija bêschе je ſwojim twarowym autom do Gubina wotjêł a 20lêtnu domjacu Hertu Jeſchkez ſ Wiłowa pschejêł. Sujeſbożena, kiž bê krótko psched autom jêła, ſnamjo njedawſchi do autowcho ſtudjata jaſêła. Autowy wjednik ſpyta i zhłej mozu ſo na lêwo winjeſ, tola to wjazy njedocżinł. Njeſbożowny hnydom do khorownje dowjesechu, hdjež bórzy wumrêł. Po polizajſkim ſkêczenju wjednika auta žana wina njetrjechi.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 26. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,782	100 pólsk. złotych -	47,35
1 jendželski punt - -	13,28	100 českosk. krónow -	12,41
100 šwajc. frankow -	81,22	100 franc. frankow -	16,41

Barlinſka burſa bêschе wczera kruczišcha a žiwišcha. Dobre powêſcjo ſ hospodarſtwa a indušrije wo pschiberanju dźela pschijimnje na burſu ſkutkowachu, tehorunja šymy saczêtkecz, kiž je wjednikowa wutorniſcha rêz we tukraju a wukraju sawostajiła. Kurhy akzijow swojoju wo...ſkoſcjo wobſkowachu a ſo dźela hischcze powyschichu. Na wikach rentowych liſczinow ſo tehorunja dobre kurhy sapiſowachu.

Barlinſke wulkowiki ſa jeżiwjenſki ſtaw. Wuwos žita je ſo nakſhwiłuje w ſwiłku ſwêżczišchimi płaczyznami na šmołotowych wikach trochu połêpschił. To płaczi wożebje ja pschenizu, kotruż pschi morju šymlnischo kupuja. Wowsa ſo wczera wjele poſticzejsche, tola ſo mało kupowasche. Też jeczmjeń mêżſke mêrne wikł.

Wczera płaczeſche w Barlinje zeatnak

pschenizy: 8,85—9,10 hr., rożki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, nałêtnjeho: 8,65—9,30 (8,75—9,40) hr., naſhmſkeho: 7,85—8,30 (7,85—8,40) hr., wowsa: 6,80 hacz 7,15 (6,85—7,25) hr.

Nêkotre płaczyny ſ Drjezdżanſkich wikow.

Kaczata płaczachu 2,50—4 hr., kury, ſtare 3—5 hr., młode 1,50—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., hušy, ſarêżane 0,95 (1) hr., kaczki, ſarêżane 1 hr., kury, ſtare, ſarêżane 80—90 pj., kury, młode, ſarêżane 1—1,10 hr., karpy pj., jêdźna łoboda 8—10 pj., zyhła 8—10 pj., krêu 40—50 pj., hołotej 4—6 (4—8) pj., kał, bêły 6—8 pj., czêrjowcu 6—8 pj., ſydrojty 15—40 pj., pêtſchilka 10—12 pj., rapuzki 60—80 pj., butra 1,50—1,64 hr., jeja 11—13 (10—12) pjenjezkow.

Płaczizny w pinkach ſu płaczizny tydżeńſkich wikow; hdjež pak žane napomnjenje njejſu, ho njepschemêniſchu. 90 (95—100) pj., ſchczaki 1,20 hr., tiny 1,30 hr., jabłuka 5—35 pj., bêrny, zentnaŕ 2,50—3 hr., bêrny, punt 3—5

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołiwowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaczizny po złotej hriwnje.

	25. 10.	24. 10.		25. 10	24. 10
Pšenca	—	—	buny	17,0-18,0	17,0-18,0
rožka	—	—	wcka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jeczmjeń	157-166	157-166	žołte łupiny	—	—
wows	136-143	136-143	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosuſk	11,60	11,50
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truhanč.	10,1 10,2	10,1-10,2
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	bêrnj. kruški	13,5-13,7	13,5-13 7
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,30-1,60
raps	—	—	ržana sloma	0,45-0,65	0,45-0,65
hrôch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenč. „	0,40-0,55	0,40-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,65	0,45-0,60
pjeſuški	17,0-18,5	17,0-18,5	ječna „	0,45-0,65	0,45-0,60

Płaczizna za pšeńcy za wuplodżerja 177 180 182
Płaczizna za rožku za wuplodżerja 142 145 147

Za wobsah zamołwity: A. Dušman w Budyšinje.

Ssuły luda shromadźichu ſo psched ſportſkim palajtom, ſo bychu kanzlerowy pschijeſd a wotjêd wobkedźbowale a jeho rêz khwalichale, kiž ſo pschez duzendy wótſjerêczakow na Potsdamſkej dróhy w Barlinje pschenjeſe, hdjež ſo njedźiwajcy šymneje nałymſkeje nozy dźeſaczetyſazy ludźi pod holym njebjom shromadźichu.

* S Lugawy. (Morwcho nadeschli:) Njedawno su we Lugawskim cyrkwinskim cyłeźadle cyło 17lětneho katolskeho pomocnika Wittiga s Lugawy namakali. Wón běsche so hižo psched 2 njedźelomaj zhubił. Wittig je hěbi sam žiwjenje wzał.

Přilopk

* **Pomozny železniski cłah pschi katastrofach.** Němska železniza pschinjese sajo nowosć, kiž je jenicka na swěcze. Je to pomozny cłah za katastrofy, kiž wobsom wulke autobusowe specialne wosy wopschija, kotrež su s najnowschimi technistimi pomoznymi srědkami wuhotowane. Wulka kuchnja so stara wo nasyćenje wjele ludzi. Tutón dźak so prěni raz 9. novembra w Mnichowje najprjedy němskemu kanzlerej a potom zjawnosći pschedwjedźe.

Radio

Pjatk 27. oktobra zhłyschiny:

Königswusterhausen. Nimo znatcho wschědneho programma: 15 sa mjode holzy. 17 politiski cłowjek němskeho wocźehnjenja. 18,05 bohatstwo na dźěrzoch — ludowe bohatstwo. 19 hodźina naroda (malym němskim pschecźelam hudźby). 20,05 „Hromadźu hudźbu". 21,20 komorna hudźba.

Lipsk. Nimo znatcho wschědneho programma: 15,15 sa wjesołe zony. 18,40 dźěłaczelske wumělstwo. 19 hodźina naroda. 20 Schumanowa (Wöhmerwald).

Hišcźe wažne z dnjowneho programma. Königsberg-Heilsberg: 20,50 wjecźorny konzert. Wrótzlaw: 20,10 wjesoły konzert. Frankfurt: 20,30 sabawna a rejwanska hudźba 5 idealistow s rejwanskeje kapały Toni Wöberta. Mnichow: 20,50 wjecźorny konzert. Wien: 19 operetta „Indigo". Warschawa: 20,15 filharmonisti konzert. Budapest: 19,30 opera „Thannhäuser".

Najnowše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro sa jutrischi pjatk: Pomrócźene a deschcźowate.

* Kaž nazionalsozialistiska radijowa komora wojerwja, je so němska radijowa industrija rosšudźiła, notwu dźělbu ludoweho apparata „VE. 301", 100 000 schtuk, zhotowicź.

* Po wojerwjenju němskeho biskopa je so Lutherowy zwjedźeń wólbow do němskeho rejma a ludoweho rosšuda dla na 19. novembra pschepołožił.

* Pola Wohlawy w Schlesiskej chžische wožobowy automobil kolonu wo 20 Hitlerskich hólzow pschesćehowaceje. Tołsty pak spinadło sapraji, wós na lěsny puć a s połnej mozu do kolony sajědze, pschi čimž 7 hólzow skrani. Wjednik auta woita njeskranjeny. Wón je pjeca pjany był.

* Mjes Eisenachom a Liebensteinskimi kupjelemi so automobil, w kotrymž 5 wožobow sedźeschce, w sawinjenju drohi s njesaćeje pschičiny zwrócźi. Rěznik dr. Frank s Wriesena a wobydlerjo Liebensteinskich kupjelow so morischtaj. Tamni tśo, tehornja Liebensteinsku wobydlerjo, so cźežko skranichu.

* W Lüneburgu su kommunistisku kurérsku słužbu wuplěwźili. 18 wožobow su sajeli. Tute budźa so dla pschihotowanja wjelepschcerawy samotwórcy dyrbjecź.

* W Rahlstedtu pola Hamburga autobuž na wjeznej drohi 60 lětneho produktowcho wikowarja a 34-lětneho schkitajenja plunarnje pschejedźe a mori. Mnjej pod autobuž pschindźejschtaj, jako dyrbjesche so tutón wožobowemu autej, kiž jemu napschecźo pschijědźe, wuwinyć.

* **Powětron hrabja Zeppelin je do Akrona w Ohiostim staršе dolecźał. Wón psches jeku nóz nad městom wosta a so hakle na ranje, jako běsche wětr pschi semi wocźichnył, na semju puschcźi.**

* **Powětron hrabja Zeppelin je w Miami na połkupje Floridže w Sjednocźenych statach połsałał. Nětko do Akrona dale leci.**

* **Pschi Portugalskim mórskim brjohu so pschi kupjelu tym wichorje někotre rybarske cźołmy podnurile. 8 rybakow je so ćepito.**

* **Lindbergh a jeho mandželska staj do Irskeje pschileczałoj. Wot tam Lindbergh najskerje do Ameriki poleći.**

* **W Madridze su syndikalistojo a twarscy dźěłacźerjo do straika stupili. Mjes nimi a policiju je k srażenjam dóschło. Policija je so za wobschěrne naprawy pschecźiwo strajkowazym postarała.**

* **Na morju pola San Franzisko staj amerikanski pschizak „Chikago" a jendźelske pósitki parnik „Silverpalm" do so rasrałoj. Prědk pschizaka so jara wobschkodźi a so s wodu napjelni, so dyrbjesche pschizak khwalacej, so by pschistaw dojěł. 2 offizeraj so morischtaj a někotre wobsoby so cźežko skranichu.**

Swójbne powěsće

Semrěł: Jadwiga Tschanterez w Budyschinje; khowanje budźe sobotu pschipołdnju w 12 hodźin wot Tuchorskeho pohrjebnischcźa. — Marja Beyerowa rodź. Röhlz w Budyschinje; khowanje bě̀sche wjeźera sjedn. — Otc Alfred Zergiebel, direktor ćěłoweho hamta, w Kamjenzu; khowanje budźe jutrje pjatk pschipołdnju w 1 hodź. wot žarowańskeho domu.

Barlinjzy rěsniszy mischtrojo wobdarja ludźi, kiž maju wjele dźěcźi.

Hobrske dźělby mjasa a kołbasow, kotrež běchu so hustawy Barlinskeje rěsnjisteje jednoty darili, so wjeledźěcznym swójbam wudawaju.

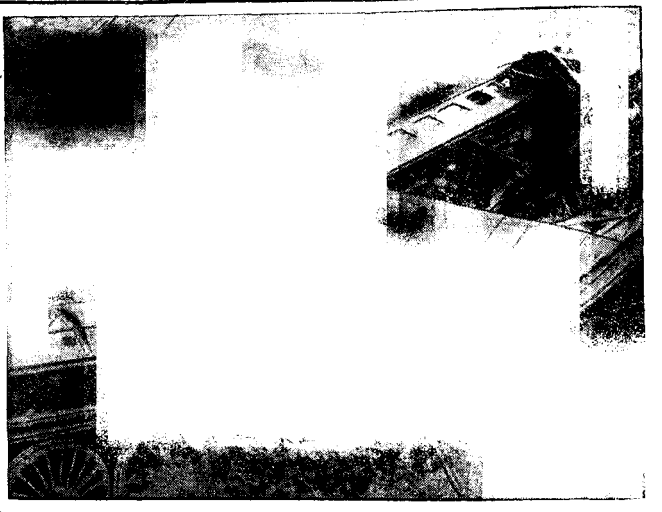

Telegrafowany wobras wo železniskim njeschoju we Franzowskej.

Hromada rosbitkow snjesłożenych wosow Cherbourg-skeho—Parižskeho spěschnika, kiž pola la Bonneville se mojta padże a so do rěki cźišny. Po nowischich powěsćach je so 35 wožobow morilo a 50 cźežko skranilo.

Předźenowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhače, předlohi, wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach na tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Meble

a **poistrowane twory**

poruča po najnišich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Syni Serbi!

Sylneho konia

do dźěła, 6-lětn., ma na předań

Jan Krawc

Njeznarowach pola Wujezda

Rjane, dospołne

bydlenje

z 5 jstwami hnydom k přenjaću. Zhonći we wudaw. „Serbskich Nowin".

Běrny

zwuběrane a njewuběrane

runklicu

prasowanu słomu

předawa

Mütterlein we Wućkecach

telefon Horni Wujezd čo. 22

Žonjac. koła

wot 15.— hr., kuchinje z wopłokow. blidom wot 62.- hr., šeslongi 25.- hr., posteśca 15.- hr., drastowe khamory, blida, stólcy, komody, vertiki atd., też dźěłba mužac. kožanych jakow najtuńšo na składze

Selfertee składnost. kupje

na Kamjentnej hasy 29

tak tunjo a derje jenož w *KOSA* kupujeće; pruhujće jenu z tutych tróch, budźeće kaž přeco spokojeni!

Mokka, polnomlóčna, jědźna

kóžda tutych 100 gramnowskich tafłow jenož 17 pf.

Kosa

Schokoladenfabrik

Předawańje: w Budyšinje na Kamjentn hasy 19a, na Dziwadłowej hasy 2, na Kěžorskej drózy 20, w Biskopicach na Cyrkwinskej hasy, rózk Torhošca.

In guten und in bösen Tagen

hat sich der

Neukirchener Abreißkalender

wahrhaft als

Christlicher Hausfreund

bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es ist ein sichtlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Familien komme die Dir nahestehen, und hilf, daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

Für 95 pf (13 Mark postfrei Ank 11.-) sie allen Interessenten Hausfreunden empfiehlt!

Tute protyki so w Serbskej knihafni předawaja

Jara važne!

Wot 1. novembra

domjaca margarina

punt po **38** pjenjezk.

Tak ruče hač sće **kupowańske khartki** dostali, přinjesće je **hnydom ke kołkowanju** (Abstempeln) zo byšće **pola nas** z dypkom swoju margarinu dostali.

Za stajne čerstwe kajkosće rukuje Wam naša firma:

Hutrowa wikowarnja

Hünella

Nowočasne žerdki za gardiny

připrawy k začehnjenju žerdki za vitraže, rólosy

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Harfa

za dźěćikemšenja

je za 20 pj. dostać w

Smolerjec knihafni w Serbskim Domje

Garding

story, rolowy tunjo diwan. a spanske přikrywy

w Budyšinje na

Zwonkowej Lawskej hasy 10

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihafni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Přiloha k čisłu 247

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 26. oktobra 1933

Z Bohom za Němsku

Wosjewjenje sakiskeho zyrkwineho knjeństwa k wuhotowanju jubilejnych zwjatoczńocjowow k 450. narodninam Marczina Luthera 10. nov. 1933.

Sakske zyrkwine knjeństwo je ześehowaze wosjewjenje wudało:

„10. november dyrbjał dźeń mózneho wusnaczja němskeho evangelskeho lutherskeho zyrkwiskeho luda k zwojemu reformatorej Marczinej Lutherej być. Se zwontowonopolitiskim położenjom naschoho luda je żo lećża połła historiskeho dnja 10. novembra dźeń pschichoda, 12. novembra, stajił. 12. novembra dyrbi nasch němski lud jasne a derje srosumliwe „haj" k wjednikej němskeho stata a k zwontownej politiży němskeho knjeństwa wuprajicz. Evangelsko-lutherska zyrkej Sakstoje je zwojimi 4½ miljonami lutherskimi hižo dźensa zwoje jasne „haj" wupraja. Napjelnjena z hłubokim a ja njo samosrosumliwej ludowej swjasanoscju sa ludstwo a stat, widawa żo wona tohodła wożebiteho zwjedźenja k 450. narodninam swojeho Marczina Luthera a wocakuje, so wschitzy mużojo a żony nascheje zyrkwje tutu trocel srosumja a żo je wschěmi mozami sa to sastaja, so 12. novembra nasch němski lud w rosżudnej hodźinje zwonkowneje politiki pschemóżaze „haj" dowérjenja do Adolfa Hitlerowcho statneho wjednistwa wupraji.

Zyrkwine knjeństwo tohodła wocakuje, so żo wschitke wosady w kraju hacz do 12. novembra zyle a dospołnje sa wéz němskeho luda sastaja, tiż je runje tak jara wéz nascheje zyrkwje. Smysł wotwjeczenja narodninowe reformatora njedyrbjał zwjedźeć być, ale so żo Lutherowy duch w naschim ludźe pschezo bóle woziwja. Wón njemóże ześe we wotroczitwje tyeć. Zyrkwine knjeństwo żeli tohodła pschesze, so by żo na Božich służbach a pschi schulskich zwjatoczńocjach 31. oktobra niż jenoż na naschoho reformatora Marczina Luthera spominako, ale so bychu Boże służby idobom zwjedźeńske hodźiny byle, w kotrychż żo shromadnosć ludstwa, stata a zyrkwje we rosżudnych dniach němskeho wozuda mjes wschitkimi wérjazymi saczuje.

Dyrbjako-li żo pschewjedźenje Lutheroweho dnja ze strony němskeho stata hischcze smóżnicz, dha lubimy, żo sa to postaracz, so żo wschitke zyrkwinske wustupjenja w smysle a duchu Marczina Luthera mózne wusnaczeńnja sa to, so zyrkej protestantismuż ze swojim němskim ludom w jenej wulkej nazionalsozialistiskej froncze steji.

S Bohom sa Němsku!

S worjechowym schitkom wusnamjenjenu.

Wyschschi generalny lětar tajny rada prof. dr. Körte, kotremuż je němski president k jeho 80 narodninam worjołowny schkit němskeho stata spożczik. Tajny rada Körte je zbył najwjetsche zasłużby wo němsku chirurgiju zasłużił, wosebje w zwětowej wójnje, hdyż mjesche sanitetnistwo Beselerowcho wójska pod zobu.

Weimarski dom landbunda je nětko Darréowy dom.

W pschitomnosczi němskeho seźiwjeńskeho ministra dr. Waltarja Darréa je żo tutón dom nětko na mjeno ministra pscheschcził. Wobras pokasuje pryedawschi dom landbunda we Weimaru pschi zwjatoczńocsczi pschemjenowanja.

Wobstaranje dźěła z milinu

We wobłuku naprawow zasłoho knjeześiwa k wobstaranju dźěła w elektriskej industriji a installatérstwi wotmě żo schtwórtk popoldnju elektriske sjednoczenstwo w Budyschinje w sali Mjeschczańskeje zahrody k zawjedźenju elektriskich kuchińskich kachlow pschiwabny pschednoschk z warjenjom na pruhu. Połna sala pschitomnych dopokasa, i kak wulkim zajimom pschipowjedźeny pschednoschk cześczene hospoży wocakowachu.

Jako hósche pschedźenja, knjes installatérski mischtr Lohża, shromadźiznu powitał, knjeni Weberowa wot Siemens-Schuckert dźěłarinjow wo lépschinach elektriskeje kuchinje dźiwjch pschednoschk dźerżesche. Wobżeże dokładnje rospominajsche wona pschijomnosć a czistosć elektriskeho warjenja, kak tunjo a słutniwje może żo pschi prudowej płaczińnje wo 8 pj. za kilowatthodźinu warić, a ka żo dla zamownosce elektriskeho warjenja a pjeczenja hnydom swopředka za wóste poradźenje rukuje. Mjetym żo wschelake jedże za wobjed za nětko 25 wosobow na dwěmaj kachlomaj warjachu, a tež małej takanza żo do elektriskich pjecow hotowschtaj. Za 25 minutow a 10 minutow bjeschtaj żo tykanzaj derje poradźiłoj, a z nětko 1¼ hodźiny bjsche wobjed z pjeczenju, seleninej kompottom a kakom hotowy. Tuto zyle swarjenje płaczesche 22 pj. miliny. Mjes warjenjom żo ludowe kachlowe wótschki dźełach a wulka dźerżliwosć rosłoži, wschelake warjenske a pjeczenske rezepty a pokiwy k zawarjenju płodow w elektriskich ludowych kachlach żo wosjewichu. Knjeni Weberowa na wurjadne waschnje srosumi warjenja prawje praktiski pschedwjesć, so móża żo tuta tež w domje hnydom nakożowacz. Warjenski czaż a warjenje zame, kiż żo po rospominanym waschnju wutuje, je jara wobkedźbowanja hódny. Też na nětczi ische pschichódne kupne możnosce żo kedźbne sćini. Elektriske kuchińske kachle z rólu k pjeczenju je wschém pschi zkuschkom w najnowischim wuwjedźenju, k tomu wa rjenske hornzy, tyal, kasserola, nórjazy warjak a schi tazy dźerżak żo, jeli żo hacz do 4. 11. 1933 zkasa, za wuczańcu płaczińnu wo 95 hr. podawa. Saptaczicz móż żo w 6 mészaczných podźelach. Za tutón pjenjez z kachle, hornzy a pschiżkuschne wézy na pok darjene.

Pschednoschk a warjenje żo z wulkim pschikleskom mytowasche, ale hischcze wjetsche a wobżebite pschipósnacze namalachu woptanti, kiż żo po skónczenju pschednoschka wudźełowachu.

Na konzu knjes inżeńer Schuster hischcze na pschihódny tarif Budyskeje mészczańskeje milinarnje kedźbne cżinjesche a proschesche, so bychu żo z kupjenjom kachlow swiżowaze praschenja z dowolenymi installatérami rospominałe.

Skasanki za pschiwabne płaczińny żo jenoż hacz do 4. 11. 1933 pschijimuja. Tuta składnosć żo wjazy njewuróżi, a tohodła je trjeba, so żo kóżdy hnydom rosżudźi.

Wokoło 6 hodź. bjsche shromadźizna nimo a powschitkownje żo wobkedźbowasche, so běchu żo wocakowanja cześczenych wopytowarjow daloko pschetrjechile.

Elektriske sjednoczenstwo nětko na cześczene hospoży appelluje, so buchu je skasanjom ludowych kachlow na prawy k wobstaranju dźěła zasłoho knjeześiwa nanajlepje podpjerale. Tohodła luba hospoża, zastup też ty do bitwy wo dźěło.

Čěkawe zbožo

Na knjeżim dworje w Koronsczanku jónu wjeczor roboty psched wokmom stejachu, za kotrymż wulki żuh pasterjesche, i okrochoż wschednje wjeczor swoju schkleńczicu wina dostachu. Jedyn za druhim swój bértlk dele lidźachu, żo z „podwólnym dźakom" wotzkali. Wschitke tole wójowy poda w jenom dźělu Wulkerikeje, kotryż pak a Sserowazkej pschiż'uscha, a wotwdlerźiwo tohodła tam rěrjesche.

Wuschka, hdyż bě swój pakenz wupił, żo kowdźesche, wosta a na durje domu zhladowasche, z kotrymiż bě knjes wusmył.

Wuschka swój klobuk — — zmje li człowjek tajke něschto ze klobuk mjenowacz — z hłowy wza a pomału tej mu knjesej napschećżo dźesche.

„Miloscziwy knjeże, to ma żo njeunujzy tak, so bych haz rady něschto wopraschał. Potajkim, běch psched 14 dnjemi, jako mje miloscziwy knjes pósła, dla kupow w mésta pschiidu li do města, wopytam stajnje tej tobakowanny a kupju sebi swój tobak. Nó, a w tobakowych wobchodach knjesnja, a wona mi pschirěczowjasche, so u sebi tóż kupicz. Prajm ji, so zanych pjenjes sa wéz nimam a chzu wotesicz. Tu pak żo dopomnju, so sajdźene leto mój susod Antol z tajkim kupom ze sobu czażnik dobył, a sawrecżu żo, a saptaczu zyle ze jedyn z nim, a wona mi tóż da. A mysli sebi, stara budże zantoricz, dha tebo złotcho, ale dostanu czażnik, budża wschak take smérom. Nó, a ja na nich czakam, a moja żara mi łapał reka, dokelż mi pjenjesami wobkhadżuju. A wjera tajkale liscżi zannymi zyframi pschinidże, a dokelż tola czitacz nje, tej moja zona niż, żo k wuczerjej podam, a won rjeknje, so żu to czitała, kotrej su dobble. Potajkim wje mischnicżku wuczażnu, dokelż w niej tóż tej a ju, so dyrbi pohladacz, dla tebo czażnika. Ale ujezu janeho czażnika dobył."

„Sznadź pschichodny ras Mischka!" jeho knjes pokojeschc, kotryż bě pożnawkujo żo dołhej stawisnje pschipohłuchał.

„Ale nć, miloscziwy knjeże, temu tak njeje, żym dźe dobył — ale niż czażnik."

„Nó potajkim, tak je żo sloty tola hižo wupłacził. Schto dha żu dobył."

„Tsjecżi tyżaz słotych, knjeże," Mischka z tak skliwazym hłosom rjekny, jako pjenjesy njeby dobył, ale słubił.

„Schto, tsjecżi tyżaz słotych? A to khadła z njeswojcjom rjeknje, jako by schklu płónczikow sjedł. Khadła, potom żu nětkole sam z knjesom a mójesch sebi kupicz, schtoż dyjesch, a njedyrbisch żo wjazu dracżowacz."

Mischka rosważuje z hłowu wijesche. „Ninam ani khamorczka, kotruż mohł samknuwz, hdże z pjenjesami dyrbju?"

„Tak sebi khamorczk kup, hlumpako! Pjenjesy żno doża haju. Ale, bjes sorta, te pjenjesy tola do khaworczka położicz njechasch! Tute na banku dasch a kóżdy mézaz; swoju dań dostanjesch a mójesch w pokoju a bjes starosczow żiwy bycz."

Mischka swój na klobuk podobny nahłowjazy pschikrywa we wulkimaj, roskrokanimaj rukomaj tak a hinak wijerejesche a zaża z hłowu wijesche. Skónczuje bojazliwje zapoza: „Mużlach sebi takle, by-li mi knjes chzył krowu dacz a konja a chzył mi tśchu swaporjedźecz dacz na mojej khżży, potom mohł sebi pjenjesy wzacz. Njetrjebam wjaz dwjeli konja a krowu, schto mi pjenjesy dyrbja? S bankami a tak — to je njeschto za ludzi, kotrzi mésa czitacz a pisacz, cżowjeka, kajtiż ja żym, jenoż wojebaja."

„Tu żu bludny! Mam swoje pjenjesy tej na banzo, dam je za tebje zapołożicz a postaram żo, so żo czi zanje je njeprandny njestanje. Poczehujesch do města, budżesch do kosejowuje khodzicz a dasch sebi derje bycz. Ssy żo hižo dosez nadżelat w twojim żiwjenju."

„Miloscziwy knjeże, wodajcze mi, ale Wy sce młody, a ja żym stary, ja lépje wém, schto je dobre za cżowjeka mojeho runjecza. Do takleje kósejowuje zebi ani nje swérzu k mészczańskim ludźom. Tajki kaj żym." A pschi tom zebi hłowu drapasche. „Ja z tutymi ludźimi rěczecz njemóżu, woni mje njerozumja, a ja njerozumju jich. Ssym na wjzy wotrotk a na wjzy wostanu. A hdyż li knjes tak dobry bycz chzył, dla teje kruwy a konja . . ."

Běsche wulka próza, sraczko wot jeho mysliczki pschinjesesa a jeho za to dobjecz, żo bo mészaczka pschesz politicz.

Potom wo zebi niczo wjazy złyschecz njedasche, jenoż składnotnje zhonichu, so Mischka swoje duwy jara wjeselce w korczmach a kósejowujach pschecżinja a tam swojich krajanow zwobodnych dźerży.

Tsi léta zo takle minżychu.

*

Tu żo Mischka jeneho dnja zaso na knjeżim dworje pokasa a chzusche z knjesom rěrjecz. Běsche w nóbrym wobleku, kotryż bě po dsaržu hižo néschtożkuli pschetrał, a na hłowje mészesche wyżoki klobuk, kotryż żo hižo nékak zwécesche.

„Miloscziwy knjeże," won sapocza, „njeprajach Wam, so sakleńanych pjenjes njetrjebam? Ale — knjes mi hižo woda — mloda hósjczka żaneho rosuma nima. Wědźach, so mészto nicżo za ludźi każ za żym njeje, ale nć, knjes je to chzył lépje rozumicz. A nětko tu steju."

„Schto żu z telko pjenjesami cżinicz?"

„Schto żym dyrbjał cżinicz? S banki mi mężaczne pjenjesy sejelechu, zas wjazy, zas njenje, Bóh wé, kak to cżinja? A nadobo zanych pjenjes wjazy njesejelechu, jenoż list. A hdyż zebi jón pschecżitacz dam, tam steji, so zanych pjenjes wjazy njeje. Tajka zwólba!"

„Mischka, njecziń tola tajke hłupe khawiny! Ssym dojez wo tebi hłyschał, zlokat żu a tkarty płazał."

„Zlokat też żym, miloscziwy knjeże. Wy sce mi prajik, so dyrbju do kosejowuje khodzicz. Tak khodzach.

Běła Woda — Mužakow.

S Běłeje Wody	5.41	7.18	9.58	12.08	s12.22	14.44	16.43	19.22	s21.26
„ S Waldhaus	5.54	7.25	9.41	12.20	s12.28	14.51	16.50	19.29	s21.33
„ S Kitanskeje Hóły	6.01	7.32	9.48	12.27	s12.35	14.58	16.57	19.36	s21.40
Do Mužakowa	6.05	7.36	9.52	12.30	s12.39	15.02	17.01	19.39	s21.44

Mužakow — Běła Woda.

S Muża'owa	5.59	6.40	8.18	10.56	13.11	16.14	18.34	20.44	S 22.00
„ Kitanšk. Hóły	6.14	6.44	8.23	11.00	13.16	16.18	18.44	20.49	S 22.05
„ Waldhaus	6.21	6.51	8.30	11.06	13.23	16.25	18.51	20.57	S 22.12
do Běłeje Wody	6.26	6.56	8.36	11.11	13.29	16.30	18.56	21.02	S 22.18

§ Dźěławy dźeń. S Jenoż niedźelu.

S Budyšcina do Rakez a Petershajna.

S Budyšcina	4.52		9.51	14.18	17.15	19.14	23.22
„ Nataršez	4.57		9.56	14.23	17.21	19.20	23.28
„ Zjdowa	5.01		10.00	14.27	17.24	19.23	23.3
„ Małeho Wjelkowa	5.07		10.09	14.34	17.30	19.31	23.38
„ Radworja	5.15		10.17	14.42	17.38	19.39	23.47
„ Khańowa	5.19		10.22	14.47	17.42	19.44	23.51
„ Njeswačidła	5.26		10.28	14.53	17.48	19.50	23.58
„ Schleichowa	5.31		10.34	14.59	17.53	19.56	0.03
„ Rakez	5.36		10.41	15.06	17.58	20.02	0.09
„ Komorowa	5.44		10.47	15.13		20.09	
„ Wulkich Sdžar	5.49		10.52	15.19		20.15	
„ Hólša	5.54		10.57	15.26		20.23	
„ Kulowa	6.00		11.04	15.31		20.30	
„ Njemjow	6.07		11.11	15.38		20.37	
do Wojerez	6.12		11.16	15.44		20.42	
„ Wojerez	6.20		11.25	16.15			
„ Horow	6.28		11.33	16.23			
„ Blunja	6.38		11.43	16.33			
„ Proschim-Haiden	6.46		11.56	17.02			
„ Petershajna	6.59		12.11	17.17			

Jenoż wšědne dny

S Petershajna do Rakez a Budyšcina.

S Petershajna			8.40	13.44	18.42	18.42
„ Proschima			9.16	13.59	19.17	19.00
„ Blunja			9.22	14.05	19.26	19.16
„ Horow			9.32	14.14	19.37	19.16
do Wojerez			9.40	14.22	19.42	19.21
„ Wojerez		6.25	10.00	14.25		20.15
„ Njemjow		6.31	10.06	14.31		20.21
„ Kulowa		6.38	10.14	14.38		20.31
„ Hólša		6.45	10.20	14.44		20.37
„ Wulk. Sdžar		6.50	10.25	14.50		20.42
„ Komorowa		6.56	10.31	14.56		20.48
„ Rakez		6.39	7.03	10.40	15.05	19.06	20.54
„ Schleichowa		6.45	7.09	10.46	15.11	19.11	21.00
„ Njeswačidła		6.51	7.15	10.52	15.18	18.17	21.06
„ Khańowa		6. 7	7.21	10.57	15.23	19.23	21.13
„ Radworja		7.04	7.28	11.06	15.29	19.28	21.19
„ Wał. Wjell.		6.12	7.36	11.14	15.36	19.35	21.27
„ Zjdowa		6.17	7.42	11.20	15.42	19.41	21.33
„ Nataršez		6.20	7.44	11.21	15.45	19.14	21.36
do Budyšcina		6.26	7.50	11.29	15.51	18.49	21.41

Jenoż wšědne dny

S Budyšcina do Radworja. Wósporka a Lubija.

S Budyšcina	6.29	7.59	12.07	17.03	22.24
„ Nataršez	6.34	8.03	12.12	17.08	22.29
„ Zjdowa	6.38	8.06	12.15	17.12	22.33
„ Małeho Wjelkowje	6.45	8.11	12.20	17.17	22.43
„ Radworja (Radworn.)	6.53	8.18	12.29	17.26	22.50
„ Radworja (Cork.)	6.58	8.23	12.33	17.31	22.55
„ Lutobča	7.03	8.27	12.37	17.35	22.59
„ Wulk. Dubrawy	7.06	8.32	12.41	17.40	23.04
„ Kuklišča		8.39	12.48	17.47	23.11
„ Huchinu		8.45	12.55	17.54	23.18
„ Barta		8.53	13.03	18.02	23.26
„ Srjedźichcza		9.00	13.10	18.09	23.33
do Wósporka		9.05	13.15	18.14	23.38
„ Wósporka	7.08	9.24	13.40	18.28	18.57
„ Nakezje	7.13	9.29	13.45	18.33	19.02
„ Lutoczij	7.17	9.33	13.49	18.37	19.06
„ Huschinu	7.23	9.39	13.55	18.43	19.12
„ Mal. Radmeriz	7.26	9.42	13.58	18.46	19.15
„ Kellit	7.34	9.50	14.06	18.54	19.23
do Lubija	7.42	9.58	14.14	19.02	19.31

S Lubija do Wósporka, Radworja a Budyšcina.

S Lubija	8.30		15.23	17.22	20.14
„ Kellit	8.32		15.31	17.30	20.22
„ Mal. Radmeriz	8.43		15.36	17.35	20.27
„ Huschinu	8.47		15.40	17.39	20.31
„ Lutoczij	8.52		15.45	17.44	20.36
„ Nakezij	8.57		15.50	17.49	20.41
do Wósporka	9.01		15.54	17.53	20.45
„ Wósporka	8.47	9.14	13.36	18.32	
„ Srjedźichcza	8.52	9.19	13.41	18.38	
„ Barta	8.57	9.26	13.48	18.45	
„ Huchinu	9.06	9.33	13.55	18.52	
„ Kuklišča	9.14	9.41	14.03	18.59	
„ Wulk. Dubrawy	9.21	9.48	14.10	19.07	
„ Lutobča	9.25	9.52	14.14	19.11	
„ Radworja (Cork.)	9.29	9.56	14.18	19.15	
„ Radworja (Radw.)	9.34	10.02	14.23	19.20	
„ Mał. Wjelkowa	9.44	10.09	14.30	19.30	
„ Zjdowa	9.49	10.14	14.35	19.35	
„ Nataršez	9.52	10.17	14.41	19.38	
do Budyšcina	9.57	10.21	14.46	19.42	

Jenoż wšědne dny.

Shorselz—Khorzebus—Barlin

Se Shorselza				4.35			6.09	8.15	10.59	11.40	13.32	15.33	16.56		17.18	17.53	20.12		23.50
„ Charlottenhof'a				4.43				8.27		11.55	13.44	15.44				18.02			0.02
„ Radersdorfa				4.53			6.26	8.35		12.04	13.52	15.51				18.09			0.09
„ Hartl				5.02			6.34	8.44	11.21	12.13	14.04	16.0-			17.40	18.15	20.35		0.15
„ Hußmanez				5.06				8.49		12.18	14.09	16.02				18.29			0.23
„ Hönichen				5.12				8.55		12.56	14.15	16.18				18.37			0.29
„ Möckin				5.20			6.47	9.03		12.35	14.23	16.16				18.45	20.49		0.37
„ Bě eje Wody	4.37		5.40	5.14	6.52		7.01	9.20	11.50	12.55	14.42	16.3			18.05	19.11	21.07		0.54
„ Slepeho	4.49		5.49		6.41			9.30		13.07	14.51	16.44				19 1)			1.03
„ Hrobka	5.06		6.08		6.55		7.17	9.42	12.10	13.22	15.05	16. 5		17.48	18.22	19.39	21.26		1.15
„ Lagenzy	5.14		6.13		7.05			9.53		13.40	15.16	17.05		18.01		19.50			
„ Kopanzy	5.26		6.19		7.11			9.59		13.48	15.21	17.10		18.08		19.56			
„ Kibuscha	5.33		6.25		7.17			10.06		13.56	15.28	17.17		18.15		20.03			
„ Chorzebuza	5.41		6.30	6.41	7.23		7.46	10.20	12.50	14.04	15.44	17.23	18.05	18.23	18.5-	20.41	21. 6		1.35
„ Wětoschow				7.03			8.02	10.41			16.07				19. 7	21. 3	2.14		
„ Lubnjowa				7.18			8.15	10.56	13.18		16.23				19.0	21 20	22.28		
„ Lubina				7.34			8.26	11.10	13.25		16.37				19.32	21.36	22.43		
do Barlina				9.05			9.38	12.35	14.35		18.10		19.35	Wšědne dny		20.39	23 21		24.20

Wšědne dny wšědne dny Wot 20. hač do 31. jan. Wot 20. hač do 31. mjeza Wot 2. haprela hač do 31. meje Jenoż wšědne dny † Sajtanje jenoż hobotu a njedźelu.

Barlin—Khorzebus—Shorselz.

S Barlina	0.16			—	7.00	7.12	8.22	11.11		13,05		14 32		15.6	18.42	21.41
„ Lubina	2.23			5.24		8.54	9.36	12.21		14,41		15.47		16.47	19 50	23.16
„ Lubnjowa	2.38			5.46		9.10	9.49	12.34		14,57		16 00		17.05	20 02	23.29
„ Wětoschowa	2.53			6.08		9.25				15,2		16.13		17 21	20.14	23.45
„ Chorzebuza	3.14	4.48	6.16	7.36	8.44	10.30	10.24	13.06	13,32	15,48		16 35	16.55	18.18	20.30	0.19
„ Kibuscha		4.54	6.22	7.44		10.36	.		13,38	15,54		.	17.04	18.25		0.24
„ Kopanzy		5.01	6.29	7.52		10.43	.		13,45	16 01			17.12	18.32	.	0.32
„ Lagenzy		5.6	6.35	7.5-		10.49			13,50	16,7		.	17.20	18.38	.	0.39
„ Drobka		5.17	6.50	8.13		11.03	10.51	13.29	14,01	16,20		16.59	17.35	18.54	21.02	0.54
„ Slepeho		5.28	7.01	8.-7		11.14			14,12	16 31		.	.	19.05	.	1.09
„ Běłeje Wody		5.36	7.14	8.39		11.28	11.13	13.46	14,24	16 44		17.17	.	19 18	21.21	1 20
„ Nežija		6.11	7.31	8.58		11.43	.		14,39	16.59		.	.	19.34	21.37	
„ Kamiken		6.19	7.40	9 08		11.53	.		14,46	17,7				19.42		
„ Hußmanez		6.26	7.47	9.16		12.01	.		14 52	17,13				19.49		
„ Sdžki		6 35	8.02	9.21		12.19	11.41	14.11	15,00	17,23		17.45		19.5-	21 52	
„ Radersdorf		6.41	8.09	9.29		12.17			15.06	17.29		.		20.0-	.	
„ Charlottenhof		6.49	8.18	9.40		12.26			15,14	17,37		.		20.11	.	
do Shorselza		7 00	8.30	9.53	10.03	12.38	12 05	14,35	15,25	17.48		18,08		20.23	22.17	

Jenoż wšědne dny Wšědne dny

S Budyšcina do Budeštez a Wjeleczjna.

S Budyšcina	4.53	7.15	10.35	14.20	17.03	19.49	† 23.57
„ Dźěnišće	5.07	7.24	10.45	14.29	17.12	19.58	† 23.06
do Budeštez	5.12	7.29	10.50	14.34	17.17	20.03	† 23.41
„ Budeštez	5.13	7.29	10.51	14.35	17.18	20.04	† 23.44
„ Roswodez	5.17	7.34	10.56	14.40	17.23	20.08	† 23.49
do Wjeleczjna	5.25	7.41	11.04	14.48	17.30	20.15	† 23.55

Jenoż wšědne dny † Jenoż sobotu a njedźelu.

S Wjeleczjna do Budeštez a Budyšcina.

S Wjeleczjna	5.51	7.14	8.23	11.35	15.16	18.10	20.53	† 0.44
„ Roswodez	5.57	7.20	8.30	11.42	15.22	18.17	20.59	† 0.50
do Budeštez	6.01	7.24	8.34	11.46	15.26	18.21	21.03	† 0.54
„ Budeštez	6.03		8.36	11.47	15.27	18.23	21 04	† 0.54
„ Dźěnišće	6.09		8.42	11.53	15.33	18.29	21.10	† 1.00
do Budyšcina	6.17		8.50	12.01	15 41	18.38	21.18	† 1.08

Jenoż wšědne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu.

Wusudženja

§ 17. septembra t. l. běchu w Zitawje njezjenjeneho 20lětneho rěčnišeho pomocnika Jurja Dušbabu ſ Nachoda sajeli, dokelž běšche so pschećiwo wukasej němskeho prezidenta ja schkit knjezerstwa nazionalneho posbožnja ſ nadpadowanjomi zlowanni pschećiwo. Wón běšche pola schcherzelnoje zwójby w Zitawje na wopyeje pschebywał a młodej holzy wo njepschećelnym smyslenju we Czěstoskowakiskej pschećiwo Němskej powedał. Mjes druhim běšche prajił, so ſu cžěsće notwiny pisałe, so dan der Lubbe morſium doſtawa. Dušbaba běšche pychi tym cžěsće notwiny ſaſitował. Wutka khłostańska komora Budyſkeho krajneho ſuda ſaſudźi jeho k měſnazej jaſtwu, kiž je so ſ pschepytowańſkej jatbu wotpołuczilo.

Schto mam tam cžinicź, hacž picź? Notwiny cžitacź njemóju, a pschińdźe-li pinczník pschezo ſaſo ninu a na cžłowjeka wocži wuwala, dyrbi zebi pschińdźiny cžłowjek tola nješchto ſkałacź, to so ſłuſcha."

„A tak ſy wopraudźe wſche pjenjezy ſ twojimi pschećelemi pschěhrał a pschećežinił? A ſchto chzeſch nětko ſapocžinacź?"

„Haj, myſłach zebi takle, ſo k miloſcžiwemu knjeſej pójdu, dokelž je wón tola wina na mojim njeſoczu, a wón mi nětkole krmwu a konja da."

„Kaž ſo mi ida, njejſy zyle ſtróſny. Dokelž ſy pjenjezy, kotrež móhſe ſa twoje zyle žiwjenje doſahacź, ſa tſi léta rozmjetał, dyrbiſch cžiſ jako mnyto hiſchcze konja a krmwu dariecź? Sčy dha tak cžinił, kaž cžiſ prajach."

„Nu, knjeze, budźijcželi cžinił, kaž ja prajach, bych dźenża był ſwożowny muż. Krmwu bě hijo dwójcy cželika, njejſmém zebi dozyła wonjecźeć, ſchto pſches Waż ſhubich."

A ſtary płakacź ſapocža.

„Sčijich, ſchtoż cžiſ prajn. Derje ſ tobu ménjach, ale ſy to jich cžinił. Schtó ma winu, wo tym ſo wadźicź njechcemoj; pſchetoż k temu je pschepodźe. Ale dam cžiſ krmwu, a ſtajnje, pſchedaſch-li cželo, mi dźeſ wotpłacžiſch. Je tak prawje?"

„Nu, knjeze, tak mi njeje prawje. Sa tſicžeſi tyſaz ſłonych jenoż jenu krmwu a ja tu dyrbju ſamo hiſchcze napłacžicź! Ssmu dobry hadła, ale wurmbicź ſo njedam. Krmwu a konja, abo póndu na ſyndnistwo."

Schto je Mischka pſched ſudom ſłyſchał, njewém, ale wón ſaſo pschińdźe a ſ „pedwólnym dźakom" krmwu na wotpłacžowanje wſa.

A dźełaſche na ſwojim polu ſaſo kaž prjedy.

Jónu njedźelu puczowazy we wjeſnej korczinje burarn łožy poſłuchejeſche, ſo bychu je kupowali . . .

Po tym ſu Mischku dla cžełneho franjenja k dwómaj měſazomaj ſaſudźili. wg.

§ Woženjeny porzlintožeſ Richard Janaſch ſ Khwaczíz běſche 23. junija t. l. rano na polu na Małodubrawſkich łežownoſcžach na hoſpodarſkej pomocnizy Helenje Wjaakez ſ Khwaczíz njekaſańſtwo ſpytał. Jeho poſpyt, holzu wěcy njeſchódnu ſcžinicź, ſo njecyradźi. Wón doſta wot Budyſkeho krajneho ſuda 1 léto jaſtwa a ſhubi cžeſtne prawa na 2 lěcže. Jeho hnydom ſajachu.

Přilopk

*** W nabožnym bludje mandželſkeho a dźěcži ſpalika.** Jakoſtny njeſtuk ſtuczi žona drjewowěſ o wikowarja w Helſingforſu. W nozy, jako leje muż a dźěſcži ſpachu, pola žona jich łoża ſ palnym ſpirituſom, ſapali ſapaltu a ſamtny durje ſpańſkeje ſtwy wot wonka. Wohnjowa wobora drje woheń ſhaſcha, ale ſawrjeni běchu hižom zwuhleni. Zona wukonjeſche tutón **njeſtuk w nabožnym bludje.**

*** Katolizy duchowni jako mjednizy ſtadłow.** W Franzowſkej ſtaj prěnjej katolſkej duchownaj pruhowanje łětadłowſkeho wjednistwa wotpołožiłoj a běſchtaj mjes wulkej ſyłu pruhowanych njes najkhmaniſchim.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Planung über die Regulierung des Kotitzer Wassers von Cannewitz (Flurst. Nr. 145/146) bis zur Ortslage von Belgern (Flurst. 103/117) und die Herstellung einer Flutrinne zwischen dem Löbauer Wasser bei den Flurstücken Nr. 86 und 96 der Flur Belgern und dem Kotitzer Wasser bei Flurst. Nr. 83 derselben Flur liegt bei der Amtshauptmannschaft Bautzen, Bismarckstraße 21 II, Zimmer 28 aus. Sie soll demnächst durchgeführt werden.

Dies wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannschaft anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 23. 10. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

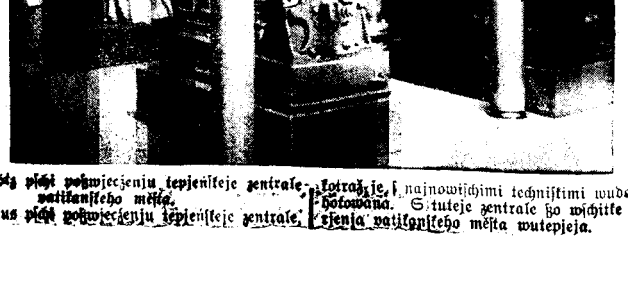

Swjaty Wótc pschi poſwjeczenju tepjenſteje zentrale, kotraž je z najnowſchimi techniſkimi wudobychemi wuhotowana. Stuteje zentrale ſo wſchitke hobrſke twórjenja vatikanſkeho města wutepjeja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domja w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent tutej zawěšćacej bancy wozjewić, *zranjeny dyrbi knydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać.* Smjertne znjezbožeńja dyrbja so šanev knydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 248 — Budyšin — Pjatk 27. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Nowa wulka wjednikowa rěč w Kölnje

Schwórtk wječor němski kanzler Adolf Hitler w Kölnje pšed 150 000 porheinskimi wobydlerjemi nowu wulku wólbnu rěč derzeše. Tež tu wón Versailleske sprjećenje a jeho ducha z wótrynimi słowami pśiwmaše a na jeho cežke jeźiwki sa němski lud a zyły žywót pokazowaše. Kanzler rjekny, so je tuto sprjećenje, kiž běše so mě z derohmjenje postajene, ža z najtrjejšim njepśećelstwom se a se žórom wěcznje žiwe pśiwmało. Wón je ludam bźiwotwórcu a politikaŕu runje napśećiwne wězy pśisłuchnyło, hacž mějachu ludy prawo wot njeho wuzwalowaś.

Wjednik rěkaše potom wo nastawje wulkeho hibanja w Němskej, kiž měješe swoje žórło w protesće pśećiwo tutomu ichłódnemu wuwiću, kótrejž móžeše so tehdom hižom dopśedk widźeś. Wón sam je žeby nadawk mjał a prawo wsał, tuto hibanje zbudźiś, dokulž je spóznał, kajka nuza dyrbi se sprjećenja wulkhadźeć. Program hibanja je był, wšitke žłabosće wotstronić, kiž němskemu ludoju je zahojne hrožachu. Za tutón programm je hibanje puć jeno, kiž njeběše pśeco słonuśny, ale běše nam nuzy puć k mocy. So by ža tutón program nětko do fluka dojšło, na tym so hižom 8 měsacow zyły faše dźěła. Nadawk, so ža lud wot bratrowskeje wójny wuchowaś, je so rozwiźał.

Pod schmjatym pśichilejom njeźiwnerneje žuły kanzler rozpomnjeł, hdyž dźensa nichtó w Němskej hišće za to ma, że mógł cźaš tuteje žiwdy zaše so wrośeć, dha to ža nje njebudźe. Strony njeźiwu śćile, ale su pśichwinjene, chcyny tych nječ, kótrejž su dobreje wole. Kótrejž pak zachcy mjera njepśeceja, tych chcyny wóstronić. Autorita němskeho stata je so pśełamała, so na jeho jednoce nichtó wjacy dwěłowaś a tśěpaś njemóže.

Potom wjednik na jenotliwe politiske a hospodarske wopśimjeśa pokaza, kiž su so hižo pśeznjedle. Wón pak rjeze, so by pokšeće bjespóśěłoseje wótstronił, so pśećiwo zaše na nowe nadźěje podaś. Wobjebje rěcźiske wón pśichilejam pśichilelskich porheinskich wo wojowanju pśećiwo pśećelskemu nabožiny.

Wón rjekny, hacž je śwět z tym někak wohroženy, hdyž lud swojich njeźiwaćužerjow wótstroni, hacž je śwět z tym wohroženy, hdyž lud swój suwerenowny měr wobnowi, ža wot swojich cźełow wuśwobodźi a swoje hospodarstwo k žiwjenju stwdźi. Ludy, kótrychž nowiny pišu, so ža wot Němskeje wohrožene cźuja, nimaju žanehu frosnumjenja za to, so dyrbi ža Němska z prawom wohrožena cźuć, hdyž ža w druhich krajach tajke pśichiłodźenja pśećiwo Němskej rozšyrjeja, kaž kuny to nasnonicź dyrbjeli.

Wjednik je ža wječa wječor krótko po 9 hodź. z Kölnskeho letanišća z letadłom do Barlina podł.

Wjednikowa rěč so w radiju wospjetuje

S zyłeje Němskeje ža radijowym wjednikowam bjes pśestajenja telegramy sćelu a ža telefonisźy próstawy wupraja, so by ža wjednikowa wulka rěź hišće raz z radijom pśenjeła. So by ža tuto pśiležnje dopjelnik, ža rěź dźensa pjatk wječor wot 1/11 do 12 hodź. z wólkowych plattow wospjetuje a ža pśeš Barlinski, bayerski a schlesyski radio sćele.

Začišć Hitlerowe rěče w Japanskej

Rěź němskeho kanzlera Adolfa Hitlera w Barlinskim sportnim palaśe je ža hakle źiwjeću wječor w japanskich nowinach woźišćezała. Nowiny wobsebje kanzlerowym wuprajenjam wo śwonkownej politiju ža słowa jimaja a wuśišknja, so ma rěź jako žnuŕ za Hitlerowu pśichilednu śwonkownu politiku wulki wuznam. Hitlerowe wótre wobsejenje, so budźe Němska pśećiwo Versailleskemu sprjećenju a sa swoju runoprawnosć wojowaś, doniž wjazy jeno na papjerje njeśeli, ale wopśawdźe zastupi, we wšitkich nowinach pśichłosowanje namaka.

Hłosowanje we wólbnych lokalach

We wojjewjenju k blišim wólbam do němskeho žejma a ludowemu wothłosowanju je němski śmitkowny minister, so by podpład hnydom wot spočatka wótstronił, so ža wothłosowanje a wuliczenje wunoschkow bjespórocźnje njeśiława, wobjebje wušełmył, so ža po němskim wólbnym zakonju a po zakonju wo ludowym rozsudźe wólbu a wothłosowanje kaž teź wuliczenje wušłedka dospołnje śiwnje wotmeje. So tychi so njederstrašenja wótstronile, ža z pśichiśiušnego hamtiskeho města na to pokazuje, je je wotedaće błoßow žane, potaj tam wójnomjenje błośnych zedulkow, kiž ža w zakrytych wotdźelenjach stawa, wšo tajne. Zakonjše postajenja, kiž ža na to pocźahuja, swoju pśaciwosć błyšcze wobkedźa. Pod wólbu a wothłosowanjem, kiž je kaž dotal teź někto śiwne, ža pśekedowace wobalki z zedulku wothłosowańskemu pśechadźejwou śrojami, kiž wokalku w pśichitomnosći błosowarja do wólbneho kaśeńcźka tykaju. W němskim wólbnym zakonju śleji, ža ma do wothłosowańskeho lokala kóždy pśichśiny, kiž měr a porjad njekaźy a wothłosowanje njehaći.

Čestne znamjo za nacionalsocialistow

Kaž ža je strony hamtiju wojjewja, je wjednik postajił, so ža z pśichilegnosće 9. novembra 1933 wšěm tym žonowarjam strony, kótrejž maja žonowańske cźisła 1 hač 100 000 a kótrejž wot swojeho zastupjenja ćes pśichodnjeho mrenje pśichiśiušnych hač, cźestne znamjeńcźko spožćiś. Tuto cźestne znamjeńcźko smějo na žywej spódnjej stronje žonowańskeje cźisła nošeć. Jenož nimjelse znamje wjednikowo nacionalsocialistiskeje strony tuto cźestne znamjeńcźko spožćiśe. Prawo tuto cźestne znamjeńcźko nošeć, maju jenož te žonowarjowe strony, kótrejž wobkedźeńcźki hišćenu wobkedźa, kótrejž je němskeźatne wjednistwo wupisało. Namjetowe formulary za spožćenje cźestneho znamjeńcźka su pola wotnelkow strony dostaś. Wupjelnjeny namjetowy formular ma ža po słužbnem puću, ža służbnym kólem wetšeźi a zupjeho wjednistwa wobkrućeny, němskeźatnemu wjednistwu pśechodnje.

Nadpad na Wienski radijowy ścelak

Stuceźerjo, kiž dotal njejźu znaći, su po powěsćach wjeźerawschich Wienskich nowin nadpad na wulkosćelak na Bjisambergu łypali. Sensazijke nowiny, kiž ža i tutym podawkom žiwje saběraju, wšo spytaja podawk na nacionalsocialistow wotwalić. Po jich rozpravach su pjeća tśi abo schtyrjo muzjo w nozy k schwórtkej spytali, z grotowymi nożami kalajckotyh grót pśecerěsaś, kiž jeźelerišku nopraivu wobdawa. Pomocni policistojo, kótrejž mějachu tam słužbu, ža teho dohladachu a tśěłachu. Dwěju muzjow su pjeća sranili. Tutymaj pak je ža poradźiło, z druhimi cźekneś.

Za komisara Zwjazka ludow w Gdansku wuzwoleny

Rada Swjazka ludow je schtwórtk w tajnym pokazenju dotalneho stajneho zastupjerja Frikeje pola Swjazka ludow Lestera za kommisara Swjazka ludow we Gdansku wuzwoliła. Jendźelske knježerstwo, kiž dawanje rozpravow za praschenje Gdanska dotalneho zadźerjenja Pólskeje dla spunicźiło, je nětko rozprawjenje za Gdansk w razde Swjazka ludow zaso pśechwalało. Nowy gdanski kommisar Swjazka ludow swoje zastupjenstwo 1. januara pśichodneho lěta nastupi. Dotalny gdanski kommisar Swjazka ludow Rosting, kiž je ža wjele tym za direktora wjeńsćiwowego wotdźelenja pola sekretariata Swjazka ludow pomjenował, je ža pśeprosył, so by dźěła kommisara Swjazka ludow w Gdansku hač do teho cźasa wukonjał.

Frikli zastupjeŕ Laster je ža jenohłósnje za kommisara w Gdanjku wuzwolił. Wjelicźki knježerstwowy rada Ferber z Króla wojjewi, so Gdanjki senat wila, so je ža wot rady Swjazka ludow po dołhich pśeźiwnych jednanjach poradźiło, ža na kandidata dojednaś, kiž połne pśichłosowanje njepožrědnje wobdźelenjeju knježerstwow namaka. Lester je ža na 3 lěta wuzwolił, won žiwje zastupjeny jako nowy kommisar Swjazka ludow 15. januara nastupi.

W sekretariacu Swjazka ludow su saarske a gdanske praschenja pśichodnje we wobłuku politiskeho wotdźelenja rosponinaja, dotal tutej drużinje praschenjow wosebitemu wotdźelenju podstajeschtej. Wjednistwo gdanskich a saarskich praschenjow je nětko generalny podjekretar a wjednik politiskeho wotdźelenja, Jendźelcźan Walters, pśichwalał, kiž běsche dołhe lěta priwatny sekretar prjedawšcheho generalneho sekretara Swjazka ludow.

Nowy sekretar Swjazka ludow w Gdanjku, Sean Lester, je ža w lěcźe 1889 narodźił, w lěcźe 1909 wón do Sinnsejnskeje strony zastupi a ža wosebje jako žurnalist na politiskich wojowanjach wobdźeli, kótrejž ža w Frikej pśed załožonjom Zjejnje w lěcźe 1922 wotmeźe. Wot teho cźasa pśichiśiušnješe Lester trikrośa zwonkownemu ministerjowu a wot lěta 1929 Frikli pola Swjazka ludow zastupje zastupowaše. W posledniem cźasu je wón wospjet jako porjadźeŕ rady Swjazka ludow w južnoamerikanskich zhromadźiznach wustupował. Napósledk běše wón w radźe Swjazka ludow z rozprawjerjom wo praschenjach mjeńšinow.

Konferenca wo wolbrónjenju ha'kle 4. decembra

Hł. wubjerk konferency za wolbrónjenje je schtwórtk wobzamknył, so žiwje wuterańowanja z wopśedka hač do 4. decembra wotwjeraś. Mjez tym dyrbi konferency bźero po Hendersonowym namjeśe so wo trěbne dźěła postaraś, so by narazył wudźełał, kiž ma so hłownemu wubjerkej 4. decembra k wurażowanju pśedpołožeś.

Mjez wobdźělnikami na Genfskej konferency widźa z wjeźerawschich pójźenjow konferency za wolbrónjenje a konferency znjeho bźerowa, so śebi z wopśedka na khutne pokazowanje wójnowych konferency dźełow njemyślą. Słónčnje ža teź na to pokazuje, so wobjebje rěź Hendersona we hlownym wubjerku a wojjewjenje schpanskeho zastupjerja Madariagi tendenzu pokazuje, so Němska po możnosći njeby so wótstronjeła, ale so by hychu ža němskemu knježerstwu wšitke konferency dujze wotwerjene wostajiła.

Prof. Macdonald kommisar za cźekańcow

Prezident rady Swjazka ludow je wječera po pośledźenim wobzamknjenju Swjazka ludow wyschicheho kommisara za cźekańcow z Němskeje pomjenował. Po wopraschenju wschelakich knježerstwow je ža amerikanski profesor James Macdonald za kommisara cźekańcow pomje-

Wjednik najtupuje swoje wólbne puczowanje.

Ludowy kanzler podawa ža na Barlinskim dwórnischcu Zoo do cźaha, kiž dyrbi jeho do wječorneje Němskeje dowjeźeś. W tutych njedźelach ma zyła Němska žaso składnosć, pśichi wojowanju ludoweho kanzlera we wulkich městach rěźeć ztuśeć. Kóždeho němskeho muža, kóždu němsku žonu wjednik wožobinźy napomina, so bychu 12. novembra za cźeść a runoprawosć Němskeje hłosowali.

nowak. Prof. Macdonald tukhwilu hišćheje tó Newyorku pšchebywa, chże pak swoju tamnišchu dźekawosć w pšchichodnuch njedźelach spušchćiš, a šo do Genfa pšcheńdźeš. Po pogšednich wobšamknjenjach zhromadźiny Swjatka ludow je nowy kommišar cźekańzow wot Swjatka ludow njewotwišny organ. Dźeło kommišara sa cźekańzow dyrbi šo powschitkownje na to wobmjerjować, so wobydlenja, pažy sa cźekańzow atd. wobstara a s jenotliwymi knjeżerstwami techniske sastaranje cźekańzow nawjedźuje. Wschitke politiske elementy dyrbja sašadnje z tuteje dźelawosće wuzamknjene być.

Profesor Macdonald nje aktiwny politikar, tola je dlěschi cźas pschedźywa wulkeho amerikanskeho swjatska sa swonkowny politiku. Jako tajki je Macdonald pšched dlěschim cźasom Němsku wopytał a z narodźenymi němskimi kruhami do wuzicźeho swjatka stuwił. Wón **njepraezuje sa** wožebitu politiku wošoby.

Kommišar sa cźekanzow z Němskeje. prof. James Macdonald.

Sarraut je přijał

Senator Albert Sarraut je šo do Elyseja podał, so by **presidentej republiki** wosjewił, so poručnosć, so by knjeżerstwo sestajał, pschijima. Wo sestajenju nowego kabinetta Havařka powješćenja sćehowaze wosjewja:

Ministerski president a swonkowny minister je Sarraut. Městopresident a justizny minister Paul Boncour, kiž wostanje delegat polu Swjatka ludow.

Wójnski minister budże Daladier.

Smutkowny minister budże Chautemps.

Finanzny minister budże Bonnet.

Francowscy nowi socialiśa zhromadźuja so do strony

Sastupjerjez nowich socialistow Marquet a Renaudel staj schtwórtk wjeczor po swojim rosrěcźowanju z Albertom Sarrautom wosjewiłoj, so je šo wobdźelenje se socialistami Blumoweho smĕra doštónčnje stało a so nowi socialistojo su swólnowu knjeżerstwo podpjerać, ale so šo nochcedźa na nim wobdźelić. Wonaj staj Sarrautej wosjewiłoj, so stronu woritaj a so malaj z tym telko dźela, so šo na žanej knjeżerstwowej koalizji wobdźelić njemóżetaj.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 27. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, thermohygroskop 0 a thermometer wodnjo +12. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, thermohygroskop —6 a therm. w nozy +4. Wjedro šo njepschemĕni. Nižina šo psches zylu šrjedźinu Europu wupłchestrĕka. Wona je naschim honam tsany dešcź pschinjesła. Kaž šo sda, šo nižina pomału k ranju hiba a drje swój puć dale wobkhowa. Wyschina je šo je šrjedźneje Rusleje do połnóčneje Ruskeje ješahnyła, a cźimž je šo puć za nižinu wotewrił. Tak šnĕmy wocźakowacź, so deschcźowanje bórzy zaša pschestanje. Tuto wocźakowanje je cźim wješcźišche, dokelž šo z Atlantiskeho oceana wobschĕrna wyschina pschibližuje. Tuž je móžno, so smĕjemy k njedźeli zaša rjane, tola wječje trochu khłodnische wjedro. Jutše šobotu błónčko 6,44 hodźin šhadźa a šo 4,43 hodźin khowa. Měsacź šhadźa jutše popołdnju 2,50 hodźin a khowa šo na ranje 12,49 hodźin.

Němski minister dr. Goebbels přijedze dźensa přez Budyšin

Kaž šhonichmy, dźensa popołdnju němski minister za propagandu a powuczenje ludu dr. Goebbels je Schlesskeje pschikhadźejo psches Budyschin pschijedże.

— **S Michalskeje wošady.** Zhła evangelska młodźina Michalskeje wošady (towarstwo młodych hołsow, khorowa młodźina, towarstwa turnarjow a wschitky druge młodźi muzejo a wjesne młode hołzy) je šo k wožebje Božej słužbje na reformazijsk šwjedźeń popołdnju hodźin do Michalskeje zyrkwje hwołała. Předowanje ma knjez farar Bodenstein-Drježdźanski, kiž je jako wjedomy młodźiny derje znaty. Wo wuwjorjenje šwjedźenskeje młodźiny prózuje šo młodźina sama. Paczejske dźeći su wobdźĕla. Tamni wošadni a šusodna młodźina su jako hosćo do Božeje słužby witani.

— **Wječer Kichižan do Kamjenicy pschesadźeny.** Kaž shonimy, bu wječera knjes wječer Kichižan, kiž do Michalskich próšdnin w Nowej Wsy pola Klukscha skukkowaschi njemandźiny do Kamjenicy pschesadźeny. Pschijĕźnja pschesadźenja njeje znata. Szerbski lud słubi z nim zastupjerja młodeje serbskeje generazije, kiž je žebi je swojimi wulkimi darami, se swojej prawnoscźu a šwérnej dźeławosću luboseć dźeći a starschich dobył.

— **Kermuscha** šwjeczi šo njedźelu 29. oktobra w Buckezach, Hrodźišchczu, Kotezach, Rosnoschźach, Sprejcu a Wulkich Schĕrach.

— **Kałuž wobrocźowy dom w Budyschinje** na Swonkownej Lawskej haju 3 khodźe najwjetschu wažnosć na wojsewjenje, so je schewšitkim mišchtrom Janom Kałuu na Mühltorgasse to najmjenische zhromadźizne nima.

— **Maforentnariam** wupłacźuje šo podpjera na měsac nowember šrjedu 1. nowembra popołdnju wot 2 do 4 hodźin w šejmowni na Hrodźowskej haju 10, delnjach we wupłacźarni.

— **Film wo šwjatym kraju.** Wječera wjeczor Djetdźanska katolska filmowuja pod wjedniscźom knjeza Zitzeta w šali Kolpingowcho domu na Garbarskej haju 26 filmowy wjeczor wulhotowa, w kotrymž šo nam kraj nowcho testamenta pschedwjedźe. Knjes Zitzel filmowy wjeczor we 8 hodź. ze tawodnymi a powitacznymi słowami na rjanu liczbu wopytowarjow waketwori. Pschi tuzej sładnosći wón na to pokala, so je tutón film w cźasu wot 7. do 16. nowembra na wschelakich herbskich wobłach pokasuje. Najprjedy pokasowasche šo Egiptowska i rowanc Pharaonow a hobrschimi pyramidami a wobrazami pschihodow. Pschedwjedźene wobrazy běchu wulkotne. Potom wjedźesche nasch puć nimo šwjatych šrudnic, z kotrejż je Marija wodu cźerpała, do Samarije. Na to je nam krasna krajina šwjatskeho kraja pschedstajesche. Wot tam pschińdźechmy do Jerusalema do města wumnoženja. Židowska, pschi krasnej rěcy Jordanje, Bethlehem, w kotrymž so Khrystuš narodźi, a do druhich krasnuch měrow mjezachmy šo pschezadźeli. Nałhonichmy hobu tón puć, kiž je Jesuš wot naroda hacź na tchi schoł. Film nasch potym puću na najsajmawsche waschnje wjedźe. Mózny kóždemu porućeja, so by žebi tutón film wobhladał, hdyž so jemu składnosć k tomu posćiži.

— **S Kulšicha.** Nałcha keramscha budże njedźelu 12. novembra.

— **S Kulšicha.** (Dobri pschećelsko.) Małemu Pětrej we nozy k njedźeli nĕkajch njedobrźiwi wschitke schesć jeho lube karnikle se samknjenych kistow kradny. Mjes nimi běchu 3 módre, 2 bĕłej z cźerwjenymi wóčkami a jedyn podobny sajacz. — Wjele bé Pětr šmjerćej trudny. — Jeho tšo pschećelsko Ježa šwójby maju tež karnikle. Khdyž shonichu, tchto je jo Pětrej stało, so rosšudźichu, jemu dwaj wot swojich schtyrjoch młodych karnikow pschinjesć. Njedźelu pschipołdnju pschińdźechu k Pětrej je swojimaj karnikloma a jej jemu darichu. Nětkle je Pětr sašy troschtowany. Wjelo hólzy wot Pětrowje macźerje potom tež nješchto sa to dostachu; ale hdyž jedyn wě, kak le

Francowszy wobydlerjo nochcedźa nowe dawki płacźicź. W šwiłku z knjeżerstwowej kriju w Franzowskej šo we wschitkich wulkomĕstach protestowe demonstrazije wjasałkow dawkarjow pschećiwo wotmnoženym pschirazkam k dochodnemu a samoženskemu dawkej wotmĕchu. W Parisu demonstrantojo z **policiju srasnychu,** hdyž běchu z khwilemi thĕtro straschne. Na wobrazu widźimy, kak policija wjednika nazionalneho sjednoczenstwa dawkarjow pschi wulkej demonstrazij pšched franzowskej komoru jimasche.

Borsdorfske jabłuko

(Skónczenje.)

Nĕkotre wokomiki posdźišchu hólczej sašo woka.

Wón pschezo bóle sdychnje, tak so šo žamo wutroba sa durjemi posłuchazeho schedźiwza pohnuwa a šo z holoscźu sbĕha.

Nadobo Bartowez z horda hłowu snjeje, dźesche na dwór a komdźo šo do deleńšy stupi, hdyž šo ja helu khmu... Wón wocźi saczini, tola spać wot njeho cźekasche. Pšched jeho wocźomaj postawa khoreho hólza stejesche... Jemu je, kaž by hischcźe pschezo jeho proschazy błóh zhyschał: „Jabłuczko — jabłuczko!“

Hodźinu, snadź hischcźe dlěše šo schedźiwz bjes měra na swojim kčnjoze walesche a pschezo widźi hólza a zhyschi jeho skorjenje.

Nadobo — bĕsche wokolo połnocy — wón staje a na dwór won dźeńche.

Wichor hischeje pschezo z njewustawazej mozu howri a sakhadźa... Nóz je cźmowa a lodojty wětr w drobnuschkim snĕhu w dworje kaž njemudry jĕdźi.

Schedźiwz šo hischeje khwilu kombźi — potom pomału k wrotam cźehnje, wotczini durje a šo w cźmowej nozy shubi — — —.

Budźe drje malo cźłowjekow, kotriž buchu šo pschi tajkim hrozbnym wjedrje dobrowólnje na puć nastajili, kaž stary rólny pohonc Bartowez.

Po puczu drje prĕni krótcź njeudźesche, tola hischcźe je ženje na nim w tajkim njeluboschym wjedrej połny njebe.

Wo schcźerjaze słonanje a wucźe wichora wschak šo mało stara, tola šnĕhowe njeczesłe jemu sadźewaju, wuczewukroczowacź. Kóždy wokomik šo hacź do koleń w šnĕhu pschepaduje — a wětr tak rĕsnje schwika a psches kožu a kosće dźe...

Bě jenož derje, so wětr do jeho khribjeta pjerjesche, njedźiwajo toho pak dwójzy telko cźasa hacź hewak do města trjebasche, hdyž dyrbjesche šo wjazy krótcź wo durje kapacź, prjedy hacź dosta, sa cźimž žadasche — nĕkotre borsdorffke jabłuka.

—

Spokojom šo wón na dompucź poda. Nĕtko jemu wětr do wobliczja dujesche; puć je wobcźežnischi, bóle napinjazy a tež straschnischi. S mróczelow šnĕh pschezo hušcźischo pada, puć je z kóždej krocźelu njewĕsćischi a šnĕhowe njeczesłe pschezo wjetsche bywaju bycź. K tomu hischcźe šo pschida, so mozy starcho muza wotebĕraju. Druhdy šo hacź do hjedrow w šnĕhu pschepamu a cźasto šo bojesche, so dale njepschindźe. Wjazy krótcź šo sprózny a mucźny sadny šamotneho schtoma schtili a žebi myślesche, tak ranje woczakacź, tola pschezo sasa šo shrada a w šnĕhu dale brodźesche, donjž šo skónczinje cźemne wotrysły knjeżeho dwora pšched jeho wocźomaj njepokasachu. Wón do sada pschinmu a se strachom pytnu, so je jabłuka shubił... Wón šo sawrócźi a pyta a pyta — tola podarmo....

S jenicźkim jabłukom šo skónczinje do dwora wrócźi. Pžy njemdrje schcźowkaja, hdyž klyscha, so šo bliži, tola hnydom womjelknu, hdyž bliže pschińdźe a pschi sebi spóznaju. Pomału a kaž sćim stary rólnik psches dwór lĕse, sajmuje do khoda a krocźi po khodach k najenikowemu wobydlenju horje. Wón sa durje jshwy, w kotrejž thory leji, klapa. Nicźo šo njehibnu. Wón z cźicha wocźini a widźi pschezo hólza, pschi jeho boku macź, kotruž je tohorunja spar smotał.

—

Pomału a wobhładnuwje šo k tójzu bliži, położi jabłuko na posłeschczo a šo runje tak z cźicha wotkaji, kaž je pschischol. Tež do deleńšy wón njewidźany pschindźe a nichtó njewjedźesche, so je prjeczkach byl...

Bóržy na to macź pschi dźesćowym łożu wozuzi. Mózesch šebi pschedstajicź, kak šo dźiwaschе! Jenož z nuzu wjeselu jabłukom pschinmu, kotrejž be hólczej wozuczi a zahoscźowje za jabłukom pschinmu, kotrejž be hólczej wozuczi a zahoscźowje za jabłukom pschinmu, kotrejž be na njewujasnjonne waschnje na posłeschczo pschischło... W seschłuknjenym wokomiku njeje snata. Szerbski lud słubi z nim zastupjerja młodeje serbskeje generazije, kiž je žebi je swojimi wulkimi darami, se swojej prawnoscźu a šwérnej dźeławosću luboseć dźeći a starschich dobył.

Stary Bartowez hischeje nĕkotre dny swoje swucźene dźełu cźinjesche, a nichtó šo wo to njestarasche, so je jeho sły kaschel cźiwiłowasche. Wón njestorzesche a cźerpjesche. A tón šamny dźeń, kotryż lĕkař starschemaj njeweselazu powjesćej słubi, so je strach, w kotrymž be jeju lubuchł był, dozyła wotstronjenu, stary Bartowez na swojim lĕhwje leżo wosta.

Hewak bychu toho łyła kedźbu njeměli, tola dokelž be runje lĕkař w domje, jeho ke khorenu połsachu. Symnje a šmérom won praji, so je Bartowez na sahorjenje płuzow słhorił, a šlubi, so najstarsa sašo pschińdźe.

Wón pschińdźe — tola starcmu rólnikej jeho pomozy wjazy trjeba njebe. Bě w nozy we wulkich bolosćach wumrěł, žonemu cźłowjekej njeschcźadźowschi, na kasle waschnje be žebi psches šamknu winu khorosć nacźinił.

dy swoje hoberzyka lubuja, dyrbimy prajicz, so je wone cyeleje hodne, kak su swojemu pscheczelej s nusy pomohali! Tajke nyeschto mjes dorosczenymi lyehma hdy namakasch! — Sstawa Jez holzam! — Ssu je swojimaj starschimaj tez hizo lyeta dolho Hitlerske. Jedyn s holzow je tez hizo do „Sserbskich Nowin sa dzeczi“ pisal.

S Kitzizy. Wjewjerczki (my prajimy wowjerczki) su wone swerzatka. Litza je jich tak wjele, so su skoro jenam czlowiu. Wschudzom je skakacz widzisch. Najrjedy bydnu w kruschwach a nyetko su nam tez lesne worjeschti sczake. Je jenoz dobre, so berny zanych pocakow nimaju, kwat bychu tez na tutych schkodu naczinike!

Přilopk

* Dzesi czjampalej do swyta. 1. septembra namakachu w Frankobrodze n. M. w zahrodowej khezy dweju holzow w starobje 8 a 4 let, kiz dolho prajicz njemozachu, tak rekaj. Mikoscziwej hodze na policiji so skonczinje porodzi, starschcho holza pohnucz, so by prajil s wotkel pokhadzetaj. Won, kaj jcho 41etny bratkit potkhadzetaj s Dessorsa w Awstriskej, dokelj je mandzelstwo jeju starschich rosnojatane, pschebywaschtaj w gmejnskej khezi. We zanuju so holzaj na puez podaschtaj, zuwjeschtaj so se sadom a polnymi plodami, pschenozowalschtaj w brozinjach a sajmach a pschindzelschtaj na tajke waschnje pschez Regensburg, Nurnberg, Wurzburg, pyches Spessart do Frankobroda n. M. Napraschowanja w Austriskej dopokasachu wernosez wuprajenja holza. Holzaj so s posrednischwom austriskeho konsulata sasso do domizny dowjeschtaj.

* 51 romiskich dzelaczerjow wopyta Nemsku. Na pscheproschenje dobrowolneje dzelowneje skuzby w Koblenzu n. R. wopyta 51 dzelaczerjow, kiz su sobustawy komiseje „Dopolarora Industriale“, wulki organizt, a kiz je sebi sa nadawk stajil, swobodny czas dzelaczerja nanajpschijomnischo sarjadowacz, pod wjednistwom Comena Romagnolija. Italizy hosczo su mjes tym do Koblenza dosli, nimo wobhladanja tamnischeho lehwa dobrowolneje dzelowneje skuzby, wopytaja tez hischcze druhe nemske mesta a krajiny; puczuja pod wosebitym patronatom nemskeho kanzlera. Budza to sa hosczi swjedzinske dny, jim k czesczi so wosebite dzimadkowe pschedstajenje a symolnizowny czah sarjaduja. Wopytaju tez mesta Cochem, Trier, Frankobrod n. M. Stuttgart a Mnichow. Puczowanje traje hacz do 26. oktobra.

* Dobre kusadto. Czasnikar Donta Battarini w Romje besche spodzinu wjelu pschijal. Won so farnezi, so se 6 wosobam wobhadzeny auto se sukowi nesdze 300 metrow na horu horje sezdnje, so s tym wobdzerwanja hodnu zamoznosez swojeho kusadenja pokasal. Na matej horzy psched Romom dyrbjesche wjeta wunjesez, w postajenej hodzinje sbeza so jole wezinych. Battarinej so tez wopraudze pozdzesi wos s powjatom, kiz je subami dzerzesche, na horje sezahnuez. S tutym dobu wjelu k us wo ber... dzische.

Zemjetrjesenje w Parusku. Pernauska provnza ma so pschez krotkim je semjetrjesenjom potrjescht. Schelatich mesnach so zanja pschesunu, mosty a drohi spuschcha. Hacz dotal 1 morwcho a pjecz tranjenych zich. Wobstoj je so swjetlcha sastajil a swisi je sbowanym swedzom su so rostorhale.

Najnowiše z cyeho swěta

-- Wuhlady na wjedro sa jutrischnu sobotu: Sasso rjesi je, tola khlodne wjedro.

* Pschisazny zud w Prenzlawje je srjedu wjecjor cyesterskeho pomocnika Powola Morgena k zmjerczi sasudzil. Morgen je 28. augusta t. l. mandzelskeho swojeje lubki, dzelaczerja Guesiroha s Bolschowa, satekli.

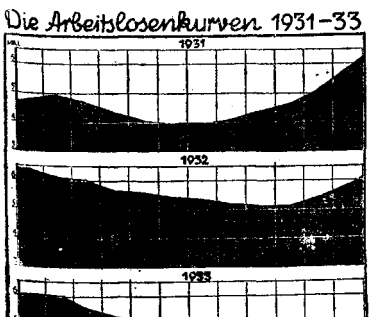

Wo wulkowojowanju pscheczziwo bjesdzelosczi.

Nasscha statistika pokasuje, kak je so bjesdzelosczi we posledznich tsjoch letach hibala. W lecju 1931 drje so potajernje nisska liczba wo 4 milijonow dozpe, potom pak liczby hacz do konza leta spschinje postupowachu. 1932 bechu liczby w naleczu a lecju khetro wyschsche hacz leto pryedy, pschi spoczatku symny nimale zamjene kak leto pryedy. Zyle hinaschi je wobras leta 1933. Tu liczba wot nalecza wot 6 milijonow nahle spaduje a je netko w posdnjej nasymje nize 4 milijonow.

* Powetron hrabja Zeppelin je schtwortk swetowu wustajenju w Chikagu wopytak. Djenza je Zeppelin sabo po puczu do Akrona.

* Se sthorjenym italskim letackim ministrom Balbowom so sabo polepschuje. Symiza je sabo zyle popuschczila, so mojesche minister lozo sabo wopuschczicz.

* Na Dubendorfskim letanischczu pola Zurycha je srjedu letadko sjesdozito a so sapalilo. Pschi njesdozu 28-letny inzener Gerhard Pinner s Barlina a schwajzarski schofer Erwin Salzmann zmjerczi poczerpschitaj.

* W jenej fabrizy pola Besanzona w Franzowskej technika pschiprawa saprai, czehozdla so schtyrjo dzelaczerjo je zidkim metallom polachu. Dwjeo so hnydom morischtaj, tamnaj so jara czesko wopalischtaj.

* Czezke zelesniske njesdoze w Franzowskej je sdebi dotal 38 zmjertnych woporow zadako. Bohuzel dyrbi so wozcakowacz, so hischcze nekotri czejkosranjeni wumru.

* Pschi Portugalskich morskich brzohach su posledne dny czezke wichory zuchnowale. Reka Tajo je swoju wokolinu powodzila. Pola Lissabona su zolmy pschibrjozu murju pschelamale.

Sport

Bokzowanje hobrow.

Tole je prni wobras wo wojowanju wo swetowe mischtrstwo w Romje, hdjez sebi Italczan Primo Carnera (na lewo) a baskiski drjewaz Paolino napschecjo stejeschtaj. Hobr Carnera po dypkach dobu a wobthowa s tym titul swetoweho mischtra wschitkich klasow.

Maka Lenka so s prosdninow, kotrez je na wizu pschezziwka, domoj wrocziwschi rjekuje: „Mama, kury su tola woprawdze klupy stot, wone runje potom najwjazy jejkow njesu, hdyz su jejka najtuusche!“

Sajimawe knihi. „Najsajimawsche knihi su tola pschezo sabo moje wobkhodne knihi! Tu Jadyn czkowjek njewe, kak so wez jonu skonczi.“

Protyka dawkowych termijow

Steuerterminkalender für den Monat November 1933.

Fällig am 6. 11. 1933: Steuerabzug vom Arbeitslohn, Ehestandshilfe der Lohn- und Gehaltsempfänger, Arbeitslosenhilfe. (Fürdie in der Zeit vom 16. bis Ende Oktober 1933 gezahlten Gehälter und Löhne pp.).

Fällig am 10. 11. 1933: Börsenumsatzsteuer.

Fällig am 10. 11. 1933: Umsatzsteuer — Voranmeldungen und Vorauszahlungen für den Monat Okt. 1933 (Schonfrist bis 17. November 1933).

Fällig am 15. 11. 1933: Vermögensteuer von allen Vermögensteuerpflichtigen. Land- und Forstwirtschaft zahlt die 2. und 3. Rate, die übrigen Steuerpflichtigen die 3. Rate.

Fällig am 20. 11. 1933: Steuerabzug vom Arbeitslohn, Ehestandshilfe der Lohn- und Gehaltsempfänger, Arbeitslosenhilfe. (Für die in der Zeit vom 1. bis 15. November 1933 gezahlten Gehälter und Löhne pp.).

Towarstwowske powěstnikl.

Domowina smeje wutoru, 31. oktobra (reformazijski swjedzeń) pop. s dyptom w 3 hodź. w Sserbskim Domje w Budyschinje zwoju naspomknu zhromadzinu (hl. nawdzichtk). Kozde towarstwo ma sastupjene byczi, tez druzy su nam witani. Njech tola kozde towarstwo swoji pschinoschk hacz do zhromadzinu saplaczi na k. Lorenza (na Sserbskej Ludowej Banzy kozdy dzeń wot 9—1 hodź. abo tez na Ihromadzinje). J. Kichizan.

Hornja Horka. Tow. „Luzica“ smeje njedzelu 29. oktobra pop. w 3 hodź. zwoju mezacznu zhromadzinu w Hansele hoszczenzu. Dowernizy so proscha, to wschem zobustawam wossewicz. Wo bohaty wopyt so prosby. Pschedsydstwo.

Lichań. Sserbske czelowjecowanska jednota wot netka sem sazo porjadnje zwuczuje, a to tozdu wutoru wjeczor we 8 hodź. pola Schiwartez. Pschindzeze wschitzy a pschiwjedzeze tez druhich sobu!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Betr. Haushaltmargarine. Nach der Verordnung der Reichsregierung vom 16. 10. 1933 haben die minderbemittelten Volksgenossen vom 1. November 1933 an einen Anspruch auf Zuteilung bestimmter Mengen Haushaltmargarine, für die ein Kleinverkaufshöchstpreis von 0,38 RM je Pfund festgesetzt ist. Diese Margarine trägt auf der Packung den Aufdruck

„Haushaltmargarine“
Abgabe nur gegen Bezugsschein.

In den Monaten November und Dezember 1933 kann jeder Berechtigte auf Bezugsscheine, die auf je ½ Pfund lauten, insgesamt 1½ Pfund dieser Margarine in jedem Monat beziehen, sofern er rechtzeitig vorher den Stammabschnitt mit dem Bestellschein bei der Verkaufsstelle vorlegt.

Bezugsberechtigt ist derselbe Personenkreis, der bisher Reichsverbilligungsscheine für Speisefette erhalten konnte.

Außer den Bezugsscheinen für Haushaltmargarine erhalten die Berechtigten auch künftig einen Reichsverbilligungsschein für Speisefette, der wie bisher beim Einkauf von mindestens ½ Pfund der auf dem Stammabschnitt angegebenen Fettwaren (auch Wurst) mit einem Wert von 25. Rpf. in Zahlung gegeben werden kann. Für die Zeit vom 1. November bis 31. Dezember 1933 wird jedem Berechtigten ein solcher Reichsverbilligungsschein gewährt.

In der rechten unteren Ecke des Stammabschnittes befindet sich der Bestellschein für 3 Pfund Haushaltmargarine. Die Einlösung der 6 Bezugsscheine ist, wie schon erwähnt, davon abhängig, daß die Bezugsberechtigten rechtzeitig vor dem beabsichtigten Einkauf der Haushaltmargarine den Stammabschnitt bei der Verkaufsstelle vorlegen. Dabei wird besonders darauf hingewiesen, daß der Stammabschnitt in jedem Lebensmittelgeschäft abgegeben werden kann.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Oeffentliche Sitzung des Bezirksausschusses
Mittwoch, den 1. November 1933, vormittags ½10 Uhr, im Bezirkskrankenhaus Ebersbach.

Löbau, am 24. Oktober 1933.

Amtshauptmannschaft.

Hamtske w Wojerez.

Betr. Orthopädische Sprechtage für Kriegsbeschädigte.

Der nächste orthopädische Sprechtag in Görlitz findet am Donnerstag, dem 9. November d. Js., im Evangelischen Vereinshaus, Kahlt 23 von vormittags 8 bis 13 Uhr statt.

Anmeldungen zu demselben sind möglichst einige Tage vorher, unter Angabe der Ausweis-Nummer und des Grundes, an die orthopädische Versorgungsstelle in Breslau, Kirchstraße 2, zu richten, damit die erforderlichen Akten mitgebracht werden können.

Hoyerswerda, den 25. Oktober 1933.

Der Leiter der Fürsorgestelle für Kriegsbeschädigte und Kriegshinterbliebene.

Rěčne hodźiny zastaranja a radupodawanja města Budyšina

W sastarańi cześchenkow pondźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacz 16 hodź.;

w radupodawańi sa male dźeczi schtwortk wot 16 hacz 17 hodź.;

w sastarańi sa tuberkulosnych pondźelu wot 16 hacz 17 hodźin sa dźeczi, wutoru wot 16 hacz 17 hodźin a schtwortk wot 15 hacz 16 hodź. sa doroszenych;

w radupodawańi sa bědnych kozdy pren schtwortk we mězazu wot 9 hacz 10 hodź.;

w radupodawańi sa alkoholikow kozdy 1. a 3. schtwortk w mězazu wot 17 hacz 19 hodź., pod lekarskim nawjedowanjom kozdej 2 mězazaj 3. schtwortk wot 18 hacz 19 hodźin.

Pschichodna lekarska rěczna hodźina je schtwortk 16. nowembra 1933.

Wschitke horjekach mjenowane radupodawańnje su pschi Kralowskim walu 3.

•

Pschichodne radupodawanje sa zamodruhe zónske 9. nowembra 17,30 hodź. w mějescznjatej thorowni.

W radupodawańi sa zhlabomyślnych, duchathornych a na padawu thorosczi czerpjazych kozdy druhi mězazu prenju srjedu wot 11 hacz 12 hodź. w mějescznjatej thorowni. Pschichodne radupodawanje budze srjedu 1. nowembra.

Mandzelske a sezualne radupodawanje: Kozdej dwaj mězazaj 3. pjatk wot ½17 hacz ½19 hodź. w domje wokrjesneho swjatka na Tyschalnej drozy 5 deltach. Pschichodne radupodawanje pjatk 15. dezembra 1933.

W radupodawańi wo wocżehnjenju kozdy posledni pjatk w mězazu wot 17 hacz 18 hodź. w Sesjmowni na Hrodowskej hazy 10, wó sjtwje 39.

Rěczne hodźiny młodźinskeho sudnika su kozdy pjatk wot 9 hacz 11 hodź. w hamtskim sudnistwje wó sjtwje 130. Radu dostanu starschi, pomocnizy a kotrez maju howak podźel na wocżehnjenju młodźiny, kiz je so khłostajomna sczinika.

Rěczne hodźiny mězacżanskeho lekarja su wschedne dny wot ½12 hacz ½13 hodźin w Sesjmowni na Hrodowskej hazy 10 po 2 sthodomaj.

S Njeźwaczidła.

Njedźelu rano we 8 hodź. serbšta spowědź, dop. we 9 hodź. serbšce a ½11 hodź. němšce kemšchenje (Sběrka sa stutk lubosćze we Lužizy).

Reformazijsti ſwjedźeń dop. w 9 hodź. serbšce a ½11 hodź. němšce kemšchenje. — Sběrka ſa Gustav-Adolfšce towaršstwo). Pop. w 2 hodź. kemšchenje sa dźěćźi.

S Nošacjiz.

Njedźelu dop. ½9 hodź. serbšta a w 10 hodź. němšta Boża ſłužba. Koletta ſa Boží dom.

Kermuschnu póndźelu dop. ½9 hodź. němšta a we 10 hodź. serbšta Boża ſłužba. — Koletta ſa Boží dom.

Reformazijsti ſwjedźeń rano ½8 hodź. serbšta ſpowědź, dop. ½9 hodź. serbšta a w 10 hodź. němšta Boża ſłužba. ¼12 hodź. Boża ſłužba ſa dźěćźi. — Koletta ſa Gustav-Adolfšce Towaršstwo.

S Porschiz.

Njedźelu rano w 7 hodź. serbšta ſpowědź, we 8 hodź. serbšta a dop. ¾10 hodź. němšta Boża ſłužba. Dźěćźikemšchenje w Porschizach dop. ¾11 hodź. ſa ſtarše dźěćźi a w Boschezach dop. ½10 hodź. ſa młódše, ½11 hodź. ſa ſtarše dźěćźi.

Reformazijsti ſwjedźeń rano we 8 hodź. serbšta a dop. ¾10 hodź. němšta Boża ſłužba. W němšej rěcźi prědźuje knjes farař Groza ſ Budyschina. Koletta ſa Gustav-Adolfšce towaršstwo.

S Rakez.

Njedźelu rano we 8 hodź. serbšce ſwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbšta Boża ſłužba, ½11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěćźi. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańscha nutrnosć, wječor we 8 hodź. jónkle towaršstwo pola Winterez.

Reformazijski ſwjedźeń rano we 8 hodź. serbšce ſwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbšta a ½11 hodź. němšta Boża ſłužba.

S Wósporka.

Njedźelu rano we 8 hodź. ſpowědź a cźšche ſwjeczenje Božeho wotkasanja, dop. ½9 hodź. prědowanje (wožadny farař). W 10 hodź. kichesćanska wucźba ſa dźěćźi (pomognitwo). Sběrka. Popołdnju w 1 hodź. wěrowanje (wožadnn farař).

Reformazijsti ſwjedźeń rano we 8 hodź. ſpowědź a Boże wotkasanje ſ połnej liturgiju, dop. w 9 hodź. ſwjedźenſke kemšchenje (wožadny farař); ½11 hodź. ſwjedźenſke kemšchenje ſa dźěćźi (wožadny kantor Seibt). Krajna sběrka.

S Wóblinka.

Njedźelu rano we 8 hodź. serbšce a dop. ½10 hodź. němšce kemšchenje. Koletta. Pop. ¼4 hodź. Boża ſłužba w Láſkej.

Reformazijski ſwjedźeń rano we 8 hodź. němšce a dop. ½10 hodź. serbšce kemšchenje. Koletta.

Président japanskeho Cźerwjeneho kſchiża w Barlinje. Wjeńch Tokugawa, président japanskeho Cźerwjeneho kſchiża a hłowa japanskeho ſemjanſtwa, je do němskeho hłowneho města pſchijeł, ſo by pſchiprawy němskeho Cźerwjeneho kſchiża ſtudował. Wobraz pſchedſtaja na prawo wjeńcha Tokugawa, na lěwo japanskeho póſłanza w Barlinje Matſujo Nagaia.

Cinjena wowca

Jonas Bertuleitis ma wowzu, a tuta wowza, ninto teho to jenicźe, ſchtoż wobſtejí, jeho pſche wſchitko lubuje. Wona pola njeho w jeho ſtrowej ſtrwi bydli, wón ju pěſtuje a runja dźeſeju dohladuje a na ſymnych ſpuſtſich dujach wona ſ nim pſchi czołych thachłach leżeſche, ſ nim jedźeſche a łuwaſche wot njeho ſapimplena. Wowza wſchu tutu luboſcź ſ napſchecznej luboſczu mytowaſche. Wona ſo wokoło njeho pleſczeſche kaž kócźka, njeczěkaſche jemu a w nozy pſched jeho łożom łehaſche, kaž ſwěrny ſtrażnik. Nětko pak pſchiźdźe nałěcźo a wowcza kraſnoſcź w Bertuleitiſowej ſtwje ſwojí tónzu wſa.

Trawa na paſtwiſchczu roſcześche a wonjeſche pſchederje, bjes dźiwa potajkim, ſo ſo Bertuleitis roſchudźi, ſwoju lubowanu wowzu na paſtwiſchczo pſchinjeſ, ſo mohła wona nałěcźo a tucźnu trawu ſ połnej radoſcźu wužiwacź. Bertuleitis běſche pak ſlicźowanje bjes wowzy cźinił, pſchetoż doſtoż wón ſam na paſtwje pſchebywaſche, ſo jeho wowza ſpokojna cźuješeſche, ſ wulkimi hromadami kamne wonjaze ſela ſerjeſche, kaž wone na tucźnej litwinſkej pódźe roſtu. Kaž bórzy chyſchſche ſo Bertuleitis wotkaliź, bźſche kraſnoſcź ke konzej. Wowza njechcźeſche na żadyn pad ſamа na paſtwiſchczu woſtacź, a njepomhaſche ſamo, hdyž bu pſchimjatana, běhaſche kaž dźiwja tam a ſem, a jdaſche ſo, jako chcźyła ſebi ſ powjaſom ſchiju ſadjernwcź. Bertuleitis běſche we wulkej nuſy, pſchetoż na żadyn pad njeſmóſeſche ſtajnje pola ſwojeje wowzy na paſtwiſchczu woſtacź. Nětko je na muſliczku pſchiſchoł, kaſ rańe ſam ſebi a ſobom też ſwojej wowzy pomhacź. Shotowi ſebi mjeniſ, ſwoju podobiſnu w ſornje wulkeje klanki, wobleczje ju ſwoju drańu, a tajku wón klanku potom na paſtwiſchczo ſtaji. Hndańczko bě wuſhódane. Wot teho czaſa ſo jeho wowzy na paſtwiſchczu ſpodoba, je to ſta a tucźna, a jeli ſpróżna, potom ſo ke klanzy ſſehmwſchi wotpeczuje. Bertuleitis je nětko jara ſpokojom a jeho wowza też. Je to cźinjena wowza. uz.

Radio

Ssobotu 28. oktobra ſłyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo matelo wſchědneho programma: 11,30 hoſpodarſki tydźeńſki pſchehlad. 14,45 ſa młodźinu. 15 ſa dźěćźi. 17 ſchportiſki tydźeńſki pſchehlad. 19 hodźina naroda (Oswald Boelcke). 20 wuznamjenjenje ſwjedźeń pſchi Rhcinje.

Lipſk. Nimo znateho wſchědneho programma: 14,45 ſa dźěćźi. 15,30 [illegible] tydźeńſki pſchehlad. 17,15 hoſpodarſki [illegible]. 19 hodźina naroda. 20 operna „Sa[illegible]“.

Nimo [illegible] wſchědneho programma. Wróclaw: 20,10 ſabawny [illegible]. Mnichow: 20 zabawny koncert. Wien: 20,20 [illegible]. Stockholm: 20 ſtara rejowaſka ludowa a ſpěwy. [illegible]: 20,05 ſymfonija i koncert. Budapeſt: 19,15 ſ operetkom.

Směški

Njech cźini, ſo won pſchindże! Stary Fryza jónu thłoſtarnju w Spandawje dohladowaſche. Kóždeho thłoſtarnju ſo wopraſcha, cźhto je ſłuſźiſ. Wſchitkjo praſchachu, ſo ju njewinowacźi. Jenoż jedyn zelnitwje rjelnyn: „Majeſtoſcź, ja ſwom zyle ſły cźłowjek, ſłyſchi hacź wſchitkjy druzy tu ...“ — „Potom wón njech cźini, ſo won pſchindże“, ſtary Fryza praji. — „Schto dha je tak ſtaźeny thadła mjes łutymi pſchiſtojnymi cźłowjekami!“

Za wobſah zamołwity: A. Dučman w Budyſchinje.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 27. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,792	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendzelski punt	13,25	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,17	100 franc. frankow	16,41

Barlinſka burſa běſche wczera měrna, tola pſchecźelna. Kurſy akźiow běchu ſtajne a ſwoju hódnoſcź wobkhowachu. Też wiſk rentowych liſcźinow mějachu dobre a ſtajne wikowanje.

Hamtſke wulkowiki ſa żito a pjenowdła w Barlinje, kaž ſo wot wczerawſchcho produktowe wiſi oſjicźalnje mjenuja, běchu hiſchcźe měrne, tola ſo hnanjenja wožwjenja pokaſowachu. Rźana muka poczina ſo lěpje pſchedawacź. To wikowanje ſ rożku trochu wožwi. Wowſ ſo pomału pſchedawa. Tu dyrbja placźiſmy druſtwo popiſchcźeź. Jeczmjeń ſo jenoż hdyž a hdyž w lěpſchich druſinach kupuje.

Wcźera placźeſche w Barlinje zentnar

pſchenicźy: 8,85—9,10 hr., rożki: 7,10—7,35 hr., jeczmjenja, nałětnjeho: 8,65—9,30 (8,75—9,40) hr., nałyſkeho: 7,85—8,30 (7,85—8,40) hr., wowſa: 6,80—7,15 (6,85 hacź 7,25) hr.

Witi w Lubiju.

Tu placźeſche pſchenicźa 9 hr., rożka 7,35 hr., nałětni jeczmjeń 8,25—8,75 hr., wowſ 6,40—6,60 hr., běrny 2,20—2,35 hr., ſyno 2—2,30 hr., ſłoma, ſ maſchinu młócźena 80—90 pj., muka, pſchenicźna 15,75 hr., rźana 12,25 hr., wotruby, pſchenicźne 5,50 hr., rźane 5,40 hr. Butra, ½ punta, 72—82 (73—75) pj., jeja 10—12 (10 hacź 11) pj., twaroh 20 (20—25) pj., běrny 3 pj., kał, běły 5—8 (5) pj., cźerwjeny 7—10 (5) pj., ſyrodrjły 10 hacź 25 (10—35) pj., kiſały 12 pj., karoty 10 (8—10) pj., jédźna łoboda 10—15 pj., kołrabi 5 (5—8) pj., porej 15 (10) pj., łórki 50 pj., zhyła 7—8 pj., bumy 25 pj., tomaty 10—15 pj., ſołotej 5—8 (3—8) pj., radiſki 5 pj., jabłuka 5—20 pjenjeſkow.

Witi w Kamjenzu.

Tu placźeſche pſchenicźa 9 hr., rożka 7,35 hr., jeczmjeń, nałětni 8,50—9,20 hr., najmjenſi 7,60—7,80 hr., wowſ 6,50—6,75 hr., muka, pſchenicźna 18 hr., rźana 11,75 hacź 12 hr., wotruby, pſchenicźne 5,50—5,75 hr., rźane 5,50 hacź 6 hr., ſyno 2,60—2,80 hr., ſtótna ſłoma 1,30 hr., ſłoma ſ ſaſtlanju 1 hr., běrny, běłe 2,25 hr., cźerwjene 2,25 hr., żołte 2,50 hr. Proſzata 8—14 hr., běhaſi 23 hacź 28 (23) hr., huſy, młode, punt 75—80 pj. Butra 1,40—1,50 hr., jeja 11—12 pj., kał, běły 6 pj., cźerwjeny 6—8 pj., ſyrodrjły 10—35 pj., jédźna łoboda 10—15 pj., zhyła 10 pj., kréu 15 pj., morchej (8 pj.).

Witi w Khorzźbuzu.

Mjaſo placźeſche, howjaze 60—80 pj., cźelaze 60—80 pj., ſkopjaze 90—100 pj., ſwinjaze 75—100 pj., jeh. 13 hacź 14 (12) pj., butra 1,35 (1,30—1,35) pj., twaroh 20 hacź 23 pj., łany wołij 1,40 hr., łiny 0,80—1,10 hr., ſchcźuki 85 (95) pj., karpy 80 pj., młode hołbje 40—80 pj., żiwe kury 1,80—2,50 hr., żywe khapouy 2—3,50 hr., kołrabi 15—20 pj., morchej 7—10 pj., jédźna łoboda 10 hacź 13 (12) pj., kał, ſyrodrjły 15—40 (30—50) pj., cźerwjeny 10 pj., běły 7½ (7) pj., wirſingowy 10 pj., ſołotej 5—7 (5) pj., měrnik 20—25 pj., kréu 25—30 pj., radiſki 5—8 pj., zhyła 10 pj., łukeſcźa 10 pj., běrny, zentnar 2,20 hr., punt 3 pj., jabłuka 15—30 (10—25) pj., worjechi 50—60 pj., lěſne worjechi 55—60 pj.

Swinjaze witi w Khorzźbuzu.

Pichinjeſli běchu 1174 proſzatow a 206 běhakow. — Proſzata placźachu, małe 5—9 hr., ſrjednje 9—11 hr., wulke 11—13 hr. Běhaki placźachu, małe 13—23 hr., ſrjednje 24—33 hr., wulke 34—40 (34—46) hr. — Witi běchu hubjene.

Placźiſmy w ſpinkach ſu placźiſny tydźeńſkich wikow; hdyž pak żane naſpomnjenje njeſłu, ſo njepſchemenichu.

Plačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Plačizny po złotej hriwnje.

	26. 10.	25. 10.		26. 10	25. 10
Pšenca	—	—	buny	17,0-18,0	17,0-18,0
rožka	—	—	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	157-166	157-166	žołte lupiny	—	—
wows	136-143	136-143	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	11,60	11,60
rźana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanc.	10,1 10,2	10,1-10,2
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,5-13,6	13,5-13,7
rźane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,30-1,60
raps „	—	—	rźana słoma	0,45-0,65	0,45-0,65
bróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenč. „	0,40-0,55	0,40-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,65	0,45-0,60
pjeluški	17,0-18,5	17,0-18,5	rečna „	0,45-0,65	0,45-0,60

Plačizna za pšenicu za wupłodźerja 1:7 180 182
Plačizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Plačizny réznego skotu na Strjezdźanskie skótnych wikach.

26. oktobra

32 wol., 21 byk., 37 kruw., — jałoc., 600 ćelat, 145 wowc., 507 swini.

Plačizny za

ćelata: 1. 42—45, 2. 35—40, 3. 30—34, 4. —;

swinje 1. 53—54, 2. 51—52, 3. 48—50, 4. 46—47.

Jěcźe němſki twaroſk. Němſki komiſſariat ſa mlokowe hoſpodarſtwo wotmě wulki cźah wołow po němſkim hłownym měſcźe, ſo by ſa wjerſche pſchetrjebanje němſkeho twaroſka wabił, ſ cźimž by ſo njetrjebawiche dowożowanje ſ wukraja kiž ſebi tóżde lěto nětkotre miliony hriwnow żada, ſo lutowało. Wobraz pſchedſtaja wabjazy wós ſa banety ſki mjehki twaroſk.

Přiloha k čisłu 248 **SERBSKE NOWINY** Piatk 27. oktobra 1933

Wulke wustupjenje němskeje dźełoweje fronty

Na 9000 hobustawow němskeje dźełoweje fronty je Budyšćina a wokolinu zhromadźi. Jich wječera ichtwórtk wječor w Budyšćinje we wojeńskej zwuczowarni pschi Lubijskej dróhi. Rěčnik wječora běše wokrjeżny wjednik němskeje dźełoweje fronty a župny nawjedowar dźełarskich bóhkow hosp. strony E. Stiehler z Kamjenicy. Zhromadźinu nawjedowaše wjednik dźełoweje fronty Budyšeho wokrjeża hosp. str. Trobisch, kiž pschitomnych, mjes nimi sastupjerjow statnych, měschćanskich a gmejnskich wyschnoscow, industrije, pschemysła, dźełodawarjow a dźełobjerjerjow, SA, SS a dźełoweje służby powita.

Wokrjeżny wjednik Stiehler pokaja k sawodej na wěcznje sakonje w pschirodze, po kotrychž ho wschitko wotwiwa, jenož człowjek, kiž je z rosuntom wuhotowany, ho tajkich sakonjow wschudże njedźerži, hamo ke schkodze swojeje strowosće a nadběhuje stare pschewsate nahlady, kulturu a prawa. Stawizny nam wospjet wo sabłudźenju człowjekow rosprawjeja. Ludy, kiž měnjachu, so bjes skruczenja žehje hameho wuródu, so z tym smjehcza a jich spadowanje je hórsy nadpadnje a sahubi.

Němski lud je dwě katastrofje nałhonił, kiž matej ho smjehczenju a njewobkedźbowanju wěcznych sakonjow pschipisaćj. Nětkle mamy tśeće knježstwo. Prěnje knježstwo ho rostama, dokelž sakonje njerosuma ho ke knježenju posłóbhnychu. Druhe knježstwo ho 1871 na druhe wumjenjenja sakožowasche hacź prěnje. We druhim knježstwje mějachmy schtyri pjecziny wobydlerstwa w industriji, jenu tśeźinu w ratarstwje. Prěnje knježstwo pak běsche agrarske. Dźełacarjow we městach sćinichu ho za proletarjow a klažy ho na ho schczuwachu. Sozialne poměry běchu tajke, so dźełaze stawy jenož znadny dźěl zohnowanja swojeho dźěła zaczuchu. Wubźěkanje tworow w tej měrje kaž do wójny dyrbjesche ras swój kónz namakaćj. Jow by stat dyrbjał z cząsom pruhowaćj, so ho poměry njebychu k njesdożu wuwiłe. Do tuteho cząża sapschimny katastrofa, zwětowa wójna. Revoluzija 1918 mějesche swoju pschiczinu w tym, so běsche milijony žiwny lud dowěru zhubił do prawosće swojeho knježerstwoweho systema. Wěso, system ho pscheměni, ale nowi wjedniža wostajichu lud w jeho hubjeńskim stawje. Wo sozializmje tehdy praweho rozumjenja njemějachu. Djenża widźimy w sozializmje słuk dźěła, kóždy staw luda dyrbi měrnosćz sasłużbu dostaćj. Snutskowna zwoboda móže jenož z dźěła wukhadźeć.

Wjednik je wojowanje wo zwobodu, dźěło a khléb zapaczak. Zswoboda je, so móže lud wobrjezdź swójich krajnych mjesow njewobczeżeny wot zwonkowneho cźišcha na sdźerżenju swojeje zamego dźěłaćj. Najhórsche złóstnistwo je ho na dźěle z tym kłuczko, so je ho dźěło wschelako pohódnoscźiło. 1. meje pak wschitzy prěni krócź zhromadnje cźehnichu. Dźěło hakle pjenjesy pschinjeżu a niz nowapak. Mukraj je hižom hódnosćz dźenżnischeho dźěła w Němskej spóznał a nam pjenjesy posticza, tola Němska je njepschijimja, so by njewotwiżna wostała.

Dźeń 1. oktobra je ratarja a industrijowsko dźěłacerja jeneho druhemu sbliżił. K směrowanju hospodarstwa a dźěła je wjednik němsku dźěłowu frontu stworił. Wuraseż dźěłodawaćj a dźěłobjerjerjow njestaj pjecza prawej, dyžli lépje rěkaćj wjednik dźěłarnje a cźěhowarjo w dźěłarni. So ženy němšli dźěłacerjow, dyrbi być cźeśne mjeno. W tśeźim knježstwje je jenoż tón semjanski, kiž za zwój lud nješchto dokonja. Rěčnik pschipowědźi, so ho też sawěrjenje njesaškuerjow na nowy podłoż staji. Dźěłacerjow njedyrbi jałmożinu dostawaćj, ale wón chże je zwojeje mozy zwoju zwójbu sežiwiećj.

Stónczne pokaja rěčnik na wobcźežnosćze, kiž zu wjednikej we zwonkownej politizy nastałe a napominasche z khutnymi złowami, so bychu 12. novembra ho wschitzy na wjednikowu stronu stajili a zwoje „haj“ jemu dali.

Pschipoškuchanjo rěčnikej jeho wulkotnu rěć, kotraž tak mnoho wyšokich a nadobnych myślow wopschijeschе, se živym pschikleskom mytowachu.

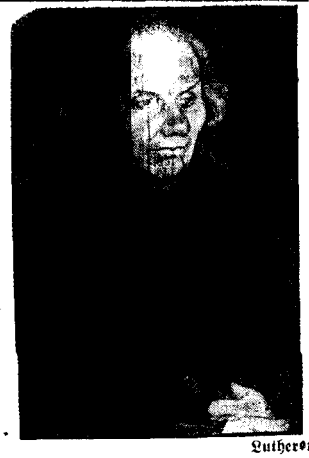

Lutherowaj starschej.

Hórnik Hans Luther a jeho mandźelska Marhata Lutherowa rodź. Ziegleroż, starschej wulkeho reformatora (po wobrazomaj Lukascha Cranacha.

Cyrkwinske powěsće

13. njedźela po Swj. Trojizy, 29. winowza 1933 a Reformazijski zwjedźeń wutoru 31. winowza 1933.

S Budyšćina.

W Michalskej zyrkwi njedźelu rano ½8 hodź. němske Boże wotkazanje (farar Kapler), dop. ½9 hodź. němska a ¾10 hodź. serbska Boża słužba (farar Tischer).

Reformazijski zwjedźeń rano ½8 hodź. serbske Boże wotkazanje (farar Tischer), dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba (farar Kapler). Popołdnju ½3 hodź. Boże służba za zyku mlodźinu (far. Bodenstein z Drježdźan).

Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo w Budyšćinje pschi Pólnym hrodźiłu 6 (w hibanju wěry němskich schczepzanow).

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wjeczor we 8 hodź. tehorunja na Zidowje, póndźelu wjeczor we 8 hodź. zwjazk mlodźiny za mlodźenzow, srjedu wjeczor we 8 hodź. za mlode holzy, srjedu wjeczor we 8 hodź. zhromadźizna kola pschecźelow za mlodźenzow, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina.

Reformazijski zwjedźeń wjeczor we 8 hodź. za wschitkich reformazijskich zhromadźizna.

Zhromadźizny zwonka Budyšćina: Póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdźe. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semjazach. — Srjedu wjeczor we 8 hodź. w Rachlowje. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. we Wulkej Dubrawje. — K naschim zhromadźiznam je tóżdy wutrobnje witany. Sastup darmo.

S Barta.

Njedźelu rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Pop. w 3 hodź. němska spowědź (k. farar Handrik-Porschisch.)

Reformazijski zwjedźeń dop ½9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske kemschenje. — Wopor za Gustav-Adolfske towarstwo. Pop. w 2 hodź. dźěćikemschenje.

S Budestej.

Njedźelu rano ½8 hodź. ma duchowny Böttger němsku spowědź, dop. ½9 hodź. farar Bójz němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. Popołdnju w 2 hodź. ma farar Bójz dźěćikemschenje za dźěći wot 5. hacź 8. schulskeho léta.

Póndźelu wjeczor we 8 hodź. zwuczowanja z posawnami.

Reformazijski zwjedźeń ma farar Bójz rano ½8 hodź. serbsku spowědź, duchowny Böttger dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Psched zyrkwinymi durjemi sbéra ho kolekta za Gustav Adolfske towarstwo. Popołdnju w 2 hodź. ma farar Bójz dźěćikemschenje za dźěći 5. hacź 8. schulskeho léta. Srjedu wjeczor we 8 hodź. biblijske rozrěčowanje evangelskeho zwjasta młodźenzow. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. zhromadźizna jónskeho towarstwa na Budestecźanskim dwórnischczu. Wjeczor we 8 hodź. zhromadźizna evangelskeho zwjasta młodych holzow. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina pola Ducźkez w Kóslach.

S Rukez.

Njedźelu rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemschenje. Pos. chór: „Kschiž na skale“ wot Kreutzera.

Kermuschnu póndźelu dop. ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemschenje (słud. theol. Paleť z Tjoch Jon pola Łasa).

Reformazijski zwjedźeń dop. ½9 hodź. serbske, we 10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinski chór: „Dźwj semja w cźmje a w hrósbje tcźesche. Sbérka za Gustav Adolfske towarstwo.

S Budyšćinka.

Njedźelu rano we 8 hodź. zo serbske predowanje cźita.

Reformazijski zwjedźeń rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska (knjes farar Grośa z Budyšćina) a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba (far. Handrik-Porschisch.). — Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

S Hodźija.

Njedźelu rano ½8 hodź. smjeje farar Wjesaŕ serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. farar Voigt němske kemschenje.

Reformazijski zwjedźeń smjeje farar Voigt rano ½8 hodź. němsku spowědź, farar Wjesaŕ dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske zwjedźenske kemschenje. Zyrkwinski chór spěwa na němskim: „Der alte Gott, der lebet noch“ a na serbskim: „Wulki je Bóh“. Posawnistojo wošadny spěw pschewodźuja. Sbérka za Gustav-Adolfske towarstwo. — Popołdnju w 2 hodź. smjeje farar Voigt Lutherowym zwjedźeń za wschě wošadne schule, na kotrež zo wošada pschepoše. — Schtwórtk, 2. novembra (niz srjedu kaž hewak) popowdnju w 3 hodź. je zhromadźizna jónskeho towarstwa w Mrózej hoscźenzu.

S Huczinu.

Njedźelu dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. ¼4 hodź. němska spowědź (far. Kschižan-Klukschanski).

Reformazijski zwjedźeń dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, ½11 hodź. kemschenje za młoźinu. Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

S Khwaczicy.

Njedźelu dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

Reformazijski zwjedźeń dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje, ¼12 hodź. dźěćikemschenje. — Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

S Kluksicy.

Njedźelu dop. w 9 hodź. němske kemschenje (farar na wotp. Seltmann), ½11 hodź. dźěćikemschenje (zamżny). — Sbérka.

Reformazijski zwjedźeń rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Sbérka za Gustav Adolfske towarstwo.

S Kotez.

Njedźelu dop. němske zwjedźenske kermuschne predowanje, dop. ½12 hodź. zwjedźenske dźěćikemschenje (cźehodla my dźěći naschu Kotecźansku zyrkej tak lubujemy w 12 hodź. tichcźenje (wošadny farař). Zswjedźenska sbérka z hicźom wokolo woktarja. — Póndźelu dop. w 9 hodź. serbske zwjedźenske kemschenje (wošadny kantor). ½11 hodź. němske zwjedźenske kemschenje. Zswjedźenska sbérka z hicźom wokolo woktarja.

Reformazijski zwjedźeń dop. ½11 hodź. němske zwjedźenske predowanje, ¾12 hodź. němske zwjedźenske dźěćikemschenje, (Boże zidźy w Lutherowym a naschim zywjenju, wošadny farař. Zswjedźenska sbérka.

S Lupoje.

Njedźelu dop. ½9 hodź. serbske predowanje cźita. — Pjatk, 3. novembra pop. w 5 hodź. pohrjebenje zyrkw. pschedstejićerstwa.

S Małeschcy.

Njedźelu dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

Reformazijski zwjedźeń dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo. ½12 hodź. dźěćikemschenje. — Pop. ½3 hodź. jónske towarstwo pola Lipicźez.

S Minakale.

Njedźelu rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Reformazijski zwjedźeń rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zyrkwinska hudźba. Dop. w 11 hodź. dźěćikemschenje. — Kolekta za Gustav-Adolfske towarstwo.

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 8. oktobra 1933

Bela Woda — Mužakow.

S Wjeje Wody	5.41	7.18	9.28	‖2.08	≡12.22	14.41	16.43	19.24	≡21.26
S Waldhaus	5.54	7.25	9.41	‖2.50	≡12.28	14.51	16.50	19.30	≡21.33
S Kisanitzke Hóry	6.01	7.32	9.48	‖2.27	≡12.35	14.58	16.57	19.36	≡21.40
Do Mužakowa	6.05	7.36	9.52	‖2.30	≡12.39	15.02	17.01	19.39	≡21.43

‖ Tźěnny dźeń. ≡ Jenoż niedźelu.

Mužakow — Bela Woda.

S Mu[illegible]	5.9	6.40	8.18	10.56	13.11	16.14	18.34	20.44	S 22.[illegible]
„ [illegible]	5.14	6.44	8.23	11.00	13.16	16.18	18.44	20.49	S 22.05
„ Wot[illegible]	5.24	6.54	8.30	11[illegible]6	13.23	16.25	18.51	20.57	S 22.12
do Wjeje Wody	5.26	6.56	8.36	11.11	13.29	16.30	18.56	21.02	S 22.18

‖ Jenoż dźěwny dźeń. S Jenoż niedźelu.

S Budyšina do Rakez a Petershajna.

S Budyšina	4,52	9,51	14.19	17.15	19.14	23,22
„ Natarjej	4,57	9,56	14.23	17.21	19.20	23,28
„ Jidowa	5,01	10,00	14.27	17.24	19.23	23,31
„ Maleho Wjelkowa	5,07	10,09	14.34	17.30	19.31	23,38
„ Radworja	5,15	10,17	14.42	17.38	19.39	23,47
„ Khašowa	5,19	10,22	14.47	17.42	19.44	23,51
„ Njeswačidź a	5,26	10,28	14.53	17.48	19.50	23,58
„ Schefschowa	5,31	10,34	14.59	17.53	19.56	0,03
„ Rakez	5,36	10,41	15.06	17.58	20.02	0,09
„ Komorowa	5,44	10,47	15.13		20.09	
„ Wulki Chjar	5,49	10,52	15.19		20.15	
„ Hóla	5,54	10,57	15.25		20.20	
„ Kulowa	6,00	11,04	15.31		20.30	
„ Mjenzow	6,07	11,11	15.38		20.37	
Do Wojerez	6,12	11,16	15.44		20.42	
„ Wojerez	6,20	11,25	16.15			
„ Horow	6,28	11,33	16.23			
„ Pluwja	6,38	11,43	16.33			
„ Proschim-Laidem	6,45	11,50	17.02			
„ Petershajna	6,59	12,11	17.17			

S Petershajna do Rakez a Budyšina.

S Petershajna		8.40	13.44		18,42	18.42
„ Proschima		9.16	13.59		19,17	19.00
„ Pluwja		9.22	14.05		19,26	19.06
„ Horow		9.32	14.14		19,36	19.16
do Wojerez		9.40	14.22		19,44	19.24
„ Wojerez	6.25	10.00	14.25		20,15	
„ Njenzow	6.31	10.06	14.31		20,21	
„ Kulowa	6.38	10.14	14.38		20.31	
„ Hóla	6.45	10.20	14.44		20.37	
„ Wulk.Chjar	6.50	10.25	14.50		20.42	
„ Komorowa	6.56	10.31	14.55		20.48	
„ Rakez	6.39	7.03	10.40	15.05	18.06	20,54
„ Schefschowa	6.45	7.09	10.46	15.11	18.11	21,00
„ Njeswačidź	6.51	7.15	10.52	15.16	18.17	21,06
„ Khašowa	6.57	7.21	10.59	16.23	18.23	21,13
„ Radworja	7.04	7.28	11.06	15.29	18.28	21,19
„ Mal.Wjelk.	6.12	7.36	11.14	15.36	18.36	21,27
„ Jidowa	6.17	7.42	11.20	15.42	18.41	21,33
„ Natarjej	6.20	7.44	11.24	15.45	18.44	21,36
do Budyšina	6.26	7.50	11.29	15.51	18.49	21,41

S Budyšina do Radworja, Wósporka a Lubija.

S Budyšina	6.29	7.58	12,07		17.03	22.36
„ Natarjej	6.34	8.03	12,12		17.08	22.33
„ Jidowa	6.38	8.06	12,15		17.12	22.38
„ Maleho Wjelkowje	6.45	8.11	12,20		17.17	22.43
„ Radworja (dźowny)	6.53	8.18	12.28		17.26	22.50
„ Radworja (Cafe)	6.58	8.23	12.33		17.31	22.55
„ Lutobča	7.03	8.27	12.37		17.35	22.59
„ Wulk. Dubrawy	7.06	8.32	12.41		17.40	23.04
„ Klukša		8.39	12.48		17.47	23.11
„ Huchiny		8.46	12.55		17.54	23.18
„ Parta		8.53	13.03		18.02	23.25
„ Srobjišćeja		9.00	13.10		18.09	23.32
do Wósporka		9.03	13.15		18.14	23.38
„ Wósporka	7.08		9.24	13.40	16.38	18.57	21.02
„ Wósporka	7.13		9.29	13.45	16.33	19.02	21.07
„ Lutocity	7.17		9.33	13.49	16.37	19.06	21.11
„ Huchiny	7.23		9.39	13.55	16.43	19.12	21.16
„ Mal. Radworicy	7.26		9.42	13.58	16.46	19.15	21.19
„ Ketlic	7.34		9.50	14.06	16.51	19.23	21.27
do Lubija	7.42		9.58	14.14	17.02	19.31	21.34

S Lubija do Wósporka, Radworja a Budyšina.

S Lubija	8.30			15.23	17.22	20.14
„ Ketlic	8.38			15.31	17.30	20.22
„ Mal. Radworicy	8.43			15.36	17.35	20.27
„ Hluchiny	8.47			15.40	17.39	20.31
„ Lutocity	8.52			15.45	17.44	20.36
„ Malecity	8.57			15.50	17.49	20.41
do Wósporka	9.01			15.54	17.53	20.46
‖ Wósporka	5.47	9.14	13.36		18.32	
„ Srobjišćeja	5.52	9.19	13.41		18.38	
„ Parta	5.59	9.26	13.48		18.45	
„ Huchiny	6.06	9.33	13.56		18.52	
„ Klukša	6.14	9.41	14.03		18.59	
„ Wulk.Dubrawy	6.21	9.48	13.05	14.10	19.07	
„ Lutobča	6.25	9.52	13.09	14.14	19.11	
„ Radworja (last.	6.29	9.56	13.13	14.18	19.15	
„ Radworja (dw.)	6.34	10.02	13.18	14.23	19.20	
„ Mal. Wjelkowa	6.44	10.09	13.25	14.33	19.30	
„ Jidowa	6.49	10.14	13.30	14.38	19.35	
„ Natarjej	6.52	10.17	13.33	14.41	19.38	
do Budyšina	6.57	10.21	13.39	14.46	19.42	

Shorjelz—Khorjebus—Barlin

Se Shorjelza				4.35		6.09	8.15	10.59	11.40	13.32	15.33	16.56		17.18	17.50	20.12		23.50
„ Charlottenho'e				4.45			8.27		11.55	13.44	15.41				18.03			0.02
„ Rodersdorfa				4.53		6.28	8.35		12.04	13.52	15.51				18.03			0.01
„ Gerli				5.02		6.34	8.41	11.21	12.13	14.04	15.58			17.40	18.15	20.35		0.15
„ Buhmanez				5.06			8.49		12.18	14.09	16.02				18.29			0.23
„ Khnichen				5.12			8.55		12.26	14.15	16.08				18.37			0.29
„ Nežiwy				5.20		6.47	9.03		12.35	14.23	16.16				18.46	20.49		0.37
„ Bjeje Wody	4.37		5.40	5.24	6.52	7.01	9.20	11.50	12.55	14.42	16.35			18.05	19.11	21.07		0.54
„ Stejeho	4.49		5.49	5.41			9.30		13.07	14.51	16.44				19.20			1.03
„ Hródża	5.05		6.03		6.55	7.17	9.42	12.10	13.22	15.05	16.55		17.48	18.23	19.39	21.26		1.15
„ Wajeziza	5.13		6.13		7.05		9.53		13.40	15.16	17.05		18.01		19.50			
„ Kowaniza	5.26		6.19		7.11		9.59		13.48	15.21	17.11		18.08		19.56			
„ Kibuscha	5.33		6.25		7.17		10.06		13.56	15.28	17.17		18.15		20.03			
„ Chocjebusa	5.41		6.30	6.41	7.23	7.46	10.20	12.50	14.04	15.44	17.23	18.05	18.23	18.51	20.41	21.56		1.35
„ Welotschow				7.03			8.02	10.41		16.07				19.07	21.03	22.14		
„ Lubnjowa				7.18			8.15	10.56	13.13	16.23				19.20	21.20	22.28		
„ Lubina				7.34			8.26	11.10	13.25	16.37				19.32	21.36	22.43		
do Barlina				9.05			9.38	12.35	14.35	18.10		19.35		20.39	23.21	24.00		

Barlin—Khorjebus—Shorjelz.

S Barlina	0.16				7.00	7.12	8.22	11.11		13,05		14.32		15.06	18.42	21.41
„ Lubina	2.23			5.24		8.54	9.36	12.21		14,41		15.47		16.47	19.50	23.15
„ Lubnjowa	2.38			5.46		9.10	9.49	12.34		14,57		16.00		17.05	20.02	23.28
„ Welotschowa	2.53			6.08		9.25				15,12		16.13		17.21	20.14	23.45
„ Chocjebusa	3.14	4.48	6.16	7.36	8.44	10.30	10.24	13.06	13,32	15,48		16.35	16.55	18.18	20.30	0.15
„ Kibuscha		4.51	6.22	7.44		10.36	.		13,38	15,54		.	17.04	18.25		0.24
„ Kowaniza		5.01	6.29	7.52		10.43	.		13,45	16,01		.	17.12	18.32	.	0.32
„ Wajeziza		5.06	6.35	7.57		10.49			13,50	16,07		.	17.20	18.38		0.39
„ Hródża		5.17	6.50	8.13		11.03	10.51	13.29	14,01	16,20		16.59	17.35	18.54	21.02	0.54
„ Stejeho		5.28	7.01	8.27		11.14	.		14,12	16,31		.		19.05	.	1.06
„ Bjeje Wody		5.36	7.14	8.39		11.28	11.13	13.46	14,24	16,44		17.17		19.18	21.21	1.20
„ Nežiwy		6.11	7.31	8.58		11.43	.		14,39	16,59		.		19.34	21.37	
„ Khnichen		6.19	7.40	9.08		11.53	.		14,46	17,07		.		19.42	.	
„ Buhmanez		6.26	7.47	9.16		12.01	.		14,53	17,13		.		19.49	.	
„ Gerli		6.35	8.02	9.21		12.10	11.41	14.11	15,00	17,23		17.45		19.55	21.52	
„ Rodersdorf		6.41	8.09	9.29		12.17	.		15,06	17,29		.		20.02	.	
„ Charlottenhof		6.49	8.18	9.40		12.26	.		15,14	17,37		.		20.11	.	
do Shorjelza		7.00	8.30	9.53	10.03	12.38	12.05	14,35	15,25	17,48		18.08		20.23	22.17	

S Budyšina do Budestez a Wjeleczina.

S Budyšina	4.58	7.15	10.35	14.20	17.03	19.49	†23.29
„ Džěžnikez	5.07	7.24	10.45	14.28	17.12	19.58	†23.36
do Budestez	5.12	7.29	10.50	14.34	17.17	20.03	†23.41
‖ Budestez	5.13	7.29	10.51	14.35	17.18	20.04	†23.44
„ Rosnowdez	5.17	7.34	10.55	14.40	17.23	20.08	†23.49
do Wjeleczina	5.26	7.41	11.04	14.48	17.30	20.16	†23.56

‖ Jenoż wšědne dny † Jenoż sobotu a njedźelu.

S Wjeleczina do Budestez a Budyšina.

S Wjeleczina	5.51	7.14	8.23	11.35	15.16	18.10	20.53	†0.44
‖ Rosnowdez	5.57	7.20	8.30	11.42	15.22	18.17	20.59	†0.50
do Budestez	6.01	7.24	8.34	11.46	15.26	18.21	21.03	†0.54
‖ Budestez	6.03		8.36	11.47	15.27	18.23	21.04	†0.54
„ Džěžnikez	6.09		8.42	11.53	15.33	18.29	21.10	†1.00
do Budyšina	6.17		8.50	12.01	15.41	18.38	21.18	†1.08

Hač 31. 3. 34

‖ Jenožwšědne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu.

Zweisne wumělske laidkate madrasowe **garding**

story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Škórnje do ratarstwa

we wulkim wubjerku

howjeza koža . . 10.—

tesame, z wosebje sylnej podušu 10.75

tesame, prědni dźěl walkowany, z dwójnej podušu a železom . . . 12.90

Fuhle Schuhwarenhaus Gustav Fuhle & Laurentin 3

N.edźelu wotewrjene!

Lampy za jězdne koła gummij za jězdne koła

tež tajke z małymi rjanostnymi brachami, jara tunjo, wulki wubjerk pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje na Kamjentn.hssy 16

Zo bych zaso dźěło wobstarał

předawam po pomyslomnje najtuńših płaćiznach:

cyle nowočasne mužace wobleki, pacholace, hólčace a dźěćace wobleki; dobre barbojte a smuhate tkaninowe kholowy, najlěpše sylne manchestrowe kholowy; sylne kholowy z kožaneho sukna, Breecheske kholowy; kalmukowe jaki, lacy; kholowy za młodźenčcow, pacholow a hólcow; **najl. sylne wjedrakrute jaki do wětra; cyle dobre zymske sportske jupy;** zymske jupy do dźěla; čorne dobre suknjane paletoty; cyle nowočasne barbojte zymske mantle atd.

Woldemar Menger w Budyšinje

(prjedy A. zwud. Mengerowa)

na Serbskich hrjebjach 6, znapř. industrijoweje a přemysł. šule

Hižom 49 lět staroznaty, kruče sprawny drastowy wosebity wobkhod

Njesměrnje wulki wubjerk a pomysł. najtuńše płaćizny, zo bych zaso dźěło wobstaral; prošu wo podpjeru

Jsrael'ec rěznistwo w Bukecach

poručа ke kermuši:

howjaze mjaso, k warjenju a pječenju, punt 0.45

roulady punt 0.70

gulašowe mjaso punt 0.60

swinjace mjaso k warjenju . . punt 0.65

pječenju . punt 0.70 a 0.75

kotlety a rjapowe mjaso punt 0.75 a 0.80

čelace mjaso pt. 0.60 a 0.65

rubane howjaze a swinjace mjaso punt 0.65

kolbasu wšěch družin punt 0.70 a 0.80

mjehka servelatna kolbasa punt 1.—

sylcowe mjaso 4 punty 1.—

połč, tuk a łój na składze.

Domowina

zmjeje wutoru, 31. oktobra (reformaciski swjedźeń) popołdnju z dypkom w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje

nazymsku zhromadźiznu

1. Knjez Nejdo: »Domowina wčera a dźensa«.
2. K. dir. Lentzsch: »Wažnosć posmjertneho zawěsćenja«.
3. Wšelčizny.

Kóžde towarstwo ma zastupjene być, tež druzy su nam witani.

Radio — P. Neumeister

poskića najwjetši wubjerk najnowšich apparatow, jenotliwych dźělow atd.

Wam so wěcywustojna rada podawa a so sprawnje posłužuje. Telefon 2262. Na Seminarskej hasy 4

Zliěbomanki

čiści tunjo

Smolerjee knihiličerńja

z. dr. z w. r.

w Serbskim Domje

Garding

story, rolowy tunjo

diwan. a spanske přikrywy

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 16

Žonjac. kola

wot 15.— hr., kuchinje z wopłokow, blidom wot 62.- hr., šeslongi 25.- hr., posleśca 15.- hr., drastowe khamory, blida, stólcy, komody, vertiki atd., tež dźělba mužac. kožanych jakow najtuńšo na składze

Selfertec składnosć. kupje

na Kamjentnej hasy 29

Sylneho konja

do dźěła, 6-lětn., ma na předań

Jan Krawc

Njeznarowach

pola Wujezda

Přikrywy na blido na sofa na diwan

přikrywy na sćěnu,

k meb'am so hodźace,

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreichste Deutsche Funkzeitschrift

Mit Geräteversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.

Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały sum-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mur-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde ča. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńja dyrbja so barzy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 249 — Budyšin — Sobotu 28. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Politiski tydźeń

Dźensa hmy w rozsudnym cźasu žiwi. W Němskej „khěbotuje" so wulki dźeń wólbow do němskeho rejma, a sicembera ludowe wothłosowanje. Němski lud dyrbi nětko ze swjeneje a możnje k swojemu knjezerstwu wustajić, kaž je jón na nowe puć stajiło a cyle jón z cźełma wuwjesć.

Němski kanclerr Adolf Hitler ma a też němscy winiscerjo cźahaja po kraju, so bychu lud powuczili a namaksali, zo by se 12. novembra hromadźe winowatosć cźinił a se swojim „haj" dopokazał, zo je ako jedyn muž za wjednikom stoi.

Z wjednikowych rěcźow, kiž je poslednje dny w Němskej a pscheć swětom dźerźał, wukhadźa pschedewšitke jadnake jadnje za mérom a žitna wola k tutomu mérej. Němska chce se swojimi sćěhowanimi w mérje a pschećelstwje swoje žiwa być. Nasch kanzler wě, zo móże jenoź w mérje za kóžde dźěło nastwara a pozběhnjenja raźić. Pschi tym němske knjezerstwo nochce cźerpjeć, zo by so lud, kiž je wone nawjednuje, a za kotrejž wone samolwjenje nošy, w cuzich ludach jako lud druheje rjadowanje wobhładowai. Zo by so z nim za tutym stejišćom wothadźało. Němska chce k swojemu stronwemu wuwiźu nimo měra też runowesć. Kóždy rozumny cźłowjek we wukraju njemóże njedźiwać, zo nam tuto spravne žadanje zapowědźeli dla podpěrajcy 12. novembra nasche knjezerstwo, wono swoje cźełe dźěło njemagyne wukonjeć móhło.

Dokelž Němska konferencu wo wotbrońenju wopuscha, je swjatsa ludowa wustupi, druhe kraje po prawom wo žanoho prawcho cźerpjenja k nowym jednanjam nic. Nimo Cyhu wschak tak cźinjo, jako by jim z wotpadnjenom nětko thutno było, dha tola z jich pozběhnjenja w Genfje zaźenje wuthadźa, so jich wola k wujasnjanju wo wotbrońenju njeje wulka. Konferenca ma jako wo dobre 5 njedźel wotstorcźa, dyrbi so pjećo 4. decembra zaso sćerć. Hač pak potom k nekajkim wonym wuspěchanm pschińdu, na tym wele dwěluje.

W franzowskim knjezerstwje je so tutón tydźeń też nic pschemjenjenje stało. Pschi wuradźowanju wo skrótenju mdow za wojenskich sastojnikow, Daladierowe knjezerstwo swój podlejk sćehi a so powali. Nětko je dawschi minister namórnistwa Sarrant nowe knjezwo sestajał, kotrejž dwje wjesćinu hłosow w komoru sa sebje namaka. W Franzowskej tuh pod dawkami stoji a so pschećiwo nowemu dawkam spjećuje. Tehodla nowe knjezerstwo njeje w pschihódnym cźasu swoje žiwjenje nastupiło a jimje hnydom wot spocźatka jara ćežke dźěło. Howak je tutón tydźeń w swětowej politiji wo mérne było. Wažne k najpomjenjenju hischcze je, je Kowska tele dny 15-lětne wobstacźe swojeje republiki swjećeji. Też Němska je turkowskemu knjezerstwu k tomu podawkej zbožo pschała. Turkowska je stajnje i cźełom Němskeje była a jeje knjezerstwo je też na pone waschnje k mocy pschischło, kaž nasche nětčiske knjezerstwo. Sapomnicź hischcze nechcemy zbliżowanje z Sćedźowcejskimi statami a Rusku. To móże za pschine wuwicźe swětoweje politiki hischcze i wulkej wažnosći być.

Němska Haagski sud wopušći

Němske knjezerstwo je stajnemu międzynarodnemu sudu w Haagu w swišku z wustupjenjom Němskeje ze Swjatoludowu wojenwjej dało, so ninka wotpohlad, je by so je sudźanki hischcze saběrało, kiž su so Haagskemu sudej zepodałe. Jedna so tu wo skórźbach Němskeje pschećiwo Pólskej dla nałożowanja pólskich agrarnych prawidłow na němsku mjezyschinu a dla sarjadnistwa wjerchu Reisa.

Dr. Goebbels w Drježdźanach rěčał

W sałstim hłownym měsće pjatk wječor wobhladerstwo k generalnemu appellej za wulku politisku rozsudnu bitwu 12. nowembra naskupi. S wulkej napjatokeju so němski minister dr. Goebbels wocźakowasche. Na wuspjenischeju běsche so hobrsći stan pschiprawił, w kotrymž 30 000 ludźi městna namaka. Tola stań njedožahasche, je by sa wschitkich městna było. Pschi žiwojim pschikhadźe so minister dr. Goebbels z wyskym, schumjazym strowjenjom witasche. Jeho pschewodźesćerstwo němski bohot Mutschmann, sinutskowny minister dr. Fritsch a też wjednik krajneho propagandneho městna Salzmann. Pschiwyše runasche so wicherej, jako dr. Goebbels so słowa jimasche.

Wón logizy wótrje a jasnje sakłady a sałady hibanja wopisowasche a so z pschekwapjazej wotewrjenosću wo wotpohladach a waschnjach pozběhnjowanja nowego knjezerstwa wupraji. Myšli wojowanja Hakow wón wopraudźe klasiske słowo napschećejo staji: **Nazionalna cześć może so zwěsćeć też bjes teho, so by so khlěbej khućzho nuza pschebliśko stupiło. A nawopak, khleb bźeźaceja może zwěsćeny wostacź, ani so by nazionalna cześć pod tym cźerpiła.** Tute słowa wjedźechu ministrowu rěć na polo swonkowneje politiki.

Dr. Goebbels znowa na nasch njepowalnu wolu pokaza, so žane zwjenja njepodpischemy, kiž dyrbjeli hižom nasche jasne spušćeć. Nasche haj je haj a nasche ně ně. Za by so tuta sałada zyle sjawnje dopokazała, to je smužił dnja 12. novembra. A druha sałada je, so so swětej możnosći wosmje, so by napschećiwnosć mjes knjezerstwom a ludom wutworił. Na pschichodnym wulkim dnju njepowalnje dopokasamy, so staj w praschenju měra, žiwobyły a runoprawnosće wjednistwo a narod z jena a mataj jenajke myśle.

W žiwojich stónczajych słowach so dr. Goebbels na zbohatstwy strony wobrocźi a warnowasche psched tym, so bychu so na nětčiske illusije spuschczale. Minister rjekny, so wěrny, so je połoženje cźežke, tola njeje tak cźežke, so by rozrisowacź hodźało njeby. **A so by so tuto dopjelo, je trjeba, so so na kóždy pad stare poczinki strony zakhowaju, z kotrymiž je strona k dobyću dóschła: disziplina, zwěra, jednorosć, potajkim žiwnosć charaktera.** S powětra zhromadźiśiny njemóża so wězy tajke widźeć, kajkež su, a njemóża so wobkhwalić, ale jenoź hdyž mamy wolu a wócźko, kiž je tak krute, kaž material wulkeje politiskeje schachowki. Minister słónczi žiwoje budźenje słowa, kiž wschitkich žobu slovnikchu, je słowom, so žwěr nam nasche prawo da, hdyž we, so so bjes naschcho prawa wjazy njewobrócźimy. **Chcemy so dowěrić najwyschischemu Bohu a nochcemy so bojeć cźłowjeskeje mocy.**

Po němskej hymnje a Horst Wesselowym śpěwje dźesche schumjazy pschikseł pisches hobrsći stan, kiž hakle potom pschesła, hdyž dr. Goebbels se žiwojim pschewodom zhromadźiśiny wopuschcził.

Němski bohot Mutschmann z čestnym wjednikom w nacionalsocialistisko-fašistiskim kulturnym zwjazku

W pschihotowanjach k nazionalsocialistisko-fašistiskemu kulturnemu kongresej leća w juliju w Lipsku je so nazionalsocialistiske-fašistiski kulturny zwjazk załožił. Swjatk njedźela za praschenja swonkowneje politiki, ale wón dyrbi so hobu pschinošowacź, so so fašchizmuš a nazionalizmuš pisches powołanych sastupjerjow sesnajetaj. W decembru dyrbi so zaso w Lipsku druhi taki kongres wotmjeć. Na nim so nimo sastupjerjow Italskeje a Němskeje też sastupjerjo se Schwedskej, Finskej, Norwegskej, Danskej, Walscherskej, Rumunskej a Bołharskej wobdźěla. Němski bohot Mutschmann je cźełne wjednistwo pschewzał.

Kłostarnja za tworjenje nowych stronow

Psched sawnikim žudom w Halberstadtu měješchtaj so dźěłacźaj Walter Schattenberg a hosćeńzansći słužobnik Victor Warlich z Wernigerode samolwjenje, doklež běschtaj w jenym budźenju zhromadźiśiny wotmětoj a pschinoschtaj za kommunistiku stronu sběrałoj. Kóždy z njeju dosta 2 lěcze a 6 měsačnych khłostarnje.

Kandidatna liścina za wólby

Liścina kandidatow za wólby do němskeho rejma so po wschěm ćichim spočzatk noweho tydźenja sawrěje. Wona budźe pschez 650 mjenow wopschichcerj. Rimale wschitcy pryedawschi zapósłanjcy nazionalsocialistiskeje strony su so do liściny pschijeli. Nimo nich pak so nowe mjena mužow hromja, kiž su so po 30. januarn z wóle bitymi wuchenjenji wuznali.

Nadolny po puću do Angory

Němski pósłaniz Nadolny je so wczera z cźeładom do Turkowskeje podał, so by so tam jako sastupjer Němskeje na jubilejnišchi swjatoczesnejschi pschi 10-lětnem wobstacźu turkowskeje republiki wobdźělił a schenk swoje wotwołanske pismo z 4 schepedak, dokelž je so do Moskwy pschesadźił.

Waršawska universita so rozpušćiła

Kaž Barlinske nowiny pischu, je so Warschawska universita krawnych pedawkow dla rozpuschczała, kiž su so njeju stale z pschi kotrychž so jedyn student mori 020 so znamichi. Knjezerstwo je wschitkich profesorow universitty na pensiju pósłało. Rektor Warschawskeje universitty, Stanisław Pionkowski, so psched žud stajł, dokelž njebźe pschi policiju sawołał. Rospuschczenje universitty załoža je so na tym, kiž je knjezerstwo psched dwěmaj mjezyjo maj tydźeli.

Nowe francowske knježerstwo pječa jenoź nakhwilnje

Sa krótki cźaj wo 3 dny sestajane Sarrautowe knjezerstwo steji na nimale žanjownym sakładze, kaž Daladierowe knjezerstwo, kiž psched nim běsche. Wobźe nadpadne je, so so Dalladier sajo wróći, hdyž tež nic, kaž běchu žebi myślili, jako swonkowny minister, ale jako wójnski minister, kiž dotal tej hižo běsche. Njedźiwajcy pschitrich njepschecźelskich wustupow se žrjedźiznych a prawiznych cźrjódkow je Paul Boncour je swonkownym ministrom wostał. Dotalny minister hospodarskeho plana Lamoureux je so z sześimi ministrowymi tśihu, so to pak je Bonnet finanzne ministerstwo wobkhował. W druhich ministerstwach su so jenoź wobołwy trochu pschesunyle.

Nowe knjezerstwo njeje so na lěwizu pschesunyło. Sarrautowe knjezerstwo steji na zyle wusćej podkoły a je knjezerstwo mjenschiny. Tehodla so jako pschekhodne knjezerstwo wobkhładuje a pschesunyvanje politiskich njesow w knjezerstwje so wocźakuje. Też Parizske nowiny wo nim jako wo pschekhodnym knjezerstwje pischu. Leon Blum je hižom nětko ministerskemu prisedetej podcerci sozialistow pschikłubił a wosjewił, so nochce žaneje systematiskeje opposizije wuwabicź.

Henderson rěči wo wotstorčenju konferency

Kaž hižom wczera pišachmy, je Henderson jednanja hłowneho wubjerka na 4. decembra wotstorcźił, ani so bychu so hischcze nekajke pożedźenja abo nětajke wósowne wuradźowanja wotměle. Wón krute rozsudźenje pschedbydźiwa k pokracźowanju dźěłow a ke skónczenju jednanjow wo wotbrońenju wuschěhmy **a na** samolwitosći knjezerstwow napschećejo jich łubam **a zylenu** žwěrci na borzonne a dosłonczne rjadowanje praschenja wotbrońenja pokaja. Snvrschćejenje konferency by so jako wobtrucźenje wobhładowało, so dorjała wola k wotbrońenju pobrachuje. Henderson twidowasche, so ma so z wotstorcźenjom cźaj dobyć, kiž je pjeca k pschewinjenju nětcźišchich wulkich napschećiwnosćow trěbny. W pschestawy hač do 4. decembra dyrbjale so naprawy stacź, so by so druhe cźitanje Macdonaldowcho plana smužiło. Słowonmu wubjerkej dyrbi so hač do 4. decembra jasnje sestajany tekst za sverzenje pschedpołožeć. Njedyrbjaw-li hač do tuteho cźasa tekst hischcze hotowy być,

dyrbjał běrow polnomóz dostać, so by czaß skhadźowanja hlowneho wubjerka po potrjebje hischcze dale wotstorcził.

Arabojo přeciwo Židam w Palestinje

W Jaffije wusnupowachu Arabojo z demonstraciju pschećiwo pschiběranju židowskeho pschipuczowanja. Arabiski wukonjazy wubjerk je generalny straik porucził. Po pschipołdnjoschej modlitwje Arabojo spytachu, rjeczas policije pschelamać, kiž běsche so k snjemóžnjenju Židam njepschećelskich wusnupowanjow wutworił. Pschi tym posłazija tšelesche. Wjele wožobow so mori a frani.

Proces wo zapalerstwje w němskej sejmowni

Po pschesłuschowanju prjedawschcho kommunistiskeho sapósłanca dr. Neubauera rěčnik dr. Sack namjetuje, so byschtaj so prjedawschej złužobnikaj sozialdemokratiskeje strony jako świedkaj skakałoj, dokelž staj we wězjnym najnapanju Neubauerej podobnaj. Wotschischi němskostatny rěčnik rěcži za wotpokasanje namjeta. Wobskorżeny Dimitrow so z świedka wschelake wo połoženju awstriskich nazionalsozialistow prascha. Świedk Kreyer wotmołwi, so je rosdžěł, hacž cłowjek jako Nimc w němskim kraju sa swoju němsku wěz wojuje, abo hacž jako wukrajnik němske hósćne prawo fujewuživa.

Potom pschesłuschuje so knjeni Baumgartowa, pschistajenża stenografiskeho běrowa němskeje sejmownje. Wona rjekny, so je psches schkleńzu telefonoweje komorki wob kedžbowała, so je 27. februara popołdnju sapósłanc dr. Neubauer na kazarnym stołczku sedžał, jako je so Torgler z knjenju rozhowarjał, na to je so Torgler k dr. Neubauerej sydnył.

Po pschesłuchanju pschipowěda pschedsydża, so so świedkaj, kiž je dr. Sack žadał, skakałaj. Potom so prjedawschi sapósłanc němskeho sejma dr. Neubauer pschesłuschowasche. Wón ma za nóžne, so je na tamnym dnju z Torglerom tam sedžał, njemóže pak so wjacy wjeze dopomnicz. Na woprascheńze rěčnika dr. Teicherta świedk dr. Neubauer praji, so janeho z wobskorżenych Bolharjow jenże widżał njeje. Na wopraschenje dr. Sacka, hacž je dr. Neubauerej sedżerjenje Torglerowe napadło, wón praji, so je jenoż trochu žiwischi był, dokelž je wschitko polne wunoschowanjow było. Na to so hischcze někotři świedkowie pschesłuschowachu, z kotrychž wukhadżesche, so je Popow na tamnym dnju z Torglerom hromadże był. Popow pak to wotpokasa. Dimitrow žełi wschelake wuprajenja skrobli, tak, so dyrbjesche jenu pschedsydża słowo sakasacz.

Mužojo, kotřiž jako prěni na jenotnym wólbnym namjeze steja.

Mjena tutych dżesacz mužow su na wschitkich wólbnych zedulkach wocźišćene. Horni rjad wot lewizny k prawizy: němski kanzler Adolf Hitler, wjednikowy namětnik Rudolf Heß, němski minister dr. Frick, němski minister Hermann Göring, němski minister dr. Goebbels. Delni rjad: wot lewizny k prawizy: slabowy ješe Röhm, němski minister Darré, němski minister Seldte, městokanzler z Papen, němski minister na wuslužbje Alfred Hugenberg.

Minister dr. Goebbels přez Budyšin přijěł

Wječora pjatk psched wječorom 5.20 hodź. němski propagandowy minister dr. Goebbels po puczu z Wótšławja do Drježdżan pschez Budyschin pschijědże a tu pojasta. Wobydlerjo jeho radosnje witachu. Ministrowy automobil sta na Žitnych wikach pschesta, a minister so z někotrymi žołnjerjami nazionalsozialistiskeje strony do rěcze da. Wón wuzu wobzamknu, so je so po puczu tak dołho na njeho cakać dyrbjeli. A so su ludźo tu tak dołho na njeho cakać dyrbjeli. Wón wuprajі postrow na město Budyschin a pschidatki, so chce wón Budyschin tež wosobje wopytać. Tuto pschiwołowanje nasche město wjelo wuzwyta.

*

— **Dźenšnischi tuk.** Butra płaćesche 75—78 pf., jeja 11—13 pf., twaroh 20—25 pf., kaczki, sarčane, punt 80 pf., kury, žiwe 1,50—1,70 hr., kury, sarčane 65 hač 75 pf., hołbje 45—50 pf., kał, čerwjeny 8 pf., běły 5 pf., zydrojm 20—80 pf., cyłate kórki 8—15 pf., morcheje 8—10 pf., zybła 8—12 pf., kohrabi 10—15 pf., rhabarber 10—12 pf., jedźma toboda 12—15 pf., tomaty 20 pf., jabuka 10—20 pf., kruchowy 10—12 pf., błoćki 10 pf., běrny, 10 puntow, 25 pf., nad 10 schkleńzu 1,60—1,70 hr., med bjes schkleńzu 1,40—1,50 hr., lany wolij 1,40 hač 1,50 hr. winowy.

Stara zyrkwinska hudźba w Pětrowskej zakrsu. Sobotnjowej wječornej hudźbu 5. nowembra 1933 wječor w 6 hodźin sawjedźi organist pschi Pětrowskej wokse Jozef Schneider mjeno „Stare muschitske dźela w staršim zyrkwinskim hudźbnym stilu“, jako nastudźowanje swojich wučomnikow. Z wjele wotmyslenymi pschedpokładami dźiwa so na to, so by mjenowane hudźbne organizm, pschi čimž budźe Buchowarm, kiž z klawirom wuschertjowe pschedwjedźenje, Hansa Schneiderja, kiž dźensa na základje pomjadowanych swjatočnych nadpisow za wjerchnjoserbskich zyrkwinskich hudźbnikow zalež. Dorinje Lužizy płaći, je hižo je swojim kowanym tšěrom instrument swjaty, kiž je so w nowinach połnje pschipóznał a je swojimi wulonjenimi ho do najwujnamnischich tšěrow liczi.

— **31. oktobra** (Reformazijski swjedźeń) jědźa wschitke **pósłane autobusy na Budyschin** a zaso dale, kaž zwjedźelu. Z Budyšina—Rosenthala—Zoraweho zjedźe pak jeden 7, 8, 9 a 10 wupadnu a to 20,15 z Nowosałza Sprjewjerju, 0,00 z Budyschina, 1,15 z Nowosałza Sprjewjerja a 1,35 z Wopakeje.

— **Budyske haptyki** su wschędne dny hacž do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu a swjate dny pak samknjene. Nóżnu słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka z mjeńšacznym wotmyšenjom. We oktobrje je to Dwórnischčowa haptyka na Bismarckowej dróhi, w nowembrje pak Hrodowska haptyka na Hóschcu hasu.

— **Kołejerowemu** wječera popołdnju wokoło 5,25 hodźin na Žitnych wikach žona do kola zabła a padże. Wona z mjeschwočom na dróhi dyri a sebi we wobliczu kwadwnu ranu nabi. Pomohnu ludźo dowjedźechu ju k lěkarjej.

— **Stajerske žonjaze jěchne kolo.** — **Wobwěsczer** so pyta. 21. oktobra popołdnju su Psched schkleńzinami wotami na dróhi žonjaze jěchne kolo znamki „Malto“ bjez

Ze Serbow

W Budyschinje, 28. oktobra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 733, thermohygroskop 0 a thermometer wodnjo —8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, thermohygroskop —1 a thermometer w nozy —4. Wjedro po njejschcenći. Nasche wjedro wostanje wohrožene. Nad połnóżnym morjom je so jara hylna nižina wuhoniła, kotraj so k nam hiba. Druha nižina leži nad połnócnej Italskej. Po wichčom sdaża so wobe nižinje pola nas sjednoczitej. Tuta hodła może k žitnym wětram a dešczam dóńcz. Nad Franzowskej so nowa wyschina rumpschestrěwa. Njedźelu pak najšterje hischcze dožcz wihna na nasche wjedro njeschmjeże. Dyrbimy wocakować, so budże njedźelnische wjedro tšěrko njewobstajne, wětrojte a dešczowate. Žitše 20. njedźelu po swj. Trojizy błónczko 6,16 hodźin skhadża a so 4,41 hodźin thowa. Měsačk skhadża žitše popołdnju 3,04 hodźin a thowa so na ranje 2,09 hodźin.

Bratr z města a bratr ze wsy

Směšchne a khutne wobrazy.

Luby čitarjo! snajeschi Budyschin? Nó, so wě! A snajeschi trasch tej delanšku wjeß Ha . . . tola ně! je lěpje, so jeje prawe mjeno samjelczu; ty mohł trasch we skabym wokomiku dale hódacz a z tym trasch někomu khiwdu činicz. Mjenuju tohodla tu wjeß Delaneźy; to dožaha, so sčěhowazy wobras dorosumisch.

Wschitaj mjenujcy dwaj bratraj: jedyn pschebywasche w Budyschinje, druhi bě w Delanezach z domom. Prěnischi měješe wulku thežu, bě abo rěkasche snajmjeńsha bohaty a wošebny kupz a mjenowasche so Dubinski; druhi bě bohaty ale jednory bur a rěkasche Dubin. Dźiwasch so tomu, so mataj bratraj wschelake mjena — je to wopraudze dźiwna wěz, a taj posdźischo wohladasch, storo změtchna. Njestaraj pak so dale wo to, pój radšo so mnu do Budyschina do Dubinskej wulkeje khěže, a wohhladamoj žebi tu domjace žiwjenje.

Wschudże po zymym domje je widżecz, tón knjes dyrbi bohaty być; a měschczanzy ludźo, kotřiž jeho lěpje snajachu, tomu pschihłoßuja, dokelž bě Dubinski stajnje z wulka žiwy. Sswjeczejsche a hotowasche husto wulke hosćiny a pschepschoschowasche na nje najbóle wschěch bohatych runikow. A to bě potom mjes ludźimi stajne powědanje, kak bohaty a wošebny Dubinski je, a čim wjetsche bě schukotanje wo nim, dokelž tak prawje njewědżachu, z wotkel bě Dubinski do města pschičežuhnył, runjeż bě tu hižo dołhe lěta. Potajnepo pak so ludźo czim kruczischo pschimikaja. Někotrymžkuli drje bě so hižo pola Dubinskej złužobnischa wobhonjał, tola też, kaž so sdasche, so też žane njewědżachu abo tola pscherabżicz njechasche. A czim potajnischo tuž bě, z wotkel je Dubinski pschischoł, a kajke je jeho prjedawsche žiwjenje bylo, czim wjetsche bě powědanje wo jeho świedżenjach. Dubinskezom so to jara lubjesche; pschetož njezadachu sa niczim bóle, tihha sa czesczu swojeho domu; a pschezo husczischo hotowachu hosćiny; a bě to hižo někotremužkuli sjawny dopokas, so chcedża so z tym jeno widżecz dacz.

Też na dźenšnischi dźeń je Dubinski wulku hosćinu z balom postajił. Jutšje je jeho narodny dźeń, tuž dyrbi jón też na pschihódne waschnje wošwjeczicz. Namakamy Dubinskeho runje doma, kak so je swojim złužobnikom wo dokoncznych pschihotach k wjeczorej rosrěczuje. „Wschitko kraßne“, rěcži Dubinski, ipokojnje žebi ruzy rubujo a tam a sem thodżo; „świedżeń, z kotrymž mje dźenża psched mojim narodnym dnjom moja mandželka pschekwapi, budże najwoźebnischi, kotryž je naiche město widżało.“

Sskužobnik thodži ruzy na khribjet pódła swojeho knjesa; je wschcho je widżecz, so je swojim knjesom jara dowěrnje a bjes stracha jedna. „Schto měnicze, knjeże?“ prascha so złužobnik; „so waż wascha knjeni z tym świedżenjom pschekwapi?“ Hahaha! A wy sam na tym hijo sći njedźele dźiwacze, sam porucżejcze, schto ma so stacz; a psched thwilu widżach je kamjennynaj wocžomaj, kak je wotoko swojeho wuschka wobrasa w sali twčiki pschitykował — hahaha!“

Dubinski je trochu [illegible] a sahańbowa. „So sy mje widżał?“ Hm! to [illegible] sym jeno tohodla činił, so by —“

„So by waß to dźensa wječor czim bóle pschekwapiło!“ wuraży Skoczin je smjechom.

„Tomu ty njerozumisch — je wěrno, so sym zyły świedżeń sam sarjadował, ale świět to njeje widżecz, klinczi to wjele rjeńscho, hdyż so rjeknje, so je mi knjeni tón świedżeń z lubosče pschihotowała.

„To je wicho dobre a ja też rozumju, knjeże“, wotmołwi khrobły złužobnik. „To je wě, psched świetkom dyrbi wscho druhi napohlad měcz — wy świeczejsche sjzyła też jeno psched ludźimi žiwi narodny dźeń, sam so zwoje jeho rodu haubujecze a so hněwacze, so sče so runje pola swojich staršich narodźił.“

„Jano!“ sawoła knjes hněwnje hrožo

Tola złužobnik njeda so z tym sanulicz, pokraczowaschе we swojej jerej rěczi: „Mužej, kajtšy wy sće, dyrbi to hróžbno być, hdyż z tajkeho rodu wulkhadżecze a dyrbicze swoje mjeno wopaki pihacz.“

Knjes so z hněwom a haubu sapyri: „Skočjino —“

Sskužobnik pak njesche khrobłe dale: „Wy sće Dubin a pijacze so Dubinski; kóżdy nima telko sboża, so by žebi z pierom z prostcho mjena semjanike wudżělacz mohł.“

Dubinski widżo, so i hněwom a z hrożenjom nicso njewuczini, počza prožnicz: „Jano, proschu tebje, budź směrom!“

„A wschak žinoj tu žamaj“, wotmołwi Jan.

„Ale murje maja wuschi, a ty derje wěsch, so wo tym złyschecz njecham; so žym tebje jenoż do złužby wzał, dokelž so mojeho nana znał —“

„A jeho krwawne rjemjeżko!“ pschižmotnu złužobnik.

„Mjelczi!“ wuraży knjes, bojańje so wohladujo. „Budź prosczeny, luby Jano! Ty wěsch, kajku czesczu we měrcze wuživam, kak wožebne žiwóžby do mojeho domu khodża.“

„To wschak wěmy: wožebne žiwóžby rady dobre jedża“, wotmołwi Jan. „Hdyż je tój, tam khaja myschi.“

„Boch žiwóžim njepschečelam nóż do ruki dał, hdy by so rosnjeżło, z kajkeje žiwóžby wukhadżam.“

„Njestarajcze so, knjeże, ja to njepscheraduju; žym w złužbje a cłowjek ma tez czesczu: to by so mi runje chżyło, to bychu mi moji kollegojo wutrkowali, so žym pola knjezitwa, kotrehoż prjedownizy so telko krwawnych skutkow jawinowali, dóńź budu z wami spokojom.“

Dubinski so tróji: „Luby Jano, pschejtaj jeno tak rěczecz! — Nčwěrno, ty by tež rady dobry dźeń pomjel? Widżiš, ja žym dobry knjes, tu wjmi!“ a prajiwschi wuczeże horschcz pjenjes a da ju Skoczinej, so by tola stónczenje mjelczał.

(Pokračowanje sležhuje.)

hajcja sebje namakali. **Wobhjeđžeŕ njech ho pola kriminalneho wotdźelenja w Budyšinje na hrodźe Ortenburg, telefon 2802 po możnosći bórzy samolwi.**

— **Jedne kolo kradnyli.** 24. oktobra pop. wot 4 do 6 hodźin kradnychu z dwora milinarje we Rožowej hasy mužace jedne kolo znamki „Opel“, čisło 884 747. Kolo měrješe čorne kroźna z běłoščerwjenymi barbomaj módrozołtej, čorne swjena a błótnišćitakaj, runc wobźěło z cyklowjenymaj gumijowymaj pěchmadkomaj, Torpedo-žamobéh, čorne hrdłowe pjera, sćerej wobrući. Wo wobsowne zdźelenja prosće kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

Wulke burske wustupjenje w Budyšinje

Na pohromadźenje krajneho burskeho wjednika, kjeżela Kórnera z Pěšez, wotmje so

sćwórtk 2. novembra 1933, pop. w 3 hodź.

wulka burska zhromadźizna w Krónje w Budyšinje. Jenoż krajny burski wjednik budźe rěčeć wo themje: „Němski bur 12. novembra 1933“. Wšitcy burja a ratarjo so na tutu wulku zhromadźiznu pšeproša a so wobzamknje, so so kóžды bur z blížišcheje a dalšicheje wokoliny Budyšina wobdźeli. Tež burska žona dyrbjała so na tutu wažnu dnju ras wot swojeho hospodarstwa wotsćerać a so se swojim mandźelskim zhromadźe na manifestaziji wobdźelić. W tutym wažnym času budźe kóžды bur jako winowatosć sobuzwažować, krajnemu burstwu swojničej tež je swoje pśiduminoju dopokazać, so je wólinuty na wustrowjenju němskeho burstwa zhubdźelił.

Budyski wokrjesny landbund.

Nowy statny sekretar w němskim ministerstwje za sejźwjenje.

Rajsk domänow Backe, dotalny němskostatny komisar, ho za statneho sekretara w němskim ministerstwje za sejźwjenje a rataŕstwo pomjenowa.

K lěpšim wójnskich woporam

Dopominamy ho, so je minjeny 14ćeny korrupizijowy ho stajnje ł wobźehitej „Inboješu“ za wójnske wozjimowaćele, kiž ho wobaraca a śebi pomhaca ujeć, hdyž rěkaśeche, wot sinadnych hłódnych grotschow ći wocžahowaca, so buchu ho tróny bonzow ja cłaž sahe pjenježnje hwězdne widake.

Z knjeństwje je ho tež to pschemólnito. W jenotźej organisaziji, NS-sastaranju wójnskich woporow, bory šwótowoje wójny sjednoća a śeja pod zyle num schlitom stata. Sobustaw stromy Oberlindober wjednik a sastupjeŕ. S planom, kajki jón nazionalsozialistiske pśihotowanje reklamy wobsebje hódne a skutkowne hdyž sdadźa. Organisazije a zhromadna wabjaca słužba je ho zrobiławej strony Koetterej we Wiesbadenje pschepodała.

Budyšti wudawaŕ ho w wšednowdnych dnjach wobdźela. Radrobniše wutoraje Nadrobita zupna winarnja NSKOB. (NS — sastaranja wójnskich woporow) na dwanch witach 18.

*

Barta. (Konc... ...ho kowboje jadnomu frjedu hu ...chim reverje ... ...amowo, 29 jatrjow a 20 kar... ...fatlětli. ... ...e wodźeli ho 12 hipnikow kowjerjow.

Wuherje. (40lětny ... ...hodnik jadnoj ... ...a najzamuta 803, runje pod ... ...ezemi wjesce Wjelmanich wuherje Jan Lubjenjski ... ...owin po zyłych Serbach derje błidarinje, kiž dołe je najdarschi błidaŕki wobkhod w wokolinu. W tym tutych dołhich lět hnjes Lubjenjske ... ...ježe z pjećtom wšelakaj rjebał njeje, teš nic we wšem cześtym cźinja. To je jandźelo najlepschi dopomhaŕ wuherna kajkoh nadźělkow. Knjes Jan Lubjenjski ... ...hadny muž w najlepej woładźe, je dobry khećelcan ... ...ny Serb. Teš jeho žonu, jako błidaŕku mischiraj ... ...nowym wobkhodźe dźiwataj. Pschejemu knjezej Lubjenjskemu a zylej jeho zwójbje ja **pschichod** strowotu a sbožo, a wobkhodej dalsche tyzje a **roswinowanje**.

S Wósporka. (75. narodniny.) Wčera 27. oktobra **swójbjańe mandźelska Marja Käßlerowa rodź. Richterez** pschi žadnej cźerstwosći a strowosći swoje 75. narodniny **wošwjećiła**. Njech ho ji spožcži, to by pschi boku swojeho mandźelskeho 25 dalšewu stronu a wjesoły wjeczor žiwjenja wužiwać mohła.

Z Nuknic. Ze strony burow so tu na prawje wjele **bažantow skorži**. Tuž podachu so wotnajeŕ tudomneje honitwy a 8 druhich trěćcow na puć, zo bychu rewěr kusk wurjedźili. Potrěłachu 125 bažantow, 18 zajacow, 7 karnikłow a 7 kurwotow. Nazajtra namakachu hišće 15 khorych bažantow.

Ze Zejic. Wondano namakachu na dróży srjedźwsy a Swinarnje wulkeho ptaka podobnje našemu baćonej na khribjeće leżo. Wbohe zwěrjo bě sebi nohu złamało. Tutón ptak bě jedyn żeraw (Kranich). Wón bě cyle wěsće na léće do čopleho kraja, tola je so khětro zakomdźił, dokelž żerawy leća hižo w septembru do cuzeje krajiny.

S **Khrósćic.** Radupodawanje ja maćerje w Khróšćiźach w novembrje, zwjatcho dnja dła, wupadnje.

S **Kamjenza.** (Wumrěł.) Sawdźenu wutoru je tu direktor tudomneho dźěłowego hamta Dta Alfred Bergiebel, 43 lět stary wumrěł. Bergiebel bě architekt, pschedwjda wokrjesneho gmdleńskeho towarstwa a wjednik dźěłowcha sastaranja w Kamjenskim hamtskim heitmannstwje. Bergiebla hižom hrjedź junija thorosće dła na dowol pusćezichu.

S **Kulowa.** (Sćěhowany hwaš.) Wječera pjatk staj tudomny dźělaćeŕ Jakub Cźornjeńk a jeho mandźelska Marja rodź. Khnopez swój hłěbowy hwaš wobswjećiłoj. — (Nowowbar.) Wotpalenu brózdźi hoscźenjarja Roberta Jakubeza pschi tudomnym pohrjebnischcźu jena Rakeźanska firma sašo nahwari.

Wusudźenja

§ Spytane słóstnistwo pschećiwo nastupajcemu žiwjenju, wopaczne pschisahanja a namołwjenje pschindźe psched Budyskim pschisahanym sudom k jednaniu pschećiwo 24lětnej słužobnej dźowcy Gertrudze Haufez z Hłupoizy, mandźelskej wótcheho dejerja Elli Mertenowej rodź. Teisingez z Jćdłowa, jeje maćeri, mandźelskej schewza Emmi Teisingowej rodź. Schleinizez ze Žuriz a wikowaćaju z gumijowymi wężami Hanje swud. Nyčźinej rodź. Hennigez z Drježdźan. Haufez běsche w lěcze 1928 hromadźe z Mertenowej a po radźe k Nyčźinej schła, so by jej sćěhwki luboscźinskeho wobkhada wotstronicź dała. Wona běsche podźěsćiło 10. septembra 1930 w jednaniu psched Kamjenskim lawnišćim sudom jako swědk w prozesu druheje wězy dla wobskorżeneje Teisingoweje wopaczne pschisahała. Mertenowa a Teisingowa so wobskorżiłchtej, so stej Haufez k wopacznej pschisahanju narěčałej. Mertenowu też winowachu, so je Nyčźowej pschi sahnaću ipytała pomozna być. Haufez dosta 10 mězazow jastwa, Mertenowa 1 lěto 8 mězazow khłostańje a shubi cźestne prawa na tśi lěta. Teisingowa a Nyčźowa so wuwinowaschtej.

Z Łužicy

* Se Schérachowa. (Sćerjeŕ na kolijach.) Schtwórtk rano so njefinaty, nježdże 24—28lětny, muž cźahez pschećiwo da, kiž 5,24 hodź. se Schérachowa do Drježdźan wotjeźdże. Jeho krótko sadu Schérachowa na Wjeleźanskich leźownoscźach nadeńdźechu. Hłowa bě wot cźěła wotjěźena. Mysla hrěbi, so je njeznaty muž z Budyschina. Njeshožowny njeměješche žanych papjerow pschi sebi.

* S Rychbacha. (Autowe njeshože.) Srjedu dopołdnja wokoło ½10 hodź. je Wrótzlawski cźežły auto po Lubijskej dróhi jědźo so pola „Pěćkeż druhemu autej wumnywschi pola hotela „Němskeje krony“ do wukładneho wokna kuharjunka Wilhelma Dreßlera sajeźdźe.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutrischu njedźelu: Njewotstejne.**

* **W Schweidnizy w Schlesyskej je ho pjatk rano tři skhody wyšoka składownja Schweidnizkeho akziowskeho towarstwa płatowoje a balnowoje industrije wotpalika.**

* **Sobotu wjeczor su na němsko-lothringskich mjezach 23 Italcźanow dla dewizowego pschestupjenja sajeli.**

* **Powětrny hrabja Zeppelin je ho z Chikaga do Akrona wróćił. Wot tam dźenża sobotu do Europy poleći.**

* **Pola Narmandze w Franzowskej je privatne létadło se 4 wosobami sjesožiło. Wschitzy schtyrjo, mjez nimi 8-létna holćka ziwjenje zhubichu.**

* **Pschi jendźelskim rańschim wórskim brjohy su sandźeny schtwórtk cźežke wichory zakhadźale. Wone 119 lim hodźinskeje spěschnosće dosahachu. Sdobom so njewjedowe deschcźe z knihami dźěchu.**

* **We Kanadze su žałostne wichory zakhadźale a we rańschich kónzinach kraja njeńmérnu schkodu nazinile. Wichor pschekhwata ječmjonch pławjerjow drjewa, kotśiž so na małej kupje w Lorenzowej rěcy wukhowachu, so so w zolmach zhubichu. W Nowej Braunschweigskej je woda wjele mostow zwottorhala, dróhi powodźita a żelezniske nadsypy zapuscźita.**

Towarstwowske powěstnikl.

Budyšchin. „Nadźija“ a wschě spěwa thmani Budyschcy Sserbja so k pschichodnej wutorje, wjeczor 149 hodź. do Sserbskeje sale na konzertne spěwanje pschepročca. Wospjebje knjesojo so wutrobnje wo wobdźělenje pročca. pschedsydstwo.

Domowina směje wutoru, 31. oktobra (reformazijski šwjedźeń) pop. z dypkom w 3 hodź. w Sserbskim Domje w Budyschinje swoju **nałymsku zhromadźiznu** (hl. nawěschtk). Kóžde towarstwo ma sastupjene być, tež druzy su nam witani. Njech tola kóžde towarstwo swój pschinoschk hacź do zhromadźizny zapłaći na k. Lorenza (na Sserbskej Ludowej Banzy kóždy dźeń wot 9—1 hodź. abo tež na zhromadźizny). J. Kschižan.

Hornja Hórka. Tow. „Łužiza“ směje njedźelu 29. oktobra pop. w 3 hodź. swoju měsačnju zhromadźiznu w Hänselej hoscźenzu. Dowěrniznu so prosća, to wschěmi sobustawam wosjewjeć. Wo bohaty wopyt so prošu. Pschedsydstwo.

Lichań. Sserbske cźěłowuczowanska jednota wot nětka sem sašo porjadnje šwuczuje, a to kóždu wutoru wjeczor we 8 hodź. pola Schiwarkez. Pschihódźeje wschitzy a pschinjesćeje też druhich sobu!

Wićne płaćizny w Budyšinje.

28. oktobra 1933.

Wše płaćizny so po zlotej hriwnje zrozymja.
Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaćizna	-	50 kg	—	9,00
Rožka, 72 kruta płaćizna	-	50 kg	—	7,35
Ječmjeń, lěčny	-	50 kg	8,50	9,00
Ječmjeń, nazymski, 2radkaty		50 kg	7,50	7,75
Ječmjeń, nazymski, 4radkaty		50 kg	6,75	7,00
Wows, nowy	-	50 kg	6,90	6,50
Wows	-	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	-	50 kg	1,50	1,80
Syno	-	50 kg	1,80	2,10
Sloma z mašinu młóć., pras.		50 kg	—	0,70
Sloma z mašinu młóć., k zasł.		50 kg	1,00	1,20
Sloma z cypami młóćena	-	50 kg	—	—
Butra	-	1 kg	3,00	3,20
Jeja	-	1 štk.	0,11	0,12
Pšeńčna muka 60%	-	50 kg	—	15,50
Ržana muka 60%	-	50 kg	—	12,25
Pšeńčne wotruby	-	50 kg	—	5,50
Ržane wotruby	-	50 kg	—	5,50
Běrny (w małowikowanju)	-	1 kg	2,00	2,40
Husy	-	1 štk.	—	—
Prosata 117 štuk	-	1 štk.	6,00	14,00

Prosace wiki dźěchu pomałso.

Pschi podawanju rožki a pschenicy k wagonej bjes šaunjenoho pschekładowanja 10 pj., pschi podawanju na skład 20 pj. wotliczenja. Hdyž kuza šam wotwuja, so nimo toho šwuczeny wóźmy pjenjez wotliczi.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

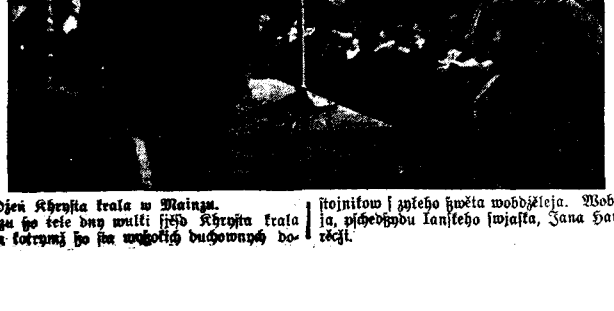

Dźeń Khrysta krala w Mainzu.
W Mainzu so tele dny wulki sjezd Khrysta krala wotměwa, na kotrymž so sta wobsokich duchownych dostojnikow z cyłeho swěta wobdźeleja. Wobras pschedstaja, pschedsydu lanšeho swjatka, Jana Hawa pscht jeho rěcźi.

Domowina

zmĕje wutoru, 31. oktobra (reformaciski swjedźeń) popołdnju z dypkom w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje

nazymsku zhromadźiznu

1. Knjez Nejdo: »Domowina wčera a dźensa«.
2. K. dir. Lentzsch: »Ważnosć posmjertneho zawĕšćenja«.
3. Wšelčizny.

Kóžde towarstwo ma zastupjene być, tež druzy su nam witani.

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd. ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Erich Lenz

w Budyšinje

na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće Wašе foto-wĕcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Kožuchowy dom Weidlich

w Haišrowje

Prošu wobkedźbujće naše lětuše poskićenje.

Za žonjace kožuchi najwjetši wubjerk kožuchowych wobsadkow, woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźity bobr, woprawdźity tkhór, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobsadki 86.— hr.

Za mužace kožuchi: kornarje z bobra, wódry, persianow, pižmow, skunksa a opossum atd.

Kóžuchowe podšiće we wšel. płaćiznach a družinach kóžkow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strapecĕr. twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwjedźenju 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přijomne płaćenje!

30. oktobra 1933 je nacionalny lutowański dźeń!

Wzmi sebi lutowańsku knižku

pola

Krajnostawskeje Banki

prjedawšeho sakskeho markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

w Budyšinje na Bismarkowej drózy 9 — na Žitnych wikach 4

zawožene 1844

Naša nalutowańja je na nacionalnym lutowańskim dnju wot 8 hač 18 hodź. bjez přetorhnjenja wotewrjena

Potajźe na **nacionalnym lutowańskim dnju**

so sće wschitzy dobreje wole sa nastawazu, šiwobodnu Němsku! Žadyn Němc bjes nalutowańskeje knjižki! Lutowanje je něhdy Němsku wulku sćežiniło, pomyšl na to a lutuj tež ty pola swojich wšesteje

nalutowańnje města Budyschina

Nacionalny lutowańśi dźeń bjes pschetorhnjenja wot 8—17 hodź. wotewrjena

Wupjerki we wšĕch šěrokosćach

łožowe damasty smuhaty plat plachty

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Sołowe-, blidowe-, diwanowe-, wjelbudokosmowe-, wolnjane-, stepowane

přikrywy

(Decken)

Sćěnske zapowĕški, łožowe předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Młoda, wysokosućelna

kruwa

je na předań we Wjeselu čo. 18

„Zum Kapuzinerbräu“

dobry piwowy hosćenc, na Dźiwadłowej hasy rózk Kotolskeje hasy

„Oktoberski swjedźeń“

so hač do wutoru podleš

Wo podpjeru prosyłaj podwólnje **Jan Zydeck** a mandźelska

fotowe
projekcijowe
nowjetšeńske
domj. kinowe

aparaty

a wšĕ wĕcy za amatĕrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mĕjićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wĕcywustojnje a najspěšniśo

Míele

najwuspěšniša centrifuga

D. R. G. M. **Čistoněmski wudźĕlk** D. R. G. M.

Po mlokarsky čiste zbĕranje smjetany, njezerzawjace bubony z fosforoweje bronzy přećiwo mazanej a wopłočk. wodźe škitane ćerjenje

čumpajomne sudobjo za polne mloko

dźerźliwe emaillowanje • njeznićomne ćerjenje

lohki běh

Pruhujće při kupjenju centrifugi tež prašenje, hač sebi nětko hnydom lěpje elektrisku centrifugu kupiće, dokelž elektrisk. centrifuzy sluša přichod.

Miele-butrowe mašiny, butrowe měšaki, butrudźĕłaki, maju runje tak wysoku hódnosć kaž **Miele**-centrifugi a su po kajkosći měrjene, wurjadnje płaćizny hódne.

„**Miele**“-nastroj kupić rěka, mašinu najwyšeje napřećiwneje hódnosće za swoje pjenjezy dostać

Mielewerke A.G. Gütersloh/Westf.

Měr a runcprawosć

česć, dźěło a khlěb

Wozjewjenje doprědka!

Sob. strony Werner

Studentkowski

poreči w zalomaj „Krony“

31. oktobra 1933

NSDAP. wotnožka w Budyšinje

Wot štwórtka předawam z hata **rjane**

karpy a liny

ke kermuši

po najtuńšich płaćiznach

w Bozankecach čo. 2b a w Krakecach čo. 28

Hana

(II. Sienkiewič. Přeł. B. Cyž)

Novelka. 164 str. 10 pf.

Předźenowe linolejowe tepichi

tkaniny za běhače, předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Pomhaj Bóh

Tydźenski nabožny časopis evang. Serbow, wuhł. hižo w 42. lětnika a je dostawa w Serbskej knihańi w Budyšinje w Serbskim domje

Serbsko-němsko Němsko-serbsko

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najrohotnišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w **Serbskej knihańi w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4**

Ważnu knihu Adolfa Hitlera

„Mein Kampf“

móžeće w **Serbskej knihańi** kupić a skazać; wobstaramy ju spěšnje.

Radio — P. Neumeister

poskića **najwjetši wubjerk najnowšich apparatow, jenotliwych dźělow** atd.

Wam so wĕcywustojna rada podawa a so sprawnje posłužuje. Telefon 2262. **Na Seminarskej hasy 4**

Přiloha k čisłu 249

SERBSKE NOWINY

Sobota 28. oktobra 1933

Njedźelske myslički

Praj mi, ſ kim ty wobthadźujesch a ja chžu tebi praji, schtó ty ßy.

Schtóž ma luboſcź, je na wschu pschihotowany.

Khłostanje dyrbi bycź kaž ſłolotej, kiž ma wjazy wolija hacź kißała.

Dobre ſłutki ßu prědowanje kschesćijana, kotrež wón dźerji, niż pschezo ſ ertom, ale pschezo ſe ßwojim žiwjenjom, ſe wschém, schtoż wón praji a cźini. Twoje cźinjenje je prědowanje. Prědowanje, kotrež ßo ſ eitrom dźerji, je bórſy ſabyte, ale schtoż ßo pisches naſche žiwjenje prěduje, njeſapomnite wostanje. Niczo bóle ßwětej njeprěduje, khiba ßwjate žiwjenje; niczo bóle kschesćijanſtwo njewonjeczeſcźuje, hacź hdyž ßebi napschecźiwo ſtejitej dobra wuczba a ſe žiwjenje, kschesćijanſka wěra a jeſchschesćijanſke ſkutki w hrěchach. (Spurgeorn).

Woheń ßo ſ wohnjom njehaſcha.

Cźim wjetſchi je rjek, cźim prjedy jeho hnėw ſpadnje; cźim ſdobniſche ſmyſlenje, cźim prjedy ßo cźłowjek wujedna.

To je najwjetſche wjeczenje: bórſy ſabycź.

Derje je też wot njepſchecźela wutnycź.

Nadawk praweje žiwjeńſkeje mudroſcźe je to, ßebi ſamemu wotewrjecź.

Schtóž chze ſ pſcheńzy tykanzy pjeć, dyrbi najprjedy mlěcźe wocźakacź.

Se ßudźenjom njetkwataj, ſkyſch najprjedy wobej ſtronje.

Schtóž chze prawu wěź, poruc ju Bohu Knjeſej.

Wodacź a ſabycź, je wjeczenje ſprawneho muża.

Schtóž ßwojemu njepſchecźelej dobre cźini, wozkazuje najſdobniſchu myſl.

Schtoż piſaſch, to wostanje.

Njemjetaj ſtare cźrije precź prjedy hacź nimaſch nowe.

Pomału k móſchni, thwataj ſy k klobukej, pomha někotremuſkuli młodemu cźłowjekej.

Ssam dokonjecź, je dobre ſelo, ale wono we wſchěch ſadźodach njeroſcźe.

Nazyma

S krótſchej ſtopu pſchekhodźuje
Boże ſtónczko njebjeſa,
Mile pruhi doßwěczuje —
Ptóh ßo ſ polow dobjera.

Ptacźti njelcźa, ſana muſchka
Ssebi wjazu njeſpuſcźi,
Mhła ſo ſchěrt, wětr huſchka,
Lód a mróz pſchipoſoći.

Praſchesch ſo ſa kwětku rjanej,
Pytaſch łuku kčejatu;
Ach, nětk njepodeńdźeſch žanej',
Luſi, njeſy plowe ßu.

Schěre, naſe ſieja haje
Swoju pychu wßleczene,
Najnoſcź ſich ta w pěſku tlaje,
Liſcźe w lěcźe młodniwe.

A tak jaidu młode lěta
A jich kčéw a wjeßele,
Tak też ſpadnje hordo ßwěta
A wſchě jeho rjanoſcźe!

Sejlek.

Adolf Hitler — wosud Europy

Wólbna zhromadźizna w „Krónje" w Budyšinje

Pſched połnej ſalu wopytowarjow rěcźeſche pjatk wjeczor ſtaty wojowar nazionalſozialiſtiſkeho hibanja Erich Kunz. Na jara ſajimawe waſchnje wón wulke podawti poßlednich lět wot 1914 hacź 1933 roſtejowaſche, w kotrychž je Němſka cźežko cźerpiła měta. Wſchitke woporv poßlednich 14 lět njebychu žaneho ſmyßla měte, bychmyli do ßamßneje methody ſapadnyli kaž prjedawſchi ſyſtem. We wokomiku ſjednoczenja ſapadźe mjeſynarodne nowinarſtwo do ßamßneho ſchcźuwanja kaž w poßlednjej wójnje. Tehdy ßo wot lěta 1917 inutskowny njepſchecźel pſchida. Wěſo mamy dźenßa njedźiwajcy ſjednoczenja ludźi, kiž wcźerawſche pſchewinycź njemóża. Stare politiſke ſtrony ßu padle a ludźom, kotriż maju pſchezo něſchto wutajecź, knjeżerſtwo njemóże ſmérom pſchihladowacź.

Wóz prjedawſchich mógnarjow ſakožowaſche ßo na njepſchesjenoſcź w ludźe. Stary parlament njepokaſowaſche žanu pſchesjenoſcź, ſnajmjeńſcha niż pſched wojßudnymi praſchenjemi. Lud tehdy njeßmědźeſche wo ßwojim wośßudźe wothłoßowacź, ale jenoż wo druhich maliczkoſcźach. Nazionalſozialiſmus ſ tutymi praſchenjemi cźeſcźe a nahladnoſcźe do ßrjedź luda ſtupi. Se tym dopokaſuje ßwoju wulku dowěru do němſkeho luda. Tuž też 12. nowembra žadyn domach wostacź njeßmě. Wólby do němſkeho ßejma a ludowe wothłoßowanje ßu ßo hromadźe położiłe, ſo by ßo ſ tym jenajſe ſtejiſchcźo luda w praſchenjach ſwonkowneje a ſnutſkowneje politiki ſwěcźiło. Dźenßniſchi lud ſ wcźerawſchim ludom nicźo wjazy ſhromadneho nima.

Hdyż ßu ſchcźuwarjo ludy pſchecźiwo ßebi naſchcźuwali, potom ßo ſhubja a dźěławy lud dyrbi worcźiſnu ſapkacźicź. Tehdła dyrbjałe ßo też knjeżeſtwa druhich krajow hładacź. Nětčnik potom wo cźłowjeſtim wobkhadźenju ſe Židami rěcźeſche a łžě wo hroſnoſcźach naſpomni.

Prjedawſche wólbne wojowanja běchu wulka wołańża 25 abo wjazy ſtronow. Tehdy dźěſche nam wo maliczkoſcźe a niż wo wośßudne praſchenja, dźenßa knjeż. pſchi wólbnym wojowanju porjad, mór a dźiſciplina w maßach. Tu ßo pokaſuje, ſchto wulka wěra a dowěrjenje ſamóżetej, hdyż je ßo lud hromadźe namakał. Dyrbimy ßo na lětdźeßatki roſßudźicź.

Swonka naſcheho luda pak knjeżitej njemóc a napjatoſcź. Bolſchewiſtiſki jěd ludam hroſy. To ßu ſcźěhwiſki njewuprajneho hubjeńſtwa powójnſkeho cźaſa.

Ssmy lud cźeſcźe a mamy prawo na cźeſcź. Tu rěcźnik na wukony němſkeho luda we ßwětowej wójnje dopominaſche, a ſo je nazionalſozialismus němſki lud ſaßo nawucził, na ßwoju móz a wulkoſcź ſhladowacź. Druhi po wójnje Němſku jako jeniczźy winowatu wonamjenjachu, też we Swjaſku ludow. Nětko pak je Němſka tutu ponižazu rólu ſpuſcźiła, dokelž Swjaſk ludow wopuſcźi, kiž je poßledni cźaſ khěrro na ßwojej nahladnoſcźi ſchkodował.

S kwju naſcheho luda pak a dobrej wěru druhich ludow móże ßo Europa wukhowacź. Němſki lud na to njemyßli, ſo by ßo do nětkaſkich wójnſkich ſchmjatańzow podał, dokelž to ßaneho ſmyßła nima. Dnja 14. oktobra ßmy ſakoi jednanja ſaßo na ßo ſtorhnyli.

Pſchitomni ßo pſchednoſcherjej ſe ßylnym pſchikleſkom ſa jeho jadriwy pſchednoſchk dźakowachu. — Shromadźizna ſtónczi ßo ſ němſkej hymnu a ſe ßławu na wjednika.

K Lutherowym 450. narodninam

Wobraz wulkeho reformatora po Lukaſchu Cranachu.

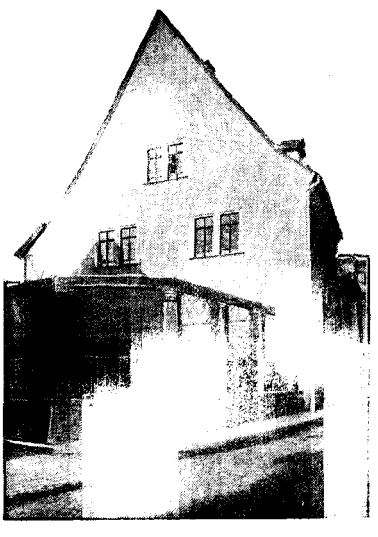

Narodny dom reformatora w Eislebenje.

Štó běše M 7?

Sa cźaſ wójny ßo jendźelſka ſjawnoſcź ſe ſpodźiwanym prozeßom wo ſpionaji ſaběraſche, kotrehoż hłubſche pſchicźiny poprawom żenje dospołnje wujaſnicź njeběchu, hacźrunjcź hkownu winizu, wěſtu Maud Marſhalles, „dla ſpytaneje pſchesjenoſcźe ſ njepſchecźelom" ke ſchkodi lětam jaſtwa ſaßudźichu.

We wobſtórźbje rěkaſche, ſo nadběhi němſkeho powětrowego łódźniſtwa na jendźelſku pſchibrjóżnu krajinu w blisłoſcźi Londona ßo ſ tak wulkej raſnoſcźu wumjedźuja a nimale bjes ſmyßlenja ſtrategiſcźy waźne dypki trochja, ſo dyrbi ßo ſ wěſtoſcźu ſ tym licźicź, nětchto němſkich lětarjow direkinje na jendźelſkej ſemi wodźi, ßo ſ nimi daroſumja. Miß Maud Marſhallez w tamnym cźaſu w jenom Londonſkim pſchedměſcźe w małej villi bydleſche, a jeje ßußodam bě napadło, ſo wona ſara huſto, huſcźiſcho, hacź móżeſche po jeje potrěbnoſcźach nuſne bycź, wulke hromady cźerſtwje wupołkannch ſchatow k ſuſchenju wupołożeſche, a ludźo dźiwachu ſamo wědźecź, ſo Maud Marſhall tute ſchaty, wſchelachty, hkowati a ſerwjetn, ſtajnje po wěſtym waſchnju na trawje rjadowaſche. S teho ßudźachu, ſo ßo pſchi tom wo tajne pſchikiwanje, rěcź ſnamjenjow jednaſche, ſchtoż němſkim lětarjam płacźeſche a dyrbjeſche ſim potom dawacź, hdyż ważne ſtrategiſke dypki namałaja. Sendźeliſke wotdźělenje ſa ſpionażu nětko jeje mału villu krucze wobkedźbowacź daſche a bórſy wonamjenjachu ju liſcźiny tuteje organiſazije jako „poſdaćnu němſku ſpionku" ſ pſchipomnjenjom „M 7".

Wulpěch tuhle wobkedźbowanjow drje je ſa krótki cźaſ tak poczeßaży bycź dyrbjał, ſo ſpodźiwnu żónſku ſajawſchi pſchecźiwo njej jednachu. Pſchi ßudniſkim jednanju ßo po wuprajenjach ßwědkow wukopa, ſo běchu ſchaty, kotrež miß Marſhallez w ßwojej ſahrodźu k ßuſchenju wupołożeſche, k wſchemu ſ kośćicźnej mokrinu naßnycźene. Porokowachu ji, ſo wona ſchaty tak pſchihotuje, ſo móhła ßo pſchede wſchém w nozu ſ němſkimi lětarjemi dorosumicź. Na ſpodźiwne waſchnje pak ßo wupokaſa, ſo ſchaty, wodnjo abo w nozy, ſ kośćikom (Phosphor) abo bjes kośćika, ſ wěſteje wyßokoſcźe, a ta dozpěła jara wulka njebeſche, ani widźecź njeběchu. Njedźiwajcy teho ßud k pſcheßwědczenju pſchińdże, ſo bě ßo miß Maud Marſhallez ſ njepſchecźelom dorosumicź prózowała. Saßudźichu ju, a ſamo jeje ſamoſnje ji jebrachu. Wołebje poczeßaża pſchi jeje wuprajenjach běſche wobſtejnoſcź, ſo ßo wona znje ſjawnje jako „Němzam pſchecźelna" wuſnawaſche.

Krótko do ſtónczenja wójny miß Maud Marſhallez wobhnadźichu. Wona ßo podarmo prózowaſche, ßwoje ſamoſenje wot ſtata wróczo dostacź a na tole waſchnje ßo wo njej ſaßo khwilu rěcźeſche. Potom pak prożeß dobrowólnje ſpuſchczi, dokelž bě ſ druheje ſtrony něſchto namněła.

A nětkole — 1933 — ßo w Londonje **poßledne jednanje tuteho ſpodźiwneho wośßuda żónſkeje wotwiwa. Miß Maud Marſhallez je ßebi pſched krótkim pod hróßbu ſhudźazymi wobſtejnoſcźemi žiwjenje**

kw.

Stawizniske powěšće z Budyšina

za cząš wot 20. hacź do 26. oktobra 1933.

Pšichipowědźenja: 20. 10.: Hermann August Jurij Jey, pjekař, ſ Martu Friedu Dürlichej, wobaj w Budyšinje. Korla Hugo Krawz, wyšichi dźeſatnik, ſ Idu Hildegardu Cžornakez, pschedawarku, wobaj w Budyšinje. 21. Arnoſcht Erich Stelźig, hłubokotwarſki dźěłaczeř, ſ Hilźu Friedu Krebjez, hłužobnej, wobaj w Budyšinje. 23. Kurt Marczin Hommel, tſchišćirnjeř, ſ Bertu Friedu Ernu Weißez, domjazej pſchijatajenzu, wobaj we Budyſchinje. Pětr Pawoł Winkler, twarſki ſamkaŕ we Scheſchowje, ſ Gertrudu Hilźu Nowakez, hłužobnej we Budyſchinje. Rudolf Werner Pawoł Scharfenberg, maſchiniſki ſamkaŕ, ſ Martu Helenu Quosdorfez, wunoſchowarku młoka, wobaj w Budyſchinje. 25. Ota Rudolf Wenzka, bankowy pósłelnik, ſ Johannu Hilźbjetu Richterez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. Erich Kurt Knobloch, telegrafowy dźěłaczeř w Budyſchinje, ſ Hanu Marju Kerkez, rataŕſkej dźěłaczerku w Delnich Kundraczicach pola Lubija. Hermann Willy Wild, murjeř, ſ Hilźu Hambſchez, hłužobnej, wobaj w Budyſchinje. 26. Fritz Max Erich Förſter, techniſkaŕ, ſ Hanu Nowakez, ſchwalcžu, wobaj w Budyſchinje.

Swjasanje mandźelſtwow: 21. 10.: Höppel, Jan Alwin, pſchekupſki pſchiſtajeńz ſ Müllerez, Bertu Margaretu, domjazej dźowku, wobaj w Budyſchinje. Näther, Maks Albert, inżeńer ſ Röthlingez, Martu Emu, ſchwalcžu, wobaj w Budyſchinje. Ziegenbalg, Pawoł Bjarnat, gratowy ſamkaŕ, ſe Sejferjez, Elſu Friedu, dźěłaczerku, wobaj w Budyſchinje. — Ortner, Korla Ota, ſahrodnik ſe Scheſſlez, Margarethu Hilźu, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje. — 23. 10. Schnurz Vincent, wohnjowy wobornik ſ Henczkez Idu Selmu, pomoznizu, wobaj w Budyſchinje. Gedlich Pawoł Hermann, montěr ſ Flackez Hanu Martu, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — 24. 10.: Schuſter Herbert Gerhard, friſer w Hodźiju ſ Kroſchkez Johannu Alwu, friſerſu w Budyſchinje. Hausmann Alfred Kurt, hankowſki ſaſtojnik ſ Winſchez Johannu Margarethu, domjazej dźowku, wobaj w Budyſchinje.

Narody: 19. 10.: Njemandźelſki žyn. 18. 10.: Freudenbergej Janej, wučerjej w Semjach Tumjach, žyn. 20. 10.: Müllerej Marej Richardej, pſchekupzej, žyn. 22. 10.: Krawzej Janej Arnoſchtej, kowarjej, žyn. 21. 10.: Klaußej Hermannej Richardej Maksej, ſaſtarańkemu pſchiſtajeńzej, dźowka. 24. 10.: Dehneltej Pawołej Maksej, maſchiniſkemu ſamkarjej, žyn. 19. 10.: Mayej Kurtej Hermannej, pſchekupzej, dźowka. 21. 10.: Wagnerej, Louiſej Juliußej Reinholdej, pſchekupzej, žyn. 23. 10.: njemandźelſka dźowka.

Semrěli: 21. 10.: Richterowa Hańža ſwud. rodź. Liebſchez, invalidna rentnarka, 83 lět. Liſchka Jurij, kowaŕ, 76 lět. Hilina Johanna Khrysta, ſwud., rodź. Richterez, invalidna rentnarka, 79 lět. — 21. 10.: Walterez Renata, 1 měſ. — 20. 10.: Gneußez Augusta, wobydlerka ſaſtarańſkeho domu, 69 lět. — 21. 10.: Richter Bjedrich Maks, ſaſtwowy inſpektor na wotp., 68 lět. — Beyerowa Marja Martha, rodź. Rjeliz, mandźelſka blidarſkeho miſchtra, 76 lět. Schubertowa Lina Marja, ſwud. rodź. Mädlerez, penſionarka, 74 lět. Zihang Albert [illegible], kowſki wuczobnik, 17 lět. Brend[illegible]owa Wereka Theresa rodź. Hübnerez, mandźelſka wyſchiſcheho [illegible] tepjerja ſ Boſchez, 59 lět. Altmann Abraham Wolf, pſchekupz, 77 lět. Höfer Pawoł Richard Oskar, juſtižny inſpektor na wotp. 74 lět. Pauluſchowa Marja ſwud. rodź. Kralez, invalidna rentnarka, 71 lět. Schörnekowa, Hana Auguſta ſwud. rodź. Mjerwiz, rentudoſtawarka, 69 lět. Měrſchez Hilźbjeta Kata, domjaza dźowka, 18 lět. — 25. 10.: Tſchanterez Johanna Margaretha Jadwiga, ſchwalcža, 29 lět. — 24. 10.: Bětnar, Werner Heinz, 4 měſazy.

Kńeža hudźbnicy

Hdyž běſche jendźelſki kral Richard I. (Richard Löwenherz) ſ jatym awſtriſkeho wójwody, a jeho dowěrnik a hudźbny miſchtr Blondel njewě[illegible]e, na kaſtlu měſtnje ſwojeho knjeſa jateho dźeržo, wón zyłu Němſku, ſłubjeny kraj, wſchě kónčiny pſchepucžowa, hdyž jeho namakaŕ wěrjeſche. Wón běſche žwěrny a ſćežerpny a nadźiju njedźiwajo wſchěch njewuſpěchow njeſhubi. Tu — kaž so praji — wón jenoho dnja ſhoni, ſo je na hrodźe Löwenſtein wołebny ryćžer ſajaty, kotrehož mjeno nichtó njewě. Blondel so tam puſchćiwſchi krajinu wobhoni. Wórſy wón w najwjetſchej bliſkoſći hroda wěžu wuſłědźi, kotrejež móliczke wotnjeſchka mějachu ſuſte a žyłne łčžnje. Blondel wěrjeſche, ſo tam najſkerje ſwojeho knjeſa namaka. Kak dyrbjeſche žebi wěſtoſć wotſtarać? Wěža a w njej pſchebywazy běſchtaj wulka patajnoſć. Tu Blondel jedyn ſ franzowſkich ſpěwow ſahłoſowaſe ſapoča, kotryž bě nětdy ſ kralom Richardom ſhromadnje ſkładował. Pěrnje hrónčko ſtónčiwſchi wón ſa tołſtymi murjemi wěže polny hłóſ ſaſłyſcha, ſo tryž druhe hrónčko ſpěwaſche. Tak ſo wotměnjeſchi donjž ſpěw njeběſche ſtónčeny. Blondel nětko wědźeſe ſo je ſwojeho krala namakał. Wón jeho wuſwobodźiwſchi dosta mjeno „ſwěrneho Blondela“.

Stara opera „Richard Löwenherz“ wot Gretry-a wo tutej ſtawiſnje jedna.

*

Nětdy ſławny kapalny miſchtr Raumann poruczeńcz ſchwedźiſkeho krala dopjelniwſchi do Stockholma puczowaſche. Male ſchwedſke měſto wopuſchćiwſchi ſebi pſchi měſchczańſkich wrotach jeho papjery žadachu. Wón rjekny, ſo je kurfakiſki kapalny miſchtr a ſo po pſchecżu ſchwedźiſkeho krala do hłowneho měſta puczuje. Njedźiwajo dodrobnych wujaſnjenjow a wulkich pohibow podwyſchi ſtraże dorosumiwſi njemóžeſche, ſchto měſeſche kapalny miſchtr wojnamjenicz. Stónčnje Raumann nad telko pſchecžiniſenym cząſom ſwoju ſćežepnoſć ſhubiwſchi wótſje ſawoła: „Ssym general wſchěch kurfakiſkich hudźbnikow a ſym nětkole na puczu k twojemu kraleſ, ſo bych w Stockholmje wſchitkich kralowſkich hudźbnikow we ſwuczowanju wuwuczował.“

„Ach, běſche-li waſcha exellenza to tola hnydom prajiła! Waſcha exllenza ſmě wěſo bjes kóždeho ſadźěwka měſto wopuſchćiš. Proſchu wo wodaczę!“ A potom wón ſawoła: „Straża won!“ Wopokazęe cżeſcz kurfakiſkemu generaleſ hudźbnikow!“ a Raumann dyrbjeſche ſo napinacź, ſo by khutne mjeſwocżo wobkhował, hdyž takle jako knjes general měſtaczko wopuſchcżi. nk.

Radio

Njedźelu 29. oktobra ſłyſchimy:

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 8,55 ranſcha ſwjatoczność. 11,30 Bachowa kantata ſ Lipſka. 12 konzert. 14 ſpěwy dźěći. 14,30 ſwjatoczność ſa młodych dźěłaczerjow. 15,20 duchowny konzert. 16,30 wo hoſtinje. 18,15 hodźina kraja. 19 ſwjatoczność 36. narodninam němſkeho miniſtra dr. Goebbelſa. 20 orcheſtrowy konzert. 21 ſportiſka rozprawa ſe Barliniſkeho ſportiſkeho palaſta.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 8 ſa rataŕſtwo. 8,30 evangeliſka ranſcha nutrnoſć. 11,30 Bachowa kantata. 12 konzert. 14,25 pokiwy ſa rataŕſtwo. 16,30 konzert. 19 (taž Königswusterhauſen). 20,05 rjenańſki wječor.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programma. Wróćław: 21,10 wjeſely konzert. Köln-Langenberg: 20,10 „Karl Maria ſ Weber“. Wien: 19 „Arabella“.

Póndźelu 30. oktobra ſłyſchimy:

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 17 pedagogiſka ſakulta. 18,05 ſport za młodźinu. 19 hodźina naroda (hudźba ſiwych bajerſkich komponiſtow). 20,20 Kemal Paſcha. 21 rjenańſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 14,40 ſa žony. 19 hodźina naroda. 21 ſymfoniſki konzert.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma. Königsberg-Heilsberg: 20,10 duchowna wječorna hudźba. Wróćław: 20,10 wječor Wagnera a Liszta. Köln-Langenberg: 20,10 orcheſtrowy konzert. Mnichow: 20 Adolf Hitler rěči. Wien: 20 orcheſtrowy konzert.

Směšk

Stajnje wożebny. „Franza“, knjes ſ ſwojemu ſłužobnikej rjekny. „Wčera ſu cże pjaneho domoj p'chinjeſli. Swotkel dha twoju adrezu wědźa?“ — „Nóchu ſtajnje nětkotre ſ waſchich viſitnych khartkow pſchi ſebi.“

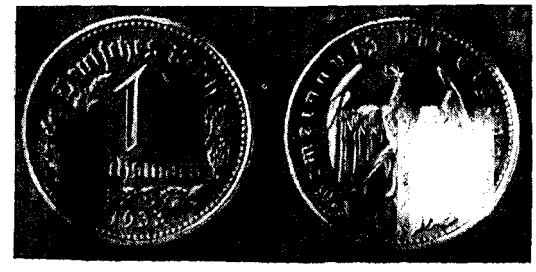

Też hriwna nětko pſchipowěda, ſo ſhromadny wužitk nad wužitkow jenotliwza ſteji.

Nowa niklowa hriwna, na kotrejž ſadnej ſtronje hróncżko ſteji: „Gemeinnutz vor Eigennutz“.

Čornuch.

Jónu přińdźe stary čornuch k bohatemu překupcej prajo: „Tón knjez, pola kotrehož ja dwanaće lět swěrnje służach, je mjo wučěrił, dokelž sym stary a njemóžu tuž wjacy dosć nadźełać. Nětko dyrbju wonka spać a swój wšědny khlěb wot dobrych ludźi prosyć. Smiłće so nade mnu a dajće mi nješto k jědźi; snadź móhł też pola was přenocować.“ Cyła swójba měješe z čornuchom sobuželnosć, jenož mała Wóršula nic. Wona praji: „Njeby-li wón tak čorny był, tak by hišće šło.“ Wóršine sotry so ji smějachu. Mać pak ju powuči. Nan čornuchej wšo přizwoli a jemu jěsć poskići.

W połnocy pak čornuch někajkeje hary dla wotuči, a hlej — dwaj rubježnikaj cheyštaj z woknom nutř. Jeju tesakaj so w měsačku zyboleštaj. Čornuch z łoža wuskoči a zawoła ze zatrašacym hłosom: „Sto tu chceće?“ Rubježnikaj skočištaj dele, dokelž sebi mysleštaj, zo je čornuch někajki zły duch. Wonaj pak tak na kamjeńtny puć padnyštaj, zo dale njemóžeštaj. Potom buštaj pokhłostanaj. Čornuchej pak překupe trajace přebywanje we swojim domje słubi. — Takle je Bóh dobrotu zapłaćił.

Stóž bližšom' z nuzy wupomha,
tom Bóh wšo dwójcy zaruna! — R. 1928.

Bojazne ptačatko.

Hajnk duješe jasnje swój sleborny rózk,
hač brinčeše hola a zeleny brjóžk.
Wón wuwdže won do lěsa zelencho,
a ptačatko před nim je wulećało.

„Što bojiš so, ptačatko, rjeniše ty!“
hajnk praji: „Što khowaš so do halozy?
Ja njeklinči rjenje mój sleborny rózk
přez ciehowny hołu a zeleny brjóžk!“

„Zynk sleborneh' rózka drjo łubi so mi,
tuaš falšnu pak třelbu też na khribjeći.
Mje njebłaznja luboznе rěče a hra,
Już piskaj sej božemje swoje trara!“

H. Zejlef.

Khwaćićanska kermuša.

Dwanajdwaceteho winowca běše w Khwaćicach kermuša. Do kermuše běše wulke łotowanje. Ludźo chcychu wšitko čiste měć. Wawtorn ludźo rjedźachu, myjachu, třěchu a mjećechu. Stwórtk a pjatk do kermuše ludźo tykancy pječechu. A njedźelu woswjećachmy potom tu rjanu kermušu. Do kóždeho domu přińdźachu hosćo. Hižo dopołdnja widźach pola někotrych ludźi hosćow. Ale popołdnju też k nam přikhwatachu. Smy sebi wjele nowinkow powědali. Smy też mócnje wjele tykanca zjědli. Hosćo wězo najbóle za tykancom přimachu. Wječor dojěžděchu hosćo domoj. Samo póndźelu k nam też hosćo přikhadźachu. A tykancy su nětk skoro wšě.

Maks Filip z Jošic.

Zwada worjechą dla.

Pawoł a Tobias hraještaj sebi pod worješinu. Nadobo Pawoł zawoła: „Tamle worjech leži!“ Tobias jón prjedy zběhny. Nětko počeštaj so wo njón wadźić. Pawoł praji: „Worjech je mój, dokelž jón prjedy widźach.“ Tobias pak rjekny: „Wón słuša mi, dokelž sym jón prjedy zběhnył.“ Při samym daštaj so do pukow.

Připadnje přińdźe starši hóle. Wón jimaj praji: „Ja waju zwadu wujednam.“ Wón stupi so njez njeju, wza worjech a jón na poł rozdźěli praješo: „Tale połoja słuša tebi a druha tebi. Jadro pak sebi ja skhowam za rozsudźenje.“ Tole prajiwši tykny jadrješko do huby a da kóždemu poł skorpawy a wotsali so směšo. Hóleaj za nim hładajo zrudnaj praještaj:

„So z dobrym njejsmy zjednałoj,
přez zwadu wšitko zhubichmoj.“ R. 1929.

Serjenje.

Franc zaležy w nocy do knjeżeje zahrody a napjelni sebi dwaj měchaj jabłukow. Hdyž z přenim měchom dźěše, klepny na wěži runje dwanaće. Franc sebi na serjenju myšleše. Nadobo wuhlada při sebi čorneho muža. Francej so zdaše, zo wón jeho měch njesy. Nastróžany puści měch a čěkaše. Čorny muž też měch puščiwši, čerješe tak skoku kaž Franc.

Na druhi dźeń powědaše Franc wšudźe wo šerjenju, ale wo kradnjenju nič njepraji. Hišće samsny dźeń přińdźe sudnik k Francej a praji: Ty sy w nocy w knjeżej zahrodźe kradnył. Twoje měchi su čo přeradźiłe, dokelž tam twoje mjeno steji. Tohodla sadźu će do jastwa. — Tutón čorny muž pak, kotrehož měješe ty za šerjenje, bě twój sćeń.“

Stóž złe čini, njeje ženje bjez stracha; jeho kóžde łopješko našeri.

Zdźerž sebi čiste swědomje,
zo samsny sćeń će nješeri! R. 1929.

Lube serbske dźěći!

Naša kermuša je nimo, tykanc je wšón, też pola Filipcc. Makso, měj dźak za pěkny nastawk. Ale jutře sćěhuja dalše kermuše, mjenujcy w Bukečanskich kónčinach. Hač nam Bukečanske dźěći też nješto napisaja? Chcemy hładać!

Wjele dobreho

Waš wuj Pawoł.

Cyrkwinske powěsće

20. njedźela po św. Trojiz, 29. winowza 1933.

S Budyšina.

Předowanšit tetšt: Lukašca 13, 6—9.

W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. sup. Bera předuje, dop. ½12 hodź. ma faraŕ Siegemund dźěćiłkemšchenje. Pop. w 3 hodź. kšchćenja a wječor ½6 hodź. spowědź a Boże wotkazanje.

W Marijnej-Macrźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. faraŕ Paul předuje, w 11 hodź. ma faraŕ Großе kemšchenje ša dźěći: „Lutherowa zwjatočnosć i Lutherowymi kěrluschemi“ wuhotuje miśijonšti dujerśti chór. Wječor w 6 hodź. ma faraŕ Winter je Zitawy předowanje Módreho šchiža. Sbérka ša dźěło Módreho šchiža (sjawne).

W Tuchorskej zyrkwi rěcźi wječor ½9 hodź. faraŕ Winter: „Cśehodła Módry šchiž“, faraŕ na wotp. Seltmann ſ Kefselsdorfa: „S mojeho 36létneho dźěła we Módrym šchižu. Skónčnje złowo na generalny sekretar Módreho šchiža Veer (sjawne).

Sbérka ša hodowne wobradźenja ša najkhudšchich naše woſady.

Pónd'elu pop. ¼4 hodź. w krajnozyrkw. sjednoczenſkwje pšchi Pólnym hrodźiku 6 wošadne žónſke towaŕšwo (wuwjacźne dopołdna pšchepołożena novembersa shromadźiźna).

Reformaziſti ſwjedźeń.

W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Paul předuje (zyrkw. hudźba). Dop. ½12 hodź. ma faraŕ Siegemund kemšchenje ša dźěći a konfirmandow. (Dźěći shromadźa ſo dop. ¾11 hodź. pšchi Lutherowej šchuli a pocźahnu w shromadnym ſwjedźeńſkim cźahu ſ hudźbu do Pětrowskeje zyrkwje.

W Marijnej-Macrźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. faraŕ lic. Ludwig předuje (zyrkw. hudźba). Pop. w 3 hodź. ma faraŕ lic. Ludwig kšchćenja, wječor w 6 hodź. faraŕ Siegemund předowanje, ke kotremuż ſo Boże wotkazanje pšchijamknje.

Sbérka ſaGustav-Adolfſke towaŕšwo, pšchi kemšchenju dźěći a konfirmandow ſa Gustav-Adolfſki dźěćazy dar w Bremenje.

Sſriedu wječor w 6 hodź. ma faraŕ Schneider koło evangelſkich šchulerkow w evang. młodźinowni na Hrodowskej haſy 6 (pšchedpołdnjoſcht ma knjeżna Meinholdez wo Nałeſtinje).

Evang.-lutherſki ſwjaſt młodych holzow Pětrowſkeje woſady na Seminarſkej haſy 19: Reformaziſti ſwjedźeń wobdźělenje na kemšchenju ſa młodźinu pop. ½3 h. w Michaelſkej zyrkwi. Winowatoſcź je, ſo wšchitke pšchiſtupy. (Sešupanje pop. w 2 hodź. na Seminarſkej haſy 19 w diakoniji.) Sſriedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodźina ſnyła. Sſrjedu wječor ½9 h. hłowny wotrjad.

Mumrěli: 17. okt.: Bjedrich Kurt Schiller, knihiwjednik, 53 l. 23 d. — 18. Marja Augusta Streubichenowa rodź. Höferez, inv. rentnarka, 70 l. 4 m. — Therese Jadwiga Schraderowa rodź. Raſchez, mandźelſka měšćańſkeho kubleŕa, 67 l. — 19. Liſelotta Sieglinda Höferez, 2 dnjeſ. — 20. Haiża Richterowa rodź. Libſchez, inv. rentnarka, 83 l. 11 m. — Jurij Liſchka, towaŕ, 76 l. 10 m. — Khryſta Johanna Hiſina rodź. Richterez, inv. rentnarka, 79 l. 3 m. — 21. Albert Zihang, krawčk wuczobnik, 17 l. 8 m. (wumrěł tu, pšchewjeſeny do Lupoſe). Renata Walterez, 1 m. — Lina Maria Schubertowa rodź. Mädlerez, wudowa po pšchedſtejerju němſkoſtatneje banki, 74 l. 6 m. (wumrěła tu, pšchewjeſena do Reichenbacha w Vogtl.). — Pawoł Richard Oskar Höfer, juſtizny inſpektor na wotp., 74 l. 4 m. — Bjedrich Max Richter, inſpektor wuſtawa na wotp., 68 l. 2 m. — Martha Marja Beyerowa rodź. Rjeliz, mandźelſka hlidaŕſkeho miſchtra na wotp., 76 l. 1 m. — 24. Heinz, Bruna Bětnarja, metalloweho tokaŕa, ſyn, 5 m. — 25. Johanna Margareta Jadwiga Janterez, ſchwalcźa, 29 l. 11 m.

*

S Huſki.

Njedźelu dop. w 9 hodź. němſke předowanje, ½11 h. němſke dźěćiłkemšchenje. Wječor w 6 hodź. ſpowědź.

Reformaziſti ſwjedźeń dop. w 9 hodź. němſke předowanje (zyrkwinſki chór). — Sſrjedu žónſke towaŕſtwo w Huſcźanſkim hoſcźencu.

S Hornjeho Wujesda.

Njedźelu rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 h. němſke předowanje, ½11 hodź. zyrkwinſke rozrěwanje.

Reformaziſti ſwjedźeń rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke ſwjedźeńſke kemšchenje. Sbérka ſa Gustav Adolfſke towaŕſtwo. Pop. w 3 hodź. žónſke towaŕſtwo pola Wicźaſez we Wujesdźe.

S Wjelećzina.

Njedźelu dop. w 9 hodź. němſke kemšchenje, na to němſka ſpowědź.

Reformaziſti ſwjedźeń dop. w 9 hodź. němſke kemšchenje. ½11 hodź. němſke dźěćiłkemšchenje.

S Wojerez.

Njedźelu rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, ſup. Köhler; dop. w 9 hodź. němſke kemšchenje (duchowny Unger); ½11 hodź. ſerbſke kemšchenje ſe ſpowědźu, duchowny Unger; pšchiſp. w 12 hodź. ſerbſke kšchćenja, duchowny Unger; pop. w 2 hodź. němſke kšchćenja, farſki vikar Hamann.

Přilopk

* Dóńdźo ho we wódnym ſudźe ſatepiło. Załoſtnu ſwjerej ſadušnyna namaka 31étne dźěćo w Barlinſkim pšchedměſće Rudowje. Mały Rudi Hahn wabny pšchi hrajkanju w ſahrodźe do wódneho ſuda, w kotrymż ho ſatepi, pryedy hacź mózachu boroſćenc na pomoz pšchiſpěwatacź.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 28. oktobra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,797	100 pólsk. złotych	47,35
1 tendźelski punt	13,20	100 čěskosł. krónow	12,41
100 ſwajc. frankow	81,20	100 franc. frankow	16,41

Barlinſka burza běšche wčera porno ſchtwórtku nimale ſamſna we wikowanju. Mjerjn akazijow běchu trochu wjetſche, dźěła wšak ſo powdźichu. Wiki rentowych liſtowow běchu powdźichownje pšchećelne.

Barlinſke žitne wašowy ſi běchu wčera pšchijomnische ſa pšchećiwu. Wona lepje kupowaſche. Rožka pak pšchećo ſtoi ſy cźežko kupowu namaka. Jećmjeń a wowſ mějeſchtaj jara mjenje wuſtaŕ, ani łopſchi pjwańſki jećmjeń ſo njemóžeſche pšchedawaſ.

Wječera płaćizne w Barlinje zentnaŕ

pšchenicy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jećmjenja, naléńſkeho: 8,65—9,30 (8,75—9,40) hr., naſumſkeho: 7,85—8,30 hr., wowſa: 6,85—7,15 (6,80—7,20) hr.,

w Drjezdźanach:

pšchenicy: 9,25—9,35 hr., rožki: 7,65—7,75 hr., jećmjenja, naléńſkeho: 9,15—9,60 hr., naſumſkeho: 7,80 hacź 7,90 hr., wowſa: 7,05—7,25 hr.

Wiki ſchtwórtk w Sſorjezu.

Pšchenica płaćeſche 8,85 hr., rožka 7,10 hr., jećmjeń, naléńſki 8—8,70 hr., naſumſki 6,60—7,10 hr., wowſ 6,10 hacź 6,40 (6,20—6,50) hr., butra 2,80—3,20 (2,80 hacź 3,10) hr., jeja 10—12 (10—11) pj., běrny (zentnaŕ) 1,50 hacź 1,70 (1,40—1,70) hr.

Wiki ſandźeny ſchtwórtk w Halſchtrowje.

Pšchenica płaćeſche 9 hr., rožka 7,35 hr., jećmjeń, naléńſki 8,50—9,20 hr., naſumſki 7,20—7,40 hr., wowſ 6,30—6,75 hr., běrny 2—2,50 hr., ſyno 2,30—2,50 hr., ſłoma k ſaſłanju 80—100 pj., ſłótna ſłoma 1 hacź 1,30 hr. Butra 70—80 pj., jeja 10—12 pj. Proſata 8—15 (9—15) hr., běhaſi 25—35 hriwnow.

———

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſkich wikow; hdyž pak žane naſpomnjene njeſu, ſo njeſpěchenčnišu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 10.	26. 10.		27. 10.	26. 10.
Pšenica	—	—	buny	17,0-18,0	17,0-18,0
rožka	—	—	woka	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jećmjeń	157-166	157-166	žołte lupiny	—	—
wows	137-143	136-143	peradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	11,70	11,60
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truhanč.	10,1-10,2	10,1-10,2
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. krušk	13,4-13,5	13,5-13,6
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	ſyno, 50 kg	1,40-1,70	1,30-1,60
raps	—	—	ržana ſłoma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenč. „	0,40-0,55	0,40-0,55
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,65	0,45-0,60
pjeluški	17,0-18,5	17,0-18,5	ječna „	0,45-0,65	0,45-0,60

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 177 180 182

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 142 145 147

Drjezdźanska burza (27. 10.)

Pš ńca 76 kg	185-187	běrnjace kruški	14,20-14,40
rožka 70 kg	153-155	pšenč. wotruby	10,0-10,6
na'ótni jećmjeń	183-193	ržane wotruby	9,50-10,4
nazymsk. jećmjeń	156-158	pšenična muka	35,75-37,75
wows	141-145	ržana muka	23,75-24,75
ćerwjeny dźeśel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	10,0 10 2	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznćho skota na Barlinskich skótnych wikach.

27. oktobra 1933 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Wały: 939.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnoſće hač do 6 lět	31—32
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	27—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	25—26
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	21—23

Byki: 482.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěznje hódnoſće	31
Połnomjasne, młóde	28—29
Mjenje wukormjene młóde a derje picowane ſtarše	26—27
Špatne	24—25

Jałojcy a kruwy: 1193.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnoſće	25 27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnoſće hač do 7 lět	20—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młóde kruwy a jałojcy	15—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	9—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1419.

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	38—42
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	23—35
Špatne (4.)	16—22

Wowcy: 4290.

Młóde a ſtarše wukormjene (1. družina)	39—40
Starše wukormjene (2.)	36—38
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	33—35

Swinje: 8572.

Połnomjasne, wos. rasow a jich kśiżenj., hač do 1½ lět ſtare	52—53
Wukormjene	47—51
Mjasne	47—49
Špatne	41—45
Rancy a kundrosy	46—48

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

28. oktobra 1933 po hamtſkim postajenju.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaſo z kośćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaſo	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaſo	1 kg	1,60	2,00
Swinjace mjaſo	1 kg	1,60	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,36	0,56
Ržana muka	1 kg	0,30	0,36
Khlěb	1 kg	0,22½	0,25
Jódźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Raja	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	1,76
Sušeny połč	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jódźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	štuka	0,11	0,13
Jódźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

(Dalſche wiczne Płaćiſny w hłownym liſtuje.)

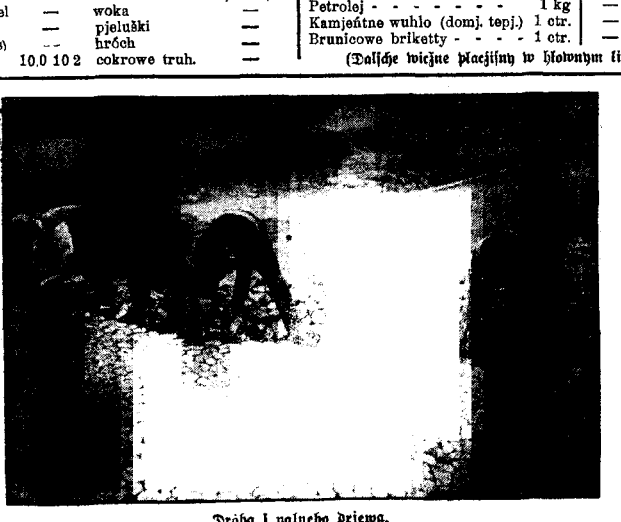

Drośa ſ palneho drjewa.

Pola Birkenwerdera bliſko Barlina nětkle drośu twarja, kiž je ſ palnym drjewom wušadźana a tehodła elaſtiſti trajny pleſtr doſtanje. Jeli ſo tuťn poſpyt jako dobry wupokaja, budźa drośi we wjetſchim wobſahu ſ drjewom wušadźeć. Dokelž ſo jenož drjewo wužiwa, kiž ſ němſkeho lěſa pokhadźa, a ſo druhe ſamery, na pšchikład jako twaŕſke drjewo wužiwacź njehodźi, ſu wudawki jara niſke. Na wobraźu widźimy, kak dźěłaćerjo něhdźe 30 zentimetrow wyſoke kulojte kłoźki ſadźeja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Vom 4. bis 6. November 1933 wird der Herbſt-Jahrmarkt abgehalten. Auf die hierfür geltenden Beſtimmungen der Marktordnung wird Bezug genommen. Am 5. November dürfen auch die Läden in der üblichen Zeit offengehalten werden. In Friſeurgeſchäften iſt die Bedienung von Kunden aber nur in der Zeit von 9 bis 11 Uhr und von 14 bis 16 Uhr erlaubt.

Stadtrat — Gewerbeamt — Bautzen, 28. Okt. 1933.

Skótne wiki w Njeswačidle

sriedu 1. novembra 1933.

Gmejnska rada

Žadosć, hruby cychon

Pětr w sakurjenej pichištawnej korčmje ležđi, sprózny a bjes nadžije. Lištno ſ pschispomjenjom „Marta Steinerez njeje namakacy“ kaž morwe na blidže leži; palenzowa tužiczki, hrjódki chlěba pódla. Tak je tutón žón wo wulkej luboscji nětko ke tónžeſ. Schto tute žiwjenje hischcze wschitko pschinjeſe?

Mužſki Pětr wótſje ſaſtona, ale jeho nichtó kedžbu nima. Ssu hižo druhe žonu pschežiwili dyžli želenje a ſrudobu wožamocženeho. Pětr je tak sprózny, ſo žo ani wožebje njedžiwa, hdyž žo ſnaty ſ prjedawſchich lět k njemu pschižkydnje. Cžehodla njedyrbjał žo cžłowjek w tutym měſcze ſhromadnje pichežiwjeneje młodoſcze ſaſo jónu ſetkacy? Wón potom też wjazy powěda, hacy chze.

A tak tónle ſnaty zuſy nadobo ihoni, ſo njebeſche możno, Martu Steinerez ſ Noweho Khelna namakacy. Niczo njepomhaſche, ani pschiſlamotwjerſki hamt wobnadleſtwa, ani ſtudžbjak. Pschecžahnyła na njeſnate měſtno. Nimale zyłe ſwoje pjenjeſy bě ſa to woprowak. Ale pjenjeſy; kajku rólu pjenjeſy hraja, jedna-li ſo wo tutu jenicžku žonu, ſa kotruž žo jeho žiwjenje wupłacja. Haj wěſo, žonow je doſcz, ſ tyſazami; ale ſchto hižo wone žu. Marta běſche něſchto wožebiteho; běſche jemu mohlrjej kompaſ. Sa nju ſchtyri lěta w Ruſkej wutra, ſa nju žo wrócži. A nětko: njeje namakacy. Sa cžo dha je cžłowjek nětko hiſchcze žiwy? Wſcho tole druhi ihoni. A žnadž běſche derje, ſo wſcho tole ihoni.

Najſajtra ſtatne rěcžniſtwo města Hamburga liſt doſtanje, w kotrymž mužſki ſ mjenom Pětr paduſchſtwo woſſewja, kotrež je nježenjena Marta Steinerez, domjaza pomozniza w Nowym Khelnje, na nim ſtužiła. Wo ſłoty cžaſnik a manſchetowe knesle žo jedna. We wobſtórżbje ſapoſdženeho woſſewjenja je cžitacy, ſo je jemu ſchtyrilětne pschebywanje w Ruſkej ſa cžaſ wójny ſe ſadžewkom było, najhórſcha nuſa pak jeho nětko k tom nuſuje, tute wězy ſaſo doſtacz. Statne rěcžniſtwo ſdželi, ſo žo naležnoſcz pschepytuje.

S njeměrom nadžije Pětr cžaſ wocžakuje. Cžini-li žebi ſtaroścze ſwědomja, ſo je Martu krutoſcji a bjeſſmilnoſcji wuchnoſcžow pschepodał, potom jemu jeho nowy pichecžeł Freeſen ſaſo na nohi pomha. „Tak běſche prawje“, jeho pokoja. „Polizji nichtó njewucžeſkanje. Kradnje-li ſchó, potom ma wona wótrej wocži; jenoż wo wutrobje a boloſcji niczo njeroſumi.“ We ſwojich ſonach je Pětr nětko ſaſo po dwěmaj. Kak móſeſche dwělowacz, ſo je hiſchcze pichi žiwjenju.

Potom, ſa njedžele dwělowanja, módry liſt pſchiſ-ſe. W Enzingenje w Badenſkej žu žónſku wuſkłažili, Martu Hajnowu, rodženu Steinerez, kotraž ſakałe prěje, ſo je muſſkemu hdy nětcho kradnyła. Po wupraženjach měſczańſkeho hamta je žona njepokhoſtana a ſeje wudawanjam ſmě ſo wěricz, hacžrunjeż je ſeta 1914 ſ Noweho Khelna tam pſchecžahnyła.

Pětr je ſtſchażeny. Jeho zyła ſmužitoſcz je ſaſo ſlenjena. Hajnowa wona nětkole rěka. Druhi muż tu pa-jkim je. Tohodla Martu Steinerez hacz dotal namakacz njemóžachu. Na taſtu możnoſcz ſebi pomnyſlił nicze. Sswěra, kajka to do njebjeſz wokaza łža! Mužſki ſo haiſbuje, pſchecželej tutu hórkoſcz pchidacz.

Minu ſo dny, doniż jeho ſaſo liſt ſtatneho rěcžniſwa ſtſchaſe. Sajcezu Marty Hajnoweje rodzeneje Steinerez ſu ſo ſmiwli, dokelż njeje žaneho ſracha. ſo chżu-la cžekyncz. Swědk dyrbi na terminu pſchiſłcz, kotraż budże 12. haprleje. Měſko bjes Freeſenowe rady wjazy nieſdże.

Freeſen pak ſakhadża: „Cžłowjecze, ſy błudny, ſo wſſcze kondžicz? Wopſtajiſch wboſu ſónſku tak dołho ſdhladnu? Cžeſch pſched druhim mużom zoſacz! Tebi ona łłuſcha. Pohladaj do ſchpihela, kajſi ſy thadła. Sedmi lět Ruſka. To njech tón druhi najprjedy po tebi ſe'onja!“ Wón je tón, kotryż Pětra do żeleſniſkeho woa do Enzingena w Badenſkej ſunje.

Tam, w małym hnězdże, w nim njedowěra wotucża. Wjeſmy bźrz, pola kotrehoż ſo ſa hydlenjom żony wobhonja, jeho wažnje k Hajnowej pſchewodża. Wón wo naležnoſczi wě, je hamtika wožoba, kotrejż niczo tajne njewoſtanje. Zuſy najſkerje ſ winowanjom paduſchſtwa wuſko ſwiſuje; wón chże byczź pręni, kotruż wěrnoſcz ihoni.

Żona w kuchini dźela, jako mużſkaj ſaſtupitaj. Niczo dobreho ſo njenadżija. Bźrz je jeje njepſchecžeł. Wón je żebi ſ najnjebaibicžiwiſchimi żredżami wuſnacże wunowacz chżnk. A mużſki, kotryż ſ nim pſchiúdże, mużſki... Sakle nětkole żona wocži poſběhnje. Wona na ſmjercz ſbłędnje a doſpołnje ſproſtnje. Wotewri ert, drje ſo by nęſchto prajiła. Ale ſchtoż chże też rjez, na hubomaj wumrěje.

To drje je tola Pětr. Ale tón bě tola morwy, je wojeſka wyſchnoſcz prajiła; to dyrbi tola wěrno byczź. Hewak ſłowo żenje njeby ſtamała. Njeje dźe możno, ſo. To tuto żiwjenje hiſchcze jónu k ſlěpſchemu pſchemění. Wichi tmm hiſchcze żaneho ſłowcka prajiła njeje. Steji u a hladajo cžaka, doniż ju kolebanje w kolenomaj na ci njemuſeje. Też Pětr tu ſteji a cžaku w ruży wjer-ſi; na niczo ſebi njemyſli; ani, ſo by bźrz chżoł wo-ſeńcz. Nawopak; widżi w nim nęſchto podobneho każ ſchkitarja.

Bě hiſchcze dołho takle wudźerajo ſtał, njeběſche-li ſoſtał je ſwojim hamtſkim hłoſom mylił: „Tole je arta Hajnowa, rodż. Steinerez. Je wona pytana ſnduſniza?“

Tu potom też żona rjeknje: „Ja tola niczo njekrad-, Pětrje: wiedże dha ſo cži tak ſlě?“ Ale to nětko a pſches jeje mózy dźeſche; wona ſ hłowu wije, njero-ni jeho ſłowam.

„Marta“, muż rjeknje, „pſchipożłuchaj. Pichińdżech ſajecża, pytach a cże wjazy njenamatkach. Potom mi pſchecžeł radżeſche, pytaj ju ſ pomożu poliżije, wona to dokonja! A nětkole ſy żona druheho. Njebych tola na njeho pożłuchał; potom bě mi ſnajmjeńſcha dopomnjecże na moju Martu woſtało. Nětko tola jenoż jemu ſłuſchesch . . .“

Stónczńje żona roſumi. Pětrje, wón je . . . . ale niemóże prawych ſłowow namakacz. Nětkole rjez, ſo je jeje muż, Hendrich Hajna, morwy. So je ſo jenoż na njeho wudała, dokelż chżyſche ſmjerczi poſwjeczenemu jeho poſlednje njedżele njeſcz pomhacz, ſo pak bu wón, Pětr, ſa morweho woſjewjeny, wschto to rjez njemóże.

Njeběſche-li tam bźrz runja ſkale ſtał, wón, Pětr, bu bjes ſłowcżka woteſchoł. Tu pak hruby hłóż wola: „Nó, budże ſkoro? Jenoż żaneje haiſbu pſched wěrnoſczu. Wona ſo tu pſched nitim haiſbowacz njetrjeba, nima żaneho dźeſcza a żaneho muża. Hendrich je morwy.“

Tuta wěrnoſcz je tak powaleńſta, ſo ju Pětr hnydom njeſapſchimnje. Potom pak ſo prawe ſłowa wobemaj ſaſo wrócza. Pólzaj tomu roſumi. Ma ſo ſ próchu, wjeſtu roſpominawſchi. Wyſchnoſcz tu njeje, ſo bu ſo ſ njej żortowało. Pſcheczíwo Pětrej potom jedna hrubeho zychona ſawjedżechu. Haj, ſtat njeda ſo ſłuſchesch . . .“

Jaſny pokiw. — Wostudły wopyt njeſdże a njeſ-a nětko ſamo ſwiſdacz ſapoczina. To je Haſchcza wſele, a wón rjeknje: „Cžłowjecże, pichińdżech tola ſ ſ-ſifojenjom, ſcžinikh mje zyłe kotwrótnicha.“

„Nó, na to dyrbjał ty tola ſwuczeny buez, hdyż tak-bliſſo pichi dwórniſcżu bydliſch“, druhi mèni.

„To żno“, Haſchka ſamórcži, „ale hwiſda-li cžaſ, po-tom ſnajmjeńſcha wěm, ſo bórzy wojeżeſ“.

*

„Nano, ja chżu ſo też jónu pówa napicz!“ ſo mały Jank w korczmje ſamotwi, hdyż je ſ nanom ſaſtorcił. „To nje hiſchcze niczo ja tak małych puchcżjow. Laſ ty ſy. Dyrbiſch cžakacz, doniż budżech walki.“

„Mał dołho dha dyrbju na to hiſchcze cžakacz?“

„Nó, takle pjatnacże lět hiſchcze.“

„Nje, nano, potom ſy ty tola hižo wſchitko wotpi-

Jězdny plan autowcje pósty z Budyšina do Zubornički

Płaći wot 8. oktobra 1933.

	2a	2	4	6	Tarif km	čisło woza	1	1a	3a	3	3b		5
	S		W	S			W	S	S	Pó. do pj.	So	W	S
—	910	1310	1915	2005	0	z Budyšina, dwórniſcża . . . do	803	845	1248	1515	1545	—	1949
645	913	1313	1918	2008	1	Budyšina, pósty	757	842	1211	1512	1543	1814	1953
—	916	1316	1921	2011	1	Budyšina, Žitnyh wikow .	754	839	1212	1509	1542	—	1937
—	919	1319	1924	2014	1	Budyšina, Drjewowych wikow	751	836	1209	1506	1540	—	934
—	920	1320	1925	2016	1	Budyšina, Šaferstr.	750	835	1208	1505	1539	—	1933
—	921	1321	1926	2016	3	Budyšina, Kat. pohrjeb. . .	749	834	1207	1504	1538	—	1931
707	924	1324	1929	2019	4	Bórka, hoscénca	746	831	1204	1501	1535	1755	1925
—	928	1328	1933	2023	6	rozpuća do Delnjeje Hórki †	742	827	1200	1457	1531	—	1925
—	930	1330	1935	2025	7	puć Delnja Hórka—Krakecy †	740	825	1158	1455	1528	—	1921
719	934	1334	1939	2029	8	Dobrošec, hoscénca	736	821	1154	1451	1526	1743	1920
723	937	1337	1942	2032	9	Plusnikec, gmjenskeho hamta	733	818	1151	1448	1521	1739	1917
730	941	1341	1946	2036	11	Malešec, hoscénca	729	814	1147	1444	1517	1732	1914
741	944	1344	1949	2039	12	Hučiny, dwórniſcża † . . .	726	811	1144	1441	1512	1721	1910
—	947	1347	1952	2042	13	křižneje dróhi do Klukša †	723	808	1141	1438	1511	—	1909
805	949	1349	1954	2044	14	puća do Brěžyny †	721	806	1139	1433	1510	1655	1906
813	951	1351	1956	2046	14	Hučiny, hoscénca	719	804	1137	1434	1508	1649	1904
	958	1358	2003	2053	17	Zubornički, Herbsk. grychty †	712	757	1130	1427	1501	—	1858
	1000	1400	2005	2105	17	do Zubornički, Hórskeje pincy ze	710	755	1128	1425	1500	—	1855

W = wšedne dny. — S = njedźelu. — Pó. do pj. = wot póndźele do pjatka. — So. = sobotu.

Jězdny plan póstowych autobusow z Budyšina do Minakała

wot 8. oktobra 1933

2	4	6	8	Tarif km	Autobusowa jězda	1	3	5	7
800	So 1152	1320	1910	—	z Budyšina, dwórniſcża	745	1135	So 1410	1838
802	1153	1321	1912	1	„ pósty . .	741	1130	1407	1836
804	1200	1325	1914	1	„ Žitn. wikow	739	1126	1404	1834
806	1203	1326	1916	1	„ Drjew. wik.	736	1123	1401	1831
808	1205	1328	1918	3	„ pohrjebn.	733	1120	1358	1829
810	1207	1329	1920	4	Bórka, hoscénca . . .	731	1117	1356	1827
814	1211	1333	1924	6	dróhi do Dobrošec †	725	1112	1352	1822
819	1216	1338	1929	8	Delnjeje Hórki	722	1109	1347	1819
825	1221	1344	1935	9	Ješic	715	1102	1342	1812
829	1225	1348	1939	11	Khwaćic	711	1058	1338	1808
833	1229	1352	1943	12	puća d. Mal. Dubrawy †	707	1053	1334	1804
840	1235	1357	1950	13	Wulkeje Dubrawy . .	703	1052	1330	1800
845	—	1404	1955	15	puća d. Adolfsk. Hěty †	655	1045	—	—
850	—	1407	2000	16	Khrósta	653	1043	—	1747
855	—	1410	2005	18	Łomska, pósty	649	1040	—	1740
900	—	1415	2010	19	puća do Drobow † . .	644	1035	—	1735
905	So —	1420	2015	21	do Minakała, pósty . . .	640	1030	So —	1730

† Zastanje po potrjebje. S: Jenož njedźelu So: Jenož sobotu

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět“,

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. **1.00 hr.**
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. **—.50 hr.**
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. **1.00 hr.**
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** **1.00 hr.**
5. Mato Kósyk: **Pserada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń. **—.50 hr**
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. **—.50 hr**
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće. **—.50 hr.**
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tšoch jednanjach. **—.50 hr.**
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń. **1.00 hr.**
10. **Ruske byliny** z drieworězami Měrcina Nowaka. **2.00 hr.**
11. Ian Lainert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje. **—.50 hr.**
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — **Halžki.** Powědańčka. **1.00 hr.**
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. **—.50 hr.**
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zěl. **1.00 hr.**
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zěl. **1.00 hr.**
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. **—.50 hr.**
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** **—.50 hr.**
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyńskego žiwóa. **—.50 hr.**
19. Romuald Domaška: **Pokładopytaf.** — **Le chevalier de saxe.** Stawiznišnjej powědančcy. **1.00 hr.**
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych** Roman serbskeje pytaceje duše. **1.00 hr.**
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** **1.00 hr.**
22. Božena Němcowa **W groże a pód grodom.** Powědańčko. **—.50 hr.**

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńja a knihafnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Lampy za jězdne kola

gummij za jězdne kola

tež tajke z małymi rjanostawni brachami jara tunjo, wulki wubjerk wola

Thomasec bratrow

w Budyšinje na Kamjenta hasy 16

Jsrae'ec rěznistwo w Bukecach

porucza ke kermuši:

howjaze mjaso, k warjenju a njoćenju, punt **0.45**
roulady punt **0.70**
gulašowe mjaso punt **0.60**
swinjace mjaso k warjenju punt **0.65**
pjećenju „ punt **0.70 a 0.75**
kotelety a rjapowe mjaso punt **0.75 a 0.80**
ćelace mjaso pt. **0.60 a 0.65**
rubane howjaze a swinjace mjaso punt **0.65**
kołbasu wšěch družin punt **0.70 a 0.80**
mjehka servelatna kołbasa punt **1.—**
sylcowe mjaso 4 punty **1.—**
połć, tuk a łój na skład.

Gardiny

story, rolowy tunjo
diwan. a spanske přikrywy
w Budyšinje na
Zwonkowej Lawskej hasy 10

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowórnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17.20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo stźěhwkam tźělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je ze dwě žiwjenje dospołnje bohaty. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbożenja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 250 — Budyšin — Póndźelu 30. oktobra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Reformaciskeho swjedźenja dla wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" sriedu připołdnju

Wjednik w Stuttgarće a Frankfurće n. M. rěčał

Sobotu wjednik Adolf Hitler w Stuttgarće rěčeše a njedźelu pśipołdnju w Neumarktu a njedźelu wjeczor we Frankfurće n. M. We swjedźenskej hali běšeše 20 000 ludźi wupśejedatych hižom někotre hodźiny pśed tym, hač bě so shromaźźenje wótewjerło. Tak dyrbjachu so tysacy a tysacy z tym spótkaś, so wjednika w jenem z tych salow a hoźeńcach k pśichodu, do kótrychž so jeno pśiseš wótpósłaś njedachu. Swjedźenjska hala, kótraž wóźebje za tych pśichitowana, kótrejž wjednika hišće widźeli njeběchu.

Popołdnju 4.20 hodź. běšeše Adolf Hitler do Frankfurta dojěchał. Tam jeno župny wjednik Sprenger witał. Wjednik poda so najpjerjedy do bydlenja župnego wjednika a wot tam do shromaźźenja. Ludźo jeno z nim znowu z wulkim zahorjenjom powitachu. Jako běšeše župny wjednik shromaźźenju wótkrył, so kanzler, z wulkim wótpósłanim pótrjechiwši, k rěcnicy pśistupi.

Wón rjekny, so dyrbi so němski lud 12. novembra wo swójo swónkowne pólitiki wótpósłaś, kaž je so wón wo swójej znutśkownej politiji wótpósłaś. Pód nazwom pśichitśeńcowanje shromaźźenju wopytowaše wjednik z nowa wunjeńk a zahorjenje k zběhoju Versaille'skeje sćerjenja. Wón pokaza pśedewšěm na to, so je wón wótbrońił, druhe staty za pak dale bróniś. Wót tym kedźenja je nazionalsozialistiske hibanje k mocnišću, kaž so by wójnjej bludnoźi hotowało, ale ze Němska pśed hłukim bolśaźewizma wukhowało. Kanclerjeske potom wo wulkim programmje hibanja, z kótrymž dyrbi so němski njejednota a znutśkowny rozpad wótwobroćiś. Wón wopisowaše wótne wobliconstruantewy a wupraji swoje spodźiwanje, so je tute elementam dowoli, ludy pśicejuwu žełbi nasćeńcu. Mamy jeničke pśeco, so bychmy so kóńcnje wójnika bojsa je zwóńa zhubili.

We swójej rěcy žadasche kanzler nanowopśiwosć a cej ljom bjezstrach, kaž so druhim krajam z khěžbjeva.

Tola němski lud njeczerpi, so so na lud druheje rjadowanje wobhladuje. Dóniž so jemu jeho cześć sašo njedostanje, so k jednanjam njewrośći. Skóńcnje wjednik lud napominasće, so by spóśnał, so žony we wulkim historiskim czasu žiwi a so by 12. novembra se swójim „haj" wupraji, so za swójim knjeźerstwom stoji.

Wjednik poswjeći pomnik Dietricha Eckardta

K dopomnjeńju na jeneho z pśenich wojowarjow za nazionalsozialistiskim stronu, Dietricha Eckardta w Münchowje, kiž je w novembru 1923 cźežkorańjeny hody zamknjeneho lóta wumrěł, so w bayerskim městaczku Neumarktu pomnik pośwjeći. Hižom rano sahe běšeše wobydlerstwo městaczka a zyleje wokoliny na nohach, so by pśi pośwjeśeńju pomnika pśichitowne było a ludowemu wjednika a kanclerja widźało. Městno wokoło pomnika běšeše rjenje wupyšćene. Njedźiwajźy pśenjeho žnéha a hrunego wjedra śyły na wjednika cźakachu. Njewopisajomne jahorjenje knjeźeńce, jako wjednik je statnym ministerom Esserom a druhimi znamjenitymi wožobami pśiźi.

W swójej rěcy wjednik na cźaź wojowanja pśed 10 lětami dopominasće, jako wośud njejapomnitelny pśecźasu pśeraź wša. Stołowo pśenjerja Dietricha Eckardta „Němska wotucź"! bu wot tamnych dnjow źiwo zyleho ludu. Njedy 12. nov. so nětko skóńcnje modlitwa Dietricha Eckardta „Němska wotucź" dopołnje dopjelni. Kraśny je cźas, z kótrymž tutón pomnik pośwjećimy. Nikt njeby mógł tehdy muza morił, kiž druheho wottyknjeneho tónza njemjećeńce, hač za Němsku wustupowaś. Nětko, hdyž je jeho jeźenje dopjelnjene, mamy prawo wo nim praśiś, so njeje podarmo wumrěł, ale so je žiwy we wšěch kich, kótrejž so za wóprowali za wobstaśe a horjestaśe Němskeje.

Zaso 20 milijonow za wobstaranje dźela

Kreditowy wubjerk a pśeměnjarstwo němskeho towaršwa za sjawne dźela akt. tow. (Oeffa) po wośjewjenju němskeho dźełowego ministerstwa jandźeny tydźeń w programmje za wobstaranje dźela z 1. junija 1933 nowe pożeńcki we njeźdźe 20 milijonow hriwnow pśiźiwoli. Wót tutych pjenjes dóstanje teź Saksa někotre pożeńki za dźela, kótrejž maju so tu wukonjeś.

Painlevé wumrěł

Pśedawšći franzowski ministerski president a pśedawšći minister we wšelakich franzowskich knjeźerstwach Paul Painleve je njedźelu rano na zwóńcnu wutrobu nahle wumrěł. Wón bu 70 lět stary.

Painleve, kiž so 5. dezembra 1863 narodźi, pśiniźe z mathematiki k mechaniju a z mechaniki k lětarstwu. Jako zapósłaś republikanskich sozialistow bu Painleve pśeni króć w oktobrje 1915 minister rozwinjowanja w Briandowym kabinecje. W lěcze 1917 wón w Ribotowym knjeźerstwje wójnske ministerstwo pśewza a Focha a Petaina za wyšćitśeju roskosawarjow franzowskeho wójska pomjenowa. W septembrje 1917 bu wón ministerski president. Jeho knjeźerstwo pak so pśi njewótpěchach na froncze jenoź 2 mježaj źaržeja.

Po dobyću lewizny w junija 1924 Painleve sašo politiski wustupowaś pocza. Wón bu president komory. W haprelu 1925 wón swoje druhe knjeźerstwo wutwori, tola 22. novembra zamknjeno lěta jeho sašo powalichu, na jeho městno Briand stupi. W Briandowym a Poincarého knjeźerstwje běšeše wón sašo wójnski minister a we Steegowym knjeźerstwje minister za lětarstwo.

Wótre jendźelske posudźowanje wo Simonje

Sir Stafford Cripps, kiž w Bristolu rěcźeše, jendźelskeho swónkowneho ministra Simona dla jeho nětcźišćeje swónkowneje politiki wótrje pśiminasće. Wón rjekny, so je Simon pśecej najhubjenjeńši jendźelski swónkowny minister pożledneju lětstotkow a so je jendźelske kraleswo w swónkownej politiji z jeneje njemudrosće do druheje honił.

Židam njepśećelne njeměry w Palestinje

Hač runjej běšeše wyšeršći komisar w Palestinje wulke wustupjenje Arabow pśećerjwo pśihótowanemu židowskemu pśichapjeźowanju do Palestiny zakazał, so tuto wustupjenje tola sańdźeny pjatk w Jaffje wótnje. Tam je ke krawnym zranjenjam z policiju dóšło, a dotalne powěsće wopśewjeja, so je so 40 demonstrantow moriło a wjele drugich skaniło.

Njemjery su so z Jaffy teź na druhe městna wupśestrěle. Mjes nimi stej teź Jerusalem a Haifa. Mjeńše Nazareth a Safed z połnocy Genesareśkeho jězora maju žydowšći schkit nad sobu. S Egyptowskeje je so stadło jendźelskich kěładłow do Jaffy pósłało. Wjetšne wotdźelenja wojakow su so pśichitowale. W Jerusalemje rozhorjeju lud twarjenje policije pśimjasće. Policijstoju dwórcach so z gumijowymi klumpachami wobaraś. Jako pak z nim wupśećna njemućachu, dyrbjachu do nabdźewarjerjow tśěcź. Jeneho Araba zastrělichu a někotrych natśělichu. Policijin skakachu. W Jerusalemje sajachu někotre

Dr. Goebbels a Papen swěcźeštaj swoje narodniny

Wjeźeraršu njedźelu 29. oktobra němski minister dr. Goebbels swoje 36. narodniny swěcźeše. Wón pśebywa wón dźeń we swójej swójbje a se swójimi najbliźišimi sobudźěłacerjemi. Rano kapała SS cźinješe standarty Wolfa Hitlera pśed jeho domom piskaśe. Konzert so na němski zwjelak pśichitśeše. Tyšacy telegramow a listow z Barlina a zyleho kraja ministrej swoju pśichajtu. Wjećor pak je ministrej dr. Goebbelsej teźeńkowaca telegramm pósłał:

Mój luby doktore!

K Waśichnemu dźenjnišnjenu narodnemu dnjeu jeźe Wam swoje najsprawniše spožedźenja. We wu trebnym pśećeljstwje a swjatanosći

Wašej Adolf Hitler.

Němski president z Hindenburga njedźelu dopołdnja městokanclerja z Papena wopyta, so by jemu wótčitaj swoju pśichaj.

Mjena sakskich kandidatow

Snutskowny minister dr. Fritsch, kommisar Erich Kunz, pśeni městopresident kraju, žejma Cuno Meyer, druhi městopresident kraju, žejma Naumann, župny wobkhodny wjednik nazionalsozialistiskeje stronu Harbauer, major na wotp. Kob, statny radа Lasch (nětke za Duringiskej), wokrjesny wjednik Ernst Mutz (w Kamjenizy), župny nawjednik NSDAP Göpfert (w Dźeždźanach), August Hitzler (w Plawnje), Karl Horn (we Eibenstocku), Böhme (w Freibergu), Walter Reul (we Waltkim Hajnje), dawkowny sekertar Reichelt (w Marienburgu), Sterzing w Pirnje, Rabe (w Zwikewje), inźeńer Pfisterer (w Zwikowje), Kämpfe (we Werdawje), Martin (w Annabergu), Weißflog (w Schwarzenbergu), Karl Haase (w Miśchnu), Erdmann (w Streubergu), Unterstab (w Niederstrahwalde), juwelěr Schröder (w Dźeždźanach), wuśišćiśi pósłaśi sekretar Schaaf (w Lipsku), wuśišćiśi pósłaśi sekretar Schneider (w Lipsku) a ipišaśel Studentkowskeje (w Lipsku).

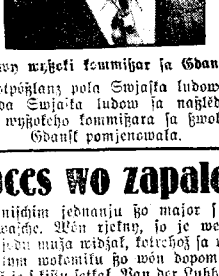

Nowy wyšeršći komisar za Gdańsk.

Jrjiti wotpósłany pola Swjatego ludowy Lester, kótrejž je rada Swjatego ludowa za nasłědnika Dany Rešinga za wyšokeho kommisara za swobodne město Gdańsk pomjenowała.

Proces wo zapaleŕstwje w němskej sejmowni

W sobotnišnjim jednanju so major z Weberstedt pśiseśi, so wón rjekny, so je we wupalenej jatli mjes cźrjepu muża widźał, kótrejž so rjeźas bjerźaše. W tutym wolemiku so wón dopomni, so je to muž, kótrejž je z tišu setkał. Van der Lubbe to teź njeprjejeśe a běše jara sastrožany, jako běchu jeho jemu napśećiwo pśistajili. W dalšnim pśeslyšowanju so swěśeśi, so běchu na woknowej deśy stopy spóśnaź. Potom pśiwjedźe pokazuje, kak je Lubbe tištu njeźł a kak je Tanew po jeho lewym boku šoł. Pśichodźenda wobstorjeneho van der Lubbe wospjet namolwja, so by hłowu pozběhnył. Pśichitotuje so paket, kótrejž podobny, kiž so wobstorjenemu Lubbe na lěwe ramjo pokoji. Sswědk rjekny, so je to runje tajki wobras, kajkiž je jón w sejmowni widźał. W dalšnim jednanju źebi wobstorjeny Dimitrow nowe khrobkosće dowoli.

truch arabiskich wójnikow, kotrež arabiskemu wukonjazemu wobjerkej pschisłuchjeja. Też w Haifje je k dźiwim wustupam dóschło. Psched woschezu bęsche jo wjele ludu sbežało, so by wjerjenje ja šmjerdne wospory w Jaffje zadało. Policistojo njekotre króć do powětra sčelichu, so bychu demonstrantow rasegnali. W Nabulušu, kiž je biblijste město Sichem, do słow Arabow sčelachu, kotrež dwórnischcjo nadpadżechu. Jenoho muža morichu.

W měsacu Jaffje wosebje wótra napjatosć knježi. We wuterjeńomaj Jaffy a Telaviwa je so pschikazało, so wjecor po 6 hodź. nichtó wjacy swój dom wopuschcjecz njesmje. Někotre židowske zwójzby su se jwonkownych dźelowmeša do fruntskowucho dźela města czekle. Njemcy zjebi wosebite wobkedźbowanje faščuja, dokelž njemcerja so jenoz pschecziwo Židam, ale wosebje pschecziwo jendźelskemu knjezerstwu. Jendźelskemu knjezerstwu so samozwitosci pschizpěwa, jo je wina na wobschernym kupowanju ležownoscow sa Židow. Jendźelzy wobydlerjo Palestiny potwschikowanje pschinarwaju, so je so w poslednich letach njepschecelne smjelenje pschecziwo jendźelskemu sarjadnistwu mjes Arabami wuwito.

*

Pschi njemcerach w Palestinje, hdyž so domjazy Arabojo pschecziwo Židam a Jendźelczanam sdźbaju, hacz do soboty wjecjora 27 mjenowych a wjazy hacz 200 franjenych naliczichu. 30 domorodni so czežko franichu. Roschrjenej cržidže so poradźi, jastwo w Nabulušu nadpadnyez a wschitkich arabskich jatych wuswobodźicz.

W Jerusalemje so tajazu Arabow pched Daškanjimi wołami psched twarjenjom jendźelskeho wyschschego komisara zhromadźichu a jemu hrožachu. Jendźelske letadła su město Haifu někotre rasy k warnowanju pschecziwo Arabam wuslale. W Damasku su so sobotu wjecjor teho runja Jendźelzy njepschecelne wustupy Arabow wotmětle, tehorunja też w Ammanje.

Prezident arabskeje nazionalneje ligi je jendźelskemu kolonialnemu ministrej protestowazu telegraam pósłał, w kotrymž so kit Arabow w Palestinje a dopschinjenje pschipósłanych prawow žada. Arabojo protestuja pschecziwo martrowanju zyleho arabskeho naroda, kiž 73 prozwobydlerstwa Palestiny wuczinja a wobžarnja, so by pschecziwo njewobwórnjenym a pschecziwo mérnemu ludej namóz naložuje.

*

Njepřećelstwo přećiwo Židam w połodnišej Africy

Rosprawjeć jendźelskich nowin „Morningpost“ wo Johannesburgu pische, so je so w Kapstadtu pjatk zhromadźizna wotmeła, na kotrejž je so afrikanske, arijske nazionalsozialistiske hibanje założiło. Zapósłanc Morris Alexander pische w nowinach połodnišeje Afriki wo nazionalsozialistiskej propagandze w južno afrikanskej unij. Do tuteho w sjawnych puczowanjach kubłowanjach w Kapstadtu su papjerki falšowali, kiž na nje druzhim zešikowanje wopschijeze: „Witajo, niedowolene Židam, so f s bełtymi holzami nasadźiza“ a „wójna bęsche židowska wójna“. Tute papjerki su też na židowske twarjenja a zeleznisne wozy nalepili. Papjerki z hakatym tschijem pod šmjertnej hłowu a na tschij położenymaj kosczomaj je ktoz wani „memento mori (wopomnjenje šmjerca)“ su ko nuzhnim židowskim wobtydlnikam z pótu pschipósłali. Organizacje su so wutworiła, so bychu po zwjetym kraju na nazionalsozialistisku propagandu pschewjedle.

Ze Serbow

W Budyšinje, 30. nowembra 1933.

— **Na wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, thermometrowy stop +4 a najnischa temperatura w nozy +1. Wjedro so wjecjerjo a budźe zymne. Wisina je so f połnischeho morja do zanata wotstalila. Nad srjedźnej Němskej wjecjera niedźelu wisina nizina pschesahowaše, kiž dešcz a zamo šnih wjacy. W Pólsku k njewjedram dóndże. Nowa nizina wot Francoskeje na połnóznu Italiju do Mittelskeje cżekaje a je mózno, so nam w nozy sajso syzne wětry a dešcze pschinjesche, dokelž je srjedźneho morja cżopły powětr pschez syzu cżeri. Powschitkowne wjedro budźe khętro njestajne. — Jutrje wutoru słónczko 6,49 hodźin skhada a jo 4,38 hodźin khowa. Měsacik skhada jutrje popołdnju 3,28 hodźin a khowa jo na cżasu 1,41 hodźin.

*

— **Pólske žrjadła reformowachi zwjedzeli.** Wokna ke pośtowanju na pósce su wotewrjene jako njedźelu. Pósta cżo. 3 je zawrjena. W Budyšinskim so dopołonja listowe pośtki a pjenježne manolchnja. Do wokolnych wjosow wunoschuja so pósłske pośtki kaž njedźelu.

— **98. duchowna wjecjorna hudźba** 5. nowembra wjecjor w 6 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. Instrumentalne dźela starych mischtrow: pischcjelowe dźela wot Sweelinka, Scheidta, Pachelbela, orchestrowej zyrkwjelej sonacje wot Strungka a Rosenmüllera. Hudźbu wuwjedu collegium musicum, organist Pětrowskeje zyrkwje Horst Schneider. Programmy po 30 pj., sa njeczerjow Horst Schneider. Programmy po 10 pj. su pschi zyrkwinych durjach dostacz.

— **Mjeschcjenjo su sajso ras po kermuschi!** Dźensa w nozy je so w Soerbach pschi zmjeh schot a hory bóchu pschcze dźenja rano bębe. Dokelž je po starym prajidmje Budyska kermuscha stajnje tři dny do prenjeho zmjeha, zmy pak ju też cżitka sajso pschesłyschali. Wjesnjenjam někto njemóžemy na naschu kermuschu pschecrokjecz, sa to pak cżim radscho na jich kermuschu pódźemy.

— **Wo mjeschczanskim dźiwadle.** Hrajerski cżłaf, kiž bęsche inowrédła na 27. oktobra postajeny, so někto wo tydź 31. oktobra sapocznje i tryskom „Kajserskim wuschu“ nicżo pschesc to“. Pschicżinu sakomdźenja a pschewinjenja trucha leża w tym, kaž je sjawnoscz znate, so dyrbjesche tutej direktor Lóchka w poslednjej hodźinje wobstupicz a město bęsche nasowane, nowemu pschihódnemu nasejcu wuzacz. Nadrobnische wo tym hischcze wósjewimy.

— **C. Tack & Cie. akc. tow. w Barlinje a Burgu** pola Magdeburga, kiž smuh hizom wojerwili, je akzijowu pakel firmy Conrad Tack & Cie. akc. tow. w Barlinje a Burgu pola Magdeburga, kiž bęsche dotal we wobhospodarjenju konsula Krojankera a jowjobnych hohnstawow, kiž wón sastupowaše, firma Freudenberg & Co. tow. k. wuh. w Frankfurcze n. M. kupiła a f tym je dohpołnje do arischich rukow pschischoł. Pschimerjenje tuteho pschedpisacza, kiž bu w nałeżnych t. l. f tuhatymi wobhadźenjom pschedsiedstwa a dohladowarstwa sapocza, je f tym swoje stónżenje namakało. Konsul Krojanker, kiž wot pschimerjenja pschedsiedźaza sem jako wustojny radźeł k pomocy stejesche, dohpołnje f firmy wustupi. Pschi pośledźenju dohladowarstwa, 21. oktobra t. l., so dr. Jens Heinz Peters jo pschi wobsydstwa pomjenowa.

— **Muzaz jězdne koło namakali.** Njeznaty muz, kiž je 21. oktobra we wulkhanowischczach pschi tudomnej mitrajni swoje jězdne koło stajił, kiž je jo pozdźischo jako namolane wotedało, njech so pola tudomneho kriminalneho wotdźelenja na hrodź Ortenburgu sawoła, so by swoje koło sajso dostał.

S Dobruschi. Wczera 29. winowca 1933 swjedżesche na swojim 75. lětnym narodninym dnju khórżewowerjej Gustaw Bartsch, w Radschowje rodźeny, je swojej mandżelskej, w Dźichorjezach rodźenej, sloty hwaš swjeczeńcz. Kaž wobeju starschi w Radschowje a Dźichorjezach, tak mjeschczanej zinnosez w Hrušowjezach, kotraž je wotwali. Sedym bźischtaj je pschedałoj, kupischtaj sebi lěta 1907 khižu w Dobruschi. Wot 4 synowu a 2 dźowkow dwa khischcze k dźeżi zuze. Dwaj synaj stej we Francowskej podmuloj. Na dnju swjedżenja bęchu so dźeżi a dźesedźerje k cżesnym wjesele zhromadźili. Dwaj wunuczkaj dwojoschtómu swjedżenjerjej swjewaschtaj. Farar Tischer bęsche też pschijandźerjej mandżelskimaj Boże słowo a zohnowanje wuprajił.

S Budestez. (Powuczaju wjecjor.) Budeszczanska skupina nazionalsozialistiskeje stronu wotmě srjedu wjecjor w „Hajnkowni“ sjawnu powuczaju wjecjor. Sala bęsche polna. Mjednik stupiny Hallang postrowi pschitomnych, wosebje pak k, wokrjesneho wjednika Hartwiga, kiž wo jeho sjwerzy bo Rauscheje Prutseje a wo sjesdźe nazional-sozialistiskeje stronu w Nürnbergu rezże. K sawodej wokrjesnuj wjednik politiske położenje rospominasche. Pschi naprawach němskeho knjezerstwa jedna so wo runoprawosez Němskeje. A w tutym pra-

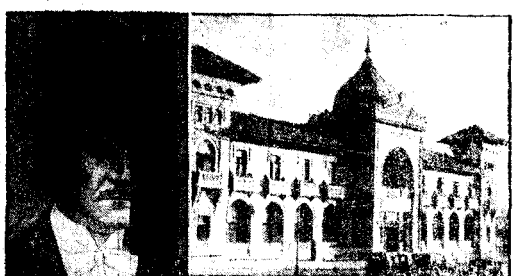

10lětny jubilej turkowskeje republiki.

Pschepołożenje knjezerstwa do Ankary bęsche symboliske sa noworjadowanje turkowskeho stata, kiž 29. okt. 10lětny jubilej wuwołanja swojeho prenjeho a dotal jenicżkeho presidenta wobswjeczi. Na wobrasomaj widżimy Mustafa Kemala Pascha, wjednika noweje Turkowskeje a Kemalowy palast w nowym hłownym mjesce Ankarje.

Bratr z města a bratr ze wsy

2] (Pokrazowanje.)

Słoczin so po zyłym wobliczu sawjeżeli, woczi dźeschtej jemu sa pjenjesami, kaž byschtej je hnydom sjedz chzyłoł. „Aha! hižo jeho mam!“ pomyśli sam sa so. „To dże runje chzych“, a na to wotmołwi: „Ponižnje so dźakuju, knjeże; sežinju na waschu strowosez, schtoz budże mózno.“

„Ale kedźbuj, njesabudź so, so cżi potom někajke jelestowczko njewusłoczi: schtlenza rěcži wérnosez! hewak rěka.“

„Haj, rěcżała by, hdy bychu korczmarjo do njeje telko falschnych wózow njedawali; tohodła powédam najlepje, hdyž zebi jazyk trochu namoczu — hahaha! tu pschińdże wóndano w naschim towarstwje rěcz na nasche knjezstwa.“

„Na wasche knjezstwa?“ praischeschе so Dubiniti wjeżiwny.

„Nó, wjeso, dokelž niczo mudrischeho njewjedzjachmy, a pschińdżechu też rěcże na waš a prajach — haha! ja prajach, so wy sceże je starosłowjeze rezcżeliże słowżtu wukhadżecże.“

„To sy ty rjekł?“ wjeżeleschе so Dubiniti.

„Kotraž je so někdy we sławnych bitwach f Wuherzemi wusnamjenjała.“

„Měj dżak, Jano! to sy derje wumyślił“, thwaleschе jeho knjes.

„Wumyślił? To dże je to, so je to cżista prawda.“

„Kak to?“

„Nó schto? njepobichu dha waschi prjedownizy wjele stow wuheršticzkich wotow: wischcz běchu wschitzy hacz do waschcho nana zjami rěsnizy!“ Prajiwschi so słužobnik spěschnje wotsali.

Dubiniti so stróżi, kaž by jeho nęschto jedovite kalnuło. „Straschne słowo! pschinjesche mje hischcze do rowa!“ idźechu a bojaschtiwje jo wohladujo troschtowaschе so sažo: „Je hischcze derje, so to nichtó druhi słyschał njeje! — Ach, schto dyrbi cżłowjek wschо cżerpjeczʼ!“

Haj, cżerpjeczʼ měješche Dubiniti wjele; pschetoż jeho cżezjecżelakomnoscz njeda jemu ani wodnju ani w nozy měra, pódla pak krjudżeschе jeho stajna bojoscz, so mohło so tola někdy nęschto pscheradżicz; a Słoczin tute bojoscz hischcze dżeń a bóle budżeschе: tak husto bě Słoczin hižo hrožił, so je także wězu druhdy jara lohko wukopaja, kak husto bě jemu, runje kaž dżensa, runjez kaž je zortom swumjetował — a Dubiniti njemóżeschе nicżo napischczo tomu cżiniczʼ, chiba f pjenjesami stajnje smowa zebi měr wukupicz; pschetoż ani swar ani dobre słowa pola Słoczina njepomphachu. Słoczin pak trjebaschе jara husto pjenjezy, tuž dyrbjeschе też Dubiniti jara husto cżerpjicz. A Słoczina zebi je schtże wuhnacz, to by tón najlepschi frédt był, do zyłeho města sa pół dnja rostrubicz; so Dubiniti zwojich starschich so haubuju zwój tód f wopaczným mjenom sawdżewa ald. Husto bě Dubiniti hižo na to myślił, ale f bojoscju psched jeschkwakami so wot toho sažo wotwobrocził: bě jemu tola lubicho Słoczinej płaczicz a dale wożebneho muża hracz.

S tajkimi a podobnymi myślemi khodżeschе Dubiniti też dźensa po zstwje tam a sem, doniż jeho mandżelska a cżeľa Borbora sastupiwschi f myślow njewubudżischcej.

Borbora bęsche Dubinjeho bratrowa, Dubinowa dźowka. Dubinikeho zamožna dźowka bęschej khorita, so mózesche po lekarjowej radże jenoz na wězach sažo so wuzdrowicz; tuž pózła ju nan, runjez jara njerady, k zwojemu bratrej na wězy a wza sebi Borboru do města. — Wobej, mandżelska a Borbora, bęschej hižo na wjecjorny zwjedżeń jara pschinje wuhotowanej.

„Aj, bóże dha zez so nastajiłoj, tak wuhotowanej?“ praischeschе so Dubiniti.

„K zwjedżenjej zmój so pschihotowałoj, luby mandżelski. Ach, njemóżu ani wuprajicz, kak zym dźensa wjeżeła!“ rjekny Dubinikowa, kóżde słowo kaž f waha ważo.

„Nichtó f pscheproschenych hoścji njeje so sapowedł?“ Mandżelska hordże wotmołwi: „Sapowédź so, hdyž my prożymy?; — A hrabja Plawinski też pschińdże, runjez hewak zenje njethodźi.“

„Wubjernje!“ wjeżeleschе so Dubiniti. „To da naschemu zwjedżenjej wjelicku sławu, zyle město budże wo tym rěcżeczʼ!“

„A bankjej Wólschowzki też pschińdże“, dźeschе Borbora.

„Bohaty Wólschowski, wěricżeł tych najbohatschich domow, dujcha tudomnych kupzow — krasnje, krasnje!“ fradowaschе so Dubiniti.

„Jeho syn, mlody Wólschowski, je jeho k tomu nawabił“, rěcżeschе Borbora dale.

Dubiniti so jenjeso na nju pohlada. „Ta? mlody Wólschowski, a tohodla drje sy ty sama pschesrošyła — ertnje?“

„Ale wjeso!“

„J, nó, nó, tohodła so njetrjebasch hněwacz, luba cżeitka“, hmjeschе so wuj. „Knjes Robert je drje hischcze trochu njelnjesiki, je dosti cżasu na wězach pschebywał, ale jeho nanej k woli by mi to jara lube pschecżelstwo było; my nimamy nicżo pschecżiwo twojej nathilnoscji — néwérno, moja drocha?“ wobrocži so k swojej mandżelskej.

„Aj, nawopak“, wotmołwi mandżelska, „budżeli jeno stary Wólschowski — wón je trochu hordy — a twój bratr — Borborzwjeno nan —“, sdychowaschе Dubinikowa, kaž bychu jej tute słowa nimo měry cżeżke byle. —

Dubiniti pokhmuri cżoło. „Haj, to je kamjeń, kiž budże nam na puczu. Prajiwschi so wohladnu, kaž by so zuzich wuschi bojał. „Smy zami sa so, tuž zmémy so wo tym rozrěcżeczʼ. Woprawdże sda so, so je wschitka prosta trej mojemu bratrej do žilow dyrila. Mjes tym, so zym ja hižo wot dźeczazych lět sa dostojnoscju zadał, je so mojem bratrej burstwo salubiło; ja buch pschekup, wón prosty bur, zywi so na zwojim kuble, rěsa zdół, jeho mandżelska je dźowka khudeho khežkarja — a jeli to stary Wólschinski zhoni —“

(Pokrazowanje jeżeżuje.)

ſchenju dyrbi ſo kóždy dobry němſki ſtaczan ſady wjedníka ſtajicź. Lud dyrbi tohodla 12. novembra ſam ſobu roſhódźicź, hacź naprawam knjeżerſtwa, kiž runoprawoſći ſa Němſku ża̋da, pſchihłoſuje. Wokrjeżny wjednik żaječſche ſa ſwoje ſłowa żiwy pſchiſłeſ. Na to jěchu do Rańſcheje Prulkeje a k Tannenbergſkemu pomnikej je ſwětowowobrafami, kiž běſche ſam fotografował, pokaſowaſche. Po krótkej pſchedſtawzy ſcżehowaſche pſchednoſchi wo jěſbje do Nürnberga na němſkoſtatny ſjězd ſtrony. Też pſchednoſchkaj namakaſchtaj bohate pſchiſpóſnacże.

S **Wóſporka.** (Porjad ſhromadźiznow.) Sa ludowe wothłoſowanje 12. novembra je ſo w poſtajenju hamtarjow nazionalſozialiſtiſkeje wótnoſći ſcżehowaſy porjad ża ſhromadźiſny wojſſewił. Sſrjedu 1. novembra ſo we ſchuli w Małeczicżach, pjatk 3. novembra w hrodże we Łuſku a ſobotu 4. novembra w ſchuli we Łuſowczicżach ſhromadźiny wotmeja. Po ſhromadźiſnje we Łuſku ſo ſtajne dźełowe ſłużby wobſtłada, kiž je w hrodź ſamẽſcżene. We Wóſporku budźe techorunja ſhromadźiſna ſchtwórtk 2. novembra na Tſełcżini. Na tutej ſhromadźiſnje budźe ſpěwne towaſſtwo ſobu ſkutkowacź. Njedźelu 5. novembra kapała wudyrnicho wotrjada 102 na Adolf Hitlerowym namẽſcże konzert politiſki, kotremuż ſo pokaſ SA a hamtarjow pſchitamkuje. Wjeczor do 12. nowembra ſo w Tſełcżini rěcź ſwjednika ſ wótſperczakom „Sejneſche. Sſamſtnu wjeczor NS-Fypne dźiwadło kruch „Hoſtowa ſa zjenjeſami“ pſchedwjedźe.

S **Lipicża.** (Dobry banjowy wunoſchk.) Tudomny żiwnoſcżer Arnoſchi Laſer mẽjeſche lětſa dobry wunoſchk banjow (Kirbis) Tute 50 hacź 60 puntow wažachu. Tajki wunoſchk mĕcź, to je wjeſcże ſa wobſtżerja. Sa naſchu wokolinu je to nẽſchto ſadneho.

S [illegible]ewa. (Njeſwoże.) Schtwórtk wjeczor wokoło 1/47 hodźin ſo na. dróhi mjes Kulowom a Wóſtrinkom cżerne njeſwoże ſta. Montẽr Max Lorenz ſ Trjebina dźiwſche ſe ſwojim motorſkim kolom ſ pſchibożnikom napſcheczo pſchihódźazemu cutej ſo wumińcź. Dokelž auto ſwẽżu njepomjenichi, kolesaŕ niczo wjazy njewidźeſche a tak ſajẽdże do dróhowcho kamjenja. Njeſwożowny bjes wódomja leżo wotſa. Wórſy pſchihwatachu ludźo, kiž druhi auto ſadżerżachu. Wón ſmjelboženeho do khorownje dowjeſe.

S **Sſerpcho.** W nozy k 24. oktobra ſu paduſchi ludomnemu ratarjej Matejej Wobuſy mužaze kolo ſ jeho leżownoſcże kradnyli. Koło běſche nimale nowe a je ſmuſki „Patria“, cżiſło 106. Pſchi kole běſche elektriſka ſpwża ſmuſki „Berlo“. Sa paduchami ſo hlẽdźi.

S **Rowarcho.** (Paduſchſtwo.) W nozy k 26. oktobra ſu we ſjenſkeho ludomneho ratarja 6 huſ kradnyli. Huſy zyle běłe a ważachu kóžda 8—9 puntow. Hacżenjeż jeje warnuje, khĕżuy, hródże atd. derża na ſamkach Ludźo pak to pſchezo njeczinja, i tym kradnjenje wo-

Namołwjenje k appelej ratarſkich hamtarjow w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje

Schtwórtk 2. novembra popołdnju w 3 hodź. wotmeje ſo hoſcżenc „Krónu“ w Budyſchinje po burſkej ſhromadźiſnje **wulke Rozdźelowanje** ratarſkich hamtarjow. W jcżehowazu hamtarjo nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony: 1. ſtaru wotrjadu, karadżerjo wotnoſkow (LOſ). 2. nizy, kiž je LOſ pomjenowała (SSA). 3. ſobuſchedſtawſtwa ratarſkeje komory. 4. ſobuſtawy ſtawſtwa kandhmida a mlodeho landbunda. 5. ſobuſtawow a dohladowarſtwow druſtſtwow. 6. ſobuſtawy ſkowich wubjerkow druſtſtwow. 7. pſchidźiwdża ratarſkich towaſtwow. 8. nawjednik dźelowcho ſjednoczenſtwa nionalſozialiſtiſkich diplomowanych ratarjow. Su winowacżi na tutym ſhromadźenju wobdźelicź. Dujowy porjad je poſpodźenju wojſſewi.

Albert Zieſche, ratarſki wokrjeſny wotrjadowy karadżer.

Dr. Moſig, nawjednik.

Cyrkwinſke powẽſce

Z Lubjoje.

Reformowaniſki ſnjezdżeń budźa dopołdnja w 9 hodź. ſerwiſe a 1/11 hodź. nẽnałe konſcżenje. Farar Voigt ſe ſerwiſe preduje.

Najnowiše z cyłeho ſwẽta

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru:** Pſchiſe njewobſtajne wjedro.

* **Blizko Neuja nad Rheinom thwatnaj tworowaj ſahaj do ſo iraſnſchtaj. Lydźy ſo niefranichu, tola 6 nałudnych wojow ſo roſbi.**

* **Powĕtrom „Krabja Zeppelin“ ſ Ameriki do Friedrichshafena leczi.**

* **Pſchi twarjenju żeleneho moſta pſches rĕku Ledu pola Leera w ranſchej Frieſiſkej ſchtwórtk żelezne roſchty do pichiſtawa padżechu. Dźełacżerjo mózachu ſo w poſledniim mokomiku muthowacź. Dothe żelezne roſchty dże pod wodu leża a njebudże mózno, je w zyłku jaſno wubĕhnyć. Twarjenje moſta ſo pſches to ſaſo ſatemdźi**

* **W Pariſu je ſnaty prof. Albert Calmette njedźelu we ſwojim bydlenju na ſcżehwki khrypy wumrĕł. Calmette bu w Němſkej pſches Lübeckiſki prozeſ dla wumrĕcża wa̋ha hacź 70 dźeczi ſnaty.**

Rhein bywa na rybach přeco khudši

Kaž ſo ſda, bywa Rhein pſchezo bóle a bóle ſ rĕku, w kotrejž rybły wotemrĕwaju a hdźež rjemjeſło rybarja ſpacż dże. Hſchcże po wójnje ſu w Rheinje wopraudże kraſne pokaſki rheiniſcheho loſoża nałożili. W prjedawſchich lĕtach běſche rheiniſki loſoż hiſchcże wjele ſyłniſcho ſaſtupjeny. Djenża ſo dożyła wjazy njewuplacża, tutu rybu łójicź. Wjele hinak njeje ſ ſaſotkom (Stör), kotrehoż w prjedawſchich cżaſach w Rheinje tohorunja ſ hromadami łójachu. Ale też pola druhich rybow we Rheinje, pola płoczizow (Plötzen), pjerſkow, pſtruhow atd., wobſtejdźuja, ſo jeho liczba ſtajnje a bóle wotecżinach widża, pſchedy wſchĕm we wulkim jeſkłuſnjenju łódżineho wobſtkhada a potom też w ſtajnje pſchibywazym wódnym ſporcże. Cżim bóle wobkhad pſchiſtĕrſche a cżim żiwiſche bu żiwjenje wódnych ſportarjow pſchi brjohach rĕki, cżim bóle rybły tež ſwoje njerkoſtſcheja ſhubjachu. Wupucź ſnadź mohł ſo w tym namakacź, ſo bychu ſo wěſte, wotłeżane dźele, kotrež ſu jako njerkoſtſcheja ſnate, w poſtajenych cżaſach pod wěſty ſchkit ſtajike.

jn.

Dźiwi . . .

We wſy Witomĕrizy w ſherbiſkim Kolaſchinſkim wokrjeżu — njedaloko Jpeła a Petſcha — bě ſo ſtareho ſaſyhdlerja Milutina Medenjazowy żyn Pariſcha do żony buŕa Wukaliży ſalubował, kotraż běſche ſ jeho pſcherjeſtwa. Tuta lubosċź potom bórſy k njedowolenym poczaſham dowjedże.

Żyła wokolina wo tym ſhoniwſchi běſche roſhorjena. Skónczńje, ſa kĕto, też Wukaliża wo tym ſhoni. Jeneho dnja Wukaliża potom poručnika ſabi.

Wukaliża w Petſchu pſched ſud pſchiłdże. Dla mordaſtwa. Wěż ſa njeho ſłĕ ſtejeſche. Tu pak, wożrjedź jednanja, ſo ſtary ſydomdźeſaiłetny Milutin, nan ſkónzowaneho, na ſudniſtim mĕſtnje pokaſawſchi ſudnikej rjekny: „Wukaliża je njewinowaty! Dyrbiże jeho wuwinowacź!“

„Kak tomu?“ ſo ſudnik wopraſcha.

„Dokelž je Wukaliża jenoż ſprawnje jednał!“

„Praj, cżehodła!“

„Mój żyn“, ſtary bur dźeſche, „ſ Wukalizowej żonu na njedowolene waſchnje wobkhadżujo, je na naſchu żywobu a żyłu wokolinu hańbu pſchinjeſł. Dokelž mój żyn na moje napominanja, Wukalizowoje ſo woſtajicź, njepoſłuchkaſche, jeneho dnja k Wukaliży rjekny: „Skónzuj mojeho żyna!“

nż.

Żiwe waſnje

Soroca w Rumunſkej ſejži. Tam běſche młody leutnant, kotryż Jon Jonescu rĕkaſche. 39. pěſchi polk.

Tónie leutnant jeneho dnja wjeſeżu, żwóżnu wjeczornu towaſtſchnoſcź wopyta. Salubowa ſo mi a tebi niczo do rjaneje, cżornowołaſteje wołoſchſteje knjeżny.

Leutnant, kaj bywa to nĕtko jónu pola leutnantowe waſchnje, jĕ khroble pſchipiwaſche, potom żwoju ſchkleńzu ji poſticzíwſchi ju proſcheſche, ſo by ſ nim na ſtrowje pika.

Wołoſchika knjeżna pak to wotpokaſa.

Tola też tajki rumunſki leutnant ma ſwoju hordoſcź. Niż jenoż ſtudenta.

Hijo trochu ſhrĕty ſ rejwanjom a wot rjanych wołcżow leutnantej po takim wotpokaſanju trej do hlowy ſtupaſche, a poſběhnywſchi ſo wón rjekny: „Saporwédjicże-li ſo, ſo mnu picź, ſo na mĕſtnje ſatĕlu!“

Sſo tkichotajo wona ſaſatle ſnapjecżiwi: „Nĕ! Ja njechcham! Nĕtko runje niż!“

Tu leutnant Jon Jonescu ſwój revolwer wucżeże, ſłoji jón na cżoło a ſtłóczi na ſonaczik. Potom ſwjeſewſchi ſo běſche na mĕſtnje mortwy.

Jeho dźiwje żiwe waſchnje bě żylu rjanu wjeczornu bjeſadu ſkaſyło.

nk.

Anekdoty z rańšeho kraja

Hacź ma ſo cżłowjek woženicź.

Kaliża Abdolmelik pſched ſwojim domom w khłódku ſjedżo k njebju horje ſhladowaſche. To běſche ſnamjo, ſo ſmědźiſche kóżdy ſe ſwojim pſcheczom pſched njeho ſtupicź.

Tón krócź běſche to Madir, młody ſchewz. „Ow tróno pſchikhłilnoſcże! Ow tróno ſmilnoſcże! Ow kelucho mudroſcże! Pſchińdu roſtorbaneje mutroby. Bych ſo woženił a tola ſajo ſo njehdy woženił. Jako ſo wjeżera we nozy njeroſbudżeny wokolo ſwojeho domu bludżach — w morju mĕſacżkowych plomjow hwĕżdy runja kolpam pſluwachu! — tu mi hłóż radżeſche, ſo tebje praſchecź, najmilſchi wſchitkich ſalijow. Kotry potajkim ma ſo lĕpje: njeżenjenz abo mandżelſki?“

Mjes tym bě ſo wikowaŕ ſ rodu Jbad po próſchnym puczu pſchibłížił, kotryż wołoſaj pſched ſobu cżerjeſche. „Saſtań!“ jemu kaliſa pſchiwoła. „Pſredy hacź po twojim puczu dale cżehnjeſch, pſcheradź mi, kotry ſ twojeju wołoſkom je mjenje winojtny?“

Mużiſi ſedy roſpominaſche. Najvriedy na jene ſkocżo, potom na to druhe pokaſawſchi, wón wotmołwi: „Tónle a tónle.“

„A to je też moja wotmołwa“, kaliſa mĕnjeſche.

Hacź ma cżłowjek ſpytacź, ſkupeho połĕpſchicź.

Kak ſapjewanja hódny tola ſtary Eſchaab dla ſwojeje ſkupoſcże běſche! Sawoſta-li w korcże, ſ kotrehoż ſwojim wjelbludam picź dawaſche, nĕſchto wody, potom ju wón ſanjerodźi, ſ bojoſcże, ſo mohło ſkóżo druhebo ſ njeho picź.

Skónczńje ſo jeho ſuſodźa roſhudźicżu, jemu do ſwědomja rĕcżeż. A jónu wjeczor ſo jeho wopraſchachu: „Snajeſch ſtworjenje pod ſłónzom, kotreż by bylo hiſchcże ſkupiſche dyžli ty?“

„Tola“, wón mĕnjeſche. „Moja wowza. Njepiſchestawazy wona ſa żratwu pyta, wſchitko ſe jemje ſwutorba, ſchtož je ſebi lĕdy hakle won ſwaźiło, a bylo-li by ſkocżatow, kotreż pĕſt żeru, njeby jim wona też pĕſta popſchała. Wjeżera rano na pſchikład, — ow, kajke to ranje, moji pſchecżeljo! kak wone kwĕtkam a rózam tyjeſche! — tu moja wowza na wuſtupku tſchi ſtejeſche; tucżeł ſo na njehju pĕżanjeſche. Budźeċże ſo mi wuſmjeċź, — ale pola Allaha! wona ſamo ſa tucżelu ſchłapaſche. Wona ſchiju pſchezo bóle nacżahowaſche, ſo by tucżel doſahnyła, — a pſchi tym je ſ tĕchi padnyła.“

„Żałoſtnje!“ ſnuſodźa jawolachu. „Ale Eſchaabo, pſchidaj ſprawnje., ſo njeſiży lĕpſchi dyžli twoja wowza. Też ty by najradſcho ſamo tucżel ſchłapnył!“

Stary Eſchaab pomału ſwój nop kolebaſche. „To trjechi“, wón dźeſche. „Ale ja pſchi tym njepadnu!“

Hacź ma żónſka ſtudowacź.

Ważnik Jbu-Ebi-Rebina ſe żiwjenje dołho żónſke wobſpewał; jenoż żónſke; wón ſo hławjeſche, ſo njeje żanje rjadži napiſał, kotraż njehdy holdowanje ſa żónſku wołnamjenjała. A hdyż putnikowarki do Mekka puczowachu, połom wón ſ nimi dźeſche. Dożyła ſebi wón rjanoſcź bóle dyžli jemjanſtwo ważeſche; wón njewólniży a ſłużobniży bóle łubowaſche hacż ſich tjenje.

Jónu jeho mużiſki wopyta, ſ mjenom Hanſeret, kotryż bě ſ daloka pſchipucżował, jenoż ſo by ſebi po radu mudreho bażnika pichiſchok. „Mam dżowku, rjanu kaj jaſmin, hdyż ſo wón ſ annemonami ſjednocża. Ale wona je ſebi do hlowy ſtajiła, mużam runoſcź dżerżeċź. Wona pſiżmu wukuje, wona filiſofow ſtuduje, wona wo hódańczkach ſwětowotwża piſche. By ty jeje proſtwje pſchiſłuſchił?“

Wo cżeżkich njemĕrach w ſłubjenym kraju.

Ssylne pſchipucżowanje żidow do Palestiny je tamniſche arabſke wobdźerſtwo do wulkeho njemĕra pſchinjeſło. Je k wulkim demonſtrazijam dóſchło, kiž dyrchu jendżelſka policija ſ bronjemi roſehnacź. Pſchi tutych ſražanjach ſo 27 cżłowjekow mori a pſches 200 ſo ſrani. Wobraz pokaſuje, kak jendżelſka policija w Jeruſalemje demonſtraziju Arabow rózno honi.

„Čehodla niž?“ Jbn-Ebi-Rebiaa wotmołwi. „Mchihotuje ji wjeżele; potajkim nimaśch žaneho prawa, ji wjeżele kašnyć.“

Ale Hanjeret njeběšche spokojom. „Ow mudry Jbn-Ebi-Rebiaa! Budźe ś wužitkom, hdyž so ptowa žonjšeje ś tak njeskónčnej hromadu mudrosćo labera?“

„To je wěso druhe praschenje“, bažnik wotmołwi. „Wužywaj morjo, zyliczke, djesatkróćne morjo na jehłu — na kónčku jehły tola jenož kapka wiśaco wostanje.“

nt.

Běły čornuch

Stawišna, kotraž tydźeń wěry njehódna klinješi, sa kotrejež wěrnosć pak so znaty franzowski lěkar ś Monte Carlo sarucja, so ś jeneje wóży domorodnych na Haiti powě. Čornuch, hižo daloko pyches schěćidźesaco, kotrehož žebi knjes dla jeho pilnosće jara waženje, měješe so hižo dołhe léta ś cźežkej asthmatiskej thorosću bědźicź. Mjeche źrěti, kotrejž pscheczíwo swojemu cźerpjenju nałožowaše, nicźo njepomhachu. Tu jemu jeho towaršchojo radźachu, próschik k žebi bracź, kotryž so ś jeneje jedojteje rostliny, ś mjenom Rorry, dobywa. Tutomu jědej ś rostliny Rorry domorodni potajne wustrowjenje mozy pschipiśuja. Čornuch Ismael žebi tołsto ś tutym próschkom wobšmara, ale won njespózera jenož bźel, ale wšchitko schtož w tuźy běche, nadobo. Hnydom na to wón rjeźko schori. Njedźele dołho so je žmjercźu bědźeschče. Franzowski lěkar, kotryž pschipadnje na Haiti pschebywaschče, so ła spodźiwny pad thorosće sajimowaschče a cźornucha dohladowaschče. Jeho thorosć pak so schórschi, lěkar hižo wschu nadźiju zhubi, tola sylnej naturje Ismaela so poradźi, thorosć pschewinyć.

Krótko po jeho wustrowjenju so znamjenja wołble pjenja pokasowachu; a sobom mózachu šwěćicź, so bywaschče barba koże pola cźornucha po něcźim bělscha. Lěkar psched hódańcźkom stejeschče. Wołłepjenje mózeschče žebi lěkar wědomostnje wujašnicź, ale niž pscheměnjenje koże. Njemóżeschče potajkim niczo dale cźinicź, hacź cźornucha dale wobkedźbowacź. W šawišnach lěkarjowa drje žu někotre pady znate, w kotrychž běły dźiwajo na thorosć cźemnischu barbu koże dosta, tola cźornuch, kotrehož koža blédnje, je nješchto zyle nowe.

Mjes tym je cźornuch dospołnje wotthorił. Sa něhdże dwaj měžazaj so žleposćj šhubi, tohorunja je so jeho asthma šhubiła, a wón so sažo dospołnje strowy cźuje.

nz.

Towaršstwowske powěstnikl.

Budyšchin. „Nadźija“ a wšchě spěwa thmani Budyschzy Serbja so k pschichodnej wutorje, wječor ½9 hodź. do Serbskeje sale na konzertne spěwanje pscheprošcha. Wołżebje knjesojo so wutrobnje wo wobdźělenje proscha. pschedsydstwo.

Domcwina śmje wutoru, 31. oktobra (reformazijski šwjedźeń) pop. ś dypkom w 3 hodź. w Sserbskim Domje w Budyšinje swoju **nazymsku zhromadźiznu** (hl. nawěschtk). Kóždе towaršstwo ma sastupjene być, też druzy su nam witani. Njech tola kóždе towaršstwo šwoji pschinojchk hacź do zhromadźizny zapłaci na k. Lorenza (na Sserbskej Ludowej Banzy kóždy dźeń wot 9—1 hodź. abo też na zhromadźiznje).

J. Kichižan.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Volksabstimmung und Reichstagswahl.

Die Stimmkarteien liegen vom 2. bis 6. November im Rathause, II. Stock, Zimmer Nr. 16, zu jedermanns Einsicht öffentlich aus. Sie können eingesehen werden an den Werktagen von 8 bis 13 Uhr und außer Sonnabend von 15 bis 18 Uhr, Sonntags, den 4. November von 9 bis 12 Uhr.

Einsprüche gegen die Stimmkarteien können bis 6. November bei dem unterzeichneten Stadtrate unter Vorlegung des Wohnungsmeldescheines schriftlich oder mündlich angebracht werden.

Stimmscheine für Personen, die am Wahltage nicht in Bautzen sind, werden schon jetzt, spätestens aber bis Freitag, den 10. November, 17 Uhr, ausgestellt. Ausweise sind mitzubringen.

Bautzen, am 30. Oktober 1933.

Der Stadtrat, Wahlamt.

Létadle pluwazeje tupy „Westphalen“ po puczu do połodnischeho Atlantiskeho morja.

Létadle dźěłataj zhromadnje ś parnikom „Westphalen“ w połodnischim Atlantiskim ozeanje, kiž so jako sepjera sa porjadne létanje mjes połodnischej Europu a połodnischej Amreiku wupruhuje. Létadła budźa na Schpanisku a Dołhowjeczornym afrikanskim brjohu na Pernambuco w Brasiliskej létacź. Na hornim wobrazu widźimy schefowego pilota Studnitza se swojimi šobudźěłacźerjemi. Na delnim wobrazu: jene ś Dorniet-Walskich létadłow w Southamptonskim pschistawje.

Měr a runoprawosć

česć, dźěło a khleb

Wozjewjenje doprěda!

Sob. strony Werner

Studentkowski

poreči w zalomaj „Krony“

31. oktobra 1933

NSDAP. wotnožka w Budyšinje

Zalutujeće wjele pjenjez

hdyž swoju zymsku potrjebu pola nas kupujeće!

Namakaće pola nas tak wulki wubjerk, zo so kóžde žadanje spokoji

Zymske zwjeršniki, čorne za najtuńše płačizny.

Zymske mantle, we wšitkich nowočasnych wuwjedźenjach a najnowšich mustrach we wulkim wubjerku.

Kosmičkate mantle, wot najtuńšich hač do najlěpšich, za wšitke wulkosće so hodźace, też za sylnych muži.

Jaki do wětra, jenož w najlěpšich kajkosćach, wos. tunja.

Zymske jupy, we wšitkich płačiznach, wot 9 hač 20 hr.

Hólčace a dźěćace mantle, też kosmičkate mantle we wulkim wubjerku.

Mužace, hólčace a dźěćace wobleki, módre a čorne, a we wšitkich nowočasnych barbach

Muž. cordowe a manchestr. wobleki w 16.50 hr.

Lnjarske lacy a brechesowe kholowy čorne, módre, zelene a žołte a we wšitkich wulkosćach

Dźěłaćerska drasta kaž jaki, kholowy, lacy atd. w dobrych, dźerżazych kajkosćach

Strykow. jaki a pulowry za mužow, hólcow a dźěći, w najwjetšim wubjerku, wot najtuńšcho hač do najlěpšeho

Wobleki za Stahlhelm a DT-drasta za woborny sport

Kłobuki, čapki, zwjeršne a sportske kožle

kaž wšitke potrjeby za mužow

Khermankej w Hródku buda čo. 105, we Łazu nimale znapřeča cyrkwje, we Wojerecach znapřeča Złoteho Lawa

Pětr Hančka w Kulowje

na Budyskej drózy 4 :: Telefon 64

Wosebity wobkhod za nowočasne mužace a hólčace wobleńe

Tworykupne towaršstwo

w Budyšinje zap. družst. z wobmj. ruk.

Po zakońskim a wustawkowym postajenju přeprošujemy sobustawy našeje přjedawšeje předawarnje 17

w Barće na zhromadźiznu

z dnjowym porjadom: wólby zastupjerjow. Zhromadźizna budźe pjatk 3. novembra t. l. w 20 hodź. w »Müllerec Losćencu« w Barće. Jenož sobustawy maju přistup. Prosymy wo prawje bohaty a dypkowy wopyt.

Městny poručnik podp. Hain. Předsyda podp. Wittig.

Domowina

zmeje wutoru, 31. oktobra (reformaciski swjedźeń) popołdnju z dypkom w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje

nazymsku zhromadźiznu

1. Knjez Nejdo: »Domowina wčera a dźensa«.
2. K. dir. Lentzsch: »Ważnosć posmjertneho zawěšćenja«.
3. Wšelčizny.

Kóžde towaršstwo ma zastupjene być, też druzy su nam witani.

Wupjerki we wšěch šěrokosćach

łožowe damasty smuhaty plat płachty wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Přištrykowanje

nohajcow a zokow

Přišiće

stopow a pódušow k nohajcam a zokam wšěch druzin

Zběranje wóčkow

při žiłźanych nohajcach, złožan. a štrykowanych tworach a šatach

ruče a tunjo

we wosebitym domje

RUDOLPH

na Kěžorskej drózy 16

Małe nawěštki w Serbsk. Nowinach maja wuspěch

Dołhe črije maršěrowanske črije stupnje do dźěła stupnje za šport buncle drjewjane stupnje drjewjancy najtuńšo

Willy Sommer

při Serbskich hrjebjach 8

Sofowe-, blidowe-, diwanowe-, wjelbudokosmowe-, wolnjane-, stepowane

přikrywy

(Decken)

Sćěnske zapowěšaki, łožowe předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Zwjeršne wumělske łaldkate madrasowe **garding**

story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Lubuš

Powěsć ze Šwjećohrodowskeho lěsa. (Bjarnat Hanč, přet. H.) 58 str. 25 pj.

Dokelž je nowy transport dóšoł, mam wot dźenanišeho w swojich khlěwach na Hórnčerskej hasy 40 wulki wubjerk młodych, wysokosćelnych rańšo-prusko-holłandskich płahowanskich

kruwow a jałowcow

kaž też płahowanskich bykow a čełkow płačizny hódno na předań a k zamjenjenju. Rězny skót jako płacenje přijimuju. **Gust. Gneuß** w Budyšinje

Přiloha k čisłu 250

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 30. oktobra 1933

Luba hospoza!

Pisches twoju ruku schtyri pjeczmy němskeho ludowcho sawoženja du. Ty maschi na tym rosshudźicź, kak so tute pjenjezy nałožuja. Na tebi potajkim rosshudnje zależi, dowy wo to dże, němske hospodarstwo sabo kreuze postajicź, kaz je nětdy stejało. Nětdy, jako ludźo schischcze za trěbne njemjeschu wukrajne płody jeźcź a so k wukrajnymi kamanami draschcźeź, tehdy pak tež kóżdy mjeschanski dźěl jasnischy, njech tež snadny, na walutowanju noschachu. Dnjes je nasch wakschitje powójnskeho czasa dowjedło, kumy wo tym schonili. Dźensa dyrbimy sabo lutowacź. Dźenska tydźenska schetka sabo wo kóżdym wudatym kroschku samolwjenje dacź, hacź je so tola tež prawje nałożił. To dyrbjała schi wosebje kóżda hospoza k wutrobje wsacź.

Pomyschl na swój a na twojich dźěcźi pschichod. Pomyschl na to, so jenoż nadźěłane a walutowane kubło we nowym stacze nětchto płacźi a pomyschl tež na to, so sbuinpomhasch, němske hospodarstwo twarjecź a kruchcźeź, Němzku wasliwobodźicź wot wukrajneho kapitala, dowy swoje natutowane pjenjezy na walutowarnju nosnjchu.

A potom schischcze nětchto: Wocjehm tež swoje dźěcźi k slutniwoseźi! Daj jim domjace lutowaniske tyschi a nalutowaniku knihi sobu. S tym jim wojowanje žiwjenja ...ischich, pschetoż ludźo, kiž su so k slutniwoseźi wo...yli, žadanja žiwjenja stajnje lepje pschewinu. Wobj siebi tischcze dźensa lutowaniku knihi sa swoje ... K temu cźe dźeń 30. oktobra napomina:

nazionalny dźeń lutowanja.

K Lutherowym 450. narodninam.

Luther psched němskim sejmom we Wormšu, hdźeź ... Korlu V. 17. a 18. hapryeje 1521 wotpokasa, so je spisy a wucźby sapréje, dołhoż so jemu pisches swjate pismo jako wopaczne njedopokasaju. Na tónzu mejle t. l. jeho pschiwižowarjow do němskostatneje tlatby dachu.

Proletariat a kapitalismus

Něšto wo nacionalsocialistiskim wojowanju wo nowu Němsku

Napisał Arnošcht Lakat.

I.

Proletariat „a kapitalismuž słuschataj hromadźe, jedyn je był wot druheho wotwižny a jedyn běsche kaž druhi njezdatny. Tak tež sa wobeju w nowej Němskej byrcza njeje, a njebudźe dołho tracź a budźetaj do stawiznow słuschecź. Jeli chcemy nowe narodnosocialne hibanje prawje spóznacź, dyrbimy so najprjedy z njedostatkami saběracź, kiž su tuto hibanje sbudźiłe, mjenujcy hłownje z prolejtom a z kapitalistu. Schtó je po pra*wom prolet był? Prolet njeje powschitkownje dźěłacźer*, kaz sebi to husto myślachmy. Maschina je proleta stworika. A kapitalista? Tež jeho je maschina stworika, wón je tón muž, kiž z proletarjeje cźerjódy swój wuzitk, swój profit cźehnje. Prjedy hacź maschina na swět pschińdźe, znajachmy tež dźěłacźerja a dźěłodawarja, tola njeběschtaj wonaj prolejt a kapitalista. Wonaj mějeschtaj shromadne sajimy a służeschtaj jedyn druhemu. Tajki dźěłacźer měješche žiwoju radoscź a žiwoje wjesele nad swojim dźěłom, dokelž něschto shotowjesche. Wón widźeschе, kak jeho dźěło druhim słuži, kak druhi w jeho schónjach abo jeho wobłekach khodźi a to jeho sažo wabjeschе, hischcze wurjadnischo dźěłacź, so by hischcze wjetschu cźescź dostał a hischcze wjetsche wjesele měł. Jeho dźěłodawaŕ běsche jeho mischtr, kiž je runje kaž wón zyle wot deleka sapocźał a sebi po cźasu swój wobkhod natwarił, tohodla pak jeho nusu a jeho bycze dopołnje znajesche a měješche zobusacźucze za swojeho poddana. Tajki dźěłacźer měješche wěsty ideal psched wo-

czomaj a za njón běsche żiwy, mjenujcy tež ja sthodźeńt dźěłodawarja doprócź a něschto wobžedźecź, schtož móże wón swoje mjenowacź. Wón njesawidźeschе dźěłodawarjej, to tutón pisches jeho dźěło njschto sałużeschе, wschak so jemu samemu tež cźim lepje dźeschе, cźim lepje zyły wobkhod dźeschе. Tutón wulki ideal wutwori mjes dźěłacźerstwom a dźěłodawarstwom jenicźku zwjazu, tak mjenowane stawowe zjednocźenstwo.

Kak pak někto, hdyž je maschina swoje knježtwo nastupiła, z dźěłacźerstwom stoji? Jako prěni skutk wotpokaži so cźestne mjeno dźěłacźer a prolet stupi na jeho městno. Prolet je cźłowjek wulkeje cźerjódy — mašyn —, kiž žadyn druhi sajim njesnaje, hacź pjenjezy sałużicź. Ideal, kaž jón pola dźěłacźerja widźachmy, je so zhubił, dokelž njesmješe prolejt nad swojim dźěłom jenże radoscź a wjesele, wón jo dozyła njewidźi, pschetoż jenże hotowe dźěło, ale pschezo jenoż dźěle nětkajkeje wězy je swojej maschinu twori. Dźeń wote dnja, léto wot léta stajnje tołampne dźěło wukonja, husto dołcź wjazy tyżaz krócź wob dźeń łampne pschimnjenje. Wón njetrjeba k swojemu dźěłu rozum a myślc — jenoż spěchnosćź —, wón nima sajim nad tym, so něschto trěbne a hódne nastanje, pschetoż ma material a dźěło pschedpřjane a maschina mechanizny dźěła, sa njeho myšli a cźuje. Skónčnje je so prolejt sam do maschiny pschetworił. Po prawom słuschataj prolejt a kapitalist hromadźe. Wonaj mataj shromadne sajimy a shromadny khlěb, mjenujcy maschinu. Tola na swěcźe tak njeje. Maschina, kiž po sdaczu wobaj stawaj sjednocźa, jeje woprawdźe rozdwojeschе.

Hłownaj saktaj běschtaj wina tutoho rozdwojenja, k prěnjemu sajim sałużenja pjenjes pola dźěłodawarja a k druhemu Marxowa wucźba pola dźěłacźerja. Maschina dowolesche kapitalistiske nahlady, mjenujcy nahrabnosćź a hjesbžwedomite wojowanje wo konkurrenzu. S tym zhubichu pschezo wjazy dźěłacźerjow swoje dźěło a pschetwerichu so do pošturžerjow maschinu, do prolejtow. Kapitalist měješche z maschinu tež swój pro*fit a tutón njeběschе k tomu hischcze snadny*, schtó jemu wobarasche, so hischcze wjazy maschinow do swojeje słužby staji? Tak nastachu z maschinow twornje — fabriki — a z twornjow słónczinje žrjedźijschcza industrije — wulkoměsta — z miljonanmi wobydlerjiwa,, pschekoj fabrika mnoho ludu žerjesche. Pschi tutym wuwiću je so je stronj dźěłodawarjow a sdala na powschitkowne lepsche dźěłacźerstwa sabyło dźiwacź. Dźěłacźer bu z wikowanskim objettom, stare nahlady mjes dźěłacźerjom a dźěłodawarjom se saschlych cźasow so pisches pschekmjeke nahlady kapitalista zhubjachu. Kóżdy dźeń móżeschе so dźěłacźerjej jeho dźěło wupowědźicź a zwisk se swójbu dźěłodawarja wjelo tež njemóżeschе wobstacź, mjesche wón tola mnoho tyżaz dźěłacźerjow. Schtó starasche so wo dźěłacźerja, dyž zhori abo dyž so sestari? Prjedy so dźěłodawaŕ — mischtr — wo njeho starasche, jeli ras zhori a w starobje běsche sam mischtr, potom je sebi wobkhod wutworił, kiž jeho hacź do kónza sežiwjeschе. To bu někto hinak. Kapitalist nochcźeschе wědźecź, so ma wot swojeho profita tež něschto k lepschemu dźěłacźerja woprowacź, dokelž je jeho z prjedawšeje wótrobje wutorhnył. Knježeństwo měješche tež kapitalistiske nahlady, pschetoż wuwiće industrije zhlnischi wobstoj

Najstarši časnik bura

. . . . hdyž pak honacź k sjeczemu rajej swoje like... do wotucźajeho swěta saschtrěcźa, djabok z helitim ...ezom a zmjerdom z tschi wujdźe . . . “ Tajke žady ...eliczomnych bajow, bajkow a legendow znajemy. ...acź je znamjenje běłeho dnja, wón sacźeri wschoje ... a schtódne kuiło; sdobom wón pisched slymi cźin... warnuje.

...ijenjenjo su je swojim skotom najwušscho swjasa... Woni hydła z nim pod jenej tśchu a wužiwaju po... a schlit domu. Wożebje honacź, najstarschi cźažnik ..., wullu rólu w ludowej wěrje hraje. Někotrezkuli ...inje z honacźom w najwušschim switku stej. Wón ...na sa wěschćerja wjedra placźi. Njeliczomne bur... prawidła w ludźe a žarach prezinjach namakamy.

Burowka w oldenbur... psched nošemaj a je ji ...acźu, potom so nie... wobcźakuje. Tak je honacź ...ejeśle sdesle. W... jeho wuschejenjam ...nje wěrja. W... Schlesyskej, Thüringskej, Duringskej, ... w Rudnow... doje a też druhdyže ...nozy k nowe... durjow klapaju. ... to sim wem... nacź, dołanu mu... a, dałoła-li te... aju ... ...alacźi”, rěka Pa... chcejo pak jajnk... , lubjacźinjte lu... wužiwaju (... ...a, Sch... ...ia). Njenapadnje ...ntaju woni lubowanej holzy nětchto honacźeho jajnka do jedne smješchcź, na wécźnje so wona potom do mlo... ...inza salubuje.

W burskim lékarskim wumělstwje husto na wšach ...nacź, kiž honacza a hrjebjeń wultu rólu hraje. Wo... ...je pschi straschnej róži a pschi jubjenju dźěcźi. W na... ...iskej Pruskej dźěcźom pschecźiwo jendźelskej thorocźi na muczku rostokkany žołdk honacźa dawaju.

Barba honacźa ma wožebitu wusnam. Stajnje běły honcź pisched kustarjenjom schkita (wožebje w Cźěskej a we Luźicy). Snamjo wohnja je cźerwjeny honacź, a kónczinje maju cźorneho honacźa za cźertowe słocźo. Kusłarnicźe cźorneho honacźa rady jako swěrzo k jěchanju wužiwaju. Scherjenja so do cźorneho honacźa pschemjenja, dźedźa-li njesłožo naczinicź. W Tirolskej, Duringskej, Oldenburgskej a też w Cźěskej cźornemu honacźej žaneje wyšokeje starosty njepopschejeja, so hychu schkodże a njesłożam sadźewali. Se žydom létami może honacź mjenujcy, po nahladże pschiwěrkojtych, jejko snjesecź z kotrehoż so hróbne cźertowske swérzo wulehnje, honacź z khidkomaj smija, z wopuschu jeschcźe zly a krónu na hłowje. Tole hróbu sbudźaze stworjenje je schkitał njeskónczny pokkadow. Jedojty dych z jeho tlamy wutuwpuje, wschо žive dyrbi seschknyncź, a kamjenje so z jedojtym płunami rospukaju. S wótrym, złym pohladnjenjom njeswěrisko cźłowjekow a swérjata mori. Kronika z léta 1474 powě, so běsche w Baselu zdnacźelétny cźorny honacź jejko snjesł. Na zbožo je hnydom namakachu. A 4. augusta so zwjatcźene wotprawjenje honacźa pschewjedże. Wotprawiwschi jeho shromadnje z jejkom spalichu.

Někotry nałožk hacź do najstarschich dobow wrócźo paha. Se żelesnej wutrajnoscźu so wschitke rody krucze k tomu dźerzachu. Jana zyrlej nałožk wojstronicź njeamóh. Mjeny honacźa pschisłuschaju jako woporne słocźo woprowachu. A tak pschichodźe, so hischcze dźensnischi dźeń hujto pschi znjach honacźa wopruja. Do poslednjeho znopa honacźa gadża, kotrež dyrbi žitneho dźěła pschedstajicź; jeho też na żerdźe pschiwjasawschi za poslednim rěblownym wozom do wsy njeźu. Wjeczor honacźa sjedźa.

Honacź też jako snamjo płodnoscźe placźi; tak je pschi kwaśach w Schwabenskej a Hessenskej hischcze husto sdźěhowage waschnje namakacź: K schtomej honacźa pschtwjasawschi wokolo njeho rejwajo kwaśny rěcźnik tole spěwa: „Hula, hula, hula, wotprawjamy cźornеho honacźa, najcheho wotrocźka honacźa Měrcźina pohledźenja hodźina; z jeho kreju wobkruczamy, žwjecźimy tutón swjaśt.“

Trójzy w kole z nožom machajo honacźej hłowu wotrěja.

W kónczinach połnocźnеje Němskeje su mjenje žurowi, tam ke kwaśam honacźa z marzipana a zokora tworja. A w Duringskej tykanz po nim mjenuja.

15. junija, na dnju zwj. Wita, w južnej Bayerskej na wjele mějnach wohnje pala. Sswj. Witowa nóż je swobodna sa wjsche kusłarstwa. Sswj. Wit běsche ronił tschescźanski hólz, kotryž dyrbjeschе pod Diokleziánom wopornu žmjercź wumrěcź. Kaž po powě, jeho do zehlitweje pjezy tyknychu, kotraž běsche napjelnjena z žmoku a wokojom, a dokelž jemu tole njewabjeschе, jeho do wody cźišnychu. Jemu honacźa pospomožcźichu. A na wschitich wobtrajach jeho z honacźom namakamy.

We wschitkich kónczinach Němskeje, hdźeź w schrjschim wobluku zlewjanske wobydlerstwo namakamy, zwj. Wita z honacźom cźesko. Tak pschi... so w Pomorskej, we Luźicy, w ... w Fr... cźej, ale też w połcdnischej Bayerskej ... ja ne... jatkich ...žach, na žiwocźatach a ... ...nja hódne pak je, so ... hanskim cźasu k Swan... ...a modlachu. Won běsche ... ...om ... a też spěchował płodnoscźe. Jemu honac... ...ijewjeł dnja. S nakajanjom le... ...tu pohanske z schcheschijanskimi nahladami. Tak so powě, so je hiłkop Ota Bamberski ... ...nakajał; kaž rěka, dasche won koscze zwj. Wita ... ...neje ruki jaładźicź, a na tutej wobras ... ...prawicź; tak Pomorcźenjo pisched honacźom na ...lolena padachu, sdobom pak so k swjecźenej relikwiji modlachu.

nz.

ßobu pśinjeße. Tak postupowachu dołhody ſ złow a druhich dawkow. Je potom ſpodźiwne, ſo proletariat poćża njeſpokojny ßeć? Wołßebje ßdyž ſtajnje kapitalista we wołßebnych palaśach bydlićeše a we mułkotnych ekwipaźach jěźdźićej widźeſche, ßdyž widźeſche, kak ßo ſ njeho ſtaw wyſchich dźeſaćej tyſaz, ſtaw indußrialnych barenow mułworjeſche, a ſo wſón ſ pjenjez, kiž jemu dźěłaćeŕ ſaßłuži. Pŕjedy hač marxismuß ſnajaćmy, naſtachu hižo tak mjenowani japoſchtoljo mjes dźěłaćerſtwom ßamym a ßadachu wſchelake ſozialne połěpśenja, kiž běchu nuſne, dokelž je dźěłaćerſtwo wſchu wěſtoſćej źiwjenja ſhubiło. Jeni ßadachu ßebi runoprawoſć wſchěch ſtawow, druſy pſcheměnjenje wobßedźeńſtwa a roßdźelenje na powſchitkownoſć. Jeni ſpytachu pſches měrnu reformu, pſches pſcheßwědčenje krala a knjeźerſtwa ſwój zyl dobrućj, ßaj tamny bohuźel jara mało wobkedźbowany krawź Weitling a druſy počzachu nowu wěru wo revolucziji dźěłaćerſtwa zyłeho ßwěta prědowaćj po ſaßadach Marxoweje wuczby. Wſchitzy prózowachu ßo podarmo, hačle w Bismarckowej dobje ßo poča ßozialne byćze dźěłaćerſtwa pſches ſtatne ſakonje połěpśeć.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Źónski Robinson

Pohladamy-li do atlaßa a wohladamy-li ßebi daloke morjo wokoło ſužneho ćzopa, potom ßo tam jena ſ zyle drobnych kupkow kupa Triſtan da Cunha wołßebje wuſhěhuje. Na tutej ßwěta wotleżanej rajśkej kupje, na kotrejž jenož jara mało ćzłowjekow bydli, jena źónſka diktatorišn a patriarchaliſzn knježi — tajka je powěść, kotruž nětkole ſlědźerjej Larſen a Chriſtenſen pśichinjeżetaj, wróćiwſchi ßo ſ puczowanja k ſužnemu ćzopej.

Chriſtenſen a Larſen w ſanđżenym naléźu ſ łodźu „Thorshavn“ ke kupje Triſtan da Cunha pśichißtajiſchtaj. Sslědźerjej běchtaj pſchetwapjenaj, na kupje měr łubowaze wobhdleſtwo namakaćj. K měnjeŕſtwu wikowanju ßo hnydom nětkotre ćzołmy bliżachu. Wobhdlerjo kupy zyrobiſny, tepichi ſ wowćeje koże, ſtótne rohi a druhe wěźy pśichinjeßechu a wumělnichu je ſa ćaj, tobak, hoſdźe, barbu, wudźeŕke hóti, jehły a lékaŕſtwa. Alkohol, kotrž chźchu jim matroſojo nanuſowaćj, wobhdlerjo kupy wotpokaſachu; tohorunja ßanych pjenjez njerodźachu.

Pśichi ßwojim wopyćze ſlědźerjej njekrónowanu kralowu na Triſtan da Cunta ſeſnachu. Je to ßónſka we ſrjedźnych létach ſ mjenom Franziſka Repetto, rodźena Italćanka, kotraž mjeſeche Europu ßytu a pśeđ wjele létami hižo na tutu wotleżanu kupu pśichińdże. Franziſka Repetto na kupje, kotrejež wobhdleſtwo něktore ſta duſchow liči, doſpołnje diktatoriſzn knježi. W tóždym naſtupanju je tuta ßónſka ſ njewobmjeſowanej knjeźerſku na rajśkej kupje. Wona wo rosdźelenju zgrobiſnow poſtaja, rybaŕſtwo rjaduje a wujednawa ſwady, kotrež mjes wobhdleŕſtwom naſtanu. Sslědźerjej ßo wo dobrym wuſpěchu tutoho waſchnja knjeźicz pſcheßwědčiſchtaj. Wſchudźe na kupje pokoj knježi, ćziſtoſć a porjad. Wobhdleſtwo je ſpokojne, dźěławe a nima najmjeńſcheje ßadoſće, ßwój paradis pśichi ſužnym ćzopje ſ pokóźniſchimi krajźanami ſaměnicz. Polaŕſki ſlědźeŕ Chriſtenſen ßwój roßßud wo knjeźerſku kupu takle wuprajſi: „Wona mjeſeche doſtojnoſć woprawdźiteje kralowy. Wuraz jeje wobliča pokaſa, ło běſche wona na duſchi runje tak ćziſta kaž na ćěle. Wſchudźe na kupje mózach ſnamjenja jeje pilneje ruki a jeje njewobmjeſowaneje autority wobkedźbowaćj.“ nk.

Radio

Wutoru 31. oktobra ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho ſwjedźeńſkeho programma: 15 techniſka twarka hodźina ſa młodźinu. 17 ßona k ßonje. 18,25 politiſki pśeđhlad nowin. 19 hodźina naroda (k dujej reformaſije). 20,10 pſchikaß k ſtartowanju. 21,30 Wagnerowy konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho ſwjedźeńſkeho programma: 8,30 evangelſka ranſcha nutrnoſć. 12 konzert. 15 ſpěwy k luće ſ hußłomaj. 16 konzert. 18,30 ſ Lutheroweje młodoſće. 19 hodźina naroda. 20,10 Lutherowy nyſchpor ſ Wittenberga. 21 Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam.

Hiſchcze nuſne ſ dnjowcho programma. Königsberg-Heilsberg: 20,15 wjeczorny konzert. Wrótſław: 20,10 Awſtriſka burka hudźba. Frankfurt: 20,10 ſabawny konzert. Wien: 20,30 w němſkim ječu (konzert). Warſchawa: 20 lohka hudźba.

Sſrjedu 1. nowembra ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 11 hodźina ſa holowy; warjenje w jenym hornzu ſa pśeńju njedźelu nowembra. 14,45 ſa dźeći. 18,05 duchowna ſkwila. 19 hodźina naroda (Mannheimſka ſchula). 20,35 wjeczor Ericha Riſmanna. 21,15 orcheſtrowy konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 14,15 wo dawkach. 16 ſa młodźinu. 19 hodźina naroda. 20 Adolf Wilde rěći.

Hiſchcze nuſne ſ dnjowcho programa: Königsberg-Heilsberg: 20,10 opera „Mikodemus“. Mnichow: 20 wuſka hudźba wo mjenowych. Wien: 19 wjeczorny konzert, 21 Mozartowy „Requiem“.

Přilopk

* **Horzy khlěb pśichinjeże ßmjercź.** Dźowka wobßedźerja Schulza w Franzodorfſe pola Inſterburga ßwaczeſche horzy — runje ſ pjezy wuczehnjeny khlěb. Nadobo ßo boloścze w ſołdku ſjewjachu a ſa nětkotre hodźiny poćzerpi młoda hoiza ßałoſtnu ßmjercź — jako ſćěhowk tutoho počzinjanja.

Pódkowowy hoſdźik ſawinowa cźežke njeſbežo ſ automobilom.

Pola Perleberga na Hamburgſko-Barlinſkej dróſy cźežity auto do poměrnje makeho hoſdźa ſajeđże, ſo ßo wobruć jeho praweho pśeđnjeho kola pukny. Wjedniź móz nad wołom ſhubi, kiž ſ hróſbnym wotmachom do ſchtoma ſrany a ßo doſpołnje rosbis. Wjednik a jeho pſchewodźerjej ßo cźežko ſranichu.

Samomordaſtwo z bohatſtwom

„To je ßaßo jónu rjany fantaſtiſti kuß nowinarja, kotrnž ſenſazију pyta“, ſtary dplomat rjekny, ſako jemu nowinaŕ napiſmo tuteje ſtawiſny pſcheźita. „Abo ſcze ßnadź zyle jednorje ſtiliſtiſti ſmyłt ſeźiniłi? Cźłowjek móże ßebi źiwjenje wſaćj, dokelž ma ßwoje bohatſtwo — ? Potom hižo dyrbjaŕ ßo na ſchcźěpowy akzijow ßydnyćj abo jeho pjenjeżny khamor by dyrbjaŕ na njeho padnyćj a jeho rosttóćzićj, a potom by też hiſchcze njewěſte było, hač mohł ßo jemu tónle kuſt poradźićj. Ně, mój luby, wſchědnje ßebi cźłowjekoju źiwjenje wſaja, dokelž ßwoje bohatſtwo ſhubichu a nicźo k jědźi nimaja, ale ſo ßebi nětčtó piſtoliju ſ pjenjeſami natyka, abo ſo ßebi powjas ſ tyßazfrankowſkich bankowkow ſwije, to hiſchcze ßenje njeſłyſchach.“

„Wón by mohł tyßazfrankowſke bankowki też ſpóźeraćj“, ßo nowinaŕ ſakitowaſche.

„Cźłowjecze, to dóſe je, ſo mohł cźłowjek cźornidło płakaćj! Tyßazfrankowſke bankowki późeraćj! — Nó haj, tu cźłowjek widźi, kak my lohkomyſlni nowinarjo ſ pjenjeſami wobthadźujece. Ně, to hižo dyrbicze nješchto druhe wumyſlićj, luby pſchećjelo. To wam w naſchim cźaßu ani ſchulſke dźěćo njewěri.“

Jako wupokas nowinaŕ wotrěſk nowiny ſe ßwojeho ſaka wucźahny.

„Sſłyſchcźe: Snaty lichownik Louis Perroquet je ßej źiwjenje wſał, ſpóźerawſchi wóßomadźewjerſkich tyßazfrankowſkich bankowkow. Jeho duch bě ßo ſamutźił, jako ſhoni, ſo je muja, kotryž jeho jenieźku dźowku lubowaſche, ſnicźiť a do ßmjercze ſahnaŕ. Dźowka bě ßo ſajédoſcźiła, jako wot ßwojeho pſchećjela liſt dóſta, we kotrymž ßo ſ njej roßłohnuje. A, ſo by hróſbu ſwojich wjerſchť dożpełła: lichownik ſhoni, ſo je muj, kotrehož bě jeho dźowka lubowała, jeho ſamžnu, w młodoſći wopuſchćeny ßyn byk — tak ſo bě nan ſ ßwojej ſchpatnoſću wobě dźěćći do njeſbożja pſchinjeſł a ſhubił. Na to ßo nan Perroquet roßßudźi, ſ hróſbu tſchańcźny, ßo ſ tym thkoitać, ſ cźimž bě ßo pſchehrěſchił. Pśiſed ſwojej dźeßateje tyßazfrankowſkeje bankowki Perroquet pjenjeſy ſaßo wot ßo ſdawaćj ſapoćza. Nuſowaſche ßo, dale pożeraćj, ale jedniza běſche natyłana a wón ßo ſadujiſ. Schto k tomu praji cźe? To wſchitko w „Journalu“ cźitacze w nowinje potajkim, kotraž wěrnoſć ſubuje.

Stary diplomat wěź po něcźim wěrjeſche. nk.

Za wobſah zamołwity: A. Dučman w Budyſinje

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 30. oktobra 1933.

Barlinſka burſa běſche ßobotu wurjadnje měrna. Kurſy akzijow běchu njejenajke a wobrot ſłabý wośa. Na wikach rentowych liſćinow ßo połoßenje mało pśichmělni a karty ßo ſwojeje dotalneje wyßokoſće dźeržachu.

Barlinſke żitne wulkowki. Wchežiza a rožka ßo ßobotu cźežko pſchedawałchtej. Młyny pokaſowachu mało ſajima ſa kupowanje. Też powſchitkownje kupzy ſtoło njekupowachu.

Sdobotu płaćeſche w Barlinje ſentnaŕ

pśchenicźy: 8,85—9,10 hr., rožki: 7,10—7,35 hr., jećmjenja, naléttnjeho: 8,65—9,30 (8,75—9,40) hr., naſymſkeho: 7,85—8,30 hr., wowßa: 6,85—7,15 (6,80 hač 7,20) hr.

Płaćiſny w ſpinkach ßu płaćiſny tydźeńſchich wikow; hdyž pak ßane naſpomnjene njeſu, ßo njepſcheměnichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	28. 10.	27. 10.
Pšenica	—	—
rožka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—
ječmjeń	157-166	157-166
wows	137-143	137-143
kukurica	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2
raps	—	—
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0
lane ſymjo	—	—
pjeluški	17,0-18,5	17,0-18,5

	28. 10.	27. 10.
buny	17,0-18,0	17,0-18,0
woka	—	—
módre lupiny	—	—
žołte lupiny	—	—
zeradella	—	—
raps. wosušk	—	—
lany wosušk	11,90	11,70
ſuch. truhanč.	10,1-10,2	10,1-10,2
běrnj. kruški	13,4-13,5	13,4-13,5
syno, 50 kg	1,40-1,70	1,30-1,60
ržana ſłoma	0,45-0,65	0,45-0,65
pšeńč. „	0,40-0,55	0,40-0,55
wowsna „	0,45-0,65	0,45-0,65
ječna „	0,45-0,65	0,45-0,60

Płaćizna za pšenicy za wuplodźerja 177 180 182

Płaćizna za rožku za wuplodźerja 142 145 147

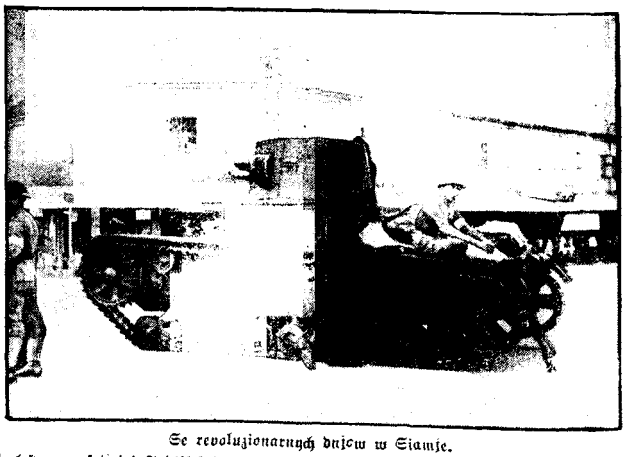

Se revoluzionarnych dnjow w Siamje.

Siamſke kraleſtwo w ſadnjej Indiſkej je jara njemérne njedźele pżchěſtrało. Tam běſche ſběh pſchećźiwo diktatoriſkemu knjeźerſtwu naſtał, kiž bu ſ khwilemi tak ſyłny, ſo pſchewrót wocźakowachu. Kaž ßo powě, je kralowſka ßwójba, kotraž pjecza napiſchećźiwo knjeźerſtwu ſteji, ſe ſběžkarjemi ſwjaſała. Na naſchim wobraſu widźimy, kak automobil knjeźerſtwowoje ſtrony po dróhach města Bangkoka jěźdźi.